

Bundel van de Politieke Maandag (b) van 30 januari 2017

Agenda bijlagen

Agenda Politieke Maandag 30 januari 2017

Uitslag stemmingen 30 januari 2017

Getekende besluitenlijst 30 januari 2017

- 1.1 Opening en mededelingen
- 1.2 Vast-stel-len van de agen-da en spreek-tijd-ver-de-ling
- 1.3 Vaststellen van de concept besluitenlijst van de vergadering van 19 december 2016
 - Getekend raadsbesluit
 - Raadsvoorstel
 - Concept besluitenlijst 19 december 2016
- 1.4 In-ge-ko-men stuk-ken en ter in-za-ge ge-leg-de stuk-ken voor de ge-meen-te-raad
 - Getekend raadsbesluit
 - Raadsvoorstel
 - Lijst ingekomen stukken gemeenteraad Arnhem
- 1.5 Beëdiging van de fractievolgers de heer M. Venhovens (Verenigd Arnhem), mw. M.J. Navis (GroenLinks) en dhr. H.P. Maarseveen (GroenLinks)
- 2 Hamerstukken
 - 2.1 Zienswijze begroting 2017 BVO De Connectie
 - Dossier 139 voorblad
 - Getekend raadsbesluit
 - Raadsvoorstel zienswijze raad inzake de begroting van de BVO De Connectie
 - Bedrijfsplan De Connectie
 - Bijlagen Bedrijfsplan De Connectie
 - Concept-bedrijfsplan Bedrijfsvoering
 - Werkbegroting Connectie 2017-2020
 - Behandeladvies 23 januari 2017 informatieve/meningsvormende behandeling
 - Raadskameradvies
 - Reactie bestuur De Connectie d.d. 23-2-2017 op zienswijzen gemeenteraden begroting De Connectie
 - Concept begroting De Connectie 2017
 - Brief gemeente Renkum: zienswijze begroting en meerjarenraming De Connectie
- 3 On-der-wer-pen welke voor debat en be-sluit-vor-ming wor-den voor-ge-dra-gen
 - 3.1 Vaststelling bestemmingsplan "Malburgen Ww4"
 - Dossier 148 voorblad
 - Getekend raadsbesluit
 - Raadsvoorstel Vast te stellen bestemmingsplan 'Malburgen Ww4'
 - Zienswijzenrapport bestemmingsplan "Malburgen Ww4"
 - Compleet overzicht zienswijzen bestemmingsplan "Malburgen Ww4"
 - Tekst bestemmingsplan "Malburgen Ww4"
 - Plankaart bestemmingsplan "Malburgen Ww4"
 - Bijlage 1 Stedenbouwkundig plan
 - Bijlage 2 Akoestisch onderzoek wegverkeerslawaaai
 - Bijlage 3 Ontheffing Flora en Faunawet
 - Bijlage 4 Waternotitie

Behandeladvies 23 januari 2017 informatieve/meningsvormende behandeling
Inspreektekst De heer N. Ebbers (namens 26 indieners van zienswijzen en het wijkplatform)

Insprekers PM 23 januari 2017

Raadskameradvies

Brief bewoners nieuwe A aan College van B&W d.d. 29-12-2015

Brief Wijkplatform Malburgen West aan College van B&W en Volkshuisvesting d.d. 14-7-2016

Mail dhr. J. Beenhakker "Gezien bij RTL Nieuws Vorig jaar meer huizen gebouwd, vooral in Utrecht en Amsterdam - refererend aan de PM 23-01-17" d.d. 25-01-17

Mail dhr. J. Beenhakker "Brochure cijfers over Wonen en Bouwen 2016", d.d. 26-01-17

Mail Bewonerscomite Het Nieuw A, d.d. 25-01-17

Reactie wethouder Elfrink op mail Bewonerscomite Het Nieuw A, d.d. 26-01-17

3.2 Vaststellen van de Detailhandelsvisie Arnhem 2016-2021

Dossier 44 voorblad

Getekend raadsbesluit

Raadsvoorstel "Detailhandelsvisie Arnhem 2016-2021"

Kaart: Perspectief Detailhandel Arnhem

Rapport: Detailhandelsvisie Arnhem 2016 - 2021

Behandelresultaat 4 juli 2016, Detailhandelsvisie Arnhem, informatieve behandeling

Behandeladvies 16 januari 2017, Detailhandelsvisie Arnhem, informatieve behandeling

inspreker 16 januari 2017

Behandelresultaat 16 januari 2017 gecombineerde informatieve behandeling

Inspreektekst dhr. R. Nuijten

Bijlage bij inspreektekst: Visie op de toekomst van het Marktplaatsplein Geitenkamp, juni 2016

Behandeladvies 23 januari 2017, Detailhandelsvisie Arnhem, meningsvormende behandeling

Raadskameradvies

Memo toezegging schriftelijke reactie in de wijken

Aangenomen amendement Ook grand Cru voor detailhandel (17A01)

Verworpen motie supermarkt in de buurt (17M01)

Gewijzigde Detailhandelsvisie (n.a.v. AANGENOMEN Amendement ook grand cru voor detailhandel), geplaatst 27-03-17

3.3 Vaststellen "Mise-en-place, de Arnhemse horecavisie 2017"

Getekend raadsbesluit

Raadsvoorstel "Mise-en-Place, de Arnhemse horecavisie 2017"

Rapport "Mise-en-Place, de Arnhemse horecavisie 2017"

Behandeladvies 16 januari 2017 informatieve behandeling

Behandelresultaat 16 januari 2017 informatieve behandeling (gecombineerd met Detailhandelsvisie 2017)

Behandeladvies 23 januari 2017 meningsvormende behandeling

Raadskameradvies

Memo nav toezegging Transparanter t.a.v. horeca-exploitaties in gemeentelijk vastgoed.pdf

Aangenomen amendement kans voor innovatie horeca (17A02)

Verworpen motie eerlijke horeca-exploitatie in gemeentepanden (17M05)

Gewijzigd rapport "Mise-en-Place, de Arnhemse horecavisie 2017" (n.a.v. AANGENOMEN Amendement "Kans voor innovatie horeca")

3.4 Doorontwikkeling Rozet

Dossier 147 voorblad

Getekend raadsbesluit

Raadsvoorstel Doorontwikkeling Rozet

Bijlage: Wijziging jaarschijf 2017 MJPB 2017 - 2020

Raadskamerbrief "Stand van zaken doorontwikkeling Rozet", d.d. 19-01-2016.pdf

Bijlage bij raadskamerbrief: "Intentieverklaring voornemen tot bestuurlijke fusie

Bijlage bij raadskamerbrief: "Startdocument Pad voor werkend perspectief Rozet 2.0"

Persbericht "Bestuurlijke fusie Bibliotheek Arnhem, Kunstbedrijf Arnhem en Stichting Beheer Rozet", d.d. 24-08-2016

Behandeladvies 16 januari 2017, informatieve/meningsvormende behandeling

Inspreker 16 januari 2017

Behandelresultaat 16 januari 2017, informatieve behandeling

Inspreektekst mw Does (Rozet)

Beantwoording technische vraag 16-1-2017 over totale huurbedrag voor Rozet

Behandeladvies 23 januari 2017, informatieve/meningsvormende behandeling

Rapportage LAgroun "Eerste verkenning verdere samenwerking in Rozet", juni 2015

Raadskameradvies

3.5 Wensen en bedenkingen oprichting stichting Veilig Thuis Gelderland-Midden

Raadskamerbrief van 6 december 2016 "Wensen en bedenkingen oprichting Stichting Veilig Thuis Gelderland-Midden

Bijlage bij raadskamerbrief: Brief van 11 november 2016 van het Algemeen Bestuur van VGGM aan de gemeenteraden

Bijlage bij raadskamerbrief: Ontwerpbesluit van het Algemeen Bestuur van VGGM tot oprichting van de Stichting Veilig Thuis Gelderland-Midden

Bijlage bij raadskamerbrief: Conceptstatuten Stichting Veilig Thuis Gelderland-Midden

Raadskamerbrief van 5 juli 2016 "Organisatievorm Veilig Thuis Gelderland-Midden"

Bijlage bij raadskamerbrief: "Matrix weging argumenten definitieve organisatievorm Veilig Thuis"

Gemeenschappelijke regeling Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden 2015

Behandeladvies 16 januari 2017, informatieve/meningsvormende behandeling

Raadskameradvies

Verworpen motie Meer toezicht (17M02)

3.6 Actualiseren Gemeenschappelijke regeling ODRA

Dossier 124 voorblad

Raadsvoorstel wijziging van de Gemeenschappelijke regeling ODRA

Geactualiseerde gemeenschappelijke regeling ODRA

Voorgestelde wijzigingen gemeenschappelijke regeling ODRA

Huidige gemeenschappelijke regeling ODRA

Behandeladvies 16 januari 2017, informatieve/meningsvormende behandeling

Raadskameradvies

4 On-der-wer-pen welke di-rect naar de be-sluit-vor-men-de fase zijn ver-we-zen

4.1 Vaststellen wijziging van de legesverordening 2017

Dossier 163 voorblad

Getekend raadsbesluit

Raadsvoorstel wijziging leges

Integrale tekst Legesverordening 2017 na wijziging

Raadskameradvies

4.2 Vaststellen Verzamelbesluit-1 2017

Dossier 154 voorblad

Getekend raadsbesluit

Raadsvoorstel verzamelbesluit-1 2017

Bijlage 1 Specificatie verzamelbesluit-1 2017

Bijlage 2 Begrotingswijziging verzamelbesluit-1 2017

Raadskameradvies

4.3 Vaststellen van de "Richtlijn voor de behandeling van klachten"

Dossier 151 voorblad

Getekend raadsbesluit

Raadsvoorstel "Richtlijn voor de behandeling van klachten"

Burgemeestersbesluit "Richtlijn voor de behandeling van klachten"

Collegebesluit "Richtlijn voor de behandeling van klachten"

Raadskameradvies

4.4 Vaststellen bestemmingsplan "IFV-terrein Kemperbergerweg"

Dossier 157 voorblad

Getekend raadsbesluit

Raadsvoorstel ambtelijk aangepast raadsvoorstel bestemmingsplan Kemperbergerweg

Vastgesteld Regels IFV-terrein Kemperbergerweg

Vastgesteld Toelichting IFV-terrein Kemperbergerweg

Vastgesteld Bijlagen IFV-terrein Kemperbergerweg

Plankaart

Raadskameradvies

5 Moties vreemd aan de agenda

5.1 Motie (17M03) VVD, PvdA en Arnhem Centraal - "stop opheffen parkeren Gele Rijdersplein"

Verworpen motie stop opheffen parkeren Gele Rijdersplein (17M03)

5.2 Motie (17M04) Arnhem Centraal, Partij voor de Dieren en de ChristenUnie - "Leeftijdsbestendige wijken"

Aangenomen motie leeftijdsbestendige wijken (17M04)

Agenda Politieke Maandag (b)

Datum 30-01-2017
Tijd 19:30 – 23:15
Locatie Stadhuis
Voorzitter H. de Vroome
Omschrijving

Kenmerk	Omschrijving
1.1	Opening en mededelingen
1.2	Vast-stel-len van de agen-da en spreek-tijd-ver-de-ling
1.3	Vaststellen van de concept besluitenlijst van de vergadering van 19 december 2016
1.4	In-ge-ko-men stuk-ken en ter in-za-ge ge-leg-de stuk-ken voor de ge-meen-te-raad
1.5	Beëdiging van de fractievolgers de heer M. Venhovens (Verenigd Arnhem), mw. M.J. Navis (GroenLinks) en dhr. H.P. Maarseveen (GroenLinks)
2	Hamerstukken
2.1	Zienswijze begroting 2017 BVO De Connectie
3	On-der-wer-pen welke voor debat en be-sluit-vor-ming wor-den voor-ge-dra-gen
3.1	Vaststelling bestemmingsplan "Malburgen Ww4"
3.2	Vaststellen van de Detailhandelsvisie Arnhem 2016-2021
3.3	Vaststellen "Mise-en-place, de Arnhemse horecavisie 2017"
3.4	Doorontwikkeling Rozet
3.5	Wensen en bedenkingen oprichting stichting Veilig Thuis Gelderland-Midden
3.6	Actualiseren Gemeenschappelijke regeling ODRA
4	On-der-wer-pen welke di-rect naar de be-sluit-vor-men-de fase zijn ver-we-zen
4.1	Vaststellen wijziging van de legesverordening 2017
4.2	Vaststellen Verzamelbesluit-1 2017
4.3	Vaststellen van de "Richtlijn voor de behandeling van klachten"

- 4.4 Vaststellen bestemmingsplan "IFV-terrein Kemperbergerweg'
- 5 Moties vreemd aan de agenda
 - 5.1 Motie (17M03) VVD, PvdA en Arnhem Centraal – "stop opheffen parkeren Gele Rijdersplein"
 - 5.2 Motie (17M04) Arnhem Centraal, Partij voor de Dieren en de ChristenUnie – "Leeftijdsbestendige wijken"

Voor **30** Raadsvoorstel Vaststelling bestemmingsplan
Tegen **8** "Malburgen Ww4"

D66 **8** **0**

Andeweg
 Kemperman
 Loor
 de Vroome
 Venhoek
 Güven
 Kaatee
 Hamersveld

VVD ARNHEM **0** **4**

Combée
 Kalthoff
 van der Zee
 Kelderman

Arnhem Centraal **2** **0**

Manders
 van der Laak

Totaal
38

SP **8** **0**

J. Elfrink
 van Geffen
 Kusters
 Lenting
 Lunter
 van Sprang
 Çetintas
 Noordzij

GROENLINKS **0** **4**

Bouwkamp
 de Groot
 Peters
 Coenders

ChristenUnie **2** **0**

Plieger-Bos
 Becker

Arnhemse Ouderen Partij **0** **0**

PvdA **5** **0**

Louwers
 de Vries
 A-Kum
 Greving
 Aylward-Straatsma

CDA **3** **0**

Karssenberg
 Montfrooy
 van Dillen-Koorn

Verenigd Arnhem **1** **0**

Bal

Partij voor de Dieren **1** **0**
 Gemeenteraadsfractie Arnhem

de Groot

Voor
Tegen

31 Amendement "Ook Grand Cru voor detailhandel"
(17A01)

6

D66

8 0

Andeweg

Kemperman

Loor

de Vroome

Venhoek

Güven

Kaatee

Hamersveld

4 0

Combée

Kalthoff

van der Zee

Kelderman

2 0

Manders

van der Laak

Totaal
37

SP.

7 0

J. Elfrink

van Geffen

Kusters

Lenting

Lunter

Çetintas

Noordzij

GROENLINKS 0 4

Bouwkamp

de Groot

Peters

Coenders

ChristenUnie 0 2

Plieger-Bos

Becker

0 0

PvdA

5 0

Louwers

de Vries

A-Kum

Greving

Aylward-Straatsma

3 0

Karssenbergh

Montfrooy

van Dillen-Koorn

1 0

Bal

1 0

de Groot

Voor **10** Motie "Supermarkt in de buurt" (17M01)

Tegen **28**

D66 0 8

- Andeweg
- Kemperman
- Loor
- de Vroome
- Venhoek
- Güven
- Kaatee
- Hamersveld

VVD ARNHEM 0 4

- Combée
- Kalthoff
- van der Zee
- Kelderman

Arnhem Centraal 2 0

- Manders
- van der Laak

Totaal
38

SP 1 7

- J. Elfrink
- van Geffen
- Kusters
- Lenting
- Lunter
- van Sprang
- Çetintas
- Noordzij

GROENLINKS 0 4

- Bouwkamp
- de Groot
- Peters
- Coenders

ChristenUnie 0 2

- Plieger-Bos
- Becker

Arnhemse Ouderen Partij 0 0

PvdA 5 0

- Louwers
- de Vries
- A-Kum
- Greving
- Aylward-Straatsma

CDA 0 3

- Karssenbergh
- Montfrooy
- van Dillen-Koorn

Verenigd Arnhem 1 0

- Bal

Partij voor de Dieren 1 0

- de Groot

Voor
Tegen

36 Raadsvoorstel "Vaststellen van de Detailhandelsvisie
Arnhem 2016-2021"
2

D66

8 0

Andeweg

Kemperman

Loor

de Vroome

Venhoek

Güven

Kaatee

Hamersveld

4 0

Combée

Kalthoff

van der Zee

Kelderman

0 2

Manders

van der Laak

Totaal
38

SP.

8 0

J. Elfrink

van Geffen

Kusters

Lenting

Lunter

van Sprang

Çetintas

Noordzij

GROENLINKS 4 0

Bouwkamp

de Groot

Peters

Coenders

ChristenUnie 2 0

Plieger-Bos

Becker

0 0

PvdA

5 0

Louwers

de Vries

A-Kum

Greving

Aylward-Straatsma

3 0

Karssenbergh

Montfrooy

van Dillen-Koorn

1 0

Bal

1 0

de Groot

Voor **25** Amendement "Kans voor innovatie horeca" (17A02)

Tegen **13**

D66 8 0

Andeweg
Kemperman
Loor
de Vroome
Venhoek
Güven
Kaatee
Hamersveld

VVD ARNHEM 4 0

Combée
Kalthoff
van der Zee
Kelderman

Arnhem Centraal 0 2

Manders
van der Laak

Totaal
38

SP 8 0

J. Elfrink
van Geffen
Kusters
Lenting
Lunter
van Sprang
Çetintas
Noordzij

GROENLINKS 0 4

Bouwkamp
de Groot
Peters
Coenders

ChristenUnie 0 2

Plieger-Bos
Becker

Arnhemse Ouderen Partij 0 0

PvdA 0 5

Louwers
de Vries
A-Kum
Greving
Aylward-Straatsma

CDA 3 0

Karssenbergh
Montfrooy
van Dillen-Koorn

Verenigd Arnhem 1 0

Bal

Partij voor de Dieren 1 0
Gemeenteraadsfractie Arnhem

de Groot

Voor
Tegen

6

Motie "Eerlijke horeca-exploitatie in gemeentepanden"
(17M05)

32

D66

0

8

Andeweg

Kemperman

Loor

de Vroome

Venhoek

Güven

Kaatee

Hamersveld

4

0

Combée

Kalthoff

van der Zee

Kelderman

0

2

Manders

van der Laak

Totaal
38

SP

0

8

J. Elfrink

van Geffen

Kusters

Lenting

Lunter

van Sprang

Çetintas

Noordzij

GROENLINKS

0

4

Bouwkamp

de Groot

Peters

Coenders

ChristenUnie

0

2

Plieger-Bos

Becker

0

0

PvdA

0

5

Louwers

de Vries

A-Kum

Greving

Aylward-Straatsma

0

3

Karssenbergh

Montfrooy

van Dillen-Koorn

1

0

Bal

Partij voor
de Dieren

Gemeenteraadsfractie Arnhem

1

0

de Groot

Voor
Tegen

38

Raadsvoorstel "Vaststellen Mise-en-place, de
Arnhemse horecavisie 2017"

0

D66

8

0

Andeweg

Kemperman

Loor

de Vroome

Venhoek

Güven

Kaatee

Hamersveld

4

0

Combée

Kalthoff

van der Zee

Kelderman

2

0

Manders

van der Laak

Totaal
38

SP.

8

0

J. Elfrink

van Geffen

Kusters

Lenting

Lunter

van Sprang

Çetintas

Noordzij

GROENLINKS

4

0

Bouwkamp

de Groot

Peters

Coenders

ChristenUnie

2

0

Plieger-Bos

Becker

Arnhemse
Ouderen
Partij

PvdA

5

0

Louwers

de Vries

A-Kum

Greving

Aylward-Straatsma

CDA

3

0

Karssenbergh

Montfrooy

van Dillen-Koorn

Verenigd Arnhem

1

0

Bal

**Partij voor
de Dieren**
Gemeenteraadsfractie Arnhem

1

0

de Groot

Voor **31** Raadsvoorstel " Doorontwikkeling Rozet"

Tegen **7**

D66 **8** **0**

Andeweg
Kemperman
Loor
de Vroome
Venhoek
Güven
Kaatee
Hamersveld

VVD ARNHEM **4** **0**

Combée
Kalthoff
van der Zee
Kelderman

Arnhem Centraal **0** **2**

Manders
van der Laak

Totaal
38

SP **8** **0**

J. Elfrink
van Geffen
Kusters
Lenting
Lunter
van Sprang
Çetintas
Noordzij

GROENLINKS **0** **4**

Bouwkamp
de Groot
Peters
Coenders

ChristenUnie **2** **0**

Plieger-Bos
Becker

Arnhemse Ouderen Partij **0** **0**

PvdA **5** **0**

Louwers
de Vries
A-Kum
Greving
Aylward-Straatsma

CDA **3** **0**

Karssenbergh
Montfrooy
van Dillen-Koorn

Verenigd Arnhem **1** **0**

Bal

Partij voor de Dieren **0** **1**

de Groot

Voor **14** Motie "Meeste toezicht" (17M02)

Tegen **24**

D66

0 8

Andeweg

Kemperman

Loor

de Vroome

Venhoek

Güven

Kaatee

Hamersveld

4 0

Combée

Kalthoff

van der Zee

Kelderman

2 0

Manders

van der Laak

Totaal
38

SP

8 0

J. Elfrink

van Geffen

Kusters

Lenting

Lunter

van Sprang

Çetintas

Noordzij

GROENLINKS 0 4

Bouwkamp

de Groot

Peters

Coenders

ChristenUnie 0 2

Plieger-Bos

Becker

0 0

PvdA

0 5

Louwers

de Vries

A-Kum

Greving

Aylward-Straatsma

0 3

Karssenbergh

Montfrooy

van Dillen-Koorn

0 1

Bal

0 1

de Groot

Voor
Tegen

8 Raadsvoorstel " Actualiseren Gemeenschappelijke
regeling ODRA"

29

D66

0 8

Andeweg

Kemperman

Loor

de Vroome

Venhoek

Güven

Kaatee

Hamersveld

0 4

Combée

Kalthoff

van der Zee

Kelderman

0 2

Manders

van der Laak

Totaal
37

SP.

8 0

J. Elfrink

van Geffen

Kusters

Lenting

Lunter

van Sprang

Çetintas

Noordzij

GROENLINKS 0 4

Bouwkamp

de Groot

Peters

Coenders

ChristenUnie 0 2

Plieger-Bos

Becker

0 0

PvdA

0 5

Louwers

de Vries

A-Kum

Greving

Aylward-Straatsma

0 3

Karssenbergh

Montfrooy

van Dillen-Koorn

0 1

Bal

0 0

Voor
Tegen

12

Motie "Stop opheffen parkeren Gele Rijdersplein"
(17M03)

26

D66

0

8

Andeweg

Kemperman

Loor

de Vroome

Venhoek

Güven

Kaatee

Hamersveld

4

0

Combée

Kalthoff

van der Zee

Kelderman

2

0

Manders

van der Laak

Totaal
38

SP

0

8

J. Elfrink

van Geffen

Kusters

Lenting

Lunter

van Sprang

Çetintas

Noordzij

GROENLINKS

0

4

Bouwkamp

de Groot

Peters

Coenders

ChristenUnie

0

2

Plieger-Bos

Becker

Arnhemse
Ouderen
Partij

0

0

PvdA

5

0

Louwers

de Vries

A-Kum

Greving

Aylward-Straatsma

CDA

0

3

Karssenbergh

Montfrooy

van Dillen-Koorn

Verenigd Arnhem

1

0

Bal

Partij voor
de Dieren
Gemeenteraadsfractie Arnhem

0

1

de Groot

Voor **27** Motie "Leeftijdsbestendige wijken" (17M04)

Tegen **11**

D66 0 8

Andeweg
Kemperman
Loor
de Vroome
Venhoek
Güven
Kaatee
Hamersveld

VVD ARNHEM 4 0

Combée
Kalthoff
van der Zee
Kelderman

Arnhem Centraal 2 0

Manders
van der Laak

Totaal
38

SP 8 0

J. Elfrink
van Geffen
Kusters
Lenting
Lunter
van Sprang
Çetintas
Noordzij

GROENLINKS 4 0

Bouwkamp
de Groot
Peters
Coenders

ChristenUnie 2 0

Plieger-Bos
Becker

Arnhemse Ouderen Partij 0 0

PvdA 5 0

Louwers
de Vries
A-Kum
Greving
Aylward-Straatsma

CDA 0 3

Karssenbergh
Montfrooy
van Dillen-Koorn

Verenigd Arnhem 1 0

Bal

Partij voor de Dieren 1 0
Gemeenteraadsfractie Arnhem

de Groot

BESLUITENLIJST VAN DE VERGADERING VAN DE
RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM OP MAANDAG 30 JANUARI 2017

De voorzitter: de heer De Vroome;

De raadsgriffier: de heer Kersten;

Aanwezig de leden: mevrouw A-Kum (PvdA), mevrouw Andeweg (D66), mevrouw Aylward-Straatsma (PvdA) de heer Bal (Verenigd Arnhem), de heer Becker (ChristenUnie), mevrouw Bouwkamp (GroenLinks), de heer Çetintaş (SP), de heer Coenders (GroenLinks), de heer Combée (VVD), mevrouw van Dillen-Koorn (CDA), de heer J. Elfrink (SP), de heer Van Geffen (SP), de heer Greving (PvdA), de heer L. de Groot (Partij voor de Dieren), de heer T. de Groot (GroenLinks), de heer Güven (D66), mevrouw Van Hamersveld-Pijpers (D66), de heer Kaatee (D66), mevrouw Kalthoff (VVD), de heer Karssenberg (CDA), de heer Kelderman (VVD), mevrouw Kemperman (D66), de heer Kusters (SP), de heer Van der Laak (Arnhem Centraal), de heer Lenting (SP), de heer Loor (D66), mevrouw Louwers (PvdA), mevrouw Lunter (SP), mevrouw Manders (Arnhem Centraal), de heer Montfroy (CDA), de heer Noordzij (SP), mevrouw Peters (GroenLinks), mevrouw Plieger (ChristenUnie), de heer Van Sprang (SP), de heer Venhoek (D66), mevrouw De Vries (PvdA), de heer De Vroome (D66), de heer Van der Zee (VVD).

Afwezig het lid: de heer Van Beers (Arnhemse Ouderen Partij)

Begintijd vergadering : 19:30 uur

Eindtijd vergadering : 23:25 uur

BESLUITEN:

Agendapunt:

1.3 Vaststellen van de concept besluitenlijst van de vergadering van 19 december 2016	Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.
1.4 Ingekomen stukken en ter inzage gelegde stukken voor de gemeenteraad.	Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.
2.1 Zienswijze begroting 2017 BVO De Connectie.	Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.
3.1 Vaststelling bestemmingsplan "Malburgen Ww4"	Het voorstel is met 30 stemmen voor en 8 stemmen tegen aangenomen. De leden van de fracties D66, SP, PvdA, CDA, Arnhem Centraal, ChristenUnie, Verenigd Arnhem en Partij voor de Dieren hebben voor gestemd. De leden van de fracties VVD en GroenLinks hebben tegen gestemd.
3.2 Vaststellen van de Detailhandelsvisie Arnhem 2016-2021	Het amendement "Ook Grand Cru voor detailhandel" (17A01) van de fractie VVD is met 31 stemmen voor en 6 stemmen tegen aangenomen. De leden van de fracties D66, SP, PvdA, VVD, CDA, Arnhem Centraal, Verenigd Arnhem en Partij voor de Dieren hebben voor gestemd. De leden van de fracties GroenLinks en ChristenUnie hebben tegen gestemd. Het lid van Sprang (SP) was niet aanwezig tijdens de stemming. De motie "Supermarkt in de buurt" (17M01) van de fracties Arnhem Centraal en Partij voor de Dieren is met 10 stemmen voor en 28 stemmen tegen verworpen. De leden van de fracties PvdA, Arnhem Centraal, Verenigd Arnhem en Partij voor de Dieren en het lid Kusters van de fractie SP hebben voor gestemd. De leden van de fracties D66, VVD, GroenLinks, CDA en ChristenUnie en de leden J. Elfrink, van Geffen, Lenting, Lunter, van Sprang, Çetintaş en Noordzij van de fractie SP hebben tegen gestemd. Het voorstel is met 36 stemmen voor en 2 stemmen tegen aangenomen. De leden van de fracties D66, SP, PvdA, VVD, GroenLinks, CDA, ChristenUnie, Verenigd Arnhem en Partij voor de Dieren hebben voor gestemd. De leden van de fractie Arnhem Centraal hebben tegen gestemd.
3.3 Vaststellen "Mise-en-place, de Arnhemse horecavisie 2017"	Het amendement "Kans voor innovatie horeca" (16A02) van de fractie SP is met 25 stemmen voor en 13 stemmen tegen aangenomen. De leden van de fracties D66, SP, VVD, CDA, Verenigd Arnhem en Partij voor de Dieren hebben voor gestemd. De leden van de fracties PvdA, GroenLinks,

Arnhem Centraal en ChristenUnie hebben tegen gestemd.

De motie "Eerlijke horeca-exploitatie in gemeentepanden" (17M05) van de fractie VVD is met 6 stemmen voor en 32 stemmen tegen verworpen. De leden van de fracties VVD, Verenigd Arnhem en Partij voor de Dieren hebben voor gestemd. De leden van de fracties D66, SP, PvdA, GroenLinks, CDA, Arnhem Centraal en ChristenUnie hebben tegen gestemd.

Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.

3.4 Doorontwikkeling Rozet

Het voorstel is met 31 stemmen voor en 7 stemmen tegen aangenomen. De leden van de fracties D66, SP, PvdA, VVD, CDA, ChristenUnie en Verenigd Arnhem hebben voor gestemd. De leden van de fracties GroenLinks, Arnhem Centraal en partij voor de Dieren hebben tegen gestemd.

3.5 Wensen en bedenkingen oprichting stichting Veilig Thuis Gelderland-Midden

De motie "Meeste toezicht" (17M02) van de fracties VVD en Arnhem Centraal is met 14 stemmen voor en 24 stemmen tegen verworpen. De leden van de fracties SP, VVD en Arnhem Centraal hebben voor gestemd. De leden van de fracties D66, PvdA, GroenLinks, CDA, ChristenUnie, Verenigd Arnhem en Partij voor de Dieren hebben tegen gestemd.

3.6 Actualiseren Gemeenschappelijke regeling ODRA

Het voorstel is met 8 stemmen voor en 29 stemmen tegen verworpen. De leden van de fractie SP hebben voor gestemd. De leden van de fracties D66, PvdA, VVD, GroenLinks, CDA, Arnhem Centraal, ChristenUnie en Verenigd Arnhem hebben tegen gestemd. Het lid de Groot (Partij voor de Dieren) was niet aanwezig tijdens de stemming.

4.1 Vaststellen wijziging van de legesverordening 2017

Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.

4.2 Vaststellen Verzamelbesluit-1 2017

Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.

4.3 Vaststellen van de "Richtlijn voor de behandeling van klachten"

Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.

4.4 Vaststellen bestemmingsplan 'IFV-Kemperbergerweg'

Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.

5 Moties vreemd aan de agenda

De motie "Stop opheffen parkeren Gele Rijdersplein" (17M03) van de fracties VVD, PvdA en Arnhem Centraal is met 12 stemmen voor en 26 stemmen tegen verworpen. De leden van de fracties PvdA, VVD, Arnhem Centraal en Verenigd Arnhem hebben voor gestemd. De leden van de fracties D66, SP, GroenLinks, CDA, ChristenUnie en Partij voor de Dieren hebben tegen gestemd.

De motie "Leeftijdsbestendige wijken" (17M04) van de fracties Arnhem Centraal, PvdA, ChristenUnie en Partij voor de Dieren is met 27 stemmen voor en 11 stemmen tegen aangenomen. De leden van de fracties SP, PvdA, VVD, GroenLinks, Arnhem Centraal, ChristenUnie, Verenigd Arnhem en Partij voor de Dieren hebben voor gestemd. De leden van de fracties D66 en CDA hebben tegen gestemd.

De raadsgriffier,

Mr. J.G.M. Kersten

De voorzitter,

H.E. De Vroome

Besluit van

30 januari 2017

Documentnummer

Zaaknummer

111882

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van de Procedurecommissie van 24 januari 2017, Griffie nummer: 111882;

besluit:

De besluitenlijst van de raadsvergadering van 19 december 2016 vast te stellen.

De griffier,

De voorzitter,

Aan de gemeenteraad

Documentnummer

Zaaknummer

ONDERWERP: Vaststellen van de concept-besluitenlijst van de raadsvergadering van 19 december 2016

Voorstel

De Procedurecommissie stelt u voor de concept-besluitenlijsten van de raadsvergaderingen van 19 december vast te stellen.

Bijlagen

- concept-besluitenlijst van de raadsvergadering van 19 december 2016

Besluit van

30 januari 2017

Documentnummer

Zaaknummer

111882

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van de Procedurecommissie van 24 januari 2017, Griffie nummer: 111882;

besluit:

De besluitenlijst van de raadsvergadering van 19 december 2016 vast te stellen.

De griffier,

De voorzitter,

BESLUITENLIJST VAN DE VERGADERING VAN DE
RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM OP MAANDAG 19 DECEMBER 2016

De voorzitter: de heer Staal;

De raadsgriffier: de heer Kersten;

Aanwezig de leden: mevrouw A-Kum (PvdA), mevrouw Andeweg (D66), mevrouw Aylward-Straatsma (PvdA) de heer Bal (Verenigd Arnhem), de heer Bax (CDA), de heer Becker (ChristenUnie), de heer Van Beers (Arnhemse Ouderen Partij), mevrouw Bouwkamp (GroenLinks), de heer Çetintaş (SP), de heer Coenders (GroenLinks), de heer Combée (VVD), de heer J. Elfrink (SP), de heer Van Geffen (SP), de heer Greving (PvdA), de heer L. de Groot (Partij voor de Dieren), de heer T. de Groot (GroenLinks), de heer Güven (D66), mevrouw Van Hamersveld-Pijpers (D66), de heer Kaatee (D66), mevrouw Kalthoff (VVD), de heer Karssenbergh (CDA), de heer Kelderman (VVD), mevrouw Kemperman (D66), de heer Kusters (SP), de heer Van der Laak (Arnhem Centraal), de heer Lenting (SP), de heer Loor (D66), mevrouw Louwers (PvdA), mevrouw Lunter (SP), mevrouw Manders (Arnhem Centraal), de heer Montfrooy (CDA), de heer Noordzij (SP), mevrouw Peters (GroenLinks), mevrouw Plieger (ChristenUnie), de heer Van Sprang (SP), de heer Venhoek (D66), mevrouw De Vries (PvdA), de heer De Vroome (D66), de heer Van der Zee (VVD).

Afwezig: de leden:

Begintijd vergadering : 19:30 uur

Eindtijd vergadering : 22:27 uur

BESLUITEN:

Agendapunt:

1.3 Vaststellen van de concept besluitenlijst van de vergadering van 14 november 2016	Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.
1.4 Ingekomen stukken en ter inzage gelegde stukken voor de gemeenteraad.	Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.
2.1 Vaststellen bestemmingsplannen "Schuytgraaf 2011, gedeeltelijke herzieningen 2016-01, veld 3a en de 6e herziening van het Exploitatieplan Schuytgraaf 2011".	Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.
2.2 Vaststellen Integraal Huisvestingsplan primair onderwijs 2017-2026, strategisch deel.	Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.
2.3 Wijzigen Afstemmingsverordening.	Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.
2.4 Financiële bijdrage instandhouding en restauratie Eusebiuskerk 2017.	Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.
3.1 Beslissen over het concept raadsbesluit "Uitvoering fase 2 Gebiedsvisie Stadsblokken en Meinerswijk".	Het voorstel is met 34 stemmen voor en 5 stemmen tegen aangenomen. De leden van de fracties D66, SP, PvdA, VVD, CDA, Arnhem Centraal, ChristenUnie, Verenigd Arnhem en Arnhemse Ouderen Partij hebben voor gestemd. De leden van de fracties GroenLinks en Partij voor de Dieren hebben tegen gestemd.
3.2 Afweging locaties zonnenvelden, eerste tranche.	De motie "Meer is beter" (16M140) van de fracties D66 en CDA is met 37 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen. De leden van de fracties D66, SP, PvdA, VVD, GroenLinks, CDA, Arnhem Centraal, ChristenUnie en Partij voor de Dieren hebben voor gestemd. Het lid van de fractie Arnhemse Ouderen Partij heeft tegen gestemd. Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen. De heer Bal was niet bij deze stemming aanwezig.

3.3 Toepassen coördinatieprocedure windturbines Pleijweg.	Het amendement "Bewoner praat mee" (16A51) van de fracties PvdA, D66, VVD, GroenLinks, CDA en Arnhem Centraal is met 38 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen. De leden van de fracties D66, SP, PvdA, VVD, GroenLinks, CDA, Arnhem Centraal, ChristenUnie, Verenigd Arnhem en Partij voor de Dieren hebben voor gestemd. Het lid van de fractie Arnhemse Ouderen Partij heeft tegen gestemd. Het voorstel is met 37 stemmen voor en 2 stemmen tegen aangenomen. De leden van de fracties D66, SP, PvdA, VVD, GroenLinks, CDA, Arnhem Centraal, ChristenUnie en Partij voor de Dieren hebben voor gestemd. De leden van de fracties Verenigd Arnhem en Arnhemse Ouderen Partij hebben tegen gestemd.
3.4 Toekomst functie en activiteiten Jacobiberg	Het amendement "Op weg naar een duurzaam popcluster" (16A52) van de fracties GroenLinks, PvdA en Arnhem Centraal is met 14 stemmen voor en 24 stemmen tegen verworpen. De leden van de fracties PvdA, GroenLinks, Arnhem Centraal, Verenigd Arnhem en Partij voor de Dieren hebben voor gestemd. De leden van de fracties D66, SP, VVD, ChristenUnie en de leden Karszenberg en Bax van de fractie CDA hebben tegen gestemd. Het lid Montfroy van de fractie CDA was niet bij deze stemming aanwezig. Het voorstel is met 29 stemmen voor en 10 stemmen tegen aangenomen. De leden van de fracties D66, SP, VVD, CDA, Arnhem Centraal, ChristenUnie, Verenigd Arnhem en Partij voor de Dieren hebben voor gestemd. De leden van de fracties PvdA, GroenLinks en Arnhemse Ouderen Partij hebben tegen gestemd.
3.5 Uitvoeringsplan Statushouders; onze nieuwe Arnhemmers	De motie "Evaluatie van implementatie statushouders" (16M142) van de fractie Verenigd Arnhem is met 22 stemmen voor en 17 stemmen tegen aangenomen. De leden van de fracties SP, PvdA, GroenLinks, Arnhem Centraal, Verenigd Arnhem, Arnhemse Ouderen Partij en Partij voor de Dieren hebben voor gestemd. De leden van de fractie D66, VVD, CDA en ChristenUnie hebben tegen gestemd. Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.
3.6 Voorlopige financiële jaarafsluiting 2016	Het amendement "Meeropbrengst verkoop Vastgoed voor algemeen gebruik" (16A53) van de fractie Arnhem Centraal is met 5 stemmen voor en 34 stemmen tegen verworpen. De leden van de fracties Arnhem Centraal, Verenigd Arnhem, Arnhemse Ouderen Partij en Partij voor de Dieren hebben voor gestemd. De leden van de fracties D66, SP, PvdA, VVD, GroenLinks, CDA en ChristenUnie hebben tegen gestemd. Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.
3.7 Vaststellen bestemmingsplan dr. Willem Dreessingel 96-110	Het amendement "Niet hoger dan afgesproken" (16A54) van de fracties CDA, PvdA en Partij voor de Dieren Arnhem Centraal is met algemene stemmen aangenomen. Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.
3.8 Zienswijze raad Arnhem inzake concept-begroting 2017 Presikhaaf Bedrijven	Het amendement "Zienswijze concept begroting 2017 PHB" (16A55) van de fracties PvdA en Arnhem Centraal is met 14 stemmen voor en 25 stemmen tegen verworpen. De leden van de fracties PvdA, GroenLinks, Arnhem Centraal, Verenigd Arnhem, Arnhemse Ouderen Partij en Partij voor de Dieren hebben voor gestemd. De leden van de fracties D66, SP, VVD, CDA en ChristenUnie hebben tegen gestemd. Het voorstel is met 33 stemmen voor en 6 stemmen tegen aangenomen. De leden van de fracties D66, SP, VVD, GroenLinks, CDA, Arnhem Centraal, ChristenUnie, Verenigd Arnhem en Partij voor de Dieren hebben voor gestemd. De leden van de fracties PvdA en Arnhemse Ouderen Partij hebben tegen gestemd.
3.9 Aanvraag vangnetuitkering BUIG 2016.	Het amendement "Wijzigingen memo aanvraag vangnetuitkering BUIG 2016" (16A57) is met algemene stemmen aangenomen. Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.
4.1 Actualisatie verordening Financieel beleid en beheer	Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.
4.2 Vaststellen Verzamelbesluit 3-2016	Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.
4.3 Vaststellen bestemmingsplannen "Schuytgraaf 2011, gedeeltelijke herzieningen 2016-02, veld 22a en de 7e herziening van het Exploitatieplan Schuytgraaf 2011"	Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.

4.4 Vaststellen Wegsleeperverordening 2017

Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.

4.5 Vaststellen bestemmingsplan 'Bethaniënstraat 248-250'

Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.

4.6 Verlenen ontheffing vereiste van ingezetenschap wethouder A. Haga

Het voorstel is met 36 stemmen voor en 3 stemmen tegen aangenomen. De leden van de fracties D66, SP, PvdA, GroenLinks, CDA, Arnhem Centraal, ChristenUnie, Verenigd Arnhem, Partij voor de Dieren en de leden Combée en Kelderman van de fractie VVD hebben voor gestemd. Het lid van de fractie Arnhemse Ouderen Partij en de leden Kalthoff en van der Zee van de fractie VVD hebben tegen gestemd.

4.7 Beslissing op bezwaarschrift PSP'92 30 augustus 2016

Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.

5 Moties vreemd aan de agenda

De motie "En nu samen verder" (16M143) van de fracties PvdA en Arnhem Centraal Verenigd Arnhem Centraal is met 14 stemmen voor en 25 stemmen tegen verworpen. De leden van de fracties PvdA, GroenLinks, Arnhem Centraal, Verenigd Arnhem, Arnhemse Ouderen Partij en Partij voor de Dieren hebben voor gestemd. De leden van de fracties D66, SP, VVD, CDA en ChristenUnie hebben tegen gestemd.

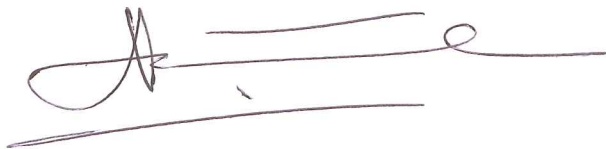
De raadsgriffier,

Mr. J.G.M. Kersten

De voorzitter,

B. Staal

Besluit van

30 januari 2017

Zaaknummer

111882

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van de Procedurecommissie van 25 januari 2017, Griffie nummer: 111882;

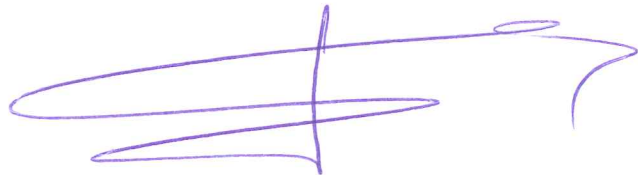
besluit:

De lijst van ingekomen stukken van 15 december 2016 t/m 24 januari 2017 vast te stellen.

De griffier,

De voorzitter,

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer

111882

ONDERWERP: Vaststellen van de lijst van ingekomen stukken voor de raadsvergadering van 30 januari 2017

Voorstel

De Procedurecommissie stelt u voor in te stemmen met de adviezen bij de ingekomen stukken 15 december 2016 t/m 24 januari 2017.

Als raadslid kunt u de ingekomen stukken inzien via het raadsinformatiesysteem.

Bijlagen

- Lijst ingekomen stukken 15 december 2016 t/m 24 januari 2017

Besluit van

30 januari 2017

Zaaknummer

111882

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van de Procedurecommissie van 25 januari 2017, Griffie nummer: 111882;

besluit:

De lijst van ingekomen stukken van **15** december 2016 t/m 24 januari 2017 vast te stellen.

De griffier,

De voorzitter,

Lijst ingekomen stukken gemeenteraad Arnhem 15-12-2016 t/m 24-1-2017

Datum	Afzender	Titel	Advies
15-12-2016	St. Arnhemse Bedrijventerreinen	Toezending visie 2.0 over bedrijventerrein Rijnpark	Voor kennisgeving aannemen
15-12-2016	Gedeputeerde Staten van Gelderland	Bericht over het toezicht in 2017	Voor kennisgeving aannemen
16-12-2016	VNG	Raadsledennieuwsbrief over december 2016	Voor kennisgeving aannemen
19-12-2016	Erfgoedvereniging Bond Heemschut commissie Gelderland en de Vereniging Stadsschoon Arnhem	Brief over de sloop van de historische stadsmuur	1. Voor kennisgeving aannemen
19-12-2016	Adviespunt De Laar West i.o.	Pro forma bezwaar tegen besluit MJPB 2017-2020	In handen stellen van de Algemene Bezwaarschriftencommissie
19-12-2016	Veiligheid en Gezondheidsregio Gelderland Midden	Kaderbrief voor het begrotingsjaar 2018	Voor kennisgeving aannemen
19-12-2016	burgemeester Aboutaleb van Rotterdam	Brief n.a.v. onderzoek en seminar 16 november 2016 "Verbering op komst"	Voor kennisgeving aannemen
19-12-2016	DAC	Bezwaarschrift MJPB Arnhem 2017-2020	In handen stellen van de Algemene Bezwaarschriftencommissie (ter advisering)
19-12-2016	Wijkraad Westervoort MSW	Memorandum van teleurstelling	Betrekken bij de behandeling op de Politiek Maandag (betrekken bij het agendapunt 3.3 Toepassen coördinatieprocedure windturbines Pleijweg)
19-12-2016	PSP '92 Arnhem	Brief over de Actualisatie verordening ex 212 Financieel beleid en beheer 2017	Voor kennisgeving aannemen
19-12-2016	PSP 92'Arnhem	Pro forma bezwaarschrift tegen genomen besluiten op 7 december 2016	In handen stellen van de Algemene Bezwaarschriftencommissie (ter advisering)
20-12-2016	VNG	Ledenbrief accountscontrole 2016	Voor kennisgeving aannemen
21-12-2016	Burgemeester van Bratislava	Brief over de gehouden conferentie "Water en steden"	Voor kennisgeving aannemen
21-12-2016	Regionaal Bureau Leerlingzaken Midden-Gelre	Jaarverslag over het schooljaar 2015-2016	Voor kennisgeving aannemen
22-12-2016	VNG	Ledenbrief over lokaal belastinggebied	Voor kennisgeving aannemen
22-12-2016	Dhr. H. Bod	Toezending artikel "Politiek en stedenbouw" mbt bebouwing Kerkplein	Voor kennisgeving aannemen
29-12-2016	Dhr. B. Boonstra	Schoorsteenbrand Fluitekruidstraat in Arnhem	Voor kennisgeving aannemen
31-12-2016	St. Veteraan Autobussen	Toezending afschrift van de verantwoording 2016	
3-1-2017	Griffier gemeente Arnhem	Beslissing op bezwaarschrift PSP'92 30-8-2016	Voor kennisgeving aannemen (Op 19 december heeft de gemeenteraad Arnhem een besluit genomen inzake het bezwaarschrift van PSP'92 d.d. 30-8-2016. Met deze brief brengt de griffier, namens de gemeenteraad, de bezwaarmaker op de hoogte van dit besluit).
4-1-2017	VNG	Hulpmiddelen van thuiswonende cliënten met een Wlz-indicatie	Voor kennisgeving aannemen
5-1-2017	Gemeente Zoetermeer	Toezending motie "Geen Dubbel werk accountants"	Voor kennisgeving aannemen
5-1-2017	Burgerkrachtcollectief	Verzoek met spoed spreekruimte te faciliteren voor een bijeenkomst waarin het Burgerkrachtcollectief haar ideeën aan de gemeenteraad kan presenteren	Voor kennisgeving aannemen
10-1-2017	Presikhaaf Bedrijven	Toezending kwartaalbericht over het derde kwartaal 2016	Voor kennisgeving aannemen
12-1-2017	FNV	Nieuwsbrief over de transitie Presikhaaf bedrijven	Voor kennisgeving aannemen
12-1-2017	ROCOV Gelderland	Brief aan gemeenteraden in Gelderland over regiotaxi en basismobiliteit	Voor kennisgeving aannemen
13-1-2017	VNG	ledenraadpleging - uitgangspunten Cao Gemeenten 2017 e.v.	Voor kennisgeving aannemen
16-1-2017	PSP '92	Wob verzoek m.b.t. raadsuitwisseling Arnhem-Nijmegen 2017	In handen stellen van de Griffier (t.b.v. de Procedurecommissie)
18-1-2017	M. Verkleij	Brief met suggestie t.a.v. de oprichting van openbare ruimte calamiteiten opsporing buurtteams	Voor kennisgeving aannemen

Politieke Maandag (b)

Dossiernummer	139
Vertrouwelijk	Ja
Vergaderdatum	30 januari 2017
Agendapunt	2.1
Omschrijving	Zienswijze begroting 2017 BVO De Connectie
Organisatieonderdeel	Cluster Intern Advies
Steller	Martine Bekamp
Portefeuillehouder	Martijn Leisink
Fatale termijn	1 januari 0001
Behandelresultaat	

Geagendeerd	Vergaderdatum
College Burgemeester en Wethouders	20 december 2016
Politieke Maandag (i/m)	23 januari 2017
Politieke Maandag (b)	30 januari 2017

Besluit van

30 januari 2017

Documentnummer

2016.0.062.114

Zaaknummer

2016-12-00312

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 20 december 2016, Cluster Intern advies nummer: 2016.0.062.104;

gelet op artikel 15 van de Gemeenschappelijke regeling Intergemeentelijke uitvoeringsorganisatie;

besluit:

1. In te stemmen met de zienswijze over de begroting 2017 van de BVO De Connectie;
2. De zienswijze bij brief aan het bestuur van de BVO De Connectie kenbaar maken.

De griffier,

De voorzitter,

Aan de gemeenteraad

Documentnummer **2016.0.062.114**

Zaaknummer **2016-12-00312**

ONDERWERP: Zienswijze gemeenteraad inzake begroting 2017 BVO De Connectie

Voorstel

Het college van B&W op te dragen om de zienswijze van de gemeenteraad van Arnhem over de begroting 2017 over te brengen aan het bestuur van de bedrijfsvoeringsorganisatie De Connectie.

Inleiding

De Connectie is de bedrijfsvoeringsorganisatie van de gemeenten Arnhem, Renkum en Rheden. De Connectie komt voort uit een gezamenlijk gevoelde noodzaak én behoefte van de gemeenten om de krachten te bundelen op bedrijfsvoeringsgebied.

Op 1 juli 2017 gaat de nieuwe organisatie van start. De oorspronkelijke startdatum was 1 januari 2017, maar is inmiddels verlaten om meer tijd uit te trekken voor de bedrijfsplanfase. Op die manier is meer ruimte gecreëerd voor medewerkers, leidinggevenden en de medezeggenschap om inbreng te leveren aan het bedrijfsplan, het bedrijfsplan en transitieplannen beter op elkaar af te stemmen en om de plannen zorgvuldig te kunnen toetsen aan de doelen (kwaliteit, kosten, kwetsbaarheid, kansen).

Beoogd effect

Algemeen

Voor de drie gemeenten is samenwerking de manier om - in tijden van afnemende financiële middelen - het hoofd te bieden aan een groeiend takenpakket, de toenemende complexiteit daarvan en de steeds hogere eisen die de samenleving stelt aan de kwaliteit van de gemeentelijke dienstverlening.

Met de komst van De Connectie gaat de ambitie van deze gemeenten in vervulling om de krachten te bundelen. Het is een gezamenlijke verantwoordelijkheid om - ieder vanuit de eigen rol - De Connectie tot een succes te maken. Daar zal enige tijd voor nodig zijn, wetende dat de ambities zoals verwoord in dit bedrijfsplan niet vanzelf en niet op dag één zijn gerealiseerd. Het bedrijfsplan van De Connectie schetst hoe de nieuwe, gezamenlijke bedrijfsvoeringsorganisatie van Arnhem, Renkum en Rheden er uit komt te zien.

In aanloop naar De Connectie zijn 4 K's geformuleerd, namelijk de K's van Kosten, Kwaliteit, Kwetsbaarheid en Kansen. Kader voor bedrijfsvoeringsorganisatie De Connectie is dat de kansen voor medewerkers toenemen, de kwetsbaarheid binnen de bedrijfsvoering van de drie gemeentelijke organisaties afneemt, de

kwaliteit minimaal gelijk blijft (met uitzondering van een geaccepteerde servicedip bij de start van De Connectie) en dat de kosten structureel met minimaal 4 procent afnemen.

Kansen

Er wordt binnen De Connectie continu gestuurd op duurzame inzetbaarheid van mensen. Onder andere door opleidingen, ruimte en verantwoordelijkheid en vitale medewerkers.

Medewerkers kunnen balans aanbrengen tussen werk en privé door zelf hun werktijden te regelen. Daarbij wordt er van uitgegaan dat afspraken worden nagekomen, resultaten worden behaald en dat men goed bereikbaar is. De Connectie zorgt voor minder kwetsbare functies, kennisdeling en gezamenlijke verantwoordelijkheid. Dat geeft rust en ruimte voor de individuele medewerker. Extra kansen voor medewerkers liggen er ook door inzet voor de beoogde veranderingen, het meebouwen aan de organisatie, job rotation (andere werkpakketten) en uitwisselingsprogramma's. Naast het werken op basis van vertrouwen en resultaatafspraken.

Kwaliteit

Waar mogelijk is er bij de start van De Connectie al sprake van een geharmoniseerd aanbod van producten en diensten. In alle andere gevallen levert De Connectie op 1 juli 2017 vooralsnog hetzelfde als daags ervoor, om van daaruit naar het gewenste (geharmoniseerde) aanbod toe te werken.

Hetzelfde geldt voor de kwaliteit van de geboden producten en diensten: Bij de start harmoniseren waar mogelijk en anders daar naar toewerken. In dat laatste geval gelden tot die tijd de bestaande kwaliteitsniveaus per gemeente.

Door de gemeenten wordt vlak voor de start van De Connectie op 1 juli 2017 een nulmeting gedaan om de kwaliteit te bepalen van de dienstverlening die overgaat naar De Connectie. De Connectie doet een vervolgmeting na één jaar. Het streven is om op termijn op elk terrein de kwaliteit van de beste gemeente als norm te hanteren.

Kwetsbaarheid

Door mensen en werkzaamheden samen te brengen, wordt de dienstverlening minder kwetsbaar. De Connectie gaat dat meten aan de hand van discontinuïteit en streeft daarbij naar een percentage lager dan 1.

Kosten

De Connectie bereikt een besparing van 7,9% in 2020 en 11,21% in 2021. Zie voor de financiële effecten per gemeente de bijlage "totaal effect vorming De Connectie per gemeente.

Argumenten

Zienswijze van de raad

Op 14 december 2016 heeft het Bestuur van De Connectie een aantal besluiten genomen op weg naar de inhoudelijk vormgeving van De Connectie. Een onderdeel hiervan is het vaststellen van de ontwerpbegroting geweest die het bestuur naar de raden van de deelnemende gemeenten heeft gezonden. Hierbij hebben zij de

mogelijkheid geboden om zienswijze in te dienen conform artikel 15 van de GR intergemeentelijke uitvoeringsorganisatie.

Dit voorstel beoogt uw raad inzicht te geven in de begroting 2017 van De Connectie en kennis te laten nemen van de meerjarenraming 2018-2020. Tevens moet dit voorstel u inzicht geven in de (financiële) consequenties hiervan voor de gemeente Arnhem.

In het kader van de voorbereiding van indienen van deze zienswijze is er een concept voorstel voor uw raad bijgevoegd. Middels deze besluitvorming hieromtrent, formuleert uw raad de zienswijzen en geeft het college de opdracht om deze zienswijzen over de begroting 2017 over te brengen aan het bestuur van de bedrijfsvoeringsorganisatie De Connectie.

Voorgenomen besluitvorming

Op 20 december jl. heeft het college het voornemen uitgesproken om een aantal taakgebieden per 1 juli 2017 over te dragen aan de intergemeentelijke uitvoeringsorganisatie De Connectie.

Bij de vorming van De Connectie is ervoor gekozen niet de taken die overgedragen zouden worden van de deelnemers naar De Connectie op te nemen in de regeling. Dit in verband met onder meer het stadium waarin deze regeling werd vastgesteld. In artikel 3, tweede lid van de Gemeenschappelijke regeling Intergemeentelijke uitvoeringsorganisatie is derhalve geregeld dat de deelnemers bepalen welke taken worden overgedragen.

Het college heeft in zijn besluitvorming van 20 december 2016 het voornemen uitgesproken per 1 juli 2017 de volgende taken over te dragen aan de intergemeentelijke uitvoeringsorganisatie De Connectie:

- Inkoop en aanbesteding;
- Facilitaire Zaken en Frontoffice;
- Documentaire Informatievoorziening;
- Personeels- en Salarisadministratie;
- Financiële administratie;
- Verzekeringen;
- Belastingen;
- Basisregistraties;
- Secretariaat.

Dienstverleningsovereenkomsten tussen de gemeenten en derde partijen

Taken die opgenomen zijn in dienstverleningsovereenkomsten tussen een van de deelnemende gemeenten en derde partijen (o.a. ODRA, Sportbedrijf Arnhem, Sociale wijkteams) worden overgenomen door De Connectie voor zover dit taken zijn die de gemeenten overdragen aan De Connectie. Indien na berekening blijkt dat de overgenomen dienstverleningsovereenkomsten niet kostendekkend zijn, en deze kosten niet af te wentelen zijn op deze partijen, dan zijn de meerkosten voor de desbetreffende gemeente(n).

Kanttekeningen

Risico's en maatregelen

Het beheersen van risico's (risicomanagement) is een cyclisch proces dat bestaat uit een aantal te nemen stappen. De eerste is een risicoanalyse. Deze stap is in de aanloop naar De Connectie inmiddels gezet. De belangrijkste risico's voor de oprichting van De Connectie per 1 juli 2017 zijn in de tabel hieronder weergegeven met een beschrijving van de situatie en beheersmaatregelen. In het samenspel tussen de eigenaren van De Connectie, de controlerend accountant en De Connectie zelf wordt het risicomanagement ingevuld.

K	Risico	Beheersmaatregel
Kwaliteit	De kwaliteit van de dienstverlening zal na de start van De Connectie in het begin op onderdelen afnemen. Dit is gebruikelijk bij de start van nieuwe samenwerkingen omdat er een nieuwe situatie ontstaat waaraan betrokkenen moeten wennen.	Om de afname van de kwaliteit van de dienstverlening zoveel mogelijk te beperken en zo kort mogelijk te laten duren, nemen wij een paar maatregelen: 1) Wij zullen de rollen voor het demandmanagement binnen de gemeente begin 2017 concreet invullen, zodat direct na aanstelling van de afdelingsmanagers binnen De Connectie de wederzijdse verwachtingen van de dienstverlening worden afgestemd en er op tactisch niveau voor 1 juli 2017 concrete werkafspraken gemaakt worden.2) in de periode februari-juni 2017 worden de operationele werkafspraken tussen medewerkers binnen de gemeenten en binnen de connectie geconcretiseerd. Doel hiervan is dat op de werkvloer precies bekend is wie wat en wanneer doet. Vooral bij taken die een start bij de gemeente kennen en een afronding bij De Connectie of vice versa draagt dit bij aan een goede dienstverlening.
Kansen	Het risico bestaat dat kansen voor de medewerkers onvoldoende kunnen worden ingevuld door beperkingen vanuit bijvoorbeeld de begroting, het door De Connectie te leveren dienstenpakket, het sociaal plan of de CAR-UWO.	De Connectie gaat in het personeelsbeleid maatregelen opnemen om ondersteuning te bieden aan de ontwikkeling van en kansen voor medewerkers. Denk hierbij aan bijvoorbeeld snuffelstages, opleidingsmogelijkheden en coaching. Daarnaast zullen de gemeenten en De Connectie de kansen en mogelijkheden die binnen de organisaties ontstaan ook met elkaar delen zodat medewerkers ook de kans kunnen krijgen om zich binnen een andere organisatie te ontwikkelen.

Kosten	Het risico bestaat dat de begrotingsdoelstellingen niet behaald worden waardoor mogelijk de gestelde besparingsdoelen niet bereikt worden, hiermee wordt specifiek bedoeld op de financiële doelstelling IT. Een mogelijk gevolg hiervan is dat het terugverdienen van de transitiekosten alsmede de besparing van 4% onder druk komen te staan.	Wij zullen met De Connectie de kosten en de kostenontwikkeling nauwlettend monitoren en daar stevig op sturen. Daarnaast zal er door De Connectie sturing op de kosten plaatsvinden door: - Onderzoek uitvoeren voor 1 juli 2017 naar outputsturing en outputfinanciering om inzicht te krijgen in productprijzen, volumes en kostenstructuur en inzicht in welke kosten wel en niet direct beïnvloedbaar zijn. - Implementeren van outputsturing en outfinanciering per 1 januari 2018. - Sturing op het realiseren van de veranderopgave middels een veranderplan. Het veranderplan wordt gemonitord en bij afwijkingen besproken met de opdrachtgever. Indien veranderingen niet kunnen worden doorgevoerd omdat G3 het niet eens worden over een nieuwe, gestandaardiseerde en geharmoniseerde werkwijze, een verhoging van de bijdrage voorleggen aan het bestuur. - Planning en control cyclus inrichten bij De Connectie met maandelijkse rapportage en gesprekken over uitgaven en resultaten. - Onderscheid maken tussen innovatie van dienstverlening en achterstanden. Achterstanden doorberekenen aan de veroorzaker en middels een actieplan de achterstanden wegwerken. - Ten behoeve van de IT doelstelling wordt een specifiek plan van aanpak opgesteld voor 1 maart 2017.
Kwetsbaarheid	Het risico bestaat dat doordat taken overgedragen zijn aan De Connectie kwetsbare functie binnen de gemeente ontstaan.	Wij zullen binnen onze gemeente de achterblijvende functies dusdanig positioneren en taken combineren dat de kwetsbaarheid hiervan beperkt is. Op resterende kwetsbare plekken wordt door de drie gemeenten samengewerkt om de kwetsbaarheid op te lossen.

Medezeggenschap

Het besluit om genoemde taken over te dragen valt onder het politiek primaat (artikel 23 lid 2 en artikel 46d sub b van de WOR). Het besluit om de genoemde taken over te dragen naar de gemeenschappelijke bedrijfsvoeringsorganisatie De Connectie valt eveneens onder het politiek primaat.

De Ondernemingsraden van de drie gemeenten hebben adviesrecht ten aanzien van de personele gevolgen van de taakoverdracht in de eigen gemeente. De transitieplannen per gemeente bieden hiervoor de benodigde informatie.

De Bijzondere Ondernemingsraad (BOR) De Connectie heeft adviesrecht (artikel 25 lid 1 sub b van de WOR) ten aanzien van de personele gevolgen van de vestiging van de zeggenschap over de genoemde taken in De Connectie. Dat is in het bedrijfsplan van De Connectie weergegeven. Wanneer het Bestuur van De Connectie een voorlopig besluit genomen heeft over de inrichting van de organisatie, zal de gemandateerd WOR-bestuurder/directeur De Connectie aan de BOR advies vragen over de personele gevolgen van het bedrijfsplan daaronder inbegrepen het functiegebouw, formatieplan en de was-woordt lijst.

Over het Sociaal Plan G3-De Connectie is overeenstemming bereikt in het Bijzonder Georganiseerd Overleg (BGO). Ook is er aanvullend op de CAR-UWO een onderhandelingsakkoord Arbeidsvoorwaardenregeling bereikt voor een lokale Arbeidsvoorwaardenregeling voor De Connectie. De Arbeidsvoorwaardenregeling voor de Connectie wordt nog nader uitgewerkt en per onderdeel voorgelegd aan respectievelijk BGO of BOR ter overeenstemming of instemming. Het Bestuur van De Connectie stelt de Arbeidsvoorwaardenregeling en de aanvullingen vast.

Financiën

Begroting 2017 BVO De Connectie

Een bedrijfsplan heeft een financiële onderbouwing nodig om te beoordelen of de doelen die het bedrijfsplan beoogt ook worden gehaald. Om die reden is een concept begroting 2017 en een concept meerjarenraming 2018-2020 opgesteld. Aan de begroting van De Connectie liggen de deelbedrijfsplannen met betrekking tot de verschillende onderdelen van De Connectie ten grondslag. Deze liggen ter inzage voor Uw College. In deze businesscase werd uitgegaan van een begroting van ca. € 38,6 mln. (basisjaar 2015) en 400 fte waarmee De Connectie zou worden opgebouwd. Door verschillende besluiten om onderdelen niet over te brengen naar De Connectie, is de basis van De Connectie veranderd van € 38,6 mln. naar € 35,9 mln. (-/- € 2,7 mln. en -/- 33 fte). De begroting van De Connectie gaat uit van een structurele besparing per 2020 van € 3,1 mln. en vanaf 2021 met ca. € 4,0 mln. Daarmee wordt een besparingspercentage van 8,5% in 2020 gehaald (en 11,2% in 2021). Deze besparing is exclusief de kosten van demandmanagement (opdrachtgeverschap) die de deelnemende gemeenten moeten maken om de regie te voeren op De Connectie. Deze kosten leiden tot een lagere besparing, namelijk voor 2020 € 2,9 mln. (7,9%) en vanaf 2021 € 3,8 mln (10,6%). Het effect voor de gemeente Arnhem wordt nader toegelicht in paragraaf "effect op de begroting van de gemeente Arnhem".

Transitiebudget

Binnen het kader van de vorming van De Connectie zijn afspraken gemaakt over het budget om te komen tot De Connectie. Voor de vorming/oprichting van De Connectie (tot 30/6/17) is een transitiebudget beschikbaar gesteld van € 4,4 mln. Dit bedrag is beschikbaar gesteld voor de ontvlechting van de verschillende afdelingen vanuit de drie gemeenten en voor de vorming van de nieuwe organisatie (kosten van de kwartiermakersorganisatie; programma- en interim-management, plaatsingsproces van medewerkers, communicatie, etc. in aanloop naar 1 juli 2017). De transitiekosten worden in de eerste helft van 2021 terugverdiend.

Effect op de begroting van de drie gemeenten

In de bijlage zijn de effecten per gemeente in beeld gebracht. Er zijn twee posten op het saldo van de begroting van De Connectie en de inbreng van de gemeenten in mindering gebracht. Dat betreft in de eerste plaats demandmanagement, dat moet worden toegevoegd aan de formatie van de gemeente om regie te kunnen voeren op de taakvelden die binnen De Connectie zijn ondergebracht. In de businesscase van EY is bepaald dat de toevoeging van taken binnen de gemeenten als gevolg van De Connectie budgetneutraal moet zijn. Dat betekent dat de kosten in mindering moeten worden gebracht op het besparingspotentieel van De Connectie.

De frictiekosten die ontstaan bij de start van De Connectie zijn voor rekening van de drie gemeenten. Deze frictiekosten worden volgens de verdeelsleutel verdeeld over Rheden, Renkum en Arnhem. Die kosten moeten door de besparing van De Connectie worden terugverdiend, net als de transitiekosten die zijn gemaakt voor de start van De Connectie.

Effect op de begroting van de gemeente Arnhem

De IST (situatie zoals die werkelijk is) van de herijking van de business case geeft de feitelijke inbreng weer. Het gezamenlijke MT van de cluster IA/IO heeft op basis van de bedrijfsplannen van de kwartiermakers van De Connectie op 10 november 2016 en met in achtname van de business case van E&Y de IST-situatie voor de gemeente Arnhem vastgesteld. De volgende financiële uitgangspunten zijn hierbij vastgesteld:

Totaal aantal in te brengen fte's: 243,35

In te brengen personeelskosten	€	15,1 mln.
In te brengen materiële kosten	-	<u>10,3 mln.</u>
Totaal in te brengen kosten	€	25,4 mln.

Na deze vaststelling is besloten extra formatie in te brengen voor de vorming van het bedrijfsbureau. Dit resulteert in een nieuwe definitieve inbreng van formatie:

- Eerder vastgestelde inbreng	243,35 fte
- Vorming bedrijfsbureau	<u>10,60 fte</u>
Totale inbreng aantal fte Arnhem	253,95 fte

De definitieve omvang van de in te brengen personeelskosten en materiële kosten door de gemeente Arnhem in de BVO De Connectie wordt:

Kosten	2017	2018	2019	2020
Personeelskosten	€ 16,0 mln.	€ 15,9 mln.	€ 15,8 mln.	€ 15,8 mln.
Materiële kosten	€ 10,3 mln.	€ 10,4 mln.	€ 10,5 mln.	€ 10,5 mln.
Totale inbreng	€ 26,3 mln.	€ 26,3 mln.	€ 26,3 mln.	€ 26,3 mln.

De totale inbreng valt structureel binnen de begroting van de gemeente Arnhem. Vastgesteld kan worden dat de inbreng zoals deze is opgenomen in de begroting van de BVO De Connectie overeen komt met de vastgestelde inbreng van de IST-situatie door de gemeente Arnhem.

De vorming van het bedrijfsbureau betekent voor de gemeente Arnhem een extra afbouw van formatie met 10,6 fte. Hiermee is rekening gehouden in het concept bedrijfsplan Bedrijfsvoering van de gemeente Arnhem.

Het financiële beeld voor de gemeente Arnhem wordt als volgt:

Aandeel gemeente Arnhem					
€ x mln.	2017	2018	2019	2020	2021
Begroting De Connectie	26,3	26,1	25,1	24,1	23,4
Inbreng door gemeente	26,3	26,3	26,3	26,3	26,3
subtotaal	-	0,2	1,2	2,2	2,9
af: kosten demandmanagement	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1
af: frictiekosten mismatching	0,3	-	-	-	-
Totaal resultaat	-0,5	-	1,1	2,1	2,8
Totale besparing gecumuleerd		-0,5	0,6	2,7	5,5

Uit dit overzicht kan afgeleid worden, dat vanaf 2018 een structureel voordeel voor de gemeente Arnhem ontstaat van € 0,1 mln. oplopend naar € 2,9 mln. in 2021. Ook kan vastgesteld worden dat het aandeel van de gemeente Arnhem in de transitiekosten (73% van € 4,4 mln. is € 3,2 mln.) medio begin 2021 is terugverdiend. Hiermee wordt een belangrijke doelstelling uit de business case, namelijk een terugverdientijd van de transitiekosten binnen 4 jaar, met een kleine vertraging in 2021 gerealiseerd.

Risico's en weerstandsvermogen

De begroting van de BVO De Connectie kent een aantal onzekerheden die een (financieel) risico vormen voor de deelnemende gemeenten.

ICT

In de begroting van de BVO De Connectie is uitgegaan van besparing op de ICT-kosten van € 0,6 mln. in 2017 en oplopend naar € 1,7 mln. in 2020. Deze besparing is als taakstelling ingeboekt op basis van het rapport van PWC "Arnhem overkomt een perfecte storm". De Connectie conformeert door opname van deze taakstelling in de begroting zich met de daadwerkelijke haalbaarheid van de taakstelling. Gelet op het feit dat deze besparing door De Connectie als taakstelling in de begroting is opgenomen, ontstaat een mate van onzekerheid ten aanzien van de realisatie van deze besparing. Het aandeel van de gemeente Arnhem is

substantieel, namelijk 73% van € 4,8 mln., zijnde de totale besparing over de jaren 2017 t/m 2020. Dit betekent voor de gemeente Arnhem een onzekerheid van maximaal € 3,5 mln. Geadviseerd wordt om deze onzekerheid op te nemen in de risico-paragraaf en het weerstandsvermogen van de gemeente Arnhem.

Btw

De Connectie levert alle diensten met Btw belast en derden ontvangen de diensten direct van De Connectie, zodat er een kleine Btw én mogelijk een Vpb druk ontstaat. Dit houdt verband met het feit dat op niet alle onderdelen van De Connectie een (koepel)vrijstelling van Btw mogelijk is. Een klein deel van de Btw werkt kostprijsverhogend voor de deelnemende gemeenten doordat een deel van de Btw niet via verrekening of het Btw-compensatiefonds afgedekt kan worden. De hoogte van dit deel kan echter op dit moment nog niet vastgesteld worden.

Friciekosten

In de begroting van de BVO De Connectie is voor een bedrag van € 0,85 mln. rekening gehouden met frictie als gevolg van afbouw. Dit bedrag is op basis van benchmark gegevens bepaald. Voor de frictiekosten als gevolg van mismatching bij plaatsing is in het financieel overzicht rekening gehouden met een bedrag van € 0,3 mln. Beide bedragen zijn aannames. Daarnaast kunnen er frictiekosten bij afwijkingen in de rechtspositie, zoals schalen en vergoedingen, ontstaan. Hiervoor is geen aanname opgenomen. De werkelijke frictiekosten kunnen bij het definitieve plaatsingsproces pas definitief vastgesteld worden.

Uitvoering

Indien uw raad instemt met de concept-reactie, wordt de brief naar het bestuur van de bedrijfsvoeringsorganisatie de Connectie verzonden.

Communicatie

Niet van toepassing.

Bijlagen

Stukken voor gemeenteraad

Concept brief zienswijze gemeenteraad inzake de begroting 2017 BVO De Connectie.

Bedrijfsplan 2017-2020 van de BVO De Connectie

Ter inzage stukken voor gemeenteraad

n.v.t.

Besluit van

[Redacted]

Documentnummer

2016.0.062.114

Zaaknummer

2016-12-00312

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 20 december 2016 Cluster Intern Advies nummer: 2016.0.062.104

gelet op artikel 15 van de Gemeenschappelijke regeling Intergemeentelijke uitvoeringsorganisatie;

besluit:

1. In te stemmen met de zienswijze over de begroting 2017 van de BVO De Connectie;
2. De zienswijze bij brief aan het bestuur van de BVO De Connectie kenbaar maken.

De griffier,

De voorzitter,

Bestuur De Connectie
Eusebiusbuitensingel 53
ARNHEM

Datum :
Ons kenmerk :
Zaaknummer :
Contactpersoon : M. Bekamp
Telefoonnummer : 026-3773442

Onderwerp: Zienswijze gemeenteraad Arnhem de begroting van de bedrijfsvoeringsorganisatie
De Connectie 2017 en de meerjarenraming 2018-2021.

Geachte bestuur,

Op hebben wij uw begroting 2017, inclusief de meerjarenraming 2018-2021 ontvangen. Onze gemeenteraad is gevraagd de zienswijze hierover kenbaar te maken, zodat u deze stukken in de bestuursvergadering van definitief kunt vaststellen.

Zienswijze Gewijzigde Begroting 2016

De begroting 2017 betreft slechts de periode 1 juli 2017 t/m 31 december 2017. De begroting en daarbij het bedrijfsplan voldoen aan de uitgangspunten zoals onze raad heeft vastgesteld. Daarnaast geeft het bedrijfsplan in onze beleving voldoende invulling aan de 4 K's.

Ook zien wij kritische elementen, zoals de taakstelling ICT. Hoewel wij geloof hebben in de haalbaarheid en het commitment waarmee deze taakstelling wordt opgepakt, onderkennen wij eveneens dat deze taakstelling tot een risico leidt. Wij stellen het Bestuur dan ook voor beheersmaatregelen te treffen en de monitoring hiervan voortvarend ter hand te nemen.

Hoogachtend,
Het college van burgemeester en wethouders van Arnhem,

de secretaris,

de burgemeester,

i.a.a. IA/M. Bekamp, IO/DIV

Bedrijfsvoeringsorganisatie

De Connectie

Bedrijfsplan 2017 - 2020

De Connectie

con·nec·tie (de; v; meervoud: connecties)

- Relatie waar je voordeel van kunt hebben
- Verhouding tussen mensen

Inhoudsopgave

Vooraf	3
1 Wat is De Connectie?	4
1.1 Waaron De Connectie?	4
1.2 Missie	4
1.3 Doelen	4
1.4 Kernwoorden	4
2 Van en voor wie is De Connectie?	5
2.1 Juridische vorm	5
2.2 De gemeenten als eigenaar	5
2.3 De gemeenten als opdrachtgever	5
2.4 De gemeenten als gebruiker	5
2.5 Eigen bedrijfsvoering	5
3 De dienstverlening van De Connectie	6
3.1 Producten- en dienstencatalogus	6
3.2 Dienstverleningsovereenkomst	6
3.3 Leveringscontracten	6
3.4 Nieuwe vragen	6
4 Wat biedt De Connectie?	7
4.1 De K van Kwaliteit	7
4.2 De K van Kwetsbaarheid	7
4.3 ICT	7
4.4 Inkoop & aanbesteding	8
4.5 Facilitaire zaken en Frontoffice	8
4.6 DIV	9
4.7 Administratie en beheer	9
4.8 Belastingen	10
4.9 Basisregistraties	10
4.10 Secretariaat	11
5 Mensen maken De Connectie	12
5.1 Op de juiste plek	12
5.2 De K van Kansen	12
5.3 Rollen en verantwoordelijkheden	12
5.4 Werkwijze	13
5.5 Cultuur	13
5.6 Communicatie	13
5.7 Medezeggenschap	13
5.8 Interne arbeidsmarkt	13
5.9 Flexibele schil	13
5.10 Huisvesting	14

6	Hoe ziet De Connectie eruit?	15
6.1	Uitgangspunten	15
6.2	Organisatiestructuur	15
6.3	Het bedrijfsbureau	16
6.4	Informatievoorziening en -veiligheid	16
7	De begroting van De Connectie	17
7.1	Uitgangspunten begroting	17
7.2	De 'K' van Kosten	20
7.3	Investeringsprogramma	22
7.4	Transitiebudget	24
7.5	Harmonisatie en standaardisatie	25
7.6	Frictiekosten	27
7.7	Risicomanagement	27
7.8	Fiscaliteit	29

Vooraf

Je staat op het punt om het bedrijfsplan van De Connectie te lezen. Het schetst hoe de nieuwe, gezamenlijke bedrijfsvoeringsorganisatie van Arnhem, Renkum en Rheden er uit komt te zien.

Het is een compact plan. 'To the point', zoals De Connectie wil zijn. Maar ook compact om de toekomstige Connectiemedewerkers de ruimte te geven om de organisatie verder in te kleuren.

Met de komst van De Connectie gaat een langgekoesterde ambitie in vervulling om de krachten te bundelen. We zijn allemaal overtuigd van de noodzaak tot samenwerking en geloven in de meerwaarde daarvan. Dit bedrijfsplan - en de weg daar naar toe - sterkt ons daarin.

Wij zien het als een gezamenlijke verantwoordelijkheid om - ieder vanuit de eigen rol - een succes te maken van De Connectie en gunnen onszelf daarvoor de tijd, wetende dat de ambities zoals verwoord in dit bedrijfsplan niet vanzelf en niet op dag één zijn gerealiseerd.

Graag spreken wij onze dank uit aan de vele collega's die met hart en ziel hebben bijgedragen aan het bereiken van dit punt. Met genoegen zagen we hoe hiermee al een stevige basis is gelegd voor de toekomstige samenwerking.

Wij zijn blij met de komst van De Connectie. Maar wat we vooral hopen is dat straks iedereen uit eigen ervaring kan beamen: De Connectie, een fijne club om voor en mee te werken.

Rob van Wuijtswinkel, gemeentesecretaris Arnhem

Jeroen Steverink, gemeentesecretaris Renkum

Hans Kettelerij, gemeentesecretaris Rheden

Martine Bekamp, coördinerend voorzitter Management Advies Groep

Anoeska Gudden, directeur bedrijfsvoering (a.i.) Renkum

Michel Bergshoef, directeur bedrijfsvoering en dienstverlening Rheden

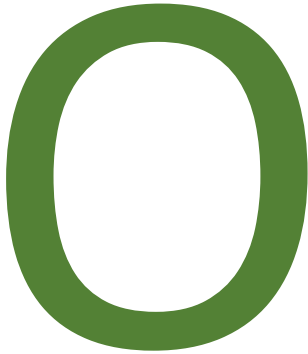
Monique Thomas, directeur (a.i.) De Connectie

Met de komst van De Connectie gaat een langgekoesterde ambitie in vervulling om de krachten te bundelen.

1 Wat is De Connectie?

De Connectie is een bedrijfsvoeringsorganisatie van en voor de gemeenten Arnhem, Renkum en Rheden. Op 1 juli 2017 gaat de nieuwe organisatie van start. Vanaf dat moment verzorgt De Connectie bedrijfsvoeringsdiensten voor de drie gemeenten en enkele andere partijen zoals ODRA, Sportbedrijf Arnhem en de gemeente Rozendaal.

De Connectie wil een moderne, professionele organisatie zijn: aantrekkelijk om voor en mee te werken.

1.1 Waarom De Connectie?

De Connectie komt voort uit een gezamenlijke noodzaak én behoefte van de gemeenten om de krachten te bundelen op bedrijfsvoeringsgebied. Zij zien de samenwerking als dé manier om - in tijden van financiële schaarste - het hoofd te bieden aan een groeiend takenpakket, de toenemende complexiteit daarvan en de steeds hogere eisen die de samenleving stelt aan de kwaliteit van de gemeentelijke dienstverlening. Arnhem, Renkum en Rheden zijn ervan overtuigd dat een gezamenlijke bedrijfsvoeringsorganisatie de individuele kwetsbaarheid vermindert en antwoord biedt op de gemeentelijke uitdagingen op bedrijfsvoeringsgebied van vandaag en morgen.

1.2 Missie

De Connectie biedt bedrijfsvoeringsdiensten aan de gemeenten Arnhem, Renkum en Rheden. De Connectie doet dat op een efficiënte manier zodat de gemeenten hun primaire taken uit kunnen voeren tegen lagere kosten met behoud van kwaliteit. Wat voor de gemeenten een randvoorwaarde is, is hoofdzaak voor De Connectie. Daarbij wil De Connectie een moderne, professionele organisatie zijn: aantrekkelijk om voor en mee te werken.

1.3 Doelen

Over de doelen van De Connectie zijn Arnhem, Renkum en Rheden duidelijk, dat zijn nog steeds de 4 K's zoals die in het haalbaarheidsonderzoek en de business case zijn geformuleerd:

- De Connectie vermindert de **kwetsbaarheid** van de gemeenten op bedrijfsvoeringsgebied.
- De Connectie levert minimaal dezelfde **kwaliteit** tegen minimaal 4% lagere **kosten**.
- De Connectie biedt **kansen** aan medewerkers.

De doelen komen op verschillende plekken in het bedrijfsplan terug, met als conclusie dat De Connectie ze in 2020 heeft behaald.

1.4 Kernwoorden

De Connectie:

- is een organisatie die opdrachten aanneemt en uitvoert;
- werkt in opdracht van de gemeentesecretarissen;
- werkt professioneel, efficiënt en zakelijk;
- levert wat de opdrachtgevers nu nodig hebben en denkt vooruit over de dienstverlening van morgen;
- zorgt dat de financiële bijdragen van een gemeente in lijn zijn met de kosten voor de geleverde dienstverlening.

De medewerkers van De Connectie:

- weten wat er op hun vakgebied te koop is;
- kennen de gemeenten en hun behoeften;
- zijn servicegericht en ondernemend;
- zijn continu op zoek naar optimalisatie van de dienstverlening;
- krijgen ruimte en verantwoordelijkheid;
- tonen eigenaarschap en zijn resultaatgericht;
- blijven zich ontwikkelen.

2 Van en voor wie is De Connectie?

De gemeenten Arnhem, Renkum en Rheden zijn eigenaar, opdrachtgever en gebruiker van De Connectie.

2.1 Juridische vorm

De Connectie is een gemeenschappelijke regeling. Om precies te zijn een bedrijfsvoeringsorganisatie (BVO). Dat is een eenvoudige gemeentelijke samenwerkingsvorm (met één bestuur) voor beleidsneutrale ondersteunende processen en uitvoeringstaken. Door voor deze vorm te kiezen, worden Arnhem, Renkum en Rheden gefaciliteerd door een organisatie zonder onnodige bureaucratie die nabij is, de gemeenten als geen ander kent en eenzelfde drijfveer heeft richting de samenleving.

Arnhem, Renkum en Rheden worden gefaciliteerd door een organisatie zonder onnodige bureaucratie die nabij is, de gemeenten als geen ander kent en eenzelfde drijfveer heeft richting de samenleving.

2.2 De gemeenten als eigenaar

De gemeentebesturen van Arnhem, Renkum en Rheden zijn eigenaar van De Connectie. De portefeuillehouders bedrijfsvoering vormen het bestuur. Drie keer per jaar worden met hen de hoofdlijnen van beleid doorgesproken, de te behalen doelen, de begroting en de jaarrekening. Via bestuurlijke afstemming worden de eigenaren tussentijds geïnformeerd over beleidsmatige en financiële ontwikkelingen. De Connectie sluit aan bij de planning- en controlcycli van de gemeenten.

2.3 De gemeenten als opdrachtgever

De gemeentesecretarissen zijn opdrachtgever voor De Connectie. Zij zorgen voor een heldere opdracht aan De Connectie. De Connectie en secretarissen houden elkaar scherp op de

collectieve vraag, het collectieve aanbod en de kosten daarvan. De Connectie stemt het dienstverleningsniveau periodiek af met de secretarissen. Om bij de start van De Connectie inzicht te hebben in het huidige dienstverleningsniveau houden de gemeenten een nulmeting. Eén jaar later wordt binnen De Connectie een vervolgmeting gedaan.

2.4 De gemeenten als gebruiker

Alle medewerkers, college- en raadsleden van de gemeenten Arnhem, Renkum en Rheden zijn potentiële gebruikers van de producten en diensten van De Connectie. Daarnaast maken ook de ODRA, Sportbedrijf Arnhem, de Sociale Wijkteams Arnhem, UWV, Veiligheidshuis West Veluwe Vallei en Regio Arnhem, Werkplein Overbetuwe en de gemeente Rozendaal gebruik van enkele diensten en producten van De Connectie. In leveringscontracten wordt aangegeven wie wat afneemt en voor welke prijzen. In algemene zin zal De Connectie slechts beperkt diensten verlenen aan anderen dan de drie gemeenten. Minimaal tachtig procent van de omzet moet namelijk binnen het samenwerkingsverband worden gerealiseerd. Los daarvan ligt de focus in deze bedrijfsplanperiode op het goed neerzetten van de dienstverlening aan de drie gemeenten. Daarna is eventueel de vraag naar uitbreiding van afnemers of deelnemers aan de orde.

2.5 Eigen bedrijfsvoering

De Connectie kent ook eigen bedrijfsvoering. Deels wordt dit verzorgd door het bedrijfsbureau (staf) en deels door de afdelingen van De Connectie als Administratie en beheer, DIV, Facilitaire zaken en frontoffice, ICT, Secretariaat en Inkoop en aanbesteding. In de capaciteitsraming van de onderdelen is hier rekening mee gehouden.

3 De dienstverlening van De Connectie

Voor het succes van De Connectie is cruciaal dat vooraf volstrekt helder is wat eigenaren, opdrachtgevers en gebruikers mogen verwachten.

3.1 Producten- en dienstencatalogus

De Connectie werkt met outputsturing. Dat wil zeggen dat De Connectie producten en diensten levert die gebaseerd zijn op een met de gemeenten overeengekomen producten- en dienstencatalogus (PDC). Hierin is vastgelegd wat er geleverd wordt en van welke kwaliteit. Dat gebeurt aan de hand van prestatie-indicatoren per dienst en product. Door deze duidelijkheid kan De Connectie zich concentreren op de te behalen doelen en resultaten. In de praktijk is het zaak om - van beide kanten - scherp te blijven op wat wel en niet binnen de gemaakte afspraken (de PDC) valt. Een PDC kan jaarlijks worden aangepast als daar aanleiding toe is. Bijvoorbeeld in het geval van nieuwe producten en diensten of een verandering in de kwaliteitscriteria.

3.2 Dienstverleningsovereenkomst

De Connectie is een opdrachtgestuurde uitvoeringsorganisatie. In een dienstverleningsovereenkomst (DVO) zijn de condities en de kaders opgenomen tussen opdrachtgevers en opdrachtnemer. De DVO biedt De Connectie handelingsbevoegdheid en wordt vastgesteld voor een periode langer dan één jaar. In de DVO wordt verwezen naar de producten- en dienstencatalogus.

3.3 Leveringscontracten

De PDC kent collectieve en individuele producten en diensten. Collectieve producten zijn gestandaardiseerde, uniforme producten en diensten die door alle drie de gemeenten worden afgenomen. Deze producten en diensten worden vastgelegd in een collectief leveringscontract. Individuele producten zijn op maat geleverde producten en diensten aan één klant. Die worden vastgelegd in een individueel leveringscontract.

Beide contracten bevatten volume- en prijsafspraken en worden vóór elk kalenderjaar vastgesteld.

3.4 Nieuwe vragen

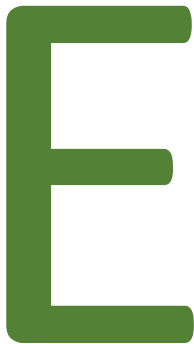
Als er tijdens het jaar vraag ontstaat naar producten en diensten waarover nog geen afspraken zijn gemaakt, wordt eerst onderzocht of dit op te lossen is binnen de bestaande leveringscontracten. Hetzij binnen dienstverlening aan één gemeente, hetzij tussen de gemeenten. Doel is om zoveel mogelijk te zoeken naar ruimte binnen de leveringscontracten zodat die niet telkens herzien hoeven te worden. Als dat niet lukt, worden de afspraken vastgelegd in een meerwerkovereenkomst. Als er vraag ontstaat naar producten en diensten buiten de vastgestelde PDC, die wel raakvlakken hebben met de bestaande dienstverlening van De Connectie, kan hiervoor een maatwerkovereenkomst worden gemaakt.

4 Wat biedt De Connectie?

De Connectie biedt producten en diensten op de volgende terreinen: ICT, Inkoop & aanbesteding, Facilitaire Zaken en Frontoffice, Documentaire informatievoorziening (DIV), Administratie en beheer, Belastingen, Basisregistraties en Secretariaat.

Wat mogen de gebruikers van de producten en diensten van De Connectie verwachten? Gebruikers weten straks exact wat er te krijgen is, wat alles kost en wat de leveringsvoorwaarden zijn. De professionals van De Connectie weten wat er op hun vakgebied te koop is en kennen de gemeenten en hun behoeften als geen ander. Ze zijn servicegericht en ondernemend, continu op zoek naar betere, slimmere oplossingen voor de dienstverlening van vandaag en morgen. De Connectie is te bereiken via een frontoffice. Eerst voor ICT en Facilitaire zaken en in de loop der tijd voor alle Connectie-onderdelen.

De professionals van De Connectie weten wat er op hun vakgebied te koop is en kennen de gemeenten en hun behoeften als geen ander.

4.1 De K van Kwaliteit

Waar mogelijk is er bij de start van De Connectie al sprake van een geharmoniseerd aanbod van producten en diensten. In alle andere gevallen levert De Connectie op 1 juli 2017 vooralsnog hetzelfde als daags ervoor, om van daaruit naar het gewenste (geharmoniseerde) aanbod toe te werken. Hetzelfde geldt voor de kwaliteit van de geboden producten en diensten: Bij de start harmoniseren waar mogelijk en anders daar naar toewerken. In dat laatste geval gelden tot die tijd de bestaande kwaliteitsniveaus per gemeente.

Met de gemeenten is afgesproken dat zij vlak voor de start van De Connectie op 1 juli 2017, een nulmeting doen om de kwaliteit te bepalen van de dienstverlening die overgaat naar De Connectie.

De Connectie doet een vervolgmeting na één jaar. Het streven is om op termijn op elk terrein de kwaliteit van de beste gemeente als norm te hanteren.

4.2 De K van Kwetsbaarheid

Door mensen en werkzaamheden samen te brengen, wordt de dienstverlening minder kwetsbaar. De Connectie gaat dat meten aan de hand van discontinuïteit en streeft daarbij naar een percentage lager dan 1.

4.3 ICT

De afdeling ICT (voorheen GemICT) is dé partner voor de technische ICT-infrastructuur voor de gemeenten en de daaraan verbonden externe partijen, nu en in de toekomst. ICT behartigt de belangen van de klant zakelijk, maar zonder commercieel belang. In een snel veranderende digitale wereld betreft ICT de gemeenten proactief bij ontwikkelingen.

De digitalisering van de overheidsdienstverlening, in combinatie met de steeds meer online opererende burgers en bedrijven en de grote hoeveelheden gegevens die daardoor beschikbaar komen (big data), zorgen voor veel nieuwe projecten. Landelijke trends als de ontwikkeling naar regiegemeenten, standaardisatie van werkprocessen en de daarbij behorende systemen brengen de komende jaren extra activiteiten voor ICT met zich mee.

Producten en diensten

- **Werkplek**
Het bieden van de digitale werkplekomgeving.
- **Toegang**
Het bieden van een account (of meerdere) voor het verkrijgen van toegang tot kantoorautomatisering, gegevens, applicaties en internet.
- **Technisch Applicatiebeheer**
Het operationeel houden van applicaties en gegevens en het bieden van toegang.

- **Communicatie**
Het bieden van telefonie en mobiel internet.
- **Ondersteuning**
Het verhelpen van storingen.
- **Advies en Projectondersteuning**
Het bieden van capaciteit in ICT, kennis en kunde voor het beantwoorden van adviesvragen en het meewerken aan ICT projecten.
- **Ontwikkeling**
Het ontwikkelen van technische ICT oplossingen ter verbetering van koppelingen, sjablonen, templates en rapportages.

4.4 Inkoop & aanbesteding

De afdeling Inkoop & aanbesteding regisseert de inkoop- en aanbestedingen van de partnergemeenten en adviseert bij de diverse inkoop- en aanbestedingstrajecten. Centrale regie op inkoop leidt niet tot centralisatie van budgetten. De budgethouder is en blijft degene die feitelijk inkoop.

Belangrijke ontwikkelingen zijn een innovatieve webportal, het slimmer inkopen, het vergroten van inkoopbewustzijn en verdere professionalisering van de inkoopondersteuning.

Producten en diensten

- **Algemene en specifieke inkoopinformatie**
De opdrachtgever krijgt door middel van het systeem click, call of face antwoord of advies op zijn/haar inkoopgerelateerde vragen.
- **Begeleiding en advies bij inkoopvraagstukken en aanbestedingstrajecten**
Het inkopen van een goed product of dienst tegen een zo laag mogelijke prijs en zo hoog mogelijke kwaliteit.
- **Inkoopkalender**
Samenstellen en publiceren op intranet van een kalender met de aanbestedingen van de drie gemeenten en De Connectie na input van deze organisaties zelf.
- **Contractbeheer**
De registratie van inkoopcontracten en wijzigingen daarop, alsmede registratie van nieuwe contracten, contractverlengingen en contractbeëindigingen. De gemeenten stellen hiervoor contracten en informatie beschikbaar.
- **Spend-analyse**
Het analyseren van inkoopgegevens vanuit verschillende financiële- en administratieve systemen en gemeenten adviseren om het inkoopbeleid te toetsen, verbeteren met als doel inkoop te professionaliseren en besparingen te realiseren.

4.5 Facilitaire zaken en Frontoffice

Bij Facilitaire zaken vindt de coördinatie en uitvoering plaats van de verschillende vormen van facilitaire dienstverlening. Contractmanagers zijn verantwoordelijk voor de manier waarop de dienstverlening plaatsvindt. De frontoffice voor De Connectie is ondergebracht bij de afdeling Facilitaire zaken. De klantmeldingen worden zoveel mogelijk centraal bij de frontoffice ontvangen en verwerkt in het Facilitair Management Informatie Systeem (FMIS). Zo worden de werkzaamheden vanuit de frontoffice gecoördineerd en rapportagemogelijkheden geoptimaliseerd. Er wordt ingezet op een digitaal self-servicesysteem waarmee de flexibiliteit voor de klant wordt vergroot. Complexere vragen worden door de frontoffice-medewerker overgenomen en doorgeleid om het aantal contactmomenten voor de klant te beperken.

Het implementeren van een FMIS legt de komende jaren een stevige basis voor de dienstverlening van Facilitaire zaken en de Frontoffice van De Connectie. Naast het verwerken van alle meldingen geeft het systeem de mogelijkheid de klant te ondersteunen met een self-servicesysteem voor reserveringen en het verstrekken van opdrachten aan facilitaire en andere backoffices zoals ICT en P&O. De frontoffice is verantwoordelijk voor het FMIS en neemt het eigenaarschap van meldingen, reserveringen, etc. over van de klant.

Producten en diensten

- **Drukwerkcoördinatie en vormgeving**
Het adviseren over en bieden van ondersteuning bij drukwerkopdrachten.
- **Evenementencoördinatie**
Het adviseren over en organiseren, coördineren en begeleiden van evenementen.
- **Postvoorziening en repro**
Het verwerken en bezorgen van post, pakketten en aangetekende stukken, grote oplagen kopieerwerk en nabewerking.
- **Kantoor- en EHBO/BHV-artikelen**
Het geven van advies, coördineren van aanvragen en onderhouden van leveranciersrelaties.
- **Frontoffice**
Het aannemen, registreren en verwerken van meldingen voor alle disciplines binnen De Connectie.

- **Facilitaire servicetaken**
Het bieden van algemene ondersteuning op het gebied van facilitaire dienstverlening bij evenementen, postverwerking en -vervoer, het signaleren van gebreken aan gebouwen en inventaris, beheer en onderhoud reserveerbare vervoermiddelen, etc.
- **Werkplekinrichting**
Het geven van advies over werkplekinrichting, opstellen van verhuisplannen, coördineren van verhuizingen en verzorgen van aanschaf inventaris voor werkplekken.
- **Facilitair contractmanagement**
Het adviseren over en managen en begeleiden van uitbestede facilitaire diensten.
- **Vervoer**
De aanschaf en het beheer en onderhoud van vervoermiddelen voor algemeen gebruik.

4.6 DIV

De afdeling DIV (Documentaire Informatie Voorziening) is de professionele partner voor de uitvoering en ontwikkeling van informatiebeheer en archiefvorming. DIV kent de werkprocessen en stelt zich proactief op. Door het bundelen van kennis, kunde en ervaring ontstaat een gedegen afdeling binnen De Connectie en wordt er gezorgd voor continuïteit in tijden van de grote digitale ontwikkelingen binnen archivering. Het uiteindelijke succes van de samenvoeging hangt in belangrijke mate samen met de opdracht die wordt gegeven om uiterlijk op 1 juli 2018 tot harmonisering van de archieffunctie in de verschillende zaaksystemen te komen. De focus ligt de komende jaren op verdere digitalisering. Zaakgericht werken is de standaard. DIV heeft een belangrijke rol in de advisering en ondersteuning binnen de digitale, zaakgerichte wereld.

Producten en diensten

- **Verwerking berichtenverkeer**
De verwerking van berichtenverkeer, scannen, registratie, kwaliteitscontrole en het beheer van digitaal en papieren archief.
- **Advisering**
Advisering, over archief -en informatiebeheer.
- **Bibliotheek -en abonnementenbeheer**
Beheer fysieke bibliotheek en beheer abonnementen voor vakliteratuur.

4.7 Administratie en beheer

Personeels- en salarisadministratie

De kerntaak van de personeels- en salarisadministratie is een juiste, volledige en

tijdige gegevensverwerking voor een adequaat gegevensbeheer; de salarissen worden op tijd betaald, de gegevens op de loonstrook zijn correct en de basisgegevens zijn op orde en betrouwbaar. Door automatisering en digitalisering kan de dienstverlening efficiënter worden uitgevoerd. Door samenwerking en bundeling van kennis en expertise neemt de kwaliteit van de geleverde diensten toe, vermindert de kwetsbaarheid en wordt de continuïteit van de dienstverlening gewaarborgd. Vanaf 1 januari 2017 maken de drie gemeenten gebruik van één systeem voor personeelsinformatie, salarisadministratie en E-HRM. De Connectie beheert dit systeem en ondersteunt de klant bij het optimaliseren van het gebruik hiervan.

De diversiteit aan arbeidsvoorwaarden en uitvoering van het sociaal plan zal de eerste jaren om extra inspanningen vragen. Daarnaast is een tendens waarneembaar waarbij de flexibilisering van werk een belangrijke rol speelt. Dit vraagt om aanpassingen in het personeelsbeleid en daarmee ook de uitvoering hiervan. Tot slot leidt verregaande integratie van systemen en data tot nieuwe vraagstukken t.a.v. verantwoordelijkheden. Hierbij moet de privacywetgeving nadrukkelijk in ogenschouw worden genomen.

Producten en diensten

- **Personeelsadministratie**
Het verwerken van personele gegevens met betrekking tot aanstelling in verschillende arbeidsrelaties, ontslag en tussentijdse wijzigingen in de aanstelling.
- **Salarisadministratie**
Het uitbetalen van salaris en het maken en beschikbaar stellen salarisstroken.
- **Verzuimbeheer**
De ondersteuning van de leidinggevenden, P&O-adviseurs en bedrijfsartsen bij de uitvoering van de Wet Verbetering Poortwachter (WVP).
- **Verlofbeheer**
De verwerking van verlofrechten.
- **Beheer extern personeel**
De verwerking van de gegevens van extern personeel.
- **Beheer E-HRM**
Het ondersteunen bij de toepassing van de applicatie.
- **Gegevensverstrekking**
Het beschikbaar stellen van de gegevens die De Connectie beheert en het ondersteunen bij self-servicemodules.

Financiële administratie

De financiële administratie is onderdeel van de financiële functie van de deelnemende gemeenten. De bijdrage van de financiële administratie is om de hiervoor benodigde gegevens met een zo hoog mogelijke kwaliteit vast te leggen, te beheren en te verstrekken. Randvoorwaarde is dat zoveel mogelijk routinematige transacties zijn geautomatiseerd en dat de brondata een hoge betrouwbaarheid hebben. Het standaardiseren, digitaliseren en harmoniseren van financiële processen zijn belangrijke randvoorwaarden om het rendement van samenwerking zo optimaal mogelijk te laten zijn. De Connectie gaat daarom werken met één gezamenlijk financieel systeem. Ook andere mogelijkheden tot verder digitaliseren worden optimaal benut. Door het betaalproces in samenhang met het inkoopproces te organiseren, kunnen belangrijke voordelen worden gerealiseerd. Door de regie op het inkoopproces te versterken, kan het aantal leveranciers, en ook de factuurstroom, sterk worden gereduceerd.

Ontwikkelingen in de financiële functie laten zien dat lijnmanagers de komende jaren steeds meer in de lead komen als het gaat om het afnemen van de financiële diensten die ze nodig hebben. Om dit mogelijk te maken, worden zoveel mogelijk routinematige transacties geautomatiseerd, waarbij de financiële administratie samen met de controlfunctie van de gemeenten ervoor zorgen dat de data en informatie in de systemen een hoge betrouwbaarheid hebben.

Producten en diensten

- **Financiële administratie**
Het grootboekbeheer, crediteurenbeheer, debiteurenbeheer, de betalingsverkeer en financiële gegevensverstrekking.
- **IV3-beheer**
Het informatiesysteem waarin staat welke financiële gegevens gemeenten op welke wijze moeten verstrekken.
- **Btw-beheer**
De aangiftes voor de BTW en BTW Compensatiefonds.
- **Treasurybeheer**
Het ondersteunen van de gemeentelijke treasuryfunctie met onder meer leningoverzichten en facturatieopdrachten voor rente en aflossing van uitgeleend geld.

- **Verzekeringenbeheer**
Het effectief en efficiënt verzekeren van risico's.
- **Betalingsverkeer**
Het beheren van inkomende en uitgaande geldstromen.

4.8 Belastingen

De afdeling Belastingen staat voor het realiseren van een zo volledig mogelijke, gewenste belastingopbrengst tegen zo laag mogelijke kosten voor de deelnemende gemeenten. Belastingen is een professionele uitvoerder en adviseert de gemeenten over haalbaarheid en uitvoerbaarheid van hun wensen op het gebied van de Belastingdienstverlening. Er wordt continu onderzocht hoe de afdeling kan bijdragen aan het realiseren van de gewenste beleidsdoelen, het verhogen van kwaliteit, betrouwbaarheid en efficiency.

Naast harmonisatie en kwaliteitsverbetering zal de komende jaren de doorontwikkeling naar de optimale (digitale) dienstverlening richting de burger grote aandacht krijgen. Het digitaal versturen van aanslagen, online indienen en afhandelen van bezwaren en optimaal gebruik maken van de grote hoeveelheden gegevens die d.m.v. koppelingen beschikbaar zijn, zijn daarbij belangrijke onderwerpen.

De afdeling start als één geïntegreerde afdeling Belastingen die de afgesproken diensten en producten levert voor de drie gemeenten. Om voordeel te behalen worden in de komende jaren de uitvoeringsprocessen van de drie gemeenten geharmoniseerd en komt er uiteindelijk één belastingstelsel binnen De Connectie.

Producten en diensten

- **Opleggen**
Het voorbereiden en realiseren van de heffing.
- **Verwerken van reacties**
Het verwerken van informatieverzoeken, bezwaren, informele klachten en kwijtscheldingen.
- **Inning en invordering**
Het zo volledig mogelijk realiseren van de gewenste opbrengst per belastingsoort.

4.9 Basisregistraties

De afdeling Basisregistraties zorgt voor het beheer van de wettelijke basisregistraties, het

stelselbeheer, gegevensverstrekking en waar de gemeenten bronhouders van zijn.

Wettelijke basisregistraties zijn de basisregistratie Personen (BRP), Adressen en gebouwen (BAG), Grootchalige topografie (BGT) en de basisregistratie Waardering onroerende zaken (WOZ).

Het beheer van basisregistraties is gericht op de juistheid, tijdigheid en volledigheid van de gegevens uit deze registraties, in overeenstemming met geldende wet- en regelgeving. Het stelselbeheer is gericht op de implementatie van nieuwe basisregistraties en het inrichten van de beheersomgeving, maar ook op het integreren van gegevens door het realiseren en beheren van stelselkoppelingen. De gegevensverstrekking is gericht op het verstrekken van juiste, tijdige en volledige gegevens over personen, bedrijven, objecten en geografie. Verschillende gegevens worden in samenhang gebracht en geïntegreerd aangeboden. Daar waar mogelijk als open data. Het onderdeel landmeten voert alle landmeetkundige werkzaamheden uit voor de partnergemeenten. Hierbij kan worden gedacht aan het uitvoeren van metingen (detail- en hoogtemetingen) van percelen, objecten en andere oppervlakten of het inmeten, uitzetten en aanwijzen van kadastrale grenzen. Ook het verwerken van de meetgegevens (geometrie) in (akte-) tekeningen, andere topografische documenten en in de wettelijke basisregistraties zoals de BAG en de BGT behoort tot deze functie.

De afdeling Basisregistraties begint met dezelfde dienstverlening als nu het geval is. Dit betekent dat die dienstverlening bij de start van De Connectie per gemeente verschilt. In samenwerking met de regionale CIO-office worden een geharmoniseerde gegevensarchitectuur en -diensten ontwikkeld.

Producten en diensten

- **Beheer basisregistraties**
Het beheer van basisregistraties in overeenstemming met wet- en regelgeving.
- **Stelselbeheer**
De implementatie van de basisregistraties, het inrichten van de beheersomgeving en integreren van gegevens door het realiseren en beheren van stelselkoppelingen.

- **Gegevensverstrekking**
Het verstrekken van samenhangende en geïntegreerde gegevens over personen, bedrijven, objecten en geografie.
- **Landmeten**
Het uitvoeren van alle landmeetkundige werkzaamheden.

4.10 Secretariaat

Het secretariaat van De Connectie staat voor professionele bestuurlijke en ambtelijke ondersteuning, dichtbij de gebruiker. De medewerkers zijn een baken binnen de snel veranderende organisatie. Zij denken in uitdagingen en mogelijkheden en zijn proactief en klantgericht. De vraag naar secretariële ondersteuning verschuift steeds meer van relatief eenvoudig naar complex. Door de digitalisering vervallen steeds meer eenvoudige (handmatige) werkzaamheden. Tegelijkertijd wordt de interne en externe omgeving complexer waardoor de vraag naar professionele ondersteuning toeneemt.

Producten en diensten

- **Afspraken- en agendabeheer**
Het beheren van afspraken en agenda's.
- **Plannen en organiseren van bijeenkomsten en vergaderingen**
Het organiseren en voorbereiden van vergaderingen, bijeenkomsten, werkbezoeken en dienstreizen.
- **Afspraken- en besluitenlijst**
Het vastleggen van afspraken, acties en besluiten bij vergaderingen.
- **Mailboxbeheer**
Het bijhouden en afhandelen van mailberichten.
- **Telefonisch aanspreekpunt**
Het zorgdragen voor de bereikbaarheid en het afhandelen van telefoongesprekken.
- **Ontvangst**
Het ontvangen van bezoekers en delegaties.
- **Afdelingsspecifieke ondersteuning**
Het bieden van secretariële, organisatorische en administratieve ondersteuning.
- **Bestellen en beheren**
Het bestellen en beheren van kantoorartikelen en relatiegeschenken.
- **Ondersteuning werving en selectie**
Het verzorgen van alle administratie en correspondentie bij vacatures en sollicitatieprocedures.
- **Afhandelen post**
Het verzorgen en verspreiden van in- en uitgaande post, zowel fysiek als digitaal.

5 Mensen maken De Connectie

De medewerkers maken De Connectie. Zij vormen de bouwstenen van de organisatie en zijn het gezicht. Excelleren in het vakgebied en in het faciliteren van de gemeenten, dat is het doel. De medewerkers van De Connectie zijn professionals, tonen eigenaarschap, zijn resultaatgericht en vinden open en direct communiceren belangrijk. Met elkaar en met de gebruikers.

5.1 Op de juiste plek

De Connectie geeft ruimte en verantwoordelijkheid en investeert in mensen. Omgekeerd zijn de medewerkers zich bewust van hun talenten en competenties (en die van elkaar) en blijven die ontwikkelen om de dienstverlening van De Connectie te optimaliseren. Het doel is dat iedereen zoveel mogelijk op de juiste plek zit. Hoe meer het werk past bij iemands talenten en ambitie, hoe groter het werkplezier en hoe beter de prestaties. Medewerkers en managers kijken samen wat de juiste plek is voor de medewerker en hoe daar te komen. Het ontstaan van een interne arbeidsmarkt met de gemeenten Arnhem, Renkum en Rheden vergroot de kansen op een goede 'match'.

5.2 De K van Kansen

Persoonlijke ontwikkeling en professionele groei zijn randvoorwaarden voor de kwaliteit van De Connectie. Als werkgever stelt De Connectie hier in het eerste jaar 2% en de daaropvolgende jaren 1,8% van de totale loonsom voor beschikbaar. De Connectie-medewerker vraagt zich continu af waar en hoe hij of zij van toegevoegde waarde kan zijn. Medewerkers voelen zich gesteund door het management bij hun ontwikkeling en gewaardeerd voor het werk dat zij verrichten. Er wordt gestuurd op duurzame inzetbaarheid van mensen. Onder andere door opleidingen, ruimte en verantwoordelijkheid en vitale medewerkers. Medewerkers kunnen balans aanbrengen tussen werk en privé door zelf hun werktijden te regelen. Daarbij wordt er van uitgegaan dat afspraken worden nagekomen, resultaten worden behaald en dat men goed bereikbaar is. De Connectie zorgt voor minder kwetsbare functies, kennisdeling en gezamenlijke verantwoordelijkheid.

Dat geeft rust en ruimte voor de individuele medewerker. Extra kansen voor medewerkers liggen er ook door inzet voor de beoogde veranderingen, het meebouwen aan de organisatie, job rotation (andere werkpakketten) en uitwisselingsprogramma's. Naast het werken op basis van vertrouwen en resultaatafspraken.

5.3 Rollen en verantwoordelijkheden

Iedereen heeft een bepaalde rol binnen De Connectie en alle rollen zijn even belangrijk. Er is sprake van een goede balans tussen sturing vanuit de leidinggevende en zelforganisatie van de medewerkers, daar waar nodig ondersteund door coördinatoren voor de functionele aansturing. Leidinggevendenden maken resultaatafspraken met medewerkers en faciliteren hen om deze afspraken te realiseren. De medewerker bepaalt zelf hoe hij of zij het resultaat behaalt. Leidinggevendenden begeleiden en faciliteren de medewerkers vanuit gelijkwaardigheid bij hun ontwikkeling. Zij zijn zich bewust van de competenties en ontwikkelpunten van de medewerkers. Daar wordt de begeleiding op afgestemd. Dit heet situationeel leiderschap, waar medewerkers en leidinggevendenden elkaar opzoeken als daar behoefte aan is en niet hoeven te wachten op een functionerings- en beoordelingscyclus om met elkaar in gesprek te gaan.

Persoonlijke ontwikkeling en professionele groei zijn randvoorwaarden voor de kwaliteit van De Connectie.

5.4 Werkwijze

Ruimte krijgen en verantwoordelijkheid nemen zijn richtinggevend voor de manier van werken binnen De Connectie. Er wordt kwaliteit geleverd tegen een reële prijs en daarbij staan professionaliteit en resultaatgerichtheid voorop. Modern en professioneel, zakelijk in de dienstverlening, maar ook werken op basis van vertrouwen, met minder regels.

Resultaatafspraken maken en deze nakomen. Competentiegericht werken in rollen, waar taakvolwassen medewerkers bewust koersen op hun doelen en prioriteiten weten te stellen. De medewerkers van De Connectie richten zich op zaken die zij kunnen beïnvloeden, zoals hun werk en ontwikkeling en bepalen zo hun eigen toekomst.

5.5 Cultuur

Alles wat iemand doet zeggen 'zo doen wij dat altijd' komt voort uit de cultuur van een organisatie. Het samenbrengen van drie organisaties tot één nieuwe organisatie betekent cultuurverandering. Vanaf het begin wordt er gewerkt aan de cultuur van De Connectie. Leidinggevend en medewerkers van De Connectie geven de gewenste cultuur samen handen en voeten. Met elkaar bepalen zij welk gedrag binnen De Connectie gewenst is en welke onderliggende waarden en normen hierbij horen. Vervolgens worden die normen, waarden en gedrag vertaald naar concrete resultaten. Bijvoorbeeld op het gebied van klantbenadering, maar ook werkplek, contact met leidinggevend en mogelijk de inhoud van de functie. Men gaat daarover met elkaar in gesprek en staat daarbij open voor feedback, ontwikkeling en verandering. De leidinggevenden zijn cultuurdragers binnen De Connectie.

Vlak voor de start van De Connectie wordt er onder de medewerkers die naar De Connectie gaan een cultuurmeting uitgevoerd in de vorm van een medewerkerstevredenheidsonderzoek (MTO). Binnen De Connectie wordt dit MTO herhaald.

5.6 Communicatie

De communicatiestijl van De Connectie kenmerkt zich door openheid en helderheid. Onderling en naar buiten. De medewerkers van

De Connectie zijn nieuwsgierig en goede luisteraars. Zij weten wat er om hen heen speelt en stemmen daarop af. Dat is wat De Connectie wil en waar de komende jaren op geïnvesteerd gaat worden. Bij De Connectie staan de medewerkers in verbinding met elkaar en met de klant, waarbij optimaal gebruik wordt gemaakt van digitale ontwikkelingen.

5.7 Medezeggenschap

Binnen een half jaar na plaatsing van de medewerkers worden er verkiezingen uitgeschreven voor de Ondernemingsraad (OR) voor De Connectie. De OR van De Connectie neemt de taken over van de Bijzondere Ondernemingsraad (BOR). De OR overlegt met de directeur van De Connectie over alle personele aangelegenheden. Uitgezonderd zijn die onderwerpen waarover overleg plaatsvindt in de commissie voor het Georganiseerd Overleg (GO). Doorgaans gaat het in het GO om de 'harde' of financiële arbeidsvoorwaarden.

5.8 Interne arbeidsmarkt

De Connectie biedt goed en modern werkgeverschap waarmee ze medewerkers aan zich bindt en aantrekkelijk is op de arbeidsmarkt. Arnhem, Renkum, Rheden en De Connectie streven naar de vorming van één interne arbeidsmarkt, wat kansen biedt aan alle medewerkers. De Connectie wil een divers personeelsbestand met mogelijkheden voor medewerkers met een afstand tot de arbeidsmarkt en medewerkers uit het zogeheten doelgroepenregister.

5.9 Flexibele schil

De Connectie beweegt mee met maatschappelijke ontwikkelingen en ontwikkelingen binnen de drie gemeenten om aan de veranderende vraag tegemoet te komen. Kwalitatief en kwantitatief. Daarnaast kennen sommige afdelingen binnen De Connectie piekbelastingen. Ook de standaardisatie en harmonisatie van werkprocessen, systemen en beleid binnen De Connectie hebben gevolgen voor het personeelsbestand. Om continuïteit én flexibiliteit te garanderen vullen we vacatureruimte als dat nodig is flexibel in.

5.10 Huisvesting

De Connectie maakt in eerste instantie gebruik van de huisvesting van de gemeenten Arnhem, Renkum en Rheden en past zich daarbij aan, aan de huisregels van de gastheren. Hetzelfde aantal werkplekken dat binnen de gemeenten vrijkomt door de vorming van De Connectie, wordt ook weer opgevuld met Connectie-medewerkers. In een eerste inschatting is uitgegaan van 156 werkplekken in Arnhem, 27 in Renkum en 36 in Rheden.

Waar mogelijk maakt De Connectie gebruik van de bestaande BHV-organisatie. Anders wordt die zelf ingericht.

Binnen De Connectie wordt waar mogelijk plaats- en tijdonafhankelijk gewerkt. Voor bepaalde werkzaamheden is nabijheid tot de klant cruciaal. Daarnaast blijft het belangrijk dat vakgenoten elkaar regelmatig treffen. Daarom krijgen alle afdelingen een vaste thuisbasis bij één van de drie gemeenten.

Binnen De Connectie wordt waar mogelijk plaats- en tijdonafhankelijk gewerkt. Voor bepaalde werkzaamheden is nabijheid tot de klant cruciaal.

6 Hoe ziet De Connectie eruit?

Het bieden van zakelijke dienstverlening en service staat centraal voor de organisatie-inrichting van De Connectie. De organisatiestructuur is ingericht vanuit eigenaarschap en het principe dat medewerkers zoveel mogelijk zelf de regie nemen.

6.1 Uitgangspunten

De Connectie is ingericht op basis van de volgende uitgangspunten:

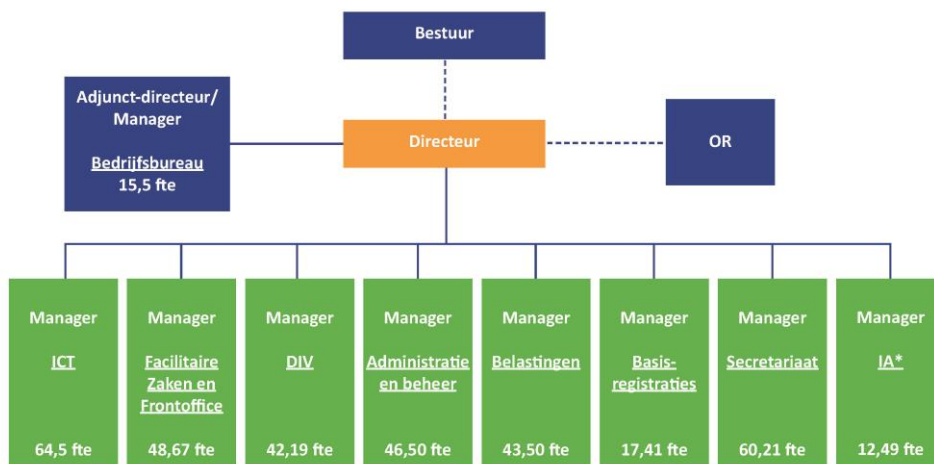
- De Connectie is een 'platte' organisatie met maximaal twee managementlagen.
- De Connectie heeft vakgeoriënteerde afdelingen die worden aangestuurd door een vakinhoudelijke manager.
- De directeur, de adjunct-directeur/manager bedrijfsbureau en de controller vormen het directieteam van De Connectie. Hierin is de rol van de controller adviserend. De directeur, adjunct-directeur, controller en de afdelingsmanagers vormen het managementteam van de organisatie. De directeur is verantwoordelijk voor de besluitvorming.
- De Connectie heeft behoefte aan een goed geëquipeerd bedrijfsbureau.

- Voor de eerste periode heeft De Connectie tijdelijke extra (verander)capaciteit nodig.
- Er wordt stapsgewijs toegewerkt naar één centrale frontoffice. De Connectie start met een frontoffice voor ICT en Facilitaire zaken. De andere afdelingen sluiten daar gefaseerd bij aan en zijn tot die tijd rechtstreeks benaderbaar.
- De functioneel beheertaken voor de processen binnen De Connectie worden belegd binnen de betreffende afdelingen. De informatiemanager zorgt vanuit het bedrijfsbureau voor de aansturing van de functioneel beheerders.

6.2 Organisiestructuur

De Connectie start met een structuur waarin professionals een team vormen en werken aan het leveren van goede producten en diensten.

Die teams maken deel uit van een afdeling. Samen met bovengenoemde uitgangspunten maakt dit dat de structuur van De Connectie er als volgt uit ziet:

* I&A wordt aangestuurd door de manager Bedrijfsbureau.

Tijdelijke formatie o.g.v. dienstverlening aan derde

Onderdeel	Aantal fte tijdelijke formatie
ICT	7,70
Facilitaire Zaken en Frontoffice	2,00
DIV	1,70
Administratie en Beheer	3,30
Basisregistratie en I&A	1,10
TOTAAL	15,80

In verband met de verzelfstandiging van het Sportbedrijf per 1 januari 2017, wordt de dienstverlening voor de duur van 2 jaar voortgezet. Voor de 3D's wordt de ICT-dienstverlening voortgezet tot aan de beoogde verzelfstandiging.

De Connectie start met een structuur waarin professionals een team vormen en werken aan het leveren van goede producten en diensten.

De profielen van de bovenstaande functies kunnen als volgt worden samengevat:

- De directeur geeft dagelijks leiding aan de organisatie als geheel, is direct leidinggevende van de adjunct-directeur en de managers en richt zich naar buiten. Daarbij horen werkzaamheden zoals het onderhouden van contacten op strategisch niveau met het collectief van partnerorganisaties en eindverantwoordelijkheid voor visieontwikkeling, accountmanagement richting opdrachtgevers en de effectiviteit van de organisatie. De directeur wordt hierbij ondersteund door de adjunct-directeur en de managers.
- De adjunct-directeur zorgt voor de inrichting en werking van de bedrijfsvoering van De Connectie en stuurt het bedrijfsbureau en de afdeling I&A aan. Daarnaast ondersteunt hij of zij de directeur bij het ontwikkelen van de strategie. Het is een functie voor twee tot drie jaar.
- De manager stuurt op resultaten, is inhoudelijk deskundige en draagt zorg voor de ontwikkeling van verantwoordelijke, resultaatgerichte medewerkers. Hij of zij is verantwoordelijk voor de (door)ontwikkeling en innovatie van de afdeling en de bedrijfsvoering. Vanuit een adviserende rol levert de manager ook een bijdrage aan de visieontwikkeling en de effectiviteit van de organisatie. Binnen de afdelingen kunnen de managers ondersteund worden door een coördinator bij het plannen en verdelen van werkzaamheden, voortgangsbewaking en inhoudelijke ondersteuning van collega's. De managers zijn tevens gesprekspartner voor de gemeentelijke 'demandmanagers' over de dienstverlening van de afdeling.

6.3 Het bedrijfsbureau

Het bedrijfsbureau bestaat uit de volgende functies:

- Concerncontroller
- Strategisch financieel adviseur
- P&C-medewerker
- Secretaris/Directie-adviseur
- Algemeen juridisch adviseur
- Senior P&O-adviseur

- P&O-adviseur
- Communicatieadviseur
- Communicatiemedewerker
- Informatiemanager
- CIO (Chief Information Officer)
- CISO (Chief Information Security Officer)
- Privacymanager
- Portfolio-/contractmanager

6.4 Informatievoorziening en -veiligheid

Informatievoorziening

De afdelingen binnen De Connectie hebben te maken met verschillende informatiestromen. Daardoor is goede informatievoorziening essentieel voor De Connectie. De bedrijfsprocessen worden zoveel mogelijk geautomatiseerd door toepassing van self-serviceconcepten en het digitaliseren van de informatie-uitwisseling tussen De Connectie en de gemeenten. De manier waarop de informatievoorziening en de verschillende onderdelen zijn opgebouwd en met elkaar samenhangen, beschrijven we in onze 'Enterprise Architectuur'. Aan de hand van deze Enterprise Architectuur worden - in overleg met de drie gemeenten - mogelijkheden tot verdere harmonisering, standaardisering en (keten-) automatisering uitgewerkt. De informatievoorziening van De Connectie wordt flexibel en schaalbaar ingericht.

Informatieveiligheid en privacy

Het informatieveiligheidsbeleid wordt opgesteld aan de hand van de Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten (BIG) en afgestemd op het beleid van de drie gemeenten. Samen met het privacyprotocol geeft het informatieveiligheidsbeleid een duidelijk kader voor passende technische en organisatorische maatregelen om informatie te beschermen en de beschikbaarheid, vertrouwelijkheid en integriteit van de gegevensverzamelingen te borgen. In de bedrijfsprocessen van De Connectie worden persoonsgegevens verwerkt. De Connectie draagt daarbij de verantwoordelijkheid voor de bescherming van de privacy en moet kunnen aantonen dat zij voldoet aan de daaraan verbonden wettelijke verplichtingen.

7 De begroting van De Connectie

Aan de begroting van De Connectie liggen deelbedrijfsplannen (bedrijfsplannen per onderdeel) ten grondslag en de business case van EY. In deze business case werd uitgegaan van een begroting van ca. € 38,6 mln. basisjaar 2015) en 400 fte waarmee De Connectie zou worden opgebouwd. Door verschillende besluiten om onderdelen niet over te brengen naar De Connectie, is de basis van De Connectie veranderd van € 38,6 mln. naar € 35,9 mln. (-/- € 2,7 mln. en -/- 33 fte). De begroting van De Connectie gaat uit van een structurele besparing per 2020 van € 3,1 mln. en vanaf 2021 met ca. € 4 mln. Daarmee wordt een besparingspercentage van 8,5% in 2020 gehaald.

7.1 Uitgangspunten begroting

De begroting van De Connectie is gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

- Nadat de business case van EY is vastgesteld (medio 2015) zijn er wijzigingen doorgevoerd in de omvang van de te vormen Connectie (het aantal onderdelen dat zou overgaan). De onderdelen Juridische Zaken, KCC, het Arnhems bestuurssecretariaat en Communicatie zijn niet meegenomen in de begroting van De Connectie.
- Nadat de business case van EY is vastgesteld is:
 - De termijn waarop de financiële taakstelling behaald én het transitiebudget terugverdiend moet zijn, met 6 maanden (op een totaal van 36 maanden) ingekort door een vertraagde start per 1 juli 2017;
 - De omvang in formatie en middelen van De Connectie is ca. € 2,7 mln. kleiner dan in de business case van augustus 2015 stond.
- Ontvlechten van formatie en werkbudgetten uit de drie gemeenten is complex. De gemeenten en De Connectie hebben deze ontvlechting zo goed als mogelijk in beeld gebracht. Tijdens de inrichting van De Connectie zou kunnen blijken dat er nog iets moet wijzigen. Aangenomen wordt dat deze laatste wijzigingen altijd gepaard gaan met overdracht van budget en/of formatie en daarmee niet kostenverhogend of -verlagend zijn. Er zal hierdoor geen effect zijn op het behalen van de doelstellingen (de 4K's).
- De begroting van De Connectie bestaat uit:
 - De geconsolideerde deelbedrijfsplannen van De Connectie waarin de kosten van de formatie en de werkbudgetten zijn opgenomen;
 - Kapitaallasten gebaseerd op 1) al geactiveerde kredieten van de gemeenten en 2) kredieten die in de meerjareninvesteringsprogramma's van de gemeenten zijn opgenomen en vastgesteld;
 - Het investeringsprogramma.
- De Connectie krijgt kapitaallasten mee in de begroting, gebaseerd op de investeringen die in het verleden zijn gedaan. Dit betreft voornamelijk investeringen op het gebied van ICT. Activa die overgaan naar De Connectie worden inclusief het bijbehorend kapitaallastenbudget overgedragen tegen de balanswaarde per 1 juli 2017. Bij de feitelijke overdracht van activa wordt rekening gehouden met de manier van activeren binnen de drie gemeenten. Hiervoor wordt een nota 'waarderen en afschrijven' opgesteld. Hiertegenover komt een lening te staan met een looptijd

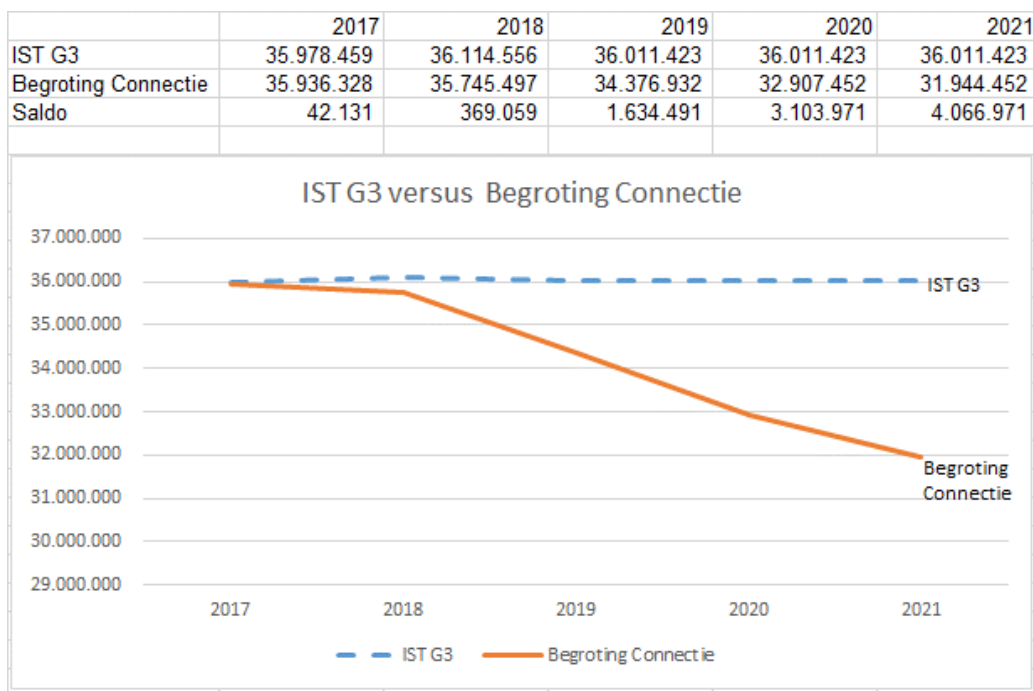

De begroting is zero-based opgebouwd met perspectief naar een eindbeeld (de zogeheten SOLL-positie) in 2020.

gelijk aan de afschrijvingstermijnen van de activa, waarbij totaal financiering uitgangspunt is. De rente wordt berekend over deze lening. In de bijdrage van de drie gemeenten (de G3) wordt rekening gehouden met zowel afschrijving als rentelast van deze activa. De Connectie zal een lening aangaan, daar waar de voorwaarden voor haar het gunstigst zijn (Bank Nederlandse Gemeenten, via Arnhem of via een private bank), ter bekostiging van de activa die overkomen.

- De begroting is zero-based opgebouwd met perspectief naar een eindbeeld (de zogeheten SOLL-positie) in 2020. Dit eindbeeld is gebaseerd op een situatie waarin systemen geharmoniseerd en gestandaardiseerd zijn.
- Met de deelbedrijfsplannen van De Connectie zijn de ambities voor 2020 in beeld gebracht en daarbij ook de veranderopgave om daar te komen (harmonisatiekosten). Daar is incidentele formatie en incidenteel budget voor nodig. In de periode 2017 - 2019 zijn daarvoor extra middelen opgenomen. De gevolgen daarvan zijn een vermindering van kosten en verandering van benodigde capaciteit zowel kwalitatief als kwantitatief. Dit is in lijn met het beeld dat in de business case van EY is geschetst dat er in de eerste jaren een financiële hobbel te nemen is, die aanvullend op het financieel kader gefinancierd moet worden.

De Connectie start een half jaar later. Daarmee is relevant geworden om ook de jaarschijf 2021 in beeld te brengen omdat in 2021 is voorzien dat er incidentele formatie die nodig is om de harmonisatie- en standaardisatieopgave in te vullen wegvalt. Daarnaast valt er ook een post onvoorzien weg die voor de duur van 4 jaar beschikbaar is gesteld. In 2021 valt alleen al om die reden ruim € 960.000 vrij. Deze is verwerkt in onderstaande grafiek.

Tabel en grafiek 7.1 IST G3 (Arnhem, Renkum, Rheden) en begroting De Connectie

- In de IST-situatie is voor de gemeente Arnhem een correctie doorgevoerd op de te verzelfstandigen onderdelen (Sportbedrijf Arnhem, Natuurcentrum, Sociale Wijkteams). Met name voor het Sportbedrijf Arnhem geldt dat de dienstverlening die nu door de gemeente Arnhem wordt geleverd, nog twee jaar door De Connectie wordt voortgezet (gedwongen winkelnering). De Connectie zal deze diensten factureren aan het Sportbedrijf Arnhem. De materiele kosten (ca. € 440.000) en formatie (12,3 fte / € 773.000) zijn incidenteel en als zodanig opgenomen in de begroting. Op het moment dat de dienstverlening aan derden wordt beëindigd, heeft dat geen invloed op het besparingspotentieel. De afspraak is dat eventuele desintegratie- en afbouwkosten ten laste worden gebracht van de gemeente die het contract heeft ingebracht bij De Connectie.
- In- en doorstroombanen (ID-banen) bij De Connectie. Binnen De Connectie komen twee medewerkers in dienst die gebruik maken van de (voormalige) ID-regeling. De netto bijdrage hiervoor per ID-er is ca. € 19.000 per jaar. Dit zijn structurele kosten die gelden zolang het dienstverband met betrokkene voortduurt. De Connectie zal ervoor zorgdragen dat de subsidie voor de ID-banen bij de gemeente wordt aangevraagd.
- In de begroting van De Connectie is ten opzichte van de IST van de G3 een besparing gezet op de beïnvloedbare materiële budgetten. De besparing, oplopend van 1% in 2018, 2% in 2019, tot 4% in 2020, komt uit op ca. € 300.000 structureel. Het gaat dan om de besparingen die worden verwacht door de samenvoeging. Hierbij kan worden gedacht aan abonnementen, contracten (met name bij Facilitair en Huisvesting) zoals servicecontracten, beveiliging, onderhoud koffiemachines, etc.
- Friciekosten die ontstaan nadat de dienstverlening niet meer wordt geleverd komen voor rekening van de gemeente die deze kosten veroorzaakt. Dit gebeurt nadat partijen overeenstemming hebben over de kosten waarbij eventueel een onafhankelijke derde (accountant) wordt ingeschakeld voor een onafhankelijke toets. Friciekosten (die hierdoor kunnen ontstaan) zijn niet opgenomen in de begroting van De Connectie.
- In de IST-situatie zijn diverse bijdragen van derden genoemd (opgenomen in onderstaande tabel). Dit zijn de bedragen die de gemeenten op dit moment voor de dienstverlening van deze derden vragen (denk aan ODRA, gemeente Rozendaal, Sportbedrijf Arnhem). Deze bijdragen worden bij deze derden in rekening gebracht. Deze bijdrage zit er nu in 'as is' in. In het kader van het vraagstuk over outputsturing en -verrekening wordt in beeld gebracht wat de feitelijke kosten zijn voor deze dienstverlening. Een eventueel verschil tussen de bijdrage zoals die in de begroting is opgenomen en de feitelijke kosten worden op de betreffende organisatie verhaald.

Dienstverlening aan derden		2017	2018	2019	2020
Sportbedrijf Arnhem	formatie	12,3	12,3		
	formatie / €	803.211	803.211		
	materieel	432.020	432.020		
3D's		298.000			
ODRA	materieel	1.144.073	1.144.073	1.144.073	1.144.073
UWV	materieel	176.000	176.000	176.000	176.000
Veiligheidshuis	materieel	41.290	41.290		
Werkplein - Overbetuwe	materieel	8.750	8.750		
Gemeente Rozendaal	materieel	72.714	72.714	72.714	72.714
totaal in rekening te brengen bij derden		2.976.058	2.678.058	1.392.787	1.392.787

N.b. Deze bijdragen zijn nu gesaldeerd opgenomen in de begroting (binnen de materiele budgetten). Deze worden bij de inrichting van de financiële administratie als omzet bij derden opgenomen.

Tabel 7.2 Dienstverlening aan derden

- Binnen De Connectie wordt een bedrijfsbureau geformeerd:
 - Uitgangspunt bij de begroting is dat de taken, functies en formatie (zoals opgenomen in de business case) budgettair neutraal zijn, omdat die vanuit de gemeenten worden overgeheveld (afbouw bij G3 = opbouw bij De Connectie).
 - De taken binnen het bedrijfsbureau, die initieel middels 'hosting' bij de deelnemers zouden worden betrokken (zie daarvoor de business case van EY), zijn in financiële zin vertaald in de begroting van De Connectie. Het gaat dan om de adviseurs P&O en voor Communicatie.
 - De overige taken, functies en formatie van het bedrijfsbureau zijn nieuw (manager bedrijfsbureau/adjunct directeur, contractmanager/portfoliomanager, CISO, CIO, CPO). Hiervoor is circa € 300.000 nieuw opgenomen in de begroting. Uitgangspunt hierbij is dat deze taken/formatie worden afgebouwd bij de gemeenten en dat deze worden overgeheveld naar De Connectie. De situatie kan zich ook voordoen dat er financiële dekking vanuit het Rijk komt voor de nieuwe taken als gevolg van veranderingen in wet- en regelgeving.
 - Het bedrijfsbureau start in 2017 met een formatie van 15,5 fte. Deze formatie is nodig om in het begin de organisatie goed vorm te geven en de opgave waarvoor we staan weg te zetten en sturing op te houden. In de periode tot en met 2020 neemt de formatie af tot 11,5fte.
 - In de begroting zijn de hierboven genoemde drie compartimenten van het bedrijfsbureau apart in beeld gebracht. Omdat er geen inbreng is vanuit de gemeenten (anders dan in de business case opgenomen) is in het eerste jaar van De Connectie een hogere bijdrage nodig (zie ook de grafiek 7.1).
- De kosten voor ambtelijke ondersteuning OR, accountantskosten, kosten van verzekeringen, kosten voor personele zorg en arbokosten zijn nieuw/extra omdat er een nieuwe organisatie wordt opgericht. De kosten vallen technisch gezien in het bedrijfsbureau en komen voor rekening van de deelnemers op basis van verdeling van inbreng en de functie komt binnen het secretariaat. De kosten zijn opgenomen in de begroting.
- In de begroting van De Connectie zitten de voordelen (om te komen tot standaardiseren, uniformeren en harmoniseren van processen en doelstellingen in het kader van de 4-K's) die financieel vertaald zijn. Dit is een belangrijk uitgangspunt en kan alleen in een intensief samenspel van gemeenten en De Connectie worden gerealiseerd. Bij harmonisatie en standaardisatie verandert de manier van werken voor iedereen. Dat betekent dat de gemeenten achter de veranderingen moeten staan en die in hun organisatie moeten doorvoeren.
- Alle kosten en investeringen voor het realiseren van de besparingen zoals zijn gespecificeerd in paragraaf 7.3 zijn opgenomen in de begroting. Bij het begroten van deze besparingen is het voorzichtigheidsbeginsel gehanteerd. Uit diverse onderzoeken en benchmarks blijkt dat er mogelijk een fors besparingspotentieel is, met name op gebied van ICT. Dit besparingspotentieel kan worden gerealiseerd door verregaande harmonisatie, standaardisatie, scherp account- en licentiebeheer, rationalisatie van applicaties én door de inzet van nieuwe technische mogelijkheden zoals Software as a service-oplossingen (SAAS) en clouddiensten. Voor ICT zijn de besparingen opgenomen zoals deze waren gespecificeerd in het bedrijfsplan GemICT dat in februari 2016 door de colleges van Renkum, Rheden en Arnhem is vastgesteld. Op basis van de genoemde onderzoeken en benchmarks is de verwachting dat de ICT-besparingen in 2020 hoger (ca. € 1 mln.) uitvallen dan nu is opgenomen in de begroting.

7.2 De 'K' van Kosten

De begroting van De Connectie is opgebouwd vanuit twee perspectieven:

- De inbreng vanuit de gemeenten in De Connectie.

- De deelbedrijfsplannen die zijn opgesteld door kwartiermakers voor een functioneel domein en de medewerkers in een domein van de gemeenten.

De inbreng van de drie gemeenten is voor het jaar 2017 in totaal bijna € 35,9 mln. De begroting is opgebouwd voor het gehele jaar 2017. Met het van start gaan van De Connectie medio 2017 zal de inbreng ongeveer de helft zijn. Met de gemeentelijke inbreng in beeld is ook direct de taakstellende opgave van De Connectie duidelijk. Immers, De Connectie staat ervoor om zo snel mogelijk de processen en systemen te standaardiseren en te harmoniseren om in 2020 op een kostenniveau uit te komen dat tenminste 4% lager ligt.

Begroting 2017 - 2020 De Connectie				
	2017	2018	2019	2020
Personeel				
Bedrijfsbureau	1.332.898	1.222.885	1.102.530	991.671
<i>DIV</i>	2.496.724	2.419.995	2.257.131	2.160.876
<i>Financiële Administratie</i>	1.759.377	1.759.377	1.679.774	1.541.584
<i>PSA</i>	765.591	765.591	670.894	568.930
<i>Inkoop en Aanbesteding</i>	926.144	926.144	926.144	926.144
<i>Secretariaat</i>	3.279.451	3.279.451	3.185.616	3.091.782
<i>Belastingen</i>	2.635.569	2.635.569	2.635.569	2.523.202
<i>ICT</i>	5.282.536	5.354.634	4.809.824	4.880.971
<i>Facilitaire zaken</i>	2.609.477	2.609.477	2.372.931	2.063.817
<i>IM / FB</i>	258.897	258.897	258.897	258.897
<i>Basisregistratie</i>	1.161.862	1.152.478	1.152.478	1.152.478
Totaal	22.508.527	22.384.499	21.051.789	20.160.352
Materiele kosten				
Bedrijfsbureau	805.375	1.005.375	1.145.375	1.081.375
<i>DIV</i>	32.974	-7.519	74.191	37.449
<i>Financiële Administratie</i>	77.717	77.717	77.717	77.717
<i>PSA</i>	-81.233	-81.233	-43.117	-43.117
<i>Inkoop en Aanbesteding</i>	41.500	40.500	39.500	38.500
<i>Secretariaat</i>	28.000	21.000	10.000	10.000
<i>Belastingen</i>	839.184	1.042.345	683.680	675.380
<i>ICT</i>	7.640.337	7.234.650	7.337.869	6.869.869
<i>Facilitaire zaken</i>	3.809.394	3.793.610	3.765.375	3.765.375
<i>IM / FB</i>				
<i>Basisregistratie</i>	234.553	234.553	234.553	234.553
Totaal	13.427.801	13.360.999	13.325.143	12.747.101
	35.936.328	35.745.497	34.376.932	32.907.452

Tabel 7.3 Begroting De Connectie 2017 - 2020

	Arnhem	Rheden	Renkum
Inbreng in De Connectie vanuit G3	26.274.758	6.069.350	3.634.351
Totaal	35.978.459		
Verdeling	73,0%	16,9%	10,1%

Tabel 7.4 Inbreng in De Connectie en verdeelsleutel

In tabel 7.4 is de inbreng (IST) van de drie gemeenten van 2017 in beeld gebracht. De inbreng is de basis voor de verdeling van het besparingspotentieel.

			2019	2020
besparingspotentieel ad 4%			-4,45%	-8,54%
cum. besparing (totaal)	42.131	369.059	1.634.491	3.103.971
		totaal t/m 2020		5.149.652

Tabel 7.5 Besparingspotentieel en cumulatieve besparing

In tabel 7.5 is in beeld gebracht dat de begroting van De Connectie in 2019, 4,45% lager en in 2020, 8,54% is. Daarmee is de doelstelling om een besparing van tenminste 4% te realiseren in beeld. In aanvulling op deze doelstelling moet De Connectie in 2020 ook het transitiebudget van € 4,4mln. hebben terugverdiend.

7.3 Investeringsprogramma

De noodzakelijke investeringen zijn, inclusief de jaarschijven waarop de investeringen gedaan zullen worden, separaat opgenomen in het investeringsprogramma (IP) van De Connectie. In het Investeringsprogramma is een onderscheid gemaakt tussen:

1. Investeringen die de gemeenten nu al in hun investeringsprogramma hebben staan. De kapitaallasten van deze investeringen zijn in de begroting van De Connectie opgenomen:

Investeringen	zie vanaf cel	termijn afschrijv	jaarschijven IP			
			2017	2018	2019	2020
Activum omschrijving						
Financieel Systeem	1	5	200.000	-		
Basisregistratie	1		175.000			
Pion systeem salarisadministratie	1		50.000			
Investering reguliere vervanging	1			100.000		
Investering reguliere vervanging	1			400.000		
Structurele bijdrage i.v.m. licenties	1			275.000	275.000	275.000
Vervanging Thin clients	1		125.000			
Vervanging Servers	1		150.000			
Vervanging telefooncentrale	1		150.000			
IT - Netwerk	1		-	-		19.462
IT - Netwerk	1		-	-		47.554
IT - Netwerk	1		-	86.000		-
IT - Netwerk	1		-	138.000		-
IT - Netwerk	1		100.000	204.000	800.000	328.639
IT - Netwerk	1		300.000	-		-
IT - Bedrijfsapp. Ivm informatiebeveiliging	1		-	-		
IT - Bedrijfsapp. Ivm informatiebeveiliging	1		-	-		
IT - Single sign on	1		-	-		
VOS	1		-			250.000
IT - Netwerk	1		99.000	150.000		-
IT - Netwerk	1			8.656		
IT - Netwerk	1			17.173	2.474	
IT - Vaste Telefonie	1		-	602.000		
IT - Vaste Telefonie	1		-			
IT - Vaste Telefonie	1		700.000	-		
Werkplek Rheden	1			54.639	990	
Ipads& tablets Rheden	1			12.418	4.472	
IT - Digitale werkplek	1		10.000	-		
IT - Digitale werkplek	1		165.000	-		
IT - Digitale werkplek	1		84.000	-		
IT - Digitale werkplek	1		-	398.000		
IT - Digitale werkplek	1		18.000	-		
IT - Digitale werkplek	1		800.000	-		
IT - Digitale werkplek	1		80.000	80.000		
IT - Digitale werkplek	1		-	600.000		
IT - Digitale werkplek	1		286.000	-	680.000	
IT - Centrale Computer Capaciteit	1		-	-		37.831
IT - Centrale Computer Capaciteit	1		400.000	-		69.838
IT - Centrale Computer Capaciteit	1		-	696.000		-
IT - Centrale Computer Capaciteit	1		-	414.000	1.400.000	488.000
IT - Centrale Computer Capaciteit	1		100.000	-		96.676
IT - Centrale Computer Capaciteit	1		-	-		-
Servers Rheden	1		3.690	16.272		
totaal investeringsomvang			3.995.690	4.252.158	3.162.936	1.613.000

Tabel 7.6 Investeringsomvang

2. Nieuwe investeringen anders dan bovenstaande die nodig zijn om standaardisatie en harmonisatie transitie / transformatieopgave te kunnen realiseren. Deze investeringen zijn in paragraaf 7.4 al als verplichting opgenomen ten laste van het transitiebudget.

Investeringen		zie vanaf cel (€)	termijn afschrijv	jaarschijven IP			
				2017	2018	2019	2020
Activum omschrijving							
FMIS (aanschaf)	nw.	2	5	652.500			
Harmonisering systemen (w.o GreenValley)	nw.	2	5	pm.			
Koppeling vakapplic. met zaaksysteem	nw.	2	5	pm.			
Harmonisatie scanstraat	nw.	2	5	105.343			
Investering in digitale doorontwikkeling	nw.	2	5		200.000		
Webportal	nw.	2	5	20.000			
Systeem contractbeheer	nw.	2	5	15.000			
Spendsysteem	nw.	2	5	10.000			
totaal investeringsomvang				802.843	200.000	-	-

Tabel 7.7 Nieuwe investeringen

3. Nieuwe investeringen die vanuit de 'normale doorontwikkeling' van de organisatie van de drie gemeenten ook uitgevoerd zouden worden. Ten aanzien van de laatstgenoemde investeringen geldt dat dit projectcapaciteit vraagt om investeringen te kunnen uitvoeren. De investeringen in ICT zijn de investeringen; de projectbemensing om investeringen van de grond te krijgen (en die geactiveerd mag worden) is hier voorzien. De kapitaallasten zijn toegevoegd in de begroting als nieuwe kapitaallasten.

Investeringen		zie vanaf cel (€)	termijn afschrijv	jaarschijven IP			
				2017	2018	2019	2020
Activum omschrijving							
SNOW software	nw.	3	5	250.000			
projectleiders / nieuw bovenop huidig IP	nw.	3	5	250.000	250.000	250.000	250.000
totaal investeringsomvang				500.000	250.000	250.000	250.000

Tabel 7.8 Nieuwe investeringen onafhankelijk van De Connectie

Wanneer bij de nadere concretisering van investeringen blijkt dat er meer middelen nodig zijn, dan worden deze besproken met de eigenaren/opdrachtgevers. Vervolgens worden deze in de reguliere planning- en controlcyclus meegenomen en besproken.

7.4 Transitiebudget

Binnen het kader van de vorming van De Connectie zijn afspraken gemaakt over het budget voor de oprichting van De Connectie. Tot aan het moment waarop De Connectie van start gaat is een transitiebudget beschikbaar gesteld van € 4,4 mln. Deze middelen zijn nodig voor de ontvlechting van de afdelingen uit de drie gemeenten en voor de vorming van de nieuwe organisatie; het betreft kosten voor de kwartiermakersorganisatie in 2016, kosten van specifieke expertise zoals (programma) management, h- expertise ter ondersteuning van de reorganisatie, de inrichting van HR21, het plaatsingsproces van medewerkers, en communicatie in de aanloop naar 1 juli 2017. De Connectie blijft binnen de raming die initieel is gemaakt.

Daarbij moet worden aangetekend dat de gevolgen van de vertraging van zes maanden van de feitelijke start van De Connectie op onderdelen extra kosten met zich meebrengt (met name extra inzet tijdelijk personeel).

Bij het indienen van de begroting van De Connectie gaan we er vanuit dat we aan de € 4,4 mln. voldoende hebben. Aan uitgaven, reeds aangegane verplichtingen en voorziene uitgaven die we ten laste van dit budget zullen brengen is nu bijna € 3,9 mln. voorzien en daarmee nog ca. € 500.00 ruimte.

	Begroot voor transitieperiode	Feitelijke boekingen (ytd (26-10))	verplichtingen 2016 / 2017	restant transitiebudget
Projectorganisatie	1.799.444	371.960	2.097.049	-669.566
Communicatie	150.000	25.051	23.000	101.949
Investerings	1.291.678	41.304	1.293.999	-43.625
Fictie-/desintegratiekosten vorming Connectie		-	-	
1. <i>Fictiekosten</i>	pm.	-	-	
2. <i>Kosten Sociaal statuut</i>	pm.	-	-	
3. <i>Desintegratiekosten</i>	760.000	-	42.670	717.330
Post onvoorzien	398.878	-	-	398.878
Ontvangsten			-35.000	35.000
Totaal	4.400.000	438.315	3.421.718	539.966
			totaal reeds uitgegeven / verplicht	3.860.033

Tabel 7.9 Transitiebudget

Het restant van het transitiebudget is beschikbaar voor de harmonisatie-opgave van De Connectie.

7.5 Harmonisatie en standaardisatie

De belangrijkste voorwaarde voor het financiële succes van De Connectie is het harmoniseren van processen, het standaardiseren van de werkwijze en verregaande digitalisering. De kwartiermakers hebben bij het 'zero-based' opbouwen van de afdelingsbegroting dit beeld voor ogen gehouden.

Afdeling	Inverdieneffecten	jaarschijf	Effect in €
Belastingen	Investeren in kwaliteit. Van het uitvoeringsproces en bij medewerkers. Harmoniseren van de uitvoering.	2017	3.474.753
		2020	3.198.582
		besparing	-8%
Secretariaat	Digitalisering (o.a. met de inzet van iBabs, zaakgericht werken) waardoor arbeidsintensief (handmatig) werk grotendeels verdwijnt. Professionalisering is nodig voor bestaansrecht in steeds complexere omgeving.	2017	3.307.451
		2020	3.101.782
		besparing	-6%
Administratie & Beheer (en basisregistratie)	Formatiereductie; als gevolg van het harmoniseren van beleid, richtlijnen en procedures minder formatie nodig op hogere functieniveaus. Daarnaast leidt het digitaliseren van standaardprocessen tot kortere verwerkingstijden en minder handmatig werk. - digitaliseren van alle standaardprocessen, waarbij voor alle 3 gemeenten voor één digitale oplossing wordt gezorgd. - de koppeling met het inkoopproces is een belangrijke factor om te komen tot het indammen en reguleren van de factuurstroom. N.b. In verband met de samenloop van deze clusters en overlap van disciplines deze samengevoegd gepresenteerd	2017	3.917.867
		2020	3.532.145
		besparing	-10%
Facilitair	Efficiency van processen door aanschaf FMIS. Winst op personele inzet vanwege inzet "click / call / face principe.	2017	6.418.871
		2020	5.829.192
		besparing	-9%
ICT/IM en FB	Besparingen op de infrastructuur door harmonisatie en een efficiënter gebruik van middelen; Beter inzicht in gebruik van accounts en licenties (waarmee kosten kunnen worden teruggebracht);	2017	13.181.770
		2020	12.009.736
		besparing	-9%
DIV	Harmoniseren zaakgerichtwerken; maar besparing zijn niet ingeboekt. Deze bevindt zich vooralsnog buiten de horizon van de businesscase (voorbij 2020...).	2017	2.529.698
		2020	2.198.325
		besparing	-13%

Tabel 7.10 Inverdieneffecten per afdeling

Hierin is niet meegenomen Inkoop en Aanbestedingen; deze gaat voorlopig 'as-is' over. De ambities om te komen tot een professionele organisatie van uitvoeringsprocessen van inkoop en aanbestedingen zijn op dit moment nog niet te betalen door De Connectie, rekening houdende met de financiële doelstellingen van De Connectie (besparingspercentage > 4% en het terugverdienen van transitiekosten).

Zowel de door de gemeenten, in hun meerjareninvesteringsprogramma opgenomen, reguliere investeringen als de extra investeringen voor harmonisatie en standaardisatie zijn in de begroting van De Connectie opgenomen. Alle investeringen dragen bij aan de verbetering en vernieuwing van de

dienstverlening én dragen bij aan de besparingen. De effecten zijn niet één op één te relateren aan de begrote besparingen.

7.6 Frictiekosten

In de business case wordt gesproken over frictiekosten. De frictie die gaat ontstaan heeft verschillende oorzaken/achtergronden. Frictie ontstaat:

- Bij de plaatsing van medewerkers van de gemeenten van drie functiehuisen naar één nieuw functiehuis in De Connectie (boventaligheid, medewerkers die niet geplaatst kunnen worden binnen de kaders van het sociaal plan). De ervaring leert dat ca. 5% boventaligheid ontstaat (ca. 19 fte) en dat ca. 20% daarvan daadwerkelijke frictiekosten oplevert nadat gemeenten en De Connectie zich hebben ingespannen om passend werk te vinden. Inschatting van frictiekosten: 4 fte * € 110.000 = € 440.000. Deze incidentele kosten staan niet in de begroting van De Connectie maar worden gedragen door de gemeenten.
- Frictie die gaat ontstaan door verschillen in persoonlijke schaal en functieschaal en door eventuele toegekende persoonlijke vergoedingen (mismatch schalen en vergoedingen). Dit is in feite geen frictie omdat dit kosten zijn die nu ook al ten laste komen voor de gemeenten en ook zonder De Connectie zouden blijven bestaan. Deze kosten komen ten laste van de desbetreffende gemeente.
- Doordat dienstverlening door De Connectie aan derde partijen gaat stoppen (desintegratiefrictie). Deze frictiekosten komen ten laste van de gemeente die contractpartij is van deze derde partij. Deze kosten zijn nog niet te berekenen. Wel zal De Connectie met deze partijen zo snel als nodig het gesprek aangaan om te bezien of en op welke manier en in welk temp een eventuele afbouw gerealiseerd wordt. Dit ter voorkoming/beperking van frictiekosten. Inschatting van de kosten hiervan bedragen ca. € 330.000 (3 fte).

Frictie als gevolg van afbouw formatie (850k)

Frictiekosten die gaan ontstaan in de periode 2017 t/m 2020 doordat De Connectie gaat doorontwikkelen, standaardiseren, uniformeren en digitaliseren, waardoor werk, processen, vaardigheden en competenties gaan veranderen. De ervaring bij andere bedrijfsvoeringssamenwerkingen leert dat er tussen 5-10% frictie gaat ontstaan (tussen 19 en 38 fte en dat ca. 20% daarvan daadwerkelijke frictiekosten oplevert nadat gemeenten en De Connectie zich hebben ingespannen om werk te vinden. Inschatting kosten: 4 - 8 fte. In de begroting is voor deze frictiepost € 850.000 opgenomen.

Frictiekosten i.v.m. afbouw	2017	2018	2019	2020
		200.000	350.000	300.000

Tabel 7.11 Frictiekosten i.v.m. afbouw

Beheersmaatregelen op deze ontwikkeling zijn:

- Het zoeken naar nieuwe werkplekken binnen de vier organisaties en/of daarbuiten, een interne arbeidsmarkt is hiervoor een essentiële randvoorwaarde;
- het niet opvullen van de overgekomen vrije vacatureruimte van de gemeenten;
- Het inzetten van incidentele capaciteit voor tijdelijk werk.

7.7 Risicomanagement

Risicomanagement is een integraal onderdeel van de planning- en controlcyclus van De Connectie om risico's vroegtijdig te signaleren, deze te voorkomen danwel te beheersen. De uitvoering van het risicomanagement is een samenspel tussen de eigenaren van De Connectie, de controlerend accountant en De Connectie zelf.

De belangrijkste risico's binnen de scope van de 4k's (kwaliteit; kansen; kosten en kwetsbaarheid) worden hierna genoemd, met daarbij de beheersmaatregelen.

K	Risico	Beheersmaatregel
Kwaliteit	De kwaliteit van de dienstverlening loopt terug bij de start van De Connectie omdat er een nieuwe situatie ontstaat waaraan medewerkers van de G3 en De Connectie moeten wennen en die druk legt op de normale gang van zaken (zoals andere aansturing; starten met veranderopgave, harmonisatieslagen en implementaties van nieuwe systemen en processen).	De volgende maatregelen worden genomen: - programmatische inrichting van De Connectie - scheiden van het leveren van dienstverlening aan de G3 en de veranderopgave. - nieuwe vragen/ontwikkelingen waarvoor inzet van De Connectie wordt gevraagd die niet is voorzien worden alleen opgepakt na herprioritering danwel het beschikbaar krijgen van extra middelen.
Kansen	Kansen voor de medewerkers kunnen onvoldoende kunnen worden ingevuld door beperkingen vanuit bijvoorbeeld het sociaal plan en CAR-UWO.	De Connectie gaat in het personeelsbeleid maatregelen opnemen om ondersteuning te bieden aan de ontwikkeling van en kansen voor medewerkers. Denk hierbij aan bijvoorbeeld snuffelstages, opleidingsmogelijkheden en coaching. Daarnaast zullen de gemeenten en De Connectie de kansen en mogelijkheden die binnen de organisaties ontstaan ook met elkaar delen zodat medewerkers ook de kans kunnen krijgen om zich binnen een andere organisatie te ontwikkelen.
Kosten	Harmonisatie en standaardisatie worden niet tijdig gerealiseerd waardoor de doelstellingen inzake het besparingspercentage en terugverdienen van de transitiekosten niet tijdig worden gerealiseerd. Harmonisatie en standaardisatie kunnen niet voor de begrootte kosten worden gerealiseerd.	De volgende maatregelen worden genomen: - Sturing op het, waar mogelijk, variabel maken van vaste kosten. Onderzoek uitvoeren voor 1 juli 2017 naar outputsturing en outputfinanciering om inzicht te krijgen in productprijzen, volumes en kostenstructuur en inzicht in welke kosten wel en niet direct beïnvloedbaar zijn. - Implementeren van outputsturing en outfinanciering per 1 januari 2018. - Sturing op het realiseren van de veranderopgave middels een veranderplan. Het veranderplan wordt gemonitord en bij afwijkingen besproken met de opdrachtgever. Indien veranderingen niet kunnen worden doorgevoerd omdat G3 het niet eens worden over een nieuwe, gestandaardiseerde en geharmoniseerde werkwijze, een verhoging van de bijdrage voorleggen aan het bestuur. - Planning en control cyclus inrichten bij De Connectie met maandelijkse rapportage en gesprekken over uitgaven en resultaten. - Onderscheid maken tussen innovatie van dienstverlening en achterstanden. Achterstanden doorberekenen aan de veroorzaker en middels een actieplan de achterstanden wegwerken.

K	Risico	Beheersmaatregel
	De Connectie loopt het risico dat benodigde investeringen uit de investeringsagenda van 2015, 2016 en de eerste helft van 2017 nog niet zijn gerealiseerd en dat de daarvoor bestemde) budgetten niet worden overgedragen door de G3 aan De Connectie.	- Ten behoeve van de IT doelstelling wordt een specifiek plan van aanpak opgesteld voor 1 maart 2017. - Overdragen kredieten m.b.t. niet gerealiseerde investeringen uit de investeringsagenda van voorgaande jaren aan De Connectie. Bij de jaarrekening van de drie gemeenten wordt de resterende kredietruimte in beeld gebracht en overgedragen. - Beschikbaar stellen van medewerkers van de gemeenten t.b.v. het realiseren van de investeringen per 1 februari 2017. - Beschikbaar stellen van budget om capaciteit in te huren t.b.v. het realiseren van de investeringen - Herprioriteren van de investering- en standaardisatie- en harmonisatie-agenda. - Het opnemen van een post onvoorzien in de begroting ter dekking van onvoorziene zaken.
Kwetsbaarheid	Vraag van de G3 naar dienstverlening aan De Connectie neemt zo snel toe dat De Connectie niet in staat is de capaciteit/bezetting tijdig op te schalen. Vraag van de G3 naar dienstverlening aan De Connectie neemt zo snel af dat De Connectie niet in staat is om de capaciteit/bezetting tijdig af te bouwen.	Scherp sturen op de collectieve en individuele leveringscontracten en de realisatie daarvan. Snelle terugkoppeling aan de gemeenten als de werkelijke vraag groter is dan de afgesproken vraag in de leveringscontracten. Meerjarige contractering. Kosten voor versnelde afbouw ten laste van de afnemer brengen d.m.v. afkoopsom en/of 'boetebeding'. Zo snel mogelijk met partijen in gesprek om verwachte fluctuaties in de vraag tijdig op te lossen.

Tabel 7.12 Belangrijkste risico's en beheersmaatregelen

7.8 Fiscaliteit

Btw

De Connectie wordt btw-ondernemer die tegen vergoeding, belast met btw, diensten verleent aan de deelnemende gemeenten, tenzij een btw-vrijstelling geldt. Voor de gemeenten betekent dit dat zij:

- De btw onder voorwaarden kan compenseren bij het btw-compensatiefonds (i.v.m. afname voor publiekrechtelijke taken c.q. niet btw-ondernemersactiviteiten);
- de btw-kosten die de gemeente maakt in zijn hoedanigheid als ondernemer, deze kan worden verrekend c.q. worden teruggevraagd op de btw-aangifte;
- De btw op de kosten die kan worden toegerekend aan btw-vrijgestelde prestaties vormt een kostenpost. De btw op die kosten kan niet worden verrekend c.q. teruggevraagd op de btw-aangifte of worden gecompenseerd bij het btw-compensatiefonds.

De keuze om btw-ondernemer te zijn brengt met zich mee dat een klein deel van de btw die De Connectie in rekening brengt bij de gemeenten, door de gemeenten niet te verhalen is bij het BCF Daniel via de btw-aangifte. Het zogenaamde 'btw-lek' dat ontstaat, werkt kostenverhogend door bij de gemeenten maar weegt niet op tegen de administratieve last die ontstaat om de financiële administratie van De Connectie in te richten, te onderhouden en de kosten van administratievoering.

Vpb

Om btw belast te kunnen leveren, zal er een kleine winsttopslag moeten worden gehanteerd. Daarmee ontstaat er een vpb-plicht bij De Connectie en daarmee samenhangend de plicht om zakelijke verrekenprijzen te hanteren. Binnen dit kader wordt ook het vraagstuk van outputsturing en outputverrekening opgepakt. In de bijlage is een advies opgenomen van de fiscale werkgroep alsmede aandachtspunten die in de implementatiefase nog moeten worden uitgezocht/afgestemd.

Bedrijfsvoeringsorganisatie

De Connectie

Bijlagen

Inhoudsopgave

1	Sociaal plan	3
2	Functieboek 1 leidinggevende en strategische functies	23

1 Sociaal plan

Onderhandelingsakkoord SOCIAAL PLAN G3-De Connectie

Voor werknemers van de gemeenten Arnhem, Renkum en Rheden die overgaan naar de intergemeentelijke uitvoeringsorganisatie (De Connectie).

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	3
Uitgangspunten	3
Toepasselijkheid Sociaal Plan	3
Hoofdstuk 1: algemeen	4
Paragraaf 1.1: begrippen	
Paragraaf 1.1.1: algemene begrippen	
Paragraaf 1.1.2: begrippen in verband met plaatsing	
Paragraaf 1.1.3: overige begrippen	
Paragraaf 1.2: CAR-UWO	
Paragraaf 1.3: geschillencommissie	
Paragraaf 1.4: hardheidsclausule	
Paragraaf 1.5: overige bepalingen	
Hoofdstuk 2: plaatsing	7
Paragraaf 2.1: draaiboek plaatsing	
Paragraaf 2.2: voorbereiding	
Paragraaf 2.2.1: bepalen wie naar De Connectie gaat	
Paragraaf 2.2.2: functievergelijking	
Paragraaf 2.3: leidinggevende functies	
Paragraaf 2.3.1: benoeming directeur	
Paragraaf 2.3.2: benoeming leidinggevend	
Paragraaf 2.4: voorlopig plaatsingsplan	
Paragraaf 2.4.1: totstandkoming plaatsingsplan	
Paragraaf 2.4.2: plaatsing in een ongewijzigde en/of uitwisselbare functie	
Paragraaf 2.4.3: belangstellingsregistratie	
Paragraaf 2.4.4: plaatsing in een passende functie	
Paragraaf 2.4.5: plaatsing in een geschikte functie	
Paragraaf 2.5: Plaatsingsadviescommissie	
Paragraaf 2.5.1: samenstelling	
Paragraaf 2.5.2: bevoegdheden en plichten	
Paragraaf 2.5.3: informatie	
Paragraaf 2.5.4: werkwijze	
Paragraaf 2.6: plaatsingsbesluit	
Paragraaf 2.6.1: voorlopig plaatsingsbesluit	

Paragraaf 2.6.2: definitief plaatsingsbesluit
Paragraaf 2.7: bezwaar
Paragraaf 2.8: verplichtingen De Connectie
Paragraaf 2.9: verplichtingen werknemers
Paragraaf 2.10: vacatures na plaatsing

Hoofdstuk 3: ontslag en indiensttreding **11**

Paragraaf 3.1: ontslag
Paragraaf 3.2: aanstelling
Paragraaf 3.3: procedure ontslag en aanstelling
Paragraaf 3.4: behoud functie en aanstellingspercentage
Paragraaf 3.5: werknemer
Paragraaf 3.6: overdracht persoonsgegevens
Paragraaf 3.6.1: overdracht personeelsdossiers
Paragraaf 3.6.2: overdracht PAO's
Paragraaf 3.6.3: overdracht arbodossiers

Hoofdstuk 4: aanstelling **12**

Paragraaf 4.1: aanstelling voor onbepaalde tijd
Paragraaf 4.2: aanstelling voor bepaalde tijd

Hoofdstuk 5: overgangsregelingen **13**

Paragraaf 5.1: van aanloopschaal naar functionele schaal
Paragraaf 5.2: functiegebonden toelagen
Paragraaf 5.3: ambtsjubileumgratificatie
Paragraaf 5.4: individuele tijdelijke garanties
Paragraaf 5.5: vakantieverlof
Paragraaf 5.6: ADV-uren
Paragraaf 5.7: eindafrekening
Paragraaf 5.8: aanspraken gemeenten
Paragraaf 5.9: persoonlijk budget gemeente Arnhem
Paragraaf 5.10 tegemoetkoming meerkosten woonwerkverkeer gemeente Arnhem
Paragraaf 5.11: reiskostenvergoeding woon-werkverkeer gemeente Rheden en Renkum
Paragraaf 5.12: garantie verlofuren en feestdagen
Paragraaf 5.13: 60-plusregeling gemeente Arnhem
Paragraaf 5.14: data periodieken
Paragraaf 5.15: salarisgarantie
Paragraaf 5.16: garantie uitloopschaal gemeente Renkum
Paragraaf 5.17: toelage overgangsrecht hoofdstuk 3 CAR-UWO
Paragraaf 5.18: garantietoelage bij bevordering door overplaatsing naar een hogere functie
Paragraaf 5.19: Persoonlijk Arbeidsvoorwaarden Overzicht (PAO). Paragraaf 5.20: overige afspraken.

Hoofdstuk 6: looptijd **17**

VOORWOORD

De gemeenten Arnhem, Rheden en Renkum willen intergemeentelijk samenwerken. De gemeenten blijven verantwoordelijk voor hun eigen beleid. Zij doen de uitvoering van dat beleid waar mogelijk samen. De gemeenten voegen een aantal organisatieonderdelen samen en brengen deze onder bij de Intergemeentelijke Uitvoeringsorganisatie (De Connectie).

Het doel van de samenwerking is het:

1. verminderen van Kwetsbaarheid (door het bieden van continuïteit);
2. leveren van meer Kwaliteit;
3. opleveren van (op termijn) lagere Kosten;
4. vergroten van de Kansen voor de werknemers.

De samenwerking vormt een essentieel middel om de kwaliteit, continuïteit en beschikbaarheid van de dienstverlening ook op termijn te kunnen garanderen. Dat voorkomt de kwetsbaarheid die zich nu voordoet en in de toekomst naar verwachting in sterkere mate zal voordoen.

De samenwerking vormt een essentieel middel om talentvolle en kwalitatief goede tot uitstekende werknemers een wenkend perspectief te bieden. De samenwerking is een onmisbaar element in het antwoord van de gemeenten op de te verwachten toekomstige schaarste op de arbeidsmarkt. De samenwerking stelt de gemeenten in staat hun werkprocessen efficiënt te organiseren en doublures te voorkomen en levert op die wijze een bijdrage aan hun efficiencydoelstellingen.

UITGANGSPUNTEN

De gemeenten en de vakbonden willen de sociale gevolgen van de samenwerking in G3-verband goed regelen voor de werknemers. Daartoe dient het Sociaal Plan. De G3 en de vakbonden zijn de partijen bij het Sociaal Plan. De G3 gaan er van uit, dat De Connectie op 1 januari 2017 gaat functioneren als werkgever.

Uitgangspunten

Partijen komen 5 uitgangspunten overeen. Deze uitgangspunten zijn kaderstellend voor de inhoud van het Sociaal Plan. De uitgangspunten zijn:

1. De G3 voegen een aantal organisatieonderdelen samen en brengen deze onder bij De Connectie. Het Sociaal Plan regelt de overgang van werknemers van de G3 naar De Connectie en de personele gevolgen van die overgang. De sociale statuten van de G3 zijn niet van toepassing op deze overgang van werknemers naar De Connectie. De sociale statuten van de G3 zijn wel van toepassing op organisatieveranderingen binnen de G3.
2. Het is belangrijk dat werknemers positief en met vertrouwen de samenwerking in G3-verband tegemoet zien. De ambitie van partijen is dat werknemers zich graag ontwikkelen en ontplooiën binnen de samenwerking in G3-verband, omdat dit meerwaarde geeft aan de samenwerking.
3. De G3-gemeenten en De Connectie behandelen de werknemers gelijkwaardig.
4. De Connectie volgt de CAR-UWO als arbeidsvoorwaardenregeling.
5. De werknemers krijgen een gelijkwaardig pakket aan arbeidsvoorwaarden. Het Sociaal Plan maakt onderscheid tussen salaris, salariscomponenten, toelages en onkostenvergoedingen.

UITGANGSPUNT FORMATIE

De plaatsing van de medewerkers vindt plaats op de door de colleges vastgestelde formatie uit het bedrijfsplan De Connectie, bij de start van De Connectie. Het bedrijfsplan bevat de zero-based formatie voor de nieuwe organisatie. Met zero-based wordt bedoeld dat we uitgaan van wat nodig is en niet van wat al bij de drie gemeenten bestaat.

TOEPASSELIJKHEID SOCIAAL PLAN

Het Sociaal Plan is van toepassing als de gemeenten taken overdragen naar De Connectie en als gevolg daarvan werknemers van de gemeenten in dienst treden van De Connectie wegens gehele of gedeeltelijke opheffing van hun functie bij de gemeente. Voor deze werknemers geldt de datum van de indiensttreding bij De Connectie als de eerste dag van de periode van vier jaar van de looptijd van het Sociaal Plan. De looptijd van het Sociaal Plan is vier jaar, maar een aantal bepalingen van het Sociaal Plan werkt ook door na het verstrijken van de vier jaar.

Het Sociaal Plan is niet van toepassing op:

- werknemers van de gemeenten die vrijwillig in dienst treden van De Connectie;
- door de gemeenten ingehuurde personen, (bijvoorbeeld: gedetacheerden; uitzendkrachten; payrollers) die in dienst treden bij De Connectie;
- andere personen die in dienst treden van De Connectie.

HOOFDSTUK 1: ALGEMEEN

Paragraaf 1.1: begrippen

Paragraaf 1.1.1: algemene begrippen

Aanloopschaal: de schaal één niveau beneden de functionele schaal.

ABP: Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds.

BGO: het Bijzonder Georganiseerd Overleg van de gemeenten Arnhem, Renkum en Rheden.

BOR: de Bijzondere OndernemingsRaad van de gemeenten Arnhem, Renkum en Rheden.

CAO: de CAO Gemeenten 2011-2012 of 2013-2015. In de tekst is telkens aangegeven welke van de twee cao's het betreft.

CAR: de Collectieve Arbeidsvoorwaardenregeling voor de sector gemeenten.

De Connectie: de Intergemeentelijke Uitvoeringsorganisatie.

Diensttijd: de tijd gedurende welke de werknemer zonder onderbreking of met een onderbreking van ten hoogste 2 maanden in dienst was van één of meer van de gemeenten Arnhem, Renkum en Rheden.

Directeur: de hoogste leidinggevende van De Connectie.

Functionele schaal: de schaal die hoort bij het niveau van de functie.

Gemeenten: de (aangesloten) gemeenten Arnhem, Renkum en Rheden of wanneer in de tekst 'gemeente' in enkelvoud wordt gebruikt: één van deze drie gemeenten.

Gemeenschappelijke Regeling: het openbaar lichaam, dat De Connectie in stand houdt.

Geschillencommissie: de commissie die partijen en De Connectie adviseert over geschillen over de uitleg van het Sociaal Plan.

GO: het Georganiseerd Overleg van één van de gemeenten.

GO De Connectie: het Georganiseerd Overleg van De Connectie.

OR: de ondernemingsraad van één van de gemeenten.

OR De Connectie: de ondernemingsraad van De Connectie.

Overige werknemers: door de gemeenten ingehuurde personen, (bijvoorbeeld: gedetacheerden; uitzendkrachten; payrollers) werkzaam op een taakveld dat overgaat naar De Connectie.

PAO: persoonlijk arbeidsvoorwaarden overzicht

Partijen: de gemeenten en de vakbonden die het Sociaal Plan overeen kwamen.

Standplaats: de plaats waar de werknemer gewoonlijk zijn werkzaamheden verricht (artikel 15:1:17 CAR-UWO).

UWO: de Uitwerkingsovereenkomst, bedoeld in artikel 1:1 van de CAR-UWO.

Vakbonden: FNV Overheid en CNV Overheid.

Werkgevers: de gemeenten Arnhem, Renkum en Rheden.

Werknemers: de ambtenaren als bedoeld in artikel 1:1 van de CAR-UWO die in dienst zijn van de gemeenten Arnhem, Renkum en Rheden en die overgaan naar De Connectie.

Wor: de Wet op de ondernemingsraden.

Paragraaf 1.1.2: begrippen in verband met plaatsing

Belangstellingsregistratie: het door werknemers die niet geplaatst kunnen worden in een ongewijzigde en/of uitwisselbare functie, kenbaar maken van hun belangstelling voor drie functies in de nieuwe organisatie.

Definitief plaatsingsbesluit: het door de directeur van De Connectie op grond van het definitieve plaatsingsplan genomen definitieve plaatsingsbesluit van de werknemers.

Definitief plaatsingsplan: het door de directeur van De Connectie opgestelde definitieve overzicht van de in een ongewijzigde, passende of geschikte functie te plaatsen werknemers.

Formatieoverzicht: het hoofdtakenboek, aangevuld met het aantal formatieplaatsen per functie.

Functie: het takenpakket, dat bestaat uit het geheel van de opgedragen of op te dragen werkzaamheden.

Functie in de gemeente: het takenpakket, dat bestaat uit het geheel van de opgedragen of op te dragen werkzaamheden, die de werknemer volgens zijn functiebeschrijving of op grond van de met de gemeente gemaakte afspraken verricht.

Functieboek: het overzicht van de in De Connectie voorkomende functies, met een functiedocument volgens HR21.

Geschikte functie: een functie, die niet valt onder het begrip passende functie, maar die de werknemer bereid is te vervullen en waarvoor hij geschikt is of zich (al dan niet met behulp van om- en bijscholing) in de regel binnen één jaar de geschiktheid kan verwerven.

Geschiktheid: de mate, waarin de werknemer voldoet aan de functie-eisen op grond van opleiding, ervaring, capaciteiten en competenties.

Hoofdtakenboek: het functieboek, aangevuld met de plaats in de organisatie en de voorlopige functieschaal.

Leidinggevende werknemers: werknemers met hiërarchische bevoegdheden.

Ongewijzigde functie: de functie bij De Connectie die merendeels bestaat uit de functie bij de gemeente.

Passende functie: een functie die de werkgever de werknemer redelijkerwijs in verband met zijn persoonlijkheid, zijn omstandigheden en de voor hem bestaande vooruitzichten kan opdragen (artikel 2:1B CAR-UWO). Een passende functie is doorgaans van hetzelfde functieniveau als de oude functie, maar kan één niveau hoger of lager en in uitzonderlijke gevallen twee niveaus lager zijn dan bij de gemeente.

PAC: Plaatsings Advies Commissie.

Selectiecommissie: de door de directeur ingestelde commissie die de directeur adviseert over de benoeming van werknemers.

Taak: de opgedragen werkzaamheid of activiteit die de werknemer uitvoert uit hoofde van zijn functie.

Uitwisselbare functie: een functie met een (nagenoeg) gelijkwaardig hoofdtakenpakket.

Vacature na plaatsing: een functie in De Connectie die niet is vervuld nadat het plaatsingsplan is vastgesteld.

Voorlopig plaatsingsbesluit: het door de directeur van De Connectie op grond van het voorlopige plaatsingsplan genomen voorlopige plaatsingsbesluit van de werknemers.

Voorlopig plaatsingsplan: het door de PAC opgestelde en gemotiveerde voorlopige overzicht van de in een ongewijzigde, passende of geschikte functie te plaatsen werknemers.

Was-wordt overzicht: het overzicht van de functies in de gemeenten en De Connectie; het overzicht geeft aan of de functie ongewijzigd of gewijzigd is.

Paragraaf 1.1.3: overige begrippen

Boventaligheid: de situatie dat een werknemer wegens reorganisatie niet kan terugkeren in de formatie na de reorganisatie (artikel 10d:2 CAR-UWO).

Garantietoelage: een vaste bruto toelage boven het reguliere salaris; de toelage maakt deel uit van de bezoldiging en werkt door in de vakantietoelage, de eindejaarsuitkering, de levensloopbijdrage en het pensioen.

Interne arbeidsmarkt: de interne arbeidsmarkt van De Connectie en de gemeenten.

Persoonlijk Arbeidsvoorwaarden Overzicht (PAO): het persoonlijke overzicht van de financiële arbeidsvoorwaardelijke gevolgen van de overgang van de werknemer naar De Connectie.

Reorganisatie: een reorganisatie in de zin van artikel 25 van de Wor of opheffing van de functie of verandering in de inrichting van een onderdeel van De Connectie of verminderde behoefte aan arbeidskrachten (artikel 8:3 CAR-UWO).

Rooster: indeling van werknemers in wisselende werktijden (artikel 4:4 CAR-UWO).

Van-werk-naar-werk traject: het in hoofdstuk 10d van de CAR-UWO genoemde van-werk-naar-werk traject.

Werkgelegenheidsgarantie: de in artikel 10d:12 van de CAR-UWO genoemde re-integratietermijn van ten hoogste twee jaar.

Paragraaf 1.2: CAR-UWO

De Connectie gebruikt de CAR-UWO als arbeidsvoorwaardenregeling. Als het Sociaal Plan begrippen gebruikt die niet in paragraaf 1.1 staan, geldt de begripsomschrijving in de CAR-UWO.

Paragraaf 1.3: geschillencommissie

Partijen en De Connectie zijn verantwoordelijk voor de juiste uitleg en toepassing van het Sociaal Plan. Partijen richten een geschillencommissie op, die hen en De Connectie adviseert over geschillen over de uitleg van het Sociaal Plan. De commissie bestaat uit: - één lid en zijn plaatsvervanger, aangewezen door de vakbonden;

- één lid en zijn plaatsvervanger, aangewezen door de gemeenten;
- een onafhankelijke voorzitter en zijn plaatsvervanger, aangewezen door bovengenoemde twee leden.

Partijen en De Connectie maken een huishoudelijk reglement voor de commissie. De commissie bestaat gedurende de looptijd van het Sociaal Plan.

Paragraaf 1.4: hardheidsclausule

Als een maatregel in het Sociaal Plan de werknemer onevenredig zwaar treft, kan de directeur een afwijkend besluit nemen ten gunste van de werknemer. Tevoren hoort de directeur de werknemer en vraagt advies aan de geschillencommissie.

Als een maatregel in het Sociaal Plan De Connectie onevenredig zwaar treft, kan de directeur een afwijkend besluit nemen ten gunste van De Connectie. Tevoren vraagt de directeur advies aan de geschillencommissie.

Paragraaf 1.5: overige bepalingen

Als zich na plaatsing situaties voordoen, waarin het Sociaal Plan niet voorziet, beslist het BGO.

HOOFDSTUK 2: PLAATSING

Paragraaf 2.1: draaiboek plaatsing

De Connectie maakt een draaiboek plaatsing. De Connectie vraagt de BOR om advies over het draaiboek. Het draaiboek geeft verdere praktische uitwerking aan het hierna beschreven plaatsingsproces.

Paragraaf 2.2: voorbereiding

Paragraaf 2.2.1: bepalen wie naar De CONNECTIE gaat

Uitgangspunt is dat de mens het werk volgt. Als een medewerker voor ten minste de helft functieniveau bepalende taken verricht die naar De Connectie gaan, gaat deze medewerker over naar De Connectie. Dit geldt niet voor leidinggevende functies. Voor leidinggevende functies (functieboek 1) geldt een sollicitatieprocedure, zie 2.3.

Als minder dan de helft van de functie-niveau bepalende taken van een werknemer naar De Connectie overgaan, blijft de werknemer in dienst van de gemeente. Als dit tot boventaligheid van de werknemer leidt, gelden de sociale regelingen van de gemeente.

Paragraaf 2.2.2: functievergelijking

De Connectie maakt vóór het plaatsingsproces een formatieoverzicht en een was-wordt overzicht van de functies. Het was-wordt-overzicht geeft aan voor welke functies de formatie gelijk blijft, groter wordt en bij welke functies minder formatie beschikbaar is.

De Connectie vraagt de BOR om advies over beide overzichten.

Paragraaf 2.3: leidinggevende functies

De Connectie is een organisatie in ontwikkeling, die ten dienste zal staan van de gemeenten. Waar de opdrachtnemer-klant relatie vorm gegeven zal worden op eigentijdse wijze en waar medewerkers uitgedaagd worden nieuwe werkprocessen en een nieuwe Connectie-cultuur vorm te geven. De nieuwe leidinggevende functies kenmerken zich door ondernemerszin en veranderingsgezindheid. Het werken voor drie klanten en de eigen organisatie is een unieke uitdaging.

Voor de nieuwe leidinggevende functies geldt een sollicitatieprocedure. Selectie gebeurt op basis van kwaliteit. De werving voor de eerste benoeming gebeurt in eerste instantie uit de werknemers van de gemeenten.

Paragraaf 2.3.1: benoeming directeur

Het Bestuur van De Connectie benoemt na advies van de BOR de directeur. Hiervoor geldt een sollicitatieprocedure.

Paragraaf 2.3.2: benoeming leidinggevend

De directeur benoemt op voordracht van de selectiecommissie de leidinggevend.

De directeur is de voorzitter van de grote selectiecommissie. De commissie vormt zo mogelijk een afspiegeling (op basis van formatieplaatsen die overgaan naar De Connectie) van de gemeenten. De commissie bestaat uit vijf leden: de directeur (voorzitter); twee werkgeversleden, aangewezen door de secretarissen; twee werknemersleden, aangewezen door de BOR. Elke gemeente heeft ten minste één vertegenwoordiger in de commissie. Een p&o-adviseur ondersteunt de commissie.

Als een leidinggevende werknemer van een gemeente geen benoeming in een functie bij De Connectie, blijft de werknemer in dienst van de gemeente. Als dit tot boventalligheid van de werknemer leidt, gelden de sociale regelingen van de gemeente.

Paragraaf 2.4: voorlopig plaatsingsplan

Paragraaf 2.4.1: totstandkoming plaatsingsplan

De directeur verzoekt de Plaatsings Advies Commissie (PAC) om een voorlopig plaatsingsplan. De gemeenten leveren de PAC de informatie die hiervoor nodig is. In het voorlopig plaatsingsplan wordt per werknemer gemotiveerd of de werknemer functievoller is en geplaatst wordt in een ongewijzigde en/of uitwisselbare functie, of hij geplaatst wordt in een voor hem passende functie dan wel of hij geplaatst wordt in een voor hem geschikte functie.

Voor het plaatsingsvoorstel geldt de volgende voorkeursvolgorde:

-ongewijzigde functie; -
passende functie; -geschikte
functie.

Paragraaf 2.4.2: plaatsing in een ongewijzigde en/of uitwisselbare functie

Als er sprake is van een ongewijzigde en/of uitwisselbare functie, dan plaatst de directeur deze werknemers bij voldoende formatie in een ongewijzigde en/of uitwisselbare functie.

Is er niet voldoende formatie (meer werknemers met een ongewijzigde functie dan formatieplaatsen)?
Dan wordt geplaatst op basis van het afspiegelingsbeginsel. Alle werknemers die werkzaam zijn in dezelfde uitwisselbare functie worden ingedeeld in vijf leeftijdsgroepen:

- van 15 tot 25 jaar;
- van 25 tot 35 jaar;
- van 35 tot 45 jaar;
- van 45 tot 55 jaar; - van 55 jaar en ouder.

Bij plaatsing blijft de leeftijdsopbouw zoveel mogelijk gelijk. Binnen elke leeftijdsgroep wordt als eerste geplaatst de werknemer met de langste dienstduur bij de G3. Daarna volgt binnen elke leeftijdsgroep de werknemer met de één na langste dienstduur bij de G3 enzovoort.

Medewerkers die hierdoor niet geplaatst kunnen worden in een ongewijzigde en/of uitwisselbare functie, worden, zo mogelijk, geplaatst in een passende of geschikte functie.

Paragraaf 2.4.3: belangstellingsregistratie

Werknemers die niet geplaatst kunnen worden in een ongewijzigde en/of uitwisselbare functie, worden gevraagd om hun belangstelling kenbaar te maken voor drie functies in de nieuwe organisatie. Aan de belangstellingsregistratie kunnen geen rechten ontleend worden. De voorkeur van de werknemer, blijvende uit de belangstellingsregistratie, kan aanleiding vormen van de plaatsingsvolgorde af te wijken ten gunste van de werknemer. De voorkeur van de werknemer kan nooit aanleiding vormen voor niet-plaatsing.

Paragraaf 2.4.4: plaatsing in een passende functie

De directeur plaatst de werknemers, op basis van geschiktheid, op volgorde van de duur van de dienstduur bij de G3 en in tweede instantie op basis van de voorkeur van de werknemer in een passende functie.

Als er geen passende functie voor de werknemer is, dan is plaatsing in een geschikte functie, zo mogelijk, aan de orde.

Paragraaf 2.4.5: plaatsing in een geschikte functie

De directeur plaatst de werknemers, op basis van geschiktheid, op volgorde van de duur van de dienstduur bij de G3 en in tweede instantie op basis van de voorkeur van de werknemer in een geschikte functie.

Paragraaf 2.5 Plaatsingsadviescommissie

De PAC heeft tot taak de directeur van De Connectie te adviseren door middel van het opstellen van een voorlopig plaatsingsplan. De PAC bewaakt dat de plaatsingsregels goed en zorgvuldig worden toegepast en geeft indien nodig hierover gevraagd en ongevraagd zwaarwegend advies aan de directeur.

Paragraaf 2.5.1 samenstelling

De PAC bestaat uit: een vertegenwoordiger, aangewezen door vakbonden, een vertegenwoordiger, aangewezen door de gemeenten en een door deze vertegenwoordigers aangewezen onafhankelijk voorzitter.

Werknemers van de gemeenten kunnen geen lid zijn van de PAC. Vakbonden en de gemeenten kunnen elk een plaatsvervanger aanwijzen. De PAC kan een plaatsvervangend onafhankelijke voorzitter aanwijzen. De Connectie draagt zorg voor een ambtelijk secretaris met P&O expertise, die geen (plaatsvervangend) lid is van de PAC.

Paragraaf 2.5.2 bevoegdheden en plichten

De PAC heeft de bevoegdheid om: a. de medewerker te horen;

- b. de (toekomstig) leidinggevende van de medewerker te horen;
- c. alle voor plaatsing van belang zijnde stukken in te zien; dit kunnen onder andere eventuele persoonlijke ontwikkelingsplannen, opleidings- en ervaringsgegevens, beoordelingen, ontwikkelingsassessments en loopbaangesprekken zijn van de afgelopen 3 jaren;
- d. de medewerker te vragen mee te werken aan de nodig geachte assessments.

De PAC heeft de plicht:

- a. de medewerker te horen die een verzoek daartoe indient; van de hoorzitting wordt een beknopt verslag gemaakt dat de medewerker in afschrift ontvangt;
- b. de plaatsingsvolgorde en regels van de plaatsingsprocedure te bewaken.

Paragraaf 2.5.3 informatie

De gemeenten en De Connectie verstrekken de PAC alle benodigde informatie, zoals: a. de lijst met werknemers die geplaatst kunnen worden als functievolger;

- b. de lijst met werknemers wier functie is vervallen;
- c. de lijst met werknemers die geplaatst kunnen worden in een passende functie;
- d. de lijst met werknemers die geplaatst kunnen worden in een geschikte functie;
- e. de lijst met werknemers die vooralsnog niet geplaatst kunnen worden;
- f. een overzicht met eventuele vacatures;
- g. de stukken per medewerker (lijst b tot en met e) zoals het belangstellingsregistratieformulier, de huidige salarisschaal, de scholing en de ervaring van de medewerker;
- h. de stukken betreffende de organisatie van De Connectie, zoals het functiegebouw en (indicatieve) salarisgebouw.

Paragraaf 2.5.4 werkwijze

De vergaderingen van de PAC zijn besloten.

De PAC beraadslaagt voltallig.

De PAC streeft unanieme advisering na en brengt indien nodig advies uit bij meerderheid van stemmen.

Paragraaf 2.6: plaatsingsbesluit

Paragraaf 2.6.1: voorlopig plaatsingsbesluit

Met inachtneming van het advies van de PAC neemt de directeur een besluit over het concept plaatsingsplan en maakt op grond daarvan zijn voorgenomen plaatsingsbesluit aan de betrokken werknemer bekend, binnen twee weken na ontvangst van het advies van de PAC. De werknemer ontvangt zijn voorgenomen plaatsingsbesluit op schrift.

De werknemer wordt in de gelegenheid gesteld om zijn zienswijze over het voorgenomen plaatsingsbesluit schriftelijk aan te geven bij de directeur van De Connectie binnen twee weken nadat hij geïnformeerd is over het voorgenomen plaatsingsbesluit.

Paragraaf 2.6.2: definitief plaatsingsbesluit

Is de zienswijze van de werknemer niet in overeenstemming met het voorlopige plaatsingsbesluit? Dan vraagt de directeur binnen een week nader advies aan de PAC. De directeur neemt binnen twee weken na het advies van de PAC een definitief plaatsingsbesluit.

Paragraaf 2.7: bezwaar

De werknemer kan bezwaar instellen tegen het definitieve plaatsingsbesluit bij de directeur.

Paragraaf 2.8: verplichtingen van De Connectie

De directeur is verplicht om binnen het kader van het formatie-/inrichtingsplan zich in te spannen om:

- alle werknemers, die merendeels taken vervullen die naar De Connectie overgaan, te plaatsen;
- alle werknemers, die voor ongeveer de helft taken vervullen die naar De Connectie overgaan, te plaatsen.

Paragraaf 2.9: verplichtingen werknemers

De werknemers zijn verplicht alle mogelijke medewerking te verlenen aan het plaatsingsproces. Zij mogen een aangeboden ongewijzigde, passende of geschikte functie niet weigeren.

Paragraaf 2.10: vacatures na plaatsing

Er kunnen na het plaatsingsproces nog vacatures zijn in De Connectie. Hiervoor geldt een sollicitatieprocedure. Wanneer De Connectie deze vacatures direct open stelt, geldt bij geschiktheid de volgende voorrang voor de eerste benoeming:

1. werknemers van de gemeenten Arnhem, Rheden en Renkum;
2. overige werknemers (zie begrippen 1.1.1);
3. anderen.

De directeur benoemt op voordracht van de selectiecommissie de werknemer in de vacante functie. De directeur is de voorzitter van de kleine selectiecommissie. De selectiecommissie bestaat uit drie leden: de directeur (voorzitter); een werkgeverslid, aangewezen door de gemeentesecretarissen; een werknemerslid, aangewezen door de BOR. De drie leden zijn elk uit een andere gemeente afkomstig. Een p&o-adviseur ondersteunt de commissie. Als een werknemer van een gemeente geen benoeming in een vacature bij De Connectie krijgt, blijft de werknemer in dienst van de gemeente. Als dit tot boventalligheid van de werknemer leidt, gelden de sociale regelingen van de gemeente.

HOOFDSTUK 3: ONTSLAG EN INDIENSTTREDING

Paragraaf 3.1: ontslag

De gemeenten verlenen de werknemers die in dienst zijn van de gemeenten eervol ontslag uit dienst van de gemeente wegens opheffing van de functie. Dit gebeurt op nader te bepalen data voor de werknemers van nader te bepalen onderdelen.

Paragraaf 3.2: aanstelling

De werknemers treden op de in paragraaf 3.1 genoemde data in dienst van De Connectie op basis van een aanstelling.

Paragraaf 3.3: procedure ontslag en aanstelling

De gemeente geeft de ontslagaanzegging aan de werknemers op hetzelfde moment dat De Connectie de aanstelling aan de werknemers geeft.

Paragraaf 3.4: behoud functie en aanstellingspercentage

Is het mens volgt werk beginsel van toepassing? Dan neemt De Connectie de werknemers in dienst in dezelfde functie als zij vóór de indiensttreding bij De Connectie vervulden en voor het percentage van de omvang van het dienstverband bij de gemeente. Voorwaarde is, dat er even veel of meer FTE zijn dan werknemers. Kan De Connectie de werknemer op wie het mens volgt werk beginsel van toepassing is geen ongewijzigde, passende of geschikte functie bieden? Dan blijft de werknemer in dienst van de gemeente. Als dit tot boventalligheid van de werknemer leidt, gelden de sociale regelingen van de gemeente. Dit is nader uitgewerkt in hoofdstuk 2.

Paragraaf 3.5: werknemer

De werknemers van De Connectie zijn ambtenaren. Zij zijn deelnemer in het ABP.

Paragraaf 3.6: overdracht personeelsgegevens

Paragraaf 3.6.1: overdracht personeelsdossiers

De gemeente houdt het personeelsdossier van de werknemer. De gemeente geeft De Connectie een afschrift van het opgeschoonde personeelsdossier van de werknemer. Voorwaarde is, dat de werknemer toestemming geeft voor deze overdracht. Naast het opgeschoonde personeelsdossier draagt de gemeente alleen de persoonlijke en functionele gegevens over (PAO), waarover De Connectie dient te beschikken om het Sociaal Plan te kunnen uitvoeren. Voor deze overdracht is geen toestemming van de werknemer vereist.

Paragraaf 3.6.2: overdracht PAO's

De PAO's bestaan uit was- en wordt-gegevens. De was-gegevens zijn de gegevens over de situatie bij de gemeenten. De wordt-gegevens zijn de gegevens over de situatie bij De Connectie.

De gemeenten stellen de was-gegevens vast. De gemeenten dragen de was-gegevens die nodig zijn voor de PAO's over aan De Connectie. Voor deze overdracht is geen toestemming van de werknemers vereist.

De Connectie stelt de wordt-gegevens vast.

De werknemer tekent het PAO voor gezien.

Paragraaf 3.6.3: overdracht arbodossiers

Sluit De Connectie een overeenkomst met een arbodienst? Dan maken De Connectie, de arbodienst van De Connectie en de arbodienst van de gemeente afspraken over het wel of niet overdragen van (gegevens uit) arbodossiers.

Toelichting

Op de website van het College bescherming persoonsgegevens (Cbp) staat het volgende. “Wanneer een werkgever van arbodienst verandert mag de oude arbodienst informatie uit de werknemersdossiers aan de nieuwe overdragen zonder dat daarvoor toestemming van de betrokken werknemer nodig is. Dat geldt alleen niet voor informatie die valt onder het medisch beroepsgeheim. Voorwaarde is wel dat de Ondernemingsraad met de overgang naar een nieuwe arbodienstverlener heeft ingestemd en dat de overdracht van de gegevens aan de overige eisen van de Wet bescherming persoonsgegevens voldoet. Dat schrijft het CBP in antwoord op vragen die een gemeente stelde over de overdracht van gegevens van arbodienst naar arbodienst.

De gegevens die wel vallen onder het medisch beroepsgeheim mogen alleen worden overgedragen als die gegevens noodzakelijk zijn voor de verzuimbegeleiding. Dat is het geval als de betrokken werknemer bij de wisseling van arbodienst ziek is of binnen vier weken na een hersteldmelding opnieuw uitvalt. Bovendien moet de werknemer van te voren op de hoogte zijn gebracht van het overdragen van zijn gegevens en moet hij in staat zijn gesteld hiertegen bezwaar aan te tekenen. Het CBP had de gemeente eerder laten weten dat zonder een daaraan ten grondslag liggende wettelijke regeling de overdracht van werknemersdossiers door de oude arbodienst aan de nieuwe in beginsel onrechtmatig is. Met het oog op de praktijk, die gebaat is bij een gang van zaken die binnen de bestaande wetgeving wel tot de mogelijkheden behoort, heeft het CBP vervolgens een oplossing gezocht door aan te geven in welke gevallen wel en in welke niet toestemming van de werknemers is vereist voor de overdracht van hun arbodossiers.”

De situatie is in dit geval anders. Er is geen werkgever, die van arbodienst verandert. Er is een nieuwe werkgever (De Connectie) die een andere arbodienst kan hebben dan één of meer van de gemeenten. Ook in die situatie gelden de regels van het Cbp.

Arbodiensten hebben regels voor het wel of niet overdragen van (gegevens uit) arbodossiers aan een andere arbodienst.

HOOFDSTUK 4: AANSTELLING

Paragraaf 4.1: aanstelling voor onbepaalde tijd

De Connectie geeft de werknemer die bij de gemeente een aanstelling voor onbepaalde tijd had een aanstelling voor onbepaalde tijd.

Paragraaf 4.2: aanstelling voor bepaalde tijd

De Connectie geeft de werknemer die bij de gemeente een aanstelling voor bepaalde tijd had een aanstelling voor bepaalde tijd, voor de overblijvende duur van de aanstelling voor bepaalde tijd.

De Connectie geeft de werknemer na afloop van de aanstelling voor bepaalde tijd een aanstelling voor onbepaalde tijd als de gemeente deze werknemer na afloop van de aanstelling voor bepaalde tijd een aanstelling voor onbepaalde tijd zou hebben gegeven.

HOOFDSTUK 5: OVERGANGSREGELINGEN

Paragraaf 5.1: van aanloopschaal naar functionele schaal

Zit de werknemer vóór de overgang naar De Connectie in de aanloopschaal en is de functie in De Connectie van hetzelfde niveau? Dan blijft de werknemer bij de overgang naar De Connectie in de aanloopschaal gedurende een periode die eindigt één jaar na de plaatsing door de gemeente in de aanloopschaal. De werknemer krijgt geen bevordering van de aanloopschaal naar de functionele schaal:

- als de werknemer onvoldoende functioneert;
- als de salarisgarantie van paragraaf 5:18 van toepassing is.

Paragraaf 5.2: functiegebonden toelagen

Heeft een werknemer van de gemeenten een aan de functie of omstandigheden gebonden toelage? Dan vervalt deze bij de overgang naar De Connectie. Indien van toepassing kent De Connectie een nieuwe functiegebonden toelage toe. De in artikel 3:17 van de CAR-UWO genoemde afbouwregeling is van toepassing. Aan de functie of omstandigheden gebonden toelagen zijn onder meer: toelage onregelmatige dienst; beschikbaarheidstoelage; inconveniëntentoeelage; waarnemingstoelage; BHV- en EHBO-vergoeding.

Paragraaf 5.3: ambtsjubileumgratificatie.

Zou een werknemer als hij niet naar De Connectie was overgegaan bij de gemeente voor 31 december 2020 een ambtsjubileumgratificatie gekregen hebben? Dan krijgt de werknemer op de jubileumdatum die ambtsjubileumgratificatie volgens de arbeidsvoorwaardenregeling van de gemeente als deze gunstiger is dan die bij De Connectie. Inhoudelijk is dat dezelfde regeling als in artikel 3:19 van de CAR-UWO staat.

Paragraaf 5.4: individuele tijdelijke garanties

De Connectie neemt op de datum van de overgang naar De Connectie lopende individuele, schriftelijk door de gemeente vastgelegde, tijdelijke arbeidsvoorwaarden ongewijzigd voor de afgesproken duur over. Voorbeelden hiervan zijn studiefaciliteiten en ouderschapsverlof.

Paragraaf 5.5: saldo vakantieverlofuren

De werknemers die overgaan naar de Connectie mogen, indien zij dat willen, het in het lopende kalenderjaar opgebouwde verlofsaldo tot aan de datum van overgang meenemen naar De Connectie. Daarnaast mogen zij 72 verlofuren, voor de parttimer naar rato, uit voorgaande jaren meenemen, indien zij dat willen. Wettelijk verlof blijft wettelijk verlof en bovenwettelijk verlof blijft bovenwettelijk verlof. De vervaldatum van de meegenomen uren wijzigt niet. Eventuele resterende verlofuren worden

uitbetaald door de gemeente. Als de medewerker geen gebruik wil maken van de mogelijkheid om verlof mee te nemen, wordt het op de datum voor overgang bestaande saldo verlofuren uitbetaald.

Paragraaf 5.6: ADV-uren (en/of Meeruren, Plusuren).

De werknemers nemen ADV-uren vóór de overgang naar De Connectie op. ADV-dagen die niet vóór de overgang zijn opgenomen vervallen.

De werknemer die zijn ADV-uren niet mocht opnemen, neemt het op de dag vóór de overgang naar De Connectie bestaande saldo ADV mee naar De Connectie.

Paragraaf 5.7: eindafrekening

De gemeente maakt vóór de overgang van de werknemers naar De Connectie een eindafrekening. De gemeente betaalt vóór de overgang opgebouwde en gereserveerde vakantietoelage, eindejaarsuitkering, levensloopbijdrage en tegemoetkoming ziektekosten bij de laatste salarisbetaling uit aan de werknemers.

Paragraaf 5.8: aanspraken gemeenten

De op de dag vóór de overgang van de werknemers naar De Connectie bestaande aanspraken van de gemeente op werknemers (bijvoorbeeld aflossing van renteloze en rentedragende leningen door de werknemer) gaan over naar De Connectie. Hiervan zijn uitgezonderd de aanspraken op grond van een door de gemeente verstrekte hypotheek.

Paragraaf 5.9: persoonlijk budget gemeente Arnhem

Had de werknemer recht op het persoonlijke budget van de gemeente Arnhem? Dan houdt de werknemer dat budget.

Paragraaf 5.10: tegemoetkoming meerkosten woon-werkverkeer gemeente Arnhem

De werknemers afkomstig van de gemeente Arnhem hebben geen recht op een reiskostenvergoeding. Stijgt de reisafstand door de overgang naar De Connectie? Dan ontvangt de werknemer een tegemoetkoming voor de meer-kilometers van € 0,08 per kilometer op dagen dat gereisd is en binnen de fiscale kaders.

Paragraaf 5.11: reiskostenvergoeding woon-werkverkeer gemeente Rheden en Renkum

Had de werknemer bij de gemeente een reiskostenvergoeding woon-werkverkeer op grond van een andere regeling dan artikel 18:1:6 of 18:1:8 van de CAR-UWO? Dan houdt de werknemer die vergoeding volgens de bij de gemeente geldende regeling.

Wordt de regeling bij de gemeente beëindigd dan eindigt dit recht en geldt voor de werknemer het, eventueel, getroffen overgangsrecht bij de gemeente.

Daalt de reisafstand door de overgang naar De Connectie? Dan past De Connectie de vergoeding aan bij de kortere reisafstand.

Stijgt de reisafstand door de overgang naar De Connectie? Dan past De Connectie de vergoeding aan bij de langere reisafstand.

Bedraagt de reisafstand door de overgang naar De Connectie meer dan het maximum aantal kilometers dat volgens de bij de gemeente geldende regeling voor vergoeding in aanmerking komt, dan worden de overige kilometers vergoed conform het in paragraaf 5.10 genoemde bedrag voor meer-kilometers.

Had de werknemer bij de gemeente een reiskostenvergoeding woon-werkverkeer op grond van artikel 18:1:6 of 18:1:8 van de CAR-UWO? Dan vervalt die vergoeding bij de overgang naar De Connectie. De Connectie beslist aan de hand van de omstandigheden of de werknemer bij De Connectie een vergoeding op grond van één van deze artikelen krijgt.

Woon-werkverkeer is het reizen van de woning naar de standplaats (de plaats waar de werknemer gewoonlijk zijn werkzaamheden verricht - artikel 15:1:17 CAR-UWO-) en de standplaats naar de woning. De werkgever wijst de standplaats aan. Reizen van de standplaats naar een andere locatie en terug gelden als dienstreis.

Kiest de werknemer met instemming van de werkgever een andere standplaats, die verder van de woning is gelegen? Dan komen de extra kilometers niet voor vergoeding in aanmerking.

Kiest de werknemer met instemming van de werkgever een andere standplaats, die dichterbij de woning is gelegen? Dan geldt als woon-werkverkeer het reizen van de woning naar de andere standplaats en de andere standplaats naar de woning.

Paragraaf 5.12: garantie verlofuren en feestdagen

Bij **gedwongen** overgang naar De Connectie behoudt de werknemer vooralsnog de verlofuren en feestdagen volgens de arbeidsvoorwaarden van de gemeente.

Indien en zodra **na** 1 januari 2017 een wijziging van hoofdstuk 6 van de CAR-UWO optreedt, gaat dat gewijzigde hoofdstuk 6 gelden, met inbegrip van de bij die wijziging overeengekomen overgangsregeling. Indien **voor of op** 1 januari 2017 een wijziging van hoofdstuk 6 van de CAR-UWO optreedt, gaat dat gewijzigde hoofdstuk 6 op 1 januari 2017 gelden, met inbegrip van de bij die wijziging overeengekomen overgangsregeling.

De verlofuren en feestdagen van de werknemer vallen onder de bepalingen van het overgangsrecht van hoofdstuk 6.

Paragraaf 5.13: 60-plusregeling gemeente Arnhem

De werknemer afkomstig van de gemeente Arnhem behoudt het recht op toepassing van de 60plusregeling van de gemeente Arnhem.

Wordt de regeling bij de gemeente beëindigd dan eindigt dit recht en geldt voor de werknemer het, eventueel, getroffen overgangsrecht bij de gemeente.

Paragraaf 5.14: data periodieken

De werknemer houdt bij de overgang naar De Connectie de periodiekdatum zoals die gold bij de gemeente.

Paragraaf 5.15: salarisgarantie

Indien en voor zover het bruto salaris van de werknemer bij De Connectie lager is dan bij de gemeente, geeft De Connectie de werknemer een bruto garantietoelage, tenzij de werknemer onvoldoende functioneert blijvende uit een vastgestelde beoordeling voor de overgang. De garantietoelage is het verschil tussen de twee **vaste** bruto salarissen. Voor de berekening van de salarissen tellen mee: het

salaris (met inbegrip van persoonlijke toelagen); de vakantietoelage; de eindejaarsuitkering; de levensloopbijdrage (*).

* Alleen de werknemer die hier recht op heeft.

Voor de berekening van de salarissen tellen niet mee de aan de functie of omstandigheden gebonden toelagen zoals: waarnemingstoelage; toelage onregelmatige dienst; beschikbaarheidstoelage; BHV- en EHBO-vergoeding.

Stijging van het salaris door verhoging van de bedragen in de salaristabellen komt NIET in mindering op de garantietoelage. De werknemer krijgt WEL de periodieken in een reeds toegekende uitloopschaal die hoger is dan de functionele schaal. Stijging van het salaris door andere oorzaken, zoals bevordering van de aanloopschaal naar de functionele schaal en overgang naar een hoger gewaardeerde functie, komt WEL in mindering op de garantietoelage.

Paragraaf 5.16: garantie uitloopschaal gemeente Renkum

De werknemer afkomstig van de gemeente Renkum behoudt het recht op bevordering naar de uitloopschaal volgens de bij de gemeente Renkum geldende regeling.

Wordt de regeling bij de gemeente beëindigd dan eindigt dit recht en geldt voor de werknemer het, eventueel, getroffen overgangsrecht bij de gemeente.

Paragraaf 5.17: toelage overgangsrecht hoofdstuk 3 CAR-UWO

Op 1 januari 2016 trad het gewijzigde hoofdstuk 3 van de CAR-UWO in werking. De werknemer die op de dag vóór de overgang naar De Connectie recht heeft op een vaste of tijdelijke toelage overgangsrecht (de TOR) van hoofdstuk 3 van de CAR-UWO verliest die toelage op de in toekenningsbesluit genoemde einddatum en wanneer geen einddatum genoemd is: indien en voorzover de grondslag voor deze toelage geheel of gedeeltelijk vervalst.

Paragraaf 5.18: garantietoelage bij bevordering door overplaatsing naar een hogere functie

Bij bevordering door overplaatsing naar een hogere functie **na** de overgang van de werknemer naar De Connectie vindt inloop van de salarisgarantie plaats. Met andere woorden: de garantietoelage vermindert met het bedrag van de salarisstijging.

Paragraaf 5.19: Persoonlijk Arbeidsvoorwaarden Overzicht (PAO)

De gemeente vult de kolom 'gemeente' in en De Connectie vult de kolom 'Connectie' in. Het PAO bevat (indien van toepassing) onder meer de volgende gegevens:

Gegevens	Gemeente	CONNECTIE
Naam		
Adres		
Postcode		
Woonplaats		

Aard van de aanstelling: vast of tijdelijk; indien tijdelijk op grond waarvan en gedurende welke periode.		
Datum in dienst gemeente		
Overige diensttijd bij overheidswerkgevers		
Diensttijd bij de G3		
Arbeidsduur per week		
Functie en niveau functie		
Salaris: schaal; periodiek; periodiekdatum; persoonlijke toelage		
Aan de functie of omstandigheden gebonden toelagen. Bijvoorbeeld: waarnemingstoelage; toelage onregelmatige dienst; beschikbaarheidstoelage; BHV- en EHBO-vergoeding		
Toelage overgangsrecht (TOR) hoofdstuk 3 car-uwo. Vermeld ook evt.einddatum of grondslag.		
Tegemoetkoming ziektekosten		
Garantietoelage bij de CONNECTIE	Niet van toepassing	€ per maand
Afspraken over individuele tijdelijke garanties; bijvoorbeeld: studiefaciliteiten, ouderschapsverlof, toeslag overgangsrecht hoofdstuk 3 car-uwo		
Vakantieverlof per jaar		
Saldo vakantieverlof op datum overgang naar CONNECTIE		
Saldo ADV (uitsluitend in geval de werknemer zijn ADV niet mocht opnemen)		
Reiskostenvergoeding woonwerkverkeer		
Afspraken over cafetariamodel		
Aanspraken gemeente op werknemer (lening, hypotheek, garantstelling)		

Paragraaf 5.20: Overige afspraken

Overige afspraken tussen de gemeente en de werknemer worden na overleg tussen werknemer en De Connectie opnieuw vastgesteld, gewijzigd vastgesteld of vervallen. Daarbij wordt rekening gehouden met de belangen van werknemer en werkgever.

HOOFDSTUK 6: LOOPTIJD

Het Sociaal Plan geldt voor een periode van 4 jaar, ingaande op 1 januari 2017 en eindigende op 1 januari 2021. Een aantal bepalingen van het Sociaal Plan werkt ook door na het verstrijken van de vier jaar.

Paragraaf 5:9 geldt voor onbepaalde tijd.

Paragraaf 5.10 geldt voor onbepaalde tijd.

Paragraaf 5:11 geldt zolang de gemeente Rheden en/of Renkum een regeling woonwerkverkeer kent

Paragraaf 5:12 geldt tot herziening van hoofdstuk 6 van de CAR-UWO.

Paragraaf 5:13 geldt zolang de gemeente Arnhem de 60-plusregeling hanteert.

Paragraaf 5:15 geldt voor onbepaalde tijd.

Paragraaf 5:16 geldt zolang de gemeente Renkum de uitloopschaal hanteert.

Paragraaf 5.17 geldt voor onbepaalde tijd.

Paragraaf 5:18 geldt voor onbepaalde tijd.

Het Sociaal Plan eindigt van rechtswege zonder dat opzegging vereist is. Partijen kunnen het Sociaal Plan tussentijds wijzigen. Gaat er gedurende het Sociaal Plan nieuwe of gewijzigde wet- of regelgeving gelden over in het Sociaal Plan geregelde onderwerpen? Dan overleggen partijen over tussentijdse wijziging van het Sociaal Plan. Gaan er gedurende het Sociaal Plan nieuwe of gewijzigde CAR-UWO artikelen gelden over in het Sociaal Plan geregelde onderwerpen? Dan overleggen partijen over tussentijdse wijziging van het Sociaal Plan. Verlenging van het Sociaal Plan is mogelijk, omdat het samenwerkingsproces in ontwikkeling is en de uitkomst en de termijnen niet vast staan. Partijen treden een half jaar voor de einddatum met elkaar in overleg over het wel of niet verlengen van het Sociaal Plan.

Arnhem, 10 oktober 2016,

Namens de colleges van de gemeenten Arnhem, Rheden en Renkum en het bestuur van De Connectie,

R. Haverkamp, voorzitter werkgeversdelegatie J. Steverink adviseur, werkgeversdelegatie

Namens FNV Overheid,

Namens CNV Connectief,

R. Blauw

B. Hoogendam

2 Functieboek 1 leidinggevende en strategische functies

Functieboek I HR21

De Connectie

21 november 2016

Opdrachtgever
De Connectie

Kenmerk
OFR000257/PBO/LBO

Adviseur(s)
D. Wilbrink

Projectnummer
015432.280.01

2.1 FUNCTIEBESCHRIJVING ALGEMEEN DIRECTEUR/ (GEMEENTE)SECRETARIS

Naam functie	:	Algemeen directeur/(gemeente)secretaris
Code	:	N02.01.02

Funciereeks Management:

Leidinggeven aan en organiseren van activiteiten en verantwoordelijkheden van een groep medewerkers binnen (een deel van) de organisatie. Binnen de budgettaire randvoorwaarden en de vastgestelde inzet van mensen en materiële middelen aanspreekbaar zijn op de realisatie van de vastgestelde doelen en beleid. Management omvat tevens het structureel aansturen en realiseren van programma's en/of projecten.

Funciegroep Strategisch I:

Integraal leidinggeven aan de organisatie of een omvangrijk deel van de organisatie (domein) en (eind)verantwoordelijk voor de lange termijn visieontwikkeling en strategische integrale bedrijfsvoering van de organisatie of het domein. Uitvoering vindt plaats binnen de context van wet- en regelgeving en/of bestuurlijke algemene kaders en/of doelstellingen.

Overwegende functiekenmerken:

- levert als eerste adviseur, vanuit een strategische kader en wettelijke context, advies en bijstand aan het dagelijks bestuur
- is **eindverantwoordelijk** voor de bedrijfsvoering en effectiviteit van de **organisatie** en het realiseren van de gestelde doelen voor de organisatie
- is **eindverantwoordelijk** voor de continue doorontwikkeling en innovatie van de **organisatie**
- geeft **integraal** leiding aan de **gehele organisatie**
- **signaleert en verbindt vanuit lokale, regionale en landelijke ontwikkelingen**
- **ontwikkelingen**

Generieke taken

Resultaatgebied 1: Advisering dagelijks bestuur

- stuurt, bewaakt en ondersteunt bij de afdoening/naleving van afspraken
- draagt zorg voor de voorbereiding, ondersteuning en afhandeling van vergaderingen
- realiseert en bewaakt de secretariële, administratieve, logistieke en facilitaire ondersteuning
- draagt zorg voor de integrale toetsing van de aan het dagelijks bestuur voorgelegde adviezen
- voert de regie bij interactieve processen met burgers, bedrijven en/of instellingen

Resultaatgebied 2: Concernsturing

- regisseert en adviseert over strategische processen en vraagstukken op het gebied van bestuur en organisatie
- stuurt en regisseert de uitvoering van besluiten en de afstemming en verbinding tussen de organisatie en het dagelijks bestuur
- bevordert en bewaakt de kwaliteit van besluitvormingsprocessen in de organisatie en doet verbetervoorstellen

Resultaatgebied 3: Bedrijfsvoering

- initieert, stuurt en bewaakt de (door)ontwikkeling en innovatie van de gehele organisatie
- stuurt en draagt zorg voor de planning en control van de bedrijfsprocessen
- bevordert en draagt zorg voor de ontwikkeling en implementatie van beleids- en beheersinstrumenten
- bevordert en draagt zorg voor de optimale inrichting en beheer van het informatiemanagement

Resultaatgebied 4: Integraal management

- draagt zorg voor het management van de gehele organisatie
- draagt zorg voor de inzet van mensen en middelen ter realisatie van de producten en diensten
- draagt zorg voor de totstandkoming van resultaatgerichte afspraken met medewerkers en het monitoren en bijsturen van de prestaties
- draagt zorg voor de deskundigheidsbevordering en innovatie van de organisatie
- is bestuurder in de zin van de WOR voor de medewerkers van de organisatie

Resultaatgebied 5: Netwerken

- ontwikkelt en onderhoudt een relatienetwerk
- initieert en bevordert samenwerking met organisaties/partijen
- bewaakt en beheert contracten met partijen/belanghebbenden
- creëert draagvlak voor beleid

Module

2.2 FUNCTIEBESCHRIJVING STRATEGISCH MANAGER II

Naam functie	:	Strategisch Manager II
Code	:	N02.02.04

Funciereeks Management:

Leidinggeven aan en organiseren van activiteiten en verantwoordelijkheden van een groep medewerkers binnen (een deel van) de organisatie. Binnen de budgettaire randvoorwaarden en de vastgestelde inzet van mensen en materiële middelen aanspreekbaar zijn op de realisatie van de vastgestelde doelen en beleid. Management omvat tevens het structureel aansturen en realiseren van programma's en/of projecten.

Funciegroep Strategisch II:

Integraal leidinggeven aan het organisatieonderdeel en mede verantwoordelijk voor de doorontwikkeling en innovatie van de lange termijn visieontwikkeling en strategische bedrijfsvoering van de organisatie. Uitvoering vindt plaats binnen de context van wet- en regelgeving en/of bestuurlijke en ambtelijk vastgestelde kaders, doelstellingen en beleid.

Overwegende functiekenmerken:

- is **mede** verantwoordelijk voor de bedrijfsvoering en effectiviteit van de **organisatie** en het realiseren van de gestelde bestuurlijke en ambtelijke doelen
- is **mede** verantwoordelijk voor de continue doorontwikkeling en innovatie van de **organisatie**
- geeft **integraal** leiding aan een **organisatieonderdeel** dat overwegend **(beleids)adviserend of hoogwaardig specialistisch** van aard is
- **directe impact op lange termijn** met **organisatorische en/of financieel/economische afwegingen**

Generieke taken

Resultaatgebied 1: Concernsturing

- stuurt en adviseert over vraagstukken vanuit het organisatieonderdeel
- draagt zorg voor de integrale toetsing van management adviezen
- draagt zorg voor de prioritering en vertaling van management besluiten naar organisatorische taakstellingen en projecten en programma's

Resultaatgebied 2: Integraal management

- draagt zorg voor het management van het organisatieonderdeel
- bepaalt de inzet van mensen en middelen ter realisatie van de producten en diensten
- draagt zorg voor resultaatgerichte afspraken met medewerkers en het monitoren en bijsturen van de prestaties
- draagt zorg voor deskundigheidsbevordering en innovatie

Resultaatgebied 3: Bedrijfsvoering

- draagt zorg voor de (door)ontwikkeling en innovatie van het organisatieonderdeel
- bewaakt de planning en control van de bedrijfsprocessen binnen het organisatieonderdeel
- bewaakt en bevordert de kwaliteit, kwantiteit en tijdigheid van het productieproces
- draagt zorg voor het beheer van het informatiemanagement

Resultaatgebied 4: Producten en diensten

- levert een bijdrage aan het strategisch concernbeleid
- vertaalt het concernbeleid naar beleidsadviezen, voorbereiding en uitvoering binnen het organisatieonderdeel
- draagt zorg voor de totstandkoming van richtlijnen en procedures
- draagt zorg voor de prioritering en bewaakt de uitvoering en coördinatie
- initieert, regisseert en bewaakt de inrichting en oplevering van complexe programma's en projecten

Resultaatgebied 5: Netwerken

- ontwikkelt en onderhoudt een relatienetwerk
- initieert en bevordert samenwerking met organisaties/partijen
- bewaakt en beheert contracten met partijen/belanghebbenden
- creëert draagvlak voor beleid

Module

2.4 FUNCTIEBESCHRIJVING MANAGER II

Naam functie	:	Manager II
Code	:	N02.03.04

Funciereeks Management:

Leidinggeven aan en organiseren van activiteiten en verantwoordelijkheden van een groep medewerkers binnen (een deel van) de organisatie. Binnen de budgettaire randvoorwaarden en de vastgestelde inzet van mensen en materiële middelen aanspreekbaar zijn op de realisatie van de vastgestelde doelen en beleid. Het management omvat tevens het structureel aansturen en realiseren van programma's en/of projecten.

Funciegroep Strategisch III:

Integraal leidinggeven aan het organisatieonderdeel en bijdragen aan de visieontwikkeling en strategische bedrijfsvoering van de organisatie. Uitvoering vindt plaats binnen de context van wet- en regelgeving en/of bestuurlijke en ambtelijk vastgestelde kaders, doelstellingen en beleid.

Overwegende functiekenmerken:

- *geeft integraal leiding aan een organisatieonderdeel dat overwegend (beleids)adviserend of hoogwaardig specialistisch van aard is*
- *adviseert over de bedrijfsvoering en effectiviteit van de organisatie en het realiseren van de gestelde bestuurlijke en ambtelijke doelen*
- *directe impact op lange termijn met organisatorische en/of financieel/economische afwegingen*

Generieke taken

Resultaatgebied 1: Integraal management

- draagt zorg voor het management van het organisatieonderdeel
- bepaalt de inzet van mensen en middelen ter realisatie van de producten en diensten
- draagt zorg voor resultaatgerichte afspraken met medewerkers en het monitoren en bijsturen van de prestaties
- draagt zorg voor deskundigheidsbevordering en innovatie

Resultaatgebied 2: Bedrijfsvoering

- draagt zorg voor de (door)ontwikkeling en innovatie van het organisatieonderdeel
- bewaakt de planning en control van de bedrijfsprocessen
- bewaakt en bevordert de kwaliteit, kwantiteit en tijdigheid van het productieproces
- draagt zorg voor het beheer van het informatiemanagement

Resultaatgebied 3: Producten en diensten

- adviseert over het strategisch concernbeleid
- vertaalt het concernbeleid naar beleidsadviezen, voorbereiding en –uitvoering binnen het organisatieonderdeel
- draagt zorg voor de totstandkoming van richtlijnen en procedures
- draagt zorg voor de prioritering en bewaakt de uitvoering en coördinatie
- initieert, regisseert en bewaakt de inrichting en oplevering van complexe programma's en projecten

Resultaatgebied 4: Concern advisering

- adviseert over vraagstukken vanuit het organisatieonderdeel
- draagt zorg voor de integrale toetsing van management adviezen
- draagt zorg voor de prioritering en vertaling van management besluiten naar organisatorische taakstellingen en projecten en programma's

Resultaatgebied 5: Netwerken

- ontwikkelt en onderhoudt een relatienetwerk
- initieert en bevordert samenwerking met organisaties/partijen
- bewaakt en beheert contracten met partijen/belanghebbenden
- creëert draagvlak voor beleid

Module

2.5 FUNCTIEBESCHRIJVING MANAGER III

Naam functie	:	Manager III
Code	:	N02.03.06

Funciereeks Management:

Leidinggeven aan en organiseren van activiteiten en verantwoordelijkheden van een groep medewerkers binnen (een deel van) de organisatie. Binnen de budgettaire randvoorwaarden en de vastgestelde inzet van mensen en materiële middelen aanspreekbaar zijn op de realisatie van de vastgestelde doelen en beleid. Het management omvat tevens het structureel aansturen en realiseren van programma's en/of projecten.

Funciegroep Strategisch III:

Integraal leidinggeven aan het organisatieonderdeel en bijdragen aan de visieontwikkeling en strategische bedrijfsvoering van de organisatie. Uitvoering vindt plaats binnen de context van wet- en regelgeving en/of bestuurlijke en ambtelijk vastgestelde kaders, doelstellingen en beleid.

Overwegende functiekenmerken:

- geeft **integraal** leiding aan een **organisatieonderdeel** dat overwegend **beheersmatig en/of (kort)cyclisch** van aard is
- **adviseert** over **de bedrijfsvoering en effectiviteit van de organisatie en het realiseren van de gestelde bestuurlijke en ambtelijke doelen**
- **directe impact op dienstverlening en samenwerking**

Generieke taken

Resultaatgebied 1: Integraal management

- draagt zorg voor het management van het organisatieonderdeel
- bepaalt de inzet van mensen en middelen ter realisatie van de producten en diensten
- draagt zorg voor resultaatgerichte afspraken met medewerkers en het monitoren en bijsturen van de prestaties
- draagt zorg voor deskundigheidsbevordering en innovatie

Resultaatgebied 2: Bedrijfsvoering

- draagt zorg voor de (door)ontwikkeling en innovatie van het organisatieonderdeel
- bewaakt de planning en control van de bedrijfsprocessen
- bewaakt en bevordert de kwaliteit, kwantiteit en tijdigheid van het productieproces
- draagt zorg voor het beheer van het informatiemanagement

Resultaatgebied 3: Producten en diensten

- adviseert over het strategisch concernbeleid
- vertaalt het concernbeleid naar beheer en –uitvoeringsplannen binnen het organisatieonderdeel
- draagt zorg voor de totstandkoming van richtlijnen en procedures
- draagt zorg voor de prioritering en bewaakt de uitvoering en coördinatie
- initieert, regisseert en bewaakt de inrichting en oplevering van complexe programma's en projecten

Resultaatgebied 4: Concern advisering

- adviseert over vraagstukken vanuit het organisatieonderdeel
- draagt zorg voor de integrale toetsing van management adviezen
- draagt zorg voor de prioritering en vertaling van management besluiten naar organisatorische taakstellingen en projecten en programma's

Resultaatgebied 5: Netwerken

- ontwikkelt en onderhoudt een relatienetwerk
- initieert en bevordert samenwerking met organisaties/partijen
- bewaakt en beheert contracten met partijen/belanghebbenden
- creëert draagvlak voor beleid

Module

2.6 FUNCTIEBESCHRIJVING ADVISEUR I

Naam functie	:	Adviseur I
Code	:	N03.01.02

Funciereeks Beleid:

Het adviseren over, ontwikkelen, uitvoeren of handhaven van beleidsterreinen en beleidsprocessen.

Funciegroep Advies:

Advisering en (beleids)ontwikkeling vanuit intern gerichte beleidvelden en processtructuren. Voor de uitvoering geldt een interne opdrachtgever-opdrachtnemer relatie. Resultaten worden getoetst aan interne service level agreements, kwaliteitsnormen, protocollen en/of fundamentele keuzes.

Overwegende functiekenmerken:

- adviseert over en ontwikkelt beleid op **bestuurlijk- en concernniveau**
- geeft invulling aan kaders en structuren voor vraagstukken en processen die **strategisch** van aard zijn
- **advies met een hoog innovatief (technologisch, instrumenteel of conceptueel) karakter**

Generieke taken

Resultaatgebied 1: Advies

- adviseert over vraagstukken op bestuurlijk- en concernniveau
- signaleert risico's, verbeter- en/of knelpunten en verricht intern onderzoek
- initieert, formuleert en operationaliseert (meer-)jaarprogramma's, projecten en plannen
- implementeert en operationaliseert beleids- en beheerinstrumenten, kaders en programma's ter optimalisering van organisatiesturing en bedrijfsvoering
- stelt rapportages op, zoekt draagvlak voor verandering en presenteert analyses en conclusies
- toetst en evalueert de naleving van kaders, richtlijnen en regelgeving

Resultaatgebied 2: Beleidsontwikkeling

- signaleert, volgt en evalueert ontwikkelingen en verricht onderzoek
- vertaalt ontwikkelingen in voorstellen en programma's, zoekt draagvlak voor strategieën en presenteert effecten en beleidsdoelstellingen
- ontwikkelt beleids- en beheersinstrumenten ter implementatie en uitvoering
- verzorgt afstemming en evaluatie op doeltreffendheid en doelmatigheid

Resultaatgebied 3: Procesbewaking en regie

- bewaakt en bevordert de integrale samenhang met betrekking tot de toepassing van instrumenten en beleid op bestuurlijk en concernniveau
- stuurt op en draagt zorg voor de totstandkoming en realisatie van plannen, projecten en programma's
- draagt zorg voor voorlichting en communicatie inzake de ontwikkeling en uitvoering van plannen, projecten en programma's

Resultaatgebied 4: Relatiebeheer

- onderhoudt contacten met partijen/belanghebbenden en zorgt voor afstemming
- bewaakt en beheert contracten met partijen/belanghebbenden
- creëert draagvlak voor beleid

Module

CONCEPT

Bedrijfsvoering

Bedrijfsplan

2 december 2016

Bedrijfsvoering

Bedrijfsplan

2 december 2016

Ken je stad
Eigenaarschap
Resultaatgericht
Nabij
KERNorganisatie

Inhoudsopgave

0	INLEIDING	7
1.	CONTEXT	9
2.	AMBITIE	11
3.	DOELSTELLINGEN	13
4.	KLANTEN, PRODUCTEN & DIENSTEN	15
4.1	Klanten: we werken vraaggericht	15
4.2	Producten en diensten: advies, expertise en ondersteuning	16
4.3	Portfoliomanagement: prioriteren en plannen	17
4.4	Accountmanagement: toegankelijk en vindbaar	17
4.5	Houding en gedrag: iedereen is ambassadeur (accountmanager)	18
4.6	Flexibele schil: aanpassen aan de organisatie	18
4.7	De Connectie: opdrachtgever en eigenaarsrol	18
4.8	De Connectie: formatie regiefunctie	19
5.	ORGANISATIE	21
5.1	Van transitie naar transformatie	21
5.2	Kennismanagement	21
5.3	Structuur en besturing	22
5.4	Formatieplan	23
5.5	Middelen	26

0. Inleiding

Landelijk voltrekken zich grote veranderingen die gevolgen hebben voor gemeenten. Er is een ingrijpende omslag nodig in de verhouding tussen inwoners, bedrijven en overheid. Met de Arnhemse programma's 'Van wijken weten' en 'Stad op de kaart' geeft Arnhem voor een deel invulling aan deze omslag.

Daarnaast verzelfstandigt de gemeente Arnhem diverse bedrijfsonderdelen en staat ze aan de vooravond van de overdracht van beleidsarme uitvoeringstaken aan een samenwerkingsverband met Renkum en Rheden (De Connectie). De gemeente Arnhem vormt zich om tot een slagvaardige kernorganisatie met andere rollen en verantwoordelijkheden.

In deze nieuwe kernorganisatie wordt de bedrijfsvoering opnieuw ingericht. Het bedrijfsplan dat nu voorligt, is daarmee het product van een proces dat in maart '16 gestart is. Verderop in dit plan wordt hier nog verder op ingegaan en op de resultaten ervan.

1. Context

De nota 'Nieuwe tijden, anders doen'¹ schetst de ontwikkelingen waarvoor de gemeente Arnhem zich geplaatst ziet. De stad vraagt om een vraaggerichte en daadkrachtige gemeente die aansluit bij inwoners, bedrijven en bestuur. Dit betekent ook aanpassingen in de organisatie die zich veel meer richten op de cultuur en houding & gedrag in plaats van de structuur. Gemeentebreed staan we voor de KERN: Ken je stad, Eigenaarschap, Resultaatgericht en Nabij.

Deze gelden natuurlijk ook onverkort voor de medewerkers van de bedrijfsvoeringsonderdelen.

In hoofdstuk 5 wordt verder ingegaan op de gekozen structuur. Er is voor gekozen om de clusterstructuur los te laten en te kiezen voor vijf afdelingen, te weten:

- Informatie
- Financiën en Control
- Personeel en Organisatie
- Juridische Zaken
- Bestuursondersteuning en Communicatie

De opdrachtgevende rol naar De Connectie is bij deze vijf afdelingen belegd waardoor de dienstverlening van de bedrijfsvoeringsafdelingen én De Connectie tezamen één geheel vormen.

¹ Gemeente Arnhem. Doorontwikkeling van de organisatie. Van anders werken naar anders doen. Veranderteam gem. Arnhem 21-04-2016

2. Ambitie

De afdelingen zijn dé partner voor de gemeente Arnhem voor advies, expertise en ondersteuning bij de bedrijfsvoering. De klanten hebben hun wensen met ons gedeeld met als rode draad:

1. 1 Loket waar mogelijk
2. Versimpelen van systemen
3. Uitgaan van rol in plaats van functie
4. Proactieve, creatieve houding

We gaan dit doen door uit te gaan van de volgende leidende principes:

1. **Het kan!**
We denken in kansen & mogelijkheden
2. **We doen wat echt nodig is**
We gaan uit van wat de opdrachtgever nodig heeft / de bedoeling
Regels & systemen zijn daaraan ondersteunend
3. **We werken vanuit ons talent, passie en hart**
We denken en werken vanuit rol in plaats van functie
We geven complimenten
4. **Durf te (laten) leren**
We zijn nieuwsgierig en leergierig
We blijven onszelf en onze collega's uitdagen om te ontwikkelen

We doen dit onder ons motto: **Met ons werkt het!** Wij zijn daartoe gemakkelijk bereikbaar, innovatief en denken en werken integraal waar nodig.

3. Doelstellingen

De verschillende afdelingen rondom bedrijfsvoering worden verbonden door het volgende gemeenschappelijke doel:

'De bedrijfsvoering draagt optimaal bij aan de doelen en prestaties van onze klanten door hen integraal te adviseren en mede-eigenaar te zijn van de opdrachten en opgaven voor Arnhem'.

Vervolgens is dit te vertalen in de volgende doelen.

1. We dragen integraal - en onafhankelijk en binnen de kaders waar dat moet - bij aan de doelen en prestaties van de gemeente Arnhem door ons advies, expertise en onze ondersteuning.
2. We blijven binnen de bedrijfsvoering permanent innoveren.
3. We sturen op een adequate dienstverlening van De Connectie aan de gemeente Arnhem.
4. We dragen optimaal bij door doelmatigheid, kostenbewustheid en een efficiënte inzet van onze middelen.

We doen dit door te doen wat nodig is in de leefwereld van de klant en vanuit onze leidende principes.

4. Klanten, producten & diensten

In dit hoofdstuk wordt een beeld gegeven van de klantgroepen die de bedrijfsvoeringsafdelingen gaan bedienen, de producten en diensten die worden geleverd en de wijze waarop dat wordt gedaan (accountmanagement, houding en gedrag). Tevens wordt ingegaan op de manier waarop de bedrijfsvoeringafdelingen de rol van opdrachtgever in gaan vullen, met name richting bedrijfsvoeringsorganisatie de Connectie.

4.1 Klanten: vraaggericht werken

In hoofdstuk 2 is kort al aangegeven welke klanten de bedrijfsvoeringsafdelingen kennen. Naast de bestuurlijke opdrachtgever kennen de bedrijfsvoeringsafdelingen drie groepen van klanten, analoog aan het sturingsmodel (3 dominante vormen van sturing) van de gemeente Arnhem. Het betreft hierbij de volgende klantgroepen:

- Programmamanagers
- Teams leefomgeving
- Lijnmanagers

Bij dit laatste onderdeel gaat het in eerste instantie om de uitvoerende clusters die onze organisatie zal kennen (Openbare Ruimte, Werk en Inkomen, Gebiedsrealisatie en Vastgoed, Publieke Dienstverlening). Hiernaast kan er ook sprake zijn van verzelfstandigde onderdelen met gedwongen winkelnering en van organisaties die in het stadskantoor gehuisvest zijn. Met deze laatste onderdelen zullen afzonderlijke afspraken worden gemaakt wanneer er sprake van is.

Het doel is vergroting van de efficiency van onze eigen organisatie (extra dekking van kosten) en het beperken van de kosten van de klanten. Organisaties waar Arnhem een eigendomsrelatie² mee heeft komen hiervoor in aanmerking. Deze organisaties kunnen gebruik maken van bestaande producten/diensten. Er worden geen klant-specifieke diensten geleverd. De diensten worden tegen de werkelijke kostprijs geleverd. Bij iedere overeenkomst worden vooraf afspraken gemaakt bij voortijdige contractbeëindiging (exit strategie). Omdat deze diensten op basis van een – eindige – overeenkomst geleverd worden zal de flexibiliteit van de bedrijfsvoeringsafdelingen (personeel, middelen, werkprocessen) hierop aangepast worden.

Overigens zijn de verschillende bedrijfsvoeringsafdelingen zich bewust dat er naast de genoemde klanten ook nog andere klanten zijn waar producten en diensten aan worden geleverd (denk aan bijvoorbeeld afdelingshoofden, projectmanagers en opdrachtgevers).

² Een uitzondering hierop vormt m.i.v. 1 januari 2017 de Stichting Wijkteams. Waar zich eventueel andere uitzonderingen kunnen gaan voordoen wordt naar een pragmatische oplossing gestreefd.

4.2 Producten en diensten: advies, expertise en ondersteuning

De bedrijfsvoeringsafdelingen kennen een veelheid aan producten en diensten, voortkomend uit de uitgangspunten zoals genoemd in hoofdstuk 2 en 3.

Op de volgende pagina treft u een overzicht aan van de hoofdactiviteiten (producten en diensten) per bedrijfsvoeringsafdeling.

Adviseren en ondersteunen t.a.v. juridische zaken

Juridisch advies sociaal domein
Juridisch advies fysiek domein
Bezwaar en beroep
Advies en expertise
Juridisch concern control
Klachtcoördinatie
Juridisch administratieve procesondersteuning

Adviseren en ondersteunen t.a.v. informatie

Gedigitaliseerde informatievoorziening (informatiemanagement en functioneel beheer)
Ontwerpen van (keten)processen (procesmanagement en functioneel beheer)
Toegankelijk maken van informatie (data en documenten)
Analyseren en duiden van informatie (data en documenten)
Veilig houden van informatie (incl. privacy)

Adviseren en ondersteunen t.a.v. personeel en organisatie

Strategisch adviseren op gebied van organisatieontwikkeling
(Strategisch) adviseren op gebied van mobiliteit, loopbaan, stages, trainees, strategische personeelsplanning (SSP)
(Strategisch) adviseren op gebied van duurzame inzetbaarheid, opleiden/leren/ontwikkelen, aanpak ziekteverzuim en management development
Adviseren op het gebied van rechtspositie en arbeidsvoorwaarden
Adviseren van leidinggevenden inzake P.& O.-vraagstukken
Adviseren en ondersteunen t.a.v. werkplek en faciliteiten voor medewerkers

Adviseren en ondersteunen t.a.v. financiën en control

Ontwikkelen beleid: financieel-strategisch en beleid/instrumentarium sturing en beheersing
Coördineren cyclus en overige externe financiële verantwoording
Onafhankelijk adviseren / controleren
Adviseren bij en toetsen van bestuurlijke nota's
Adviseren business: ontwikkelingen en risico's
Ontwikkelen en leveren managementinformatie / financiële/personele producten
Inrichten administratie en bewaken kwaliteit
Ondersteunen en adviseren bij budgetbewaking

Adviseren en ondersteunen bestuur/communicatie

Adviseren, ondersteunen en beleidsontwikkeling t.a.v. bestuurlijk proces
Adviseren en ondersteunen burgemeester en bestuurders
Veiligheid en crisisbeheersing
Ontvangsten, representatie en decoratie
Corporate communicatie
Online communicatie
Interne communicatie
Pers en media
Crisiscommunicatie
Faciliteren van de communicatieve organisatie

4.3 Portfoliomanagement: prioriteren en plannen

Nieuwe vragen/projecten binnen de bedrijfsvoeringsafdelingen zijn het concrete uitvloeisel van veranderingen ten gevolge van wijkgericht werken, veranderopgaven, politieke, organisatorische en/of wettelijke doelen. Het zorgvuldig prioriteren en plannen draagt bij aan het realiseren van deze doelen. De hiervoor benodigde middelen zijn schaars waardoor evenwichtige afweging van de inzet van resources (geld, menskracht, tijd) noodzakelijk is. We willen portfoliomanagement als hulpmiddel inzetten om te borgen dat we bijdragen op de meest relevante opgaven.

Daarom wordt een dynamisch beslissingsproces ingericht waarin de vragen van de organisatie/projecten waaraan gewerkt wordt op regelmatige basis geëvalueerd worden. Op basis van vooraf vastgestelde criteria worden prioriteiten gesteld en soms bijgesteld. Dit betekent dat op dat moment bepaalde projecten voorrang krijgen ten koste van andere. Het management van de bedrijfsvoeringsonderdelen is verantwoordelijk voor dit proces en zal zo nodig escaleren naar het directieteam.

4.4 Accountmanagement: toegankelijk en vindbaar

Elke bedrijfsvoeringsafdeling richt zijn eigen toegang voor klanten maximaal transparant en vindbaar in. Dit zodat de klant weet waar die voor welke vraag c.q. dienst terecht kan.

We werken waar nodig met ambassadeurs (accountmanagers) per bedrijfsvoeringsdiscipline. Dat kan dus betekenen dat een klant meerdere ambassadeurs kan hebben, afhankelijk van de bedrijfsvoeringsvraag. Uiteraard wordt er waar nodig én mogelijk in werkwijze integraal gewerkt en worden klanten effectief doorverwezen. De ambassadeur zorgt ervoor dat de vraag helder wordt. Hij verzamelt ook, afhankelijk van de vraag, een team om zich heen om met de vraag aan de slag te gaan. Het gaat hierbij veelal om complexe, strategische zaken waarbij maatwerk gevraagd wordt. De accountmanager geeft aan welke randvoorwaarden en afspraken nodig zijn om vervolgens de opdracht uit te kunnen voeren.

Alle *going concern-zaken* dienen zonder tussenkomst van een accountmanager geregeld te worden.

Het accountmanagement van de bedrijfsvoeringsafdelingen wordt op basis van bovenstaande uitgangspunten ingericht naar de diverse klantgroepen die we hebben onderkend. De werkwijze met de verschillende klantgroepen ziet er als volgt uit:

1. Programmateams

De programmamanager geeft functioneel (d.i. inhoudelijk) leiding aan de programmateams.

Programmamanagers geven functioneel leiding aan de teams die verantwoordelijk zijn voor de stedelijke opgaven. Deze managers worden ook budgethouder voor de middelen.

De bedrijfsvoeringafdelingen leveren veelal advies, ondersteuning en expertise. De hieraan gerelateerde capaciteit wordt (tijdelijk) toegevoegd aan het programmateam wat op de betreffende opgaven stuurt, afhankelijk van de aard en complexiteit van de opgave. Op basis van een jaarlijkse planning wordt de benodigde capaciteit per afdeling geraamd. Mochten zich ad-hoc vragen voordoen of vraagstukken die niet meelopen in het programma, dan is voor betreffende programmamanager helder bij welke afdeling c.q. ambassadeur (accountmanager) hij of zij terecht kan zijn.

2. Teams leefomgeving

Jaarlijks wordt door de verschillende onderdelen uit de kernorganisatie die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van taken in de wijken, een uitvoeringsplan opgesteld. Dit in nauwe samenhang met de teams leefomgeving. Hieruit blijkt welke taken (activiteiten) door hen in de wijken zullen worden uitgevoerd, de doelen die daarmee worden bereikt, de benodigde capaciteit en de kosten die daarmee zijn gemoeid. De bedrijfsvoeringsafdelingen ondersteunen op dit proces.

Naast bovenstaande richt elke afdeling de toegang voor het producten en diensten toegankelijk en vindbare in. Waar nodig zijn er ambassadeurs (accountmanagers) die vanuit elke afzonderlijke bedrijfsvoeringsafdeling, hun discipline vertegenwoordigen én mede-eigenaar zijn van het te behalen resultaat. Ze maken geen vast onderdeel uit van de teams leefomgeving maar staan wel in nadrukkelijke verbinding, dusdanig dat het handelingsperspectief van de ambassadeur kan mee kantelen met het perspectief van de wijk en er ontschotting van de kernorganisatie kan ontstaan.

Waar van toepassing - dit kan per afdeling variëren - helpen en faciliteren deze ambassadeurs de wijken om tot sturing en realisatie van hun wijkdoelen te komen. Daarbij ondersteunen ze de wijken proactief bij het formuleren van hun vraag naar de kernorganisatie en waar deze vraag binnen de betreffende afdeling te beleggen. Ze dragen ook bij om aan de voorkant de uitvoeringsplannen op te stellen. Dit doen ze door mee te lezen en te interpreteren op de wijkprogramma's en -begrotingen.

De vraag vanuit de wijken wordt vervolgens uitgezet door betreffende ambassadeur (accountmanager) bij de Kernorganisatie (in dit geval een van de vijf afdelingen). De vraagstukken hebben veelal betrekking op verdere uitwerking van specifiek advies (en/of expertise) binnen een specifiek thema of dominant domein. Waar nodig worden vragen integraal opgepakt.

3. Lijnmanagement

Lijnsturing heeft betrekking op de taken die worden uitgevoerd door de uitvoerende clusters (Openbare Ruimte, Werk en Inkomen, Gebiedsrealisatie en Vastgoed, Wijken en Dienstverlening). Met lijnsturing wordt bedoeld: de verantwoordelijkheid van het lijnmanagement voor de realisatie van de taken (activiteiten) die binnen de betreffende uitvoerende clusters (en bijbehorende afdelingen) vallen.

De bedrijfsvoeringsafdelingen faciliteren en ondersteunen de betreffende klanten in de lijn waar nodig én zijn mede-eigenaar van het te behalen resultaat. In beginsel wordt per bedrijfsvoeringsdiscipline een ambassadeur (accountmanager) aangewezen die aanspreekpunt is voor betreffende clustermanager of afdelingshoofd. Ook hier wordt - afhankelijk van (de integraliteit van) het vraagstuk - waar nodig multidisciplinair gewerkt.

4.5 Houding en gedrag: iedereen is ambassadeur (accountmanager) én mede-eigenaar

Elke medewerker, elke adviseur van de bedrijfsvoeringsafdelingen moet (in meer of mindere mate afhankelijk van de rol) in staat 'ambassadeur' te zijn vanuit een specifieke discipline of domein in de contacten met de klanten en gebruikers. Ook zijn medewerkers mede-eigenaar van de opdrachten en opgaven. Proactief handelen en klanten en gebruikers daadwerkelijk (op weg) willen helpen zijn hierbij sleutelbegrippen. Het simpelweg terug- of doorverwijzen van een vraag is niet meer aan de orde; een vraag of signaal van een klant wordt actief opgepakt, medewerkers van de bedrijfsvoeringsafdelingen voelen zich eigenaar hiervan en zorgen ervoor dat de klant wordt geholpen door zelf de vraag te beantwoorden óf weten deze vraag bij de juiste collega uit te zetten en daar ook de daadwerkelijke beantwoording te laten plaatsvinden.

4.6 Flexibele schil: aanpassen aan de organisatie

Omdat de omgeving waarin we werken telkens verandert, bestaat de wens om daar flexibel mee om te kunnen gaan. Het gaat dan niet alleen om tijdelijk een hoger of lager aanbod aan vragen, maar ook om nieuwe ontwikkelingen die naast andere vaardigheden ook om andere kennis vraagt die we mogelijk niet in huis hebben. Het streven is te gaan werken met een zogeheten **flexibele schil**. De uitdaging zal zijn een ideale mix te vinden van stabiliteit en continuïteit met flexibiliteit, zodat de organisatie kan meebewegen met de vraag uit de omgeving. Naast een flexibele schil in formatie gaat het (flexibele) meebewegen op de omgeving en de klantvraag vooral ook over houding en gedrag. De ideeën omtrent het werken met een flexibele schil zullen vanuit de Kernorganisatie verder uitgewerkt worden.

4.7 Flexibele schil: aanpassen aan de organisatie

Per 1 juli a.s. worden de uitvoerende bedrijfsvoeringstaken van de gemeenten Arnhem, Renkum en Rheden verzelfstandigd in De Connectie. Hierdoor moet Arnhem de rollen opdrachtgever en eigenaar inrichten. Alle opdrachtgevende rollen voor de taken die van De Connectie agenomen worden zijn belegd binnen de bedrijfsvoeringsonderdelen. Dit betekent concreet: Inkoop & Aanbesteding, Administratie en beheer, ICT, Belastingen, Facilitaire zaken & frontoffice, Basisregistraties, DIV en het Secretariaat.

Opdrachtgever:

De opdrachtgever (demandmanagement) vertaalt - in samenwerking met de beide overige gemeenten - de vraag van Arnhem in o.a. uitvoerende bedrijfsvoeringsdiensten. Deze kunnen op hun beurt opgedragen worden aan De Connectie en monitort de opdrachtgever de realisatie ervan. Hij bouwt een relatie met De Connectie die gebaseerd is op professionaliteit, zakelijkheid, innovatie en vertrouwen. Hij wordt daarbij geadviseerd en ondersteund door collega's met expertise op de verschillende producten en diensten van De Connectie.

Deze rollen worden belegd bij Bedrijfsvoering, met uitzondering van de ondersteunende rol voor Belastingen. De gemeente Arnhem vervult ook de opdrachtgeversrol voor De Connectie, ook voor aan Arnhem gelieerde instellingen, zoals ODRA, DRAN en de Sociale wijkteams.

In de praktijk zal Arnhem geen actieve rol vervullen voor diensten waar Arnhem zelf geen rol bij vervult c.q. van toegevoegde waarde is. De uitwerking van de precieze rolverdeling is nog onderdeel van overleg tussen de gemeentes en De Connectie.

De gemeente Arnhem vervult ook de opdrachtgeversrol Connectie ook voor aan Arnhem gelieerde instellingen, zoals ODRA, DRAN en de Sociale wijkteams.

Eigenaar:

In de (mede)eigenaarsrol beslissen de gemeentebesturen van Arnhem, Renkum en Rheden over de oprichting, de missie, de taken op hoofdlijnen, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van De Connectie.

De eigenaarsrol richt zich op de lange termijn visie, continuïteit en levensvatbaarheid van en goed werkgeverschap bij De Connectie. Bedrijfsvoering adviseert en ondersteunt het bestuur in deze rol.

4.8 De Connectie: formatie regiefunctie

Deze rollen vergen, op basis van goed functioneren van De Connectie, circa 4,6 fte. We gaan er vanuit dat deze over het algemeen binnen de huidige begrote formatie van Bedrijfsvoering uitgevoerd kunnen worden. De rol van opdrachtgever is echter wel nieuw en de rollen van demandmanager ICT en DIV vergen naar verwachting veel extra tijd. Om deze reden voegen we formatie toe voor deze rollen (elk 1 fte). De rol van demandmanager DIV wordt opgevangen binnen de formatie voor adviseur DIV.

De tijdsinschattingen zijn gemaakt met als uitgangspunt dat de samenwerking tussen De Connectie en de gemeente goed verloopt, wat betekent dat aan beide zijden duidelijk is wat men van elkaar kan verwachten en de dienstverlening van een goed niveau is.

In de aanloop zal de tijdbesteding tot twee maal zo veel zijn en in het tweede jaar anderhalf keer zoveel. We gaan er vanuit dat de extra formatie wordt gedekt uit de besparing bij De Connectie.

5. Organisatie

Zoals bij de organisatieontwikkeling gemeentebreed, geldt ook voor Bedrijfsvoering dat het proces is opgedeeld in twee fasen; de transitiefase en de transformatiefase.

5.1 Van transitie naar transformatie

In de **transitiefase** wordt de 'harde' kant van de organisatieontwikkeling uitgewerkt zoals structuur en sturing.

In de **transformatiefase** komen de onderwerpen aan bod die te maken hebben met de 'zachte' kant van organisatieontwikkeling: werkwijze, vaardigheden en competenties, houding en gedrag, kennis, leidinggeven en leiderschap. Juist de transformatie bepaalt voor het grootste deel het succes. Het gaat om een andere manier van werken en dat vraagt om investeringen in medewerkers en leidinggevendenden. Bovendien is het een langdurig, zo niet permanent proces; veranderen doe je niet van de ene op de andere dag en het gaat met vallen en opstaan. Voor het transformatieproces wordt aangesloten bij de gemeentebrede transformatie, waarbij het essentieel is dat er maatwerk plaatsvindt voor elk onderdeel van de gemeente, ook bij Bedrijfsvoering.

In de transformatiefase wordt geïnvesteerd in leren in de breedste zin van het woord: opleiding, intervisie, coaching én werkend leren. Van groot belang wordt de investering in leidinggeven en leiderschap; de managers zijn immers een belangrijke motor achter de verandering. De nieuwe werkwijzen vragen om blijvende aandacht en door veel te communiceren met praktijkvoorbeelden en casuïstiek kunnen we hierin stappen zetten. Naast leren op het gebied van werkwijzen, houding en gedrag zijn kennisontwikkeling, innovatie en kennisdeling wezenlijke onderdeel van het leerbeleid.

5.2 Kennismanagement

De Kernorganisatie is als kennisintensieve organisatie zeer afhankelijk van de kennis die we in huis hebben en hoe we deze kunnen mobiliseren c.q. kunnen ontwikkelen. Dit vraagt om het planmatig inzetten, beheren, aanmaken, bijstellen, in stand houden en afbouwen van die kennis die voor de Kernorganisatie noodzakelijk is om onze taak goed te kunnen uitvoeren. Innovatie is hier onlosmakelijk mee verbonden.

Binnen Bedrijfsvoering wordt kennisdeling actief gefaciliteerd. Hierbij realiseren we ons dat kennis in de hoofden van mensen tot leven komt op het moment dat mensen met elkaar in gesprek raken, elkaar vragen stellen en verhalen vertellen. Het creëren van tijd en een cultuur waarbij collega's laagdrempelig met elkaar in gesprek kunnen raken is cruciaal. Dit maakt een essentieel onderdeel uit van de opdracht tot continue verandering en ontwikkeling en daarmee van het dagelijks werk. Met andere woorden: kennisontwikkeling en kennisdeling moet een dagelijkse routine worden, en vormt een vanzelfsprekend onderdeel van elke functie en wordt daardoor ook een beoordelingsaspect.

Dit wordt ondersteund met passende begeleiding en *tooling* (wiki, groepsblog etc.).

Innovatie komt echt tot bloei wanneer kennisdeling verbonden wordt met de buitenwereld. Actieve betrokkenheid bij ontwikkelingen buiten de eigen organisatie en deze ontwikkelingen weer mee naar binnen meenemen is cruciaal.

5.3 Structuur en besturing

Mede op basis van adviezen van BMC en PwC is ervoor gekozen om de clusterstructuur los te laten en de overblijvende bedrijfsvoeringsonderdelen in vijf afdelingen te organiseren, ingericht naar de volgende disciplines:

- Financiën en Control
- Personeel en Organisatie
- Informatie
- Juridische Zaken
- Bestuursondersteuning en Communicatie

Dat gaat concreet betekenen dat bijvoorbeeld bij de afdeling Financiën en Control de huidige afdelingen C (onderdeel van SC&O), gegevensmanagement, financial control en business control op gaan in een afdeling. Dit is ook van toepassing voor de andere disciplines die nu nog (organisatorisch) zijn ondergebracht bij meerdere afdeling. Per genoemde discipline is er dadelijk een afdeling.

De besturing

Er is gekozen voor een tweehoofdige directie, de gemeentesecretaris en een concerndirecteur. De laatste zal zich vooral richten op de bedrijfsvoering. De afdelingen functioneren meer autonoom dan in de oude situatie, omdat de functie van clustermanager niet meer terugkomt. De nieuwe afdelingshoofden krijgen daarmee een andere positie en verhouden zich rechtstreeks tot het bestuur, de directie en de overblijvende managers.

De afdelingshoofden combineren een rol van inhoudelijk boegbeeld met die van afdelingshoofd. Met 'inhoudelijk' wordt bedoeld dat het afdelingshoofd de taal van de afdeling spreekt, sparring partner kan zijn voor de adviseurs en op inhoudelijke complexe vragen mee kan denken.

Om een grotere afdeling goed aan te kunnen sturen heeft het afdelingshoofd een rechterhand nodig die in grote lijnen over dezelfde competenties beschikt en in staat is als vervanger op te treden als dat nodig is. Het afdelingshoofd en het adjunct afdelingshoofd zijn dus samen verantwoordelijk voor de inhoudelijke en managerial aansturing en maken hier samen een onderverdeling in. Het is logisch dat het afdelingshoofd tijd moet vrijhouden om de afdeling te vertegenwoordigen in de verschillende gremia.

De afdeling Personeel en Organisatie is qua omvang wat kleiner, dus de aanname is dat hier met 1 leidinggevende kan worden volstaan. Mogelijk wordt hier nog gebruik gemaakt van een coördinator.

De afdeling Informatie vormt hierop een uitzondering. De rol van strateeg en inhoudelijk boegbeeld wordt vervuld door de CIO ondersteund door het CIO-office. Het vakgebied en dermate omvangrijk en dynamisch dat de combinatie met afdelingsmanagement niet mogelijk is. Daarbij is de professionaliseringsambitie van de afdeling zo dat het afdelingsmanagement hier alle aandacht voor nodig heeft.

Uitgangspunt:

De afdelingen Financiën en Control, Informatie, Juridische Zaken, Bestuursondersteuning en Communicatie worden in principe door een afdelingshoofd en een adjunct afdelingshoofd aangestuurd. De afdeling Personeel en Organisatie door één afdelingshoofd.

Elke afdeling heeft zijn eigen karakter en dynamiek, bij de verdere inrichting van de besturing vraagt dit om maatwerk. Mocht blijken dat het aansturingmodel minder functioneel is bij een specifieke bedrijfsvoeringsafdeling, kan hier alsnog maatwerk op georganiseerd worden.

Rol Concerncontroller

Wij combineren het hoofd van de afdeling Financiën en control (de CFO). Het belangrijkste voordeel is dat de functionele en hiërarchische sturing in één hand wordt gelegd, waardoor het volstrekt helder is wie verantwoordelijk is en er ook minder coördinatie en afstemming nodig is. Daarnaast moet er aandacht zijn voor het inrichten van het strategische proces, waarbij onder meer de rol van financieel control, juridisch control en CIO in beeld komen.

Rol CIO

Het uitgangspunt is dat het inhoudelijk en conceptueel kompas rondom de brede informatie voorziening op orde is en waar mogelijk regionaal gericht is.

In de sturing op de inhoud worden "denken" en "doen" nadrukkelijker met elkaar verbonden. Deze verantwoordelijkheid wordt gezamenlijk en in samenwerking ingevuld door de CIO, het afdelingshoofd en het adjunct-afdelingshoofd.

Op dit moment is de discussie over de inrichting van een regionaal CIO-office nog in volle gang.

Vaste overlegstructuren

- CMO: de concerndirecteur vertegenwoordigt de vijf afdelingen in het CMO, de concerncontroller (dus niet vanuit de hoedanigheid CFO) en CIO zullen ook deelnemen aan dit overleg.
- Het management van de bedrijfsvoeringsafdelingen: de afdelingshoofden van de vijf afdelingen, de juridisch concerncontroller en de CIO zullen met elkaar gaan vaststellen op welke basis en frequentie zij een vergadering beleggen waarvan de directeur bedrijfsvoering de voorzitter zal zijn.
- Het Strategisch beraad is het overleg dat werkt met de verschillende agenda's en verschillende producten en vraagstukken. Hiermee kan ook gerealiseerd worden dat belangrijke en urgente (lopende) zaken in perspectief gezet worden van de (middel)lange termijn: tussen 4 en 10 jaar. Namens de bedrijfsvoeringsafdelingen zal één - nog nader te bepalen - vertegenwoordiger worden afgevaardigd.
- Staven in overleg met college vast te stellen.

5.4 Formatieplan

Bij de vaststelling van de toegestane formatie is rekening gehouden met taakstellingen die ontstaan door de verzelfstandigingen, de opbouw van de Teams Leefomgeving en een reeds eerder ingeboekte bezuiniging op ondersteunende taken.

In dit plan is ervan uit gegaan dat de opbouw van de staf bij de Connectie conform hun bedrijfsplan zal plaatsvinden. De functie van CIO is hier niet opgenomen. Een verdere verfijning van de formatie en het toedelen van de taakstelling binnen de formatie wordt overgelaten aan het nieuwe afdelingshoofd. In het implementatie- en plaatsingsplan komt dit terug. De ondersteuning door financieel en juridisch adviseurs bij de opdrachtgeversrol richting Stichting Wijkteams en andere verzelfstandigingen moeten nog nader bepaald worden.

De discussie over de vorming over een regionaal CIO-office wordt nu gevoerd. Afhankelijk van het gekozen scenario kan van de afdeling Informatie tussen de 1 en 4 fte (CIO, 2xSr. Informatiemanager en 1 informatiemanager) alsnog overgaan naar de gemeenschappelijke regeling.

Het is belangrijk om hier op te merken dat een taakstelling niet per se tot boventalligheid of frictie hoeft te leiden. De huidige bezetting, de toekomstige mobiliteit als gevolg van leeftijdsontslag en vertrek naar bijvoorbeeld een verzelfstandigde organisatie kunnen daarop van invloed zijn. Op de volgende pagina treft u een overzicht aan van de huidige bezetting, daarbij is nog geen rekening gehouden met de toekomstige mobiliteit (waardoor het verschil tussen toegestane formatie en huidige bezetting kleiner wordt).

	Formatie 2017	Bezetting 2017	Loonsom 2017
Personeel en Organisatie	24,0	28,2	1.812.176
<i>formatie</i>	28,1	28,2	2.126.598
afdelingshoofd	1,0	1,0	99.433
strategisch P&O-adviseur	2,0	2,7	184.361
sr adviseur mobiliteit	1,8	1,0	161.315
sr adviseur procesmanagement	1,0	1,0	92.180
sr P&O-adviseur	4,4	4,5	355.904
P&O-adviseur	10,1	9,3	729.579
adviseur facilitaire zaken	1,0	1,0	71.904
adviseur procesmanagement	2,4	3,4	182.483
coördinator BHV	1,1	1,0	81.252
trainee	3,3	3,3	168.187
<i>taakstelling</i>	-4,1		-314.422
Informatie	38,6	42,2	2.976.556
<i>formatie</i>	44,4	42,2	3.437.527
afdelingshoofd	2,0	1,8	198.866
chief information officer	1,0	1,0	118.710
opdrachtgever Connectie	1,0		92.180
sr adviseur business intelligence	1,0	1,0	81.817
sr adviseur functioneel beheer	2,0	2,0	163.634
sr adviseur geo-informatiemanagement	1,8	1,8	147.271
sr adviseur informatiemanagement	2,3	2,2	185.725
sr adviseur onderzoek & statistiek	1,0	0,8	81.817
sr informatiemanager	3,0	3,4	276.541
consultant gegevensmanagement	0,8	0,9	69.135
adviseur business intelligence	2,0	1,9	143.809
adviseur DIV/ opdrachtgever Connectie	1,0		71.904
adviseur functioneel beheer	3,4	2,9	245.029
adviseur informatiemanagement	1,0	0,0	71.904
adviseur Onderzoek & Statistiek	7,8	8,0	560.855
adviseur procesmanagement	3,4	4,4	254.388
medewerker functioneel beheer	10,0	10,2	673.943
<i>taakstelling</i>	-5,8		-460.971
Financiën en control	52,7	54,6	4.533.733
<i>formatie</i>	56,0	54,6	4.788.647
concerncontroller/ afdelingshoofd	1,0	1,0	129.013
afdelingshoofd	1,0	3,0	99.433
coördinator opdrachtgeverschap Connectie	1,0		99.433
sr adviseur financieel strategisch beleid	1,6	1,7	154.121
sr business controller financieel strat. Bel.	4,8	3,9	472.307
sr auditor & risicomanager strategisch beleid	2,7	2,5	268.469
concerntreasurer sr adviseur	1,0	1,0	99.433
sr adviseur P&C	2,5	2,8	230.451
sr auditor & risicomanager	3,2	2,0	297.678
sr adviseur gegevensmanagement	6,0	7,3	490.902
sr business controller	7,0	8,3	641.575
adviseur gegevensmanagement	11,6	10,7	834.092
auditor en risicomanager	1,0	2,8	81.817
business controller	6,7	4,5	548.141
consultant gegevensmanagement	0,8	0,9	69.135
medewerker gegevensmanagement	2,5	1,3	143.218
jr auditor en risicomanager	1,8	1,0	129.428
<i>taakstelling</i>	-3,4		-254.914

Juridische zaken	47,2	43,4	3.747.991
<i>formatie</i>	48,6	43,4	3.856.678
afdelingshoofd	2,0	2,0	198.866
juridisch concerncontroller	1,0	1,0	99.433
strategisch adviseur inkoop en aanbesteding	0,7	0,7	64.526
sr juridisch adviseur bezwaar	1,0	0,7	92.180
sr juridisch adviseur omgevingsrecht	1,0	0,9	92.180
sr juridisch adviseur P&O	1,0	1,0	92.180
sr juridisch adviseur privaat	1,6	1,7	147.488
sr juridisch adviseur publiek	2,6	2,7	239.669
sr juridisch adviseur sociaal zekerheidsrecht	1,0	1,0	92.180
administratief juridisch medewerker bezwaar A	2,4	1,6	136.916
administratief juridisch medewerker bezwaar B	1,0	0,8	45.997
juridisch adviseur bezwaar	1,7	1,0	138.271
juridisch adviseur omgevingsrecht	5,1	4,8	418.666
juridisch adviseur P&O	1,4	1,0	114.544
juridisch adviseur privaat	1,1	0,8	93.271
juridisch adviseur publiek	2,0	0,9	163.307
juridisch adviseur sociaal zekerheidsrecht	4,7	5,0	384.540
juridisch medewerker sociaal zekerheidsrecht	12,8	12,0	920.377
klachtcoördinator	1,6	1,6	115.047
adjunct secretaris VNG	1,0	0,8	92.180
ambtelijk secretaris GO	0,5	0,5	28.644
ambtelijk secretaris OR	0,6	0,0	34.372
ambtelijk secretaris OR senior	0,8	1,0	51.842
<i>taakstelling</i>	-1,4		-108.686
Bestuursondersteuning en communicatie	37,8	39,9	2.730.719
<i>formatie</i>	40,6	39,0	2.945.039
afdelingshoofd	2,0	2,0	198.866
sr beleidsmedew rampenbestrijding	1,0	0,9	81.817
sr communicatieadviseur	4,4	4,1	359.995
sr communicatieadviseur - woordvoerder	3,6	3,6	331.849
sr ketenregisseur	1,0	1,0	81.817
juridisch adviseur bestuurlijk proces	1,0	0,4	81.817
adviseur kabinet	0,6	0,9	49.090
adviseur openbare orde, overlast en handhaving	1,0	2,0	71.904
adviseur veiligheid	0,8	1,0	65.454
communicatieadviseur	8,5	6,9	607.593
communicatiemedewerker	5,3	5,4	300.758
ketenregisseur	0,9	0,9	63.276
manager veiligheid	1,0	1,0	108.685
medewerker bureau gemeentesecretaris	1,0	1,0	50.456
medewerker kabinet	2,8	0,8	160.404
medewerker protocol en representatie	0,0	0,0	0
bestuursassistent	5,8	7,0	331.258
<i>taakstelling</i>	-2,8		-214.319
Eindtotaal	200,3	208,3	15.801.176

Toelichting

De gemarkeerde (blauwe) functies zijn nieuw. Het gaat om de opdrachtgevende functies naar de connectie. Deze nieuwe functies worden gefinancierd vanuit de besparing bij De Connectie. De functie adviseur DIV/ OG was wel opgenomen in onze formatie.

De coördinerende rol is indicatief financieel vertaald tegen schaal 13. De opdrachtgevende rol bij de afdeling informatie tegen schaal 12. De afdelingshoofden zijn vooralsnog financieel vertaald tegen de huidige schalen (13). Dit kan nog veranderen.

Verder valt op dat een deel van de formatie van procesmanagement bij P&O is ondergebracht. De bezetting die bij deze formatie hoort houdt zich vooral bezig met veranderkundige opgaven. De ondersteuning GO en OR is van P&O naar Juridische Zaken verplaatst. De adviseur facilitaire zaken en de coördinator BHV zijn vooralsnog ook bij P&O ondergebracht. Deze laatste mutatie is nog onderdeel van discussie.

Eind 2017 zal er middels een benchmark bekeken worden hoe de formatie op dat moment zich verstaat tot een aantal vergelijkbare grote gemeenten. Dat geeft mogelijk richting tot verdere aanscherping van het formatieplan. Ook goed om te overwegen om bij die aanscherping de klanttevredenheid en de actuele klantvraag te betrekken.

Het kan zijn dat er vanaf 2018 nog aanvullende taakstellingen over de verschillende clusters heen moeten worden verdeeld. In de maand december zal de verdere aanpak hiervoor door de directie worden vastgesteld.

5.5 Middelen

Naast de dienstverlenende houding van medewerkers is het kenmerkend dat Bedrijfsvoering beschikt over het centraal gezette budget voor bedrijfsvoering en daarmee alleen de prikkel van de klanttevredenheid en de klantvraag kent. De intensiteit van deze prikkel zal groot moeten zijn voor het management om effectief te sturen op budgettaire kaders. Randvoorwaardelijk daarbij is dat de medewerkers de ruimte ervaren om te werken en ervaren dat ze aangesproken worden op hun professionele en menselijke kompas in hun dagelijkse werk. Ten behoeve van continuïteit in de bedrijfsvoering wordt ten aanzien van de verdeling van budgetten uitgegaan van de bestaande status quo. Verder geldt een specifieke wens om investeringen op te nemen voor de ontwikkeling van het cluster.

Bij de splitsing van de taken en formatie als gevolg van de oprichting De Connectie zullen ook de materiële budgetten worden gesplitst. Als De Connectie formeel een feit is zullen de budgetten die overgaan worden afgeraamd. Uiteraard krijgt de gemeente Arnhem de kosten die opgenomen zijn in de DVO doorbelast en dit bedrag zal ook in de begroting worden opgenomen.

Voor de transformatie van de afdelingen bedrijfsvoering zullen nog aanvullende materiële kosten (opleiding en vorming) gemaakt gaan worden.

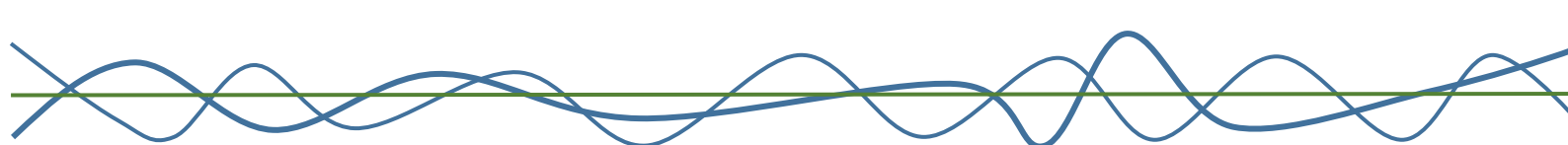
Werkbegroting 2017 - 2020 van De Connectie

Aan de begroting van De Connectie liggen deelbedrijfsplannen (bedrijfsplannen per onderdeel) ten grondslag en de business case van EY. In deze business case werd uitgegaan van een begroting van ca. € 38,6 mln. basisjaar 2015) en 400 fte waarmee De Connectie zou worden opgebouwd. Door verschillende besluiten om onderdelen niet over te brengen naar De Connectie, is de basis van De Connectie veranderd van € 38,6 mln. naar € 35,9 mln. (-/- € 2,7 mln. en -/- 33 fte). De begroting van De Connectie gaat uit van een structurele besparing per 2020 van € 3,1 mln. en vanaf 2021 met ca. € 4 mln. Daarmee wordt een besparingspercentage van 8,5% in 2020 gehaald.

1.1 Uitgangspunten begroting

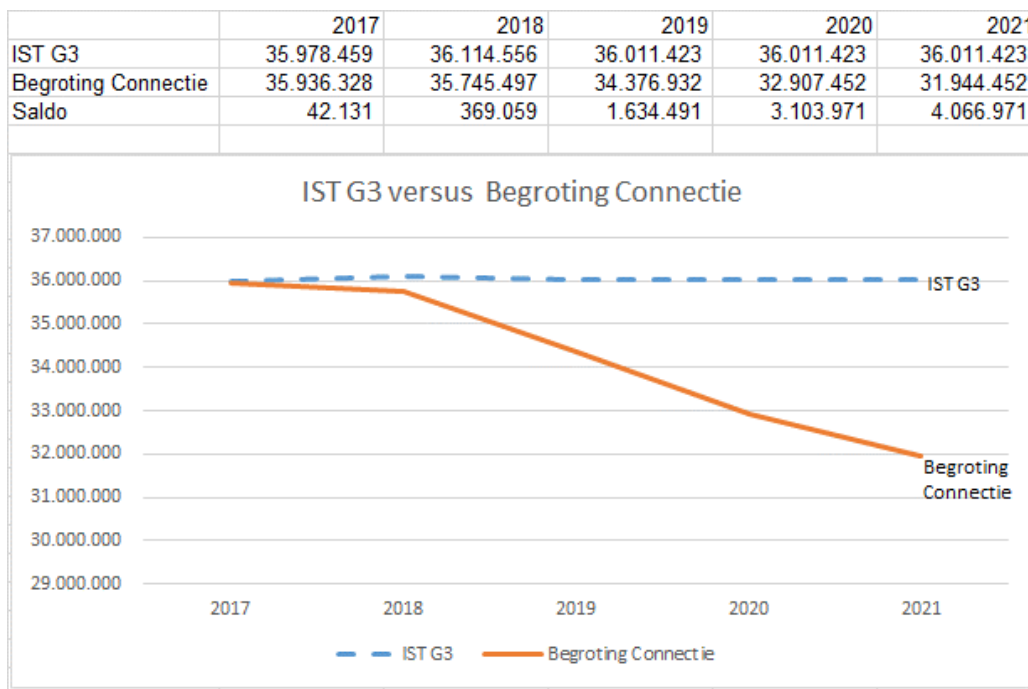
De begroting van De Connectie is gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

- Nadat de business case van EY is vastgesteld (medio 2015) zijn er wijzigingen doorgevoerd in de omvang van de te vormen Connectie (het aantal onderdelen dat zou overgaan). De onderdelen Juridische Zaken, KCC, het Arnhems bestuurssecretariaat en Communicatie zijn niet meegenomen in de begroting van De Connectie.
- Nadat de business case van EY is vastgesteld is:
 - De termijn waarop de financiële taakstelling behaald én het transitiebudget terugverdiend moet zijn, met 6 maanden (op een totaal van 36 maanden) ingekort door een vertraagde start per 1 juli 2017;
 - De omvang in formatie en middelen van De Connectie is ca. € 2,7 mln. kleiner dan in de business case van augustus 2015 stond.
- Ontvlechten van formatie en werkbudgetten uit de drie gemeenten is complex. De gemeenten en De Connectie hebben deze ontvlechting zo goed als mogelijk in beeld gebracht. Tijdens de inrichting van De Connectie zou kunnen blijken dat er nog iets moet wijzigen. Aangenomen wordt dat deze laatste wijzigingen altijd gepaard gaan met overdracht van budget en/of formatie en daarmee niet kostenverhogend of -verlagend zijn. Er zal hierdoor geen effect zijn op het behalen van de doelstellingen (de 4K's).
- De begroting van De Connectie bestaat uit:
 - De geconsolideerde deelbedrijfsplannen van De Connectie waarin de kosten van de formatie en de werkbudgetten zijn opgenomen;
 - Kapitaallasten gebaseerd op 1) al geactiveerde kredieten van de gemeenten en 2) kredieten die in de meerjareninvesteringsprogramma's van de gemeenten zijn opgenomen en vastgesteld;
 - Het investeringsprogramma.
- De Connectie krijgt kapitaallasten mee in de begroting, gebaseerd op de investeringen die in het verleden zijn gedaan. Dit betreft voornamelijk investeringen op het gebied van ICT. Activa die overgaan naar De Connectie worden inclusief het bijbehorend kapitaallastenbudget overgedragen

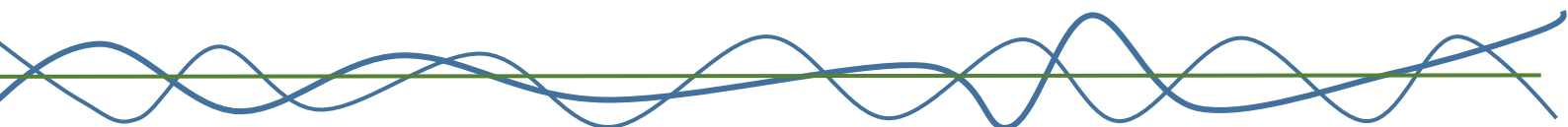
tegen de balanswaarde per 1 juli 2017. Bij de feitelijke overdracht van activa wordt rekening gehouden met de manier van activeren binnen de drie gemeenten. Hiervoor wordt een nota 'waarderen en afschrijven' opgesteld. Hiertegenover komt een lening te staan met een looptijd gelijk aan de afschrijvingstermijnen van de activa, waarbij totaalfinanciering uitgangspunt is. De rente wordt berekend over deze lening. In de bijdrage van de drie gemeenten (de G3) wordt rekening gehouden met zowel afschrijving als rentelast van deze activa. De Connectie zal een lening aangaan, daar waar de voorwaarden voor haar het gunstigst zijn (Bank Nederlandse Gemeenten, via Arnhem of via een private bank), ter bekostiging van de activa die overkomen.

- De begroting is zero-based opgebouwd met perspectief naar een eindbeeld (de zogeheten SOLL-positie) in 2020. Dit eindbeeld is gebaseerd op een situatie waarin systemen geharmoniseerd en gestandaardiseerd zijn.
- Met de deelbedrijfsplannen van De Connectie zijn de ambities voor 2020 in beeld gebracht en daarbij ook de veranderopgave om daar te komen (harmonisatiekosten). Daar is incidentele formatie en incidenteel budget voor nodig. In de periode 2017 - 2019 zijn daarvoor extra middelen opgenomen. De gevolgen daarvan zijn een vermindering van kosten en verandering van benodigde capaciteit zowel kwalitatief als kwantitatief. Dit is in lijn met het beeld dat in de business case van EY is geschetst dat er in de eerste jaren een financiële hobbelpunt te nemen is, die aanvullend op het financieel kader gefinancierd moet worden.
- De Connectie start een half jaar later. Daarmee is relevant geworden om ook de jaarschijf 2021 in beeld te brengen omdat in 2021 is voorzien dat er incidentele formatie die nodig is om de harmonisatie- en standaardisatieopgave in te vullen wegvalt. Daarnaast valt er ook een post onvoorzien weg die voor de duur van 4 jaar beschikbaar is gesteld. In 2021 valt alleen al om die reden ruim € 960.000 vrij. Deze is verwerkt in onderstaande grafiek.

Tabel en grafiek .1 IST G3 (Arnhem, Renkum, Rheden) en begroting De Connectie

- In de IST-situatie is voor de gemeente Arnhem een correctie doorgevoerd op de te verzelfstandigen onderdelen (Sportbedrijf Arnhem, Natuurcentrum, Sociale Wijkteams). Met name voor het Sportbedrijf Arnhem geldt dat de dienstverlening die nu door de gemeente Arnhem wordt geleverd, nog twee jaar door De Connectie wordt voortgezet (gedwongen winkelnering). De Connectie zal deze diensten factureren aan het Sportbedrijf Arnhem. De materiele kosten (ca. € 440.000) en formatie (12,3 fte / € 773.000) zijn incidenteel en als zodanig opgenomen in de begroting. Op het moment dat de dienstverlening aan derden wordt beëindigd, heeft dat geen invloed op het besparingspotentieel. De afspraak is dat eventuele desintegratie- en afbouwkosten ten laste worden gebracht van de gemeente die het contract heeft ingebracht bij De Connectie.
- In- en doorstroombanen (ID-banen) bij De Connectie. Binnen De Connectie komen twee medewerkers in dienst die gebruik maken van de (voormalige) ID-regeling. De netto bijdrage hiervoor per ID-er is ca. € 19.000 per jaar. Dit zijn structurele kosten die gelden zolang het dienstverband met betrokkene voortduurt. De Connectie zal ervoor zorgdragen dat de subsidie voor de ID-banen bij de gemeente wordt aangevraagd.
- In de begroting van De Connectie is ten opzichte van de IST van de G3 een besparing gezet op de beïnvloedbare materiële budgetten. De besparing, oplopend van 1% in 2018, 2% in 2019, tot 4% in 2020, komt uit op ca. € 300.000 structureel. Het gaat dan om de besparingen die worden verwacht door de samenvoeging. Hierbij kan worden gedacht aan abonnementen, contracten (met name bij Facilitair en Huisvesting) zoals servicecontracten, beveiliging, onderhoud koffiemachines, etc.
- Friciekosten die ontstaan nadat de dienstverlening niet meer wordt geleverd komen voor rekening van de gemeente die deze kosten veroorzaakt. Dit gebeurt nadat partijen overeenstemming hebben over de kosten waarbij eventueel een onafhankelijke derde (accountant) wordt ingeschakeld voor een onafhankelijke toets. Friciekosten (die hierdoor kunnen ontstaan) zijn niet opgenomen in de begroting van De Connectie.
- In de IST-situatie zijn diverse bijdragen van derden genoemd (opgenomen in onderstaande tabel). Dit zijn de bedragen die de gemeenten op dit moment voor de dienstverlening van deze derden vragen (denk aan ODRA, gemeente Rozendaal, Sportbedrijf Arnhem). Deze bijdragen worden bij deze derden in rekening gebracht. Deze bijdrage zit er nu in 'as is' in. In het kader van het vraagstuk over outputsturing en -verrekening wordt in beeld gebracht wat de feitelijke kosten zijn voor deze dienstverlening. Een eventueel verschil tussen de bijdrage zoals die in de begroting is opgenomen en de feitelijke kosten worden op de betreffende organisatie verhaald.

Dienstverlening aan derden		2017	2018	2019	2020
Sportbedrijf Arnhem	formatie	12,3	12,3		
	formatie / €	803.211	803.211		
	materieel	432.020	432.020		
3D's		298.000			
ODRA	materieel	1.144.073	1.144.073	1.144.073	1.144.073
UWV	materieel	176.000	176.000	176.000	176.000
Veiligheidshuis	materieel	41.290	41.290		
Werkplein - Overbetuwe	materieel	8.750	8.750		
Gemeente Roosendaal	materieel	72.714	72.714	72.714	72.714
totaal in rekening te brengen bij derden		2.976.058	2.678.058	1.392.787	1.392.787

Tabel 2 Dienstverlening aan derden

N.b. Deze bijdragen zijn nu gesaldeerd opgenomen in de begroting (binnen de materiele budgetten). Deze worden bij de inrichting van de financiële administratie als omzet bij derden opgenomen.

- Binnen De Connectie wordt een bedrijfsbureau geformeerd:
 - Uitgangspunt bij de begroting is dat de taken, functies en formatie (zoals opgenomen in de business case) budgettair neutraal zijn, omdat die vanuit de gemeenten worden overgeheveld (afbouw bij G3 = opbouw bij De Connectie).
 - De taken binnen het bedrijfsbureau, die initieel middels 'hosting' bij de deelnemers zouden worden betrokken (zie daarvoor de business case van EY), zijn in financiële zin vertaald in de begroting van De Connectie. Het gaat dan om de adviseurs P&O en voor Communicatie.
 - De overige taken, functies en formatie van het bedrijfsbureau zijn nieuw (manager bedrijfsbureau/adjunct directeur, contractmanager/portfoliomanager, CISO, CIO, CPO). Hiervoor is circa € 300.000 nieuw opgenomen in de begroting. Uitgangspunt hierbij is dat deze taken/formatie worden afgebouwd bij de gemeenten en dat deze worden overgeheveld naar De Connectie. De situatie kan zich ook voordoen dat er financiële dekking vanuit het Rijk komt voor de nieuwe taken als gevolg van veranderingen in wet- en regelgeving.
 - Het bedrijfsbureau start in 2017 met een formatie van 15,5 fte. Deze formatie is nodig om in het begin de organisatie goed vorm te geven en de opgave waarvoor we staan weg te zetten en sturing op te houden. In de periode tot en met 2020 neemt de formatie af tot 11,5fte.
 - In de begroting zijn de hierboven genoemde drie compartimenten van het bedrijfsbureau apart in beeld gebracht.
- De kosten voor ambtelijke ondersteuning OR, accountantskosten, kosten van verzekeringen, kosten voor personele zorg en arbokosten zijn nieuw/extra omdat er een nieuwe organisatie wordt opgericht. De kosten vallen technisch gezien in het bedrijfsbureau en komen voor rekening van de deelnemers op basis van verdeling van inbreng en de functie komt binnen het secretariaat. De kosten zijn opgenomen in de begroting.
- In de begroting van De Connectie zitten de voordelen (om te komen tot standaardiseren, uniformeren en harmoniseren van processen en doelstellingen in het kader van de 4-K's) die financieel vertaald zijn. Dit is een belangrijk uitgangspunt en kan alleen in een intensief samenspel van gemeenten en De Connectie worden gerealiseerd. Bij harmonisatie en standaardisatie verandert de manier van werken voor iedereen. Dat betekent dat de gemeenten achter de veranderingen moeten staan en die in hun organisatie moeten doorvoeren.
- Alle kosten en investeringen voor het realiseren van de besparingen zoals zijn gespecificeerd in paragraaf 1.3 zijn opgenomen in de begroting. Bij het begroten van deze besparingen is het

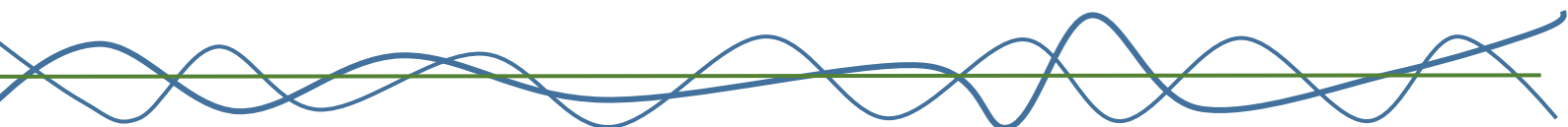
voorzichtigheidsbeginsel gehanteerd. Uit diverse onderzoeken en benchmarks blijkt dat er mogelijk een fors besparingspotentieel is, met name op gebied van ICT. Dit besparingspotentieel kan worden gerealiseerd door verregaande harmonisatie, standaardisatie, scherp account- en licentiebeheer, rationalisatie van applicaties én door de inzet van nieuwe technische mogelijkheden zoals Software as a service-oplossingen (SAAS) en clouddiensten. Voor ICT zijn de besparingen opgenomen zoals deze waren gespecificeerd in het bedrijfsplan GemICT dat in februari 2016 door de colleges van Renkum, Rheden en Arnhem is vastgesteld. Op basis van de genoemde onderzoeken en benchmarks is de verwachting dat de ICT-besparingen in 2020 hoger (ca. € 1 mln.) uitvallen dan nu is opgenomen in de begroting.

1.2 De 'K' van Kosten

De begroting van De Connectie is opgebouwd vanuit twee perspectieven:

- De inbreng vanuit de gemeenten in De Connectie.
- De deelbedrijfsplannen die zijn opgesteld door kwartiermakers voor een functioneel domein en de medewerkers in een domein van de gemeenten.

De inbreng van de drie gemeenten is voor het jaar 2017 in totaal bijna € 35,9 mln. De begroting is opgebouwd voor het gehele jaar 2017. Met het van start gaan van De Connectie medio 2017 zal de inbreng ongeveer de helft zijn. Met de gemeentelijke inbreng in beeld is ook direct de taakstellende opgave van De Connectie duidelijk. Immers, De Connectie staat ervoor om zo snel mogelijk de processen en systemen te standaardiseren en te harmoniseren om in 2020 op een kostenniveau uit te komen dat tenminste 4% lager ligt.

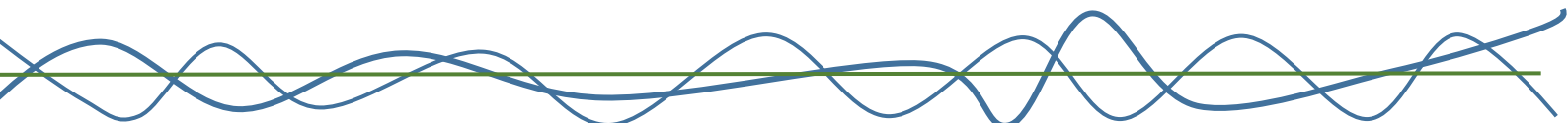
Begroting 2017 - 2020 De Connectie				
	2017	2018	2019	2020
Personeel				
Bedrijfsbureau	1.332.898	1.222.885	1.102.530	991.671
<i>DIV</i>	2.496.724	2.419.995	2.257.131	2.160.876
<i>Financiële Administratie</i>	1.759.377	1.759.377	1.679.774	1.541.584
<i>PSA</i>	765.591	765.591	670.894	568.930
<i>Inkoop en Aanbesteding</i>	926.144	926.144	926.144	926.144
<i>Secretariaat</i>	3.279.451	3.279.451	3.185.616	3.091.782
<i>Belastingen</i>	2.635.569	2.635.569	2.635.569	2.523.202
<i>ICT</i>	5.282.536	5.354.634	4.809.824	4.880.971
<i>Facilitaire zaken</i>	2.609.477	2.609.477	2.372.931	2.063.817
<i>IM / FB</i>	258.897	258.897	258.897	258.897
<i>Basisregistratie</i>	1.161.862	1.152.478	1.152.478	1.152.478
Totaal	22.508.527	22.384.499	21.051.789	20.160.352
Materiele kosten				
Bedrijfsbureau	805.375	1.005.375	1.145.375	1.081.375
<i>DIV</i>	32.974	-7.519	74.191	37.449
<i>Financiële Administratie</i>	77.717	77.717	77.717	77.717
<i>PSA</i>	-81.233	-81.233	-43.117	-43.117
<i>Inkoop en Aanbesteding</i>	41.500	40.500	39.500	38.500
<i>Secretariaat</i>	28.000	21.000	10.000	10.000
<i>Belastingen</i>	839.184	1.042.345	683.680	675.380
<i>ICT</i>	7.640.337	7.234.650	7.337.869	6.869.869
<i>Facilitaire zaken</i>	3.809.394	3.793.610	3.765.375	3.765.375
<i>IM / FB</i>				
<i>Basisregistratie</i>	234.553	234.553	234.553	234.553
Totaal	13.427.801	13.360.999	13.325.143	12.747.101
	35.936.328	35.745.497	34.376.932	32.907.452

Tabel 3 Begroting De Connectie 2017 - 2020

	Arnhem	Rheden	Renkum
Inbreng in De Connectie vanuit G3	26.274.758	6.069.350	3.634.351
Totaal	35.978.459		
Verdeling	73,0%	16,9%	10,1%

Tabel 4 Inbreng in De Connectie en verdeelsleutel

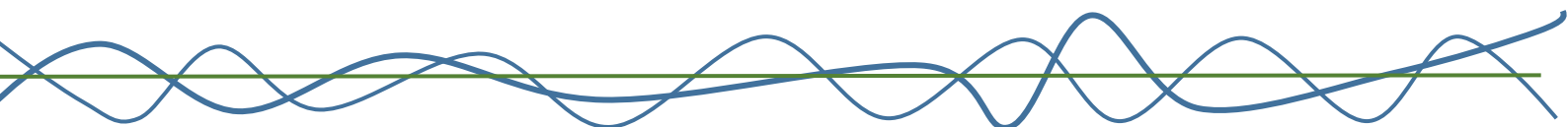
In tabel 4 is de inbreng (IST) van de drie gemeenten van 2017 in beeld gebracht. De inbreng is de basis voor de verdeling van het besparingspotentieel.

			2019	2020
besparingspotentieel ad 4%			-4,45%	-8,54%
cum. besparing (totaal)	42.131	369.059	1.634.491	3.103.971
			totaal t/m 2020	5.149.652

Tabel 5 Besparingspotentieel en cumulatieve besparing

In tabel 5 is in beeld gebracht dat de begroting van De Connectie in 2019, 4,45% lager en in 2020, 8,54% is. Daarmee is de doelstelling om een besparing van tenminste 4% te realiseren in beeld. In aanvulling op deze doelstelling moet De Connectie in 2020 ook het transitiebudget van € 4,4mln. hebben terugverdiend.

1.3 Investeringsprogramma

De noodzakelijke investeringen zijn, inclusief de jaarschijven waarop de investeringen gedaan zullen worden, separaat opgenomen in het investeringsprogramma (IP) van De Connectie. In het Investeringsprogramma is een onderscheid gemaakt tussen:

1. Investeringsprogramma's die de gemeenten nu al in hun investeringsprogramma hebben staan. De kapitaallasten van deze investeringen zijn in de begroting van De Connectie opgenomen:

Activum omschrijving	zie vanaf cel	termijn afschrijv	jaarschijven IP			
			2017	2018	2019	2020
Financieel Systeem	1	5	200.000	-		
Basisregistratie	1		175.000			
Pion systeem salarisadministratie	1		50.000			
Investering reguliere vervanging	1			100.000		
Investering reguliere vervanging	1			400.000		
Structurele bijdrage i.v.m. licenties	1			275.000	275.000	275.000
Vervanging Thin clients	1		125.000			
Vervanging Servers	1		150.000			
Vervanging telefooncentrale	1		150.000			
IT - Netwerk	1		-	-		19.462
IT - Netwerk	1		-	-		47.554
IT - Netwerk	1		-	86.000		-
IT - Netwerk	1		-	138.000		-
IT - Netwerk	1		100.000	204.000	800.000	328.639
IT - Netwerk	1		300.000	-		-
IT - Bedrijfsapp. lvm informatiebeveiliging	1		-	-		
IT - Bedrijfsapp. lvm informatiebeveiliging	1		-	-		
IT - Single sign on	1		-	-		
VOS	1		-			250.000
IT - Netwerk	1		99.000	150.000		-
IT - Netwerk	1			8.656		
IT - Netwerk	1			17.173	2.474	
IT - Vaste Telefonie	1		-	602.000		
IT - Vaste Telefonie	1		-			
IT - Vaste Telefonie	1		700.000	-		
Werkplek Rheden	1			54.639	990	
Ipads& tablets Rheden	1			12.418	4.472	
IT - Digitale werkplek	1		10.000	-		
IT - Digitale werkplek	1		165.000	-		
IT - Digitale werkplek	1		84.000	-		
IT - Digitale werkplek	1		-	398.000		
IT - Digitale werkplek	1		18.000	-		
IT - Digitale werkplek	1		800.000	-		
IT - Digitale werkplek	1		80.000	80.000		
IT - Digitale werkplek	1		-	600.000		
IT - Digitale werkplek	1		286.000	-	680.000	
IT - Centrale Computer Capaciteit	1		-	-		37.831
IT - Centrale Computer Capaciteit	1		400.000	-		69.838
IT - Centrale Computer Capaciteit	1		-	696.000		-
IT - Centrale Computer Capaciteit	1		-	414.000	1.400.000	488.000
IT - Centrale Computer Capaciteit	1		100.000	-		96.676
IT - Centrale Computer Capaciteit	1		-	-		-
Servers Rheden	1		3.690	16.272		
totaal investeringsomvang			3.995.690	4.252.158	3.162.936	1.613.000

Tabel 6 Investeringsprogramma

2. Nieuwe investeringen anders dan bovenstaande die nodig zijn om standaardisatie en harmonisatie transitie / transformatieopgave te kunnen realiseren. Deze investeringen zijn in paragraaf 1.4 al als verplichting opgenomen ten laste van het transitiebudget.

Investeringen		zie vanaf cel (€)	termijn afschrijv	jaarschijven IP			
				2017	2018	2019	2020
Activum omschrijving							
FMIS (aanschaf)	nw.	2	5	652.500			
Harmonisering systemen (w.o GreenValley)	nw.	2	5	pm.			
Koppeling vakapplic. met zaaksysteem	nw.	2	5	pm.			
Harmonisatie scanstraat	nw.	2	5	105.343			
Investering in digitale doorontwikkeling	nw.	2	5		200.000		
Webportal	nw.	2	5	20.000			
Systeem contractbeheer	nw.	2	5	15.000			
Spendsystem	nw.	2	5	10.000			
totaal investeringsomvang				802.843	200.000	-	-

Tabel 7 Nieuwe investeringen

3. Nieuwe investeringen die vanuit de 'normale doorontwikkeling' van de organisatie van de drie gemeenten ook uitgevoerd zouden worden. Ten aanzien van de laatstgenoemde investeringen geldt dat dit projectcapaciteit vraagt om investeringen te kunnen uitvoeren. De investeringen in ICT zijn de investeringen; de projectbemensing om investeringen van de grond te krijgen (en die geactiveerd mag worden) is hier voorzien. De kapitaallasten zijn toegevoegd in de begroting als nieuwe kapitaallasten.

Investeringen		zie vanaf cel (€)	termijn afschrijv	jaarschijven IP			
				2017	2018	2019	2020
Activum omschrijving							
SNOW software	nw.	3	5	250.000			
projectleiders / nieuw bovenop huidig IP	nw.	3	5	250.000	250.000	250.000	250.000
totaal investeringsomvang				500.000	250.000	250.000	250.000

Tabel 8 Nieuwe investeringen onafhankelijk van De Connectie

Wanneer bij de nadere concretisering van investeringen blijkt dat er meer middelen nodig zijn, dan worden deze besproken met de eigenaren/opdrachtgevers. Vervolgens worden deze in de reguliere planning- en controlcyclus meegenomen en besproken.

1.4 Transitiebudget

Binnen het kader van de vorming van De Connectie zijn afspraken gemaakt over het budget voor de oprichting van De Connectie. Tot aan het moment waarop De Connectie van start gaat is een transitiebudget beschikbaar gesteld van € 4,4 mln. Deze middelen zijn nodig voor de ontvlechting van de afdelingen uit de drie gemeenten en voor de vorming van de nieuwe organisatie; het betreft kosten voor de kwartiermakersorganisatie in 2016, kosten van specifieke expertise zoals (programma) management, h- expertise ter ondersteuning van de reorganisatie, de inrichting van HR21, het plaatsingsproces van medewerkers, en communicatie in de aanloop naar 1 juli 2017. De Connectie blijft binnen de raming die initieel is gemaakt.

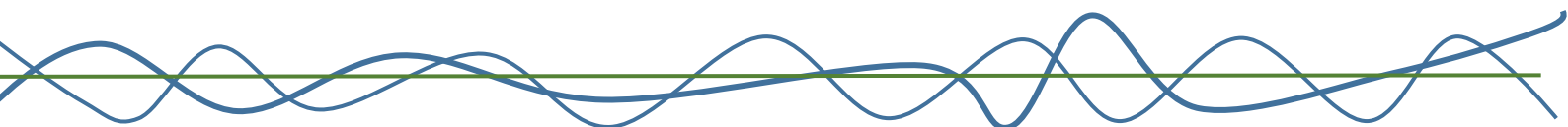
Daarbij moet worden aangetekend dat de gevolgen van de vertraging van zes maanden van de feitelijke start van De Connectie op onderdelen extra kosten met zich meebrengt (met name extra inzet tijdelijk personeel).

Bij het indienen van de begroting van De Connectie gaan we er vanuit dat we aan de € 4,4 mln. voldoende hebben. Aan uitgaven, reeds aangegane verplichtingen en voorziene uitgaven die we ten laste van dit budget zullen brengen is nu bijna € 3,9 mln. voorzien en daarmee nog ca. € 500.00 ruimte.

	Begroot voor transitieperiode	Feitelijke boekingen (ytd (26-10))	verplichtingen 2016 / 2017	restant transitiebudget
Projectorganisatie	1.799.444	371.960	2.097.049	-669.566
Communicatie	150.000	25.051	23.000	101.949
Investerings	1.291.678	41.304	1.293.999	-43.625
Frictie-/desintegratiekosten vorming Connectie		-	-	
1. <i>Fricatiekosten</i>	pm.	-	-	
2. <i>Kosten Sociaal statuut</i>	pm.	-	-	
3. <i>Desintegratiekosten</i>	760.000	-	42.670	717.330
Post onvoorzien	398.878	-	-	398.878
Ontvangsten			-35.000	35.000
Totaal	4.400.000	438.315	3.421.718	539.966
			totaal reeds uitgegeven / verplicht	3.860.033

Tabel 9 Transitiebudget

Het restant van het transitiebudget is beschikbaar voor de harmonisatie-opgave van De Connectie.

1.5 Harmonisatie en standaardisatie

De belangrijkste voorwaarde voor het financiële succes van De Connectie is het harmoniseren van processen, het standaardiseren van de werkwijze en verregaande digitalisering. De kwartiermakers hebben bij het 'zero-based' opbouwen van de afdelingsbegroting dit beeld voor ogen gehouden.

Afdeling	Inverdieneffecten	jaarschijf	Effect in €
Belastingen	<i>Investeren in kwaliteit. Van het uitvoeringsproces en bij medewerkers. Harmoniseren van de uitvoering.</i>	2017	3.474.753
		2020	3.198.582
		<i>besparing</i>	-8%
Secretariaat	<i>Digitalisering (o.a. met de inzet van iBabs, zaakgericht werken) waardoor arbeidsintensief (handmatig) werk grotendeels verdwijnt. Professionalisering is nodig voor bestaansrecht in steeds complexere omgeving.</i>	2017	3.307.451
		2020	3.101.782
		<i>besparing</i>	-6%
Administratie & Beheer (en basisregistratie)	<i>Formatiereductie; als gevolg van het harmoniseren van beleid, richtlijnen en procedures minder formatie nodig op hogere functieniveaus. Daarnaast leidt het digitaliseren van standaardprocessen tot kortere verwerkingstijden en minder handmatig werk. - digitaliseren van alle standaardprocessen, waarbij voor alle 3 gemeenten voor één digitale oplossing wordt gezorgd. - de koppeling met het inkoopproces is een belangrijke factor om te komen tot het indammen en reguleren van de factuurstroom. N.b. In verband met de samenloop van deze clusters en overlap van disciplines deze samengevoegd gepresenteerd</i>	2017	3.917.867
		2020	3.532.145
		<i>besparing</i>	-10%
Facilitair	<i>Efficiency van processen door aanschaf FMIS. Winst op personele inzet vanwege inzet "click / call / face principe.</i>	2017	6.418.871
		2020	5.829.192
		<i>besparing</i>	-9%
ICT/ IM en FB	<i>Besparingen op de infrastructuur door harmonisatie en een efficiënter gebruik van middelen; Beter inzicht in gebruik van accounts en licenties (waarmee kosten kunnen worden teruggebracht);</i>	2017	13.181.770
		2020	12.009.736
		<i>besparing</i>	-9%
DIV	<i>Harmoniseren zaakgerichtwerken; maar besparing zijn niet ingeboekt. Deze bevindt zich vooralsnog buiten de horizon van de businesscase (voorbij 2020...).</i>	2017	2.529.698
		2020	2.198.325
		<i>besparing</i>	-13%

Tabel 10 Inverdieneffecten per afdeling

Hierin is niet meegenomen Inkoop en Aanbestedingen; deze gaat voorlopig 'as-is' over. De ambities om te komen tot een professionele organisatie van uitvoeringsprocessen van inkoop en aanbestedingen zijn op dit moment nog niet te betalen door De Connectie, rekening houdende met de financiële

doelstellingen van De Connectie (besparingspercentage > 4% en het terugverdienen van transitiekosten).

Zowel de door de gemeenten, in hun meerjareninvesteringsprogramma opgenomen, reguliere investeringen als de extra investeringen voor harmonisatie en standaardisatie zijn in de begroting van De Connectie opgenomen. Alle investeringen dragen bij aan de verbetering en vernieuwing van de dienstverlening én dragen bij aan de besparingen. De effecten zijn niet één op één te relateren aan de begrote besparingen.

1.6 Frictiekosten

In de business case wordt gesproken over frictiekosten. De frictie die gaat ontstaan heeft verschillende oorzaken/achtergronden. Frictie ontstaat:

- Bij de plaatsing van medewerkers van de gemeenten van drie functiehuisen naar één nieuw functiehuis in De Connectie (boventaligheid, medewerkers die niet geplaatst kunnen worden binnen de kaders van het sociaal plan). De ervaring leert dat ca. 5% boventaligheid ontstaat (ca. 19 fte) en dat ca. 20% daarvan daadwerkelijke frictiekosten oplevert nadat gemeenten en De Connectie zich hebben ingespannen om passend werk te vinden. Inschatting van frictiekosten: 4 fte * € 110.000 = € 440.000. Deze incidentele kosten staan niet in de begroting van De Connectie maar worden gedragen door de gemeenten.
- Frictie die gaat ontstaan door verschillen in persoonlijke schaal en functieschaal en door eventuele toegekende persoonlijke vergoedingen (mismatch schalen en vergoedingen). Dit is in feite geen frictie omdat dit kosten zijn die nu ook al ten laste komen voor de gemeenten en ook zonder De Connectie zouden blijven bestaan. Deze kosten komen ten laste van de desbetreffende gemeente.
- Doordat dienstverlening door De Connectie aan derde partijen gaat stoppen (desintegratiefrictie). Deze frictiekosten komen ten laste van de gemeente die contractpartij is van deze derde partij. Deze kosten zijn nog niet te berekenen. Wel zal De Connectie met deze partijen zo snel als nodig het gesprek aangaan om te bezien of en op welke manier en in welk temp een eventuele afbouw gerealiseerd wordt. Dit ter voorkoming/beperking van frictiekosten. Inschatting van de kosten hiervan bedragen ca. € 330.000 (3 fte).

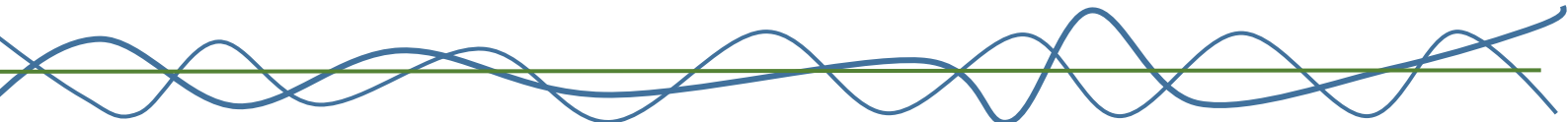
Frictie als gevolg van afbouw formatie (850k)

Frictiekosten die gaan ontstaan in de periode 2017 t/m 2020 doordat De Connectie gaat doorontwikkelen, standaardiseren, uniformeren en digitaliseren, waardoor werk, processen, vaardigheden en competenties gaan veranderen. De ervaring bij andere bedrijfsvoering-samenwerkingen leert dat er tussen 5-10% frictie gaat ontstaan (tussen 19 en 38 fte en dat ca. 20% daarvan daadwerkelijke frictiekosten oplevert nadat gemeenten en De Connectie zich hebben ingespannen om werk te vinden. Inschatting kosten: 4 - 8 fte. In de begroting is voor deze frictiepost € 850.000 opgenomen.

Frictiekosten i.v.m. afbouw	2017	2018	2019	2020
		200.000	350.000	300.000

Tabel 11 Frictiekosten i.v.m. afbouw

Beheersmaatregelen op deze ontwikkeling zijn:

- Het zoeken naar nieuwe werkplekken binnen de vier organisaties en/of daarbuiten, een interne arbeidsmarkt is hiervoor een essentiële randvoorwaarde;
 - het niet opvullen van de overgekomen vrije vacatureruimte van de gemeenten;
 - Het inzetten van incidentele capaciteit voor tijdelijk werk.
-

1.7 Risicomanagement

Risicomanagement is een integraal onderdeel van de planning- en controlcyclus van De Connectie om risico's vroegtijdig te signaleren, deze te voorkomen danwel te beheersen. De uitvoering van het risicomanagement is een samenspel tussen de eigenaren van De Connectie, de controlerend accountant en De Connectie zelf.

De belangrijkste risico's binnen de scope van de 4k's (kwaliteit; kansen; kosten en kwetsbaarheid) worden hierna genoemd, met daarbij de beheersmaatregelen.

K	Risico	Beheersmaatregel
Kwaliteit	De kwaliteit van de dienstverlening loopt terug bij de start van De Connectie omdat er een nieuwe situatie ontstaat waaraan medewerkers van de G3 en De Connectie moeten wennen en die druk legt op de normale gang van zaken (zoals andere aansturing; starten met veranderingopgave, harmonisatieslagen en implementaties van nieuwe systemen en processen).	De volgende maatregelen worden genomen: - programmatische inrichting van De Connectie - scheiden van het leveren van dienstverlening aan de G3 en de veranderingopgave. - nieuwe vragen/ontwikkelingen waarvoor inzet van De Connectie wordt gevraagd die niet is voorzien worden alleen opgepakt na herprioritering danwel het beschikbaar krijgen van extra middelen.
Kansen	Kansen voor de medewerkers kunnen onvoldoende kunnen worden ingevuld door beperkingen vanuit bijvoorbeeld het sociaal plan en CAR-UWO.	De volgende maatregelen worden genomen: - capaciteitsvragen voor veranderingopgave uitzetten binnen De Connectie. Voor reguliere functies tijdelijk flexibele krachten inzetten. - In gesprek gaan met medewerkers over potentieel, drijfveren en interesse en het vinden van een functie die daarbij past actief faciliteren - Interne arbeidsmarkt De Connectie en G3.
Kosten	Harmonisatie en standaardisatie worden niet tijdig gerealiseerd waardoor de doelstellingen inzake het besparingspercentage en terugverdienen van de transitiekosten niet tijdig worden gerealiseerd. Harmonisatie en standaardisatie kunnen niet voor de begrootte kosten worden gerealiseerd.	De volgende maatregelen worden genomen: - Sturing op het, waar mogelijk, variabel maken van vaste kosten. Onderzoek uitvoeren voor 1 juli 2017 naar outputsturing en outputfinanciering om inzicht te krijgen in productprijzen, volumes en kostenstructuur en inzicht in welke kosten wel en niet direct beïnvloedbaar zijn. - Implementeren van outputsturing en outfinanciering per 1 januari 2018. - Strakke sturing op het realiseren van de veranderingopgave. Indien veranderingen niet kunnen worden doorgevoerd omdat G3 het niet eens worden over een nieuwe, gestandaardiseerde en geharmoniseerde werkwijze, een verhoging van de bijdrage voorleggen aan het bestuur. - Strakke planning en control cyclus inrichten bij De Connectie met maandelijkse rapportage en gesprekken over uitgaven en resultaten. - Onderscheid maken tussen innovatie van dienstverlening en achterstanden. Achterstanden doorberekenen aan de veroorzaker.

K	Risico	Beheersmaatregel
	De Connectie loopt het risico dat benodigde investeringen uit de investeringsagenda van 2015, 2016 en de eerste helft van 2017 nog niet zijn gerealiseerd en dat de daarvoor bestemde) budgetten niet worden overgedragen door de G3 aan De Connectie.	- sturing op de vraag door De Connectie en de gemeenten, het niet toestaan van andere taakuitvoering zonder doorrekening van het financiële effect e/o ruggenspraak te houden met de gemeenten. - Ten behoeve van de IT doelstelling wordt een specifiek plan van aanpak opgesteld voor 1 maart 2017. - Overdragen kredieten m.b.t. niet gerealiseerde investeringen uit de investeringsagenda van voorgaande jaren aan De Connectie. Bij de jaarrekening van de drie gemeenten wordt de resterende kredietruimte in beeld gebracht en overgedragen. - Beschikbaar stellen van medewerkers van de gemeenten t.b.v. het realiseren van de investeringen per 1 februari 2017. -Beschikbaar stellen van budget om capaciteit in te huren t.b.v. het realiseren van de investeringen - Herprioriteren van de investering- en standaardisatie- en harmonisatie-agenda. - Het opnemen van een post onvoorzien in de begroting ter dekking van onvoorziene zaken.
Kwetsbaarheid	Vraag van de G3 naar dienstverlening aan De Connectie neemt zo snel toe dat De Connectie niet in staat is de capaciteit/bezetting tijdig op te schalen. Vraag van de G3 naar dienstverlening aan De Connectie neemt zo snel af dat De Connectie niet in staat is om de capaciteit/bezetting tijdig af te bouwen.	Scherp sturen op de collectieve en individuele leveringscontracten en de realisatie daarvan. Snelle terugkoppeling aan de gemeenten als de werkelijke vraag groter is dan de afgesproken vraag in de leveringscontracten. Meerjarige contractering. Kosten voor versnelde afbouw ten laste van de afnemer brengen d.m.v. afkoopsom en/of 'boetebeding'. Zo snel mogelijk met partijen in gesprek om verwachte fluctuaties in de vraag tijdig op te lossen.

Tabel 7.12 Belangrijkste risico's en beheersmaatregelen

1.8 Fiscaliteit

Btw

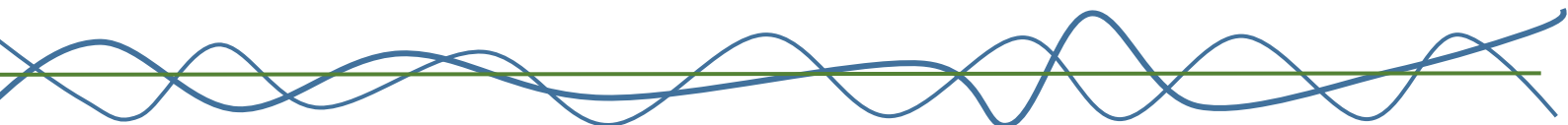
De Connectie wordt btw-ondernemer die tegen vergoeding, belast met btw, diensten verleent aan de deelnemende gemeenten, tenzij een btw-vrijstelling geldt. Voor de gemeenten betekent dit dat zij:

- De btw onder voorwaarden kan compenseren bij het btw-compensatiefonds (i.v.m. afname voor publiekrechtelijke taken c.q. niet btw-ondernemersactiviteiten);
- de btw-kosten die de gemeente maakt in zijn hoedanigheid als ondernemer, deze kan worden verrekend c.q. worden teruggevraagd op de btw-aangifte;
- De btw op de kosten die kan worden toegerekend aan btw-vrijgestelde prestaties vormt een kostenpost. De btw op die kosten kan niet worden verrekend c.q. teruggevraagd op de btw-aangifte of worden gecompenseerd bij het btw-compensatiefonds.

De keuze om btw-ondernemer te zijn brengt met zich mee dat een klein deel van de btw die De Connectie in rekening brengt bij de gemeenten, door de gemeenten niet te verhalen is bij het BCF Daniel via de btw-aangifte. Het zogenaamde 'btw-lek' dat ontstaat, werkt kostenverhogend door bij de gemeenten maar weegt niet op tegen de administratieve last die ontstaat om de financiële administratie van De Connectie in te richten, te onderhouden en de kosten van administratievoering.

Vpb

Om btw belast te kunnen leveren, zal er een kleine winstopslag moeten worden gehanteerd. Daarmee ontstaat er een vpb-plicht bij De Connectie en daarmee samenhangend de plicht om zakelijke verrekenprijzen te hanteren. Binnen dit kader wordt ook het vraagstuk van outputsturing en outputverrekening opgepakt. In de bijlage is een advies opgenomen van de fiscale werkgroep alsmede aandachtspunten die in de implementatiefase nog moeten worden uitgezocht/afgestemd.

Titel/onderwerp: **Zienswijze gemeenteraad inzake begroting 2017 BVO De Connectie**

Raadsadviseur: B. Kranenburg Telefoonnr: 3775956 bas.kranenburg@arnhem.nl

Van:	College	Ambtenaar:	Martine Bekamp
Portefeuillehouder:	M. Leisink	Telefoonnr:	026-3773442
		E-mailadres:	martine.bekamp@arnhem.nl
Doel activiteit	Informatief / meningsvormend		
Toelichting	Het college biedt de raad het voorstel: "Zienswijze gemeenteraad inzake begroting 2017 BVO De Connectie" aan, om vast te stellen. Achtergrond De Connectie is de bedrijfsvoeringsorganisatie van Arnhem, Renkum en Rheden, die per 1 juli 2017 van start zal gaan. Uitgangspunt is dat de gemeenten d.m.v. samenwerking beter in staat zijn een groeiend en steeds complexer takenpakket uit te voeren en tegemoet te komen aan hogere eisen vanuit de samenleving. Voorstel Het voorstel betreft het 2^e halfjaar van 2017, vanaf de start van De Connectie. In het onderliggende bedrijfsplan wordt beschreven hoe De Connectie invulling wil geven aan de gezamenlijke bedrijfsvoeringsorganisatie, uitgaande van 4 K's: Kosten, Kwaliteit, Kwetsbaarheid en Kansen. Prognose in de begroting is een structureel financieel voordeel voor de gemeente Arnhem vanaf 2018. Kanttekeningen De Connectie is nog niet gestart en er worden allerlei risico's onderkend. Risicomanagement is dan ook een belangrijk thema voor de Connectie en diens eigenaren. Belangstellenden zijn uitgenodigd om aanwezig te zijn en desgewenst in te spreken.		
Voorgesteld resultaat van de bespreking	Beslissen of het voorstel kan worden doorgeleid naar de besluitvormende fase.		
Spreekrecht publiek	Ja		
Behandeladvies	Technische vragen dienen voorafgaand aan de bespreking te worden gesteld. U bent in de gelegenheid informatieve vragen te stellen aan (eventuele) insprekers en aan de portefeuillehouder. Na afronding van de informatieve fase wordt gestart met de meningsvormende fase. Deze fase bestaat uit twee termijnen: 1^e termijn: fracties geven hun standpunt weer, te beginnen met de fracties die tegen het voorstel zijn of het voorstel willen wijzigen. Interrupties zijn toegestaan. 2^e termijn: Na de reactie van de portefeuillehouder wordt de discussie gevoerd.		
Bijlagen			
Raadsvoorstel "Zienswijze raad inzake de begroting 2017 BVO De Connectie"			
Bedrijfsplan De Connectie			
Bijlagen Bedrijfsplan De Connectie			
Concept-bedrijfsplan Bedrijfsvoering			
Werkbegroting Connectie 2017 - 2020			

Zienswijze gemeenteraad inzake begroting 2017 BVO De Connectie

Documentnummer: 2016.0.062.114

Zaaknummer: 2016-12-00312

Portefeuillehouder: M. Leisink

Aan de gemeenteraad,

24 januari 2017

Insprekers

Er zijn geen insprekers.

Conclusie

De fracties van de Arnhemse Ouderen Partij, ChristenUnie, GroenLinks en Partij voor de Dieren waren niet aanwezig tijdens deze raadskamerbehandeling.

De voorzitter concludeert dat de meningsvormende fase is afgerond. Het voorstel wordt met instemming van de raadskamer als hamerstuk doorgeleid naar de besluitvormende fase.

De raadsadviseur,

B. Kranenburg

De voorzitter,

M. P. Venhoek

Datum : 23-02-2017
Aan : Gemeenteraden Arnhem, Renkum en Rheden
Van : Bestuur De Connectie
Betreft : Zienswijzen inzake concept-begroting 2017 BVO De Connectie

Beste gemeenteraadsleden,

Bij behandeling in gemeenteraden van Arnhem d.d. 30-01-2017, Rheden d.d. 21-02-2017 en Renkum d.d. 22-02-2017, zijn door de gemeenteraad van Renkum de volgende zienswijzen ingediend op de concept-begroting 2017 van BVO De Connectie:

- Taakstelling ICT

In de begroting wordt uitgegaan van een besparing op de ICT kosten van €550.000 in 2017, oplopend naar €1.650.000 in 2020. Deze besparing is ingeboekt als taakstelling op basis van een door PWC uitgevoerd onderzoek binnen de Gemeente Arnhem. De Connectie conformeert zich door de opname van deze taakstelling in de begroting aan de daadwerkelijke realisatie hiervan. Hoewel wij beamen dat er veel besparingspotentieel zit op het gebied van ICT, verwachten wij dat u concreet aan de slag gaat met het behalen van de door u opgevoerde taakstelling.

- Risico's en beheersmaatregelen

In het bedrijfsplan (en het voorstel aan onze raad) worden een aantal risico's met betrekking tot de doelstelling van de intergemeentelijke samenwerking opgesomd. Wij willen benadrukken dat de beheersmaatregelen die worden benoemd ten aanzien van deze risico's door middel van een concreet plan van aanpak ook daadwerkelijk moeten worden geïmplementeerd.

Het bestuur heeft besloten om in vervolg daarop de directeur van De Connectie opdracht te geven tot:

- a) het uitwerken van een plan van aanpak voor realisatie van de taakstelling op ICT en
- b) het uitwerken van een plan van aanpak voor de beheersmaatregelen voor de risico's genoemd in het bedrijfsplan.

Naar aanleiding van de zienswijzen worden geen wijzigingen doorgevoerd in de begroting 2017 van BVO De Connectie. Het bestuur heeft de begroting vastgesteld op 23-02-2017.

De Colleges van de drie gemeenten hebben op 20 december 2016 ingestemd met het bedrijfsplan voor De Connectie met daarin opgenomen de meerjarenbegroting 2017-2020. De begroting voor 2018 wordt opgebouwd conform de vereisten van het BBV.

De concept-begroting 2018 zal vóór 1 mei 2017 via het bestuur aan de gemeenteraden worden aangeboden. De raden zijn vervolgens in de gelegenheid om binnen 8 weken hierop een zienswijze kenbaar te maken.

Met vriendelijke groet,

ir. E. Heinrich

Voorzitter bestuur De Connectie

Bijlagen:

Concept-Begroting De Connectie 2017

Brief zienswijze begroting en meerjarenraming De Connectie - Gemeenteraad Renkum

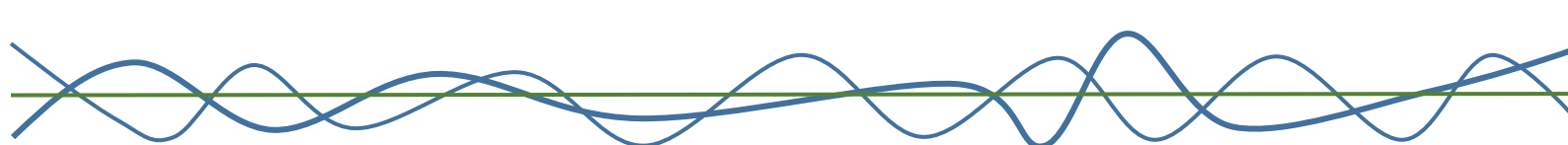
Werkbegroting 2017 - 2020 van De Connectie

Aan de begroting van De Connectie liggen deelbedrijfsplannen (bedrijfsplannen per onderdeel) ten grondslag en de business case van EY. In deze business case werd uitgegaan van een begroting van ca. € 38,6 mln. basisjaar 2015) en 400 fte waarmee De Connectie zou worden opgebouwd. Door verschillende besluiten om onderdelen niet over te brengen naar De Connectie, is de basis van De Connectie veranderd van € 38,6 mln. naar € 35,9 mln. (-/- € 2,7 mln. en -/- 33 fte). De begroting van De Connectie gaat uit van een structurele besparing per 2020 van € 3,1 mln. en vanaf 2021 met ca. € 3,9 mln. Daarmee wordt een besparingspercentage van 8,4% in 2020 gehaald.

1.1 Uitgangspunten begroting

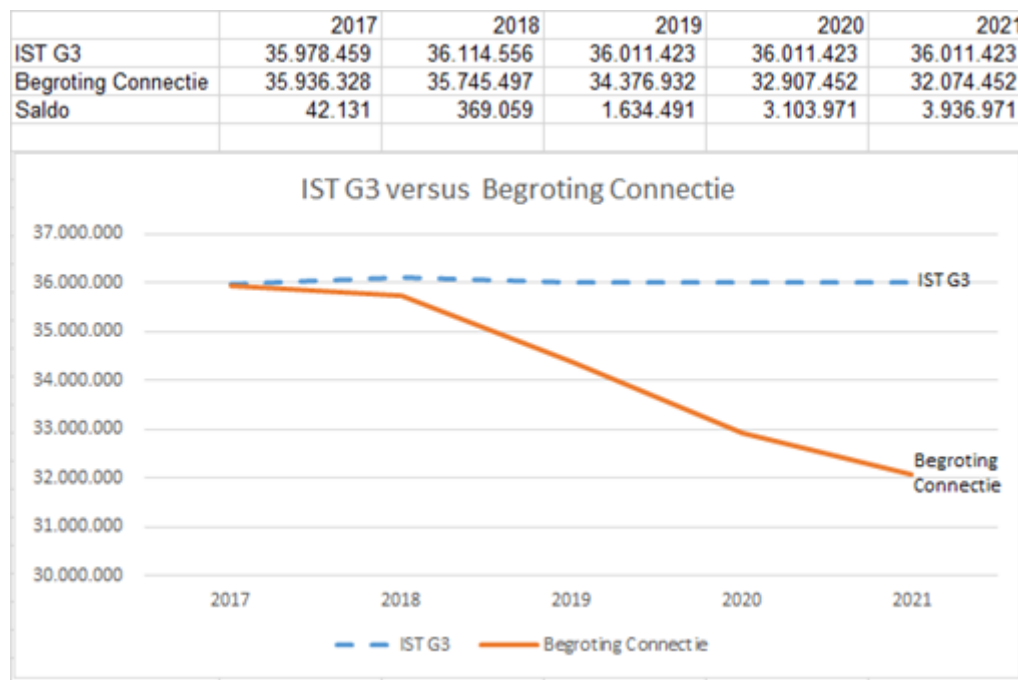
De begroting van De Connectie is gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

- Nadat de business case van EY is vastgesteld (medio 2015) zijn er wijzigingen doorgevoerd in de omvang van de te vormen Connectie (het aantal onderdelen dat zou overgaan). De onderdelen Juridische Zaken, KCC, het Arnhems bestuurssecretariaat en Communicatie zijn niet meegenomen in de begroting van De Connectie.
- Nadat de business case van EY is vastgesteld is:
 - De termijn waarop de financiële taakstelling behaald én het transitiebudget terugverdiend moet zijn, met 6 maanden (op een totaal van 36 maanden) ingekort door een vertraagde start per 1 juli 2017;
 - De omvang in formatie en middelen van De Connectie is ca. € 2,7 mln. kleiner dan in de business case van augustus 2015 stond.
- Ontvlechten van formatie en werkbudgetten uit de drie gemeenten is complex. De gemeenten en De Connectie hebben deze ontvlechting zo goed als mogelijk in beeld gebracht. Tijdens de inrichting van De Connectie zou kunnen blijken dat er nog iets moet wijzigen. Aangenomen wordt dat deze laatste wijzigingen altijd gepaard gaan met overdracht van budget en/of formatie en daarmee niet kostenverhogend of -verlagend zijn. Er zal hierdoor geen effect zijn op het behalen van de doelstellingen (de 4K's).
- De begroting van De Connectie bestaat uit:
 - De geconsolideerde deelbedrijfsplannen van De Connectie waarin de kosten van de formatie en de werkbudgetten zijn opgenomen;
 - Kapitaallasten gebaseerd op 1) al geactiveerde kredieten van de gemeenten en 2) kredieten die in de meerjareninvesteringsprogramma's van de gemeenten zijn opgenomen en vastgesteld;
 - Het investeringsprogramma.
- De Connectie krijgt kapitaallasten mee in de begroting, gebaseerd op de investeringen die in het verleden zijn gedaan. Dit betreft voornamelijk investeringen op het gebied van ICT. Activa die overgaan naar De Connectie worden inclusief het bijbehorend kapitaallastenbudget overgedragen

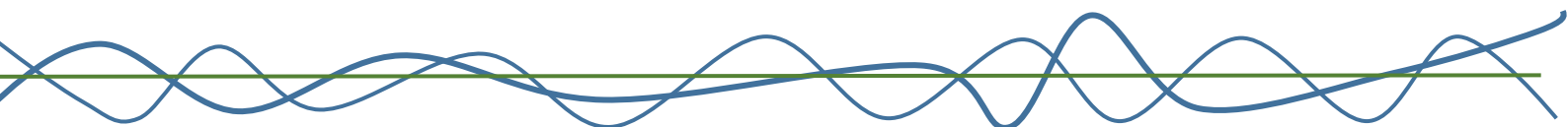
tegen de balanswaarde per 1 juli 2017. Bij de feitelijke overdracht van activa wordt rekening gehouden met de manier van activeren binnen de drie gemeenten. Hiervoor wordt een nota 'waarderen en afschrijven' opgesteld. Hiertegenover komt een lening te staan met een looptijd gelijk aan de afschrijvingstermijnen van de activa, waarbij totaal financiering uitgangspunt is. De rente wordt berekend over deze lening. In de bijdrage van de drie gemeenten (de G3) wordt rekening gehouden met zowel afschrijving als rentelast van deze activa. De Connectie zal een lening aangaan, daar waar de voorwaarden voor haar het gunstigst zijn (Bank Nederlandse Gemeenten, via Arnhem of via een private bank), ter bekostiging van de activa die overkomen.

- De begroting is zero-based opgebouwd met perspectief naar een eindbeeld (de zogeheten SOLL-positie) in 2020. Dit eindbeeld is gebaseerd op een situatie waarin systemen geharmoniseerd en gestandaardiseerd zijn.
- Met de deelbedrijfsplannen van De Connectie zijn de ambities voor 2020 in beeld gebracht en daarbij ook de veranderopgave om daar te komen (harmonisatiekosten). Daar is incidentele formatie en incidenteel budget voor nodig. In de periode 2017 - 2019 zijn daarvoor extra middelen opgenomen. De gevolgen daarvan zijn een vermindering van kosten en verandering van benodigde capaciteit zowel kwalitatief als kwantitatief. Dit is in lijn met het beeld dat in de business case van EY is geschetst dat er in de eerste jaren een financiële hobbelpunt te nemen is, die aanvullend op het financieel kader gefinancierd moet worden.
- De Connectie start een half jaar later. Daarmee is relevant geworden om ook de jaarschijf 2021 in beeld te brengen omdat in 2021 is voorzien dat er incidentele formatie die nodig is om de harmonisatie- en standaardisatieopgave in te vullen wegvalt. Daarnaast valt er ook een post onvoorzien weg die voor de duur van 4 jaar beschikbaar is gesteld. In 2021 valt alleen al om die reden ruim € 960.000 vrij. Deze is verwerkt in onderstaande grafiek.

Tabel en grafiek .1 IST G3 (Arnhem, Renkum, Rheden) en begroting De Connectie

- In de IST-situatie is voor de gemeente Arnhem een correctie doorgevoerd op de te verzelfstandigen onderdelen (Sportbedrijf Arnhem, Natuurcentrum, Sociale Wijkteams). Met name voor het Sportbedrijf Arnhem geldt dat de dienstverlening die nu door de gemeente Arnhem wordt geleverd, nog twee jaar door De Connectie wordt voortgezet (gedwongen winkelnering). De Connectie zal deze diensten factureren aan het Sportbedrijf Arnhem. De materiele kosten (ca. € 440.000) en formatie (12,3 fte / € 773.000) zijn incidenteel en als zodanig opgenomen in de begroting. Op het moment dat de dienstverlening aan derden wordt beëindigd, heeft dat geen invloed op het besparingspotentieel. De afspraak is dat eventuele desintegratie- en afbouwkosten ten laste worden gebracht van de gemeente die het contract heeft ingebracht bij De Connectie.
- In- en doorstroombanen (ID-banen) bij De Connectie. Binnen De Connectie komen twee medewerkers in dienst die gebruik maken van de (voormalige) ID-regeling. De netto bijdrage hiervoor per ID-er is ca. € 19.000 per jaar. Dit zijn structurele kosten die gelden zolang het dienstverband met betrokkene voortduurt. De Connectie zal ervoor zorgdragen dat de subsidie voor de ID-banen bij de gemeente wordt aangevraagd.
- In de begroting van De Connectie is ten opzichte van de IST van de G3 een besparing gezet op de beïnvloedbare materiële budgetten. De besparing, oplopend van 1% in 2018, 2% in 2019, tot 4% in 2020, komt uit op ca. € 300.000 structureel. Het gaat dan om de besparingen die worden verwacht door de samenvoeging. Hierbij kan worden gedacht aan abonnementen, contracten (met name bij Facilitair en Huisvesting) zoals servicecontracten, beveiliging, onderhoud koffiemachines, etc.
- Frictiekosten die ontstaan nadat de dienstverlening niet meer wordt geleverd komen voor rekening van de gemeente die deze kosten veroorzaakt. Dit gebeurt nadat partijen overeenstemming hebben over de kosten waarbij eventueel een onafhankelijke derde (accountant) wordt ingeschakeld voor een onafhankelijke toets. Frictiekosten (die hierdoor kunnen ontstaan) zijn niet opgenomen in de begroting van De Connectie.
- In de IST-situatie zijn diverse bijdragen van derden genoemd (opgenomen in onderstaande tabel). Dit zijn de bedragen die de gemeenten op dit moment voor de dienstverlening van deze derden vragen (denk aan ODRA, gemeente Rozendaal, Sportbedrijf Arnhem). Deze bijdragen worden bij deze derden in rekening gebracht. Deze bijdrage zit er nu in 'as is' in. In het kader van het vraagstuk over outputsturing en -verrekening wordt in beeld gebracht wat de feitelijke kosten zijn voor deze dienstverlening. Een eventueel verschil tussen de bijdrage zoals die in de begroting is opgenomen en de feitelijke kosten worden op de betreffende organisatie verhaald.

Dienstverlening aan derden		2017	2018	2019	2020
Sportbedrijf Arnhem	formatie	12,3	12,3		
	formatie / €	803.211	803.211		
	materieel	432.020	432.020		
3D's		298.000			
ODRA	materieel	1.144.073	1.144.073	1.144.073	1.144.073
UWV	materieel	176.000	176.000	176.000	176.000
Veiligheidshuis	materieel	41.290	41.290		
Werkplein - Overbetuwe	materieel	8.750	8.750		
Gemeente Roosendaal	materieel	72.714	72.714	72.714	72.714
totaal in rekening te brengen bij derden		2.976.058	2.678.058	1.392.787	1.392.787

Tabel 2 Dienstverlening aan derden

N.b. Deze bijdragen zijn nu gesaldeerd opgenomen in de begroting (binnen de materiele budgetten). Deze worden bij de inrichting van de financiële administratie als omzet bij derden opgenomen.

- Binnen De Connectie wordt een bedrijfsbureau geformeerd:
 - Uitgangspunt bij de begroting is dat de taken, functies en formatie (zoals opgenomen in de business case) budgettair neutraal zijn, omdat die vanuit de gemeenten worden overgeheveld (afbouw bij G3 = opbouw bij De Connectie).
 - De taken binnen het bedrijfsbureau, die initieel middels 'hosting' bij de deelnemers zouden worden betrokken (zie daarvoor de business case van EY), zijn in financiële zin vertaald in de begroting van De Connectie. Het gaat dan om de adviseurs P&O en voor Communicatie.
 - De overige taken, functies en formatie van het bedrijfsbureau zijn nieuw (manager bedrijfsbureau/adjunct directeur, contractmanager/portfoliomanager, CISO, CIO, CPO). Hiervoor is circa € 300.000 nieuw opgenomen in de begroting. Uitgangspunt hierbij is dat deze taken/formatie worden afgebouwd bij de gemeenten en dat deze worden overgeheveld naar De Connectie. De situatie kan zich ook voordoen dat er financiële dekking vanuit het Rijk komt voor de nieuwe taken als gevolg van veranderingen in wet- en regelgeving.
 - Het bedrijfsbureau start in 2017 met een formatie van 15,5 fte. Deze formatie is nodig om in het begin de organisatie goed vorm te geven en de opgave waarvoor we staan weg te zetten en sturing op te houden. In de periode tot en met 2020 neemt de formatie af tot 11,5fte.
 - In de begroting zijn de hierboven genoemde drie compartimenten van het bedrijfsbureau apart in beeld gebracht.
- De kosten voor ambtelijke ondersteuning OR, accountantskosten, kosten van verzekeringen, kosten voor personele zorg en arbokosten zijn nieuw/extra omdat er een nieuwe organisatie wordt opgericht. De kosten vallen technisch gezien in het bedrijfsbureau en komen voor rekening van de deelnemers op basis van verdeling van inbreng en de functie komt binnen het secretariaat. De kosten zijn opgenomen in de begroting.
- In de begroting van De Connectie zitten de voordelen (om te komen tot standaardiseren, uniformeren en harmoniseren van processen en doelstellingen in het kader van de 4-K's) die financieel vertaald zijn. Dit is een belangrijk uitgangspunt en kan alleen in een intensief samenspel van gemeenten en De Connectie worden gerealiseerd. Bij harmonisatie en standaardisatie verandert de manier van werken voor iedereen. Dat betekent dat de gemeenten achter de veranderingen moeten staan en die in hun organisatie moeten doorvoeren.
- Alle kosten en investeringen voor het realiseren van de besparingen zoals zijn gespecificeerd in paragraaf 1.3 zijn opgenomen in de begroting. Bij het begroten van deze besparingen is het

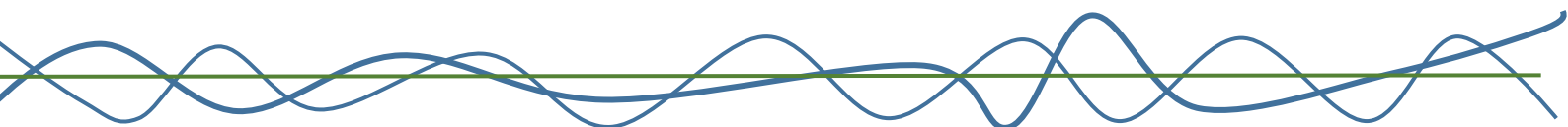
voorzichtigheidsbeginsel gehanteerd. Uit diverse onderzoeken en benchmarks blijkt dat er mogelijk een fors besparingspotentieel is, met name op gebied van ICT. Dit besparingspotentieel kan worden gerealiseerd door verregaande harmonisatie, standaardisatie, scherp account- en licentiebeheer, rationalisatie van applicaties én door de inzet van nieuwe technische mogelijkheden zoals Software as a service-oplossingen (SAAS) en clouddiensten. Voor ICT zijn de besparingen opgenomen zoals deze waren gespecificeerd in het bedrijfsplan GemICT dat in februari 2016 door de colleges van Renkum, Rheden en Arnhem is vastgesteld. Op basis van de genoemde onderzoeken en benchmarks is de verwachting dat de ICT-besparingen in 2020 hoger (ca. € 1 mln.) uitvallen dan nu is opgenomen in de begroting.

1.2 De 'K' van Kosten

De begroting van De Connectie is opgebouwd vanuit twee perspectieven:

- De inbreng vanuit de gemeenten in De Connectie.
- De deelbedrijfsplannen die zijn opgesteld door kwartiermakers voor een functioneel domein en de medewerkers in een domein van de gemeenten.

De inbreng van de drie gemeenten is voor het jaar 2017 in totaal bijna € 35,9 mln. De begroting is opgebouwd voor het gehele jaar 2017. Met het van start gaan van De Connectie medio 2017 zal de inbreng ongeveer de helft zijn. Met de gemeentelijke inbreng in beeld is ook direct de taakstellende opgave van De Connectie duidelijk. Immers, De Connectie staat ervoor om zo snel mogelijk de processen en systemen te standaardiseren en te harmoniseren om in 2020 op een kostenniveau uit te komen dat tenminste 4% lager ligt.

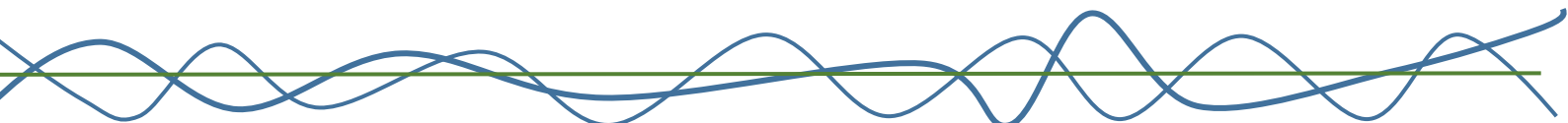
Begroting 2017 - 2020 De Connectie				
	2017	2018	2019	2020
Personeel				
Bedrijfsbureau	1.332.898	1.222.885	1.102.530	991.671
<i>DIV</i>	2.496.724	2.419.995	2.257.131	2.160.876
<i>Financiële Administratie</i>	1.759.377	1.759.377	1.679.774	1.541.584
<i>PSA</i>	765.591	765.591	670.894	568.930
<i>Inkoop en Aanbesteding</i>	926.144	926.144	926.144	926.144
<i>Secretariaat</i>	3.279.451	3.279.451	3.185.616	3.091.782
<i>Belastingen</i>	2.635.569	2.635.569	2.635.569	2.523.202
<i>ICT</i>	5.282.536	5.354.634	4.809.824	4.880.971
<i>Facilitaire zaken</i>	2.609.477	2.609.477	2.372.931	2.063.817
<i>IM / FB</i>	258.897	258.897	258.897	258.897
<i>Basisregistratie</i>	1.161.862	1.152.478	1.152.478	1.152.478
Totaal	22.508.527	22.384.499	21.051.789	20.160.352
Materiele kosten				
Bedrijfsbureau	805.375	1.005.375	1.145.375	1.081.375
<i>DIV</i>	32.974	-7.519	74.191	37.449
<i>Financiële Administratie</i>	77.717	77.717	77.717	77.717
<i>PSA</i>	-81.233	-81.233	-43.117	-43.117
<i>Inkoop en Aanbesteding</i>	41.500	40.500	39.500	38.500
<i>Secretariaat</i>	28.000	21.000	10.000	10.000
<i>Belastingen</i>	839.184	1.042.345	683.680	675.380
<i>ICT</i>	7.640.337	7.234.650	7.337.869	6.869.869
<i>Facilitaire zaken</i>	3.809.394	3.793.610	3.765.375	3.765.375
<i>IM / FB</i>				
<i>Basisregistratie</i>	234.553	234.553	234.553	234.553
Totaal	13.427.801	13.360.999	13.325.143	12.747.101
	35.936.328	35.745.497	34.376.932	32.907.452

Tabel 3 Begroting De Connectie 2017 - 2020

	Arnhem	Rheden	Renkum
Inbreng in De Connectie vanuit G3	26.274.758	6.069.350	3.634.351
Totaal	35.978.459		
Verdeling	73,0%	16,9%	10,1%

Tabel 4 Inbreng in De Connectie en verdeelsleutel

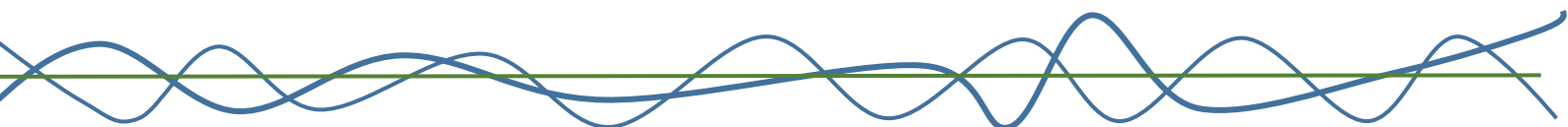
In tabel 4 is de inbreng (IST) van de drie gemeenten van 2017 in beeld gebracht. De inbreng is de basis voor de verdeling van het besparingspotentieel.

			2019	2020
besparingspotentieel ad 4%			-4,45%	-8,54%
cum. besparing (totaal)	42.131	369.059	1.634.491	3.103.971
			totaal t/m 2020	5.149.652

Tabel 5 Besparingspotentieel en cumulatieve besparing

In tabel 5 is in beeld gebracht dat de begroting van De Connectie in 2019, 4,45% lager en in 2020, 8,54% is. Daarmee is de doelstelling om een besparing van tenminste 4% te realiseren in beeld. In aanvulling op deze doelstelling moet De Connectie in 2020 ook het transitiebudget van € 4,4mln. hebben terugverdiend.

1.3 Investeringsprogramma

De noodzakelijke investeringen zijn, inclusief de jaarschijven waarop de investeringen gedaan zullen worden, separaat opgenomen in het investeringsprogramma (IP) van De Connectie. In het Investeringsprogramma is een onderscheid gemaakt tussen:

1. Investeringsprogramma die de gemeenten nu al in hun investeringsprogramma hebben staan. De kapitaallasten van deze investeringen zijn in de begroting van De Connectie opgenomen:

Activum omschrijving	zie vanaf cel	termijn afschrijv	jaarschijven IP			
			2017	2018	2019	2020
Financieel Systeem	1	5	200.000	-		
Basisregistratie	1		175.000			
Pion systeem salarisadministratie	1		50.000			
Investing reguliere vervanging	1			100.000		
Investing reguliere vervanging	1			400.000		
Structurele bijdrage i.v.m. licenties	1			275.000	275.000	275.000
Vervanging Thin clients	1		125.000			
Vervanging Servers	1		150.000			
Vervanging telefooncentrale	1		150.000			
IT - Netwerk	1		-	-		19.462
IT - Netwerk	1		-	-		47.554
IT - Netwerk	1		-	86.000		-
IT - Netwerk	1		-	138.000		-
IT - Netwerk	1		100.000	204.000	800.000	328.639
IT - Netwerk	1		300.000	-		-
IT - Bedrijfsapp. lvm informatiebeveiliging	1		-	-		
IT - Bedrijfsapp. lvm informatiebeveiliging	1		-	-		
IT - Single sign on	1		-	-		
VOS	1		-			250.000
IT - Netwerk	1		99.000	150.000		-
IT - Netwerk	1			8.656		
IT - Netwerk	1			17.173	2.474	
IT - Vaste Telefonie	1		-	602.000		
IT - Vaste Telefonie	1		-			
IT - Vaste Telefonie	1		700.000	-		
Werkplek Rheden	1			54.639	990	
Ipads& tablets Rheden	1			12.418	4.472	
IT - Digitale werkplek	1		10.000	-		
IT - Digitale werkplek	1		165.000	-		
IT - Digitale werkplek	1		84.000	-		
IT - Digitale werkplek	1		-	398.000		
IT - Digitale werkplek	1		18.000	-		
IT - Digitale werkplek	1		800.000	-		
IT - Digitale werkplek	1		80.000	80.000		
IT - Digitale werkplek	1		-	600.000		
IT - Digitale werkplek	1		286.000	-	680.000	
IT - Centrale Computer Capaciteit	1		-	-		37.831
IT - Centrale Computer Capaciteit	1		400.000	-		69.838
IT - Centrale Computer Capaciteit	1		-	696.000		-
IT - Centrale Computer Capaciteit	1		-	414.000	1.400.000	488.000
IT - Centrale Computer Capaciteit	1		100.000	-		96.676
IT - Centrale Computer Capaciteit	1		-	-		-
Servers Rheden	1		3.690	16.272		
totaal investeringsomvang			3.995.690	4.252.158	3.162.936	1.613.000

Tabel 6 Investeringsprogramma

2. Nieuwe investeringen anders dan bovenstaande die nodig zijn om standaardisatie en harmonisatie transitie / transformatieopgave te kunnen realiseren. Deze investeringen zijn in paragraaf 1.4 al als verplichting opgenomen ten laste van het transitiebudget.

Investeringen		zie vanaf cel (€)	termijn afschrijv	jaarschijven IP			
				2017	2018	2019	2020
Activum omschrijving							
FMIS (aanschaf)	nw.	2	5	652.500			
Harmonisering systemen (w.o GreenValley)	nw.	2	5	pm.			
Koppeling vakapplic. met zaaksysteem	nw.	2	5	pm.			
Harmonisatie scanstraat	nw.	2	5	105.343			
Investering in digitale doorontwikkeling	nw.	2	5		200.000		
Webportal	nw.	2	5	20.000			
Systeem contractbeheer	nw.	2	5	15.000			
Spendsysteem	nw.	2	5	10.000			
totaal investeringsomvang				802.843	200.000	-	-

Tabel 7 Nieuwe investeringen

3. Nieuwe investeringen die vanuit de 'normale doorontwikkeling' van de organisatie van de drie gemeenten ook uitgevoerd zouden worden. Ten aanzien van de laatstgenoemde investeringen geldt dat dit projectcapaciteit vraagt om investeringen te kunnen uitvoeren. De investeringen in ICT zijn de investeringen; de projectbemensing om investeringen van de grond te krijgen (en die geactiveerd mag worden) is hier voorzien. De kapitaallasten zijn toegevoegd in de begroting als nieuwe kapitaallasten.

Investeringen		zie vanaf cel (€)	termijn afschrijv	jaarschijven IP			
				2017	2018	2019	2020
Activum omschrijving							
SNOW software	nw.	3	5	250.000			
projectleiders / nieuw bovenop huidig IP	nw.	3	5	250.000	250.000	250.000	250.000
totaal investeringsomvang				500.000	250.000	250.000	250.000

Tabel 8 Nieuwe investeringen onafhankelijk van De Connectie

Wanneer bij de nadere concretisering van investeringen blijkt dat er meer middelen nodig zijn, dan worden deze besproken met de eigenaren/opdrachtgevers. Vervolgens worden deze in de reguliere planning- en controlcyclus meegenomen en besproken.

1.4 Transitiebudget

Binnen het kader van de vorming van De Connectie zijn afspraken gemaakt over het budget voor de oprichting van De Connectie. Tot aan het moment waarop De Connectie van start gaat is een transitiebudget beschikbaar gesteld van € 4,4 mln. Deze middelen zijn nodig voor de ontvlechting van de afdelingen uit de drie gemeenten en voor de vorming van de nieuwe organisatie; het betreft kosten voor de kwartiermakersorganisatie in 2016, kosten van specifieke expertise zoals (programma) management, h- expertise ter ondersteuning van de reorganisatie, de inrichting van HR21, het plaatsingsproces van medewerkers, en communicatie in de aanloop naar 1 juli 2017. De Connectie blijft binnen de raming die initieel is gemaakt.

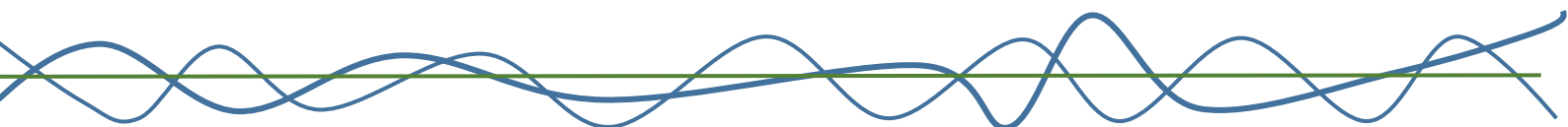
Daarbij moet worden aangetekend dat de gevolgen van de vertraging van zes maanden van de feitelijke start van De Connectie op onderdelen extra kosten met zich meebrengt (met name extra inzet tijdelijk personeel).

Bij het indienen van de begroting van De Connectie gaan we er vanuit dat we aan de € 4,4 mln. voldoende hebben. Aan uitgaven, reeds aangegane verplichtingen en voorziene uitgaven die we ten laste van dit budget zullen brengen is nu bijna € 3,9 mln. voorzien en daarmee nog ca. € 500.00 ruimte.

	Begroot voor transitieperiode	Feitelijke boekingen (ytd (26-10))	verplichtingen 2016 / 2017	restant transitiebudget
Projectorganisatie	1.799.444	371.960	2.097.049	-669.566
Communicatie	150.000	25.051	23.000	101.949
Investerings	1.291.678	41.304	1.293.999	-43.625
Frictie-/desintegratiekosten vorming Connectie		-	-	
1. Fricatiekosten	pm.	-	-	
2. Kosten Sociaal statuut	pm.	-	-	
3. Desintegratiekosten	760.000	-	42.670	717.330
Post onvoorzien	398.878	-	-	398.878
Ontvangsten			-35.000	35.000
Totaal	4.400.000	438.315	3.421.718	539.966
			totaal reeds uitgegeven / verplicht	3.860.033

Tabel 9 Transitiebudget

Het restant van het transitiebudget is beschikbaar voor de harmonisatie-opgave van De Connectie.

1.5 Harmonisatie en standaardisatie

De belangrijkste voorwaarde voor het financiële succes van De Connectie is het harmoniseren van processen, het standaardiseren van de werkwijze en verregaande digitalisering. De kwartiermakers hebben bij het 'zero-based' opbouwen van de afdelingsbegroting dit beeld voor ogen gehouden.

Afdeling	Inverdieneffecten	jaarschijf	Effect in €
Belastingen	<i>Investeren in kwaliteit. Van het uitvoeringsproces en bij medewerkers. Harmoniseren van de uitvoering.</i>	2017	3.474.753
		2020	3.198.582
		<i>besparing</i>	-8%
Secretariaat	<i>Digitalisering (o.a. met de inzet van iBabs, zaakgericht werken) waardoor arbeidsintensief (handmatig) werk grotendeels verdwijnt. Professionalisering is nodig voor bestaansrecht in steeds complexere omgeving.</i>	2017	3.307.451
		2020	3.101.782
		<i>besparing</i>	-6%
Administratie & Beheer (en basisregistratie)	<i>Formatiereductie; als gevolg van het harmoniseren van beleid, richtlijnen en procedures minder formatie nodig op hogere functieniveaus. Daarnaast leidt het digitaliseren van standaardprocessen tot kortere verwerkingstijden en minder handmatig werk. - digitaliseren van alle standaardprocessen, waarbij voor alle 3 gemeenten voor één digitale oplossing wordt gezorgd. - de koppeling met het inkoopproces is een belangrijke factor om te komen tot het indammen en reguleren van de factuurstroom. N.b. In verband met de samenloop van deze clusters en overlap van disciplines deze samengevoegd gepresenteerd</i>	2017	3.917.867
		2020	3.532.145
		<i>besparing</i>	-10%
Facilitair	<i>Efficiency van processen door aanschaf FMIS. Winst op personele inzet vanwege inzet "click / call / face principe.</i>	2017	6.418.871
		2020	5.829.192
		<i>besparing</i>	-9%
ICT/ IM en FB	<i>Besparingen op de infrastructuur door harmonisatie en een efficiënter gebruik van middelen; Beter inzicht in gebruik van accounts en licenties (waarmee kosten kunnen worden teruggebracht);</i>	2017	13.181.770
		2020	12.009.736
		<i>besparing</i>	-9%
DIV	<i>Harmoniseren zaakgerichtwerken; maar besparing zijn niet ingeboekt. Deze bevindt zich vooralsnog buiten de horizon van de businesscase (voorbij 2020...).</i>	2017	2.529.698
		2020	2.198.325
		<i>besparing</i>	-13%

Tabel 10 Inverdieneffecten per afdeling

Hierin is niet meegenomen Inkoop en Aanbestedingen; deze gaat voorlopig 'as-is' over. De ambities om te komen tot een professionele organisatie van uitvoeringsprocessen van inkoop en aanbestedingen zijn op dit moment nog niet te betalen door De Connectie, rekening houdende met de financiële

doelstellingen van De Connectie (besparingspercentage > 4% en het terugverdienen van transitiekosten).

Zowel de door de gemeenten, in hun meerjareninvesteringsprogramma opgenomen, reguliere investeringen als de extra investeringen voor harmonisatie en standaardisatie zijn in de begroting van De Connectie opgenomen. Alle investeringen dragen bij aan de verbetering en vernieuwing van de dienstverlening én dragen bij aan de besparingen. De effecten zijn niet één op één te relateren aan de begrote besparingen.

1.6 Frictiekosten

In de business case wordt gesproken over frictiekosten. De frictie die gaat ontstaan heeft verschillende oorzaken/achtergronden. Frictie ontstaat:

- Bij de plaatsing van medewerkers van de gemeenten van drie functiehuisen naar één nieuw functiehuis in De Connectie (boventaligheid, medewerkers die niet geplaatst kunnen worden binnen de kaders van het sociaal plan). De ervaring leert dat ca. 5% boventaligheid ontstaat (ca. 19 fte) en dat ca. 20% daarvan daadwerkelijke frictiekosten oplevert nadat gemeenten en De Connectie zich hebben ingespannen om passend werk te vinden. Inschatting van frictiekosten: 4 fte * € 110.000 = € 440.000. Deze incidentele kosten staan niet in de begroting van De Connectie maar worden gedragen door de gemeenten.
- Frictie die gaat ontstaan door verschillen in persoonlijke schaal en functieschaal en door eventuele toegekende persoonlijke vergoedingen (mismatch schalen en vergoedingen). Dit is in feite geen frictie omdat dit kosten zijn die nu ook al ten laste komen voor de gemeenten en ook zonder De Connectie zouden blijven bestaan. Deze kosten komen ten laste van de desbetreffende gemeente.
- Doordat dienstverlening door De Connectie aan derde partijen gaat stoppen (desintegratiefrictie). Deze frictiekosten komen ten laste van de gemeente die contractpartij is van deze derde partij. Deze kosten zijn nog niet te berekenen. Wel zal De Connectie met deze partijen zo snel als nodig het gesprek aangaan om te bezien of en op welke manier en in welk temp een eventuele afbouw gerealiseerd wordt. Dit ter voorkoming/beperking van frictiekosten. Inschatting van de kosten hiervan bedragen ca. € 330.000 (3 fte).

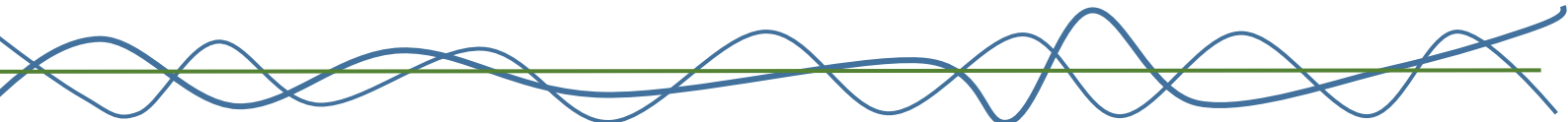
Frictie als gevolg van afbouw formatie (850k)

Frictiekosten die gaan ontstaan in de periode 2017 t/m 2020 doordat De Connectie gaat doorontwikkelen, standaardiseren, uniformeren en digitaliseren, waardoor werk, processen, vaardigheden en competenties gaan veranderen. De ervaring bij andere bedrijfsvoeringssamenwerkingen leert dat er tussen 5-10% frictie gaat ontstaan (tussen 19 en 38 fte en dat ca. 20% daarvan daadwerkelijke frictiekosten oplevert nadat gemeenten en De Connectie zich hebben ingespannen om werk te vinden. Inschatting kosten: 4 - 8 fte. In de begroting is voor deze frictiepost € 850.000 opgenomen.

Frictiekosten i.v.m. afbouw	2017	2018	2019	2020
		200.000	350.000	300.000

Tabel 11 Frictiekosten i.v.m. afbouw

Beheersmaatregelen op deze ontwikkeling zijn:

- Het zoeken naar nieuwe werkplekken binnen de vier organisaties en/of daarbuiten, een interne arbeidsmarkt is hiervoor een essentiële randvoorwaarde;
 - het niet opvullen van de overgekomen vrije vacatureruimte van de gemeenten;
 - Het inzetten van incidentele capaciteit voor tijdelijk werk.
-

1.7 Risicomanagement

Risicomanagement is een integraal onderdeel van de planning- en controlcyclus van De Connectie om risico's vroegtijdig te signaleren, deze te voorkomen danwel te beheersen. De uitvoering van het risicomanagement is een samenspel tussen de eigenaren van De Connectie, de controlerend accountant en De Connectie zelf.

De belangrijkste risico's binnen de scope van de 4k's (kwaliteit; kansen; kosten en kwetsbaarheid) worden hierna genoemd, met daarbij de beheersmaatregelen.

K	Risico	Beheersmaatregel
Kwaliteit	De kwaliteit van de dienstverlening loopt terug bij de start van De Connectie omdat er een nieuwe situatie ontstaat waaraan medewerkers van de G3 en De Connectie moeten wennen en die druk legt op de normale gang van zaken (zoals andere aansturing; starten met veranderingopgave, harmonisatieslagen en implementaties van nieuwe systemen en processen).	De volgende maatregelen worden genomen: - programmatische inrichting van De Connectie - scheiden van het leveren van dienstverlening aan de G3 en de veranderingopgave. - nieuwe vragen/ontwikkelingen waarvoor inzet van De Connectie wordt gevraagd die niet is voorzien worden alleen opgepakt na herprioritering danwel het beschikbaar krijgen van extra middelen.
Kansen	Kansen voor de medewerkers kunnen onvoldoende kunnen worden ingevuld door beperkingen vanuit bijvoorbeeld het sociaal plan en CAR-UWO.	De volgende maatregelen worden genomen: - capaciteitsvragen voor veranderingopgave uitzetten binnen De Connectie. Voor reguliere functies tijdelijk flexibele krachten inzetten. - In gesprek gaan met medewerkers over potentieel, drijfveren en interesse en het vinden van een functie die daarbij past actief faciliteren - Interne arbeidsmarkt De Connectie en G3.
Kosten	Harmonisatie en standaardisatie worden niet tijdig gerealiseerd waardoor de doelstellingen inzake het besparingspercentage en terugverdienen van de transitiekosten niet tijdig worden gerealiseerd. Harmonisatie en standaardisatie kunnen niet voor de begrootte kosten worden gerealiseerd.	De volgende maatregelen worden genomen: - Sturing op het, waar mogelijk, variabel maken van vaste kosten. Onderzoek uitvoeren voor 1 juli 2017 naar outputsturing en outputfinanciering om inzicht te krijgen in productprijzen, volumes en kostenstructuur en inzicht in welke kosten wel en niet direct beïnvloedbaar zijn. - Implementeren van outputsturing en outfinanciering per 1 januari 2018. - Strakke sturing op het realiseren van de veranderingopgave. Indien veranderingen niet kunnen worden doorgevoerd omdat G3 het niet eens worden over een nieuwe, gestandaardiseerde en geharmoniseerde werkwijze, een verhoging van de bijdrage voorleggen aan het bestuur. - Strakke planning en control cyclus inrichten bij De Connectie met maandelijkse rapportage en gesprekken over uitgaven en resultaten. - Onderscheid maken tussen innovatie van dienstverlening en achterstanden. Achterstanden doorberekenen aan de veroorzaker.

K	Risico	Beheersmaatregel
	De Connectie loopt het risico dat benodigde investeringen uit de investeringsagenda van 2015, 2016 en de eerste helft van 2017 nog niet zijn gerealiseerd en dat de daarvoor bestemde) budgetten niet worden overgedragen door de G3 aan De Connectie.	- sturing op de vraag door De Connectie en de gemeenten, het niet toestaan van andere taakuitvoering zonder doorrekening van het financiële effect e/o ruggenspraak te houden met de gemeenten. - Ten behoeve van de IT doelstelling wordt een specifiek plan van aanpak opgesteld voor 1 maart 2017. - Overdragen kredieten m.b.t. niet gerealiseerde investeringen uit de investeringsagenda van voorgaande jaren aan De Connectie. Bij de jaarrekening van de drie gemeenten wordt de resterende kredietruimte in beeld gebracht en overgedragen. - Beschikbaar stellen van medewerkers van de gemeenten t.b.v. het realiseren van de investeringen per 1 februari 2017. -Beschikbaar stellen van budget om capaciteit in te huren t.b.v. het realiseren van de investeringen - Herprioriteren van de investering- en standaardisatie- en harmonisatie-agenda. - Het opnemen van een post onvoorzien in de begroting ter dekking van onvoorziene zaken.
Kwetsbaarheid	Vraag van de G3 naar dienstverlening aan De Connectie neemt zo snel toe dat De Connectie niet in staat is de capaciteit/bezetting tijdig op te schalen. Vraag van de G3 naar dienstverlening aan De Connectie neemt zo snel af dat De Connectie niet in staat is om de capaciteit/bezetting tijdig af te bouwen.	Scherp sturen op de collectieve en individuele leveringscontracten en de realisatie daarvan. Snelle terugkoppeling aan de gemeenten als de werkelijke vraag groter is dan de afgesproken vraag in de leveringscontracten. Meerjarige contractering. Kosten voor versnelde afbouw ten laste van de afnemer brengen d.m.v. afkoopsom en/of 'boetebeding'. Zo snel mogelijk met partijen in gesprek om verwachte fluctuaties in de vraag tijdig op te lossen.

Tabel 7.12 Belangrijkste risico's en beheersmaatregelen

1.8 Fiscaliteit

Btw

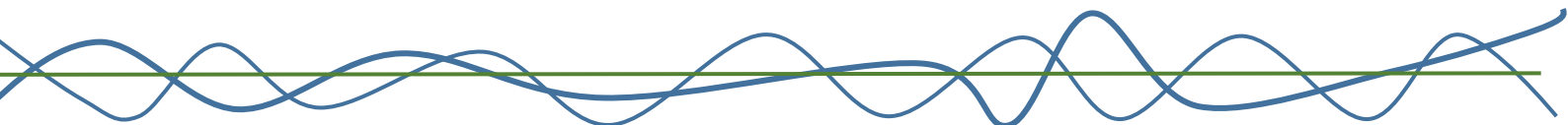
De Connectie wordt btw-ondernemer die tegen vergoeding, belast met btw, diensten verleent aan de deelnemende gemeenten, tenzij een btw-vrijstelling geldt. Voor de gemeenten betekent dit dat zij:

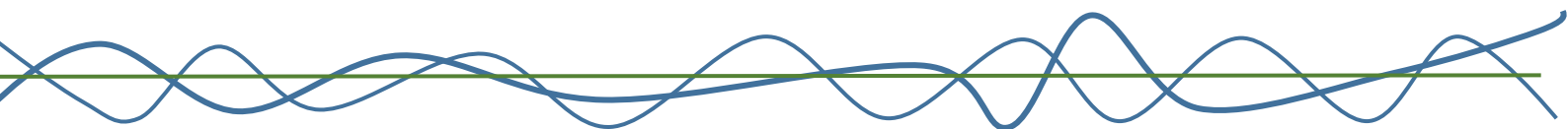
- De btw onder voorwaarden kan compenseren bij het btw-compensatiefonds (i.v.m. afname voor publiekrechtelijke taken c.q. niet btw-ondernemersactiviteiten);
- de btw-kosten die de gemeente maakt in zijn hoedanigheid als ondernemer, deze kan worden verrekend c.q. worden teruggevraagd op de btw-aangifte;
- De btw op de kosten die kan worden toegerekend aan btw-vrijgestelde prestaties vormt een kostenpost. De btw op die kosten kan niet worden verrekend c.q. teruggevraagd op de btw-aangifte of worden gecompenseerd bij het btw-compensatiefonds.

De keuze om btw-ondernemer te zijn brengt met zich mee dat een klein deel van de btw die De Connectie in rekening brengt bij de gemeenten, door de gemeenten niet te verhalen is bij het BCF Daniel via de btw-aangifte. Het zogenaamde 'btw-lek' dat ontstaat, werkt kostenverhogend door bij de gemeenten maar weegt niet op tegen de administratieve last die ontstaat om de financiële administratie van De Connectie in te richten, te onderhouden en de kosten van administratievoering.

Vpb

Om btw belast te kunnen leveren, zal er een kleine winstopslag moeten worden gehanteerd. Daarmee ontstaat er een vpb-plicht bij De Connectie en daarmee samenhangend de plicht om zakelijke verrekenprijzen te hanteren. Binnen dit kader wordt ook het vraagstuk van outputsturing en outputverrekening opgepakt. In de bijlage is een advies opgenomen van de fiscale werkgroep alsmede aandachtspunten die in de implementatiefase nog moeten worden uitgezocht/afgestemd.

Bestuur bedrijfsvoeringsorganisatie De Connectie
Postbus 9029
6800 EL ARNHEM

Datum	Onderwerp
22 februari 2017	Zienswijze gemeenteraad Renkum begroting en meerjarenraming van bedrijfsvoeringsorganisatie De Connectie

Beste bestuursleden van De Connectie,

Op 20 december 2016 hebben wij uw begroting 2017, inclusief meerjarenraming 2018-2021 ontvangen. Onze raad is gevraagd een zienswijze hierover kenbaar te maken. Deze begroting betreft de eerste begroting van De Connectie. Het afgelopen jaar is hard gewerkt aan het bedrijfsplan voor De Connectie en het in beeld brengen van de gevolgen van de komst van de bedrijfsvoeringsorganisatie voor de gemeentelijke organisaties.

Zienswijze

Wij constateren dat de begroting voor 2017 feitelijk de periode 1 juli tot en met 31 december 2017 betreft. De begroting is opgesteld op basis van het *Bedrijfsplan 2017-2020 De Connectie*. Het bedrijfsplan geeft naar onze mening voldoende inzicht in de doelstellingen van de intergemeentelijke samenwerking (de zogenaamde vier K's). Op basis van dit plan hebben wij er alle vertrouwen in dat De Connectie brengt wat de drie gemeenten beogen: minder kwetsbaarheid op bedrijfsvoeringstaken, een goede dienstverlening tegen op termijn minder kosten en kansen voor medewerkers. Daarmee constateren wij dan ook de begroting en de meerjarenraming voldoen aan de uitgangspunten zoals door onze raad in 2015 vastgesteld.

Wij willen echter ook een tweetal kritische punten aanstippen:

- Taakstelling ICT

In de begroting wordt uitgegaan van een besparing op de ICT kosten van €550.000 in 2017, oplopend naar €1.650.000 in 2020. Deze besparing is ingeboekt als taakstelling op basis van een door PWC uitgevoerd onderzoek binnen de Gemeente Arnhem. De Connectie conformeert zich door de opname van deze taakstelling in de begroting aan de daadwerkelijke realisatie hiervan. Hoewel wij beamen dat er veel besparingspotentieel zit op het gebied van ICT, verwachten wij dat u concreet aan de slag gaat met het behalen van de door u opgevoerde taakstelling.

Uw brief van

Uw kenmerk

Behandeld door

Verzenddatum van deze brief

Ons kenmerk
45716

S.P.T. (Sjoerd) van der Meer
(026) 33 48 298
s.vander.meer@renkum.nl

Bijlage

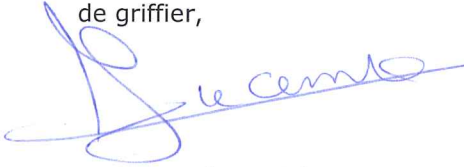
- *Risico's en beheersmaatregelen*

In het bedrijfsplan (en het voorstel aan onze raad) worden een aantal risico's met betrekking tot de doelstelling van de intergemeentelijke samenwerking opgesomd. Wij willen benadrukken dat de beheersmaatregelen die worden benoemd ten aanzien van deze risico's door middel van een concreet plan van aanpak ook daadwerkelijk moeten worden geïmplementeerd.

Met vriendelijke groet,

DE RAAD VAN DE GEMEENTE RENKUM

de griffier,

mr. J.I.M. (Joyce) le Comte

de voorzitter,

mr. H.L.M. (Hein) Bloemen

Onderwerp

Zienswijze gemeenteraad Renkum de begroting en meerjarenraming van bedrijfsvoeringsorganisa-

Datum

22 februari 2017

Ons kenmerk

45716

Pagina

2 van 2

Politieke Maandag (b)

Dossiernummer	148
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	30 januari 2017
Agendapunt	3.1
Omschrijving	Vaststelling bestemmingsplan "Malburgen Ww4"
Organisatieonderdeel	Cluster Gebiedsrealisatie en Vastgoed
Steller	Bart Lagerberg
Portefeuillehouder	Gerrie Elfrink
Fatale termijn	1 januari 0001
Behandelresultaat	

Geagendeerd	Vergaderdatum
College Burgemeester en Wethouders	3 januari 2017
Politieke Maandag (i/m)	23 januari 2017
Politieke Maandag (b)	30 januari 2017

Besluit van

30 januari 2017

Zaaknummer

105547

2016-09-00787

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 3 januari 2017, Cluster Gebiedsrealisatie en Vastgoed, nummer: 105547 overwegende dat:

- a. het bestemmingsplan 'Malburgen Ww4' een bouwplan toelaat zoals bedoeld in artikel 6.2.1 van het Bro;
1. het een ontwikkeling betreft die plaats vindt op gemeentegrond. Kostenverhaal is hiermee anderszins verzekerd;
 2. het bepalen van tijdvak of fasering zoals bedoeld in artikel 6.13, lid 1, onder c.4e en c.5e niet noodzakelijk is;
 3. het stellen van eisen, regels of een uitwerking van regels als bedoeld in artikel 6.13, lid 2, onder b, c of d niet noodzakelijk is.
 4. dat het vaststellen van een exploitatieplan gelet op bovenstaande niet noodzakelijk is.

Gelet op de artikelen 3.8 en 6.12, lid 2 van de Wet ruimtelijke ordening en artikel 1.1 van de Crisis- en herstelwet;

besluit:

1. in de zienswijzen van:

De heer Van Bruggen	Gelderse Rooslaan 10	6841 BE	Arnhem
H.R. Fu en S.L. Fu-Lin	Blauwgraspad 20	6841 BL	Arnhem
Stichting Achmea Rechtsbijstand namens de heer N. Ebbers en mevrouw N. Melnikova	Postbus 4116	7320 AC	Apeldoorn
Bewoners van de wijk Het Nieuwe A			
- B.C.V. 't Hart	Zonedauwweg 69	6841BK	Arnhem
- K.T.J. Hendriks-Horstman	Blauwgraspad 27	6841BL	Arnhem
- S. van den Hoff	Helmkruidweg 41	6841BZ	Arnhem
- N. Ebbers	Zonedauwweg 71	6841BK	Arnhem
- D. Dorrepaal	Helmkruidstraat 39	6841BZ	Arnhem
- P. Daanen	Helmkruidstraat 41	6841BZ	Arnhem
- C. Ansink	Helmkruidstraat 43	6841BZ	Arnhem
- A. Beenhakker	Zonedauwweg 61	6841BK	Arnhem
- M. Mulder	Zonedauwweg 79	6841BK	Arnhem
- F. Jansen	Zonedauwweg 87	6841BK	Arnhem
- E. te Grotenhuis	Zonedauwweg 73	6841BK	Arnhem
- M. Horstman	Blauwgraspad 27	6841BL	Arnhem
- E. Pap	Blauwgraspad 25	6841BL	Arnhem
- M. ten Kate	Helmkruidstraat 31	6841BZ	Arnhem
- R. Sanders	Helmkruidstraat 33	6841BZ	Arnhem
- D. Tolhuisen	Helmkruidstraat 45	6841BZ	Arnhem
- H. Gitsels	Helmkruidstraat 47	6841BZ	Arnhem
- V.P.A. Nuijten	Zonedauwweg 63	6841BK	Arnhem

- J.C. Winia	Zonedauwweg 85	6841BK	Arnhem
- C.C. Garst-Weis	Zonedauwweg 83	6841BK	Arnhem
- L.M. Masselink - van Haren	Zonedauwweg 81	6841BK	Arnhem
- R. van Dijk	Helmkruidstraat 37	6841BZ	Arnhem
- D. Basaran	Blauwgraspad 22	6841BL	Arnhem
- S.L. Fu-Lin	Blauwgraspad 20	6841BL	Arnhem
- M.J. Verbeek	Helmkruidstraat 49	6841BZ	Arnhem
- W. Abdelkadir	Zonedauwweg 67	6841BK	Arnhem
- F. El Bouk	Zonedauwweg 65	6841BK	Arnhem

geen redenen te vinden die leiden tot vaststelling van dit bestemmingsplan in gewijzigde vorm ten opzichte van het ontwerp-bestemmingsplan 'Malburgen Ww4' zoals dit ter inzage heeft gelegen op grond van Artikel 3.8 Wet ruimtelijke ordening;

2. vast te stellen het bestemmingsplan 'Malburgen Ww4', zoals dit is vervat in planverbeelding NL.IMRO.0202.883-0301, met bijbehorende regels en toelichting:
3. geen exploitatieplan als vervat in artikel 6.12 lid 2 van de Wet ruimtelijke ordening vast te stellen.
4. te verklaren dat de Crisis- en herstelwet van toepassing is.

De griffier,

De voorzitter,

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer

105547

2016-09-00787

ONDERWERP: Vast te stellen bestemmingsplan 'Malburgen Ww4'

Voorstel

1. In te stemmen met het ongewijzigd vaststellen van het bestemmingsplan 'Malburgen Ww4' zoals dit plan is vervat in verbeelding NL.IMRO.0202.883-0301.gml met bijbehorende regels en toelichting.
2. In te stemmen met het afzien van de vaststelling van een exploitatieplan als bedoeld in artikel 6.12 lid 2 van de Wet op de ruimtelijke ordening.
3. Te verklaren dat de Crisis- en herstelwet van toepassing is.

Inleiding

Ww4 is één van de projecten uit het Ontwikkelingsplan Malburgen. Op deze woningbouwlocatie zijn aan de Zonedauwweg en Helmkruidstraat rijtjeswoningen voorzien en voorheen aan het Blauwgraspad vrijstaande en twee-onder-één kapwoningen. Dit bestemmingsplan heeft betrekking op de onbebouwde percelen gesitueerd aan het Blauwgraspad. Voorheen waren hier in totaal 20 woningen beoogd in de vorm van 10 vrijstaande en 10 twee-onder-één kapwoningen. Het ontbreken van vraag vanuit de markt de afgelopen jaren is aanleiding voor het wijzigen van het woningtype. De vrijstaande woningen worden vervangen door in totaal 24 rijwoningen. De twee-onder-één kapwoningen zullen wel worden gebouwd, echter zal de situering van deze woningen worden aangepast zodat er sprake zal zijn van een goede stedenbouwkundige invulling van het gebied.

Op basis van het geldende bestemmingsplan is het niet mogelijk om de hiervoor genoemde ontwikkeling te realiseren, aangezien daarin de verkaveling uit het toenmalige stedenbouwkundig plan met twee-onder-één kap en vrijstaande woningen exacte zijn bestemd. Een herziening van het bestemmingsplan is noodzakelijk.

Afb. 1. Ligging plangebied

Het ontwerp-bestemmingsplan 'Malburgen Ww4' heeft vanaf 30 september 2016 t/m 10 november 2016 ter inzage gelegen. U bent hierover met een raadsinformatiebrief (d.d.: 27 september 2016) geïnformeerd. Tijdens de terinzagelegging zijn vier zienswijzen ingediend waarvan één zienswijze door 27 bewoners is ondertekend. De bewoners van de bestaande woningen hebben moeite met de nieuwe stedenbouwkundige invulling. Zij hebben hun woning gekocht met het idee dat hier vrijstaande en twee-onder-één-kap koopwoningen gerealiseerd zouden worden. Door de gewijzigde plannen komen er meer rijwoningen en huur- in plaats van koopwoningen en daar kunnen zij zich niet in vinden. De gemeente vindt het belangrijk dat de wijk wordt afgebouwd en luxe huurwoningen worden gebouwd. Hier is vraag naar en ook deze woningen vergroten de diversiteit van Malburgen. Het voorstel is om het bestemmingsplan ongewijzigd te laten vaststellen.

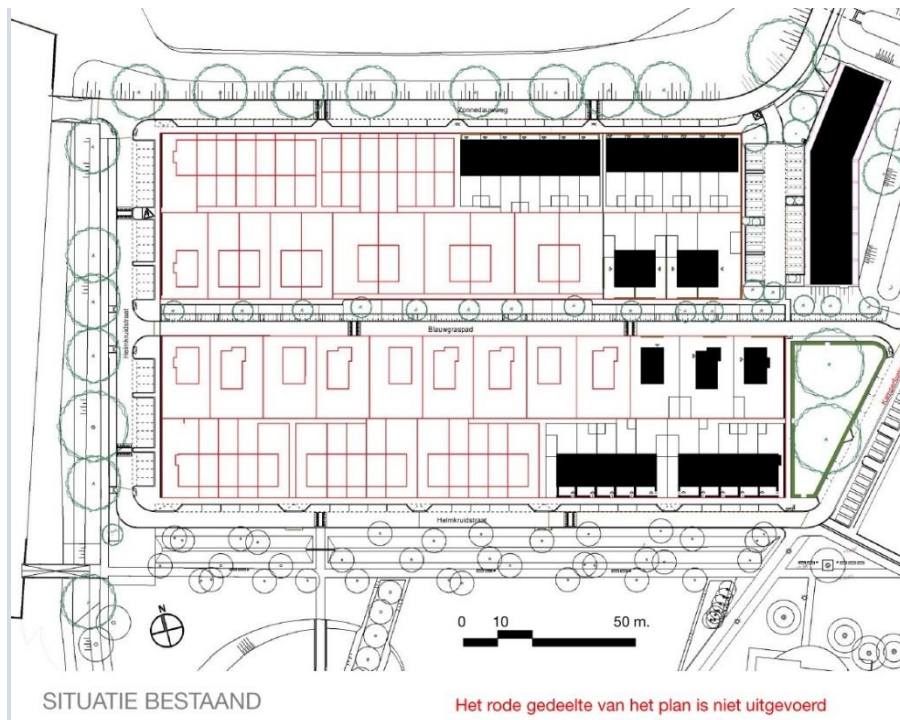
Beoogd effect

Het bieden van een planologisch kader voor de verdere ontwikkeling van het Malburgen Ww4.

Argumenten

1.1 Aanpassing van de plannen voor Ww4 (Het Nieuwe A) zorgt ervoor dat de wijk kan worden afgebouwd met woningen waar vraag naar is.

Er is geconstateerd dat in deze buurt vanuit de markt niet of nauwelijks vraag is naar woningen met een hoog prijspeil (vrijstaande woningen). Daarom worden de 10 vrijstaande woningen vervangen door 24 rijwoningen. De 10 twee-onder-één-kap woningen worden wel gerealiseerd, maar vanwege de aangepaste stedenbouwkundige opzet wordt de situering van deze woningen gewijzigd.

Afb. 2. Stedenbouwkundig plan uit 2011 met in rood het deel van het plan dat nog niet is gerealiseerd (Bron: DAT Architecten)

Het stedenbouwkundig ontwerp heeft tot doel om te komen tot een eenduidige en samenhangende structuur van bebouwing in dit deel van de wijk Malburgen. De hoofdopzet blijft ongewijzigd. De rijwoningen worden in een viertal blokken centraal in het plangebied gerealiseerd, met aan weerszijden de twee-onder-één-kap woningen. Alle woningen worden met de voorgevels naar het Blauwgraspad gericht, waarbij aan beide zijden van de weg sprake is van gelijke rooilijnen. Door de woningen met de voorzijde te richten op de openbare ruimte worden 'achterkant' situaties zoveel mogelijk vermeden. De architectuur van de nieuwe woningen sluit aan op de architectuur van de reeds gerealiseerde woningen, maar is geen exacte kopie hiervan. Het materiaal- en kleurgebruik zal, zonder exact hetzelfde te zijn, aansluiting zoeken bij de gerealiseerde woningen.

Door de aangepaste stedenbouwkundige opzet ontstaat een financieel haalbaar plan waardoor dit deel van de wijk kan worden afgebouwd. Dat is belangrijk voor de ruimtelijke uitstraling van de wijk en voor zekerheid voor de bestaande bewoners.

Afb. 3. Stedenbouwkundig ontwerp 2016 (Bron: DAT Architecten)

1.2 Beoogde ontwikkeling draagt bij aan de woningbehoefte

Uit verschillende onderzoeken blijkt dat er in Arnhem nog behoefte is aan nieuwe woningen. In paragraaf 4.5 van de toelichting en in het zienswijzenrapport (bijlage bij het raadsvoorstel) wordt hier uitgebreid op ingegaan.

Het oorspronkelijke plan voor dit deel van Ww4 ging uit van het realiseren van twee-onder-één-kap woningen en vrijstaande woningen in het plangebied. Geconstateerd is dat de vraag vooral ten aanzien van vrijstaande woningen (hoog prijspeil) uitblijft. Daarentegen is de vraag naar rijwoningen in de particuliere huursector juist hoog en zijn dergelijke woningen nauwelijks in de wijk beschikbaar. Dit plan voorziet in twee woningtypen zowel in de huur- als koopsector geschikt voor verschillende huishoudenssamenstellingen uit diverse leeftijdsgroepen.

Het segment van de twee-onder-één-kap woningen is gewenst om meer variatie aan de woningvoorraad van deze wijk toe te voegen. Daarnaast wordt met het realiseren van de rijwoningen in het luxe huursegment (geliberaliseerde huur) voorzien in de vraag vanuit de markt.

2.1 Exploitatieplan is niet noodzakelijk

De gemeente heeft met Volkshuisvesting afspraken gemaakt over de grondexploitatie: er is een overeenkomst gesloten. Het vaststellen van een exploitatieplan is niet noodzakelijk.

3.1 Crisis- en herstelwet zorgt voor snelle procedure en eerder duidelijkheid

Vanwege de voordelen bij de procedure is het voorstel om de Crisis-en Herstelwet (Chw) ook bij dit bestemmingsplan van toepassing te verklaren. De Chw zorgt er voor dat de procedure sneller wordt

doorlopen en dat er eerder duidelijkheid is over de status van het bestemmingsplan. De rechtsbescherming voor belanghebbenden is, met inachtneming van een aantal kleine onderdelen gelijk. Overigens is de Chw van rechtswege van toepassing. Wel is het op grond van jurisprudentie van belang dat de gemeenteraad bij vaststelling van een bestemmingsplan waarop de Chw van toepassing is, dit ook uitdrukkelijk verklaart, zowel bij de vaststelling als de bekendmaking daarvan. Hierdoor is het voor eventuele belanghebbenden op voorhand duidelijk dat de wet van toepassing is.

Kanttekeningen

2.1 Draagvlak

Er is aan het Blauwgraspad een aantal vrijstaande en twee-onder-één kap woningen gebouwd en verkocht. De bewoners van deze woningen hebben moeite met de nieuwe stedenbouwkundige invulling. Zij hebben hun woning gekocht met het idee dat hier vrijstaande en twee-onder-één-kap woningen in het de koopsector gerealiseerd zouden worden. Door de gewijzigde plannen komen er meer rijwoningen en huur- in plaats van koopwoningen. Dit heeft geleid tot zienswijzen tegen het ontwerp-bestemmingsplan en mogelijk claims voor planschade.

Volkshuisvesting is al gedurende een lange periode met deze bewoners in gesprek. Naar aanleiding van de gesprekken is het stedenbouwkundig plan op diverse punten aangepast (bijvoorbeeld minder woningen en behoud van meerdere koopwoningen). Dat heeft de teleurstelling van de huidige bewoners over de wijziging van het stedenbouwkundig plan en het bestemmingsplan niet weg kunnen nemen. Dit blijkt ook uit het aantal zienswijzen. De gemeente heeft begrip voor de bezwaren van de bewoners maar vindt het erg belangrijk dat deze wijk wordt afgebouwd. Daar hoort een programma bij waar vraag naar is. Er is veel vraag in Arnhem naar luxe huurwoningen en deze locatie past goed bij deze vraag. Daarom is het voorstel om het bestemmingsplan naar aanleiding van de zienswijzen niet te wijzigen. De toelichting wordt wel op een aantal plaatsen aangepast (o.a. aangepast akoestisch onderzoek bijgevoegd) maar de toelichting is geen onderdeel van het juridisch deel van het bestemmingsplan.

Eventuele planschade komt ten laste van Volkshuisvesting.

Financiën

De gemeente heeft met Volkshuisvesting afspraken gemaakt over de grondexploitatie: er is een overeenkomst gesloten. Daarin is onder meer geregeld dat Volkshuisvesting een financiële bijdrage aan de gemeente voldoet ter dekking van de gemaakte kosten zoals genoemd in de artikelen 6.2.3 t/m 6.2.5 Bro. Omdat het verhaal van de kosten van de grondexploitatie over de in het plan begrepen gronden met deze overeenkomst anderszins verzekerd is, is het maken van een exploitatieplan op grond van artikel 6.12 lid 2 Wro niet nodig.

Uitvoering

Na vaststelling wordt het vastgestelde bestemmingsplan zes weken ter inzage gelegd. Daarna kan eventueel een beroepsprocedure bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State volgen.

Communicatie

In het voortraject heeft Volkshuisvesting een aantal keer tijdens de vergadering van het Wijkplatform West overlegd met het Wijkplatform en de bewoners van de bestaande woningen over de gewijzigde stedenbouwkundige opzet.

Het concept-bestemmingsplan is in het kader van het vooroverleg op grond van artikel 3.1.1 Besluit ruimtelijke ordening naar het Waterschap Rijn en IJssel gezonden. Het waterschap stemt in met de voorgenomen ontwikkeling en is akkoord met de vertaling daarvan in het bestemmingsplan.

Publicatie van het ontwerp-bestemmingsplan heeft plaatsgevonden in de Staatscourant, in het digitaal gemeenteblad en de gemeentelijke website. Tijdens de terinzagelegging kon een ieder een zienswijze indienen. Zoals reeds aangegeven in de inleiding zijn er gedurende de termijn vier zienswijzen ingediend waarvan één zienswijze door 27 bewoners is ondertekend.

Tijdens de terinzagelegging van het ontwerp-bestemmingsplan is op 13 oktober 2016 samen met Volkshuisvesting een informatieavond voor omwonenden georganiseerd. Omwonenden waren per brief voor deze avond uitgenodigd. Tijdens deze avond zijn de laatste plannen voor deze locatie en de bijbehorende bestemmingsplanwijziging toegelicht. De opkomst tijdens de informatieavond was groot en de direct omwonenden zijn (zoals ook blijkt uit de zienswijzen) kritisch op de wijziging van de plannen.

Bijlagen

Stukken voor gemeenteraad

Zienswijzenrapport (bijlage bij dit voorstel)

Bestemmingsplan 'Malburgen Ww4' (tekst, verbeelding en bijlagen)

Ter inzage stukken voor gemeenteraad

n.v.t.

Besluit van**Zaaknummer**

105547

2016-09-00787

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 3 januari 2017, Cluster Gebiedsrealisatie en Vastgoed, nummer: 105547
overwegende dat:

- a. het bestemmingsplan 'Malburgen Ww4' een bouwplan toelaat zoals bedoeld in artikel 6.2.1 van het Bro;
 1. het een ontwikkeling betreft die plaats vindt op gemeentegrond. Kostenverhaal is hiermee anderszins verzekerd;
 2. het bepalen van tijdvak of fasering zoals bedoeld in artikel 6.13, lid 1, onder c.4e en c.5e niet noodzakelijk is;
 3. het stellen van eisen, regels of een uitwerking van regels als bedoeld in artikel 6.13, lid 2, onder b, c of d niet noodzakelijk is.
 4. dat het vaststellen van een exploitatieplan gelet op bovenstaande niet noodzakelijk is.

Gelet op de artikelen 3.8 en 6.12, lid 2 van de Wet ruimtelijke ordening en artikel 1.1 van de Crisis- en herstelwet;

besluit:

1. in de zienswijzen van:

De heer Van Bruggen	Gelderse Rooslaan 10	6841 BE	Arnhem
H.R. Fu en S.L. Fu-Lin	Blauwgraspad 20	6841 BL	Arnhem
Stichting Achmea Rechtsbijstand namens de heer N. Ebbers en mevrouw N. Melnikova	Postbus 4116	7320 AC	Apeldoorn
Bewoners van de wijk Het Nieuwe A			
- B.C.V. 't Hart	Zonedauwweg 69	6841BK	Arnhem
- K.T.J. Hendriks-Horstman	Blauwgraspad 27	6841BL	Arnhem
- S. van den Hoff	Helmkruidweg 41	6841BZ	Arnhem
- N. Ebbers	Zonedauwweg 71	6841BK	Arnhem
- D. Dorrepaal	Helmkruidstraat 39	6841BZ	Arnhem
- P. Daanen	Helmkruidstraat 41	6841BZ	Arnhem
- C. Ansink	Helmkruidstraat 43	6841BZ	Arnhem
- A. Beenhakker	Zonedauwweg 61	6841BK	Arnhem
- M. Mulder	Zonedauwweg 79	6841BK	Arnhem
- F. Jansen	Zonedauwweg 87	6841BK	Arnhem
- E. te Grotenhuis	Zonedauwweg 73	6841BK	Arnhem
- M. Horstman	Blauwgraspad 27	6841BL	Arnhem
- E. Pap	Blauwgraspad 25	6841BL	Arnhem
- M. ten Kate	Helmkruidstraat 31	6841BZ	Arnhem
- R. Sanders	Helmkruidstraat 33	6841BZ	Arnhem
- D. Tolhuisen	Helmkruidstraat 45	6841BZ	Arnhem
- H. Gitsels	Helmkruidstraat 47	6841BZ	Arnhem
- V.P.A. Nuijten	Zonedauwweg 63	6841BK	Arnhem

- J.C. Winia	Zonedauwweg 85	6841BK	Arnhem
- C.C. Garst-Weis	Zonedauwweg 83	6841BK	Arnhem
- L.M. Masselink - van Haren	Zonedauwweg 81	6841BK	Arnhem
- R. van Dijk	Helmkruidstraat 37	6841BZ	Arnhem
- D. Basaran	Blauwgraspad 22	6841BL	Arnhem
- S.L. Fu-Lin	Blauwgraspad 20	6841BL	Arnhem
- M.J. Verbeek	Helmkruidstraat 49	6841BZ	Arnhem
- W. Abdelkadir	Zonedauwweg 67	6841BK	Arnhem
- F. El Bouk	Zonedauwweg 65	6841BK	Arnhem

geen redenen te vinden die leiden tot vaststelling van dit bestemmingsplan in gewijzigde vorm ten opzichte van het ontwerp-bestemmingsplan 'Malburgen Ww4' zoals dit ter inzage heeft gelegen op grond van Artikel 3.8 Wet ruimtelijke ordening;

2. vast te stellen het bestemmingsplan 'Malburgen Ww4', zoals dit is vervat in planverbeelding NL.IMRO.0202.883-0301, met bijbehorende regels en toelichting:
3. geen exploitatieplan als vervat in artikel 6.12 lid 2 van de Wet ruimtelijke ordening vast te stellen.
4. te verklaren dat de Crisis- en herstelwet van toepassing is.

De griffier,

De voorzitter,

BIJLAGE 1. ONDERDEEL UITMAKEND VAN HET RAADSVOORSTEL

vast te stellen bestemmingsplan 'Malburgen Ww4'

Zienswijzenrapport bestemmingsplan "Malburgen Ww4"

Voor u ligt het rapport met een samenvatting van de ingediende zienswijzen naar aanleiding van het ontwerp-bestemmingsplan 'Malburgen Ww4'.

Dit bestemmingsplan heeft betrekking op de onbebouwde percelen gesitueerd aan het Blauwgraspad, onderdeel uitmakend van de in aanbouw zijnde woningbouwlocatie Ww4. Voorheen waren ter plaatse in totaal 20 woningen beoogd in de vorm van 10 vrijstaande en 10 twee-onder-één kapwoningen. Gebleken is dat de vraag vanuit de markt aanleiding geeft voor het wijzigen van het woningtype. De vrijstaande woningen worden vervangen door in totaal 24 rijwoningen. De twee-onder-één kapwoningen zullen in beginsel wel worden gebouwd, echter zal de situering van deze woningen enigszins worden aangepast zodat er sprake zal zijn van een goede stedenbouwkundige invulling van het gebied. Opgemerkt wordt dat het bestemmingsplan ten opzichte van de huidige invulling van het plangebied de flexibiliteit biedt voor één extra woning.

Het ontwerp-bestemmingsplan heeft conform artikel 3.8 van de Wet ruimtelijke ordening vanaf 30 september 2016 gedurende zes weken ter inzage gelegen. Tijdens de terinzagelegging van het ontwerp-bestemmingsplan zijn 4 zienswijzen ingediend waarbij één zienswijze door 27 bewoners ondertekend. De (pro forma) zienswijzen zijn binnen de hiervoor genoemde termijn ingediend en daarmee - voor wat betreft de termijn van indiening van de zienswijze - ontvankelijk.

Het zienswijzenrapport maakt onderdeel uit van het raadsvoorstel tot vaststelling van dit bestemmingsplan. Onder A. is het overzicht opgenomen van de indieners van de zienswijzen. In onderdeel B. worden de zienswijzen samengevat en volgt de gemeentelijke reactie en een conclusie.

A. Naam en adressen van de indieners zienswijzen over het ontwerp-bestemmingsplan Malburgen Ww4

	Naam	Straat/Postbus	Postcode	Plaats
1	De heer Van Bruggen	Gelderse Rooslaan 10	6841 BE	Arnhem
2	H.R. Fu en S.L. Fu-Lin	Blauwgraspad 20	6841 BL	Arnhem
3	Stichting Achmea Rechtsbijstand namens de heer N. Ebbers en mevrouw N. Melnikova	Postbus 4116	7320 AC	Apeldoorn
4	Bewoners van de wijk Het Nieuwe A			
	- B.C.V. 't Hart	Zonedauwweg 69	6841BK	Arnhem
	- K.T.J. Hendriks-Horstman	Blauwgraspad 27	6841BL	Arnhem
	- S. van den Hoff	Helmkruidweg 41	6841BZ	Arnhem
	- N. Ebbers	Zonedauwweg 71	6841BK	Arnhem
	- D. Dorrepaal	Helmkruidstraat 39	6841BZ	Arnhem
	- P. Daanen	Helmkruidstraat 41	6841BZ	Arnhem
	- C. Ansink	Helmkruidstraat 43	6841BZ	Arnhem
	- A. Beenhakker	Zonedauwweg 61	6841BK	Arnhem
	- M. Mulder	Zonedauwweg 79	6841BK	Arnhem
	- F. Jansen	Zonedauwweg 87	6841BK	Arnhem
	- E. te Grotenhuis	Zonedauwweg 73	6841BK	Arnhem
	- M. Horstman	Blauwgraspad 27	6841BL	Arnhem

- E. Pap	Blauwgraspad 25	6841BL	Arnhem
- M. ten Kate	Helmkruidstraat 31	6841BZ	Arnhem
- R. Sanders	Helmkruidstraat 33	6841BZ	Arnhem
- D. Tolhuisen	Helmkruidstraat 45	6841BZ	Arnhem
- H. Gitsels	Helmkruidstraat 47	6841BZ	Arnhem
- V.P.A. Nuijten	Zonedauwweg 63	6841BK	Arnhem
- J.C. Winia	Zonedauwweg 85	6841BK	Arnhem
- C.C. Garst-Weis	Zonedauwweg 83	6841BK	Arnhem
- L.M. Masselink - van Haren	Zonedauwweg 81	6841BK	Arnhem
- R. van Dijk	Helmkruidstraat 37	6841BZ	Arnhem
- D. Basaran	Blauwgraspad 22	6841BL	Arnhem
- S.L. Fu-Lin	Blauwgraspad 20	6841BL	Arnhem
- M.J. Verbeek	Helmkruidstraat 49	6841BZ	Arnhem
- W. Abdelkadir	Zonedauwweg 67	6841BK	Arnhem
- F. El Bouk	Zonedauwweg 65	6841BK	Arnhem

B. Behandeling zienswijzen

In dit hoofdstuk zijn de verschillende zienswijzen samengevat en van een gemeentelijke reactie voorzien. Afgesloten wordt met een voorstel van het college aan de raad om het plan al dan niet gewijzigd vast te stellen.

De zienswijzen zijn in hun totaliteit beoordeeld. Inhoudende dat onderdelen van de zienswijzen die niet expliciet worden benoemd wel bij de beoordeling zijn betrokken. De zienswijzen komen inhoudelijk gedeeltelijk met elkaar overeen. Daarom zijn de zienswijzen of onderdelen daarvan zoveel mogelijk gerubriceerd naar onderwerp en samengevoegd.

In onderstaande tabel is aangegeven op welke onderwerpen de zienswijzen betrekking hebben.

	Naam	Bezwaren
1	De heer Van Bruggen	1, 4, 5, 10, 11
2	H.R. Fu en S.L. Fu-Lin	1, 2, 3, 4, 6, 8, 10
3	Stichting Achmea Rechtsbijstand namens de heer N. Ebbers en mevrouw N. Melnikova	1, 2, 7, 8, 9, 10, 11
4	Bewoners van de wijk Het Nieuwe A	1, 2, 7, 8, 9, 10, 11

Bezwaar 1: Indiener is van mening dat Woningstichting Volkshuisvesting en de gemeente Arnhem zich moeten houden aan het oorspronkelijke plan en overeenkomstig dienen te handelen. De locatie wordt nu anders ontwikkeld dan destijds was voorgespiegeld.

Beantwoording:

Sinds 2011 heeft Volkshuisvesting diverse pogingen gedaan de reeds gebouwde woningen aan het Blauwgraspad en de nog te bouwen woningen van het Nieuwe A te verkopen. Economische omstandigheden hebben er toe geleid dat de vraag vanuit de markt is veranderd, hetgeen heeft geresulteerd in het uitblijven van concrete vraag naar vrijstaande woningen op de betreffende locatie. Dit geldt in mindere mate ook voor de twee-onder-één kapwoningen. De gemeente is van mening dat het derhalve niet te verwachten is dat het merendeel van de vrijstaande woningen in het oorspronkelijke plan de komende jaren verkocht zal worden. Hiermee is de uitvoerbaarheid / realisatie van het oorspronkelijk plan onzeker, met de kans dat het terrein langdurig braak ligt. Dit wordt, mede gelet op de volkshuisvestelijke opgaven die er voor de komende jaren liggen¹, zeer onwenselijk geacht.

Daarom is op grond van actuele inzichten gekeken naar een gewijzigde invulling van het plangebied, waarbij aangesloten wordt op de vraag vanuit de markt. De beoogde rijtjeswoningen dragen ten opzichte van de oorspronkelijk geplande vrijstaande woningen bij aan een betere en meer gevarieerde woningvoorraad in deze wijk. Dit bevordert ook de doorstroom op de woningmarkt. De in het ontwerp-bestemmingsplan opgenomen invulling van de locatie past vanuit ruimtelijk, stedenbouwkundig en functioneel oogpunt in de omgeving. De gemeente vindt de belangen bij een goede ruimtelijke invulling op deze locatie met een woningbouwprogramma waar een behoefte aan is vanuit de markt zwaarder wegen dan het belang van de indiener bij behoud van de oorspronkelijke feitelijke en planologische situatie.

Voorstel college:

Dit onderdeel van het bezwaar geeft geen aanleiding om het bestemmingsplan gewijzigd vast te stellen.

Bezwaar 2: De gewijzigde vraag vanuit de markt vormt de aanleiding voor een gewijzigde invulling van het terrein. De crisis is ondertussen voorbij en de woningmarkt raakt uit het slop. Niet onderzocht is of in de huidige woningmarkt geen vraag is naar de woningen/woningtypen opgenomen in het oorspronkelijke plan of koopwoningen in algemeenheid. Daarnaast is onduidelijk of de woningen opgenomen in het ontwerpplan wel voorzien in de behoefte.

Beantwoording:

Dit bezwaar bestaat uit twee onderdelen:

1. Er is niet onderzocht of in de huidige woningmarkt geen vraag is naar de woningen/woningtypen opgenomen in het oorspronkelijke plan of koopwoningen in algemeenheid.
2. Het is onduidelijk of de woningen opgenomen in het ontwerpplan wel voorzien in de behoefte.

Hieronder wordt op elk afzonderlijk onderdeel ingegaan.

Ad. 1. Sinds 2011 heeft Volkshuisvesting diverse pogingen gedaan de reeds gebouwde woningen aan het Blauwgraspad en de nog te bouwen woningen van het Nieuwe A te verkopen, maar deze verkoop is onder andere door de crisis op de woningmarkt gestagneerd. De gemeente en Volkshuisvesting Arnhem zijn van mening dat het derhalve niet te verwachten is dat het merendeel van de vrijstaande woningen in het oorspronkelijke plan de komende jaren verkocht zullen worden. Dit blijkt ook uit het rapport van Atrivé, getiteld 'We hebben elkaar nodig', van begin 2014. Op pagina 40 van dit rapport wordt aangegeven dat de bouwplanning voor de middeldure en dure koop de behoefte overstijgt. De behoefte die er nog aan deze woningen is, geldt voor ontwikkelingen die zijn gelegen in het groenstedelijk woonmilieu. Malburgen wordt in het rapport niet als groenstedelijk getypeerd.

Hiermee is de uitvoerbaarheid / realisatie van het oorspronkelijk plan onzeker, met de kans dat het terrein langdurig braak ligt. Dit wordt, mede gelet op de volkshuisvestelijke opgaven die er voor de komende jaren liggen (zie voetnoot 1), zeer onwenselijk geacht. Daarnaast begrijpt de gemeente de

¹ Volgens het rapport van Atrivé, getiteld 'We hebben elkaar nodig', van begin 2014 wijzen de prognoses op een doorgaande huishoudensgroei in Arnhem en omgeving tot 2030 (pagina 19).

wens van Volkshuisvesting om het project Het Nieuwe A af te bouwen. Ook wij als gemeente hebben een belang bij een ruimtelijke en stedenbouwkundige afronding van het project in dit deel van Malburgen.

Ad. 2. Wat betreft behoefte aan huurwoningen in het luxe segment is zoals beschreven in de toelichting in opdracht van de Stadsregio Arnhem Nijmegen een woningmarktonderzoek gehouden met een vooruitblik op de ontwikkeling van de woningbehoefte tot 2020. Uit het rapport van Atrivé blijkt dat de behoefte aan het dure huursegment in Arnhem groter is dan het aanbod (zie onder andere pagina 13 bij 4, pagina 20 en pagina 40). Nu er sprake is van een economisch herstel neemt de behoefte aan geliberaliseerde (niet-sociale) huur verder toe, dit mede vanwege het feit dat de groep groeit die het genot van de woning wil zonder het in bezit te hebben. De doelgroep van midden en hogere inkomsten die opteren voor een duurdere huurwoning dreigt in het huidige aanbod tussen wal en schip te raken, dit vanwege het feit dat ze niet in aanmerking komen voor sociale huur maar ook niet voldoende woning hypotheek kunnen krijgen voor een passende woning. Daar ligt dus een opgave en kans voor de stad. De stad dient ook voor deze doelgroep (o.a. starters) aantrekkelijk te zijn en daarom zijn dergelijke woningen - zoals opgenomen in het plan - noodzakelijk.

Voorstel college:

Dit onderdeel van het bezwaar geeft geen aanleiding om het bestemmingsplan gewijzigd vast te stellen.

Bezwaar 3: In de stukken staat dat het stedenbouwkundig plan enigszins is aangepast. Dit suggereert dat er sprake is van een minimale aanpassing hetgeen indiener een onjuiste voorstelling van zaken vindt. Het aantal woningen neemt aanzienlijk toe, waarbij de nadruk is komen te liggen op huurwoningen.

Beantwoording:

In de toelichting van het bestemmingsplan staat in paragraaf 1.2: *"De twee-onder-een kapwoningen zullen in beginsel wel worden gebouwd, echter zal de situering van deze woningen enigszins worden aangepast zodat er sprake zal zijn van een goede stedenbouwkundige invulling van het gebied."*

Deze zin heeft uitsluitend betrekking op de twee-onder-één kapwoningen. De zinsnede 'enigszins is aangepast' heeft dan ook geen betrekking op de rijenwoningen of het plangebied in algemeenheid.

De gewijzigde invulling van het plangebied (op basis van het aangepaste stedenbouwkundig plan) is stedenbouwkundig beoordeeld en aanvaardbaar geacht. Dit onder andere doordat het stratenpatroon en de ligging van de woningen niet wijzigt. Of het nu gaat om een huur- of koopwoning doet in het kader van stedenbouw en het bestemmingsplan niet ter zake. Dit is namelijk ruimtelijk niet relevant.

Voorstel college:

Dit onderdeel van het bezwaar geeft geen aanleiding om het bestemmingsplan gewijzigd vast te stellen.

Bezwaar 4: De voorgenomen ontwikkeling heeft mogelijk gevolgen voor de leefbaarheid in de wijk Malburgen West. Malburgen West is lang een kwetsbare wijk geweest met de nodige sociaal-maatschappelijke problemen. Een beleidsmaatregel om het leefklimaat in de kwetsbare wijk te verbeteren is het bevorderen van eigen woning bezit, onder meer door het bouwen van koopwoningen. In de stukken is opgenomen dat het plan gaat voorzien in een groot aantal te realiseren huurwoningen. Met de voorgenomen invulling wordt het beleidsuitgangspunt - de leefbaarheid te verhogen door middel van het toevoegen van koopwoningen (eigen woning bezit) - verlaten. Hierdoor zal de leefbaarheid weer op de tocht komen te staan. Indiener verwacht dat de woningen qua segment langzaam richting de sociale huur zullen verschuiven.

Beantwoording:

Het bestemmingsplan regelt niet of het gaat om huur- of koopwoningen. Het gaat om de functie in algemeenheid (wonen). Koop- en huurwoningen hebben beiden hetzelfde ruimtelijke effect, namelijk de effecten van "wonen".

Zaaknummer: XXXX
Documentnr.: XXXX

Voor de volledigheid wordt wel op dit bezwaar gereageerd. Met het ontwikkelingsplan Malburgen (uit 1998) werd en wordt ingezet op het doorbreken van de eenzijdig opgebouwde bevolkingssamenstelling. Het streven is gericht op een naar inkomen meer evenwichtige bevolkingssamenstelling.

Woningbouwprogrammering wordt als middel ingezet om dit doel vorm te geven. Het gaat er dan om om de aanvullende inkomensgroepen (midden- en hogere inkomens) te verleiden om te komen wonen in de wijk Malburgen.

Nieuwbouw in zowel koop als dure huur kan daarbij worden ingezet. Niet iedereen wil en kan kopen. Mensen willen goed wonen op een goede plek. Sommigen willen een huis kopen, anderen huren. Huurders willen wel het genot van de woning, maar zonder het bezit van de woning.

In dit plan is ervoor gekozen om het programma te wijzigen waarbij nog steeds een aanzienlijk deel koopwoningen blijft. De toe te voegen huurwoningen hebben een hogere huurprijs dan de in de wijk aanwezige huurwoningen. De nieuwe huurwoningen zijn vooral bedoeld voor mensen met midden en hogere inkomens die op dit moment in de huidige markt niet worden bediend, doordat ze niet in aanmerking komen voor sociale huur, niet voldoende woning hypotheek kunnen krijgen of omdat de gewenste (nieuwbouw)huurwoning niet beschikbaar is (genot zonder bezit). Van sociale huurwoningen of een toenadering hiervan op termijn is dan ook geenszins sprake.

Door het plan neemt de diversiteit van het woningaanbod in Malburgen toe, hetgeen juist bij zal dragen aan de leefbaarheid van de wijk (conform uitgangspunt van het Ontwikkelingsplan). Tot slot wordt opgemerkt dat de laatste jaren de woontevredenheid van Malburgen fors is verbeterd, dit geldt ook voor de gebieden waar meer huurwoningen zijn gebouwd.

Voorstel college:

Dit onderdeel van het bezwaar geeft geen aanleiding om het bestemmingsplan gewijzigd vast te stellen.

Bezwaar 5: Volkshuisvesting heeft panden aan de Gelderse Rooslaan opgekocht voor opvanglocaties voor minderjarige vreemdelingen en wil nu in deze panden probleemjongeren met indicatie huisvesten, hiermee gaat de leefbaarheid van de buurt alleen maar verder achteruit. Ook dit bestemmingsplan staat toe dat bijzondere woongroepen gehuisvest worden, waaronder 24-uurs opvang, beschermd wonen en begeleidend wonen. Hier is geen draagvlak voor gezien het jarenlange overlastverleden.

Beantwoording:

Voor wat betreft het onderdeel van het bezwaar gericht op de panden aan de Gelderse Rooslaan wordt opgemerkt dat deze panden geen onderdeel uitmaken van het plangebied en in het kader van dit bestemmingsplan dan ook niet relevant zijn.

Het bestemmingsplan laat binnen het plangebied inderdaad 'bijzondere woonvormen' toe. Dergelijke woonvormen worden bij recht toegestaan binnen alle woonbestemmingen in de gemeente Arnhem. Ook de bestaande woningen in de wijk 'Het nieuwe A' en de woningen in het oorspronkelijk plan Malburgen West 2010 mogen/mochten worden gebruikt ten behoeve van bijzondere woonvormen. Vanuit planologisch oogpunt is dan ook geen sprake van een nieuwe gebruiksfunctie/-mogelijkheid.

Voorstel college:

Dit onderdeel van het bezwaar geeft geen aanleiding om het bestemmingsplan gewijzigd vast te stellen.

Bezwaar 6: Het geldende bestemmingsplan voorzag reeds in de nog niet gerealiseerde bouw van 29 rijtjeswoningen, waarbij niet expliciet was vastgelegd dat het zou gaan om 'dure' koopwoningen zoals suggestief in het ontwerpbestemmingsplan wordt aangehaald. Het Besluit Ruimtelijke ordening (Bro) biedt niet de mogelijkheid om in het bestemmingsplan de sector (huur/koop) en het prijssegment (m.u.v. sociale woningbouw) vast te leggen.

Beantwoording:

In het oorspronkelijke plan Malburgen West 2010 werd voor het plangebied uitgegaan van in totaal 20 woningen beoogd in de vorm van 10 vrijstaande en 10 twee-onder-één kapwoningen. In de toelichting op het ontwerp-bestemmingsplan is in paragraaf 4.5.2. het volgende aangegeven:

Het oorspronkelijke plan ging uit van het realiseren van twee-onder-één-kap woningen en vrijstaande woningen in het plangebied. Geconstateerd is dat de vraag vooral ten aanzien van vrijstaande woningen (hoog prijspeil) lager uit blijkt te vallen.

Hiermee wordt expliciet de ruimere woonkavels bedoeld voor de oorspronkelijke vrijstaande woningen. Niet gezegd is dat het gaat om dure woningen (segment), maar wel dat de prijspeil van deze kavels en de bouwkosten van de daarop te bouwen woningen hoger ligt dan bij andere woningtypen zoals rijwoningen en twee-onder-één kapwoningen.

Het klopt dat het Bro, met uitzondering van sociale woningbouw, (nog) niet de mogelijkheid biedt tot het vastleggen van de sector (huur/koop) en het segment van nieuwe woningen. In het geldende en het ontwerp-bestemmingsplan is dit ook niet getracht te regelen. Wel is in de toelichting, een niet-juridisch bindend onderdeel van het bestemmingsplan, een toelichting gegeven op de plannen waarbij de gewenste situatie uiteen is gezet. Dit ter beschrijving van en toelichting op de voorgenomen ontwikkeling.

Voorstel college:

Dit onderdeel van het bezwaar geeft geen aanleiding om het bestemmingsplan gewijzigd vast te stellen.

Bezwaar 7: Onduidelijk is wat het maximaal aantal te bouwen woningen in het plan bedraagt. Indiener heeft met het oog op rechtszekerheid vraagtekens bij artikel 5.2 sub b. Wat wordt bijvoorbeeld verstaan onder 'aan een te bouwen woningen' en 'rij'.

Beantwoording:

Zoals verwoord en verbeeld in de toelichting gaat het huidige ontwerp uit van in totaal 34 woningen. In de regels is het aantal woningen gemaximaliseerd op 35, juridisch is dan ook één extra woning mogelijk. Deze mogelijkheid tot een extra woning is opgenomen om zodoende de flexibiliteit te bieden om eventueel een extra woning in een rij mogelijk te maken. Opgemerkt wordt dat hierbij wel moet worden voldaan aan de gestelde bouwregels, waaronder het bouwen van hoofdgebouwen binnen het bouwvlak en de parkeernorm.

Onder 'aan een te bouwen woningen' wordt verstaan; een woning die deel uitmaakt van een bouwmassa bestaande uit twee of meer woningen. Met een 'rij' wordt bedoeld een bouwstrook met aaneen gebouwde woningen. Deze bepaling heeft ten doel het maximaal aan een te bouwen woningen in een rij/bouwstrook te beperken tot 7. Hiermee wordt voorkomen dat er rijen met meer dan 7 woningen worden gerealiseerd. Rijen met meer dan 7 woningen wordt vanuit stedenbouwkundig oogpunt ter plaatse niet aanvaardbaar geacht.

De bovenstaande uitleg is opgenomen in paragraaf 6.3.5 van de toelichting.

Voorstel college:

Dit onderdeel van het bezwaar geeft geen aanleiding om het bestemmingsplan gewijzigd vast te stellen.

Bezwaar 8: Als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling (extra woningen) zal het aantal verkeersbewegingen en hiermee de verkeersdrukke in de buurt toenemen.

Beantwoording:

Zoals verwoord in sub paragraaf 4.4.1 van de toelichting zal ten opzichte van het voorheen geldende stedenbouwkundig plan geen sprake zijn van een onevenredige toename qua aantallen verkeersbewegingen. Er worden 14 rijenwoningen extra gerealiseerd ten opzichte van het bestemmingsplan Malburgen West 2010. Dit houdt in dat het aantal verkeersbewegingen met circa 98 per weekdagemaal zal toenemen (gemiddeld 7 per woning, CROW publicatie 317). Indien de flexibele

woning ook wordt gerealiseerd betekend dit een toename van in totaal circa 105 verkeersbewegingen per weekdagemaal.

Het Blauwgraspad en de omliggende wegen zijn in voldoende mate ingericht om deze beperkte toename van verkeersbewegingen eenvoudig en veilig af te kunnen wikkelen. Vanuit verkeerskundig oogpunt zijn er dan ook geen bezwaren tegen de voorgenomen ontwikkeling.

Voorstel college:

Dit onderdeel van het bezwaar geeft geen aanleiding om het bestemmingsplan gewijzigd vast te stellen.

Bezwaar 9: Indiener vrezen aantasting van het woon- en leefklimaat als gevolg van het intensievere gebruik van de woonomgeving. Indiener vraagt zich af wat de gevolgen hiervan zijn en of die voldoende in kaart zijn gebracht, mede gelet op andere (mogelijke) ontwikkelingen zoals Ww3 en Stadsblokken Meinerswijk. Het gaat indiener hierbij vooral om parkeren en geluidhinder, waarbij ten aanzien van geluidhinder wordt opgemerkt dat uit het akoestisch rapport van DGMR industrie verkeer & milieu (d.d. 15 februari 2016) volgt dat de geluidbelasting op de gevels van de woningen aan de Zonnedauwweg, waaronder die van indiener, reeds te hoog is. Daarnaast is in het onderzoek van een verkeerde type bestrating uitgegaan.

Beantwoording:

Geluid

Dit bestemmingsplan maakt extra woningen mogelijk langs het Blauwgraspad. Vanuit akoestisch oogpunt zijn er twee vragen van belang:

1. Wat is de geluidbelasting op de nieuwe woningen als gevolg van de omliggende wegen? Hier wordt gekeken naar de gezoneerde wegen zoals benoemd in de Wet geluidhinder en naar de overige wegen (30 km/uur) in het kader van een goede ruimtelijke ordening.
2. Wat is het gevolg op de geluidbelasting voor de bestaande en bestemde woningen in de omgeving als gevolg van het feit dat dit bestemmingsplan 15 extra woningen mogelijk maakt.

Het akoestisch onderzoek dat als bijlage bij de toelichting van het ontwerp-bestemmingsplan 'Maburgen Ww4' was gevoegd, gaf onvoldoende antwoord op bovengenoemde vragen. Daarom is er een nieuw akoestisch onderzoek uitgevoerd (datum: 21 december 2016 en nummer: M.2016.0003.01.R001) en is paragraaf 5.2.1 van de toelichting aangepast. Dit onderzoek vervangt het eerder uitgevoerde onderzoek. In dit onderzoek worden bovenstaande vragen als volgt beantwoord:

Ad. 1. Wat is de geluidbelasting op de nieuwe woningen als gevolg van de omliggende wegen?

Uit de rekenresultaten blijkt dat vanwege het verkeer op de Eldenseweg (N225) en de Gelderse Rooslaan, de voorkeursgrenswaarde uit de Wet geluidhinder (48 dB) niet overschreden wordt. Het beschouwen van maatregelen en het vaststellen van hogere grenswaarden is voor deze bestemmingsplanwijziging derhalve niet benodigd.

Er is ook akoestisch onderzoek gedaan naar de geluidbelasting vanwege het verkeer op de overige wegen (wegen zonder een geluidscontour op basis van de Wet geluidhinder). Het resultaat is dat ook hier wordt voldaan aan de voorkeursgrenswaarde van 48 dB (met aftrek). Hiermee wordt zonder het treffen van maatregelen voldaan aan het gemeentelijk beleid en is er sprake van een goede ruimtelijke ordening.

Ad. 2. Wat is het gevolg voor de geluidbelasting voor de bestaande en bestemde woningen in de omgeving als gevolg van het feit dat dit bestemmingsplan 15 extra woningen mogelijk maakt?

In het onderzoek is inzichtelijk gemaakt wat het gevolg is van de verkeersbewegingen van de extra vijftien woningen voor de reeds bestaande (of bestemde) woningen. Het betreft hier een planologische vergelijking ten opzichte van het vigerende bestemmingsplan. De conclusie is dat door de 105 extra verkeersbewegingen het geluid bij de bestaande woningen aan de Zonnedauwweg, de Helmkruidstraat en de Gelderse Rooslaan nauwelijks toeneemt of onder de wettelijke voorkeursgrenswaarde van 48 dB blijft.

Voor de bestaande woningen aan de Zonnedaauweg geldt dat de huidige geluidbelasting van de overige wegen 53 dB bedraagt. Deze woningen liggen buiten het plangebied en de geluidbelasting is niet het gevolg van dit nieuwe bestemmingsplan. In het akoestisch onderzoek is ten overvloede opgenomen dat de geluidbelasting van 53dB voldoet aan het lage incidentele geluidniveau zoals genoemd in het gemeentelijk Geluidbeleid. Er wordt dus voldaan aan het gemeentelijke Geluidbeleid.

Voor wat betreft het onderdeel van het bezwaar gericht op Stadsblokken Meinerswijk wordt opgemerkt dat deze ontwikkeling geen onderdeel uitmaakt van het plangebied en in het kader van dit bestemmingsplan dan ook niet relevant is. Aangezien geen sprake is van een geldend juridisch planologisch kader voor Stadsblokken Meinerswijk, waarvoor tot op heden ook nog geen procedure is opgestart, hoeven de effecten (geluidsbelasting als gevolg van verkeersgeneratie) van die ontwikkeling dan ook niet meegenomen te worden in voorliggend plan.

Wat betreft het project Ww3 wordt opgemerkt dat in het akoestisch onderzoek rekening is gehouden met de verkeersbewegingen van dit project. Voor het overige hoeft er geen rekening met het plan te worden gehouden, gelet op het feit dat voor dit project al een planologisch kader geldt en het project buiten het plangebied van dit bestemmingsplan valt.

De geluidbelasting op de bestaande woningen aan de Zonnedaauweg zijn voor dit bestemmingsplan niet van belang. Dit zijn (bestaande) woningen die buiten het plangebied zijn gelegen. Er is in het akoestisch onderzoek wel onderzoek gedaan naar de gevolgen van de extra verkeersbewegingen vanwege de extra woningen die het bestemmingsplan mogelijk maakt. De conclusie hiervan is dat door de 105 extra verkeersbewegingen de geluidbelasting bij de bestaande woningen aan de Zonnedaauweg, de Helmkruidstraat en de Gelderse Rooslaan niet toeneemt.

Het type bestrating is in het nieuwe akoestische onderzoek aangepast.

Het bestemmingsplan voorziet in de realisatie van reguliere woningen. Een reguliere woning op zich wordt niet gezien als een milieubelastende functie en is daarom niet opgenomen in de VNG-uitgave 'Bedrijven en Milieuzonering'. Daarnaast gaat de reguliere woning functioneel onderdeel uitmaken van een woonbuurt. Van een nieuwe functie die voor aanzienlijke hinder zorgt, is dan ook geen sprake. Daarnaast is bij het situeren van de woningen voldoende afstand gehouden tot de bestaande omliggende woonpercelen.

Parkeren

In de regels van het bestemmingsplan is op twee plekken de parkeernorm juridisch vastgelegd:

- In artikel 5 zijn per woningtype parkeernormen opgenomen waaraan voldaan zal moeten worden bij de aanvraag omgevingsvergunning voor het bouwen.
- In artikel 9 is bepaald dat het gebruik van gronden in strijd is met de bestemming indien niet wordt voorzien in voldoende parkeergelegenheid.

Door de parkeernorm in de regels op te nemen wordt gegarandeerd dat er voldoende parkeergelegenheid wordt gerealiseerd. Feitelijk wordt het maximum aantal woningen niet alleen door het aantal in het bestemmingsplan gemaximaliseerd maar ook door de opgenomen parkeernorm. Er kunnen niet meer woningen worden gebouwd dan er ruimte voor parkeerplaatsen is. De verwachting is dat dit geen negatief effect heeft op de leefomgeving.

Resumerend wordt gesteld dat er van een onevenredige toename van hinder.

Voorstel college:

Dit onderdeel van het bezwaar geeft geen aanleiding om het bestemmingsplan gewijzigd vast te stellen.

Bezwaar 10: Indieners hebben indertijd hun woning gekocht mede op grond van de redelijke verwachtingen welke zij op grond van het vigerend bestemmingsplan mochten hebben; aan het Blauwgraspad zouden overwegend vrijstaande of twee-onder-één kapwoningen worden gebouwd. Indieners zijn dan ook van mening dat er sprake is van dwaling, mogelijk had men de woning niet gekocht als ze dit geweten hadden.

Beantwoording:

Het is altijd de intentie geweest om de locatie conform het oorspronkelijke plan te ontwikkelen. De gemeente en Volkshuisvesting zijn net als de bewoners teleurgesteld dat de wijk niet in de oorspronkelijke vorm afgebouwd kan worden. Veranderende (economische) omstandigheden hebben ertoe geleid dat de vraag vanuit de markt is gewijzigd, hetgeen zich heeft geuit in het uitblijven van concrete vraag naar vrijstaande woningen op de betreffende locatie. Dit geldt eveneens, zij het in mindere mate, voor de twee-onder-één kapwoningen. De gemeente is van mening dat het daarom niet te verwachten is dat het merendeel van de vrijstaande woningen in het oorspronkelijke plan de komende jaren verkocht zal worden. Hiermee is de uitvoerbaarheid van de realisatie van het oorspronkelijk plan onzeker, met de kans dat het terrein langdurig braak ligt. Dit wordt, mede gelet op de volkshuisvestelijke opgaven die er voor de komende jaren liggen, zeer onwenselijk geacht. Daarom is gekeken naar een gewijzigde invulling van het plangebied, waarbij aangesloten wordt op de vraag vanuit de markt. Van dwaling is dan ook geen sprake, immers is de huidige invulling van het plangebied niet vanaf het begin van het traject voor 'Het nieuwe A' uitgangspunt geweest. Het al dan niet hebben gekocht van de woning is in het kader van dit bestemmingsplan overigens niet relevant. Tot slot wordt opgemerkt dat dit bestemmingsplan weliswaar voorziet in twee-onder-één kapwoningen en rijtjeswoningen, maar vrijstaande woningen vanuit planologisch oogpunt niet worden uitgesloten.

Voorstel college:

Dit onderdeel van het bezwaar geeft geen aanleiding om het bestemmingsplan gewijzigd vast te stellen.

Bezwaar 11: Het plan leidt tot planschade, aangezien als gevolg van het plan de waarde en verkoopbaarheid van de woningen van indieners zal dalen.

Beantwoording:

In afdeling 6.1 van de Wet ruimtelijk ordening wordt ingegaan op de tegemoetkoming in schade (voorheen planschade). Hierin is bepaald dat burgemeester en wethouders degene die vermogensschade (vermindering waarde onroerend goed) lijdt, op aanvraag tegemoetkoming toe kunnen kennen. Het gaat dan om schade die redelijkerwijs, rekening houdend met het normaal maatschappelijk risico, niet voor rekening van aanvrager behoort te blijven. Indien indiener van mening is dat het plan zal leiden tot een waardevermindering van het onroerend goed, kan hiervoor - na het onherroepelijk worden van het bestemmingsplan - afzonderlijk een verzoek om tegemoetkoming in planschade worden ingediend.

Ten overvloede merken wij in dit kader op dat het vigerende bestemmingsplan Malburgen West 2010 reeds voorziet in woningbouw. Wat betreft de eventueel nadelige invloed van het voorliggende plan op de waarde van de woningen van omwonenden bestaat geen grond voor de verwachting dat die waardevermindering zodanig zal zijn dat wij bij de afweging van de belangen hieraan een groter gewicht moeten toekennen dan aan de belangen die met de realisering van het plan aan de orde zijn. Hierbij kan gedacht worden aan een goede ruimtelijke invulling op deze locatie met een woningbouwprogramma waar behoefte aan is vanuit de markt en dat leidt tot de beoogde gevarieerde woningvoorraad in deze wijk.

Voorstel college:

Dit onderdeel van het bezwaar geeft geen aanleiding om het bestemmingsplan gewijzigd vast te stellen.

Gemeente Arnhem
t.a.v. de burgemeester
Postbus 9029
6800 EL Arnhem

Arnhem, 03-10-2016

Betreft: zienswijze bestemmingsplan en doordrukken huisvesten probleemjongeren in Malburgen

Geachte burgemeester,

Ik heb via de openbare kanalen over de aanpassing van het bestemmingsplan voor Malburgen gehoord. **het ontwerp bestemmingsplan 'Malburgen Ww4'** landelijk bekend onder het plan-identificatienummer NL.IMRO.0202.883-0201.

De Gemeente Arnhem en Volkshuisvesting willen met nieuwbouw de probleemwijk Malburgen opstuwen. Aan de hand daarvan is het nieuwbouwproject "Het nieuwe A" gelanceerd en zijn in de eerste fase al circa 30 koopwoningen gebouwd en verkocht. Dit is gebeurd aan de hand van het gehele plan met nogmaals 10 twee-onder-één-kap woningen en 10 vrijstaande woningen. Ook zouden het alle koopwoningen zijn.

Nu wil Gemeente Arnhem en Volkshuisvesting gezamenlijk de 10 vrijstaande woningen schrappen en daarvoor 24 rijwoningen realiseren. Ook zullen alle woningen verkocht worden aan een belegger die ze als (luke) woningen zal verhuren. Dit is het plan maar, dat plannen kunnen wijzigen en dat Volkshuisvesting en de Gemeente Arnhem niet om hun betrouwbaarheid bekend staan, zal het langzaam richting sociale huur verhuizen.

Volkshuisvesting en Gemeente Arnhem dienen zich aan het oorspronkelijke plan te houden en dienovereenkomstig handelen. De huidige kopers kunnen een beroep op dwaling doen want als ze dit hadden geweten hadden ze wellicht deze woningen niet gekocht. Ze zijn misleid en ook de wijk Malburgen wordt door Gemeente Arnhem en Volkshuisvesting misleid. Helaas zal de planschade door de Gemeente Arnhem beoordeeld worden, als een slager die zijn eigen vlees keurt.

Doordat de probleemwijk Malburgen niet daadwerkelijk wordt verbeterd door Gemeente Arnhem en Volkshuisvesting zien ze zelf in dat mede daardoor de vrijstaande woningen niet verkocht zullen worden. Hierdoor worden er 24 rijwoningen voor gebouwd. Dit is oude wijn in nieuwe zakken. Volkshuisvesting misleid zijn eigen kopers van woningen van een nieuwbouwproject. De Gemeente maakt het mogelijk door het bestemmingsplan aan te passen.

Dat Gemeente Arnhem en Volkshuisvesting gezamenlijk optrekken weten wij als eigenaren van koopwoningen aan de Gelderse Rooslaan naast panden van woningcorporatie Volkshuisvesting.

Vanaf dat Volkshuisvesting de panden naast onze woningen heeft opgekocht en er opvanglocaties voor minderjarige vreemdelingen en nu probleemjongeren met indicatie wil huisvesten gaat de leefbaarheid alleen maar verder naar beneden. Dit op een zichtlocatie onderaan de John Frostbrug en als entree naar de wijk Malburgen. De Gemeente Arnhem financiert als eindverantwoordelijke instantie voor de Wet Jeugdzorg deze opvang.

Na 16 jaar overlast en misstanden van dergelijke groepen huisvesten Volkshuisvesting en Gemeente gewoon dan de volgende probleemgroep in deze panden net of er geen andere bestemming mogelijk is. Volgens de Gemeente mag via het bestemmingsplan deze bijzondere woongroepen gehuisvest worden. Onder woondoeleinden wordt volgens de Gemeente bijna iedere bewoning gerangschikt van 24-uurs opvang, beschermd wonen, begeleid wonen en alle andere bijzondere woongroepen.

Voor dergelijke bewoning is bij ons geen draagvlak gezien het jarenlange overlastverleden. We hebben al diverse partijen aan de deur gehad die zogenaamd met een "erfenis" van overlast van de vorige huurder zaten en "we moesten ze een kans geven". Uiteindelijk zijn het allemaal onzinverhalen geweest en is het na Lindenhout, door RIBW, Zuidwester Jeugdzorg, Nidos en Just nooit beter geworden, alleen nog slechter.

In alle mooipraterij en goede bedoelingen geloven we helaas door onze ervaringen niet meer. "Wat doet u uzelf aan om daar te blijven wonen" en "dan gaat u toch verhuizen" is het antwoord van directeur Breeman op de aangekaarte overlast door zijn huurders.

Gemeente Arnhem en Volkshuisvesting moeten gezamenlijk eens hun afspraken nakomen en geloofwaardig overkomen. Als er aan probleemverdunning wordt gedaan en eerst de heersende problemen en probleemgroepen aanpakken zou dat al een hele stap zijn. Niet dweilen met de kraan open en alleen maar meer probleemgroepen in Malburgen huisvesten en daarna zoek je het maar uit en wordt je van het kastje naar de muur gestuurd zoals door de Nationale Ombudsman al is geconcludeerd in rapport 2013/079

Bewoners van een woning in Arnhem ervaren aanhoudende overlast door de opvang van Alleenstaande Minderjarige Asielzoekers (AMA's) in naastgelegen panden. Het gezin krijgt nergens gehoor, alle instanties (Centraal Orgaan Opvang Asielzoekers, gemeente Arnhem, politie, Just, Nidos) wijzen naar elkaar. Gegeven de situatie vindt de Nationale ombudsman dat het COA een duidelijke regierol moet nemen. Het is de ombudsman niet gebleken dat het COA zich actief en zichtbaar heeft ingezet om de straat ook voor de andere bewoners veilig en leefbaar te houden. Hij vindt dat de politie de klachtprocedure niet slagvaardig heeft opgepakt. De gemeente Arnhem heeft het initiatief genomen voor een mediationtraject.

Het ingediende bestemmingsplan en de onbetrouwbare opstelling van Gemeente en Woningcorporatie zorgen niet voor een verbetering van probleemwijk Malburgen.

Met vriendelijke groet,

Dhr. van Bruggen
Gelderse Rooslaan 10
6841 BE Arnhem

Aan de gemeenteraad der
Gemeente Arnhem
Postbus 9029
6800 EL Arnhem

Arnhem, 7 november 2016

Zienswijze inzake het ontwerpbestemmingsplan Malburgen Ww4

Edelachtbare dames en heren,

In de Staatscourant van 29 september 2016 is bekend gemaakt dat het ontwerpbestemmingsplan Malburgen Ww4, plan-identificatienummer NL.IMRO.0202.883-0201, vanaf 30 september ter inzage ligt..

Hierbij maken wij, H.R. Fu en S.L. Fu-Lin, wonende te (6841 BL) Arnhem, aan het Blauwgraspad 20, tijdig onze zienswijze kenbaar over dit ontwerpbestemmingsplan.

Een aantal argumenten ligt aan deze zienswijze ten grondslag, welke hieronder aan de orde komen.

1. **Noodzaak tot wijziging.**

Als argument voor deze aanpassing van het vigerende bestemmingsplan wordt naar voren gebracht dat de vraag vanuit de markt aanleiding zou hebben gegeven tot het wijzigen van het woningtype, waarbij de vrijstaande woningen vervangen kunnen worden door rijtjeswoningen en twee onder één kap woningen en de twee onder één kap woningen door rijtjeswoningen. Het is juist dat ten gevolge van de crisis de realisatie van het bestaande plan is gestagneerd. Maar ondertussen lijkt de crisis voorbij en raakt de woningmarkt uit het slop. Nergens in de voorliggende stukken wordt middels onderzoek onderbouwd dat er inmiddels geen vraag meer zou zijn naar de woningen welke op grond van het vigerend bestemmingsplan wel gerealiseerd kunnen worden. Het argument dat de woningcorporaties wettelijk geen woningen op commerciële basis mogen ontwikkelen in een non-argument aangezien niet de corporatie maar ontwikkelaar Giesbers ter plaatse aan de slag gaat, in overleg met wie het stedenbouwkundig plan 'enigszins' is aangepast. Dat suggereert dat er sprake is van een minimale aanpassing hetgeen een onjuiste voorstelling van zaken is; het aantal woningen neemt aanzienlijk toe, waarbij de nadruk is komen te liggen op huurwoningen.

2. **Onjuiste voorstelling van zaken m.b.t. aantallen te bouwen woningen**

Het vigerend bestemmingsplan voorzag reeds in de nog niet gerealiseerde bouw van 29 rijtjeswoningen waarbij niet expliciet vastgelegd was dat het zou gaan om 'dure' koopwoningen zoals nogal suggestief in het ontwerpplan wordt aangehaald. Hoewel het Besluit Ruimtelijke ordening mogelijkheden biedt regels op te leggen met betrekking tot sociale huurwoningen, sociale koopwoningen of particulier opdrachtgeverschap, gaat het niet zo ver dat een bestemmingsplan vastlegt of het huur of koop moet zijn en ook niet of het

dure of goedkope koopwoningen moeten worden. De rijtjeswoningen in het ontwerpbestemmingsplan zijn op dezelfde wijze verkaveld als de rijtjes woningen in het vigerend plan. Het ontwerpplan voorziet in de bouw van 10 twee onder één kap woningen en 24 rijtjeswoningen op de plaats waar het vigerend plan voorziet in de bouw van 10 twee onder één kap woningen en 10 vrijstaande woningen.

3. Mogelijke gevolgen voor de leefbaarheid in de wijk Malburgen West

Malburgen West is lang een kwetsbare wijk geweest met de nodige sociaal-maatschappelijke problemen. Een beleidsmaatregel om het leefklimaat in de kwetsbare wijk te verbeteren is het bevorderen van eigen woning bezit, onder meer door het bouwen van koopwoningen. Aldus is eertijds in het vigerend bestemmingsplan dit algemeen beleidsvoornemen gestalte gegeven. Hoewel het voor een goede ruimtelijke ordening niet noodzakelijk is, en het zelfs ongebruikelijk is om dit ruimtelijk zo te bestemmen, wordt in de diverse stukken het grote aantal te realiseren huurwoningen genoemd. Aangezien het ruimtelijk niet relevant is, dient dit kennelijk uitsluitend voor de Bühne. Maar dat is nu juist een pijnpunt voor omwonenden omdat in de plannen weliswaar sprake is van vrije sector huur maar dat zijn alle woningen boven de huurprijsgrens van € 710 huur per maand. Daarmee wordt het beleid, de leefbaarheid in de wijk Malburgen West te verhogen middels het toevoegen van koopwoningen, verlaten. Het is dan ook niet ondenkbaar dat daarmee de leefbaarheid weer op de tocht zal komen te staan.

4. Vermeerdering verkeersbewegingen

In het rustige buurtje is op grond van het vigerend plan aan het Blauwgraspad plek voor in totaal 27 woningen waarvan er inmiddels 7 zijn gerealiseerd. Op grond van het ontwerpplan kunnen aan het Blauwgraspad 41 woningen gebouwd worden, een vermeerdering met 14 woningen. De ontsluiting van het ontwerpplan ten opzichte van het vigerend plan is ongewijzigd, waarmee te verwachten is dat de verkeersdruk zal toenemen.

5. Verwachtingen op grond van het bestaande bestemmingsplan.

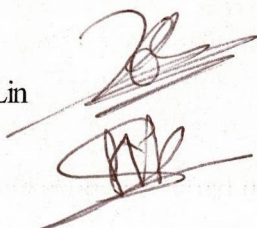
Bezwaarmakers hebben indertijd hun vrijstaande woning gekocht mede op grond van de redelijke verwachtingen welke zij op grond van het vigerend bestemmingsplan mochten hebben; aan het Blauwgraspad zouden aan hun zijde uitsluitend vrijstaande woningen gebouwd worden en aan de overzijde in hoofdzaak twee onder één kap woningen.

Op basis van de bovenstaande argumenten maken wij bezwaar tegen het ontwerpbestemmingsplan aangezien wij niet inzien waarom het vigerend bestemmingsplan en de daarin aangewezen bestemmingen en de met het oog daarop gegeven regels niet langer in overeenstemming zijn met een goede ruimtelijke ordening.

Naar aanleiding van het voorgaande verzoeken wij u met inachtneming van onze zienswijze het ontwerpbestemmingsplan Malburgen Ww4 niet vast te stellen.

Wij gaan ervan uit dat u ons van de verdere procedure op de hoogte houdt.

H.R. Fu en S.L. Fu-Lin

Blauwgraspad 20
6841BL Arnhem

INGEKOMEN - 9 NOV. 2016

Aan de gemeenteraad der
Gemeente Arnhem
Postbus 9029
6800 EL Arnhem

N11CC 6800EL029

16
11

AANTEKENEN**R213281340**

Arnhem
t.a.v. de gemeenteraad
Postbus 9029
6800 EL ARNHEM

Stichting Achmea Rechtsbijstand
Postbus 4116
7320 AC Apeldoorn

Dellaertweg 1
Leiden

Telefoon 088 462 3700
Fax 088 462 2799
klantenservice@achmearechtsbijstand.nl
www.achmearechtsbijstand.nl

Datum

8 november 2016

Ons zaaknummer

R213281340

Behandeld door

Mr. T. Pothast

Onderwerp

Zienswijze Ebbers/Melnikova te Arnhem
Ontwerp bestemmingsplan Malburgen Ww4

Uw kenmerk

NL.IMRO.0202.883-0201

Aanwezig van maandag t/m vrijdag

Geachte gemeenteraad

Ter zake bovengenoemd ontwerp bestemmingsplan breng ik namens cliënten, de heer N. Ebbers en mevrouw N. Melnikova, Zonedauweg 71, 6841 BK te ARNHEM, hierbij –en aldus tijdig- hun zienswijze naar voren.

De tuin van de woning cliënten grenst direct aan het plangebied. Cliënten dienen dan ook als belanghebbende als bedoeld in artikel 1:2 van de Awb te worden aangemerkt. Cliënten kunnen zich niet met de voorgenomen besluitvorming verenigen en merken in dit verband het volgende op.

De woning van cliënten maakt onderdeel uit van de herinrichting en liever gezegd opwaardering van de wijk Malburgen West. Bij de aankoop van hun woning in 2012 hebben cliënten zich uitgebreid laten informeren over het plan door zowel de projectontwikkelaar als medewerkers van de gemeente. Cliënten waren namelijk bekend met de status en reputatie van de wijk. Het voorgespiegelde plan betrof een wijk met hoogwaardige koopwoningen en dat is voor cliënten destijds van doorslaggevende betekenis geweest om de woning te kopen. De onderhavige voorgenomen besluitvorming wijkt echter fors af van het voorgespiegelde plan nu het voorziet in meer en vooral rijtjeswoningen die zijn bedoeld voor verhuur. Begrijpelijk is dan ook dat cliënten in hun vertrouwen zijn geschaad.

Mocht het onderhavige plan doorgang vinden dan vrezen cliënten voor hun woon- en leefklimaat als gevolg van een intensiever gebruik van de woonomgeving. Daarnaast achten cliënten aannemelijk dat hun woning in waarde zal dalen. De wijk, die een bepalende factor is in de waarde van een woning, zal in ieder geval niet de hoogwaardige status krijgen die destijds is voorgespiegeld.

Vervolg op de brief van
8 november 2016

Bestemd voor

Bladnummer
2

Voorts merken cliënten op dat het plan, gelet op artikel 5.2, sub a, van de planregels voorziet in de bouw van maximaal 35 woningen terwijl het vigerende plan voorziet in maximaal 20 woningen. Het aantal woningen neemt dan ook aanzienlijk toe. Overigens vermeldt de plantoelichting een totaal aantal van 34 woningen waarbij is opgemerkt dat de twee onder een kap-woningen 'in beginsel wel worden gebouwd' (paragraaf 1.2). Hoewel cliënten er zich bewust van zijn dat de planregels van doorslaggevende betekenis zijn – in combinatie met de plankaart- dient omwille van de rechtszekerheid volstrekt helder te zijn wat het maximale aantal te bouwen woningen is in het plan. Mede met het oog op de rechtszekerheid plaatsen cliënten ook vraagtekens bij artikel 5.2, sub b, van de planregels. Wat wordt –bijvoorbeeld- verstaan onder 'aan een te bouwen woningen' en 'rij'?

Gelet op het intensievere gebruik van het gebied vragen cliënten zich af wat de gevolgen hiervan zijn en of die voldoende in kaart zijn gebracht. Cliënten doelen hierbij op onder andere parkeren en geluidhinder. Wat betreft de geluidhinder in verband met verkeer benadrukken cliënten dat uit het akoestisch rapport van DGMR Industrie Verkeer & Milieu B.V. van 15 februari 2016 volgt dat de geluidbelasting op de gevels van de woningen aan de Zonnedaauweg, waaronder dus die van cliënten, reeds –te- hoog is.

Tenslotte vragen cliënten af of er daadwerkelijke behoefte is aan de woningen waarin het onderhavige ontwerpplan voorziet. In paragraaf 4.5 van de plantoelichting wordt hierop nader ingegaan maar cliënten missen onder andere in deze toelichting antwoord op de vraag waarom –en op grond waarvan- geen behoefte zou bestaan aan de woningen waarin het vigerend bestemmingsplan voorziet.

VERZOEK

Mede gelet op het voorgaande verzoeken cliënten u het onderhavige plan niet vast te stellen opdat het vigerend plan in stand blijft.

Hoogachtend,

Mr. T. Pothast

INGEKOMEN 11 NOV. 2016

2016-09-00787

N. ebbers
Zonnedaauweg
6841 BK ARNHEM

College van B&W Arnhem en Gemeenteraad
Postbus 9029
6800 EL ARNHEM

Betreft: **pro forma zienswijze**

10 november 2016

Geachte college,

Als bewoners van de wijk "Het nieuwe A" dienen bij deze een pro forma zienswijze in tegen het ontwerpbestemmingsplan "Malburgen Ww4" *landelijk bekend onder het plan-identificatienummer NL.IMRO.0202.883-0201.*

Wij verzoeken u ons een termijn van twee weken te geven voor het aanvullen van nadere gronden.

Met vriendelijke groet,

Namens 25 Kopers van Het Nieuwe A (zie Bijlage),

N. Ebbers

mr. K.T.J. Hendriks-Horstman

Betreft:

Zienswijze WWG

NL. Invo. 0202. 883-0201

R

AANGETEKENDE BRIEF

D-A-1

NL frankering betaald € 8,15 (-€ 3,65)

PostNL

73gr

159055 10-11-2016 17:06

RECOMMANDÉ

NL

3SRPKS834397497

6800EL 9029

Gemeenteraad en
College v. B&W
Postbus 9029
6800 EL Arnhem

3

VOLMACHT "HET NIEUWE A" / MALBURGEN-WEST

Ondergetekenden,

verlenen de volmacht dan wel machtiging aan:

1. De heer B.C.V. 't Hart, BHS
bewoner Zonedauwweg 69 te Arnhem (contactpersoon);
2. Mevrouw mr. K.T.J. Hendriks-Horstman,
bewoner Blauwgraspad 27 te Arnhem;
3. De heer drs. S. van den Hoff,
bewoner Helmkruidweg 41 te Arnhem;
4. De heer N. Ebbers, BDes
bewoner Zonedauwweg 71 te Arnhem,

Om hen te vertegenwoordigen en namens hen te communiceren,
inzake de kwestie rondom inrichting project "Het Nieuwe A" van
stichting Volkshuisvesting Arnhem, zulks in de ruimste zin van het
woord,

VOLMACHT "HET NIEUWE A" / MALBURGEN-WEST

1. Dorrepaal, D. (Voorletters en achternaam)

Helmkruisstraat 39 (Adres)

8-12-2015 (Datum)

D Dorrepaal.

(Handtekening)

2. P Daanen (Voorletters en achternaam)

Helmkruisstraat 41 (Adres)

8-12-2015 (Datum)

Daanen.

(Handtekening)

3. C. Ansink (Voorletters en achternaam)

Helmkruisstraat 43 (Adres)

8-12-15 (Datum)

(Handtekening)

VOLMACHT "HET NIEUWE A" / MALBURGEN-WEST

4. A Beenhakker (Voorletters en achternaam)

Zonnedanuweg 61 (Adres)

8-12-15 (Datum)

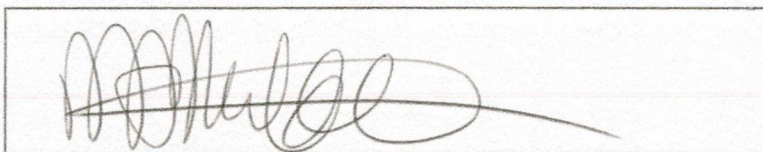

(Handtekening)

5. M. Mulder (Voorletters en achternaam)

Zonnedanuweg 79 (Adres)

8-12-2015 (Datum)

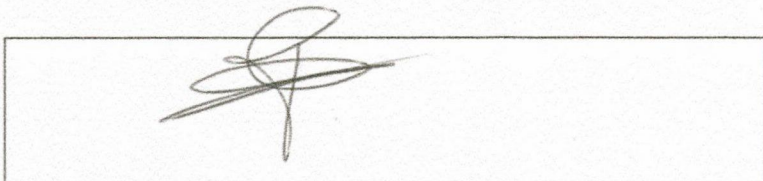

(Handtekening)

6. F Jansen (Voorletters en achternaam)

Zonnedanuw 87 (Adres)

8-12-2015 (Datum)

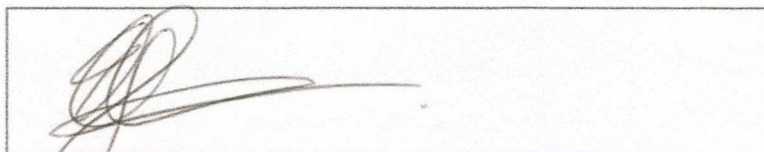
(Handtekening)

VOLMACHT "HET NIEUWE A" / MALBURGEN-WEST

7. E. Te Grotenhuis (Voorletters en achternaam)

Zonnedaanweg 73 (Adres)

08-12-2015 (Datum)

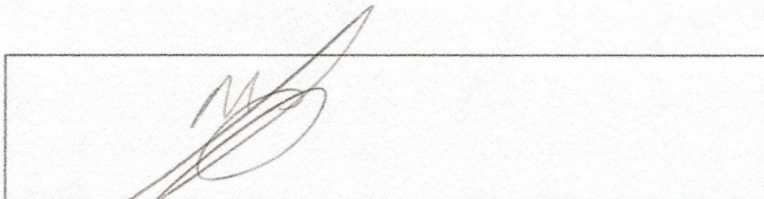

(Handtekening)

8. M. Horstman (Voorletters en achternaam)

BLAUWGRASPAD 27 (Adres)

08-12-2015 (Datum)

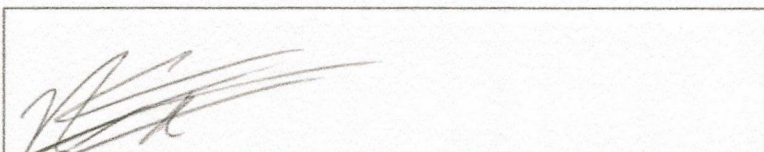

(Handtekening)

9. M. Ebbens (Voorletters en achternaam)

Zonnedaanweg 71 (Adres)

08-12-2015 (Datum)

(Handtekening)

VOLMACHT "HET NIEUWE A" / MALBURGEN-WEST

10. E PAP (Voorletters en achternaam)

Blauwgraspad 25 (Adres)

0-12 2015 (Datum)

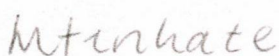

(Handtekening)

11. M ten Kate (Voorletters en achternaam)

Helmkruidstr 31 (Adres)

08-12-'15 (Datum)

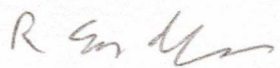

(Handtekening)

12. R. SANDERS (Voorletters en achternaam)

Helmkruidstr 33 (Adres)

08-12-2015 (Datum)

(Handtekening)

VOLMACHT "HET NIEUWE A" / MALBURGEN-WEST

13. D. Tolhuisen (Voorletters en achternaam)

Helmluidstraat 45 (Adres)

8-12-2015 (Datum)

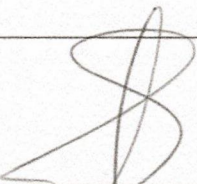

(Handtekening)

14. H. Gitsels (Voorletters en achternaam)

Helmluidstraat 47 (Adres)

8-12-2015 (Datum)

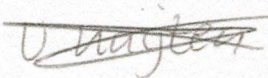

(Handtekening)

15. VPA Nuijten (Voorletters en achternaam)

Zonnedaalweg 63 (Adres)

8/12/2015 (Datum)

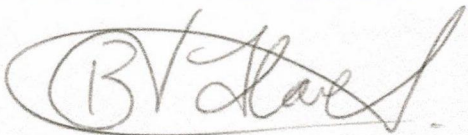
(Handtekening)

VOLMACHT "HET NIEUWE A" / MALBURGEN-WEST

16. B.C.V. Havel (Voorletters en achternaam)

Zonnedauwweg 69 (Adres)

8/12/15 (Datum)

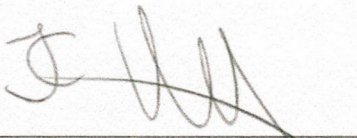

(Handtekening)

17. J.C. Winna (Voorletters en achternaam)

Zonnedauwweg 85 (Adres)

8/12/2015 (Datum)

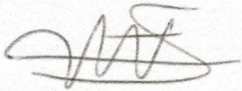

(Handtekening)

18. C.C. Garst-Weis (Voorletters en achternaam)

Zonnedauwweg 83 (Adres)

8-12-2015 (Datum)

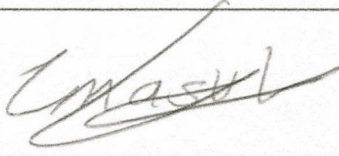
(Handtekening)

VOLMACHT "HET NIEUWE A" / MALBURGEN-WEST

19. LM Masselink - v Haren (Voorletters en achternaam)

Zonnedauwweg 81
6841 Bk Arnhem (Adres)

08-12-2015 (Datum)

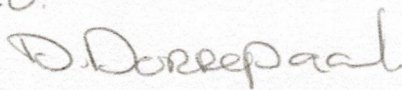

(Handtekening)

20. R. van Dijk (Voorletters en achternaam)

Helmerkuidstraat 37
6841 BZ Arnhem (Adres)

10-12-2015 (Datum)

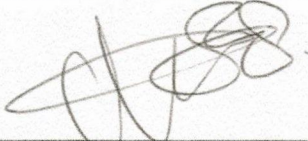
i.o.

(Handtekening)

21. D. Basaran (Voorletters en achternaam)

Blauwgraspad 22
6841 BL Arnhem (Adres)

17-12-2015 (Datum)

(Handtekening)

VOLMACHT "HET NIEUWE A" / MALBURGEN-WEST

22. Shao-Ling Fu Lin (Voorletters en achternaam)

R. Duwagros pad 20 (Adres)

18-12-2015 (Datum)

(Handtekening)

23. m j Verberk (Voorletters en achternaam)

Helmkruisstraat-49 (Adres)

18-12-2015 (Datum)

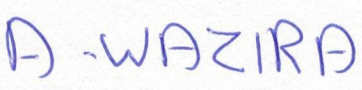

(Handtekening)

24. w- Abdelkadir (Voorletters en achternaam)

Zonnedauwweg 67 (Adres)

10-11-2016 (Datum)

(Handtekening)

VOLMACHT "HET NIEUWE A" / MALBURGEN-WEST

25. F. E. Bouk (Voorletters en achternaam)

Zonnedauwweg 65 (Adres)

08-11-2016 (Datum)

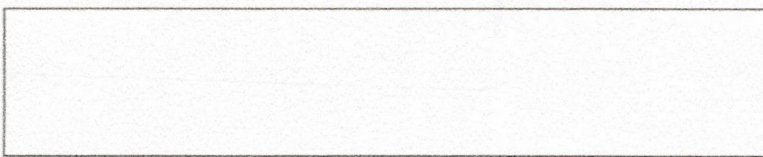

(Handtekening)

26. _____ (Voorletters en achternaam)

_____ (Adres)

_____ (Datum)

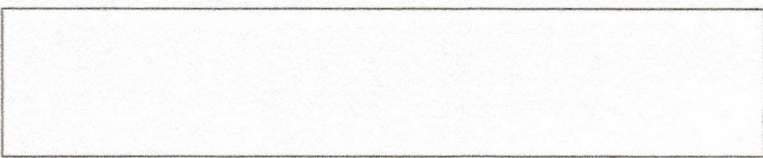

(Handtekening)

27. _____ (Voorletters en achternaam)

_____ (Adres)

_____ (Datum)

(Handtekening)

INGEKOMEN 25 NOV. 2016

N.Ebbers
Zonnedaauweg
6841 BK ARNHEM

College van B&W Arnhem en Gemeenteraad
Postbus 9029
6800 EL ARNHEM

Betreft: 2016.0.058.048 /aanvulling op pro forma zienswijze

Bijlage: Machtigings formulieren van 25 bewoners van WW4

24november 2016

Geachte gemeenteraad

Namens de 25 bewoners van de wijk "Het nieuwe A" , hierna te noemen "de 25 bewoners", dienen bij deze een zienswijze in tegen het ontwerpbestemmingsplan "Malburgen Ww4" . Landelijk bekend onder het plan-identificatienummer NL.IMRO.0202.883-0201. Naar aanleiding van onze proforma zienswijze heeft u ons tot 24november2016 uitstel gegeven, uw kenmerk 2016.0.058.245/cg.

De woningen van de 25 bewoners liggen direct aan het plangebied. De 25 bewoners van het nieuwe A, zie bijlage voor de machtigingen, dienen dan ook als belanghebbende als bedoeld in artikel 1:2 van de Awb te worden aangemerkt. De 25 bewoners van het nieuwe A zijn het niet eens met de voorgenomen wijziging van het bestemmingsplan en willen hierbij het volgende opmerken.

De woningen van de 25 bewoners maken deel uit van de herinrichting en of beter gezegd de opwaardering van de "Vogelaarwijk" wijk Malburgen West. Bij de koop van de woningen rond 2012/2013 hebben de 25 bewoners zich goed laten informeren over het plan door zowel VHV-Arnhem, de projectontwikkelaar, als door medewerkers van de gemeente. De 25 bewoners kenden namelijk de slechte reputatie en status van de wijk. Het plan dat hun werd gepresenteerd was een wijk met hoogwaardige koopwoningen welke de leefbaarheid en status van de wijk zouden verbeteren. Dat was, samen met de speciale architectuur, voor de 25 bewoners destijds de doorslaggevende reden om in dit integrale plan dat hun gepresenteerd werd, een woning te kopen. De in het plan-identificatienummer NL.IMRO.0202.883-0201 voorgenomen besluitvorming maakt echter duidelijk de weg vrij voor een sterk afwijkend plan ten opzichte van het hun gepresenteerde integrale plan. Dat nu ruimte maakt voor vooral rijtjeswoningen die zijn bedoeld voor de verhuur. De 25 bewoners zijn dan ook sterk in hun vertrouwen in de politiek en VHV-Arnhem als project ontwikkelaar in opdracht van de gemeente Arnhem geschaad. Vooral daar de Politiek ondanks hun hulp

A handwritten signature in blue ink is located in the bottom right corner of the page.

roepen, welke gesteund werden door het Wijkplatform Malburgen-west, toch VHV-Arnhem heeft ontslagen van haar verplichting jegens de gemeente Arnhem om koopwoningen in het gebied te realiseren.

Mocht het plan-identificatienummer NL.IMRO.0202.883-0201 uitgevoerd worden dan vrezen de 25 bewoners voor hun woon- en leefklimaat door een intensiever gebruik van de woonomgeving. Daarnaast lijkt het hun aannemelijk dat hun woning in waarde en verkoopbaarheid zal dalen. De wijk, die de bepalende factor is voor de waarde en verkoopbaarheid van een woning, zal duidelijk niet de hoogwaardige status krijgen die hen bij aankoop is voorgehouden.

Daarnaast willen de 25 bewoners opmerken dat het plan, gelet op artikel 5.2, sub a, van de planregels uitgaat van maximaal 35 te bouwen woningen terwijl het vigerende plan voorziet in maximaal 20 woningen. Het aantal geplande woningen neemt dan ook aanzienlijk toe. Daarnaast vermeldt de plantoelichting een totaal aantal van 34 woningen waarbij is opgemerkt dat de twee onder een kap-woningen 'in beginsel wel worden gebouwd' (paragraaf 1.2). Terwijl de aan de 25 bewoners gepresenteerde bouwplannen duidelijk een anderbeeld geven. Hoewel de 25 bewoners bewust zijn dat de planregels leidend zijn – in combinatie met de plankaart- willen zij zeker gezien de al eerder niet nagekomen beloften in het vorige bestemmingsplan volstrekt helder en duidelijk hebben, ook in verband met hun rechtszekerheid wat het maximale aantal te bouwen woningen in het plan is. Mede gezien juist hun rechtszekerheid vragen de 25 bewoners zich ook af wat bedoeld wordt met artikel 5.2, sub b, van de planregels. Wat wordt bijvoorbeeld bedoeld met 'aan een te bouwen woningen' en 'rij'?

Gelet op het intensievere gebruik van het gebied vragen cliënten zich af wat de gevolgen hiervan zijn en of die voldoende in kaart zijn gebracht. Zowel door het toegenomen aantal woningen in WW4 maar ook mogelijk in de naaste toekomst in WW3 en de voorgenomen ontwikkeling van 350 a 250 woningen in Stadsblokken Meinerswijk. De 25 bewoners doelen hierbij op onder andere parkeren en geluidhinder. Wat betreft de geluidhinder in verband met verkeer benadrukken de 25 bewoners dat uit het akoestisch rapport van DGMR Industrie Verkeer & Milieu B.V. van 15 februari 2016 volgt dat de geluidbelasting op de gevels van de woningen aan de Zonnedaauweg, waaronder dus die van cliënten, reeds –te- hoog is, dat van een verkeerde bestrating is uitgegaan en dat onduidelijk is of ook met de verkeers toename door de ontwikkelingen in stadsblokken meinerswijk rekening is gehouden.

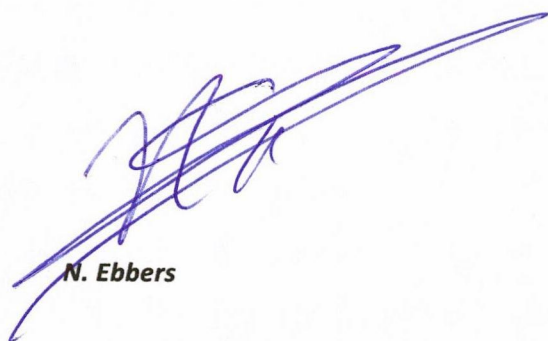
Tenslotte vragen de 25bewoners zich af of de onderbouwing dat er geen markt is voor koop woningen en of de daadwerkelijke behoefte aan de woningen waarin ontwerpplan voorziet er wel is. In paragraaf 4.5 van de plantoelichting wordt hierop nader ingegaan maar de 25 bewoners missen in de toelichting een goede onderbouwing op de vraag waarom en op grond waarvan geen behoefte zou bestaan aan de woningen waarin het vigerend bestemmingsplan voorziet.

VERZOEK

Gelet op het hierboven aangehaald willen de 25 bewoners u vragen het onderhavige plan niet vast te stellen zodat het vigerend plan in stand blijft.

Met vriendelijke groet,

Namens 25 Kopers van Het Nieuwe A (zie Bijlage),

N. Ebbers

mr. K.T.J. Hendriks-Horstman

Betreft:
2016.0.058.048

R AANGETEKENDE BRIEF D-A-1
NL frankering betaald € 8,15 (-€ 8,03) PostNL
80gr 159055 24-11-2016 16:50
RECOMMANDÉ NL

3SRPKS410070117 6800EL 9029

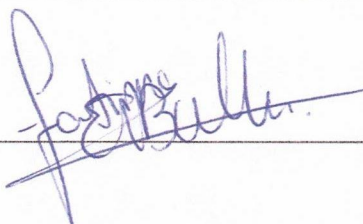
Gemeente raad en
College van B&W Arnhem
Postbus 9029
6800 EL Arnhem

VOLMACHT "HET NIEUWE A" / MALBURGEN-WEST

25. F. E. Bouk (Voorletters en achternaam)

Zonnedauwweg 65 (Adres)

08-11-2016 (Datum)

(Handtekening)

26. _____ (Voorletters en achternaam)

(Adres)

(Datum)

(Handtekening)

27. _____ (Voorletters en achternaam)

(Adres)

(Datum)

(Handtekening)

VOLMACHT "HET NIEUWE A" / MALBURGEN-WEST

22. Shao-Ling Fu Lin (Voorletters en achternaam)

R. Duwels pad 20 (Adres)

18-12-2015 (Datum)

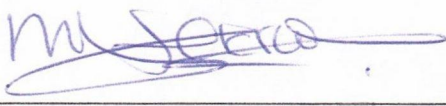

(Handtekening)

23. M J Verberk (Voorletters en achternaam)

Helmkruidstraat-49 (Adres)

18-12-2015 (Datum)

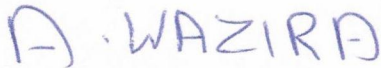

(Handtekening)

24. W - Abdelkadir (Voorletters en achternaam)

Zonnedauwweg 67 (Adres)

10-11-2016 (Datum)

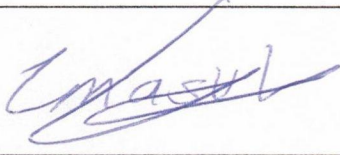
(Handtekening)

VOLMACHT "HET NIEUWE A" / MALBURGEN-WEST

19. LM Masselink - v Haren (Voorletters en achternaam)

Zonnedauwweg 81
6841 BK Arnhem (Adres)

08-12-2015 (Datum)

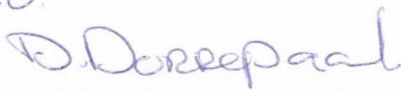

(Handtekening)

20. R. van Dijk (Voorletters en achternaam)

Helmkruidstraat 37
6841 BZ Arnhem (Adres)

10-12-2015 (Datum)

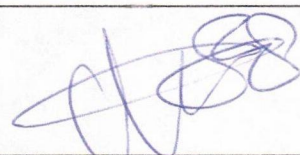
i.o.

(Handtekening)

21. D. Basaran (Voorletters en achternaam)

Blauwgraspad 22
6841 BL Arnhem (Adres)

17-12-2015 (Datum)

(Handtekening)

VOLMACHT "HET NIEUWE A" / MALBURGEN-WEST

16. BCV. Hoves (Voorletters en achternaam)

Zonnedauwweg 69 (Adres)

8/12/15 (Datum)

(Handtekening)

17. J C. Winna (Voorletters en achternaam)

Zonnedauwweg 85 (Adres)

01/12/2015 (Datum)

(Handtekening)

18. C.C Garst - Weis (Voorletters en achternaam)

Zonnedauwweg 83 (Adres)

8-12-2015 (Datum)

(Handtekening)

VOLMACHT "HET NIEUWE A" / MALBURGEN-WEST

13. D. Tolhuisen (Voorletters en achternaam)

Helmkruidstraat 45 (Adres)

8-12-2015 (Datum)

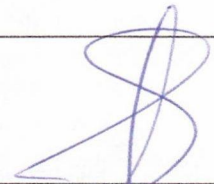

(Handtekening)

14. H. Gitsels (Voorletters en achternaam)

Helmkruidstraat 47 (Adres)

8-12-2015 (Datum)

(Handtekening)

15. VPA Nuijten (Voorletters en achternaam)

Zonnedaalweg 63 (Adres)

8/12/2015 (Datum)

(Handtekening)

VOLMACHT "HET NIEUWE A" / MALBURGEN-WEST

10. E PAP (Voorletters en achternaam)

Blauwgraspad 25 (Adres)

0-12-2015 (Datum)

(Handtekening)

11. M ten Kate (Voorletters en achternaam)

Helmerkruisstr 31 (Adres)

08-12-'15 (Datum)

(Handtekening)

12. R. SANDERS (Voorletters en achternaam)

Helmerkruisstr 33 (Adres)

08-12-2015 (Datum)

(Handtekening)

VOLMACHT "HET NIEUWE A" / MALBURGEN-WEST

7. E. Te Grotenhuis (Voorletters en achternaam)

Zonnedauwweg 73 (Adres)

08-12-2015 (Datum)

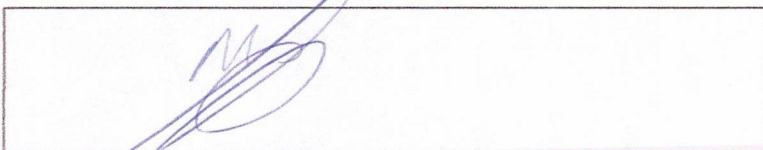

(Handtekening)

8. M. Horstman (Voorletters en achternaam)

BLAUWGRASPAD 27 (Adres)

08-12-2015 (Datum)

(Handtekening)

9. K. Ebbens (Voorletters en achternaam)

Zonnedauwweg 71 (Adres)

08-12-2015 (Datum)

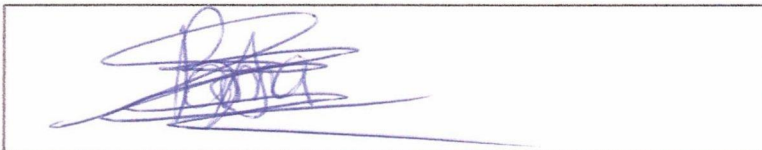
(Handtekening)

VOLMACHT "HET NIEUWE A" / MALBURGEN-WEST

4. A Beenhakker (Voorletters en achternaam)

Zonnedanuweg 61 (Adres)

8-12-15 (Datum)

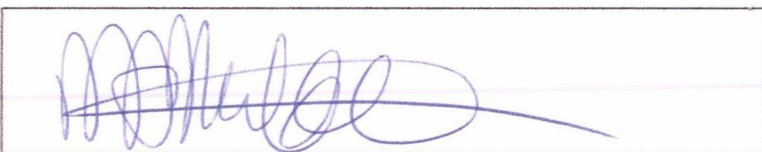

(Handtekening)

5. M Mulder (Voorletters en achternaam)

Zonnedanuweg 79 (Adres)

8-12-2015 (Datum)

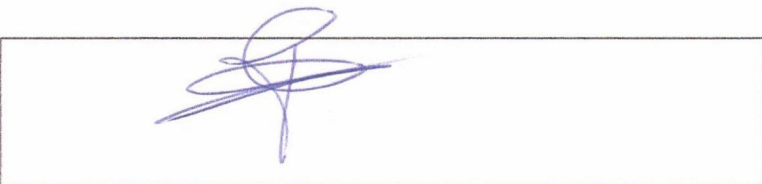

(Handtekening)

6. F Jansen (Voorletters en achternaam)

Zonnedanuw 87 (Adres)

8-12-2015 (Datum)

(Handtekening)

VOLMACHT "HET NIEUWE A" / MALBURGEN-WEST

1. Dorrepaal, D. (Voorletters en achternaam)

Helmkruidstraat 39 (Adres)

8-12-2015 (Datum)

D Dorrepaal.

(Handtekening)

2. P Daanen (Voorletters en achternaam)

Helmkruidstraat 41 (Adres)

8-12-2015 (Datum)

P Daanen.

(Handtekening)

3. C Ansink (Voorletters en achternaam)

Helmkruidstraat 43 (Adres)

8-12-15 (Datum)

C Ansink

(Handtekening)

VOLMACHT "HET NIEUWE A" / MALBURGEN-WEST

Ondergetekenden,

verlenen de volmacht dan wel machtiging aan:

1. De heer B.C.V. 't Hart, BHS
bewoner Zonedauwweg 69 te Arnhem (contactpersoon);
2. Mevrouw mr. K.T.J. Hendriks-Horstman,
bewoner Blauwgraspad 27 te Arnhem;
3. De heer drs. S. van den Hoff,
bewoner Helmkruidweg 41 te Arnhem;
4. De heer N. Ebbers, BDes
bewoner Zonedauwweg 71 te Arnhem,

Om hen te vertegenwoordigen en namens hen te communiceren,
inzake de kwestie rondom inrichting project "Het Nieuwe A" van
stichting Volkshuisvesting Arnhem, zulks in de ruimste zin van het
woord,

Bestemmingsplan

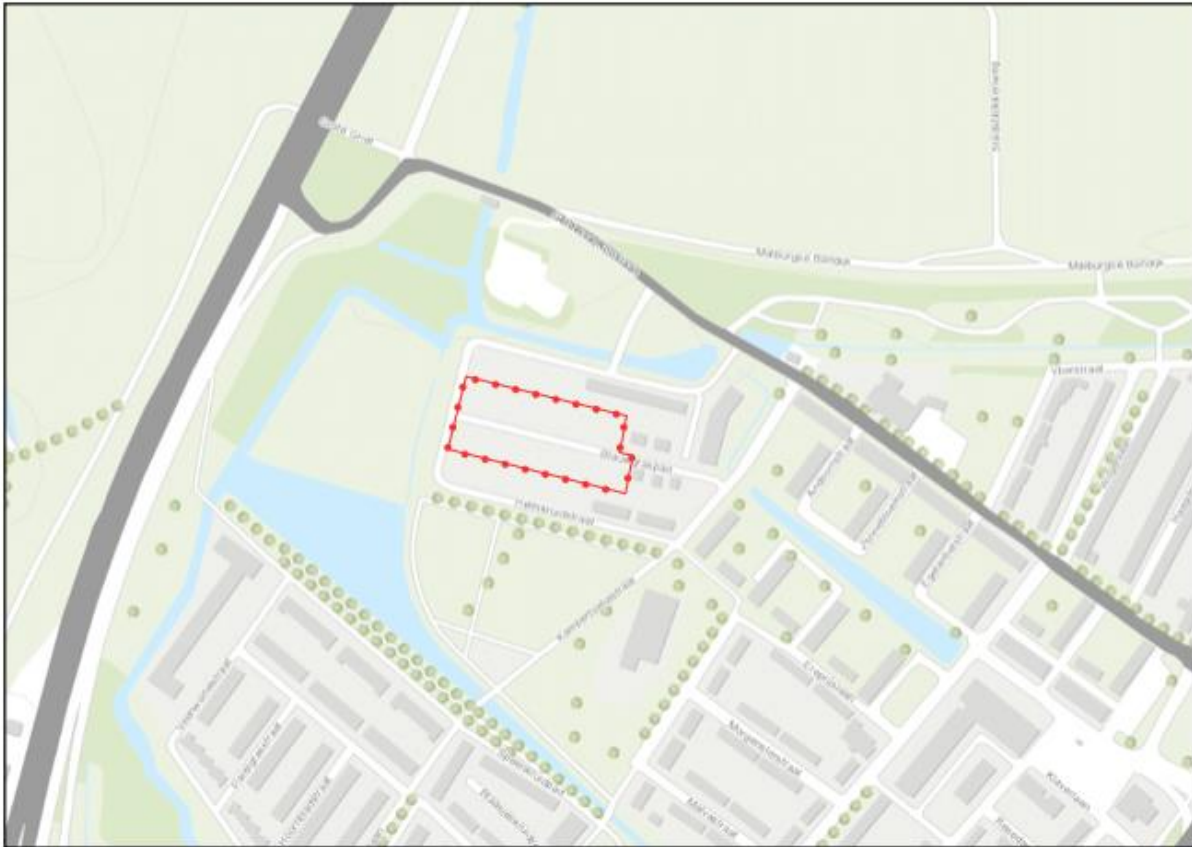
Malburgen Ww4

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1	Inleiding	7
1.1	Situering en begrenzing plangebied	7
1.2	Aanleiding en doel	7
1.3	Opzet bestemmingsplan	7
1.4	Geldende plannen	8
Hoofdstuk 2	Beschrijving bestaande situatie	9
2.1	Inleiding	9
2.2	Historische ontwikkeling	9
2.3	Ruimtelijke en functionele structuur	9
2.4	Verkeer en parkeren	11
2.5	Groenstructuur	11
2.6	Water	11
Hoofdstuk 3	Wettelijk- en beleidskader	13
3.1	Inleiding	13
3.2	Ruimtelijk beleid	13
3.2.1	Rijksbeleid	13
3.2.1.1	Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte	
3.2.1.2	Ladder voor duurzame verstedelijking	
3.2.1.3	Toetsing van het initiatief aan het rijksbeleid	
3.2.2	Provinciaal beleid	13
3.2.2.1	Omgevingsvisie Gelderland	
3.2.2.2	Omgevingsverordening Gelderland	
3.2.3	Gemeentelijk beleid	15
3.2.3.1	Structuurvisie Arnhem 2020	
3.2.3.2	Ontwikkelingsplan Malburgen en Nota Bouwstenen	
3.3	Woonbeleid	16
3.3.1	De Arnhemse Woonprincipes 2025	16
3.3.1.1	Algemeen	
3.3.1.2	Woonprincipes 2025	
3.3.1.3	Wonen, Welzijn en Zorg versus Langer Zelfstandig Wonen	
3.3.2	Toetsing van het initiatief aan de Arnhemse Woonprincipes 2025	17
3.4	Welstandsbeleid	18
3.4.1	Welstandsnota 2015	18
3.4.1.1	Algemeen	
3.4.1.2	Toetsing van het initiatief aan de Welstandsnota 2015	
3.5	Verkeersbeleid	18
3.5.1	Gemeentelijk beleid	18
3.5.2	Toetsing van het initiatief aan het verkeersbeleid	19
3.6	Milieu- en omgevingsbeleid	19
3.6.1	Geluid	19
3.6.2	Luchtkwaliteit	19
3.6.3	Hinder	20
3.6.4	Externe veiligheid	20
3.6.5	Groen en ecologie	21
3.6.6	Water	22
3.6.7	Bodem	23
3.6.8	Cultuurhistorie en archeologie	23

3.6.9	Energie en duurzaam bouwen	24
3.6.10	Stadsklimaat	25
3.6.11	Besluit milieueffectrapportage	25
3.7	Economisch beleid	26
3.7.1	Toetsing van het initiatief aan het Economisch beleid	26
3.8	Overige beleidsuitgangspunten	27
3.8.1	Coffeeshopbeleid	27
3.8.2	Prostitutiebeleid	27
Hoofdstuk 4	Ruimtelijke- en programmatische aspecten van de ontwikkelingen	28
4.1	Inleiding	29
4.2	Ruimtelijke opzet en structuur	29
4.3	Programma	29
4.3.1	Wonen	29
4.3.2	Groen en water	30
4.3.3	Duurzaam bouwen	30
4.4	Verkeer en parkeren	30
4.4.1	Verkeer	30
4.4.2	Parkeren	31
4.4.3	Conclusie	31
4.5	Ladder voor duurzame verstedelijking (art. 3.1.6, lid 2 Bro)	31
4.5.1	Algemeen	31
4.5.1.1	Regionale behoefte	
4.5.1.2	Bestaand stedelijk gebied.	
4.5.2	Toetsing van het initiatief aan de Ladder voor duurzame verstedelijking	32
4.5.3	Conclusie	33
Hoofdstuk 5	Milieu- en omgevingsaspecten	35
5.1	Inleiding	35
5.2	Milieu- en omgevingsaspecten	35
5.2.1	Geluid	35
5.2.1.1	Situatie plangebied	
5.2.1.2	Conclusie	
5.2.2	Luchtkwaliteit	36
5.2.2.1	Situatie plangebied	
5.2.2.2	Conclusie	
5.2.3	Hinder	36
5.2.3.1	Situatie plangebied	
5.2.3.2	Conclusie	
5.2.4	Externe veiligheid	36
5.2.4.1	Situatie plangebied	
5.2.4.2	Conclusie	
5.2.5	Groen en ecologie	37
5.2.5.1	Situatie plangebied	
5.2.5.2	Conclusie	
5.2.6	Water	39
5.2.6.1	Situatie plangebied	
5.2.6.2	Conclusie	
5.2.7	Bodem	40
5.2.7.1	Situatie plangebied	
5.2.7.2	Conclusie	
5.2.8	Cultuurhistorie	40
5.2.8.1	Situatie plangebied	

5.2.8.2	Conclusie	
5.2.9	Archeologie	41
5.2.9.1	Situatie plangebied	
5.2.9.2	Conclusie	
5.2.10	Stadsklimaat	41
5.2.11	Besluit milieueffectrapportage	42
5.2.11.1	Situatie plangebied	
5.2.11.2	Conclusie	
5.2.12	Kabels, leidingen en straalpaden	43
Hoofdstuk 6	Planbeschrijving en -verantwoording	45
6.1	Inleiding	45
6.2	Opzet van de regels	45
6.2.1	Inleidende regels	45
6.2.2	Bestemmingsregels	45
6.2.3	Algemene regels	46
6.2.4	Overgangs- en slotregels	46
6.3	Verantwoording van de regels	46
6.3.1	Algemeen	46
6.3.2	Bestemmingen	46
6.3.3	Groen	47
6.3.4	Verkeer - Verblijfsgebied	47
6.3.5	Wonen	47
6.3.6	Waarde - Archeologie (middelhoge verwachting)	48
6.4	Handhaving	48
6.5	Exploitatie	48
Hoofdstuk 7	Procedure	51
7.1	Vooroverleg	51
7.2	Terinzagelegging (ontwerp-bestemmingsplan)	51
Bijlagen bij de toelichting		53
Bijlage 1	Stedenbouwkundig plan	53
Bijlage 2	Akoestisch onderzoek wegverkeerslawaaï	53
Bijlage 3	Ontheffing Flora en Faunawet	53
Bijlage 4	Waternotitie	53

Afbeelding 1.1: Ligging plangebied in de woonwijk Malburgen West (Bron: gemeente Arnhem)

Afbeelding 1.2: Ligging plangebied ten opzichte van de directe omgeving (Bron: gemeente Arnhem)

Toelichting

van het bestemmingsplan
Malburgen Ww4
(plannummer: NL.IMRO.0202.883-0301)

Hoofdstuk 1 Inleiding

1.1 Situering en begrenzing plangebied

Het plangebied ligt in de wijk Malburgen en heeft betrekking op een deel van de in aanbouw zijnde woningbouwlocatie Ww4. Het betreft een herontwikkelingslocatie waar voorheen een sportvoorziening aanwezig was. Het gaat in het kader van dit bestemmingsplan om de nog onbebouwde percelen aan het Blauwgraspad. Het plangebied wordt globaal begrensd door achtertuinen behorende bij de woningen aan de Zonedauwweg en Helmkruidstraat aan respectievelijk de noord- en zuidzijde, woonpercelen (Blauwgraspad 20 & 23) aan de oostzijde en infrastructuur aan de westzijde. In afbeelding 1.1 en 1.2 zijn topografische kaarten opgenomen waarin de ligging van het plangebied (rode omlijning) respectievelijk in de woonwijk Malburgen West en ten opzichte van de directe omgeving wordt weergegeven. Voor de exacte begrenzing van het plangebied wordt verwezen naar de bij dit bestemmingsplan behorende verbeelding. Opgemerkt wordt dat in afbeelding 1.2 het oorspronkelijke plan wat betreft bebouwing waarneembaar is.

1.2 Aanleiding en doel

Dit bestemmingsplan heeft betrekking op een deel van de in aanbouw zijnde woningbouwlocatie (Ww4) in de wijk Malburgen. Op deze woningbouwlocatie zijn aan de Zonedauwweg en Helmkruidstraat rijtjeswoningen voorzien en voorheen aan het Blauwgraspad vrijstaande en twee-onder-een kapwoningen.

Dit bestemmingsplan heeft betrekking op de onbebouwde percelen gesitueerd aan het Blauwgraspad. Voorheen waren hier in totaal 20 woningen beoogd in de vorm van 10 vrijstaande en 10 twee-onder-een kapwoningen. Gebleken is dat de vraag vanuit de markt aanleiding geeft voor het wijzigen van het woningtype. De vrijstaande woningen worden vervangen door in totaal 24 rijenwoningen. De twee-onder-een kapwoningen zullen in beginsel wel worden gebouwd, echter zal de situering van deze woningen enigszins worden aangepast zodat er sprake zal zijn van een goede stedenbouwkundige invulling van het gebied.

Op basis van het geldende bestemmingsplan is het niet mogelijk om de hiervoor genoemde ontwikkeling te realiseren, aangezien de bouwvlakken strak om de voorheen beoogde woningen zijn gelegd. Een herziening van het bestemmingsplan is noodzakelijk. Voorliggend bestemmingsplan voorziet hierin. Hierbij zal worden aangetoond dat dit een ontwikkeling betreft waarbij is van een 'goede ruimtelijke ordening'.

1.3 Opzet bestemmingsplan

Een bestemmingsplan bestaat uit een verbeelding (plankaart) en regels en gaat vergezeld van een toelichting. Op de kaart zijn de bestemmingen door middel van kleuren en tekens aangegeven. De regels bevatten de materiële inhoud van de bestemmingen. Deze bestemmingsplanonderdelen vormen tezamen het juridische toetsingskader voor ruimtelijke en functionele ontwikkelingen in het plangebied.

De toelichting bevat met name de aan het plan ten grondslag liggende gedachten. Dit plan is conform de Wro vormgegeven volgens de SVBP (Standaard voor vergelijkbare Bestemmingsplannen) 2012. Het SVBP geeft voorschriften over inrichting van de kaart (kleuren en tekens) en de opbouw van de regels.

Diverse facetbelangen zijn door andere regelgeving gewaarborgd, bijvoorbeeld de Wabo, de Wet milieubeheer, de Huisvestingswet en de Monumentenwet. Het is niet nodig dat het bestemmingsplan dezelfde waarborgen nogmaals scheidt.

1.4 Geldende plannen

Het geldend bestemmingsplan in het plangebied betreft het bestemmingsplan 'Malburgen West - 2010'. Dit bestemmingsplan is vastgesteld door de gemeenteraad op 31 januari 2011. In afbeelding 1.3 is een uitsnede van de verbeelding van dit bestemmingsplan opgenomen met daarin weergegeven het plangebied.

Afbeelding 1.3: Uitsnede verbeelding geldend bestemmingsplan (Bron: www.ruimtelijkeplannen.nl)

Op basis van dit bestemmingsplan zijn de gronden in het plangebied bestemd als:

- 'Groen';
- 'Verkeer - Verblijfsgebied';
- 'Wonen'.

Binnen de woonbestemming zijn meerdere bouwvlakken met maatvoeringsaanduidingen opgenomen. Tot slot is een deel van het plangebied voorzien van de dubbelbestemming 'Waarde - Archeologie'.

De tot 'Groen' bestemde gronden zijn onder andere bedoeld voor groenvoorzieningen, watergangen, waterpartijen, fiets- en wandelpaden. Op deze gronden mogen uitsluitend in de gegeven bestemming passende bouwwerken worden gebouwd.

De als 'Verkeer - Verblijfsgebied' aangewezen gronden zijn onder meer bestemd voor (woon)straten, buurtwegen, pleinen en trottoirs met een inrichting hoofdzakelijk gericht op bestemmingsverkeer en verblijfsfuncties, parkeervoorzieningen en groen- en watervoorzieningen. Op gronden met deze bestemming mogen uitsluitend bouwwerken ten dienste van de genoemde bestemmingen worden gebouwd. De bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, zoals entrees tot parkeergarages en straatmeubilair mag ten hoogste 5 meter bedragen.

De bestemming 'Wonen' is onder andere bedoeld voor het wonen, groen en speelvoorzieningen en verblijfsgebieden. De hoofdbebouwing mag uitsluitend worden opgericht binnen de bouwzone. Vanwege het feit dat ter plaatse van de overige gronden geen nadere aanduidingen zijn opgenomen, mogen ter plaatse uitsluitend bouwwerken, geen gebouwen zijnde worden opgericht. Eén en ander met inachtneming van de opgenomen maatvoeringseisen.

Tot slot voorziet de dubbelbestemming 'Waarde - Archeologie' in de gewenste bescherming van mogelijke archeologische waarden. Bij bodemingrepen ter plaatse van gronden met een dergelijke dubbelbestemming kan in sommige gevallen een archeologisch onderzoek noodzakelijk zijn.

Het realiseren van de voorgenomen woningen binnen het plangebied is op basis van het geldende bestemmingsplan niet toegestaan. Voorliggend plan voorziet in de gewenste juridisch planologische kaders. In deze toelichting zal aangetoond worden dat de voorgenomen ontwikkeling in overeenstemming is met een goede ruimtelijke ordening.

Hoofdstuk 2 Beschrijving bestaande situatie

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt eerst ingegaan op de historie en de huidige ruimtelijke en functionele structuur van zowel het plangebied als de wijk Malburgen. Vervolgens wordt ingegaan op de aspecten verkeer en parkeren, groenstructuur en water.

2.2 Historische ontwikkeling

Het rivierengebied, waartoe de wijk Malburgen wordt gerekend, is niet alleen de laatste tijd maar al gedurende een relatief lange historische periode intensief bewoond geweest. Hierbij werd op de hoger gelegen zandige delen gewoond en werden gewassen verbouwd, terwijl de lager gelegen komgebieden geschikt waren om het vee te weiden. Daarnaast boden de rivieren goede mogelijkheden voor transport.

Op oude kaarten van het gebied is kasteel Malburgen aangegeven. Tevens is daarop de oude parochiekerk en enkele boerderijen van de middeleeuwse nederzetting Malburgen te herkennen, die net ten zuiden van de Bakenhofweg in de knik van de dijk heeft gelegen. Op dit punt is de dijk nog deels van middeleeuwse oorsprong.

De wijk Malburgen is voor de oorlog ontworpen. Malburgen zou de eerste, maar ook de enige uitbreidingswijk van Arnhem zijn aan de overkant van de Rijn, omringd door groen. De nieuwe dijk aanleg was het eerste begin van de woonwijk. Het moest een tuindorp worden met veel groen en kleine eengezinshuizen. Een patroon van waaivormige straten en singels moest het groen van buiten tot diep in de wijk brengen. Op belangrijke plekken waren kerken en pleinen gedacht. De oorlog bracht echter grote veranderingen in de planopzet. Door de grote woningnood moesten er snel veel goedkope woningen worden gebouwd. Behalve eengezinshuizen kwamen er veel flats. Zo'n 60% van de woningen in Malburgen is gerealiseerd in middelhoogbouw, voornamelijk portiek-etageflats. In Malburgen verrezen uiteindelijk 7000 woningen, waarvan zo'n 80% in de sociale sector. Daarnaast kwamen bedrijven en voorzieningen vaak op overgebleven locaties aan de rand van de wijk.

De ruimtelijke structuur van de wijk werd na de oorlog ingrijpend gewijzigd. Groene assen werden bebouwd. De nieuwbouw, die in de jaren '60 aan de randen van de wijk verrees, blokkeerde de open verbindingen van het waaivormige stratenpatroon met het buitengebied. Het gevolg was versnipperd groen in de woonbuurten, achterkanten van woningen georiënteerd op openbaar gebied en woonbuurten die door bebouwing afgesloten zijn van het groen dat om de wijk ligt. Van de eens bedoelde samenhang in de wijk en van de openheid naar het omringende landschap bleef weinig over.

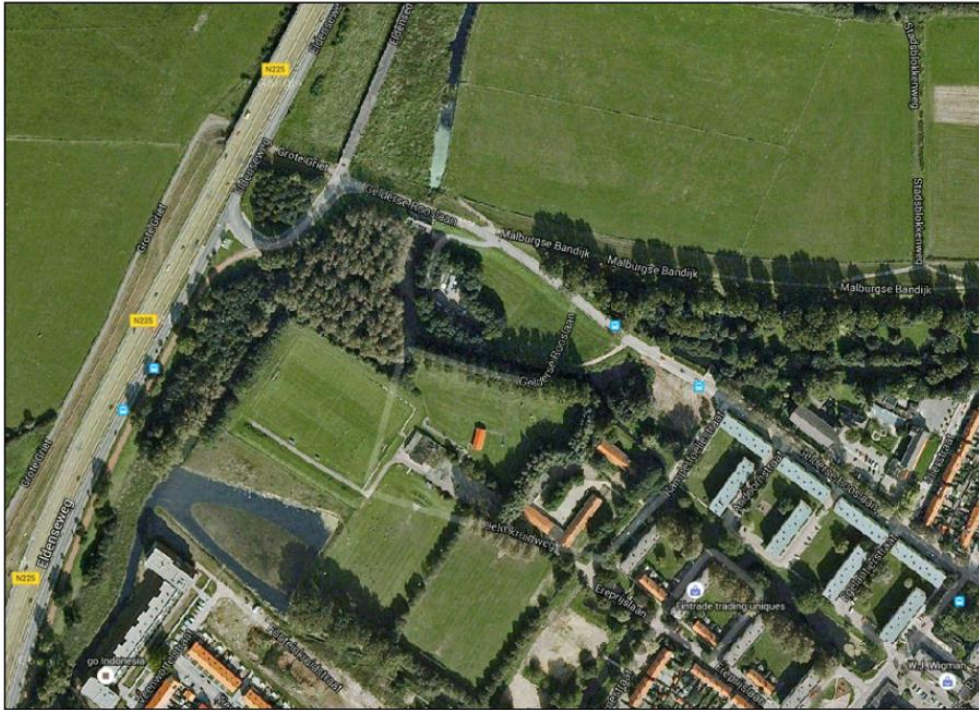
Er veranderde echter nog meer in de omgeving. Malburgen werd omgeven door nieuwe uitbreidingswijken in Arnhem-Zuid. In tegenstelling tot Malburgen bieden deze uitbreidingswijken meer keus aan aantrekkelijke, ruime woningen die voor veel mensen betaalbaar zijn. De belangstelling voor een woning in Malburgen is daardoor steeds meer afgenomen. Voor de herontwikkeling was de woningvoorraad in Malburgen erg eenzijdig en bestond deze voornamelijk uit kleine en goedkope huurwoningen. Dit maakte de wijk aantrekkelijk voor starters op de woningmarkt en mensen met een laag inkomen, maar voor wie een ruimere woning wilde of een koopwoning, waren er binnen de wijk nauwelijks mogelijkheden om door te stromen. Het gevolg was dat de huishoudens met een wat hoger inkomen naar andere wijken verhuisden. Inmiddels is de herontwikkeling van de wijk Malburgen in volle gang, het plangebied maakt onderdeel uit van deze herontwikkeling. Met deze herontwikkeling wordt onder andere ingezet op een betere en meer gevarieerde samenstelling van de woningvoorraad [bron: *Bestemmingsplan Malburgen West 2010*].

2.3 Ruimtelijke en functionele structuur

De ruimtelijke structuur in de omgeving van het plangebied wordt met name gevormd door de hier aanwezige infrastructuur (Eldenseweg en de Gelderse Rooslaan) en de bestaande robuuste groenstructuren.

De functionele structuur in het plangebied en de omgeving van het plangebied wordt met name gekenmerkt door het wonen met de daarbij behorende openbare groen- en watervoorzieningen en ontsluitingswegen.

De gronden binnen het plangebied waren in gebruik als sportvoorziening. Inmiddels is de woningbouwlocatie volledig bouwrijp gemaakt en is het gebied gelegen ten noord- en zuidoosten van het plangebied gedeeltelijk ontwikkeld. In afbeelding 2.1 en 2.2 is respectievelijk een foto van de voormalige en huidige situatie ter plaatse van het plangebied opgenomen.

Afbeelding 2.1: Luchtfoto plangebied voormalige situatie (Bron: Google maps)

Afbeelding 2.2: Luchtfoto plangebied huidige situatie (Bron: ArcGIS)

2.4 Verkeer en parkeren

Het plangebied wordt via de Kamperfoeliestraat en Zonnedauwweg ontsloten op de Gelderse Rooslaan. Via deze wegen kan worden ontsloten op de Nijmeegseweg en zijn de overige delen van de stad Arnhem te bereiken. De wegen in en om het plangebied zijn ingericht als 30 km/uur wegen, dit met uitzondering van de Gelderse Rooslaan (gedeeltelijk 50 km/uur).

De ontsluitingsweg Blauwgraspad is aanwezig, parkeervoorzieningen ontbreken nog binnen het plangebied.

2.5 Groenstructuur

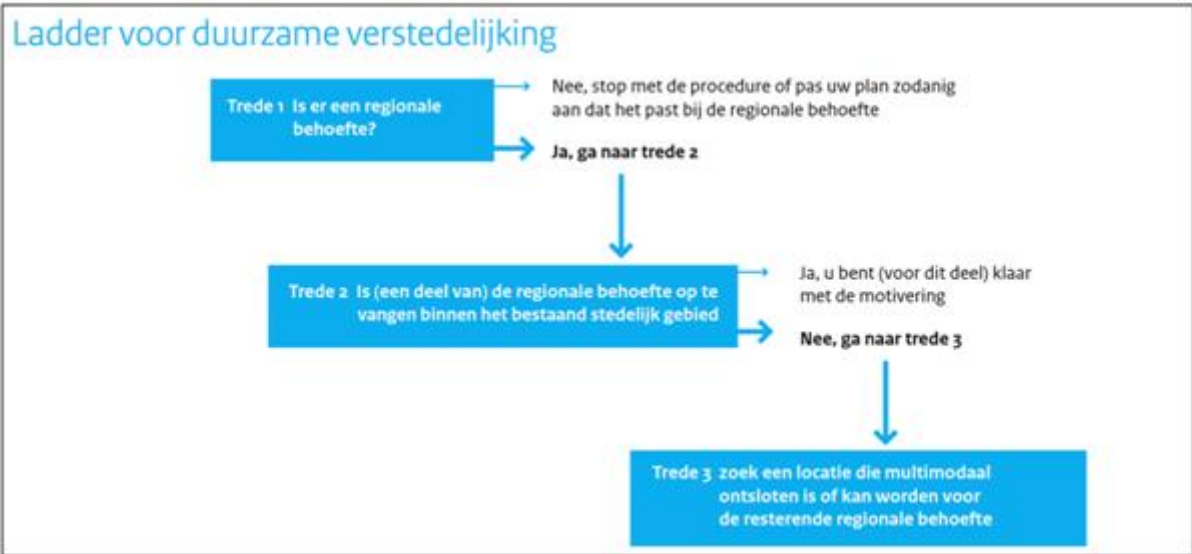
In de directe omgeving van het plangebied zijn forse groenstructuur aanwezig, vooral langs de Eldenseweg en de Gelderse Rooslaan. Daarnaast bevindt zich ten zuidoosten van het plangebied het park Malburgen West.

Binnen het plangebied is op dit moment geen (opgaand) groen aanwezig.

2.6 Water

In de omgeving van het plangebied is oppervlaktewater aanwezig in de vorm van meerdere watergangen waaronder de kwelsloot die evenwijdig en aan de zuidkant van de Bandijk loopt.

Binnen het plangebied zelf is geen oppervlaktewater aanwezig.

Afbeelding 3.1: Ladder voor duurzame verstedelijking (Bron: Ministerie van Infrastructuur en Milieu)

Hoofdstuk 3 Wettelijk- en beleidskader

3.1 Inleiding

Dit hoofdstuk beschrijft, voor zover van belang, het rijks-, provinciaal- en gemeentelijk beleid. Naast de belangrijkste algemene uitgangspunten worden de specifieke voor dit plangebied geldende uitgangspunten weergegeven. Het beleid is in dit bestemmingsplan afgewogen en doorvertaald op de verbeelding en in de regels.

In de betreffende paragrafen wordt de beoogde ontwikkeling getoetst aan het beleid. Uitzonderingen hierop betreffen de toetsing aan de Ladder voor duurzame verstedelijking, het verkeersbeleid en de milieu- en omgevingsaspecten. De toetsing van deze onderdelen vindt respectievelijk plaats in paragraaf 4.4, paragraaf 4.5 en hoofdstuk 5.

3.2 Ruimtelijk beleid

3.2.1 Rijksbeleid

3.2.1.1 Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte

De SVIR schetst het nieuwe ruimtelijke en mobiliteitsbeleid van het rijk in het perspectief van 2028 en 2040. De SVIR markeert een trendbreuk waarbij sterk wordt ingezet op decentralisatie van het ruimtelijk beleid naar provincies en gemeenten. In de nationale ruimtelijke hoofdstructuur maakt Arnhem deel uit van één van de negen 'stedelijke regio's met een concentratie van topsectoren'; expliciet wordt 'Health Valley' in en rond Arnhem-Nijmegen genoemd en 'mode en design' in Arnhem als onderdeel van de aanwezige topsector 'Creatieve industrie'. Een 'aantrekkelijk vestigingsklimaat in en een goede internationale bereikbaarheid van de stedelijke regio's met een concentratie van topsectoren' wordt in de SVIR gemarkeerd als een nationaal belang.

3.2.1.2 Ladder voor duurzame verstedelijking

In de SVIR wordt de ladder voor duurzame verstedelijking geïntroduceerd. Deze ladder is per 1 oktober 2012 als motiveringseis in het Besluit ruimtelijke ordening (artikel 3.1.6, lid 2) opgenomen. Doel van de ladder voor duurzame verstedelijking is een goede ruimtelijke ordening door een optimale benutting van de ruimte in stedelijke gebieden. Hierbij dient de behoefte aan een stedelijke ontwikkeling te worden aangetoond. De ladder kent drie treden die achter elkaar worden doorlopen.

3.2.1.3 Toetsing van het initiatief aan het rijksbeleid

De SVIR laat zich niet specifiek uit over dergelijke lokale ontwikkelingen. De beoogde woningbouwontwikkeling raakt dan ook geen rijksbelangen zoals opgenomen in de SVIR. In paragraaf 4.5.2 wordt de ontwikkeling getoetst aan de 'Ladder voor duurzame verstedelijking'.

3.2.2 Provinciaal beleid

3.2.2.1 Omgevingsvisie Gelderland

Algemeen

De provincie Gelderland heeft een nieuwe integraal provinciaal beleidsplan, de Omgevingsvisie Gelderland. Provinciale Staten van Gelderland heeft de Omgevingsvisie op 9 juli 2014 vastgesteld. In de Omgevingsvisie heeft de provincie twee doelen gedefinieerd die de rol en kerntaken van de provincie als middenbestuur benadrukken. De doelen zijn:

- een duurzame economische structuurversterking,
- het borgen van de kwaliteit en de veiligheid van onze leefomgeving.

Arnhem Nijmegen

Arnhem Nijmegen wordt gekenmerkt door:

- het grootste stedelijke netwerk van Oost-Nederland;
- hoge kwaliteit van het voorzieningenniveau;
- kennisinstellingen: universiteit en hogescholen;
- de strategische ligging halverwege de Randstad en het Ruhrgebied;
- economische kracht: brede basis en topsectoren;
- goede bereikbaarheid over weg, water en spoor;
- de combinatie van stedelijke kwaliteiten en een mooie natuurlijke omgeving.

De kwaliteiten van de regio bepalen in belangrijke mate de ontwikkelingsmogelijkheden en daarmee ook de concurrentiepositie van Gelderland in internationaal en nationaal verband. De innovatieve kwaliteiten bepalen de potenties van de regio.

De inzet van gemeenten, maatschappelijke organisaties, ondernemers en provincie is nodig om in te kunnen spelen op de opgaven in de regio. De gezamenlijke inspanningen richten zich op vier speerpunten.

<i>Innovatie en economische structuurversterking</i> - Topsector Health, Energie- en Milieutechnologie; - creatieve industrie, logistiek, agro, toerisme; - innovatie en samenwerking; overheid, ondernemingen, kennisinstellingen.	<i>Bereikbaar en verbonden</i> - een goed bereikbare regio; - verbeteringen bestaande infrastructuur weg, water, spoor; - voorkomen, benutten, bouwen.
<i>Sociaal economische vitaliteit en verstedelijking</i> - het belang van de bestaande woningvoorraad; - het voorzieningenniveau van de kernen staat onder druk; - voorkomen van overaanbod van bedrijventerreinen, detailhandel, kantoren.	<i>Gebiedskwaliteiten benutten</i> - kwaliteiten van het buitengebied (natuur en cultuurhistorie) verbinden met ontwikkelingsmogelijkheden

Ten aanzien van de in dit bestemmingsplan besloten ontwikkeling is het thema '*Sociaal economische vitaliteit en verstedelijking van belang*' alsmede de '*Gelderse ladder voor duurzaam ruimtegebruik*'. Hierna wordt op de desbetreffende onderdelen nader ingegaan.

Sociaal economische vitaliteit en verstedelijking

Er zijn nog veel nieuwe woningen nodig in de regio. In relatie tot versterking van de stedelijke structuur is het echter van groot belang welke bouwplannen als eerste gerealiseerd worden. Concentratie op de as Nijmegen-Arnhem (het stedelijk kerngebied), in relatie tot de OV-knooppunten, heeft hierbij voor de provincie prioriteit boven ontwikkeling op de flanken, omdat dat het beste bijdraagt aan versterking van de stedelijke structuur (met name afronding van Vinex-locaties in het middengebied). Naast nieuwbouw is de bestaande woningvoorraad minstens zo belangrijk. Hoe kunnen de kwaliteiten van de bestaande woningvoorraad worden benut en vergroot om de (toekomstige) vraag op de woningmarkt te beantwoorden?

Gelderse ladder voor duurzaam ruimtegebruik

De provincie heeft de rijksladder verbijzonderd voor Gelders gebruik. Dit betekent vooral dat de keuzes explicieter zijn gemaakt die de rijksladder al in zich heeft. Er wordt bijvoorbeeld gevraagd om bestaande gebouwen mee te wegen in een zorgvuldige afweging, in stedelijk gebied, in de randen rond het stedelijk gebied en erbuiten.

Toetsing van het initiatief aan de Omgevingsvisie Gelderland

De in dit bestemmingsplan besloten ontwikkeling voorziet in hoofdzaak in het wijzigen van de woningtypen in het plangebied, waarbij rijenwoningen worden gerealiseerd in plaats van vrijstaande woningen. Met deze ontwikkeling wordt aangesloten op de actuele vraag vanuit de markt en wordt bijgedragen aan het realiseren van voldoende woningen in Arnhem. Wat betreft de Gelderse ladder voor duurzaam ruimtegebruik wordt opgemerkt dat er sprake is van een binnenstedelijke locatie. Van bestaande bebouwing is geenszins sprake, hiermee is hergebruik/transformatie van bestaande gebouwen uitgesloten. Voor de toetsing van de ontwikkeling aan de ladder zoals opgenomen in het rijksbeleid wordt verwezen naar paragraaf 4.5.2. Geconcludeerd wordt dat het initiatief in overeenstemming is met de Omgevingsvisie Gelderland.

3.2.2.2 Omgevingsverordening Gelderland

De provincie beschikt over een palet van instrumenten waarmee zij haar ambities realiseert. De verordening wordt ingezet voor die onderwerpen waarvoor de provincie eraan hecht dat de doorwerking van het beleid van de Omgevingsvisie juridisch gewaarborgd is. De verordening voorziet ten opzichte van de Omgevingsvisie niet in nieuw beleid en is daarmee dus beleidsneutraal. De inzet van de verordening als juridisch instrument om de doorwerking van het provinciaal beleid af te dwingen is beperkt tot die onderdelen van het beleid waarvoor de inzet van algemene regels noodzakelijk is om provinciale belangen veilig te stellen of om uitvoering te geven aan wettelijke verplichtingen.

Dit bestemmingsplan voorziet in een binnenstedelijke ontwikkeling waarbij woningen worden gerealiseerd. Daarnaast is het plangebied gelegen in een intrekgebied (grondwaterwinning). Hierdoor zijn met name artikel 2.2.1.1 en 2.6.3.1 van belang. Hierna wordt het initiatief per artikel getoetst.

Artikel 2.2.1.1 Nieuwe woonlocaties

In een bestemmingsplan worden nieuwe woonlocaties en de daar te bouwen woningen slechts toegestaan wanneer dit past in het vigerende door Gedeputeerde Staten vastgestelde Kwalitatief Woonprogramma successievelijk de door Gedeputeerde Staten vastgestelde kwantitatieve opgave wonen voor de betreffende regio.

Toetsing van het initiatief aan artikel 2.2.1.1

In voorliggend geval is de 'Kwantitatieve opgave wonen' van toepassing. Hierin staat het volgende:

"De kwalitatieve woonprogramma's van de gemeenten en woningcorporaties en de aangetoonde (kwalitatieve) woningbehoefte vormen de inzet voor het woonbeleid in de regio Arnhem Nijmegen. Om het woonbeleid op regionaal niveau zo goed mogelijk af te stemmen op de kwalitatieve woningbehoefte en andere kwalitatieve uitgangspunten die in de provinciale woonvisie en het referentiekader beschreven worden, zullen de regio, de gemeenten binnen de regio en de in de regio werkzame woningcorporaties zich gezamenlijk met de provincie inspannen om ten aanzien van het regionaal woonprogramma 2010-2019 een aantal afspraken tot stand te laten komen."

Het stoplichtmodel voor woningbouwprogrammering regio Arnhem Nijmegen is ingevoerd om te sturen op het gewenste woonprogramma. Op basis van regionale afstemming tussen de gemeenten en in samenwerking met de provincie is het stoplichtenmodel uitgewerkt. Hierbij vormen de afspraken uit de 'Kwantitatieve opgave wonen' het uitgangspunt. Het model is getoetst door de provincie. De basis voor de keuzes die worden gemaakt is de 'Eindrapportage woningmarktonderzoek en woonagenda 2014-2020 regio Arnhem-Nijmegen' van Atrivé. Op pagina 19 van dit onderzoek wordt aangegeven dat de prognoses wijzen op een doorgaande huishoudensgroei in Arnhem en Omgeving tot 2030. Er is een behoorlijke vraag naar nieuwe woningen maar er moet wel in het juiste programma en in het juiste woonmilieu worden gebouwd. Hier ligt in Arnhem nog een opgave. Op pagina 21 en pagina 40 wordt aangegeven dat er in Arnhem vraag is naar vooroorlogse en groenstedelijke woonmilieus. Met de voorgenomen inrichting van het plangebied, welke uitgaat van een groenstedelijke woonmilieu met zowel koop- als huurwoningen, wordt in beperkte mate voorzien in de vraag. Hier wordt geconcludeerd dat het plan in overeenstemming is met de kwantitatieve en kwalitatieve opgave gesteld voor regio Arnhem-Nijmegen.

Artikel 2.6.3.1 Intrekgebied

In een bestemmingsplan krijgen Intrekgebieden geen bestemming die de winning van fossiele energie, zoals aardgas, aardolie, schaliegas en steenkoolgas, mogelijk maakt.

Toetsing van het initiatief aan artikel 2.6.3.1

Dit bestemmingsplan voorziet niet in de planologische kaders om binnen het plangebied fossiele energie te winnen. Voldaan wordt aan het bepaalde in artikel 2.6.3.1.

3.2.3 Gemeentelijk beleid

3.2.3.1 Structuurvisie Arnhem 2020

Algemeen

Het gebruik van de ruimte in een stad verandert voortdurend. De gemeentelijke structuurvisie is een belangrijk kader voor het beoordelen en entameren van ruimtelijke initiatieven en plannen in de stad. In december 2012 is de Structuurvisie Arnhem 2020 met doorkijk 2040 vastgesteld door de gemeenteraad.

De structuurvisie benoemt de belangrijkste principes voor het ruimtelijk ontwikkelingsperspectief van de stad en geeft een uitwerking van dit perspectief zowel naar een aantal thema's als naar gebieden in de stad, de zogenaamde 'koersgebieden'.

Koersgebieden

Zoals aangegeven worden in de structuurvisie koersgebieden onderscheiden, die behoren tot verschillende categorieën, te weten 'Gemengd stedelijk gebied', 'Woonlandschappen', 'Buitengebied', 'werklandschappen', 'Stationsknooppunten'. Het plangebied van dit bestemmingsplan maakt deel uit van het koersgebied "Woonlandschappen" en dan specifiek in het gebied "Malburgen Oost en West, de tuinstad opnieuw uitgevonden". In dit gebied staat het afmaken van de in gang gezette herstructurering voorop. Een overige belangrijke ontwikkeling is 'het realiseren van twee woonbuurten in het noordwesten van Malburgen'. Woningbouwlocatie Ww4 betreft één van deze locaties.

Thema: Wonen

Nederland krijgt in de toekomst te maken met twee belangrijke demografische ontwikkelingen die met elkaar samenhangen: vergrijzing en bevolkingskrimp. Demografische ontwikkelingen treden niet overal in gelijke mate op. De regionale verschillen in bevolkingsopbouw zullen binnen Nederland groter worden.

In Arnhem is voor de komende periode nog groei voorzien. De feitelijke realisatie van nieuwbouwwoningen in de komende jaren hangt af van de afzetkansen op de markt. Vanaf 2030 is de verwachting dat de groei zal afvlakken en mogelijk zal omslaan naar een daling van de bevolking in Arnhem. Nieuwbouwprogramma's zullen dan vooral bestaan uit vervangende nieuwbouw.

Toetsing van het initiatief aan de Structuurvisie Arnhem 2020

De woningbouwontwikkeling in het plangebied maakt onderdeel uit van het "Woonlandschappen - Malburgen Oost en West" en wordt expliciet genoemd als een te ontwikkelen woonbuurt. Dit bestemmingsplan voorziet in het wijzigen van de stedenbouwkundige invulling van het gebied, waarbij 10 vrijstaande woningen worden vervangen door 24 rijenwoningen. Met deze voorgenomen ontwikkeling wordt aangesloten bij de actuele vraag vanuit de markt en wordt door het realiseren van netto 10 extra woningen bijgedragen aan het voorzien in voldoende woningen. De woningen in het plangebied zijn bedoeld voor zowel de koop- als huursector. Het groene karakter van de straat, zoals opgenomen in het oorspronkelijk stedenbouwkundig plan, is ook uitgangspunt in het aangepaste plan (Bijlage 1). Geconcludeerd wordt dat het project in overeenstemming is met de 'Structuurvisie Arnhem 2020'.

3.2.3.2 Ontwikkelingsplan Malburgen en Nota Bouwstenen

Algemeen

De basis voor de herontwikkeling van Malburgen (waar WW4 deel van uitmaakt) is het Ontwikkelingsplan Malburgen (uit 1998) en de Nota Bouwstenen (uit 2000). In het Ontwikkelingsplan Malburgen werd de toekomstvisie voor de wijk Malburgen geschetst en deze is verder uitgewerkt in de

Nota Bouwstenen. Beide documenten zijn vastgesteld door de gemeenteraad en vormen nu nog de basis van de herontwikkeling van het deelgebied WW4.

Het Ontwikkelingsplan Malburgen werd en wordt ingezet op het doorbreken van de destijds eenzijdig opgebouwde bevolkingssamenstelling. Het streven is gericht op een naar inkomen meer evenwichtige bevolkingssamenstelling. Woningbouwprogrammering wordt als middel ingezet om de aanvullende inkomensgroepen (midden en hogere inkomens) te verleiden om te komen wonen in de wijk Malburgen.

Naast het toevoegen van koopwoningen kan ook het toevoegen van huurwoningen met een huurprijs (ruim) boven de huurliberalisatiegrens tot het gewenste resultaat leiden.

Toetsing van het initiatief aan het Ontwikkelingsplan Malburgen en de Nota Bouwstenen

Met de voorgenomen ontwikkeling, zoals verwoord en verbeeld in hoofdstuk 4, is rekening gehouden met hetgeen opgenomen in het ontwikkelingsplan en de nota. Wel heeft er een verschuiving plaatsgevonden aangezien het vorige plan, welke uitging van een middelhoog tot hoog prijspeil, niet goed in de markt kon worden afgezet. Geconcludeerd wordt dat dit bestemmingsplan in overeenstemming is met het Ontwikkelingsplan Malburgen en de Nota Bouwstenen.

3.3 Woonbeleid

3.3.1 De Arnhemse Woonprincipes 2025

3.3.1.1 Algemeen

De Arnhemse Woonprincipes 2025 (de Arnhemse woonvisie) zijn met brede participatie uit de stad tot stand gekomen. Deze Woonprincipes vormen tezamen de actualisering van de Woonvisie 2015 en de strategische koers die er voor moet zorgen dat Arnhem ook in de toekomst een woonstad blijft waar het voor iedereen aantrekkelijk is om te wonen, te leren, te werken en te leven. Bij het opstellen van de Woonprincipes is rekening gehouden met wet- en regelgeving en beleidskaders van andere overheden.

Met instrumenten als het Volkshuisvestelijk kader, de Uitvoeringsagenda en het Procesplan (langer) Zelfstandig wonen, stuurt de gemeente in het woonprogramma op een kwalitatieve en gedifferentieerde woningvoorraad dat nu en in de toekomst kan voldoen aan de vraag en behoefte van alle woningzoekenden. Het fundament voor het Wonen in Arnhem ligt in de bestaande woningvoorraad, de transformatiemogelijkheden van gebouwen, en een aanvullende nieuwbouwopgave. Hiermee kan meer aanbod gecreëerd worden aan levensloopgeschikte woningen en woonvormen in verschillende prijsklassen, in koop en huur. Daarbij streven we met een gezonde mix aan diverse bevolkings- en inkomensgroepen naar prettige, veilige en toegankelijke woon- en leefomgevingen in wijken en buurten.

De nieuwe Arnhemse Woonprincipes 2025, zijn door de gemeenteraad vastgesteld op 14 december 2015 en vervangen de Arnhemse Woonvisie 2015 (vastgesteld in 2004) en bijbehorende Arnhemse Woonagenda 2011-2015.

3.3.1.2 Woonprincipes 2025

De onderstaande vier pijlers vormen de hoofddoelen van de Woonprincipes:

1. Duurzaam betaalbaar; hierbij zorgen we dat er voor elk inkomen voldoende passende sociale en betaalbare woningen beschikbaar zijn. Daarbij sturen we niet alleen op aantallen, maar streven we ook naar een goede prijskwaliteit en op de duurzaamheid van woningen in de nieuwbouw en in de bestaande woningvoorraad.
2. Levensloopgeschikt wonen; door meer levensloopgeschikte woningen aan de voorraad toe te voegen én bestaande woningen aan te passen of op te plussen, kunnen we mensen, gezond of beperkt, in verschillende levensfasen van hun leven, een passende woonplek blijven bieden in Arnhem.
3. Aantrekkelijke woonstad; Arnhem heeft door zijn centrale ligging een bijzondere ruimtelijke en groene kwaliteit. Met de binnenstad, de Rijn en stadsparken in combinatie met wonen, leren, werken en verblijven maakt het de stad vitaler. Arnhem wil een aantrekkelijke woonstad zijn en blijven voor haar huidige inwoners, maar ook meer studenten en midden en hoge inkomens aan zich binden door het bieden van aantrekkelijke, levendige of bijzondere woonmilieus.
4. Wijken met identiteit; Elke wijk heeft zijn eigen herkenbare identiteit die recht doet aan de beleving van haar inwoners. Met deze variëteit wil de stad inzetten op een duurzame woon- en leefomgeving waar bewoners trots zijn op hun wijk, waar ze zich thuis en ook zelf verantwoordelijk voor voelen. Dat palet van eigen identiteit en karakters van wijken draagt bij aan de aantrekkingskracht van Arnhem als woonstad.

Deze vier pijlers van de woonprincipes zijn onlosmakelijk verbonden aan het overkoepelde thema Duurzaamheid. Tezamen vormen ze de ruggengraat van de Arnhemse Woonprincipes 2025.

3.3.1.3 Wonen, Welzijn en Zorg versus Langer Zelfstandig Wonen

Er ligt op het gebied van Wonen, Welzijn en Zorg een stevige fysieke huisvestingsopgave. Door meer levensloopgeschikte woningen aan de voorraad toe te voegen én bestaande woningen preventief aan te passen of op te plussen, kunnen we mensen, gezond of beperkt, in verschillende levensfasen van hun leven, een passende woonplek blijven bieden. Daarnaast ligt er de opgave om voor bijzondere doelgroepen en m.n. voor mensen in kwetsbare posities meer geschikt en passend kleinschalig aanbod aan woonvormen of (beschutte, beschermde) woonconcepten te realiseren en te faciliteren dat het (langer) zelfstandig wonen, aangevuld wordt met arrangementen van (thuis)zorg, begeleiding, ondersteuning of toezicht en andere vormen van dienstverlening en welzijnsvoorzieningen in de directe of nabijge woonomgeving kan worden geboden.

3.3.2 Toetsing van het initiatief aan de Arnhemse Woonprincipes 2025

Met dit bestemmingsplan wordt een deel van woningbouwlocatie Ww4 op een andere wijze ingevuld. De belangrijkste wijziging betreft het realiseren van 24 tal rijenwoningen in plaats van 10 vrijstaande woningen. Deze wijziging is wenselijk omdat geconstateerd is dat er op dit moment te weinig vraag is naar vrijstaande woningen (hoog prijspeil) in het betreffende gebied, maar juist wel behoefte is aan goedkopere rijenwoningen in de huur- en koopsector. Met de wijziging wordt dan ook bijgedragen aan het realiseren van voldoende woningen in de juiste categorie. Wat betreft doelgroepen zijn de woningen binnen het plangebied geschikt voor verschillende huishoudenssamenstellingen uit diverse leeftijdsgroepen. Voor een nadere toelichting op het programma wordt verwezen naar paragraaf 4.3. Geconcludeerd wordt dat de ontwikkeling in overeenstemming is met de gemeentelijke woonvisie.

3.4 Welstandsbeleid

3.4.1 Welstandsnota 2015

3.4.1.1 Algemeen

Op 13 juli 2015 heeft de gemeenteraad van Arnhem de nieuwe welstandsnota vastgesteld. Arnhem is een aantrekkelijke stad om te wonen en te verblijven. Het uiterlijk van de stad draagt daar aan bij. De gemeente wil dat zo houden.

De gemeente wil dat nieuwe bouwwerken in zijn algemeenheid passen in hun omgeving. De bestaande stad is dus het referentie- en inspiratiekader. Voor de meest voorkomende bouwwerken zijn verder in de nota gebiedsgerichte criteria opgenomen.

3.4.1.2 Toetsing van het initiatief aan de Welstandsnota 2015

Het plan is voorgelegd aan het team Welstand en Monumenten. Het team is van mening dat de opzet van de massa's en de gevels een goed kloppend beeld geven. De afwisseling van platte daken en zadeldaken aan de noord- en zuidzijde is goed in balans, het zorgt er voor dat het beeld niet saai wordt. Het team is positief over het schetsontwerp en de stedenbouwkundige opzet. De suggestie wordt gedaan om voor de daken een mooie, strakke dakpan te gebruiken en eenvoudige en strakke dakgoten aan te brengen. Bij een deel van het plan wordt gebruikgemaakt van drie verschillende kleuren, daardoor ontstaat een levendig beeld. De materialisering is nog onbekend, daarover kan het team nog geen uitspraak doen. Bij de aanvraag omgevingsvergunning voor het bouwen zal worden getoetst op de ontwerpen voldoen aan de welstandscriteria.

3.5 Verkeersbeleid

De beoogde ontwikkeling raakt in het kader van verkeer geen rijks- en provinciale belangen. Daarnaast zijn de beleidsuitgangspunten, gelet op de beperkte omvang en het lokale karakter van de ontwikkeling, niet relevant. Hierna wordt ingegaan op het gemeentelijk beleid.

3.5.1 Gemeentelijk beleid

De gemeente Arnhem heeft haar verkeersbeleid op hoofdlijnen verwoord in de Structuurvisie Arnhem 2020-2040 (vastgesteld 2012). Voor mobiliteit biedt het structuurplan een ruimtelijk ontwikkelingsperspectief. Arnhem streeft naar een duurzame bereikbaarheid in een aantrekkelijke en veilige stad. Vooral in de bestaande stad geldt daarbij het principe: eerst de bestaande verkeersruimte beter benutten en pas daarna zoeken naar mogelijkheden tot uitbreiding van de (auto)verkeersruimte. De inzet van slim ruimtegebruik, voor versterking van fiets en openbaar vervoer, aangevuld met spitsmijdende maatregelen moet Arnhem de komende jaren bereikbaar houden.

In maart 2013 is een beleidsnota fietsverkeer 'Nieuwe verbindingen, nieuwe fietsers' vastgesteld. Deze nota is een uitwerking van de inzet voor versterking van het fietsgebruik. Inzet is de bestaande fietser beter faciliteren maar vooral automobilisten verleiden meer te fietsen. Uitgangspunten voor deze beleidsnota zijn:

1. nadruk op utilitair fietsgebruik (de ritten naar werk, school en voorzieningen);
2. inzetten op de nieuwe fietser, dat is de fietser die nu nog in de auto zit;
3. aanleggen van kortsluitende verbindingen;
4. aanleggen van hoogwaardige doorgaande verbindingen (snelfietsroutes);
5. hoogwaardige stallingsvoorzieningen (belangrijk bij ketenverplaatsingen).

De bestaande fietser heeft vooral behoefte aan een samenhangend fietsnetwerk, veiligheid, comfort, snelheid en stallingsvoorzieningen. Om de nieuwe fietser te verleiden zullen we vooral moeten inzetten op de aanleg van nieuwe verbindingen. De opkomst van de elektrische fiets helpt hierbij.

In mei 2013 is de beleidsnota openbaar vervoer 'De reiziger centraal' vastgesteld. Deze nota heeft als doel het in stand houden van betaalbaar en kwalitatief goed openbaar vervoer en het doorgroeien naar emissieloos openbaar vervoer. Het openbaar vervoer wordt toekomstvast door een kwaliteitsslag met als maatregelen:

- een hoogwaardig openbaar vervoernetwerk;

- de reiziger centraal stellen;
- een mobiliteit bieden voor iedereen;
- een emissieloos openbaar vervoer.

3.5.2 Toetsing van het initiatief aan het verkeersbeleid

Wat betreft de toetsing van de aspecten verkeer en parkeren wordt korthedshalve verwezen naar paragraaf 4.4. Hier wordt geconcludeerd dat het plan past in het bovenlokaal beleid en in overeenstemming is met het gemeentelijk verkeersbeleid.

3.6 Milieu- en omgevingsbeleid

Op grond van artikel 3.1.6 van het Besluit ruimtelijke ordening moet in de toelichting op het bestemmingsplan een beschrijving worden opgenomen van de wijze waarop de milieukwaliteitseisen bij het plan zijn betrokken. Daarbij moet rekening gehouden worden met de geldende wet- en regelgeving en met de vastgestelde (boven)gemeentelijke beleidskaders. In de volgende subparagrafen wordt nader ingegaan op de van belang zijnde thema's, waaronder geluid, hinder, bodem, luchtkwaliteit en externe veiligheid.

In hoofdstuk 5 worden de resultaten van het onderzoek naar de milieukundige uitvoerbaarheid beschreven. Hier wordt geconcludeerd dat de voorgenomen ontwikkeling in overeenstemming is met het gemeentelijk milieu- en omgevingsbeleid en dat er sprake is van een goede ruimtelijke ordening.

3.6.1 Geluid

Wet geluidhinder

De Wet geluidhinder heeft tot doel de mens te beschermen tegen geluidhinder. Dit is in de wet uitgewerkt in een normenstelsel voor de toelaatbare geluidbelasting in de woonomgeving. Alleen planologisch nieuwe situaties worden getoetst aan de wet. Naast woningen zijn er nog een aantal geluidgevoelige objecten aangewezen zoals scholen en zorginstellingen.

In de Wet geluidhinder staan regels voor weg- en railverkeerslawaaï en voor gezoneerde industrieterreinen. De wet werkt verder met zones: dit zijn aandachtsgebieden rond geluidbronnen waarbinnen regels en normen gelden om de negatieve gevolgen van geluidhinder te beperken. Bij (planologische) wijzigingen moet er akoestisch onderzoek plaatsvinden naar de gevolgen.

De Wet geluidhinder kent een normenstelsel met een voorkeurswaarde en grenswaarden. Als de geluidbelasting beneden de voorkeurswaarde blijft dan zijn er vanuit de wet geen belemmeringen voor nieuwe geluidgevoelige situaties. Bij een geluidbelasting tussen de voorkeurswaarde en de grenswaarde moet er een gemotiveerd besluit genomen worden om nieuwe geluidgevoelige ontwikkelingen mogelijk te maken (hogere waarde).

Voor het verlenen van een hogere waarde is de nota "uitvoeringsbeleid hogere grenswaarde" van de gemeente Arnhem van toepassing.

Beleidsplan Geluid

Het beleidsplan Geluid heeft tot doel geluidsnormen voor nieuwe situaties af te stemmen op de aard en de functie van een gebied. Hierdoor kan beter rekening gehouden worden met ontwikkelingen en verwachting van de gebruikers van een gebied. In het centrum en dichtbij goed openbaar vervoer wil de gemeente Arnhem veel functies mogelijk maken. Als gebieden intensiever gebruikt worden neemt de kans op geluidhinder ook toe. Andere gebieden zoals de parken worden juist gewaardeerd om hun relatieve rust. Deze uitgangspunten hebben geleid tot een gebiedsgerichte invulling van geluidskwaliteiten binnen Arnhem. Naarmate de geluidbelasting hoger is neemt het belang van een zorgvuldige invulling van de totale leefomgevingskwaliteit toe.

3.6.2 Luchtkwaliteit

Wet Luchtkwaliteit 2007

De Europese richtlijnen zijn geïmplementeerd in titel 5.2 van de Wet Milieubeheer. Het doel van deze wetgeving is het beschermen van mens en milieu tegen de negatieve effecten van luchtverontreiniging. De wet is primair gericht op het voorkomen van negatieve effecten op de gezondheid van de mens. Daarnaast zijn er voor de stoffen zwaveldioxide en stikstofoxiden ook normen opgenomen ter bescherming van ecosystemen.

Voor het toetsen van ruimtelijke plannen zijn de volgende grenswaarden het meest relevant:

- PM10 (fijnstof)
 1. de jaargemiddelde concentratie van 40 µg PM10/m³ mag met ingang van 1 januari 2005 niet worden overschreden;
 2. de 24 uursgemiddelde concentratie van 50 µg PM10/m³ mag met ingang van 1 januari 2005 niet vaker dan 35 keer per jaar worden overschreden;
- NO₂ (stikstofdioxide)
 1. de jaargemiddelde concentratie van 40 µg NO₂/m³ mag met ingang van 1 januari 2010 niet worden overschreden;
 2. de uurgemiddelde concentratie van 200 µg NO₂/m³ mag met ingang van 1 januari 2010 niet vaker dan 18 keer per jaar worden overschreden.

Voor de overige stoffen worden in Nederland geen overschrijdingen gerapporteerd.

In de wet zijn de grenswaarden ten opzichte van eerdere regelgeving ongewijzigd gebleven, maar de wet geeft net als het voorgaande BLK2005 (Besluit Luchtkwaliteit) meer armslag om ruimtelijke plannen die gevolgen hebben voor de luchtkwaliteit uit te voeren. Hierbij wordt tevens de term "in betekende mate (IBM)" geïntroduceerd. Dit wil zeggen dat projecten met een bepaalde mate van verslechtering toch doorgang kunnen vinden. De grens ligt bij een toename van maximaal 3%. Deze 3% is gekoppeld aan de IBM projecten opgenomen in het Nationale Samenwerkingsverband Luchtkwaliteit (NSL). De NSL is in 2009 van kracht geworden.

Beleidsnota Lucht en Uitvoeringsprogramma Luchtkwaliteit

Het Arnhemse beleid op gebied van luchtkwaliteit is vastgelegd in de Beleidsnota Lucht uit 2005. Deze nota is erop gericht nieuwe overschrijdingen van de normen uit de Wet Milieubeheer te voorkomen en bestaande of dreigende overschrijdingen op te lossen. Daarnaast richt de Beleidsnota Lucht zich op het beperken van overlast door geurhinder. Voor wat betreft het halen van de normen uit het BLK2005 en de Wet Milieubeheer is de beleidsnota vertaald naar maatregelen in het Uitvoeringsprogramma Luchtkwaliteit 2010 - 2014.

3.6.3 Hinder

In het kader van bedrijven en milieuzonering dienen de effecten van inrichtingen op hun omgeving (gevoelige bestemmingen, waaronder eventueel nieuw te ontwikkelen woningen) in beeld gebracht te worden. Voorbeelden van hinder zijn geluid, geur, stof of gevaar. In de VNG-publicatie 'Bedrijven en milieuzonering 2009' is een lijst van inrichtingen opgenomen waarbij de inrichtingen op grond van de hinder die zij veroorzaken, zijn opgedeeld in 6 categorieën. Hierbij wordt er vanuit gegaan dat een inrichting uit categorie 1 relatief weinig hinder veroorzaakt en een inrichting uit categorie 6 bijzonder veel hinder veroorzaakt.

Geurhinder van industriële bedrijven

Het beleidsplan Geur uit 2010 gaat in op geur afkomstig van industriële bedrijven waarvoor de gemeente Arnhem het bevoegde gezag is. Milieubeleid kan een positieve bijdrage leveren aan maatschappelijke thema's als gezondheid, veiligheid, leefbaarheid, duurzaamheid en ruimtelijke kwaliteit. Geur is een milieuaspect dat een belangrijke bijdrage levert aan de leefbaarheid. Het geurbeleid van de gemeente Arnhem sluit, voor zover dat mogelijk is, aan op het geurbeleid van de provincie Gelderland. Het doel van het geurbeleid is dat inwoners van Arnhem nu en in de toekomst niet worden blootgesteld aan geuroverlast door industriële bedrijven.

3.6.4 Externe veiligheid

Met externe veiligheid wordt bedoeld de kans op overlijden van mensen buiten de grenzen van een bedrijf of transportmedium, als rechtstreeks gevolg van een ongeval met (gevaarlijke) stoffen binnen de grenzen van het bedrijf dan wel het transportmedium. In de externe veiligheid worden twee risicobegrippen gehanteerd het PR (Plaatsgebonden Risico) en het GR (Groepsrisico).

Landelijk beleid

Voor bedrijven is op 28 oktober 2004 het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi) in werking getreden. In het Bevi worden milieukwaliteitseisen vastgelegd die in de ruimtelijke planvorming moeten doorwerken. In het Bevi wordt een onderscheid gemaakt in kwetsbare en beperkt kwetsbare objecten. De 10-6 PR contour geldt ten opzichte van kwetsbare objecten als grenswaarde en ten opzichte van beperkt kwetsbare objecten als richtwaarde. Het beoordelingskader voor het

groepsrisico is een oriënterende waarde.

Voor ondergrondse (aardgas)leidingen is er het Besluit externe veiligheid buisleidingen en voor de transportroutes (weg, water, spoor) het Besluit transportroutes externe veiligheid (Btev). In het Btev zijn de milieukwaliteitseisen vastgelegd die in de ruimtelijke planvorming moeten doorwerken.

Gemeentelijk beleid

Op 9 maart 2015 is het beleidsplan Externe Veiligheid (vastgesteld op 21 november 2005) wederom met 4 jaar is verlengd. Dit beleidsplan beschrijft de mate van gewenste externe veiligheid in Arnhem. Uitgangspunt hierbij zijn de landelijke normen voor het plaatsgebonden risico en het groepsrisico. In een groot gedeelte van de stad streven we naar het niet doen toenemen van de risico's. Op sommige plekken in de stad, op bedrijventerreinen voor zware industrie en de volgens het structuurplan stedelijke zone accepteren we een hoger risico dan op andere plaatsen. Wel moet daar extra aandacht zijn voor de beschikbare mogelijkheden voor rampenbestrijding, de zelfredzaamheid van mensen en de hulpverlening.

3.6.5 Groen en ecologie

Regels ter bescherming van de natuur (Wet natuurbescherming)

De wet vervangt het huidige wettelijke stelsel voor de natuurbescherming, als neergelegd in de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Boswet, door één integraal en vereenvoudigd kader. De wet neemt de Europese regelgeving als uitgangspunt. Waar dat noodzakelijk is voor een adequate bescherming van natuurwaarden waarvoor geen specifieke bescherming is voorzien in Europese regelgeving worden aanvullende nationale beschermingsvoorschriften verankerd.

De wet gaat over de bescherming van de kernnatuurwaarden en de houtopstanden, als onderdeel van een groter maatregelenpakket gericht op de bescherming van natuurwaarden en het tegengaan van biodiversiteitsverlies.

De taken en verantwoordelijkheden worden zoveel mogelijk bij de provincies neergelegd.

Bescherming van soorten

De wet sluit aan bij het specifieke beschermingsregime uit de Vogelrichtlijn, de Habitatrichtlijn en de natuurbeschermingsverdragen, zoals het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn. Er wordt voorzien in concrete verboden ten aanzien van onder meer het vangen en doden van in die bronnen genoemde diersoorten, de verstoring van deze soorten en aantasting van hun rust- en voortplantingsplaatsen, alsmede in een verbod op het plukken en vernielen van bepaalde planten. Voorts wordt voorzien in limitatief opgesomde gronden voor ontheffing van deze verboden. Anders dan in de oude Flora- en faunawet 2002 zijn enkel opzettelijk verrichte handelingen strafbaar. Bij vogels zijn bovendien verstoringen niet strafbaar als de staat van instandhouding van die vogelsoorten niet in gevaar komt. Gedeputeerde staten kunnen ontheffing verlenen van verboden als voldaan is aan de voorwaarden in artikel 3.3 lid 4 en artikel 3.8 lid 5.

Daarnaast geldt als beschermingsregime voor (nationale) soorten:

- a. een zorgplicht die van toepassing is op alle natuurwaarden in Nederland;
- b. een verbod op het opzettelijk doden van de in de bijlage van de wet genoemde dieren, met een ontheffingsregime dat ruimer is dan dat voor internationaal en Europees beschermde soorten (zoogdieren, reptielen, amfibieën en thans op een rode lijst staande vissen, dagvlinders, libellen en kevers) (82 soorten);
- c. een verbod op het vangen van dieren genoemd in de bijlage en het opzettelijk beschadigen van hun vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen (zoals de dassenburcht); en
- d. een verbod op het plukken of opzettelijk vernielen van in de bijlage genoemde vaatplanten (63 soorten, waaronder orchideeën).

Er wordt voorzien in ruimere ontheffingsmogelijkheden, dan voor de strikt beschermde soorten gelden (artikel 3.10 lid 2).

3.6.6 Water

Rijksbeleid

Het Rijksbeleid op het gebied van het waterbeheer is vastgelegd in het Nationaal Waterplan (NWP) 2016-2021 (vastgesteld 17 december 2015). Het plan geeft op hoofdlijnen de ambities weer van het Rijk ten aanzien van het nationale waterbeleid en het daaraan gerelateerde ruimtelijke beleid. De belangrijkste ambities richten zich op waterveiligheid, zoetwater en waterkwaliteit. Maar ook de Deltabeslissingen en enkele waterafhankelijke thema's als natuur en duurzame energie hebben in het plan een plek gekregen.

In de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte uit 2012 is water een onderwerp. Het gaat om de bescherming van de grondwaterkwaliteit en –kwantiteit, de bescherming en verbetering van de waterkwaliteit, een goede zoetwatervoorziening en voldoende ruimte voor waterveiligheid. Verder is klimaatbestendige (her)ontwikkelingen, met water als belangrijk aspect, een belangrijk onderwerp. In april 2011 hebben Rijk, provincies, gemeente, waterschappen, en drinkwaterbedrijven afgesproken om gezamenlijk maatregelen te nemen voor een doelmatiger waterbeheer; het Bestuursakkoord Water. De inzet ligt bij mooi, veilig, schoon, gezond en duurzaam beheer van watersysteem en waterketen. De kwaliteit moet omhoog tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten. In de Waterwet (22 december 2009) zijn ondermeer de gemeentelijke watertaken opgenomen: de zorgplicht voor hemelwater indien de eigenaar van het terrein het hemelwater in alle redelijkheid niet op eigen terrein kan verwerken en de regierol van gemeenten bij de grondwaterzorgplicht.

Provinciaal beleid

Op provinciaal niveau zijn alle beleidsplannen geïntegreerd in één plan: de Omgevingsvisie Gelderland (vastgesteld 9 juli 2014). Water is opgenomen in twee centrale doelstellingen, te weten het borgen van de kwaliteit en de veiligheid van de leefomgeving. Realisatie van deze doelstellingen betekent onder meer:

- ontwikkelen met kwaliteit, met respect voor ruimtelijke, landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten;
- een robuust en toekomstbestendig water- en bodemsysteem voor alle functies; bij droogte, hitte en waterovervloed;
- een gezonde en veilige leefomgeving
- een gezonde vrijetijdseconomie en aandacht voor beleving, bereikbaarheid en toegankelijkheid van cultuur, natuur en landschap.

Beleid waterschap en gemeente

Het stedelijk waterbeheer in Arnhem-Zuid is overgedragen aan het Waterschap Rivierenland waardoor de gemeente Arnhem rekening dient te houden met het vigerende beleid van het waterschap. Relevant beleid voor de gemeente Arnhem is het Waterbeheerprogramma 2016-2021 "Koers houden, kansen benutten" en de keur en de legger van het waterschap.

Het waterbeleid van de gemeente Arnhem is vastgelegd in de volgende beleidsplannen.

- Gemeentelijk RioleringsPlan (2014-2018), vastgesteld op 2 november 2015.
Dit plan richt zich vooral op het herstellen dan wel vervangen van slechte riolen en geeft invulling van de gemeentelijke zorgtaken voor grondwater en hemelwater
- Waterplan Arnhem (2009-2015), vastgesteld op 19 oktober 2009.
Door de gemeente Arnhem en haar waterpartners is dit Tweede Waterplan Arnhem opgesteld. Op 26 februari 2010 hebben gemeente en de beide waterschappen de intentieovereenkomst ondertekend. Het waterplan is gebaseerd op 4 hoofddoelstellingen:
 1. Arnhem aantrekkelijke waterstad;
 2. Klimaatbestendig watersysteem en waterketen;
 3. Goede kwaliteit water en waterbodem;
 4. Bewustwording.

Resumé

Uitgangspunt in het huidige beleid van gemeente, waterschap en provincie is dat planontwikkeling moet aansluiten bij een duurzaam integraal waterbeheer. Dit betekent dat:

- negatieve verstoring van de grondwaterstanden en –stromingen niet toegestaan zijn om grondwateroverlast en/of verdroging op de locatie en het boven- en benedenstrooms gelegen gebied te voorkomen.
- maatregelen getroffen moeten worden ter voorkoming van (grond)watervervuiling.
- bij nieuwbouw het regenwater binnen het plangebied afgekoppeld moet worden van de riolering en worden verwerkt op eigen terrein.

- voldoende oppervlaktewater aanwezig is en op de juiste locatie.
- het verhard oppervlak zoveel mogelijk beperkt wordt.
- het gebruik van uitloogbare materialen en chemische bestrijdingsmiddelen niet is toegestaan.

3.6.7 Bodem

Voor deze ontwikkellocatie is getoetst of de bodemkwaliteit (inclusief grondwater) de gewenste ruimtelijke ontwikkelingen toelaat. Ook is getoetst of een eventuele bodemverontreiniging gevolgen heeft voor de financiële uitvoerbaarheid van de ontwikkeling.

Als toetsingskader wordt gebruik gemaakt van onderstaande bodemregelgeving:

- Wet Bodembescherming (gewijzigd 2013);
- Beleidsnota bodem 2012, Provincie Gelderland, gemeente Arnhem en gemeente Nijmegen, 1 december 2012;
- Besluit Bodemkwaliteit (2008);
- Nota Bodembeheer, september 2011.

3.6.8 Cultuurhistorie en archeologie

Rijksbeleid

Erfgoedwet

Cultuurhistorische objecten die zeldzaam of schaars zijn en die voor mensen in hoge mate het beeld van Nederland bepalen, worden aangewezen als monumenten. In de Monumentenwet 1988 is vastgelegd hoe monumenten van bouwkunst en archeologie en stads- en dorpsgezichten moeten worden beschermd. Vanaf 1 juli 2016 maakt de Monumentenwet 1988 deel uit van de Erfgoedwet, dat hiermee het belangrijkste beschermingsinstrument voor het cultuurhistorisch én archeologisch erfgoed in Nederland wordt.

Besluit ruimtelijke ordening (Bro)

Cultuurhistorie moet op basis van het Bro (art 3.1.6) goed in bestemmingsplannen verankerd worden. Dit behelst niet alleen een beschrijving van de aanwezige en te verwachten cultuurhistorische waarden, maar ook een waardering ervan en een advies over toekomstige omgang ermee, gelet op de ruimtelijke opgave die in het bestemmingsplan aan de orde is. Aangegeven moet worden hoe met de cultuurhistorische waarden rekening is gehouden in het bestemmingsplan.

Verdrag van Valletta en de Wet op de archeologische monumentenzorg

De bescherming van het archeologische erfgoed in de bodem en de inbedding ervan in de ruimtelijke ontwikkeling is het onderwerp van het Europese Verdrag van Valletta (Malta). In 1992 ondertekenden twintig Europese staten, waaronder Nederland, dit verdrag. De belangrijkste uitgangspunten van het verdrag zijn:

- archeologische waarden dienen zoveel mogelijk (in situ) in de bodem bewaard te blijven en beheermaatregelen dienen genomen te worden om dit te bewerkstelligen;
- vroeg in de ruimtelijke ordening dient al rekening gehouden te worden met archeologie;
- bodemverstoorders betalen het archeologisch (voor)onderzoek wanneer behoud in situ niet mogelijk is.

In 2007 is het verdrag vertaald in de Monumentenwet 1988 en maakt thans deel uit van de Erfgoedwet.

Provinciaal beleid

Programma 'Gelderland Cultuurprovincie'

In 2012 is het Programmaplan voor Cultuur en Erfgoed 2013-2016 vastgesteld. De visie die hieraan ten grondslag ligt, is dat cultuur en erfgoed een wezenlijke bijdrage leveren aan de Gelderse samenleving, want zij zijn bouwstenen voor een goede economische en maatschappelijke ontwikkeling en bepalen mede de identiteit van Gelderland.

Gemeentelijk beleid

Erfgoednota 'Panorama Arnhem'

In de Erfgoednota 'Panorama Arnhem' wordt het accent verschoven van 'behoud door bescherming' naar 'behoud door ontwikkeling'. We gaan er vanuit dat de cultuurhistorie zo op een vroeg mogelijk moment een actieve rol gaat spelen in veranderingsprocessen en ontwerpkeuzen. Het erfgoedbeleid wil de cultuurhistorische factor een zichtbare en samenhangende rol geven in deze stedelijke ontwikkelingen. Cultuurhistorie wordt ingezet als ontwikkelingskansen en niet als belemmering.

Archeologische verwachtingenkaart

Archeologie is een integraal onderdeel van het erfgoedbeleid en als zodanig opgenomen in de erfgoednota. In de nota wordt voortgeborduurd op de uitgangspunten van het Verdrag van Valletta. Behoud van archeologische waarden is het uitgangspunt en als dat niet mogelijk is, volgt veiligstelling door archeologisch onderzoek. Om permanente aandacht voor deze vorm van erfgoed te krijgen, is ingezet op constante voorlichting en educatie. Sinds 2008 beschikt de gemeente over een archeologische verwachtingenkaart voor heel Arnhem. De verwachtingenkaart geeft al in een vroeg stadium van planvorming globaal inzicht in de mate waarin archeologische resten in een gebied aangetroffen kunnen worden.

Conform de Erfgoedverordening geldt dat archeologisch onderzoek uitgevoerd moet worden als grondroerende werkzaamheden:

- in archeologisch waardevolle gebieden (buiten monumenten) dieper dan 40 cm-maaiveld reiken en groter zijn dan 30 m²;
- in gebieden met een hoge archeologische verwachting dieper dan 40 cm-maaiveld reiken en groter zijn dan 200 m²;
- in gebieden met een middelhoge archeologische verwachting dieper dan 40 cm-maaiveld reiken en groter zijn dan 500 m²;
- in gebieden met een lage archeologische verwachting dieper dan 40 cm-maaiveld reiken en groter zijn dan 2000 m².

Voor archeologisch waardevolle gebieden zijnde beschermde gemeentelijke of rijksmonumenten, geldt maatwerk. Voor rijksmonumenten beslist de Minister van OC&W. Gebieden die reeds onderzocht zijn en/of zijn vrijgegeven, zijn vrijgesteld van onderzoek. Aan het archeologische beleid dat in de verordening is verankerd, ligt de archeologische maatregelenkaart als basis.

Structuurvisie

De Structuurvisie Arnhem 2020-2040 (2012) biedt een strategisch kader voor ruimtelijke planning op stedelijk niveau voor de lange termijn. Uitgangspunt is het voortbouwen op de karakteristieken van de historisch gegroeide stad. In de cultuurhistorische hoofdstructuur zijn de ruimtelijke, historische elementen weergegeven, die essentieel zijn voor Arnhem als geheel. Per landschappelijke karakteristiek zijn de ambities weergegeven. Vervolgens is een selectie gemaakt van die cultuurhistorische belangen en structuren die kansen bieden bij nieuwe gebiedsontwikkelingen in de stad: de 'Cultuurhistorische Kansenkaart'. De rijkdom van de Arnhemse cultuurhistorie is kader en inspiratiebron bij ruimtelijke ontwikkelingen in de stad.

3.6.9 Energie en duurzaam bouwen

Rijksbeleid

Nieuwe gebouwen en woningen moeten volgens landelijke regelgeving voldoen aan het Bouwbesluit. In het bouwbesluit worden de energieprestaties voor nieuwe gebouwen en woningen fasegewijs aangescherpt. Per 1 januari 2015 is de Energieprestatiecoëfficiënt (EPC) voor nieuwbouw van woningen aangescherpt tot 0,4. Voor overige gebouwen is de EPC afhankelijk van de functie.

Gemeentelijk beleid

Het gemeentelijke beleid op het gebied van Energie en Duurzaam Bouwen is vastgelegd in het Programmaplan New energy made in Arnhem 2015-2020 (2015) en in de Structuurvisie Arnhem 2020-2040 (2012).

De gemeente Arnhem hanteert de volgende voorkeursvolgorde inzake de ambities voor nieuwbouw:

1. Energieneutraal,
2. Bijna energieneutraal (BENG),
3. Conform eisen bouwbesluit.

GPR - Gemeentelijke Praktijk Richtlijn

Om een bredere duurzaamheidsafweging te maken waarbij naast energie ook thema's als milieu, gezondheid, gebruikskwaliteit en toekomstwaarde worden beschouwd, is GPR een bruikbare tool. GPR wordt als tool beschikbaar gesteld door de gemeente Arnhem en is zowel te gebruiken voor gebouwen als voor gebiedsontwikkeling.

3.6.10 Stadsklimaat

In de Structuurvisie Arnhem 2020-2040 (december 2012) is de gemeentelijke ambitie verwoord om Arnhem klimaatbestendig te maken onder alle weersomstandigheden. Gestreefd wordt naar 'prettig toeven' binnen- en buitenshuis en in elk geval het vermijden van ongewenste gezondheidsrisico's. Dit laatste vooral voor de kwetsbare groepen in onze stad als ouderen. In de Structuurvisie ligt de nadruk op hitte door de toename in de toekomst van het aantal zomerse en zelfs tropische dagen als gevolg van de klimaatverandering. In het realiseren van een prettig stadsklimaat wil de gemeente optimaal gebruik maken van de (huidige) gunstige geografische Ausgangssituatie van natuurlijke luchtstromen die van de hoger gelegen stadsranden en vanuit de rivierzone (Nederrijn) de stad in stromen en zorgen voor koeling en tevens een goede luchtkwaliteit. Ook het groene karakter van de stad met de grote parken maar ook het wijkgroen draagt daaraan in hoge mate bij.

Opwarming van de stad tijdens warme dagen doet zich voor in de dichtbebouwde stenige gebieden met veel gebouwwolume, verharding en weinig groen. Op de Hittekaart van Arnhem is de gevoeligheid van de stad voor opwarming weergegeven (zie afbeelding 3.2). Bepaalde delen van de stad hebben een verhoogde kans op opwarming; de stedelijke hitte-eilanden, wat ongewenste gevolgen voor het woon- en leefmilieu en het functioneren van deze gebieden kan hebben en in het geval van de binnenstad ook het functioneren als winkelhart. Op de Hittekaart zijn deze gebieden met rood aangegeven: gebieden met een hoog risico tot opwarming. Het plangebied is gelegen in een relatief koel gebied (overgang lichtgroen-geel).

Afbeelding 3.2 Hittekaart van Arnhem (groen is koel, rood is warm)

De gemeente Arnhem streeft bij gebiedsontwikkelingen in de rode gebieden minimaal naar anticiperende maatregelen om het stadsklimaat ter plekke te verbeteren. Het stadsbestuur heeft deze ambitie aangescherpt (coalitieakkoord 2014-2019) door te bepalen dat hitteplekken moeten worden bestreden door een effectieve inzet van groen op daken en gevels van gebouwen maar ook op de grond als (bv) bomen.

3.6.11 Besluit milieueffectrapportage

In de Wet milieubeheer en het Besluit milieueffectrapportage is vastgelegd dat voorafgaande aan het ruimtelijke plan dat voorziet in een grootschalig project met belangrijke nadelige milieugevolgen een milieueffectrapport (MER) opgesteld dient te worden. De activiteiten waarvoor een MER-rapportage opgesteld moet worden zijn opgenomen in de bijlage van het Besluit m.e.r. Een bestemmingsplan kan m.e.r.-(beoordelings)plichtig zijn op de volgende manieren:

- Een plan kan m.e.r.-plichtig zijn indien een passende beoordeling op basis van artikel 19j, lid 2 van de Natuurbeschermingswet 1998 noodzakelijk is;

- Een plan kan m.e.r.-plichtig zijn indien sprake is van activiteiten en gevallen die de drempelwaarden uit de onderdelen C en D overschrijden en waarbij het plan wordt genoemd in kolom 3 (plannen).
- Een plan kan m.e.r.- (beoordelings) plichtig zijn indien het plan wordt genoemd in kolom 4 (besluiten) en er sprake is van activiteiten en gevallen die de drempelwaarden uit onderdeel C en D overschrijden. Bij een overschrijding van de drempelwaarden uit onderdeel C is in dit geval sprake van een m.e.r.-plicht. Bij een overschrijding van de drempelwaarden uit onderdeel D is het plan m.e.r.-beoordelingsplichtig.

In het Besluit m.e.r. neemt het bestemmingsplan een bijzondere positie in, want het kan namelijk tegelijkertijd opgenomen zijn in zowel kolom 3 als in kolom 4 van het Besluit m.e.r.. Of het bestemmingsplan in deze gevallen voldoet aan de definitie van het plan uit kolom 3 of aan de definitie van het besluit uit kolom 4 is afhankelijk van de wijze waarop de activiteit in het bestemmingsplan wordt bestemd. Als voor de activiteit eerst één of meerdere uitwerkings- of wijzigingsplannen moeten worden vastgesteld of nog een omgevingsvergunning milieu moet worden verleend dan is sprake van 'kaderstellend voor' en voldoet het bestemmingsplan aan de definitie van het plan. Is de activiteit geheel of gedeeltelijk als eindbestemming opgenomen voldoet het aan de definitie van het besluit. Op 1 april 2011 is het gewijzigde Besluit milieueffectrapportage in werking getreden. Een belangrijke wijziging betreft het indicatief maken van de drempelwaarden in onderdeel D van de bijlage bij het Besluit milieueffectrapportage. Concreet betekent dit dat, ook wanneer ontwikkelingen onder de in bijlage D opgenomen drempelwaarden blijven, het bevoegd gezag zich er nog steeds van moet vergewissen of activiteiten geen aanzienlijke milieugevolgen kunnen hebben, de zogenaamde 'vergewisplicht'.

Het komt er op neer dat voor een bestemmingsplan dat betrekking heeft op activiteit(en) die voorkomen in onderdeel D en beneden de drempelwaarden vallen, een toets moet worden uitgevoerd of belangrijke nadelige milieugevolgen kunnen worden uitgesloten. Voor deze toets wordt de term vormvrije m.e.r.-beoordeling gehanteerd. Deze vormvrije m.e.r.-beoordeling kan tot twee conclusies leiden:

- belangrijke nadelige milieugevolgen zijn uitgesloten: er is geen m.e.r.- (beoordeling) noodzakelijk;
- belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu zijn niet uitgesloten: er moet een m.e.r.- (beoordeling) plaatsvinden.

3.7 Economisch beleid

De gemeente heeft haar economische visie en koers voor de middellange termijn vastgelegd in de Economische Agenda Arnhem 2015. De agenda stelt dat in de eerste plaats de basis op orde moet zijn. De gemeente wil daarom zorgen voor een gunstig ondernemingsklimaat door adequate dienstverlening te bieden en geschikte, goed bereikbare vestigingsplaatsen in een stimulerende economische omgeving. In de tweede plaats kunnen de sterke sectoren verder worden uitgebouwd. Het gaat dan om de verdere versterking als zesde kantorenstad van ons land en het behalen van winst in de sectoren zorg & welzijn en toerisme & vrije tijd. Tot slot gaat de gemeente Arnhem extra werk maken van haar kansrijke economische clusters: energie- & milieutechnologie en mode & vormgeving. Dit zijn bedrijvensectoren, waarin Arnhem bijzonder is en die een sterke basis bieden om een regionale en nationale positie op te bouwen.

3.7.1 Toetsing van het initiatief aan het Economisch beleid

Dit bestemmingsplan staat geen reguliere bedrijvigheid (m.u.v. nutsvoorziening) of commerciële functies binnen het plangebied toe. Wel bestaat de mogelijkheid om een gedeelte van een woning in gebruik te nemen ten behoeve van een beroep aan huis, waaronder mede begrepen bed and breakfast. Aan dit gebruik zijn wel diverse voorwaarden gekoppeld, zo moet het de bewoner zijn die het beroep uitoefent en mag de oppervlakte niet meer mag bedragen dan 1/3 van de vloeroppervlakte van de woning. Daarnaast mag het gebruik niet leiden tot een onevenredige aantasting van het woon- en klimaat of parkeerdruk ter plaatse. Functies als detailhandel (internetverkoop hiervan uitgezonderd), horeca en prostitutie zijn niet toegestaan. Met de hiervoor genoemde mogelijkheden die worden geboden wordt er een bijdrage geleverd aan het verbeteren van de leefbaarheid en sociale samenhang in de wijk. Geconcludeerd wordt dat de opgenomen planregeling ten aanzien van beroep-aan-huis in overeenstemming is met het Economisch beleid.

3.8 Overige beleidsuitgangspunten

3.8.1 Coffeeshopbeleid

Algemeen

De nota Arnhems Coffeeshopbeleid (2009) geeft als hoofddoelstelling: het terugdringen van overlast c.q. het beperken van de inbreuk op het woon- en leefklimaat door softdrugshandel. Er is beleid geformuleerd om de handhaving te intensiveren. Tevens is aangegeven met welk instrumentarium dit wordt gedaan en door wie dit wordt uitgevoerd. Uitvoering van dit beleid waarborgt ook in dit plangebied beheersing van de problematiek. Er is geen aparte bestemmingscategorie voor de coffeeshops gecreëerd.

Toetsing van het initiatief aan het coffeeshopbeleid

Dit bestemmingsplan laat binnen het plangebied geen coffeeshops toe.

3.8.2 Prostitutiebeleid

Algemeen

In de nota 'Van Rood naar Groen Arnhemse Prostitutie op weg naar normalisatie (2000)' is het Arnhems prostitutiebeleid vervat. De opheffing van het wettelijke bordeelverbod per 1 oktober 2000 was aanleiding voor het opstellen van dit beleid. Dit beleid is nog steeds van kracht.

Ten aanzien van de raamprostitutie, overige seksinrichtingen en de tippelprostitutie voert het gemeentebestuur van Arnhem een actief vestigingsbeleid. Het actief vestigingsbeleid bestaat uit de volgende elementen:

- concentratie van de raamprostitutie op één plek;
- het aan een maximum binden van het aantal ramen en werkplekken (120 en dat is een halvering van het aantal ramen en werkplekken ten opzichte van de voormalige raamprostitutielocatie in het Spijkerkwartier);
- het aan een maximum binden van het aantal overige seksinrichtingen op 8 in heel Arnhem, waarbij – overgangsrechtelijke situaties uitgezonderd - in elke wijk (CBS- wijkindeling) maximaal 1 seksinrichting gevestigd mag zijn, ook worden hierbij beperkingen toegepast;
- concentratie van de tippelprostitutie.

Het gemeentebestuur bepaalt hiermee zélf de locatie waar deze vormen van prostitutie zich mogen manifesteren alsmede de omvang ervan en voorkomt hiermee dat de prostitutie zich ongecontroleerd over de stad uitspreidt. De gemeente wil hiermee voorkomen dat bepaalde vormen van prostitutie overlast voor de omgeving veroorzaken. Deze overlast zou kunnen ontstaan doordat er een concentratie van bijvoorbeeld privé-huizen in een bepaalde wijk ontstaat (eerder zagen we immers dat vooral oudere wijken in Arnhem erg aantrekkelijk lijken te zijn voor de vestiging van seksinrichtingen) of doordat de prostitutiefunctie conflicteert met bepaalde andere functies.

Toetsing van het initiatief aan het prostitutiebeleid

In het plangebied is geen seksinrichting aanwezig. Gezien de aanwezigheid van een seksinrichting binnen het betreffende CBS - telgebied is het niet waarschijnlijk, dat er een situatie zal ontstaan, dat een vergunningaanvraag gehonoreerd zal worden.

Afbeelding 4.1: Stedenbouwkundig ontwerp (Bron: DAT Architecten)

Hoofdstuk 4 Ruimtelijke- en programmatische aspecten van de ontwikkelingen

4.1 Inleiding

In hoofdstuk 2 is een beschrijving van de bestaande situatie in en om het plangebied gegeven. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de concrete ontwikkeling.

De aanleiding van dit bestemmingsplan is de constatering dat in deze buurt vanuit de markt niet of nauwelijks vraag is naar woningen met een hoog prijspeil (vrijstaande woningen). Daarom worden de 10 vrijstaande woningen vervangen door 24 rijenwoningen. De 10 twee-onder-een-kapper woningen worden wel gerealiseerd, maar vanwege de aangepaste stedenbouwkundige opzet (Bijlage 1) wordt de situering van deze woningen enigszins gewijzigd.

4.2 Ruimtelijke opzet en structuur

DAT architecten heeft voor de gewijzigde ontwikkeling van het gebied een stedenbouwkundig ontwerp opgesteld. Het stedenbouwkundig ontwerp heeft tot doel om te komen tot een eenduidige en samenhangende structuur van bebouwing in dit deel van de wijk Malburgen. Hierna zijn onderdelen uit het plan opgenomen. Voor het volledige plan wordt verwezen naar bijlage 1 van deze toelichting.

In afbeelding 4.1 wordt het stedenbouwkundig ontwerp weergegeven. Benadrukt wordt dat dit een impressie betreft, de uiteindelijke uitwerking van het stedenbouwkundig ontwerp kan hier op onderdelen nog van afwijken. De hoofdopzet blijft echter ongewijzigd en wordt vastgelegd in dit plan.

De rijenwoningen worden in een viertal blokken centraal in het plangebied gerealiseerd, met aan weerszijden de twee-onder-een-kapwoningen. Alle woningen worden met de voorgevels naar het Blauwgraspad gericht, waarbij aan beide zijden van de weg sprake is van gelijke rooilijnen. Door de woningen met de voorzijde te richten op de openbare ruimte worden 'achterkant' situaties zoveel mogelijk vermeden.

De architectuur van de nieuwe woningen sluit aan op de architectuur van de reeds gerealiseerde woningen, maar is geen 1:1 kopie hier van. Voor het plangebied geldende de volgende uitgangspunten:

- Om eenheid te creëren in de westelijke beëindiging van WW4 zijn aan de westelijke zijde van het Blauwgraspad, ter weerszijde van de wadi, half- vrijstaande woningen van 3 bouwlagen met een plat dak geprojecteerd. Om op deze plek (aan de Helmkruidstraat) de ruimtelijke samenhang te versterken komt er een erfafscheiding in de vorm van een doorlopend, circa 1,8 m1 hoog hekwerk met begroeiing, e.e.a. anticiperend op het groene karakter van deze zijde van de locatie.
- Aansluitend op de kleine "korrel" van de bestaande bebouwing aan de oostzijde van het Blauwgraspad zijn halfvrijstaande woningen geprojecteerd (2 bouwlagen met zadeldak).
- In het middendeel aan het Blauwgraspad komen (relatief) korte rijtjes, bestaande uit 5 of 7 woningen (2 bouwlagen met een zadeldak).

Het materiaal- en kleurgebruik zal, zonder exact hetzelfde te zijn, aansluiting zoeken bij de gerealiseerde woningen. Het belangrijkste kenmerk van de woningen zijn de bakstenen gevels, in 2 kleuren steen.

4.3 Programma

4.3.1 Wonen

Binnen het plangebied waren voorheen in totaal 20 woningen gepland, 10 twee-onder-een kapwoningen en 10 vrijstaande woningen. De vrijstaande woningen zijn komen te vervallen en in plaats daarvan worden er 24 rijenwoningen gerealiseerd. Dit brengt met zich mee dat het totaal aantal woningen in het plangebied met 14 toeneemt.

Het gaat om wonen in een groenstedelijke woonmilieu dat voor veel bewoners aantrekkelijk is. De twee-onder-een-kapwoningen zijn bedoeld voor de koopsector evenals een vijftal rijenwoningen. De overige rijenwoningen, in totaal 19, zijn bestemd voor de huursector. De woningen zijn geschikt voor verschillende huishoudenssamenstellingen uit diverse leeftijdsgroepen. Mochten de vijf rijenwoningen niet verkocht kunnen worden dan worden deze alsnog in de verhuur aangeboden.

4.3.2 Groen en water

In de omgeving van het plangebied is in het kader van de realisatie van onder meer woningbouwlocatie Ww4 groen en water aangelegd.

Binnen het plangebied wordt in beperkte mate groenvoorzieningen gerealiseerd. Het gaat om een brede groenvoorziening welke wordt aangelegd tussen het Blauwgraspad en de hier ten noorden gelegen woningen. Deze voorziening zal worden ingericht als gazon met enkele bomen welke de weg zullen gaan begeleiden. Daarnaast wordt de centrale parkeervoorziening omzoomd met groen. Hiermee worden de auto's gedeeltelijk aan zicht onttrokken en wordt er bijgedragen aan het gewenste groene karakter van de buurt. In afbeelding 4.1 zijn de hiervoor genoemde groenvoorzieningen waarneembaar.

Het plan voorziet niet in de aanleg van oppervlaktewater.

4.3.3 Duurzaam bouwen

Om te meten hoe energiezuinig en duurzaam gebouwen zijn, gebruikt de gemeente het instrument GPR Gebouw. GPR Gebouw bestaat uit de thema's energie, milieu, gezondheid, gebruikskwaliteit en toekomstwaarde. Per thema krijgt een gebouw een rapportcijfer. Bouwen volgens het huidige bouwbesluit levert in principe een GPR Gebouw score van 6. Het maximale cijfer is een 10.

Vivare, Volkshuisvesting en gemeente Arnhem hebben samen met andere gemeenten, corporaties en bouwpartijen in de Stadsregio Arnhem-Nijmegen in april 2013 het nieuwe regionale akkoord duurzaam bouwen ondertekend ("Het Groene akkoord, de uitdaging in duurzaam bouwen"). In dit akkoord zijn afspraken gemaakt om te werken aan een duurzaam gebouwde omgeving en daarbij GPR te gebruiken als taal en instrument voor duurzaam bouwen.

In de nabijheid van het plangebied heeft Volkshuisvesting energieneutrale nieuwbouwwoningen ("energienoteloos") gerealiseerd. Hier ligt een kans om de ervaringen van dit project mee te nemen in het plangebied om op deze plaats ook een duurzame energiezuinige wijk te ontwikkelen. Voorliggend plan zal minimaal voldoen aan de wettelijke basis zoals vastgelegd in het Bouwbesluit. Toetsing hiervan zal plaatsvinden bij de aanvraag omgevingsvergunning voor de nieuw te bouwen woningen.

4.4 Verkeer en parkeren

4.4.1 Verkeer

De woningen en de centraal parkeervoorziening worden ontsloten via het Blauwgraspad. Deze weg is recentelijk aangelegd en ingericht als zijnde een 30 km/uur weg (type verharding en snelheidsremmende maatregelen). Om efficiënt gebruikt te maken van de openbare parkeerplaatsen is het Blauwgraspad voorzien van éénrichtingsverkeer, in de richting van oost naar west. Deze rijrichting sluit het best aan bij de doorstroom naar vrije parkeerplaatsen, zo dicht mogelijk bij de woningen. Vanaf het Blauwgraspad wordt het plangebied ontsloten via de Zonnedauwweg op de Gelderse Rooslaan. Via deze weg kan worden ontsloten op de Nijmeegseweg en zijn de overige delen van de stad Arnhem te bereiken.

Qua verkeersbewegingen zal ten opzichte van het voorheen geldende stedenbouwkundig plan geen sprake zijn van een onevenredige toename qua aantallen verkeersbewegingen. Er worden in totaal 14 rijenwoningen extra gerealiseerd, inhoudende dat het aantal verkeersbewegingen met circa 98 per weekdagemaal zal toenemen (gemiddeld 7 per woning, CROW publicatie 317). Het Blauwgraspad en de omliggende woningen zijn in voldoende mate ingericht om deze beperkte toename van verkeersbewegingen eenvoudig en veilig af te kunnen wikkelen. Vanuit verkeerskundig oogpunt zijn er geen bezwaren tegen de in dit bestemmingsplan besloten ontwikkeling.

4.4.2 Parkeren

In het stedenbouwkundig plan is voor het gehele gebied het benodigde aantal parkeerplaatsen berekend. Hierna zijn de resultaten opgenomen. Voor de volledige berekening wordt verwezen naar bijlage 1 van deze toelichting.

Bij het berekenen van het aantal benodigde parkeerplaatsen voor de nieuwe woningen is dezelfde norm gehanteerd als in het DOIRP voor dit gebied in 2011. Voor de parkeerbehoefte is gerekend met de volgende normen (inclusief 0,3 bezoekers en 0,1 toeslag i.v.m. aandeel parkeren eigen terrein).

1. (half-)vrijstaande woningen: 1,8 parkeerplaats;
2. rijwoningen: 1,6 parkeerplaats.

Dit betekent dat voor het realiseren van 24 rijwoningen voorzien dient te worden in een parkeerbehoefte van 38 parkeerplaatsen. Voor de twee-onder-een-kap woningen, uitgaande van 10 woningen, een parkeerbehoefte van 18 parkeerplaatsen. In totaal dienen er voor de woningen in het plangebied 56 parkeerplaatsen beschikbaar te zijn.

In voorliggend geval worden er binnen het plangebied 48 parkeerplaatsen gerealiseerd. Hierbij gaat het om 32 parkeerplaatsen (dubbele parkeerplaats oprit) op eigen terrein en een centrale parkeervoorziening met 16 parkeerplaatsen. De overige parkeerplaatsen zijn te vinden aan de Helmkruidstraat. Ter plaatse worden in totaal 31 parkeerplaatsen aangelegd welke hoofdzakelijk zijn bedoeld voor bezoekers, maar ook in ondergeschikte mate voor de woningen aan het Blauwgraspad en de Zonedauwweg. In voorliggend geval zijn in de toekomst dan ook genoeg parkeerplaatsen in het plangebied en in de directe omgeving beschikbaar.

Teneinde te verzekeren dat voorzien wordt in voldoende parkeergelegenheid zijn enkele nadere regels opgenomen in dit bestemmingsplan. In artikel 5 zijn per woningtype parkeernormen opgenomen waaraan voldaan zal moeten worden bij de aanvraag omgevingsvergunning voor het bouwen. Daarnaast is in artikel 9 is bepaald dat het gebruik van gronden in strijd is met het bestemming indien niet wordt voorzien in voldoende parkeergelegenheid.

4.4.3 Conclusie

Vanuit verkeerskundig oogpunt is er geen sprake van belemmeringen voor wat betreft de voorgenomen ontwikkeling. Doordat voorzien wordt in de parkeerbehoefte zijn eveneens geen belemmeringen te verwachten op dit gebied.

4.5 Ladder voor duurzame verstedelijking (art. 3.1.6, lid 2 Bro)

4.5.1 Algemeen

In paragraaf 3.2.1.2 is reeds ingegaan op de 'Ladder voor duurzame verstedelijking' en in afbeelding 3.1 is weergegeven op welke onderdelen (traden) een ontwikkeling getoetst dient te worden. Teneinde een ontwikkeling adequaat te kunnen toetsen aan de ladder is het noodzakelijk inzicht te geven in de in afbeelding 3.1 genoemde begrippen 'regionale behoefte' en 'bestaand stedelijk gebied'.

4.5.1.1 Regionale behoefte

Uit de nota van toelichting behorende bij artikel 3.1.6 Bro (Staatsblad 2012, 388, pp. 49-50) blijkt dat met regionale behoefte niet per se wordt bedoeld op een bovengemeentelijke behoefte (regionaal in de zin van meerdere gemeenten omvattende). Centraal staat een passend regionaal schaalniveau; in geval van een lokale ontwikkeling kan het daarom ook gaan om een lokale (binnen de gemeente) vallende behoefte. Een dergelijke behoefte kan dan worden gezien als "regionale behoefte" zoals bedoeld in artikel 3.1.6 lid 2 Bro.

4.5.1.2 Bestaand stedelijk gebied.

De ruimtevraag moet bij voorkeur worden opgevangen in het bestaand stedelijk gebied. Op basis van gebiedsspecifieke situatie dient bepaald te worden wat wordt ervaren als stedelijk gebied.

In de Bro is in artikel 1.1.1 een definitie opgenomen voor bestaand stedelijk gebied. De provincie Gelderland hanteert in haar Omgevingsverordening dezelfde definitie. De betreffende definitie luidt: *'bestaand stedenbouwkundig samenstel van bebouwing ten behoeve van wonen, dienstverlening, bedrijvigheid, detailhandel of horeca, alsmede de daarbij behorende openbare of sociaal culturele voorzieningen, stedelijk groen en infrastructuur'*.

4.5.2 Toetsing van het initiatief aan de Ladder voor duurzame verstedelijking

Zoals aangegeven in paragraaf 3.2.1.2 dient de behoefte aan een nieuwe stedelijke ontwikkeling te worden aangetoond aan de hand van de drie 'treden' die binnen de 'Ladder voor duurzame verstedelijking' worden onderscheiden. De betreffende treden worden hierna doorlopen.

Trede 1:

Volgens trede 1 van de Ladder moet iedere stedelijke ontwikkeling binnen het plan óf kwantitatief óf kwalitatief voorzien in een actuele regionale behoefte. Idealiter voorziet een nieuwe stedelijke ontwikkeling zowel kwantitatief als kwalitatief in een actuele regionale behoefte.

Wonen (woningen)

De provincie Gelderland stuurt op een gezonde regionale woningbouwprogrammering. Er zijn afspraken gemaakt met onder andere de Regio Arnhem Nijmegen over de groei van de woningvoorraad (dus: aantallen nieuwbouw) en over de 'kwaliteiten', zoals het aandeel huur- en betaalbare woningen. Naar verwachting zal het aantal inwoners in de gemeente Arnhem in de komende tien jaar met circa 10.000 inwoners toenemen¹.

Kwantitatieve opgave

In de Arnhemse Woonprincipes 2025 is aangegeven dat op basis van de Socrates analyse regionale woningmarkt (Stadsregio Arnhem Nijmegen uit 2014) er in Arnhem een doorgaande huishoudensgroei is tot 2030 (Bron: Atrivé i.o.v. Stadsregio Arnhem Nijmegen (2014), We hebben elkaar nodig!). Het rapport geeft over de woningbehoefte het volgende aan. De prognoses wijzen op een doorgaande huishoudensgroei in Arnhem en omgeving tot 2030. Er is een behoorlijke vraag en er is ruimte om ook plannen uit de zachte planvoorraad in ontwikkeling te nemen. In cijfers voor de periode 2014 - 2024 is een geprognostiseerde behoefte aan 7.900 woningen, waarvan 905 woningen gerealiseerd in 2014 en 2015 en 6.995 woningen nog moeten worden gerealiseerd.

Transformatie

De afgelopen jaren zijn er diverse gebouwen getransformeerd naar wonen. Via transformatie zijn er ongeveer 234 woningen toegevoegd aan de woningvoorraad. Daarnaast zijn er vergunningen verleend voor transformaties in 2016 voor 478 woningen. Met deze transformaties wordt een deel van de behoefte aan woningen in Arnhem vervuld. Er blijft echter, met inachtneming van de reeds gerealiseerde en in uitvoering zijnde projecten, nog een behoorlijk opgave bestaan tot 2025.

Kwalitatieve opgave

Het oorspronkelijke plan ging uit van het realiseren van twee-onder-een-kap woningen en vrijstaande woningen in het plangebied. Geconstateerd is dat de vraag vooral ten aanzien van vrijstaande woningen (hoog prijspeil) lager uit blijkt te vallen. Daarentegen is de vraag naar rijenwoningen juist hoog en zijn dergelijke woningen juist niet tot nauwelijks in de wijk beschikbaar. Dit plan voorziet in twee woningtypen zowel in de huur- als koopsector bedoeld geschikt voor verschillende huishoudenssamenstellingen uit diverse leeftijdsgroepen.

Vanuit Arnhem trekken gezinnen en 1- en 2-persoonshuishoudens in de leeftijdscategorie 30-65 jaar naar omliggende dorpen. Anders is dit voor 'empty nesters'. Een deel van de huishoudens die suburbaan zijn gaan wonen wil in deze leeftijdsfase weer terug naar Arnhem of Nijmegen, aldus Atrivé op basis van onderzoek in 2013. Hierna is de ontwikkeling van de woningbehoefte per doelgroep in de periode 2014 - 2024 bepaald.

Doelgroep	Huishoudens 2014	Huishoudens 2024	Ontwikkeling 2014-2024	Additionele behoefte per jaar
Alleenstaand <25 jaar	3.720	3.965	245	25
Alleenstaand 25-35 jaar	7.560	8.700	1.145	115
Paren <35 jaar	3.790	3.210	-580	-60
(1-Ouder) gezinnen	21.580	22.245	665	65
Alleenstaand&paren 35-55 jaar	13.815	13.960	145	15
Alleenstaand&paren 55-75 jaar	16.440	20.220	3.780	380
Alleenstaand&paren 75 jaar e.o.	6.470	8.985	2.510	250
Totaal	73.380	83.690	7.910	790

Tabel: confrontatie Socrates met plancapaciteit Stadsregio Arnhem Nijmegen en subregio Arnhem e.o.

Bron: Atrivé i.o.v. Stadsregio Arnhem Nijmegen (2014), We hebben elkaar nodig! Eindrapport woningmarktonderzoek en woonagenda 2014 - 2020 Stadsregio Arnhem Nijmegen.

Het toevoegen van de twee-onder-een-kapwoningen is gewenst om meer variatie aan de woningvoorraad van deze wijk toe te voegen. Daarnaast wordt met het realiseren van de rijenwoningen voorzien in de vraag vanuit de markt. Gesteld wordt dan ook dat met het plan wordt voorzien in de kwalitatieve behoefte en voorkomen wordt dat bewoners ongewild de wijk moeten verlaten vanwege ongeschikte huisvestingsmogelijkheden.

Conclusie

Het plangebied draagt bij aan het realiseren van voldoende eengezinswoningen en voorziet hiermee zowel in de kwantitatieve- als kwalitatieve behoefte. De ontwikkeling voldoet aan trede 1 van de ladder.

Trede 2:

Indien de omgeving in acht wordt genomen kan enkel worden geconcludeerd dat het plangebied, gezien de definitie uit de Bro, onderdeel uitmaakt van het bestaand stedelijk gebied. Dat er sprake is van een locatie in bestaand stedelijk gebied blijkt eveneens uit het feit dat de locatie:

- onderdeel uitmaakt van het bestemmingsplan 'Malburgen West 2010', dit betreft een bestemmingsplan dat is opgesteld voor de gronden die worden gerekend tot het deel van de woonwijk Malburgen West;
- op basis van het provinciaal beleid wordt gerekend tot het stedelijk gebied;
- op basis van het gemeentelijk beleid wordt gerekend tot de stad Arnhem;
- zich op basis van de Wegenverkeerswet bevindt binnen de stad Arnhem

Gezien het vorenstaande wordt geconcludeerd dat de behoefte wordt opgevangen in bestaand stedelijk gebied.

Trede 3:

Indien uit trede 2 van de Ladder voor duurzame verstedelijking volgt dat de stedelijke ontwikkeling niet binnen het bestaand stedelijk gebied kan plaatsvinden, dient beschreven te worden in hoeverre wordt voorzien in die behoefte op locaties die, gebruikmakend van verschillende middelen van vervoer, passend ontsloten zijn of als zodanig worden ontwikkeld. Nu de ontwikkeling waarin dit bestemmingsplan voorziet in bestaand stedelijk gebied plaatsvindt, heeft er geen toetsing aan trede 3 van de Ladder voor duurzame verstedelijking plaats te vinden.

4.5.3 Conclusie

Gezien het vorenstaande wordt gesteld dat wordt voldaan aan de 'Ladder van duurzame verstedelijking'.

Hoofdstuk 5 Milieu- en omgevingsaspecten

5.1 Inleiding

Op grond van artikel 3.1.6 van het Besluit ruimtelijke ordening moet in de toelichting op het bestemmingsplan een beschrijving worden opgenomen van de wijze waarop de milieukwaliteitseisen bij het plan zijn betrokken. Daarbij moet rekening gehouden worden met de geldende wet- en regelgeving en met de vastgestelde (boven)gemeentelijke beleidskaders. Bovendien is een bestemmingsplan vaak een belangrijk middel voor afstemming tussen de milieuaspecten en ruimtelijke ordening.

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het onderzoek naar de milieukundige uitvoerbaarheid beschreven. In paragraaf 3.6 is al ingegaan op het wettelijk- en beleidskader voor wat betreft de in dit kader relevante milieu- en omgevingsaspecten.

5.2 Milieu- en omgevingsaspecten

5.2.1 Geluid

5.2.1.1 *Situatie plangebied*

De ontwikkeling in het plangebied betreft de realisatie van in maximaal 35 grondgebonden woningen. Woningen worden aangemerkt als geluidsgevoelige objecten. Hierna wordt achtereenvolgens ingegaan op de aspecten wegverkeer-, railverkeer- en industrielawaai.

Wegverkeerslawaai

In verband met de gewijzigde invulling van het plangebied heeft DGMR een akoestisch onderzoek wegverkeerslawaai verricht. De resultaten van dit onderzoek zijn hierna weergegeven. Voor een nadere toelichting hierop wordt verwezen naar de onderzoeksrapportage welke is opgenomen als bijlage 2 bij deze toelichting.

Akoestisch onderzoek wegverkeerslawaai

De woningen liggen in 'stedelijk' gebied binnen de wettelijk vastgestelde geluidszone, als bedoeld in artikel 74 van de Wgh, van de Eldenseweg (N225) en de Gelderse Rooslaan. De voorkeursgrenswaarde voor de geluidbelasting L_{DEN} op de gevels van een woning ten gevolge van een weg bedraagt 48 dB. Toetsing van de geluidbelasting aan de grenswaarden gebeurt volgens de Wgh per weg. In het kader van een goede ruimtelijke ordening is ook het geluid van de 30 km/uur wegen in het plangebied en in de omgeving bepaald en beoordeeld.

Wegen met wettelijke geluidszones

Uit de rekenresultaten blijkt dat vanwege het verkeer op de Eldenseweg (N225) en de Gelderse Rooslaan, de voorkeursgrenswaarde uit de Wet geluidhinder (48 dB) niet overschreden wordt. Het beschouwen van maatregelen en het vaststellen van hogere grenswaarden is voor deze bestemmingsplanwijziging derhalve niet benodigd.

30 km/u wegen

Er is ook akoestisch onderzoek gedaan naar de geluidbelasting vanwege het verkeer op de overige wegen (wegen zonder een geluidscontour op basis van de Wet geluidhinder). Het resultaat is dat ook hier wordt voldaan aan de voorkeursgrenswaarde van 48 dB (met aftrek). Hiermee wordt zonder het treffen van maatregelen voldaan aan het gemeentelijk beleid en is er sprake van een goede ruimtelijke ordening.

In het onderzoek is ook inzichtelijk gemaakt wat het gevolg is van de verkeersbewegingen van de extra vijftien woningen voor de reeds bestaande (of bestemde) woningen. Het betreft hier een planologische vergelijking ten opzichte van het vigerende bestemmingsplan. De conclusie is dat door de 105 extra verkeersbewegingen het geluid bij de bestaande woningen aan de Zonnedaauweg, de Helmkruidstraat en de Gelderse Rooslaan nauwelijks toeneemt of onder de wettelijke voorkeursgrenswaarde van 48 dB blijft.

Railverkeerslawaai

Spoorwegen zijn gelegen op een afstand van minimaal 1,4 kilometer van het plangebied. Het plangebied is dan ook niet gelegen binnen een wettelijke geluidszone van een spoorweg. Het uitvoeren van een akoestisch onderzoek railverkeerslawaai is niet noodzakelijk.

Industrielawaai

In de nabijheid van het plangebied zijn geen geluidsgezoneerde industrieterreinen aanwezig. Derhalve kan het aspect industrielawaai als bedoeld in de Wgh buiten beschouwing worden gelaten. In 5.2.3 wordt, aan de hand van de VNG-uitgave 'Bedrijven en milieuzonering', nader ingegaan op de aanwezigheid van individuele milieubelastende bedrijvigheid.

5.2.1.2 Conclusie

Gelet op het vorenstaande vormt het aspect geluid geen belemmering voor de realisatie van het planvoornemen.

5.2.2 Luchtkwaliteit

5.2.2.1 Situatie plangebied

Voor kleinere ruimtelijke plannen en verkeersplannen die effect kunnen hebben op de luchtkwaliteit heeft het Ministerie van Infrastructuur en Milieu in samenwerking met Kenniscentrum InfoMil een specifieke rekentool ontwikkeld. Daarmee kan op een eenvoudige en snelle manier – op basis van in te voeren verkeersgegevens - worden bepaald of een plan niet in betekenende mate bijdraagt (NIBM) aan de concentratie van een stof in de buitenlucht. Het omslagpunt waarbij een woningbouwproject eventueel een bijdrage van betekenis kan leveren ligt bij circa 1250 vervoersbewegingen (auto's) per etmaal. Het aantal verwachte vervoersbewegingen als gevolg van de 14 extra woningen, zoals beschreven in paragraaf 4.4.1, ligt beduidend lager dan dit aantal waarmee het project NIBM is.

Daarnaast wordt opgemerkt dat een woning niet wordt aangemerkt als een gevoelige bestemming in het kader van het 'Besluit gevoelige bestemmingen'.

5.2.2.2 Conclusie

Geconcludeerd wordt dat het aspect luchtkwaliteit geen belemmering vormt voor het plan.

5.2.3 Hinder

5.2.3.1 Situatie plangebied

Hinder

Op basis van de VNG brochure bedrijven en milieuzonering geldt voor bedrijven/inrichtingen een richtafstand ten opzichte van woningen binnen woongebieden of gemengde gebieden (wonen naast werken). Een richtafstand gaat uit van voldoende ruimtelijke scheiding tussen milieubelastende bedrijven of inrichtingen enerzijds en een milieugevoelige functie als wonen anderzijds kan worden gecreëerd.

Zowel binnen als buiten het plangebied zijn geen bedrijven/inrichtingen aanwezig die een belemmering vormen voor de functies in het plangebied. Daarnaast wordt de functie 'Wonen' niet aangemerkt als milieubelastende activiteit.

Geur

Binnen en in de directe omgeving van het plangebied zijn geen industriële bedrijven waarbij geur een rol speelt.

5.2.3.2 Conclusie

Het aspect hinder vormt geen belemmering voor de in dit bestemmingsplan besloten ontwikkeling.

5.2.4 Externe veiligheid

5.2.4.1 Situatie plangebied

Aan hand van de Risicokaart is een inventarisatie verricht van risicobronnen in en rond het plangebied. Op de Risicokaart staan meerdere soorten risico's, zoals ongevallen met brandbare, explosieve en giftige stoffen, grote branden of verstoring van de openbare orde. In totaal worden op de Risicokaart dertien soorten rampen weergegeven.

Uit de inventarisatie blijkt dat het plangebied:

- zich niet bevindt binnen de risicocontour van Bevi- en Brzo-inrichtingen danwel inrichtingen die vallen onder het Vuurwerkbesluit;
- zich niet bevindt binnen een gebied waarbinnen een verantwoording van het groepsrisico nodig is;
- niet is gelegen binnen de veiligheidsafstanden van het vervoer gevaarlijke stoffen;
- niet is gelegen binnen de veiligheidsafstanden van buisleidingen voor het vervoer van gevaarlijke stoffen.

Vanuit externe veiligheid zijn er geen voorwaarden omdat het plangebied niet voorziet in nieuwe risicovolle activiteiten

5.2.4.2 Conclusie

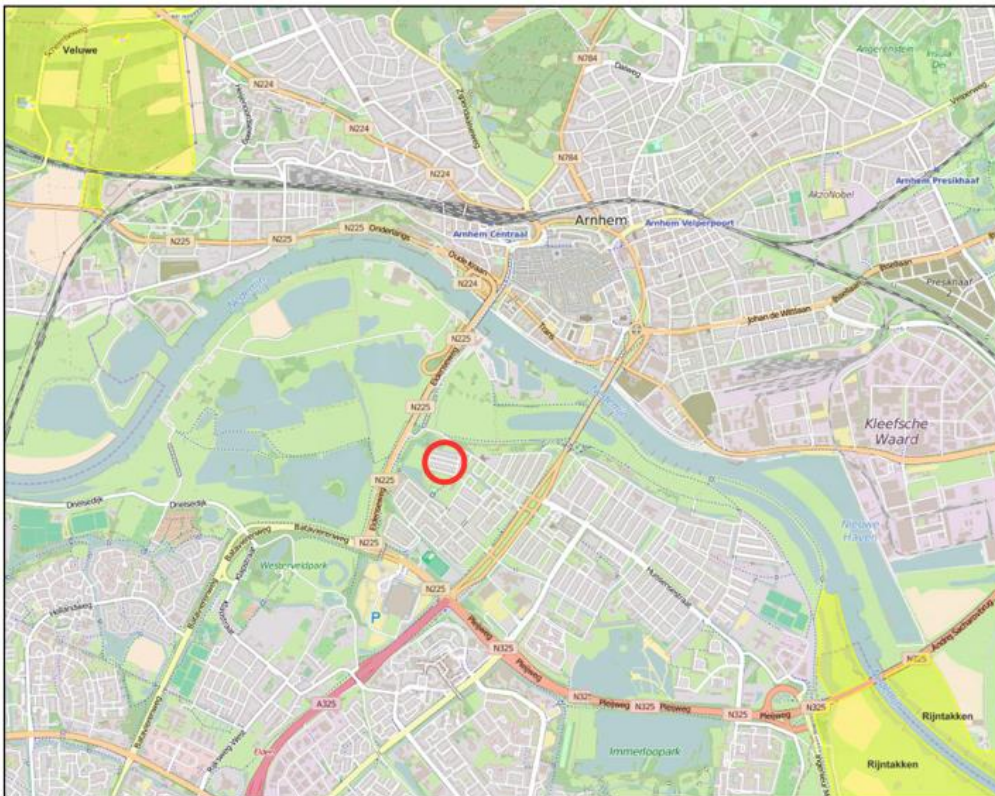
Gezien het vorenstaande kan worden geconcludeerd dat het plan in overeenstemming is met wet- en regelgeving ter zake van externe veiligheid.

5.2.5 Groen en ecologie

5.2.5.1 Situatie plangebied

Natura 2000-gebieden

Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied 'Veluwe' is gelegen op een afstand van circa 1,4 kilometer van het plangebied. Het Natura 2000-gebied 'Rijntakken' is gelegen op een afstand van circa 1,5 kilometer. In afbeelding 5.1 wordt de ligging van het plangebied ten opzichte van deze gebieden weergegeven.

Afbeelding 5.1: Ligging van het plangebied t.o.v. Natura 2000-gebieden (Bron: Ministerie van EZ)

Vanwege de lokale invloedssfeer heeft de voorgenomen activiteit (de bouw van 34 grondgebonden woningen, netto toevoeging 14 woningen) geen significant negatieve effecten op Natura 2000-gebieden. Nader onderzoek in verband met Natura 2000-gebieden is dan ook niet noodzakelijk.

Gelders Natuurnetwerk

Het plangebied bevindt zich buiten het Gelders Natuurnetwerk. Het Gelders Natuurnetwerk bevindt aan de andere zijde van de Eldenseweg op circa 200 meter van het plangebied. De Groene Ontwikkelingszone is gelegen op kortere afstand, circa 115 meter, van het plangebied. In afbeelding 5.2 wordt de ligging van het plangebied tot opzichte van het GNN/GO inzichtelijk gemaakt.

Afbeelding 5.2: Ligging plangebied ten opzichte van het Gelders Natuurnetwerk (Bron: Provincie Gelderland)

Vanwege lokale invloedssfeer heeft de voorgenomen activiteit en de ligging op ruime afstand van het Gelders Natuurnetwerk wordt geconcludeerd dat geen sprake is van negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van de natuur binnen het netwerk.

Wet Natuurbescherming - Bescherming soorten

Wat betreft de soortbescherming is de Wet natuurbescherming onderdeel bescherming van soorten van toepassing. Hierin wordt onder andere de bescherming van dier- en plantensoorten geregeld. Bij ruimtelijke ontwikkelingen dient te worden getoetst of er sprake is van negatieve effecten op de aanwezige natuurwaarden. Als hiervan sprake is, moet ontheffing of vrijstelling worden gevraagd.

In het kader van de woningbouwontwikkeling Ww4 is het volledige gebied onderzocht en op basis van de oude Flora- en faunawet een ontheffing Flora en Faunawet (2013-2017, bijlage 3) verkregen. Vervolgens is de voorheen aanwezige bebouwing gesloopt en het terrein bouwrijp gemaakt. Gelet op de terreingesteldheid van de gronden zijn deze volledig ongeschikt voor beschermde flora. Er worden als gevolg van de in dit bestemmingsplan besloten ontwikkeling geen gebouwen gesloopt of bomen gekapt. Van het verwijderen van verblijfsplaatsen of lijnvormige elementen gebruikt voor vliegroutes is geen sprake. Gelet op bovenstaande is een (veld)onderzoek of het aanvragen van een nieuwe ontheffing niet aan de orde. Wel wordt opgemerkt dat ten alle tijden rekening dient te worden gehouden met de zorgplichtbepaling.

Groenbalans

De voorgenomen ontwikkeling wijkt ten aanzien van het openbaar groen slechts in zeer beperkte mate af van het oorspronkelijke inrichtingsplan van Ww4 (d.d. november 2011). Hierna zijn de onderlinge verschillen opgenomen:

Gazon/wadi

2011: 508 m²

2016: 564 m²

Dit verschil is te verklaren doordat de hoeveelheid rijplaten is afgenomen.

Hagen rondom parkeervoorziening

2011: 0 m²

2016: 60 m² (d.w.z. circa 69 m¹ met variërende dikte)

Dit verschil is te verklaren omdat in 2011 geen parkeervoorziening met haag in het plan zat

Hoeveelheid bomen

2011: 9 stuks

2016: 9 stuks

Dit betreft het aantal bomen binnen het gebied waarvoor nu een bestemmingsplanwijziging wordt doorgevoerd.

Balans

Ten aanzien van groenvoorzieningen is in het openbaar gebied een toename van 116 m².

Daarnaast voorziet het plan in een gelijk aantal bomen.

5.2.5.2 Conclusie

De aspecten groen en ecologie vormen geen belemmering voor de uitvoering van dit bestemmingsplan.

5.2.6 Water

5.2.6.1 Situatie plangebied

Hemelwater

De systematiek van de waterhuishouding van oorspronkelijke VIOSBP voor Ww4 is opgezet door bureau Tauw. Bureau Tauw heeft onderzocht of aspecten uit het oorspronkelijke rapport aangepast moeten worden naar aanleiding van de aangepaste invulling plangebied. Het meest van belang is de vraag of er al dan niet sprake is van een toename van het verhard oppervlak. In het stedenbouwkundig onderzoek (Bijlage 1) is een tekentabel opgenomen waarin de totale verharding van het oude en nieuwe plan met elkaar vergeleken is. Uit de berekening met de aangepaste uitgangspunten (Bijlage 4) in overleg met waterschap (60 – 80% verharding tuinen) blijkt dat in het nieuwe plan 0,21 hectare meer verharding aanwezig is.

Door de toename van het verhard oppervlak moet er extra waterberging worden gerealiseerd. In overleg met Volkshuisvesting en het waterschap is besloten om de huidige waterstructuur van Ww4 (oppervlakkig afvoer naar oppervlaktewater en groengoten; achterpaden ondergronds via hemelwaterstelsel naar oppervlaktewater) te handhaven. De watercompensatie wordt gerealiseerd door extra oppervlaktewater te creëren aan de noordzijde van het plangebied.

Afbeelding 5.3: Watercompensatie aan de noordzijde van Ww4

Het waterschap eist dat in een bui van T=10+10% ,436 m³ waterberging per hectare verhard oppervlak gerealiseerd moet worden (uitgaande van een peilstijging van 0,3 m). Voor Ww4 betekent dit een extra bergingsopgave van 91 m³ voor de toename van het verhard oppervlak. Omdat in overleg met het waterschap voor heel Malburgen een maximale peilstijging van 0,4 m is afgesproken, kan voor Ww4 worden volstaan met een te realiseren wateroppervlak van 230 m². In afbeelding 5.3 is

de strook aangegeven waar het extra oppervlaktewater gecreëerd gaat worden. Om te verzekeren dat de benodigde waterberging wordt aangelegd is in de regels een zogenaamde voorwaardelijke verplichting opgenomen.

Grondwater

Als ontwateringsdiepte, de afstand tussen het grondwater (GHG) en het maaiveld, moeten de volgende minimum waarden worden gehanteerd:

- woningen met kruipruimte: 0,70 m (eis vanuit gele bundel)

De GHG ligt op gemiddeld 9.45+/9,50+, 10.20+ is dus de minimale hoogte. Het laagste vloerpeil betreft 11:00+ en hiermee voldoet de ontwateringsdiepte

Afvalwater

Als gevolg van de toename van het aantal woningen zal ook sprake zijn van een geringe toename aan afvalwater. Op voorhand zijn er geen problemen ten aanzien van de afvoercapaciteit te verwachten. Bij de aanvraag omgevingsvergunning voor het bouwen zal dit nader worden onderzocht.

5.2.6.2 Conclusie

Gezien het vorenstaande wordt geconcludeerd dat er sprake zal zijn van een goede waterhuishoudkundige situatie in het plangebied.

5.2.7 Bodem

5.2.7.1 Situatie plangebied

In het kader van de nieuwbouwoontwikkeling Ww4 is de bodemkwaliteit in kaart gebracht. Er zijn twee bodemonderzoeken uitgevoerd, te weten in maart 2011 (Kenmerk R001-4720967WDO-baw-V01-NL) en september 2011 (Kenmerk R001-4801298HAV-cmn-V01-NL) bodemonderzoek (Kenmerk R001-4720967WDO-baw-V01-NL). Uit deze onderzoeken is gebleken dat de bodemkwaliteit vormt geen belemmering voor het realiseren van woningbouw ter plaatse.

Gelet op het feit dat het terrein sindsdien uitsluitend bouwrijp is gemaakt en er geen bodembedreigende activiteiten hebben plaatsgevonden, zijn de conclusies uit het onderzoek van overeenkomstige toepassing. De bodemkwaliteit vormt geen belemmering voor de in dit bestemmingsplan besloten ontwikkeling.

5.2.7.2 Conclusie

Gezien het vorenstaande is voldoende aangetoond dat de bodemkwaliteit geen belemmering vormt voor de uitvoering van het voorgenomen plan.

5.2.8 Cultuurhistorie

5.2.8.1 Situatie plangebied

In het voorliggende geval zijn er in het plangebied geen cultuurhistorische waarden aanwezig. De voorheen aanwezige bebouwing, welke overigens ook geen cultuurhistorische waarden vertegenwoordigde, is gesloopt en de gronden in het plangebied bestaan uit bouwrijpe grond.

Uit de Gelderse Cultuurhistorische Atlas en de gemeentelijke monumentenviewer blijkt dat er in de omgeving van het plangebied eveneens geen sprake is van cultuurhistorische waarden die van belang zijn in het kader van dit bestemmingsplan. Cultuurhistorische waarden vormen, vanwege het ontbreken ervan, geen belemmering voor de ontwikkelingen in het plangebied.

5.2.8.2 Conclusie

Het aspect cultuurhistorie vormt geen belemmering voor de uitvoerbaarheid van dit bestemmingsplan.

5.2.9 Archeologie

5.2.9.1 Situatie plangebied

Een groot deel van Malburgen-West is aan het einde van de jaren '90 van de vorige eeuw door middel van een bureau- en booronderzoek onderzocht. Naar aanleiding van dit onderzoek is een groot deel van Malburgen-West vrijgegeven. Vindplaatsen en gebieden welke niet onderzocht zijn hebben in het geldende bestemmingsplan "Malburgen West 2010" een dubbelbestemming gekregen. In voorliggend geval zijn de gronden in het plangebied grotendeels vrijgegeven met uitzondering van een locatie van zeer beperkte omvang in het zuidoostelijke deel van het plangebied. Deze gronden zijn voorzien van de dubbelbestemming 'Waarde – Archeologie'. In deze dubbelbestemming is bepaald dat bij bodemingrepen groter dan 500 m² en dieper dan 40 centimeter onder maaiveld archeologisch onderzoek noodzakelijk is.

In voorliggend geval bedraagt de gezamenlijke oppervlakte aan bodemingrepen binnen de dubbelbestemming die dieper reiken dan 40 centimeter minder dan 500 m². Het uitvoeren van een archeologisch onderzoek in het kader van dit bestemmingsplan is niet noodzakelijk. Tot slot wordt opgemerkt dat de geldende dubbelbestemming overeenkomstig het moederplan wordt overgenomen, zodat de planologische bescherming ten aanzien van archeologie intact blijft.

5.2.9.2 Conclusie

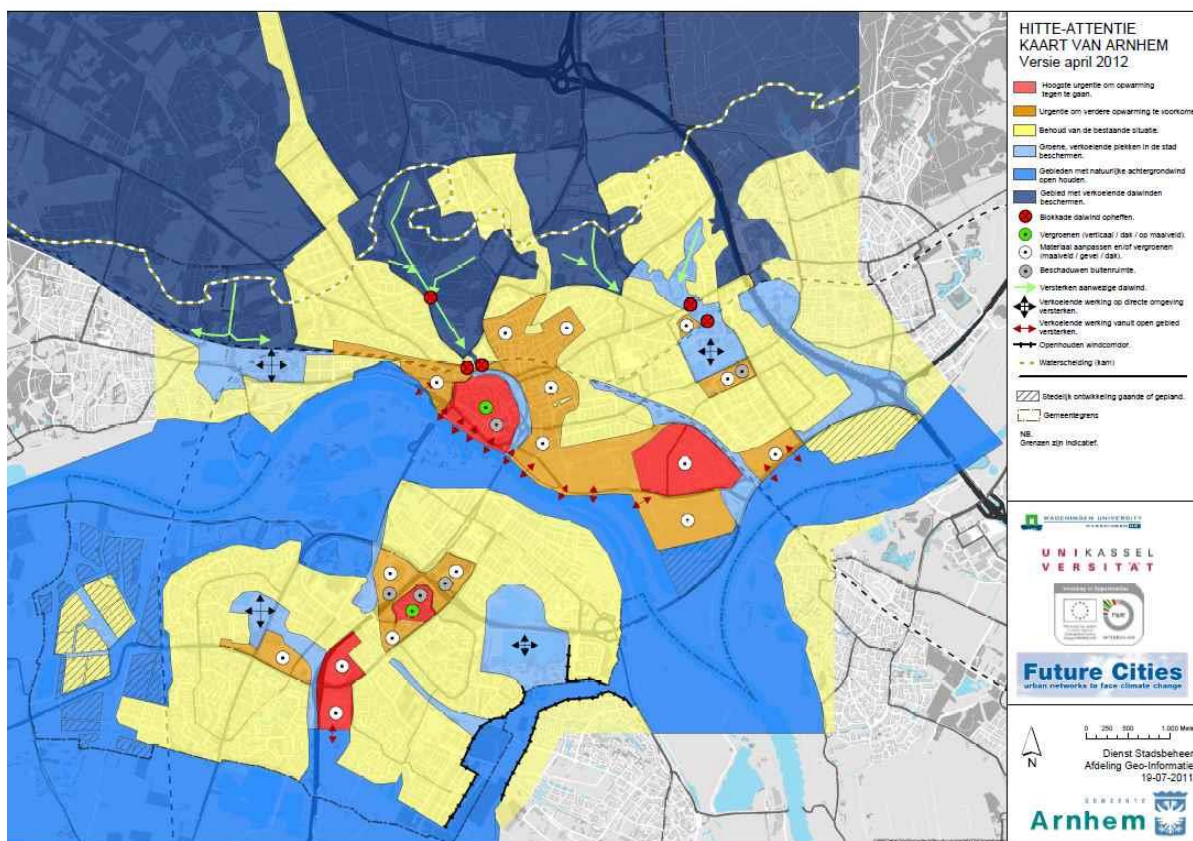
Het uitvoeren van een archeologisch onderzoek is in het kader van dit bestemmingsplan niet noodzakelijk. Tot slot vormen cultuurhistorische aspecten geen belemmering voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

5.2.10 Stadsklimaat

De klimaatbestendigheidambitie is voor wat betreft hitte in de stad vertaald naar aanbevelingen voor de stad (zie afbeelding 5.3 de Hitte-attentiekartaal). Het plangebied is gelegen in een gebied waar verdere opwarming moet worden voorkomen. Gezien de bestuurlijke ambitie met betrekking tot het verminderen van hitteplekken leidt dit voor het plangebied de volgende opgave:

- het gebouw waar mogelijk voorzien van verticaal groen en dakgroen ter voorkoming opwarming van het gebouw zelf en uitstraling warmte naar directe omgeving, tevens een belangrijke verblijfsruimte in de binnenstad. Het vergroenen van de zuid- en westgevel is hierbij zeer wenselijk. Dakgroen is vooral effectief voor een beter binnenklimaat (en daarmee de energievraag).
- de openbare ruimte rondom het gebouw zoveel mogelijk vergroenen en 'ontstenen'. Het planten van extra bomen lijkt hierin een zeer kansrijke maatregel.
- gebruik maken van de juiste materialen voor het gebouw waarmee de opwarming van de gebouwen (vasthouden van energie, warmte uit de zon overdag en afgeven warmte 's avonds en 's nachts) en de omgeving wordt verminderd.
- Voorkomen dat zonnestraling kan doordringen tot in het gebouw middels het aanbrengen van zonwering.

Het plangebied is gelegen in een gebied met als ambitie 'behoud van de bestaande situatie'. Dit bestemmingsplan voorziet, ten opzichte van hetgeen reeds planologisch is toegestaan, niet in een onevenredige toename van bebouwing of verharding. Er worden nieuwe groenvoorzieningen aangelegd. In voorliggend geval wordt ten aanzien van het aspect stadshitte de bestaande situatie behouden.

Afbeelding 5.4: Hitte-attentiekarta van Arnhem (Gemeente Arnhem)

5.2.11 Besluit milieueffectrapportage

5.2.11.1 Situatie plangebied

Artikel 19j, lid 2 van de Natuurbeschermingswet 1998

Het dichtbijzijnde Natura 2000-gebied, het gebied 'Veluwe', is gelegen een afstand van circa 1,4 kilometer van het plangebied. Gezien de aard en omvang van de in dit bestemmingsplan besloten ontwikkeling in relatie tot de ruime afstand tot Natura 2000-gebied wordt geconcludeerd dat geen sprake zal zijn van een aantasting van de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura-2000 gebied. Een passende beoordeling op basis van artikel 19j van de Natuurbeschermingswet 1998 is in het kader van dit bestemmingsplan dan ook niet noodzakelijk. Derhalve is geen sprake van een m.e.r.-plicht op basis van artikel 7.2a van de Wet milieubeheer.

Programmatiese Aanpak Stikstof (PAS)

Op 1 juli 2015 is de PAS in werking getreden. De PAS is een gezamenlijke, samenhangende aanpak van alle betrokken overheden op provinciaal en rijksniveau. De PAS bevat maatregelen die leiden tot een afname van stikstofdepositie en maatregelen die leiden tot een versterking van de natuurwaarden in de Natura 2000-gebieden. Door deze maatregelen kunnen in en rondom de Natura 2000-gebieden nieuwe economische activiteiten, zoals bedrijfsuitbreidingen die stikstofdepositie veroorzaken, worden toegelaten.

Activiteiten met een waarde van minder dan 0,05 mol per hectare per jaar worden als verwaarloosbaar beschouwd; deze activiteiten hoeven niet te worden gemeld (ook al niet onder de ontwerp Regeling). Ook cumulatief beschouwd zorgen deze activiteiten voor geen effecten voor de natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden, aldus de toelichting van de PAS. Gelet op de kleinschaligheid van het voornemen en de grote afstand tot Natura 2000-gebieden, kan worden geconcludeerd dat sprake is van een activiteiten die als verwaarloosbaar kan worden beschouwd.

Drempelwaarden Besluit m.e.r.

Dit bestemmingsplan voorziet in een directe eindbestemming voor wat betreft de binnen het plangebied geplande woningbouwontwikkeling en voldoet daarmee aan de definitie van een 'besluit' als bedoeld in het Besluit m.e.r. Dit betekent dat dit bestemmingsplan m.e.r.-(beoordelings)plichtig is indien activiteiten worden mogelijk gemaakt die genoemd worden in onderdeel C of D van het Besluit m.e.r. en de daarin opgenomen drempelwaarden overschrijden.

In dit geval is sprake van een ontwikkeling die niet wordt genoemd in onderdeel C van het Besluit m.e.r. Er is daarom in elk geval geen sprake van een direct m.e.r.-plicht. Op basis van onderdeel D kan de in dit plan besloten ontwikkeling worden aangemerkt als: 'De aanleg, wijziging of uitbreiding van een stedelijk ontwikkelingsproject met inbegrip van de bouw van winkelcentra of parkeerterreinen'.

De ontwikkeling in dit bestemmingsplan is m.e.r.-beoordelingsplichtig indien de volgende drempelwaarden worden overschreden:

1. een oppervlakte van 100 hectare of meer,
2. een aaneengesloten gebied en 2000 of meer woningen omvat, of
3. een bedrijfsvloeroppervlakte van 200.000 m² of meer.

Gezien de drempelwaarden (2000 woningen of meer) kan worden geconcludeerd dat voor dit bestemmingsplan geen sprake is van een m.e.r.-beoordelingsplicht. Echter, zoals ook in het voorgaande aangegeven, dient ook wanneer ontwikkelingen onder drempelwaarden blijven, het bevoegd gezag zich er van te vergewissen of activiteiten geen aanzienlijke milieugevolgen kunnen hebben.

Indien de mogelijkheden van dit plan worden vergeleken met de drempelwaarden uit onderdeel D van het Besluit m.e.r. kan worden geconcludeerd dat er sprake is van een wezenlijk ander schaalniveau en een activiteit die vele malen kleinschaliger is (34 woningen vs. 2000 of meer woningen). Daarnaast blijkt uit dit hoofdstuk en het volgende hoofdstuk dat dit bestemmingsplan geen belangrijk nadelige milieugevolgen tot gevolg heeft die het doorlopen van een m.e.r.-procedure noodzakelijk maken.

5.2.11.2 Conclusie

Dit bestemmingsplan is niet m.e.r.-plichtig. Tevens zijn geen nadelige milieugevolgen te verwachten als gevolg van de vaststelling van dit bestemmingsplan.

5.2.12 Kabels, leidingen en straalpaden

Binnen het plangebied zijn geen planologisch relevante kabels, leidingen of straalpaden gelegen waarmee in het kader van dit bestemmingsplan rekening dient te worden gehouden.

Hoofdstuk 6 Planbeschrijving en -verantwoording

6.1 Inleiding

In de voorgaande hoofdstukken is ingegaan op de bestaande situatie, het relevante beleid en de milieu- en omgevingsaspecten. De informatie uit deze hoofdstukken is gebruikt om keuzes te maken bij het opstellen van het bestemmingsplan: de verbeelding (plankaart) en de regels. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de opzet van dit bestemmingsplan. Daarnaast worden de gemaakte keuzes op de verbeelding en in de regels verantwoord. Dat betekent dat er wordt aangegeven waarom bepaalde bestemmingen zijn aangewezen en waarom bepaalde bebouwing acceptabel is.

6.2 Opzet van de regels

In de Wet ruimtelijke ordening (Wro) is de verplichting opgenomen om ruimtelijke plannen en besluiten digitaal vast te stellen. De digitaliseringsverplichting geldt vanaf 1 januari 2010. In de ministeriële Regeling standaarden ruimtelijke ordening is vastgelegd dat de Standaard Vergelijkbare Bestemmingsplannen (SVBP) de norm is voor de vergelijkbaarheid van bestemmingsplannen. Naast de SVBP zijn ook het Informatiemodel Ruimtelijke Ordening en de Standaard Toegankelijkheid Ruimtelijke Instrumenten normerend bij het vastleggen en beschikbaar stellen van bestemmingsplannen.

De SVBP geeft normen voor de opbouw van de planregels en voor de digitale verbeelding van het bestemmingsplan. Dit bestemmingsplan is opgesteld conform de normen van de SVBP2012.

Het juridisch bindend gedeelte van het bestemmingsplan bestaat uit planregels en bijbehorende verbeelding waarop de bestemmingen zijn aangegeven. De verbeelding en de planregels dienen in samenhang te worden bekeken.

De regels zijn onderverdeeld in vier hoofdstukken:

1. Inleidende regels (begrippen en wijze van meten);
2. Bestemmingsregels;
3. Algemene regels (o.a. afwijkingsregels);
4. Overgangs- en slotregels.

6.2.1 Inleidende regels

Hoofdstuk 1 bevat de inleidende regels. Deze regels gelden voor het gehele plangebied en bevatten:

- Begrippen (Artikel 1)
In dit artikel zijn definities van de in de regels gebruikte begrippen opgenomen, voor een eenduidige interpretatie van deze begrippen.
- Wijze van meten (Artikel 2)
Dit artikel geeft onder meer bepalingen hoe voorkomende eisen betreffende de maatvoering begrepen moeten worden.

6.2.2 Bestemmingsregels

Hoofdstuk 2 van de regels bevat de juridische vertaling van de verschillende bestemmingen die voorkomen in het plangebied. Voor ieder gebied op de verbeelding is de bestemming aangegeven. Deze bestemmingen zijn in de regels onderverdeeld in o.a.:

- Bestemmingsomschrijving:
Hierin is de omschrijving van de activiteiten die zijn toegestaan binnen deze bestemming opgenomen. Hierbij gaat het in beginsel om een beschrijving van de aan de grond toegekende functies.
- Bouwregels:
In deze regels zijn eisen opgenomen waaraan de binnen de bestemming voorkomende bebouwing aan moet voldoen. Waar en met welke maatvoering mag worden gebouwd is hierin vastgelegd.
- Specifieke gebruiksregels:
In de specifiek gebruiksregels is bepaald welk gebruik van gronden en opstallen in elk geval strijdig is met of wordt toegestaan binnen deze bestemming. Daarbij zijn niet alle mogelijke toegestane en strijdige gebruiksvormen genoemd.

In paragraaf 6.3 worden de verschillende bestemmingen toegelicht en wordt ook per bestemming aangegeven waarom voor bepaalde gronden voor deze is gekozen.

6.2.3 Algemene regels

Hoofdstuk 3 bevat de algemene regels. Deze regels gelden voor het gehele plangebied. Dit hoofdstuk is opgebouwd uit:

- Anti-dubbeltelregel (*Artikel 7*)
Deze regel bepaalt dat er niet twee keer voor eenzelfde locatie een bouwplan kan worden ingediend.
- Algemene bouwregels (*Artikel 8*)
Hierin zijn de algemene bouwregels opgenomen zoals de verplichting tot het bouwen binnen het bouwvlak.
- Algemene gebruiksregels (*Artikel 9*)
In dit artikel zijn algemene regels met betrekking tot het gebruik van de gronden en opstallen in het plangebied opgenomen. Hierin is aangegeven welke functies in ieder geval in strijd zijn met het bestemmingsplan.
- Algemene afwijkingsregels (*Artikel 10*)
In dit artikel worden de voorwaarden beschreven waaronder kan worden afgeweken van een bestemmingsregel. Deze afwijkingen kunnen worden toegepast op alle bestemmingen in het bestemmingsplan. De afwijkingen die uitsluitend gelden voor een bepaalde bestemming zijn in het betreffende artikel van die bestemming opgenomen.

6.2.4 Overgangs- en slotregels

In hoofdstuk 4 van de regels staan de overgangs- en slotregels. In de overgangsregels is aangegeven wat de juridische consequenties zijn van bestaande situaties die in strijd zijn met dit bestemmingsplan. In de slotregel wordt aangegeven hoe het bestemmingsplan wordt genoemd.

6.3 Verantwoording van de regels

6.3.1 Algemeen

Kenmerk van de Nederlandse ruimtelijke ordeningsregelgeving is dat er uitgegaan wordt van toelatingsplanologie. Een bestemmingsplan geeft aan welke functies waar zijn toegestaan en welke bebouwing opgericht mag worden. Bij het opstellen van dit bestemmingsplan zijn keuzes gemaakt over welke functies waar mogelijk worden gemaakt en is gekeken welke bebouwing stedenbouwkundig toegestaan kan worden. De bestaande situatie is hierbij het uitgangspunt. Het is noodzakelijk dat het bestemmingsplan een compleet inzicht biedt in de bouw- en gebruiksmogelijkheden binnen het betreffende plangebied. Het bestemmingsplan is het juridische toetsingskader dat bindend is voor de burger en overheid en geeft aan wat de gewenste planologische situatie voor het plangebied is. Deze situatie kan gaandeweg de planperiode wijzigen, bijvoorbeeld door veranderd stedenbouwkundig inzicht, functiewijziging veranderingen in gebruik. Ook ruimtelijke ontwikkelingen en vernieuwing van o.a. ruimtelijk, economisch, verkeerskundig en milieubeleid dragen bij aan de veroudering van geldende bestemmingsplannen. Om recht te doen aan een goede ruimtelijke ordening binnen het plangebied wordt daarom aangegeven in welke situaties de bestemming wordt gekozen gelijk aan de oude bestemming (na strijdige situatie te hebben gewraakt) en in welke situaties een nieuwe bestemming wordt gegeven (positief bestemmen), waarmee de strijdige situatie wordt gelegaliseerd. Daarnaast wordt, indien van toepassing, aangegeven wanneer een strijdige situatie onder het overgangsrecht wordt gebracht. In deze paragraaf worden de keuzes die zijn gemaakt nader onderbouwd. Hierbij zullen de bestemmingen in dezelfde volgorde als in de regels worden behandeld.

6.3.2 Bestemmingen

In de volgende subparagrafen worden de afzonderlijke bestemmingen die voorkomen in het bestemmingsplan besproken.

Per bestemming wordt ingegaan op:

- welke gronden zijn zo bestemd;
- wat houdt de bestemming in;
- eventuele aanduidingen of andere bijzonderheden.

6.3.3 Groen

Aan de groenvoorziening langs het Blauwgraspad is de bestemming 'Groen' toegekend. De groenstrook is structuurbepalend op buurtniveau. Binnen deze bestemming is het toegestaan om groen in de breedste zin (grasvelden, struiken, speelvelden) aan te leggen en in stand te houden. Het aanleggen van voetpaden, fietspaden en voorzieningen voor bestemmingsverkeer zijn eveneens toegestaan. Wegen voor doorgaand autoverkeer en parkeren is niet toegestaan. Bij snippergroen wordt afhankelijk van de locatie gekozen voor de groenbestemming of de bestemming Verkeer - Verblijfsgebied. Dit hangt af van de grootte van de groenzone en de ligging.

Bebouwing binnen de groenbestemming is uitsluitend toegestaan indien dit binnen de bestemming past zoals speeltoestellen en verlichting.

6.3.4 Verkeer - Verblijfsgebied

Aan het bestaande Blauwgraspad is in dit bestemmingsplan de bestemming 'Verkeer - Verblijfsgebied' toegekend. Deze bestemming wordt gemeentebreed gehanteerd voor woonerven en woonstraten waar een snelheidsregime van 30 km/uur geldt, parkeerplaatsen, voet- en fietspaden, speelplaatsen en buurtgroen.

Bebouwing binnen deze bestemming is uitsluitend toegestaan in de vorm van binnen de bestemming passende bouwwerken als straatmeubilair en speeltoestellen. De maximum bouwhoogte van deze bouwwerken mag maximaal 4 meter bedragen.

6.3.5 Wonen

De nieuw te bouwen grondgebonden woningen in het plangebied zijn bestemd als 'Wonen'. Deze bestemming is bedoeld voor het wonen, groen- en speelvoorzieningen, buurtwegen, woonstraten en andere voorzieningen ten behoeve van het verkeer en verblijfsgebieden.

Qua bebouwingsmogelijkheden zijn binnen deze bestemming twee zones te onderscheiden. Te weten het bouwvlak en de zone waarbinnen een bouwaanduiding 'bijgebouwen' geldt. De woongebouwen moeten worden opgericht binnen het bouwvlak, dit bouwvlak mag in principe volledig worden bebouwd. De maximaal toegestane goot- en bouwhoogte van de hoofdbebouwing wordt weergegeven op de verbeelding. In de regels is opgenomen dat het aantal te bouwen woningen maximaal 35 voor het gehele plangebied bedraagt en dat het aantal aaneen te bouwen woningen in één rij maximaal 7 bedraagt. Onder 'aan een te bouwen woningen' wordt verstaan; een woning die deel uitmaakt van een bouwmassa bestaande uit twee of meer woningen. Met een 'rij' wordt bedoeld een bouwstrook met aaneen gebouwde woningen. Deze bepaling heeft ten doel het maximaal aan een te bouwen woningen in een rij/bouwstrook te beperken tot 7.

Ter plaatse van de aanduiding 'bijgebouwen' mogen bijbehorende bouwwerken worden gebouwd. Onder bijbehorende bouwwerken worden onder andere garages, schuren en beperkte uitbreidingen aan het woonhuis verstaan. De maximale bouwhoogte voor uitbreidingen aan het woonhuis is gelijk aan de hoogte van de begane-grondbouwlaag. De bouwhoogte voor andere bijbehorende bouwwerken is gelijk aan de goothoogte van de hoofdbebouwing.

Binnen de bestemming 'Wonen' zijn in principe beroepsmatige activiteiten toegestaan. Om hinder voor de directe omgeving te voorkomen is hieraan wel een aantal voorwaarden verbonden. In de eerste plaats mag slechts een gedeelte van de woning, inclusief de bijgebouwen (maximaal 1/3 van de totale vloeroppervlakte van de woning) worden gebruikt als praktijkruimte door de bewoner. Is er meer dan 1/3 van de woning in gebruik voor het uitoefenen van een beroep, dan is er geen sprake meer van een 'beroep aan huis' en derhalve strijd met het bestemmingsplan. Voorts mag door dit gebruik geen onevenredige aantasting van het woon- en leefklimaat (bijvoorbeeld beperkte reclamemogelijkheden) noch een onevenredige parkeerdruk ontstaan. Tot slot zijn er vormen van beroepsuitoefening expliciet uitgezonderd, omdat ze te veel overlast voor de omgeving veroorzaken (detailhandel, prostitutie, horeca-activiteiten en beroepen die milieuoverlast veroorzaken).

Zoals reeds beschreven in paragraaf 5.2.6 is als gevolg van de in dit bestemmingsplan besloten ontwikkeling aanvullende waterberging nodig. Ter waarborging dat de benodigde waterberging ook daadwerkelijk wordt gerealiseerd is er in de regels een voorwaardelijke verplichting opgenomen. Binnen een jaar na ingebruikname van de eerste woning binnen het plangebied moet de waterberging zoals aangegeven in afbeelding 5.3 met een omvang van tenminste 230 m² gerealiseerd zijn en vervolgens in stand worden gehouden. Indien niet aan deze voorwaarden wordt voldaan is het gebruik van de woningen binnen het plangebied als zodanig in strijd met het bestemmingsplan.

6.3.6 Waarde - Archeologie (middelhoge verwachting)

Tot slot voorziet de dubbelbestemming 'Waarde - Archeologie (middelhoge verwachting)' in de gewenste bescherming van mogelijke archeologische waarden. Bij bodemingrepen ter plaatse van gronden met een dergelijke dubbelbestemming kan in sommige gevallen een archeologisch onderzoek noodzakelijk zijn.

6.4 Handhaving

Bestemmingsplannen zijn bindend voor overheid en burger. Enerzijds kan de gemeentelijke overheid naleving van bestemmingsplannen afdwingen (optreden tegen strijdig gebruik en/of bebouwing). Anderzijds vormt het bestemmingsplan ook het juridisch kader voor de burger waar deze uit af kan leiden wat zijn eigen bouw- en gebruiksmogelijkheden zijn, maar ook wat de mogelijkheden en onmogelijkheden zijn van zijn burens en directe omgeving. Het bestemmingsplan geeft immers de gewenste planologische situatie voor het betreffende gebied binnen de planperiode aan.

In de nota "beleidsuitgangspunten handhaving bestemmingsplannen" zijn de volgende uitgangspunten opgenomen:

- stringent beleid: als uitgangspunt geldt dat in principe elke overtreding wordt aangepakt;
- géén stilzwijgend gedogen;
- gewenste maar illegale ontwikkelingen zo mogelijk vooraf maar in ieder geval zo snel mogelijk legaliseren;
- gedogen van illegale gevallen alleen in uitzonderlijke gevallen, bij voorkeur alleen tijdelijk en met redenen omkleed.

Deze beleidsuitgangspunten zijn geëvalueerd in de nota "Handhavingsplan Fysieke Leefomgeving 2011-2014". De destijds geformuleerde uitgangspunten pretenderen dat alle overtredingen worden opgespoord en aangepakt. Deze ambitie blijkt met de beschikbare menskracht te ambitieus en daarom is in de nieuwe nota een prioriteitsstelling opgenomen waarin wordt aangegeven aan welke handhavingsonderwerpen op het gebied van bouwregelgeving en de gebouwde omgeving de komende periode met name aandacht wordt besteed. Dit houdt in dat het uitgangspunt dat in principe elke overtreding wordt aangepakt afhankelijk wordt van de prioriteitsstelling uit het Handhavingsplan. De prioriteitsstelling is ondermeer afhankelijk van het type overtreding en het type gebied (beschermd stadsgezicht, buitengebied, industrieterrein enz.) waar de overtreding wordt geconstateerd en zal op basis van politieke realiteit per looptijd van het Handhavingsplan worden geactualiseerd. De grondslag voor een goed werkend handhavingsbeleid wordt gevormd door een inventarisatie van het feitelijke gebruik en de bestaande bebouwing zo kort mogelijk voor respectievelijk het in ontwerp ter visie leggen van casu quo het in werking van een bestemmingsplan. Als vervolg op deze inventarisatie zullen de verleende omgevingsvergunning voor het bouwen en gevolgde afwijkingprocedures worden geregistreerd.

Handhavend optreden tegen overtredingen van bestemmingsplannen kan niet alleen plaatsvinden via publiekrechtelijke, maar ook via de strafrechtelijke weg. In de regels is daartoe de zogenaamde strafbepaling opgenomen, waarin overtredingen van de regels worden aangemerkt als een strafbaar feit als bedoeld in artikel 1a, aanhef en lid 2 van de Wet op de Economische Delicten. De bijbehorende strafmaat is hechtenis van ten hoogste zes maanden of een geldboete. Bij ernstige overtredingen zal handhaving ook via de strafrechtelijke weg plaatsvinden. De opsporingsambtenaren van de gemeente of politie zullen in die gevallen proces-verbaal van de overtreding maken. Het (reguliere) bestuursrechtelijke traject zal gelijktijdig worden ingezet.

6.5 Exploitatie

Artikel 6.12 van de Wet ruimtelijke ordening bepaalt dat de gemeenteraad gelijktijdig met de vaststelling van het bestemmingsplan moet besluiten om al dan niet een exploitatieplan vast te stellen. Hoofregel is dat een exploitatieplan moet worden vastgesteld bij elk bestemmingsplan dat een in de wet aangewezen bouwplan mogelijk maakt. Er zijn echter uitzonderingen. Het is mogelijk dat de raad verklaart dat met betrekking tot een bestemmingsplan geen exploitatieplan wordt vastgesteld indien het verhaal van kosten van de grondexploitatie anderszins is verzekerd en het stellen van nadere eisen en regels niet noodzakelijk is.

Tussen initiatiefnemer en de gemeente is een "overeenkomst over grondexploitatie" als bedoeld in afdeling 6.4 van de Wro gesloten. Deze overeenkomst bevat ondermeer afspraken over het tijdvak van realisatie, locatie-eisen en het verhaal van de aan de orde zijnde kosten (een door de initiatiefnemer aan de gemeente te betalen exploitatiebijdrage). Met het sluiten van deze overeenkomst is het kostenverhaal voor de gemeente dan ook anderszins verzekerd. Dit brengt met zich mee dat vaststelling van een exploitatieplan achterwege kan blijven.

Hoofdstuk 7 Procedure

7.1 Vooroverleg

Het plan is in het kader van het vooroverleg aan het waterschap toegezonden. Het waterschap heeft aangegeven akkoord te zijn met de inhoud van dit bestemmingsplan.

7.2 Terinzagelegging (ontwerp-bestemmingsplan)

Het ontwerp-bestemmingsplan 'Malburgen Ww4' heeft vanaf 30 september 2016 t/m 10 november 2016 ter inzage gelegen. Tijdens deze periode zijn vier zienswijzen ingediend waarvan één zienswijze door 27 bewoners is ondertekend.

Bijlagen bij de toelichting

Bijlage 1 Stedenbouwkundig plan

Bijlage 2 Akoestisch onderzoek wegverkeerslawaai

Bijlage 3 Ontheffing Flora en Faunawet

Bijlage 4 Waternotitie

Regels

van het bestemmingsplan
Malburgen Ww4
(plannummer: NL.IMRO.0202.883-0301)

Hoofdstuk 1	Inleidende regels	57
Artikel 1	Begrippen	57
Artikel 2	Wijze van meten	60
Hoofdstuk 2	Bestemmingsregels	61
Artikel 3	Groen	61
Artikel 4	Verkeer - Verblijfsgebied	61
Artikel 5	Wonen	61
Artikel 6	Waarde - Archeologie (middelhoge verwachting)	63
Hoofdstuk 3	Algemene regels	65
Artikel 7	Anti-dubbeltelregel	65
Artikel 8	Algemene bouwregels	65
Artikel 9	Algemene gebruiksregels	65
Artikel 10	Algemene afwijkingsregels	65
Hoofdstuk 4	Overgangs- en slotregels	67
Artikel 11	Overgangsrecht	67
Artikel 12	Slotregel	67

Hoofdstuk 1 Inleidende regels

Artikel 1 Begrippen

1.1 plan:

Het bestemmingsplan Malburgen Ww4 met identificatienummer NL.IMRO.0202.883-0301 van de gemeente Arnhem.

1.2 bestemmingsplan

De geometrisch bepaalde planobjecten met de bijbehorende regels;

1.3 aanduiding

Een geometrisch bepaald vlak of figuur, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels regels worden gesteld ten aanzien van het gebruik of het bebouwen van deze gronden.

1.4 aanduidingsgrens

De grens van een aanduiding indien het een vlak betreft.

1.5 bebouwing

Eén of meer gebouwen of bouwwerken geen gebouwen zijnde.

1.6 bed and breakfast

Overnachtingsaccomodatatie gericht op het bieden van de mogelijkheid tot een kortdurend verblijf met het serveren van een ontbijt in een woning, gedreven door de bewoner van die woning.

1.7 bedrijf

Een onderneming of gedeelte van een onderneming, die een organisatorisch zelfstandige eenheid vormt en is gericht op de productie of de afzet van goederen of de verlening van diensten, hieronder begrepen ondernemingen of gedeelten van ondernemingen, die door of vanwege de overheid worden geleid.

1.8 beroep aan huis

Een (para)medisch, juridisch, administratief, therapeutisch, verzorgend, ontwerptechnisch, kunstzinnig of daarmee gelijk te stellen beroep of bedrijf dat in een woning wordt uitgeoefend.

1.9 bestemmingsgrens

De grens van een bestemmingsvlak.

1.10 bestemmingsvlak

Een geometrisch bepaald vlak met eenzelfde bestemming

1.11 bijbehorend bouwwerk

Uitbreiding van een hoofdgebouw dan wel functioneel met een zich op hetzelfde perceel bevindend hoofdgebouw verbonden, daar al dan niet tegen aan gebouwd en met de aarde verbonden bouwwerk met een dak.

1.12 bijzondere woonvorm

Een woonvorm waar bewoners nagenoeg zelfstandig wonen met (voorzieningen voor) verzorging en begeleiding (ook 24-uurs begeleiding) en daar niet verblijven met het doel om therapeutisch behandeld te worden.

1.13 bouwen

Het plaatsen, het geheel of gedeeltelijk oprichten, vernieuwen of veranderen en het vergroten van een bouwwerk.

1.14 bouwgrens

De grens van een bouwvlak.

1.15 bouwlaag

Een geheel van voor personen toegankelijke ruimten, waarbinnen de vloerhoogte niet meer dan 1,20 meter varieert, met uitsluiting van onderbouw en zolder of vliering casu quo kapruimte.

1.16 bouwperceel

Een aaneengesloten stuk grond, waarop ingevolge de regels een zelfstandige, bij elkaar behorende bebouwing is toegelaten.

1.17 bouwperceelgrens

Een grens van een bouwperceelgrens.

1.18 bouwvlak

Een geometrisch bepaald vlak, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels bepaalde gebouwen en bouwwerken geen gebouwen zijnde zijn toegelaten.

1.19 bouwwerk

Een bouwkundige constructie van enige omvang die direct en duurzaam met de aarde is verbonden.

1.20 brutovloeroppervlak:

De oppervlakte van een ruimte of een groep van ruimten, gemeten op vloerniveau langs de buitenomtrek van de opgaande scheidingswanden, die de desbetreffende ruimte of groep van ruimtes omhullen, waarbij de oppervlakte van delen van vloeren, waarboven de netto hoogte kleiner is dan 1,5 meter niet worden meegerekend.

1.21 detailhandel

Eet bedrijfsmatig te koop aanbieden, waaronder begrepen het uitstellen ten verkoop, het verkopen of leveren van goederen aan diegenen die deze goederen kopen voor gebruik, verbruik of aanwending anders dan in de uitoefening van een beroeps- of bedrijfsactiviteit; dienstverlening door een horecabedrijf en internetverkoop wordt hieronder niet begrepen.

1.22 gebouw

Elk bouwwerk, dat een voor mensen toegankelijke, overdekte, geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt.

1.23 horecabedrijf

Een bedrijf of instelling gericht op het verstrekken van logies, van maaltijden en spijzen of van dranken, alsmede het exploiteren van zaalaccommodatie; detailhandel wordt hier niet onder begrepen.

1.24 hoofdgebouw

Eén of meer panden, of een gedeelte daarvan, dat noodzakelijk is voor de verwezenlijking van de geldende of toekomstige bestemming van een perceel en, indien meer panden of bouwwerken op het perceel aanwezig zijn, gelet op die bestemming het belangrijkste is.

1.25 internetverkoop

Detailhandel zonder showroom, waarvan de handel voornamelijk via internet en andere media verloopt.

1.26 kantoor

Een ruimte, of bij elkaar horende ruimten, die bestemd zijn om voornamelijk te worden gebruikt voor administratieve werkzaamheden of dienstverlening.

1.27 normaal onderhoud, gebruik en beheer

Gebruik gericht op het in zodanige conditie houden van objecten of de terreingesteldheid dat het voortbestaan van deze objecten of de terreingesteldheid op ten minste het bestaande kwaliteitsniveau wordt gehouden. Onder normaal onderhoud, gebruik en beheer wordt ook dunning van beplanting begrepen

1.28 nutsbedrijven

Bedrijven die uitsluitend of in hoofdzaak zijn gericht op

- a. de levering van elektriciteit, gas, water en warmte;
- b. de verzorging van telecommunicatie;
- c. de afvoer en verwerking van afvalstoffen;

1.29 onderbouw

Een gedeelte van een gebouw, dat wordt afgedekt door een vloer, waarvan de bovenkant minder dan 1,20 meter boven peil is gelegen.

1.30 peil

1. voor een gebouw, waarvan de hoofdtoegang onmiddellijk aan een weg of pad grenst: de hoogte van die weg of dat pad ter plaatse van de hoofdtoegang;
2. voor een gebouw, waarvan de hoofdtoegang niet direct aan de weg grenst: de hoogte van het afgewerkte terrein ter plaatse van de hoofdtoegang bij voltooiing van de bouw;
3. voor een ander bouwwerk: de hoogte van het afgewerkte terrein ter plaatse bij voltooiing van de bouw.

1.31 overig bouwwerk

Een bouwkundige constructie van enige omvang, geen pand zijnde, die direct en duurzaam met de aarde is verbonden.

1.32 pand

De kleinste bij de totstandkoming functioneel en bouwkundig- constructief zelfstandige eenheid die direct en duurzaam met de aarde is verbonden en betreedbaar en afsluitbaar is.

1.33 prostitutie

Het zich beschikbaar stellen tot het verrichten van seksuele handelingen met een ander tegen vergoeding.

1.34 prostitué(e)

Degene, die zich beschikbaar stelt tot het verrichten van seksuele handelingen met een ander tegen vergoeding.

1.35 raamprostitutie

Een vorm van prostitutie waarbij de werving van klanten geschiedt door een prostitué(e) die door houding, gebaren, kleding of anderszins, vanuit een vitrine de aandacht op zich vestigt en waarbij de seksuele handelingen in een voor het publiek besloten ruimte plaatsvinden.

1.36 seksinrichting

Een voor publiek toegankelijke, besloten ruimte (hieronder wordt mede begrepen een voer- of vaartuig) waarin bedrijfsmatig, of in omvang alsof zij bedrijfsmatig was, seksuele handelingen worden verricht, of vertoningen van pornografische aard plaatsvinden.

Onder seksinrichtingen wordt in elk geval verstaan een (raam)prostitutiebedrijf, een seksclub, een privé-huis, een erotische massagesalon, een seksbioscoop, een seksautomatenhal, een sekstheater of parenclub, al dan niet in combinatie met elkaar.

1.37 standplaats

Een kavel, waarop nutsvoorzieningen aanwezig zijn, bestemd voor het plaatsen van een woonwagen.

1.38 straatmeubilair

Onverminderd het bepaalde in bijlage II van het Besluit omgevingsrecht wordt onder straatmeubilair voor de werking van dit bestemmingsplan mede verstaan: papier-, glas- en andere inzamelbakken, toegangsconstructies voor ondergrondse voorzieningen; kunstwerken, speeltoestellen en draagconstructies voor reclame, alsmedeabri's en kleinschalige bouwwerken ten behoeve van (openbare) nutsvoorzieningen.

1.39 thuisprostitutie

Vorm van prostitutie waarbij de seksuele dienstverlening plaatsvindt op het woonadres van de prostitué(e) en waarbij ook alleen door deze prostitué(e) op dit adres gewerkt wordt als prostitué(e).

1.40 vestigingsbeleid

Het beleid neergelegd in de nota 'van Rood naar Groen' (vastgesteld 26 juni 2000).

1.41 werken, werkzaamheden van geringe omvang

Werken of werkzaamheden die geen wezenlijke verandering van de terreingesteldheid of van een inrichting tot gevolg hebben.

1.42 werkplek

Een plaats, waar één prostitué(e) zijn of haar werk verricht.

1.43 wijk

Wijk, zoals gehanteerd wordt in de indeling van het Centraal Bureau voor de Statistiek.

1.44 wonen

Voor de werking van dit bestemmingsplan wordt onder wonen mede geval begrepen bijzondere woonvormen en bed and breakfast met ten hoogste vier slaapplekken;

1.45 woning

Een complex van ruimten, bedoeld voor de huisvesting van één huishouding, een bijzondere woonvorm of een kamerverhuurbedrijf.

1.46 woonwagen

Voor bewoning bestemd gebouw dat is geplaatst op een standplaats en in zijn geheel of in delen kan worden verplaatst.

Artikel 2 Wijze van meten

Bij toepassing van deze regels wordt als volgt gemeten

2.1 de inhoud van een bouwwerk

Tussen de onderzijde van de begane grondvloer, de buitenzijde van de gevels (of het hart van de scheidsmuren) en de buitenzijde van daken en dakkapellen.

2.2 de bouwhoogte van een bouwwerk

Vanaf het peil tot aan het hoogste punt van een gebouw of van een overig bouwwerk met uitzondering van ondergeschikte bouwonderdelen, zoals schoorstenen, antennes, liftopbouwen en naar de aard daarmee gelijk te stellen bouwonderdelen.

2.3 de oppervlakte van een bouwwerk

Tussen de buitenwerkse gevelvlakken en/of het hart van de scheidingsmuren, neerwaarts geprojecteerd op het gemiddelde niveau van het afgewerkte bouwterrein ter plaatse van het bouwwerk.

Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels

Artikel 3 Groen

3.1 Bestemmingsomschrijving

De voor Groen aangewezen gronden zijn bestemd voor:

- a. groenvoorzieningen;
- b. watergangen, waterpartijen, waterinfiltratievoorzieningen en andere voorzieningen voor de waterhuishouding;
- c. fiets- en wandelpaden, straatmeubilair en speelvoorzieningen;
- d. in- en uitritten ten behoeve van aangrenzende bestemmingen.

3.2 Bouwregels

Op deze gronden mogen uitsluitend in de gegeven bestemming passende bouwwerken worden gebouwd.

Artikel 4 Verkeer - Verblijfsgebied

4.1 Bestemmingsomschrijving

De als Verkeer - Verblijfsgebied aangewezen gronden zijn bestemd voor:

- a. (woon)straten, buurtwegen, pleinen en trottoirs met een inrichting hoofdzakelijk gericht op bestemmingsverkeer en verblijfsfuncties;
- b. parkeervoorzieningen;
- c. groen- en watervoorzieningen;
- d. wandelgebieden en speelgelegenheden;
- e. nutsvoorzieningen.

4.2 Bouwregels

- a. Op deze gronden mogen uitsluitend bouwwerken ten dienste van de genoemde bestemmingen worden gebouwd
- b. De hoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, zoals entrees tot parkeergarages en straatmeubilair mag ten hoogste 5 meter bedragen.

Artikel 5 Wonen

5.1 Bestemmingsomschrijving

De voor Wonen aangewezen gronden zijn bestemd voor:

- a. het wonen, hieronder niet begrepen bewoning van woonwagens of woonschepen; en daaraan ondergeschikt voor:
 1. groen- en speelvoorzieningen;
 2. watervoorzieningen;
 3. buurtwegen, woonstraten en andere voorzieningen ten behoeve van het verkeer;
 4. verblijfsgebieden.

5.2 Bouwregels

- a. Het aantal te bouwen woningen bedraagt maximaal 35 voor het gehele plangebied;
- b. Het aantal aaneen te bouwen woningen in één rij bedraagt maximaal 7;
- c. Op de in lid 1 van dit artikel bedoelde gronden mogen, met inachtneming van de aangegeven maximumbouwhoogten en het bepaalde onder b., uitsluitend de in de gegeven bestemming passende hoofdbebouwing, bijbehorende bouwwerken en andere binnen de bestemming passende bouwwerken worden gebouwd.
- d. Op de in lid 1 van dit artikel bedoelde gronden, ter plaatse van de aanduiding 'bg' mogen:
 1. bijbehorende bouwwerken worden gebouwd, voor zover het betreft:
 - uitbreiding van de de hoofdbebouwing, tot een maximumbouwhoogte gelijk aan de hoogte van de begane-grondbouwlaag van de hoofdbebouwing, vermeerderd met maximaal 40 centimeter ten behoeve van isolatie of afschot;

- andere bijbehorende bouwwerken, met een maximumbouwhoogte gelijk aan de goothoogte van het hoofdgebouw, waarbij de goothoogte van vrijstaande bouwwerken niet meer mag bedragen dan de hoogte van de begane-grondbouwlaag van de hoofdbebouwing.
2. bouwwerken geen gebouwen zijnde worden gebouwd, passend binnen de bestemming, met een maximumbouwhoogte van 3 meter;
- waarbij de oppervlakte van het totaal van deze bebouwing per bouwperceel de in onderstaand schema opgenomen maten niet overschrijdt.

oppervlakte gebied met de aanduiding 'bijgebouwen' per bouwperceel	maximale oppervlakte bouwwerken
< 90 m ²	50% van de oppervlakte van het gebied met de aanduiding 'bijgebouwen' per bouwperceel met een minimum van 20 m ²
90-150 m ²	45 m ²
150-300 m ²	55 m ²
300-500 m ²	65 m ²
500-1000 m ²	75 m ²

5.3 Afwijken van de bouwregels

Burgemeester en wethouders kunnen met een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in het in lid 5.2 onder d. opgenomen schema ten behoeve van een verhoging van de maximale grootte van bouwwerken voor percelen waarbij de bebouwbare zone groter is dan 1000 m² met maximaal 25 m² mits:

1. dit vanuit stedenbouwkundig en landschappelijk oogpunt niet op bezwaren stuit en
2. de belangen van omwonenden met betrekking tot privacy, uitzicht en bezonning niet worden geschaad.

5.4 Specifieke gebruiksregels

- a. Onder gebruik van de gronden en opstallen in strijd met de bestemming wordt in elk geval begrepen gebruik als beroeps- of bedrijfsmatige werk- of opslagruimte;
- b. Het bepaalde in lid 5.4 onder a. is niet van toepassing op het gedeelte van een woning in gebruik ten behoeve van beroep aan huis, hieronder mede begrepen bed and breakfast, door de bewoner, mits dit gedeelte niet meer bedraagt dan 1/3 van de vloeroppervlakte van de woning. Voorts mag door dit gebruik geen onevenredige aantasting van het woon- en leefklimaat ter plaatse, noch een onevenredige parkeerdruk ontstaan en mag het geen detailhandel, internetverkoop hiervan uitgezonderd, prostitutie of horeca betreffen;
- c. Tot een met de bestemming strijdig gebruik wordt in elk geval gerekend het gebruik van en het in gebruik laten nemen van bouwwerken overeenkomstig lid 5.1 onder a. zonder de aanleg en instandhouding van 1,6 parkeerplaats per rijwoning en 1,8 parkeerplaats per (half-)vrijstaande woning.
- d. Tot een met de bestemming strijdig gebruik wordt in elk geval gerekend het gebruik van en het in gebruik laten nemen van bouwwerken overeenkomstig lid 5.1 onder a. zonder de aanleg en instandhouding van een waterbergende voorziening met een omvang van tenminste 230 m² binnen een jaar na ingebruikname van de eerste woning, teneinde te komen tot een goede waterhuishoudkundige situatie.

Artikel 6 Waarde - Archeologie (middelhoge verwachting)

6.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Waarde - Archeologie (middelhoge verwachting)' aangewezen gronden zijn naast de andere daar voorkomende bestemming, mede bestemd voor de bescherming en het behoud van de op of in deze gronden voorkomende archeologische waarden.

6.2 Bouwregels

Binnen de voor deze bestemming aangewezen gronden mogen:

- a. bouwwerken geen gebouwen zijnde worden gebouwd die voor archeologisch onderzoek noodzakelijk zijn;
- b. bouwwerken ten behoeve van de andere, voor deze gronden aangewezen bestemmingen worden gebouwd, indien het betreft:
 1. vervanging, vernieuwing of verandering van bestaande bebouwing, waarbij de oppervlakte voor zover gelegen op of onder peil niet wordt uitgebreid of
 2. een bouwwerk waarvan de binnen de bestemming gelegen oppervlakte ten hoogste 500 m² bedraagt.
 3. een bouwwerk dat zonder graafwerkzaamheden dieper dan 40 centimeter en zonder heiwerkzaamheden kan worden geplaatst

6.3 Afwijken van de bouwregels

- a. Burgemeester en wethouders zijn bevoegd af te wijken van het bepaalde in lid 6.2 met inachtneming van de voor deze gronden geldende overige bouwregels.
- b. Afwijken als bedoeld in lid 6.3 sub a. kan, indien op basis van archeologisch onderzoek of naar het oordeel van een archeologische deskundige is aangetoond dat de archeologische waarden niet onevenredig worden of kunnen worden geschaad.
- c. Afwijken als bedoeld in lid 6.3 sub a. kan voorts, indien op basis van archeologisch onderzoek is aangetoond dat op de betrokken locatie de archeologische waarden door de bouwwerkzaamheden niet worden geschaad of mogelijke schade kan worden voorkomen door aan de omgevingsvergunning voor het afwijken regels te verbinden gericht op:
 1. het treffen van maatregelen, waardoor archeologische resten in de bodem kunnen worden behouden;
 2. het doen van opgravingen;
 3. begeleiding van de bouwwerkzaamheden door een archeologisch deskundige.

6.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

6.4.1 Verboden werkzaamheden

Het is verboden op of in de gronden met de dubbelbestemming 'Waarde - Archeologie (middelhoge verwachting)' zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van burgemeester en wethouders (omgevingsvergunning) de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren:

- a. grondwerkzaamheden dieper dan 40 centimeter, waartoe worden gerekend het afgraven, woelen, mengen, diepploegen, egaliseren en ontginnen van gronden, alsmede het vergraven, verruimen of dempen van sloten, vijvers en andere wateren, het verwijderen van funderingen en het aanleggen van drainage;
- b. het verlagen of verhogen van het waterpeil;
- c. het aanleggen of rooien van bos of boomgaard waarbij stobben worden verwijderd;
- d. het aanleggen van ondergrondse transport-, energie- of telecommunicatieleidingen en daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur.

6.4.2 Toelaatbaarheid

De werken of werkzaamheden, waarvoor het verbod van lid 6.4.1 geldt, zijn slechts toelaatbaar, indien op basis van archeologisch onderzoek of naar het oordeel van een archeologisch deskundige is aangetoond dat de archeologische waarden niet onevenredig worden of kunnen worden geschaad of mogelijk schade kan worden voorkomen door aan de vergunning regels te verbinden gericht op:

- a. het treffen van maatregelen, waardoor archeologische resten in de bodem kunnen worden behouden;
- b. het doen van opgravingen;
- c. begeleiding van de aanlegwerkzaamheden door een archeologisch deskundige.

6.4.3 Uitzonderingen

Het verbod, als bedoeld in lid 6.4.1 sub a, is niet van toepassing indien:

- a. de werken die, voor zover deze zijn gelegen binnen deze bestemming, een oppervlakte hebben tot ten hoogste 500 m² of een omvang van 500 m¹;
- b. de werken of werkzaamheden mogen worden uitgevoerd krachtens een reeds verleende omgevingsvergunning voor het bouwen, omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden of een ontgrondingvergunning;
- c. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van in werking treden van het plan;
- d. behoren tot het normale onderhoud en beheer van de gronden;
- e. ten dienste van archeologisch onderzoek worden uitgevoerd.

6.5 Wijzigingsbevoegdheid

Burgemeester en wethouders zijn bevoegd met toepassing van artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening het plan te wijzigen door de dubbelbestemming 'Waarde - Archeologie (middelhoge verwachting)' geheel of gedeeltelijk te doen vervallen, indien op basis van archeologisch onderzoek is aangetoond dat:

- a. op de betrokken locatie geen archeologische waarden (meer) aanwezig zijn;
- b. wel aanwezige archeologische waarden in voldoende mate zijn veilig gesteld.

Hoofdstuk 3 Algemene regels

Artikel 7 Anti-dubbelregel

Grond die eenmaal in aanmerking is genomen bij het toestaan van een bouwplan waaraan uitvoering is gegeven of alsnog kan worden gegeven, blijft bij de beoordeling van latere bouwplannen buiten beschouwing.

Artikel 8 Algemene bouwregels

8.1 Bouwen binnen bouwvlak

- a. Indien binnen een bestemmingsvlak een bouwvlak is aangegeven mag, behoudens andersluidende bepalingen in deze regels, uitsluitend worden gebouwd binnen dit bouwvlak.
- b. Indien in een bestemmingsvlak geen bouwvlak is aangegeven, mag uitsluitend worden gebouwd voor zover daartoe in de betreffende bestemmingsregel uitdrukkelijk mogelijkheden zijn opgenomen.

8.2 Bebouwingspercentage

- a. Indien in een bouwvlak geen bebouwingspercentage is aangegeven, mag dit vlak geheel worden bebouwd.

Artikel 9 Algemene gebruiksregels

Onder gebruik van gronden in strijd met het bestemmingsplan wordt in ieder geval verstaan:

- a. het gebruik van bijgebouwen als zelfstandige woning;
- b. het gebruik van de gronden ten behoeve van thuisprostitutie, raamprostitutie en seksinrichtingen;
- c. het gebruik van gronden of bouwwerken waarbij niet wordt voorzien in voldoende parkeergelegenheid.

Artikel 10 Algemene afwijkingsregels

Burgemeester en wethouders kunnen met een omgevingsvergunning afwijken van:

1. de in deze regels opgenomen bebouwingsregels, voor zover betreffende de maximumbouwhoogte, de maximumgoothoogte, het maximumoppervlak en de maximuminhoud, mits de afwijking niet meer bedraagt dan 10% van de in de regels vastgelegde maten;
2. de verplichting tot het bouwen binnen het bouwvlak, zoals bedoeld in lid 8.1 mits:
 - a. de overschrijding van het bouwvlak niet meer bedraagt dan twee meter, de bestemmingsgrens niet wordt overschreden en het de bouw betreft van erkers, luifels, balkons, keldergaten (koekoeken) of galerijen;
 - b. het de bouw van volledig beneden peil gelegen bouwwerken betreft, mits:
 - een diepte van 6 meter niet wordt overschreden;
 - het maaiveld wordt afgewerkt op een wijze die past binnen de bestemming;
 - geen onevenredige toename van de parkeerdruk plaatsvindt;
 - de bestemmingsgrens niet wordt overschreden;
3. de bestemmingsbepalingen voor het oprichten van:
 - a. kunstobjecten en niet voor bewoning bestemde bouwwerken van openbaar nut, zoals transformatorstations, rioolgemaal, schakelhuisjes, telefooncellen voorzover met een inhoud groter dan 3 m³, en haltes van vervoersdiensten, alle met een inhoud van maximaal 75 m³;
 - b. sirenemasten met een hoogte van maximaal 18 meter;
 - c. bouwwerken, geen gebouwen zijnde, ten behoeve van (tele)communicatie:
 - voorzover vrijstaand, met een hoogte van maximaal 20 meter;
 - voorzover op of aan een ander bouwwerk te plaatsen, met een hoogte van maximaal 8 meter boven de aangegeven maximumbouwhoogte;
 - d. geluidwerende voorzieningen voor zover deze noodzakelijk zijn ingevolge de bepalingen van de Wet geluidhinder.

4. de in deze regels opgenomen bepalingen omtrent de maximum bouwhoogte voor het oprichten van hekwerken ten behoeve van het gebruik van platte daken als dakterras tot een maximum van 1 meter boven de maximaal toegestane bouwhoogte mits:
 - a. dit passend is in het bebouwingsbeeld van de omringende bebouwing en
 - b. de belangen van omwonenden met betrekking tot privacy, uitzicht en bezonning niet onevenredig worden geschaad.
5. het bepaalde in artikel 9 voor de vestiging van maximaal één seksinrichting per wijk onder voorwaarde dat:
 - a. het geen raamprostitutie betreft;
 - b. de aanvraag past binnen de ruimtelijk relevante aspecten van het vestigingsbeleid prostitutie;
 - c. het aantal seksinrichtingen, niet zijnde raamprostitutiebedrijven, op het grondgebied van de gemeente Arnhem na het afwijken van de regels niet meer dan acht zal bedragen;
 - d. er in de wijk nog geen seksinrichting is;
 - e. de seksinrichting niet in een appartementengebouw wordt gevestigd;
 - f. het woon- en leefklimaat niet onevenredig wordt aangetast;
 - g. er geen onevenredige vergroting van de parkeerdruk ontstaat;
 - h. de afstand tot de dichtstbijzijnde seksinrichting hemelsbreed tenminste 250 meter bedraagt;
 - i. de inrichting niet meer dan acht werkplekken bevat.

Hoofdstuk 4 Overgangs- en slotregels

Artikel 11 Overgangsrecht

11.1 Overgangsrecht bouwwerken

11.1.1 *Overgangsbepaling*

Een bouwwerk dat op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan aanwezig of in uitvoering is, dan wel gebouwd kan worden krachtens een omgevingsvergunning voor het bouwen, en afwijkt van het plan, mag, mits deze afwijking naar aard en omvang niet wordt vergroot,

- a. gedeeltelijk worden vernieuwd of veranderd;
- b. na het teniet gaan ten gevolge van een calamiteit geheel worden vernieuwd of veranderd, mits de aanvraag van de omgevingsvergunning voor het bouwen wordt gedaan binnen twee jaar na de dag waarop het bouwwerk is teniet gegaan.

11.1.2 *Afwijken*

Het bevoegd gezag kan eenmalig in afwijking van sublid 11.1.1 een omgevingsvergunning verlenen voor het vergroten van de inhoud van een bouwwerk als bedoeld in sublid 11.1.1 met maximaal 10%.

11.1.3 *Uitzondering op het overgangsrecht bouwwerken*

Het bepaalde in lid 11.1.1 is niet van toepassing op bouwwerken die weliswaar bestaan op het tijdstip van inwerkingtreding van het plan, maar zijn gebouwd zonder vergunning en in strijd met het daarvoor geldende plan, daaronder begrepen de overgangsbepaling van dat plan.

11.2 Overgangsrecht gebruik

11.2.1 *Overgangsbepaling*

Het gebruik van grond en bouwwerken dat bestond op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan en hiermee in strijd is, mag worden voortgezet.

11.2.2 *Strijdig gebruik*

Het is verboden het met het bestemmingsplan strijdige gebruik, bedoeld in lid 11.2.1 te veranderen of te laten veranderen in een ander met dat plan strijdig gebruik, tenzij door deze verandering de afwijking naar aard en omvang wordt verkleind.

11.2.3 *Verbod hervatten strijdig gebruik*

Indien het gebruik, bedoeld in lid 11.2.1 na de inwerkingtreding van het plan voor een periode langer dan een jaar wordt onderbroken, is het verboden dit gebruik daarna te hervatten of te laten hervatten.

11.2.4 *Uitzondering op het overgangsrecht gebruik*

Het bepaalde in lid 11.2.1 is niet van toepassing op het gebruik dat reeds in strijd was met het voorheen geldende bestemmingsplan, daaronder begrepen de overgangsbepalingen van dat plan.

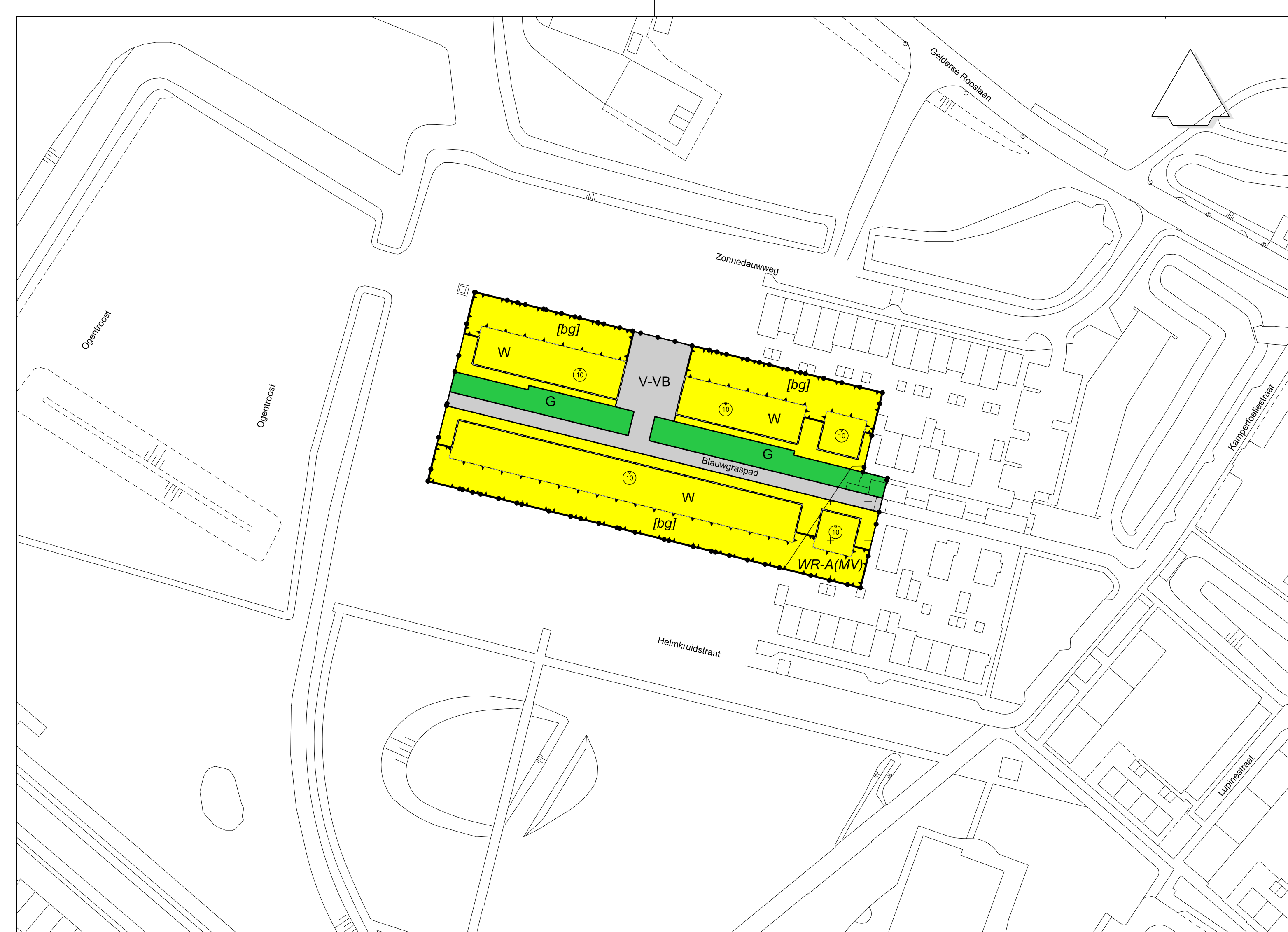
Artikel 12 Slotregel

Deze regels worden aangehaald als:

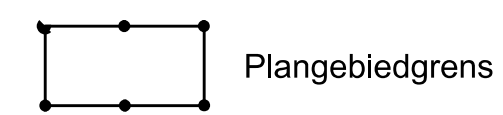
Regels van het bestemmingsplan Malburgen Ww4.

Eindnoten

1. Bron: Atrivé i.o.v. Stadsregio Arnhem Nijmegen (2014), We hebben elkaar nodig! Eindrapport woningmarktonderzoek en woonagenda 2014 - 2020 Stadsregio Arnhem Nijmegen, pagina 9

Plangebied

Plangebiedgrens

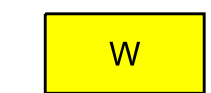
Bestemmingen

G Groen

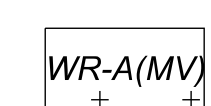

V-VB Verkeer - Verblijfsgebied

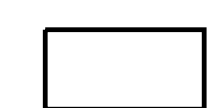
W Wonen

Dubbelbestemmingen

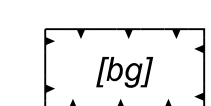
WR-A(MV) Waarde - Archeologie (middelhoge verwachting)

Bouwvlak

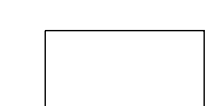
bouwvlak

Bouwaanduidingen

[bg] bijgebouwen

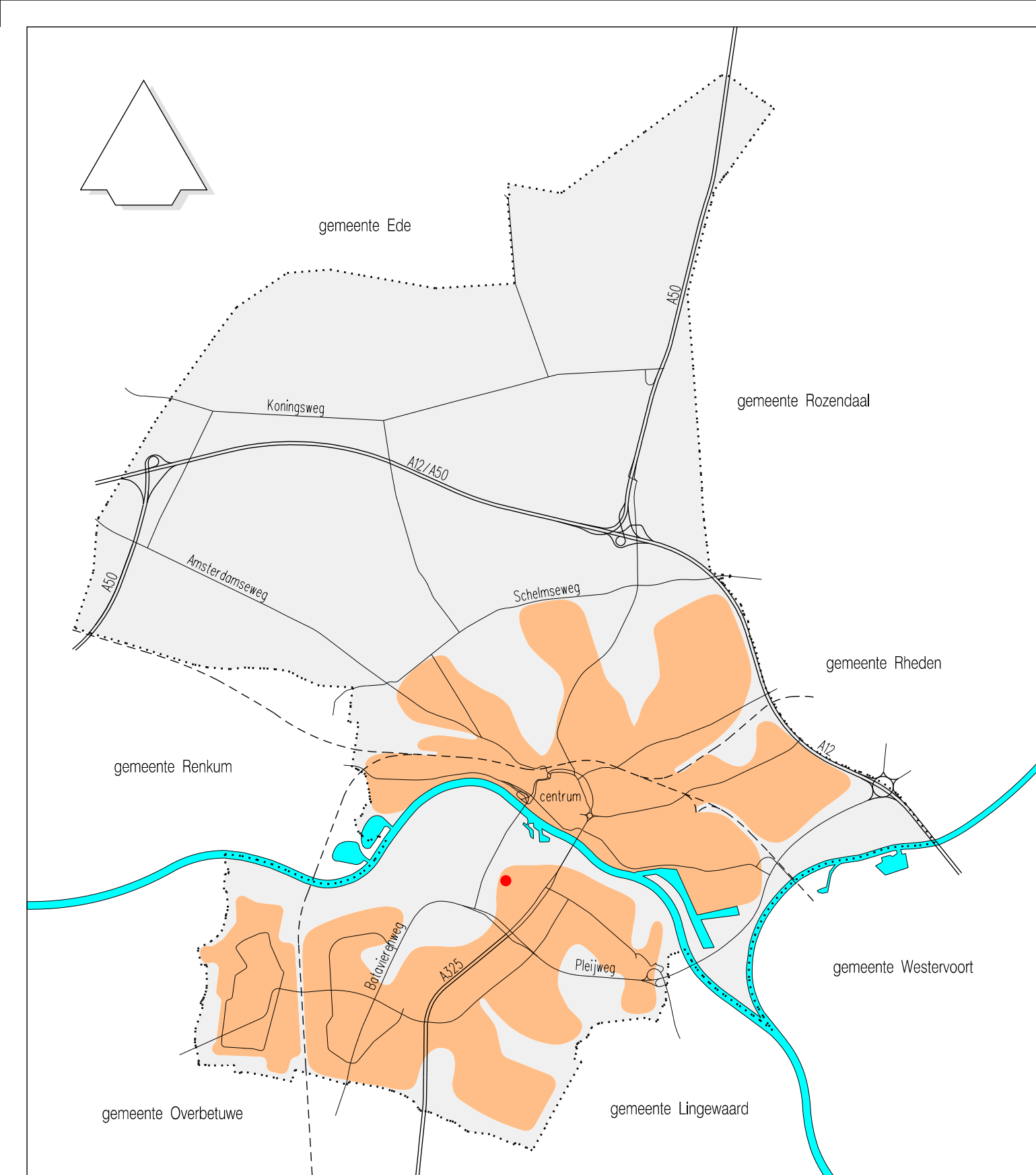
Maatvoeringaanduidingen

maatvoeringsvlak

B maximum bouwhoogte (m)

BESTEMMINGSPLAN MALBURGEN Ww4

planstatus: ontwerp
 vast te stellen
 vastgesteld
 in werking
 onherroepelijk

datum: 30-09-2016
 jan. 2017

getekend:

© Natuur verboden
 cluster Beleid & Regie, afdeling Ruimte
 Eusebiusbuitensingel 53, Postbus 9029, 6800 EL ARNHEM
 Tel.: 0900-1809, fax: 026-3774830, gemeente@arnhem.nl

MALBURGEN WEST WW – 4

Het nieuwe A

Aanpassing VIOSBP

dat

I.s.m. Volkshuisvesting Arnhem en Giesbers Wijchen
27-01-2016

opdrachtgever

Volkshuisvesting Arnhem
Kadestraat 1
6811 CA Arnhem

Giesbers Wijchen
Nieuwe weg 184
6600 AB Wijchen

ontwerp

DAT
Henriëtte Ronnerstraat 5
5038 KH Tilburg
T 013 4686963
E wat@datarchitecten.nl
www.datarchitecten.nl

datum: 27-januari 2016

COLOFON

AANLEIDING

Het onderwerp van het voorliggende document “Aanpassing VIOSBP WW - 4” is de aanpassing van het stedenbouwkundig plan voor dit (deel-)gebied van Malburgen West in Arnhem. In 2011 en in de jaren direct hieraan voorafgaand is, in een samenwerking tussen de gemeente Arnhem en Volkshuisvesting Arnhem, een stedenbouwkundig plan ontwikkeld voor het realiseren van 80 grondgebonden woningen en 25 appartementen, hetgeen heeft geresulteerd in het DIOSBP WW4, dd. November 2011.

Gelijk opgaand met het ontwerpen van het stedenbouwkundig plan is er destijds gewerkt aan een inrichtingsplan voor de openbare ruimte (DOIRP WW4, dd november 2011) en aan een architectonisch plan voor de woonbebouwing.

Voor een gedeelte is het toen ontworpen plan ten uitvoer gebracht:

het stratenpatroon, het appartementengebouw (25 appartementen) en 31 grondgebonden woningen zijn gerealiseerd. De grondgebonden woningen behoren, in Malburgen, tot het duurdere (koop-)segment binnen het woningaanbod.

Na de uitvoering van de eerste 2 fases, in totaal 31 eengezinswoningen, is de uitvoering van het plan stil gevallen. Met het intreden van de crisis in de woningbouw is de verkoop gestagneerd en zijn de resterende 49 woningen niet gerealiseerd.

NIEUWE START: WOONPROGRAMMA

Sinds ongeveer één jaar is Volkshuisvesting Arnhem weer bezig om het proces en het project vlot te trekken, met de intentie om het resterende, lege bouwvlak te bebouwen. Een tweetal maatschappelijke ontwikkelingen leiden daarbij tot een herbezinning op de opgave en op het stedenbouwkundig plan:

- Het prijspeil van de oorspronkelijk ontworpen woningen is te hoog om deze op dit moment in Malburgen te realiseren;
- Het is woningbouwcorporaties wettelijk niet meer toegestaan om koopwoningen op commerciële basis te ontwikkelen.

Daarom is door Volkshuisvesting een verbintenis aangegaan met ontwikkelend bouwer Giesbers uit Wijchen. Het stedenbouwkundig plan is in overleg met Giesbers enigszins aangepast, zodat er (in plaats van 49 dure koopwoningen) kunnen worden gebouwd:

- 15 koopwoningen in een meer betaalbare prijsklasse, en
- 48 woningen voor de vrije sector huur (waar voor een belegger is gevonden).

In totaal worden er 63 woningen aan de reeds gerealiseerde 25 appartementen en 31 eengezinswoningen toegevoegd.

INHOUD VAN DIT DOCUMENT

- Context
- Stedenbouwkundig plan: ruimtelijke onderbouwing
- Themakaarten
- Inrichtingsplan met straatprofielen
- Schetsontwerp woningen

DE LOCATIE IN MALBURGEN WEST

noordzijde

middengebied

zuidzijde

park

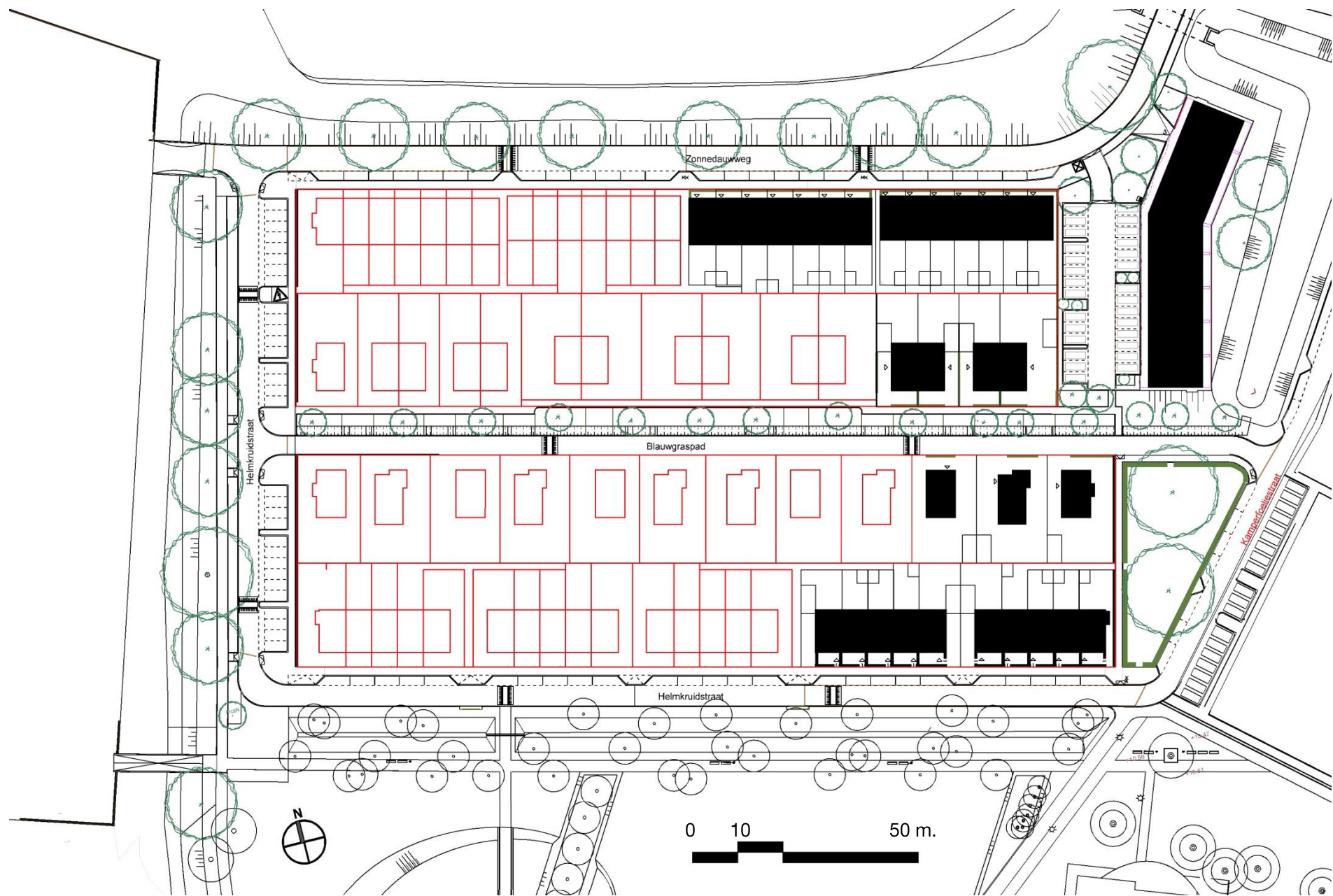

randbebouwing overzijde park

overzijde park gezien vanaf WW4

FOTO'S BESTAAND

SITUATIE BESTAAND

Het rode gedeelte van het plan is niet uitgevoerd

STEDENBOUW: RUIMTELIJKE ONDERBOUWING

De stedenbouwkundige uitgangspunten van het oorspronkelijke plan zijn zoveel mogelijk gehandhaafd:

- De straatwanden aan de zuidzijde (aan de parkrand) en aan de noordzijde blijven in tact. Op deze posities wijkt het nieuwe plan niet af van het vigerende bestemmingsplan.
- Ter plaatse van de middenstraat (het Blauwgraspad) blijft het straatprofiel nagenoeg ongewijzigd: de wadi wordt gecontinueerd. De bouwmassa wijkt hier enigszins af van het bestemmingsplan. In plaats van een combinatie van vrijstaande en half-vrijstaande woningen komt er een combinatie van half-vrijstaande woningen en rijwoningen. Aan de noordzijde van de wadi komt een parkeercoffer t.b.v. de benodigde parkeercapaciteit voor de rijwoningen, die geen parkeerplaats op eigen erf hebben. Dit parkeerterrein wordt omzoomd met groen.

Het oorspronkelijke plan is binnen de herstructurering van Malburgen West te herkennen als een (gedifferentieerde) stedenbouwkundige en architectonische eenheid. De inzet van de planaanpassing is om deze eenheid niet te ondermijnen.

PARKEEROPLOSSING

Zoals is afgesproken tussen de ontwerpende partijen en de gemeente Arnhem is bij de berekening van de parkeerbehoefte en van de parkeeroplossing dezelfde norm gehanteerd als in het DOIRP voor dit gebied in 2011.

Voor de parkeerbehoefte is gerekend:

- Vrij- en half-vrijstaande woningen	1,7 parkeerplaats per woning
- Rijwoningen	1,5 parkeerplaats per woning
- Appartementen	1,2 parkeerplaats per woning

Vanwege het aandeel parkeren op eigen erf zijn de bovenstaande getallen met 0,1 verhoogd.

Voor de parkeeroplossing is gerekend:

- Openbare parkeerplaats	1 op 1
- Op eigen terrein	2 parkeerplaatsen voor een garage met lange oprit (12 m1 of langer)

Voor het aandeel bezoekersparkeren is gerekend met 0,3 parkeerplaats per woning. Het aandeel bewonersparkeren is, ook wanneer een woning is aangewezen op openbare parkeerplaatsen, gesitueerd binnen een afstand van 50 m1 van de woning. Op de tekening met het parkeeroverzicht zijn de openbare parkeerplaatsen voorzien van een kleurcodering, die correspondeert met de kleurcodering van de op de parkeerplaatsen aangewezen woningen.

Om efficiënt gebruik te maken van de openbare parkeerplaatsen is het Blauwgraspad voorzien van éénrichtingsverkeer, in de richting van oost naar west. Deze rijrichting sluit het best aan bij de doorstroom naar vrije parkeerplaatsen, zo dicht mogelijk bij de woning.

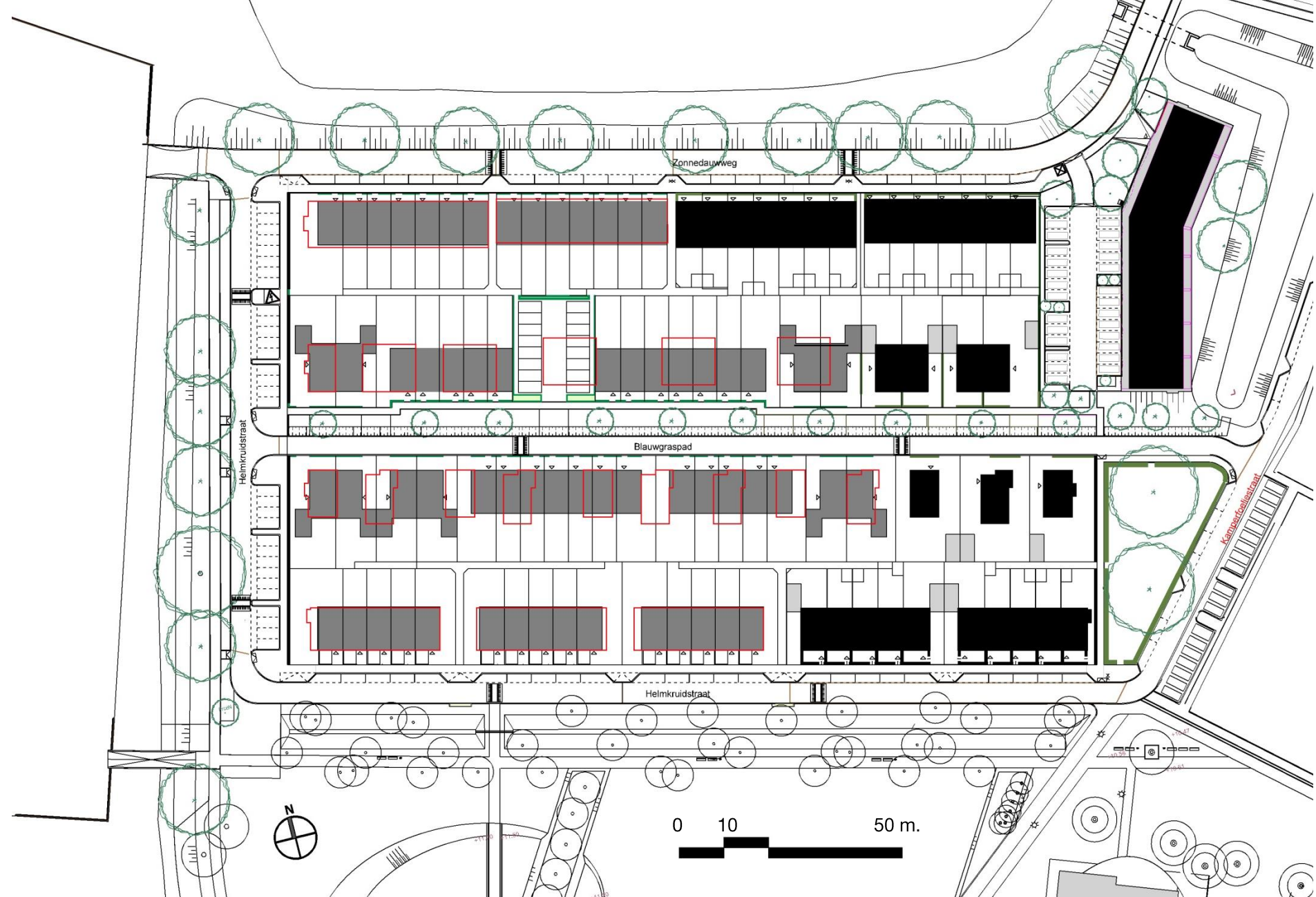
SITUATIE NIEUW

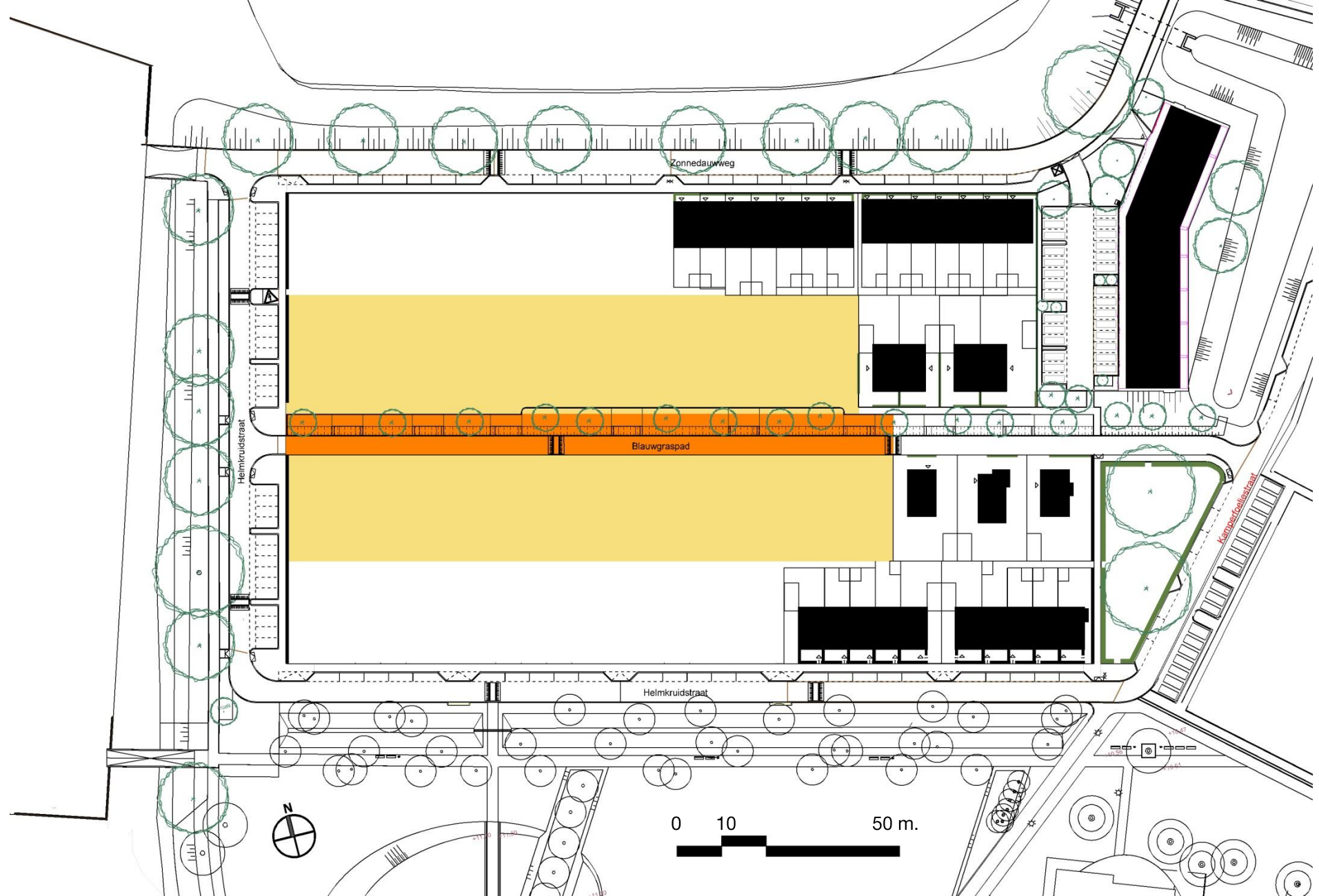
BEGANE GROND SITUATIE

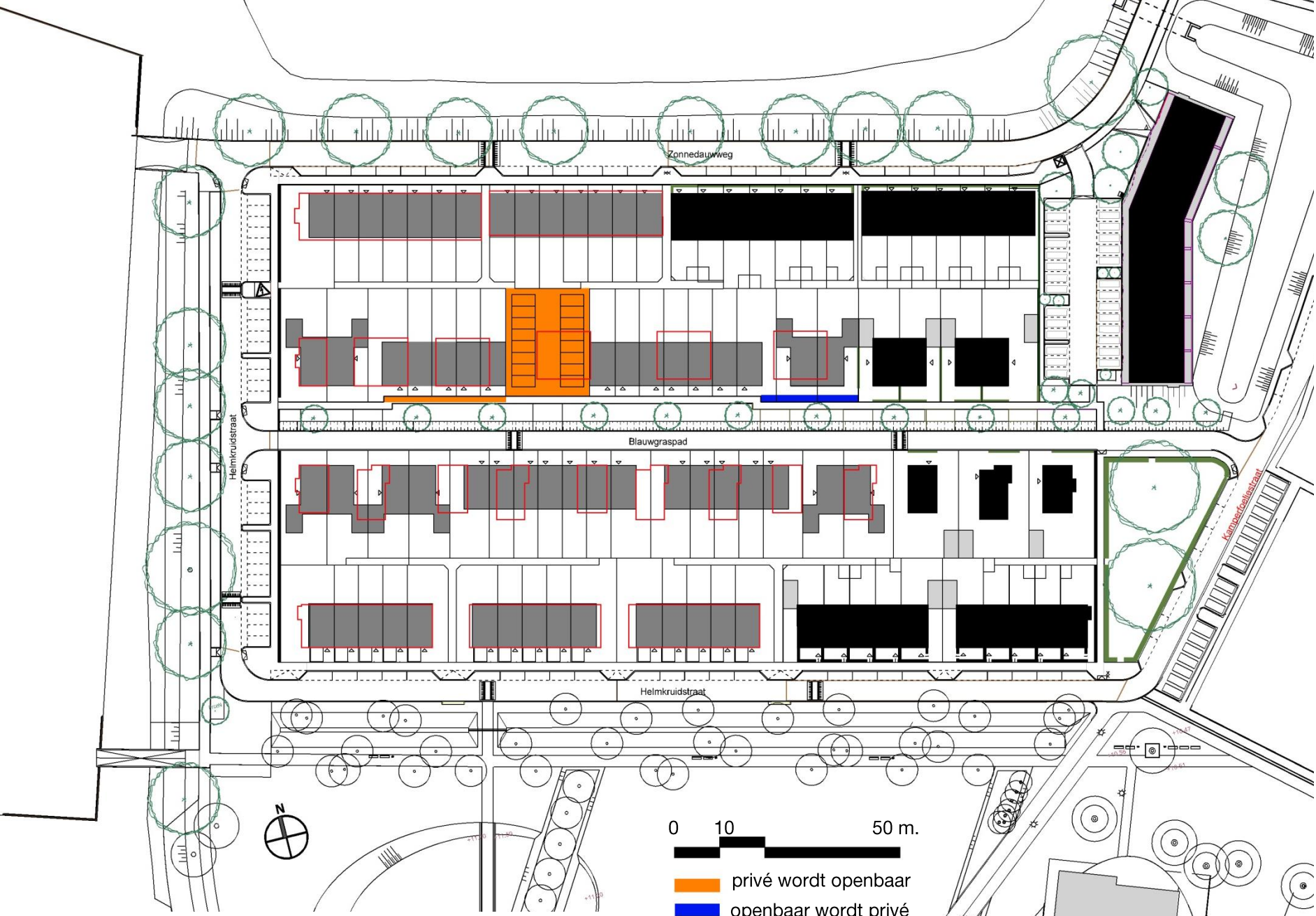
MAATVOERING

SITUATIE NIEUW VERSUS PLAN 2011

PLANGEBIED BESTEMMINGSWIJZIGING

VERANDERING GRONDEIGENDOM T.O.V. 2011

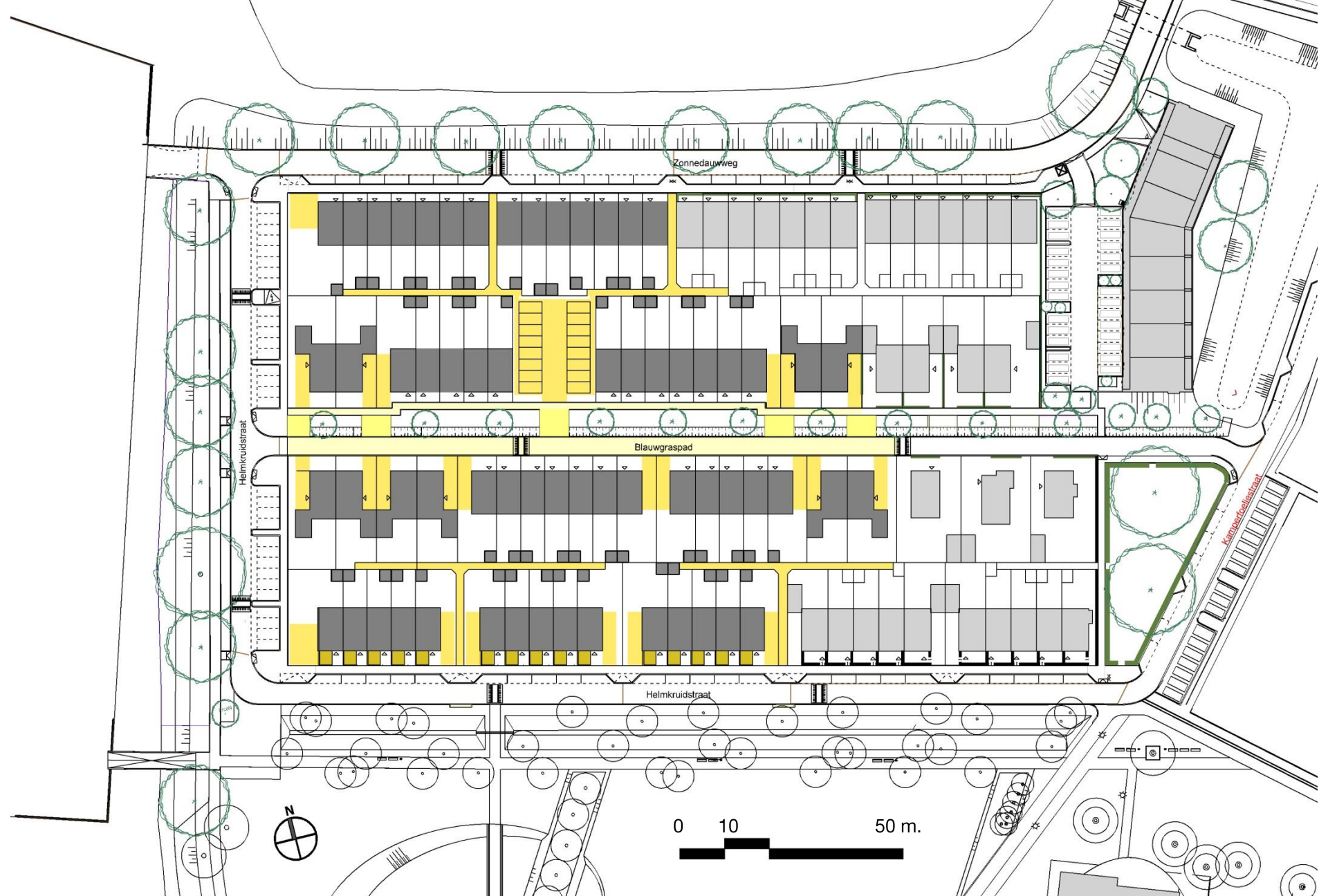
WONINGTYPEN

- rijwoningen vrije sector huur
- 2-onder-1 kap koop
- rijwoning koop (vrije sector huur, wanneer niet verkoopbaar)

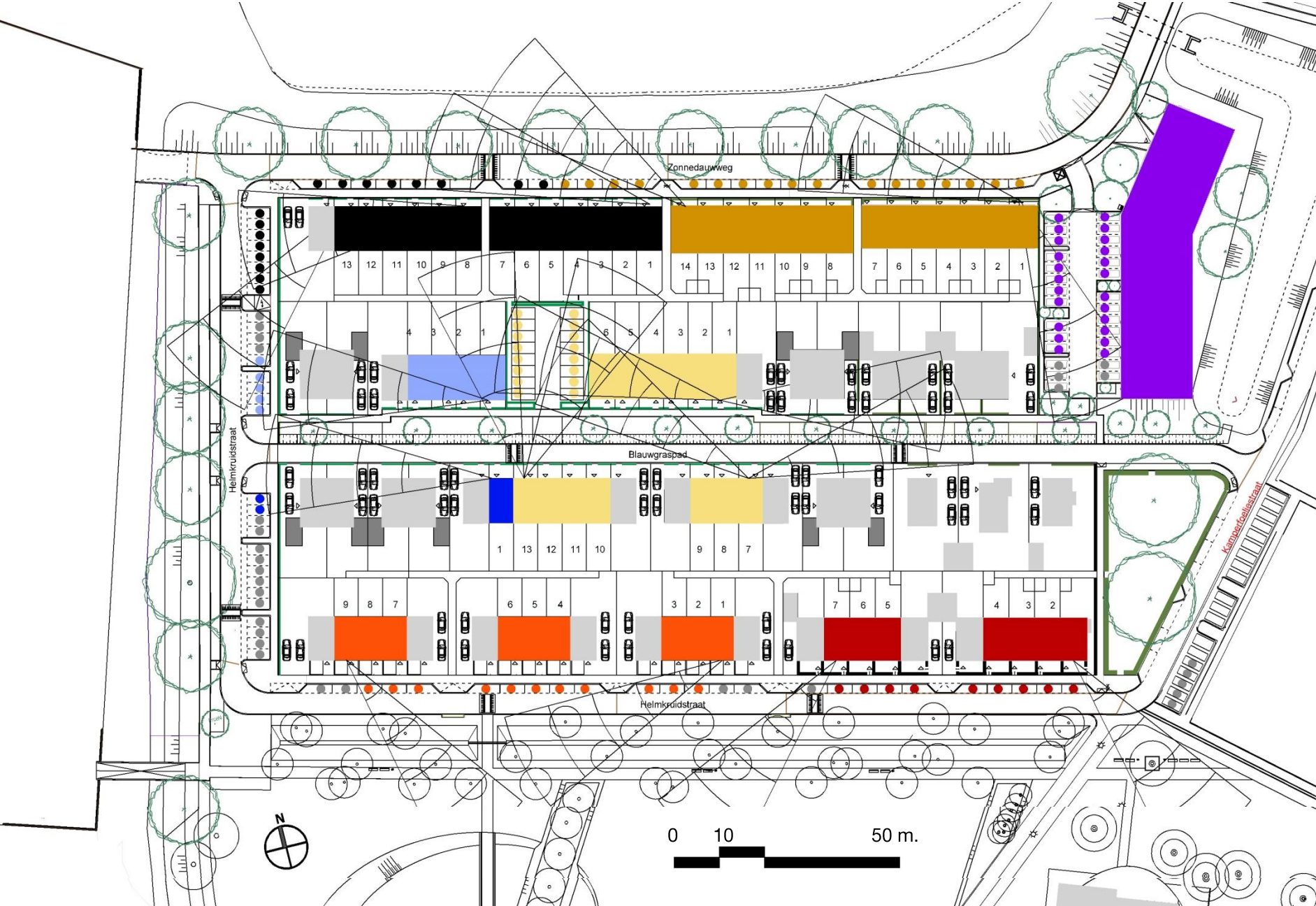

FASERING

- fase 1 binnen huidig bestemmingsplan
- fase 2 na aanpassing bestemmingsplan

VERHARDINGSOPPERVLAKTEN

PARKEREN

BENODIGDE PARKEERPLAATSEN

Bestaand (half-) vrijstaand:	$07 \times (1,7 + 0,1) = 1,8 =$	13
Bestaand rij:	$24 \times (1,5 + 0,1) = 1,6 =$	38
Bestaand appartementen:	$25 \times (1,2 + 0,1) = 1,3 =$	33
Nieuw (half-) vrijstaand:	$10 \times (1,7 + 0,1) = 1,8 =$	18
Nieuw rij:	$53 \times (1,5 + 0,1) = 1,6 =$	85
Nieuw appartementen:	$00 \times (1,2 + 0,1) = 1,3 =$	00
Totaal		187 ppl.

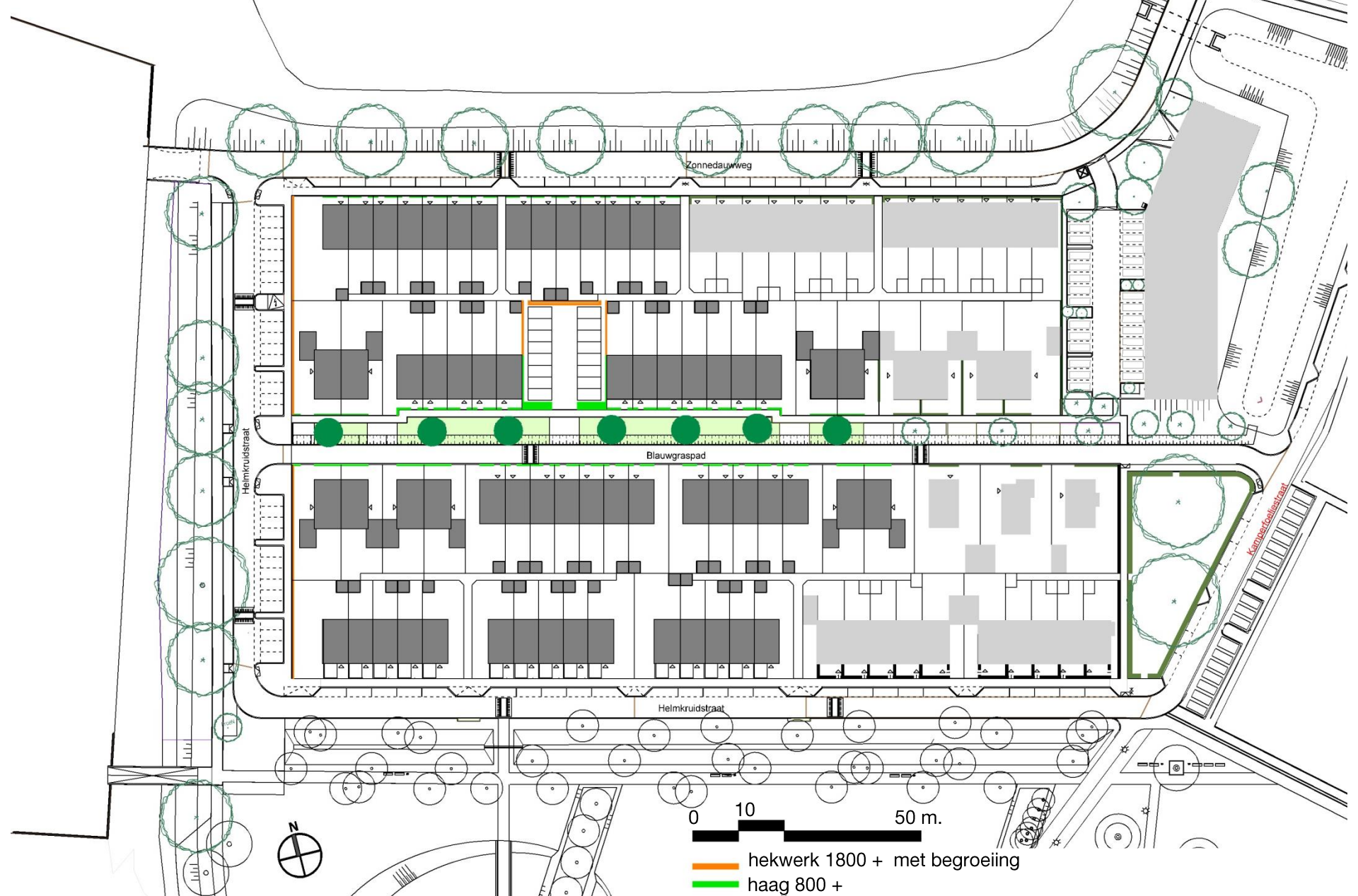
GETEKENDE PARKEERPLAATSEN

Rondom: 25 (zuid) + 31 (west) + 26 (noord) + 28 (oost) + 5 (voorbij oost) =	115
Parkeerkoffer middengebied: (2x8=)	016
Opritten : (63)	063
Totaal	194 ppl.

D.w.z. 63 van de 194 = 32,4 % = op eigen terrein

Gevolg conform parkeernorm: verhoging van de norm met 0,1 (= rode getal in bovenstaande tabel)

PARKEREN

GROEN

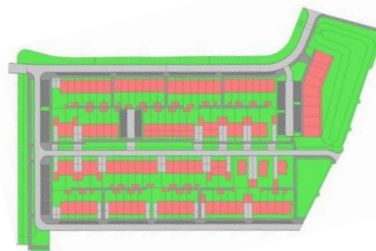
0 10 50 m.

- hekwerk 1800 + met begroeiing
- haag 800 +
- wadi
- nieuwe boom

Analyse verhard oppervlak Malburgen WW4										
1236621 - LIG										
Type oppervlak										
Wegverharding	820	692	2505	6011	808	2253				Totaal oud plan
Dakoppervlak	1578	118	198	1094	1770					13089 m2
Paden	374	114	92	131	73	73	29	141		4758 m2
										1027 m2
										18874 m2
Type oppervlak										
Wegverharding	1653	5758								Totaal nieuw plan
Dakoppervlak	7094									7411 m2
Paden	3307									7094 m2
										3307 m2
										17812 m2
										1062 m2; verschil (positief = meer verharding in oud plan t.o.v. nieuw plan)

VIOSBP 2011: verhardingen

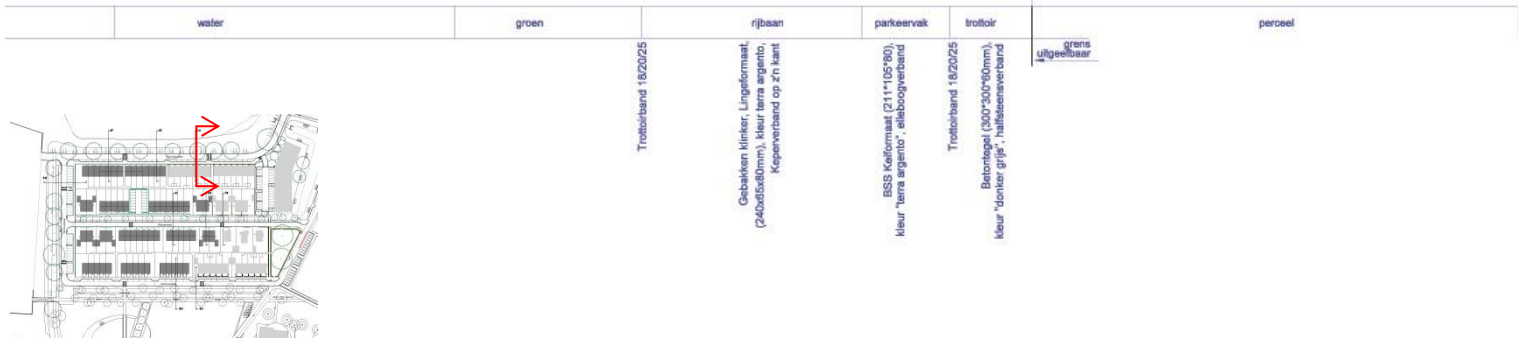
Aangepast VIOSBP 2016

De systematiek van de waterhuishouding van het oorspronkelijke VIOSBP voor WW4 is opgezet door bureau Tauw. Bureau Tauw laat in de bovenstaande tabel de verschillen zien tussen het oorspronkelijke VIOSBP en het voorliggende, aangepaste VOISBP. Bureau Tauw concludeert dat er geen aspecten zijn in de waterparagraaf die aangepast zouden moeten worden na aanleiding van het aangepaste plan voor WW4.

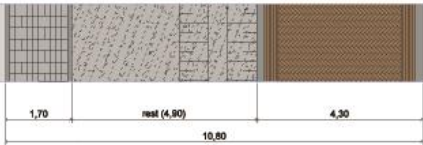
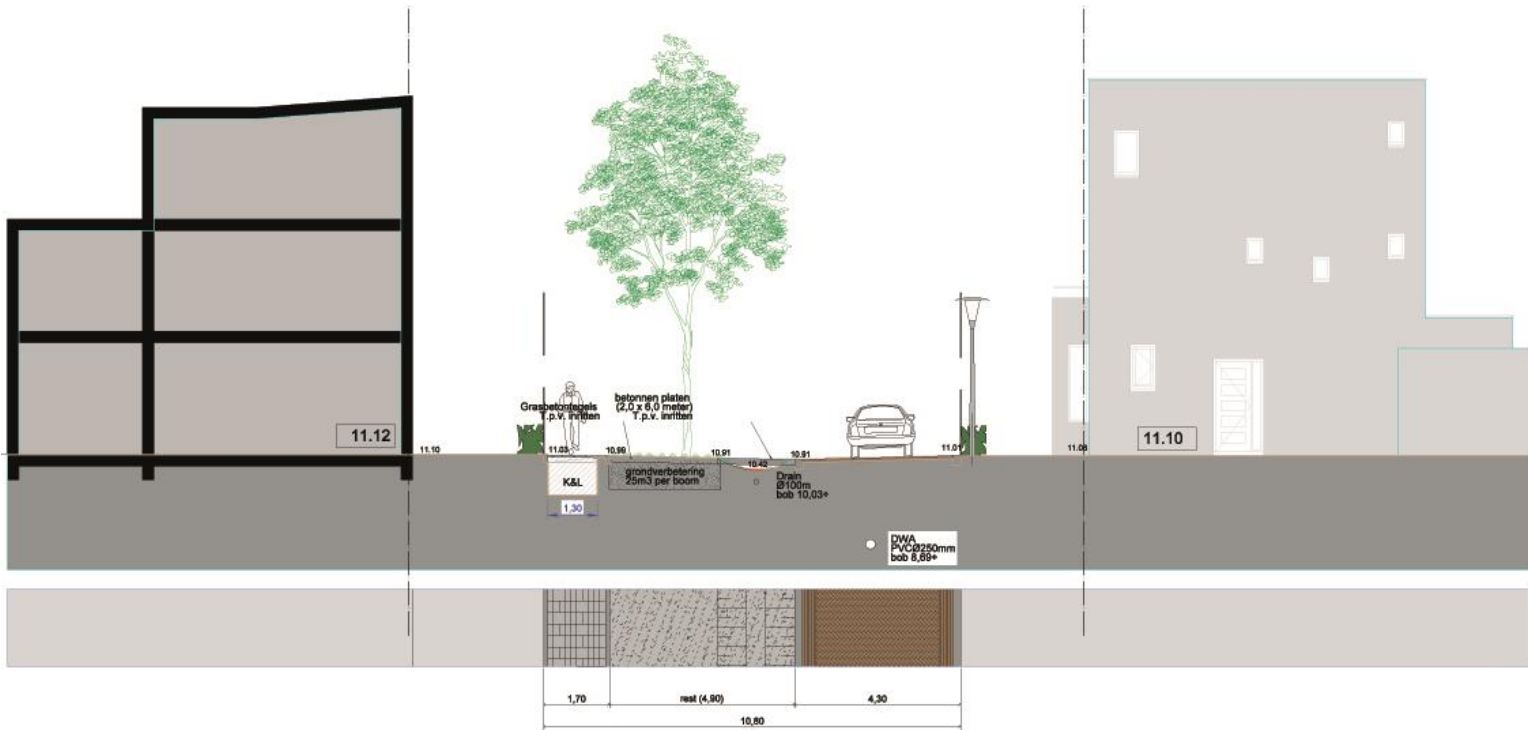
WATERHUISSHOUING

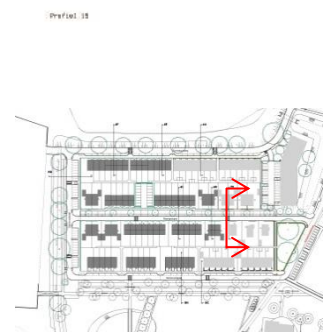
5,70	2,00	2,10
7,70		2,10
9,80		

DOORSNEDE bestand A

Funcie	perceel	grens uitgeefbaar	trottoir	groenstrook/rijdt	wadi	rijbaan	grens uitgeefbaar	perceel

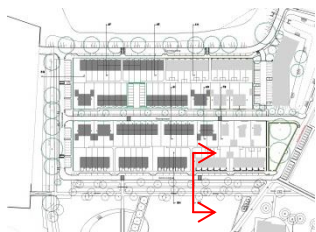
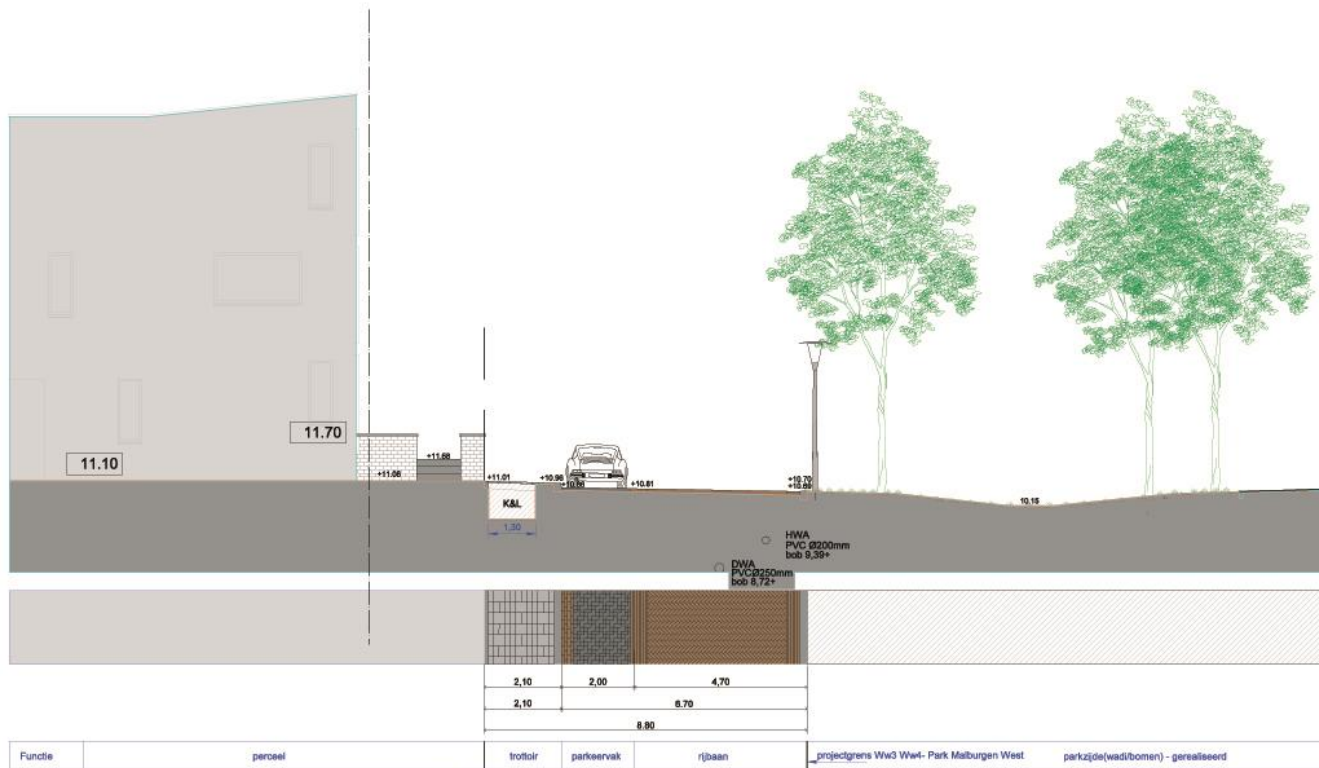
Opelulband 100*200, kleur "Newtone grijs"
 Betonsteeg (300*300*80mm), kleur "donker grijs", halfseisverband
 Opelulband 100*200, kleur "Newtone grijs"

Trottoirband 18/20/25

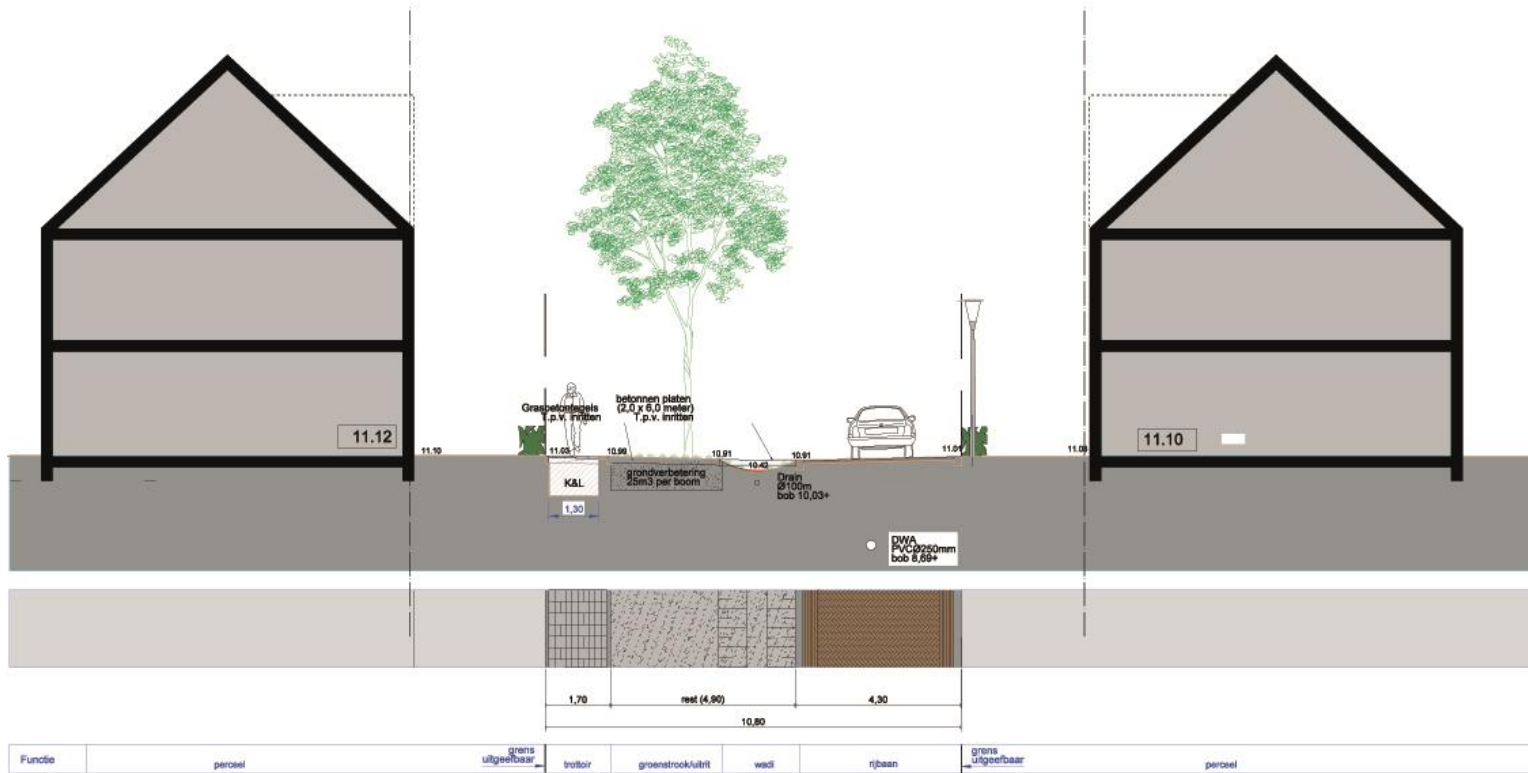
Gebakken klinker, Lijneformaat (240x65x80mm), kleur terra sigillata, Keperverband plat

Trottoirband 18/20/25

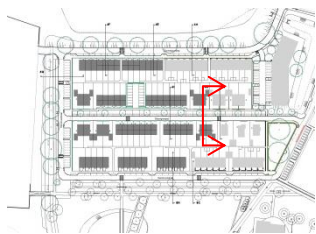
DOORSNEDE Bestand B

DOORSNEDE bestand C

Profiel 15

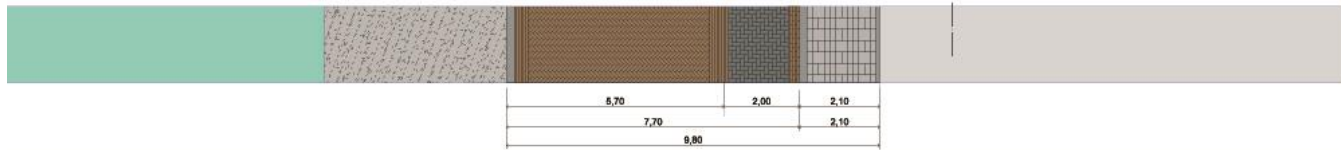
Opstalband 100*200, kleur "Newtone grille".
 Betonplaat (300*300*80mm), kleur "donker gij", halfseisverband
 Opstalband 100*200, kleur "Newtone grille"

Trottoirband 18/20/25

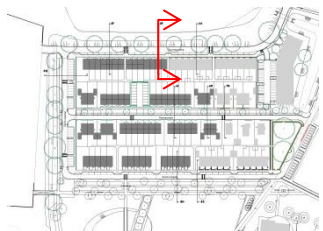
Gebakken baksteen, Lijpformaat (240x65x80mm), kleur terra argento, Keperverband plaat

Trottoirband 18/20/25

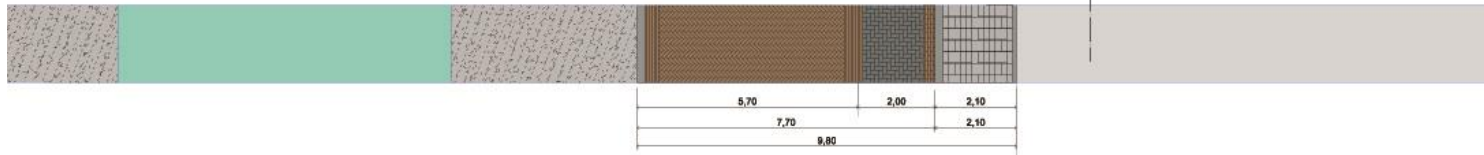
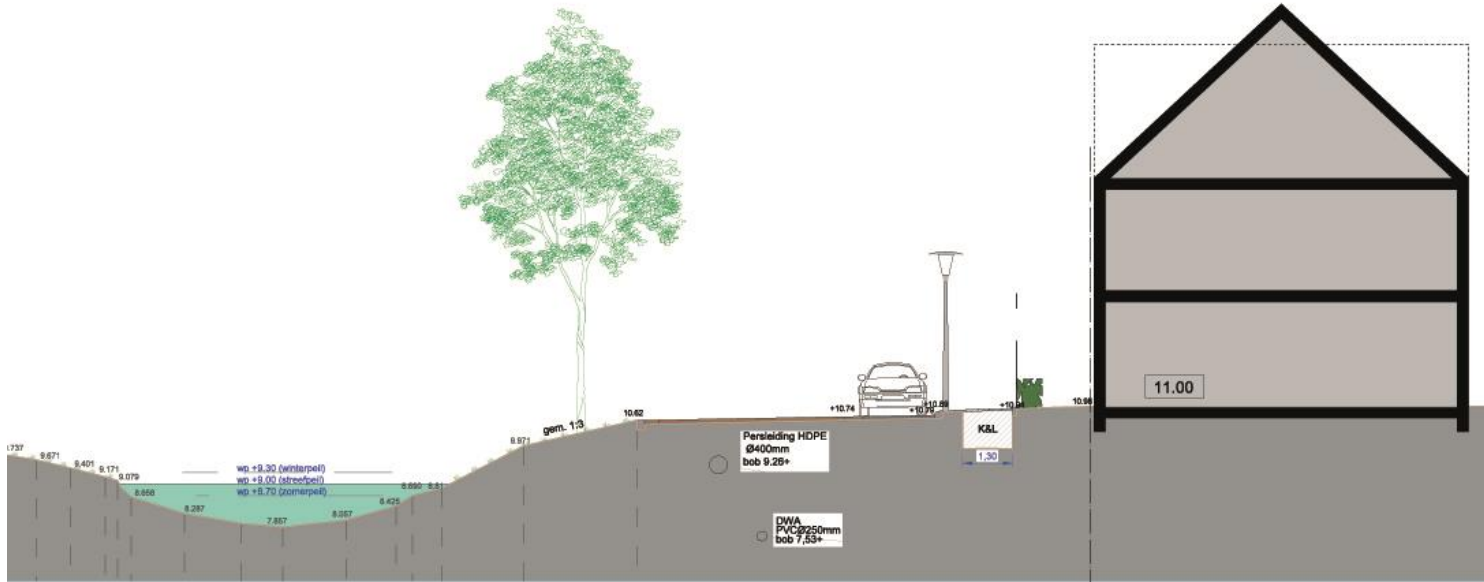
DOORSNEDE D

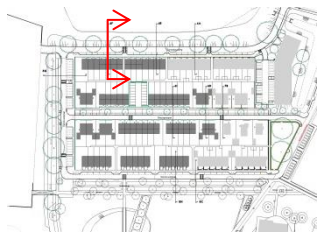
water	groen	rijbaan	parkeervak	trottoir	perceel	
		Trottoirband 18/20/25	Gebakken klinker, Lijneformaat (240x350x60mm), kleur terra argenteo, Kapeverband op z'n kant	BSS Keilformaat (211*(95*90), kleur "terra argenteo", eilaboogverband	Trottoirband 18/20/25	gras uitgeelbaar
				Betontegels (300*300*60mm), kleur "donker grijs", haltsleesverband		

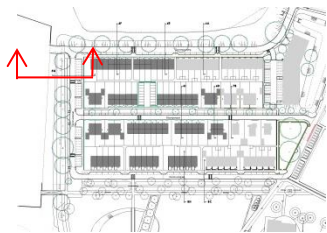
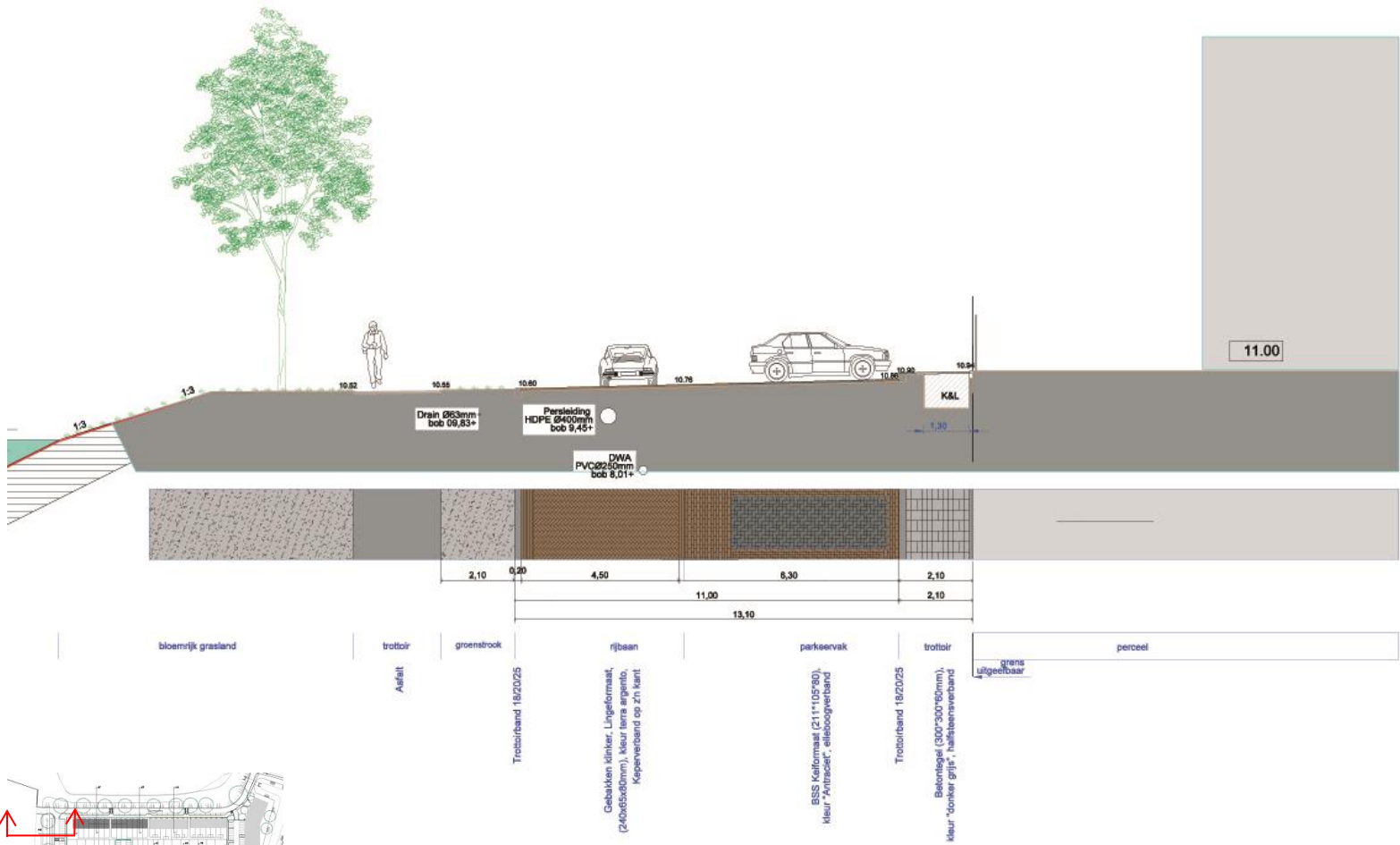
DOORSNEDE E

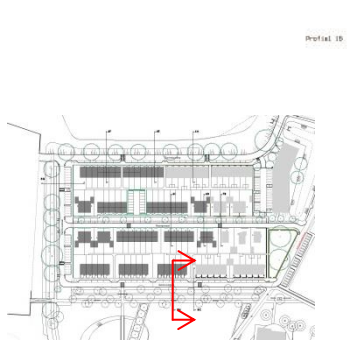
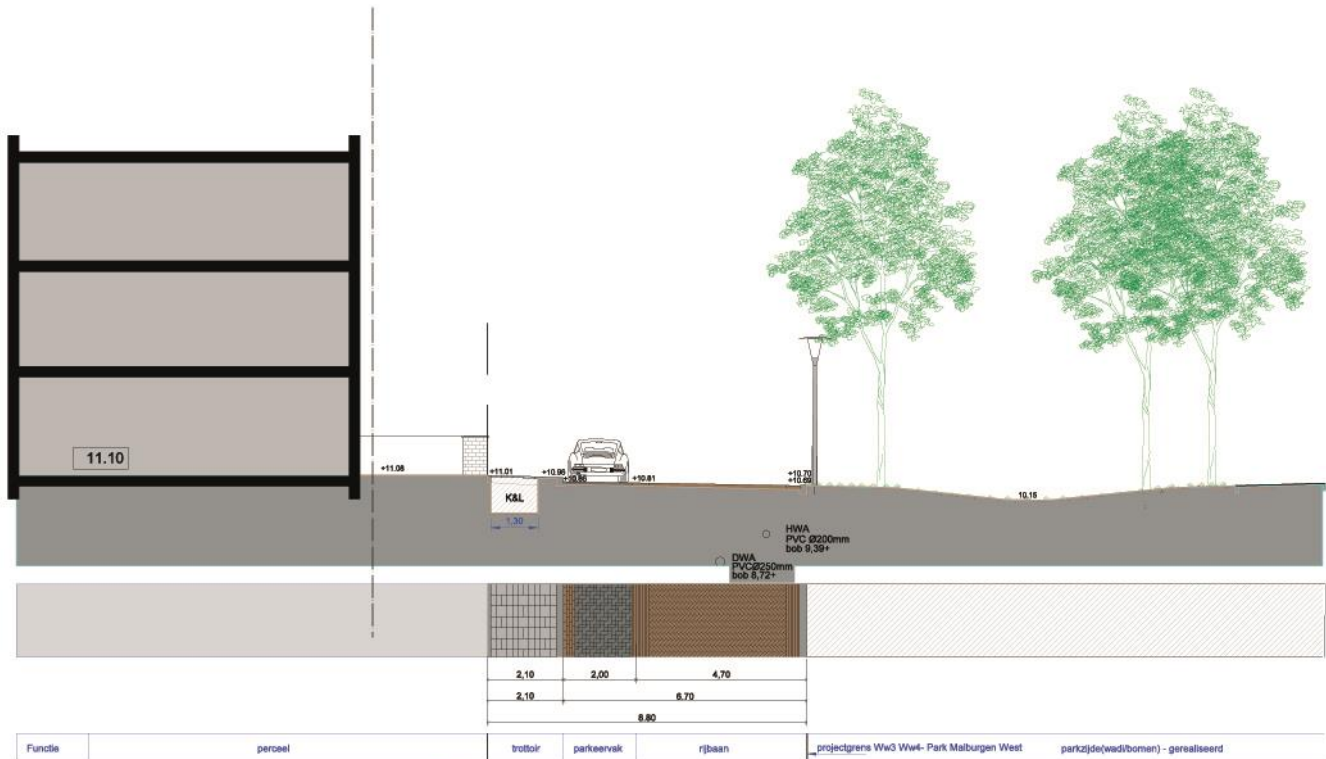
	water	groen	rijbaan	parkeervak	trottoir	perceel
			Trottoirband 18/20/25	Trottoirband 18/20/25		
			Cebakken Klinker, Lijngelmatig, (240x240x60mm), kleur terra argento, Krijpverband op 2 cm kant	BSS Keilformat (211x105/90), kleur 'terra argento', aëroogverband	Trottoirband 18/20/25 Bekroegel (300x300x50mm), kleur 'donker grijs', haltsleuvenverband	grens uitleefbaar

DOORSNEDE F

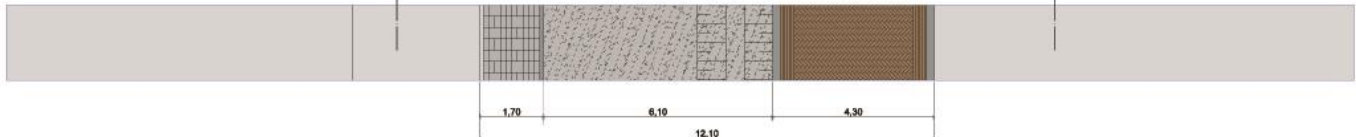
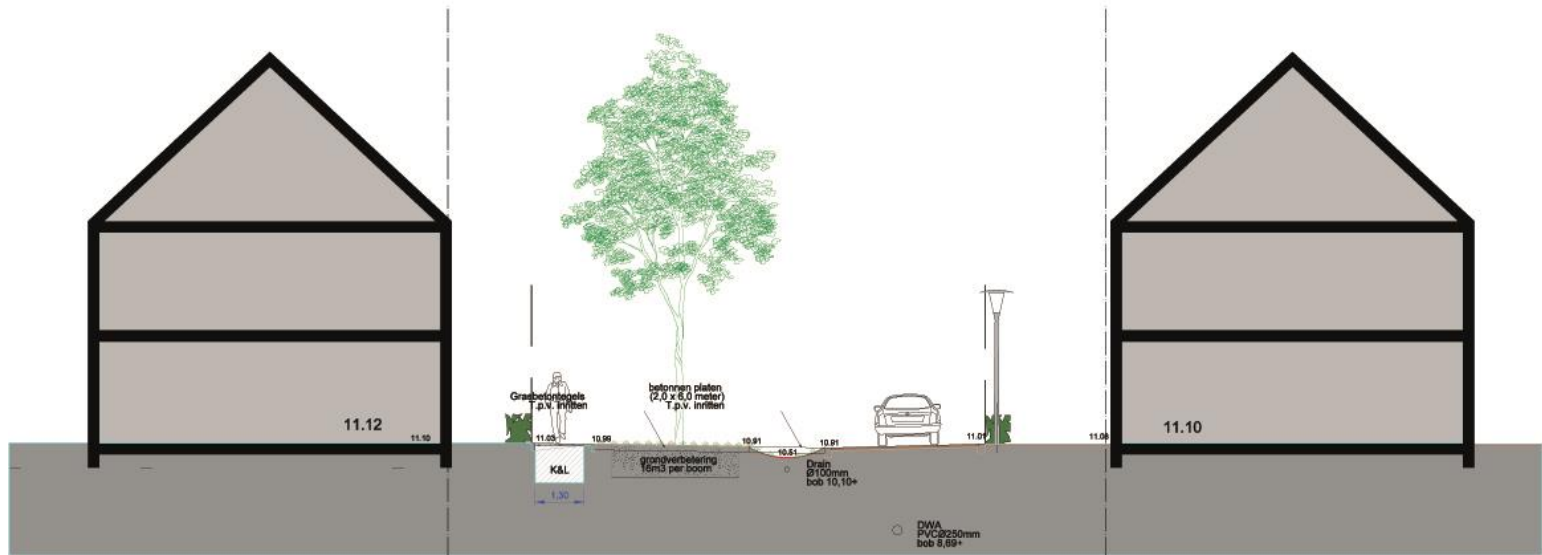

DOORSNEDE G

- Opelvlakband 10/20
- Bekostiged (300*300*50mm),
kleur "donker grijs", halfsluisverband
- Trottoirband 18/20/25
- BSS Keilformaat (211*105*90),
kleur "intracel", eileboogverband
- Gebaktem klinker, Lingsformaat,
(240*55*80mm), kleur terra argenta,
Keiervetband op z'n kant
- Trottoirband 18/20/25

DOORSNEDE H

Functie	perceel	grens uitgeefbaar	trottoir	groenstrookluik	wadi	rijbaan	grens uitgeefbaar	perceel

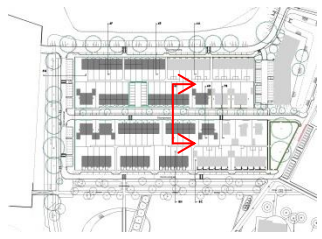
NOTA 14

Opsluitband 100*200,
 kleur "Newtone grils"
 Betonligel (300*300*60mm),
 kleur "donker grils", halfsleuvenband
 Opsluitband 100*200,
 kleur "Newtone grils"

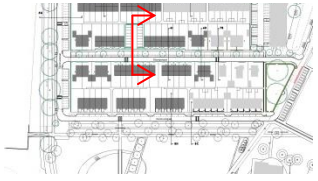
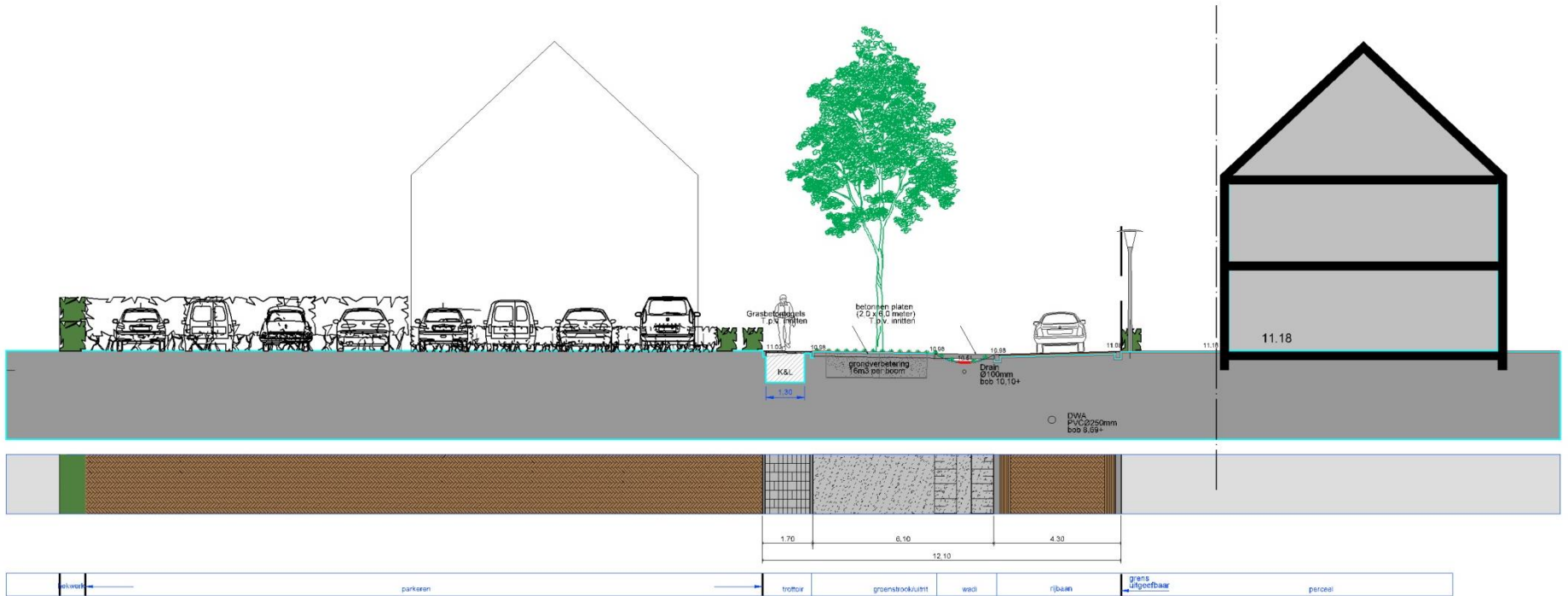
Trottoirband 18/20/25

Chapeuties 15/150, Lijpformaat
 (240x65x60mm),
 kleur terracotta,
 Keperverband plat

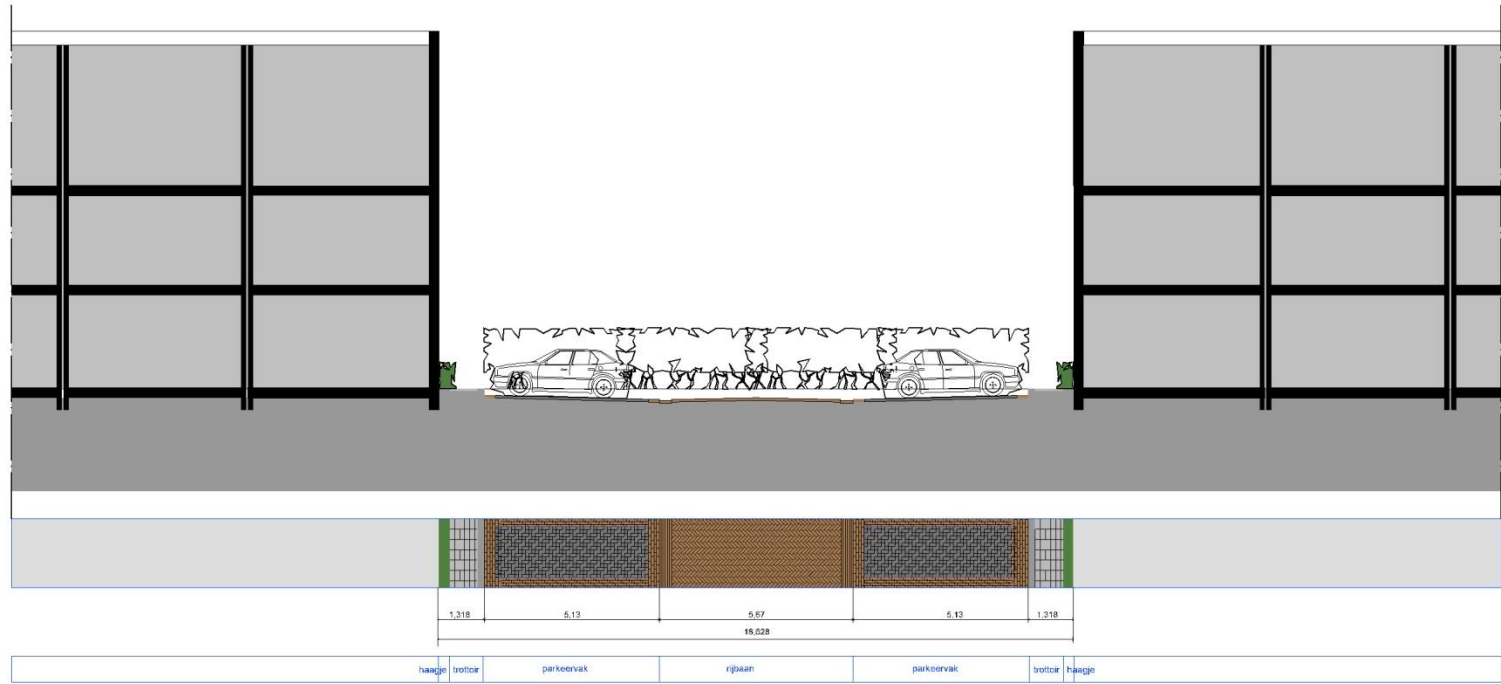
Trottoirband 18/20/25

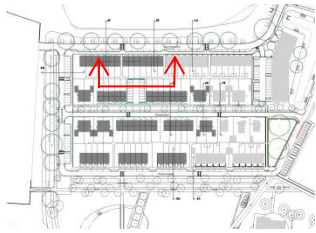
DOORSNEDE I

DOORSNEDE J

haagje	trottoir	parkeervak	rijbaan	parkeervak	trottoir	haagje
	Betonplaat (300*300*50mm), kleur 'donker grijs', halsteensverband Trottoirband 18/20/25	BSS Keefmas (21*105*90) kleur 'Antraciet', eiloozverband	Gebakken kleiker, lijnformaat, (240x65x80mm), kleur terra argeno, kegelverband op z/n kant	BSS Keefmas (21*105*90) kleur 'Antraciet', eiloozverband	Trottoirband 18/20/25 Betonplaat (300*300*50mm), kleur 'donker grijs', halsteensverband	

DOORSNEDE K

ARCHITECTONISCHE VERSCHIJNINGSVORM

De architectuur van de nieuwe woningen sluit aan op de architectuur van de reeds gerealiseerde woningen, maar is geen 1:1 kopie hier van.

- Aan de zuidzijde wordt het bestaande, 3 bouwlagen hoge “stedenbouwkundige front” gecontinueerd als parkrand. Net als bij de gerealiseerde woningen zal hier, met een variatie op het thema, een terras de overgang vormen van de woningen naar het trottoir. I.t.t. de reeds gerealiseerde woningen zal het terras op maaiveldniveau liggen, om direct aan te sluiten de eetruimte in de woning.
- Aan de noordzijde wordt de straatwand eveneens gecontinueerd, waarbij de bouwmassa een combinatie kent van 3 bouwlagen (met plat dak) en 2 bouwlagen met zadeldak. Ter plaatse van de overgang naar de bestaande, 3 bouwlagen hoge bebouwing en ter plaatse van de westelijke kop bevinden zich de 3 bouwlagen hoge woningen.
- Om eenheid te creëren in de westelijke beëindiging van WW4 zijn aan de westelijke zijde van het Blauwgraspad, ter weerszijde van de wadi, halfvrijstaande woningen van 3 bouwlagen met een plat dak geprojecteerd. Om op deze plek (aan de Helmkruidstraat) de ruimtelijke samenhang te versterken komt er een erfafscheiding in de vorm van een doorlopend, ca. 1,8 m1 hoog hekwerk met begroëing, e.e.a. anticiperend op het groene karakter van deze zijde van de locatie.
- Aansluitend op de kleine “korrel” van de bestaande bebouwing aan oostzijde van het Blauwgraspad zijn halfvrijstaande woningen geprojecteerd (2 bouwlagen met zadeldak).
- In het middendeel aan het Blauwgraspad komen (relatief) korte rijtjes, bestaande uit 5 of 7 woningen (2 bouwlagen met een zadeldak).

Het materiaal- en kleurgebruik zal, zonder exact hetzelfde te zijn, aansluiting zoeken bij de gerealiseerde woningen. Het belangrijkste kenmerk van de woningen zijn de bakstenen gevels, in 2 kleuren steen.

Zonnedauwweg (gespiegeld)

Blauwgraspad noordzijde

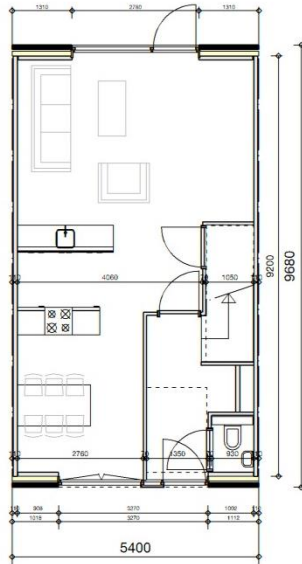

Blauwgraspad zuidzijde (gespiegeld)

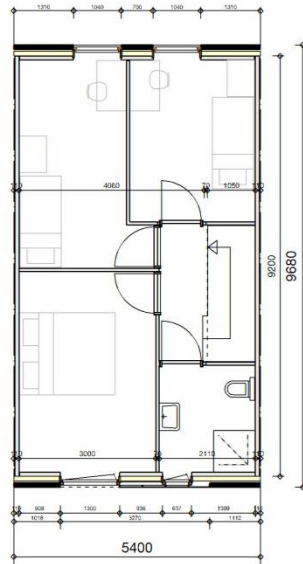

STRAATWANDEN

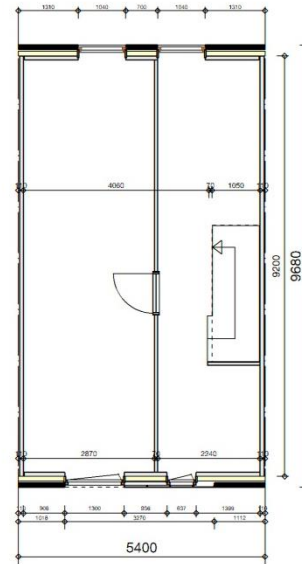
Helmkruidstraat

Begane Grond

1e verdieping

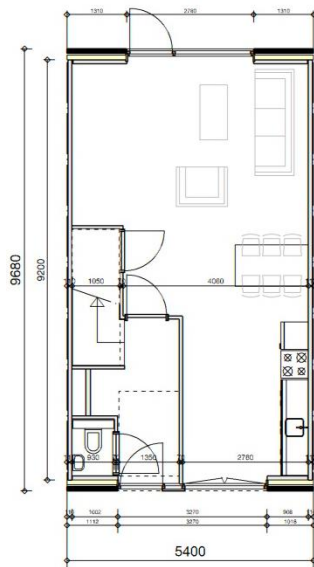
2e verdieping

PLATTEGRONDEN RIJWONINGEN HELMKRUIDSTRAAT

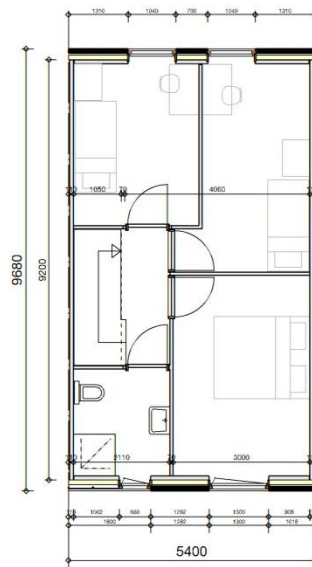

Helmkruidstraat westzijde

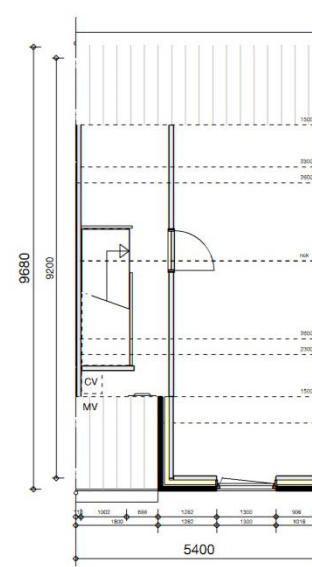
STRAATWAND

Begane Grond

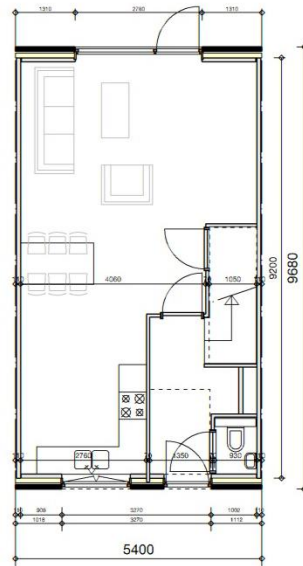

1e verdieping

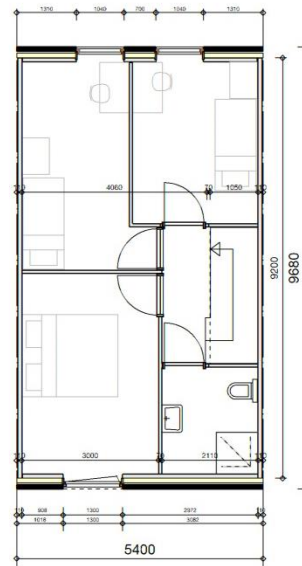

2e verdieping (zolder)

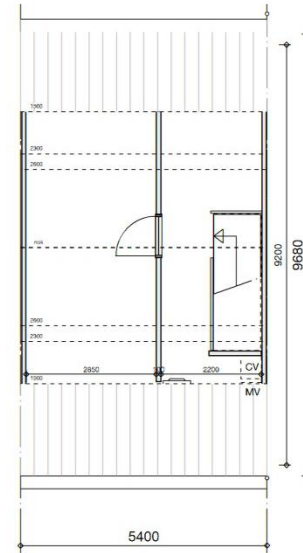
PLATTEGRONDEN RIJWONINGEN (MET DAKOPBOUW) BLAUWGRASPAD

Begane Grond

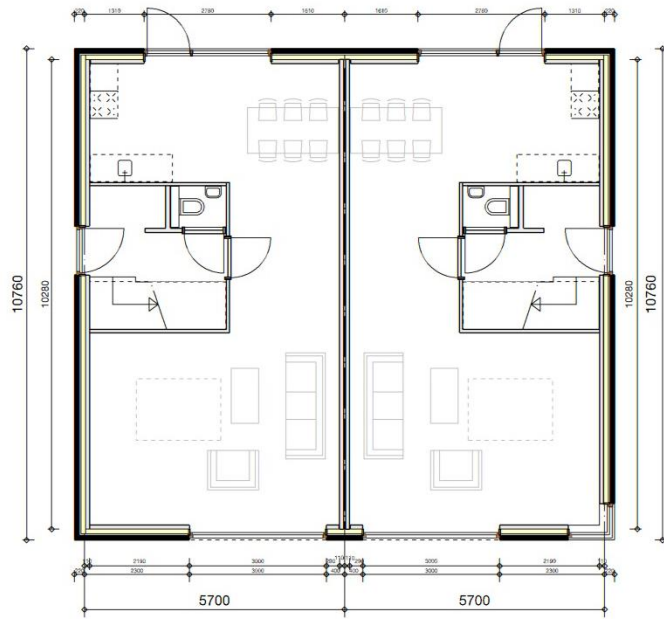

1e verdieping

2e verdieping (zolder)

PLATTEGRONDEN RIJWONINGEN ZONNEDAUWWEG

Begane Grond

1e verdieping

2e verdieping (zolder)

PLATTEGRONDEN TWEE-ONDER-EEN-KAP BLAUWGRASPAD

dat

Kon pagina 1 uit document Bijlage 2 Akoestisch onderzoek wegverkeerslawaai niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 2 uit document Bijlage 2 Akoestisch onderzoek wegverkeerslawaai niet importeren
Foutmelding
PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 3 uit document Bijlage 2 Akoestisch onderzoek wegverkeerslawaaï niet importeren
Foutmelding
PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 4 uit document Bijlage 2 Akoestisch onderzoek wegverkeerslawaai niet importeren
Foutmelding
PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 5 uit document Bijlage 2 Akoestisch onderzoek wegverkeerslawaai niet importeren
Foutmelding
PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 6 uit document Bijlage 2 Akoestisch onderzoek wegverkeerslawaaï niet importeren
Foutmelding
PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 7 uit document Bijlage 2 Akoestisch onderzoek wegverkeerslawaaï niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 8 uit document Bijlage 2 Akoestisch onderzoek wegverkeerslawaai niet importeren
Foutmelding
PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 9 uit document Bijlage 2 Akoestisch onderzoek wegverkeerslawaaï niet importeren
Foutmelding
PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 10 uit document Bijlage 2 Akoestisch onderzoek wegverkeerslawaaï niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 11 uit document Bijlage 2 Akoestisch onderzoek wegverkeerslawaaï niet importeren
Foutmelding
PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 12 uit document Bijlage 2 Akoestisch onderzoek wegverkeerslawaaï niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 13 uit document Bijlage 2 Akoestisch onderzoek wegverkeerslawaaï niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 14 uit document Bijlage 2 Akoestisch onderzoek wegverkeerslawaaï niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 15 uit document Bijlage 2 Akoestisch onderzoek wegverkeerslawaai niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 16 uit document Bijlage 2 Akoestisch onderzoek wegverkeerslawaai niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 17 uit document Bijlage 2 Akoestisch onderzoek wegverkeerslawaaï niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 18 uit document Bijlage 2 Akoestisch onderzoek wegverkeerslawaai niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 19 uit document Bijlage 2 Akoestisch onderzoek wegverkeerslawaai niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 20 uit document Bijlage 2 Akoestisch onderzoek wegverkeerslawaai niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 21 uit document Bijlage 2 Akoestisch onderzoek wegverkeerslawaai niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 22 uit document Bijlage 2 Akoestisch onderzoek wegverkeerslawaai niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 23 uit document Bijlage 2 Akoestisch onderzoek wegverkeerslawaai niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 24 uit document Bijlage 2 Akoestisch onderzoek wegverkeerslawaai niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

> Retouradres Postbus 19530 2500 CM Den Haag

Gemeente Arnhem
P. Wessels
Postbus 9200
6800 HA ARNHEM

Dienst Regelingen

Postbus 19530
2500 CM Den Haag
www.drloket.nl

T 0800 - 22 333 22
F 070 - 378 61 39
ffwet@minlnv.nl

Onze referentie

Aanvraagnummer
FF/75C/2012/0231.toek.sh

Bijlagen

2

Datum 23 april 2013
Betreft Toekenning ontheffing
Ruimtelijke ingrepen

Geachte mevrouw Wessels,

Naar aanleiding van uw verzoek van 2 augustus 2012 en de aanvullingen hierop van 3 december 2012 en 22 april 2013 geregistreerd onder aanvraagnummer FF/75C/2012/0231, om een ontheffing als bedoeld in artikel 75 van de Flora- en faunawet te krijgen, deel ik u het volgende mee.

Hierbij ontvangt u de ontheffing die u heeft aangevraagd, van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het verstoren van nesten, helen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en de bittervoorn, alsmede van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het beschadigen, vernielen of verstoren van nesten, helen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de bittervoorn.

De aanvraag

De aanvraag heeft betrekking op de realisatie van het project "Herstructurering wijk Malburgen" gelegen in de gemeente Arnhem. Het betreft de herstructurering van de wijk Malburgen. Het project heeft tot doel het vernieuwen en verbeteren van het woonmilieu, woningverbetering en verbetering van de voorzieningen en groenstructuur. Daarnaast worden de gebruiksmogelijkheden van het omringende groen vergroot en de slecht functionerende openbare gebieden heringericht. Een deel van het project is reeds gerealiseerd. Inmiddels zijn 1.271 stuks woningen gesloopt en zijn 1.020 nieuwe woningen gerealiseerd. Er zullen nog enkele gebouwen gesloopt worden, wordt slecht één oever geherprofileerd en zal de groenstructuur aangepast worden.

Voor het project 'Malburgen' is bij besluiten van 19 januari 2004 en 18 september 2006 ontheffing verleend met kenmerk FEF27b/2002/063a, respectievelijk FF/75C/2006/0130A. De ontheffing van 8 januari 2008 met kenmerk FF/75C/2007/0325 verving deze beide ontheffingen. Op 27 februari 2012 is ontheffing verleend met kenmerk FF/75C/2007/0325B. Onderhavige aanvraag betreft een verlenging van dit besluit.

Dit besluit heeft geen betrekking op niet het gebied rond de Nijmeegseweg en de sloop van het scoutinggebouw/DWS aan de Veerpolderstraat. Deze zullen respectievelijk pas na 2020 en 2025 ontwikkeld, dan wel gesloopt worden.

Dienst Regelingen

Datum
23 april 2013

Onze referentie
aanvraagnummer
FF/75C/2012/0231

Ontheffing wordt gevraagd van de verbodsbepalingen genoemd in de artikelen 8 en 13, lid 1, van de Flora- en faunawet voor wat betreft exemplaren van de brede wespenorchis (*Epipactis helleborine*) en de veldsalie (*Salvia pratensis*), alsmede van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 10 voor wat betreft exemplaren van de steenmarter (*Martes foina*), alsmede van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor wat betreft exemplaren van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*), meervleermuis (*Myotis dasycneme*), rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*), ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), watervleermuis (*Myotis daubentonii*), boomvalk (*Falco subbuteo*), gierzwaluw (*Apus apus*), groene Specht (*Picus viridis*), grote bonte specht (*Dendrocopos major*), huismus (*Passer domesticus*) en de sperwer (*Accipiter nisus*), alsmede van de verbodsbepalingen genoemd in de artikelen 9, 10, 11 en 13, lid 1, van de Flora- en faunawet voor wat betreft exemplaren van de rugstreppad (*Bufo calamita*) en de bittervoorn (*Rhodeus cericeus*).

Overwegingen

Wettelijk kader

Beschermde soorten

De brede wespenorchis en de veldsalie zijn beschermde inheemse plantensoorten als bedoeld in artikel 3, lid 1, van de Flora- en faunawet. De gewone dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis, steenmarter en de watervleermuis zijn beschermde inheemse diersoorten als bedoeld in artikel 4, lid 1, onder a, van de Flora- en faunawet. Vogels zijn beschermde inheemse diersoorten als bedoeld in artikel 4, lid 1, onder b, van de Flora- en faunawet. Voor vogels is alleen ontheffing nodig indien het nest valt onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Hieronder zal dit nader worden toegelicht. De rugstreppad is een beschermde inheemse diersoort als bedoeld in artikel 4, lid 1, onder c, van de Flora- en faunawet. De bittervoorn is een beschermde inheemse diersoort als bedoeld in artikel 4, lid 1, onder d, van de Flora- en faunawet. De gewone dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis, watervleermuis en de rugstreppad zijn tevens opgenomen in bijlage IV van de EU-Habitatrichtlijn, diers- en plantensoorten van communautair belang die strikt moeten worden beschermd. De bittervoorn is tevens opgenomen in bijlage 1, behorende bij het Besluit vrijstelling beschermde diers- en plantensoorten¹.

¹ Besluit vrijstelling beschermde diers- en plantensoorten (Stb. 2000, 525), laatstelijk gewijzigd bij Stb.2011, 147.

Verbodsbepalingen

Op grond van artikel 8 en 13, lid 1, van de Flora- en faunawet is het onder meer verboden om beschermde inheemse plantensoorten te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen; te vervoeren en onder zich te hebben.

Dienst Regelingen

Datum

23 april 2013

Onze referentie

aanvraagnummer
FF/75C/2012/0231

Op grond van de artikelen 9, 10, 11 en 13, lid 1, van de Flora- en faunawet is het onder meer verboden om beschermde inheemse diersoorten te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen; opzettelijk te verontrusten; nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde inheemse diersoorten te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren; te vervoeren en onder zich te hebben.

Voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen

Tot voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen als bedoeld in artikel 11 van de Flora- en faunawet worden locaties gerekend waarin zich kraamkolonies, paarverblijven, overwinteringsplaatsen en verblijven van groepen mannetjes bevinden, afhankelijk van de soort. Essentiële migratie- en vliegroutes en foerageergebieden die van belang zijn voor de instandhouding van een voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaats van de soort op populatieniveau, vallen hier ook onder. Daarnaast vallen ook tijdelijke, seizoensgebonden, verblijfplaatsen (bijvoorbeeld holen) of standplaatsen die van belang zijn voor de gunstige staat van instandhouding van een soort op populatieniveau of per exemplaar hieronder.

Vrijstelling brede wespenorchis

Op grond van artikel 75, lid 1, van de Flora- en faunawet kan bij of krachtens algemene maatregel van bestuur vrijstelling worden verleend van de bij of krachtens de artikelen 8 tot en met 18 van de Flora- en faunawet bepaalde verboden.

Vrijstellingen worden onder andere geregeld in het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten. Op grond van artikel 16b, lid 1, van dit besluit gelden de verboden, bedoeld in de artikelen 8 tot en met 12 van de Flora- en faunawet niet bij een viertal onder de subleden a tot en met d onderscheiden situaties². Op grond van artikel 16b, lid 2, sub a, van dit besluit gelden de vrijstellingen bedoeld in lid 1 ten aanzien van bij ministeriële regeling³ aangewezen beschermde dier- en plantensoorten.

² Onderscheiden situaties:

- a. de uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer of onderhoud van vaarwegen, watergangen, waterkeringen, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen en berm en in het kader van natuurbeheer;
- b. de uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw en de bosbouw;
- c. bestendig gebruik;
- d. de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

³ Regeling vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten Flora- en faunawet (Stcrt. 2002, 51 laatstelijk gewijzigd bij Stcrt. 2010, 12658).

Omdat de brede wespenorchis behoort tot deze bij ministeriële regeling aangewezen beschermde dier- en plantensoorten en de werkzaamheden, voortvloeiende uit het project waarvoor u ontheffing aanvraagt, vallen onder genoemde vrijstellingssituaties, is in uw geval bovenomschreven vrijstelling van toepassing op deze soorten. De zorgplicht uit artikel 2 van de Flora- en faunawet is wel van toepassing. Maatregelen daartoe zijn in de ontheffing opgenomen onder 'Zorgplicht'.

Dienst Regelingen

Datum
23 april 2013

Onze referentie
aanvraagnummer
FF/75C/2012/0231

Afwijzing veldsalie

De veldsalie komt niet voor in de nog te ontwikkelen delen van de wijk. Ontheffing is daarom niet aan de orde.

Afwijzing laatvlieger, meervleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis

Van de laatvlieger, meervleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en de watervleermuis zijn geen voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen vastgesteld.

De laatvlieger, meervleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en de watervleermuis foerageren voornamelijk bij Wheme, de dijkzone, Malburgen-west en de nevengeul. Daarnaast vormen de Nijmeegseweg en de route langs Wederikpad-Wederikstraat-Lavendelstraat-Pimpernelstraat en de route langs de watergangen aan de Visserlaan naar de Fluitekruidstraat belangrijke vliegroutes. De laatvlieger, meervleermuis, rosse vleermuis, ruige vleermuis en de watervleermuis hebben geen voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen, waardoor het aannemelijk is dat de vliegroutes en foerageergebied niet van essentieel belang zijn, dar in casu geen sprake is van samenhang tussen deze functies. Aantasting van foerageergebieden en vliegroutes is immers enkel ontheffingsplichtig indien zij van groot belang zijn voor de functionaliteit van de vaste rust- of verblijfplaatsen van de betreffende soort, doordat er onvoldoende alternatieven voorhanden zijn.

Daarnaast wordt de groenstructuur in de delen Wheme, dijkzone, Malburgen-west en de nevengeul versterkt of nog versterkt. Er wordt rekening gehouden met de verlichting. De maatregelen die in dit kader worden uitgevoerd voor de gewone dwergvleermuis zullen ook een positief effect hebben op deze soorten vleermuizen. Wel is van belang voor de ruige dwergvleermuis dat de verlichting niet intensiever wordt dan heden. Ontheffing is dan ook niet nodig.

Afwijzing groene specht en grote bonte specht

Het nest van een vogel is de plaats of ruimte die een vogel gebruikt voor het leggen en uitbroeden van de eieren en, voor zover het geen nestvlieders betreft, het grootbrengen van de jongen. In de context van artikel 11 van de Flora- en faunawet moet onder nest ook de inhoud en de functionele omgeving daarvan, voor zover het broedsucces van vogels daarvan afhankelijk is, worden begrepen. Daartoe zijn alle activiteiten begrepen die het broedsucces negatief beïnvloeden of teniet doen. Artikel 11 van de Flora- en faunawet is gedurende het broedseizoen van toepassing op alle in gebruik zijnde nesten van vogels.

De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat een nieuw nest te maken en gebruiken hun nest niet als vaste rust- of verblijfplaats. Dergelijke nesten voor eenmalig gebruik genieten buiten het broedseizoen niet de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Nesten van de groene specht en de grote bonte specht vallen buiten het broedseizoen niet onder de definitie van het begrip nesten in artikel 11 van de Flora- en faunawet. Dit type wordt niet weer in gebruik genomen en is dus buiten het broedseizoen niet van belang voor de instandhouding van soorten. De kap-, snoei- en dunningswerkzaamheden worden uitgevoerd buiten het broedseizoen. Voorafgaande aan de kapwerkzaamheden wordt door een ter zake deskundige bepaald worden of er nesten aanwezig zijn. Indien er een broedgeval wordt aangetroffen dienen de werkzaamheden in de directe omgeving van het nest te worden uitgesteld. Derhalve is ontheffing hiervoor niet aan de orde.

Dienst Regelingen

Datum
23 april 2013

Onze referentie
aanvraagnummer
FF/75C/2012/0231

Afwijzing gierzwaluw

Nesten van de gierzwaluw vallen ook buiten het broedseizoen onder de definitie van 'vaste rust- of verblijfplaatsen' in artikel 11 van de Flora- en faunawet. Deze nesten zijn daarom, voor zover ze niet permanent verlaten zijn, jaarrond beschermd. Derhalve is, bij overtreding van de verbodsbepalingen, ontheffing nodig van artikel 11 van de Flora- en faunawet met betrekking tot de vaste rust- of verblijfplaatsen van deze soort.

Er zullen geen restauratiewerkzaamheden meer plaatsvinden aan gebouwen. In totaal wordt nog op drie of vier locaties gesloopt. Er zijn op deze locaties echter geen gierzwaluwnesten aangetroffen. Ontheffing is dan ook niet aan de orde. Ondanks dit zullen nog 4 ingemetselde gierzwaluwkasten worden geplaatst.

Bij het scoutinggebouw/DWS aan de Veerpolderstraat zijn zes gierzwaluwnesten vastgesteld. De sloop van dit pand is echter pas gepland na 2025. Dit is te ver in de toekomst om in deze aanvraag over te beoordelen. Het besluit ziet daarom niet op dit deel van het project.

Aanbeveling

Ter compensatie zijn destijds door Volkshuisvesting op verschillende locaties gierzwaluwpannen op de koele kant van daken aangebracht. In Malburgen-Midden zijn bij de dakrenovaties in 2011 ten minste 3 gierzwaluwpannen per dak aangebracht. De nieuwe voorzieningen aan de Graslaan en de Kamillelaan waren in 2011 nog niet in gebruik, wel broedden enkele paren hier opnieuw op oude plaatsen in de reeds gerenoveerde woningen. Bij de inbouwkasten aan de Middelgraafpad is in 2011 geen broedindicatie vastgesteld.

Voor de gierzwaluw geldt dat er in totaal 68 gierzwaluwpannen en drie inbouwkasten zijn aangebracht en dat er nog 4 ingemetselde gierzwaluwkasten worden geplaatst. In de toekomst zou idealiter het functioneren van de aangebrachte voorzieningen bij de monitoring gericht meegenomen moeten worden op. Gezien de aantalontwikkeling uit de huidige monitoring lijkt de soort echter redelijk stabiel in de wijk.

Afwijzing huismus

Nesten van de huismus vallen ook buiten het broedseizoen onder de definitie van 'vaste rust- of verblijfplaatsen' in artikel 11 van de Flora- en faunawet. Deze nesten zijn daarom, voor zover ze niet permanent verlaten zijn, jaarrond beschermd. Derhalve is, bij overtreding van de verbodsbepalingen, ontheffing nodig van artikel 11 van de Flora- en faunawet met betrekking tot de vaste rust- of verblijfplaatsen van deze soort.

Datum
23 april 2013

Onze referentie
aanvraagnummer
FF/75C/2012/0231

In 2011 is een schatting gemaakt van het aantal huismussen in Malburgen. De schatting komt uit op ongeveer 1100 broedparen. Naar aanleiding van de uitgevoerde en uit te voeren werkzaamheden zijn in 2011 in Malburgen-Midden dakpannen voor huismussen op gerenoveerde daken geplaatst door Volkshuisvesting. Door de gemeente zijn nabij de Nijmeegseweg 10 mussenpotten en 8 nestkasten geplaatst. Langs de Zeesingel en nabij de Wheme zullen nog 69 mussenpannen worden geplaatst. Voor woningen aan de Huissensestraat is voorzien in 58 mussenpannen.

Er zullen er geen restauratiewerkzaamheden meer plaatsvinden aan gebouwen. In totaal wordt nog op drie of vier locaties gesloopt. Aangegeven wordt dat alleen bij de sloop van het gymlokaal aan de Fluitekruidstraat mogelijk sprake is van nestplaatsen van huismus. In 2006 zijn hier wel nestplaatsen vastgesteld. In de jaren 2009 en 2011 zijn deze nestplaatsen niet meer waargenomen. Het is hierdoor zeer aannemelijk dat er geen broedgevallen te verwachten zijn. Op enkele plaatsen zullen kapwerkzaamheden plaatsvinden ten behoeve van nieuw te realiseren woningen. De algemene groenstructuur in de afzonderlijke deelgebieden/wijkjes zal blijven behouden, waardoor verwacht wordt dat er voldoende foerageergebied overblijft voor de aanwezige huismussen. Ontheffing is daarom niet nodig.

Voor de zekerheid zal direct voorafgaande aan de sloop van de gymzaal nogmaals worden gecontroleerd op het voorkomen van huismus. Wordt de soort alsnog aangetroffen dan dient ontheffing te worden aangevraagd.

Aanbeveling

In de nieuwbouwwijken is de huismus nog vrijwel afwezig. Op gerenoveerde daken zijn mussenpannen aangebracht. In totaal zijn 130 mussenpannen, 10 mussenpotten, 8 kasten en 18 inbouwkasten aangebracht. Er heeft echter geen monitoring plaatsgevonden, waardoor onbekend is in hoeverre er verstoring heeft plaatsgevonden en of de aangebrachte voorzieningen functioneren. Er is voor de soort niet eerder ontheffing aangevraagd. In de toekomst zou idealiter het functioneren van de aangebrachte voorzieningen bij de monitoring gericht meegenomen moeten worden op. Gezien de aantalontwikkeling uit de huidige monitoring lijkt de soort echter redelijk stabiel in de wijk.

Afwijzing rugstreepad

Bij de aangelegde groenlocaties waar de rugstreepad is waargenomen, strang natuuruiterwaard, Stadseiland en de wadi aan de Bakenhofweg, zijn geen werkzaamheden voorzien. Ten aanzien van rugstreepad (het verstoren of vernielen van vaste rust- en verblijfplaatsen) worden dan ook geen overtredingen verwacht. Ontheffing is daarom niet aan de orde.

Dienst Regelingen

Datum
23 april 2013

Onze referentie
aanvraagnummer
FF/75C/2012/0231

Het is zeer aangemelijk dat de soort bij aanvang van de werkzaamheden op ruderaal terrein aanwezig is daar het een pionierssoort betreft. Hierdoor is het gebied echter nog geen vast rust- en verblijfplaats. U neemt echter voldoende maatregelen in het kader van de zorgplicht ex artikel 2 van de Flora- en faunawet om doden en verwonden van deze exemplaren te voorkomen. Deze zijn in de ontheffing opgenomen onder 'Zorgplicht'.

Afwijzing artikelen 9 en 13 , lid 1, van de Flora- en faunawet

Uit de aanvraag blijkt dat ontheffing is aangevraagd van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 9 van de Flora- en faunawet, voor wat betreft het doden en/of verwonden van de bittervoorn. Ontheffing voor het doden en verwonden is in casu niet nodig. Er worden door u voldoende maatregelen genomen om doden en verwonden te voorkomen. Deze zijn in de ontheffing opgenomen onder 'Zorgplicht'. Incidentele slachtoffers vallen niet onder de reikwijdte van artikel 9 van de Flora- en faunawet. Bovendien wordt gelet op de zorgplicht, genoemd in artikel 2 van de Flora- en faunawet geen ontheffing verleend voor het doden en/of verwonden van de bittervoorn.

U heeft ook ontheffing aangevraagd van de verbodsbepalingen genoemd in de artikelen 9 en 13, lid 1, van de Flora- en faunawet voor zover dit het vangen en vervoeren van de bittervoorn betreft. U heeft hiervoor echter geen ontheffing nodig, omdat het niet de bedoeling is deze soort definitief aan de natuur te onttrekken en onder u te houden, maar te verplaatsen binnen hun natuurlijke leefomgeving. Slechts als soorten niet binnen een redelijke termijn worden teruggeplaatst, heeft u ontheffing nodig van artikel 13, lid 1, van de Flora- en faunawet. De zorgplicht uit artikel 2 van de Flora- en faunawet is wel van toepassing. Er worden door u maatregelen voorgesteld om de zorgplicht na te leven. De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnenvoldoende. Ter aanscherping zijn in de ontheffing echter aanvullende voorschriften opgenomen. Deze zijn in de ontheffing opgenomen onder 'Zorgplicht'.

Afwijzing artikel 10 van de Flora- en faunawet

Er is ontheffing aangevraagd van de verbodsbepaling genoemd in artikel 10 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het opzettelijk verontrusten van de steenmarter en de bittervoorn. Van de steenmarter zijn geen verblijfplaatsen vastgesteld. Ook zullen geen renovaties meer plaatsvinden. Uit de informatie blijkt dat er echter wel nog gebouwen gesloopt gaan worden. Aangegeven wordt dat de zolder van de gymzaal bij de Mozaïekschool/Fluitekruidstraat mogelijkheden biedt voor de steenmarter. Dit gebouw blijft voorlopig nog staan en zal zodra er zicht is op de planning van de sloop opnieuw onderzocht moeten worden. Opzettelijke verontrusting is bij de voorziene werkzaamheden echter niet aan de orde.

Indien u handelt overeenkomstig de zorgplicht genoemd in artikel 2 van de Flora- en faunawet is er geen sprake van het opzettelijk verontrusten van de beschermde soorten. Een ontheffing van de verbodsbepaling genoemd in artikel 10 van de Flora- en faunawet is derhalve niet aan de orde.

Dienst Regelingen

Datum

23 april 2013

Onze referentie

aanvraagnummer

FF/75C/2012/0231

Functionaliteit van de voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen boomvalk en sperwer

De verbodsbepalingen worden enkel overtreden als de door dit artikel beschermde voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen hun specifieke functie niet meer naar behoren kunnen vervullen. De functionaliteit van deze beschermde voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen gaat dan door het uitvoeren van de werkzaamheden achteruit of wordt (volledig) aangetast.

De voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen kunnen hierdoor niet meer dezelfde functie aan de beschermde diersoorten bieden als voorheen. Onder bepaalde omstandigheden kan het zelfs zo zijn dat aantasting van een - op zich zelf niet beschermd - gebied deze functionaliteit van de beschermde voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaats aantast en derhalve leidt tot overtreding van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet.

Boomvalk

Nesten van de boomvalk en de sperwer vallen ook buiten het broedseizoen onder de definitie van 'vaste rust- of verblijfplaatsen' in artikel 11 van de Flora- en faunawet. Deze nesten zijn daarom, voor zover ze niet permanent verlaten zijn, jaarrond beschermd. Derhalve is, bij overtreding van de verbodsbepalingen, ontheffing nodig van artikel 11 van de Flora- en faunawet met betrekking tot de vaste rust- of verblijfplaatsen van deze soorten.

Zowel in 2009 en 2011 broedde een paartje boomvalken in de middenberm van de Nijmeegse weg. Ook in 2012 is de soort weer op dezelfde locatie aanwezig. De bestaande nestboom van boomvalk in de middenberm van de Nijmeegseweg wordt de komende ontheffingsperiode niet gekapt. Het projectgebied van de Nijmeegseweg zal immers pas na 2020 worden opgepakt. Dit is te ver in de toekomst om in deze aanvraag over te beoordelen. Het besluit ziet daarom niet op dit deel van het project.

Er is wel tijdelijke groeninrichting voorzien bij de Nijmeegseweg. Dit kan mogelijk een verstoring effect hebben op de boomvalk wanneer er in de broedperiode gewerkt wordt.

Sperwer

De boom van de sperwer in de noordwest hoek van de dijkzone staat buiten de bouwlocatie, waardoor de vaste rust- en verblijfplaats niet vernield of beschadigd zal raken. Wel zal er mogelijk sprake kunnen zijn van verstoring van het nest of vaste rust- en verblijfplaats wanneer er in de broedperiode gewerkt wordt.

Zonder het nemen van mitigerende maatregelen worden door de werkzaamheden voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de boomvalk en de sperwer beschadigd, vernield en verstoord.

U stelt echter de volgende maatregelen voor om de functionaliteit van de voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de boomvalk en de sperwer te waarborgen:

- Bij de kap- en snoeiwerkzaamheden wordt rekening gehouden met het broedseizoen van de soorten.
- De vegetatie op braakliggende percelen kort gehouden wordt.

De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende.

Om de functionaliteit van de voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de boomvalk en de sperwer te waarborgen dient u ook onderstaande maatregelen uit te voeren:

- Bij de kapwerkzaamheden dient, indien een broedgeval wordt waargenomen, een ruime werkafstand, te bepalen door een deskundige op het gebied van vogels, aangehouden te worden tot de nestboom.
- Er mogen geen (kap)werkzaamheden uitgevoerd worden in de directe omgeving van de nestboom totdat de jonge vogels zijn uitgevlogen.

Het leefgebied dat verdwijnt bij de bouwwerkzaamheden is niet essentieel voor het voortbestaan van de populatie. Er zijn voor de soort naar verwachting voldoende uitwijkmogelijkheden in de nabije omgeving. Daarnaast bestaan veel bouwlocaties nu uit braakliggende percelen of open terrein.

Door het uitvoeren van bovenstaande maatregelen wordt voorkomen dat er verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet overtreden worden. Het nest en de omgeving worden ontzien. De functionaliteit van de voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de boomvalk en de sperwer komt niet in het geding. Ook is verstoring niet aan de orde. Een ontheffing is dan ook niet nodig.

Conclusie boomvalk en sperwer

Dit houdt in dat het toegestaan is bovenstaande werkzaamheden zonder ontheffing uit te voeren, mits de in dit besluit genoemde maatregelen worden uitgevoerd.

Dit besluit geldt slechts voor de hierboven genoemde soorten en beschreven verboden handelingen. Dit besluit geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in dit besluit zelf niet anders is aangegeven. U dient direct contact op te nemen met Dienst Regelingen indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als beoordeeld bij dit besluit noodzakelijk zijn. Als u de maatregelen zoals genoemd in dit besluit niet uitvoert, heeft u (mogelijk) toch ontheffing van de Flora- en faunawet nodig.

Als u toch een ontheffing nodig heeft voor een soort die genoemd is op bijlage IV van de Habitatrictlijn dient u voor het verkrijgen van deze ontheffing voor het project een belang, genoemd in de Habitatrictlijn, aan te tonen. Indien dit belang niet kan worden aangetoond, wordt de aanvraag afgewezen en mag u het project niet uitvoeren. De belangen genoemd in de Habitatrictlijn zijn:

Dienst Regelingen

Datum

23 april 2013

Onze referentie

aanvraagnummer
FF/75C/2012/0231

- Bescherming van de wilde flora en fauna en instandhouding van natuurlijke habitats.
- De volksgezondheid, de openbare veiligheid.
- Andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten.

Dienst Regelingen

Datum
23 april 2013

Onze referentie
aanvraagnummer
FF/75C/2012/0231

Als u toch een ontheffing nodig heeft voor een vogelsoort dient u voor het verkrijgen van deze ontheffing voor het project een belang, genoemd in de Vogelrichtlijn, aan te tonen. Indien dit belang niet kan worden aangetoond, wordt de aanvraag afgewezen en mag u het project niet uitvoeren. De belangen genoemd in de Vogelrichtlijn zijn:

- De volksgezondheid en de openbare veiligheid.
- Veiligheid van het luchtverkeer.
- In belang van de bescherming van flora en fauna.

Daarnaast wijs ik u erop dat als u afwijkt van de maatregelen zoals genoemd in dit besluit, zonder ontheffing of goedkeuring aan te vragen, u zeer waarschijnlijk in overtreding bent van de Flora- en faunawet. Ik kan dan door bestuursrechtelijke dwang toe te passen de strijdige situatie alsnog beëindigen. Dat kan betekenen dat een last onder dwangsom wordt opgelegd, of dat bestuursdwang wordt toegepast. Ook kunnen strafrechtelijke sancties worden opgelegd. Dit kan in uw geval betekenen dat de werkzaamheden ten behoeve van bovengenoemd project geheel of gedeeltelijk worden stilgelegd totdat weer wordt voldaan aan het bij of krachtens de Flora- en faunawet bepaalde.

Ontheffing

Op grond van artikel 75, lid 5, van de Flora- en faunawet worden ontheffingen slechts verleend wanneer er geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort. Op grond van artikel 75, lid 6, aanhef en onder c, wordt voor soorten genoemd op bijlage IV van de Habitatrichtlijn en de Vogelrichtlijn ontheffing slechts verleend wanneer er, naast de voorwaarde dat geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort, geen andere bevredigende oplossing bestaat en met het oog op andere, bij algemene maatregel van bestuur aan te wijzen, belangen. De belangen waarnaar verwezen wordt, zijn genoemd in artikel 2, lid 3 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten.

Instandhouding van de soorten

Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis is in het plangebied aangetroffen. Bij het bestaande schoolgebouw aan de Fluitekruidlaan is één paarverblijf van de gewone dwergvleermuis vastgesteld. Voor de sloop van de Albert Heijn moet nog onderzoek uitgevoerd worden. Er worden echter, op basis van eerdere monitoringen, geen andere voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen verwacht. De paarplaats van de gewone dwergvleermuis in de moziëkschool aan de Fluitekruidstraat / Zwanebloemlaan zal worden vernield en beschadigd door de werkzaamheden.

Dienst Regelingen

De sloop van het scouting/DWS gebouw in de Veerpolderstraat is pas gepland na 2025. Dit is te ver in de toekomst om in deze aanvraag over te beoordelen. Het besluit ziet daarom niet op dit deel van het project.

Datum
23 april 2013

Onze referentie
aanvraagnummer
FF/75C/2012/0231

De gewone dwergvleermuis jaagt veelvuldig in de Wheme, Dijkzone, Malburgen-west (vijver) en de nevengeul. Daarnaast vormen (volgens de gegevens uit eerdere aanvragen en aangeleverde aanvullende informatie) de Nijmeegseweg en de route langs Wederikpad-Wederikstraat-Lavendelstraat-Pimpernelstraat en de route langs de watergangen aan de Visserlaan naar de Fluitekruidstraat belangrijke vliegroutes. De grootste ingrepen ten aanzien van zijn voorzien door het toevoegen van bebouwing in de dijkzone, de bouw en herinrichting van de Nijmeegseweg en directe omgeving, de herstructurering van deelgebied De Drieslag, de bebouwing van Mw5 en Mw6 bij de Zeesingel en nieuwbouw aan de westzijde van de Wheme. Voor deze nieuwbouw is kap van volwassen bomen nodig. Daarnaast zijn er op een aantal plaatsen nog werkzaamheden aan watergangen aan de orde. Langs de Wheme (WHw1 en WHw2) is het grove grondwerk van de bouwlocatie uitgevoerd, maar zijn de nieuw te bebouwen locaties nog niet geheel bouwrijp. De verstoring zal hier en op andere nieuwbouwlocaties beperkt zijn tot het verwijderen van ruigte. Bij de herstructurering van het openbaar gebied is de verstoring beperkt tot het incidenteel kappen van bomen. Aantasting van foerageergebieden en vliegroutes is enkel ontheffingsplichtig indien zij van groot belang zijn voor de functionaliteit van de vaste rust- of verblijfplaatsen van de betreffende soort, doordat er onvoldoende alternatieven voorhanden zijn.

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven op pagina's 3 en 4 van het bij de aanvraag gevoegde 'Activiteitenplan Herstructurering wijk Malburgen, gemeente Arnhem van Gemeente Arnhem' van 1 augustus 2012 en de brief met aanvullende informatie van 3 december 2012.

De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Ter aanscherping zijn in de ontheffing echter aanvullende voorschriften opgenomen.

Ter compensatie zijn in het kader van de vorige ontheffingen een groot aantal voorzieningen getroffen verdeeld over de wijk Malburgen. De gewone dwergvleermuis maakt al gebruik van de nieuw gerealiseerde voorzieningen. Er immers zijn paarterritoria, uitvliegende dieren (1 of 2 locaties) en sporen (uitwerpselen) van vleermuizen aangetroffen. Doordat er een veelheid van voorzieningen getroffen zijn en worden is er ook gezorgd voor voldoende alternatief. Vooraf zorgt u voor voldoende alternatieve voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen. De functionaliteit van de paarplaats is daarmee gegarandeerd.

Echter, ondanks deze maatregelen wordt de voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaats verstoord. De gewone dwergvleermuis zal de huidige vaste rust- en verblijfplaats verlaten.

Door de werkzaamheden wordt het in artikel 11 van de Flora- en faunawet neergelegde verbod op het verstoren van de vaste rust- en verblijfplaats van de gewone dwergvleermuis derhalve overtreden, zodat voor die werkzaamheden een ontheffing is vereist. De soort blijft wel in de omgeving aanwezig.

De vliegroutes en de foerageergebieden worden niet verstoord door het nemen van de daartoe voorgestelde maatregelen.

De gunstige staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

De zorgplicht genoemd in artikel 2 van de Flora- en faunawet blijft van toepassing. In de ontheffing zijn dan ook aanvullende voorschriften opgenomen.

Bittervoorn

De bittervoorn is niet in het plangebied aangetroffen. Echter, uit vorige projecten bleek dat de soort er wel kan zitten. Daar dit gebied niet verschilt van de eerdere plangebieden, is het aannemelijk dat de soort ook hier aanwezig zal zijn. Er vinden binnen het project geen dempingwerkzaamheden meer plaats. In de noordwestzijde van de wijk wordt één oeverzijde van een bestaande watergang geherprofileerd. Hierdoor worden voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven op pagina 4 van het bij de aanvraag gevoegde 'Activiteitenplan Herstructurering wijk Malburgen, gemeente Arnhem van Gemeente Arnhem' van 1 augustus 2012.

De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnenvoldoende. Ter aanscherping zijn in de ontheffing echter aanvullende voorschriften opgenomen. De soort is, afgaande op het feit dat hij regelmatig tijdens werkzaamheden wordt aangetroffen, algemeen aanwezig in het plangebied. Een afname van een kleine hoeveelheid voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen zal mogelijk leiden tot een kleine dip in de populaties, maar heeft geen nadelige gevolgen op het voortbestaan van de soort. Als de oever in den droge geherprofileerd wordt, wordt grotendeels voorkomen dat de voortplantings- of vaste rust- en verblijfsplaats verloren gaat en wordt vertroebeling tot een minimum beperkt.

De gunstige staat van instandhouding van de bittervoorn komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

Dienst Regelingen

Datum
23 april 2013

Onze referentie
aanvraagnummer
FF/75C/2012/0231

Belang van de ingreep

U heeft ontheffing van verbodsbepalingen aangevraagd op grond van het belang: dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten

De werken dienen ter verbetering en herstructurering van de wijk Malburgen, waar een sterke achteruitgang van sociale structuur en leefbaarheid zichtbaar is. Herstructurering van ruimtelijke, functionele, economische en sociale aspecten van de wijk dient bereikt te worden door de sloop en nieuwbouw van woningen, verbetering van de voorzieningen en verbetering van de ruimtelijke hoofdstructuur. Ook het in stand houden dan verbeteren van het woon-, werk-, en leefklimaat alsmede het natuurlijke milieu en veiligstellen van natuurgebieden is hierbij van belang. Gelet op het voorgaande en de onverminderde actualiteit van de naar voren gebrachte omstandigheden ben ik van oordeel dat het belang 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten' voldoende onderbouwd zijn om de negatieve effecten op beschermde dier- en plantensoorten, die als gevolg van de uitvoering van het project zullen optreden, rechtvaardigen

Andere bevredigende oplossing

Aangezien het hier onder meer een verbetering en herstructurering van een reeds bestaande woonwijk betreft, is een andere bevredigende oplossing of locatie niet mogelijk. Hiermee is het voldoende aangetoond dat geen andere bevredigende oplossing voorhanden is.

Zorgplicht

Voor de soorten waarvoor ik u ontheffing verleen, bent u gehouden aan de in de ontheffing opgenomen voorschriften. Voor alle soorten echter, geldt de zorgplicht ex artikel 2 van de Flora- en faunawet, die van toepassing is op zowel beschermde als onbeschermde dier- en plantensoorten, ongeacht vrijstelling of ontheffing. Op grond hiervan dient u zoveel als redelijkerwijs mogelijk is schade aan deze soorten te voorkomen.

Vogels

U dient gedurende de werkzaamheden rekening te houden met het broedseizoen van vogels. Verstoring van broedgevallen van vogels dient te worden voorkomen. Voor de in het plangebied te verwachten vogelsoorten kan dit plaatsvinden door werkzaamheden buiten de broedperiode van aanwezige soorten uit te voeren. Tevens kunnen voorbereidende maatregelen worden getroffen om te voorkomen dat vogels tot broeden kunnen komen binnen het plangebied. Ik wijs u erop dat voor het broedseizoen geen standaardperiode wordt gehanteerd in het kader van de Flora- en faunawet. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode.

Conclusie

Gelet op het voorgaande verleen ik u ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet. Aan deze ontheffing zijn voorschriften verbonden.

Dienst Regelingen

Datum

23 april 2013

Onze referentie

aanvraagnummer
FF/75C/2012/0231

De ontheffing en de voorschriften treft u hierbij aan.

Dienst Regelingen

Bezwaar

Als u het niet eens bent met deze beslissing, kunt u binnen zes weken na verzending van deze brief een bezwaarschrift indienen. Stuur het ondertekende bezwaarschrift naar Dienst Regelingen, afdeling Recht en Rechtsbescherming, Postbus 20401, 2500 EK Den Haag.

Datum
23 april 2013

Onze referentie
aanvraagnummer
FF/75C/2012/0231

Vermeld in uw bezwaarschrift in ieder geval het aanvraagnummer FF/75C/2012/0231 en de datum van de beslissing.

Op onze internetsite www.drloket.nl/bezwaar vindt u meer belangrijke informatie over het indienen van een bezwaarschrift.

Meer informatie

Heeft u vragen, kijk dan op de website: www.drloket.nl. Of bel met het DR-Loket: 0800 - 22 333 22 (op werkdagen tussen 8.30 en 16.30 uur).

Met vriendelijke groet,

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
namens deze:

Bea Deetman
De teammanager Vergunningen Dienst Regelingen

DE STAATSSECRETARIS¹ VAN ECONOMISCHE ZAKEN

Naar aanleiding van het verzoek van mevrouw P. Wessels
namens de gemeente Arnhem, op 2 augustus 2012
en de aanvullingen hierop van 3 december 2012 en 22 april 2013

gelet op artikel 75, lid 3, van de Flora- en faunawet

Verleent hierbij aan: Gemeente Arnhem
Adres: Eusebius Buitensingel 53
Postcode en woonplaats: 6828 HZ ARNHEM
Voor het tijdvak van: 23 april 2013 tot en met 31 december 2017

ONTHEFFING

FF/75C/2012/0231

Van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het beschadigen, vernielen of verstoren van nesten, hollen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en de bittervoorn (*Rhodeus cericeus*).

Het gebied waarvoor de ontheffing geldt, betreft het plangebied voor de realisatie van het project "Herstructurering wijk Malburgen", gelegen in de gemeente Arnhem, met coördinaten x 191.009 en y 441.988, één en ander zoals is weergegeven in de bij de aanvraag gevoegde 'Activiteitenplan Herstructurering wijk Malburgen, gemeente Arnhem van Gemeente Arnhem' van 1 augustus 2012.

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemene voorschriften

1. De ontheffing wordt slechts voor de hierboven genoemde soorten en beschreven verboden handelingen verleend.
2. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.
3. De gemeente Arnhem (hierna te noemen: de ontheffinghouder) dient onverwijld contact op te nemen met Dienst Regelingen indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorschrift 1 noodzakelijk zijn.
4. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder blijft daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
5. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing en de bijbehorende brief op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.

¹ Krachtens de wettekst is de Minister bevoegd tot het afgeven van een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet. Op basis van de portefeuillevverdeling tussen de Minister van EZ en de Staatssecretaris van EZ is deze bevoegdheid belegd bij de Staatssecretaris.

6. De ontheffinghouder dient, zodra de datum waarop de werkzaamheden zullen aanvangen bekend is, het bijgevoegde meldingsformulier volledig in te vullen en naar Dienst Regelingen te zenden.

Specifieke voorschriften

Gewone dwergvleermuis

7. U dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de paarperiode van de gewone dwergvleermuis. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden wordt bepaald door een deskundige² op het gebied van vleermuizen.
8. U dient voorafgaande aan de sloop van bebouwing de aanwezigheid van vleermuizen te controleren op vleermuizen.
9. U dient bij het aantreffen van voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen de aangetroffen verblijfplaatsen ongeschikt te maken door het maken van tochtgaten in de periode waarin de voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaats niet wordt gebruikt. De methode dient te worden bepaald door een deskundige op het gebied van vleermuizen.
10. Het ongeschikt maken dient te gebeuren bij een minimale dagtemperatuur van 5° C.
11. Voorafgaande aan de sloop van het gebouw dient u door middel van strippen het gebouw te ontmantelen.
12. U dient de maatregelen inzake beplanting en verlichting zoals genoemd in de brief van 3 december 2012 uit te voeren.
13. De uitvoering van het ontmantelen dient te gebeuren onder begeleiding van een deskundige.
14. Wanneer tijdens de sloop toch andere vleermuizen dan gewone dwergvleermuizen worden aangetroffen dienen de werkzaamheden stilgelegd te worden tot deze zelfstandig het gebouw hebben verlaten.

Bittervoorn

15. U dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de kwetsbare periodes van de bittervoorn. De voortplantingsperiode van de bittervoorn loopt globaal van maart tot en met augustus. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer dan wel korter duren. De geschiktheid van de periode voor de uitvoering van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een deskundige op het gebied van vissen.
16. U dient de herprofileringswerkzaamheden aan de oever in den droge uit te voeren. Hierbij wordt het nieuw te realiseren ondiepe deel eerst gegraven. Door een klein dammetje aangrenzend aan de watergang nog in stand te houden wordt voorkomen dat er al direct tijdens de werkzaamheden water vanuit de watergang het nieuwe deel in stroomt en dat het water in de watergang vertroebeld wordt. Wanneer de graafwerkzaamheden van het ondiepe deel van de natuurvriendelijke oever afgerond zijn, wordt als laatste het tussenliggende dammetje verwijderd door het weg te trekken richting het nieuw gegraven deel.

Zorgplicht

Ik wijs u er op dat u op grond van artikel 2 van de Flora- en faunawet de volgende maatregelen in acht dient te nemen:

² Het Ministerie van Economische Zaken verstaat onder een deskundige een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Flora- en faunawet, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied) en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

17. Het is niet toegestaan beschermde soorten te verjagen.

Brede wespenorchis

18. U dient de brede wespenorchis te verplaatsen naar een locatie buiten de versturende invloedssfeer van het (deel)project.

Vogels

- 19. Kap-, snoei- en dunningswerkzaamheden dienen te worden uitgevoerd buiten het broedseizoen.
- 20. Voorafgaande aan de kapwerkzaamheden dient door een ter zake deskundige bepaald te worden of er nesten aanwezig zijn. Ook vind controle plaats op schuilende dieren in de kruid- en strooisellaag.
- 21. Indien er een broedgeval wordt aangetroffen dienen de werkzaamheden in de directe omgeving van het nest te worden uitgesteld.

Rugstreepad

- 22. Voorafgaand aan de versturende werkzaamheden dienen de werklocaties (met name Wheme, de dijkzone en Ww3, Mw5, Mw6, Ww11 en Mw7 (Distellaan) te worden onderzocht op aanwezigheid van rugstreepad.
- 23. Eventueel aangetroffen exemplaren dienen te worden weggevangen en binnen twee uur uitgezet in nabijgelegen geschikt habitat waar geen werkzaamheden (meer) plaatsvinden.
- 24. In overleg met een deskundige kan eventueel een amfibieënscherm gebruikt worden om te voorkomen dat exemplaren het plangebied (weer) betreden.

Bittervoorn

- 25. Bij herprofilering van watergangen en oevers dient dit te worden uitgevoerd bij een temperatuur tussen de 8 en 25°C, zodanig dat de in het water levende organismen kunnen vluchten. De werken vinden niet plaats bij vorst of ijsgang.
- 26. Werkzaamheden aan de watergang dienen te worden uitgevoerd buiten de kwetsbare voortplantingsperiode (en winterrust).

Overige voorschriften

- 27. Deze ontheffing kan worden ingetrokken, indien blijkt dat de ontheffinghouder zich niet houdt aan de voorschriften.
- 28. Indien blijkt dat de in de ontheffing gestelde termijn niet voldoende is om de werkzaamheden waarop de ontheffing betrekking heeft uit te voeren, dient u, zeker vier maanden voor het verstrijken van deze termijn een nieuwe aanvraag indienen. Dit voorkomt onnodige vertraging van het project.
- 29. Aanspreekpunt in het kader van deze ontheffing en de daaruit voortvloeiende voorschriften is Dienst Regelingen, Postbus 19530, 2500 CM Den Haag.

Den Haag, 23 april 2013

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
namens deze:

Bea Deetman

Bea Deetman

De teammanager Vergunningen en Dienst Regelingen

Notitie

Contactpersoon Rob Ligtenberg

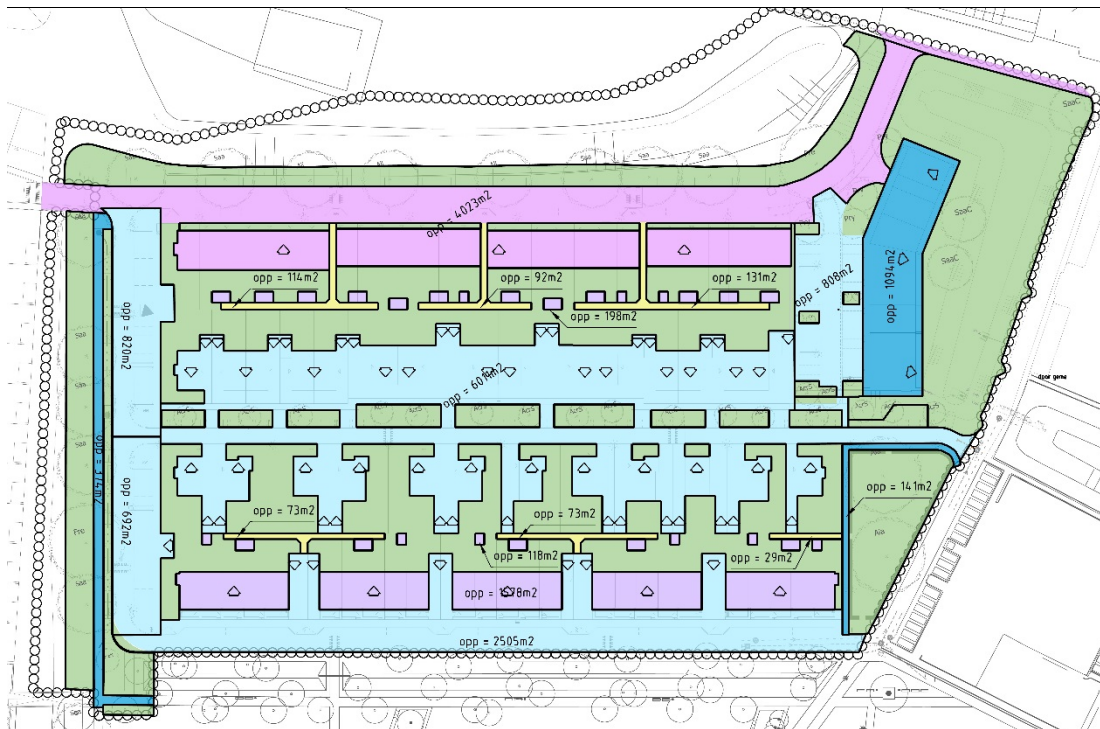
Datum 2 augustus 2016

Kenmerk N001-1236621LIG-ygl-V01-NL

Waterhuishouding Ww4 Malburgen te Arnhem

1 Huidige situatie

In de wijk Malburgen in Arnhem zijn vele ontwikkelingen gaande. Enkele jaren geleden is deelgebied Ww4 voor een deel gerealiseerd. Binnen afzienbare termijn wordt ook het resterende deel van dit deelgebied gerealiseerd. Omdat het oorspronkelijke plan (figuur 1.1) is gewijzigd, is nogmaals kritisch gekeken welke invloed deze wijzigingen hebben op de waterhuishouding. Hiervoor is de systematiek gebruikt die destijds ook op het VOISBP is toegepast.

Figuur 1.1 Oorspronkelijk ontwerp Ww4

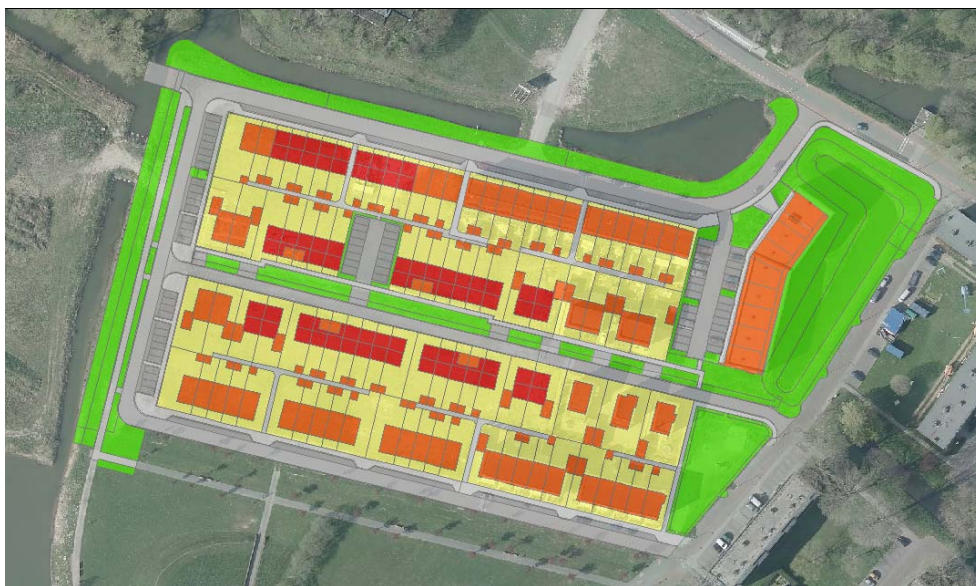
In het oorspronkelijke ontwerp was er **1,89 ha** verhard oppervlak aanwezig. De wegen en trottoirs aan de noord- en oostzijde van het gebied voeren de neerslag oppervlakkig, via een brede groenstrook, rechtstreeks af naar oppervlaktewater.

De woningen en wegverharding elders in het deelgebied wateren oppervlakkig af naar de dichtstbijzijnde groengoot. In de ontworpen groengoten is de vereiste 4 mm waterberging gerealiseerd. Een deel van deze groengoten (centraal in het gebied) moet nog conform het huidige profiel worden gerealiseerd. De groengoten hebben een overstort naar oppervlaktewater. De achterpaden voeren via een ondergronds hemelwaterstelsel rechtstreeks af naar oppervlaktewater. In het hemelwaterstelsel is geen waterberging beschikbaar.

In het oorspronkelijke plan is de benodigde waterberging deels in de groengoten (4 mm) gerealiseerd en de resterende berging vindt plaats in het oppervlaktewater. Het watersysteem is zodanig gedimensioneerd dat de peilstijging bij een T=10+10% bui beperkt blijft tot maximaal 0,4 m. In een T=100+10% situatie vindt er geen inundatie plaats.

2 Nieuw ontwerp

In het nieuwe ontwerp (figuur 2.1) is voor een aantal woningen gekozen voor een ander woningtype (rijtjeswoningen in plaats van 2-onder-1-kap woningen). Door de toename van het aantal woningen komt er tevens een afzonderlijke parkeerplaats centraal in het gebied.

Figuur 2.1 Nieuw ontwerp Ww4

Op basis van dit nieuwe ontwerp is wederom het verhard oppervlak in beeld gebracht. Op verzoek van waterschap Rivierenland zijn daarbij ook de nieuw te realiseren tuinoppervlakken als gedeeltelijk verhard meegerekend. Bij twee-onder-een-kap woningen is het tuinoppervlak voor 60 % als verhard meegerekend, bij rijtjeswoningen bedraagt dit percentage 80 %. Uit de

vergelijking volgt dat het nieuwe plan een netto toename van het verhard oppervlak kent van 0,21 ha. Deze toename moet worden gecompenseerd.

Tabel 2.1 Analyse oppervlakken (hectare) oorspronkelijk en nieuw plan

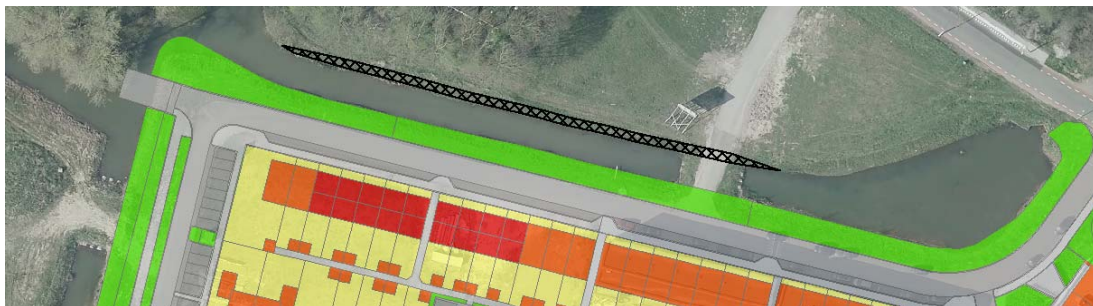
Plan	Dak	Weg	Parkeren	Trottoir	Tuin	Groen	Totaal	Verhard
Oorspronkelijk			1,89		1,48		3,37	1,89
Nieuw	0,71	0,44	0,17	0,33	0,45	1,27	3,37	2,10
								+0,21

De toename van het aantal woningen is zo gering, dat dit geen noemenswaardige invloed heeft op de afvalwaterproductie. Een licht verhoogde afvoer komt vooral de doorstroming van het rioolstelsel van Ww4 ten goede.

3 Compensatie waterberging

Door de toename van het verhard oppervlak met 0,21 ha moet er extra waterberging worden gerealiseerd. In overleg met Volkshuisvesting en het waterschap is besloten om de huidige waterstructuur van Ww4 (oppervlakkig afvoer naar oppervlaktewater en groengoten; achterpaden ondergronds via hemelwaterstelsel naar oppervlaktewater) te handhaven. De watercompensatie wordt gerealiseerd door extra oppervlaktewater te creëren aan de noordzijde van het plangebied.

Het waterschap eist dat in een bui van $T=10+10\%$, 436 m³ waterberging per hectare verhard oppervlak gerealiseerd moet worden (uitgaande van een peilstijging van 0,3 m). Voor Ww4 betekent dit een extra bergingsopgave van **91 m³** voor de toename van het verhard oppervlak. Omdat in overleg met het waterschap voor heel Malburgen een maximale peilstijging van 0,4 m is afgesproken, kan voor Ww4 worden volstaan met een te realiseren wateroppervlak van **230 m²**. In figuur 3.1 is de strook aangegeven waar het extra oppervlaktewater gecreëerd gaat worden.

Figuur 3.1 Watercompensatie aan de noordzijde van Ww4

Titel/onderwerp: **Vaststellen bestemmingsplan 'Malburgen Ww4'**

Raadsadviseur: B. Kranenburg

Telefoonnr: 3775956 bas.kranenburg@arnhem.nl

Van:	College	Ambtenaar:	Bart Lagerberg
Portefeuillehouder:	G. Elfrink	Telefoonnr:	3773391
		E-mailadres:	bart.lagerberg@arnhem.nl
Doel activiteit	Informatief en meningsvormend		
Toelichting	Het college stelt de raad voor om het bestemmingsplan 'Malburgen Ww4' vast te stellen. Aanleiding voor het plan Op de onbebouwde percelen aan het Blauwgraspad in de wijk Malburgen waren 10 vrijstaande en 10 twee-onder-één kapwoningen voorzien. Vooral voor de vrijstaande woningen is de afgelopen jaren geen marktvaag gebleken. Het uitblijven van vraag is directe aanleiding voor een aangepaste programmering. Omdat de verkaveling in de oude opzet exact was bestemd, is voor stedenbouwkundige aanpassing een herziening van het bestemmingsplan nodig. Inhoud van het plan In het plan zijn de vrijstaande woningen vervangen door 24 rijwoningen. Ook de situering van de twee-onder-één kapwoningen wordt aangepast, zodat een goede stedenbouwkundige invulling ontstaat. In de wijk is wel veel vraag naar rijwoningen in de particuliere huursector, maar die woningen zijn er nauwelijks. Het plan komt aan deze vraag tegemoet. Kanttekeningen Er zijn tegen het plan 4 zienswijzen ingediend, waarvan 1 zienswijze door/namens 27 bewoners. Indieners zijn altijd uitgegaan van de oude stedenbouwkundige opzet en kunnen niet akkoord gaan met de nieuwe invulling. Zienswijzen en -beantwoording zijn opgenomen in het zienswijzenrapport. De omwonenden zijn - getuige het indienen van zienswijzen - en blijven kritisch t.a.v. het voorstel. Belangstellenden zijn uitgenodigd om aanwezig te zijn en desgewenst in te spreken.		
Voorgesteld resultaat van de bespreking	Beslissen of het voorstel kan worden doorgeleid naar de besluitvormende fase.		
Spreekrecht publiek	Ja		
Behandeladvies	Technische vragen dienen voorafgaand aan de bespreking te worden gesteld. U bent in de gelegenheid te reageren op de schriftelijke antwoorden op uw ingediende vragen van de portefeuillehouder. Na afronding van de informatieve fase wordt gestart met de meningsvormende fase. Deze fase bestaat uit twee termijnen: 1^e termijn: fracties geven hun standpunt weer, te beginnen met de fracties die tegen het voorstel zijn of het voorstel willen wijzigen. Interrupties zijn toegestaan. 2^e termijn: Na de reactie van de portefeuillehouder wordt de discussie gevoerd.		
Bijlagen			
Raadsvoorstel: Vast te stellen bestemmingsplan 'Malburgen Ww4'			
Zienswijzenrapport bestemmingsplan 'Malburgen Ww4'			
Compleet overzicht zienswijzen bestemmingsplan 'Malburgen Ww4'			
Tekst bestemmingsplan 'Malburgen Ww4'			
Plankaart bestemmingsplan 'Malburgen Ww4'			
Bijlage 1 Stedenbouwkundig plan			
Bijlage 2 Akoestisch onderzoek wegverkeerslawaaï			
Bijlage 3 Ontheffing Flora- en Faunawet			
Bijlage 4 Waternotitie			

Geachte Raadsleden,

Ik sta hier namens 26 gevolmachtigden van het Nieuwe A en ben daarnaast ook Lid van het Wijk Platform Malburgen West Stadsblokken Meinerswijk.

Het heeft ons in de besluitvorming inzake WW4 verbaast hoe eenvoudig het College maar ook de raad tot nu toe de adviezen van haar inspraak orgaan “het wijkplatform Malburgen West” maar ook de oproepen van haar burgers welke direct betrokken zijn telkens naast haar neerlegt.

Wij vragen ons dan ook nog af wat het nut van een inspraak orgaan als het wijkplatform nog is binnen de gemeente Arnhem, of is het om de illusie van inspraak instant te houden?

Namens de bewoners van het Nieuwe A bij u bekend als WW4 wil ik u het volgende in het nemen van uw beslissing mee geven:

Wij vragen ons af hoe u dit strookt met de doelstellingen van de gemeenten en haar wijkteams:

- In plaats van Bewoners te betrekken in ontwerpen worden zij buiten gesloten en sporadisch voorgelicht over wat de plannen zijn in plaats van actief betrokken.
- De tevredenheid van de bewoners van Malburgen en Malburgen-West, mag dan wel op basis van rapporten omhoog zijn gegaan maar lijkt door alle recente besluitvorming juist te verminderen.
- In gesprek met diverse betrokkenen komt telkens naar voren dat het vertrouwen in de overheid afneemt in plaats van dat dit toeneemt.
- In de aanpak van de door de crisis tijdelijk afgenomen vraag naar koop woningen lijkt gekozen te worden voor “one size fits all” in plaats van “Maatwerk” .

Hoe bedoelen wij dit....

Wij weten dat u vanavond besluit over de invulling van het bestemmingsplan van WW4 en niet over koop of huur of over hoe de invulling verder vorm gegeven zal worden. Echter hangt dit allemaal samen zoals u ook uit de stukken kunt opmaken.

We staan hier omdat de gemeente in haar oorspronkelijke bestemmingsplan de bebouwingsgrenzen zeer nauw had vast gesteld. Wij als bewoners nemen aan dat dit bewust is gedaan om juist het afwijken van deze plannen te voorkomen en zekerheid te bieden aan potentiële kopers.

Tot nu toe hebben wij en het wijkplatform in al onze communicatie met de project ontwikkelaar gevraagd om met ons om de “keuken” tafel te gaan zitten en samen tot een voor alle partijen acceptabel ontwerp te komen. Hieraan is geen gehoor gegeven. Ook is aan de toezegging aan het wijkplatform door de project ontwikkelaar om dan ten minste met 2 architecten uit de wijk te gaan praten geen gehoor gegeven.

Wij kunnen hier boos om worden, want wij de huidige kopers van WW4 zijn direct getroffen.

Voor ons houden de huidige en toekomstige ontwikkelingen in dat wij een kleine enclave met 27 koop woningen zullen vormen omringd door meer dan 400 nieuw te bouwen: “Dure” huur woningen. Dit zijn de nog te bouwen projecten:

- DW1 Gelderseroos laan +/- 220 (dure huur) appartementen in 2 woontorens
- WW3 Eiland 84 grond gebonden woningen naar verwachting “dure” huur
- WW3 Nelson Mandela toren +/- 100 appartementen naar verwachting “dure” huur

- WW4 Blauwgras pad 43 grondgebonden (dure huur)woningen en 10 koop woningen
- Daarnaast zijn er ook nog onze bestaande buren de voormalige gele flats aan de Gelderse rooslaan

Hoe zou u zich voelen als u een nieuwe rode Auto koopt en bij aflevering zegt de verkoper sorry maar rood mogen we niet meer maken daarom krijgt u van ons een oranje auto...

Wij als bewoners willen u dan ook vragen om deze aanvraag bestemmingsplan niet af of goed te keuren maar om deze met een opdrachtstelling te voorzien waarin de project ontwikkelaar gevraagd wordt om haar huidige bij de gemeente ingediende bouwkundige plannen voor WW4 te heroverwegen en in overleg met gevolmachtigden van de kopers van WW4 en het wijkplatform te gaan zodat een voor alle partijen acceptabele bouwkundig ontwerp gerealiseerd wordt en inspraak weer inhoud krijgt en dit zonder de huidige betrokkenen te beperken in hun rechten.

“Zo doen we het in Malburgen”

Malburgen Ww4

Inspreker	Namens
De heer N. Ebbers	26 indieners van zienswijzen en het wijkplatform

Vaststellen bestemmingsplan 'Malburgen Ww4'

Zaaknummers:	105547
	2016-09-00787
Portefeuillehouder:	G. Elfrink

Aan de gemeenteraad,

24 januari 2017

Insprekers

Namens de bewoners van het Nieuwe A en het wijkplatform Malburgen West, spreekt de heer N. Ebbers de raad toe.

Afspraak

Volgens de wethouder is het gebruikelijk dat ook na de vaststelling van het bestemmingsplan overleg wordt gevoerd over de architectuur van de te bouwen woningen. Hij heeft in dit geval van Volkshuisvesting en de ontwikkelaar begrepen dat zij daarover in gesprek zullen gaan met de bewoners.

Conclusie

De fractie van de Arnhemse Ouderen Partij was niet aanwezig tijdens deze raadskamerbehandeling. De fracties van Arnhem Centraal, VVD en ChristenUnie beraden zich op hun standpunt. De fractie van D66 steunt het voorstel, maar is wel van mening dat aan de bewoners gedane toezeggingen door Volkshuisvesting moeten worden nagekomen. De fractie van GroenLinks staat positief t.o.v. het voorstel en is benieuwd naar recentere cijfers over de woningbouwbehoefte, als die er zijn. De overige fracties steunen het voorstel.

De voorzitter concludeert dat de meningsvormende fase is afgerond. Het voorstel wordt met instemming van de raadskamer doorgeleid naar de besluitvormende fase.

De raadsadviseur,

B. Kranenburg

De voorzitter,

J. Elfrink

Stichting Volkshuisvesting Arnhem
t.a.v. de heer G. Breeman, directeur en raad van bestuur
Postbus 5229
6802 EE ARNHEM

Gemeente Arnhem
t.a.v. het college van burgemeester en wethouders, de gemeenteraad
Postbus 9029
6800 EL ARNHEM

Arnhem, 29 december 2015

Betreft: Ontwikkeling Malburgen-West / "Het Nieuwe A"

Geachte dames en heren,

Inleiding

Zomaar even twee statements uit de verkoopbrochure van Het Nieuwe A en het Ontwikkelingsplan Malburgen:

"Het Nieuwe A is een eigenzinnige nieuwe woonwijk in Arnhem, op een ideale plek aan de rand van de stad. (...) De wijk is kleinschalig van opzet, maar biedt een rijke variatie aan koopwoningen in diverse prijsklassen."

"Doel van het Ontwikkelingsplan is het creëren van een leefbare wijk, waar het prettig wonen en werken is voor allerlei mensen. Een wijk waar bewoners, ondernemers, eigenaren en anderen weer vertrouwen in hebben. Want alleen als er vertrouwen is in de toekomst zijn mensen bereid om in de wijk te investeren. Dat geldt niet alleen voor de gemeente of voor Volkshuisvesting, maar ook voor bewoners die geld en tijd investeren in het onderhoud van eigen huis en tuin en die energie steken in de sociale samenhang in hun buurt."

Samen met Volkshuisvesting Arnhem hadden wij als bewoners en kopers van het eerste uur, vertrouwen in de mooie plannen. Op basis van deze beloften, en ons vertrouwen dat we samen met steun van Volkshuisvesting Arnhem de wijk Malburgen-West verder zouden kunnen verbeteren, hebben wij met zeer veel passie en enthousiasme koopwoningen gekocht, waar we – laten we dat vooropstellen – met plezier wonen.

De nadruk ligt echter wel op het feit dat wij vertrouwen hadden...

Wij hadden geloof in de leefbaarheid.

Wij hadden vertrouwen in het idealistische plaatje dat u ons voorspiegelde.

Wij hadden vertrouwen in de krachtwijk die moest doorgroeien naar een prachtwijk.

En nu bereikt ons via medewerkers van Volkshuisvesting Arnhem het bericht dat Volkshuisvesting Arnhem van plan is om "Het Nieuwe A" een volledig ander karakter te geven. Geheel in strijd met de eerdere plannen, toezeggingen en afspraken met de gemeente Arnhem en de bewoners van Malburgen-West.

We hebben het dan over de plannen om het niet voltooide project "Het Nieuwe A" zo snel mogelijk te verkopen aan een private investeerder. Deze investeerder wil het project afbouwen met huurwoningen. Een duidelijk andere doelgroep, met goedkopere typen woningen, een andere bouwstijl en mogelijk andere materialen.

Wij vragen ons af of u beseft wat dit betekent. Wij maken ons – zacht uitgedrukt – ernstig zorgen!

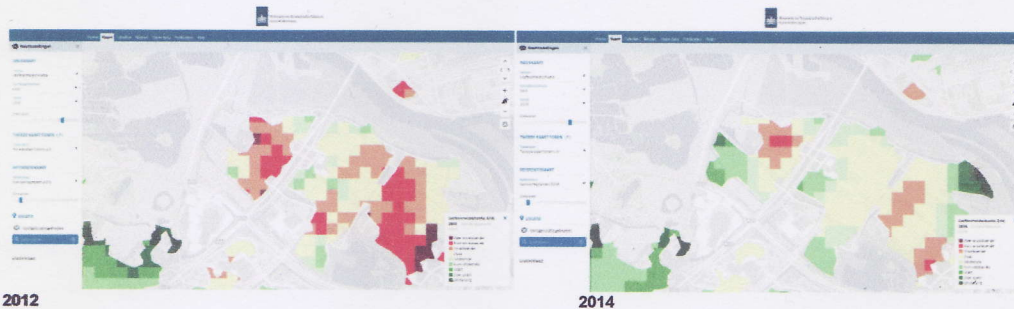
Laten we de nadelen en bezwaren van het aanpassen van de oorspronkelijke plannen met u doornemen.

Nadelen en bezwaren

Door het creëren van meer huurwoningen, zoals een medewerker van Volkshuisvesting het noemt "dure huur" woningen, krijgt de wijk te maken met een ander type toekomstige bewoner. Uit de statistieken blijkt dat veel "dure huur" woningen gehuurd worden als tijdelijke en/of korte termijn woonruimte.

Juist dit hoge verloop van bewoners zal naar onze verwachting leiden tot minder onderlinge binding, minder sociale betrokkenheid en ook minder sociale controle. Een hoger verloop zal gevolgen hebben voor het juist positief opgebouwde evenwicht in de brede school "De Spil".

Juist het idee achter het genereren van een hoger percentage koopwoningen in wijken zoals Klarendal, Presikhaaf en Malburgen Oost en West was om meer sociale cohesie en sociale verantwoording te creëren in deze wijken. Door de investering van de kopers zou daarnaast de verdere verpaupering van deze wijken en het dalend gevoel van veiligheid, een halt toegeroepen worden. Naar verwachting zullen de plannen, zoals door Volkshuisvesting Arnhem op 27 oktober 2015 gepresenteerd aan het wijkplatform Malburgen-West, juist leiden tot het tegenovergestelde. Het zal leiden tot verminderende sociale cohesie en minder investeringen in de wijk. Juist nu het de goede kant op gaat zoals blijkt uit de Leefbaarometer.nl. Onderstaande afbeeldingen geven aan dat Malburgen in 2014 ten opzichte van 2012 van zeer onvoldoende naar zwak is gestegen. Dit is dus nog steeds een wankel evenwicht. "Het Nieuwe A" is zelfs nog geel (zwak) en ligt naast een groot rood gebied (de net gerenoveerde flats aan de Gelderse Rooslaan). Juist in dit gebied is de Provincie Gelderland samen met Volkshuisvesting Arnhem actief om de leefbaarheid, participatie en de sociale cohesie te verbeteren. Door in dit probleemgebied meer huurwoningen te creëren, neemt de kans toe dat het wankel evenwicht opnieuw verstoord wordt. De gedane investeringen van zowel Volkshuisvesting Arnhem als de gemeente Arnhem, zoals het inwinnen van diverse adviezen en verplaatsing van scholen en sportvelden, dreigen hierdoor teniet gedaan te worden.

Daarnaast zorgt het architectonisch beeld van de geplande huurwoningen voor een totaal ander beeld dan de reeds gebouwde luxe koopwoningen. Hierdoor zal de uitstraling van "Het Nieuwe A" sterk veranderen, terwijl de oorspronkelijk geplande uitstraling als zeer belangrijk werd beschouwd.

Voorts geeft Volkshuisvesting Arnhem aan dat de huurwoningen luxe ofwel dure huur zou worden, met een huurprijs van € 800,- per maand.

Dit zijn echter geen luxe/dure huurwoningen, want het betreft een huurprijs aan de onderkant van de vrije huur sector. Bovendien zullen deze woningen, vanwege de jaarlijkse aanpassing van de liberalisatiegrens, binnen enkele jaren in de klasse van sociale huurwoningen gaan vallen.

Verder zorgt het creëren van huurwoningen dat de doelstelling van de gewenste verdeling, oftewel 50% huur, 50% koop, losgelaten wordt. Vooral in een wijk als Malburgen-West, waar ook de gemeentelijke statistieken aangeven dat de wijk significant achterblijft in de leefbaarheid en veiligheid, is dit een slechte zaak. Dit komt ook duidelijk tot uitdrukking in de "Rapportage Leefbaarheid en Veiligheid in Arnhem 2013" en het "Gebiedsprofiel 2015".

Op dit moment trekt de woningmarkt weer aan. Media en banken geven aan dat we uit de crisis zijn, het aantal hypotheekverstrekkingen stijgt weer. Toch is Volkshuisvesting Arnhem van mening dat er geen markt voor koopwoningen is in "Het Nieuwe A". Dit wordt gebaseerd op het feit dat een klein aantal woningen in deze wijk nog niet is verkocht. Wij vragen ons sterk af of er voldoende onderzoek gedaan is naar de vraag naar koopwoningen in dit gebied. Wij begrijpen derhalve niet waarom u het noodzakelijk acht om het project "Het Nieuwe A" overhaast en drastisch te wijzigen. Bovendien denken wij dat er niet voldoende is gekeken naar alternatieve investeerders en projectontwikkelaars, die het gebied zouden willen ontwikkelen zoals het oorspronkelijk gepland is. Dit vermoeden wordt versterkt doordat de aannemer Giesbers Bouw, die de bestaande woningen ook heeft gebouwd, de nieuwe projectontwikkelaar is. Dit is door een medewerker van Volkshuisvesting Arnhem bevestigd.

In dit kader willen wij u ook verwijzen naar de notulen van de vergadering van het Wijkplatform Malburgen-West d.d. 27 oktober 2015.

(Mee)denken in oplossingen

Met de hierboven genoemde nadelen en bezwaren hopen wij u te kunnen overtuigen om andere keuzes te maken voor herinrichting van "Het Nieuwe A".

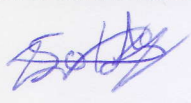
Uiteraard zijn wij bereid mee te denken in het vinden van oplossingen, waarin alle partijen zich kunnen vinden. Al jaren is er immers sprake van een goede en constructieve samenwerking tussen Volkshuisvesting, de wijk en de gemeente.

Onze dringende oproep is dan ook aan Volkshuisvesting Arnhem - nu het nog kan - de betrouwbaarheid van uw organisatie te herstellen c.q. te behouden en mogelijk zelfs te vergroten. Malburgen-West moet een gebied zijn waar bewoners zich thuis voelen en waar nieuwe bewoners en ondernemers zich willen vestigen.

Met vriendelijke groet,
Namens de bewoners "Het Nieuwe A",

mr. K.T.J. Hendriks-Horstman / Blauwgraspad 27

drs. S. van den Hoff / Helmkruidweg 41

B.C.V. 't Hart, BHS / Zonnedaauweg 69

N. Ebbers, BDes / Zonnedaauweg 71

VOLMACHT "HET NIEUWE A" / MALBURGEN-WEST

Ondergetekenden,

verlenen de volmacht dan wel machtiging aan:

1. De heer B.C.V. 't Hart, BHS
bewoner Zonedauwweg 69 te Arnhem (contactpersoon);
2. Mevrouw mr. K.T.J. Hendriks-Horstman,
bewoner Blauwgraspad 27 te Arnhem;
3. De heer drs. S. van den Hoff,
bewoner Helmkruidweg 41 te Arnhem;
4. De heer N. Ebbers, BDes
bewoner Zonedauwweg 71 te Arnhem,

Om hen te vertegenwoordigen en namens hen te communiceren,
inzake de kwestie rondom inrichting project "Het Nieuwe A" van
stichting Volkshuisvesting Arnhem, zulks in de ruimste zin van het
woord,

VOLMACHT "HET NIEUWE A" / MALBURGEN-WEST

1. Dorrepaal, D. (Voorletters en achternaam)

Helmkewidstraat 39 (Adres)

8-12-2015 (Datum)

(Handtekening)

2. P. Daanen (Voorletters en achternaam)

Helmkruisstraat 41 (Adres)

8-12-2015 (Datum)

(Handtekening)

3. C. Ansink (Voorletters en achternaam)

Helmkruisstraat 43 (Adres)

8-12-15 (Datum)

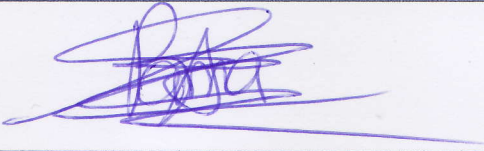
(Handtekening)

VOLMACHT "HET NIEUWE A" / MALBURGEN-WEST

4. A Beenhakker (Voorletters en achternaam)

Zonnedanuwweg 61 (Adres)

8-12-15 (Datum)

(Handtekening)

5. M. Mulder (Voorletters en achternaam)

Zonnedanuwweg 79 (Adres)

8-12-2015 (Datum)

(Handtekening)

6. F Jansen (Voorletters en achternaam)

Zonnedanuw 87 (Adres)

8-12-2015 (Datum)

(Handtekening)

VOLMACHT "HET NIEUWE A" / MALBURGEN-WEST

7. E. Te Grotenhuis (Voorletters en achternaam)

Zonnedauwweg 73 (Adres)

08-12-2015 (Datum)

(Handtekening)

8. M. Horstman (Voorletters en achternaam)

BLAUWGRASPAD 27 (Adres)

08-12-2015 (Datum)

(Handtekening)

9. N. Ebbens (Voorletters en achternaam)

Zonnedauwweg 71 (Adres)

08-12-2015 (Datum)

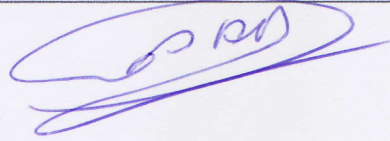
(Handtekening)

VOLMACHT "HET NIEUWE A" / MALBURGEN-WEST

10. E PAP (Voorletters en achternaam)

Blauwgraspad 25 (Adres)

0-12-2015 (Datum)

(Handtekening)

11. M. ten Kate (Voorletters en achternaam)

Helmerkruisstr 31 (Adres)

08-12-'15 (Datum)

(Handtekening)

12. R. SANDERS (Voorletters en achternaam)

Helmerkruisstr 33 (Adres)

08-12-2015 (Datum)

(Handtekening)

VOLMACHT "HET NIEUWE A" / MALBURGEN-WEST

13. D. Tolhuisen (Voorletters en achternaam)

Helmhuidstraat 45 (Adres)

8-12-2015 (Datum)

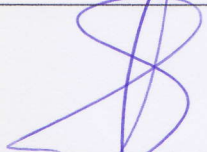

(Handtekening)

14. H. Gitsels (Voorletters en achternaam)

Helmhuidstraat 47 (Adres)

8-12-2015 (Datum)

(Handtekening)

15. VPA Nuijten (Voorletters en achternaam)

Zonnedaalweg 63 (Adres)

8/12/2015 (Datum)

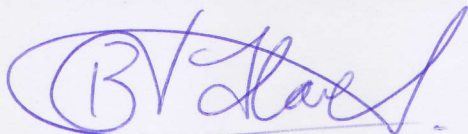
(Handtekening)

VOLMACHT "HET NIEUWE A" / MALBURGEN-WEST

16. BCV. Haves (Voorletters en achternaam)

Zonnedauwweg 69 (Adres)

8/12/15 (Datum)

(Handtekening)

17. J.C. Winna (Voorletters en achternaam)

Zonnedauwweg 85 (Adres)

01/12/2015 (Datum)

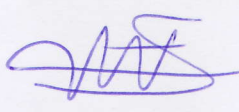

(Handtekening)

18. C.C. Garst - Weis (Voorletters en achternaam)

Zonnedauwweg 83 (Adres)

8-12-2015 (Datum)

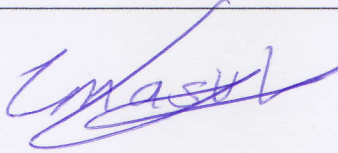
(Handtekening)

VOLMACHT "HET NIEUWE A" / MALBURGEN-WEST

19. L.M. Masselink - v Haren (Voorletters en achternaam)

Zonnedauwweg 81
6841 Bk Arnhem (Adres)

08-12-2015 (Datum)

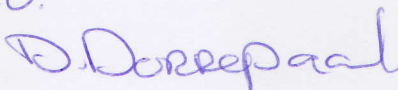

(Handtekening)

20. R. van Dijk (Voorletters en achternaam)

Helmerkuidstraat 37
6841 BZ Arnhem (Adres)

10-12-2015 (Datum)

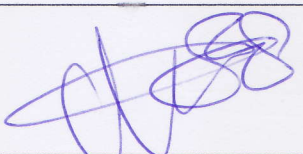
i.o.

(Handtekening)

21. D. Basaran (Voorletters en achternaam)

Blauwgraspad 22
6841 BL Arnhem (Adres)

17-12-2015 (Datum)

(Handtekening)

VOLMACHT "HET NIEUWE A" / MALBURGEN-WEST

22. Shao-Ling Fu Lin (Voorletters en achternaam)

Blaauwgraspad 20 (Adres)

18-12-2015 (Datum)

(Handtekening)

23. M. J. Verberk (Voorletters en achternaam)

Helmkruidstraat-49 (Adres)

18-12-2015 (Datum)

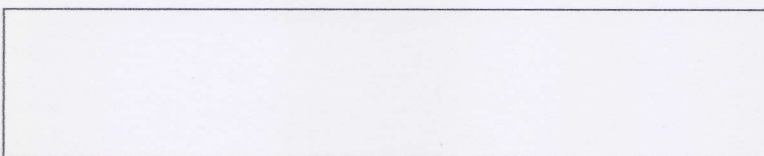

(Handtekening)

24. _____ (Voorletters en achternaam)

_____ (Adres)

_____ (Datum)

(Handtekening)

VOLMACHT "HET NIEUWE A" / MALBURGEN-WEST

22. Shao-Ling Fu Lin (Voorletters en achternaam)

Blaauwgraspad 20 (Adres)

18-12-2015 (Datum)

(Handtekening)

23. M. J. Verberk (Voorletters en achternaam)

Helmkruidstraat-49 (Adres)

18-12-2015 (Datum)

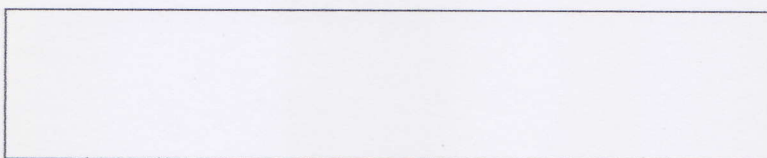

(Handtekening)

24. _____ (Voorletters en achternaam)

_____ (Adres)

_____ (Datum)

(Handtekening)

Lupinestraat - 12
6841 GD Arnhem
Email: malburgenwest@hotmail.com
Telefoon: 06 54675450

Aan: College van Burgemeester en Wethouders Arnhem
Postbus 9029
6800 EL Arnhem
Volkshuisvesting Arnhem
t.a.v. dhr. G. Breeman
Postbus 5229
6802 EE Arnhem

Onderwerp: Het Nieuwe A
Arnhem: 14 juli 2016

Geachte College van B&W en de heer Breeman,

In de afgelopen maanden is het onderwerp afronding nieuwbouw 'Het Nieuwe A' verschillende keren aan de orde gekomen in de vergaderingen van het Wijkplatform Malburgen West, Stadsblokken en Meinerswijk.

Zowel de heer Breeman als andere werknemers van Volkshuisvesting, architect en ontwikkelaar, alsmede de projectmanager Ontwikkelingsplan Malburgen van de gemeente zijn één of meerdere keren hierbij aanwezig geweest. Doel was enerzijds het presenteren van de gewijzigde plannen voor de nieuwbouw 'Het Nieuwe A' en anderzijds aangeven dat de omstandigheden sinds de start van de nieuwbouw en de regelgeving veranderd zijn.

In de besprekingen is onder andere gevraagd of Volkshuisvesting wilde onderzoeken of zij geen financiële verplichtingen zijn aangegaan in zake de realisatie van het nieuwbouwproject 'Het Nieuwe A'. Omdat dit betekent dat Volkshuisvesting, ondanks de veranderde regelgeving, het project in zijn oorspronkelijke opzet kan uitvoeren. Dat betekent het realiseren van 25 huurwoningen, 52 middenkoop woningen en 28 dure koopwoningen.

Volkshuisvesting heeft aangegeven dat dit niet het geval is. Echter nu blijkt uit de koop/realisatieovereenkomst van juni 2011 tussen de gemeente Arnhem en Volkshuisvesting Arnhem, die door de bewoners van 'het Nieuwe A' via een WOB-verzoek zijn opgevraagd, dit wel het geval te zijn. Dit blijkt onder andere uit de boete clausules voor de aanleg van de infrastructuur voor rekening is van Volkshuisvesting.

Het Wijkplatform is van mening dat op basis van bovenstaande het lijkt dat Volkshuisvesting en mogelijk de gemeente Arnhem het wijkplatform verkeerd heeft voorgelicht.

Het Wijkplatform neemt dit zeer serieus, omdat door de bewoners van Malburgen West, Stadsblokken en Meinerswijk, gezamenlijk het behoud van de ambitieuze plannen van de herstructurering als actiepunt is benoemd:

Door de veranderde economische omstandigheden dreigt de ambitie om in Malburgen West, door het bouwen van koopwoningen, een goede mix van bevolkingsgroepen te krijgen te verdwijnen. Bewoners willen door middel van burgerparticipatie als partner betrokken zijn om de ambities overeind te houden.

Ons inziens zijn de bewoners van de koopwoningen in 'Het Nieuwe A', gezien de koopcontracten, die zijn afgesloten, een belangrijke partij. Het Wijkplatform ondersteunt inhoudelijk deze bewoners dan ook in het acties en activiteiten.

Het Wijkplatform Malburgen West, Stadsblokken en Meinerswijk vraagt het College van B&W daarom uitdrukkelijk om geen toestemming te verlenen aan Volkshuisvesting om af te wijken van de koop/realisatie overeenkomst van juni 2011. En daarmee dat het College van B&W niet akkoord gaat met realisatie van huurwoningen, al dan niet in de vrije sector, op basis van de bezwaren van het Wijkplatform en de bewoners van 'Het Nieuwe A'. En in het geval dat toestemming al verleend is deze te herzien.

Met vriendelijke groeten,
namens het Wijkplatform Malburgen West, Stadsblokken en Meinerswijk,

Henk Schepers-Pothoven
voorzitter

A handwritten signature in blue ink, consisting of several overlapping loops and a long horizontal stroke extending to the right.

griffie - FW: Gezien bij RTL Nieuws: Vorig jaar meer huizen gebouwd, vooral in Utrecht en Amsterdam/ refererend aan de politieke Maandag JL Malburgen

Van: "Beenhakker, John"
Aan: "'raadsleden@arnhem.nl'" <raadsleden@arnhem.nl>
Datum: 25-1-2017 11:01
Onderwerp: FW: Gezien bij RTL Nieuws: Vorig jaar meer huizen gebouwd, vooral in Utrecht en Amsterdam/ refererend aan de politieke Maandag JL Malburgen

Met vriendelijke groet,

John Beenhakker,
Pedagogisch medewerker A.
Leefgroep Granaat.

Van: Beenhakker, John
Verzonden: woensdag 25 januari 2017 10:59
Aan: 'raadsleden@arnhem.nl.'
Onderwerp: Gezien bij RTL Nieuws: Vorig jaar meer huizen gebouwd, vooral in Utrecht en Amsterdam/ refererend aan de politieke Maandag JL Malburgen

Geachte raadsleden,

Ik heb jullie gisteren een mailing gestuurd waarin ik een artikel liet zien die de onderbouwing van de wethouder tegenspreekt, ik heb het hier over de politieke maandagavond in het gemeentehuis te Arnhem.

Nu was het deze ochtend wederom op het nieuwe, ik nodig jullie uit de link te bekijken waar ook cijfers genoemd worden.

Wij waren zoals jullie weten niet geheel tevreden over de tussenliggende uitkomst van die avond omdat we eigenlijk veel aspecten die dit plan met zich meebrengen niet hebben kunnen

verwoorden, het was maar een fractie van, desalniettemin onze dank voor de geleverde inzet van die avond,

Maar...we gaan uiteraard door, en er is afgedwongen dat we met de betrokken partijen aan tafel komen te zitten om alles uit te spreken en onze stem te laten horen betreffende plan aankleding en consequenties, maar uiteraard zal het verloop van dit hele plan ook de revue gaan passeren.

De afspraak is nog niet gepland, we zullen dit vorm gaan geven of zien die uitnodiging uiteraard graag tegemoet.

Het blijft een vastgesteld feit dat als men kiest voor huur i.p.v koop, en dan hebben we het niet over incidentele koopwoningen onderbrengen in het plan, dan zorgt dat voor een boel problemen, noemende:

1:Afspraken die niet nagekomen zijn.

2:Plan anders uitvoeren dan het oorspronkelijke plan zegt.

3:Ander type woonwijk, met meer doorstroom/wisselingen en manier van omgang woningen en wijk.

4:Waardevermindering van de nu gebouwde woningen in het nieuwe A, zie meest recente verkoop VHV van de leegstaande woningen.

5:Balans tussen koop en huur verdwenen, want de gehele omgeving is verhuur.(sociaal en opvolgend)

En zo hebben we nog meer zaken die we zo kunnen opnoemen.

Nogmaals geven we bij deze aan, er is meer wat aan deze casus niet kloppend is maar waar wel mee geschermd wordt om het plan door te drukken.

Wij zeggen daarop wat ook afgelopen Maandag 2 maal is gezegd, Laten we eerlijk zijn en elkaar niet voor de gek houden.

Belangen lijken hier veel meer invloed te hebben dan gemaakte afspraken en tevredenheid, en dat was een streefpunt..tevreden bewoners volgens de uitvoerders.

Tegenreacties meer dan welkom,

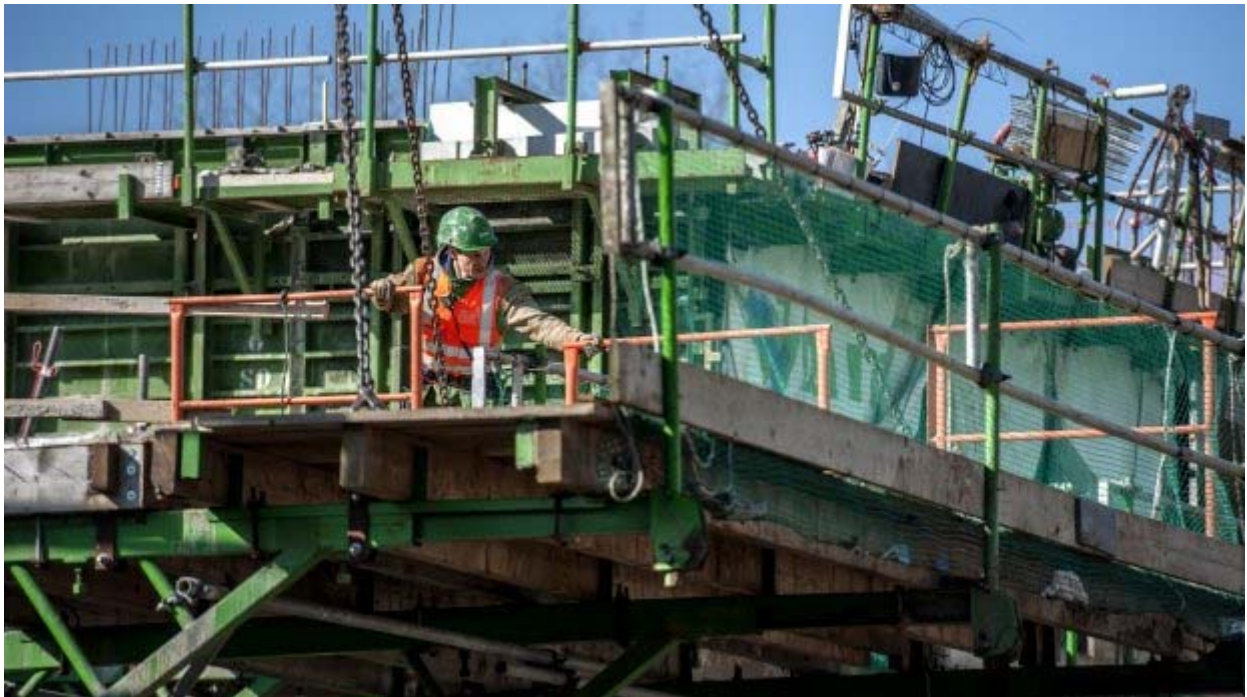
Tot zover verblijf ik, tevens namens Nick Ebbers,
Met vriendelijke groet,

John Beenhakker
Pedagogisch medewerker A.
Leefgroep Granaat.

Onderstaande link!!!

Dit heb ik gezien bij RTL Nieuws: Vorig jaar meer huizen gebouwd, vooral in Utrecht en Amsterdam <http://www.rtlnieuws.nl/nederland/vorig-jaar-meer-huizen-gebouwd-vooral-in-utrecht-en-amsterdam>

Vorig jaar meer huizen gebouwd, vooral in Utrecht en Amsterdam

© ANP

Het aantal nieuwe huizen dat vorig jaar werd gebouwd, was het hoogste in vijf jaar. Toch bleef de oplevering van nieuwe huizen nog ver achter bij de periode voor de crisis, blijkt uit cijfers van het CBS.

Bij elkaar ging het vorig jaar om bijna [54.000 nieuwbouwwoningen](#). Dat is ruim 11 procent meer dan in 2015 en het hoogste aantal sinds 2012.

< img border="0" alt="" width="300" height="250" src="https://ad.360yield.com/ad?p=432051&w=300&h=250&temp=®en=&windkracht=&nav=nederland"/>< /a>

Drijft de prijs op

Tussen 2000 en 2009 werden er jaarlijks echter zeker 76.000 woningen uit de grond gestampt in Nederland. Onder meer makelaarsorganisatie NVM klaagt al een tijdje dat er de laatste jaren veel te weinig nieuwbouwwoningen bijkomen. Dat drijft de prijs en daarmee de betaalbaarheid van huizen flink op.

In de steden Utrecht en Amsterdam steeg het aantal huizen het hardst. In de [overspannen Amsterdamse huizenmarkt](#) kwamen er ruim 5000 nieuwbouwwoningen bij, meer dan waar ook. In Utrecht lag dat aantal met ruim 1800 een stuk lager, maar relatief gezien was dat de grootste groei (1,3 procent).

Nederland telde eind vorig jaar in totaal bijna 7,7 miljoen woningen.

RTL Nieuws

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Cijfers over Wonen en Bouwen 2016

Cijfers over
Wonen en Bouwen
2016

Inleiding

De publicatie “Cijfers over Wonen en Bouwen” is een naslagwerk dat de meest recente gegevens over het brede domein van wonen en bouwen bevat, waaronder de laatste gegevens uit het Woononderzoek Nederland 2015.

De onderwerpen die aan bod komen zijn zeer divers, ook wat betreft de bron waaruit wordt geput. In negen hoofdstukken passeren de volgende onderwerpen de revue: woningvoorraad, nieuwbouw, prognoses, woningmarkt, bewoners, betaalbaarheid, steden & wijken, energie en woningcorporaties. Elke pagina bevat één onderwerp in de vorm van een tabel, een (aanvullende) grafiek en korte toelichting. Deze publicatie is met de grootst mogelijke zorgvuldigheid samengesteld.

Bij elk thema is een selectie gemaakt. De website <http://cowb.datawonen.nl/index.html> biedt toegang tot veel meer informatie. Grafieken en tabellen zijn hier eenvoudig op maat te maken. De website is ook toegankelijk met een tablet of smartphone (touchscreen-versie).

Inhoudsopgave

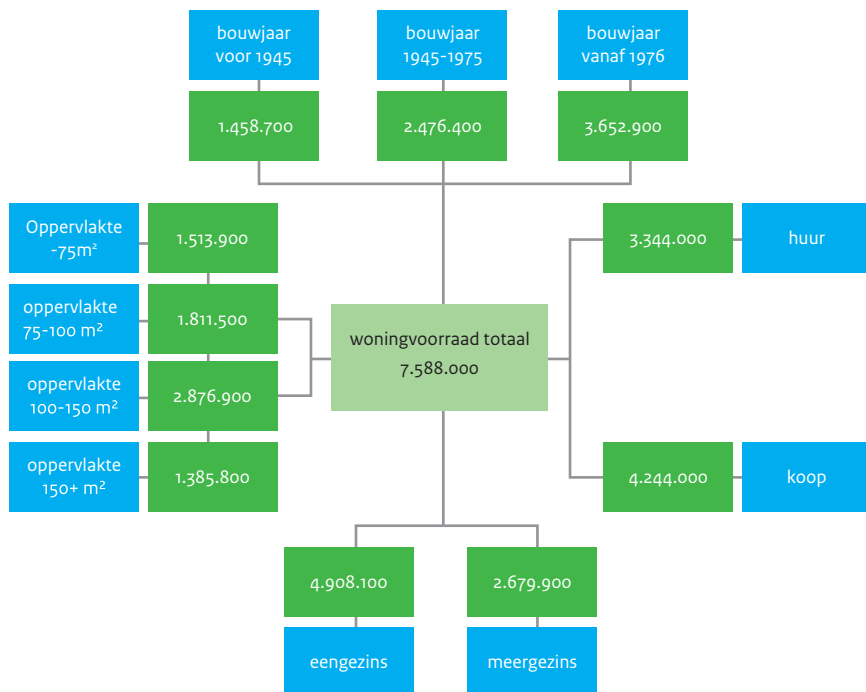
1. Woningvoorraad	9
2. Nieuwbouw	19
3. Prognoses	29
4. Woningmarkt	39
5. Bewoners	49
6. Betaalbaarheid	75
7. Steden en wijken	105
8. Energie	125
9. Woningcorporaties	135
Bronnen	162
Begrippen	166
Inhoud per tabel	180
Colofon	186

1

Woningvoorraad

Woningvoorraad naar eigendom, woningtype, bouwjaar en oppervlakte, 2015

Op 1 januari 2015 staan er in Nederland bijna 7,6 miljoen woningen, waarvan 56 procent in de koopsector. Ongeveer 65 procent van de woningvoorraad wordt gevormd door eengezinswoningen. Meer dan de helft (51 procent) van de woningen is gebouwd na 1975 en ongeveer 1 op de 5 woningen is kleiner dan 75 m².

Opmerkingen: De gepresenteerde oppervlakte is de GBO (gebruiksoppervlakte). Dit is inclusief gebruikruimten (hal, e.d.). Cijfers zijn voorlopig en afgerond op honderdtallen (hierdoor kan de som van uitsplitsingen afwijken van het totaal). (zie verderop voorbeelden)

Bron: BAG, bewerking ABF Research. Peildatum: 1 januari.

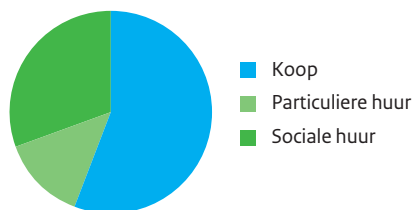
Woningvoorraad naar eigendom en woningtype, 2011-2015

	2011	2012	2012	2013	2014	2015*
Voorraad totaal	7.217.800	7.266.300	7.373.600	7.444.000	7.535.300	7.588.000
Eigendom						
koop	4.308.700	4.363.300	4.080.300	4.107.700	4.214.500	4.244.000
particuliere huur	638.200	628.100	1.009.700	1.026.600	1.037.900	1.045.200
sociale huur	2.270.900	2.275.000	2.283.700	2.309.700	2.282.800	2.298.800
Woningtype						
eengezins	5.108.400	5.136.100	4.845.900	4.871.500	4.890.500	4.908.100
meergezins	2.109.400	2.130.100	2.527.800	2.572.500	2.644.800	2.679.900

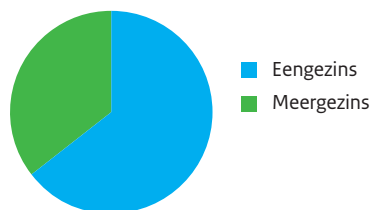
Wijziging registratie (BAG, vanaf 2012)

* Cijfers zijn voorlopig en afgerond op honderdtallen (hierdoor kan de som van uitsplitsingen afwijken van het totaal).

Woningvoorraad naar eigendom, 2015

Woningvoorraad naar woningtype, 2015

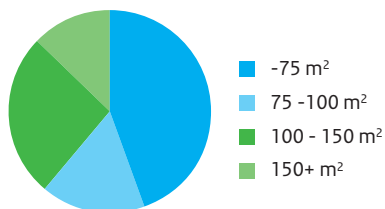
In 2012 is overgestapt op nieuwe vorm van registratie voor woningen en niet-woningen, de basisregistratie adressen en gebouwen (BAG). De totale woningvoorraad zal in het jaar 2015 naar verwachting met ruim 215.000 woningen zijn toegenomen ten opzichte van 2012. Van deze voorraadtoename bestaat ongeveer een kwart uit huurwoningen.

Bron: BAG en DG WB/Systeem Woningvoorraad SYSWOV. Peildatum: 1 januari.

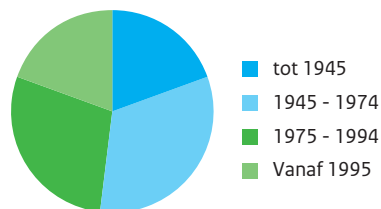
Woningvoorraad naar gebruiksoppervlakte en bouwjaar, 2012-2015

	2012	2013	2014	2015
Voorraad totaal	7.386.800	7.449.500	7.535.300	7.588.000
Gebruiksoppervlakte				
-75 m ²	1.440.200	1.452.800	1.496.300	1.513.900
75-100 m ²	1.775.600	1.789.300	1.803.400	1.811.500
100-150 m ²	2.818.700	2.843.700	2.860.800	2.876.900
150+ m ²	1.352.200	1.363.700	1.374.900	1.385.700
Bouwjaar				
voor 1906	332.900	334.200	337.000	333.500
1906-1944	1.114.800	1.117.000	1.119.600	1.125.100
1945-1954	371.900	370.800	369.100	367.800
1955-1964	807.900	803.200	804.500	803.200
1965-1974	1.302.000	1.301.000	1.304.900	1.305.400
1975-1984	1.136.800	1.136.400	1.143.600	1.145.900
1985-1994	1.005.500	1.003.600	1.010.300	1.013.000
1995-2004	824.800	826.500	829.300	830.800
vanaf 2005	490.200	556.700	617.100	663.100

Woningvoorraad naar grootte, 2015

Woningvoorraad naar bouwjaar, 2015

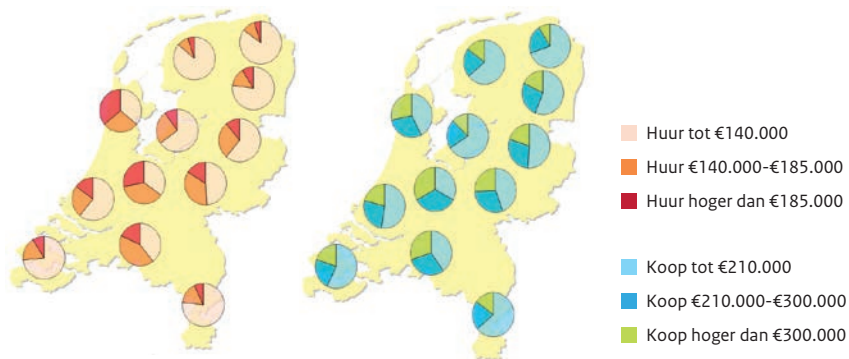
De Nederlandse woningvoorraad bestaat voor 20 procent uit kleine woningen (oppervlakte woning kleiner dan 75 m²). Van de totale woningvoorraad is 81 procent na de Tweede Wereldoorlog gebouwd. Het grootste deel van de woningen, 17 procent, is gebouwd tussen 1965 en 1974. Het aantal woningen dat na 1995 is gebouwd is groter dan de omvang van de vooroorlogse voorraad.

Opmerkingen: Cijfers zijn voorlopig en afgerond op honderdtallen (hierdoor kan de som van uitsplitsingen afwijken van het totaal). De gepresenteerde oppervlakte is de GBO (gebruiksoppervlakte). Dit is inclusief gebruiksruimten (hal, e.d.).

Bron: BAG, bewerking ABF Research. Peildatum: 1 januari.

Woningvoorraad naar eigendomsverhouding en WOZ-waarde, 2015

	WOZ-waarde huursector				WOZ-waarde koopsector			
	tot 140.000	140.000- 185.000	hoger dan 185.000	totaal	tot 210.000	210.000- 300.000	hoger dan 300.000	totaal
Groningen	93	11	5	109	104	32	14	150
Friesland	82	8	4	95	117	38	26	182
Drenthe	49	9	5	63	80	37	26	143
Overijssel	104	49	18	172	152	86	61	299
Flevoland	35	14	6	54	71	23	14	108
Gelderland	152	109	49	310	236	156	134	526
Utrecht	71	75	56	202	105	108	107	319
Noord-Holland	214	168	215	597	275	191	183	649
Zuid-Holland	446	176	106	729	449	228	177	854
Zeeland	38	9	4	52	67	27	23	116
Noord-Brabant	153	165	72	391	265	201	200	666
Limburg	137	29	13	178	200	67	47	315
Aantal woningen x1.000 Nederland	1.574	821	555	2.950	2.121	1.194	1.012	4.328

Per provincie loopt de verdeling van de woningen over de verschillende prijsklassen flink uiteen. Friesland, Groningen, Limburg, Drenthe en Zeeland zijn de provincies waar meer dan 70 procent van de woningen uit de huursector in een lage WOZ-waardeklasse valt. In Noord-Holland en Utrecht hebben minstens 28 procent van de huurwoningen een hoge WOZ-waarde. Groningen en Flevoland zijn de provincies waar ongeveer tweederde van de koopwoningen in de klasse goedkoop valt. Van alle provincies zijn Utrecht en Noord-Brabant de provincies met de meeste woningen (>30 procent) in het dure koopsegment.

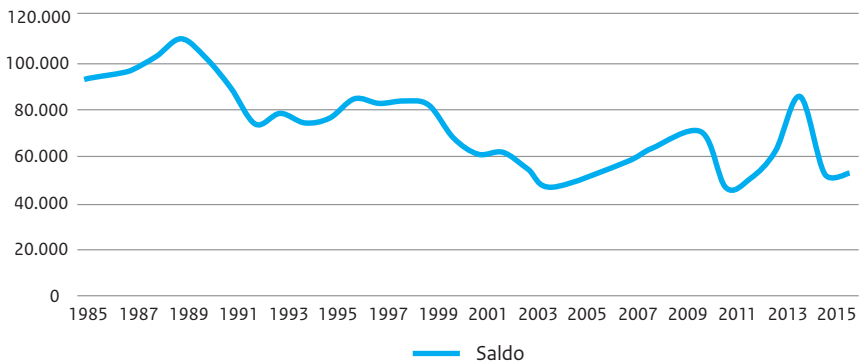
Bron: WoON 2015, Peildatum: WOZ 2013.

Mutaties in de woningvoorraad, 2005-2015

	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015*
Woningvoorraad per 01.01	6.858.700	7.172.400	7.217.800	7.386.700	7.449.300	7.535.300	7.588.000
Nieuwbouw	67.000	56.000	57.700	48.700	49.300	45.200	47.900
Overige toevoegingen	7.400	6.000	7.600	42.200	63.800	34.200	28.900
Onttrekkingen	-	-	-	13.700	12.900	11.000	11.300
Overige onttrekkingen	19.000	15.100	14.500	26.300	18.400	16.200	13.700
Saldo voorraad mutaties	55.300	46.900	50.900	62.500	86.000	52.600	53.200
Administratieve correcties	-1.600	-1.500	-2.400	11.600	4.200	400	1.500
Woningvoorraad per 31.12	6.912.400	7.217.800	7.266.300	7.449.300	7.535.300	7.588.000	7.641.200

Wijziging registratie (BAG, vanaf 2012)

Saldo voorraad mutaties, 1985-2015

De mutaties in de woningvoorraad worden bepaald door het saldo van het aantal gereedgekomen nieuwbouwwoningen en overige toegevoegde woningen (woningssplitsing e.d.), minus de aantallen aan de voorraad onttrokken woningen en administratieve correcties. Hoewel het saldo van de voorraadmutaties een schommelend verloop laat zien, is er op de langere termijn sprake van een daling.

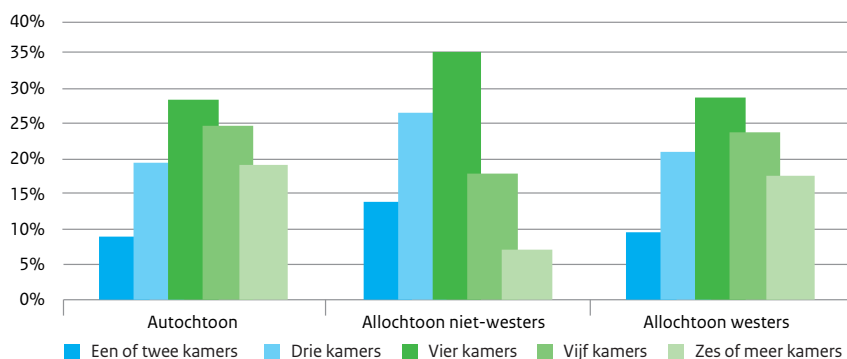
Opmerkingen: cijfers 2015 zijn voorlopig; door afronding kan de som van uitsplitsingen afwijken van het totaal. De omvangrijke mutaties in 2012 en 2013 zijn mede het gevolg van de overgang naar de BAG.

Bron: CBS, BAG (vanaf 2012), woningstatistiek. Peildatum: 1 januari en 31 december.

Kenmerken van de woningvoorraad naar etniciteit bevolking (x 1.000), 2015

	Autochtoon	Allochtoon niet-westers	Allochtoon westers	Totaal huishoudens
Aantal kamers				
een of twee kamers	481	111	96	688
drie kamers	1.054	211	211	1.476
vier kamers	1.547	279	289	2.116
vijf kamers	1.345	143	239	1.727
zes of meer kamers	1.037	56	178	1.271
gemiddeld aantal kamers (x1)	4,40	3,81	4,32	4,32
Bouwjaar				
voor 1945	1.019	123	209	1.351
1945-1969	1.216	234	228	1.678
1970-1990	1.800	235	322	2.356
vanaf 1991	1.430	208	253	1.891
Eigendomsverhouding				
koop	3.440	291	597	4.328
huur	2.025	510	415	2.950
Totaal aantal woningen	5.465	800	1.013	7.278

Woningen naar grootte en herkomst bewoners

Allochtonen wonen in vergelijking met autochtonen vaker in een kleinere woning en in de huursector. Dit is voor het geval bij de groep niet-westerse allochtonen. Wat betreft het bouwjaar van de woning is het verschil tussen de onderscheiden bewonersgroepen veel kleiner; alleen het aandeel niet-westerse allochtonen in woningen gebouwd in de periode 1945-1969 is hoger dan gemiddeld.

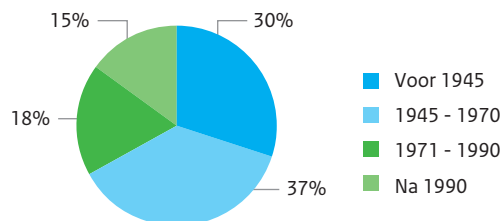
Bron: WoON 2015. Peildatum: 1 januari.

Onttrekkingen aan de woningvoorraad naar bouwjaar, 1995-2013

	1995	2000	2005	2010	2011	2012	2013
Onttrekkingen totaal	13.700	13.500	19.100	15.100	14.500	31.700	26.100
Bouwperiode							
voor 1906	2.700	1.800	2.800	1.400	1.700	3.300	2.900
1906-1930	4.600	3.500	5.000	3.800	3.000	4.600	3.900
1931-1944	1.000	700	1.000	900	800	1.400	1.100
1945-1959	2.700	3.100	3.700	3.900	4.200	5.100	5.000
1960-1970	2.200	3.300	4.300	3.700	2.800	8.000	4.700
1971-1980	300	800	1.500	700	1.100	4.100	3.200
1981-1990	100	100	400	300	500	1.600	1.500
1991-2000	0	200	200	100	100	1.500	1.300
2001-2010	0	0	100	300	400	1.900	1.900
vanaf 2010	0	0	0	0	0	200	700

Wijziging registratie (BAG, vanaf 2012)

Onttrekkingen, 2013

Het aantal onttrekkingen was in 2012 met 31.700 op het hoogste niveau sinds 1995. Hoewel 1 op de 5 woningen uit de Nederlandse woningvoorraad vóór de Tweede Wereldoorlog is gebouwd, bestaan de onttrekkingen in 2013 voor 30 procent uit deze categorie woningen.

Opmerkingen: door afronding kan de som van uitsplitsingen afwijken van het totaal. Door de overgang op de BAG vanaf 2012 zijn de onttrekkingen in 2012 en 2013 hoog.

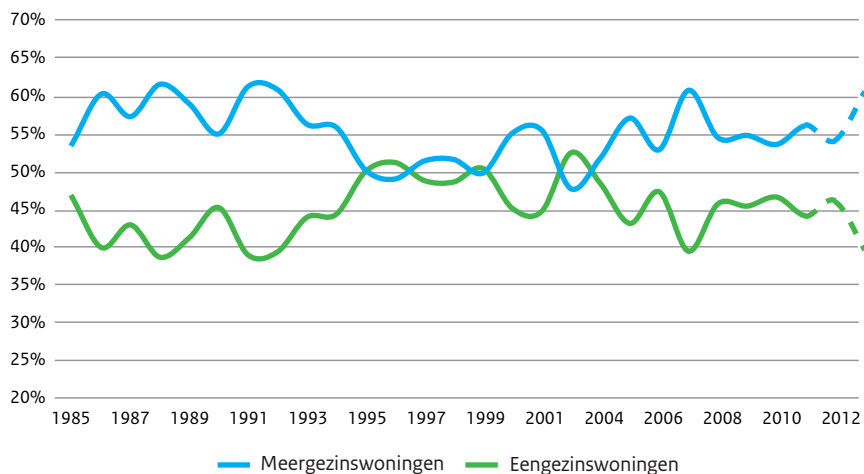
Bron: Systeem Woningvoorraad SYSWOV. Peilfrequentie: jaarlijks.

Onttrekkingen aan de woningvoorraad naar woningtype, 1995-2013

	1995	2000	2005	2010	2011	2012	2013
Onttrekkingen totaal	13.700	13.500	19.100	15.100	14.500	31.700	26.100
Huurwoning							
eengezins	3.300	2.700	4.600	4.500	3.600	8.700	7.600
meergezins	6.400	7.100	10.100	7.300	7.400	13.600	13.400
Koopwoning							
eengezins	3.600	3.400	3.600	2.600	2.800	5.900	2.700
meergezins	500	400	700	800	700	3.500	2.300

Wijziging registratie (BAG, vanaf 2012)

Onttrekking naar woningtype, 1985-2013

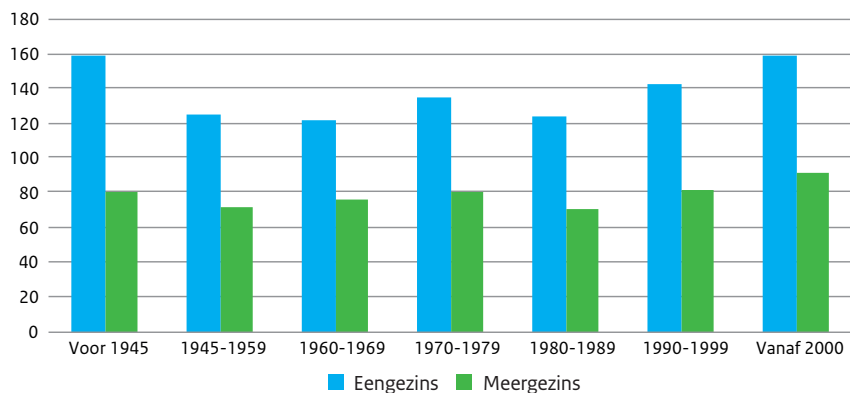
Vier op de vijf van de in 2013 onttrokken woningen behoorde tot de categorie huurwoningen. Binnen deze categorie geldt dat het overgrote deel van de onttrokken woningen van het woningtype meergezinswoning is. In de koopsector is het tegenovergestelde het geval; het aantal onttrokken eengezinswoningen is groter dan het aantal onttrokken meergezinswoningen (al is deze verhouding minder scherp dan de verdeling van de onttrekkingen binnen de categorie huurwoningen).

Opmerkingen: door afronding kan de som van uitsplitsingen afwijken van het totaal. Door de overgang op de BAG vanaf 2012 zijn de onttrekkingen in 2012 en 2013 hoog.

Bron: Systeem Woningvoorraad SYSWOV. Peilfrequentie: jaarlijks.

Gebruiksoppervlakte naar bouwjaarklasse (x 1.000), 2015

	Totaal	Tot 70m ²	70-150m ²	Meer dan 150m ²	Gemiddeld oppervlak (m ²)
Eengezins	4.931	120	3.512	1.300	139
voor 1945	895	56	514	325	159
1945-1959	465	23	358	84	125
1960-1969	647	11	544	92	122
1970-1979	930	8	713	209	135
1980-1989	777	11	643	122	124
1990-1999	622	5	417	200	142
vanaf 2000	597	6	322	268	159
Meergezins	2.291	885	1.353	54	79
voor 1945	439	209	208	22	81
1945-1959	220	123	94	2	72
1960-1969	335	117	216	2	75
1970-1979	288	108	175	5	80
1980-1989	348	174	171	3	71
1990-1999	264	77	182	5	82
vanaf 2000	397	76	307	14	91
Totaal	7.223	1.005	4.865	1.353	120

Tweederde van de woningen in 2015 heeft een woonoppervlak tussen 70 en 150 m², bijna 15 procent van de woningen minder dan 70 m² en iets minder dan 20 procent meer dan 150 m². Vanaf bouwjaar 2000 is het woonoppervlak van bijna de helft van alle eengezinswoningen minimaal 150 m²; voor meergezinswoningen uit dezelfde bouwperiode geldt dit slechts in vier procent van de gevallen. Vanaf bouwjaarklasse 1990-1999 neemt het gemiddelde woonoppervlak van zowel eengezins- als meergezinswoningen toe.

Opmerking: van 55.000 woningen is het woonoppervlak onbekend.

Bron: WoON 2015. Peildatum: 1 januari.

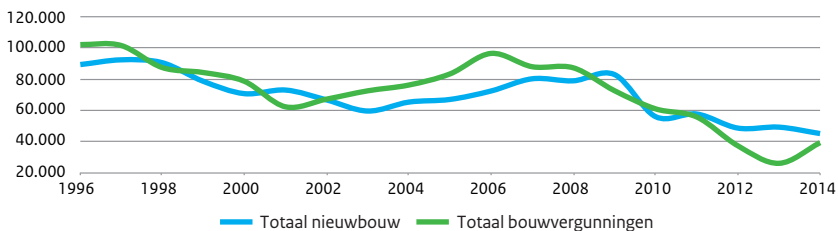
2

Nieuwbouw

Voltooiden nieuwbouwwoningen totaal en afgegeven bouwvergunningen naar opdrachtgever, 1996-2015

	Nieuwbouw		Afgifte bouwvergunningen		totaal afgiften
	totaal nieuwbouw	overheid en woning corporaties	bouwers voor de markt	overige opdrachtgevers	
1996	89.100	24.100	62.300	15.700	102.100
1997	92.300	23.000	64.400	14.100	101.500
1998	90.500	19.300	54.100	14.100	87.400
1999	78.600	15.700	54.900	13.600	84.200
2000	70.700	14.700	51.000	12.800	78.600
2001	73.000	11.500	40.800	10.100	62.300
2002	66.700	14.100	44.900	8.200	67.200
2003	59.600	18.200	47.200	7.100	72.500
2004	65.300	20.900	47.300	8.000	76.200
2005	67.000	22.600	52.500	8.200	83.300
2006	72.400	23.000	64.300	9.200	96.400
2007	80.200	25.600	53.300	9.000	87.900
2008	78.900	25.000	53.200	9.000	87.200
2009	82.900	25.000	39.600	8.000	72.600
2010	56.000	17.900	36.100	7.000	61.000
2011	57.700	15.700	33.500	6.600	55.800
2012	48.700	12.100	20.600	4.600	37.400
2013	49.300	6.900	15.400	3.800	26.200
2014	45.200	7.100	27.400	4.900	39.400
2015	47.900				

Totaal nieuwbouw en afgegeven bouwvergunningen, 1996-2014

Na de hoge nieuwbouwproductie omstreeks 1997 (90.000 woningen) daalde de nieuwbouw gestaag tot 60.000 in 2003. Daarna liep de bouwproductie weer langzaam op tot in 2009, gevolgd door een diepe val ingezet in 2010 met een laagterecord van 45.000 woningen in 2014. Vooral de bouwers voor de markt hebben minder woningen gerealiseerd. Tussen 2001 en 2006 steeg het aantal verleende bouwvergunningen onafgebroken, maar daarna is het aantal met ruim 70.000 teruggelopen tot circa 26.000 vergunningen in 2013. Na 2013 is er weer een opleving met in totaal ruim 39.000 bouwvergunningen (2014) en bijna 48.000 nieuwgebouwde woningen (2015).

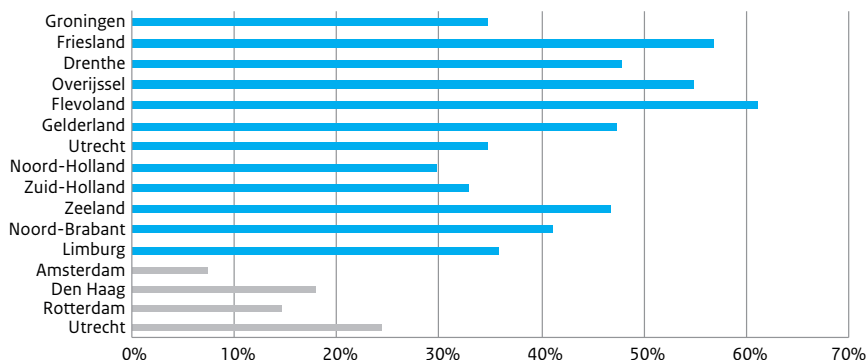
Opmerking: Door afronding kan de som van uitsplitsingen afwijken van het totaal.

Bron: CBS, DG WB/Systeem Woningvoorraad SYSWOV. Peilfrequentie: jaarlijks.

Voltooiden nieuwbouwwoningen naar woningtype en aantal kamers, 2013

	Nieuwbouw			Gebruiksoppervlakte			
	totaal	eengezins	meergezins	-90 m ²	90-119 m ²	120-149 m ²	150+ m ²
Groningen	1.463	507	956	934	232	143	153
Friesland	1.314	746	568	454	403	288	169
Drenthe	1.277	610	667	463	372	242	200
Overijssel	2.752	1.508	1.244	1.046	618	438	647
Flevoland	1.120	683	437	501	218	224	177
Gelderland	6.194	2.924	3.270	2.499	1.643	1.077	975
Utrecht	3.747	1.301	2.446	1.797	992	553	405
Noord-Holland	7.842	2.334	5.508	3.952	2.078	1.020	792
Zuid-Holland	11.011	3.623	7.388	5.086	3.209	1.672	1.044
Zeeland	784	367	417	313	286	94	91
Noord-Brabant	9.748	3.999	5.749	4.519	2.861	1.181	1.187
Limburg	2.001	717	1.284	975	496	244	285
Nederland	49.311	19.347	29.964	22.562	13.414	7.187	6.137
Amsterdam	2.501	185	2.316	1.689	609	161	42
Rotterdam	1.629	238	1.391	869	535	123	102
Den Haag	2.013	361	1.652	1.370	368	226	49
Utrecht	960	234	726	516	267	144	33

Percentage eengezinswoningen in de nieuwbouw

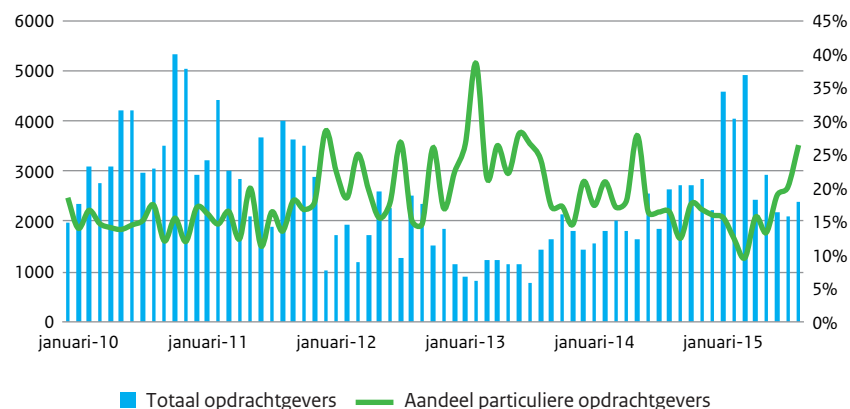
Het aantal voltooiden nieuwbouwwoningen is niet gelijk over de provincies verdeeld. In 2013 is 22 procent van de nieuwbouw in Zuid-Holland gerealiseerd tegenover 2 procent in Flevoland. Ten opzichte van de bestaande woningvoorraad heeft Noord-Brabant de sterkste uitbreiding gekend. Van alle voltooiden nieuwbouwwoningen is 39 procent een eengezinswoning; in Flevoland is dit aandeel 61 procent, in Noord-Holland slechts 30 procent. Landelijk gezien heeft in 2013 46 procent de nieuwbouwwoningen een gebruiksoppervlakte van minder dan 90 m².

Bron: DG WB/Systeem Woningvoorraad SYSWOV. Peildatum: 1 januari.

Afgegeven bouwvergunningen naar eigendomsvorm en opdrachtgever, 2009-2014

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Afgegeven bouwvergunningen totaal	72.600	61.000	55.800	37.400	26.200	39.400
Afgegeven bouwvergunningen koopwoningen totaal	46.700	41.600	38.100	21.900	15.500	25.700
Afgegeven bouwvergunningen met particulier opdrachtgeverschap (% van koopwoningen totaal)	14%	15%	16%	19%	22%	18%

Aantal bouwvergunningen voor koopwoningen en aandeel particulier opdrachtgeverschap, januari 2010-oktober 2015

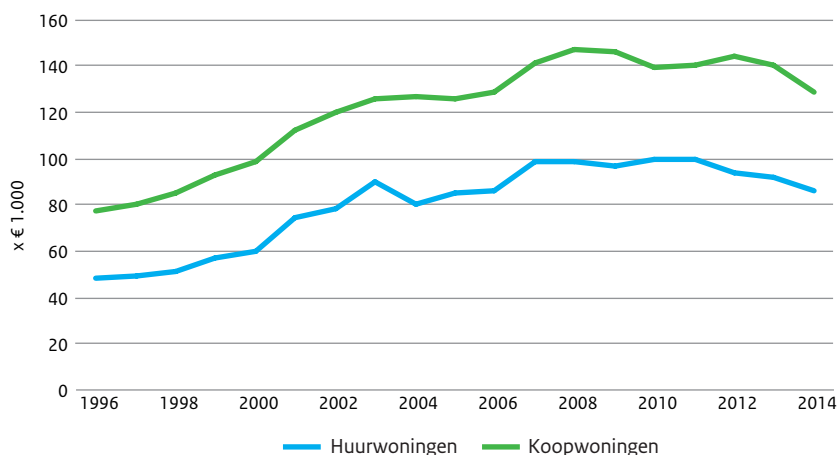
Het aantal afgegeven bouwvergunningen in de koopsector ligt in de periode 2009-2014 vrij stabiel op 60 à 65 procent van het totaal aantal afgegeven bouwvergunningen. De sterke terugval in 2012 en 2013 van het aantal bouwvergunningen vertaalt zich dan ook naar de koopsector. Het aandeel particulier opdrachtgeverschap daarbinnen neemt in deze periode juist toe met een klimax van 39 procent in maart 2013. Dit patroon -gering absoluut aantal bouwvergunningen en relatief veel particuliere opdrachtgevers- herhaalt zich in het begin van de 2e helft van 2015.

Bron: CBS.

Bouwvergunningen naar eigendomsvorm, bouwkosten en inhoud woningen, 2009-2014

	2000	2005	2010	2011	2012	2013	2014
Huurwoningen							
Gemiddelde bouwkosten per woning (in €)	60.000	85.000	100.000	100.000	94.000	92.000	86.000
Gemiddelde inhoud per woning (m ³)	351	357	380	401	365	347	365
Gemiddelde bouwkosten per m ³	172	236	263	250	259	264	236
Koopwoningen							
Gemiddelde bouwkosten per woning (in €)	99.000	126.000	139.000	140.000	144.000	140.000	129.000
Gemiddelde inhoud per woning (m ³)	519	539	538	538	553	552	526
Gemiddelde bouwkosten per m ³	190	234	259	261	261	254	245

Gemiddelde bouwkosten per woning, 1996-2014

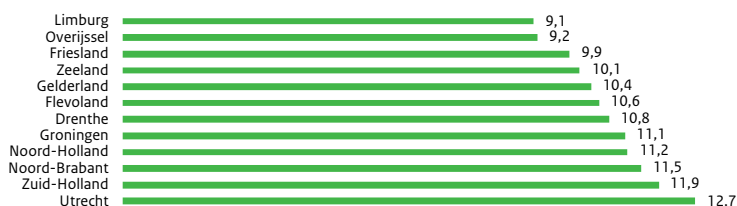
Vanaf 1996 tot aan het begin van de crisis (2008) is er een duidelijk stijgende lijn in de gemiddelde bouwkosten per woning. Daarna tekent zich aanvankelijk een stabilisatie af met een lichte daling vanaf 2012. Dit geldt voor zowel de huur- als de koopsector. De gemiddelde bouwkosten per m³ voor respectievelijk huur- en koopwoningen ontkomen elkaar nauwelijks. Wel zijn koopwoningen doorgaans groter, waardoor de gemiddelde bouwkosten per woning in dit segment hoger zijn.

Bron: CBS.

Gemiddeld aantal maanden tussen verkoop en oplevering van nieuwbouwwoningen, 2008-2014

Landsdeel	Provincie	2008	2010	2011	2012	2013	2014
Noord	Groningen	13,8	11,3	12,1	13,7	12,3	11,1
	Friesland	13,0	11,0	12,4	10,8	10,1	9,9
	Drenthe	12,2	10,5	12,4	12,7	7,6	10,8
	Totaal	13,0	11,0	12,3	12,3	10,0	10,7
Oost	Gelderland	14,9	12,7	12,1	11,5	12,8	10,4
	Overijssel	12,6	9,6	12,6	12,6	11,5	9,2
	Totaal	14,2	12,1	12,4	12,4	11,9	10,0
Zuid	Zeeland	13,4	11,0	12,7	13,6	12,4	10,1
	Noord-Brabant	16,3	14,1	13,9	15,6	12,5	11,5
	Limburg	13,7	10,2	12,1	11,9	10,8	9,1
	Totaal	15,4	13,2	13,5	14,9	12,4	11,1
West	Flevoland	15,2	11,9	12,7	12,5	10,5	10,6
	Utrecht	18,0	16,4	15,1	14,1	12,9	12,7
	Noord-Holland	18,8	14,7	12,3	21,6	14,1	11,2
	Zuid-Holland	18,4	15,4	14,2	13,6	12,0	11,9
	Totaal	18,3	15,0	13,7	16,0	12,8	11,7
Nederland	Totaal	16,7	13,9	13,3	15,0	12,5	11,2

Gemiddeld aantal maanden tussen verkoop en oplevering van nieuwbouwwoningen, 2014

De periode tussen verkoop en oplevering van nieuwbouwwoningen verschilt per regio. In de periode 2008-2014 is het aantal maanden tussen verkoop en oplevering het kortst in landsdeel Noord en het langst in landsdeel West. In 2014 zijn de verschillen tussen deze twee landsdelen overigens kleiner dan in de overige opgenomen jaren. In 2014 was de periode tussen verkoop en oplevering van nieuwbouwwoningen het kortst in Limburg.

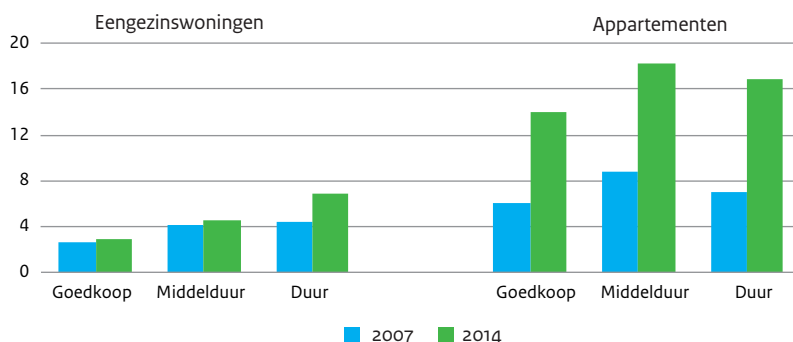
Bron: Monitor Nieuwe Woningen.

Gemiddelde afzetsnelheid* per woning, 2007-2014

	Eengezinswoningen			Appartementen		
	goedkoop	middelduur	duur	goedkoop	middelduur	duur
<i>aantal maanden</i>						
2007	2,6	4,1	4,3	6,0	8,8	7,1
2008	2,8	4,7	4,7	6,0	10,4	9,2
2009	4,9	8,3	9,4	10,4	18,4	17,2
2010	3,7	7,2	8,8	7,0	13,3	14,2
2011	4,5	8,3	8,5	12,0	19,4	22,2
2012	5,1	10,5	13,0	14,4	21,3	25,8
2013	4,9	8,7	12,0	13,4	22,4	26,1
2014	2,9	4,5	6,8	13,9	18,2	16,8
2014 I	3,0	4,6	8,5	16,6	29,8	20,8
2014 II	3,1	5,1	7,5	10,7	18,2	20,5
2014 III	2,5	5,0	6,3	15,3	11,1	14,8
2014 IV	2,9	3,9	5,8	14,0	9,2	13,0

* Afzetsnelheid in maanden, per kwartaal waarin woningen zijn verkocht.

Gemiddelde afzetsnelheid per woning, 2007-2014

Het gemiddeld aantal maanden dat een woning te koop staat is gestegen sinds 2007 en daalde na 2012/2013. Met uitzondering van de goedkope appartementen is in 2014 deze gemiddelde afzetsnelheid voor alle marktsegmenten drastisch verlaagd. De eengezinswoningen benaderen het niveau van voor 2009 en staan in de 2e helft van 2014 gemiddeld minder dan 5 maanden te koop. Voor alle prijsklassen geldt dat appartementen in toenemende mate langer te koop staan dan eengezinswoningen.

Bron: Monitor Nieuwe Woningen.

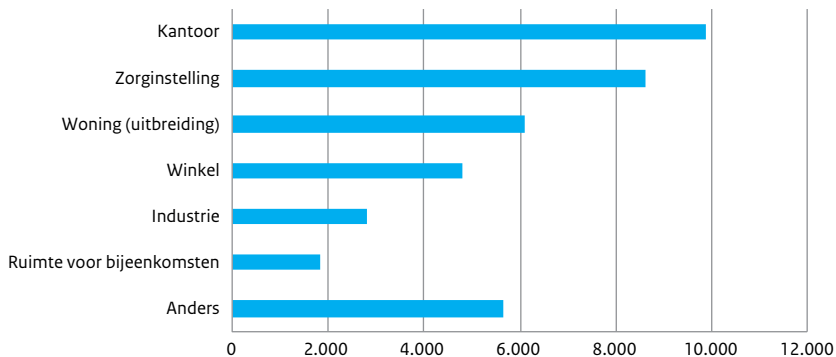
Nieuwbouw door transformatie, 2012-juli 2015

Aantal mogelijke transformaties naar provincie		
	mogelijke transformaties verandering functie ¹	mogelijke transformaties nieuwe VBO's ²
Groningen	257	2.421
Friesland	312	2.002
Drenthe	109	799
Overijssel	484	939
Flevoland	133	253
Gelderland	1.188	3.076
Utrecht	574	2.315
Noord-Holland	987	6.842
Zuid-Holland	1.620	5.907
Zeeland	540	421
Noord-Brabant	1.088	4.802
Limburg	571	2.016
Nederland	7.863	31.793

¹ Een reeds bestaande verblijfsobject (VBO) met gebruiksfunctie niet-woning wordt getransformeerd naar een VBO met de gebruiksfunctie woning. Het kan ook zijn dat de VBO met niet-woonfunctie de woonfunctie erbij krijgt (en dus de niet-woonfunctie behoudt).

² Een nieuwe VBO met woonfunctie ontstaat in een bestaand pand waar minimaal één VBO met niet-woonfunctie verdwijnt of verandert.

Herbestemming naar oorsprong

Herbestemming van kantoorgebouwen en zorgvastgoed omvatten tezamen met respectievelijk 25 en 22 procent bijna de helft van alle nieuwbouw door transformaties in de periode tussen 1 januari 2012 en 1 juli 2015. Extra woningen worden voor 80 procent gerealiseerd door hergebruik van bestaande panden waarin verblijfsobjecten met een niet-woonfunctie verdwijnen of veranderen. Dit vindt vooral plaats in de provincies Noord- en Zuid-Holland, Noord-Brabant en Gelderland.

Bron: CBS.

Bouwvergunningen voor nieuwbouw in Europa, 2002-2014

Index bouwvergunningen woningen (2010=100)

	2002	2004	2006	2008	2010	2012	2014
België	83	103	122	103	100	94	106
Bulgarije	68	166	413	385	100	83	124
Cyprus	57	110	132	140	100	41	20
Denemarken	157	188	234	98	100	73	96
Duitsland	150	146	133	91	100	125	146
Estland	122	366	498	212	100	118	153
Finland	109	128	132	97	100	84	60
Franrijk	79	105	126	100	100	101	78
Griekenland	267	253	258	161	100	30	14
Hongarije	264	319	249	247	100	57	55
Ierland	375	550	426	366	100	34	40
Italië	175	225	219	161	100	69	39
Kroatië	147	153	192	185	100	73	58
Letland	62	222	478	196	100	117	86
Litouwen	51	100	199	191	100	121	139
Luxemburg	79	105	119	109	100	118	160
Malta	123	151	234	154	100	69	66
Nederland	110	125	158	143	100	61	65
Oostenrijk	-	-	102	100	100	106	125
Polen	48	64	97	133	100	95	91
Portugal	368	298	282	190	100	47	29
Roemenië	72	81	121	145	100	90	89
Slovenië	102	145	176	175	100	66	56
Slowakije	-	99	125	179	100	80	99
Spanje	441	594	803	293	100	63	36
Tsjechië	114	135	154	158	100	83	85
Verenigd Koninkrijk	138	163	160	101	100	89	117
Zweden	59	96	157	88	100	89	133
EU-28	171	213	251	145	100	86	84

- : niet beschikbaar

In alle 28 EU-lidstaten bedraagt het aantal afgegeven bouwvergunningen in 2014 84 procent van het aantal in basisjaar 2010. In Griekenland en Cyprus bedraagt het niveau respectievelijk 14 en 20 procent van het aantal in 2010. In 2014 hebben 9 lidstaten meer bouwvergunningen afgegeven dan in 2010; koploper daarbij is Luxemburg met een stijging van 60 procent. Nederland kent een daling van 35 procent ten opzichte van 2010, dit is sterker dan de daling van de EU-lidstaten samen (terugval van 16 procent).

Bron: Eurostat.

Woningbouwkosten in Europa, 2002-2014

Index woningbouwkosten uitgedrukt in nationale valuta (2010=100)

	2002	2004	2006	2008	2010	2012	2014
België	85	88	94	101	100	106	107
Bulgarije	-	67	77	93	100	100	102
Cyprus	68	77	85	96	100	104	98
Denemarken	81	85	91	99	100	106	110
Duitsland	85	88	92	98	100	106	108
Estland	75	82	96	112	100	108	114
Finland	81	85	91	100	100	106	108
Frankrijk	83	88	93	99	100	105	104
Griekenland	78	83	90	99	100	101	97
Hongarije	70	77	85	97	100	105	113
Ierland	79	99	117	110	100	99	100
Italië	79	85	91	98	100	105	106
Kroatië	71	88	93	115	100	99	93
Letland	50	58	88	117	100	106	111
Litouwen	74	81	97	123	100	107	115
Luxemburg	83	87	92	98	100	106	110
Macedonië	-	-	90	97	100	107	109
Malta	85	87	89	101	100	104	109
Montenegro	56	52	86	123	100	91	90
Nederland	86	87	91	99	100	104	105
Noorwegem	73	78	83	95	100	107	114
Oostenrijk	76	82	88	96	100	105	108
Polen	82	83	87	100	100	101	99
Portugal	83	86	91	99	100	104	106
Roemenië	39	59	75	97	100	116	110
Slovenië	68	77	86	98	100	103	102
Slowakije	73	81	89	98	100	101	102
Spanje	73	79	88	97	100	104	104
Tsjechië	78	86	91	99	100	102	103
Turkije	46	64	80	99	100	119	138
Verenigd Koninkrijk	73	81	90	98	100	104	113
Zweden	73	79	86	96	100	106	108
Zwitserland	-	-	92	100	100	102	103
EU-28	78	84	90	98	100	105	106

- : niet beschikbaar

De woningbouwkostenindex is in 2014 voor 5 EU-lidstaten (iets) lager dan het basisniveau van 2010. Dit is met name het geval in Montenegro met 90 procent en nieuwkomer binnen de EU Kroatië met 93 procent. Tussen 2010 en 2014 zijn de woningbouwkosten van Turkije het sterkst toegenomen (38 procent). In Nederland is de index woningbouwkosten in 2014 5 procent hoger dan in 2010, een fractie onder de stijging van 6 procent voor de gehele EU-28.

Bron: Eurostat.

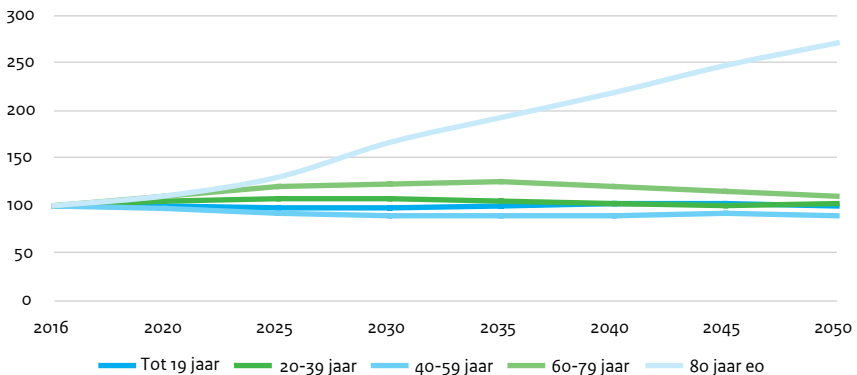
3

Prognoses

Prognose bevolkingsomvang naar leeftijd (x 1.000), 2016-2050

	Bevolking					
	totaal	Tot 19 jaar	20-39 jaar	40-59 jaar	60-79 jaar	80 jaar eo
2016	16.974	2.885	4.166	5.784	3.390	749
2020	17.338	2.887	4.335	5.607	3.683	827
2025	17.616	2.834	4.450	5.322	4.037	973
2030	17.837	2.818	4.430	5.145	4.199	1.246
2035	18.009	2.871	4.330	5.100	4.265	1.443
2040	18.108	2.930	4.248	5.188	4.107	1.637
2045	18.139	2.930	4.200	5.273	3.886	1.850
2050	18.140	2.903	4.252	5.242	3.716	2.027

Index bevolkingsomvang naar leeftijd (2016=100)

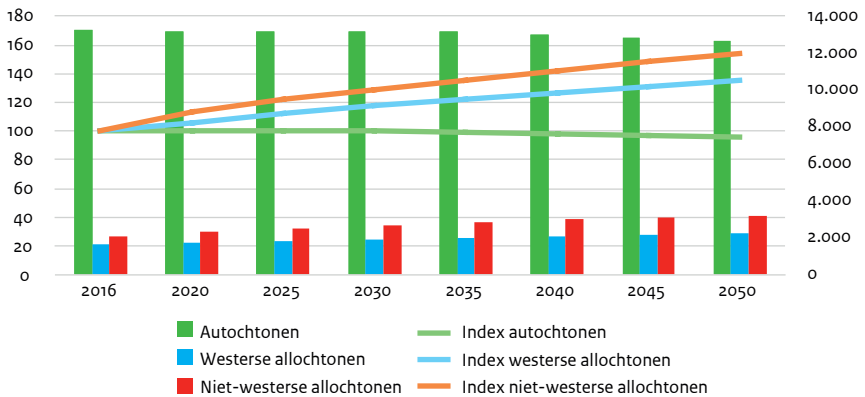
De Nederlandse bevolking neemt in de periode 2016-2050 toe met circa 7 procent. De bevolking in de leeftijdscategorie 80+ neemt, relatief gezien, het sterkst toe. De groei van het aantal personen in de categorieën tot 19 jaar en van 20 tot 39 jaar is licht positief. Het aantal personen tussen de 40 en 59 jaar neemt in de tijd af, terwijl het aantal personen in de leeftijdsklasse 60-79 jaar toeneemt.

Bron: ABF Research - Primos prognose 2016. Peildatum: 1 januari.

Prognose bevolkingsomvang naar herkomst (x 1.000), 2016-2050

	Bevolking totaal	Autochtonen	Allochtonen	waarvan	
				niet-westerse allochtonen	westerse allochtonen
2016	16.974	13.229	3.745	2.094	1.651
2020	17.338	13.214	4.124	2.376	1.748
2025	17.616	13.216	4.400	2.549	1.851
2030	17.837	13.205	4.632	2.695	1.937
2035	18.009	13.154	4.855	2.839	2.016
2040	18.108	13.038	5.071	2.980	2.091
2045	18.139	12.868	5.271	3.108	2.163
2050	18.140	12.685	5.455	3.222	2.233

Index (links, 2016=100) en absolute bevolkingsomvang naar herkomst (rechts, x 1.000)

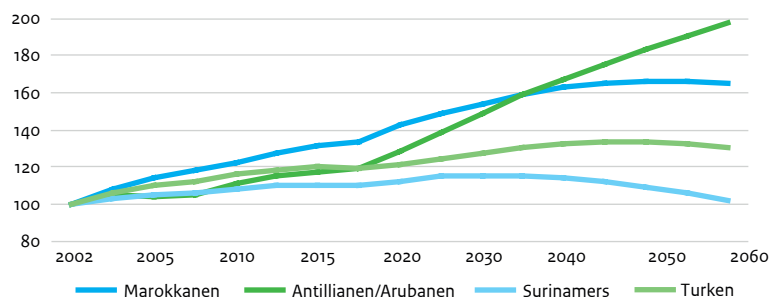
De Nederlandse bevolking zal de komende decennia alleen toenemen door de groei van de allochtone bevolking. Per saldo zal de totale bevolking tussen 2016 en 2050 toenemen met ongeveer 7 procent. De autochtone bevolking zal vanaf 2020 stagneren en daarna licht afnemen. De allochtone bevolking en in het bijzonder de niet-westerse allochtonen zullen sterk in aantal groeien. Tussen 2016 en 2050 bedraagt de groei van de allochtone bevolking 46 procent.

Bron: ABF Research - Primos prognose 2016. Peildatum: 1 januari.

Omvang van etnische groepen, ontwikkeling en prognose (x 1.000), 2002-2060

	Marokko	Ned. Antillen en Aruba	Suriname	Turkije	Allochtonen overig niet-westers	Allochtonen westers
2002	284	125	315	331	503	1.407
2004	306	131	325	352	554	1.420
2006	323	130	332	364	571	1.428
2008	335	132	336	373	590	1.450
2010	349	138	342	384	645	1.501
2012	363	144	347	393	691	1.557
2014	375	147	348	396	731	1.597
2015	381	149	349	396	762	1.625
2020	405	161	355	401	925	1.751
2025	423	174	362	412	1.050	1.853
2030	438	186	365	423	1.176	1.938
2035	451	198	364	432	1.298	2.014
2040	462	209	361	438	1.418	2.084
2045	469	219	354	441	1.535	2.153
2050	473	229	345	442	1.650	2.222
2055	473	238	335	439	1.761	2.291
2060	469	246	323	433	1.869	2.359

Index etnische groepen ontwikkeling en prognose (2002=100)

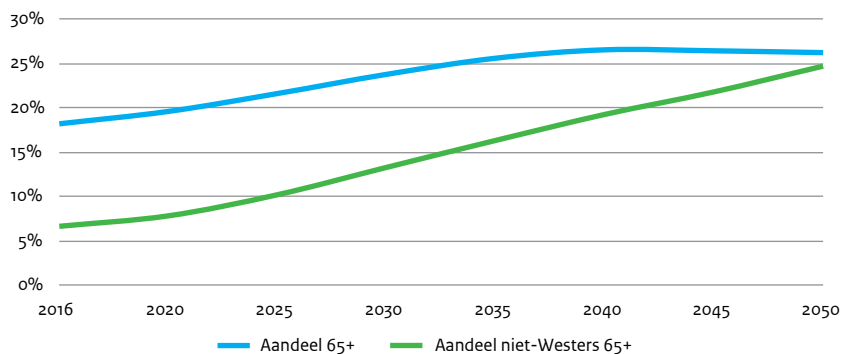
In 2002 waren er in Nederland 2,9 miljoen allochtonen, waarvan de helft van niet-westerse afkomst. In 2015 woonden bijna 3,6 miljoen allochtonen in Nederland, waarvan 56 procent niet-westers. Er wordt een verdere toename van het aantal allochtonen verwacht tot circa 5,7 miljoen in 2060. Het aandeel niet-westerse allochtonen zal licht toenemen en in 2060 naar verwachting 59 procent van het totaal aantal allochtonen bedragen. Binnen de groep niet-westerse allochtonen, zal het aantal Antillianen/Arubanen relatief het sterkst zijn gegroeid in 2002-2060

Bron: CBS, Bevolkingsprognose 2016-2060, december 2015. Peildatum: 1 januari.

Vergrijzing van de bevolking naar herkomst (x 1.000), 2016-2050

	Bevolking totaal	65 jaar+	Aandeel 65+	Niet- Westers totaal	Niet- Westers 65+	Aandeel niet- Westers 65+
2016	16.974	3.085	18%	2.094	138	7%
2020	17.338	3.393	20%	2.376	185	8%
2025	17.616	3.803	22%	2.549	259	10%
2030	17.837	4.237	24%	2.695	357	13%
2035	18.009	4.606	26%	2.839	463	16%
2040	18.108	4.803	27%	2.980	573	19%
2045	18.139	4.790	26%	3.108	677	22%
2050	18.140	4.754	26%	3.222	795	25%

Aandeel 65-plussers ten opzichte van (niet-westerse) totale bevolking, 2016-2050

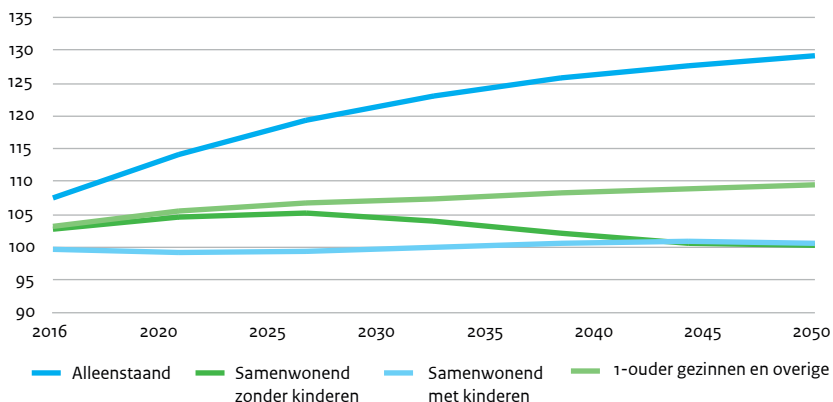
Het aantal 65-plussers zal naar verwachting toenemen van 3,1 miljoen in 2016 tot 4,7 miljoen in 2050; tegen die tijd is 1 op de 4 inwoners een 65-plusser. Niet-westerse allochtonen zijn veel minder sterk vergrijsd dan autochtonen: in 2016 is 7 procent 65 jaar of ouder. In de komende decennia zal ook deze groep vergrijzen; in 2050 zal naar verwachting 25 procent van de niet-westerse allochtonen een 65-plusser zijn.

Bron: ABF Research - Primos prognose 2016. Peildatum: 1 januari.

Prognose aantal huishoudens naar grootte (x 1.000), 2016-2050

	Huishoudens totaal	Alleenstaand	Samenwonend zonder kinderen	Samenwonend met kinderen	1-ouder gezinnen en overige
2016	7.732	2.914	2.201	2.020	597
2020	8.021	3.132	2.259	2.014	616
2025	8.265	3.327	2.304	2.004	630
2030	8.435	3.477	2.316	2.005	637
2035	8.537	3.586	2.289	2.020	641
2040	8.591	3.664	2.246	2.035	646
2045	8.626	3.722	2.216	2.038	651
2050	8.655	3.766	2.205	2.030	654

Index omvang huishoudens (2016=100)

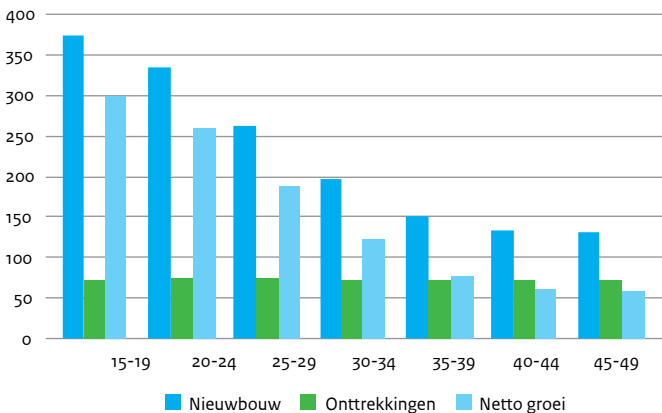
In 2016 telt Nederland 7,7 miljoen huishoudens, waarvan ruim eenderde alleenstaand is. In 2050 zal deze verhouding toenemen tot 44 procent. Het aandeel huishoudens bestaande uit samenwonenden (met en zonder kinderen) verandert in de periode 2016-2050 enigszins, maar is in 2050 nagenoeg gelijk aan het aandeel in 2016.

Bron: ABF Research - Primos prognose 2016. Peildatum: 1 januari.

Nieuwbouwbehoefte (x 1.000 woningen), 2015-2050

	Nieuwbouw	Onttrekkingen	Netto groei
2015-2019	373	73	300
2020-2024	334	74	260
2025-2029	261	74	187
2030-2039	196	73	123
2035-2039	150	73	78
2040-2044	133	73	61
2045-2049	132	72	60

Nieuwbouwbehoefte (x 1.000), 2015-2040

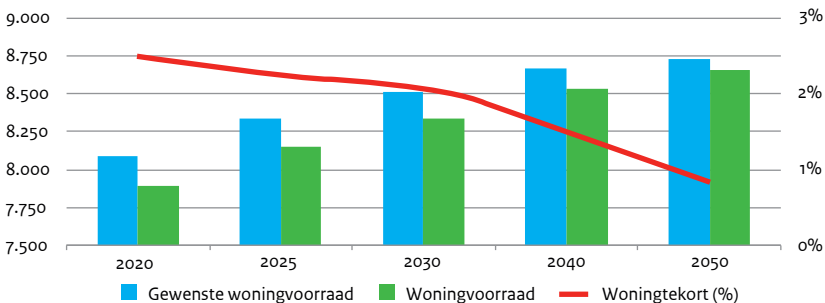
De woningvoorraad zal naar verwachting groeien, maar de omvang van de uitbreiding (kortom, de netto toevoeging) zal afnemen. Dit beeld wordt veroorzaakt door een afname van de hoeveelheid nieuwbouw (bruto toevoeging), gepaard met het zo goed als gelijk blijven van het aantal onttrekkingen.

Bron: Primos 2016, midden-voortvarend scenario (voorlopige cijfers).

Berekening woningbehoefte (x 1.000), 2015-2050

		2015	2020	2025	2030	2040	2050
Huishoudens totaal		7.665	8.021	8.265	8.435	8.591	8.655
Urgente starters	+	135	146	150	149	145	149
Urgente woningverlaters	-	8	8	8	8	9	9
Huishoudens plus saldo urgenten	=	7.792	8.159	8.407	8.576	8.727	8.795
Huishoudens vrijwillig in niet-woning	-	290	299	304	298	295	307
Woningbehoevende huishoudens	=	7.502	7.861	8.102	8.277	8.432	8.489
Tweede woningen	+	9	9	9	9	9	9
Gewenste leegstand	+	160	171	173	175	175	178
Ongeschikt voor bewoning	+	49	49	49	50	50	50
Gewenste woningvoorraad	=	7.721	8.090	8.334	8.511	8.667	8.726
Woningvoorraad		7.588	7.888	8.148	8.335	8.536	8.657
Woningtekort [-] of -overschot [+]	=	-133	-202	-186	-176	-131	-70
als % van de woningvoorraad		-1,8%	-2,6%	-2,3%	-2,1%	-1,5%	-0,8%

Woningvoorraad en gewenst woningvoorraad (x 1.000), 2015-2050

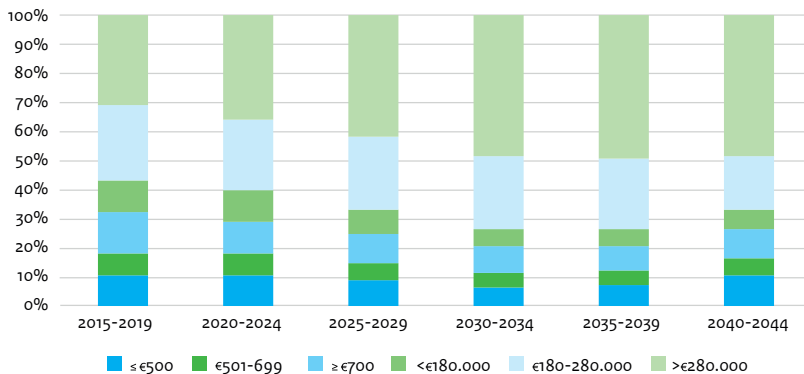
Tot 2020 wordt een stijging van het woningtekort verwacht: de groei van de feitelijke woningvoorraad houdt geen gelijke trend met de toename van het aantal huishoudens en de gewenste woningvoorraad. Na 2020 zal het tekort afnemen, aangezien de groei van de woningvoorraad, in de periode 2020-2050, sterker is dan die van het aantal huishoudens en de gewenste woningvoorraad. Het tekort aan woningen, uitgedrukt als percentage van de woningvoorraad, loopt op naar 2,6 procent in 2020, waarna een daling wordt ingezet tot 0,8 procent in 2050.

Bron: Primos 2016 (voorlopige prognose).

Nieuwbouwprogramma naar huur- en kooprijsklassen (x 1.000), 2015-2045

	Huur				Koop				koop totaal	totaal
	≤ €500	€501- €699	≥ €700	Huur totaal	< 180. 000	€180- 280. 000	> €280. 000	totaal		
2015-2019	38	28	53	119	42	96	116	254	373	
2020-2024	35	24	38	97	35	82	120	237	334	
2025-2029	23	16	26	65	22	65	110	197	261	
2030-2034	13	9	18	40	12	48	96	156	196	
2035-2039	11	7	13	31	9	36	74	119	150	
2040-2044	14	8	13	35	9	25	65	99	133	

Nieuwbouw naar huur- en kooprijsklassen per vijfjaarlijkse periode, 2015-2045

De groei van de nieuwbouw zal in de periode 2015-2045 jaarlijks afnemen. In de vijfjaarlijkse periode 2015-2019 worden naar verwachting nog circa 373.000 nieuwbouwwoningen gebouwd, terwijl dit aantal in 2040-2044 zal slinken tot 133.000. Nieuwbouw zal voornamelijk bestemd zijn voor het duurdere segment koopwoningen (> €280.000).

Bron: Socrates 2016 - middenscenario, voortvarend.

Bevolkingsprognose EU-lidstaten (x 1 mln), 2015-2060

Inwoners	2015	2020	2030	2040	2050	2060	Verandering 2015-2060
België	11,3	11,8	12,9	13,9	14,8	15,4	36%
Bulgarije	7,2	7,0	6,5	6,1	5,8	5,5	-24%
Cyprus	0,9	0,9	0,9	1,0	1,0	1,1	28%
Denemarken	5,6	5,8	6,1	6,3	6,4	6,5	16%
Duitsland	80,7	80,6	79,8	77,8	74,7	71,0	-12%
Estland	1,3	1,3	1,2	1,2	1,1	1,1	-17%
Finland	5,5	5,6	5,9	6,1	6,2	6,2	14%
Frankrijk	66,2	67,7	70,4	72,8	74,3	75,6	14%
Griekenland	11,0	10,7	10,1	9,6	9,1	8,6	-22%
Hongarije	9,9	9,8	9,7	9,5	9,4	9,2	-7%
Ierland	4,6	4,6	4,6	4,7	5,0	5,2	14%
Italië	60,9	62,0	64,1	66,2	67,1	66,3	9%
Kroatië	4,2	4,2	4,1	4,0	3,8	3,7	-13%
Letland	2,0	1,9	1,6	1,5	1,5	1,4	-30%
Litouwen	2,9	2,7	2,2	2,0	1,9	1,8	-37%
Luxemburg	0,6	0,6	0,8	0,9	1,1	1,1	102%
Malta	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5	12%
Nederland	16,9	17,1	17,6	17,7	17,4	17,1	1%
Oostenrijk	8,6	8,8	9,3	9,6	9,7	9,7	13%
Polen	38,5	38,4	37,5	36,2	34,8	33,3	-14%
Portugal	10,4	10,1	9,8	9,4	8,9	8,2	-21%
Roemenië	19,9	19,7	19,0	18,5	18,0	17,4	-12%
Slovenië	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,0	-1%
Slowakije	5,4	5,4	5,3	5,1	4,9	4,6	-16%
Spanje	46,4	45,8	44,5	44,6	45,5	46,1	-1%
Tsjechië	10,5	10,6	10,8	10,9	11,1	11,1	5%
Verenigd Koninkrijk	64,6	66,7	70,5	73,8	77,2	80,0	24%
Zweden	9,7	10,1	11,0	11,7	12,4	13,1	34%
EU-28	508,2	512,5	518,5	523,5	525,5	522,9	3%

De EU zal, in de huidige samenstelling, in 2060 circa 523 miljoen inwoners tellen. Dat is bijna 15 miljoen (3 procent) meer dan in 2015. In landen als Frankrijk, Italië, het Verenigd Koninkrijk, Denemarken, Finland en Zweden zal de bevolking de komende 45 jaar behoorlijk groeien. Duitsland en Polen kunnen daarentegen een flinke afname van het aantal inwoners tegemoet zien. In Nederland is de komende 45 jaar de toename (1 procent) gering.

Bron: Eurostat. Peildatum: 1 januari.

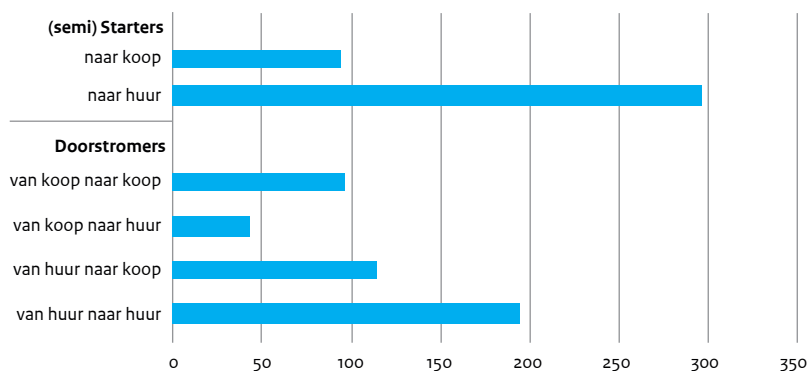
4

Woningmarkt

Verhuisbewegingen (x 1.000), 2000-2015

	2000-2002	2004-2006	2007-2009	2010-2012	2013-2015
Totaal	1.129	1.139	1.168	947	870
Doorstromers					
van huur naar huur	239	248	244	227	194
van huur naar koop	149	158	150	108	114
van koop naar huur	88	67	61	49	43
van koop naar koop	265	256	260	138	97
(semi)Starters					
naar huur	256	275	280	269	296
naar koop	110	118	138	119	94
Buitenland					
naar huur	6	6	11	12	10
naar koop	15	12	25	25	23

Verhuisbewegingen (x 1.000), 2013-2015

In de periode 2013-2015 hebben er 870.000 verhuizingen plaatsgevonden. Dit is minder dan in de voorgaande perioden. Hoewel doorstromers (nog steeds) verantwoordelijk zijn voor het merendeel van de verhuizingen, is het aandeel (semi)starters toegenomen van ongeveer 32 procent in 2000-2002 tot circa 45 procent in 2013-2015. Semi-starters zijn huishoudens waarvan de woning na verhuizing niet beschikbaar komt voor de woningmarkt, bijvoorbeeld bij echtscheiding of sloop van de woning. De meeste doorstroming was binnen de koopsector, maar sinds 2010-2012 vindt doorstroming vooral binnen de huursector plaats. In vergelijking met 2000-2002 gaan binnen de groep (semi)starters in 2013-2015 zowel absoluut als relatief meer personen naar een huurwoning dan naar een koopwoning.

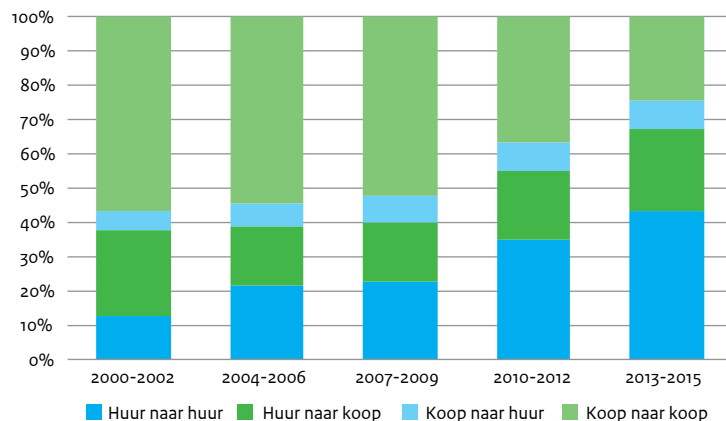
Opmerking: door afronding kan de som van uitsplitsingen afwijken van het totaal.

Bron: WoON en WBO meerdere jaren. Peildatum: 1 januari.

Soort verhuizing bij doorstroming naar nieuwbouw (x 1.000), 2000-2015

	Huur naar huur	Huur naar koop	Koop naar huur	Koop naar koop	Doorstromers totaal
2000-2002	17	34	8	77	137
2004-2006	20	16	6	51	93
2007-2009	26	20	9	60	114
2010-2012	24	14	6	25	69
2013-2015	15	8	3	8	34

Soort verhuizing bij doorstroming naar nieuwbouw (%), 2000-2015

Het aantal doorstromers naar nieuwbouw is in 2013-2015 circa een kwart van het aantal in 2000-2002. Deze afname heeft niet evenredig over de vier categorieën plaatsgevonden en was het sterkst in de koopsector. De omvang van de doorstroming vanuit een bestaande huurwoning naar een nieuwbouwoopwoning is in 2013-2015 voor het eerst gelijk aan de doorstroming vanuit een bestaande koopwoning naar een nieuwbouwoopwoning. Voorheen was deze doorstroming van koop naar koop bijna tweemaal tot ruim driemaal groter dan de doorstroming van huur naar huur.

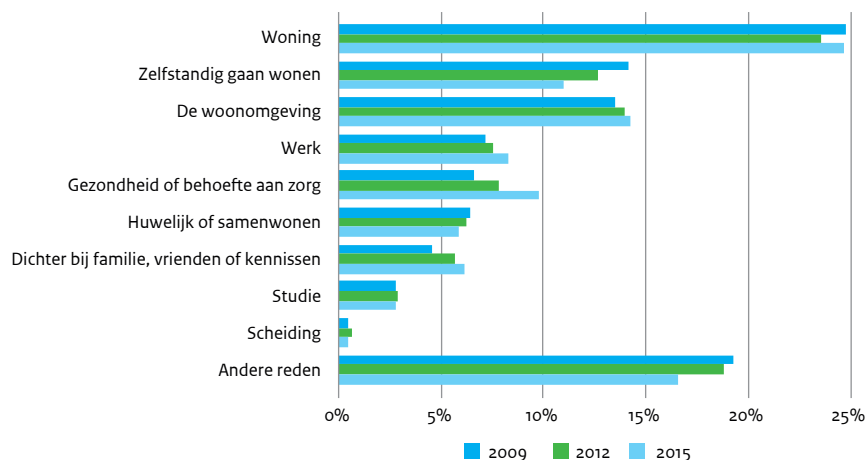
Opmerking: door afronding kan de som van uitsplitsingen afwijken van het totaal.

Bron: WoON en WBO meerdere jaren. Peildatum: 1 januari.

Motieven voor verhuizing verhuiscandidate huishoudens (% van verhuiscandidate huishoudens), 2009-2015

	2009	2012	2015
Woning	25%	24%	25%
Zelfstandig gaan wonen	14%	13%	11%
De woonomgeving	14%	14%	14%
Werk	7%	8%	8%
Gezondheid of behoefte aan zorg	7%	8%	10%
Huwelijk of samenwonen	6%	6%	6%
Dichter bij familie, vrienden of kennissen	5%	6%	6%
Studie	3%	3%	3%
Scheiding	1%	1%	0%
Andere reden	19%	19%	17%
	100%	100%	100%

Verhuismotieven van verhuiscandidate huishoudens (% van verhuiscandidate huishoudens), 2009-2015

Een kwart van de verhuiscandidate huishoudens noemt de woning als verhuismotief. Alle motieven zijn behoorlijk stabiel in de tijd. Ook de woonomgeving en het zelfstandig gaan wonen zijn veel gehoorde motieven.

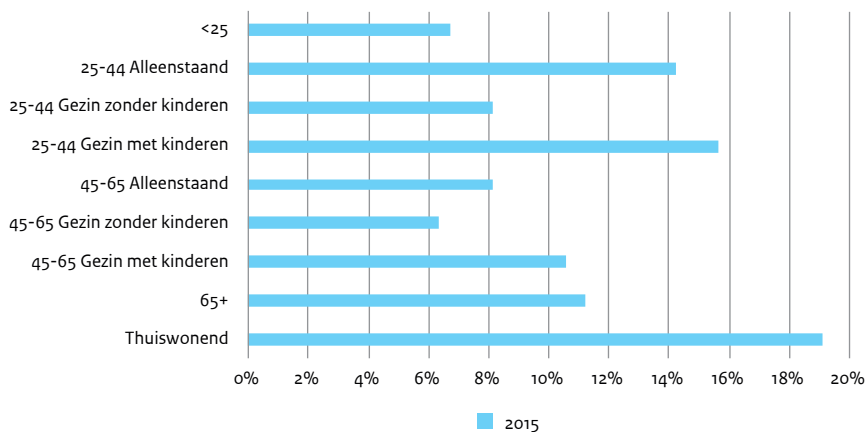
Opmerkingen: er konden meerdere verhuismotieven worden genoemd. De tabel geeft het percentage van huishoudens weer. Door afronding kan de som van uitsplitsingen afwijken van het totaal.

Bron: WoON 2009, 2012, 2015; Peildatum: 1 januari.

Verhuigeneigden naar levensfase en type huishouden (x 1.000), 2009-2015

	2009	2012	2015
Totaal	1.891	2.155	2.042
<25	164	183	137
25-44 Alleenstaand	296	330	291
25-44 Gezin zonder kinderen	151	172	165
25-44 Gezin met kinderen	310	334	319
45-65 Alleenstaand	141	166	165
45-65 Gezin zonder kinderen	115	146	129
45-65 Gezin met kinderen	182	228	216
65+	159	208	229
Thuiswonend	372	388	389

Verhuigeneigden naar levensfase en type huishouden (%), 2015

Het aantal verhuigeneigden schommelt in de jaren 2009, 2012 en 2015. Binnen de totale groep verhuigeneigden is het aandeel jongeren tot 25 jaar (dat reeds zelfstandig woont) 7 procent in 2015. Het aandeel verhuigeneigde 65-plussers is in 2015 11 procent. Ongeveer 1 op de 5 verhuigeneigden is een thuiswonende

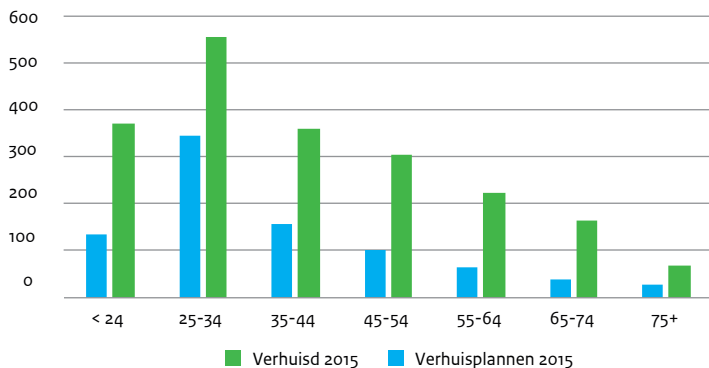
Opmerking: door afronding kan de som van uitsplitsingen afwijken van het totaal.

Bron: WoON 2009, 2012, 2015; Peildatum: 1 januari.

Verhuigeneid en gerealiseerde verhuizingen (x 1.000), 2012-2015

Leeftijd	Verhuist		Verhuigeneid		Verhuizers als % van verhuigeneiden	
	2012	2015	2012	2015	2012	2015
< 24	148	136	428	372	34%	37%
25-34	362	344	577	555	63%	62%
35-44	174	158	393	360	44%	44%
45-54	104	102	312	302	33%	34%
55-64	70	64	237	222	30%	29%
65-74	49	37	145	162	34%	23%
75+	40	30	63	69	64%	43%

Verhuigeneid en gerealiseerde verhuizingen (x 1.000), 2015

Het aantal verhuizingen en de verhuigeneid neemt af naarmate men ouder wordt dan de leeftijdsklasse 25 tot en met 34 jaar. In 2015 zijn het aantal verhuizingen en de verhuisplannen lager dan in 2012, behalve de verhuisplannen onder 65-plussers. Toch is juist bij deze categorie een sterk verschil waarneembaar van gerealiseerde verhuizingen in 2012 en 2015. In 2015 werden verhuisplannen relatief gezien het vaakst uitgevoerd door 25-34 jarigen.

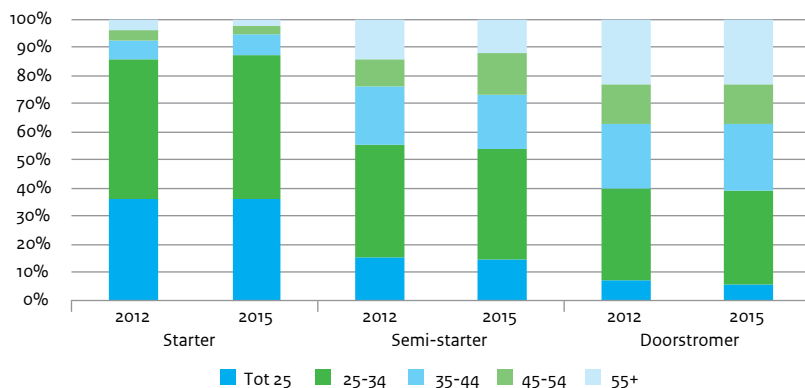
Opmerking: door afronding kan de som van uitsplitsingen afwijken van het totaal.

Bron: WoON 2012, 2015. Peildatum: 1 januari.

Leeftijd waarop huishoudens zijn gestart of doorgestroomd, 2010-2015

	Starter		Semi-starter		Doorstromer	
	2010-2012	2013-2015	2010-2012	2013-2015	2010-2012	2013-2015
Aantal (x 1.000)	239	232	148	157	523	448
Naar leeftijd						
tot 25	36%	36%	15%	15%	7%	6%
25-34	50%	51%	41%	39%	33%	34%
35-44	7%	7%	20%	19%	23%	23%
45-54	4%	4%	10%	15%	14%	15%
55+	4%	2%	14%	12%	23%	23%

Type doorstroming naar leeftijd, 2012-2015

In de periode 2013-2015 is 87 procent van de starters jonger dan 35 jaar; bij de semi-starters is dit 54 procent, terwijl 40 procent van de doorstromers in deze leeftijdscategorie valt. Ten opzichte van de periode 2010-2012 zijn er slechts kleine verschillen in de verdeling van starters, semi-starters en doorstromers naar leeftijd. De enige verschuiving van meer dan een paar procent is waarneembaar bij semi-starters in de leeftijdscategorie 45-54 jaar.

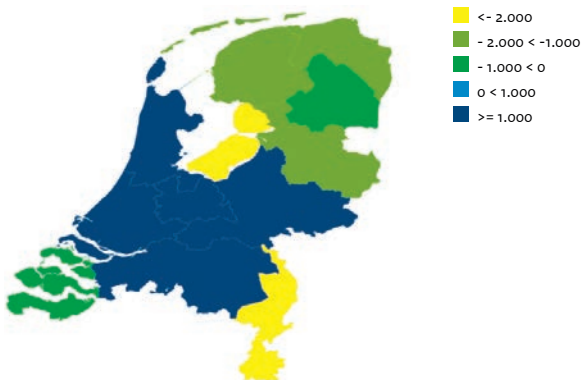
Opmerking: door afronding kan de som van uitsplitsingen afwijken van het totaal.

Bron: WoON 2012, 2015. Peildatum: 1 januari.

Binnenlandse migratie (verhuizingen tussen provincies), 2011-2014

Saldo verhuizingen*	2011	2012	2013	2014	2014	
					vestiging	vertrek
Groningen	242	-108	-319	-1.888	29.746	31.634
Friesland	-1.673	-1.419	-1.557	-1.403	24.227	25.630
Drenthe	-839	-721	-844	-610	16.874	17.484
Overijssel	-1.210	-1.977	-2.109	-1.899	34.911	36.810
Flevoland	-715	-976	-2.276	-3.287	12.094	15.381
Gelderland	632	1.357	728	1.983	81.501	79.518
Utrecht	1.113	1.628	2.202	2.502	59.549	57.047
Noord-Holland	4.474	5.225	6.111	3.908	116.589	112.681
Zuid-Holland	657	23	1.186	3.210	137.751	134.541
Zeeland	-1.322	-1.088	-1.300	-620	11.949	12.569
Noord-Brabant	488	256	506	1.016	90.600	89.584
Limburg	-1.847	-2.200	-2.328	-2.912	38.646	41.558
Nederland totaal	0	0	0	0	654.437	654.437

*saldo = vestiging - vertrek

Er zijn vijf provincies met een vestigingsoverschot en zeven met een vestigingstekort. Hoewel het vestigingsoverschot in 2014 op het laagste niveau is sinds 2011, is Noord-Holland vier jaar op rij de provincie met de grootste netto instroom. Ook in Zuid-Holland, Utrecht, Gelderland en Noord-Brabant hebben zich sinds 2012 meer personen gevestigd dan dat er vertrokken zijn. In 2011 hoorde ook Groningen nog bij dit rijtje. Flevoland had in 2014 het grootste vestigingstekort. In de periode 2011-2013 was Limburg nog de provincie met het grootste vestigingstekort.

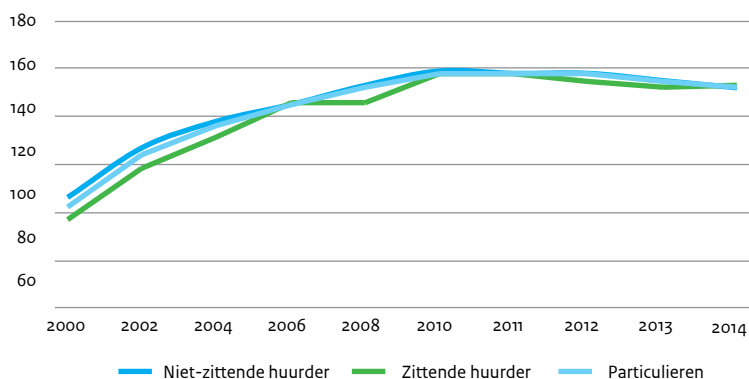
Opmerking: door afronding kan de som van uitsplitsingen afwijken van het totaal.

Bron: CBS. Peildatum: 1 januari.

Verkochte huurwoningen van corporaties aan zittende en niet-zittende huurders, 2009-2014

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Aantal						
Zittende huurder	2.100	2.000	1.900	1.900	2.500	3.200
Niet-zittende huurder	8.000	9.700	9.600	9.700	10.400	12.900
Particulieren totaal	10.100	11.700	11.400	11.600	12.900	16.100
Gemiddelde prijs (x 1.000 €)						
Zittende huurder	€ 144	€ 154	€ 155	€ 153	€ 152	€ 155
Niet-zittende huurder	€ 150	€ 159	€ 158	€ 155	€ 152	€ 153
Particulieren totaal	€ 149	€ 158	€ 158	€ 155	€ 152	€ 153

Verkooprijzen van verkochte sociale huurwoningen (x 1.000 €), 2000-2014

In 2014 hebben woningcorporaties 6.000 sociale huurwoningen meer verkocht dan in 2009. Zittende huurders hadden in 2012 een aandeel van ruim 16 procent in het totaal aantal verkochte sociale huurwoningen; in 2014 is dit gestegen naar circa 20 procent. In de periode 2009-2014 is de gemiddelde verkoopprijs eerst toegenomen (tot €158.000) en daarna afgenomen (tot €153.000).

Opmerking: door afronding kan de som van uitsplitsingen afwijken van het totaal.

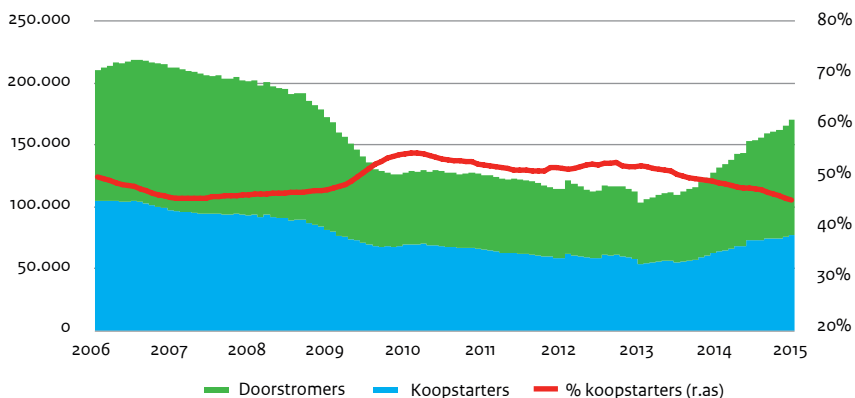
Bron: Kadaster. Peildatum: 1 januari.

Aankoop van woningen door koopstarters en doorstromers (x 1.000), 2006-2015

	Verkochte woningen	Koopstarters	Doorstromers
2006	212,6	97,4	115,2
2007	202,4	93,8	108,6
2008	182,4	86	96,4
2009	127,5	68,2	59,3
2010	126,1	66,9	59,2
2011	120,7	61,6	59,2
2012	117,3	61,5	55,8
2013	110,1	55,3	54,8
2014	153,5	73,1	80,4
2015*	93,7	40,9	52,8

*tot en met juli 2015

Woningkopers naar koopstarters en doorstromers, 2006-2015

Het aantal verkochte woningen is in de periode 2006-2013 sterk afgenomen. In 2006 werden circa 213 duizend woningen verkocht, terwijl op het dieptepunt in 2013, slechts 110 duizend woningen werden verkocht. Deze afname is het gevolg van de crisis in 2008-2012. Het herstel van de economie in 2014 is duidelijk zichtbaar in het aantal verkochte woningen. Verder valt op dat het aantal koopstarters en doorstromers in de tijd een zelfde patroon laat zien.

Opmerking: door afronding kan de som van uitsplitsingen afwijken van het totaal.

Bron: CBS en Kadaster, bewerking RIGO, 2015.

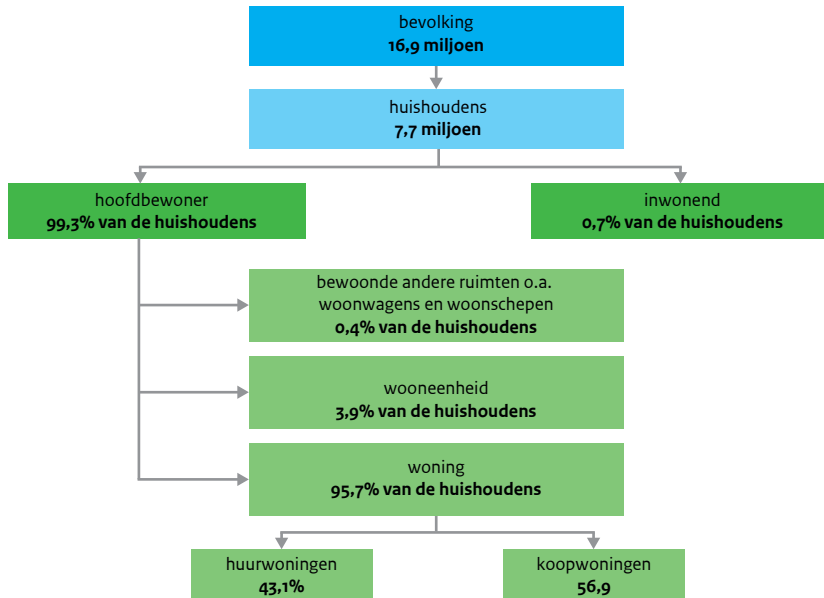

5

Bewoners

Bevolking, huisvesting en huishoudens, 2015

Bevolking, huisvesting en huishoudens, 2015

In 2015 telt Nederland 7,7 miljoen particuliere huishoudens op een bevolking van 16,9 miljoen personen. Nagenoeg alle huishoudens wonen zelfstandig (99,3 procent). Slechts een gering deel van de huishoudens heeft geen eigen huisvesting en is inwonend. Van alle huishoudens in een woning heeft bijna 60 procent de woning in eigendom.

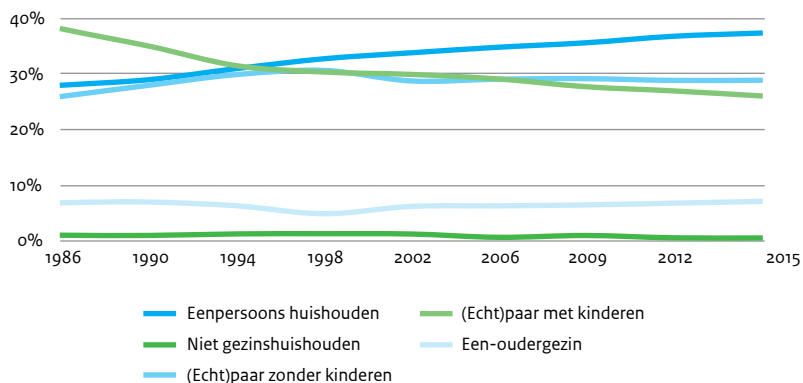
Opmerking: door afronding kan de som van uitsplitsingen afwijken van het totaal.

Bron: CBS en WoON 2015. Peildatum: 1 januari.

Samenstelling huishoudens (x 1.000), 1986-2015

	Eenpersoons huishouden	(Echt)paar zonder kinderen	(Echt)paar met kinderen	Een-oudergezin	Niet gezins-huishouden	Totaal
1986	1.560	1.450	2.110	390	60	5.565
1990	1.730	1.670	2.090	420	60	5.960
1994	1.990	1.920	2.020	410	80	6.410
1998	2.190	2.050	2.030	330	90	6.700
2002	2.340	1.990	2.070	430	90	6.930
2006	2.480	2.070	2.080	450	50	7.130
2009	2.600	2.130	2.030	470	70	7.310
2012	2.760	2.170	2.030	510	40	7.520
2015	2.860	2.210	2.000	550	40	7.660

Samenstelling huishoudens (%), 1986-2015

De samenstelling van de huishoudens in Nederland is de afgelopen 30 jaar structureel veranderd. Sinds eind jaren '80 is het traditionele gezin met kinderen sterk afgenomen, terwijl het aandeel eenpersoonshuishoudens met ongeveer een derde is toegenomen. Sinds het midden van de jaren 90 vormen eenpersoonshuishoudens de grootste groep. Het aandeel van paren zonder kinderen is stabiel gebleven en na 2006 groter dan het aandeel (echt)paar met kinderen. Het aandeel eenoudergezinnen is licht gestegen.

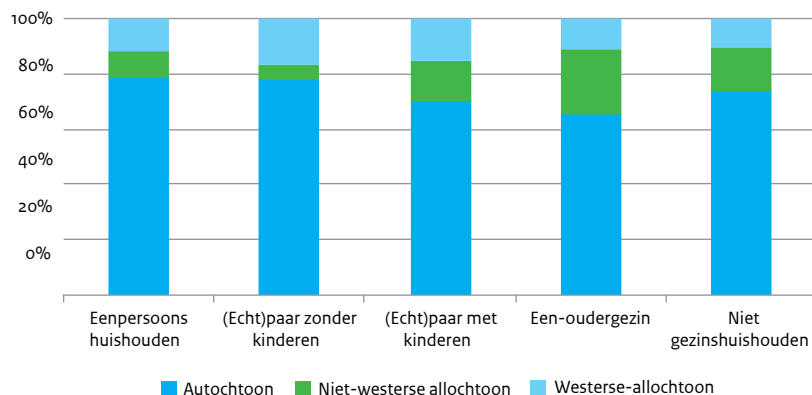
Opmerking: tabel is afgerond op (veelvouden van) vijftallen.

Bron: WoON 2015. Peildatum: 1 januari.

Samenstelling huishoudens naar etniciteit (x 1.000), 2015

	Autochtoon	Niet-westerse allochtoon	Westerse allochtoon	Totaal
Eenpersoonshuishouden	2.239	285	337	2.861
(Echt)paar zonder kinderen	1.721	128	363	2.212
(Echt)paar met kinderen	1.405	290	303	1.997
Een-oudergezin	357	128	60	545
Niet-gezinshuishouden	31	7	4	42
Totaal	5.753	837	1.068	7.658

Type huishouden naar etniciteit (%), 2015

Het aantal (echt)paren zonder kinderen is onder niet-westerse allochtonen relatief laag, terwijl het aantal eenoudergezinnen relatief hoog is. Een niet-gezinshouden is een meerpersoonshuishouden dat geen gezin vormt, zoals samenwonende vrienden of vriendinnen, broers of zusters, weduwnaar met kleinkind.

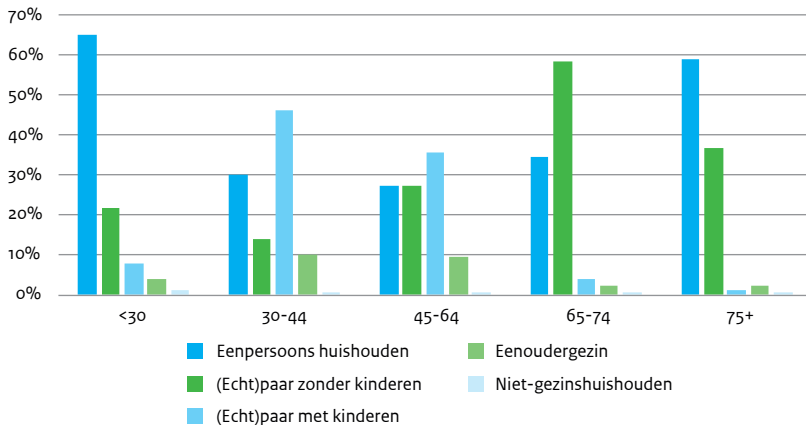
Opmerking: door afronding kan de som van uitsplitsingen afwijken van het totaal.

Bron: WoON 2015, Peildatum: 1 januari.

Huishoudenstypen (x 1.000) naar leeftijd, 2015

	Eenpersoons- huishouden	(Echt)paar zonder kinderen	(Echt)paar met kinderen	Eenouder- gezin	Niet-gezins- huishouden	Totaal
<30	610	207	74	36	14	941
30-44	547	252	838	189	5	1.831
45-64	787	781	1.029	271	10	2.878
65-74	379	640	44	25	8	1.095
75+	539	333	12	24	6	913
Totaal	2.861	2.212	1.997	545	42	7.658

Huishoudenstypen (%) naar leeftijd, 2015

Eenpersoonshuishoudens zijn relatief sterk oververtegenwoordigd onder jongeren tot 30 jaar en 75-plussers. (Echt)paren met kinderen en ook eenoudergezinnen komen vooral voor in de leeftijdsgroepen 30-44 jaar en 45-64 jaar.

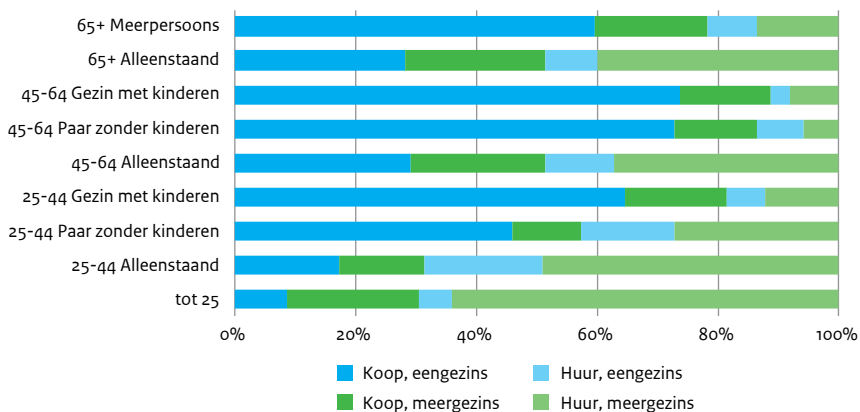
Opmerking: door afronding kan de som van uitsplitsingen afwijken van het totaal.

Bron: WoON 2015. Peildatum: 1 januari.

Huisvesting naar type huishouden en woning (x 1.000), 2015

	Koop, eengezins	Huur, eengezins	Koop, meergezins	Huur, meergezins	Totaal
tot 25	20	48	12	142	221
25-44 Alleenstaand	129	107	147	369	752
25-44 Paar zonder kinderen	184	47	62	109	401
25-44 Gezin met kinderen	716	185	74	133	1.109
45-64 Alleenstaand	227	172	88	287	774
45-64 Paar zonder kinderen	562	108	59	45	774
45-64 Gezin met kinderen	958	194	41	102	1.295
65+ Alleenstaand	252	203	79	355	889
65+ Meerpersoons	631	200	87	144	1.063
Totaal	3.679	1.265	648	1.685	7.278

Type bewoning (%), 2015

Jongeren tot 25 jaar en alleenstaanden wonen veel vaker in een huurwoning dan de overige huishoudens. Meergezinswoningen zijn daarbij in de meerderheid. Dit geldt ook voor de categorie '25-44 paar zonder kinderen', zij het in iets mindere mate. Van de overige huishoudens woont 80 tot 90 procent in een woning in de koopsector. De nadruk ligt daarbij grotendeels op eengezinswoningen. Meergezinswoningen in de koopsector worden voornamelijk bewoond door 65-plussers.

Opmerking: door afronding kan de som van uitsplitsingen afwijken van het totaal.

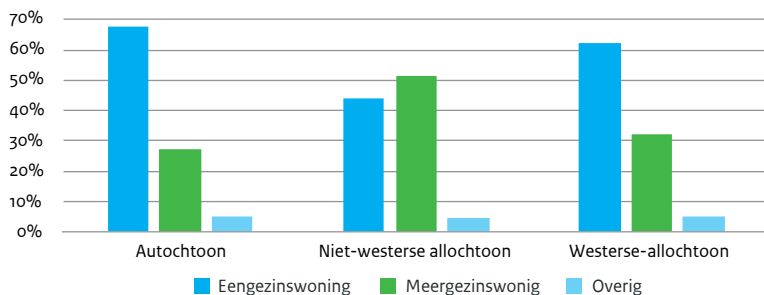
Bron: WoON 2015. Peildatum: 1 januari.

Huisvestingsituatie naar etnische groep (x 1.000), 2015

	Autochtoon	Allochtoon niet-westers	Allochtoon westers	Totaal huishoudens
Woningtype				
Eengezinswoning	3.910	368	667	4.945
Meergezinswoning	1.555	432	346	2.333
Eigendom en prijsklasse				
Huur, goedkoop	315	63	56	434
Huur, betaalbaar	850	244	168	1.263
Huur, duur	860	202	191	1.254
Koop, goedkoop	1.252	156	226	1.634
Koop, betaalbaar	1.263	95	204	1.562
Koop, duur	925	39	167	1.131
Totaal woningen	5.465	800	1.013	7.278
Overige woonruimten*	288	37	55	380
Totaal huishoudens	5.753	837	1.068	7.658

* Overige woonruimten: (on)zelfstandige wooneenheid, BAR (bewoonde andere ruimte) en inwonend.

Type woonruimte naar herkomst bewoners (%), 2015

Circa 68 procent van de autochtone huishoudens bewoont een eengezinswoning. Ook westerse allochtone huishoudens bewonen in meerderheid (62 procent) een eengezinswoning. Van de niet-westerse allochtonen woont 52 procent in een meergezinswoning. Het aandeel huishoudens in de drie groepen dat valt in de categorie 'overig' verschilt nauwelijks. Een meerderheid van zowel de autochtone als westerse allochtone huishoudens bezit een koopwoning; van de allochtone niet-westerse huishoudens woont de meerderheid in een huurwoning.

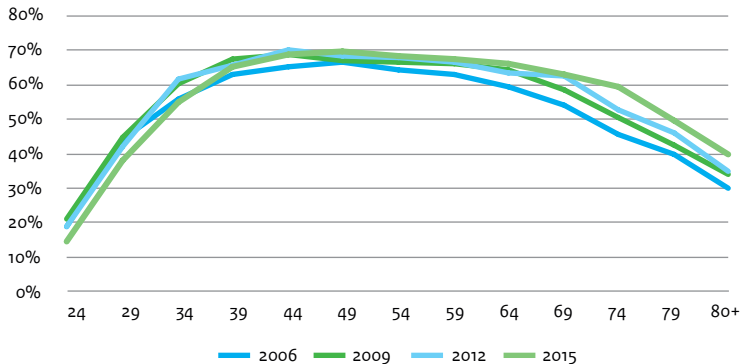
Opmerking: door afronding kan de som van uitsplitsingen afwijken van het totaal.

Bron: WoON 2015. Peildatum: 1 januari.

Eigenaar-bewoners naar leeftijdsklasse, 1990-2015

	1990	1994	1998	2002	2006	2009	2012	2015
t/m 24	15%	15%	18%	18%	19%	21%	19%	14%
25 - 29	33%	34%	39%	43%	44%	45%	42%	38%
30 - 34	49%	50%	54%	57%	56%	60%	62%	55%
35 - 39	56%	57%	61%	63%	63%	68%	66%	65%
40 - 44	59%	61%	61%	63%	65%	69%	70%	69%
45 - 49	58%	61%	62%	65%	66%	67%	68%	70%
50 - 54	54%	58%	62%	64%	64%	67%	68%	68%
55 - 59	49%	53%	58%	62%	63%	66%	66%	67%
60 - 64	43%	49%	51%	57%	60%	64%	64%	66%
65 - 69	37%	41%	44%	49%	54%	59%	63%	63%
70 - 74	35%	33%	38%	43%	46%	51%	53%	59%
75 - 79	30%	31%	32%	35%	40%	43%	46%	50%
80+	26%	26%	24%	28%	30%	34%	35%	40%

Leeftijd eigenaar-bewoners (2006-2015)

Het eigenwoningbezit is in de periode 1990-2009 onder alle leeftijdsgroepen in de bevolking toegenomen. Daarna tekent zich een drieledige ontwikkeling af. Onder de oudere leeftijdsgroepen, vanaf 65+, is het percentage eigenaar-bewoners flink gestegen. Voor de leeftijdsklassen tot 40 jaar is de toegang tot de koopsector moeilijker: ten opzichte van 2009 is het eigenwoningbezit in 2015 afgenomen. In de leeftijdsklassen tussen de 40 en 65 jaar is sprake van een stabilisatie danwel lichte groei van het eigenwoningbezit.

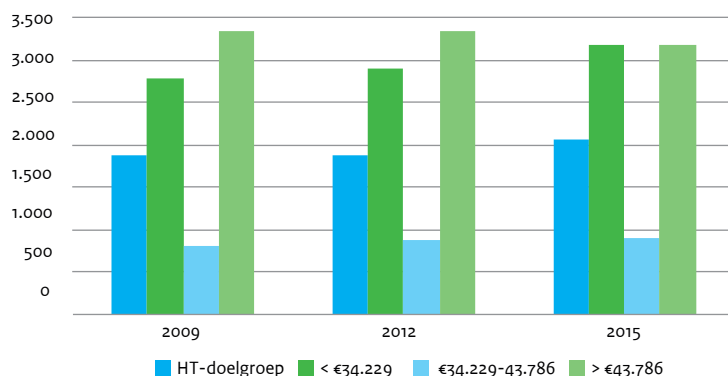
Opmerking: door afronding kan de som van uitsplitsingen afwijken van het totaal.

Bron: WoON 2015. Peildatum: 1 januari.

Doelgroep huurtoeslag en inkomensafhankelijk huurbeleid (x 1.000), 2009-2015

	2009	2012	2015
Huurtoeslag			
Doelgroep	1.872	1.892	2.078
Niet-doelgroep	5.125	5.249	5.200
Inkomensafhankelijk huurbeleid			
inkomen < €34.229	2.794	2.908	3.180
inkomen €34.229 - €43.786	813	888	904
inkomen > €43.786	3.358	3.345	3.193
Totaal	6.965	7.141	7.278

Doelgroep huurtoeslag en inkomensafhankelijk huurbeleid (x 1.000), 2009-2015

Door veranderingen in inkomen, maar ook huishoudsamenstelling en leeftijd, zijn de onderscheiden groepen in de periode 2009-2015 in omvang veranderd. Zo behoren in 2015 totaal ruim 2 miljoen zelfstandig wonende huishoudens tot de doelgroep van de huurtoeslag (HT-doelgroep). Het totale aantal huishoudens in de laagste inkomensgroep is in de periode 2012-2015 toegenomen met 9 procent naar 273.000. Het totale aantal huishoudens in de hoogste inkomensgroep is met circa 5 procent, in dezelfde periode, afgenomen.

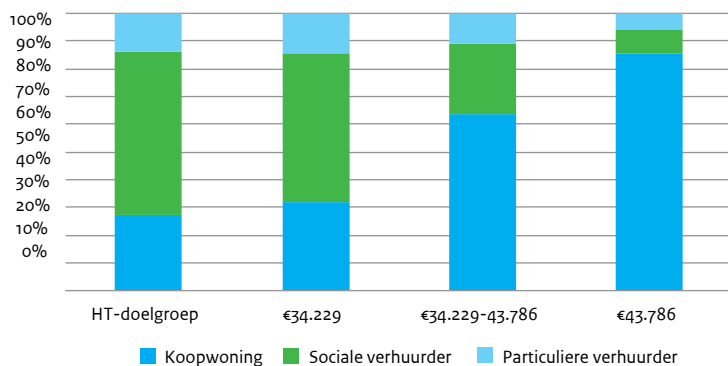
Opmerking: door afronding kan de som van uitsplitsingen afwijken van het totaal.

Bron: WoON 2015. Peildatum: 1 januari.

Doelgroep huurtoeslag en inkomensafhankelijk huurbeleid naar woonsituatie (x 1.000), 2015

	Koopwoning	Sociale verhuurder	Particuliere verhuurder	Totaal
Huurtoeslag				
Doelgroep	572	1.218	288	2.078
Niet-doelgroep	3.756	990	455	5.200
Inkomensafhankelijk huurbeleid				
Inkomen < €34.229	1.020	1.703	458	3.180
Inkomen €34.229-€43.786	574	230	101	904
Inkomen > €43.786	2.733	275	185	3.193
Totaal	4.328	2.207	743	7.278

Verdeling woningeigendom naar doelgroep huurtoeslag en inkomensafhankelijk huurbeleid (%), 2015

Van de huishoudens die behoren tot de doelgroep van de huurtoeslag (HT-doelgroep) woont 59 procent in een sociale huurwoning en 14 procent huurt via een particuliere verhuurder. Met bijna 30 procent is de doelgroep relatief sterk vertegenwoordigd in de koopsector. Dit heeft te maken met de inkomenssterugval van oudere huishoudens die in hun (grotendeels) afbetaalde woning blijven wonen. De verdeling naar woningeigendom van huishoudens in de laagste inkomensgroep uit het inkomensafhankelijke huurbeleid wijkt hier nauwelijks vanaf. Van de huishoudens in de hoogste inkomensgroep uit het inkomensafhankelijke huurbeleid woont 86 procent in een koopwoning.

Opmerking: door afronding kan de som van uitsplitsingen afwijken van het totaal.

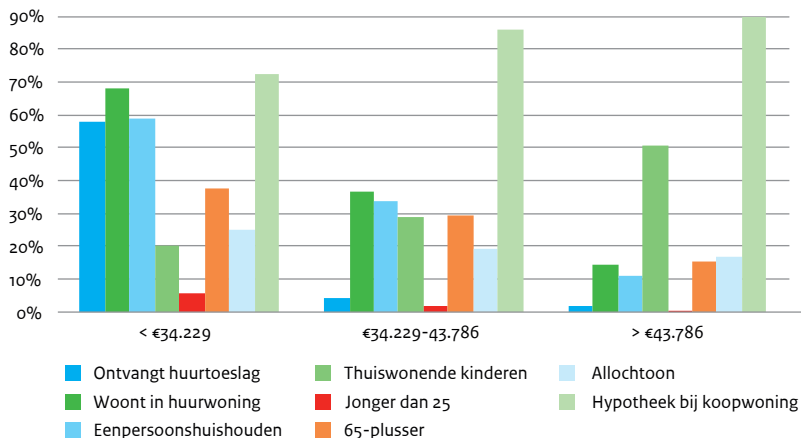
Bron: WoON 2015. Peildatum: 1 januari.

Profielschets doelgroep inkomensafhankelijk huurbeleid, 2015

	< €34.229	€34.229-€43.786	> €43.786
Ontvangt huurtoeslag (1)	58%	4%	2%
Woont in huurwoning	68%	37%	14%
Eenpersoonshuishouden	59%	34%	11%
Thuiswonende kinderen	20%	29%	51%
Jonger dan 25	6%	2%	1%
65-plusser	37%	29%	16%
Allochtoon	25%	19%	17%
Hypotheek bij koopwoning (2)	72%	86%	90%
Totaal (x 1.000)	3.180	904	3.193

als % van het totaal of als % van het aantal huurders (1) / kopers (2)

Profielschets doelgroepen inkomensafhankelijk huurbeleid (%), 2015

De doelgroepen inkomensafhankelijk huurbeleid hebben een duidelijk van elkaar afwijkend profiel. Huishoudens in de laagste inkomensgroep bewonen veel vaker een huurwoning, meer dan de helft is alleenstaand en ruim een derde is ouder dan 65 jaar; ook hebben ze veel minder vaak thuiswonende kinderen. Daarnaast is onder deze doelgroep het aandeel jongeren en het aandeel allochtonen groter. Tot slot is hier het aandeel dat huurtoeslag ontvangt aanzienlijk hoger dan in de andere inkomensgroepen en het hebben van een hypotheek onder kopers juist lager.

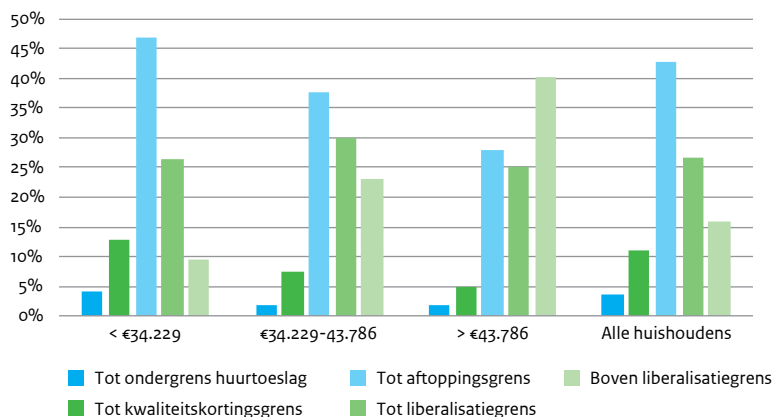
Opmerking: door afronding kan de som van uitsplitsingen afwijken van het totaal.

Bron: WoON 2015. Peildatum: 1 januari.

Huisvesting doelgroep inkomensafhankelijk huurbeleid naar eigendom en prijsklasse (x 1.000), 2015

	< €34.229	€34.229-€43.786	> €43.786	Totaal
Huurwoningen	2.160	330	460	2.950
tot ondergrens huurtoeslag	92	6	9	107
tot kwaliteitskortingsgrens	279	25	23	327
tot aftoppingsgrens	1.011	124	128	1.263
tot liberalisatiegrens	570	99	115	784
boven liberalisatiegrens	208	76	185	469
Koopwoningen	1.020	574	2.733	4.328

Huurprijsniveau naar doelgroep inkomensafhankelijk huurbeleid (%), 2015

De betaalbare voorraad bestaat uit alle huurwoningen met een maandhuur tot de aftoppingsgrens. De aftoppingsgrens is de maximale huurprijs om in aanmerking te kunnen komen voor huurtoeslag. Conform verwachting wonen huishoudens met een laag inkomen relatief vaak in een goedkopere huurwoning. Van de huishoudens in de laagste inkomensgroep woont 64 procent in een betaalbare huurwoning, tegenover 47 procent in de middenklasse. Het aandeel huishoudens in een woning boven de liberalisatiegrens is vooral vertegenwoordigd in de hoogste inkomensgroep (40 procent)

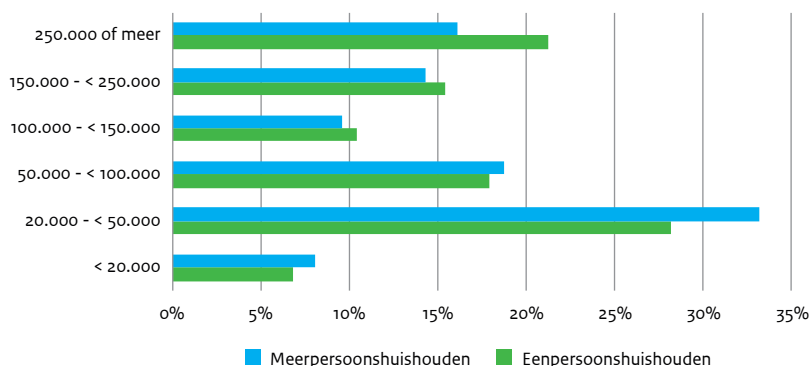
Opmerking: door afronding kan de som van uitsplitsingen afwijken van het totaal.

Bron: WoON 2015. Peildatum: 1 januari.

Omvang van de doelgroep huurtoeslag (x 1.000) naar gemeentegrootte, 2015

	Eenpersoons- huishouden	Meerpersoons- huishouden	Totaal
Gemeentegrootte			
< 20.000	75	78	153
20.000 - < 50.000	311	323	635
50.000 - < 100.000	197	183	380
100.000 - < 150.000	116	93	209
150.000 - < 250.000	171	140	310
250.000 of meer	234	157	392
Totaal	1.104	974	2.078

Doelgroep huurtoeslag (%) naar gemeentegrootte, 2015

Nederland telt in 2015 ruim 2 miljoen huishoudens in de doelgroep huurtoeslag. Deze huishoudens concentreren zich vooral in gemeenten met 20.000 tot 50.000 inwoners en relatief weinig in gemeenten met een inwoneraantal tot 20.000. Landelijk woont 53 procent van de doelgroep in een eengezinswoning. In de kleinere gemeenten tot aan 100.000 inwoners is dit iets minder dan de helft, terwijl in de grotere gemeenten juist ruim meer dan de helft van de doelgroep in een eengezinswoning woont.

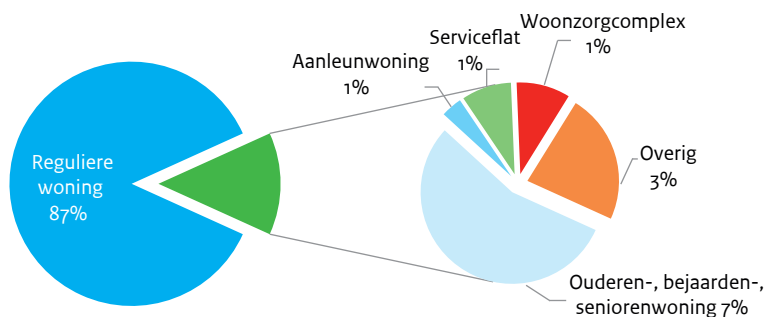
Opmerking: door afronding kan de som van uitsplitsingen afwijken van het totaal.

Bron: WoON 2015. Peildatum: 1 januari.

Zelfstandig wonende oudere huishoudens naar woningtype (x 1.000), 2015

	55-64 jaar	65-74 jaar	75 +	Totaal
Reguliere woning	1.250	956	630	2.836
Ouderen-, bejaarden-, seniorenwoning	42	74	128	244
Aanleunwoning	1	2	13	17
Serviceflat	5	9	26	39
Woonzorgcomplex	5	6	31	42
Overig	26	31	44	102
Totaal	1.329	1.080	872	3.280

Woonsituatie huishoudens van 55 jaar en ouder (%), 2015

Van alle zelfstandig wonende 55-plussers woont 13 procent in een woning die speciaal is bestemd of geschikt gemaakt voor ouderen. Iets meer dan de helft hiervan betreft woningen die als zodanig aangemerkt worden; de andere woningtypen (aanleunwoning, serviceflat, woon-zorgcomplex, overig) komen minder vaak voor.

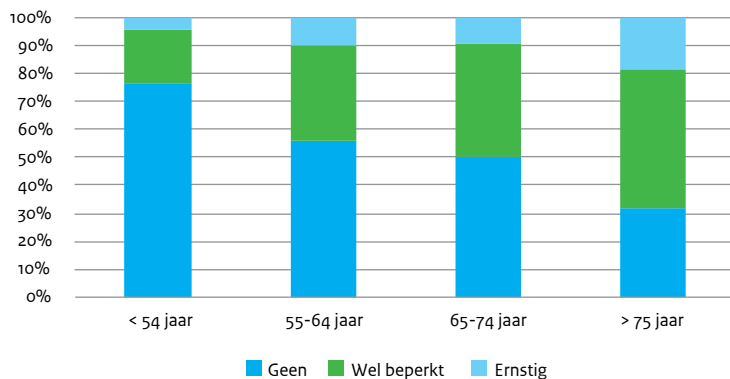
Opmerking: door afronding kan de som van uitsplitsingen afwijken van het totaal.

Bron: WoON 2015. Peildatum: 1 januari.

Ouderen naar lichamelijke beperking (x 1.000), 2015

	Mate van lichamelijke beperking			totaal
	geen	wel beperkt	ernstig	
< 54 jaar	3.288	820	199	4.307
55-64 jaar	751	459	133	1.343
65-74 jaar	551	442	102	1.095
75 en ouder	290	451	172	913
Totaal	4.881	2.171	606	7.658

Mate van lichamelijke beperking bij ouderen (%), 2015

De mate van lichamelijke beperking wordt berekend met behulp van een groot aantal enquêtevragen. In de leeftijdsklasse tot 55 jaar heeft 24 procent een lichamelijke beperking, waarvan 5 procent ernstig. Naarmate de leeftijd toeneemt neemt het aandeel personen met (ernstige) beperkingen toe. Onder 75-plussers is 68 procent op enigerlei wijze beperkt, waarvan bijna eenderde deel ernstig.

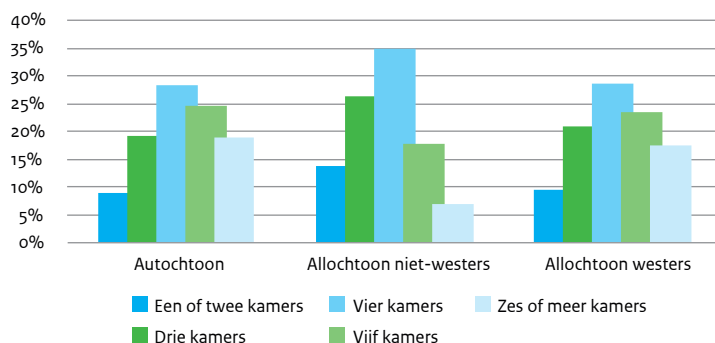
Opmerking: door afronding kan de som van uitsplitsingen afwijken van het totaal.

Bron: WoON 2015. Peildatum: 1 januari.

Kenmerken van woningen naar autochtonen en (niet-)westerse allochtonen (x 1.000), 2015

	Autochtoon	Allochtoon niet-westers	Allochtoon westers	Totaal
Aantal kamers				
een of twee kamers	481	111	96	688
drie kamers	1.054	211	211	1.476
vier kamers	1.547	279	289	2.116
vijf kamers	1.345	143	239	1.727
zes of meer kamers	1.037	56	178	1.271
Bouwjaar				
voor 1945	1.019	123	209	1.351
1945-1969	1.216	234	228	1.678
1970-1990	1.883	244	333	2.460
1991+	1.430	208	253	1.891
Eigendomsverhouding				
koop	3.440	291	597	4.328
huur	2.025	510	415	2.950
Aantal woningen	5.465	800	1.013	7.278

Woningen naar grootte en herkomst bewoners (%), 2015

In 2016 telt Nederland 7,7 miljoen huishoudens waarvan ruim eenderde eenpersoons. In 2060 zal 43 procent van de 8,6 miljoen huishoudens een eenpersoonshuishouden zijn. Ook het aandeel twee- en driepersoonshuishoudens zal voorlopig nog toenemen, maar rond 2025-2030 wordt een kentering verwacht. Grotere huishoudens zullen tot 2025 afnemen in aantal, maar zullen daarna weer licht toenemen.

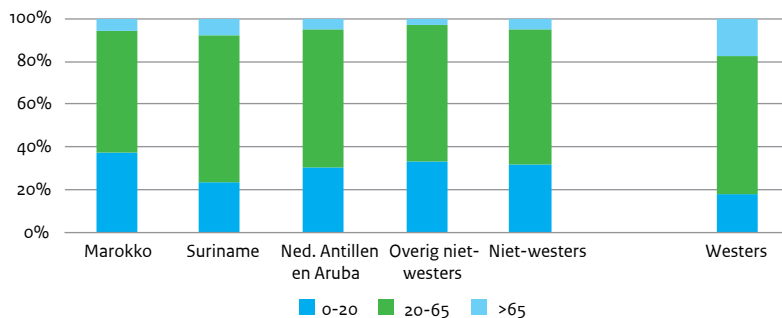
Opmerking: door afronding kan de som van uitsplitsingen afwijken van het totaal.

Bron: WoON 2015. Peildatum: 1 januari.

Samenstelling etnische groepen in Nederland (x 1.000), 2015

	Aantal personen	% t.o.v. totale bevolking	% t.o.v. totaal allochtonen	0 tot 20 jaar	20 tot 65 jaar	65 jaar en ouder
Turkije	397	2,3%	11%	118	257	21
Marokko	381	2,3%	10%	143	217	21
Suriname	349	2,1%	10%	81	240	28
Ned. Antillen en Aruba	149	0,9%	4%	45	96	8
Overig niet-westers	764	4,5%	21%	254	484	25
Niet-westers totaal	2.039	12,1%	56%	642	1.294	103
Westers	1.627	9,6%	44%	287	1.049	291
Allochtonen totaal	3.665	21,7%		928	2.344	394
Autochtonen	13.229	78,3%		2.880	7.688	2.661
Totaal	16.894	100%		3.809	10.031	3.054

Etische groepen naar leeftijd (%), 2015

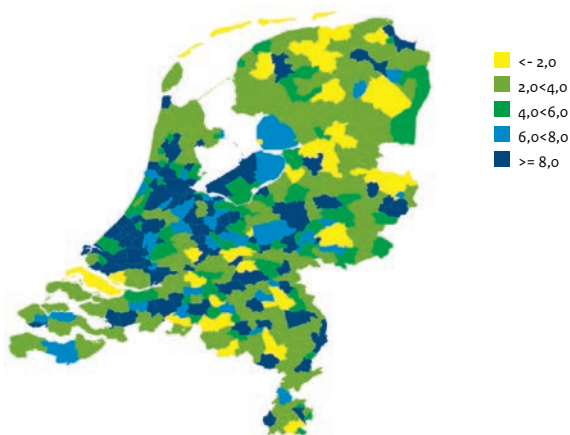
Eén op de vijf inwoners van Nederland is van allochtone afkomst. Van de bijna 3,7 miljoen allochtonen is 56 procent (ruim 2 miljoen) van niet-westerse afkomst. Van deze niet-westerse allochtonen behoort een kleine tweederde tot één van de vier 'klassieke' herkomstgroepen: Turken, Marokkanen, Surinamers en Antillianen. Turken vormen momenteel de grootste groep. Het aandeel ouderen in niet-westerse herkomstgroepen is vooralsnog gering. Naar verhouding telt de Surinaamse groep met 8 procent nog de meeste ouderen binnen de niet-westerse groepen.

Opmerking: door afronding kan de som van uitsplitsingen afwijken van het totaal.

Bron: CBS (Bevolkingsstatistiek).

Aandeel niet-westerse allochtonen per gemeente, 2015

10 hoogste		10 laagste	
Rotterdam	37,4%	Grootegast	1,0%
Amsterdam	34,7%	Tubbergen	1,1%
Den Haag	34,7%	Littenseradiel	1,2%
Almere	29,3%	De Wolden	1,3%
Schiedam	27,5%	Simpelveld	1,3%
Diemen	27,3%	Staphorst	1,3%
Capelle aan den IJssel	21,9%	Terschelling	1,3%
Utrecht	21,7%	Aalburg	1,4%
Amstelveen	19,5%	Achtkarspelen	1,5%
Lelystad	19,4%	Borger-Odoorn	1,5%

De drie gemeenten Rotterdam, Amsterdam en Den Haag kenmerken zich door relatief veel niet-westerse allochtonen; de gemeenten Grootegast, Tubbergen en Littenseradiel juist door hun lage aandeel niet-westerse allochtonen. In het algemeen liggen de gemeenten met hoge aandelen niet-westerse allochtonen wat vaker in of tegen de Randstad.

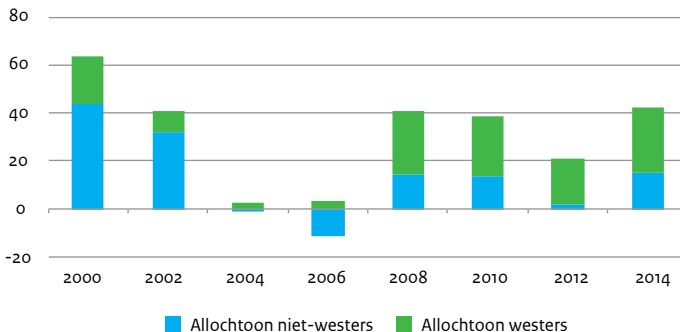
*Opmerking: door afronding kan de som van uitsplitsingen afwijken van het totaal.
Bron: CBS (Bevolkingsstatistiek).*

Immigratie en emigratie (x 1.000), 2000-2014

	Allochtoon niet-westers		Allochtoon westers		Totaal	
	immigratie	emigratie*	immigratie	emigratie*	immigratie	emigratie*
2000	64,9	20,9	48,4	28,8	113,3	49,7
2002	61,4	29,3	42,0	33,6	103,4	62,9
2004	38,9	39,5	38,6	36,2	77,6	75,8
2006	36,7	48,2	44,8	41,7	81,6	89,9
2008	51,8	37,6	69,8	42,9	121,6	80,6
2010	56,3	42,7	75,1	50,4	131,4	93,1
2012	51,2	49,5	85,0	65,8	136,2	115,2
2014	64,5	49,4	95,9	68,7	160,5	118,1

*cijfers zijn inclusief administratieve correcties

Migratiesaldo (x 1.000), 2000-2014

De aanwas van de Nederlandse bevolking is tussen 2000 en 2006 aanzienlijk verminderd tot zelfs negatief door een sterke afname van het migratiesaldo onder zowel westerse als niet-westerse allochtonen; een daling van het aantal immigranten in combinatie met een toename van de emigranten. Na 2006 neemt het aantal immigranten - vooral uit westerse landen - echter weer sterk toe. Tegelijkertijd is ook de emigratie van zowel niet-westerse als westerse allochtonen verder gestegen. Een deel van de voormalig immigranten keert weer terug naar het land van herkomst.

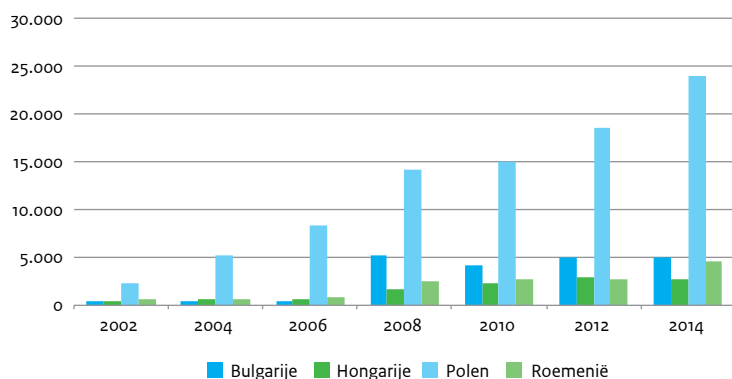
Opmerking: door afronding kan de som van uitsplitsingen afwijken van het totaal.

Bron: CBS (Bevolkingsstatistiek).

Immigranten uit de nieuwe EU-lidstaten, 2002-2014

	2002	2004	2006	2008	2010	2012	2014
Bulgarije	463	442	473	5.174	4.241	4.921	5.022
Estland	31	95	64	113	270	273	278
Hongarije	472	592	586	1.669	2.367	2.955	2.698
Letland	66	124	107	219	933	1.103	1.038
Litouwen	124	345	253	388	979	1.128	1.042
Polen	2.337	5.162	8.364	14.107	15.022	18.591	23.923
Roemenië	653	717	777	2.495	2.697	2.615	4.514
Slovenië	1	2	15	11	22	32	156
Slowakije	22	35	26	69	83	126	210
Tsjechië	32	49	51	92	115	132	224
Kroatië*	17	7	5	10	4	22	88

Aantal immigranten per jaar, 2002-2014

Immigranten zijn mensen die zich voor langere tijd in Nederland vestigen en zich bij een gemeente ingeschreven hebben. De uitbreiding van het aantal EU-lidstaten heeft een duidelijke invloed op de omvang en aard van de immigratie. Zo is er een sterke toename van immigranten uit Bulgarije en Roemenië sinds beide landen in 2007 lid zijn geworden van de Europese Unie. Ook bij nieuwkomer Kroatië is direct na toetreding sprake van een toename. In 2014 is 61 procent van de in totaal bijna 40.000 immigranten uit de nieuwe EU-lidstaten afkomstig uit Polen.

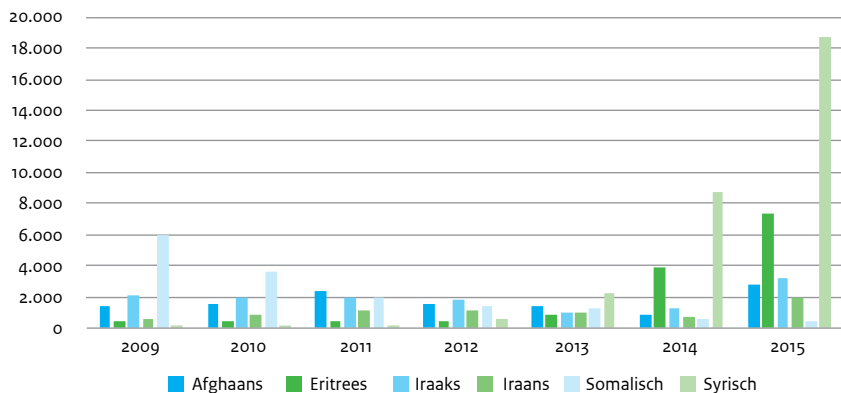
Opmerking: Bulgarije en Roemenië zijn lid sinds 2007; overige landen zijn lid sinds 2004. Cyprus en Malta zijn buiten beschouwing gelaten. Kroatië is lid geworden in 2013. Door afronding kan de som van uitsplitsingen afwijken van het totaal.

Bron: CBS (Bevolkingsstatistieken), bewerking ABF. Peildatum: 1 januari.

Asielverzoeken naar herkomstland, 2009-2015

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Afghaans	1.400	1.585	2.395	1.620	1.365	880	2.860
Armeens	370	650	580	315	265	205	115
Chinees	340	320	315	225	150	110	210
Egyptisch	50	45	80	205	230	130	115
Eritrees	485	410	500	480	920	3.910	7.420
Iraaks	2.165	1.905	2.005	1.885	955	1.320	3.235
Iraans	585	865	1.185	1.195	1.020	665	2.025
Russisch	170	230	495	810	305	195	155
Somalisch	6.025	3.670	1.985	1.425	1.215	595	445
Syrisch	130	150	200	575	2.265	8.790	18.730
Overig	4.440	5.325	4.890	4.435	4.405	7.735	9.725
Totaal	16.160	15.155	14.630	13.170	13.095	24.535	45.035

Asielverzoeken naar herkomstland, 2009-2015

Het totaal aantal aanvragen voor een verblijfsvergunning in Nederland is in 2015 met 45.000 bijna twee keer zo hoog als in 2014. De meeste asielzoekers komen in 2014 en 2015 uit Syrië en Eritrea: respectievelijk 52 en 58 procent van het totaal aantal aanvragen.

Opmerking: door afronding kan de som van uitsplitsingen afwijken van het totaal.

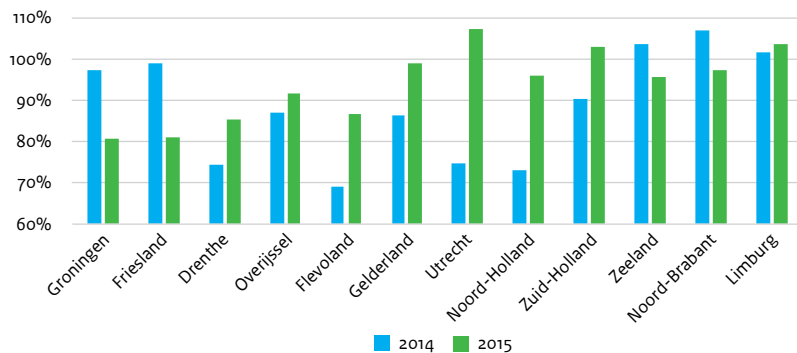
Bron: CBS. Peildatum: 1 januari.

Taakstelling en realisatie huisvesting vergunninghouders, 2014-2015

	2014			2015		
	taakstelling	realisatie	percentage*	taakstelling	realisatie	percentage*
Groningen	553	537	97%	1.009	815	81%
Friesland	611	604	99%	1.113	902	81%
Drenthe	459	341	74%	840	717	85%
Overijssel	1.069	931	87%	1.957	1.793	92%
Flevoland	373	257	69%	686	595	87%
Gelderland	1.875	1.616	86%	3.420	3.381	99%
Utrecht	1.170	873	75%	2.155	2.311	107%
Noord-Holland	2.555	1.864	73%	4.702	4.517	96%
Zuid-Holland	3.333	3.006	90%	6.134	6.304	103%
Zeeland	358	371	104%	658	630	96%
Noord-Brabant	2.334	2.498	107%	4.272	4.150	97%
Limburg	1.060	1.077	102%	1.925	1.995	104%
Totaal	15.750	13.975	89%	28.871	28.110	97%

* realisatie als percentage van taakstelling

Huisvesting vergunninghouders, realisatie als percentage van de taakstelling, 2014-2015

Asielzoekers die een verblijfsvergunning hebben ontvangen - 'vergunninghouders' - verhuizen naar een eigen woonruimte. Gemeenten krijgen door het Rijk een taakstelling opgelegd voor het aantal te huisvesten vergunninghouders. In 2015 moesten alle gemeenten in totaal circa 29.000 vluchtelingen huisvesten, waarvan 97 procent werd gerealiseerd. Per provincie lopen de resultaten over beide jaren uiteen.

Opmerking: door afronding kan de som van uitsplitsingen afwijken van het totaal.

Bron: Rijkssoeverheid. Peildatum: 1 januari.

Aantal inwoners van EU-lidstaten (x 1 mln), 2004-2015

	2004	2006	2008	2010	2012	2014	2015	Mutatie 2004-2015
België	10,4	10,5	10,7	10,8	11,1	11,2	11,3	8%
Bulgarije	7,7	7,6	7,5	7,4	7,3	7,2	7,2	-7%
Tsjechië	10,2	10,2	10,3	10,5	10,5	10,5	10,5	3%
Denemarken	5,4	5,4	5,5	5,5	5,6	5,6	5,7	5%
Duitsland	82,5	82,4	82,2	81,8	80,3	80,8	81,2	-2%
Estland	1,4	1,4	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	-4%
Ierland	4,0	4,2	4,5	4,5	4,6	4,6	4,6	15%
Griekenland	10,9	11,0	11,1	11,1	11,1	10,9	10,8	-1%
Spanje	42,5	44,0	45,7	46,5	46,8	46,5	46,4	9%
Frankrijk	62,3	63,2	64,0	64,7	65,3	65,8	66,4	7%
Kroatië	4,3	4,3	4,3	4,3	4,3	4,2	4,2	-2%
Italië	57,5	58,1	58,7	59,2	59,4	60,8	60,8	6%
Cyprus	0,7	0,7	0,8	0,8	0,9	0,9	0,8	17%
Letland	2,3	2,2	2,2	2,1	2,0	2,0	2,0	-13%
Litouwen	3,4	3,3	3,2	3,1	3,0	2,9	2,9	-14%
Luxemburg	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6	24%
Hongarije	10,1	10,1	10,0	10,0	9,9	9,9	9,8	-3%
Malta	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	7%
Nederland	16,3	16,3	16,4	16,6	16,7	16,8	16,9	4%
Oostenrijk	8,1	8,3	8,3	8,4	8,4	8,5	8,6	5%
Polen	38,2	38,2	38,1	38,0	38,1	38,0	38,0	0%
Portugal	10,5	10,5	10,6	10,6	10,5	10,4	10,4	-1%
Roemenië	21,5	21,3	20,6	20,3	20,1	19,9	19,9	-8%
Slovenië	2,0	2,0	2,0	2,0	2,1	2,1	2,1	3%
Slowakije	5,4	5,4	5,4	5,4	5,4	5,4	5,4	1%
Finland	5,2	5,3	5,3	5,4	5,4	5,5	5,5	5%
Zweden	9,0	9,0	9,2	9,3	9,5	9,6	9,7	9%
Verenigd Koninkrijk	59,8	60,6	61,6	62,5	63,5	64,4	64,8	8%
EU-28	492,6	496,4	500,3	503,2	504,1	506,9	508,2	3%

Op 1 januari 2015 woonden er in de huidige EU-lidstaten 508 miljoen mensen. Dat is 15,6 miljoen (3 procent) meer dan 11 jaar geleden. Deze groei komt grotendeels voor rekening van enkele lidstaten met veel inwoners: Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk, Italië en Spanje. In de Oost-Europese landen ligt de groei een stuk lager of is deze negatief. Ook in Duitsland is de afgelopen jaren sprake van een daling van de bevolking. In Nederland is de bevolking in de afgelopen 11 jaar met ruim een half miljoen gegroeid (4 procent).

Opmerking: door afronding kan de som van uitsplitsingen afwijken van het totaal.

Bron: Eurostat. Peildatum: 1 januari.

Bevolkingssamenstelling EU-lidstaten naar leeftijd, 2014

	<15	15-24	25-49	50-64	65-79	>80	Totaal
							x 1.000
België	17%	12%	34%	20%	13%	5%	11.204
Bulgarije	14%	10%	35%	21%	15%	4%	7.246
Cyprus	16%	14%	38%	18%	11%	3%	858
Denemarken	17%	13%	33%	19%	14%	4%	5.617
Duitsland	13%	11%	34%	22%	15%	5%	80.767
Estland	16%	11%	35%	20%	14%	5%	1.316
Finland	16%	12%	32%	21%	14%	5%	5.451
Frankrijk	19%	12%	32%	19%	12%	6%	65.836
Griekenland	15%	10%	36%	19%	15%	6%	10.927
Hongarije	14%	12%	36%	21%	13%	4%	9.877
Ierland	22%	11%	37%	17%	10%	3%	4.606
Italië	14%	10%	35%	20%	15%	6%	60.783
Kroatië	15%	12%	34%	21%	14%	5%	4.247
Letland	15%	11%	34%	21%	14%	5%	2.001
Litouwen	15%	13%	33%	21%	14%	5%	2.943
Luxemburg	17%	12%	38%	19%	10%	4%	550
Malta	14%	13%	34%	21%	14%	4%	425
Nederland	17%	12%	33%	20%	13%	4%	16.829
Oostenrijk	14%	12%	36%	20%	13%	5%	8.507
Polen	15%	12%	36%	21%	11%	4%	38.018
Portugal	15%	11%	35%	20%	14%	6%	10.427
Roemenië	16%	11%	37%	20%	13%	4%	19.947
Slovenië	15%	10%	36%	22%	13%	5%	2.061
Slowakije	15%	13%	38%	20%	11%	3%	5.416
Spanje	15%	10%	38%	19%	12%	6%	46.512
Tsjechië	15%	11%	37%	20%	13%	4%	10.512
Verenigd Koninkrijk	18%	13%	34%	18%	13%	5%	64.351
Zweden	17%	13%	33%	18%	14%	5%	9.645
EU-28	16%	11%	35%	20%	13%	5%	506.881

In de 28 EU-lidstaten wonen in 2014 iets meer dan een half miljard mensen, circa 7% van de wereldbevolking. De EU overtreft daarmee de Verenigde Staten (ruim 300 miljoen inwoners) maar blijft ver onder de bevolkingsaantallen van China (1,3 miljard) en India (1,2 miljard). Binnen de EU neemt Nederland 3,3 procent van de bevolking voor haar rekening en staat daarmee op de 8e plaats. Koploper is Duitsland met 81 miljoen (16 procent van de EU-bevolking). Van alle grote EU-landen is de vergrijzing het grootst in Italië en Duitsland, waar 21 procent van de inwoners 65 jaar of ouder is. Het laagst is het aandeel 65-plussers in Ierland (13 procent).

Opmerking: door afronding kan de som van uitsplitsingen afwijken van het totaal.

Bron: Eurostat. Peildatum: 1 januari.

Oppervlakte en bevolkingsdichtheid in de EU-lidstaten, 2014

	Oppervlakte*	Aantal inwoners	Inwoners per km ²
	km ² x 1.000	x 1.000	
België	31	11.204	367
Bulgarije	111	7.246	65
Cyprus	9	858	93
Denemarken	43	5.617	131
Duitsland	357	80.767	226
Estland	45	1.316	29
Finland	338	5.451	16
Frankrijk	633	65.836	104
Griekenland	132	10.927	83
Hongarije	93	9.877	106
Ierland	70	4.606	66
Italië	302	60.783	201
Kroatië	56	4.247	76
Letland	65	2.001	31
Litouwen	65	2.943	45
Luxemburg	3	550	213
Malta	0	425	1346
Nederland	42	16.829	405
Oostenrijk	84	8.507	101
Polen	313	38.018	122
Portugal	92	10.427	113
Roemenië	238	19.947	84
Slovenië	20	2.061	102
Slowakije	49	5.416	110
Spanje	506	46.512	92
Tsjechië	79	10.512	133
Verenigd Koninkrijk	249	64.351	259
Zweden	439	9.645	22
EU-28	4.463	506.881	114

*is gedefinieerd als het nationale territorium, exclusief territoriale of binnenlandse wateren

De 28 EU-lidstaten hebben een grondgebied van bijna 4,5 miljoen km² waarop meer dan een half miljard mensen wonen: een bevolkingsdichtheid van gemiddeld 114 inwoners per km². Nederland is, op Malta na, het dichtstbevolkt van alle EU-lidstaten, gevolgd door België. In Finland is de bevolkingsdichtheid het laagst.

Opmerking: door afronding kan de som van uitsplitsingen afwijken van het totaal.

Bron: Eurostat. Peildatum: 1 januari.

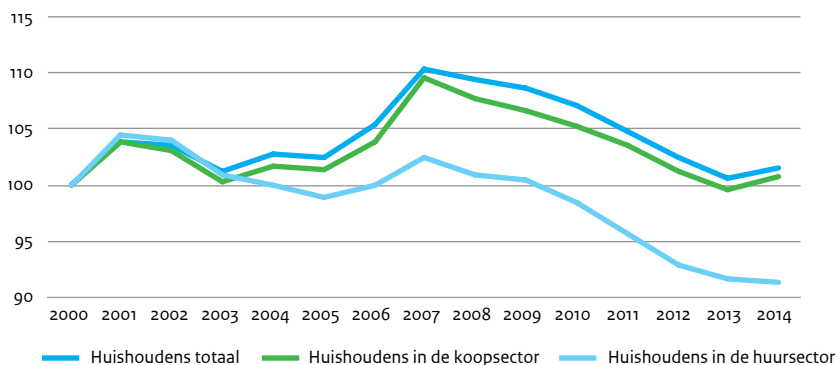
6

Betaalbaarheid

Inkomensontwikkeling van huishoudens naar woonsituatie, 2000-2014

	Koopsector	Huursector	Totaal huishoudens
2000	€ 42.800	€ 24.900	€ 33.900
2001	€ 44.400	€ 26.000	€ 35.200
2002	€ 44.100	€ 25.900	€ 35.100
2003	€ 42.900	€ 25.100	€ 34.300
2004	€ 43.500	€ 24.900	€ 34.800
2005	€ 43.400	€ 24.600	€ 34.700
2006	€ 44.400	€ 24.900	€ 35.700
2007	€ 46.900	€ 25.500	€ 37.400
2008	€ 46.100	€ 25.100	€ 37.100
2009	€ 45.600	€ 25.000	€ 36.800
2010	€ 45.000	€ 24.500	€ 36.300
2011	€ 44.300	€ 23.800	€ 35.500
2012	€ 43.300	€ 23.100	€ 34.700
2013	€ 42.600	€ 22.800	€ 34.100
2014	€ 43.100	€ 22.700	€ 34.400

Inkomensontwikkeling index (2000=100), 2000-2014

De inkomens van huishoudens in de koopsector zijn in het jaar 2014 gemiddeld bijna twee keer zo hoog als die van huishoudens in de huursector. Vanaf het jaar 2000 zijn de inkomens van huishoudens in de koopsector gemiddeld niet meer onder het niveau van dat jaar gekomen. De inkomens in de huursector zijn gemiddeld met 9 procent gedaald ten opzichte van 2000.

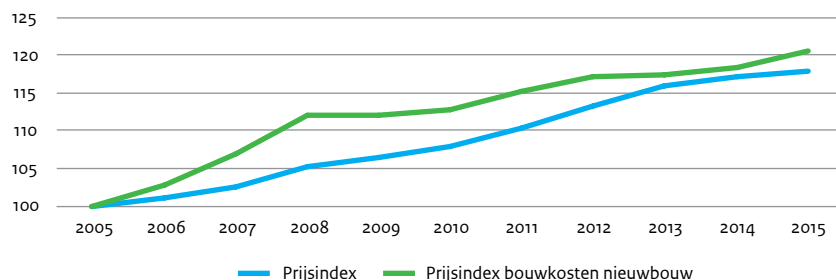
Opmerking: door afronding kan de som van uitsplitsingen afwijken van het totaal.

Bron: CBS. Peildatum: 1 januari.

Inflatie, prijsindex en bouwkosten nieuwbouw (2005=100), 2005-2015

	Inflatie	Prijsindex consumentenprijzen	Prijsindex bouwkosten nieuwbouw
2005	1,7%	100,0	100,0
2006	1,1%	101,1	102,9
2007	1,6%	102,7	107,1
2008	2,5%	105,3	112,0
2009	1,2%	106,5	112,2
2010	1,3%	107,9	112,9
2011	2,3%	110,4	115,1
2012	2,5%	113,2	117,1
2013	2,5%	116,0	117,3
2014	1,0%	117,2	118,4
2015	0,6%	117,9	120,5

Inflatie en bouwkosten (index: 2005=100), 2005-2015

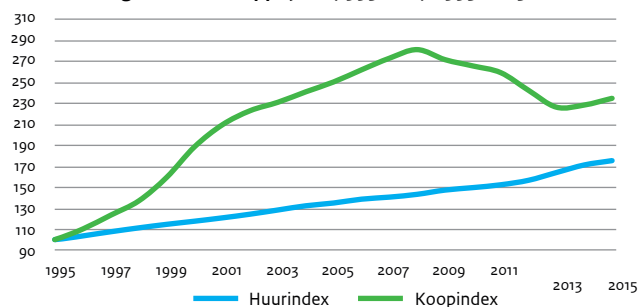
In 2015 is de inflatie in Nederland 0,6 procent. De inflatie in Nederland wordt gemeten als de stijging van de prijsindex van de gezinsconsumptie ten opzichte van de overeenkomstige periode in het voorgaande jaar. Deze index geeft het prijsverloop weer van een pakket goederen en diensten, zoals dit gemiddeld wordt aangeschaft door huishoudens in Nederland. De prijsverandering heeft betrekking op het consumptiepakket van alle huishoudens. Gedurende 2005-2015 stegen zowel de consumentenprijzen als de prijzen van nieuwbouw gestaag.

Bron: CBS.

Ontwikkelingen van de koop- en huurprijzen (1995=100), 1995-2015

	Huurindex	Koopindex
1995	100	100
1996	104	111
1997	108	124
1998	112	137
1999	115	160
2000	118	189
2001	121	210
2002	125	223
2003	129	231
2004	133	241
2005	135	251
2006	139	262
2007	141	273
2008	144	282
2009	148	272
2010	150	266
2011	153	260
2012	157	243
2013	164	227
2014	172	229
2015	176	235

Ontwikkeling huur- en kooprijzen (1995=100), 1995-2015

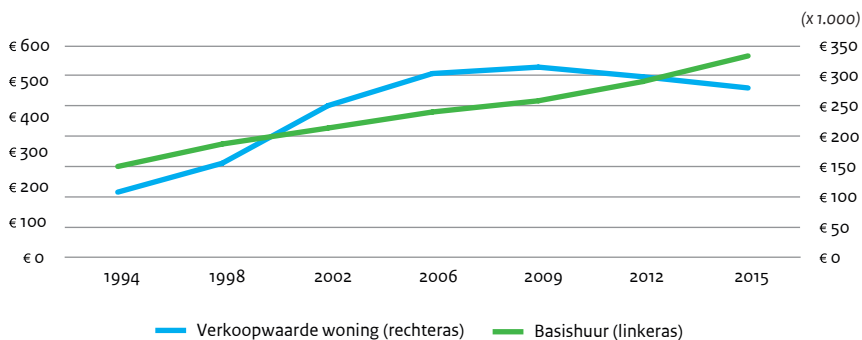
De huurindex wordt gevormd door huurverhoging inclusief harmonisatie van jaar op jaar. De koopindex wordt berekend uit de jaar-op-jaarontwikkeling van de prijsindex-verkooprijzen. De prijsontwikkeling in de huursector geeft een geleidelijke stijging van de huren aan tussen 1995 en 2015. De verkooprijzen in de koopsector zijn tot 2008 snel gestegen. Na 2008 zijn de verkooprijzen gedaald. Sinds 2014 is er weer een stijging waar te nemen. De huurmarkt is grotendeels gereguleerd, terwijl de waardeontwikkeling van eigen woningen veel gevoeliger is voor vrije marktwerking.

Bron: CBS en Kadaster.

Basishuur en verkoopwaarde bestaande woningen, 1994-2015

	1994	1998	2002	2006	2009	2012	2015
Basishuur	€ 257	€ 321	€ 365	€ 411	€ 445	€ 499	€ 569
Verkoopwaarde woning (x 1.000)	€ 107	€ 154	€ 252	€ 304	€ 315	€ 298	€ 280

Basishuur en verkoopwaarde bestaande woningen, 1994-2015

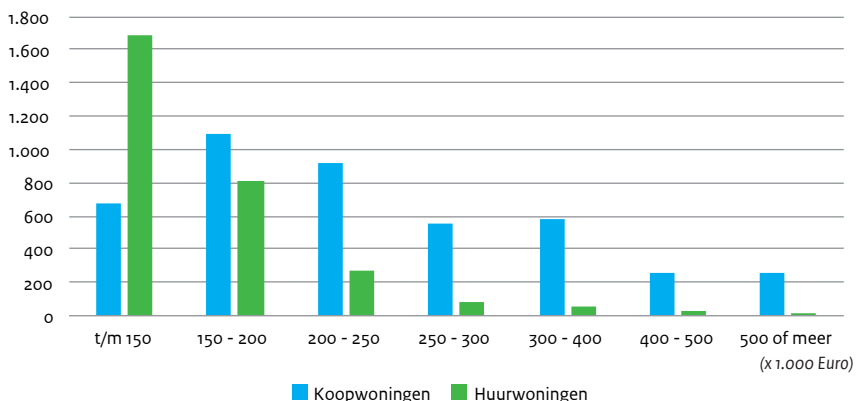
Na 1994 hebben de basishuur en verkoopwaarden van woningen een ander verloop gehad: respectievelijk geleidelijk stijgend versus schokkend (sterk stijgend én dalend). Desondanks is in de periode 1994-2015 de totale gemiddelde stijging vergelijkbaar: respectievelijk een factor 2,2 en 2,6. De stijging van de verkoopwaarde is in die periode iets sterker geweest dan die van de basishuren.

Bron: meerdere WoON's en WBO's. Peildatum: 1 januari.

Aantal woningen (x 1.000) naar WOZ-waarde, 2015

	Koopwoningen		Huurwoningen	
t/m € 150.000	679	16%	1.683	57%
€ 150.000 - € 200.000	1.092	25%	816	28%
€ 200.000 - € 250.000	913	21%	270	9%
€ 250.000 - € 300.000	557	13%	80	3%
€ 300.000 - € 400.000	577	13%	61	2%
€ 400.000 - € 500.000	255	6%	22	1%
€ 500.000 of meer	254	6%	19	1%
Totaal	4.328	100%	2.950	100%

Aantal woningen (x 1.000) naar WOZ-waarde, 2015

Huur- en koopwoningen verschillen sterk in hoe de WOZ-waarde ervan is verdeeld. In de koopsector heeft bijvoorbeeld 16 procent van de huizen een WOZ-waarde lager dan €150.000, terwijl dit in de huursector 57 procent is.

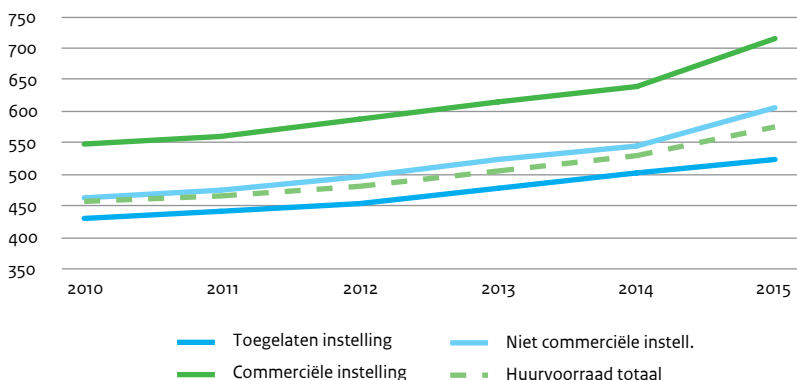
Bron: WoON 2015. Peildatum: 1 januari.

Ontwikkeling van de kale huur naar type verhuurder, 2010-2015 en verhouding feitelijke huur / maximaal toegestane huur, 2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2015*
Type verhuurder							
toegelaten instelling	€ 430	€ 440	€ 454	€ 479	€ 503	€ 523	71%
niet-commerciële instell.	€ 462	€ 474	€ 495	€ 525	€ 545	€ 607	76%
commerciële instelling	€ 548	€ 561	€ 587	€ 614	€ 638	€ 716	87%
Huurvoorraad totaal	€ 457	€ 465	€ 482	€ 506	€ 530	€ 575	74%

* verhouding feitelijke huur / maximaal toegestane huur

Ontwikkeling van de kale huur (€) naar type verhuurder, 2010-2015

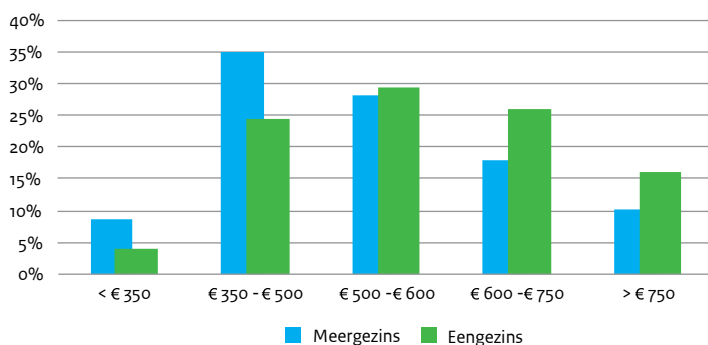
De kale huur is tussen 2010 en 2014 op een vergelijkbare manier toegenomen bij (niet-)commerciële en toegelaten instellingen. Vanaf 2014 zijn de huren bij de toegelaten instellingen minder sterk gestegen dan bij de andere typen verhuurders. De toegelaten instellingen bieden gemiddeld de goedkoopste huurwoningen (voor 71 procent van de maximaal toegestane huurprijs).

Bron: CBS, Huurenquête. Peildatum: 1 juli.

Gemiddelde kale huur naar woningtype, 2000-2015

	2000	2008	2010	2012	2013	2014	2015
Woningtype							
eengezinswoning	€ 349	€ 450	€ 475	€ 496	€ 521	€ 547	€ 603
meergezinswoning	€ 311	€ 410	€ 439	€ 468	€ 492	€ 514	€ 551
Gemiddelde huur	€ 329	€ 430	€ 457	€ 482	€ 506	€ 530	€ 575

Woningtype naar huurprijsklasse, 2015

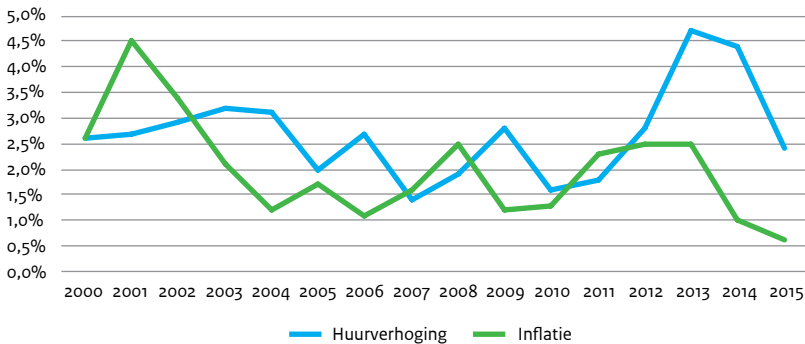
De gemiddelde kale huur per maand van eengezinswoningen ligt in 2015 € 52 hoger dan de huurprijs van meergezinswoningen. Het grootste deel van de eengezinswoningen (30 procent) heeft een huurprijs die ligt tussen de € 500 en € 600. De meest voorkomende huurprijsklasse bij meergezinswoningen is de prijsklasse € 350 tot € 500. In de lagere prijsklassen zijn relatief meer meergezinswoningen en in de hogere prijsklassen zijn juist relatief meer eengezinswoningen. Ten opzichte van de kale huurprijzen van 2000 zijn huren van meergezinswoningen tot 2015 (77 procent) iets sterker gestegen dan de huurprijzen van eengezinswoningen (73 procent).

Bron: CBS, Huurenquête. Peildatum: 1 juli.

Huurverhoging en inflatie, 2002-2015

	2002	2008	2010	2012	2013	2014	2015
Huurverhoging (incl. harmonisatie)	2,9%	1,9%	1,6%	2,8%	4,7%	4,4%	2,4%
Inflatie	3,4%	2,5%	1,3%	2,5%	2,5%	1,0%	0,6%
Aandeel woningvoorraad							
< 0%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	3%
0%	6%	6%	5%	5%	4%	4%	7%
0-1%	1%	1%	2%	1%	1%	1%	11%
1-2%	3%	83%	85%	2%	1%	2%	24%
2-3%	50%	3%	2%	85%	7%	12%	41%
3-3,9%	28%	1%	1%	1%	4%	9%	3%
> 3,9 %	12%	5%	4%	5%	83%	71%	12%
Voorraad huursector (x 1.000)							
	3.080	2.935	2.918	2.909	3.109	3.054	3.141

Huurverhoging en inflatie, 2000-2015

Jaarlijks stelt de regering het maximale huurverhogingspercentage vast. Naast de jaarlijkse huurverhoging kunnen verhuurders bij mutatie (nieuwe verhuring) de huurprijs wijzigen (harmonisatie). Hiermee is het voor verhuurders mogelijk een achtergebleven huurprijs in overeenstemming te brengen met de streefhuur. Een klein deel van de Nederlandse huurwoningenvoorraad is geliberaliseerd en niet gebonden aan een maximale huurprijs op basis van een puntentelling volgens het Woningwaarderingstelsel. De gemiddelde huurverhoging inclusief huurharmonisatie bedroeg in 2015 2,4 procent.

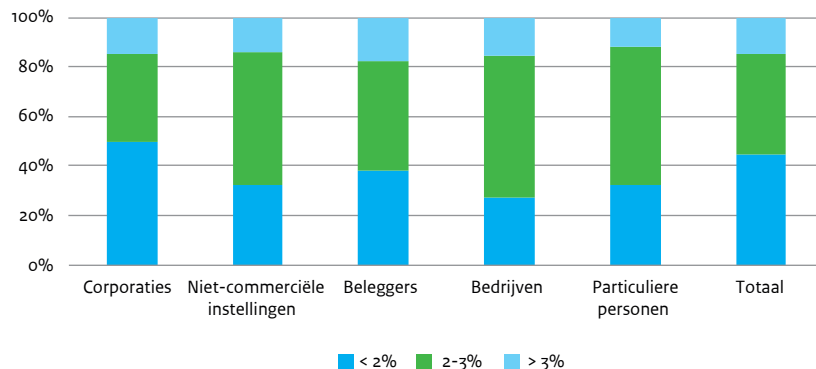
Opmerking: door afronding kan de som van uitsplitsingen afwijken van het totaal.

Bron: CBS, Huurenquête. Peildatum: 1 juli.

Zuivere huurverhoging naar type verhuurder, 2015

	Corporaties	Niet-commerciële instellingen	Beleggers	Bedrijven	Particuliere personen	Totaal
< 0%	3%	3%	2%	4%	2%	3%
0%	6%	9%	8%	6%	16%	7%
0-1%	12%	8%	10%	9%	8%	11%
1-2%	29%	13%	18%	9%	6%	24%
2-3%	36%	54%	44%	58%	56%	41%
3-3,9%	3%	2%	6%	3%	3%	3%
> 3,9%	12%	12%	12%	13%	9%	12%
Gemiddelde	2,7%	2,5%	2,2%	2,6%	2,4%	2,6%
Voorraad huursector (x 1.000)	2.236	95	233	404	173	3.141

Verdeling van zuivere huurverhoging naar type verhuurder, 2015

De zuivere huurverhoging lag in 2015 in 65 procent van alle gevallen tussen 1% en 3% Corporaties verhoogden in 2015 de huren gemiddeld genomen het meest (met 2,7%); beleggers het minst (met 2,2%). Bij beleggers is het aandeel huurverhogingen in 2015 van meer dan 3% het grootst (18 procent), terwijl bij corporaties het aandeel huurverhogingen minder dan 2% in 2015 juist het kleinst is (50 procent).

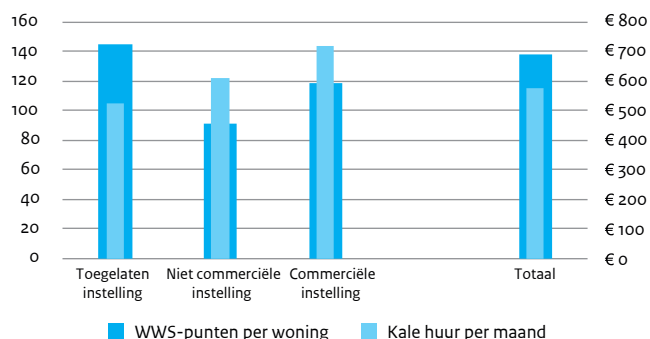
Opmerking: door afronding kan de som van uitsplitsingen afwijken van het totaal.

Bron: CBS, Huurenquête. Peildatum: 1 juli.

Prijs en kwaliteit van huurwoningen naar woningkenmerken en type verhuurder, 2015

	WWS-punten per woning	Kale huur per maand	Puntprijs (kale huur / WWS punten)
Woningtype			
eengezinswoning	159	€ 603	3,46
meergezinswoning	120	€ 551	4,03
Bouwjaar			
< 1945	105	€ 547	3,89
1945-1959	126	€ 478	3,46
1960-1969	134	€ 522	3,61
1970-1979	150	€ 574	3,68
1980-1989	141	€ 564	3,78
1990 en later	152	€ 677	3,92
Type verhuurder			
toegelaten instelling	145	€ 523	3,61
niet commerciële instelling	91	€ 607	3,83
commerciële instelling	118	€ 716	4,44
Nederland	138	€ 575	3,76

WWS punten per woning en kale huur per maand, 2015

De kwaliteit van een huurwoning wordt uitgedrukt in een puntenaantal volgens het wettelijk vastgesteld woningwaarderingssysteem (WWS) en gebruikt om de huurprijs te bepalen. De gemiddelde puntprijs in Nederland is €3,76. Commerciële instellingen hebben een bovengemiddelde puntprijs, toegelaten instellingen verhuren relatief goedkoop.

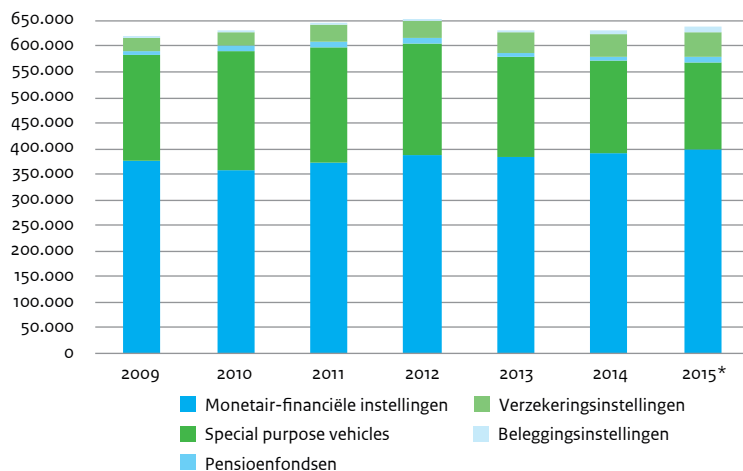
Bron: CBS, Huurenquête. Peildatum: 1 juli.

Ontwikkeling totale hypotheekschuld (x 1 mln), 2009-2015

	Kredietverstrekkers woning hypotheek						
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015*
Monetair-financiële instellingen	375.600	358.500	371.700	386.800	385.200	389.800	399.400
Special purpose vehicles	206.000	232.500	228.100	218.400	193.100	181.600	170.900
Pensioenfondsen	10.700	10.500	10.500	10.600	9.000	8.200	9.400
Verzekeringsinstellingen	23.700	27.200	32.300	33.700	41.700	44.900	47.100
Beleggingsinstellingen	1.700	1.800	2.100	2.500	3.700	6.700	10.700
Totaal	617.600	630.500	644.700	652.000	632.700	631.200	637.600

* 3e kwartaal

Totale schuld woning hypotheek, 2009-2015

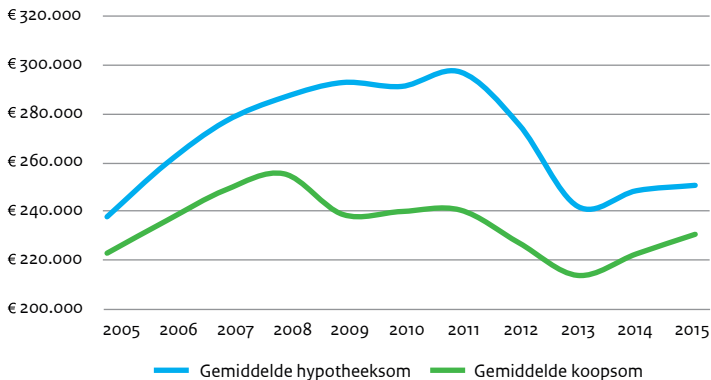
De totale hypotheekschuld voor woningen is sinds 2012 afgenomen van 652 naar 638 miljard. In 2015 is ongeveer 63 procent van dat bedrag verstrekt door monetair-financiële instellingen, zoals banken. Ruim een kwart wordt de laatste jaren verstrekt door Special Purpose Vehicles (SPV's): instellingen die zijn opgericht in het kader van zogeheten securitisaties. Bij een securitisatie draagt de kredietverstrekker leningen of de kredietrisico's daarvan over aan een SPV. De verstrekte hypotheeksom door SPV's vermindert sinds 2012.

Bron: DNB - Vermogenscomponenten van Nederlandse huishoudens.

Hypotheek op woningen, 2005-2015

	Geregistreerde verkochte woningen	Gemiddelde koopsom	Aantal nieuwe hypotheek	Gemiddelde hypotheeksom	Prijsindex bestaande koopwoningen (2010=100)
2005	206.600	222.700	560.900	237.700	94,4
2006	209.800	235.800	533.800	259.200	98,7
2007	202.400	248.300	453.000	276.300	102,8
2008	182.400	254.900	374.100	286.200	105,9
2009	127.500	238.300	256.900	292.200	102,3
2010	126.100	239.500	255.300	290.600	100,0
2011	120.700	240.100	245.000	296.500	97,6
2012	117.300	226.700	200.000	275.000	91,3
2013	110.100	213.400	170.000	241.600	85,3
2014	153.500	222.200	222.700	248.000	86,1
2015	178.300	230.200	252.800	250.200	88,5

Gemiddelde koop- en hypotheeksom, 2005-2015

Met het inzetten van de crisis in 2008 is het aantal verkochte bestaande woningen scherp gedaald, evenals het aantal afgesloten hypotheek. Na 2013 krabbelde de koopwoningmarkt weer op en stegen de verkopen, de hypotheekafsluitingen, de gemiddelde koopsom en hypotheeksom.

Opmerking: de gegevens van de gemiddelde koopsom en prijsindex bestaande koopwoningen hebben alleen betrekking op transacties van bestaande koopwoningen.

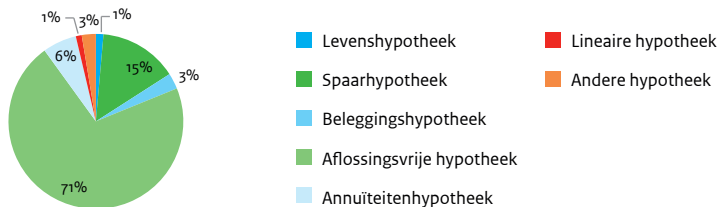
Bron: Kadaster (maanddata).

Lopende hypotheeklen naar soort (x 1.000), 2015

2015		
Combinatiehypotheek	958	28%
<i>Enkelvoudige hypotheek*</i>		
Levenshypotheek	38	1%
Spaarhypotheek	395	11%
Beleggingshypotheek	80	2%
Aflossingsvrije hypotheek	1.938	53%
Annuititeitenhypotheek	171	5%
Lineaire hypotheek	30	1%
Andere hypotheek	71	2%
Totaal	3.681	
<i>Nationale hypotheekgarantie</i>		
Wel	1.405	38%
Niet	1.770	48%
Weet niet	507	14%
Totaal	3.681	100%

* Enkelvoudige hypotheeklen bestaan uit één hypotheekvorm

Huishoudens met een enkelvoudige hypotheek, 2015

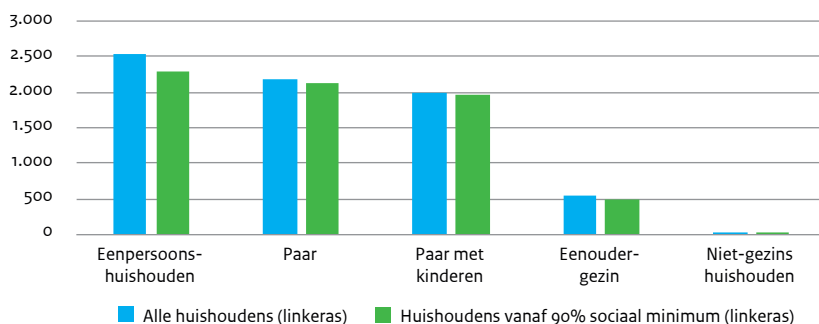
Van alle in 2015 lopende hypotheeklen is de aflossingsvrije hypotheek met afstand de meest gekozen vorm. Bij deze hypotheek wordt niet afgelost, maar alleen rente betaald. In 28 procent van de hypotheeklen is een combinatiehypotheek afgesloten of ontstaan (door het nemen van een tweede hypotheek), vaak een spaar-, beleggings- of levenshypotheek in combinatie met een aflossingsvrije hypotheek. 15 procent van de huishoudens met een enkelvoudige hypotheek heeft een spaarhypotheek. Het aandeel lopende hypotheeklen afgesloten met nationale hypotheekgarantie is in vergelijking met 2012 ongeveer gelijk gebleven.

Opmerkingen: door afronding kan de som van uitsplitsingen afwijken van het totaal. Cijfers over Bouwen en Wonen 2013 bevat ook gegevens over 2012. Door wijzigingen in de vragenlijst zijn de resultaten met 2015 niet goed vergelijkbaar. Bron: WoON 2015. Peildatum: 1 januari.

Huishoudens met inkomen vanaf 90% sociaal minimum naar kenmerken (x 1.000), 2015

	Alle huishoudens	Huishoudens met inkomen vanaf 90% sociaal minimum	%
Woningsector			
huursector	2.950	2.671	91%
koopsector	4.328	4.246	98%
Huishoudenstype			
eenpersoonshuishouden	2.530	2.304	91%
paar	2.181	2.136	98%
paar met kinderen	1.988	1.955	98%
eenoudergezin	540	488	90%
niet-gezinshuishouden	40	33	82%
Bestaansbron			
geen inkomensbron	20	5	25%
betaald werk	4.379	4.255	97%
AOW / pensioen	1.949	1.897	97%
overige uitkering	931	760	82%
Totaal	7.278	6.917	95%

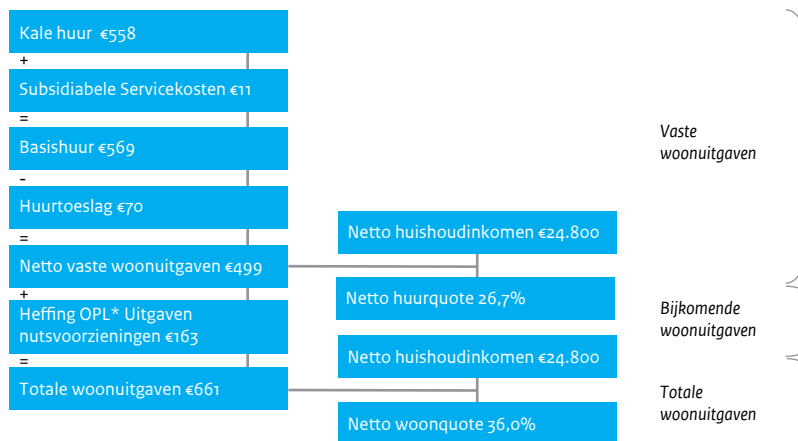
Huishoudens met inkomen vanaf 90% sociaal minimum (x 1.000), 2015

Bij het in beeld brengen van woonlasten worden om methodologische redenen huishoudens betrokken met een inkomen boven 90 procent van het sociaal minimum. Het sociaal minimum is het bijstandsniveau voor huishoudens zonder AOW en AOW voor huishoudens vanaf de AOW-leeftijd. Ook het NIBUD hanteert deze werkwijze bij haar budgetnormering.

Bron: WoON 2015. Peildatum: 1 januari.

Opbouw maandelijkse woonuitgaven van huurders, 2015

Huurders hebben gemiddeld lagere woonuitgaven dan eigenaars-bewoners. Huurders geven in verhouding tot hun inkomen meer uit dan eigenaars-bewoners: 26,7 tegenover 20,1 procent (in 2015). Hierin zijn geen heffingen OPL* en uitgaven voor nutsvoorzieningen meegenomen. Indien dat wel wordt betrokken, nemen bij zowel huurders als eigenaar-bewoners de relatieve lasten toe tot respectievelijk 36,0 en 27,2 procent.

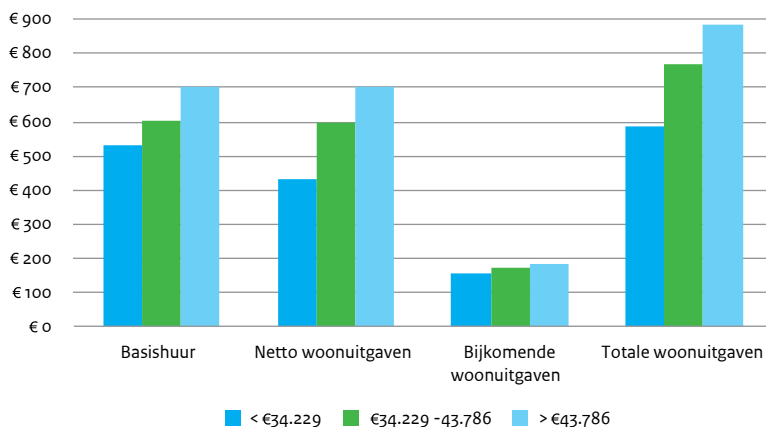
* OPL - Overige Publiekrechtelijke Lichamen (onroerendzaakbelasting, rioolrechten e.d.)

Bron: WoON 2015. Peildatum: 1 januari.

Opbouw maandelijkse woonlasten naar inkomensgroep in een huurwoning, 2015

	< €34.229	€34.229 - €43.786	> €43.786	Totaal
Basishuur	€ 531	€ 601	€ 704	€ 569
Netto woonuitgaven (basishuur-huurtoeslag)	€ 433	€ 597	€ 703	€ 499
Bijkomende woonuitgaven	€ 156	€ 173	€ 184	€ 163
Totale woonuitgaven	€ 589	€ 770	€ 887	€ 661
Gemiddeld netto jaarinkomen	€ 18.700	€ 30.000	€ 46.400	€ 24.800
Netto huurquote	28,9%	24,3%	19,3%	26,7%
Woonquote huursector	39,6%	31,3%	24,4%	36,0%

Woonuitgaven huurders naar inkomensgroep, 2015

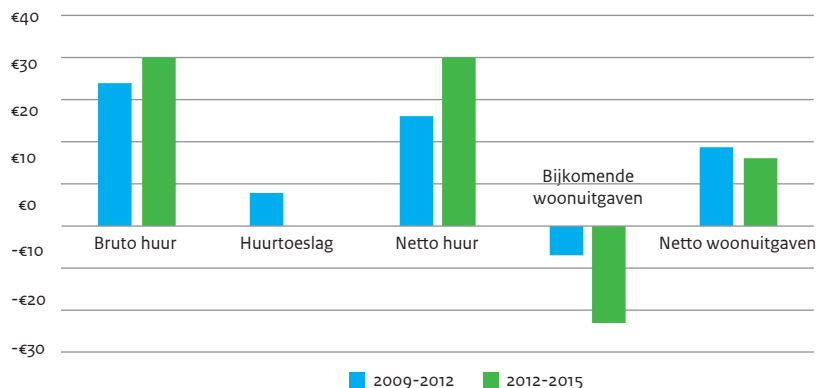
De woonuitgaven van huurders stijgen naarmate het inkomen hoger wordt. Huurders met de hoogste inkomens besteden een minder groot deel van hun inkomen aan de woonuitgaven.

Bron: WoON 2015. Peildatum: 1 januari.

Ontwikkeling opbouw maandelijkse woonuitgaven van huurders, 2009-2015

	2009	2012	2015	Verschil 2012-2015	
				absoluut	relatief
Bruto huur	€ 495	€ 529	€ 569	€ 40	7%
Huurtoeslag	€ 62	€ 70	€ 70	€ 0	0%
Netto huur	€ 433	€ 459	€ 499	€ 39	9%
Bijkomende woonuitgaven	€ 193	€ 186	€ 163	-€ 24	-13%
Netto woonuitgaven	€ 626	€ 645	€ 661	€ 16	2%
Netto besteedbaar inkomen	€ 27.100	€ 25.700	€ 24.800	-€ 900	-4%
Netto huurquote	21,3%	23,8%	26,7%	3,0%	12%
Netto woonquote	31,4%	33,9%	36,0%	2,0%	6%

Ontwikkeling woonuitgaven huurders, 2009-2015

In 2015 betaalde een huurder gemiddeld €569 per maand aan huur. Na verrekening van de huurtoeslag waren de netto huuruitgaven €499. De bijkomende woonuitgaven (onder meer voor gas, elektra, water en gemeentelijke heffingen) daalden tussen 2012 en 2015 met 13 procent. Het reële huishoudinkomen van huurders daalde, van €25.700 in 2012 naar €24.800 in 2015. Door een lager besteedbaar inkomen en hogere woonuitgaven, werd een groter deel van het inkomen aan woonuitgaven uitgegeven (de netto woonquote). Bij huurders steeg deze, gemiddeld, tussen 2012 en 2015 van 33,9 naar 36,0 procent.

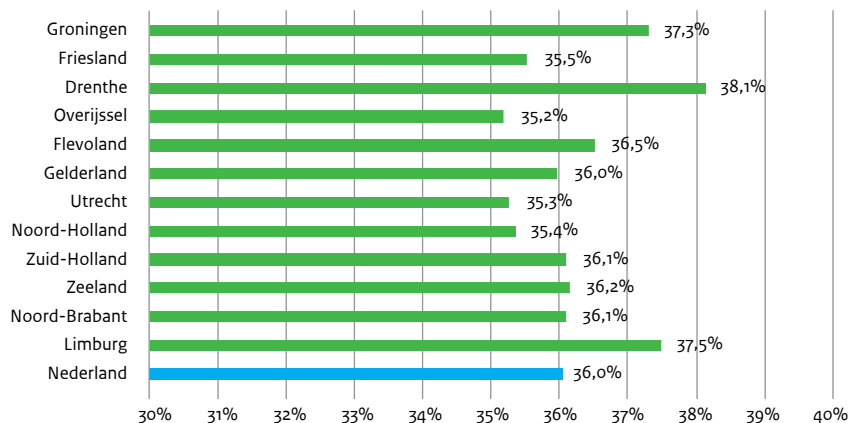
Opmerking: afronding veroorzaakt in de tabel enkele verschillen.

Bron: WoON 2015. Peildatum: 1 januari.

Netto huur- en woonquote naar provincie, 2009-2015

	Netto huurquote			Netto woonquote		
	2009	2012	2015	2009	2012	2015
Groningen	20,6%	24,1%	26,9%	31,7%	35,8%	37,3%
Friesland	20,4%	22,6%	25,4%	31,5%	33,8%	35,5%
Drenthe	20,4%	22,4%	27,4%	32,9%	34,7%	38,1%
Overijssel	21,1%	23,6%	25,9%	32,2%	34,6%	35,2%
Flevoland	21,4%	24,1%	27,0%	32,0%	34,8%	36,5%
Gelderland	21,4%	23,6%	27,1%	31,3%	33,4%	36,0%
Utrecht	21,2%	24,2%	27,0%	30,5%	33,2%	35,3%
Noord-Holland	21,4%	23,8%	26,4%	31,0%	33,6%	35,4%
Zuid-Holland	22,0%	23,7%	26,7%	31,8%	33,7%	36,1%
Zeeland	20,9%	23,4%	26,2%	31,3%	33,7%	36,2%
Noord-Brabant	21,0%	24,0%	27,0%	31,2%	34,2%	36,1%
Limburg	21,8%	24,2%	27,7%	32,8%	35,0%	37,5%
Nederland	21,3%	23,8%	26,7%	31,4%	33,9%	36,0%

Netto woonquote in de huursector naar provincie, 2015

Sinds 2009 is de netto huurquote gemiddeld toegenomen, totaal van 21,3 naar 26,7 procent in 2015. Inkomensdaling sinds de crisis speelt hierbij een belangrijke rol.

Bron: WoON 2015. Peildatum: 1 januari.

Opbouw maandelijkse woonuitgaven van eigenaar-bewoners, 2015

Eigenaars-bewoners hebben gemiddeld hogere woonuitgaven dan huurders. Hun inkomen is gemiddeld ook hoger dan dat van huurders. In 2015 is de netto koopquote 20,1 procent (tegenover een netto koopquote van 26,7 procent). Hierbij zijn geen heffingen OPL* en uitgaven voor nutsvoorzieningen meegenomen. Indien dat laatste wel wordt betrokken, nemen bij zowel eigenaar-bewoners als huurders de relatieve lasten in 2015 toe naar respectievelijk 27,2 en 36,0 procent.

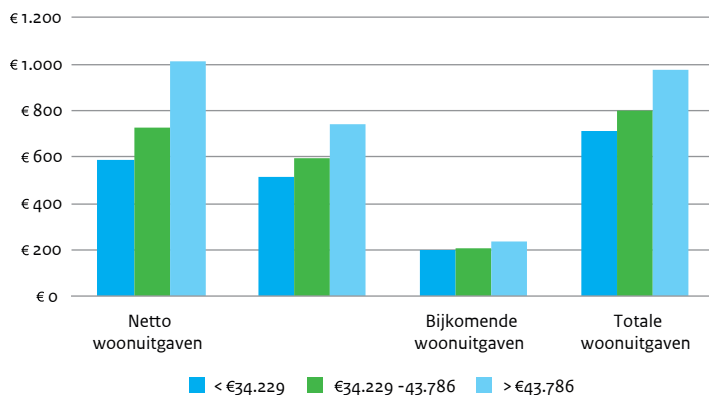
* OPL - Overige Publiekrechtelijke Lichamen (onroerendzaakbelasting, rioolrechten e.d.)

Bron: WoON 2015. Peildatum: 1 januari.

Opbouw van de maandelijkse woonlasten naar inkomensgroep in een koopwoning, 2015

	< €34.229	€34.229 - €43.786	> €43.786	Totaal
Bruto woonuitgaven (incl. onderhoudskosten)	€ 585	€ 728	€ 1.013	€ 879
Netto woonuitgaven (bruto - fiscaal effect)	€ 515	€ 592	€ 740	€ 670
Bijkomende woonuitgaven	€ 200	€ 205	€ 238	€ 225
Totale woonuitgaven	€ 715	€ 797	€ 977	€ 894
Gemiddeld netto jaarkomen	€ 24.200	€ 31.500	€ 56.900	€ 46.200
Netto koopquote	27,1%	23,0%	17,1%	20,1%
Woonquote koopsector	37,9%	31,0%	22,6%	27,2%

Woonlasten eigenaar-bewoners naar inkomensgroep, 2015

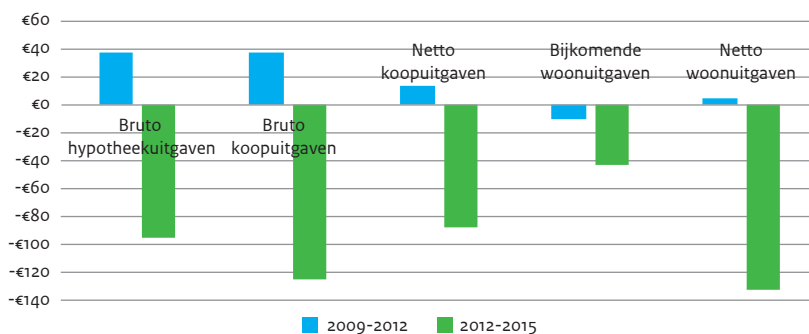
Gemiddeld stijgen de woonuitgaven van eigenaars-bewoners naarmate het inkomen toeneemt. In 2015 besteden eigenaars-bewoners met de hoogste inkomens gemiddeld een minder groot deel van hun inkomen aan de woonuitgaven. Het fiscaal effect is bij de hoogste inkomensgroep (€273) gemiddeld een stuk hoger dan bij de laagste inkomensgroep (€70).

Bron: WoON 2015. Peildatum: 1 januari.

Ontwikkeling opbouw maandelijkse woonuitgaven van eigenaar-bewoners, 2009-2015

	2009	2012	2015	Verschil 2012-2015	
				absoluut	relatief
Bruto hypotheekuitgaven	€ 729	€ 766	€ 670	-€ 95	-12,4%
Bijkomende koopuitgaven	€ 41	€ 48	€ 53	€ 5	10,2%
Onderhoudskosten	€ 197	€ 190	€ 155	-€ 35	-18,3%
Bruto koopuitgaven	€ 967	€ 1.004	€ 879	-€ 125	-12,4%
Fiscaal effect	€ 224	€ 246	€ 209	-€ 36	-14,7%
Netto koopuitgaven	€ 744	€ 758	€ 670	-€ 89	-11,7%
Bijkomende woonuitgaven	€ 278	€ 268	€ 225	-€ 44	-16,3%
Netto woonuitgaven	€ 1.022	€ 1.027	€ 894	-€ 132	-12,9%
Netto besteedbaar inkomen	€ 49.000	€ 47.600	€ 46.200	-€ 1.400	-2,9%
Netto koopquote	21,2%	22,2%	20,1%	-2,1%	-9,2%
Netto woonquote	29,3%	30,1%	27,2%	-3,0%	-9,9%

Ontwikkeling woonuitgaven eigenaar-bewoners, 2009-2015

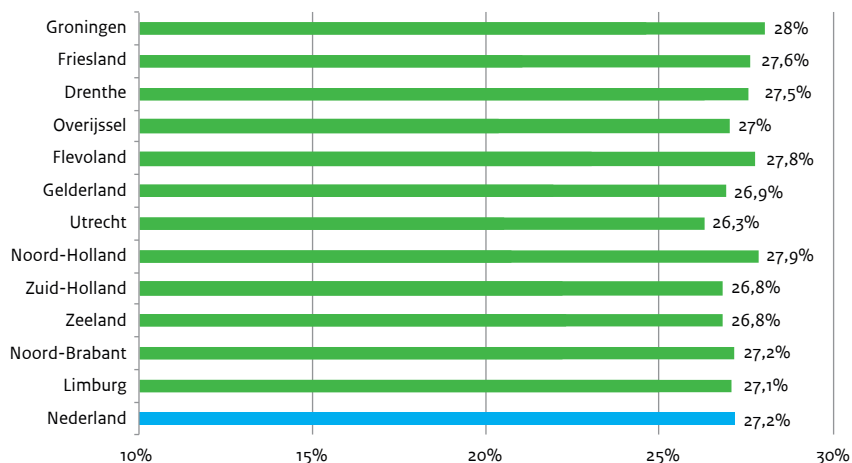
De bruto hypotheekuitgaven van eigenaren-bewoners zijn in 2015 ten opzichte van 2012 gedaald (tot €670 per maand). Voor de netto koopuitgaven wordt het fiscaal effect (het saldo van hypotheekrenteaftrek en het eigenwoningforfait) verrekend. Hiermee kwamen in 2015 de netto koopuitgaven uit op €670 per maand. Het netto besteedbare inkomen was gemiddeld €46.200, waardoor woningbezitters in 2015 gemiddeld 20,1 procent van hun besteedbaar inkomen besteedden aan netto koopuitgaven (de netto koopquote) en 27,2 procent aan totale woonuitgaven (de netto woonquote). Beide quotes daalden ten opzichte van 2012, ook al lag het inkomen bijna €1.400 lager dan in 2012. De uitgaven daalden echter nog sterker.

Bron: WoON 2015. Peildatum: 1 januari.

Netto koop- en woonquote naar provincie, 2009-2015

	Netto huurquote			Netto woonquote		
	2009	2012	2015	2009	2012	2015
Groningen	22,3%	22,3%	20,0%	31,9%	31,5%	28,0%
Friesland	21,6%	22,5%	20,0%	30,5%	31,7%	27,6%
Drenthe	21,7%	22,7%	19,8%	31,1%	31,6%	27,5%
Overijssel	21,6%	21,7%	19,8%	30,3%	30,2%	27,0%
Flevoland	21,0%	21,8%	21,2%	28,7%	29,3%	27,8%
Gelderland	21,3%	22,5%	20,0%	29,5%	30,4%	26,9%
Utrecht	20,3%	21,8%	20,2%	27,4%	28,6%	26,3%
Noord-Holland	21,6%	22,7%	21,1%	29,1%	30,1%	27,9%
Zuid-Holland	21,4%	22,3%	20,2%	28,8%	29,8%	26,8%
Zeeland	19,8%	20,8%	19,0%	28,5%	29,2%	26,8%
Noord-Brabant	20,7%	22,0%	20,0%	28,9%	30,1%	27,2%
Limburg	21,2%	21,7%	19,1%	30,4%	30,8%	27,1%
Nederland	21,2%	22,2%	20,1%	29,3%	30,1%	27,2%

Netto woonquote in de koopsector naar provincie, 2015

In 2015 is de netto woonquote van eigenaren-bewoners afgenomen tot gemiddeld 27,2 procent. Dat komt doordat de woonuitgaven (per saldo) sterk zijn gedaald.

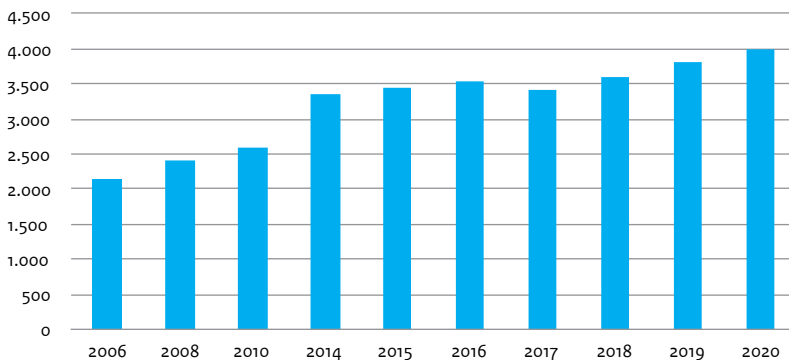
Bron: WoON 2015. Peildatum: 1 januari.

Uitgaven betaalbaarheid (x 1 mln), 2006-2020

	Huurtoeslag	BEW*
2006	2.136	1,5
2008	2.406	9,6
2010	2.578	28,2
2014	3.360	19,9
2015	3.436	12,7
2016	3.536	8,1
2017	3.420	6,9
2018	3.604	6,2
2019	3.800	6,2
2020	3.991	6,2

*Bevordering Eigen Woningbezit

Huurtoeslag, 2006 -2020

De overheidsuitgaven voor huurtoeslag zijn in de afgelopen jaren opgelopen en voor 2014-2020 (raming) wordt een stijging verwacht. Het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) is verantwoordelijk voor de Wet op de Huurtoeslag, de begroting van de huurtoeslag en het beleid dat daarmee samenhangt. De huurtoeslag wordt uitgekeerd door de belastingdienst. De Wet Bevordering Eigen Woningbezit is ook de verantwoordelijkheid van het Ministerie van BZK. In dit geval loopt de subsidie via de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO, voorheen AgentschapNL).

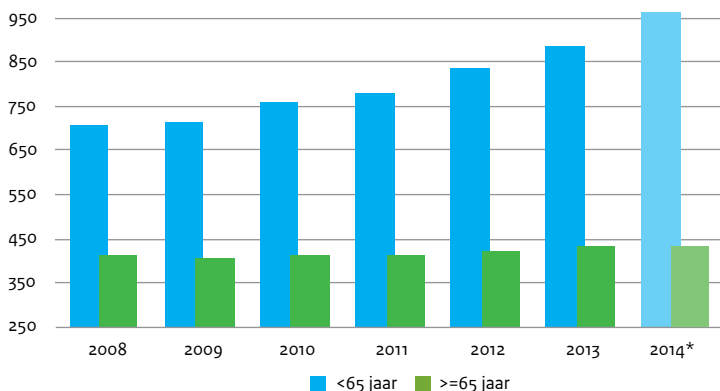
Bron: Rijksoverheid.

Aantal toekenningen huurtoeslag per jaar (x 1.000), 2008-2014

	Aantal toekenningen				totaal
	<65 jaar	>=65 jaar	alleenstaand	meerpersoons	
2008	710	413	642	481	1.123
2009	713	409	648	475	1.122
2010	762	412	684	490	1.174
2011	782	411	690	503	1.193
2012	835	425	743	517	1.260
2013	889	434	781	542	1.323
2014*	962	439	822	579	1.401

* Voorlopige cijfers (minder dan 90% van de toekenningen is definitief vastgesteld)

Toekenningen huurtoeslag naar leeftijd (x 1.000), 2008-2014

In 2014 ontvingen naar schatting 1,4 miljoen huishoudens huurtoeslag. Vooral bij de groep <65 jaar is het aantal toekenningen gestegen.

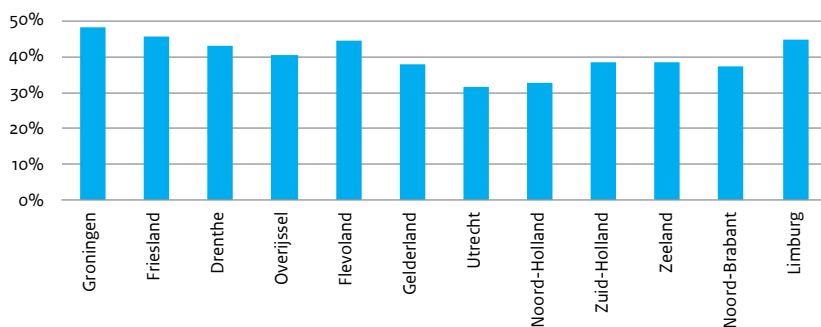
Opmerking: Een subsidietijdvak liep tot 2009 van 1 juli in het jaar vóór het aangegeven jaar tot 1 juli in het aangegeven jaar. Vanaf 2010 wordt de huurtoeslag uitgekeerd via de belastingdienst en hebben de cijfers betrekking op het kalenderjaar.

Bron: Belastingdienst.

Toegekende huurtoeslag regionaal, 2012

	Woningvoorraad huursector	Aantal ontvangers	Aandeel	Totaal bedrag	Gemiddelde huurtoeslag per maand
	x 1.000	x 1.000		x 1 mln	
Groningen	120	58	48%	99	€ 143
Friesland	112	51	46%	86	€ 140
Drenthe	78	34	43%	60	€ 147
Overijssel	200	81	41%	148	€ 152
Flevoland	58	26	45%	55	€ 177
Gelderland	348	133	38%	242	€ 152
Utrecht	229	72	32%	133	€ 154
Noord-Holland	658	217	33%	397	€ 153
Zuid-Holland	801	310	39%	577	€ 155
Zeeland	63	24	39%	43	€ 146
Noord-Brabant	417	156	38%	293	€ 156
Limburg	209	94	45%	174	€ 155
Nederland	3.293	1.260	38%	2.313	€ 153
Amsterdam	307	101	33%	182	€ 151
Rotterdam	205	90	44%	170	€ 156
Den Haag	136	58	43%	109	€ 157
Utrecht	79	26	33%	44	€ 142

Aandeel ontvangers huurtoeslag naar provincie, 2012

Met huurtoeslag kunnen mensen met een laag inkomen toch in aanmerking komen voor een goede en betaalbare huurwoning. Het gemiddeld uitgekeerde bedrag was in 2012 € 153 per maand; in Flevoland werd het meest uitgekeerd (€ 177), in Friesland het minst (€ 140). Het aandeel huurtoeslagontvangers in de provincie Groningen in 2009 het grootst (48 procent). In Utrecht ontving nog geen derde (32 procent) van de huishoudens in een huurwoning huurtoeslag.

Bron: Belastingdienst.

Prijnsindex en woonkostenindex in EU-lidstaten (2005=100), 2000-2015

	2000		2005		2010		2015	
	prijs-index	woon-kosten-index	prijs-index	woon-kosten-index	prijs-index	woon-kosten-index	prijs-index	woon-kosten-index
België	91	87	100	100	111	119	121	128
Bulgarije	76	64	100	100	137	132	141	145
Cyprus	88	75	100	100	112	127	118	126
Denemarken	91	87	100	100	111	118	118	128
Duitsland	92	89	100	100	108	112	116	122
Estland	84	73	100	100	127	155	144	190
Finland	93	87	100	100	110	120	122	143
Frankrijk	90	88	100	100	109	117	116	132
Griekenland	84	78	100	100	118	127	119	140
Hongarije	75	65	100	100	130	161	145	153
Ierland	85	77	100	100	105	111	110	139
Italië	89	87	100	100	111	117	119	134
Kroatië	87	82	100	100	116	131	125	153
Letland	82	80	100	100	138	181	148	217
Litouwen	96	90	100	100	129	166	139	184
Luxemburg	87	87	100	100	113	120	124	132
Malta	89	83	100	100	112	141	122	136
Nederland	87	79	100	100	108	110	117	124
Oostenrijk	91	86	100	100	110	118	122	133
Polen	87	77	100	100	116	130	125	147
Portugal	85	83	100	100	109	119	117	145
Roemenië	43	32	100	100	135	155	154	201
Slovenië	76	69	100	100	116	131	123	149
Slowakije	75	54	100	100	112	122	122	134
Spanje	85	85	100	100	113	124	120	140
Tsjechië	91	78	100	100	114	142	123	161
Verenigd Koninkrijk	93	85	100	100	115	130	-	-
Zweden	92	81	100	100	111	117	115	121
EU-28	88	83	100	100	112	120	121	135

- : niet beschikbaar

In de Europese Unie zijn in 2015 de prijzen 21 procent hoger dan in 2005. In Nederland was deze stijging ondergemiddeld (17 procent). Vooral Roemenië, Letland, Hongarije en Estland hebben een bovengemiddelde prijsindex. De woonkostenindex is in alle EU-landen hoger dan de prijsindex: de woonkosten zijn dus sterker gestegen dan de prijzen. In Roemenië zijn de woonkosten in de afgelopen 10 jaar meer dan verdubbeld.

Aandeel woonuitgaven van de totale huishouduitgaven van EU-lidstaten, 2000-2014

	2000	2005	2010	2014*
België	23,3%	23,5%	24,0%	24,6%
Bulgarije	21,2%	18,1%	20,6%	18,8%
Cyprus*	11,2%	14,3%	18,7%	17,0%
Denemarken	26,0%	26,3%	29,3%	29,5%
Duitsland	23,5%	24,4%	24,9%	24,3%
Estland	22,0%	18,0%	19,9%	18,7%
Finland	24,6%	24,6%	26,2%	27,6%
Frankrijk	23,2%	24,3%	25,6%	-
Griekenland*	16,9%	17,9%	20,6%	21,1%
Hongarije	18,1%	18,4%	22,3%	19,2%
Ierland	17,4%	19,6%	21,9%	23,8%
Italië	18,4%	20,6%	22,7%	24,4%
Letland	18,2%	18,5%	21,0%	21,8%
Litouwen	16,9%	14,8%	16,4%	16,4%
Luxemburg	20,0%	21,6%	22,6%	-
Malta	10,6%	11,0%	12,4%	10,9%
Nederland*	17,9%	20,0%	22,3%	23,9%
Oostenrijk	19,6%	21,0%	21,4%	22,3%
Polen	19,1%	22,1%	22,8%	21,4%
Portugal*	12,1%	14,3%	16,5%	19,3%
Roemenië	22,8%	20,9%	21,9%	-
Slovenië	19,0%	18,9%	19,8%	18,6%
Slowakije	22,2%	26,2%	25,3%	25,0%
Spanje	15,2%	17,4%	22,4%	23,8%
Tsjechië	22,7%	24,4%	27,6%	26,5%
Verenigd Koninkrijk	18,3%	19,6%	25,3%	24,3%
Zweden	27,4%	27,0%	27,0%	26,1%
EU-28	20,4%	21,6%	24,0%	24,4%

- : niet beschikbaar

* cijfers van 2014 zijn voorlopig

De woonuitgaven zijn gedefinieerd als de totale kosten aan huur en/of hypotheek, plus bijkomende woonuitgaven aan gas, water en electra. De woonuitgaven als aandeel van de totale huishouduitgaven variëren in 2014 van minimaal 10,9 procent voor Malta tot maximaal 29,5 procent voor Denemarken. In Nederland is dit percentage 23,9 en hiermee net iets onder het EU-gemiddelde.

Bron: Eurostat.

Aandeel woonuitgaven van het besteedbaar inkomen van EU-lidstaten, 2008-2014

	Woonuitgaven als % van het besteedbaar inkomen			% huishoudens met meer dan 40% woonuitgaven		
	Alle huishoudens			Laagste inkomens*		
	2008	2011	2014	2008	2011	2014
België	23,1%	21,3%	20,8%	37,9%	36,9%	36,7%
Bulgarije	23,5%	20,8%	23,6%	33,7%	28,0%	42,4%
Cyprus	11,3%	11,9%	13,5%	5,3%	8,7%	11,2%
Denemarken	30,6%	31,9%	28,2%	47,6%	62,3%	53,9%
Duitsland	31,8%	28,3%	27,3%	-	42,1%	49,9%
Estland	14,9%	19,0%	18,3%	12,8%	27,3%	33,0%
Finland	18,0%	17,5%	18,0%	15,6%	13,0%	16,8%
Frankrijk	17,0%	18,1%	18,3%	13,3%	18,3%	16,8%
Griekenland	30,5%	32,3%	42,5%	66,0%	80,5%	96,4%
Hongarije	24,8%	25,3%	24,4%	34,5%	36,6%	31,9%
Ierland	14,7%	17,3%	15,4%	11,1%	23,1%	20,9%
Italië	17,6%	17,1%	17,1%	26,8%	31,7%	31,3%
Kroatië	-	18,2%	20,0%	-	32,8%	29,5%
Letland	18,0%	22,4%	20,1%	31,3%	37,3%	32,9%
Litouwen	15,6%	21,8%	18,6%	21,0%	37,2%	26,7%
Luxemburg	13,7%	13,8%	14,0%	15,4%	17,4%	26,7%
Malta	9,9%	11,2%	8,7%	10,0%	9,8%	5,5%
Nederland	28,4%	29,1%	29,4%	33,1%	33,8%	39,8%
Oostenrijk	18,3%	18,6%	18,3%	25,9%	22,1%	28,2%
Polen	22,1%	22,3%	22,5%	30,3%	33,2%	28,8%
Portugal	16,7%	16,7%	19,3%	20,5%	24,8%	33,1%
Roemenië	28,1%	14,5%	25,1%	44,5%	23,2%	42,9%
Slovenië	15,0%	15,7%	17,1%	14,9%	17,7%	23,5%
Slowakije	18,1%	20,4%	20,3%	19,3%	29,1%	27,8%
Spanje	16,7%	18,4%	19,1%	31,9%	36,8%	42,3%
Tsjechië	25,2%	22,5%	24,2%	32,4%	29,3%	32,9%
Verenigd Koninkrijk	28,7%	28,5%	25,1%	46,5%	47,6%	36,5%
Zweden	21,2%	21,8%	22,0%	35,3%	35,2%	33,5%
EU-28	-	22,3%	22,6%	-	34,7%	36,3%

- : niet beschikbaar

* De laagste inkomens hebben betrekking op de huishoudens behorend tot het eerste inkomenskwintiel (de 20% laagste inkomens). De rechter drie kolommen betreft het aandeel huishoudens in deze groep dat meer dan 40% van het besteedbaar inkomen aan netto woonlasten besteedt.

Een gemiddeld Nederlands huishouden besteedde in 2014 29,4 procent van inkomen aan woonlasten (EU-gemiddeld 22,6 procent). In kleinere landen, zoals Malta en Cyprus, werd circa 10 procent van het inkomen aan wonen besteed; In de EU besteedde gemiddeld een derde van de huishoudens met de laagste inkomens (36,3 procent in 2014) minimaal 40% van hun inkomen aan woonuitgaven. In Nederland was dit aandeel 39,8 procent. In Griekenland hadden in 2014 bijna alle (96,4 procent) huishoudens in de laagste inkomensgroep relatief hoge woonuitgaven. De cijfers zijn deels een weerspiegeling van het inkomen.

Percentage huishoudens met hoge woonlasten* in EU-lidstaten, 2014

	Eigenaar-bewoner zonder hypotheek	Eigenaar-bewoner met hypotheek	Huurder met woning tegen marktprijs	Huurder met gesubsidieerde woning
België	2%	3%	38%	13%
Bulgarije	11%	9%	41%	18%
Cyprus	1%	6%	19%	1%
Denemarken	7%	5%	33%	-
Duitsland	10%	11%	23%	17%
Estland	6%	7%	32%	15%
Finland	3%	2%	17%	10%
Frankrijk	1%	1%	16%	9%
Griekenland	38%	29%	56%	48%
Hongarije	6%	26%	40%	16%
Ierland	3%	1%	21%	6%
Italië	3%	6%	32%	11%
Kroatië	6%	21%	41%	8%
Letland	8%	15%	15%	10%
Litouwen	6%	7%	37%	9%
Luxemburg	1%	1%	26%	8%
Malta	1%	3%	27%	1%
Nederland	4%	12%	25%	14%
Oostenrijk	3%	2%	16%	7%
Polen	8%	18%	26%	11%
Portugal	4%	7%	34%	7%
Roemenië	14%	31%	32%	37%
Slovenië	4%	10%	27%	8%
Slowakije	6%	26%	15%	7%
Spanje	3%	9%	48%	11%
Tsjechië	6%	8%	30%	7%
Verenigd Koninkrijk	4%	6%	33%	16%
Zweden	6%	3%	18%	61%
EU-28	7%	7%	27%	13%

- : niet beschikbaar

* Hoge woonlasten: het aandeel huishoudens waarvan de woonuitgaven meer dan 40 procent van het besteedbaar huishoudinkomen uitmaken.

In de EU hebben vooral huurders met een woning tegen de marktprijs hoge woonlasten (in relatie tot het inkomen). Overigens verschillen de gemiddelde inkomsten en uitgaven van huurders en kopers onderling sterk, zowel binnen als tussen landen.

Bron: Eurostat.

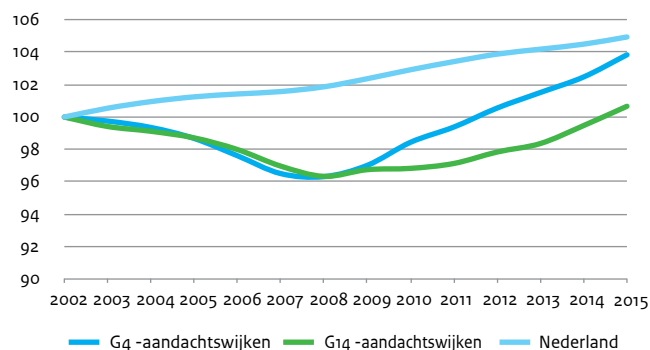
7

Steden en wijken

Ontwikkeling van de bevolking (x 1.000), 2002-2015

	2002	2006	2008	2010	2012	2014	2015
G4 - aandachtswijken	630	615	607	620	634	646	654
G14 - aandachtswijken	168	164	162	162	164	167	169
Aandachtswijken totaal	798	780	769	783	798	813	823
G4 - totaal	2.065	2.100	2.113	2.169	2.225	2.266	2.294
G14 - totaal	1.805	1.834	1.844	1.869	1.895	1.917	1.928
G18 - totaal	3.870	3.934	3.956	4.038	4.120	4.183	4.222
Nederland	16.105	16.334	16.405	16.575	16.730	16.829	16.901

Bevolkingsontwikkeling (Index: 2002=100), 2002-2015

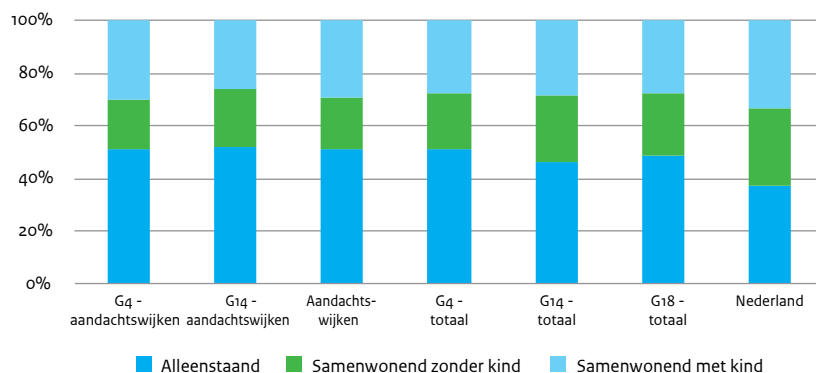
De bevolking in Nederland is tussen 2002-2015 met 5 procent gegroeid. In de G4 en de G14 is sprake van een grotere bevolkingstoename van respectievelijk 11 procent en 7 procent. In de 40 aandachtswijken van de steden als geheel is echter tussen 2002 en 2008 de bevolking met 4 procent afgenomen; daarna stijgt het bevolkingsaantal ook daar weer. Binnen de aandachtswijken hield de bevolkingsafname in die periode gelijke tred in de G4 en de G14. De toename van de bevolking binnen de aandachtswijken tussen 2008-2015 is in de G4 echter veel sterker dan in de G14 (respectievelijk 8 en 4 procent).

Bron: CBS. Peildatum: 1 januari.

Samenstelling huishoudens (x 1.000), 2015

	Huishoudens totaal	Alleenstaand	Samenwonend zonder kind	Samenwonend met kind
G4 - aandachtswijken	330	51%	19%	30%
G14 - aandachtswijken	90	52%	22%	26%
Aandachtswijken	420	51%	20%	29%
G4 - totaal	1.190	51%	21%	28%
G14 - totaal	966	46%	25%	28%
G18 - totaal	2.156	49%	23%	28%
Nederland	7.665	37%	29%	34%

Samenstelling huishoudens

In de 18 grote steden bestaat bijna de helft van alle huishoudens uit een eenpersoonshuishouden, tegenover 37 procent in Nederland. In de aandachtswijken van de G4 en G14 wonen met 51 procent nog iets meer alleenstaanden dan in de steden totaal (49 procent). Het percentage huishoudens met kinderen is in de aandachtswijken van de G4 hoger dan in die van de G14.

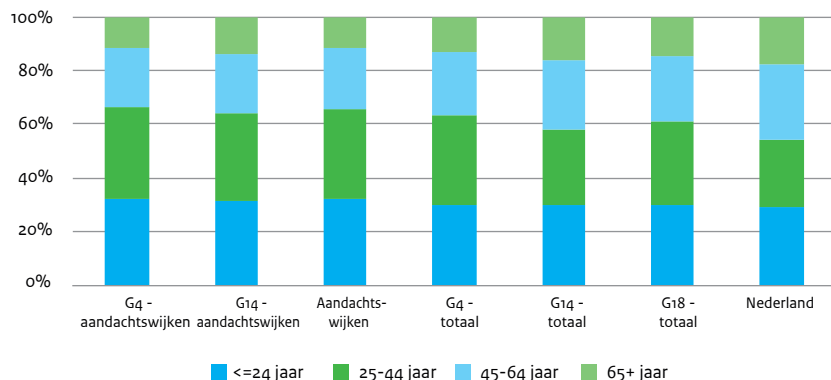
Opmerking: door afronding bij de percentages kan de som afwijken van 100%.

Bron: CBS. Peildatum: 1 januari.

Samenstelling bevolking naar leeftijd (x 1.000), 2015

	Bevolking totaal	<=24 jaar	25-44 jaar	45-64 jaar	65+ jaar
G4 - aandachtswijken	654	33%	34%	22%	11%
G14 - aandachtswijken	169	32%	32%	22%	14%
Aandachtswijken	823	32%	34%	22%	12%
G4 - totaal	2.294	30%	33%	24%	13%
G14 - totaal	1.928	30%	28%	26%	16%
G18 - totaal	4.222	30%	31%	25%	14%
Nederland	16.901	29%	25%	28%	18%

Samenstelling bevolking naar leeftijd

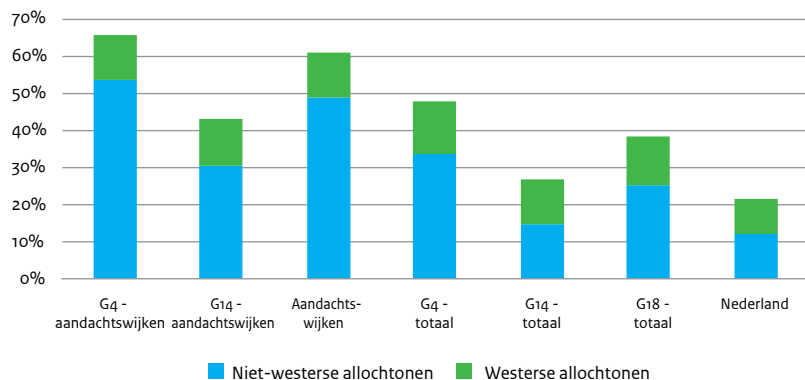
In 2015 is in Nederland 46 procent van de bevolking 45 jaar of ouder. In de grote steden is dit aandeel 39 procent, terwijl dit in de aandachtswijken slechts 34 procent is. In de G14 is het aandeel 45+ hoger dan in de G4 (42 procent tegenover 37 procent). Dit is ook het geval binnen de aandachtswijken, zij het in iets mindere mate.

Bron: CBS. Peildatum: 1 januari.

Samenstelling bevolking naar herkomst (x 1.000), 2015

	Niet-westerse allochtonen	Westerse allochtonen	Allochtonen totaal
G4 - aandachtswijken	351	79	430
G14 - aandachtswijken	51	21	72
Aandachtswijken	402	100	502
G4 - totaal	769	330	1.099
G14 - totaal	285	228	513
G18 - totaal	1.055	558	1.612
Nederland	2.039	1.627	3.665

Aandeel allochtonen

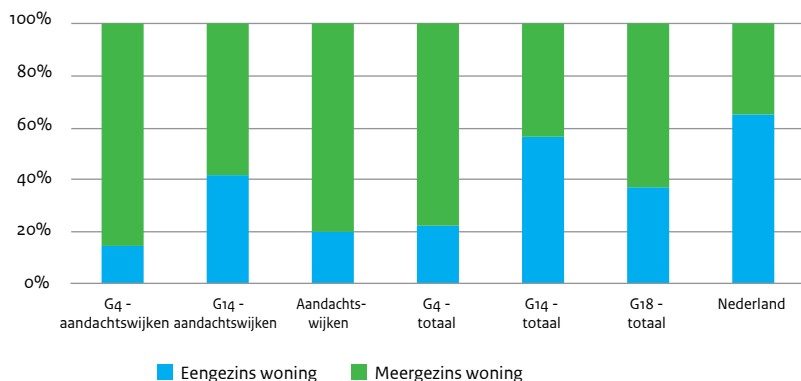
In de 40 aandachtswijken, met name binnen de G4, wonen relatief veel allochtonen. Het betreft hier voornamelijk personen met een niet-westerse achtergrond. In 2015 is in Nederland 22 procent van de bevolking allochtoon. In de stedelijke gebieden is dat 38 procent en in de aandachtswijken vormen allochtonen 61 procent van de totale bevolking.

Bron: CBS. Peildatum: 1 januari.

Samenstelling woningvoorraad naar woningtype (x 1.000), 2014

	Voorraad totaal	Eéngzins woningen	Meergezinswoningen	Gemiddelde woningbezetting
				<i>pers./woning</i>
G4 - aandachtswijken	308	14%	86%	2,10
G14 - aandachtswijken	81	42%	58%	2,05
Aandachtswijken	389	20%	80%	2,09
G4 - totaal	1.118	22%	78%	2,03
G14 - totaal	897	57%	43%	2,14
G18 - totaal	2.015	37%	63%	2,08
Nederland	7.535	65%	35%	2,23

Samenstelling woningvoorraad naar woningtype

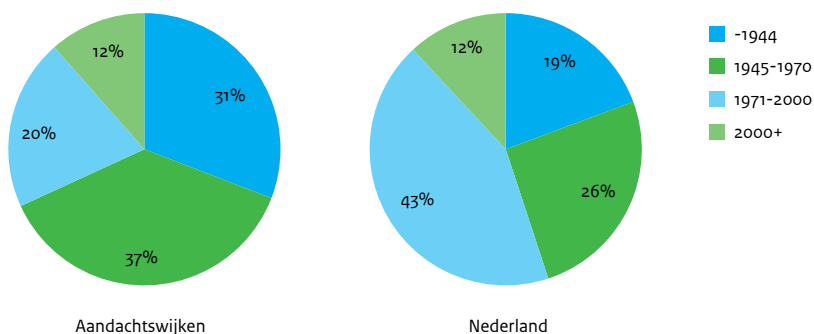
In de G4 is sprake van een eenzijdige woningvoorraad: ruim driekwart van de woningen bestaat uit meergezinswoningen. In de aandachtswijken van de G4 reikt dit percentage zelfs tot 86 procent. In de G14-aandachtswijken is het aandeel meergezinswoningen met 58 procent beduidend lager en in de G14 als geheel komt het aandeel meergezinswoningen niet boven de 43 procent uit. In Nederland als geheel is het aandeel meergezinswoningen 35 procent.

Bron: DGWB - Systeem woningvoorraad (Sysvov). Peildatum: 1 januari.

Samenstelling woningvoorraad naar bouwjaarklasse (x 1.000), 2014

	Voorraad totaal	-1944	1945-1970	1971-2000	2000+
G4 - aandachtswijken	308	34%	33%	22%	11%
G14 - aandachtswijken	81	19%	54%	16%	12%
Aandachtswijken	389	31%	37%	20%	11%
G4 - totaal	1.118	39%	21%	28%	12%
G14 - totaal	897	22%	28%	39%	11%
G18 - totaal	2.015	31%	24%	33%	12%
Nederland	7.535	19%	26%	43%	12%

Woningvoorraad naar bouwjaarklasse

In de aandachtswijken staan naar verhouding veel woningen met bouwjaar 1970 of eerder (68 procent). In Nederland, maar ook in de G4 en G14, is het aandeel woningen met bouwjaar voor 1970 met 45 procent, en respectievelijk 60 procent en 50 procent, beduidend lager.

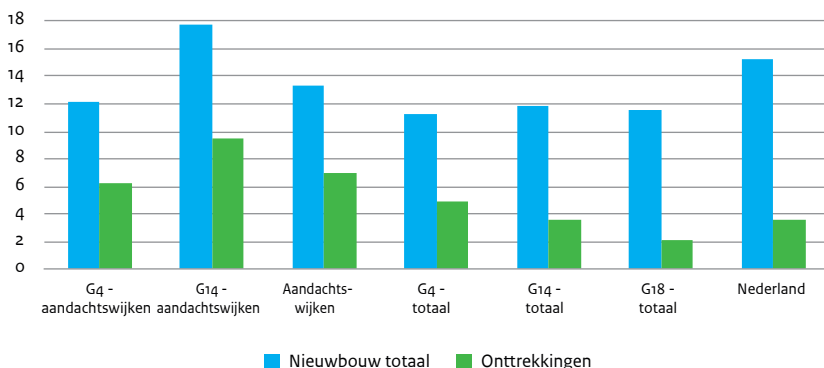
Bron: DGWB - Systeem woningvoorraad (Syswov). Peildatum: 1 januari.

Mutaties in de woningvoorraad (x 1.000), 2013

	Voorraad 01.01.	Nieuwbouw	Toevoeging anders	Onttrek- kingen	Admini- stratieve correcties	Voorraad 31.12.*
G4 - aandachtswijken	305,570	2,160	1,570	1,910	0,510	307,890
G14 - aandachtswijken	80,620	1,090	0,340	0,770	0,050	81,330
Aandachtswijken	386,190	3,250	1,910	2,680	0,560	389,220
G4 - totaal	1108,060	7,100	5,360	5,440	3,240	1118,310
G14 - totaal	888,520	6,020	4,480	3,170	0,810	896,660
G18 totaal	1996,580	13,120	9,840	8,610	4,050	2014,970
Nederland	7444,020	49,310	63,840	26,050	4,200	7535,320

* Schattingen.

Nieuwbouw/onttrekkingen per 1.000 woningen

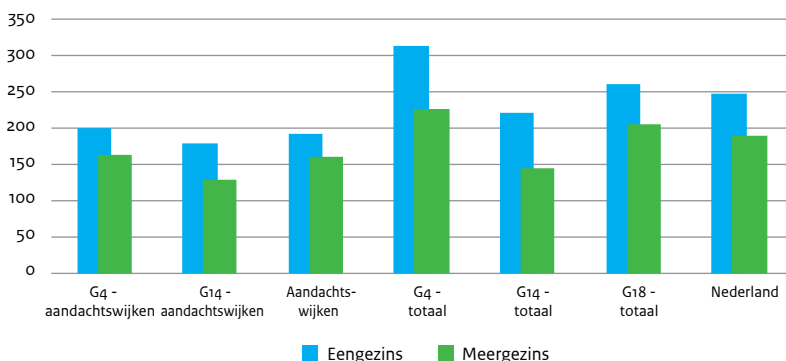
De woningvoorraad in Nederland is in 2013 per saldo met circa 91.000 woningen toegenomen (1,2 procent). Tegenover een nieuwbouw (inclusief toevoegingen anders) van ruim 113.000 stonden circa 26.000 onttrekkingen. In stedelijk gebied is de voorraad per saldo gestegen met ongeveer 18.000 woningen ofwel 0,9 procent. In de aandachtswijken betreft het een toename van circa 3.000 woningen (0,8 procent). Relatief gezien zijn in de aandachtswijken zowel de meeste woningen onttrokken als toegevoegd.

Bron: DGWB - Systeem woningvoorraad (Sysvov). Peildatum: 1 januari en lopende het jaar.

Verkooprijzen van bestaande koopwoningen en aantal transacties, 2015

	Verkochte woningen	Eengezins	Meergezins	Gemiddelde verkoopprijs	Eengezins	Meergezins
				x1.000	x1.000	x1.000
G4 - aandachtswijken	6.283	26%	74%	€ 174	€ 200	€ 164
G14 - aandachtswijken	1.419	52%	48%	€ 155	€ 178	€ 129
Aandachtswijken	7.702	31%	69%	€ 170	€ 193	€ 160
G4 - totaal	29.549	33%	67%	€ 256	€ 313	€ 227
G14 - totaal	20.404	66%	34%	€ 196	€ 221	€ 146
G18 - totaal	49.953	47%	53%	€ 231	€ 260	€ 206
Nederland	178.254	72%	28%	€ 230	€ 246	€ 189

Gemiddelde verkoopprijs bestaande woningen (x €1.000)

De gemiddelde verkoopprijs van een eengezinswoning bedroeg in 2015 € 246.000 en van een meergezinswoning € 189.000. In de 40 aandachtswijken is de gemiddelde verkoopprijs 26 procent lager, mede doordat hier relatief veel meer meergezinswoningen zijn verkocht. De prijs van eengezins- en meergezinswoningen in de aandachtswijken is respectievelijk 22 en 15 procent lager dan gemiddeld in Nederland.

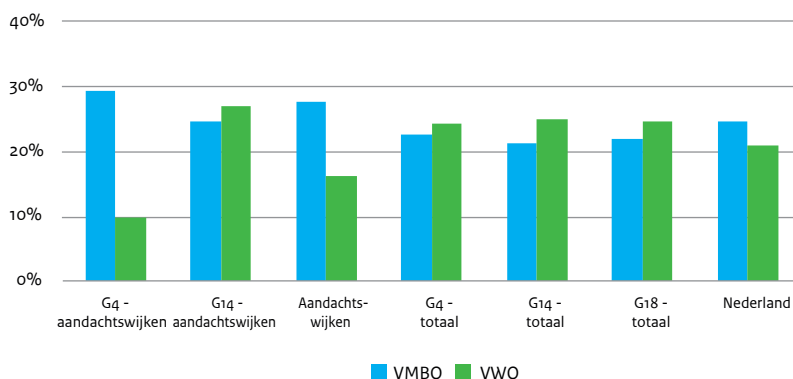
Opmerking: Verkochte woningen zijn alle aan particulieren verkochte woningen in de bestaande bouw.

Bron: Kadaster. Peilfrequentie: jaarlijks.

Onderwijsdeelname leerlingen naar schooltype, 2014

	Voortgezet onderwijs totaal	Basisvorming	Praktijkonderwijs	VMBO totaal	HAVO	VWO	Overig
G4 - aandachtswijken	25.370	41%	7%	29%	13%	10%	0%
G14 - aandachtswijken	14.800	25%	4%	25%	17%	27%	1%
Aandachtswijken	40.170	35%	6%	28%	15%	16%	1%
G4 - totaal	111.570	31%	4%	23%	18%	24%	1%
G14 - totaal	135.680	30%	3%	21%	19%	25%	1%
G18 - totaal	247.250	30%	4%	22%	19%	25%	1%
Nederland	980.280	31%	3%	25%	20%	21%	1%

Onderwijsdeelname VMBO en VWO

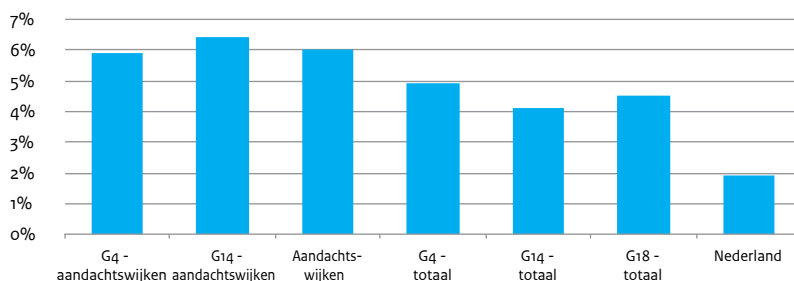
Van alle leerlingen binnen de G4-aandachtswijken zit 29 procent op het VMBO en 10 procent op het VWO, terwijl voor heel Nederland dit aandeel respectievelijk 25 procent en 21 procent is. In alle wijken van de G4 samen is het aandeel VWO-leerlingen daarentegen iets hoger dan het aantal VMBO-leerlingen. Voor de G14 geldt dat zowel in de aandachtswijken als in alle G14-wijken het aantal VWO-leerlingen hoger is dan het aantal VMBO-leerlingen. Het verschil in de aandachtswijken van de G4 is daarom opmerkelijk.

Bron: Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO). Peildatum: 1 september.

Schoolverlaters, 2012

Schoolverlaters		
G4 - aandachtswijken	2.740	6%
G14 - aandachtswijken	640	6%
Aandachtswijken	3.380	6%
G4 - totaal	6.830	5%
G14 - totaal	5.240	4%
G18 - totaal	12.070	5%
Nederland	27.760	2%

Schoolverlaters

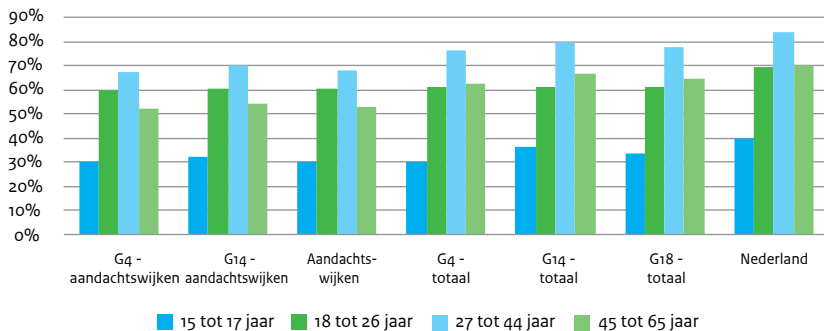
In 2012 hebben bijna 28.000 jongeren hun school vroegtijdig verlaten, ongeveer 2 procent van alle leerlingen. In de grote steden en vooral de aandachtswijken verlaten relatief meer jongeren het onderwijs, namelijk 5 respectievelijk 6 procent.

Bron: Outcomemonitor Wijknaanpak.

Beroepsbevolking en personen met inkomen uit arbeid (x 1.000), 2013

	Beroepsbevolking 15-64 jaar	Personen met inkomen uit arbeid t.o.v. beroepsbevolking			
		15 tot 17 jaar	18 tot 26 jaar	27 tot 44 jaar	45 tot 65 jaar
G4 - aandachtswijken	447	30%	60%	67%	52%
G14 - aandachtswijken	116	32%	61%	70%	55%
Aandachtswijken	563	30%	60%	68%	53%
G4 - totaal	1.573	30%	61%	76%	63%
G14 - totaal	1.284	36%	61%	80%	67%
G18 - totaal	2.857	33%	61%	78%	65%
Nederland	10.996	40%	69%	84%	70%

Personen met inkomen uit arbeid naar leeftijd

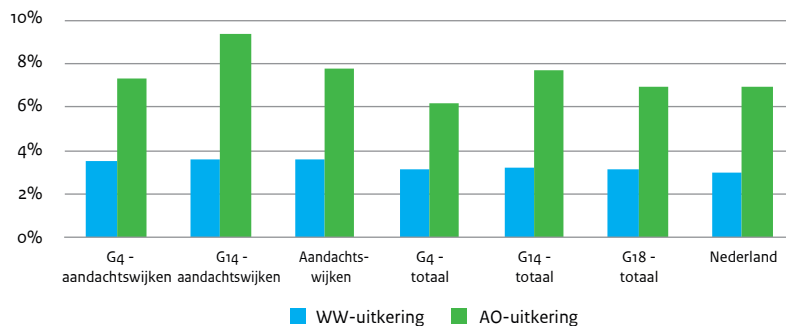
Het aandeel van personen met inkomen uit arbeid is in de aandachtswijken bij alle leeftijdsgroepen lager dan in heel Nederland. Bij de leeftijdsgroepen van 27 tot 44 jaar en 45 tot 65 jaar bedraagt het verschil respectievelijk 16 en 17 procent. Bij de jongeren van 15-17 jaar, waar het aandeel met inkomen uit arbeid relatief laag is, is het verschil 10 procent. Ook bij de jong volwassenen in de leeftijd van 18-27 jaar blijft het verschil beperkt tot 9 procent.

Bron: Outcomemonitor Wijknaanpak.

Sociale uitkeringen, 2013

	Bevolking 15-64 jaar	WW-uitkering	AO-uitkering
	x1.000	% van totale beroepsbevolking	% van totale beroepsbevolking
G4 - aandachtswijken	410	3,5%	7,3%
G14 - aandachtswijken	117	3,6%	9,4%
Aandachtswijken	568	3,6%	7,8%
G4 - totaal	1.585	3,1%	6,2%
G14 - totaal	1.295	3,2%	7,7%
G18 - totaal	2.879	3,1%	6,9%
Nederland	11.068	3,0%	6,9%

Sociale uitkeringen

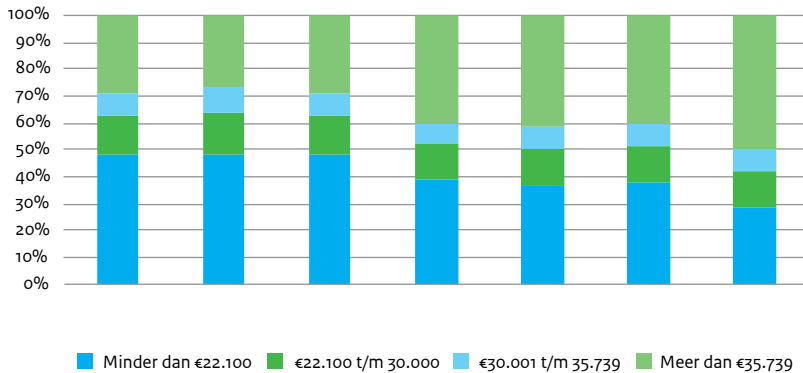

In de aandachtswijken hebben relatief meer personen in de beroepsbevolking een uitkering dan in de rest van Nederland. Zowel het aandeel met een uitkering in het kader van de Werkloosheidswet (WW) als van de Arbeidsongeschiktheidswet (AO) is in aandachtswijken - vooral in de G14 - hoger dan in Nederland.

Bron: Outcomemonitor Wijknaanpak.

Inkomensverdeling (x 1.000), 2014

	Huis- houdens	Minder dan €22.100	€22.100 - €30.000	€30.001 - €35.739	Meer dan €35.739
G4 - aandachtswijken	316	48%	14%	8%	29%
G14 - aandachtswijken	86	49%	16%	9%	27%
Aandachtswijken	402	48%	15%	8%	29%
G4 - totaal	1.136	39%	13%	8%	40%
G14 - totaal	927	37%	14%	8%	41%
G18 - totaal	2.062	38%	13%	8%	41%
Nederland	7.481	28%	13%	9%	50%

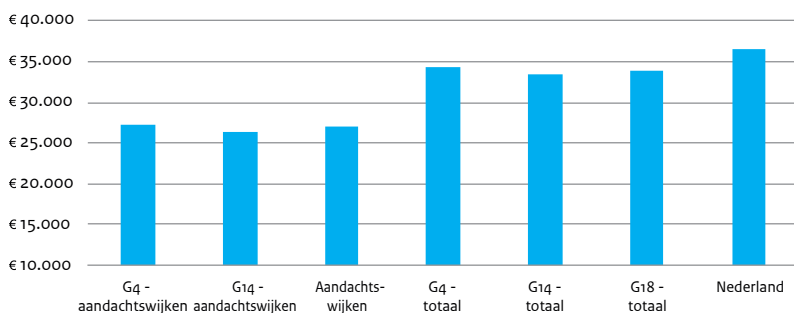
De inkomensverdeling laat zien hoe de spreiding van de inkomens binnen een bepaald gebied is aan de hand van een indeling in 4 opeenvolgende inkomensklassen. In Nederland bevatten de klassen van laag naar hoog respectievelijk 28, 13, 9 en 50 procent van de huishoudens. Duidelijk is dat in de aandachtswijken met een verdeling van respectievelijk 48, 14, 8 en 29 procent de lage inkomens oververtegenwoordigd zijn.

Bron: CBS.

Ontwikkeling van het netto huishoudinkomen, 2012 en 2015

Gemiddeld netto jaarlijks huishoudinkomen	2012	2015	Ontwikkeling
G4 - aandachtswijken	€ 25.240	€ 27.270	8,0%
G14 - aandachtswijken	€ 25.430	€ 26.300	3,4%
Aandachtswijken	€ 25.280	€ 27.060	7,0%
G4 - totaal	€ 32.350	€ 34.320	6,1%
G14 - totaal	€ 32.180	€ 33.360	3,7%
G18 - totaal	€ 32.260	€ 33.830	4,8%
Nederland	€ 35.390	€ 36.490	3,1%

Gemiddeld netto huishoudinkomen, 2015

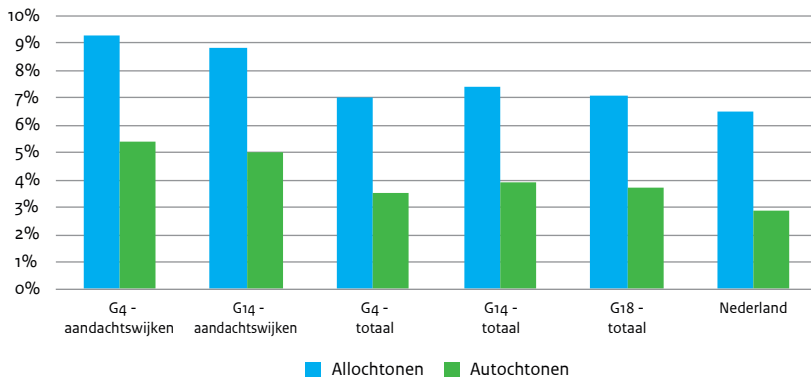
Het gemiddeld netto jaarlijks huishoudinkomen in 2015 is € 36.500. In de aandachtswijken ligt het inkomen 26 procent lager en komt uit op ruim € 27.000 per jaar. In de aandachtswijken - vooral die van de G4 - is het inkomen in de periode 2012-2015 sterker gestegen dan in heel Nederland. Ook in de steden als geheel - met name de G4 - is de stijging van het gemiddelde jaarinkomen groter dan de landelijke stijging.

Bron: WoON 2012, 2015. Peildatum: 1 januari.

Niet-werkende werkzoekenden, 2013

	Bevolking 15-64 jaar	Niet-werkende werkzoekenden		
		totaal	allochtonen	autochtonen
	x1.000	% van totale beroepsbevolking		
G4 - aandachtswijken	447	7%	9%	5%
G14 - aandachtswijken	116	7%	9%	5%
Aandachtswijken	563	7%	9%	5%
G4 - totaal	1.573	5%	7%	4%
G14 - totaal	1.284	5%	7%	4%
G18 - totaal	2.857	5%	7%	4%
Nederland	10.996	4%	7%	3%

Werkzoekenden naar herkomst

Op 1 januari 2013 staan er in totaal 407.000 niet-werkende werkzoekenden geregistreerd in Nederland, 4 procent van de beroepsbevolking. Onder allochtonen is het werkloosheidspercentage aanzienlijk hoger (7 procent) dan onder autochtonen (3 procent). De aandachtswijken kampen met een duidelijk hogere werkloosheid dan gemiddeld; met name het aandeel allochtone niet-werkende werkzoekenden is daar hoger.

Bron: Outcomemonitor Wijknaanpak.

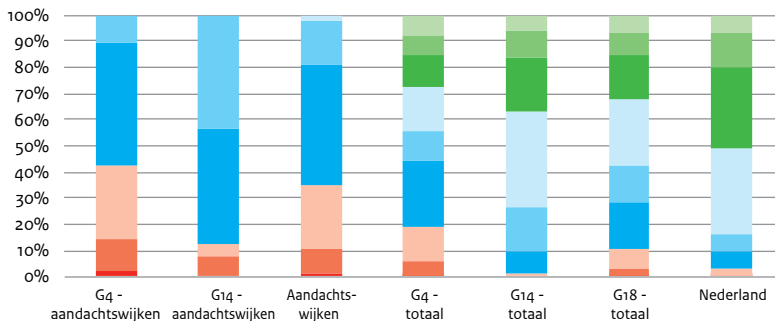
Leefbaarheidsscore, 2002 en 2014

	Ze er onv ol do ende	Ruim onv ol do ende	Onv ol do ende	Zwak	Vol do ende	Ruim vol do ende	Goed	Ze er goed	Uit stek end	
2002										
G4-aandachtswijken	2%	21%	35%	38%	3%	0%	0%	0%	0%	100%
G14-aandachtswijken	0%	3%	10%	61%	26%	0%	0%	0%	0%	100%
Aandachtswijken	2%	17%	30%	43%	8%	0%	0%	0%	0%	100%
G4 totaal	2%	8%	15%	29%	8%	19%	10%	3%	6%	100%
G14 totaal	0%	0%	1%	15%	15%	42%	17%	8%	3%	100%
G18 totaal	1%	4%	8%	22%	12%	30%	13%	5%	4%	100%
Nederland totaal	0%	1%	2%	8%	8%	41%	26%	9%	4%	100%

2014

G4-aandachtswijken	2%	12%	29%	46%	11%	0%	0%	0%	0%	100%
G14-aandachtswijken	0%	8%	5%	44%	43%	0%	0%	0%	0%	100%
Aandachtswijken	2%	10%	24%	46%	18%	2%	0%	0%	0%	100%
G4 - totaal	1%	5%	14%	25%	11%	17%	12%	7%	8%	100%
G14 - totaal	0%	0%	1%	9%	17%	36%	21%	10%	6%	100%
G18 - totaal	0%	3%	8%	18%	14%	26%	16%	9%	7%	100%
Nederland	0%	1%	2%	6%	7%	33%	30%	14%	7%	100%

Leefbaarheidsscores, 2014

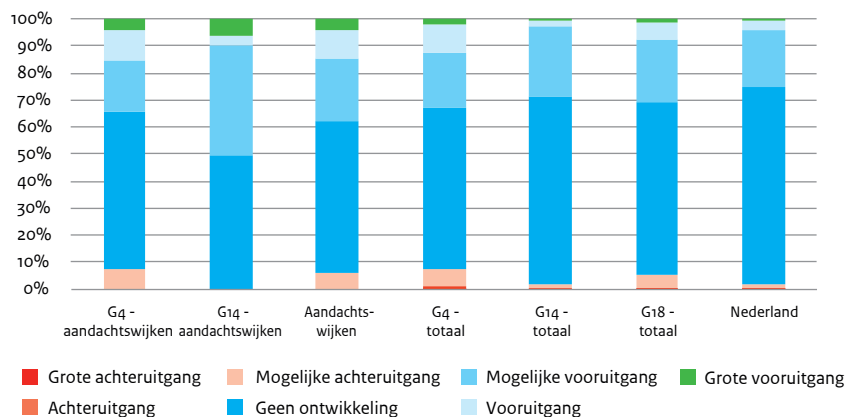

De leefbaarheidsscore in de Leefbaarometer wordt berekend met behulp van 49 indicatoren. De waarden worden verdeeld in 9 klassen van 'zeer onvoldoende' tot 'uitstekend'. In de tabel is per categorie aangegeven welk deel van de bevolking in een gebied met een bepaalde leefbaarheidsscore woont. In 2014 woont in Nederland 3 procent van de bevolking in een gebied met een 'zeer onvoldoende', 'ruim onvoldoende' of 'onvoldoende' leefbaarheidsscore. In de vier grote steden bedraagt dit aandeel 20 procent en in de aandachtswijken binnen de G4 is dit 43 procent.

Bron: Leefbaarometer.

Ontwikkeling leefbaarheid, 2002-2014

	Grote achteruitgang	Achteruitgang	Mogelijke achteruitgang	Geen ontwikkeling	Mogelijke vooruitgang	Vooruitgang	Grote vooruitgang	
G4 - aandachtswijken	0%	0%	8%	58%	19%	12%	4%	100%
G14 - aandachtswijken	0%	0%	0%	49%	41%	4%	6%	100%
Aandachtswijken	0%	0%	6%	56%	23%	10%	5%	100%
G4 - totaal	0%	1%	6%	59%	21%	10%	2%	100%
G14 - totaal	0%	0%	2%	69%	26%	2%	1%	100%
G18 - totaal	0%	1%	4%	64%	23%	6%	2%	100%
Nederland	0%	0%	2%	72%	22%	3%	1%	100%

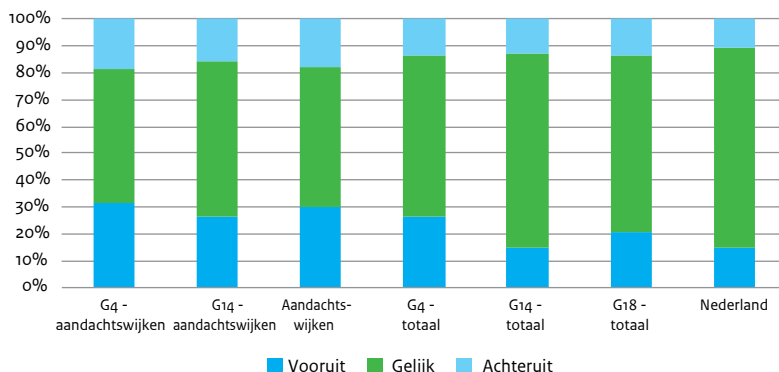
Vergelijking van de leefbaarheidscores in 2002 en 2014 geeft een beeld van de ontwikkeling van de leefbaarheid in een gebied. De uitkomsten zijn verdeeld in 7 klassen van 'grote achteruitgang' tot 'grote vooruitgang'. In de tabel is per categorie aangegeven welk deel van de bevolking in een gebied met een bepaalde ontwikkeling van de leefbaarheid woont. In Nederland woont 4 procent van de bevolking in een gebied met 'voorstuitgang' of 'grote vooruitgang' qua leefbaarheid. In de vier grote steden is dit aandeel 12 procent en in de aandachtswijken binnen de G4 16 procent.

Bron: Leefbaarometer.

Door de bewoners ervaren en verwachte ontwikkeling van de buurt, 2015

	Gaait vooruit		Blijft gelijk		Gaait achteruit	
	ervaren	verwacht	ervaren	verwacht	ervaren	verwacht
G4 - aandachtswijken	31%	32%	50%	50%	18%	18%
G14 - aandachtswijken	27%	25%	58%	62%	16%	13%
Aandachtswijken	30%	31%	52%	53%	18%	17%
G4 - totaal	27%	27%	59%	60%	14%	12%
G14 - totaal	15%	15%	72%	74%	13%	11%
G18 - totaal	21%	21%	66%	67%	14%	12%
Nederland	15%	13%	75%	77%	11%	10%

Door bewoners ervaren ontwikkelingen

15 procent van de Nederlandse bevolking geeft aan dat hun buurt het afgelopen jaar vooruit is gegaan. In de (groot)stedelijke gebieden en met name de aandachtswijken is dit aandeel fors hoger. Voor het komende jaar wordt het perspectief op vooruitgang nationaal en in de G14-aandachtswijken iets lager ingeschat. In de aandachtswijken heerst het meeste pessimisme. Ongeveer 17 procent van de mensen hier denkt dat de wijk het komende jaar achteruit zal gaan, tegenover 12 procent in alle grote steden en 10 procent voor heel Nederland.

Bron: Woon 2015. Peildatum: 1 januari.

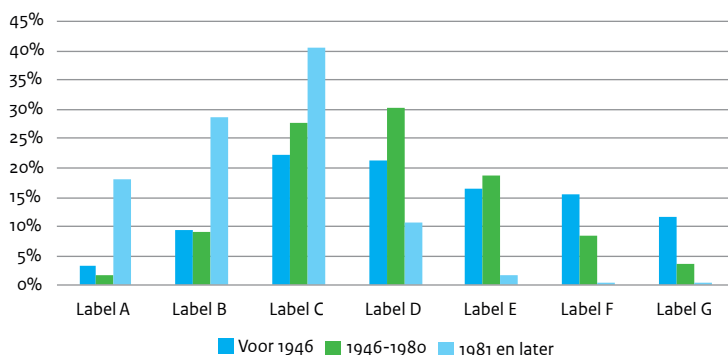
8

Energie

Energetische kwaliteit woningen naar bouwjaar (x 1.000 woningen), 2015

	Voor 1946	1946-1980	1981 en later	Totaal
Label A	10	21	193	224
Label B	27	127	308	462
Label C	65	383	436	883
Label D	62	419	115	595
Label E	48	260	17	324
Label F	45	118	4	167
Label G	34	50	2	86
Totaal	291	1.377	1.074	2.742
Label onbekend	1.064	1.654	1.818	4.536

Energetische kwaliteit naar bouwjaar (%), 2015

Het energielabel geeft de energiezuinigheid van de woning aan in vergelijking met andere woningen van hetzelfde type. Een woning met het A-label is het meest energiezuinig en met het G-label het minst. Door isolatie van muren, isolatieglas en HR-combi-ketel kunnen woningen een hoger label krijgen. Voor oudere woningen is label B moeilijk haalbaar; de te treffen maatregelen zijn duur in verhouding tot de opbrengst. Energielabel A is voor de bestaande voorraad moeilijk te realiseren. Alleen met warmteterugwinning en zonne-energie komt dit label in zicht. Het energielabel is voor zo'n 60 procent van de woningen onbekend; bij de vooroorlogse voorraad is dit met 80 procent aanzienlijk hoger.

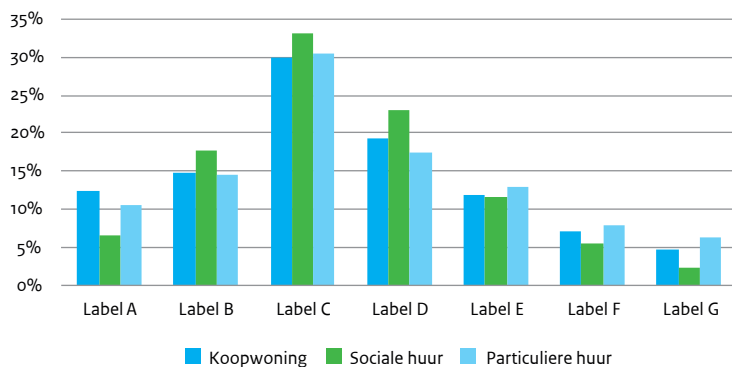
Opmerkingen: de opgenomen energielabels in dit hoofdstuk betreffen de afgegeven labels. Door afronding kan de som van uitsplitsingen afwijken van het totaal.

Bron: WoON 2015, Peildatum: 1 januari.

Energetische kwaliteit woningen naar eigendom (x 1.000 woningen), 2015

	Koopwoning	Sociale huur	Particuliere huur	Totaal
Label A	67	129	28	224
Label B	80	344	39	462
Label C	160	643	81	883
Label D	103	446	46	595
Label E	64	226	34	324
Label F	38	108	21	167
Label G	25	44	17	86
Totaal	537	1.940	265	2.742

Energetische kwaliteit naar eigendom (%), 2015

Sociale huurwoningen kenmerken zich, vergeleken met de andere typen woningen, door relatief veel labels B, C en D en weinig labels A en G. Bij koopwoningen is dit beeld eerder andersom. Particuliere huurwoningen hebben relatief veel labels E, F en G. Bij alle typen woningen domineert label C.

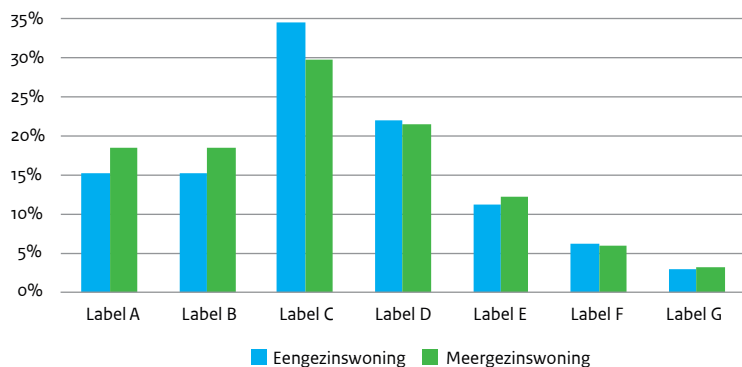
Opmerkingen: de opgenomen energielabels in dit hoofdstuk betreffen de afgegeven labels. Door afronding kan de som van uitsplitsingen afwijken van het totaal.

Bron: WoON 2015. Peildatum: 1 januari.

Energetische kwaliteit woningen naar woningtype (x 1.000 woningen), 2015

	Eengezinswoning	Meergezinswoning	Totaal
Label A	106	118	224
Label B	212	251	462
Label C	478	405	883
Label D	305	291	595
Label E	157	167	324
Label F	87	80	167
Label G	42	44	86
Totaal	1.387	1.355	2.742

Energetische kwaliteit naar woningtype (%), 2015

De verschillen tussen eengezins- en meergezinswoningen in energetische kwaliteit zijn niet groot, vooral niet voor woningen met label D of lager. Meergezinswoningen hebben relatief vaker label A of B; eengezinswoningen hebben relatief vaker label C.

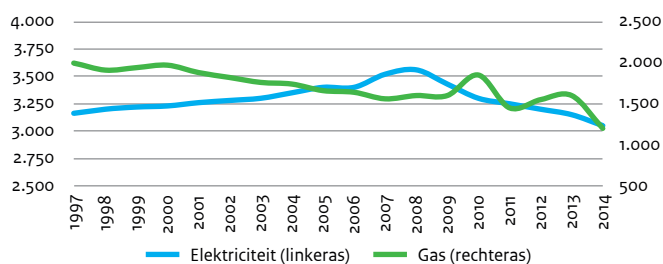
Opmerkingen: de opgenomen energielabels in dit hoofdstuk betreffen de afgegeven labels. Tabel is exclusief woningen zonder afgegeven energielabel. Door afronding kan de som van uitsplitsingen afwijken van het totaal.

Bron: WoON 2015. Peildatum: 1 januari.

Gemiddeld energieverbruik van huishoudens per toepassing, 1997-2014

	Gemiddeld gasverbruik per huishouden (m ³)	Gemiddeld elektriciteitsverbruik (kWh)
1997	2.000	3.160
1998	1.910	3.200
1999	1.940	3.220
2000	1.970	3.230
2001	1.880	3.260
2002	1.820	3.280
2003	1.760	3.300
2004	1.740	3.350
2005	1.660	3.400
2006	1.640	3.400
2007	1.560	3.520
2008	1.600	3.560
2009	1.600	3.430
2010	1.850	3.300
2011	1.450	3.250
2012	1.550	3.200
2013	1.600	3.150
2014	1.200	3.050

Gemiddeld gas- en elektriciteitsverbruik (m³ en kWh) van huishoudens, 1997-2014

Gasverbruik is sterk gerelateerd aan seizoensinvloeden; zo heeft de piek in 2010 direct te maken met de koude wintermaanden dat jaar. Het gemiddeld gasverbruik van huishoudens is in de periode 1997-2014 met 40 procent gedaald. Het verbruik voor verwarming is afgenomen als gevolg van de toenemende penetratie van energiebesparende maatregelen zoals gevel- en dakisolatie en het gebruik van HR-ketels. Het gemiddeld verbruik van elektriciteit is tot 2008 jaarlijks gestegen. Door de financiële crisis eind 2008 en de geringe economische groei daarna is het verbruik daarna gedaald tot zelfs beneden het niveau van eind jaren negentig.

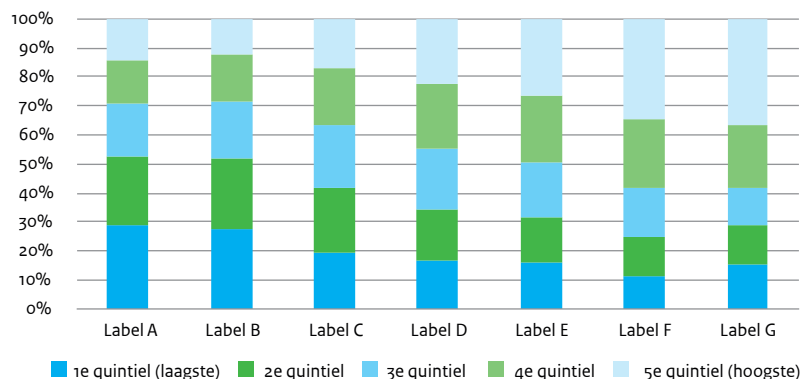
Opmerking: door afronding kan de som van uitsplitsingen afwijken van het totaal.

Bron: RvO. Peildatum: 1 januari.

Gasverbruik van huishoudens naar energielabels (x 1.000 woningen), 2015

Totaal gasverbruik per huishouden						
	1e quintiel (laagste)	2e quintiel	3e quintiel	4e quintiel	5e quintiel (hoogste)	totaal
Label A	64	53	41	34	31	224
Label B	128	113	91	73	58	462
Label C	173	195	190	175	151	883
Label D	101	103	127	132	133	595
Label E	51	52	61	75	85	324
Label F	19	22	28	40	57	167
Label G	13	12	11	18	32	86
Totaal	549	549	550	547	548	2.742

Totaal gasverbruik van huishoudens naar energielabels (%), 2015

Het gasverbruik van huishoudens en het energielabel van de woning hangen samen. In de meest energiezuinige woningen (label A en B) zijn er relatief weinig huishoudens (minder dan 15 procent) met het hoogste gasverbruik (quintiel 5). Ook is bij deze labels de groep met het laagste gasverbruik (quintiel 1) relatief groot (bijna 30 procent). Bij de minst energiezuinige woningen (label F en G) is dit beeld precies andersom.

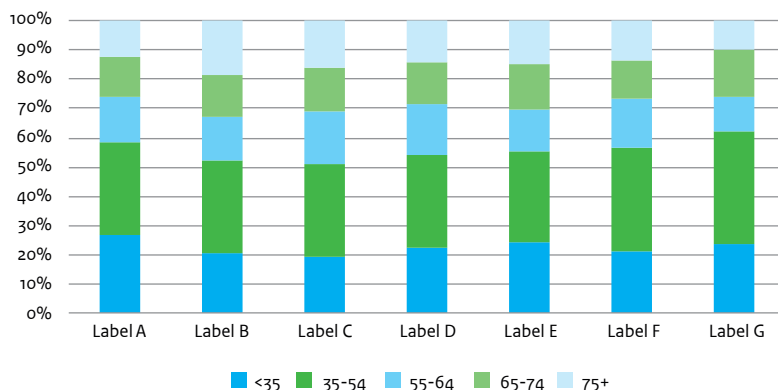
Opmerkingen: de opgenomen energielabels in dit hoofdstuk betreffen de afgegeven labels. Door afronding kan de som van uitsplitsingen afwijken van het totaal.

Bron: WoON 2015. Peildatum: 1 januari.

Energielabel en leeftijd hoofdbewoner (x 1.000 woningen), 2015

	<35	35-54	55-64	65-74	75+	Totaal
Label A	59	71	35	31	28	224
Label B	94	148	67	67	86	462
Label C	171	282	159	131	141	883
Label D	133	188	104	87	84	595
Label E	79	101	46	52	47	324
Label F	35	60	28	22	22	167
Label G	20	33	10	14	8	86
Totaal	591	883	448	404	416	2.742

Energielabels naar leeftijd hoofdbewoner, 2015

De energetische kwaliteit van woningen vertoont weinig samenhang met de leeftijd van de hoofdbewoner; 75-plussers bewonen relatief vaak een woning met een B-label en juist weinig een woning met een G-label. Hoofdbewoners tot 35 jaar wonen relatief vaak in de meest energie-zuinige woningen.

Opmerkingen: de opgenomen energielabels in dit hoofdstuk betreffen de afgegeven labels. Door afronding kan de som van uitsplitsingen afwijken van het totaal.

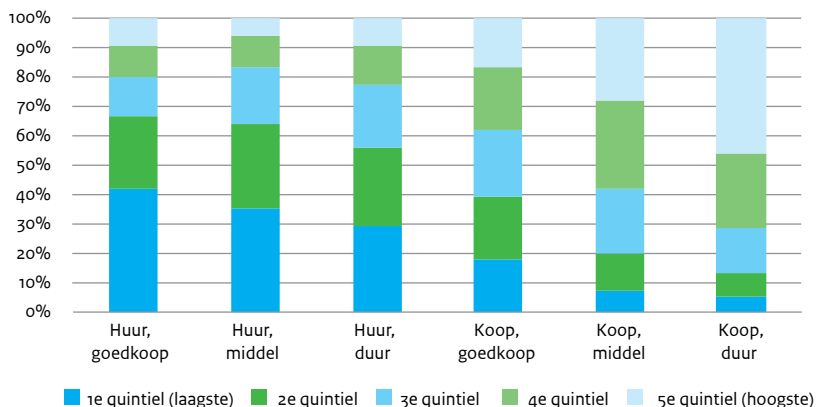
Bron: WoON 2015. Peildatum: 1 januari.

Elektriciteitsverbruik van huishoudens naar prijsklasse van de woning (x 1.000 woningen), 2015

Elektriciteitsverbruik per huishouden						
	1e quintiel (laagste)	2e quintiel	3e quintiel	4e quintiel	5e quintiel (hoogste)	totaal
Huur, goedkoop	183	108	56	46	41	434
Huur, middel	447	362	245	134	75	1.263
Huur, duur	365	341	264	170	114	1.254
Koop, goedkoop	294	350	371	354	266	1.634
Koop, middel	112	201	347	462	440	1.562
Koop, duur	57	92	173	290	520	1.131
Totaal	1.457	1.455	1.456	1.456	1.454	7.278

* Prijsklassen: huur (goedkoop) < €362, huur (middel) €362- €555, huur (duur) >= €555, koop (goedkoop) <= €200.000, koop (middel) €201.000-€320.000, koop (duur) > €320.000.

Elektriciteitsverbruik naar prijsklasse woning (%), 2015

Elektriciteitsverbruik van huishoudens en prijsklasse van de woning hangen onderling samen, in de koopsector sterker dan in de huursector. Hoe duurder de koopwoning hoe groter het aandeel huishoudens het hoogste verbruik en hoe lager het aandeel met een laag verbruik. Voor huurwoningen is de samenhang zichtbaar bij het laagste gebruik.

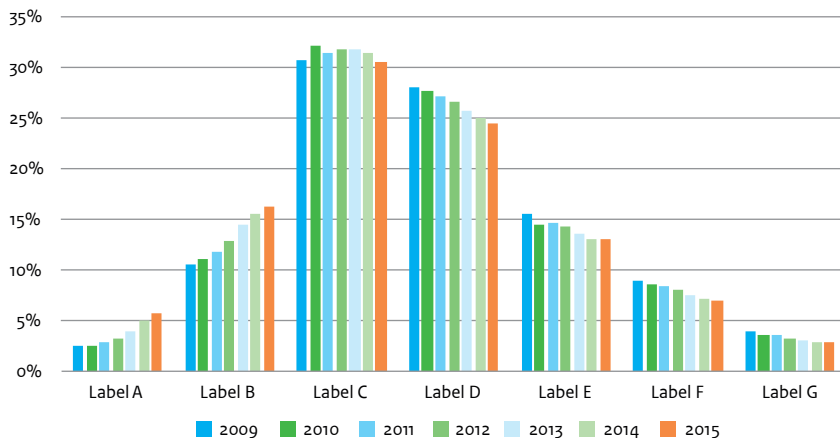
Opmerking: door afronding kan de som van uitsplitsingen afwijken van het totaal.

Bron: WoON 2015, Peildatum: 1 januari.

Afgegeven energielabels woningen (x 1.000), 2009-2014

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Label A	11	26	37	52	77	109	140
Label B	47	114	150	206	276	338	404
Label C	137	327	399	506	607	681	759
Label D	125	282	344	423	492	540	606
Label E	69	148	185	227	258	281	324
Label F	40	87	107	129	144	154	175
Label G	18	37	45	52	59	63	71
Totaal	446	1.020	1.266	1.595	1.912	2.165	2.478

Afgegeven energielabels woningen (%), 2015

Het aantal afgegeven energielabels is sinds 2009 sterk gestegen. De meeste woningen hebben label C ontvangen, op de voet gevolgd door label D. Samen nemen deze labels in 2015 zo'n 55 procent voor hun rekening. Het aandeel woningen met labels A en B is jaarlijks toegenomen, terwijl de groei van het aandeel van labels D tot en met G daalde.

Opmerkingen: de opgenomen energielabels in dit hoofdstuk betreffen de afgegeven labels. Door afronding kan de som van uitsplitsingen afwijken van het totaal.

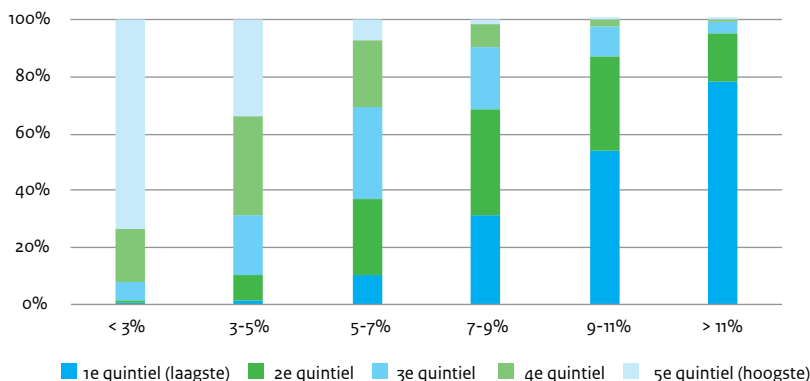
Bron: RvO. Peildatum: 1 januari.

Energiequote (gas en elektra) naar besteedbaar huishoudinkomen (x 1.000 woningen), 2015

Besteedbaar huishoudinkomen						
	1e quintiel (laagste)	2e quintiel	3e quintiel	4e quintiel	5e quintiel (hoogste)	totaal
< 3%	2	9	44	132	527	714
3-5%	32	194	434	738	723	2.120
5-7%	183	483	587	420	127	1.800
7-9%	330	398	239	86	13	1.066
9-11%	324	195	64	13	2	598
> 11%	523	115	26	5	0	668
Totaal	1.393	1.393	1.393	1.393	1.393	6.965*

* Huishoudens met inkomen vanaf 90% sociaal minimum

Energiequote naar besteedbaar huishoudinkomen (%), 2015

De hoogte van het inkomen en het deel van dat inkomen wat wordt besteed aan energielasten hangen, logischerwijs, samen. Van de huishoudens die minder dan 3 procent van hun inkomen besteden aan gas en electra maakt driekwart deel uit van de hoogste inkomensgroep (quintiel 5). Vice versa besteden bijna vier op de vijf huishoudens uit de laagste inkomensgroep (quintiel 1) juist 11 procent of meer van hun inkomen aan energie.

Opmerking: door afronding kan de som van uitsplitsingen afwijken van het totaal.

Bron: WoON 2015. Peildatum: 1 januari.

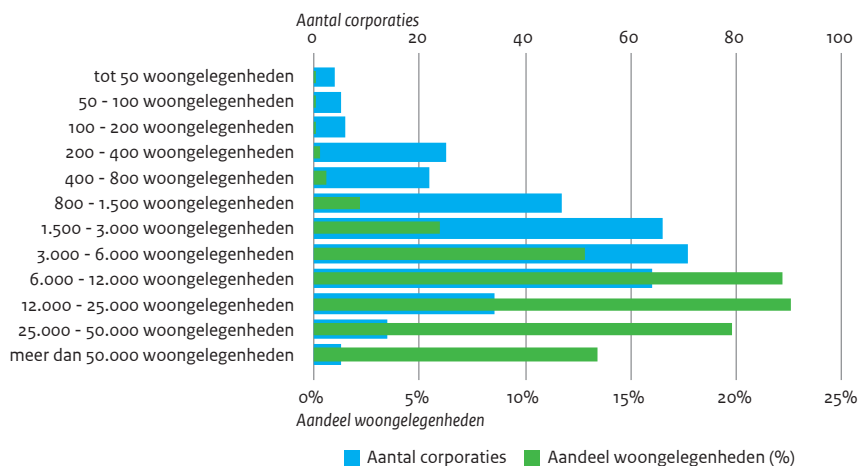

9

Woningcorporaties

Aantal corporaties naar grootteklasse, 2014

Grootteklasse	Aantal corporaties	Aantal woongelegenheden	Aandeel woongelegenheden (%)
Tot 50 woongelegenheden	4	120	0,00%
50 - 100 woongelegenheden	5	400	0,02%
100 - 200 woongelegenheden	6	950	0,04%
200 - 400 woongelegenheden	25	7.030	0,29%
400 - 800 woongelegenheden	22	13.340	0,56%
800 - 1.500 woongelegenheden	47	51.930	2,16%
1.500 - 3.000 woongelegenheden	66	141.990	5,91%
3.000 - 6.000 woongelegenheden	71	309.020	12,86%
6.000 - 12.000 woongelegenheden	64	533.900	22,22%
12.000 - 25.000 woongelegenheden	34	543.700	22,63%
25.000 - 50.000 woongelegenheden	14	476.980	19,85%
Meer dan 50.000 woongelegenheden	5	323.010	13,45%
Totaal	363	2.402.360	100%

In 2014 zijn er 363 corporaties, 25 minder dan in 2011. Circa 91 procent van de corporaties heeft meer dan 3.000 woongelegenheden in bezit, en 56 procent meer dan 12.000. Er zijn 15 corporaties die minder dan 200 woongelegenheden hebben. Van alle woongelegenheden is 33 procent in het bezit van 19 grote corporaties, die elk meer dan 25.000 woongelegenheden beheren. Er zijn 5 corporaties die meer dan 50.000 woongelegenheden in eigendom hebben. In totaal bedroeg het bezit van corporaties in 2014 ruim 2,4 miljoen woningen.

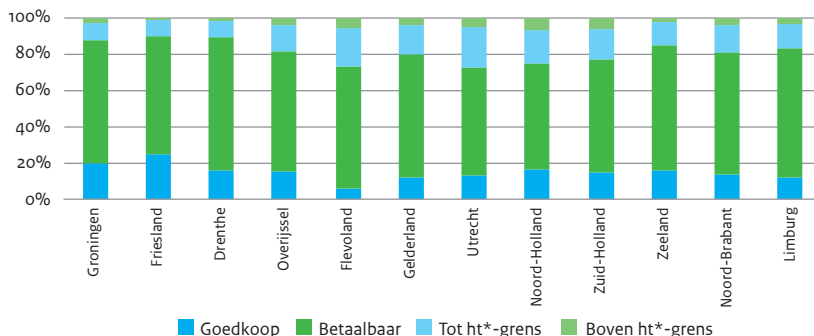
Opmerkingen: cijfers zijn exclusief verbindingen; door afrondingen kan de som van het aantal woongelegenheden afwijken van het totaal.

Bron: Gegevensopdraging Corpodata - WSW, AW, en DGWB. Peildatum: 31 december.

Woningvoorraad naar zelfstandige huurwoningen (aantallen), 2014

	Aantal zelfstandige huurwoningen	Goedkoop	Betaalbaar	Tot ht*-grens	Boven ht*-grens
Groningen	80.600	16.000	55.000	7.700	2.000
Friesland	81.300	20.100	53.200	6.900	1.000
Drenthe	53.300	8.500	39.200	4.900	700
Overijssel	136.800	21.200	90.800	19.800	5.100
Flevoland	43.000	2.400	29.100	9.200	2.300
Gelderland	240.000	29.100	163.200	39.100	8.700
Utrecht	149.800	19.700	89.500	33.400	7.300
Noord-Holland	424.000	70.200	249.000	77.100	27.700
Zuid-Holland	555.300	80.700	349.200	93.200	32.200
Zeeland	42.600	6.800	29.400	5.500	900
Noord-Brabant	303.200	40.600	205.200	45.400	12.000
Limburg	138.500	16.600	98.600	18.700	4.600
Nederland	2.248.500	331.800	1.451.400	360.800	104.500

Samenstelling sociale huurwoningen

* ht - huurtoeslag, grens is € 699,48; vanaf 1 januari 2014 gelden op basis van de Wet op de huurtoeslag de volgende grenzen: Goedkoop: maandhuur tot kwaliteitskortingsgrens van € 389,05. Betaalbaar: maandhuur van kwaliteitskortingsgrens tot hoogste aftoppingsgrens van € 596,75. Duur tot huurtoeslaggrens of boven huurtoeslaggrens: maandhuur boven maximale huurgrenzen vanaf € 699,48.

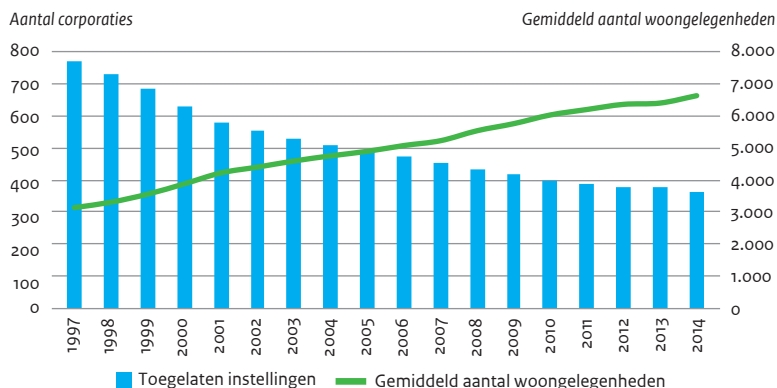
Circa 15 procent van de zelfstandige huurwoningen behoort tot het goedkope segment, variërend van 25 procent in Friesland tot 6 procent in Flevoland. Ten opzichte van 2011 is dit een daling van ruim 6 procent. Bijna 65 procent van de zelfstandige huurwoningen behoort tot het betaalbare segment. Ruim 15 procent van de woningen behoort tot de klasse met een maandhuur tot de huurtoeslaggrens; 5 procent van de woningen heeft een maandhuur boven deze grens. Door sloop en verkoop is het aandeel van het goedkope segment afgenomen, terwijl door nieuwbouw het aandeel in het dure segment wordt gestimuleerd. Met 27 procent is het aandeel dure woningen met een maandhuur tot of boven de huurtoeslaggrens het grootst in de provincie Utrecht.

Opmerkingen: cijfers zijn exclusief verbindingen; door afrondingen kan de som afwijken van het totaal.

Bron: Gegevensopdraging Copodata - WSW, AW, en DGWB. Peildatum: 31 december.

Aantal corporaties en gemiddeld woningbezit (aantallen, 1997-2014)

	Toegelaten instellingen	Gemiddeld aantal woonegelegenheden
1997	767	3.140
1998	731	3.310
1999	682	3.560
2000	628	3.880
2001	579	4.220
2002	552	4.400
2003	527	4.590
2004	508	4.750
2005	492	4.890
2006	474	5.070
2007	455	5.220
2008	432	5.530
2009	418	5.750
2010	400	6.020
2011	389	6.190
2012	380	6.350
2013	378	6.390
2014	363	6.620

Waar het aantal corporaties sinds 1997 door fusies met meer dan 50 procent is afgenomen, is het gemiddeld aantal woonegelegenheden per corporatie meer dan verdubbeld. De fusies hebben dus een forse schaalvergroting tot gevolg gehad. Het gemiddeld aantal woonegelegenheden per corporatie is tussen 1997 en 2014 met meer dan 110 procent gestegen van 3.140 naar 6.620.

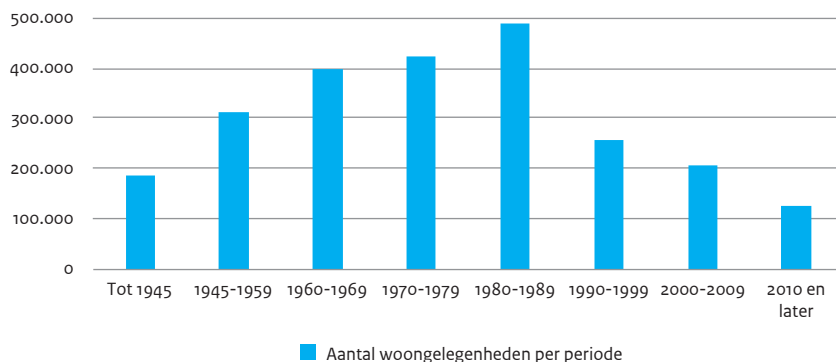
Opmerkingen: cijfers zijn exclusief verbindingen.

Bron: Gegevensopvraging Corporata - WSW, AW, en DGWB. Peildatum: 31 december.

Opbouw bezit corporaties naar type woning en bouwjaarklasse (aantallen), 2014

	Zelfstandige eengezinswoningen	Zelfstandige meergezinswoningen			Onzelfstandige overige wooneenheden	Totaal
		etagebouw zonder lift (t/m 4 etages)	etagebouw met lift (t/m 4 etages)	hoogbouw		
		Tot 1945	83.600	86.800		
1945 - 1959	173.900	123.900	6.400	3.800	3.600	311.600
1960 - 1969	191.600	92.500	34.600	61.100	16.000	395.900
1970 - 1979	205.700	52.000	49.800	92.500	24.400	424.400
1980 - 1989	180.200	188.300	62.000	32.300	26.900	489.700
1990 - 1999	68.300	52.700	84.000	31.300	22.100	258.500
2000 - 2009	53.900	18.600	72.300	32.200	30.000	207.000
2010 en later	30.400	8.400	44.700	25.000	20.000	128.500
Totaal	987.500	623.100	356.800	281.100	153.900	2.402.400

Opbouw bezit corporaties naar bouwperiode

Ruim de helft van alle wooneenheden van corporaties, is gebouwd tussen 1960 en 1990. De grootschalige nieuwbouw van sociale huurwoningen tussen 1960 en 1990, met een grote drang om het bestaande woningtekort – ook in tijden van crisis op de woningmarkt – terug te dringen, is met een aandeel van circa 52 procent prominent aanwezig. Met maximaal 10 procent per decennium is het aandeel van de decennia na 1990 aanzienlijk kleiner dan in de decennia daarvoor. Van de 2,4 miljoen huurwooneenheden van corporaties eind 2014, heeft 94 procent betrekking op een zelfstandige woning.

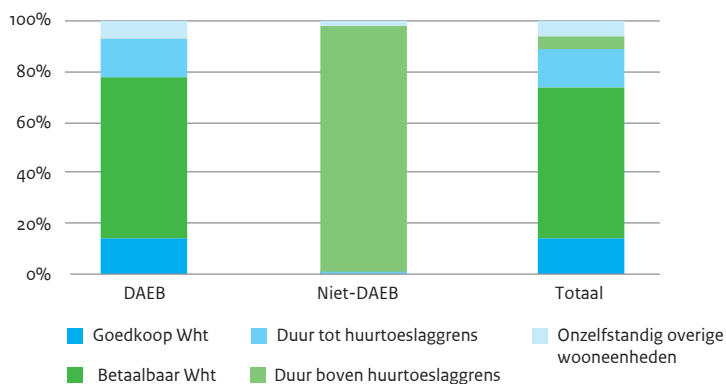
Opmerkingen: cijfers zijn exclusief verbindingen; door afrondingen kan de som afwijken van het totaal.

Bron: Gegevensopraging Corporata - WSW, AW, en DGWB. Peildatum: 31 december.

Omvang bezit corporaties naar DAEB en niet-DAEB (aantallen), 2014

	DAEB	Niet-DAEB	Totaal
Zelfstandige huurwoningen	2.150.600	97.900	2.248.500
Goedkope woningen	331.800	100	331.900
Betaalbare woningen	1.451.100	300	1.451.400
Duur tot huurtoeslaggrens	360.100	600	360.800
Duur boven huurtoeslaggrens	7.500	96.900	104.500
Onzelfstandig overige wooneenheden	151.800	2.100	153.900
Totaal wooneenheden	2.302.400	100.000	2.402.400

Bezit corporaties naar DAEB en niet-DAEB, 2014

Veruit het grootste deel van de huurwooneenheden van corporaties, 96 procent, valt onder Diensten Algemeen Economisch Belang (DAEB). Slechts 4 procent van de huurwooneenheden valt onder niet-DAEB. Dit is zichtbaar in de verdeling van het bezit van DAEB en niet-DAEB naar prijsklasse. De huurwooneenheden die vallen onder DAEB zijn substantieel lager qua prijsklasse dan die van niet-DAEB. Circa 97 procent van de huurwooneenheden die vallen onder niet-DAEB worden gekwalificeerd als boven de liberalisatiegrens.

Opmerkingen: cijfers zijn exclusief verbindingen; door afrondingen kan de som afwijken van het totaal.

Bron: Gegevensopvraging Corporata - WSW, AW, en DGWB. Peildatum: 31 december.

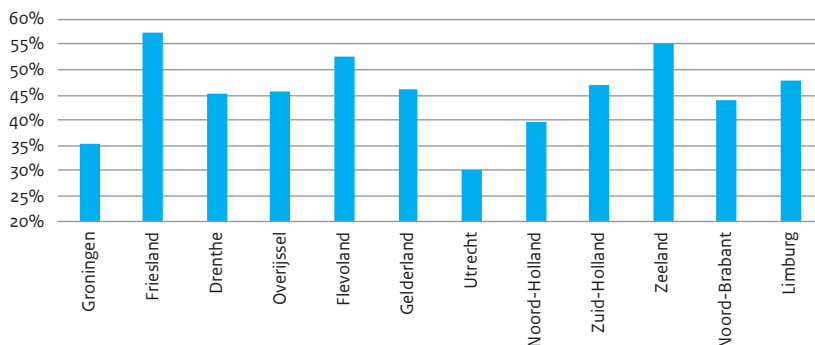
Toegankelijke woongelegenheden van corporaties, 2014

	Woongelegenheden	Toegankelijk	Toegankelijk*	Toegankelijk 65+	Toegankelijk 65+**
Groningen	91.200	31.000	34%	10.900	35%
Friesland	86.300	25.200	29%	14.500	58%
Drenthe	57.200	19.300	34%	8.700	45%
Overijssel	147.000	44.900	31%	20.600	46%
Flevoland	44.900	10.800	24%	5.700	53%
Gelderland	260.000	77.000	30%	35.600	46%
Utrecht	166.300	56.100	34%	16.900	30%
Noord-Holland	450.400	123.200	27%	49.000	40%
Zuid-Holland	586.900	191.900	33%	90.500	47%
Zeeland	43.900	14.000	32%	7.700	55%
Noord-Brabant	321.900	106.300	33%	46.700	44%
Limburg	146.300	34.400	24%	16.500	48%
Nederland	2.402.400	734.200	31%	323.300	44%

*als % van totale woongelegenheden

**als % van toegankelijke woongelegenheden

Aandeel toegankelijke woongelegenheden bewoond door 65+

Circa 734 duizend corporatiewoningen zijn toegankelijke woningen. Deze hoeveelheid vertegenwoordigt 31 procent van het totale bezit in 2014. Het aandeel toegankelijke woningen is het laagst in Limburg en Flevoland en het hoogst in de provincies Groningen, Drenthe, en Utrecht. Het percentage toegankelijke woningen bewoond door 65-plussers is gemiddeld 44 procent. De provincies Groningen en Utrecht hebben het laagste percentage toegankelijke woningen bewoond door 65-plussers, terwijl Friesland en Zeeland het hoogste percentage noteren.

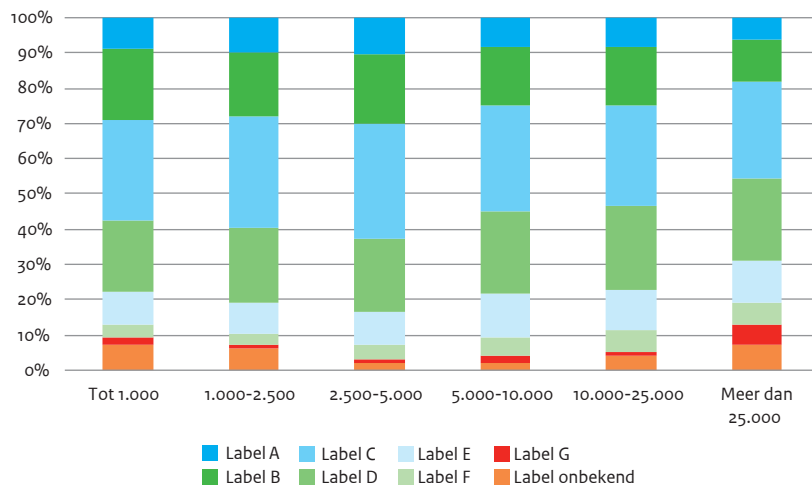
Opmerkingen: cijfers zijn exclusief verbindingen; door afrondingen kan de som afwijken van het totaal.

Bron: Gegevensopraging Corporata - WSW, AW, en DGWB. Peildatum: 31 december.

Verdeling woongelegenheden naar energielabel, 2014

Aantal woongelegenheden	Label A	Label B	Label C	Label D	Label E	Label F	Label G	Label onbekend
Tot 1.000	9%	20%	28%	20%	9%	4%	2%	7%
1.000 - 2.500	10%	18%	31%	21%	9%	3%	1%	6%
2.500 - 5.000	10%	19%	31%	20%	9%	4%	1%	2%
5.000 - 10.000	8%	16%	29%	22%	12%	5%	2%	2%
10.000 - 25.000	8%	16%	28%	23%	11%	6%	1%	4%
Meer dan 25.000	6%	12%	27%	23%	12%	6%	6%	7%
Totaal	8%	15%	28%	22%	11%	6%	4%	5%

Verdeling woongelegenheden naar energielabels

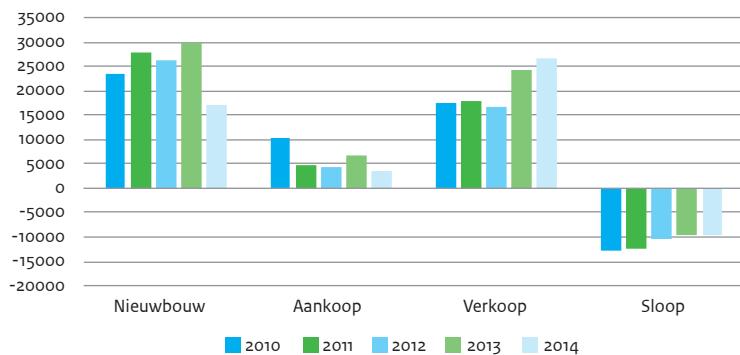
Het meest voorkomende energielabel is C, dat aan bijna 30 procent van de woningen is toegekend. Een kwart van de huurwoongelegenheden heeft label A of B. Kleinere corporaties hebben, gemiddeld in 2014, een beter energielabel dan grotere corporaties.

*Opmerkingen: cijfers zijn exclusief verbindingen; door afrondingen kan de rijssom afwijken van 100 procent.
Bron: Gegevensopvraging Coprodata - WSW, AW, en DGWB. Peildatum: 31 december.*

Mutaties aantal woonegelegenheden, 2010-2014

	2010	2011	2012	2013	2014
Aantal huurwoonegelegenheden per 1 januari	2.404.000	2.407.900	2.408.500	2.415.100	2.416.800
Nieuwbouw	23.600	27.900	26.300	29.800	17.200
Aankoop	10.300	4.800	4.200	6.700	3.500
Verkoop	17.400	18.000	16.500	24.200	26.500
- Verkoop aan toekomstige bewoners	15.100	14.300	13.900	14.700	17.000
- Verkoop aan andere instellingen	2.300	3.700	2.600	9.600	9.600
Sloop	12.900	12.200	10.500	9.700	9.700
Overige mutaties	100	-1.900	1.000	-900	1.100
Aantal huurwoonegelegenheden per 31 december	2.407.800	2.408.600	2.412.900	2.416.800	2.402.400
Productie koopwoningen	3.200	1.900	3.900	2.700	1.500
Verbeteringen boven € 20.000	20.000	21.000	21.200	17.700	14.800

Mutaties aantal woonegelegenheden, 2010-2014

De volkshuisvestelijke inspanningen van de corporaties komen vooral tot uiting in de voortschrijdende mutaties van het aantal woonegelegenheden binnen de sector. Het aantal woonegelegenheden van de corporaties is sinds 2010 elk jaar toegenomen, tot 2,4 miljoen in 2014. De nieuwbouwproductie in 2014 voor verhuur door de sector is beduidend lager dan in de voorgaande jaren. Een neergaande trend in nieuwbouw is goed waar te nemen in de productie van koopwoningen. De gerealiseerde sloopaantallen zijn in 2014 verder gedaald.

Opmerkingen: cijfers zijn exclusief verbindingen; door afrondingen kan de som afwijken van het totaal.

Bron: Gegevensopraging Copodata - WSW, AW, en DGWB. Peildatum: 31 december.

Mutatiegraad (% van totale bezit) van woonegelegenheden, 2000-2014

	2000	2005	2010	2011	2012	2013	2014
Groningen	13,7	10,8	8,7	10,6	10,6	10,5	9,9
Friesland	11,7	8,6	9,1	9,3	9,1	9,6	9,5
Drenthe	10,5	9,9	7,6	7,8	8,3	9,2	11,6
Overijssel	10,5	11,6	9,5	9,7	10,0	10,0	9,6
Flevoland	11,1	10,2	8,8	8,2	7,2	9,2	7,7
Gelderland	9,4	8,7	7,3	8,6	9,4	9,5	9,6
Utrecht	8,9	8,1	6,3	9,3	9,4	9,9	10,0
Noord-Holland	6,5	6,8	6,4	6,9	7,7	7,5	7,2
Zuid-Holland	8,9	8,3	7,8	7,7	9,2	8,7	8,4
Zeeland	11,5	9,3	9,1	10,5	10,6	10,8	10,1
Noord-Brabant	9,2	8,3	8,3	8,3	8,2	9,7	8,8
Limburg	7,9	8,9	7,9	8,4	8,1	8,8	8,9
Nederland	8,9	8,4	7,7	8,2	8,8	9,0	8,8

Mutatiegraad 2014

De mutatiegraad, het aantal toewijzingen als percentage van het bezit, biedt inzicht in de doorstroming binnen het bezit van corporaties. De mutatiegraad beweegt zich op een niveau van 8 à 9 procent met uitzondering van 2010. In 2014 was de mutatiegraad het hoogst in de provincies Drenthe, Zeeland, en Utrecht (meer dan 10 procent) en het laagst in Flevoland en Noord-Holland (minder dan 8 procent). Bij de provincies met een hoge mutatiegraad valt Drenthe op: de mutatiegraad is relatief hoog ten opzichte van de voorgaande jaren. Door schommelingen in de mutatiegraad per provincie kan de volgorde van de provincies jaarlijks verschillen.

Opmerkingen: cijfers zijn exclusief verbindingen.

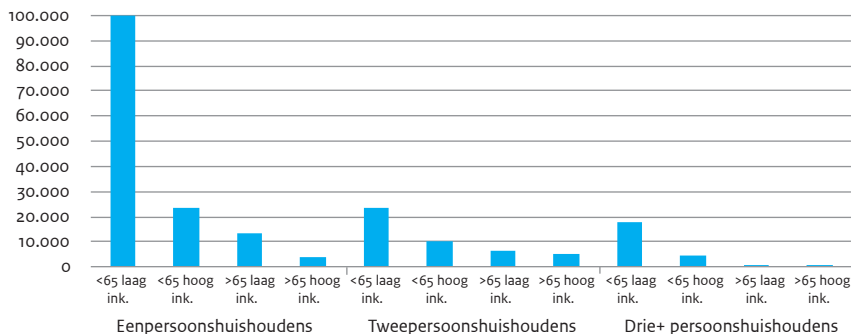
Bron: Gegevensopraging Copodata - WSW, AW, en DGWB. Peildatum: 31 december.

Woningtoewijzing door corporaties naar type huishouden, leeftijd en inkomen, 2014

	<= kwaliteitskortingsgrens	> kwaliteitskortingsgrens <= hoogste aftoppingsgrens	> hoogste aftoppingsgrens	Aantal toewijzingen*
1. Eenpersoonshuishoudens				
Jonger dan 65 jaar, laag inkomen	46%	34%	20%	100.200
Jonger dan 65 jaar, hoog inkomen	12%	41%	47%	23.400
65 jaar of ouder, laag inkomen	5%	47%	47%	13.700
65 jaar of ouder, hoog inkomen	5%	21%	74%	5.300
2. Tweepersoonshuishoudens				
Jonger dan 65 jaar, laag inkomen	8%	42%	50%	23.800
Jonger dan 65 jaar, hoog inkomen	2%	35%	64%	10.300
65 jaar of ouder, laag inkomen	2%	34%	64%	6.200
65 jaar of ouder, hoog inkomen	1%	16%	84%	5.300
3. Drie- en meerpersoonshuishoudens				
Jonger dan 65 jaar, laag inkomen	3%	44%	53%	17.700
Jonger dan 65 jaar, hoog inkomen	2%	26%	72%	4.900
65 jaar of ouder, laag inkomen	1%	46%	53%	200
65 jaar of ouder, hoog inkomen	4%	36%	60%	100

* Vanaf 1 januari 2014: kwaliteitskortingsgrens: maandhuur € 389,05, lage aftoppingsgrens (1 en 2 personen): maandhuur € 556,82 en hoge aftoppingsgrens (vanaf 3 personen): maandhuur € 596,75.

Aantal toewijzingen naar type huishouden, leeftijd en inkomen

Bijna de helft van de corporatiewoningen wordt toegewezen aan jonge, alleenstaande huishoudens met een laag inkomen. Bij deze toewijzingen zijn vooral de goedkope woningen betrokken. Uit overige gegevens blijkt dat 90 procent van de toewijzingen volgens de inkomenscriteria als passend beschouwd mogen worden, conform de EC-richtlijn.

Opmerking: door afrondingen kan de som afwijken van het totaal.

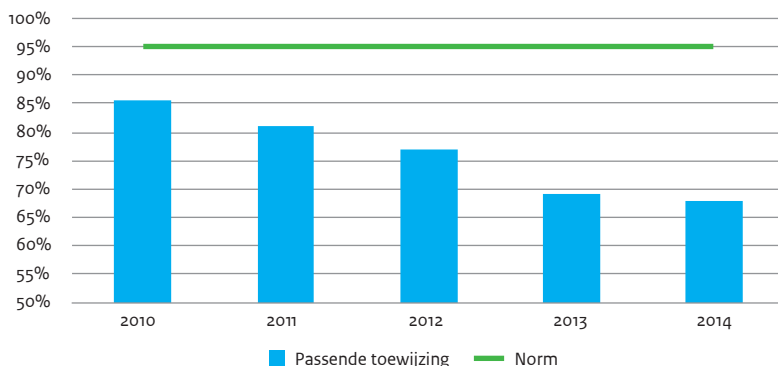
Bron: Gegevensopraging Corpdata - WSW, AW, en DGWB. Peildatum: 31 december.

Passende woningtoewijzing conform Woningwet, 2010-2014

	2010	2011	2012	2013	2014
Toewijzingen totaal	185.500	198.900	213.300	218.100	211.100
Toewijzingen doelgroep	134.400	146.000	161.800	164.100	161.900
Toewijzingen < aftoppingsgrens	114.800	118.100	124.200	113.400	109.600
Toewijzingen < aftoppingsgrens*	85%	81%	77%	69%	68%
Toewijzingen > aftoppingsgrens	19.500	27.900	37.600	50.700	52.300
Toewijzingen niet doelgroep	51.100	52.900	51.500	54.000	49.300
Toewijzingen niet doelgroep < aftoppingsgrens	29.000	28.700	24.800	23.400	19.800
Toewijzingen niet doelgroep > aftoppingsgrens	22.100	24.200	26.700	30.600	29.500

* als % van totaal aan doelgroep.

Passende woningtoewijzing conform Woningwet, 2010-2014

Met ingang van 1 januari 2016 gelden nieuwe regels voor passend toewijzen aan huishoudens met een inkomen dat recht kan geven op huurtoeslag. Volgens deze regelgeving moeten de toewijzingen aan deze huishoudens voor 95 procent betrekking hebben op woongelegenheden met een huur van maximaal de aftoppingsgrens (€556,82 per maand voor een een- of tweepersoonshuishouden en €596,75 euro voor drie- en meerpersoonshuishoudens in 2014). In 2014 was de huurwoningsector nog ver af van deze nieuwe norm voor het passend toewijzen. Van de circa 211.000 toewijzingen waren 162.000 bestemd voor een huishouden met een laag inkomen (conform de wet op de huurtoeslag). Van deze huishoudens kreeg 68 procent een woonruimte toegewezen met een huur tot de aftoppingsgrens. Over de periode 2010-2014 is het percentage passende toewijzingen gedaald.

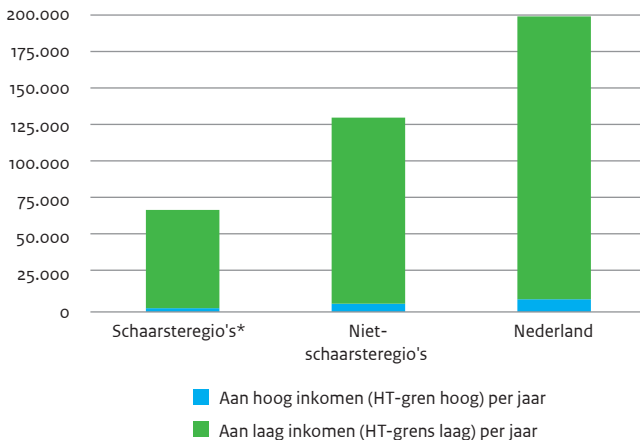
Opmerkingen: cijfers zijn exclusief verbindingen; door afrondingen kan de som afwijken van het totaal.

Bron: Gegevensopraging Corpodata - WSW, AW, en DGWB. Peildatum: 31 december.

Passende woningtoewijzing conform EU besluit, 2014

Afgesloten huurovereenkomsten 2014 voor woningen met maanduur van maximaal €699,48

	Totaal	Aan hoog inkomen (HT-grens hoog) per jaar	Aan laag inkomen (HT-grens laag) per jaar	Aan lage inkomens als % van totaal
Schaarstergio's*	72.000	3.000	69.000	95,8
Niet-schaarstergio's	136.500	6.000	130.500	95,6
Nederland	208.500	9.000	199.500	95,7

* In schaarstergio's zijn (afhankelijk van WOZ-waarde en oppervlak woningen) tot 25 WWS-punten extra toegestaan.

Volgens de voorwaarden van de Europese Commissie is staatsteun voor corporaties voor de bouw en verhuur van woningen met een maximale huur van €699,48 (prijspeil 2014) toegestaan, mits tenminste 90 procent van deze woningen wordt toegewezen aan huishoudens met een inkomen onder de €34.678 (prijspeil 2014). Op landelijk niveau hebben de corporaties in 2014 dit ruim gehaald. Er zijn daarbij geen grote verschillen tussen woningmarkten die door het ministerie als gespannen zijn aangemerkt en de regio's die dat niet zijn.

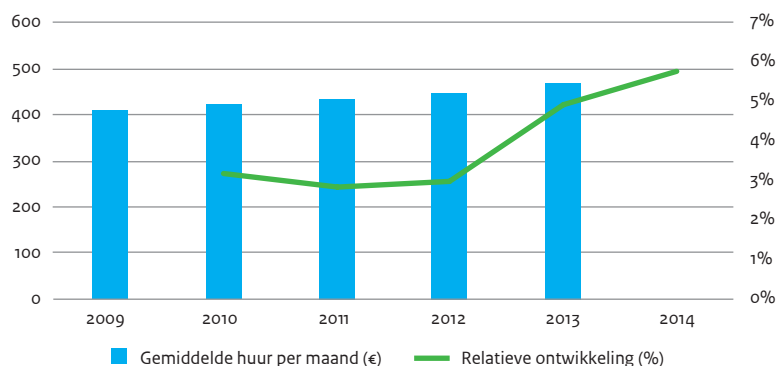
Opmerkingen: cijfers zijn exclusief verbindingen; door afrondingen kan de som afwijken van het totaal.

Bron: Gegevensopvraging Copodata - WSW, AW, en DGWB. Peildatum: 31 december.

Huurprijsontwikkeling van zelfstandige huurwoningen, 2009-2014

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Gemiddelde huur per maand (€)	410	423	435	448	470	497
Absolute ontwikkeling (€)		13	12	13	22	27
Relatieve ontwikkeling (%)		3,2%	2,8%	3,0%	4,9%	5,7%

Huurprijsontwikkeling van zelfstandige huurwoningen, 2009-2014

De gemiddelde huurprijs van zelfstandige huurwoningen is jaarlijks gestegen, van gemiddeld 410 euro per maand in 2009 naar 497 euro in 2014.

Opmerking: cijfers zijn exclusief verbindingen.

Bron: Gegevensopvraging Corpodata - WSW, AW, en DGWB. Peildatum: 31 december.

Enkelvoudige balans corporaties (x € 1.000), 2014

Activa			
A. Vaste activa		Som Vaste activa	174.418.400
Bouwclaims	169		
Goodwill	22.977 +	B. Vlottende activa	
I Immateriële vaste activa	23.146	Vastgoed bestemd voor de verkoop	477.413
		Vastgoed i.o. bestemd voor verkoop	258.355
Sociaal vastgoed in exploitatie	68.584.088	Overige voorraden	226.960 +
Vastgoed in ontwikkeling bestemd voor eigen exploitatie	1.065.914	I Voorraden	962.728
Onroerende en roerende zaken ten dienste van de exploitatie	1.407.529 +		
II Materiële vaste activa	71.057.536	II Onderhanden projecten	79.995
Commercieel vastgoed in exploitatie	17.831.216	Huurdebiteuren	170.074
Sociaal vastgoed in exploitatie gekwalificeerd als vastgoedbelegging	73.746.112	Gemeenten	63.124
Onroerende zaken verkocht onder voorwaarden	6.280.712	Vorderingen op groepsmaatschappijen	662.044
Vastgoed in ontwikkeling bestemd voor eigen exploitatie	764.217 +	Vorderingen op maatschappijen waarin wordt deelgenomen	77.468
III Vastgoedbeleggingen	98.622.256	Latente belastingvordering(en)	19.745
		Belasting en premies sociale verzekeringen	103.494
Deelnemingen in groepsmaatschappijen	806.354	Overige vorderingen	367.249
Vorderingen op groepsmaatschappijen	357.896	Overlopende activa	346.057 +
Andere deelnemingen	212.084	III Vorderingen	1.809.255
Vorderingen op maatschappijen waarin wordt deelgenomen	39.597		
Latente belastingvorderingen	2.043.142	IV Effecten	2.234
Leningen u/g	206.843	V Liquide middelen	2.954.863
overige effecten	188.122		
Te vorderen BWS-subsidies	11.621	SOM VLOTTENDE ACTIVA	5.809.075
overige vorderingen	849.806 +		
IV Financiële vaste activa	4.715.465	TOTAAL ACTIVA	180.227.472

Passiva

C. Eigen vermogen

Wettelijke en statutaire reserves	1.597.686
Overige reserves	73.823.552
Resultaat boekjaar	2.029.262 +
Totaal eigen vermogen	77.450.496

D. Egalisatierekening 9.353

E. Voorzieningen

Voorzieningen onrendabele investeringen	1.489.208
Voorzieningen latente belastingverplichtingen	355.367
Voorziening pensioenen	3.246
Voorziening garantieverplichtingen	2.623
Voorziening reorganisatiekosten	58.162
Voorziening deelnemingen	219.635
Overige voorzieningen	280.194 +
Voorzieningen	2.408.435

F. Langlopende schulden

Schulden/leningen overheid	2.473.399
Schulden/leningen kredietinstellingen	81.026.784
Schulden aan groepsmaatschappijen	7.590
Schulden aan maatschappijen	7.574
VOV verplichtingen	6.295.861
Overige schulden	2.209.449 +
Langlopende schulden	92.020.656

G. Kortlopende schulden

Schulden aan kredietinstellingen	4.020.934
Schulden aan leveranciers	629.425
Schulden aan groepsmaatschappijen	160.831
Schulden aan maatschappijen	10.069
Belastingen en premies soc verzekeringen	372.382
Schulden ter zake van pensioenen	9.187
Overige schulden	763.832
Overige passiva	2.371.872 +
Kortlopende schulden	8.338.532

Totaal PASSIVA 180.227.472

Opmerking: cijfers zijn exclusief verbindingen.

Bron: Gegevensopraging Corpodata - WSW, AW, en DGWB. Peildatum: 31 december.

Enkelvoudige winst- en verliesrekening corporaties (x € 1.000), 2014

Huuropbrengsten	14.583.229	
Opbrengsten servicecontracten	783.016	
Lasten servicecontracten	-789.309	
Overheidsbijdragen	-45.870	
Lasten verhuur en beheeractiviteiten	-2.364.837	
Lasten onderhoudsactiviteiten	-3.178.212	
Overige directe operationele lasten exploitatie bezit	-1.859.182	
Afschrijvingen vastgoed in exploitatie	-2.445.838	+
Netto resultaat exploitatie vastgoedportefeuille	4.682.997	
Omzet verkocht vastgoed in ontwikkeling	368.581	
Uitgaven verkocht vastgoed in ontwikkeling	-323.169	
Toegerekende organisatiekosten	-55.485	
Toegerekende financieringskosten	-345	+
Netto resultaat verkocht vastgoed in ontwikkeling	-10.418	
Verkoopopbrengst vastgoedportefeuille	3.191.618	
Toegerekende organisatiekosten	-136.982	
Boekwaarde verkochte vastgoedportefeuille	-2.231.522	+
Netto gerealiseerd resultaat verkoop vastgoedportefeuille	823.114	
Overige waardeveranderingen vastgoedportefeuille	-836.384	
Niet-gerealiseerde waardeveranderingen vastgoedportefeuille	1.511.245	
Niet-gerealiseerde waardeveranderingen vastgoedportefeuille verkocht onder voorwaarden	24.255	
Niet-gerealiseerde waardeveranderingen vastgoedportefeuille bestemd voor verkoop	13.382	+
Netto resultaat verkocht vastgoed in ontwikkeling	712.498	
Opbrengst overige activiteiten	128.009	
Kosten overige activiteiten	-197.673	+
Netto resultaat overige activiteiten	-69.664	
Overige organisatiekosten	-231.605	
Leefbaarheid	-242.116	

Waarderanderingen van financiële vaste activa en van effecten	-388.563	
Opbrengst van vorderingen die tot de vaste activa behoren en van effecten	16.837	
Andere rentebaten en soortelijke opbrengsten	124.911	
Rentelasten en soortgelijke kosten	-4.044.639	+
Saldo financiële baten en lasten	-4.291.454	
RESULTAAT UIT GEWONE BEDRIJFSUITOEFENING VOOR BELASTINGEN	1.373.352	
Belastingen resultaat uit gewone bedrijfsvoering	539.295	
Resultaat deelnemingen	-35.833	
RESULTAAT UIT GEWONE BEDRIJFSUITOEFENING NA BELASTINGEN	1.876.814	
Buitengewone baten	625	
Buitengewone lasten	-2.922	
Belastingen buitengewoon resultaat	18.086	+
BUITENGEWOON RESULTAAT NA BELASTINGEN	15.789	
RESULTAAT NA BELASTINGEN	1.892.603	

Opmerking: cijfers zijn exclusief verbindingen.

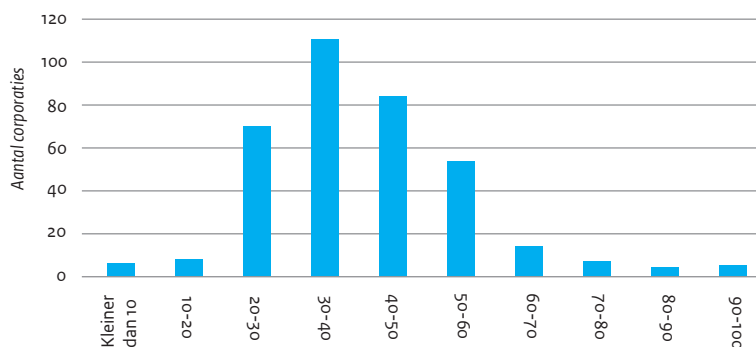
Bron: Gegevensopvraging Copodata - WSW, AW, en DGWB. Peildatum: 31 december.

Solvabiliteit corporaties, 2007-2014

Solvabiliteit

2007	22,9%
2008	22,8%
2009	22,9%
2010	23,5%
2011	27,4%
2012	25,0%
2013	31,7%
2014	33,0%

Spreading in solvabiliteit (Volkshuisvestelijke balans) van corporaties, 2014

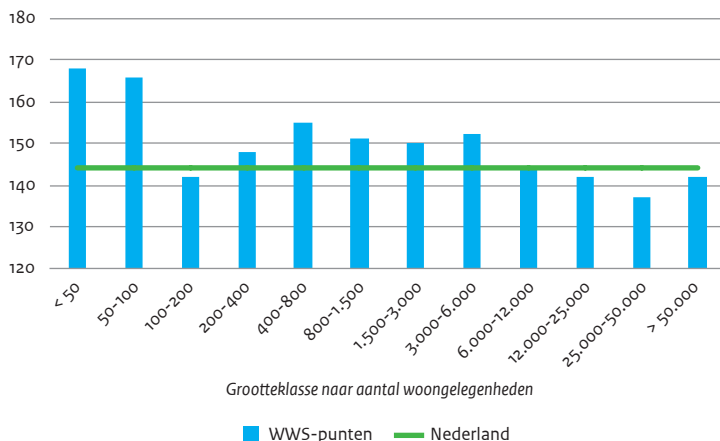
De solvabiliteit wordt berekend als het quotiënt van het eigen vermogen en het totale vermogen. Een hogere solvabiliteit gaat gepaard met een groter vertrouwen van kredietverstrekkers in het terugbetalen van vreemd vermogen. De Autoriteit Woningcorporaties hanteert een buffer van 25%. Het merendeel van de corporaties heeft in 2014 een solvabiliteit variërend tussen de 20% en 60%, en voldoet aan de buffer. Een kleine groep scoort matig (10%-20%) of slecht (< 10%). In de periode 2007-2014 is de solvabiliteit van woningcorporaties, in het algemeen, toegenomen.

Bron: Gegevensopvraging Corpodata - WSW, AW, en DGWB. Peildatum: 31 december.

Gemiddeld aantal WWS-punten naar omvang van de corporatie, 2014

Grootteklasse	Gemiddeld aantal WWS-punten per woonegelegenheid
Tot 50 woonegelegenheden	168
50 - 100 woonegelegenheden	166
100 - 200 woonegelegenheden	142
200 - 400 woonegelegenheden	148
400 - 800 woonegelegenheden	155
800 - 1.500 woonegelegenheden	151
1.500 - 3.000 woonegelegenheden	150
3.000 - 6.000 woonegelegenheden	152
6.000 - 12.000 woonegelegenheden	144
12.000 - 25.000 woonegelegenheden	142
25.000 - 50.000 woonegelegenheden	137
Meer dan 50.000 woonegelegenheden	142
Nederland	144

WWS-punten gerangschikt naar grootteklasse

De kwaliteit van woonegelegenheden komt onder meer tot uitdrukking in de puntenwaardering volgens het Woningwaarderingstelsel (WWS-punten). De woonegelegenheden van de kleinere corporaties (tot 100 woonegelegenheden) hebben de meeste WWS-punten. De grotere corporaties (meer dan 6.000 woonegelegenheden) scoren relatief laag. De woonegelegenheden van corporaties met 200 tot en met 6.000 woonegelegenheden worden bovengemiddeld gewaardeerd.

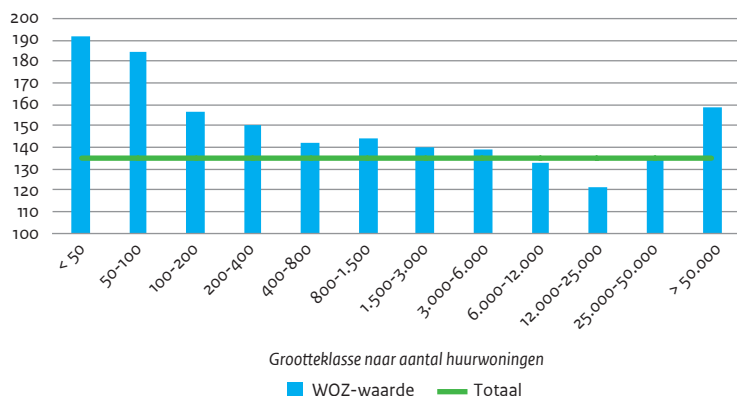
Opmerking: cijfers zijn exclusief verbindingen.

Bron: Gegevensopraging Corpodata - WSW, AW, en DGWB. Peildatum: 31 december.

Gemiddelde WOZ-waarde per huurwoning naar omvang van de corporatie (x 1.000), 2009 en 2014

Grootteklasse	2009	2014
Tot 50 huurwoningen	233	192
50 - 100 huurwoningen	183	184
100 - 200 huurwoningen	188	157
200 - 400 huurwoningen	173	150
400 - 800 huurwoningen	170	142
800 - 1.500 huurwoningen	172	144
1.500 - 3.000 huurwoningen	168	140
3.000 - 6.000 huurwoningen	163	139
6.000 - 12.000 huurwoningen	163	133
12.000 - 25.000 huurwoningen	143	122
25.000 - 50.000 huurwoningen	160	136
Meer dan 50.000 huurwoningen	173	158
Totaal	160	135

Gemiddelde WOZ-waarde per huurwoning naar grootteklasse, 2014

De WOZ-waarde, de waardering die op de regionale of lokale woningmarkt aan de woning wordt toegekend, is een indicator voor de woningkwaliteit. Voor elke woning, zowel koop- als huur-, wordt een waarde aangegeven die deze woning in het vrije economische verkeer op de waardepeildatum zou hebben. Gemiddeld was de WOZ-waarde van een corporatiewoning in 2014 ruim 25.000 lager dan in 2009. De grootste corporaties (meer dan 50.000 huurwoningen) hebben gemiddeld een relatief hoge WOZ-waarde.

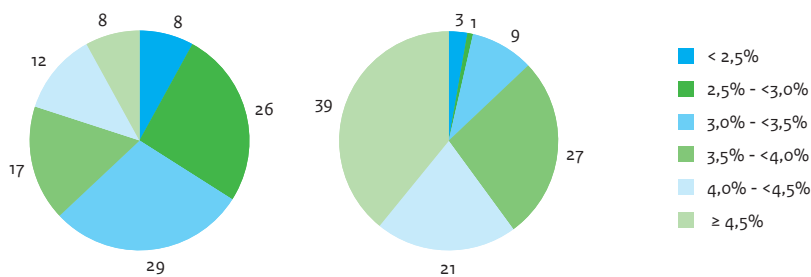
Opmerking: cijfers zijn exclusief verbindingen.

Bron: Gegevensopvraging Corpodata - WSW, AW, en DGWB. Peildatum: 31 december.

Verhouding huur en WOZ-waarde van corporatiewoningen, 2011-2014

	2011	2012	2013	2014
WOZ-waarde per corporatiewoning (x 1.000)	148	141	137	137
Jaarhuur/WOZ-waarde van corporatiewoningen (%)	3,5%	3,7%	4,1%	4,3%

Corporaties naar verhouding jaarhuur/WOZ-waarde, 2011 (links) en 2014 (rechts)

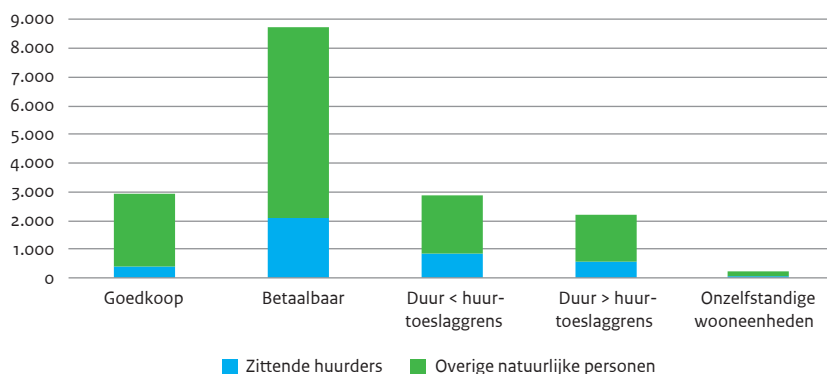
Voor de zelfstandige huurwoningen van de corporaties was de jaarhuur in 2014 gemiddeld 4,3 procent van hun WOZ-waarde. De prijsdalingen op de woningmarkt, de daling van de WOZ-waarden en de verhoging van de gemiddelde jaarhuur per woning zijn van invloed op de stijging van dit percentage na 2011. De verhouding tussen jaarhuur en WOZ verschilt sterk per corporatie.

*Opmerkingen: cijfers zijn exclusief verbindingen; door afrondingen kan de som afwijken van het totaal.
Bron: Gegevensopvraging Corpodata - WSW, AW, en DGWB. Peildatum: 31 december.*

Verkoop corporatiewoningen aan particulieren (aantallen), 2014

	Huurwoningen naar huurprijsklasse				Onzelfstandige wooneenheden	Totaal
	goedkoop	betaalbaar	duur < huurtoeslaggrens	duur > huurtoeslaggrens		
Zittende huurders	390	2.080	820	590	30	3.900
Overige natuurlijke personen	2.570	6.660	2.040	1.590	210	13.060
Totaal	2.950	8.740	2.860	2.180	240	16.960

Verkoop corporatiewoningen aan particulieren

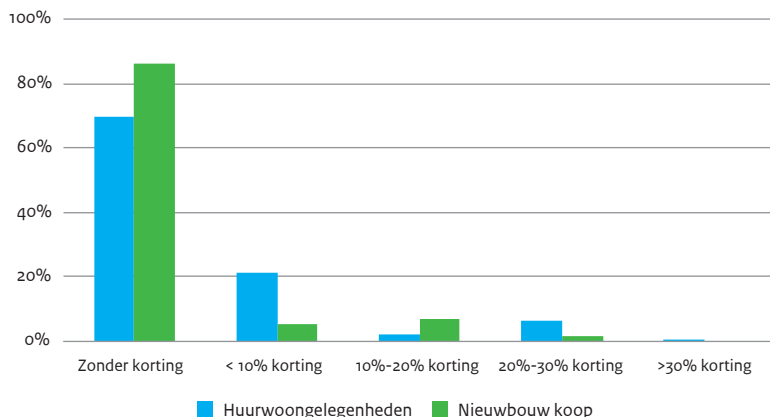
In 2014 werden door de corporaties 3.900 huurwoonegelegenheden verkocht aan zittende huurders en 13.060 aan nieuwe huishoudens. Hiermee is het aantal verkopen aan zittende huurders gestegen ten opzichte van 2011, hetgeen een breuk is met de negatieve trend die sinds 2000 aanhield. Ruim 50 procent van de verkochte huurwoningen waren betaalbare huurwoningen. Bijna 30 procent van de verkoop van dure woningen onder de huurtoeslaggrens in 2014 was aan zittende huurders. In de overige huurklassen is dit aandeel kleiner.

*Opmerkingen: cijfers zijn exclusief verbindingen; door afrondingen kan de som afwijken van het totaal.
Bron: Gegevensopvraging Corpodata - WSW, AW, en DGWB. Peildatum: 31 december.*

Verkoop bestaande corporatiewoningen en nieuwbouwoorkoop met korting, 2014

	Huurwoongelegenheden		Nieuwbouwoorkoop	
	Aantallen	%	Aantallen	%
Zonder korting	13.120	69,5	2.570	86,0
<10% korting	4.010	21,2	160	5,4
10%-20% korting	410	2,2	210	7,0
20%-30% korting	1.220	6,5	50	1,7
>30% korting	130	0,7	0	0,0
Totaal	18.890	100,0	2.990	100,0

Verleende kortingen bij verkoop van bestaande corporatiewoningen

De verkoop van corporatiewoningen aan particuliere huishoudens is in de loop der jaren in toenemende mate met korting gepaard gegaan. In 2014 werd 30,5 procent van de bestaande huurwoningen met korting verkocht en 14 procent van de door de corporaties gerealiseerde koopwoningen (dit is een afname ten opzichte van de met korting verkochte huur- en koopwoningen in 2011: toen werden respectievelijk 43 en 34,3 procent van de huur- en koopwoningen met korting verkocht). In 2014 is bijna een vijfde van de huurwoningen verkocht met een korting minder dan 10%.

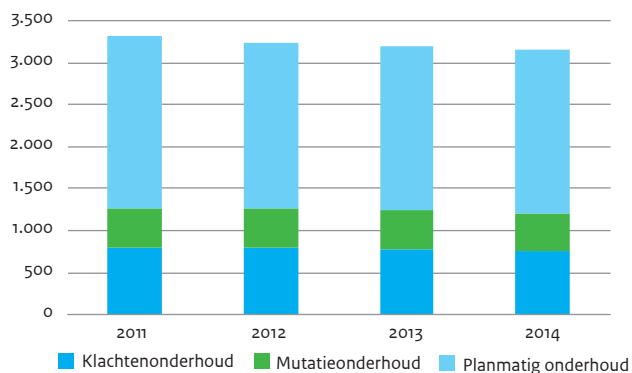
Opmerkingen: de verkopen zijn opgenomen inclusief verbindingen; door afronding kan de som afwijken van het totaal.

Bron: Gegevensopvraging Corpodata - WSW, AW, en DGWB. Peildatum: 31 december.

Uitgaven van corporaties aan leefbaarheid totaal volume (DAEB) en per DAEB- woongelegenhheid, 2012-2014

	Volume uitgaven leefbaarheid (x € miljoen)			Per woongelegenhheid (in euro's)		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Sociale activiteiten	158	186	156	67	80	68
Fysieke activiteiten	103	87	86	44	37	38
Totaal	260	273	242	111	117	105

Investerings in onderhoud en woningverbetering (x € 1 mln)

Corporaties leveren een bijdrage aan de leefbaarheid van de directe woonomgeving en buurten. In 2014 hebben corporaties per gewogen wooneenheid minder uitgegeven aan leefbaarheid dan in de jaren daarvoor. Bijna twee derde van die uitgaven betreft sociale activiteiten en ruim een derde fysieke activiteiten. Onder fysieke activiteiten vallen bijvoorbeeld inbraakbeveiliging, schoonmaakacties, groenvoorzieningen, straatmeubilair en fietsvoorzieningen. Sociale activiteiten zijn onder andere het ondersteunen van bewonersinitiatieven, de bestrijding van woonoverlast, de opvang van dak- en thuislozen en schuldsaneringen.

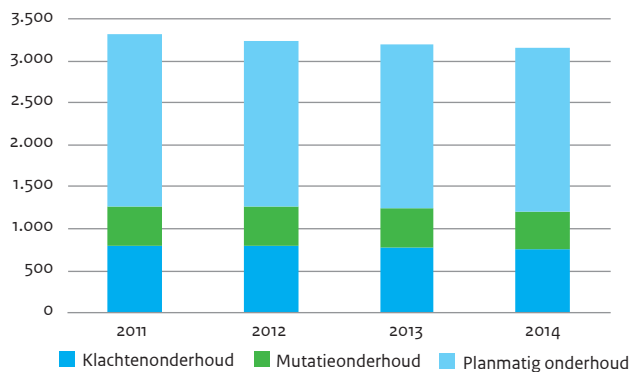
Opmerkingen: cijfers zijn exclusief verbindingen; door afronding kan de som afwijken van het totaal.

Bron: Gegevensoprvaging Corpodata - WSW, AW, en DGWB. Peildatum: 31 december.

Investerings in onderhoud en woningverbetering, 2011-2014

Type onderhoud	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014
	x 1.000 €				€ per wooneenheid			
Klachtenonderhoud	795.800	787.800	781.300	752.900	331	328	325	313
Mutatieonderhoud	466.700	470.800	467.300	446.900	194	196	195	186
Planmatig onderhoud	2.055.800	1.973.400	1.960.600	1.962.100	856	821	816	817
Totaal	3.318.300	3.232.100	3.209.200	3.161.900	1.381	1.345	1.336	1.316

Investerings in onderhoud en woningverbetering (x € 1 mln)

Tussen 2011 en 2014 zijn de totale onderhoudsinvesteringen door corporaties nagenoeg gelijk gebleven op 3,2 miljard euro per jaar. Het aan onderhoud bestede bedrag per woning laat een zelfde verloop zien. De kosten voor klachtenonderhoud en planmatig onderhoud zijn in dezelfde periode gedaald, terwijl de totale uitgaven ten behoeve van mutatieonderhoud ongeveer gelijk zijn gebleven. In 2014 is meer dan 60 procent van het onderhoud planmatig, bijna een kwart geschiedt op basis van klachten en circa 14 procent vindt plaats vanwege mutaties (onderhoud ter voorbereiding op de komst van een nieuwe bewoner).

Opmerkingen: cijfers zijn exclusief verbindingen; door afronding kan de som afwijken van het totaal.

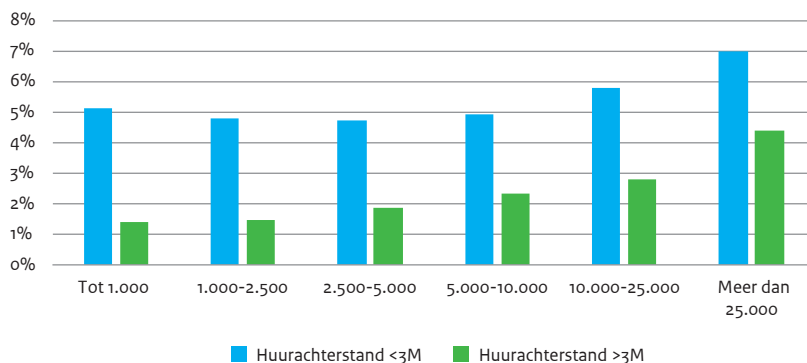
Bron: Gegevensopvraging Corporata - WSW, AW, en DGWB. Peildatum: 31 december.

Huisuitzettingen en huurachterstanden naar grootteklasse, 2014

Grootteklasse	Aantal uitzettingen	Uitzettingen*	Huurachterstand < 3 maanden	Huurachterstand > 3 maanden
Tot 1.000 woonegelegenheden	40	0,1%	1.910	530
1.000 - 2.500 woonegelegenheden	210	0,1%	6.730	2.110
2.500 - 5.000 woonegelegenheden	480	0,2%	11.020	4.570
5.000 - 10.000 woonegelegenheden	1.130	0,2%	24.980	11.480
10.000 - 25.000 woonegelegenheden	1.870	0,3%	38.560	18.900
Meer dan 25.000 woonegelegenheden	3.450	0,4%	58.660	35.180
Totaal	7.180	0,3%	141.860	72.770

*als % van de totale hoeveelheid woonegelegenheden

Aandeel woonegelegenheden met huurachterstand naar grootteklasse

In 2014 werd gemiddeld 0,3 procent van de bewoners van woonegelegenheden uit huis gezet (circa 7.200 huishoudens). In 2014 hadden bijna 142.000 huishoudens een huurachterstand van minder dan drie maanden. Meer dan 70.000 huishoudens hadden een huurachterstand langer dan drie maanden.

Opmerkingen: cijfers zijn exclusief verbindingen; door afronding kan de som afwijken van het totaal.

Bron: Gegevensopraging Copodata - WSW, AW, en DGWB. Peildatum: 31 december.

Bronnen

Agentschap NL

Agentschap NL Energie en Klimaat (voorheen SenterNovem) is een onderdeel van het Ministerie van Economische Zaken en voert overheidsbeleid uit rond de onderwerpen innovatie, energie & klimaat en milieu & leefomgeving.

BNW

Bewoners Nieuwe Woningen is een onderzoek dat wordt uitgevoerd in opdracht van het Ministerie van BZK. In het onderzoek worden bewoners geënquêteerd die in het voorgaande jaar in een nieuwbouwwoning zijn gaan wonen.

CBS

Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) is in Nederland de instantie waar de verzameling, bewerking en publicatie van de statistieken ten behoeve van overheid, wetenschap en bedrijfsleven zijn gecentraliseerd.

Corpdata

Via CorpoData vragen het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW), de Autoriteit woningcorporaties (Aw) ondergebracht bij de Inspectie Leefbaarheid en Transport (ILT), alsmede de DG Wonen en Bouwen van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties voor de minister voor Wonen en Rijksdienst gezamenlijk financiële en volkshuisvestelijke gegevens van corporaties op.

DNB

De Nederlandsche Bank (DNB) is verantwoordelijk voor het bewaken van de financiële stabiliteit in Nederland. Tot haar belangrijkste taken behoren: een lage inflatie, veilig betalingsverkeer en soliditeit en integriteit van financiële instellingen. Daarnaast publiceert DNB monetaire en financiële statistieken voor Nederland.

DUO

De Dienst Uitvoering Onderwijs (voorheen Informatie Beheer Groep en Centrale Financiën Instellingen) is een zelfstandig bestuursorgaan van de Nederlandse overheid, dat in opdracht van de minister van Onderwijs een aantal onderwijswetten en -regelingen op het gebied van financiering en informatiebeheer uitvoert.

Eurostat

Eurostat is het statistische bureau van de Europese Unie. Eurostat is belast met de ontwikkeling van een geheel van normen en methoden en technieken voor de productie van onpartijdige, betrouwbare, relevante en kosteneffectieve statistieken.

Kadaster/BAG

Op grond van de wet houdt het Kadaster openbare registers bij. Deze registers bestaan onder meer uit notariële akten die betrekking hebben op de registergoederen. In de meeste gevallen gaat het om overdrachtsakten en hypotheekakten. De openbare registers bevatten feiten die aangeven welke rechten op de registergoederen rusten (rechtstoestand). Het Kadaster beheert de Basisregistraties Adressen en Gebouwen (BAG).

KvK

De Kamer van Koophandel (afkorting: KvK) is een instelling van en voor het bedrijfsleven, die zich inzet voor een open ondernemingsklimaat. In Nederland zijn 12 regionale Kamers van Koophandel gevestigd.

Leefbarometer (LBM)

LBM is een instrument van het Ministerie van Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties dat gemeenten en provincies online informatie verschaft over de leefbaarheid in buurten en wijken. Het geeft de situatie in de wijk weer, maar ook ontwikkelingen en achtergronden van de buurt. De Leefbarometer bevat informatie over

1998-2014 en wordt om de twee jaar geactualiseerd.

Monitor Nieuwe Woningen (MNW)

MNW is een samenwerkingsverband van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de Nederlandse vereniging van projectontwikkeling maatschappijen (NEPROM). De Monitor heeft tot doel voor overheid en marktpartijen actuele en betrouwbare marktinformatie te genereren over de ontwikkeling van de woningproductie.

NVM

De Nederlandse Vereniging van Makelaars is de grootste Nederlandse branche-organisatie op het gebied van de makelaardij en in management van onroerende goederen. Ruim 4.000 makelaars en vastgoeddeskundigen hebben zich bij de NVM aangesloten.

OC Wijkenaanpak

De Outcomemonitor Wijkenaanpak is ontwikkeld door CBS. Doel van deze monitor is het volgen van de finale maatschappelijke effecten die we met de Wijkenaanpak (de zogeheten 'outcome') nastreven. De monitor bestaat uit een set van indicatoren die de situatie en ontwikkeling van de thema's van de Wijkenaanpak in beeld brengen.

Primos

Primos (PRognose-, Informatie-, en MONitoring Systeem) is een prognose van bevolking en huishoudens naar leeftijd en geslacht voor toekomstige jaren op regionaal niveau. De Primosprognose beschrijft de meest waarschijnlijke toekomstige ontwikkelingen in de bevolkingsopbouw, de huishoudenssamenstelling en woningbehoefte.

Rijksoverheid

Als onderdeel van de Nederlandse overheid, functioneert de Rijksoverheid op landelijk niveau en wordt gevormd door alle ministeries en uitvoeringsorganisaties die onder de verantwoordelijkheid van een ministerie vallen. Een dergelijke uitvoeringsorganisatie is de Belastingdienst, die onder de verantwoordelijkheid valt van het ministerie van Financiën.

RvO

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, ontstaan uit een fusie van Agentschap NL en Dienst Regelingen, is een onderdeel van het Ministerie van Economische Zaken en heeft als taak het stimuleren van ondernemers bij duurzaam, agrarisch, innovatief en internationaal ondernemen

SCP

Het Sociaal en Cultureel Planbureau is een wetenschappelijk instituut dat zelfstandig onderzoek doet. Op basis van dit onderzoek brengt het, gevraagd en ongevraagd, adviezen uit aan de regering, de Eerste en Tweede Kamer, ministeries en andere maatschappelijke en overheidsorganisaties. Het SCP onderzoekt ontwikkelingen in de samenleving, bijvoorbeeld door het bestuderen van de leefgevoelens van mensen. Ook wordt onderzoek gedaan naar culturele en godsdienstige verschijnselen.

Socrates

Socrates is een prognose van vraag en aanbod van woningen naar verschillende segmenten, prijsklassen en woonmilieu. Op grond hiervan wordt een consumentgericht bouwprogramma berekend dat de marktpotentie weerspiegelt.

WoON

Het Woononderzoek Nederland (WoON) is een onderzoek om woonwensen en woonomstandigheden in kaart te brengen. Het onderzoek vervangt sinds 2006 het WoningBehoefte Onderzoek (WBO) en de Kwalitatieve

Woningregistratie (KWR). Het WoON heeft een doorlooptijd van drie jaar en is opgedeeld in modules die elk een onderwerp dekken, bijvoorbeeld Sociaal-Fysiek, Wonen tussen jong en oud of Energie. Het onderzoek maakt analyses mogelijk, bijvoorbeeld voor beantwoording van beleids- en Kamervragen, voor (lokale) beleidsaanbevelingen en voor de ontwikkeling van nieuw (lokaal) beleid.

Woningvoorraadbestand Syswov

Syswov is een systeem dat jaarlijks voor het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties ontwikkeling en samenstelling van de woningvoorraad op gemeentelijk niveau in beeld brengt. Daarvoor worden nieuwbouw, sloop en veranderingen binnen de woningvoorraad bijgehouden (naar eigendom, type, grootte en ouderdom van de woningen). De gegevens zijn beschikbaar vanaf 1971.

Begrippen

aandachtswijken

40 wijken in 18 gemeenten met fysieke en sociaal-economische problemen en achterstanden. Rijksoverheid, gemeenten, woningcorporaties, lokale organisaties en bewoners werken samen om deze wijken te verbeteren.

aanleunwoning

Woningen die gebouwd zijn tegen of in de nabijheid van een verzorgingshuis en bedoeld zijn voor ouderen die nog redelijk mobiel zijn en geen grote gezondheidsproblemen hebben. Zij profiteren op deze manier wel van de diensten van het verzorgingscentrum, terwijl ze verder redelijk zelfstandig kunnen blijven wonen.

administratieve correctie

Iedere wijziging in cijfers over de woningvoorraad anders dan als gevolg van nieuwbouw, overige toevoegingen of onttrekkingen.

aftoppingsgrens

Zie huurtoeslag.

afzetsnelheid

De afzetsnelheid is het gemiddeld aantal dagen waarbinnen een aangeboden woning wordt verkocht.

allochtoon

Een allochtoon is een persoon van wie ten minste één ouder in het buitenland is geboren.

allochtoon, westers

Westerse allochtonen zijn afkomstig uit: Europa (exclusief Turkije), Noord-Amerika, Australië, Japan en Indonesië (voormalig Nederlands-Indië). Alle overige allochtonen zijn niet-westers.

allochtoon, niet-westers

Een niet-westerse allochtoon is afkomstig uit een van de landen in de werelddelen Afrika, Latijns-Amerika en Azië (excl. Indonesië en Japan) of Turkije. Op grond van hun sociaal-economische en sociaalculturele positie worden allochtonen uit Indonesië en Japan tot de westerse allochtonen gerekend.

asielverzoek

Een verzoek dat een vreemdeling/vluchteling indient bij de Nederlandse autoriteiten om een verblijfsvergunning te krijgen.

autochtoon

Een autochtoon is een persoon van wie de beide ouders in Nederland zijn geboren.

balans

Als onderdeel van de jaarrekening geeft de balans een overzicht van de bezittingen, schulden en het eigen vermogen van een entiteit, in dit geval de corporaties.

basishuur

De basishuur is de betaalde huur verminderd met de eventueel in de huur opgenomen kosten voor water, verwarming, garage en andere diensten voor privégebruik. Subsidiabele servicekosten worden niet in mindering gebracht.

Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG)

Een databank die gemeentelijke basisgegevens bevat van alle adressen en gebouwen in een gemeente.

beleggingsinstelling

Een instelling die zich tot het publiek wendt met de vraag om gelden, die vervolgens worden belegd. De opbrengsten van de beleggingen komen ten gunste van de beleggers.

beroepsbevolking

Het aantal mensen dat wil, kan en mag werken met een leeftijd tussen 15-64 jaar.

besteedbaar huishoudinkomen

Het besteedbaar inkomen van een huishouden is het inkomen uit arbeid, winst uit onderneming en inkomen uit uitkeringen en sociale verzekeringen (pensioen, lijfrente, alimentatie c.q. bijstandsverhaal). Voorts wordt als inkomen meegeteld: de kinderbijslag, het spaarloon, de vakantietoeslag, de zorgtoeslag, de tegemoetkoming van de werkgever in de ziektekosten, gratificaties, vaste winstdeling en tantièmes. Inkomsten en uitgaven in verband met het wonen worden niet meegeteld.

Het inkomen is dus exclusief ontvangen huurtoeslag, hypotheekrenteaftrek, eigen woningforfait met daaraan gekoppeld belastingvoordeel. In het huishoudinkomen telt mee het inkomen van het hoofd van het huishouden, de eventuele partner en van andere leden van het huishouden.

bevolkingsdichtheid

Aantal inwoners per vierkante kilometer (vaak landoppervlak, soms inclusief wateroppervlak).

Bewoonde Andere Ruimte (BAR)

BAR duidt de onzelfstandige woningen aan. Het zijn woonverblijven die niet voldoen aan de woningdefinitie (zie woonruimte) zoals woonruimten in een studentenhuis, een pension of kamerverhuurpand, een woonboot, woonwagen, caravan of zomerhuis.

binnenlandse migratie

Een wisseling van de woonplaats, met als gevolg een verandering van woongemeente.

bouwers voor de markt

Opdrachtgevers die (laten) bouwen voor de verhuur en/of verkoop zoals projectontwikkelaars, makelaars, aannemers die voor eigen risico bouwen en institutionele beleggers zoals

pensioenfondsen, levensverzekeraars en fondsen die de sociale verzekeringen uitvoeren.

bruto toevoeging

De bruto toevoeging is het aantal aan de woningvoorraad toegevoegde woningen door nieuwbouw of productie anderszins.

bruto woonuitgaven van eigenaar-bewoners

De som van de bruto hypotheekuitgaven (rente + aflossing of spaarpremie) en bijkomende vaste uitgaven (opstalverzekering, OZB-eigenarendeel en erfpacht) minus een eventuele rijksbijdrage in de vorm van een premie (komt bijna niet meer voor).

bouwjaar

Het desbetreffende jaar waarin de woning gebouwd is.

buitenlandse migratie (immigratie/emigratie)

Het zich vestigen in Nederland van personen vanuit het buitenland (immigratie) of het vertrek van inwoners uit Nederland om zich in het buitenland te vestigen (emigratie).

buitenruimte

Een niet-besloten ruimte, zoals een balkon of (dak)terras.

corporatie

Zie woningcorporatie.

crisis

Hiermee wordt de kredietcrisis (2007-2011) bedoeld.

Diensten van Algemeen Belang (DAEB)

Sociale huurwoningen die worden verhuurd en/of gebouwd door corporaties in afspraak met het kabinet, behoren tot DAEB. Huurwoningen verhuurd en/of gebouwd door corporaties, op verzoek van gemeenten, behoren tot niet-DAEB.

doelgroep huurtoeslag (HT)

De doelgroep huurtoeslag bestaat uit huishoudens met een belastbaar jaarinkomen onder de grens waarop men in aanmerking kan komen voor huurtoeslag. In onderstaande tabel zijn de grensbedragen weergegeven voor 2014 en 2015.

	2014	2015
1-persoonshuishouden jonger dan de AOW-leeftijd	21.600 euro	21.950 euro
Meerpersoonshuishouden jonger dan de AOW-leeftijd	29.325 euro	29.800 euro
1-persoonshuishouden ouder dan de AOW-leeftijd	21.600 euro	21.950 euro
Meerpersoonshuishouden ouder dan de AOW-leeftijd	29.400 euro	29.825 euro

doelgroepen

Binnen het woonbeleid wordt onderscheid gemaakt naar verschillende doelgroepen. Op basis van huishoudensamenstelling, leeftijd en inkomen behoren in 2015 bijna 1,9 miljoen bewoners van woningen tot de doelgroep van de huurtoeslag (HT-doelgroep). Daarnaast is er vanuit de Europese Commissie de corporatiedoelgroep gedefinieerd, die bestaat uit huishoudens met een inkomen tot ruim 34 duizend euro. Omdat de hoogste inkomensgrens van de doelgroep huurtoeslag onder de 34 duizend euro ligt, behoren alle huishoudens binnen deze doelgroep ook automatisch tot de corporatiedoelgroep.

corporatiedoelgroep (EC)

In 2014 moeten corporaties minimaal 90% van hun voorraad sociale huurwoningen toewijzen aan huishoudens met een gezamenlijk belastbaar inkomen tot 34.678 euro per jaar. Deze inkomensgrens impliceert een nieuwe doelgroep: de zogeheten corporatiedoelgroep.

doorstromer

Een binnen Nederland verhuizend huishouden. Voor en na de verhuizing is het huishouden de hoofdbewoner van een woning. De vorige woning is na de verhuizing beschikbaar voor nieuwe bewoners.

eengezinswoning

Ook wel een grondgebonden woning. De typen lopen uiteen van een tussenwoning en hoekwoning tot twee onder één kap, villa en landhuis.

eigendomsverhouding

De verhouding van het aantal koopwoningen en huurwoningen ten opzichte van het totaal aantal woningen.

eigenwoningforfait

Een fictief inkomen dat de bezitter van een eigen woning moet optellen bij het belastbaar inkomen. Hierdoor wordt het belastingvoordeel van de eigen woning kleiner.

emigratie

Zie buitenlandse migratie.

energetische kwaliteit/energielabel

Het energielabel behorende bij een woning. In totaal zijn er negen labels oplopend in kwaliteit van G tot en met A++.

energieverbruik

Het verbruik per toepassing/huishouden. Veelal gasverbruik per huishouden uitgedrukt in kubieke meters of elektriciteitsverbruik uitgedrukt in kWh.

etniciteit

Een etniciteit is een sociaal-culturele identiteit, die een bepaalde groep mensen of een aantal bevolkingsgroepen verbindt.

fiscaal effect

Het fiscaal effect is het belastingvoordeel voor eigenaar-bewoners als gevolg van het saldo van de hypotheekrenteaftrek en het eigenwoningforfait.

G4

Tot de G4 behoren de vier grootste steden van Nederland: Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht.

G14

Tot de G14 behoren de 14 middelgrote steden waarin zich totaal 20 aandachtswijken bevinden. Het gaat hier om Alkmaar, Amersfoort, Arnhem, Deventer, Dordrecht, Eindhoven, Enschede, Groningen, Heerlen, Leeuwarden, Maastricht, Nijmegen, Schiedam en Zaanstad.

G18

De G14 vormen samen met de G4 de 18 gemeenten waar zich de 40 aandachtswijken bevinden.

gebruiksoppervlakte

De oppervlakte gemeten op vloerniveau tussen opgaande scheidingsconstructies die de

desbetreffende ruimte of groep van ruimten omhullen (inclusief scheidingswanden). De gebruiksoppervlakte van een gebouw waarin twee of meer gebruiksfuncties zijn gelegen, is de som van de gebruiksoppervlakten van de in dat gebouw gelegen gebruiksfuncties.

grootteklasse

De onderverdeling van een aantal corporaties naar de onderliggende hoeveelheid woon-gelegenheden of huurwoningen.

huursector

Zie woningmarkt.

huurharmonisatie

Bij harmonisatie van de huur is sprake indien de huurprijs wordt gelijkgetrokken naar de streefhuur. Dit kan plaatsvinden indien de woning door een nieuwe huurder wordt betrokken.

huishoudentype (huisvestigingssituatie)

Huishoudens kunnen op verschillende manieren worden onderscheiden, zoals eenpersoons- en meerpersoonshuishoudens. Dit laatste type kan onderverdeeld worden naar eenoudergezin, (echt)paar zonder kinderen, (echt)paar met kinderen, niet gezinshuishouden, inwonend huishouden. Daarnaast kan de prijsklasse van de woning in beschouwing worden genomen.

huurindex

De huurindex wordt gevormd door de zuivere huurverhoging van jaar op jaar. Voor het berekenen van de zuivere huurverhoging wordt de huurverhoging geschoond voor het effect van huurverhoging die voortvloeit uit woningverbetering. De zuivere huurverhoging is dus lager dan de feitelijke huurverhoging. Het effect van harmonisatie ineens (het optrekken van de huur bij nieuwe verhuur) is wel onderdeel van de zuivere huurverhoging.

huurprijsgrenzen

De huurprijsgrenzen zijn afgeleid uit de regeling huurtoeslag.

	2014	2015
Liberalisatiegrens	699,48 euro	710,68 euro
Aftoppingsgrens (laag)	556,82 euro	576,87 euro
Aftoppingsgrens (hoog)	596,75 euro	618,24 euro
Kwaliteitskortingsgrens	389,05 euro	403,06 euro

Er bestaan afzonderlijke aftoppingsgrenzen voor één- of tweepersoonshuishoudens en voor drie- of meerpersoonshuishoudens. In bijzondere gevallen kan over het daarboven resterende huurbedrag tot de liberalisatiegrens nog voor 50% door huurtoeslag gedekt worden.

huurtoeslag

Dit is een door de Belastingdienst uitgekeerde toeslag aan huurders die in verhouding tot hun inkomen duur wonen. Woningen met een huurprijs lager dan de ondergrens van de huurtoeslag komen niet voor huurtoeslag in aanmerking. Verder wordt iedere huurder geacht een bepaald bedrag aan huur altijd zelf te kunnen betalen, ongeacht de hoogte van het inkomen. Dit is de normhuur, hierover ontvangt niemand huurtoeslag. Voor het deel van de huur tussen de normhuur en de zogenaamde kwaliteitskortingsgrens krijgt degene die voor huurtoeslag in aanmerking komt 100% toeslag. Van de kwaliteitskortingsgrens tot de aftoppingsgrens wordt 75% van de huur door huurtoeslag gedekt.

hypotheek

Een lening met een registergoed, bijvoorbeeld onroerend goed, als onderpand. Er zijn vele verschillende hypotheek beschikbaar. De meest voorkomende zijn: levenshypotheek, spaarhypotheek, beleggingshypotheek, aflossingsvrije hypotheek, annuïteitenhypotheek en lineaire hypotheek.

hypotheekrenteaf trek

Een fiscale aftrekpost waarmee de rente van een schuld, aangegaan voor aankoop van de eigen woning, kan worden afgetrokken van het belastbare inkomen.

(nationale) hypotheek garantie (NHG)

Een hypotheek afgesloten met NHG heeft beperkte financiële risico's, aangezien NHG te allen tijde de schuld dekt. Hier tegenover staan eenmalige kosten (in 2016 1 procent over het totale hypotheekbedrag).

immigratie

Zie buitenlandse migratie.

index

Een indexcijfer is een getal in de vorm van een percentage dat de verhouding uitdrukt van een grootte (prijs, kosten, aantal transacties, etc.) tot een referentiewaarde. De waarde van de eenheid op het referentiepunt wordt altijd op 100 gesteld. Een index van 120 betekent dat de grootte met 20 procent is toegenomen ten opzichte van de referentieperiode, een index van 80 is een afname van 20 procent.

inflatie

Inflatie is de stijging van het gemiddeld prijsniveau (bij vergelijking van prijsniveaus over verschillende jaren wordt dikwijls inflatiecorrectie toegepast).

inkomensafhankelijk huurbeleid

Voor alle sociale huurwoningen geldt dat de huurprijs (deels) afhankelijk is van het inkomen en de grootte van het huishouden. Hierbij is een onderverdeling van drie groepen. Voor de lagere inkomens (tot €34.229) geldt een maximale huurverhoging van 2,5% (inflatie (1%) + 1,5%). Voor de middeninkomens (€34.229-€43.786) geldt een maximaal percentage van 3% (inflatie + 2%). Voor de hoge inkomens (meer dan €43.786) geldt een maximale huurverhoging van 5% (inflatie + 4%).

isolatie

Een bouwdeel wordt als geïsoleerd beschouwd wanneer tenminste 50% van het oppervlakte van isolatie is voorzien.

kale huur

De kale huur is de prijs die verschuldigd is voor het enkele gebruik van woonruimte. Dit komt neer op de basishuur verminderd met alle overige kosten die in de huurprijs inbegrepen kunnen zijn zoals servicekosten en energiekosten.

kamers

Het aantal kamers in een woning is het aantal woon- en slaapvertrekken. De keuken, toilet, badkamer, open zolder, hal en gang tellen niet mee.

koopindex

De koopindex wordt berekend uit het verloop van de gemiddelde verkoopprijs van woningen volgens de Nederlandse Vereniging van Makelaars NVM.

koopsector

Zie woningmarkt.

kwaliteitskortingsgrens

Zie huurtoeslag.

kWh

Afkorting van kilowattuur, een eenheid van elektrische energie.

leefbaarheid

Met het begrip leefbaarheid wordt aangegeven hoe aantrekkelijk of geschikt een buurt of wijk is om er te wonen of te werken (zie ook leefbaarheidscore).

Leefbaarometer

De Leefbaarometer biedt inzicht in de leefbaarheids situatie in alle wijken en buurten in Nederland. Ook kunnen met behulp van de Leefbaarometer de leefbaarheidsontwikkelingen in de tijd worden gevolgd. Daarnaast is het mogelijk om voor een buurt of wijk, die met leefbaarheidsproblemen te kampen heeft, te bekijken of de problemen zich vooral manifesteren op sociaal of fysiek gebied of dat het juist met (on)veiligheid te maken heeft.

leefbaarheidscore

De leefbaarheidscore is een index die op basis van objectief vaststelbare omgevingscondities een indicatie geeft van de leefbaarheid vanuit het perspectief van de bewoners. De leefbaarheidscore is een samengestelde index die berekend wordt met behulp van 49 indicatoren uit bestaande registratiegegevens op het gebied van samenhang, samenstelling bevolking, niveau voorzieningen, publieke ruimte en woningvoorraad. De score is verdeeld in zeven klassen, oplopend van zeer negatief tot zeer positief.

leefbaarheid in dimensies

Het oordeel van bewoners over de leefbaarheid van hun buurt wordt bepaald door een groot aantal omgevingscondities. Deze zijn in de Leefbaarometer ondergebracht in zes dimensies:

- 1) Woningvoorraad
- 2) Publieke ruimte
- 3) Voorzieningen
- 4) Bevolkingsamenstelling (sociaal/economisch)
- 5) Leeftijdsopbouw en samenhang bevolking
- 6) Veiligheid.

Van alle gebieden waarvoor de Leefbaarometer een score biedt zijn ook scores beschikbaar op die onderliggende dimensies. Daarmee kan snel worden gezien op welke aspecten een gebied zich in gunstige of ongunstige zin onderscheidt van het gemiddelde in Nederland.

leegstand

Het aantal woningen dat langer dan 3 maanden leeg staat.

levensfase

Een levensfase is een deel van het leven dat zich onderscheidt van andere delen door een gebeurtenis zoals gaan samenwonen, een woning kopen, kinderen krijgen, uit huis gaan van kinderen, met pensioen gaan.

lichamelijke beperking

Een handicap die een persoon hindert in zijn handelingen en/of bewegingen. Er wordt een driedeling gehanteerd: geen, wel beperkt en ernstig.

liberalisatiegrens

Zie huurprijsgrenzen.

meergezinswoning

Ook wel aangeduid als gestapelde woning. Een deel van een gebouw met meerdere woningen, zoals een flatwoning, appartement, galerijflat, etagewoning, boven- en benedenwoning, portiekwoning of maisonnette.

migratiesaldo

Het migratiesaldo is het saldo van het aantal vestigers in en het aantal vertrekkers uit een gemeente. Als het aantal vestigers hoger is dan het aantal vertrekkers, dan is het saldo positief. Is het aantal vertrekkers groter dan het aantal vestigers, dan is het saldo negatief.

monetair-financiële instelling

Dit is De Nederlandsche Bank (DNB) of zijn gescheppende instellingen die onder toezicht van DNB staan, zoals bijvoorbeeld algemene banken en spaarbanken.

mutatiegraad

Het aantal verhuizingen in verhouding tot de omvang van de voorraad.

netto huishoudinkomen

De som van de bruto inkomsten van de leden van het huishouden uit arbeid, winst uit onderneming, ontvangen overdrachten en andere inkomsten, verminderd met betaalde overdrachten, de inhouding bij ambtenaren en loon- en inkomstenbelasting. Ontvangen overdrachten zijn uitkeringen van overheden en sociale verzekeringen en overige overdrachten als pensioen, lijfrente en alimentatie c.q. bijstandsverhaal. De andere inkomsten betreffen gratificaties, tantièmes en vaste winstdeling. Bij betaalde overdrachten gaat het om de premies voor sociale verzekeringen. Het netto huishoudinkomen is verder inclusief kinderbijslag en vakantietoeslag.

netto huur

De netto huur is de basishuur verminderd met de huurtoeslag.

netto huurquote

De netto huurquote is de netto huur uitgedrukt als een percentage van het besteedbaar huishoudinkomen. De netto huurquote is de micro-quote die berekend wordt door eerst per huishouden de quote te berekenen en de quotes vervolgens te middelen.

netto koopquote

De netto koopquote zijn de netto hypotheeklasten van eigenaar-bewoners uitgedrukt in een percentage van het netto huishoudinkomen. Het fiscaal voordeel, het eigenwoningforfait en de kooppremie zijn verwerkt. Met in de woning geïnvesteerd eigen vermogen wordt geen rekening gehouden. De netto koopquote is de microquote die berekend wordt door eerst per huishouden de quote te berekenen en de quotes vervolgens te middelen.

netto toevoeging

Het aantal aan de woningvoorraad toegevoegde woningen door nieuwbouw of productie anderszins, verminderd met het aantal onttrekkingen aan de woningvoorraad.

netto vaste woonuitgaven van huurders

De netto vaste woonuitgaven worden gevormd door de kale huur plus de subsidiabele servicekosten minus de huurtoeslag.

netto vaste woonuitgaven van eigenaren

De netto vaste woonuitgaven worden gevormd door som van de bruto hypotheekuitgaven, de opstalverzekering, het eigenaars-deel OZB en de erfpacht, verminderd met het fiscaal effect.

netto woonquote

De totale woonuitgaven (inclusief OPL-heffingen en uitgaven aan nutsbedrijven) uitgedrukt in een percentage van het netto huishoudinkomen. Voor eigenaren-bewoners geldt dat de totale woonuitgaven inclusief onderhoudskosten zijn.

niet-werkende werkzoekende

Een persoon is niet-werkend werkzoekend als hij of zij tussen de 15 en 64 jaar is, ingeschreven staat bij het Centrum voor Werk en Inkomen en geen werk heeft.

nieuwbouwwoning

Een nieuw gebouwde woning. Dit betekent dat de woning in het desbetreffende jaar is gebouwd/opgeleverd.

nultredewoning

Een nultredewoning of toegankelijke woning is een woning die extern en intern toegankelijk is. Een woning is extern toegankelijk als de woonkamer van de woning bereikbaar is zonder trappen te hoeven lopen. Een woning is intern toegankelijk als de primaire vertrekken (keuken, toilet, bad of douchegelegenheid en tenminste één slaapkamer) zonder traplopen bereikbaar zijn vanuit de woonkamer. Als de primaire vertrekken bereikbaar zijn met een voorziening zoals een traplift, is de woning dus ook intern toegankelijk.

onderhoud

Een corporatie verricht investeringen ten behoeve van onderhoud en woningverbetering. Op het gebied van onderhoud is er sprake van een driedeling: klachtenonderhoud (onderhoud verricht voor het verhelpen van klachten), mutatieonderhoud (onderhoud ter voorbereiding op de komst van nieuwe bewoners) en planmatig onderhoud (periodiek onderhoud).

onderhoudskosten

De maandelijkse uitgaven aan woningonderhoud. De gemiddelde jaarlijkse uitgaven aan woningonderhoud, uitgesplitst naar bouwjaar en vorm van de woning (eengezins of meergezins) zijn verkregen uit de Energiemodule van het WoON 2012. Deze zijn geïndexeerd naar 2015 met behulp van de bouwkostenindex.

onttrekkingen

Onttrekkingen van woningen aan de woningvoorraad vinden plaats door verbouw, onbewoonbaarverklaring, buitengebruikstelling, afbraak, brand en andere rampen.

ouderenwoning

Aangepaste woningen bestemd voor zelfstandig wonende ouderen vanaf 55 jaar, het kunnen huur- of koopwoningen zijn.

heffingen OPL, Overige Publiekrechtelijke Lichamen

Het gaat hierbij om heffingen die gemeenten en waterschappen opleggen aan zowel eigenaren als gebruikers van woonruimte zoals OZB, reinigingsheffing, rioolrecht, verontreinigingsheffing, ingezetenenomslag en omslagheffing. Deze heffingen zijn onderdeel van de bijkomende woonlasten.

particuliere huurwoning

Woningen verhuurd door commerciële verhuurders. Commerciële verhuurders zijn institutionele beleggers (zoals banken, pensioenfondsen, verzekerings- en beleggingsmaatschappijen) en particuliere personen.

particulier opdrachtgeverschap

De rijksoverheid wil de zeggenschap van de burger vergroten en particulier opdrachtgeverschap is hier een instrument voor. Bij particulier opdrachtgeverschap is de burger zelf de opdrachtgever van de bouw van het eigen huis, dat wil zeggen dat de toekomstige bewoner zelf de bouwgrond verwerft, zelf bepaalt hoe met welke partijen (aannemer, architect) de woning wordt gerealiseerd. Particulier opdrachtgeverschap kan individueel of collectief met een groep toekomstige bewoners plaatsvinden.

particuliere verhuurder

Particuliere verhuurders zijn institutionele beleggers (banken, pensioenfondsen, verzekerings- en beleggingsmaatschappijen) en particuliere personen die woningen op commerciële basis verhuren of laten verhuren.

pensioenfondsen

Een organisatie die zich ten doel stelt om volgens een pensioenregeling na pensionering uitkeringen (pensioen) te doen aan deelnemers aan het fonds, die daartegenover, gedurende hun werkzame leven, pensioenpremie hebben betaald.

prijsindex

Een prijsindex geeft inzicht in de ontwikkeling van de prijs van een bepaald product door de jaren. Hierbij wordt de prijs van het product in het startjaar op 100 gesteld.

prijsklasse

De huurwoningen kunnen worden onderverdeeld op basis van de maandelijkse huur. Er kunnen vijf klassen worden gekwalificeerd: tot de ondergrens huurtoeslag, tot de kwaliteitskortingsgrens, tot de aftoppingsgrens, tot de liberalisatiegrens en boven de liberalisatiegrens. Verder wordt een driedeling gehanteerd voor respectievelijk huurwoningen (huurprijs per maand) en koopwoningen (koopprijs woning): laag (<362 euro, <= 200 duizend euro), middelduur (362-555 euro, 201-320 duizend euro) en duur (>=555 euro, >320 duizend euro).

profielchets doelgroep

Een beschrijving van de eigenschappen/kenmerken van een bepaalde groep.

puntprijs

De puntprijs is de prijs per WWS-punt (zie verder WWS-punten).

Randstad

De Randstad is een agglomeratie van meerdere steden in Nederland, bestaande uit een ring van verstedelijkte rondom een meer landelijk gebied, het Groene Hart.

schooltype

Het type school dat wordt gevolgd door een leerling. In Nederland bestaat het voorgezet onderwijs uit: basisvorming, praktijkonderwijs, VMBO, HAVO en VWO.

schoolverlater

Een leerling die het voortgezet onderwijs vroegtijdig verlaat, hetgeen betekent dat er geen diploma is behaald.

semi-starter

Een starter waarvan de woning na verhuizing niet beschikbaar komt voor de woningmarkt, bijvoorbeeld door echtscheiding of door sloop van de woning.

seniorenwoning

Zie ouderenwoning.

serviceflat

Een serviceflat is een appartement dat speciaal geschikt gemaakt is voor ouderen met gemeenschappelijke en individuele voorzieningen.

sociaal minimum

Huishoudens met een inkomen op het sociaal minimum (of het beleidsmatig minimum) vormen de minima. Voor huishoudens tot 65 jaar is het sociaal minimum een bijstands-uitkering, vanaf 65 jaar een AOW uitkering.

sociale huurwoning

Een door een toegelaten instelling verhuurde woning.

sociale uitkeringen

De sociale dienst vormt een vangnet voor bepaalde doelgroepen die niet op eigen kracht kunnen rondkomen. Verschillende uitkeringen worden verricht en zodoende wordt er financiële steun verleend. Twee voorbeelden zijn de WW-uitkering (Werkloosheidswet) en de WAO-uitkering (Wet op de arbeidsongeschiktheid).

sociale verhuurder

Tot de sociale verhuurders behoren woningcorporaties, stichtingen die zonder winstoogmerk zorg dragen voor de huisvesting van specifieke groepen (studenten, ouderen, enz.) en gemeentelijke woningbedrijven (zie ook corporaties).

solvabiliteit

Eigen vermogen als percentage van het balanstotaal (inclusief herwaarderingsreserve). Dit financiële kengetal wordt gebruikt om de kredietwaardigheid van een organisatie in te schatten.

Special Purpose Vehicles

Een vennootschap die slechts voor een enkele transactie wordt opgericht en gebruikt.

starter

een starter is een huishouden dat voor verhuizing niet zelfstandig woonde en daarna hoofdbewoner van een woning is. Voor een semi-starter geldt dat de woning wordt gesloopt of dat de bewoners gaan scheiden.

streefhuur

De streefhuur is de gewenste huurprijs die een verhuurder een woning toekent op basis van eigenschappen zoals woningtype, kwaliteit, grootte en ligging. De streefhuur wordt gewoonlijk uitgedrukt in een percentage van de maximaal redelijke huurprijs op basis van het WWS-punten systeem.

taakstelling/realisatie/vergunninghouders

De rijksoverheid bepaalt elk half jaar het aantal vergunninghouders/statushouders dat gemeenten moeten huisvesten (taakstelling). De mate waarin daadwerkelijk wordt voorzien wordt realisatie genoemd.

toegankelijke woning

Zie nultredenwoning.

toegelaten instelling

Zie corporatie.

toekenningen (huurtoeslag)

Het aantal huishoudens waaraan huurtoeslag is toegekend in het desbetreffende jaar.

transformatie

Het ombouwen van bestaande panden (bijvoorbeeld kantoren) naar woningen.

uitkering

Een uitkering is een som geld die aan iemand wordt toegekend op basis van een sociale verzekering. Mensen die niet in staat zijn om door werk in hun eigen onderhoud te voorzien en mensen die de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt verkrijgen middels een uitkering een inkomen.

verhuisbewegingen

Verhuizingen binnen een periode, van bijvoorbeeld een koopwoning naar een huurwoning. De verhuisbewegingen zijn opgebouwd uit de verhuizingen van (semi) starters en doorstromers.

verhuisgeneigd(en)

Men is verhuisgeneigd als men aangeeft binnen twee jaar te willen verhuizen.

verkoopwaarde

De door de bewoner geschatte verkoopwaarde.

vertrekoverschot

Als uit een gebied meer mensen vertrekken dan zich in dat gebied vestigen, is er sprake van een vertrekoverschot.

verzorgd wonen / wonen met diensten / aangepaste woningen

Voorzieningen voor ouderen, mensen met een beperking en cliënten, gericht op (zo lang mogelijk) zelfstandig wonen, waarbij het

aanbod tussen wonen, zorg en service gescheiden is; klanten hebben afzonderlijke huur- of koopovereenkomsten, zorgcontracten en serviceabbonementen.

verzekeringsinstelling

Een verzekeringsmaatschappij is een bedrijf dat verzekeringen aanbiedt. Het is een financiële onderneming die zich tegen het genot van een zeker bedrag (premie) jegens een andere partij (de verzekeringnemer) verbindt tot het doen van één of meer uitkeringen indien een bepaalde onzekerheid zich voordoet.

vestigingsoverschot

Van een vestigingsoverschot is sprake als zich in een gebied meer mensen vestigen dan daar vertrekken.

vraagoverschot

Het vraagoverschot is het saldo van door verhuisgeneigde huishoudens gevraagde woningen en de door verhuizing aangeboden woningen. Zie ook: verhuisgeneigd.

winst-en-verliesrekening

Als onderdeel van de jaarrekening geeft de winst-en-verliesrekening een overzicht van de opbrengsten en kosten van een entiteit, in dit geval de woningcorporaties, over een bepaalde periode.

woningbezetting

Het aantal mensen dat in een woning woont.

woningcorporatie

Een woningbouwcorporatie of woningcorporatie is een organisatie die zich zonder winstoogmerk richt op het bouwen, beheren en verhuren van betaalbare woonruimte (sociale woningbouw). De taken van de woningcorporaties zijn door het Ministerie van BZK (voorheen MVROM) geregeld in het Besluit beheer sociale-huursector (BBSH).

woningmarkt

Het geheel aan beschikbare koopwoningen (koopsector) en huurwoningen (huursector) in een bepaald gebied voor huur, koop en verkoop.

woningvoorraad

Het totaal van koop- en huurwoningen in Nederland, dat voor bewoning geschikt is.

Woningtype (eigendomsvorm)

Het onderscheid tussen koop- en huurwoningen. Een andere mogelijke uitsplitsing is het classificeren van een eenpersoons- of meerpersoonshuishouden.

Woningwet

De wet die erop toeziet dat corporaties betaalbare woningen beschikbaar stellen voor huishoudens met een relatief laag inkomen. De wet waarborgt de kwaliteit van de sociale huisvesting, beperkt financiële risico's en regelt een passende woningtoewijzing van sociale huurwoningen aan de doelgroep.

wooneenheid (zelfstandig/onzelfstandig)

Een wooneenheid is een deel van een voor permanente bewoning bestemd gebouw dat niet voldoet aan de woningdefinitie, bijvoorbeeld door het ontbreken van een keukeninrichting, het ontbreken van een toilet of waarvan de toegang uitkomt op een gang, overloop of portaal. Ter compensatie dient het gebouw waarin de wooneenheid is gelegen te beschikken over een gemeenschappelijke voorziening voor de ontbrekende elementen. Er is sprake van een zelfstandige wooneenheid als de woonruimte beschikt over een eigen keuken en toilet en van een onzelfstandige wooneenheid als de keuken en/of toilet ontbreekt. Voorbeelden van wooneenheden, welke niet tot de woningvoorraad worden gerekend, zijn woonwagens, standplaatsen en eenheden in verzorgingstehuizen.

woonkostenindex

De woonkostenindex brengt de ontwikkeling van de uitgaven aan wonen in beeld.

woonuitgaven

De totale woonuitgaven vormen het totale bedrag aan woonkosten, zoals huur- of hypotheeklasten, inclusief de bijkomende woonuitgaven zoals: onroerendzaakbelasting, premies voor woonverzekeringen, rioolrechten, gas, water, elektra.

woonoppervlak

Het deel van het perceel dat bebouwd is voor de woning.

woonquote

De netto woonquote is het percentage van het netto huishoudinkomen dat besteed wordt aan de totale woonuitgaven.

woonzorgcomplex

Groep van woningen voor ouderen, waarbij de bewoners zo nodig begeleiding en ondersteuning ontvangen.

WOZ-waarde

De WOZ-waarde is de getaxeerde waarde die wordt gebruikt voor de gemeentelijke OZB-aanslag, voor de omslagheffing van de waterschappen en voor de inkomstenbelasting (eigenwoningforfait). WOZ is een afkorting voor de Wet Waardering Onroerende Zaken.

WWS-punten

Met het Woningwaarderingstelsel kan de kwaliteit van de woning in punten worden uitgedrukt (de WWS punten). Aan diverse kenmerken van de woning worden punten toegekend, onder andere aan het oppervlak van de kamers, de voorzieningen (type verwarming, sanitair), de isolatie en ligging. Aan dit puntenaantal is een maximaal redelijke huurgrens gekoppeld, zodat kan worden

vastgesteld of de huurprijs in redelijke verhouding staat tot de kwaliteit van een woning.

zittende /niet-zittende huurder

De verkoop van een huurwoning kan plaatsvinden aan de huurder ('zittende huurder') of aan een nieuwe bewoner ('niet-zittende huurder').

zuivere huurverhoging

Bij de zuivere huurverhoging wordt de normale huurverhoging geschoond voor het effect van huurverhoging die voortvloeit uit woningverbetering.

Inhoud per tabel

1. Woningvoorraad	9
Woningvoorraad naar eigendom, woningtype, bouwjaar en oppervlakte, 2015	10
Woningvoorraad naar eigendom en woningtype, 2011-2015	11
Woningvoorraad naar gebruiksoppervlakte en bouwjaar, 2012-2015	12
Woningvoorraad naar eigendomsverhouding en WOZ-waarde, 2015	13
Mutaties in de woningvoorraad, 2005-2015	14
Kenmerken van de woningvoorraad naar etniciteit bevolking (x 1.000), 2015	15
Onttrekkingen aan de woningvoorraad naar bouwjaar, 1995-2013	16
Onttrekkingen aan de woningvoorraad naar woningtype, 1995-2013	17
Gebruiksoppervlakte naar bouwjaarklasse (x 1.000), 2015	18
2. Nieuwbouw	19
Voltooid nieuwbouwwoningen totaal en afgegeven bouwvergunningen naar opdrachtgever, 1996-2015	20
Voltooid nieuwbouwwoningen naar woningtype en aantal kamers, 2013	21
Afgegeven bouwvergunningen naar eigendomsvorm en opdrachtgever, 2009-2014	22
Bouwvergunningen naar eigendomsvorm, bouwkosten en inhoud woningen, 2009-2014	23
Gemiddeld aantal maanden tussen verkoop en oplevering van nieuwbouwwoningen, 2008-2014	24
Gemiddelde afzetsnelheid* per woning, 2007-2014	25
Nieuwbouw door transformatie, 2012-juli 2015	26
Bouwvergunningen voor nieuwbouw in Europa, 2002-2014	27
Woningbouwkosten in Europa, 2002-2014	28
3. Prognoses	29
Prognose bevolkingsomvang naar leeftijd (x 1.000), 2016-2050	30
Prognose bevolkingsomvang naar herkomst (x 1.000), 2016-2050	31
Omvang van etnische groepen, ontwikkeling en prognose (x 1.000), 2002-2060	32
Vergrijzing van de bevolking naar herkomst (x 1.000), 2016-2050	33
Prognose aantal huishoudens naar grootte (x 1.000), 2016-2050	34
Nieuwbouwbehoefte (x 1.000 woningen), 2015-2050	35
Berekening woningbehoefte (x 1.000), 2015-2050	36
Nieuwbouwprogramma naar huur- en kooprijksklassen (x 1.000), 2015-2045	37
Bevolkingsprognose EU-lidstaten (x 1 mln), 2015-2060	38
4. Woningmarkt	39
Verhuisbewegingen (x 1.000), 2000-2015	40
Soort verhuizing bij doorstroming naar nieuwbouw (x 1.000), 2000-2015	41
Motieven voor verhuizing verhuisgeneigden (% van verhuisgeneigde huishoudens), 2009-2015	42
Verhuisgeneigden naar levensfase en type huishouden (x 1.000), 2009-2015	43
Verhuisgeneigdheid en gerealiseerde verhuizingen (x 1.000), 2012-2015	44

Leeftijd waarop huishoudens zijn gestart of doorgestroomd, 2010-2015	45
Binnenlandse migratie (verhuizingen tussen provincies), 2011-2014	46
Verkochte huurwoningen van corporaties aan zittende en niet-zittende huurders, 2009-2014	47
Aankoop van woningen door koopstarters en doorstromers (x 1.000), 2006-2015	48
5. Bewoners	49
Bevolking, huisvesting en huishoudens, 2015	50
Samenstelling huishoudens (x 1.000), 1986-2015	51
Samenstelling huishoudens naar etniciteit (x 1.000), 2015	52
Huishoudenstypen (x 1.000) naar leeftijd, 2015	53
Huisvesting naar type huishouden en woning (x 1.000), 2015	54
Huisvestingssituatie naar etnische groep (x 1.000), 2015	55
Eigenaar-bewoners naar leeftijdsklasse, 1990-2015	56
Doelgroep huurtoeslag en inkomensafhankelijk huurbeleid (x 1.000), 2009-2015	57
Doelgroep huurtoeslag en inkomensafhankelijk huurbeleid naar woonsituatie (x 1.000), 2015	58
Profielschets doelgroep inkomensafhankelijk huurbeleid, 2015	59
Huisvesting doelgroep inkomensafhankelijk huurbeleid naar eigendom en prijsklasse (x 1.000), 2015	60
Omvang van de doelgroep huurtoeslag (x 1.000) naar gemeentegrootte, 2015	61
Zelfstandig wonende oudere huishoudens naar woningtype (x 1.000), 2015	62
Ouderen naar lichamelijke beperking (x 1.000), 2015	63
Kenmerken van woningen naar autochtonen en (niet-)westerse allochtonen (x 1.000), 2015	64
Samenstelling etnische groepen in Nederland (x 1.000), 2015	65
Aandeel niet-westerse allochtonen per gemeente, 2015	66
Immigratie en emigratie (x 1.000), 2000-2014	67
Immigranten uit de nieuwe EU-lidstaten, 2002-2014	68
Asielverzoeken naar herkomstland, 2009-2015	69
Taakstelling en realisatie huisvesting vergunninghouders, 2014-2015	70
Aantal inwoners van EU-lidstaten (x 1 mln), 2004-2015	71
Bevolkingssamenstelling EU-lidstaten naar leeftijd, 2014	72
Oppervlakte en bevolkingsdichtheid in de EU-lidstaten, 2014	73
6. Betaalbaarheid	75
Inkomensontwikkeling van huishoudens naar woonsituatie, 2000-2014	76
Inflatie, prijsindex en bouwkosten nieuwbouw (2005=100), 2005-2015	77
Ontwikkelingen van de koop- en huurprijzen (1995=100), 1995-2015	78
Basishuur en verkoopwaarde bestaande woningen, 1994-2015	79
Aantal woningen (x 1.000) naar WOZ-waarde, 2015	80
Ontwikkeling van de kale huur naar type verhuurder, 2010-2015 en verhouding feitelijke huur / maximaal toegestane huur, 2015	81
Gemiddelde kale huur naar woningtype, 2000-2015	82
Huurverhoging en inflatie, 2002-2015	83
Zuivere huurverhoging naar type verhuurder, 2015	84
Prijs en kwaliteit van huurwoningen naar woningkenmerken en type verhuurder, 2015	85
Ontwikkeling totale hypotheekschuld (x 1 mln), 2009-2015	86
Hypotheek op woningen, 2005-2015	87

Lopende hypotheke naar soort (x 1.000), 2015	88
Huishoudens met inkomen vanaf 90% sociaal minimum naar kenmerken (x 1.000), 2015	89
Opbouw maandelijkse woonuitgaven van huurders, 2015	90
Opbouw maandelijkse woonlasten naar inkomensgroep in een huurwoning, 2015	91
Ontwikkeling opbouw maandelijkse woonuitgaven van huurders, 2009-2015	92
Netto huur- en woonquote naar provincie, 2009-2015	93
Opbouw maandelijkse woonuitgaven van eigenaar-bewoners, 2015	94
Opbouw van de maandelijkse woonlasten naar inkomensgroep in een koopwoning, 2015	95
Ontwikkeling opbouw maandelijkse woonuitgaven van eigenaar-bewoners, 2009-2015	96
Netto huur- en woonquote naar provincie, 2009-2015	97
Uitgaven betaalbaarheid (x 1 mln), 2006-2020	98
Aantal toekenningen huurtoeslag per jaar (x 1.000), 2008-2014	99
Toegekende huurtoeslag regionaal, 2012	100
Prijnsindex en woonkostenindex in EU-lidstaten (2005=100), 2000-2015	101
Aandeel woonuitgaven van de totale huishouduitgaven van EU-lidstaten, 2000-2014	102
Aandeel woonuitgaven van het besteedbaar inkomen van EU-lidstaten, 2008-2014	103
Percentage huishoudens met hoge woonlasten* in EU-lidstaten, 2014	104
7. Steden en wijken	105
Ontwikkeling van de bevolking (x 1.000), 2002-2015	106
Samenstelling huishoudens (x 1.000), 2015	107
Samenstelling bevolking naar leeftijd (x 1.000), 2015	108
Samenstelling bevolking naar herkomst (x 1.000), 2015	109
Samenstelling woningvoorraad naar woningtype (x 1.000), 2014	110
Samenstelling woningvoorraad naar bouwjaarklasse (x 1.000), 2014	111
Mutaties in de woningvoorraad (x 1.000), 2013	112
Verkoopprijzen van bestaande koopwoningen en aantal transacties, 2015	113
Onderwijsdeelname leerlingen naar schooltype, 2014	114
Schoolverlaters, 2012	115
Beroepsbevolking en personen met inkomen uit arbeid (x 1.000), 2013	116
Sociale uitkeringen, 2013	117
Inkomensverdeling (x 1.000), 2014	118
Ontwikkeling van het netto huishoudinkomen, 2012 en 2015	119
Niet-werkende werkzoekenden, 2013	120
Leefbaarheidscore, 2002 en 2014	121
Ontwikkeling leefbaarheid, 2002-2014	122
Door de bewoners ervaren en verwachte ontwikkeling van de buurt, 2015	123
8. Energie	125
Energetische kwaliteit woningen naar bouwjaar (x 1.000 woningen), 2015	126
Energetische kwaliteit woningen naar eigendom (x 1.000 woningen), 2015	127
Energetische kwaliteit woningen naar woningtype (x 1.000 woningen), 2015	128
Gemiddeld energieverbruik van huishoudens per toepassing, 1997-2014	129
Gasverbruik van huishoudens naar energielabels (x 1.000 woningen), 2015	130
Energielabel en leeftijd hoofdbewoner (x 1.000 woningen), 2015	131

Elektriciteitsverbruik van huishoudens naar prijsklasse van de woning (x 1.000 woningen), 2015	132
Afgegeven energielabels woningen (x 1.000), 2009-2014	133
Energiequote (gas en elektra) naar besteedbaar huishoudinkomen (x 1.000 woningen), 2015	134
9. Woningcorporaties	135
Aantal corporaties naar grootteklasse, 2014	136
Woningvoorraad naar zelfstandige huurwoningen (aantallen), 2014	137
Aantal corporaties en gemiddeld woningbezit (aantallen), 1997-2014	138
Opbouw bezit corporaties naar type woning en bouwjaarklasse (aantallen), 2014	139
Omvang bezit corporaties naar DAEB en niet-DAEB (aantallen), 2014	140
Toegankelijke woongelegenheden van corporaties, 2014	141
Verdeling woongelegenheden naar energielabel, 2014	142
Mutaties aantal woongelegenheden, 2010-2014	143
Mutatiegraad (% van totale bezit) van woongelegenheden, 2000-2014	144
Woningtoewijzing door corporaties naar type huishouden, leeftijd en inkomen, 2014	145
Passende woningtoewijzing conform Woningwet, 2010-2014	146
Passende woningtoewijzing conform EU besluit, 2014	147
Huurprijsontwikkeling van zelfstandige huurwoningen, 2009-2014	148
Enkelvoudige balans corporaties (x € 1.000), 2014	149
Enkelvoudige winst- en verliesrekening corporaties (x € 1.000), 2014	151
Solvabiliteit corporaties, 2007-2014	153
Gemiddeld aantal WWS-punten naar omvang van de corporatie, 2014	154
Gemiddelde WOZ-waarde per huurwoning naar omvang van de corporatie (x 1.000), 2009 en 2014	155
Verhouding huur en WOZ-waarde van corporatiewoningen, 2011-2014	156
Verkoop corporatiewoningen aan particulieren (aantallen), 2014	157
Verkoop bestaande corporatiewoningen en nieuwbouwkoop met korting, 2014	158
Uitgaven van corporaties aan leefbaarheid totaal volume (DAEB) en per DAEB-woongelegheden, 2012-2014	159
Investeringen in onderhoud en woningverbetering, 2011-2014	160
Huisuitzettingen en huurachterstanden naar grootteklasse, 2014	161

Colofon

Het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de daaronder ressorterende afdelingen, diensten en personen aanvaarden geen enkele aansprakelijkheid uit welke hoofde dan ook voor het gebruik van de in de publicatie vermelde gegevens. Een ieder blijft in deze volledig zelf aansprakelijk.

Bestelgegevens

Via www.rijksoverheid.nl kunt u deze publicatie downloaden en/of bestellen.

Deze publicatie is een uitgave van:

Het ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties
Turfmarkt 147, 2511 DP Den Haag
www.rijksoverheid.nl

April 2016

: Bewoners Comite Het Nieuwe A <hetnieuwea@xs4all.nl>

Verzonden: woensdag 25 januari 2017 14:13

AanOnderwerp: Re: Geachte Raadsleden

Wij kwamen er via een publicatie op overheid.nl vandaag achter dat b&w en de wethouder in het bijzonder u en ons onvolledig heeft geïnformeerd.

[Home | Overheid.nl](http://overheid.nl)

overheid.nl

Oproepingen van personen zonder bekende woon- of verblijfplaats + Gerechtelijke aankondigingen aan belanghebbenden over bijvoorbeeld schuldzaken en boetes.

<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/gmb-2017-12118.html?zoekcriteria=%3fzkt%3dUitgebreid%26pst%3dGemeentebld%26vrt%3dZonedauwweg%26zkd%3dInDeGeheleText%26dpr%3dAlle%26spd%3d20170125%26epd%3d20170125%26sdt%3dDatumPublicatie%26planId%3d%26pnr%3d1%26rpp%3d10&resultIndex=0&sorttype=1&sortorder=4>

De omgevings vergunning voor een deel van het project ww4 is al op 13 jan. Jongstleden afgegeven en vandaag pas gepubliceerd op overheid.nl/ het gemeentebld. De wethouder zou hiervan dus afgelopen maandag al op de hoogte geweest moeten zijn, maar heeft dit naar ons idee bewust niet gemeld. Een kwalijkezaak lijkt ons zeker als je ziet dat een besluit zo gevoelig ligt bij de bewoners.

Het aanmoedigen van de project ontwikkelaar en VHV-Arnhem om in overleg treden over de architectonische vormgeving lijkt dan ook een loze belofte naar ons als getroffen bewoners. Wij snappen dat de verleende vergunning niet het gebied betreft van de bestemmingsplan wijziging. Echter betreft het wel het plan gebied ww4.

Daarnaast valt op dat de melding niet automatisch is binnen gekomen bij betrokkenen doordat de bouwvergunning niet de postcode bevat van de betrokken straten waardoor het automatisch melden aan betrokkenen door overheid.nl niet werkt. Is dit bewust zo gedaan, ons lijkt van wel.....net als een met 12 dagen uitgestelde publicatie datum.

Wij vragen on nu nog meer af hoe betrouwbaar onze overheid is.

Met teleurgestelde groet,

Kim Hendriks

Nick Ebbers

gevolmachtigden namens 28 kopers van "het nieuwe a"

griffie - Reactie mail bewoners Het Nieuwe A

Van: Bart Lagerberg
Aan: raadsleden
Datum: 26-1-2017 14:00
Onderwerp: Reactie mail bewoners Het Nieuwe A
CC: Gerrie Elfrink; griffie

Geachte raadsleden,

Afgelopen maandag (23 januari 2017) is de vaststelling van het bestemmingsplan 'Malburgen Ww4' informatief en meningsvormend in de raadskamer behandeld. Gisteren (woensdag 25 januari 2017) heeft u van de bewoners een mail ontvangen over een verleende omgevingsvergunning voor een deel van de wijk het Nieuwe A. Wethouder Elfrink heeft mij gevraagd u te informeren over de vergunningsaanvraag en de relatie met het bestemmingsplan 'Malburgen Ww4'

Bestemmingsplan 'Malburgen Ww4'

Het bestemmingsplan 'Malburgen Ww4' geldt voor een deel van het nieuwbouwproject 'Het Nieuwe A' in Malburgen-West. Deze ontwikkeling is mogelijk gemaakt in het geldende bestemmingsplan voor Malburgen-West uit 2010 maar wordt op bepaalde onderdelen aangepast. Hiervoor is een wijziging van een deel van het bestemmingsplan noodzakelijk. Het gaat om het binnenste deel (aan weerszijde van het Blauwgraspad) waar vrijstaande woningen worden vervangen door rijwoningen. De begrenzing van het bestemmingsplan is in onderstaande afbeelding opgenomen.

Begrenzing van het plangebied van het vast te stellen bestemmingsplan 'Malburgen Ww4'

Verleende omgevingsvergunning

Voor de woningen in de buitenste bouwblokken van het Nieuwe A (aan de Zonnedauwweg en de Helmkruidstraat) geldt dat deze passen in het geldende bestemmingsplan. Hiervoor is dus geen bestemmingsplanwijziging nodig. De ontwikkelaar heeft voor deze woningen al eerder een omgevingsvergunning aangevraagd en deze vergunning is inmiddels (13 januari 2017) verleend. De

bekendmaking van de verleende vergunning volgt dan altijd een aantal dagen later vanwege de aanlevertijd.

Op onderstaande afbeelding is het stedenbouwkundig plan opgenomen daarop met rood de begrenzing van het bestemmingsplan 'Malburgen Ww4'.

Ik hoop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Indien u nog (technische) vragen heeft, dan hoor ik dat graag.

Met vriendelijke groet,

Bart Lagerberg
Hoofdadviseur Ruimtelijk Juridische Zaken
Afdeling Ruimte, Cluster Beleid en Regie, gemeente Arnhem

T 026-3773391

E bart.lagerberg@arnhem.nl

Politieke Maandag (b)

Dossiernummer	44
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	30 januari 2017
Agendapunt	3.2
Omschrijving	Vaststellen van de Detailhandelsvisie Arnhem 2016–2021
Organisatieonderdeel	Cluster beleid en regie
Steller	Lianne Hendriks
Portefeuillehouder	Ron König
Fatale termijn	1 januari 0001
Behandelresultaat	

Geagendeerd	Vergaderdatum
College Burgemeester en Wethouders	8 november 2016
Politieke Maandag (i/m)	16 januari 2017
Politieke Maandag (i/m)	23 januari 2017
Politieke Maandag (b)	30 januari 2017

Besluit van

30 januari 2017

Documentnummer

2016.0.056.526

Zaaknummer

2016-11-00018

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 8 november 2016, Cluster Beleid en regie nummer: 2016.0.056.523;

gelet op het amendement "Ook Grand Cru voor detailhandel" (17A01);

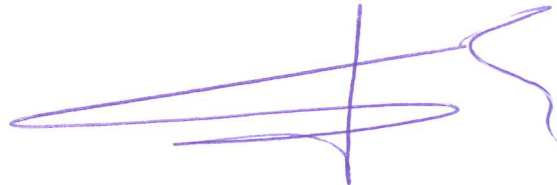
besluit:

1. richtinggevende kaders en concrete ambities voor de ontwikkeling van de detailhandel vast te stellen, door te kiezen voor duidelijke uitgangspunten.
2. hiertoe de Detailhandelsvisie Arnhem 2016-2021 vast te stellen (bijlage 1).

De griffier,

De voorzitter,

Aan de gemeenteraad

Documentnummer **2016.0.056.526**

Zaaknummer **2016-11-00018**

ONDERWERP: Detailhandelsvisie Arnhem 2016-2021

Voorstel

1. richtinggevende kaders en concrete ambities voor de ontwikkeling van de detailhandel vast te stellen, door te kiezen voor duidelijke uitgangspunten.
2. hiertoe de Detailhandelsvisie Arnhem 2016-2021 vast te stellen (bijlage 1).

Inleiding

Detailhandel is belangrijk voor de stad. Winkels dragen bij aan een goed woon- en leefklimaat. In de binnenstad zijn ze samen met functies zoals horeca, vrijetijdsbesteding, cultuur, ondernemerschap, wonen en evenementen een belangrijke basis voor de aantrekkelijkheid en levendigheid. Daarnaast is er een groot economisch belang. Ruim 1.500 ondernemers hebben een detailhandelsbedrijf in Arnhem en de winkels bieden werkgelegenheid aan zo'n 10.000 mensen. De bestedingen van de bezoekers vloeien terug in de stad en omgeving.

De detailhandel is de laatste tijd snel en structureel veranderd onder invloed van onder andere technologische en economische ontwikkelingen en een veranderende samenstelling van de bevolking. De wensen en het koopgedrag van consumenten zijn gewijzigd: ze kopen vaker en meer bij internetwinkels en laten producten thuis of bij afhaalpunten bezorgen. Tegelijk stellen ze andere eisen aan fysieke winkels: een andere benadering en een andere inrichting van winkelgebieden: van distributiepunten en lokale aanwezigheid naar experience en consumentenbeleving. De veranderingen zorgen voor leegstand in winkelgebieden en een overschot van winkeloppervlakte. En tegelijk voor een groeiende behoefte aan onderscheidende panden in specifieke marktsegmenten.

Het huidige detailhandelsbeleid dateert uit 2001 en is in 2008 aangepast. Het is inmiddels op veel punten achterhaald door de grote, structurele veranderingen die de sector doormaakt. Daarom komen we met deze nieuwe Detailhandelsvisie 2016-2021.

Gezien de snelle en onvoorziene ontwikkelingen in de detailhandel zal de visie een kader stellen voor maximaal 5 jaar. De visie scherpt het huidige detailhandelsbeleid aan door nieuwe keuzes op hoofdlijnen te maken om voldoende flexibiliteit te houden voor nieuwe ontwikkelingen en tendensen én eveneens voldoende helderheid te geven aan ondernemers, eigenaren en/of investeerders.

Het college van BenW heeft de besluitvorming over de detailhandelsvisie in twee stappen gedaan. De eerste stap was op 12 januari jl. toen het college de zeven belangrijkste uitgangspunten voor de nieuwe detailhandelsvisie heeft vastgesteld. In de tweede stap op 31 mei 2016 heeft definitieve besluitvorming over

de detailhandelsvisie plaats gevonden. De keuzes uit de eerste stap verder zijn uitgewerkt, onderbouwd en soms aangepast naar aanleiding van overleg met stakeholders.

In maart 2016 hebben de fracties VVD en ChristenUnie de uitgangspunten van de detailhandelsvisie geagendeerd in de gemeenteraadsvergadering. De punten die hierin naar voren kwamen zijn eveneens meegenomen in de verdere uitwerking van de detailhandelsvisie.

Deze detailhandelsvisie draagt bij aan het realiseren van de doelen in het programma Stad op de Kaart. De opgaven Arnhem Werkt en Vitale Binnenstad. De visie ondersteunt de extra aandacht voor de binnenstad in de Economische Agenda en de bruisende binnensteden in de Uitnodigingsagenda MIRT.

Beoogd effect

In de periode 2016-2021 een evenwichtige en duurzame detailhandelsstructuur realiseren met hoogwaardige, gevarieerde en uitgebreide detailhandelsvoorzieningen voor de (boven-) regionale consument, en met een goed perspectief voor investeringen door ondernemers en marktpartijen.

Argumenten

1.1. Dit geeft helderheid aan consumenten, ondernemers en vastgoedeigenaren in de stad.

De richtinggevende kaders, ambities en de gemaakte keuzes laten zien waar we als stad naar toe willen, op welke manier we dit willen bereiken en welke acties we wanneer willen uitvoeren en met wie.

In de Detailhandelsvisie Arnhem staat helder benoemt welke doelen en ambities we nastreven, welke rol we als overheid vervullen en welke ontwikkelingsperspectieven we zien voor verschillende bezoekmotieven.

1.2. Dit stimuleert investeringen in de stad en als gevolg daarvan consumentenbestedingen.

Duidelijke keuzes en acties voor de korte, middellange en langere termijn bieden marktpartijen voldoende zekerheid voor het afwegen van investeringen in hun bedrijfsvoering. Gezamenlijke investeringen in de stad zorgen voor nieuwe dynamiek, vernieuwing en aantrekkingskracht op o.a. consumenten. Onduidelijk en niet consistent beleid, vage ontwikkelingsperspectieven en geen middellange termijn zekerheid schrikken investeerders af, waardoor ze wellicht investeringen uitstellen, afblazen of juist in andere steden realiseren.

1.3. Dit biedt gelegenheid tot een positieve beeldvorming en versterking van aantrekkingskracht van de stad.

Nieuwe, gezamenlijke ambities, doelstellingen en acties, bieden mogelijkheden om (in communicatieve zin) te laten zien dat er kracht zit achter de versterking van de detailhandelsstructuur. Het geeft een positieve uitstraling naar consumenten, investeerders, ondernemers, eigenaren, winkeliers, ketens en andere partijen. Een nieuwe visie zorgt vaak - op termijn - voor nieuwe impulsen, nieuwe aantrekkingskracht, een aanzuigende werking en landelijke en regionale uitstraling.

2.1 Dit geeft aan welke keuzes zijn gemaakt en welke (gezamenlijke) acties volgen.

In nauw overleg met stakeholders (in drie bijeenkomsten) hebben we gekozen voor belangrijke ontwikkelingsrichtingen per bezoekmotief. In januari 2016 heeft het college de belangrijkste keuzes voor de detailhandelsvisie reeds vastgesteld. De onderstaande keuzes zijn in concept besproken met de stakeholders en verder uitgewerkt tot:

- 'Arnhem terugbrengen in de top 10 van winkelsteden in Nederland' als ambitie te benoemen;
- De binnenstad het primaat te geven bij detailhandelsontwikkelingen in Arnhem;
- Een compacter en overzichtelijk kernwinkelgebied na te streven en de structuur te versterken;
- Mengvormen tussen detailhandel en andere functies meer mogelijk te maken in de binnenstad;
- Meer in te zetten op het onderscheidend vermogen van mode en dit zichtbaar te maken in de binnenstad;
- Versterking en clustering van voorzieningen voor dagelijkse aankopen na te streven in nabijheid van de woonomgeving;
- Bij detailhandelslocaties zonder toekomstperspectief, herstructurering aan te moedigen en na 3 jaar structurele leegstand de detailhandelsbestemming te laten vervallen.

Ten opzichte van de bovengenoemde belangrijkste keuzes zijn een aantal aanpassingen doorgevoerd in de Detailhandelsvisie op basis van besprekingen en reacties met/van stakeholders. Het gaat dan om:

- Verkenningsgebieden voor clustering detailhandel op bedrijventerreinen zijn verwijderd, omdat deze juist verwachtingen voor nieuwe detailhandel creëerden.

- Keuze voor geen solitaire supermarkten is sterker aangezet.
- Op de overzichtskaart is een onderscheid gemaakt tussen solitaire supermarkten en perifere detailhandel.
- WC Presikhaaf is benoemd als stadsdeelcentrum in plaats van wijkwinkelcentrum, gezien de bestaande en gewenste omvang van dit winkelcentrum.
- De omvang van een compacter kernwinkelgebied is scherper benoemd.
- Verduidelijking van wat we verstaan onder pick-up points.
- Toegevoegd is een uitvoeringsparagraaf over het vervallen van detailhandelsbestemmingen na structurele leegstand.
- Tot slot is een overzicht van actiepunten toegevoegd.

Kanttekeningen

1.1 De gemeente heeft uiteindelijk beperkte invloed op (investerings)gedrag eigenaren en consumenten.

Ondanks dat we een zo aantrekkelijk mogelijk klimaat willen creëren voor investeringen en consumentenbestedingen, bepalen marktpartijen en consumenten zelf op welke manier zij willen investeren en willen besteden. De praktijk in de afgelopen jaren laat zien dat we marktpartijen en consumenten kunnen verleiden om te investeren in de stad of de stad te bezoeken, maar dat uiteindelijk bedrijfsmatige aspecten of persoonlijke afwegingen de doorslag geven. Door een faciliterende en uitnodigende houding kunnen wel de kansen op investeringen en bestedingen vergroot worden.

2.1 De visie is slechts richtinggevend

De visie geeft richting en is sturend voor marktpartijen en in mindere mate voor consumenten. Vooral van belang is hoe de gezamenlijke uitvoering van acties uitwerkt en investeringen tot stand komen. Consumentenbestedingen in de stad kunnen toenemen door concrete investeringen in de stad en maatregelen die de stad aantrekkelijker maken. Uitvoering van sommige acties vergt nog nadere uitwerking. Zo maakt landelijke wetgeving nog niet alle mogelijkheden voor mengvormen (detailhandel gemixt met maatschappelijke functies, cultuur, evenementen, leisure of horeca) mogelijk. Mengvormen waarbij detailhandel gepaard gaan met alcohol zijn (momenteel) nog niet mogelijk. Om een detailhandelsfunctie te kunnen laten vervallen (na drie jaar structurele leegstand) moet door middel van een uitvoeringsparagraaf aangegeven worden op welke locaties dit betrekking heeft. Deze uitvoeringsparagraaf kan te zijner tijd bij de herijking van een bestemmingsplan worden gebruikt om de wijzigingen formeel te regelen.

Financiën

Geen beroep op extra financiële middelen. De voorgestelde actiepunten worden in gezamenlijk met stakeholders opgepakt. Hierbij kunnen de gemeentelijke inspanningen gedekt worden uit bestaande middelen.

Uitvoering

Uitvoering zal plaats vinden door middel van het actieplan welke is opgenomen in de Detailhandelsvisie Arnhem.

Communicatie

Het nieuwe detailhandelsbeleid is tot stand gekomen met stakeholders uit de stad. Tijdens 3 bijeenkomsten, die plaatsvonden in maart en september 2015 en februari 2016 met circa 40 ondernemers, eigenaren, investeerders, winkeliers, belangenverenigingen, ketens en andere betrokkenen:

- is een analyse van de detailhandelsstructuur van Arnhem besproken;
- zijn de voorgestelde keuzes aan de orde geweest;
- is de concept detailhandelsvisie besproken.

Er bestaat draagvlak voor de detailhandelsvisie inclusief de gemaakte keuzes. De betrokken partijen hebben gevraagd om heldere keuzes te maken, op basis waarvan zij hun investeringen goed kunnen afwegen. De stakeholders zullen worden geïnformeerd worden over het collegebesluit en de besluitvorming in de gemeenteraad.

Bijlagen

Stukken voor gemeenteraad

- Detailhandelsvisie Arnhem 2016-2021
- Kaart perspectief detailhandel Arnhem (ter verduidelijking)

Ter inzage stukken voor gemeenteraad

n.v.t.

Besluit van

Documentnummer

2016.0.056.526

Zaaknummer

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 8 november 2016, Cluster Beleid en regie nummer: 2016.0.056.523;

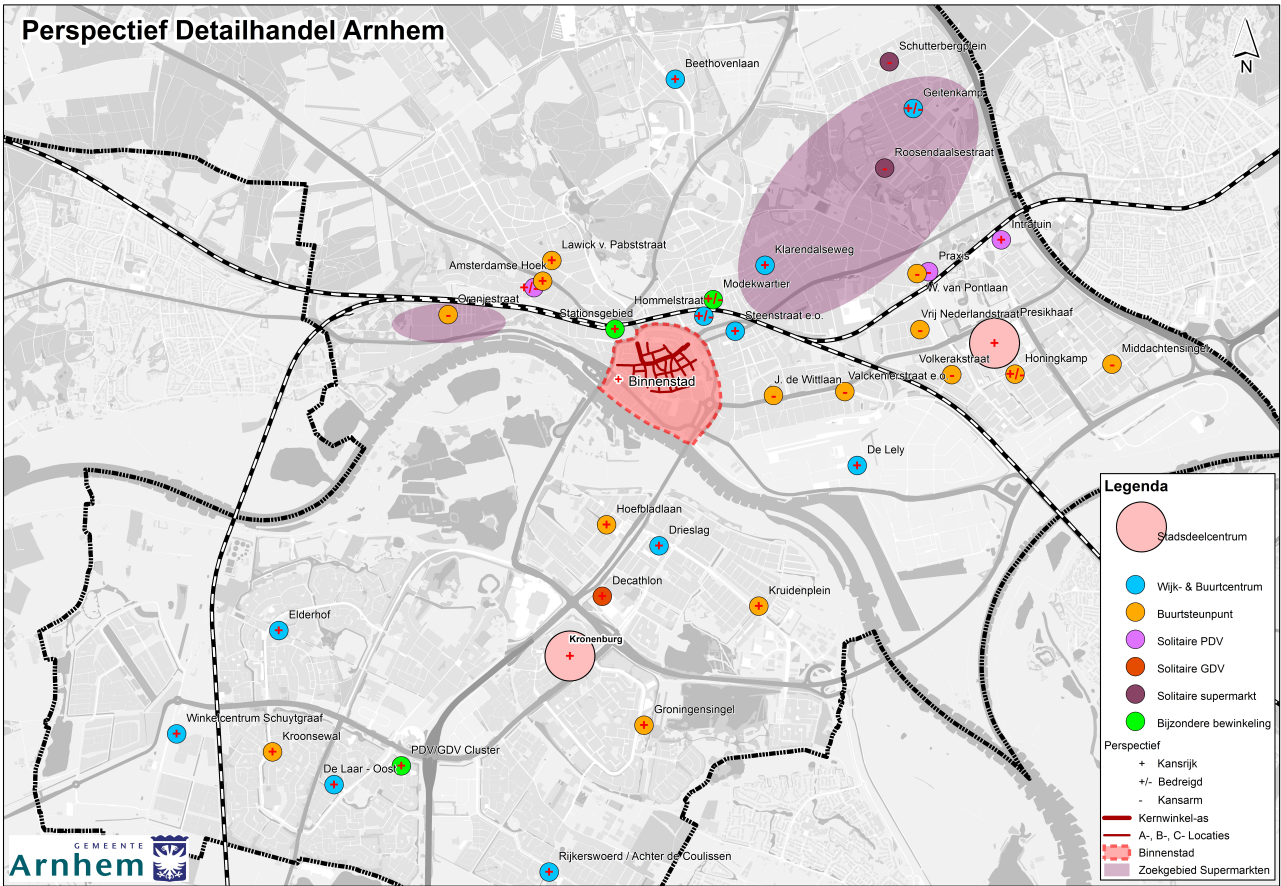
besluit:

1. richtinggevende kaders en concrete ambities voor de ontwikkeling van de detailhandel vast te stellen, door te kiezen voor duidelijke uitgangspunten.
2. hiertoe de Detailhandelsvisie Arnhem 2016-2021 vast te stellen (bijlage 1).

De griffier,

De voorzitter,

Perspectief Detailhandel Arnhem

Detailhandelsvisie Arnhem

made in **[Arnhem]**

Inhoudsopgave

1. Detailhandelsvisie 2016-2021	5
2. Een toonaangevende winkelstad	9
3. De rol van de gemeente	11
4. Onze accenten per winkelgebied	13
4.1 Algemene uitgangspunten	13
4.2 Recreatief winkelen	14
4.3 Dagelijkse boodschappen	16
4.4 Doelgericht winkelen	17
4.5 Mogelijkheden voor nieuwe detailhandel	19
4.6 Bijzondere bewinkeling	20
5. Actiepunten	21
Bijlage 1: Definities	23
Bijlage 2: Overzicht winkelgebieden	24
Bijlage 3: Passanten Kernwinkelgebied	25
Bijlage 4: Wettelijke kaders	26
Bijlage 5: Detailhandel in regiogemeenten	27
Bijlage 6: Overzicht ontwikkelingsperspectief detailhandel	28
Bijlage 7: Kaartbeeld ontwikkelingsperspectief detailhandel	29
Bijlage 8: Uitvoeringsparagraaf detailhandelsvisie	30
Bijlage 9: Klankbordgroep en stakeholders	32

1. Detailhandelsvisie 2016-2021

Detailhandel is belangrijk voor de stad. Winkels dragen bij aan een goed woon- en leefklimaat. In de binnenstad zijn ze samen met functies zoals horeca, vrijetijdsbesteding, cultuur, ondernemerschap, wonen en evenementen een belangrijke basis voor de aantrekkelijkheid en levendigheid. Daarnaast is er een groot economisch belang. Ruim 1.500 ondernemers hebben een detailhandelsbedrijf in Arnhem en de winkels bieden werkgelegenheid aan zo'n 10.000 mensen. De bestedingen van de bezoekers vloeien terug in de stad en omgeving.

De detailhandel is de laatste tijd snel en structureel veranderd onder invloed van onder andere technologische en economische ontwikkelingen en een veranderende samenstelling van de bevolking. De wensen en het koopgedrag van consumenten zijn gewijzigd: ze kopen vaker en meer bij internetwinkels en laten producten thuis of bij afhaalpunten bezorgen. Tegelijk stellen ze volgens een onderzoek van Locatus en Smart Agent andere eisen aan fysieke winkels: "De lifestyle consument van vandaag vraagt een andere benadering en een andere inrichting van winkelgebieden: van distributiepunten en lokale aanwezigheid naar experience en consumentenbeleving. Grote, bekende en vertrouwde retailers met een professionele marketingafdeling, hebben zich laten verrassen door de veranderende consument." De veranderingen zorgen voor leegstand in winkelgebieden en een overschot van winkeloppervlakte. En tegelijk voor een groeiende behoefte aan onderscheidende panden in specifieke marktsegmenten.

De ontwikkelingen hebben gevolgen voor ondernemers en werknemers in de branche, maar ook voor vastgoedeigenaren, financiers en de overheid.

We hebben de situatie van de detailhandel in de Arnhem in 2014 laten onderzoeken en de resultaten zijn een belangrijke basis voor onze visie. Deze onderzoeken zijn het 'Analyserapport t.b.v. detailhandelsbeleid Gemeente Arnhem' van BRO en het rapport 'Winkelen in Arnhem Centrum - Een doelgroepenanalyse van de consumenten die het winkelcentrum van Arnhem bezoeken' van Locatus en Smart Agent.

Nieuw beleid gewenst

Ons huidige detailhandelsbeleid dateert uit 2001 en is in 2008 aangepast. Het is inmiddels op veel punten achterhaald door de grote, structurele veranderingen die de sector doormaakt. Daarom komen we met deze nieuwe Detailhandelsvisie 2016-2021. We hebben die in samenspraak met een groot aantal partijen in de stad ontwikkeld. De visie voldoet aan de wens van de stad en specifiek ondernemers en vastgoedeigenaren om helderheid: we geven duidelijke en richtinggevende kaders en concrete ambities voor de ontwikkeling van de detailhandel. Op basis daarvan kunnen partijen in de detailhandel een goede afweging maken over hun bedrijfsvoering.

Met deze visie willen we bijdragen aan een grotere aantrekkingskracht en vitaliteit van de detailhandel in Arnhem.

De visie is tegelijk een toetsingskader voor de toelaatbaarheid van nieuwe initiatieven, een kader voor de uitwerking en actualisatie van bestemmingsplannen en een leidraad in de discussie over de programmering van detailhandelsruimte en het handhavingsbeleid. Vanwege de snelle en onvoorspelbare ontwikkelingen in de detailhandel beperken we ons in deze visie tot hoofdlijnen en is de looptijd maximaal 5 jaar.

Stakeholders spraken mee

Zo'n 40 stakeholders waren betrokken bij het opstellen van deze detailhandelsvisie. Ze hebben zeer diverse achtergronden: winkelier, pandeigenaar, raadslid, makelaar, vertegenwoordiger van ondernemersverenigingen, winkeliersverenigingen, het grootwinkelbedrijf, brancheverenigingen, ambulante handel, supermarkten, vastgoedpartijen, de Kamer van Koophandel, voorloper PBA, en winkelketens. Bijlage 9 geeft een volledige opsomming.

De stakeholders bespraken op 17 maart 2015 de analyse (BRO, 2014) van de huidige detailhandelsstructuur. Op de tweede bijeenkomst van 29 september 2015 legden we onze concept keuzes voor. Hieruit bleek voldoende draagvlak voor de keuzes in deze nota, hoewel de belangen van individuele stakeholders verschillen. De partijen hebben de gemeente om heldere keuzes gevraagd, op basis waarvan zij hun investeringen goed kunnen afwegen. De stakeholdersbijeenkomst van 16 februari 2016 was bedoeld voor een laatste check van de concept detailhandelsvisie.

Diner 66

66

Supercoop

Blomwinkel
Combi Plant

PRUIS & COOP

ER ZO
ED
OP

OPEN

Supercoop

ACTIE

Tijdens het proces bespraken we onze opvattingen regelmatig met leden van een klankbordgroep. Deze bestond uit 5 vertegenwoordigers met verschillende achtergronden: pandeigenaar, vertegenwoordiger ondernemersvereniging, winkelier, vertegenwoordiger branchevereniging en makelaar (zie bijlage 9).

Adviesbureau BRO zorgde tijdens het proces voor professionele ondersteuning.

Met de detailhandelsvisie willen we onder andere antwoord geven op de volgende vragen:

- Hoe komen we tot een compacter kernwinkelgebied?
- Hoe faciliteren we detailhandel die is gecombineerd met functies zoals horeca, cultuur, bedrijvigheid, evenementen, wonen en vrijetijdsbesteding?
- Hoe bieden we ruimte aan vernieuwde en onderscheidende concepten en tijdelijke (pop-up) initiatieven?
- Hoe geven we meer voorrang aan doorontwikkeling van het kernwinkelgebied/binnenstad?
- Hoe kunnen we in sommige gevallen wijk- en buurtcentra en buurtsteunpunten clusteren om in de toekomst sterker te zijn?
- Hoe gaan we om met nieuwe vormen van detailhandel op bedrijventerreinen?
- Hoe bieden we voldoende perspectief voor clusters van grootschalige en perifere detailhandel?
- Hoe geven we voldoende ruimte met openingstijden (mede in relatie tot evenementen, supermarkten, perifere detailhandel, nachtwinkels)?

- Hoe zorgen we voor een aantrekkelijk aanbod dagelijkse aankopen dicht bij huis?
- Hoe gaan we om met de mogelijkheden die voortkomen uit de ontwikkeling van e-commerce?
- Hoe gaan we om met branchevervaging en -verbreding op perifere detailhandelslocaties?

Besluitvorming

Burgemeester en Wethouders stemden in januari 2016 in met de voorlopige keuzes in de nieuwe detailhandelsvisie. De gemeenteraad werd geïnformeerd in een raadsbrief.

De keuzes uit de eerste stap zijn verder uitgewerkt en onderbouwd. De gemeenteraad neemt in juli 2016 een definitief besluit over deze visie. Het besluitvormingsproces is zo gepland dat de behandeling in de gemeenteraad vrijwel synchroon loopt met de besluitvorming over de horecavisie en de evaluatie van de binnenstadsvisie.

Relatie met ander beleid

De detailhandelsvisie heeft een directe relatie met andere visies en richtinggevende kaders. Dat zijn met name: de Arnhemse Binnenstad (2015), Horecavisie (2016), Uitnodigingsagenda MIRT (2015), Visie op Transformatie (2015), Economische Agenda (2013), Verruiming winkel-tijden (2015), Regionaal Programma Detailhandel (2013) en Kwartieren in de binnenstad. Daarnaast zijn meer sectorale nota's op het gebied van onder meer cultuur, wonen en mobiliteit van belang, net als (wettelijke) beleidskaders op Europees, landelijk, provinciaal en regionaal niveau. Er is een overzicht opgenomen in bijlage 4.

WINKELCENTRUM
PRESIKHAAF

Groene
Winkelen
Presikhaaf
stadswarmte

2. Een toonaangevende winkelstad

Er zijn veel factoren die bepalen waar een consument artikelen koopt. De consument van nu is mede door het internet heel goed geïnformeerd, kritisch en prijsbewust. Bovendien is hij of zij vaak zeer mobiel. Winkels en winkelgebieden moeten optimaal aansluiten bij het veranderende consumentengedrag. Zo niet, dan gaan klanten elders winkelen.

Consumenten kiezen een winkelgebied vaak niet alleen vanwege de aard en omvang van het (winkel)aanbod. Ook de kwaliteit van de winkelomgeving speelt een rol: de algehele uitstraling bepaalt in belangrijke mate de aantrekkingskracht. Die uitstraling wordt bepaald door een veelheid van aspecten, zoals de aanwezige formules, de mix met andere functies, sfeer/gezelligheid, openbare ruimte, bereikbaarheid en parkeermogelijkheden.

Er zijn signalen dat Arnhem de afgelopen jaren geleidelijk aan terrein heeft verloren als winkelstad. Eerst werd Arnhem vaak de vijfde winkelstad van Nederland genoemd, nu komt de stad minder voor in de lijstjes van topwinkelsteden. Uit onderzoek blijkt dat de bezoekersaantallen aan de binnenstad in 2015 toenamen maar de verblijfsduur en de bestedingen afnamen. Blijkbaar sluit het aanbod van winkels en winkelgebieden niet meer helemaal goed aan op de wensen en behoeften van de consumenten. Dit komt ook naar voren uit een onderzoek naar de koopbehoeften van de (potentiële) Arnhemse consument.

Boodschappen doen en winkelen

De wensen en behoeften van de consument hangen sterk samen met hun profiel (gezinssituatie, leeftijd, inkomensniveau, etc.) en met hun aankoopdoel en winkelgedrag. Bij boodschappen halen of doelgericht een aankoop doen, zijn gemak en efficiëntie belangrijk. Factoren zoals keuzemogelijkheden, bereikbaarheid en goede parkeervoorzieningen spelen dan een zwaarwegende rol. Bij een middagje recreatief winkelen zijn meestal andere dingen belangrijk, zoals veel winkels bij elkaar, een prettige omgeving en een goede bereikbaarheid per openbaar vervoer.

Het koop- en bezoekdoel bepalen dus in belangrijke mate het koopgedrag van de consument. Winkelgebieden moeten hier zo goed mogelijk op zijn afgestemd. Daarbij is ook de identiteit en profilering van groot belang, want winkelgebieden moeten de doelgroepen aanspreken waar ze zich op richten. Dit draagt bij aan het onderscheidend vermogen en de onderlinge aanvulling van winkelgebieden.

Doel en ambitie

We willen samen met betrokken partijen werken aan het versterken van een evenwichtige en duurzame detailhandelsstructuur met hoogwaardige, gevarieerde en uitgebreide detailhandelsvoorzieningen voor de (boven-) regionale consument. Tegelijk werken we samen aan een goed perspectief voor investeringen door ondernemers en marktpartijen.

Daarnaast streven we diverse subdoelen na:

- Groei van de werkgelegenheid in de detailhandel;
- Toename bestedingen (verlengde verblijfsduur) en investeringen;
- Toename van het aantal bezoekers aan detailhandelsvestigingen (verhoging van de koopkrachtbinding en -toevoeiing).

We willen Arnhem terugbrengen in de top 10 van winkelsteden in Nederland

Om te bepalen in welke mate Arnhem het bovengenoemde doel bereikt, kijken we onder meer naar de volgende aspecten:

- Een aantrekkelijk aanbod aan commerciële voorzieningen (winkels, horeca, cultuur, leisure), met een aantrekkelijke verhouding tussen winkelketens en lokale detaillisten en variatie in soorten winkels/branches;
- Minder winkelleegstand (in relatie tot andere vormen van leegstand);
- Hogere beoordeling van de bezoekers van winkelvoorzieningen (bezoekers enquête);
- Een heldere ruimtelijke structuur met een hoogwaardige openbare ruimte;
- Veilige winkelgebieden;
- Goede marketing en promotie (resultaten, pers/publiciteit);

- Goede bereikbaarheid (vindbaarheid) en toegankelijke parkeervoorzieningen;
- Optimale samenwerking tussen publieke- en private partijen.

We controleren en beoordelen of we het doel en de subdoelen bereiken door gebruik te maken van gegevens uit bronnen zoals het Regionaal Koopstromenonderzoek, de Regionale Monitor Detailhandel, de Atlas Nederlandse gemeenten, de Binnenstadsmonitor, Arnhem Binnenstad Index en de kengetallen van Locatus.

3. De rol van de gemeente

De gemeente wil op diverse manieren bijdragen aan een grotere aantrekkelijkheid van de detailhandel in Arnhem. Dit hoofdstuk gaat in op een aantal aspecten daarvan.

Ruimte geven voor initiatieven

We willen aansluiten bij onderscheidende initiatieven vanuit de markt die de Arnhemse winkelstructuur vernieuwen en versterken. Dat doen we door investeerders te verleiden om plannen te concretiseren. Graag sluiten we aan bij ideeën die vanuit de stad komen, waar draagvlak voor is en waar energie achter zit. Hiertoe zullen wij vanuit de gemeente actief acquisitie voeren met als doel aantrekkelijke concepten naar Arnhem te halen. Daarbij geven we zo nodig heldere kaders en voeren we regie op hoofdlijnen. Een recent voorbeeld is de verruiming van de winkeltijden. Onze houding is om initiatieven mogelijk te maken, ook als er soms (wettelijke) redenen zijn om dat niet te doen. Juist op het gebied van detailhandel (en horeca) denken we mee vanwege het belang van een duurzaam aantrekkelijk voorzieningenniveau. Dat doen we in regionaal verband (Intergemeentelijk Overleg Detailhandel) bij ontwikkelingen met een mogelijk effect op de regionale detailhandelsstructuur.

Samenwerken met marktpartijen

Tijdelijke initiatieven kunnen een belangrijke rol spelen in de aantrekkingskracht van de stad en het testen van nieuwe winkelconcepten. We moeten aansluiten bij marktpartijen en met hen gezamenlijk acties oppakken. Het gaat over samenwerking met individuele partijen én met georganiseerde verbanden (eigenaren, ondernemers,

winkeliers, etc.). Een goede organisatiegraad is een belangrijke voorwaarde voor een vruchtbare samenwerking. Om onze samenwerking met marktpartijen te ondersteunen, hebben we in mei 2016 een Retaildeal gesloten. Een Retaildeal betekent dat gemeenten afspreken een visie te ontwikkelen waar ze heen willen met hun winkelgebieden én dat ze met alle betrokken partijen om de tafel gaan om die visie in de praktijk ook waar te maken.

Om Arnhem beter op de kaart te zetten, is het belangrijk dat partners in de (binnen)stad actief met elkaar de samenwerking aangaan. De partners hebben naast een individueel belang in de meeste gevallen ook een gezamenlijk belang. In winkelcentra stuurt de eigenaar vaak de samenwerkingsverbanden, terwijl een goede onderlinge samenwerking tussen ondernemers ook van belang is. Vaak is de organisatiegraad niet optimaal. De gemeente wil proberen die samenwerking aan te jagen door eerste stappen te initiëren, bijvoorbeeld met de herintroductie van het Platform Detailhandel & Horeca.

Samen investeren in (nieuwe) bedrijvigheid

Samen met marktpartijen willen we vernieuwende en in Arnhem ontbrekende winkelconcepten aantrekken. In het acquisitiebeleid leggen we de nadruk op de binnenstad en gaan we met strategische partners acties op touw zetten. Daarnaast geven we blijvend aandacht aan structurele contacten met de ondernemers, winkeliers, eigenaren en belangenvertegenwoordigers.

Om detailhandel te laten floreren, gaat het niet om het concept alleen, maar ook om de omgeving. Investeren in de openbare ruimte, duurzaamheid (effectiever energiegebruik detailhandel) en andere randvoorwaarden dragen sterk bij aan de aantrekkelijkheid van Arnhem als winkelstad.

Monitoren van de omvang van detailhandel

Arnhem biedt veel detailhandel. We geven vooral vernieuwende vormen, concepten met onderscheidend vermogen en ideeën met toegevoegde waarde ruimte. Soms is er sprake van een overschot aan dezelfde soorten detailhandel, detailhandel die te weinig met de tijd is meegegaan, of 13 in een dozijn detailhandel. Ook daar hebben we aandacht voor. We zijn actief in het voorkomen van overprogrammering van detailhandel in de regio en maken in regionaal verband afspraken om te voorkomen dat er te veel detailhandel komt (Regionale Programmering Werklocaties). In dat kader zorgen we voor een actueel inzicht in de koopstromen (Regionaal Koopstromenonderzoek).

In de stad zelf zijn we actief en succesvol in het omzetten van leegstand (onder meer in de detailhandel) naar andere functies. De aanpak van leegstand heeft prioriteit in de binnenstad en rondom de winkelconcentraties van Kronenburg en Presikhaaf.

In het verleden hebben we al maatregelen getroffen voor een gezondere balans tussen vraag en aanbod op de kantoren- en retailmarkt. Het gaat bijvoorbeeld om ca. 130.000 m2 bvo minder nieuwe kantoren (o.a. Schuytgraaf, Coehoorn, Gelredome) en ca. 60.000 m2 vwo nieuwe winkels (o.a. Zuidelijke binnenstad, Gelredome).

Sturen in ruimtelijke invulling

Initiatieven die afwijken van het geldende planologisch kader beoordelen we op basis van deze detailhandelsvisie. De visie is ook een kader voor het opstellen van nieuwe bestemmingsplannen.

Bij nieuwe initiatieven kijken we naar de Ladder voor Duurzame Verstedelijking. De ladder geeft helderheid over de regionale behoefte aan nieuwe detailhandelsvormen (en de bijbehorende regionale effecten) en voorkomt dat detailhandel zich in het buitengebied vestigt (weidewinkels) als er alternatieven voorhanden zijn.

We hebben diverse planologische instrumenten tot onze beschikking (zie bijlage 4). Samen met de provincie zijn we verantwoordelijk voor een integraal locatiebeleid. Daarbij nemen we de aspecten veiligheid, hinder, verkeer aantrekkelijke werking en inpasbaarheid mee. Om de ruimtelijke kwaliteit te bevorderen, kunnen we in bestemmingsplannen eisen stellen aan de vestiging van bepaalde branches.

Tot slot speelt het handhavingsbeleid een belangrijke rol in het behoud van een duurzame detailhandelsstructuur. Daarmee kunnen we ongewenste ontwikkelingen beëindigen en langdurige leegstand tegengaan. De wijkteams zijn een belangrijke schakel om ongewenste ontwikkelingen te signaleren en om gewenste ontwikkelingen te stimuleren.

Maatwerk leveren waar nodig

Als initiatieven voor winkels en locaties niet aansluiten bij de kaders voor detailhandelsbeleid, leveren we maatwerk. Dit vraagt om zorgvuldigheid. Van belang is dat het initiatief een bijdrage kan leveren aan de versterking en vernieuwing van de lokale winkelstructuur en aansluit bij bredere beleidsdoelstellingen van de gemeente. Dit is niet altijd makkelijk te beoordelen. Bij maatwerk zal het gemeentebestuur een besluit nemen. Als ook een bestemmingsplanwijziging nodig is, besluit de gemeenteraad.

4. Onze accenten per winkelgebied

4.1 Algemene uitgangspunten

Het winkelaanbod moet aansluiten op de wensen en behoeften van de consument. Die kunnen per persoon en situatie verschillen. De een doet z'n dagelijkse boodschappen het liefst op de hoek van de straat, terwijl een ander de voorkeur geeft aan een grote supermarkt met een volledig aanbod. En bij het samenstellen van de warme maaltijd stellen consumenten andere eisen dan wanneer ze meubels kopen. De identiteit en profilering van winkelgebieden moet aansluiten bij het doel van de consument. We onderscheiden in het koopgedrag:

- Boodschappen doen;
- Doelgericht, laagfrequent aankopen doen;
- Recreatief winkelen.

In de optimale situatie versterken de verschillende typen winkelgebieden elkaar. In Arnhem onderscheiden we de volgende gebieden:

- Het hoofdwinkelcentrum in de Arnhemse binnenstad en deels ook omgeving daarvan: nadruk op recreatief winkelen voor een (boven)regionale doelgroep met daarnaast een boodschappenfunctie voor de inwoners van Arnhem-Centrum;
- De stadsdeelcentra Presikhaaf en Kronenburg: combinatie van (efficiënt) recreatief winkelen en boodschappen doen voor inwoners van het stadsdeel én inwoners uit de regio;
- Wijk- en buurtcentra en buurtsteunpunten: nadruk op dagelijkse boodschappen;

- Detailhandel op perifere locaties: nadruk op laagfrequent, doelgericht aankopen doen.

Arnhem heeft een groot winkelaanbod en in veel winkelgebieden staan panden leeg. Daarom is uitbreiding van het aanbod alleen mogelijk als dit de kwaliteit versterkt. We beoordelen nieuwe initiatieven op innovatief karakter, aanvulling op huidige detailhandelsstructuur, onderscheidend vermogen en de consumentenbehoefte. Om het aanbod te versterken, moeten we samenwerken met netwerken in de stad.

In de onderstaande tabel staan onze algemene uitgangspunten voor het detailhandelsbeleid:

Algemene uitgangspunten

1. Goede aansluiting van het detailhandelsaanbod op de wensen en behoeften van de consument;
2. Een evenwichtige structuur van winkelgebieden, afgestemd op het winkelgedrag;
3. Een verdere concentratie van winkelvoorzieningen in of aansluitend aan de aangewezen winkelgebieden, mogelijk in combinatie met andersoortige voorzieningen;
4. Dynamiek faciliteren;
5. Door regievoering de organisatiekracht en organisatiegraad in de detailhandel verbeteren;
6. Nieuwe detailhandelontwikkelingen vooral beoordelen op aansluiting bij consumentenbehoefte, innovatief karakter en onderscheidend vermogen.

4.2 Recreatief winkelen

Accent op de binnenstad

Meer dan in het verleden leggen we de nadruk op detailhandelsontwikkelingen in de Arnhemse binnenstad. Dit doen we om de bovenregionale winkelfunctie te versterken. Consumenten en bezoekers moeten de weg terugvinden naar de binnenstad en daarbij spelen beleving en gastvrijheid een belangrijke rol. Dit vraagt om een goede inrichting van het gebied en meer nog een optimale dienstverlening van winkeliers aan hun (potentiele) klanten. Het helpt om consumenten in contact te brengen met andere belevingen in de stad of bezienswaardigheden. In de afgelopen jaren is de aantrekkingskracht van Arnhem verminderd. De bezoekersaantallen (zie bijlage 3) en de bestedingen in de detailhandel lopen terug. Diverse bronnen uit 2015 bevestigen dit, zoals de Binnenstadsmonitor van de gemeente, de Passantentellingen van Locatus en de InRetail Kerncijfers detailhandel.

Uit onderzoek naar de koopbehoeften van de (potentiële) Arnhemse/regionale consument blijkt dat deze ten dele goed wordt bediend. Er ontbreekt een aantal formules en andere formules sluiten niet aan bij de behoefte (Locatus, Smart Agent, Winkelen in Arnhem Centrum - Een doelgroepenanalyse van de consumenten die het winkelcentrum van Arnhem bezoeken, 2014).

Gezamenlijke acquisitie in de binnenstad helpt om ontbrekende vormen van detailhandel aan te trekken.

Inzet op een compactere binnenstad

We willen de binnenstad compacter maken en het kernwinkelgebied verkleinen. Bezoekers vinden dan makkelijker hun route en het kernwinkelgebied blijft interessant voor de grote ketens, eigenaren en beleggers. Onder kernwinkelgebied wordt verstaan Jansstraat, Grote Oord, Vijzelstraat, Ketelstraat en Roggestraat. Een compactere binnenstad betekent dat een aantal aanloopstraten ingevuld wordt met andere functies dan detailhandel. De straten om de winkel-as heen zullen vooral de Arnhemse identiteit uitdragen en kunnen Arnhem onderscheidend maken. Hier zijn in verhouding nu al meer lokale ondernemers gevestigd dan winkelketens. We streven in de binnenstad naar een evenredige mix tussen ketens en lokale winkeliers.

We duiden in de binnenstad verschillende gedeelten aan (Korenkwartier, Rozetkwartier, Musiskwartier, Eusebiuskwartier, Janskwartier, Rijnkwartier, Stegenkwartier). We kijken hoe we dit kunnen versterken. Elk kwartier streeft een eigen identiteit na. Dit draagt bij aan de herkenbaarheid van de binnenstad en zorgt voor onderscheidend vermogen. Ook willen we het voetgangersgebied en de (auto)bereikbaarheid beter op het compactere winkelgebied laten aansluiten.

Versterken van bijzondere mode

Onderscheidend vermogen is belangrijk voor de beleving en aantrekkingskracht. Arnhem heeft met mode een onderscheidende factor in handen. Dit komt o.a. door de aanwezigheid van ArtEZ en de andere creatieve beroepsopleidingen, het grote aandeel modewinkels, spin-offs

van modeontwerpers en uitwisseling met Modekwartier.

Het is noodzakelijk om mode meer zichtbaar te maken in de binnenstad. We zetten er via acquisitie op in onderscheidende mode & designconcepten naar Arnhem te halen. Het Modekwartier kan dienen als bron voor startende modeontwerpers. Het verbinden van de binnenstad en het Modekwartier biedt potentie in het onderscheidend vermogen van Arnhem als winkelstad. De binnenstad krijgt zo een nadrukkelijker modeprofiel waarbij de verbinding tussen het Modekwartier en de binnenstad van Arnhem wordt benadrukt. We bieden ruimte aan pop-ups en experimenten die de hoogwaardige mode & design van onder andere afgestudeerden van ArtEZ zichtbaar maken.

Het Modekwartier in Klarendal is een authentieke volkswijk waar unieke en onderscheidende mode, design en horeca te vinden is. Het Modekwartier fungeert ook als broedplaats voor startende modeontwerpers. We zetten in op samenwerking tussen de verschillende ondernemersverenigingen, waardoor mode zichtbaar en merkbaar wordt voor de bezoekers. Die verbinding versterken we inhoudelijk, organisatorisch en fysiek.

Bijzondere mode wordt meer zichtbaar voor de bezoeker van de stad. Daaraan dragen ook evenementen bij zoals bijvoorbeeld het jaarlijkse Fashion en Design Festival Arnhem (juni) en State of fashion (2018).

Ruim baan voor mengvormen

Arnhem wil inspelen op 'blurring': mengvormen die vooral in de binnenstad kunnen bijdragen aan de beleving die de consument graag wil. In de Visie 'de Arnhemse Binnenstad' benoemen we reuringgebieden en luwtegebieden. In luwtegebieden kan detailhandel prima samengaan met de functie wonen. En ook mengvormen met bijvoorbeeld een maatschappelijke functie of (dag)horeca kunnen hier plaats vinden, omdat ze aansluiten op de openingstijden van de detailhandel. Deze combinatie zorgt voor levendig wonen in de binnenstad zonder dat het na winkelsluitingstijden drukte geeft. Mengvormen met horeca, leisure, evenementen, ambachten, ondernemerschap of culturele voorzieningen die voor geluidsoverlast kunnen zorgen of ook na reguliere openingstijden open zijn, zouden in het reuringsgebied moeten landen. Ook in stadsdeelcentra zijn mengvormen mogelijk, waar bij de nadruk ligt op combinaties met horeca en leisure.

Diverse onderzoeken laten zien dat steden die een aantrekkelijk aanbod van verschillende functies (bezoek-motieven) combineren, sterk zijn (Platform31, Winkelgebied van de toekomst, 2014; PBL, De veerkrachtige binnenstad, 2015).

De randvoorwaarden voor winkelen in de binnenstad moeten dik in orde zijn

Goede bereikbaarheid en (goedkopere) parkeervoorzieningen dragen bij aan de beleving van een binnenstad. Relevant is dat de binnenstad voor alle typen vervoer vanuit alle richtingen goed te bereiken is, want de beleving van winkelen begint bij de aanrijroute en de bereikbaarheid. Zo dragen de plannen om de bus weer in de zuidelijke binnenstad te laten rijden bij aan de kwaliteit van Arnhem als gastvrije winkelstad. De bezoeker stapt midden in de het centrum uit en start direct met recreatief winkelen.

De consument wil niet zondermeer voor parkeren betalen en (buur)gemeenten verlagen de parkeertarieven of maken parkeren gratis. Ook wij kijken momenteel naar het parkeren. Naast optimale parkeervoorzieningen zorgen goede bewegwijzering in en rond de binnenstad voor goede bereikbaarheid en een gevoel van gastvrijheid. De uitstraling van het openbaar gebied en de panden zijn mede bepalend voor de aantrekkingskracht. De kwaliteit van de openbare ruimte moet van topniveau zijn. Veiligheid is een basisvoorwaarde (I&O Research, Veiligheidsmonitor, 2015).

De binnenstad van Arnhem beschikt over het hoogste niveau van het Keurmerk Veilig Ondernemen Winkelgebied (KVO-W). De binnenstad van Arnhem heeft namelijk 5 sterren.

In de Evenementenvisie hebben we opgenomen dat we streven naar één beeldbepalend evenement per jaar. Ook dit draagt bij aan beleving in de binnenstad. Het aantrekken en faciliteren van onderscheidende evenementen die passen bij het karakter van de stad is hier een onderdeel van. De detailhandel in de binnenstad heeft er baat bij om aansluiting te zoeken bij deze evenementen om de beleving te versterken.

In de directe nabijheid van de binnenstad liggen het Modekwartier, park Sonsbeek en Meinerswijk. Deze combinatie van binnenstad, mode en groen is interessant en uniek.

Stadsdeelcentrum biedt recreatief winkelen voor lokale en regionale consument

We leggen het accent bij winkelen in de binnenstad, maar ook in en rond de stadsdeelcentra Kronenburg en Presikhaaf zijn ontwikkelingsmogelijkheden. De stadsdeelcentra bedienen een lokale en regionale doelgroep die een combinatie van recreatief winkelen en dagelijkse boodschappen waardeert. De huidige voorzieningen sluiten hierop aan en daarmee hebben de stadsdeelcentra een realistisch toekomstperspectief. De recreatieve aantrekkingskracht van de binnenstad geven we prioriteit boven die van de stadsdeelcentra. Zo zullen we ontwikkelingen ook beoordelen.

Uitgangspunten recreatief winkelen

- De (boven)regionale aantrekkingskracht van de binnenstad versterken;
- Mengvormen tussen detailhandel en andere functies hoofdzakelijk mogelijk maken in de binnenstad;
- Streven naar een compacter en overzichtelijk kernwinkelgebied en de winkelstructuur versterken;
- Meer inzetten op het onderscheidend vermogen van mode en dit zichtbaar maken in de binnenstad;
- De kwaliteit van de binnenstad verbeteren door gastvrijheid te stimuleren;
- De kwaliteit van de binnenstad versterken door de openbare ruimte en het kwaliteitsbeeld te optimaliseren;
- Goede bereikbaarheid van de binnenstad en de parkeerfaciliteiten laten aansluiten bij de consumentenbehoefte;
- Recreatieve aantrekkingskracht van de binnenstad krijgt prioriteit boven ontwikkelingen in de stadsdeelcentra Kronenburg en Presikhaaf.

4.3 Dagelijkse boodschappen

Versterken en clusteren van voorzieningen voor dagelijkse aankopen nabij de woonomgeving

Praktijkvoorbeelden laten zien dat een enkele solitaire vestiging van een winkel niet altijd rendabel is. Clustering van enkele, aanvullende winkels zorgt dat ze elkaar versterken en daarmee groeit de levensvatbaarheid van een wijk- /buurtcentrum of buurtsteunpunt. Uitgangspunt is ook dat we geen nieuwe solitaire supermarkten toestaan.

Het is voor de aantrekkelijkheid van woongebieden belangrijk dat er in elke wijk een aantal winkels is waar bewoners voor hun dagelijkse boodschappen terecht kunnen. Vaak is dit een supermarkt met enkele aanvullende zaken in een buurtsteunpunt of (klein) wijkcentrum. Het is belangrijk dat er een supermarkt aanwezig is om de overige winkels levensvatbaar te houden. Deze zorgt dagelijks voor voldoende aanloop van potentiële kopers. We kunnen echter moeilijk sturen op de aanwezigheid van (typen) winkels.

Aan de randen van Arnhem doen veel inwoners hun boodschappen in buurgemeenten, want voor consumenten speelt uiteraard niet de gemeentegrens een rol, maar gemak en bereikbaarheid. (bijlage 5: Detailhandelsvoorzieningen in buurgemeenten) In diverse gedeelten van Arnhem zijn naar verhouding weinig voorzieningen aanwezig.

In Arnhem-Noord/Oost en Arnhem-West is naar verwachting nog ruimte voor een extra supermarkt. We hebben beide gebieden opgenomen als een zoekgebied voor uitbreiding. De uiteindelijke locatie zal worden bepaald door marktontwikkelingen. Als er een initiatief in dit zoekgebied komt, zullen we actief meedenken. Daarbij kijken we ook naar verplaatsingen en uitbreiding

van bestaande supermarkten. Uiteraard moet deze ontwikkeling aansluiten op de wijkplannen en bijdragen aan een kwalitatieve impuls van het voorzieningenniveau. De overige delen van de stad kennen een solide structuur van voorzieningen voor dagelijkse aankopen. Uitbreidingen liggen in die delen niet voor de hand.

Herstructurering bij buurtsteunpunten zonder toekomstperspectief

Arnhem-Noord kent een fijnmazige detailhandelsstructuur. Er zijn relatief veel buurtsteunpunten en wijkcentra. Op deze locaties is relatief veel leegstand, waardoor het toekomstperspectief soms slecht is. Het is uitgesloten dat al deze winkelstrips in de toekomst weer optimaal functioneren en rendabel zijn. Ook hier geldt dat clustering voor een ommekeer kan zorgen. Belangrijk is dat er in de wijken keuzes worden gemaakt voor plaatsen waar detailhandel kan plaatsvinden en waar niet. Dit ook in samenhang met maatschappelijke en sociale wijkvoorzieningen. Een voorbeeld is het wijkontwikkelplan Malburgen, waar 3 locaties zijn aangewezen voor detailhandel en waar de betrokken partners er zo veel mogelijk op sturen om deze succesvol te maken.

Na 3 jaar leegstand kan de bestemming vervallen

We stimuleren herstructurering en gaan handhaven op leegstand. Met name bij buurtsteunpunten kan de gemeente na 3 jaar leegstand de bestemming detailhandel van het pand afhalen. Met dit instrument kunnen we een goede detailhandelsstructuur in de stad en wijken sturen. We gaan in gesprek met bestaande ondernemers om mogelijkheden tot clustering te verkennen. In bijlage 8 wordt weergegeven hoe dit proces eruit ziet voor de kansarme buurtsteunpunten en solitaire supermarkten.

Uitgangspunten dagelijkse boodschappen

1. Versterken en clusteren van (niet-solitaire) voorzieningen voor dagelijkse aankopen in of nabij de woonomgeving;
2. Goede spreiding en afdekking van het woongebied met voorzieningen voor dagelijkse aankopen. Nieuwe supermarkten alleen in zoekgebieden;
3. Herstructurering aanmoedigen bij detailhandelslocaties zonder toekomstperspectief en overwegen na 3 jaar leegstand de detailhandelsbestemming laten vervallen.

4.4 Doelgericht winkelen

Perifere detailhandel (PDV) clusteren, aansluitend op consumentenbehoeften

Door het clusteren van perifere detailhandel ontstaan er meer centrale, goed bereikbare locaties in de stad die gericht zijn op doelgericht winkelen. Door dit koopmotief vormen de bedrijven geen concurrentie met het winkel-aanbod in de binnenstad. Een van de locaties in Arnhem is de 'woonboulevard' in Arnhem-Zuid, met artikelen voor 'in en om het huis'. Op perifere locaties is vaak voldoende parkeerruimte en zijn de huurprijzen relatief laag.

Het clusteren van perifere detailhandel sluit aan op onze 'Visie op transformatie' uit 2015. In deze visie geven we ook aan dat we slechts zeer beperkt mogelijkheden voor perifere detailhandel op bedrijventerreinen bieden. Dit om concurrentie met overige vormen van detailhandel (met name in de binnenstad) te voorkomen. Door hier actief op te sturen, voorkomen we verdere verstoring van de de-

tailhandelsstructuur. In de stadsbrede (strategische) visie op bedrijventerreinen zullen we dit verder uitwerken. We staan perifere/grootschalige detailhandelsontwikkelingen buiten het kernwinkelgebied niet toe, tenzij aangesloten wordt bij bestaande clusters/concentraties voor perifere en/of grootschalige detailhandel en voorzien wordt in een consumentenbehoefte.

Detailhandel op bedrijventerreinen

Op dit moment zijn er al veel detailhandelsvestigingen op bedrijventerreinen. De vestiging was in het verleden mogelijk door een specifieke functie voor detailhandel toe te voegen aan het pand. Dit betekent dat wanneer het betreffende bedrijf vertrekt er alleen eenzelfde type detailhandel voor in de plaats kan komen, of een andersoortig bedrijf dat op een bedrijventerrein past. Detailhandel is dus niet zondermeer toegestaan op bedrijventerreinen.

Verdere uitbreiding van perifere detailhandel op bedrijventerreinen staan we buiten de bestaande vestigingslocaties niet toe. Op de werklocatie Rijnpark (voorheen Westervoortsedijk) onderzoeken we de mogelijkheden voor clustering van bestaande perifere detailhandel.

Pick-up points op goed bereikbare locaties, aansluitend op detailhandelsstructuur

We onderscheiden 2 typen pick-up-points. De 'Store-based' afhaalpunten zijn winkels waar consumenten pakketjes ophalen en brengen. We staan deze vorm toe in de binnenstad, stadsdeelcentra, wijk- en buurtcentra, bij buurtsteunpunten en op locaties voor bijzondere bewinning. De tweede vorm zijn 'Stand alone' afhaalpunten, zoals ophaalpunten van supermarkten. Ze liggen op makkelijk bereikbare locaties langs doorgaande wegen.

Webwinkels in de vorm van afhaalpunten zonder showroom/verkoopruimte, kunnen zich ook buiten bestaande winkelgebieden vestigen. De ontwikkelingen op dit gebied gaan snel en zijn onvoorspelbaar, zodat we hier wellicht nog verder op moeten anticiperen.

Uitgangspunten Doelgericht winkelen

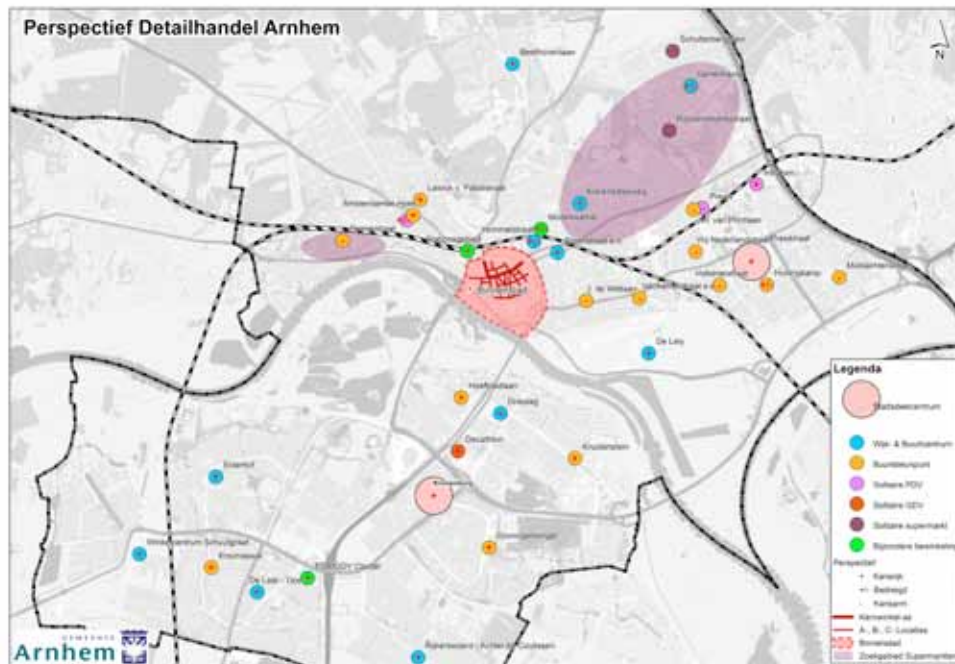
1. Initiatieven voor doelgericht winkelen alleen buiten het kernwinkelgebied als ze niet inpasbaar zijn in de binnenstad, aansluiten op consumentenbehoeften en in geclusterde vorm;
2. Pick-up-points alleen op goed bereikbare locaties, bij voorkeur aansluitend op de detailhandelsstructuur;
3. Perifere en grootschalige detailhandel zo veel mogelijk clusteren binnen de bestaande detailhandelsstructuur.

4.5 Mogelijkheden voor nieuwe detailhandel

Onderstaande tabel vat de mogelijkheden voor nieuwe detailhandelsvormen samen, onderverdeeld naar koopmotief en winkelstructuur. De tabel is een vereenvoudigde versie van de keuzes uit deze visie, zonder ruimte voor nuances. De tabel kan het beste gelezen worden in combinatie met onderstaande kaart: Perspectief detailhandel Arnhem. De indeling van de huidige winkelgebieden staat in bijlage 2.

Koopmotief naar Winkelstructuur	Dagelijkse aankopen/ boodschappen	Recreatief/ vergelijkend winkelen	Doelgerichte, laagfrequente, volumineuze aankopen	Pick-up points
Binnenstad	Ja	Ja	Ja, mits ruimtelijk inpasbaar	Ja, mits ruimtelijk inpasbaar
Stadsdeelcentra Kronenburg en Presikhaaf	Ja	Ja, mits geen bovenregionale functie	Ja, mits ruimtelijk inpasbaar	Ja, mits ruimtelijk inpasbaar
Wijk- & buurtcentrum	Ja	Nee, tenzij wijkverzorgend	Nee	Ja, mits ruimtelijk inpasbaar
Buurtsteunpunt	Ja	Nee	Nee	Ja, mits ruimtelijk inpasbaar
Bijzondere, thematische bewinkeling	Ja, mits passend binnen thema	Ja, mits passend binnen thema	Ja, mits passend binnen thema	Ja, mits passend binnen thema
Solitaire perifere grootschalige detailhandel	Nee	Nee	Ja, mits ruimtelijk inpasbaar (uitgezonderd GDV)	Nee

4.6 Bijzondere bewinkeling

Naast de verkoop in fysieke winkels en internetverkoop zijn er diverse vormen van bijzondere detailhandel zoals markten en straatverkoop. Voor deze bijzondere detailhandel nemen we in deze visie alleen de uitgangspunten op die samenhangen met de gehele detailhandelsstructuur. Voor een aantal vormen van bijzondere detailhandel staan regels in gemeentelijke verordeningen, met name de Marktverordening (2004) en de Algemene Plaatselijke Verordening (met name artikel 5.2.2 Venten, artikel 5.2.3 Standplaatsen, artikel 5.2.4 Snuffelmarkten).

Ons algemene uitgangspunt is dat we bijzondere detailhandel toestaan als consumenten er behoefte aan hebben, deze aanvullend is aan de bestaande detailhandelsstructuur en er geen negatieve invloed is op de bestaande detailhandel.

Warenmarkten en standplaatsen

Voor warenmarkten en standplaatsen hebben we aparte beleidsnota's gemaakt. Arnhem kiest ervoor om warenmarkten en standplaatsen zoveel mogelijk aan te sluiten bij bestaande detailhandelsvoorzieningen.

Venten en colportage

Venten is zonder vergunning toegestaan, behalve in de binnenstad (het gebied binnen de singels) en de Steenstraat. Deur-tot-deur verkoop en verkoop aan huis is toegestaan, omdat dit de bestaande detailhandelsstructuur niet aantast. Verkoopbeurzen staan we niet toe, omdat die de bestaande structuur kunnen aantasten, en omdat toestaan kan leiden tot precedentwerking. Het zorgt voor verdere verspreiding van het winkelaanbod en roept

ongewenste verkeersbewegingen op. Voor de verkoop van (in hoofdzaak zelf geproduceerde) boerderijproducten maken we een uitzondering.

Ondergeschikte detailhandel (nevenactiviteit)

Detailhandel als nevenactiviteit bij een bedrijf met een andere hoofdactiviteit staan we toe als de detailhandel een relatie heeft met de productie gebonden bedrijvigheid. Deze detailhandel moet bovendien ondergeschikt zijn qua benutte bedrijfsruimte.

Detailhandel bij benzineverkooppunten

Voor de winkels bij motorbrandstoffenverkooppunten gaan we uit van een beperkte omvang (maximaal 100 m² bvo). Het assortiment moet primair gericht zijn op automobilisten.

Detailhandel bij instellingen, sportterreinen, musea, ziekenhuizen en kringloopwinkels

Detailhandel in deze vorm is toegestaan, mits de omvang en invulling passen bij de hoofdfunctie. De detailhandel moet bovendien ondergeschikt zijn aan de hoofdactiviteit. Verkoop mag niet concurreren met de reguliere winkelgebieden.

Nachtwinkels

De gemeente kan ontheffing verlenen van de winkeltijden en vergunning geven voor een nachtwinkel. Deze mag open zijn van 22.00 u tot 6.00 uur. Spreiding van de winkels over de stad is gewenst. Ons uitgangspunt is één nachtwinkel per 15.000 inwoners, zodat we maximaal 10 nachtwinkels kunnen toelaten. We kunnen vergunningen weigeren op grond van woon- en leefklimaat of openbare orde.

5. Actiepunten

In de voorgaande hoofdstukken hebben we een aantal concrete actiepunten benoemd. Deze hebben we hieronder samengevat. Diverse activiteiten zullen door ondernemers

zelf of samen met de gemeente worden uitgevoerd. Een aantal van de opgesomde acties loopt al. We zien voor onszelf veelal een rol als aanjager en

verbinder en ondersteunen partners als dat wenselijk is. We nodigen ondernemers uit om acties op te pakken.

Actiepunt	Resultaat	Termijn actie
Algemene structuur		
1. Uitvoeren koopstromenonderzoek regio Arnhem-Nijmegen	Aansluiting op (consumenten)behoeften	2016
2. Onderzoeken inzet instrumenten (incl. handhaving) bij 3 jaar leegstand	Verminderen detailhandelsbestemming, meer clustering	2016
3. In kaart brengen ontbrekende winkelconcepten naar behoeftes Arnhemse consument.	Aansluiting op (consumenten)behoeften	2016
4. Investeren in topkwaliteit openbare ruimte	Versterken onderscheidend vermogen als winkelstad	continu
5. Deelnemen aan verkiezing Beste Binnenstad	Aansluiting op (consumenten)behoeften	2018
Organisatiekracht en -graad		
1. Versterken samenwerken met retail- stakeholders o.a. gericht op sturen op clustering	Meer clustering	continu
2. Afsluiten Retaildeal	Versterken organisatiegraad	mei 2016
3. Initiëren Platform Detailhandel & Horeca	Versterken samenwerking retail-stakeholders	2016
4. Organiseren jaarlijks overlegmoment per supermarktorganisatie	Versterken en clusteren van voorzieningen voor dagelijkse aankopen nabij de woonomgeving	Jaarlijks
Recreatief winkelen		
1. Deelnemen aan pilots die de aantrekkingskracht van de binnenstad bevorderen: stedelijke herverkaveling, ontslakken, experimenteerruimte, pop-up concepten.	Versterken onderscheidend vermogen als winkelstad	2016
2. Aanjagen van mengvormen in het kernwinkelgebied	Mengvormen in binnenstad mogelijk maken	2016
3. Benaderen van ontbrekende winkelconcepten samen met strategische retailpartners in de binnenstad	Aansluiting op (consumenten)behoeften	continu
4. Samen met Platform Binnenstad Arnhem de binnenstadsmonitor uitvoeren	Aansluiting op (consumenten)behoeften	Jaarlijks
5. Verkennen vestigingsmogelijkheden ondernemers Modekwartier aansluitend op kernwinkelgebied	Versterken onderscheidend vermogen als winkelstad	2017

Actiepunt	Resultaat	Termijn actie
6. Onderzoeken versterking verbindingen Modekwartier en binnenstad.	Versterken onderscheidend vermogen als winkelstad	2017
7. Onderzoeken compacter voetgangersgebied, (auto)bereikbaarheid binnenstad, parkeer-mogelijkheden (incl. tarieven) en bewegwijzering.	Compacter kernwinkelgebied	2016-2017
8. Ondersteunen transformatie aanloop-straten (incl. Gele Rijdersplein) van detailhandel naar meer wonen, werken en verblijven.	Compacter kernwinkelgebied	continu
9. Inzetten op onderscheidend karakter van het Stegenkwartier (incl. 7straatjes)	Versterken onderscheidend vermogen als winkelstad	continu
Dagelijkse boodschappen		
1. Implementeren rol wijkteams leefomgeving bij detailhandel in wijken	Versterken en clusteren van voorzieningen voor dagelijkse aankopen nabij de woonomgeving	2016
2. Onderzoeken marktbehoefte supermarkten	Versterken en clusteren van voorzieningen voor dagelijkse aankopen nabij de woonomgeving	2016
Doelgericht winkelen		
1. Streven naar clusteren van perifere detailhandel op goed bereikbare locaties	PDV/GDV clusteren	continu
2. Verkennen verkleuring Westervoortsedijk (Rijnpark)	PDV/GDV clusteren	2016

Bijlage 1: Definities

Detailhandel

Verkoopkanaal voor goederen rechtstreeks aan de eindgebruiker.

Detailhandel (als activiteit)

Het bedrijfsmatig te koop aanbieden, waaronder de uitstalling ten verkoop, verkopen en/of leveren van goederen aan de uiteindelijke gebruiker of verbruiker.

Dagelijkse boodschappen / aankopen

Voedings- en genotmiddelen en artikelen op het gebied van persoonlijke verzorging. In de praktijk gaat het hierbij om supermarktaanbod, aanbod in speciaalzaken, drogisterij- en parfumeriezaken

Niet-dagelijkse boodschappen / aankopen

Alle artikelen die niet behoren tot de dagelijkse artikelensector.

Winkelverkoopvloeroppervlak (wvo)

Winkelruimte die voor de consument toegankelijk is (dus exclusief magazijn, kantoor, etalage, etc.).

Bruto vloeroppervlakte (bvo)

Ook wel bebouwd oppervlak van een ruimte of een groep van ruimten: de oppervlakte, gemeten op vloerniveau langs de buitenomtrek van de opgaande scheidingsconstructies, die de desbetreffende ruimte of groep van ruimten omhullen. Meten vindt plaats op basis van NEN 2580.

Koopkrachtbinding

Mate waarin inwoners van een bepaald gebied hun bestedingen doen bij winkels die in dat gebied gevestigd zijn.

Koopkrachttoevoeiing

Mate waarin inwoners van buiten een gebied detailhandelsbestedingen plaatsen bij winkels die in dat gebied gevestigd zijn (aandeel omzet van buiten).

Perifere detailhandelsvestigingen (PDV)

Detailhandel op locaties buiten reguliere winkelcentra, bijvoorbeeld bedrijventerreinen, langs grote wegen, etc. Toegelaten branches in het tot voor kort geldende Rijksbeleid: auto's, boten, caravans, brand- en milieugevaarlijke stoffen, tuincentra, bouwmarkten, de gehele woninginrichtingsbranche, keukens en sanitair. Perifere detailhandel had de branchering als criterium. Met de komst van de Nota Ruimte is het PDV-beleid vervallen.

Grootschalige detailhandelsvestigingen (GDV)

Winkels met minimaal 1.500 m² bedrijfsvloeroppervlak, zoals tot voor kort in het Rijksbeleid toegelaten op daarvoor aangewezen GDV-locaties (13 stedelijke knooppunten). Met het eerder in de Vijfde Nota gepresenteerde beleid is GDV vervallen. Grootschalige detailhandel had oppervlakte als criterium, niet de branchering (zie ook PDV).

Supermarkt van moderne omvang

Service-supermarkten hebben circa 1.500 – 1.800 m² winkelvloeroppervlak. Moderne discounters circa 1.000 – 1.200 m².

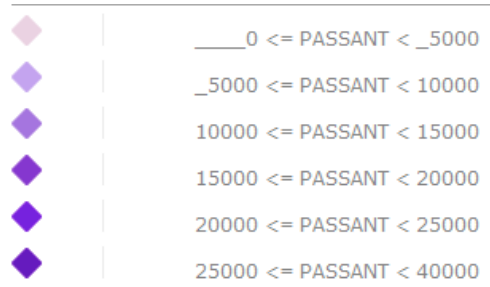
Pick-up points

Er zijn twee typen pick-up points: 'Storebased' afhaalpunten bij/in winkels (eventueel met showroom/verkoopruimte), in of aansluitend aan winkelconcentraties. Consumenten halen en brengen hier pakketjes. 'Stand alone' afhaalpunten van bijvoorbeeld supermarkten zijn makkelijk bereikbare locaties langs doorgaande wegen, zonder showroom/verkoopruimte.

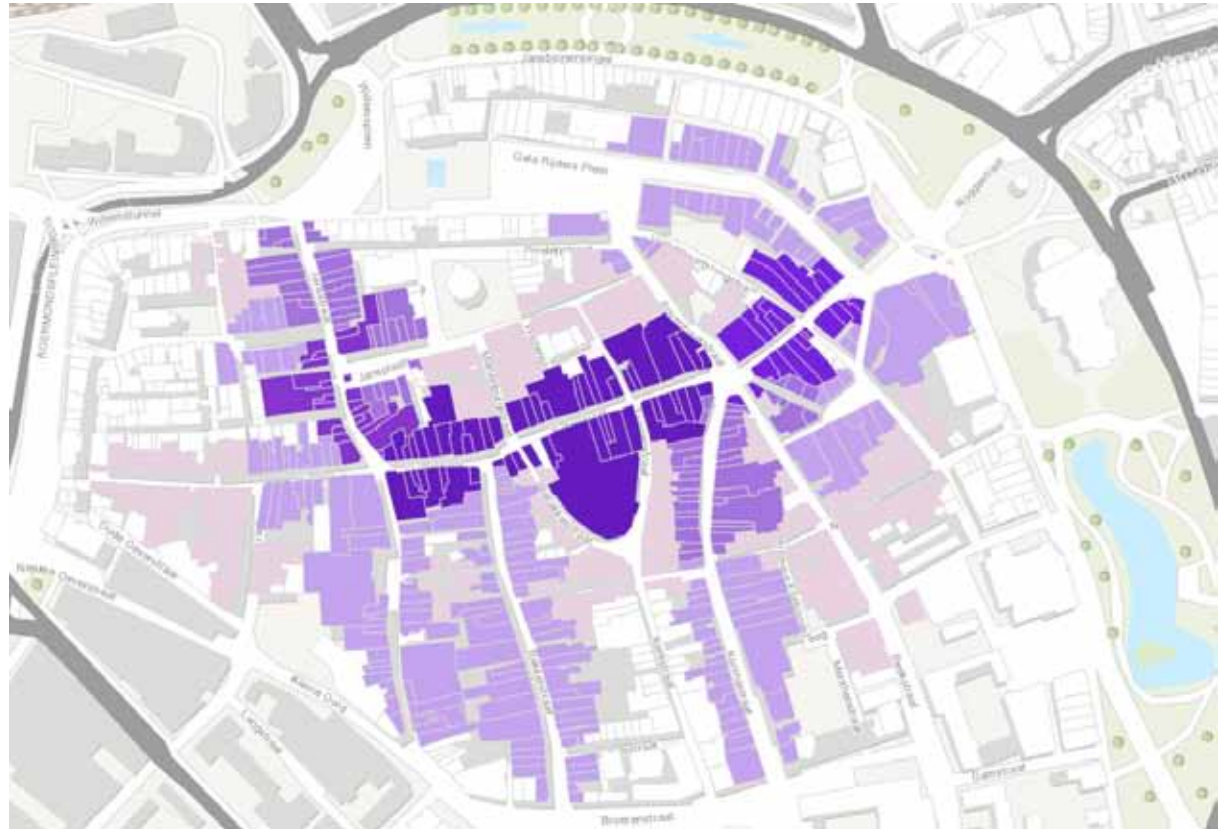
Bijlage 2: Overzicht huidige winkelgebieden

Winkelgebieden	Gespecificeerd
Binnenstad	Gebied binnen de singels (Indeling a.d.h.v. passantentelling Locatus, Retailscan): <u>A. 15.000 - 30.000 passanten per dag</u> Jansstraat, Grote Oord, Vijzelstraat, Ketelstraat en Roggestraat (kernwinkelgebied) <u>B. 3000 - 15.000 passanten per dag</u> Bakkerstraat, Bentinckstraat, Bovenbeekstraat, Brouwersplein, Hemelrijk, Jansstraat, Kerkstraat, Klarestraat, Kleine Oord, Koningstraat, Marienburgstraat, Rijnstraat, Weverstraat <u>C. 0 - 3000 passanten per dag</u> Beekstraat (+B2), Broerenstraat, Gele Rijdersplein, Jansbinnensingel, Jansplein, Korenstraat, Kortestraat, Looierstraat, Nieuwstad (+B2), Walstraat, Wielakkerstraat, Willemsplein (+B2), Zwanenstraat
Stadsdeelcentra	Winkelcentrum Kronenburg en Presikhaaf
Wijk- en buurtcentra	Beethovenlaan, De Drieslag, Elderhof, Geitenkamp, Hommelstraat, Klarendalseweg, De Lely, De Laar-Oost, Steenstraat e.o., Rijkerswoerd/Achter de Coulissen, Schuytgraaf
Buurtsteunpunten	Amsterdamse hoek, Groningensingel/Vredenburg, Hoefbladlaan, (Malburgen-West), Honigkamp, Joh. De Wittlaan, Kruidenplein, De Laar-West/Kromme Wal, Lawick van Pabststraat, Valckenierstraat, Middachtensingel, Oranjestraat, Vrij Nederlandstraat, Volkerakstraat, W. van Pontlaan, Kroonse Wal
Bijzondere bewinkeling	Modekwartier (Mode/Design), Stationsgebied (Traffic), GDV/PDV-Cluster Arnhem Zuid (In en om het huis)
Solitaire perifere of grootschalige detailhandel	Amsterdamse Hoek, Praxis Schaapsdrift, Intratuin, Decathlon
Solitaire supermarkten	Schuttersbergplein (COOP), Roosendaalseweg (Jumbo)

Bijlage 3: Passanten Kernwinkelgebied

Bron: Locatus - cijfers voorjaar 2016

Bijlage 4: Wettelijke kaders

Europa

De Europese Dienstenrichtlijn 2006/123/EG wil de concurrentie tussen dienstverrichters bevorderen. Volgens de Dienstenrichtlijn is het stellen van economische vestigingseisen verboden (economische ordening is niet toegestaan). Zo kan de vestiging van winkels niet worden geweigerd op basis van gebrek aan (economische) marktruimte, of het failliet gaan van andere winkels. Voorschriften moeten gebaseerd zijn op ruimtelijke ordening en stedenbouw of ruimtegebruik.

Rijk

Het rijksbeleid met betrekking tot detailhandel richtte zich de afgelopen decennia vooral op het stellen van randvoorwaarden aan perifere- en grootschalige detailhandelsvestigingen. Sinds de invoering van de Nota Ruimte (2006) is dit rijksbeleid geleidelijk afgeschaft. Detailhandelsbeleid is sindsdien vooral een verantwoordelijkheid van provincie en gemeenten. In de 'Rijksstructuurvisie Infrastructuur en Ruimte' (I&M 2011) zijn de laatste resten van het locatiebeleid vervallen.

De nieuwe Wet ruimtelijke ordening (Wro) maakt onderscheid tussen de visie en de normering (via het bestemmingsplan). De Wro verplicht gemeenten tot het hebben van actuele bestemmingsplannen. Ook voor het detailhandelsbeleid is het bestemmingsplan het belangrijkste juridische instrument. Hierin wordt bepaald waar en in welke mate detailhandel wordt toegestaan.

Het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) bij de nieuwe Wro geeft de mogelijkheid om binnen de bestemming detailhandel regels voor branches. De motivering ervan dient te gebeuren op basis van ruimtelijk relevante argumenten, niet vanuit argumenten van concurrentiebeperking. In het detailhandelsbeleid kan de gemeente dus keuzes maken over ruimtelijke spreiding, locatie, omvang en aanbod. Het beperken van de toegestane branches of winkelgroottes op een specifieke locatie is ook toegestaan.

Provincie Gelderland

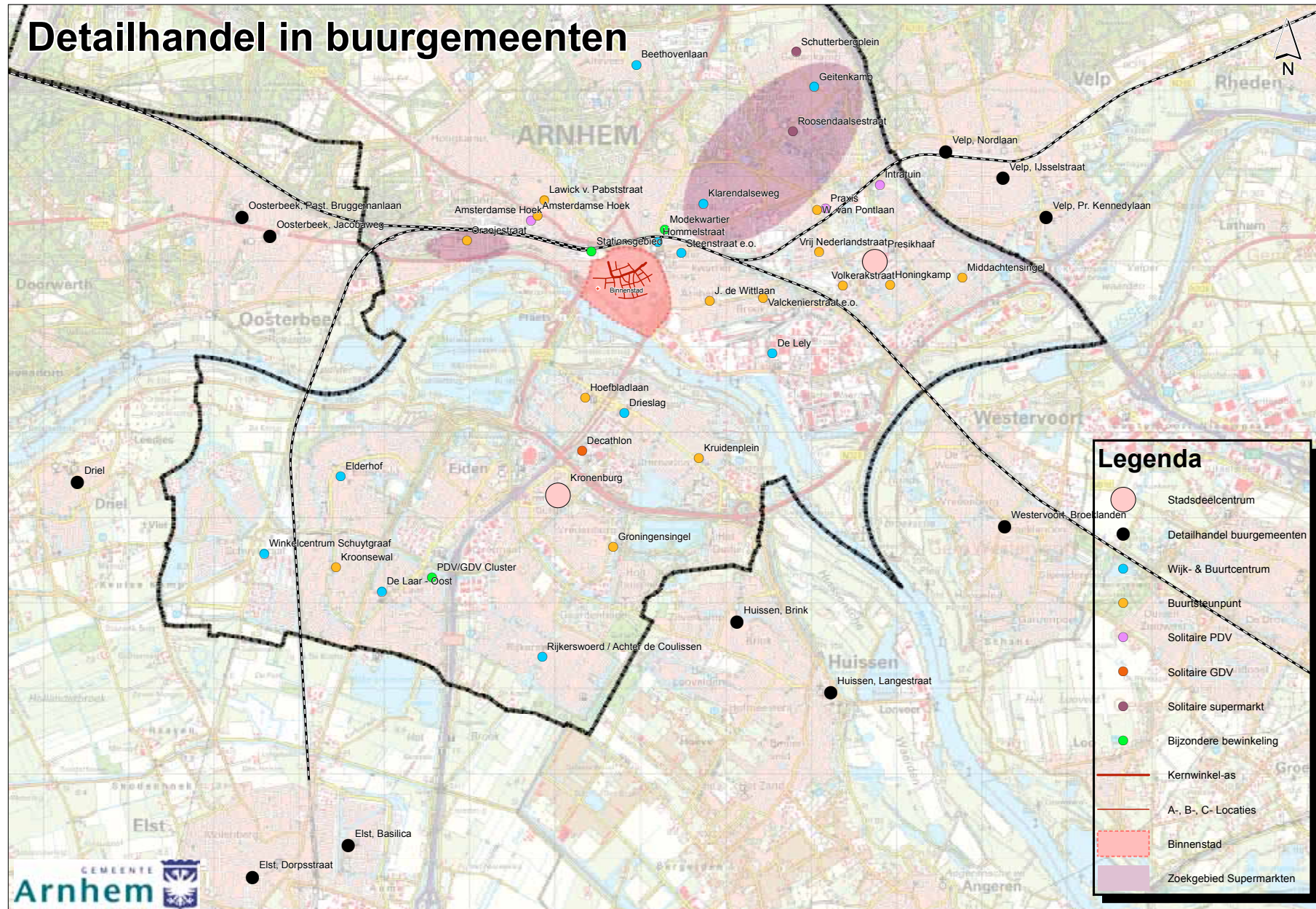
Op 9 juli 2014 heeft de provincie Gelderland de Omgevingsvisie vastgesteld. De Omgevingsvisie neemt de uitgangspunten over van het Regionaal Programma Detailhandel van de Stadsregio. Het document kwam tot stand in overleg van de regiogemeenten en de provincie. De Omgevingsvisie behandelt het provinciaal locatiebeleid. De provincie streeft naar een evenwichtige en toekomstbestendige detailhandel, die bijdraagt aan vitale, aantrekkelijke steden en dorpen. Gelderland wil dit bereiken door kansrijke locaties te versterken en winkelgebieden met weinig toekomstwaarde om te vormen en van functie te veranderen. Dit wordt uitgewerkt in regionale programmeringsafspraken. De provincie stelt daarbij normen, inspireert en verbindt.

Sinds oktober 2012 is voor de detailhandel de ladder van duurzame verstedelijking van kracht ("SER'-Ladder"). De provincie verkent met partners welke mogelijkheden de Gelderse ladder voor duurzaam ruimtegebruik biedt voor een zorgvuldige locatiekeuze.

Gemeente

De gemeente kan op grond van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) beleidsregels maken. Deze geven aan hoe de gemeente een bepaalde bevoegdheid uitvoert. Daarmee geven ze duidelijkheid aan inwoners. De regels zijn niet opgenomen in een wet en moeten voldoen aan de algemene beginselen van behoorlijk bestuur. Beleidsregels zijn het uitgangspunt bij het opstellen van ruimtelijke visies en plannen, waaronder bestemmingsplannen. Artikel 4:84 van de Awb bepaalt dat het bestuursorgaan moet handelen overeenkomstig de beleidsregel, tenzij dat voor een of meer belanghebbenden gevolgen zou hebben, die wegens bijzondere omstandigheden onevenredig zijn in verhouding tot de met de beleidsregel te dienen doelen.

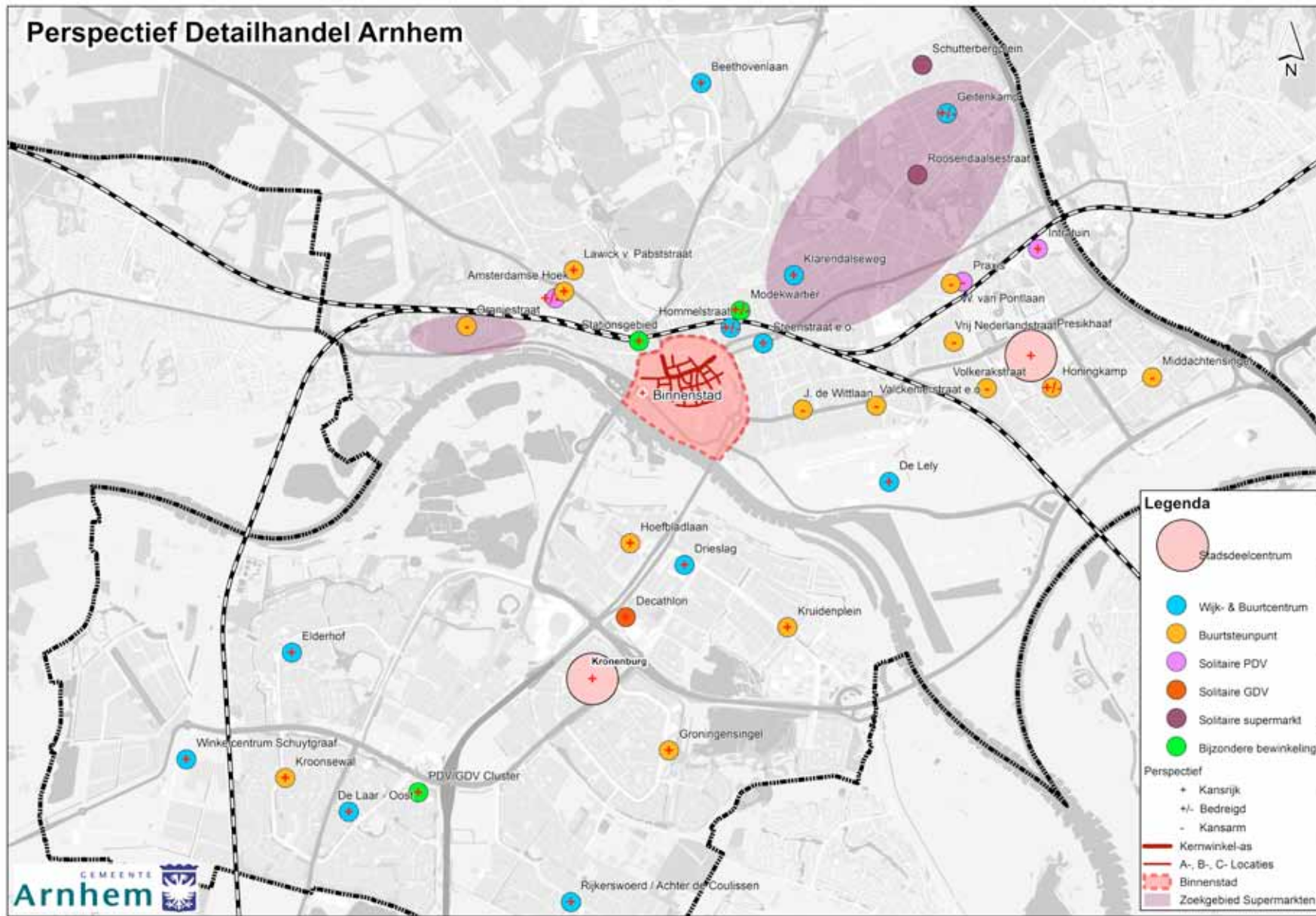
Bijlage 5: Detailhandel in regiogemeenten

Bijlage 6: Overzicht ontwikkelingsperspectief detailhandel

Koopmotief naar Winkelstructuur	Dagelijkse aankopen/ boodschappen	Recreatief/ vergelijkend winkelen	Doelgerichte, laagfrequente, volumineuze aankopen	Pick-up points
Binnenstad	Ja	Ja	Ja, mits ruimtelijk inpasbaar	Ja, mits ruimtelijk inpasbaar
Stadsdeelcentra Kronenburg en Preikhaaf	Ja	Ja, mits geen bovenregionale functie	Ja, mits ruimtelijk inpasbaar	Ja, mits ruimtelijk inpasbaar
Wijk- & buurtcentrum	Ja	Nee, tenzij wijkverzorgend	Nee	Ja, mits ruimtelijk inpasbaar
Buurtsteunpunt	Ja	Nee	Nee	Ja, mits ruimtelijk inpasbaar
Bijzondere, thematische bewinkeling	Ja, mits passend binnen thema	Ja, mits passend binnen thema	Ja, mits passend binnen thema	Ja, mits passend binnen thema
Solitaire Perifere/grootschalige detailhandel	Nee	Nee	Ja, mits ruimtelijk inpasbaar (uitgezonderd GDV)	Nee

Bijlage 7: Kaartbeeld ontwikkelingsperspectief detailhandel Arnhem

Bijlage 8: Uitvoeringsparagraaf detailhandelsvisie: wegbestemmen van detailhandel in buurtsteunpunten en van solitaire supermarkten

Aanleiding

In paragraaf 4.3 van deze Detailhandelsvisie wordt aangegeven dat er in Arnhem-Noord een aantal buurtsteunpunten zijn zonder toekomstperspectief. Op deze buurtsteunpunten is veelal sprake van structurele leegstand met name op het gebied van detailhandel. Dat geldt onder andere voor de buurtsteunpunten in Presikhaaf. Het is uitgesloten dat al deze strips in de toekomst weer optimaal functioneren en rendabel zijn als winkelstrip. Een invulling met andere wijkgerichte functies is wel mogelijk. Clustering van de detailhandel is een middel om een aantal strips levensvatbaar te maken/houden.

De conclusie is dus dat er sprake is van overbodige vierkante meters detailhandel. Dat blijkt uit de structurele leegstand op een aantal plekken en past ook in de landelijke tendens. Om sturing te geven aan de detailhandelsvisie kan detailhandel in bestaande kansarme strips worden wegbestemd.

Naast de kansarme buurtsteunpunten wijst de Detailhandelsvisie ook twee supermarkten aan als kansarm. Deze twee supermarkten zijn solitair gelegen zonder andere detailhandel in de directe omgeving. Een supermarkt heeft in een wijk een centrale functie en kan de levensvatbaarheid van andere winkels vergroten. Deze supermarkten vervullen deze functie nu in mindere mate. Indien deze supermarkten vertrekken en de locatie leeg komt te staan, is opnieuw invullen met detailhandel (zoals een supermarkt) niet wenselijk. Dit vanuit het uitgangspunt om detailhandel meer te clusteren in de wijk. Deze supermarkten passen niet in het plaatje van een wijkfunctie waarbij een supermarkt wordt aangevuld met andere functies. Om een toekomstige invulling op deze wijze ook te voorkomen (na langdurige leegstand) wordt de bestemming van het pand afgehaald.

Doel:

Het doel van deze uitvoeringsparagraaf is om aan te kondigen dat de gemeente voornemens is om in sommige gevallen overbodige vierkante meters detailhandel op de kansarme buurtsteunpunten en de solitaire supermarkten. Dat geldt voor de locaties die op de kaart Perspectief Detailhandel Arnhem uit de Detailhandelsvisie als zodanig zijn aangeduid.

Locaties:

Deze uitvoeringsparagraaf is van toepassing op de volgende kansarme buurtsteunpunten (conform de kaart Perspectief Detailhandel Arnhem):

- Middachtensingel
- Volkerakstraat
- Vrij Nederlandstraat
- W. van Pontlaan
- Valckenierstraat e.o.
- J. de Wittlaan

En op de volgende solitaire supermarkten:

- Schutterbergplein
- Roosendaalseweg

Implementatie

Voor de bovengenoemde locatie laat het geldende bestemmingsplan detailhandel toe. Om detailhandel niet meer toe te staan moet de bestemming dus worden gewijzigd. De gemeente is in sommige gevallen voornemens dit te doen indien een pand minimaal drie jaar niet voor langere duur als winkel in gebruik is geweest. Om dit te kunnen bepalen zal de gemeente de bestaande situatie in kaart brengen (nulmeting). De eigenaren van panden die niet als detailhandel worden gebruikt, zullen schriftelijk op de hoogte worden gebracht van deze uitvoeringsparagraaf en de voorgenomen actie. Om wijzigingen in het gebruik bij te houden zal deze inventarisatie elk half jaar worden herhaald. Indien er sprake is van een wijziging zal ook een brief worden gestuurd.

Bijlage 9: Klankbordgroep en stakeholders

Klankbordgroep Strijbosch Thunnissen Makelaars Ondernemersvereniging Docks Winkeliersvereniging Kronenburg Engelsing beleggingen Woonboulevard Arnhem	
Stakeholders Gebied Binnenstad Arnhem Noord Arnhem-Zuid Winkelcentrum Kronenburg Winkelcentrum Presikhaaf Woonboulevard Autobranche Tuincentra Bouwmarkten Ambulante Handel Levensmiddelenbranche	Organisatie Grootwinkelbedrijf Arnhem (GWA) Ondernemersvereniging City Arnhem (CCA) Ondernemersvereniging Jansplaats Platform Binnenstad Arnhem (PBA) Vereniging van eigenaren Citycenter Arnhem (Veca) Winkeliersvereniging Geitenkamp DOCKS / Modekwartier Arnhem Hommelshopping Ondernemersvereniging Steenstraat Mantel Tweewielers Winkeliersvereniging Rijkerswoerd Winkeliersvereniging Vredenburg Winkeliersvereniging Kronenburg Wereldhave Winkeliersvereniging Presikhaaf Woonboulevard Arnhem Autobranche Arnhem Tuincentrum Intratuin Arnhem Van Neerbos bouwmarkten-Karwei Praxis bouwmarkten Ambulante Handel Albert Heijn Ahold / AH-supermarkten

Vastgoed Winkeliers Overig	Coöp Supermarkten Jumbo supermarkten Aldi Lidl Institutionele beleggers Nederlands vastgoed (IVBN) Syntus Achmea Breevast Multi Vastgoed De Hoge Dennen - Bakkerij Petri Bakkerij Hilvers Kamer van Koophandel Ondernemerskring Arnhem (OKA) Dk makelaars Strijbosch en Thunnissen Engelsing beleggingen MVGVM vastgoed Koninklijke Horeca Nederland Arnhem Ontwerpplatform Arnhem (OPA) Stichting Arnhemse Bedrijventerreinen Inretail Platform31 WPM Winkelmanagement

BEHANDELRESULTAAT

Raadsvoorstel, informatieve bijeenkomst 04 juli 2016

Detailhandelsvisie Arnhem 2016 - 2021

Documentnummer: 2016.0.028.600

Zaaknummer: 2016-05-01082

Portefeuillehouder: R. König

Resultaat van bespreking:

Insprekers

Er zijn geen insprekers.

Conclusie

De overgrote meerderheid van de fracties is van mening dat de detailhandelsvisie niet los gezien kan worden van de horecavisie, die nog in voorbereiding is, en wenst het voorstel om die reden nu niet te behandelen.

De raadsadviseur,

B. Kranenborg

De voorzitter,

H.E. de Vroome

Titel/onderwerp: **Detailhandelsvisie Arnhem**

Raadsadviseur: B. Kranenborg Telefoonnr: 3775956 bas.kranenborg@arnhem.nl

Van:	College	Ambtenaar:	Lianne Hendriks / Toon Verschuren
Portefeuillehouder:	R. König	Telefoonnr:	3774471 / 3774612
		E-mailadres:	lianne.hendriks@arnhem.nl toon.verschuren@arnhem.nl
Doel activiteit	Informatief		
Toelichting	Het college biedt de raad het voorstel: "Detailhandelsvisie Arnhem" aan, om vast te stellen. Achtergrond Detailhandel is belangrijk voor de stad. In de binnenstad zijn winkels samen met functies zoals horeca, vrijetijdsbesteding, cultuur, ondernemerschap, wonen en evenementen een belangrijke basis voor de aantrekkelijkheid en levendigheid. Ruim 1.500 ondernemers hebben een detailhandelsbedrijf in Arnhem en de winkels bieden werkgelegenheid aan zo'n 10.000 mensen. De bestedingen van de bezoekers vloeien terug in de stad en omgeving. Het huidige detailhandelsbeleid dateert uit 2001 en is in 2008 aangepast. Dit beleid is inmiddels achterhaald. Ontwikkelingen als internetwinkelen, de mogelijkheid producten thuis te laten bezorgen en veranderende eisen aan fysieke winkels zijn daar de oorzaak van. Daarom deze nieuwe Detailhandelsvisie 2016-2021. Gezien de snelle en onvoorziene ontwikkelingen in de detailhandel zal de visie een kader stellen voor maximaal 5 jaar. De visie maakt nieuwe keuzes op hoofdlijnen om voldoende flexibiliteit te houden voor nieuwe ontwikkelingen en tendensen én eveneens voldoende helderheid te geven aan ondernemers, eigenaren en/of investeerders. Proces Het college van B&W heeft de besluitvorming over de detailhandelsvisie in twee stappen gedaan. Op 12 januari jl. heeft het college de zeven belangrijkste uitgangspunten voor de nieuwe detailhandelsvisie vastgesteld. Op 31 mei 2016 heeft definitieve besluitvorming over de detailhandelsvisie plaatsgevonden. In maart 2016 hebben de fracties VVD en ChristenUnie de uitgangspunten van de detailhandelsvisie geagendeerd. Resultaten van de bespreking zijn eveneens meegenomen in de verdere uitwerking van de detailhandelsvisie. Deze detailhandelsvisie draagt bij aan het realiseren van de doelen in het programma Stad op de Kaart, de opgaven Arnhem Werkt en Vitale Binnenstad. De visie ondersteunt de extra aandacht voor de binnenstad in de Economische Agenda en de bruisende binnensteden in de Uitnodigingsagenda MIRT. Tijdens een eerste informatieve behandeling van de detailhandelsvisie op 4 juli 2016 is door een meerderheid van de raad geconstateerd dat de detailhandelsvisie niet los gezien kan worden van de horecavisie. Beide beleidsstukken worden nu ter behandeling aangeboden. Belangstellenden zijn uitgenodigd om aanwezig te zijn en desgewenst in te spreken.		
Voorgesteld resultaat van de bespreking	Beslissen of het voorstel kan worden doorgeleid naar de meningsvormende fase.		
Spreekrecht publiek	Ja		
Behandeladvies	Technische vragen dienen voorafgaand aan de bespreking te worden gesteld. U bent in de gelegenheid informatieve vragen te stellen aan (eventuele) insprekers en aan de portefeuillehouder.		

Bijlagen				
Raadsvoorstel "Detailhandelsvisie Arnhem 2016-2021"				
Kaart: Perspectief Detailhandel Arnhem				
Rapport: Detailhandelsvisie Arnhem 2016 - 2021				
Behandelresultaat 4 juli 2016 informatieve behandeling				

Insprekers bij onderwerpen 16 januari

Gecombineerde behandeling Detailhandel en Horecavisie

Inspreker	Namens
De heer R. Nuijten	Voorzitter Winkeliersvereniging Geitenkamp

BEHANDELRESULTAAT

Raadsvoorstel, informatieve bijeenkomst 16 januari 2017

Detailhandelsvisie Arnhem 2016 -2021 en Mise-en-place, de Arnhemse Horecavisie 2017

Documentnummer: 2016.0.028.599 / 2016.0.062.473

Zaaknummer: 2016-05-01082 / 2016-12-00257

Portefeuillehouder: R. König

Resultaat van bespreking:

Insprekers

De heer R. Nuijten spreekt namens de winkeliersvereniging Geitenkamp de raad toe over de Detailhandelsvisie.

Toezeggingen

Wethouder König zegt toe dat:

- De effecten van een compactere binnenstad op de omvang en begrenzing van het voetgangersgebied worden meegenomen in de bereikbaarheidsvisie.
- Het toestaan van mengvormen van gebruiksfuncties (blurring) wordt aan strikte eisen gebonden. De handhaving hiervan wordt meegenomen bij de herijking van het handhavingsbeleid.

Conclusie

De voorzitter concludeert dat de informatieve bijeenkomst is afgerond. Het voorstel kan door naar de meningsvormende fase.

De raadsadviseur,

B. Kranenborg

De voorzitter,

E. Greven

In het vandaag te behandelen document wordt het winkelplein op de Geitenkamp beoordeeld met een +/- hetgeen inhoud dat de toekomst van het winkelplein op enige manier niet zeker is. Sterker nog bij een langdurige leegstand van panden kan de bestemming van detailhandel worden gewijzigd in een andere, zoals wonen!

Jan Lareman en ik hebben beiden actief bij mogen dragen bij de totstandkoming van de Detailhandelsvisie. Terwijl de afhandeling van het document voortduurde is er door ons, samen met de gemeente, en de woningbouwcorporaties, Vivare, Portaal en Volkshuisvesting, door gegaan met de toekomst van het winkelplein.

In 2016 hebben wij gezamenlijk gewerkt aan een "Visie op de toekomst van het Marktpluin". Het is een document wat als leidraad dient om een winkelplein te krijgen wat zowel voldoende winkelaanbod heeft alsook een aantrekkelijk karakter heeft voor de bewoners van de wijk (en omliggende) om daar te vertoeven en dus een nadrukkelijke functie heeft van Ontmoeten.

Er wordt nog gewerkt aan een duidelijke vertaling naar de praktijk van dit document. Als winkeliersvereniging zijn wij al zoveel mogelijk bezig om vooruitlopend hierop al veranderingen te kunnen maken op het winkelplein. De slijterij die een groter pand wilde heeft dit kunnen realiseren. Het starten van het rioleringsproject geeft mogelijkheid om de inrichting van het plein (parkeerplaatsen en doorkijk) te verbeteren. De winkeliers hebben al een eigen voorstel inclusief schets aangeleverd aan de projectleider. Bovendien is er ook sinds vorig jaar weer een geheel nieuwe supermarkt op het plein met als gevolg aantrekkende bezoekersaantallen.

Wij vinden het belangrijk dat wij als vereniging / winkeliers ook actief meedenken en meewerken aan de toekomst.

Als bijlage stuur ik u daarom het document aan u. Ik hoop dat het document een veel duidelijker inzicht geeft aan over het winkelplein. Wij hopen dat het wellicht bijdraagt aan een stuk voortschrijdend inzicht op het onderwerp Detailhandelsvisie.

Waar vragen wij om:

- Een dikke + voor het marktpluin met aandacht voor en investering in het plein.
- Het serieus nemen van de detailhandelsvisie in relatie tot het document Visie toekomst Marktpluin.
- Vergeet belangrijke plekken naast de Arnhemse binnenstad niet? Het winkelplein op de Geitenkamp is ook zo'n plek! De Geitenkamp wordt ook Het Dorp in een stad genoemd. Echter, een dorp zonder winkels, in een stad bestaat niet!

Visie op de toekomst van het Marktpluin Geitenkamp

Winkeliersvereniging Geitenkamp - Gemeente Arnhem – Portaal – Vivare -
Volkshuisvesting - juni 2016

Aanleiding voor de visie

Eigenlijk bestaat het Marktpluin helemaal niet. Het plein dat in de volksmond al decennia zo wordt genoemd, heeft als officiële straatnaam 'Geitenkamp'. Over dit plein gaat deze visie.

Gemeente Arnhem, woningcorporaties Vivare, Portaal, Volkshuisvesting en winkeliersvereniging Geitenkamp zetten al jaren hun energie in voor een goed functionerend Marktpluin, onder meer via de Denktank Geitenkamp Gildewijk. De praktijk is weerbarstig, winkeliers hebben het moeilijk, de toekomst van het plein lijkt ongewis.

De woningcorporaties hebben het initiatief genomen voor een expertmeeting, met betrokken partijen en een retaildeskundige, om duidelijkheid te verkrijgen wie waarvoor staat en gaat. Dit is zeker nu belangrijk, omdat de nieuwe wetgeving voor de woningcorporaties (juli 2015) aangeeft dat het exploiteren van winkelpanden geen kerntaak is. Wat dan te doen met dit plein op de Geitenkamp? In de ontwerp-detailhandelsvisie van de gemeente Arnhem krijgt het plein de kwalificatie +/- . En ook dat vraagt om een duidelijke toekomstvisie. Waar zit de plus, waar de min?

De expertmeeting vond plaats op 28 april 2016. De uitkomst? Alle betrokken partijen vinden het plein van groot belang voor Arnhem en voor Geitenkampers. Ze willen zich nadrukkelijk inzetten voor een levensvatbare toekomst. Die is er, als beleving en ontmoeting centraal komen te staan, met goede trekkers op het plein en met een winkelaanbod dat is afgestemd op de wensen van de consument. En... met alleen winkels redt het plein het niet. Gemeente, winkeliersvereniging en corporaties riepen op tot het maken van een toekomstvisie op korte termijn, met scherpe keuzes die de gewenste identiteit van het plein vorm en inhoud geven. Voilà, deze visie.

Wat vinden bezoekers?

Op 1 juni zijn bezoekers van het Marktpluin door de opstellers van de visie bevraagd naar hun mening. Hoe ervaren ze het plein nu en wat moet er gebeuren om het plein een goede toekomst te geven?

In iets meer dan drie uur tijd hebben liefst 96 bezoekers in de lege winkel waar negentig jaar lang drogist/foto/optiek Berndsen zijn nering had, hun mening gegeven. Eén ding is zeker: bewoners van de Geitenkamp zijn begaan met 'hun' plein, het leeft. De belangrijkste resultaten:

- Het Marktplein heeft een duidelijke ontmoetingsfunctie voor Geitenkampers. Met name oudere Geitenkampers doen er hun (dagelijks) rondje – of rondjes! - winkels en kopen bewust lokaal, ook vanwege beperkingen in de mobiliteit door een laag inkomen. Voor deze groep is het van belang dat de winkels voor dagelijkse behoeften in stand blijven. Deze groep mist op dat vlak met name een low-budget drogist, een winkel voor huishoudelijke spullen (b.v. Action) en een winkel voor postzaken en betaalbare cadeauartikelen. In de loop naar de winkels zit voor hen ook de ontmoeting. Ze moeten nog wennen aan de Coop op het plein, die de meesten te duur beprijsd vinden. De zaterdagmarkt en de viskraam worden door deze groep positief beoordeeld.
- De wat jongere Geitenkampers, mensen die er pas enkele jaren wonen en Geitenkampers met een iets bredere portemonnee voelen zich iets minder afhankelijk van de winkels op het plein. Voor hen is het plein ook belangrijk voor beleving en ontmoeting. Horeca speelt daarbij een rol. Zij geven ook aan dat het assortiment soms wat beperkt is en dat een deel van de winkels maar beperkt open is. Lokale ondernemers hebben een gun-factor, maar die vervalt snel bij negatieve ervaringen.
- Bewoners van omliggende wijken bezoeken de Geitenkamp vanwege de markt of soms het bijzondere architectonische en dorpsachtige karakter van het plein. Een zaak als Scala Koffiecafé past voor hen goed bij de gewenste beleving.
- De uitstraling van het plein wordt aangeduid als: saai, dood. De drukte op het plein varieert sterk door de dag heen.
- De loop is er na het vertrek van Albert Heijn verder uitgeraakt en dit komt maar langzaam terug met de komst van de Coop. Geitenkampers hebben het idee dat er steeds meer winkels verdwijnen en dat er winkels terugkomen waar ze niet op zitten te wachten.
- Er is een dubbel gevoel over de parkeergelegenheid. De één roemt het gratis parkeren op het plein: vrijwel altijd plek. Een ander ergert zich aan de blikken uitstraling die dat oplevert.
- Verkeersveiligheid is een aandachtspunt. Er wordt hard gereden op de Middenweg (doorgaande weg), oversteken via het zebrapad is gevaarlijk.
- Er is – vooral in de avonden – lawaaioverlast van rondhangende jongeren.

Gewenst beeld

Een karaktervol dorpsplein dat gezellige reuring geeft en waar volop gelegenheid is voor ontmoeting.

Een plein dat aantrekkelijk is voor

(1) de 'authentieke Geitenkamper' met een doorgaans laag besteedbaar inkomen die er zijn dagelijkse boodschappen kan doen in een prettige dorpsachtige sfeer;

(2) bewoners van Geitenkamp en daarbuiten door zijn speciale karakter en duidelijke identiteit.

Vier lijnen

Door een aanpak via vier lijnen gaan we dit gewenste beeld inkleuren.

1. Een plein dat ontmoeting stimuleert

Het Marktplaatsplein moet weer een echt plein worden: een prettig verblijfsgebied (en niet alleen een stenen parkeerterrein). Dat betekent:

- Een opener karakter waardoor de kwaliteit zichtbaar wordt: minder parkeerfunctie;
- Een prettige(re) ruimte om te spelen, te zitten en doorheen te lopen;
- Een groen(er) karakter;
- Een gevoel van (meer) beschutting en veiligheid: aandacht voor betere verlichting, de verkeersveiligheid en overlast van hangjongeren;
- *Referentie: een Frans dorpsplein: intiem, knus, niet te strak, details, ontmoeting*

2. Stimuleren van de verblijfsduur op het plein en het er naar toe gaan

- Meer multifunctioneel gebruik van het plein: winkels, horeca en mogelijk andere functies;
- De tijd dat het plein interessant is om te bezoeken vergroten (met name in de avond);
- Wijkbewoners kunnen hun dagelijkse inkoop doen. Lokale ondernemers geven Service met een glimlach en persoonlijke aandacht;
- Concentreer de winkels van de Geitenkamp op het plein. Dat kan verplaatsing inhouden van winkels elders in de wijk (b.v. Geelgorslaan), als dit het aanbod op het plein verrijkt;
- Openingstijden zijn op elkaar afgestemd.

3. Bijzondere kwaliteiten benutten: benadrukken van identiteit

- 'Het bordes': inzetten voor aanvullende horeca die niet aanwezig is in Geitenkamp, Monnikenhuizen, Paasberg, Angerenstein, Arnhemse Allee, Saksen Weimar. En daarmee trekker voor het plein.
- Winkels met een ambachtelijk karakter en onderscheidende uitstraling passen hierbij: de schoenmaker, een kledinghersteller (Geitenkamp Gildewijk)
- Het plein maakt onderdeel uit van verschillende routes (Architectuurroute, Maarten van Rossumpad). Dit moet zichtbaarder worden gemaakt. Ondernemers kunnen bijvoorbeeld arrangementen aanbieden aan wandelaars. Een Bed & Breakfast past hier ook bij.
- Een nieuwe naam voor het plein, die identiteit aanduidt.

4. Versterken van het organisatievermogen en het denken vanuit kansen

- Stimuleren van ondernemerschap: winkeliersvereniging en corporaties zetten in op creatieve ondernemers (niet alleen winkels) met zorg voor eigen onderneming en zorg voor het plein; bij het zoeken van nieuwe huurders nemen de corporaties dit nadrukkelijk mee in de aanbiedingsgesprekken en in de huurovereenkomst.
- Optimaliseren van het gebruik van de (winkel)ruimte, onder meer door winkels te verplaatsen.
- Kennisnetwerk uitbreiden.
- In overleg met de gemeente bekijken welke mogelijkheden er zijn om gewenste ontwikkelingen mogelijk te maken. Soepele toepassing van planologische regels (terrasvergunning, parkeernorm etc.).
- Portaal en Vivare bieden met hun huur- en investeringsbeleid maatwerk aan nieuwe en bestaande ondernemers.

Vervolg

In een visie kun je niet ondernemen. Uiteindelijk komt het erop aan dat partijen zich gecommitteerd voelen om naar die visie te handelen.

Eerste stap is daarom het onderschrijven van de visie door de betrokken wethouder(s) en de bestuurders van de corporaties. Vervolgens worden er door de betrokken organisaties duidelijke proces- en uitvoeringsafspraken gemaakt en kleuren we het gewenst beeld praktisch in. Bewoners worden bij dit proces betrokken via het Bewonersoverleg Geitenkamp.

Juni 2016

Carla Butzelaar, gemeente Arnhem

Rob Nuijten en Jan Lareman, winkeliersvereniging Geitenkamp

Floris Schrijvers, Vivare

Tom Goelst, Portaal

Jan Alers, Volkshuisvesting, tevens coördinatie

Met medewerking van: Willem van Santen (ondernemersvereniging), Marc Majolée (Majolée Retail Vastgoed Advies)

Bijlage: Opmerkingen uit enquêtes bezoekers Marktpluin Geitenkamp

Huidige beleving	Gewenste toevoeging plein	Suggesties / adviezen	Overig
Ingedut, leeg, doods	Drogist, Kruidvat	Betere presentatie winkels	Huren moeten lager
Verpaupering	Hema	Concentreren slager / bakker / groenteboer en horeca	Bijzondere architectuur, beter zichtbaar maken
Vuil op straat	Wibra	Informatiepaneel aanbrengen	Zorg voor plein en niet alleen voor je eigen bedrijf (in huurcontract)
Er wordt hard gereden	Opticien	Parkeerplaats anders inrichten	Presikhaaf is de concurrent
Parkeersituatie in/uitrijden lastig	Action / Big Bazar, Knakenland	Groen op het plein	Als ik naar café wil, dan niet in eigen wijk
Plein is blikkentrommel	Blokker/Marskramer	Bordes benutten	Ik wil gezellige winkels
Gratis parkeren handig	2 ^e hands kleding	Gemotiveerde pleinconciërge	Handhaven veiligheid: meer blauw op straat
Viskramen voegen wat toe	Postservice	Herkenbare ambachten	Dorps uiterlijk is kracht
	Schoenmaker	Waterpartij / fontein op plein	Er zitten nu winkels die we niet nodig hebben
	Foodhal combi met horeca	Bezorgservice	Klanten uit omgeving halen
	Biologische markt	Minder auto's	Te dure huur voor startende ondernemers
	Horeca en theater	Ontmoetingsplek, zitgelegenheid	Geitenkampers dragen liefst (dubieus verworven) merkkleding, niet 2 ^e hands
	Pinautomaat buiten	Nieuwe ondernemers	Verbinden met andere locaties, b.v. H80
	Terrasje	Opgeruimd en schoon plein	Plein meer richten op gezinnen
	Lunchroom	Meer uitstraling	Plein: hier ontmoeten traditionele Geitenkampers en import-Geitenkampers elkaar
	Coffeeshop	Uniforme verlichting en aankleding	
	Extra marktdag	Kenmerkende activiteiten: ijsbaan, waterdagen...	
	Pop-up winkel	Grotere markt	
	Horeca met B&B	Andere indeling van de winkels	
	Ateliers	Coach aanstellen voor plein	
	Herenkapper	Routes naar wijk	
	Hobbywinkel: verkoop van huisvuil Geitenkampers	Plein schoner houden	
	Bioproducten	Meer organiseren voor kinderen	
	Winkel van Sinkel	Speeltuun	
		Formule à la Versgaard Velp (combi bakker-kaas-noten-slager)	
		Wijksofa	
		Meer creatieve ondernemers: jonger, modern	

Titel/onderwerp: **Detailhandelsvisie Arnhem 2016 - 2021**

Raadsadviseur: B. Kranenborg Telefoonnr: 3775956 bas.kranenborg@arnhem.nl

Van:	College	Ambtenaar:	Lianne Hendriks / Toon Verschuren	
Portefeuillehouder:	R. König	Telefoonnr:	3774471 / 3774612	
		E-mailadres:	lianne.hendriks@arnhem.nl toon.verschuren@arnhem.nl	
Doel activiteit	Meningsvormend			
Toelichting	Het college biedt de raad het voorstel: "Detailhandelsvisie Arnhem 2016 - 2021" aan, om vast te stellen. Achtergrond Detailhandel is belangrijk voor de stad. In de binnenstad zijn winkels samen met functies zoals horeca, vrijetijdsbesteding, cultuur, ondernemerschap, wonen en evenementen een belangrijke basis voor de aantrekkelijkheid en levendigheid. Ruim 1.500 ondernemers hebben een detailhandelsbedrijf in Arnhem en de winkels bieden werkgelegenheid aan zo'n 10.000 mensen. De bestedingen van de bezoekers vloeien terug in de stad en omgeving. Internetwinkelen, de mogelijkheid producten thuis te laten bezorgen en veranderende eisen aan fysieke winkels zijn ontwikkelingen, die (nog) niet waren opgenomen in het vigerende detailhandelsbeleid. Tijd voor een update en daarom deze nieuwe Detailhandelsvisie 2016-2021. Gezien de snelle en onvoorziene ontwikkelingen in de detailhandel zal de visie een kader stellen voor maximaal 5 jaar. De visie maakt nieuwe keuzes op hoofdlijnen om voldoende flexibiliteit te houden voor nieuwe ontwikkelingen en tendensen én eveneens voldoende helderheid te geven aan ondernemers, eigenaren en/of investeerders. Doel en context Deze detailhandelsvisie draagt bij aan het realiseren van de doelen in het programma Stad op de Kaart, de opgaven Arnhem Werkt en Vitale Binnenstad. De visie ondersteunt de extra aandacht voor de binnenstad in de Economische Agenda en de bruisende binnensteden in de Uitnodigingsagenda MIRT. Vanwege de onderlinge samenhang wordt het voorstel over de detailhandelsvisie gecombineerd behandeld met het voorstel over de horecavisie. Beide beleidsstukken worden nu tegelijkertijd ter behandeling aangeboden.			
Voorgesteld resultaat van de bespreking	Beslissen of het voorstel kan worden doorgeleid naar de besluitvormende fase.			
Spreekrecht publiek	Nee			
Behandeladvies	De meningsvormende fase bestaat uit twee termijnen: 1 ^e termijn: fracties geven hun standpunt weer, te beginnen met de fracties die tegen het voorstel zijn of het voorstel willen wijzigen. Interrupties zijn toegestaan. 2 ^e termijn: Na de reactie van de portefeuillehouder wordt de discussie gevoerd.			
Bijlagen				
Raadsvoorstel "Detailhandelsvisie Arnhem 2016-2021"				
Kaart: Perspectief Detailhandel Arnhem				
Rapport: Detailhandelsvisie Arnhem 2016 - 2021				
Behandelresultaat 4 juli 2016 informatieve behandeling				
Behandeladvies 16 januari 2017, Detailhandelsvisie Arnhem, informatieve behandeling				
Raadsvoorstel "Mise-en-place, de Arnhemse horecavisie 2017"				
Rapport "Mise-en-place, de Arnhemse horecavisie 2017"				

Behandeladvies 16 januari 2017 "Mise-en-place, de Arnhemse horecavisie 2017", informatieve behandeling			
Inspreker 16 januari 2017			
Inspreektekst dhr. R. Nuijten			
Bijlage bij inspreektekst: Visie op de toekomst van het Marktpllein Geitenkamp, juni 2016			
Behandelresultaat 16 januari 2017 informatieve behandeling Detailhandelsvisie Arnhem 2016 -2021 en Mise-en-place, de Arnhemse Horecavisie 2017			

Detailhandelsvisie Arnhem 2016 - 2021

Documentnummer: 2016.0.028.599

Zaaknummer: 2016-05-01082

Portefeuillehouder: R. König

Aan de gemeenteraad,

24 januari 2017

"Mise-en-place, de Arnhemse Horecavisie 2017" is in combinatie met de "Detailhandelsvisie Arnhem 2016-2021" in de raadskamer behandeld.

Toezeggingen

M.b.t. de Detailhandelsvisie heeft de wethouder toegezegd om:

- het kunnen toepassen van de zogenaamde 'flitsvergunning' (=vergunningverlening in zeer korte tijd) te bespreken met wethouder Ritsema.
- te bezien of ook voor het kernwinkelgebied de 3-jaars bepaling (= mogelijkheid om na 3 jaar leegstand de bestemming te wijzigen) in het nieuwe bestemmingsplan kan worden opgenomen.

M.b.t. de Horecavisie heeft de wethouder toegezegd om:

- het deurbeleid te bespreken in het overleg van de horeca met de burgemeester.
- te bezien hoe de gemeente transparanter kan zijn t.a.v. horeca-exploitaties in gemeentelijk vastgoed.

Moties/amendementen

T.a.v. de detailhandelsvisie:

De fractie van de ChristenUnie overweegt een motie over de rol van detailhandel als drager van de (kwaliteit van de) leefomgeving.

De fractie van Arnhem Centraal overweegt een amendement m.b.t. het wel/niet toestaan van solitaire supermarkten. Ook overweegt de fractie een 2-tal moties m.b.t. de gastvrijheid van de stad en leeftijdsbestendige wijken. Mogelijk worden deze moties als moties vreemd aan de agenda of onder een ander inhoudelijk onderwerp ingediend.

De fractie van D66 overweegt een amendement om het resultaat van het initiatiefvoorstel over accountmanagement beter te borgen.

T.a.v. de Horecavisie:

De fractie van de VVD overweegt een motie over eerlijke horeca-exploitatie in gemeentepanden.

Verschillende fracties wachten het amendement van Arnhem Centraal over de solitaire supermarkten af. Afgezien van de moties en amendementen steunen alle fracties de voorstellen.

Conclusie

De fractie van de Arnhemse Ouderen Partij was niet aanwezig tijdens deze raadskamerbehandeling.

De voorzitter concludeert dat de meningsvormende fase is afgerond. Beide voorstellen worden met instemming van de raadskamer doorgeleid naar de besluitvormende fase.

De raadsadviseur,

De voorzitter,

B. Kranenburg

U.S. Kelderman

MEMO

Datum : 27 januari 2017

Aan : Raadsleden en fractievoorgers

Van : Ron König

Betreft : Toezegging schriftelijke reactie acquisitie in de wijken

Beste raadsleden en fractievoorgers,

Naar aanleiding van de behandeling van initiatiefvoorstel 'Denken als een ondernemer' stuurde het college van BenW een raadsinformatiebrief (31 mei 2016) over een versterkte aanpak van ondernemersdienstverlening, relatiebeheer en acquisitie om de dienstverlening aan ondernemers te optimaliseren en hiertoe de vastgestelde Aanpak Relatiebeheer en Acquisitie.

In deze brief geeft het college aan te kiezen voor meer focus en doelgerichtheid en een structurelere en specifiekere inzet. We gaan pro-actief en planmatig te werk, waarbij we veel aandacht besteden aan (dienstverlening aan) bestaande bedrijven en we stoppen veel tijd en energie in acquisitie (we doen het er niet bij).

We werken vanuit een propositie ('wat heeft Arnhem te bieden') en we sluiten langjarig aan bij bestaande clusters en speerpunten. We zetten in op 4 speerpunten voor acquisitie: zakelijke, financiële en juridische dienstverlening, energie, binnenstad en creatief. We gebruiken een target top 100: 25 grootste bedrijven, 25 snelstgroeiende bedrijven, 25 krimpende/knelpunt bedrijven, 25 meest kansrijke bedrijven voor nieuwvestiging.

Door deze focus ligt er geen nadruk op acquisitieactiviteiten en accountmanagement in de richting van wijkvoorzieningen. Wel staan we in nauw contact met de verschillende supermarkt(ketens). In de behandeling van het initiatiefvoorstel en naar aanleiding van de raadsinformatiebrief zijn geen extra accenten geplaatst bij de voorgestelde (en inmiddels opgepakte) aanpak.

Met vriendelijke groet,
Ron König

Amendement "Ook Grand Cru voor detailhandel"

De raad, bijeen op 30 januari 2017 bij de behandeling van de "Detailhandelsvisie Arnhem 2016-2021".

Overwegende dat:

- Perifere detailhandel bij voorkeur geclusterd is gehuisvest,
- Nieuw te vestigen of te verplaatsen perifere detailhandel alleen wordt toegestaan als het niet concurrerend is met het kernwinkelgebied en als het voldoet aan de ladder voor duurzame verstedelijking,
- Het in incidentele gevallen mogelijk is dat een bepaalde formule op een bepaalde specifieke locatie als solitaire vestiging een voorkeurslocatie heeft, en voldoet aan de ladder voor duurzame verstedelijking,
- In de horecavisie voor dergelijke uitzonderingen een "Grand Cru" regeling is opgenomen,
- Het onwenselijk is om in de toekomst alle mogelijke vormen van solitaire grootschalige detailhandel uit te sluiten,

Wijzigt de Detailhandelsvisie 2016-2021 als volgt:

Op pagina 17 wordt na zin "We staan perifere/grootschalige detailhandelsontwikkelingen buiten het kernwinkelgebied niet toe, tenzij aangesloten wordt bij bestaande clusters/concentraties voor perifere en/of grootschalige detailhandel en voorzien wordt in een consumentenbehoefte" de volgende zin toegevoegd:

"Bij een initiatief dat als "Grand Cru" kan worden beschouwd, kan wel medewerking worden verleend. Dit zijn detailhandelsbedrijven die qua karakter, uitstraling, ligging, concept, aard en omvang van het assortiment en eisen ten aanzien van bereikbaarheid en logistieke omstandigheden bijdragen aan een sterke uitstraling van het gebied, en die vanwege uniciteit iets toevoegen aan het bestaande aanbod in de stad of de regio. Bij de beoordeling van aanvragen kijken we zoveel mogelijk naar de specifieke omstandigheden en hebben we de mogelijkheid om gemotiveerd van het gestelde richtinggevende kader af te wijken."

en gaat over tot de orde van de dag.

VVD

Roeland van der Zee

AANGENOMEN

Voor
Tegen

31 Amendement "Ook Grand Cru voor detailhandel"
(17A01)

6

D66

8 0

Andeweg

Kemperman

Loor

de Vroome

Venhoek

Güven

Kaatee

Hamersveld

4 0

Combée

Kalthoff

van der Zee

Kelderman

2 0

Manders

van der Laak

Totaal
37

SP.

7 0

J. Elfrink

van Geffen

Kusters

Lenting

Lunter

Çetintas

Noordzij

GROENLINKS 0 4

Bouwkamp

de Groot

Peters

Coenders

ChristenUnie 0 2

Plieger-Bos

Becker

0 0

PvdA

5 0

Louwers

de Vries

A-Kum

Greving

Aylward-Straatsma

3 0

Karssenbergh

Montfrooy

van Dillen-Koorn

1 0

Bal

1 0

de Groot

Motie: supermarkt in de buurt

De gemeenteraad bijeen op 30 januari 2017 bij punt 3.2 detailhandelsvisie 2016-2021

Overwegende dat:

- De nota stelt dat het aanbod van detailhandel samenhangt met de vraag;
- De nota echter wel een sturend beleid aangeeft, bijvoorbeeld als het gaat om het niet meer toestaan van solitaire supermarkten;
- Deze in bepaalde buurten/wijken met veel kwetsbaren een belangrijke sociale en praktisch noodzakelijke voorziening zijn;
- Het mogelijk zou moeten kunnen zijn in bepaalde gevallen een solitaire supermarkt toe te staan binnen maximale uitgangspunten qua grootte;
- De aanwezigheid van voorzieningen voor het dagelijkse boodschappen doen niet los gezien kan worden van het beleid rond het afschaffen van de dienst 'boodschappen doen' in 2015 - als onderdeel van hulp bij huishouden -; de beperking van het kilometerbudget voor de regiotaxi; en het langer zelfstandig moeten wonen;
- Veel mensen graag zolang mogelijk zelf boodschappen willen doen, ook om anderen te ontmoeten (sociale contacten buitenshuis).
- Het bestellen van boodschappen via internet duur is, evenals via HHT hulp bij het boodschappen doen, maar dat kost 20 euro extra per 4 weken;
- De gemeente geen supermarkten in stand kan houden, maar wel kleine winkelveorzieningen in de wijken wenselijk acht en toestaat.

Verzoekt het college:

1. Het beleid zodanig aan te vullen dat kleine solitaire supermarkten in wijken en buurten - volgens nog vast te stellen normen- mogelijk zijn en blijven.

Namens de fractie van Arnhem Centraal
Lea Manders

Partij voor de Dieren
Leo de Groot

VERWORPEN

Voor **10** Motie "Supermarkt in de buurt" (17M01)

Tegen **28**

D66 0 8

- Andeweg
- Kemperman
- Loor
- de Vroome
- Venhoek
- Güven
- Kaatee
- Hamersveld

VVD ARNHEM 0 4

- Combée
- Kalthoff
- van der Zee
- Kelderman

Arnhem Centraal 2 0

- Manders
- van der Laak

Totaal
38

SP 1 7

- J. Elfrink
- van Geffen
- Kusters
- Lenting
- Lunter
- van Sprang
- Çetintas
- Noordzij

GROENLINKS 0 4

- Bouwkamp
- de Groot
- Peters
- Coenders

ChristenUnie 0 2

- Plieger-Bos
- Becker

Arnhemse Ouderen Partij 0 0

PvdA 5 0

- Louwers
- de Vries
- A-Kum
- Greving
- Aylward-Straatsma

CDA 0 3

- Karssenbergh
- Montfrooy
- van Dillen-Koorn

Verenigd Arnhem 1 0

- Bal

Partij voor de Dieren 1 0

- de Groot

Detailhandelsvisie Arnhem

made in **[Arnhem]**

Inhoudsopgave

1. Detailhandelsvisie 2016-2021	5
2. Een toonaangevende winkelstad	9
3. De rol van de gemeente	11
4. Onze accenten per winkelgebied	13
4.1 Algemene uitgangspunten	13
4.2 Recreatief winkelen	14
4.3 Dagelijkse boodschappen	16
4.4 Doelgericht winkelen	17
4.5 Mogelijkheden voor nieuwe detailhandel	19
4.6 Bijzondere bewinkeling	20
5. Actiepunten	21
Bijlage 1: Definities	23
Bijlage 2: Overzicht winkelgebieden	24
Bijlage 3: Passanten Kernwinkelgebied	25
Bijlage 4: Wettelijke kaders	26
Bijlage 5: Detailhandel in regiogemeenten	27
Bijlage 6: Overzicht ontwikkelingsperspectief detailhandel	28
Bijlage 7: Kaartbeeld ontwikkelingsperspectief detailhandel	29
Bijlage 8: Uitvoeringsparagraaf detailhandelsvisie	30
Bijlage 9: Klankbordgroep en stakeholders	32

1. Detailhandelsvisie 2016-2021

Detailhandel is belangrijk voor de stad. Winkels dragen bij aan een goed woon- en leefklimaat. In de binnenstad zijn ze samen met functies zoals horeca, vrijetijdsbesteding, cultuur, ondernemerschap, wonen en evenementen een belangrijke basis voor de aantrekkelijkheid en levendigheid. Daarnaast is er een groot economisch belang. Ruim 1.500 ondernemers hebben een detailhandelsbedrijf in Arnhem en de winkels bieden werkgelegenheid aan zo'n 10.000 mensen. De bestedingen van de bezoekers vloeien terug in de stad en omgeving.

De detailhandel is de laatste tijd snel en structureel veranderd onder invloed van onder andere technologische en economische ontwikkelingen en een veranderende samenstelling van de bevolking. De wensen en het koopgedrag van consumenten zijn gewijzigd: ze kopen vaker en meer bij internetwinkels en laten producten thuis of bij afhaalpunten bezorgen. Tegelijk stellen ze volgens een onderzoek van Locatus en Smart Agent andere eisen aan fysieke winkels: "De lifestyle consument van vandaag vraagt een andere benadering en een andere inrichting van winkelgebieden: van distributiepunten en lokale aanwezigheid naar experience en consumentenbeleving. Grote, bekende en vertrouwde retailers met een professionele marketingafdeling, hebben zich laten verrassen door de veranderende consument." De veranderingen zorgen voor leegstand in winkelgebieden en een overschot van winkeloppervlakte. En tegelijk voor een groeiende behoefte aan onderscheidende panden in specifieke marktsegmenten.

De ontwikkelingen hebben gevolgen voor ondernemers en werknemers in de branche, maar ook voor vastgoedeigenaren, financiers en de overheid.

We hebben de situatie van de detailhandel in de Arnhem in 2014 laten onderzoeken en de resultaten zijn een belangrijke basis voor onze visie. Deze onderzoeken zijn het 'Analyserapport t.b.v. detailhandelsbeleid Gemeente Arnhem' van BRO en het rapport 'Winkelen in Arnhem Centrum - Een doelgroepenanalyse van de consumenten die het winkelcentrum van Arnhem bezoeken' van Locatus en Smart Agent.

Nieuw beleid gewenst

Ons huidige detailhandelsbeleid dateert uit 2001 en is in 2008 aangepast. Het is inmiddels op veel punten achterhaald door de grote, structurele veranderingen die de sector doormaakt. Daarom komen we met deze nieuwe Detailhandelsvisie 2016-2021. We hebben die in samenspraak met een groot aantal partijen in de stad ontwikkeld. De visie voldoet aan de wens van de stad en specifiek ondernemers en vastgoedeigenaren om helderheid: we geven duidelijke en richtinggevende kaders en concrete ambities voor de ontwikkeling van de detailhandel. Op basis daarvan kunnen partijen in de detailhandel een goede afweging maken over hun bedrijfsvoering.

Met deze visie willen we bijdragen aan een grotere aantrekkingskracht en vitaliteit van de detailhandel in Arnhem.

De visie is tegelijk een toetsingskader voor de toelaatbaarheid van nieuwe initiatieven, een kader voor de uitwerking en actualisatie van bestemmingsplannen en een leidraad in de discussie over de programmering van detailhandelsruimte en het handhavingsbeleid. Vanwege de snelle en onvoorspelbare ontwikkelingen in de detailhandel beperken we ons in deze visie tot hoofdlijnen en is de looptijd maximaal 5 jaar.

Stakeholders spraken mee

Zo'n 40 stakeholders waren betrokken bij het opstellen van deze detailhandelsvisie. Ze hebben zeer diverse achtergronden: winkelier, pandeigenaar, raadslid, makelaar, vertegenwoordiger van ondernemersverenigingen, winkeliersverenigingen, het grootwinkelbedrijf, brancheverenigingen, ambulante handel, supermarkten, vastgoedpartijen, de Kamer van Koophandel, voorloper PBA, en winkelketens. Bijlage 9 geeft een volledige opsomming.

De stakeholders bespraken op 17 maart 2015 de analyse (BRO, 2014) van de huidige detailhandelsstructuur. Op de tweede bijeenkomst van 29 september 2015 legden we onze concept keuzes voor. Hieruit bleek voldoende draagvlak voor de keuzes in deze nota, hoewel de belangen van individuele stakeholders verschillen. De partijen hebben de gemeente om heldere keuzes gevraagd, op basis waarvan zij hun investeringen goed kunnen afwegen. De stakeholdersbijeenkomst van 16 februari 2016 was bedoeld voor een laatste check van de concept detailhandelsvisie.

Diner 66

66

Supercoop

Blomwinkel
Combi Plant

PRUIS & COOP

ER ZO
ED
OP

OPEN

Supercoop

ACTIE

Tijdens het proces bespraken we onze opvattingen regelmatig met leden van een klankbordgroep. Deze bestond uit 5 vertegenwoordigers met verschillende achtergronden: pandeigenaar, vertegenwoordiger ondernemersvereniging, winkelier, vertegenwoordiger branchevereniging en makelaar (zie bijlage 9).

Adviesbureau BRO zorgde tijdens het proces voor professionele ondersteuning.

Met de detailhandelsvisie willen we onder andere antwoord geven op de volgende vragen:

- Hoe komen we tot een compacter kernwinkelgebied?
- Hoe faciliteren we detailhandel die is gecombineerd met functies zoals horeca, cultuur, bedrijvigheid, evenementen, wonen en vrijetijdsbesteding?
- Hoe bieden we ruimte aan vernieuwde en onderscheidende concepten en tijdelijke (pop-up) initiatieven?
- Hoe geven we meer voorrang aan doorontwikkeling van het kernwinkelgebied/binnenstad?
- Hoe kunnen we in sommige gevallen wijk- en buurtcentra en buurtsteunpunten clusteren om in de toekomst sterker te zijn?
- Hoe gaan we om met nieuwe vormen van detailhandel op bedrijventerreinen?
- Hoe bieden we voldoende perspectief voor clusters van grootschalige en perifere detailhandel?
- Hoe geven we voldoende ruimte met openingstijden (mede in relatie tot evenementen, supermarkten, perifere detailhandel, nachtwinkels)?

- Hoe zorgen we voor een aantrekkelijk aanbod dagelijkse aankopen dicht bij huis?
- Hoe gaan we om met de mogelijkheden die voortkomen uit de ontwikkeling van e-commerce?
- Hoe gaan we om met branchevervaging en -verbreding op perifere detailhandelslocaties?

Besluitvorming

Burgemeester en Wethouders stemden in januari 2016 in met de voorlopige keuzes in de nieuwe detailhandelsvisie. De gemeenteraad werd geïnformeerd in een raadsbrief.

De keuzes uit de eerste stap zijn verder uitgewerkt en onderbouwd. De gemeenteraad neemt in juli 2016 een definitief besluit over deze visie. Het besluitvormingsproces is zo gepland dat de behandeling in de gemeenteraad vrijwel synchroon loopt met de besluitvorming over de horecavisie en de evaluatie van de binnenstadsvisie.

Relatie met ander beleid

De detailhandelsvisie heeft een directe relatie met andere visies en richtinggevende kaders. Dat zijn met name: de Arnhemse Binnenstad (2015), Horecavisie (2016), Uitnodigingsagenda MIRT (2015), Visie op Transformatie (2015), Economische Agenda (2013), Verruiming winkel-tijden (2015), Regionaal Programma Detailhandel (2013) en Kwartieren in de binnenstad. Daarnaast zijn meer sectorale nota's op het gebied van onder meer cultuur, wonen en mobiliteit van belang, net als (wettelijke) beleidskaders op Europees, landelijk, provinciaal en regionaal niveau. Er is een overzicht opgenomen in bijlage 4.

2. Een toonaangevende winkelstad

Er zijn veel factoren die bepalen waar een consument artikelen koopt. De consument van nu is mede door het internet heel goed geïnformeerd, kritisch en prijsbewust. Bovendien is hij of zij vaak zeer mobiel. Winkels en winkelgebieden moeten optimaal aansluiten bij het veranderende consumentengedrag. Zo niet, dan gaan klanten elders winkelen.

Consumenten kiezen een winkelgebied vaak niet alleen vanwege de aard en omvang van het (winkel)aanbod. Ook de kwaliteit van de winkelomgeving speelt een rol: de algehele uitstraling bepaalt in belangrijke mate de aantrekkingskracht. Die uitstraling wordt bepaald door een veelheid van aspecten, zoals de aanwezige formules, de mix met andere functies, sfeer/gezelligheid, openbare ruimte, bereikbaarheid en parkeermogelijkheden.

Er zijn signalen dat Arnhem de afgelopen jaren geleidelijk aan terrein heeft verloren als winkelstad. Eerst werd Arnhem vaak de vijfde winkelstad van Nederland genoemd, nu komt de stad minder voor in de lijstjes van topwinkelsteden. Uit onderzoek blijkt dat de bezoekersaantallen aan de binnenstad in 2015 toenamen maar de verblijfsduur en de bestedingen afnamen. Blijkbaar sluit het aanbod van winkels en winkelgebieden niet meer helemaal goed aan op de wensen en behoeften van de consumenten. Dit komt ook naar voren uit een onderzoek naar de koopbehoeften van de (potentiële) Arnhemse consument.

Boodschappen doen en winkelen

De wensen en behoeften van de consument hangen sterk samen met hun profiel (gezinssituatie, leeftijd, inkomensniveau, etc.) en met hun aankoopdoel en winkelgedrag. Bij boodschappen halen of doelgericht een aankoop doen, zijn gemak en efficiëntie belangrijk. Factoren zoals keuzemogelijkheden, bereikbaarheid en goede parkeervoorzieningen spelen dan een zwaarwegende rol. Bij een middagje recreatief winkelen zijn meestal andere dingen belangrijk, zoals veel winkels bij elkaar, een prettige omgeving en een goede bereikbaarheid per openbaar vervoer.

Het koop- en bezoekdoel bepalen dus in belangrijke mate het koopgedrag van de consument. Winkelgebieden moeten hier zo goed mogelijk op zijn afgestemd. Daarbij is ook de identiteit en profilering van groot belang, want winkelgebieden moeten de doelgroepen aanspreken waar ze zich op richten. Dit draagt bij aan het onderscheidend vermogen en de onderlinge aanvulling van winkelgebieden.

Doel en ambitie

We willen samen met betrokken partijen werken aan het versterken van een evenwichtige en duurzame detailhandelsstructuur met hoogwaardige, gevarieerde en uitgebreide detailhandelsvoorzieningen voor de (boven-) regionale consument. Tegelijk werken we samen aan een goed perspectief voor investeringen door ondernemers en marktpartijen.

Daarnaast streven we diverse subdoelen na:

- Groei van de werkgelegenheid in de detailhandel;
- Toename bestedingen (verlengde verblijfsduur) en investeringen;
- Toename van het aantal bezoekers aan detailhandelsvestigingen (verhoging van de koopkrachtbinding en -toevoeiing).

We willen Arnhem terugbrengen in de top 10 van winkelsteden in Nederland

Om te bepalen in welke mate Arnhem het bovengenoemde doel bereikt, kijken we onder meer naar de volgende aspecten:

- Een aantrekkelijk aanbod aan commerciële voorzieningen (winkels, horeca, cultuur, leisure), met een aantrekkelijke verhouding tussen winkelketens en lokale detaillisten en variatie in soorten winkels/branches;
- Minder winkelleegstand (in relatie tot andere vormen van leegstand);
- Hogere beoordeling van de bezoekers van winkelvoorzieningen (bezoekers enquête);
- Een heldere ruimtelijke structuur met een hoogwaardige openbare ruimte;
- Veilige winkelgebieden;
- Goede marketing en promotie (resultaten, pers/publiciteit);

- Goede bereikbaarheid (vindbaarheid) en toegankelijke parkeervoorzieningen;
- Optimale samenwerking tussen publieke- en private partijen.

We controleren en beoordelen of we het doel en de subdoelen bereiken door gebruik te maken van gegevens uit bronnen zoals het Regionaal Koopstromenonderzoek, de Regionale Monitor Detailhandel, de Atlas Nederlandse gemeenten, de Binnenstadsmonitor, Arnhem Binnenstad Index en de kengetallen van Locatus.

3. De rol van de gemeente

De gemeente wil op diverse manieren bijdragen aan een grotere aantrekkelijkheid van de detailhandel in Arnhem. Dit hoofdstuk gaat in op een aantal aspecten daarvan.

Ruimte geven voor initiatieven

We willen aansluiten bij onderscheidende initiatieven vanuit de markt die de Arnhemse winkelstructuur vernieuwen en versterken. Dat doen we door investeerders te verleiden om plannen te concretiseren. Graag sluiten we aan bij ideeën die vanuit de stad komen, waar draagvlak voor is en waar energie achter zit. Hiertoe zullen wij vanuit de gemeente actief acquisitie voeren met als doel aantrekkelijke concepten naar Arnhem te halen. Daarbij geven we zo nodig heldere kaders en voeren we regie op hoofdlijnen. Een recent voorbeeld is de verruiming van de winkeltijden. Onze houding is om initiatieven mogelijk te maken, ook als er soms (wettelijke) redenen zijn om dat niet te doen. Juist op het gebied van detailhandel (en horeca) denken we mee vanwege het belang van een duurzaam aantrekkelijk voorzieningenniveau. Dat doen we in regionaal verband (Intergemeentelijk Overleg Detailhandel) bij ontwikkelingen met een mogelijk effect op de regionale detailhandelsstructuur.

Samenwerken met marktpartijen

Tijdelijke initiatieven kunnen een belangrijke rol spelen in de aantrekkingskracht van de stad en het testen van nieuwe winkelconcepten. We moeten aansluiten bij marktpartijen en met hen gezamenlijk acties oppakken. Het gaat over samenwerking met individuele partijen én met georganiseerde verbanden (eigenaren, ondernemers,

winkeliers, etc.). Een goede organisatiegraad is een belangrijke voorwaarde voor een vruchtbare samenwerking. Om onze samenwerking met marktpartijen te ondersteunen, hebben we in mei 2016 een Retaildeal gesloten. Een Retaildeal betekent dat gemeenten afspreken een visie te ontwikkelen waar ze heen willen met hun winkelgebieden én dat ze met alle betrokken partijen om de tafel gaan om die visie in de praktijk ook waar te maken.

Om Arnhem beter op de kaart te zetten, is het belangrijk dat partners in de (binnen)stad actief met elkaar de samenwerking aangaan. De partners hebben naast een individueel belang in de meeste gevallen ook een gezamenlijk belang. In winkelcentra stuurt de eigenaar vaak de samenwerkingsverbanden, terwijl een goede onderlinge samenwerking tussen ondernemers ook van belang is. Vaak is de organisatiegraad niet optimaal. De gemeente wil proberen die samenwerking aan te jagen door eerste stappen te initiëren, bijvoorbeeld met de herintroductie van het Platform Detailhandel & Horeca.

Samen investeren in (nieuwe) bedrijvigheid

Samen met marktpartijen willen we vernieuwende en in Arnhem ontbrekende winkelconcepten aantrekken. In het acquisitiebeleid leggen we de nadruk op de binnenstad en gaan we met strategische partners acties op touw zetten. Daarnaast geven we blijvend aandacht aan structurele contacten met de ondernemers, winkeliers, eigenaren en belangenvertegenwoordigers.

Om detailhandel te laten floreren, gaat het niet om het concept alleen, maar ook om de omgeving. Investeren in de openbare ruimte, duurzaamheid (effectiever energiegebruik detailhandel) en andere randvoorwaarden dragen sterk bij aan de aantrekkelijkheid van Arnhem als winkelstad.

Monitoren van de omvang van detailhandel

Arnhem biedt veel detailhandel. We geven vooral vernieuwende vormen, concepten met onderscheidend vermogen en ideeën met toegevoegde waarde ruimte. Soms is er sprake van een overschot aan dezelfde soorten detailhandel, detailhandel die te weinig met de tijd is meegegaan, of 13 in een dozijn detailhandel. Ook daar hebben we aandacht voor. We zijn actief in het voorkomen van overprogrammering van detailhandel in de regio en maken in regionaal verband afspraken om te voorkomen dat er te veel detailhandel komt (Regionale Programmering Werklocaties). In dat kader zorgen we voor een actueel inzicht in de koopstromen (Regionaal Koopstromenonderzoek).

In de stad zelf zijn we actief en succesvol in het omzetten van leegstand (onder meer in de detailhandel) naar andere functies. De aanpak van leegstand heeft prioriteit in de binnenstad en rondom de winkelconcentraties van Kronenburg en Presikhaaf.

In het verleden hebben we al maatregelen getroffen voor een gezondere balans tussen vraag en aanbod op de kantoren- en retailmarkt. Het gaat bijvoorbeeld om ca. 130.000 m2 bvo minder nieuwe kantoren (o.a. Schuytgraaf, Coehoorn, Gelredome) en ca. 60.000 m2 vwo nieuwe winkels (o.a. Zuidelijke binnenstad, Gelredome).

Sturen in ruimtelijke invulling

Initiatieven die afwijken van het geldende planologisch kader beoordelen we op basis van deze detailhandelsvisie. De visie is ook een kader voor het opstellen van nieuwe bestemmingsplannen.

Bij nieuwe initiatieven kijken we naar de Ladder voor Duurzame Verstedelijking. De ladder geeft helderheid over de regionale behoefte aan nieuwe detailhandelsvormen (en de bijbehorende regionale effecten) en voorkomt dat detailhandel zich in het buitengebied vestigt (weidewinkels) als er alternatieven voorhanden zijn.

We hebben diverse planologische instrumenten tot onze beschikking (zie bijlage 4). Samen met de provincie zijn we verantwoordelijk voor een integraal locatiebeleid. Daarbij nemen we de aspecten veiligheid, hinder, verkeer aantrekkende werking en inpasbaarheid mee. Om de ruimtelijke kwaliteit te bevorderen, kunnen we in bestemmingsplannen eisen stellen aan de vestiging van bepaalde branches.

Tot slot speelt het handhavingsbeleid een belangrijke rol in het behoud van een duurzame detailhandelsstructuur. Daarmee kunnen we ongewenste ontwikkelingen beëindigen en langdurige leegstand tegengaan. De wijkteams zijn een belangrijke schakel om ongewenste ontwikkelingen te signaleren en om gewenste ontwikkelingen te stimuleren.

Maatwerk leveren waar nodig

Als initiatieven voor winkels en locaties niet aansluiten bij de kaders voor detailhandelsbeleid, leveren we maatwerk. Dit vraagt om zorgvuldigheid. Van belang is dat het initiatief een bijdrage kan leveren aan de versterking en vernieuwing van de lokale winkelstructuur en aansluit bij bredere beleidsdoelstellingen van de gemeente. Dit is niet altijd makkelijk te beoordelen. Bij maatwerk zal het gemeentebestuur een besluit nemen. Als ook een bestemmingsplanwijziging nodig is, besluit de gemeenteraad.

4. Onze accenten per winkelgebied

4.1 Algemene uitgangspunten

Het winkelaanbod moet aansluiten op de wensen en behoeften van de consument. Die kunnen per persoon en situatie verschillen. De een doet z'n dagelijkse boodschappen het liefst op de hoek van de straat, terwijl een ander de voorkeur geeft aan een grote supermarkt met een volledig aanbod. En bij het samenstellen van de warme maaltijd stellen consumenten andere eisen dan wanneer ze meubels kopen. De identiteit en profilering van winkelgebieden moet aansluiten bij het doel van de consument. We onderscheiden in het koopgedrag:

- Boodschappen doen;
- Doelgericht, laagfrequent aankopen doen;
- Recreatief winkelen.

In de optimale situatie versterken de verschillende typen winkelgebieden elkaar. In Arnhem onderscheiden we de volgende gebieden:

- Het hoofdwinkelcentrum in de Arnhemse binnenstad en deels ook omgeving daarvan: nadruk op recreatief winkelen voor een (boven)regionale doelgroep met daarnaast een boodschappenfunctie voor de inwoners van Arnhem-Centrum;
- De stadsdeelcentra Presikhaaf en Kronenburg: combinatie van (efficiënt) recreatief winkelen en boodschappen doen voor inwoners van het stadsdeel én inwoners uit de regio;
- Wijk- en buurtcentra en buurtsteunpunten: nadruk op dagelijkse boodschappen;

- Detailhandel op perifere locaties: nadruk op laagfrequent, doelgericht aankopen doen.

Arnhem heeft een groot winkelaanbod en in veel winkelgebieden staan panden leeg. Daarom is uitbreiding van het aanbod alleen mogelijk als dit de kwaliteit versterkt. We beoordelen nieuwe initiatieven op innovatief karakter, aanvulling op huidige detailhandelsstructuur, onderscheidend vermogen en de consumentenbehoefte. Om het aanbod te versterken, moeten we samenwerken met netwerken in de stad.

In de onderstaande tabel staan onze algemene uitgangspunten voor het detailhandelsbeleid:

Algemene uitgangspunten

1. Goede aansluiting van het detailhandelsaanbod op de wensen en behoeften van de consument;
2. Een evenwichtige structuur van winkelgebieden, afgestemd op het winkelgedrag;
3. Een verdere concentratie van winkelvoorzieningen in of aansluitend aan de aangewezen winkelgebieden, mogelijk in combinatie met andersoortige voorzieningen;
4. Dynamiek faciliteren;
5. Door regievoering de organisatiekracht en organisatiegraad in de detailhandel verbeteren;
6. Nieuwe detailhandelontwikkelingen vooral beoordelen op aansluiting bij consumentenbehoeften, innovatief karakter en onderscheidend vermogen.

4.2 Recreatief winkelen

Accent op de binnenstad

Meer dan in het verleden leggen we de nadruk op detailhandelsontwikkelingen in de Arnhemse binnenstad. Dit doen we om de bovenregionale winkelfunctie te versterken. Consumenten en bezoekers moeten de weg terugvinden naar de binnenstad en daarbij spelen beleving en gastvrijheid een belangrijke rol. Dit vraagt om een goede inrichting van het gebied en meer nog een optimale dienstverlening van winkeliers aan hun (potentiële) klanten. Het helpt om consumenten in contact te brengen met andere belevingen in de stad of bezienswaardigheden. In de afgelopen jaren is de aantrekkingskracht van Arnhem verminderd. De bezoekersaantallen (zie bijlage 3) en de bestedingen in de detailhandel lopen terug. Diverse bronnen uit 2015 bevestigen dit, zoals de Binnenstadsmonitor van de gemeente, de Passantentellingen van Locatus en de InRetail Kerncijfers detailhandel.

Uit onderzoek naar de koopbehoeften van de (potentiële) Arnhemse/regionale consument blijkt dat deze ten dele goed wordt bediend. Er ontbreekt een aantal formules en andere formules sluiten niet aan bij de behoefte (Locatus, Smart Agent, Winkelen in Arnhem Centrum - Een doelgroepenanalyse van de consumenten die het winkelcentrum van Arnhem bezoeken, 2014).

Gezamenlijke acquisitie in de binnenstad helpt om ontbrekende vormen van detailhandel aan te trekken.

Inzet op een compactere binnenstad

We willen de binnenstad compacter maken en het kernwinkelgebied verkleinen. Bezoekers vinden dan makkelijker hun route en het kernwinkelgebied blijft interessant voor de grote ketens, eigenaren en beleggers. Onder kernwinkelgebied wordt verstaan Jansstraat, Grote Oord, Vijzelstraat, Ketelstraat en Roggestraat. Een compactere binnenstad betekent dat een aantal aanloopstraten ingevuld wordt met andere functies dan detailhandel. De straten om de winkel-as heen zullen vooral de Arnhemse identiteit uitdragen en kunnen Arnhem onderscheidend maken. Hier zijn in verhouding nu al meer lokale ondernemers gevestigd dan winkelketens. We streven in de binnenstad naar een evenredige mix tussen ketens en lokale winkeliers.

We duiden in de binnenstad verschillende gedeelten aan (Korenkwartier, Rozetkwartier, Musiskwartier, Eusebiuskwartier, Janskwartier, Rijnkwartier, Stegenkwartier). We kijken hoe we dit kunnen versterken. Elk kwartier streeft een eigen identiteit na. Dit draagt bij aan de herkenbaarheid van de binnenstad en zorgt voor onderscheidend vermogen. Ook willen we het voetgangersgebied en de (auto)bereikbaarheid beter op het compactere winkelgebied laten aansluiten.

Versterken van bijzondere mode

Onderscheidend vermogen is belangrijk voor de beleving en aantrekkingskracht. Arnhem heeft met mode een onderscheidende factor in handen. Dit komt o.a. door de aanwezigheid van ArtEZ en de andere creatieve beroepsopleidingen, het grote aandeel modewinkels, spin-offs

van modeontwerpers en uitwisseling met Modekwartier.

Het is noodzakelijk om mode meer zichtbaar te maken in de binnenstad. We zetten er via acquisitie op in onderscheidende mode & designconcepten naar Arnhem te halen. Het Modekwartier kan dienen als bron voor startende modeontwerpers. Het verbinden van de binnenstad en het Modekwartier biedt potentie in het onderscheidend vermogen van Arnhem als winkelstad. De binnenstad krijgt zo een nadrukkelijker modeprofiel waarbij de verbinding tussen het Modekwartier en de binnenstad van Arnhem wordt benadrukt. We bieden ruimte aan pop-ups en experimenten die de hoogwaardige mode & design van onder andere afgestudeerden van ArtEZ zichtbaar maken.

Het Modekwartier in Klarendal is een authentieke volkswijk waar unieke en onderscheidende mode, design en horeca te vinden is. Het Modekwartier fungeert ook als broedplaats voor startende modeontwerpers. We zetten in op samenwerking tussen de verschillende ondernemersverenigingen, waardoor mode zichtbaar en merkbaar wordt voor de bezoekers. Die verbinding versterken we inhoudelijk, organisatorisch en fysiek.

Bijzondere mode wordt meer zichtbaar voor de bezoeker van de stad. Daaraan dragen ook evenementen bij zoals bijvoorbeeld het jaarlijkse Fashion en Design Festival Arnhem (juni) en State of fashion (2018).

Ruim baan voor mengvormen

Arnhem wil inspelen op 'blurring': mengvormen die vooral in de binnenstad kunnen bijdragen aan de beleving die de consument graag wil. In de Visie 'de Arnhemse Binnenstad' benoemen we reuringgebieden en luwtegebieden. In luwtegebieden kan detailhandel prima samengaan met de functie wonen. En ook mengvormen met bijvoorbeeld een maatschappelijke functie of (dag)horeca kunnen hier plaats vinden, omdat ze aansluiten op de openingstijden van de detailhandel. Deze combinatie zorgt voor levendig wonen in de binnenstad zonder dat het na winkelsluitingstijden drukte geeft. Mengvormen met horeca, leisure, evenementen, ambachten, ondernemerschap of culturele voorzieningen die voor geluidsoverlast kunnen zorgen of ook na reguliere openingstijden open zijn, zouden in het reuringsgebied moeten landen. Ook in stadsdeelcentra zijn mengvormen mogelijk, waar bij de nadruk ligt op combinaties met horeca en leisure.

Diverse onderzoeken laten zien dat steden die een aantrekkelijk aanbod van verschillende functies (bezoek-motieven) combineren, sterk zijn (Platform31, Winkelgebied van de toekomst, 2014; PBL, De veerkrachtige binnenstad, 2015).

De randvoorwaarden voor winkelen in de binnenstad moeten dik in orde zijn

Goede bereikbaarheid en (goedkopere) parkeervoorzieningen dragen bij aan de beleving van een binnenstad. Relevant is dat de binnenstad voor alle typen vervoer vanuit alle richtingen goed te bereiken is, want de beleving van winkelen begint bij de aanrijroute en de bereikbaarheid. Zo dragen de plannen om de bus weer in de zuidelijke binnenstad te laten rijden bij aan de kwaliteit van Arnhem als gastvrije winkelstad. De bezoeker stapt midden in de het centrum uit en start direct met recreatief winkelen.

De consument wil niet zondermeer voor parkeren betalen en (buur)gemeenten verlagen de parkeertarieven of maken parkeren gratis. Ook wij kijken momenteel naar het parkeren. Naast optimale parkeervoorzieningen zorgen goede bewegwijzering in en rond de binnenstad voor goede bereikbaarheid en een gevoel van gastvrijheid. De uitstraling van het openbaar gebied en de panden zijn mede bepalend voor de aantrekkingskracht. De kwaliteit van de openbare ruimte moet van topniveau zijn. Veiligheid is een basisvoorwaarde (I&O Research, Veiligheidsmonitor, 2015).

De binnenstad van Arnhem beschikt over het hoogste niveau van het Keurmerk Veilig Ondernemen Winkelgebied (KVO-W). De binnenstad van Arnhem heeft namelijk 5 sterren.

In de Evenementenvisie hebben we opgenomen dat we streven naar één beeldbepalend evenement per jaar. Ook dit draagt bij aan beleving in de binnenstad. Het aantrekken en faciliteren van onderscheidende evenementen die passen bij het karakter van de stad is hier een onderdeel van. De detailhandel in de binnenstad heeft er baat bij om aansluiting te zoeken bij deze evenementen om de beleving te versterken.

In de directe nabijheid van de binnenstad liggen het Modekwartier, park Sonsbeek en Meinerswijk. Deze combinatie van binnenstad, mode en groen is interessant en uniek.

Stadsdeelcentrum biedt recreatief winkelen voor lokale en regionale consument

We leggen het accent bij winkelen in de binnenstad, maar ook in en rond de stadsdeelcentra Kronenburg en Presikhaaf zijn ontwikkelingsmogelijkheden. De stadsdeelcentra bedienen een lokale en regionale doelgroep die een combinatie van recreatief winkelen en dagelijkse boodschappen waardeert. De huidige voorzieningen sluiten hierop aan en daarmee hebben de stadsdeelcentra een realistisch toekomstperspectief. De recreatieve aantrekkingskracht van de binnenstad geven we prioriteit boven die van de stadsdeelcentra. Zo zullen we ontwikkelingen ook beoordelen.

Uitgangspunten recreatief winkelen

- De (boven)regionale aantrekkingskracht van de binnenstad versterken;
- Mengvormen tussen detailhandel en andere functies hoofdzakelijk mogelijk maken in de binnenstad;
- Streven naar een compacter en overzichtelijk kernwinkelgebied en de winkelstructuur versterken;
- Meer inzetten op het onderscheidend vermogen van mode en dit zichtbaar maken in de binnenstad;
- De kwaliteit van de binnenstad verbeteren door gastvrijheid te stimuleren;
- De kwaliteit van de binnenstad versterken door de openbare ruimte en het kwaliteitsbeeld te optimaliseren;
- Goede bereikbaarheid van de binnenstad en de parkeerfaciliteiten laten aansluiten bij de consumentenbehoefte;
- Recreatieve aantrekkingskracht van de binnenstad krijgt prioriteit boven ontwikkelingen in de stadsdeelcentra Kronenburg en Presikhaaf.

4.3 Dagelijkse boodschappen

Versterken en clusteren van voorzieningen voor dagelijkse aankopen nabij de woonomgeving

Praktijkvoorbeelden laten zien dat een enkele solitaire vestiging van een winkel niet altijd rendabel is. Clustering van enkele, aanvullende winkels zorgt dat ze elkaar versterken en daarmee groeit de levensvatbaarheid van een wijk- /buurtcentrum of buurtsteunpunt. Uitgangspunt is ook dat we geen nieuwe solitaire supermarkten toestaan.

Het is voor de aantrekkelijkheid van woongebieden belangrijk dat er in elke wijk een aantal winkels is waar bewoners voor hun dagelijkse boodschappen terecht kunnen. Vaak is dit een supermarkt met enkele aanvullende zaken in een buurtsteunpunt of (klein) wijkcentrum. Het is belangrijk dat er een supermarkt aanwezig is om de overige winkels levensvatbaar te houden. Deze zorgt dagelijks voor voldoende aanloop van potentiële kopers. We kunnen echter moeilijk sturen op de aanwezigheid van (typen) winkels.

Aan de randen van Arnhem doen veel inwoners hun boodschappen in buurgemeenten, want voor consumenten speelt uiteraard niet de gemeentegrens een rol, maar gemak en bereikbaarheid. (bijlage 5: Detailhandelsvoorzieningen in buurgemeenten) In diverse gedeelten van Arnhem zijn naar verhouding weinig voorzieningen aanwezig.

In Arnhem-Noord/Oost en Arnhem-West is naar verwachting nog ruimte voor een extra supermarkt. We hebben beide gebieden opgenomen als een zoekgebied voor uitbreiding. De uiteindelijke locatie zal worden bepaald door marktontwikkelingen. Als er een initiatief in dit zoekgebied komt, zullen we actief meedenken. Daarbij kijken we ook naar verplaatsingen en uitbreiding

van bestaande supermarkten. Uiteraard moet deze ontwikkeling aansluiten op de wijkplannen en bijdragen aan een kwalitatieve impuls van het voorzieningenniveau. De overige delen van de stad kennen een solide structuur van voorzieningen voor dagelijkse aankopen. Uitbreidingen liggen in die delen niet voor de hand.

Herstructurering bij buurtsteunpunten zonder toekomstperspectief

Arnhem-Noord kent een fijnmazige detailhandelsstructuur. Er zijn relatief veel buurtsteunpunten en wijkcentra. Op deze locaties is relatief veel leegstand, waardoor het toekomstperspectief soms slecht is. Het is uitgesloten dat al deze winkelstrips in de toekomst weer optimaal functioneren en rendabel zijn. Ook hier geldt dat clustering voor een ommekeer kan zorgen. Belangrijk is dat er in de wijken keuzes worden gemaakt voor plaatsen waar detailhandel kan plaatsvinden en waar niet. Dit ook in samenhang met maatschappelijke en sociale wijkvoorzieningen. Een voorbeeld is het wijkontwikkelplan Malburgen, waar 3 locaties zijn aangewezen voor detailhandel en waar de betrokken partners er zo veel mogelijk op sturen om deze succesvol te maken.

Na 3 jaar leegstand kan de bestemming vervallen

We stimuleren herstructurering en gaan handhaven op leegstand. Met name bij buurtsteunpunten kan de gemeente na 3 jaar leegstand de bestemming detailhandel van het pand afhalen. Met dit instrument kunnen we een goede detailhandelsstructuur in de stad en wijken sturen. We gaan in gesprek met bestaande ondernemers om mogelijkheden tot clustering te verkennen. In bijlage 8 wordt weergegeven hoe dit proces eruit ziet voor de kansarme buurtsteunpunten en solitaire supermarkten.

Uitgangspunten dagelijkse boodschappen

1. Versterken en clusteren van (niet-solitaire) voorzieningen voor dagelijkse aankopen in of nabij de woonomgeving;
2. Goede spreiding en afdekking van het woongebied met voorzieningen voor dagelijkse aankopen. Nieuwe supermarkten alleen in zoekgebieden;
3. Herstructurering aanmoedigen bij detailhandelslocaties zonder toekomstperspectief en overwegen na 3 jaar leegstand de detailhandelsbestemming laten vervallen.

4.4 Doelgericht winkelen

Perifere detailhandel (PDV) clusteren, aansluitend op consumentenbehoeften

Door het clusteren van perifere detailhandel ontstaan er meer centrale, goed bereikbare locaties in de stad die gericht zijn op doelgericht winkelen. Door dit koopmotief vormen de bedrijven geen concurrentie met het winkel-aanbod in de binnenstad. Een van de locaties in Arnhem is de 'woonboulevard' in Arnhem-Zuid, met artikelen voor 'in en om het huis'. Op perifere locaties is vaak voldoende parkeerruimte en zijn de huurprijzen relatief laag.

Het clusteren van perifere detailhandel sluit aan op onze 'Visie op transformatie' uit 2015. In deze visie geven we ook aan dat we slechts zeer beperkt mogelijkheden voor perifere detailhandel op bedrijventerreinen bieden. Dit om concurrentie met overige vormen van detailhandel (met name in de binnenstad) te voorkomen. Door hier actief op te sturen, voorkomen we verdere verstoring van de de-

tailhandelsstructuur. In de stadsbrede (strategische) visie op bedrijventerreinen zullen we dit verder uitwerken. We staan perifere/grootschalige detailhandelsontwikkelingen buiten het kernwinkelgebied niet toe, tenzij aangesloten wordt bij bestaande clusters/concentraties voor perifere en/of grootschalige detailhandel en voorzien wordt in een consumentenbehoefte.

Bij een initiatief dat als "Grand Cru" kan worden beschouwd, kan wel medewerking worden verleend. Dit zijn detailhandelsbedrijven die qua karakter, uitstraling, ligging, concept, aard en omvang van het assortiment en eisen ten aanzien van bereikbaarheid en logistieke omstandigheden bijdragen aan een sterke uitstraling van het gebied, en die vanwege uniciteit iets toevoegen aan het bestaande bod in de stad of de regio. Bij de beoordeling van aanvragen kijken we zoveel mogelijk naar de specifieke omstandigheden en hebben we de mogelijkheid om gemotiveerd van het gestelde richtinggevende kader af te wijken.

Detailhandel op bedrijventerreinen

Op dit moment zijn er al veel detailhandelsvestigingen op bedrijventerreinen. De vestiging was in het verleden mogelijk door een specifieke functie voor detailhandel toe te voegen aan het pand. Dit betekent dat wanneer het betreffende bedrijf vertrekt er alleen eenzelfde type detailhandel voor in de plaats kan komen, of een andersoortig bedrijf dat op een bedrijventerrein past. Detailhandel is dus niet zondermeer toegestaan op bedrijventerreinen.

Verdere uitbreiding van perifere detailhandel op bedrijventerreinen staan we buiten de bestaande vestigingslocaties niet toe. Op de werklocatie Rijnpark (voorheen

Westervoortsedijk) onderzoeken we de mogelijkheden voor clustering van bestaande perifere detailhandel.

Pick-up points op goed bereikbare locaties, aansluitend op detailhandelsstructuur

We onderscheiden 2 typen pick-up-points. De 'Store-based' afhaalpunten zijn winkels waar consumenten pakketjes ophalen en brengen. We staan deze vorm toe in de binnenstad, stadsdeelcentra, wijk- en buurtcentra, bij buurtsteunpunten en op locaties voor bijzondere bewinning. De tweede vorm zijn 'Stand alone' afhaalpunten, zoals ophaalpunten van supermarkten. Ze liggen op makkelijk bereikbare locaties langs doorgaande wegen. Webwinkels in de vorm van afhaalpunten zonder showroom/verkoopruimte, kunnen zich ook buiten bestaande winkelgebieden vestigen. De ontwikkelingen op dit gebied gaan snel en zijn onvoorspelbaar, zodat we hier wellicht nog verder op moeten anticiperen.

Uitgangspunten Doelgericht winkelen

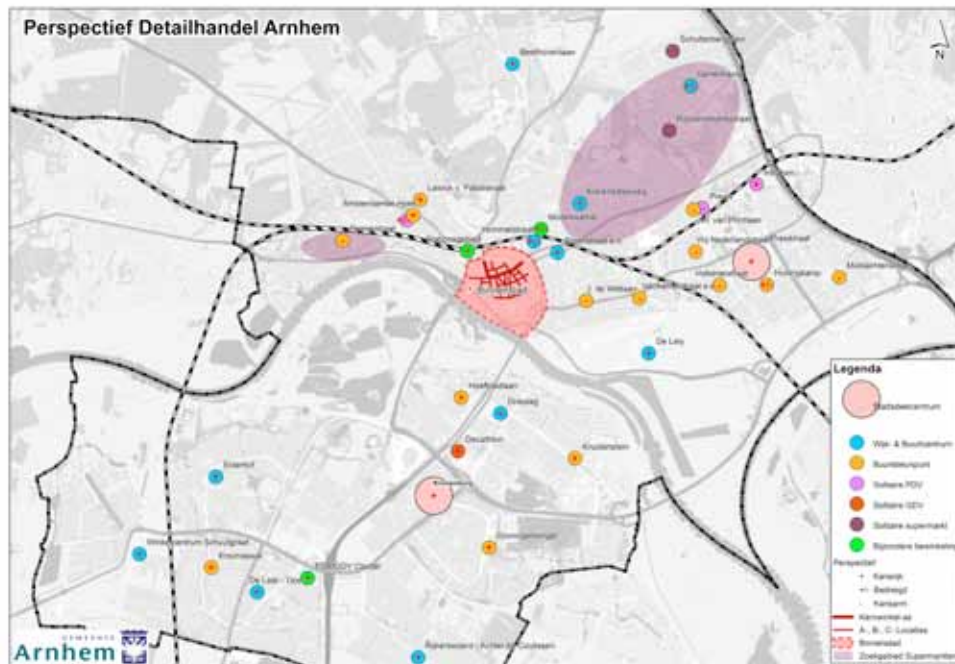
1. Initiatieven voor doelgericht winkelen alleen buiten het kernwinkelgebied als ze niet inpasbaar zijn in de binnenstad, aansluiten op consumentenbehoeften en in geclusterde vorm;
2. Pick-up-points alleen op goed bereikbare locaties, bij voorkeur aansluitend op de detailhandelsstructuur;
3. Perifere en grootschalige detailhandel zo veel mogelijk clusteren binnen de bestaande detailhandelsstructuur.

4.5 Mogelijkheden voor nieuwe detailhandel

Onderstaande tabel vat de mogelijkheden voor nieuwe detailhandelsvormen samen, onderverdeeld naar koopmotief en winkelstructuur. De tabel is een vereenvoudigde versie van de keuzes uit deze visie, zonder ruimte voor nuances. De tabel kan het beste gelezen worden in combinatie met onderstaande kaart: Perspectief detailhandel Arnhem. De indeling van de huidige winkelgebieden staat in bijlage 2.

Koopmotief naar Winkelstructuur	Dagelijkse aankopen/ boodschappen	Recreatief/ vergelijkend winkelen	Doelgerichte, laagfrequente, volumineuze aankopen	Pick-up points
Binnenstad	Ja	Ja	Ja, mits ruimtelijk inpasbaar	Ja, mits ruimtelijk inpasbaar
Stadsdeelcentra Kronenburg en Presikhaaf	Ja	Ja, mits geen bovenregionale functie	Ja, mits ruimtelijk inpasbaar	Ja, mits ruimtelijk inpasbaar
Wijk- & buurtcentrum	Ja	Nee, tenzij wijkverzorgend	Nee	Ja, mits ruimtelijk inpasbaar
Buurtsteunpunt	Ja	Nee	Nee	Ja, mits ruimtelijk inpasbaar
Bijzondere, thematische bewinkeling	Ja, mits passend binnen thema	Ja, mits passend binnen thema	Ja, mits passend binnen thema	Ja, mits passend binnen thema
Solitaire perifere grootschalige detailhandel	Nee	Nee	Ja, mits ruimtelijk inpasbaar (uitgezonderd GDV)	Nee

4.6 Bijzondere bewinkeling

Naast de verkoop in fysieke winkels en internetverkoop zijn er diverse vormen van bijzondere detailhandel zoals markten en straatverkoop. Voor deze bijzondere detailhandel nemen we in deze visie alleen de uitgangspunten op die samenhangen met de gehele detailhandelsstructuur. Voor een aantal vormen van bijzondere detailhandel staan regels in gemeentelijke verordeningen, met name de Marktverordening (2004) en de Algemene Plaatselijke Verordening (met name artikel 5.2.2 Venten, artikel 5.2.3 Standplaatsen, artikel 5.2.4 Snuffelmarkten).

Ons algemene uitgangspunt is dat we bijzondere detailhandel toestaan als consumenten er behoefte aan hebben, deze aanvullend is aan de bestaande detailhandelsstructuur en er geen negatieve invloed is op de bestaande detailhandel.

Warenmarkten en standplaatsen

Voor warenmarkten en standplaatsen hebben we aparte beleidsnota's gemaakt. Arnhem kiest ervoor om warenmarkten en standplaatsen zoveel mogelijk aan te sluiten bij bestaande detailhandelsvoorzieningen.

Venten en colportage

Venten is zonder vergunning toegestaan, behalve in de binnenstad (het gebied binnen de singels) en de Steenstraat. Deur-tot-deur verkoop en verkoop aan huis is toegestaan, omdat dit de bestaande detailhandelsstructuur niet aantast. Verkoopbeurzen staan we niet toe, omdat die de bestaande structuur kunnen aantasten, en omdat toestaan kan leiden tot precedentwerking. Het zorgt voor verdere verspreiding van het winkelaanbod en roept

ongewenste verkeersbewegingen op. Voor de verkoop van (in hoofdzaak zelf geproduceerde) boerderijproducten maken we een uitzondering.

Ondergeschikte detailhandel (nevenactiviteit)

Detailhandel als nevenactiviteit bij een bedrijf met een andere hoofdactiviteit staan we toe als de detailhandel een relatie heeft met de productie gebonden bedrijvigheid. Deze detailhandel moet bovendien ondergeschikt zijn qua benutte bedrijfsruimte.

Detailhandel bij benzineverkooppunten

Voor de winkels bij motorbrandstoffenverkooppunten gaan we uit van een beperkte omvang (maximaal 100 m² bvo). Het assortiment moet primair gericht zijn op automobilisten.

Detailhandel bij instellingen, sportterreinen, musea, ziekenhuizen en kringloopwinkels

Detailhandel in deze vorm is toegestaan, mits de omvang en invulling passen bij de hoofdfunctie. De detailhandel moet bovendien ondergeschikt zijn aan de hoofdactiviteit. Verkoop mag niet concurreren met de reguliere winkelgebieden.

Nachtwinkels

De gemeente kan ontheffing verlenen van de winkeltijden en vergunning geven voor een nachtwinkel. Deze mag open zijn van 22.00 u tot 6.00 uur. Spreiding van de winkels over de stad is gewenst. Ons uitgangspunt is één nachtwinkel per 15.000 inwoners, zodat we maximaal 10 nachtwinkels kunnen toelaten. We kunnen vergunningen weigeren op grond van woon- en leefklimaat of openbare orde.

5. Actiepunten

In de voorgaande hoofdstukken hebben we een aantal concrete actiepunten benoemd. Deze hebben we hieronder samengevat. Diverse activiteiten zullen door ondernemers

zelf of samen met de gemeente worden uitgevoerd. Een aantal van de opgesomde acties loopt al. We zien voor onszelf veelal een rol als aanjager en

verbinder en ondersteunen partners als dat wenselijk is. We nodigen ondernemers uit om acties op te pakken.

Actiepunt	Resultaat	Termijn actie
Algemene structuur		
1. Uitvoeren koopstromenonderzoek regio Arnhem-Nijmegen	Aansluiting op (consumenten)behoeften	2016
2. Onderzoeken inzet instrumenten (incl. handhaving) bij 3 jaar leegstand	Verminderen detailhandelsbestemming, meer clustering	2016
3. In kaart brengen ontbrekende winkelconcepten naar behoeftes Arnhemse consument.	Aansluiting op (consumenten)behoeften	2016
4. Investeren in topkwaliteit openbare ruimte	Versterken onderscheidend vermogen als winkelstad	continu
5. Deelnemen aan verkiezing Beste Binnenstad	Aansluiting op (consumenten)behoeften	2018
Organisatiekracht en -graad		
1. Versterken samenwerken met retail- stakeholders o.a. gericht op sturen op clustering	Meer clustering	continu
2. Afsluiten Retaildeal	Versterken organisatiegraad	mei 2016
3. Initiëren Platform Detailhandel & Horeca	Versterken samenwerking retail-stakeholders	2016
4. Organiseren jaarlijks overlegmoment per supermarktorganisatie	Versterken en clusteren van voorzieningen voor dagelijkse aankopen nabij de woonomgeving	Jaarlijks
Recreatief winkelen		
1. Deelnemen aan pilots die de aantrekkingskracht van de binnenstad bevorderen: stedelijke herverkaveling, ontslakken, experimenteerruimte, pop-up concepten.	Versterken onderscheidend vermogen als winkelstad	2016
2. Aanjagen van mengvormen in het kernwinkelgebied	Mengvormen in binnenstad mogelijk maken	2016
3. Benaderen van ontbrekende winkelconcepten samen met strategische retailpartners in de binnenstad	Aansluiting op (consumenten)behoeften	continu
4. Samen met Platform Binnenstad Arnhem de binnenstadsmonitor uitvoeren	Aansluiting op (consumenten)behoeften	Jaarlijks
5. Verkennen vestigingsmogelijkheden ondernemers Modekwartier aansluitend op kernwinkelgebied	Versterken onderscheidend vermogen als winkelstad	2017

Actiepunt	Resultaat	Termijn actie
6. Onderzoeken versterking verbindingen Modekwartier en binnenstad.	Versterken onderscheidend vermogen als winkelstad	2017
7. Onderzoeken compacter voetgangersgebied, (auto)bereikbaarheid binnenstad, parkeer-mogelijkheden (incl. tarieven) en bewegwijzering.	Compacter kernwinkelgebied	2016-2017
8. Ondersteunen transformatie aanloop-straten (incl. Gele Rijdersplein) van detailhandel naar meer wonen, werken en verblijven.	Compacter kernwinkelgebied	continu
9. Inzetten op onderscheidend karakter van het Stegenkwartier (incl. 7straatjes)	Versterken onderscheidend vermogen als winkelstad	continu
Dagelijkse boodschappen		
1. Implementeren rol wijkteams leefomgeving bij detailhandel in wijken	Versterken en clusteren van voorzieningen voor dagelijkse aankopen nabij de woonomgeving	2016
2. Onderzoeken marktbehoefte supermarkten	Versterken en clusteren van voorzieningen voor dagelijkse aankopen nabij de woonomgeving	2016
Doelgericht winkelen		
1. Streven naar clusteren van perifere detailhandel op goed bereikbare locaties	PDV/GDV clusteren	continu
2. Verkennen verkleuring Westervoortsedijk (Rijnpark)	PDV/GDV clusteren	2016

Bijlage 1: Definities

Detailhandel

Verkoopkanaal voor goederen rechtstreeks aan de eindgebruiker.

Detailhandel (als activiteit)

Het bedrijfsmatig te koop aanbieden, waaronder de uitstalling ten verkoop, verkopen en/of leveren van goederen aan de uiteindelijke gebruiker of verbruiker.

Dagelijkse boodschappen / aankopen

Voedings- en genotmiddelen en artikelen op het gebied van persoonlijke verzorging. In de praktijk gaat het hierbij om supermarktaanbod, aanbod in speciaalzaken, drogisterij- en parfumeriezaken

Niet-dagelijkse boodschappen / aankopen

Alle artikelen die niet behoren tot de dagelijkse artikelensector.

Winkelverkoopvloeroppervlak (wvo)

Winkelruimte die voor de consument toegankelijk is (dus exclusief magazijn, kantoor, etalage, etc.).

Bruto vloeroppervlakte (bvo)

Ook wel bebouwd oppervlak van een ruimte of een groep van ruimten: de oppervlakte, gemeten op vloerniveau langs de buitenomtrek van de opgaande scheidingsconstructies, die de desbetreffende ruimte of groep van ruimten omhullen. Meten vindt plaats op basis van NEN 2580.

Koopkrachtbinding

Mate waarin inwoners van een bepaald gebied hun bestedingen doen bij winkels die in dat gebied gevestigd zijn.

Koopkrachttoevoeiing

Mate waarin inwoners van buiten een gebied detailhandelsbestedingen plaatsen bij winkels die in dat gebied gevestigd zijn (aandeel omzet van buiten).

Perifere detailhandelsvestigingen (PDV)

Detailhandel op locaties buiten reguliere winkelcentra, bijvoorbeeld bedrijventerreinen, langs grote wegen, etc. Toegelaten branches in het tot voor kort geldende Rijksbeleid: auto's, boten, caravans, brand- en milieugevaarlijke stoffen, tuincentra, bouwmarkten, de gehele woninginrichtingsbranche, keukens en sanitair. Perifere detailhandel had de branchering als criterium. Met de komst van de Nota Ruimte is het PDV-beleid vervallen.

Grootschalige detailhandelsvestigingen (GDV)

Winkels met minimaal 1.500 m² bedrijfsvloeroppervlak, zoals tot voor kort in het Rijksbeleid toegelaten op daarvoor aangewezen GDV-locaties (13 stedelijke knooppunten). Met het eerder in de Vijfde Nota gepresenteerde beleid is GDV vervallen. Grootschalige detailhandel had oppervlakte als criterium, niet de branchering (zie ook PDV).

Supermarkt van moderne omvang

Service-supermarkten hebben circa 1.500 – 1.800 m² winkelvloeroppervlak. Moderne discounters circa 1.000 – 1.200 m².

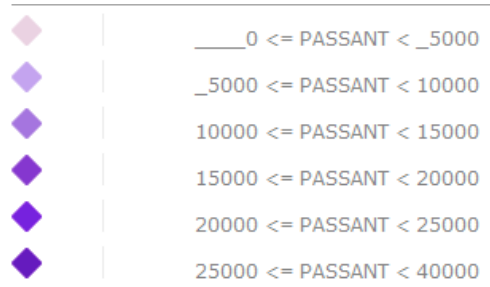
Pick-up points

Er zijn twee typen pick-up points: 'Storebased' afhaalpunten bij/in winkels (eventueel met showroom/verkoopruimte), in of aansluitend aan winkelconcentraties. Consumenten halen en brengen hier pakketjes. 'Stand alone' afhaalpunten van bijvoorbeeld supermarkten zijn makkelijk bereikbare locaties langs doorgaande wegen, zonder showroom/verkoopruimte.

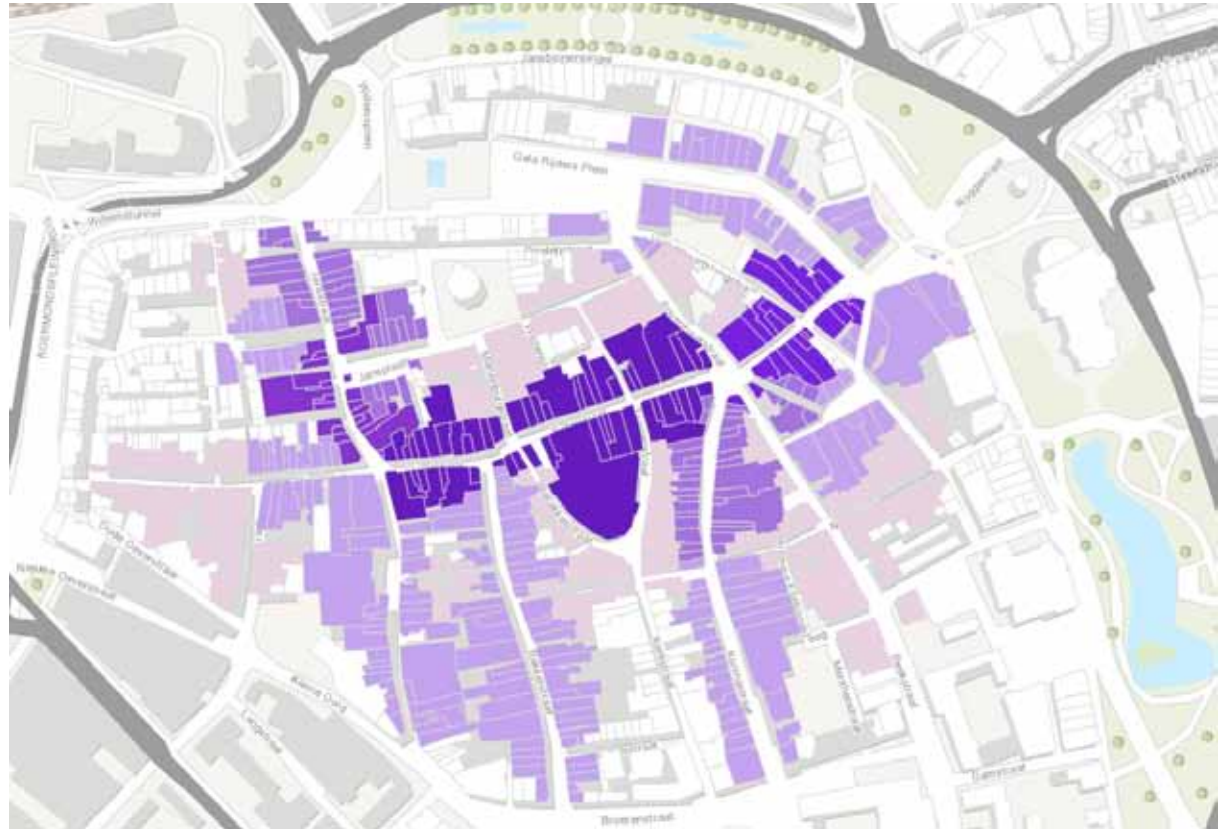
Bijlage 2: Overzicht huidige winkelgebieden

Winkelgebieden	Gespecificeerd
Binnenstad	Gebied binnen de singels (Indeling a.d.h.v. passantentelling Locatus, Retailscan): <u>A. 15.000 - 30.000 passanten per dag</u> Jansstraat, Grote Oord, Vijzelstraat, Ketelstraat en Roggestraat (kernwinkelgebied) <u>B. 3000 - 15.000 passanten per dag</u> Bakkerstraat, Bentinckstraat, Bovenbeekstraat, Brouwersplein, Hemelrijk, Jansstraat, Kerkstraat, Klarestraat, Kleine Oord, Koningstraat, Marienburgstraat, Rijnstraat, Weverstraat <u>C. 0 - 3000 passanten per dag</u> Beekstraat (+B2), Broerenstraat, Gele Rijdersplein, Jansbinnensingel, Jansplein, Korenstraat, Kortestraat, Looierstraat, Nieuwstad (+B2), Walstraat, Wielakkerstraat, Willemsplein (+B2), Zwanenstraat
Stadsdeelcentra	Winkelcentrum Kronenburg en Presikhaaf
Wijk- en buurtcentra	Beethovenlaan, De Drieslag, Elderhof, Geitenkamp, Hommelstraat, Klarendalseweg, De Lely, De Laar-Oost, Steenstraat e.o., Rijkerswoerd/Achter de Coulissen, Schuytgraaf
Buurtsteunpunten	Amsterdamse hoek, Groningensingel/Vredenburg, Hoefbladlaan, (Malburgen-West), Honigkamp, Joh. De Wittlaan, Kruidenplein, De Laar-West/Kromme Wal, Lawick van Pabststraat, Valckenierstraat, Middachtensingel, Oranjestraat, Vrij Nederlandstraat, Volkerakstraat, W. van Pontlaan, Kroonse Wal
Bijzondere bewinkeling	Modekwartier (Mode/Design), Stationsgebied (Traffic), GDV/PDV-Cluster Arnhem Zuid (In en om het huis)
Solitaire perifere of grootschalige detailhandel	Amsterdamse Hoek, Praxis Schaapsdrift, Intratuin, Decathlon
Solitaire supermarkten	Schuttersbergplein (COOP), Roosendaalseweg (Jumbo)

Bijlage 3: Passanten Kernwinkelgebied

Bron: Locatus - cijfers voorjaar 2016

Bijlage 4: Wettelijke kaders

Europa

De Europese Dienstenrichtlijn 2006/123/EG wil de concurrentie tussen dienstverrichters bevorderen. Volgens de Dienstenrichtlijn is het stellen van economische vestigingseisen verboden (economische ordening is niet toegestaan). Zo kan de vestiging van winkels niet worden geweigerd op basis van gebrek aan (economische) marktruimte, of het failliet gaan van andere winkels. Voorschriften moeten gebaseerd zijn op ruimtelijke ordening en stedenbouw of ruimtegebruik.

Rijk

Het rijksbeleid met betrekking tot detailhandel richtte zich de afgelopen decennia vooral op het stellen van randvoorwaarden aan perifere- en grootschalige detailhandelsvestigingen. Sinds de invoering van de Nota Ruimte (2006) is dit rijksbeleid geleidelijk afgeschaft. Detailhandelsbeleid is sindsdien vooral een verantwoordelijkheid van provincie en gemeenten. In de 'Rijksstructuurvisie Infrastructuur en Ruimte' (I&M 2011) zijn de laatste resten van het locatiebeleid vervallen.

De nieuwe Wet ruimtelijke ordening (Wro) maakt onderscheid tussen de visie en de normering (via het bestemmingsplan). De Wro verplicht gemeenten tot het hebben van actuele bestemmingsplannen. Ook voor het detailhandelsbeleid is het bestemmingsplan het belangrijkste juridische instrument. Hierin wordt bepaald waar en in welke mate detailhandel wordt toegestaan.

Het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) bij de nieuwe Wro geeft de mogelijkheid om binnen de bestemming detailhandel regels voor branches. De motivering ervan dient te gebeuren op basis van ruimtelijk relevante argumenten, niet vanuit argumenten van concurrentiebeperking. In het detailhandelsbeleid kan de gemeente dus keuzes maken over ruimtelijke spreiding, locatie, omvang en aanbod. Het beperken van de toegestane branches of winkelgroottes op een specifieke locatie is ook toegestaan.

Provincie Gelderland

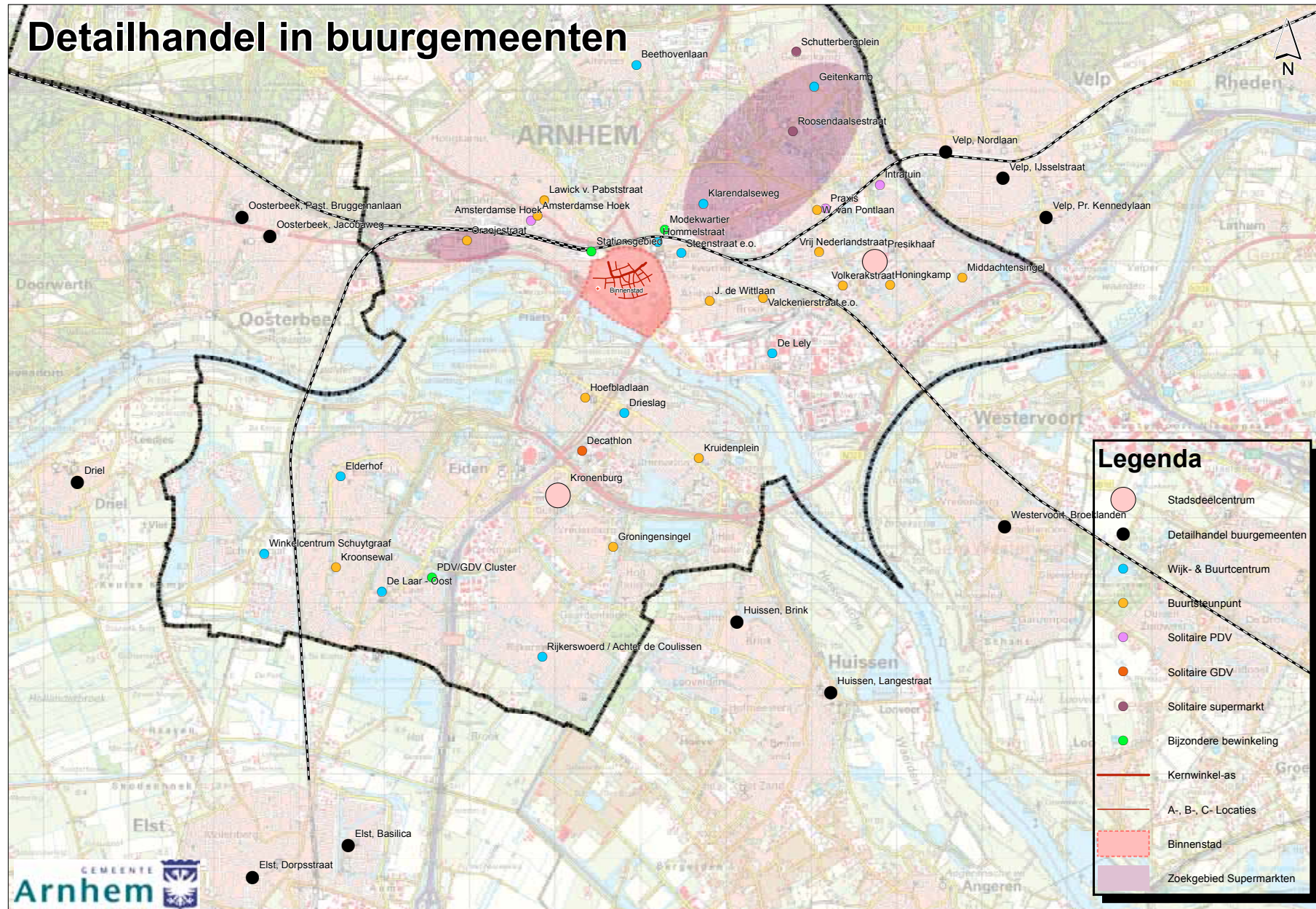
Op 9 juli 2014 heeft de provincie Gelderland de Omgevingsvisie vastgesteld. De Omgevingsvisie neemt de uitgangspunten over van het Regionaal Programma Detailhandel van de Stadsregio. Het document kwam tot stand in overleg van de regiogemeenten en de provincie. De Omgevingsvisie behandelt het provinciaal locatiebeleid. De provincie streeft naar een evenwichtige en toekomstbestendige detailhandel, die bijdraagt aan vitale, aantrekkelijke steden en dorpen. Gelderland wil dit bereiken door kansrijke locaties te versterken en winkelgebieden met weinig toekomstwaarde om te vormen en van functie te veranderen. Dit wordt uitgewerkt in regionale programmeringsafspraken. De provincie stelt daarbij normen, inspireert en verbindt.

Sinds oktober 2012 is voor de detailhandel de ladder van duurzame verstedelijking van kracht ("SER'-Ladder"). De provincie verkent met partners welke mogelijkheden de Gelderse ladder voor duurzaam ruimtegebruik biedt voor een zorgvuldige locatiekeuze.

Gemeente

De gemeente kan op grond van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) beleidsregels maken. Deze geven aan hoe de gemeente een bepaalde bevoegdheid uitvoert. Daarmee geven ze duidelijkheid aan inwoners. De regels zijn niet opgenomen in een wet en moeten voldoen aan de algemene beginselen van behoorlijk bestuur. Beleidsregels zijn het uitgangspunt bij het opstellen van ruimtelijke visies en plannen, waaronder bestemmingsplannen. Artikel 4:84 van de Awb bepaalt dat het bestuursorgaan moet handelen overeenkomstig de beleidsregel, tenzij dat voor een of meer belanghebbenden gevolgen zou hebben, die wegens bijzondere omstandigheden onevenredig zijn in verhouding tot de met de beleidsregel te dienen doelen.

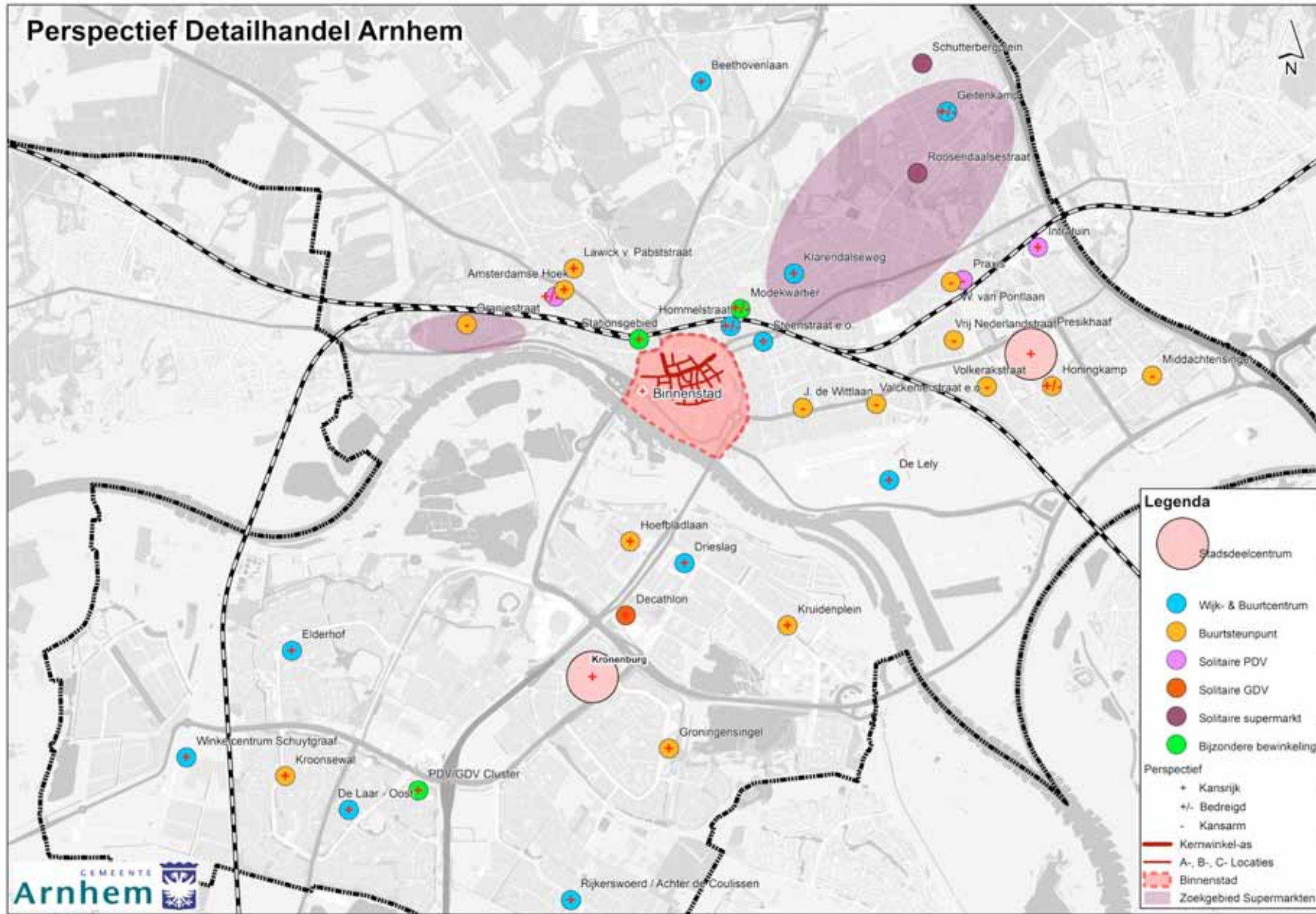
Bijlage 5: Detailhandel in regiogemeenten

Bijlage 6: Overzicht ontwikkelingsperspectief detailhandel

Koopmotief naar Winkelstructuur	Dagelijkse aankopen/ boodschappen	Recreatief/ vergelijkend winkelen	Doelgerichte, laagfrequente, volumineuze aankopen	Pick-up points
Binnenstad	Ja	Ja	Ja, mits ruimtelijk inpasbaar	Ja, mits ruimtelijk inpasbaar
Stadsdeelcentra Kronenburg en Preikhaaf	Ja	Ja, mits geen bovenregionale functie	Ja, mits ruimtelijk inpasbaar	Ja, mits ruimtelijk inpasbaar
Wijk- & buurtcentrum	Ja	Nee, tenzij wijkverzorgend	Nee	Ja, mits ruimtelijk inpasbaar
Buurtsteunpunt	Ja	Nee	Nee	Ja, mits ruimtelijk inpasbaar
Bijzondere, thematische bewinkeling	Ja, mits passend binnen thema	Ja, mits passend binnen thema	Ja, mits passend binnen thema	Ja, mits passend binnen thema
Solitaire Perifere/grootschalige detailhandel	Nee	Nee	Ja, mits ruimtelijk inpasbaar (uitgezonderd GDV)	Nee

Bijlage 7: Kaartbeeld ontwikkelingsperspectief detailhandel Arnhem

Bijlage 8: Uitvoeringsparagraaf detailhandelsvisie: wegbestemmen van detailhandel in buurtsteunpunten en van solitaire supermarkten

Aanleiding

In paragraaf 4.3 van deze Detailhandelsvisie wordt aangegeven dat er in Arnhem-Noord een aantal buurtsteunpunten zijn zonder toekomstperspectief. Op deze buurtsteunpunten is veelal sprake van structurele leegstand met name op het gebied van detailhandel. Dat geldt onder andere voor de buurtsteunpunten in Presikhaaf. Het is uitgesloten dat al deze strips in de toekomst weer optimaal functioneren en rendabel zijn als winkelstrip. Een invulling met andere wijkgerichte functies is wel mogelijk. Clustering van de detailhandel is een middel om een aantal strips levensvatbaar te maken/houden.

De conclusie is dus dat er sprake is van overbodige vierkante meters detailhandel. Dat blijkt uit de structurele leegstand op een aantal plekken en past ook in de landelijke tendens. Om sturing te geven aan de detailhandelsvisie kan detailhandel in bestaande kansarme strips worden wegbestemd.

Naast de kansarme buurtsteunpunten wijst de Detailhandelsvisie ook twee supermarkten aan als kansarm. Deze twee supermarkten zijn solitair gelegen zonder andere detailhandel in de directe omgeving. Een supermarkt heeft in een wijk een centrale functie en kan de levensvatbaarheid van andere winkels vergroten. Deze supermarkten vervullen deze functie nu in mindere mate. Indien deze supermarkten vertrekken en de locatie leeg komt te staan, is opnieuw invullen met detailhandel (zoals een supermarkt) niet wenselijk. Dit vanuit het uitgangspunt om detailhandel meer te clusteren in de wijk. Deze supermarkten passen niet in het plaatje van een wijkfunctie waarbij een supermarkt wordt aangevuld met andere functies. Om een toekomstige invulling op deze wijze ook te voorkomen (na langdurige leegstand) wordt de bestemming van het pand afgehaald.

Doel:

Het doel van deze uitvoeringsparagraaf is om aan te kondigen dat de gemeente voornemens is om in sommige gevallen overbodige vierkante meters detailhandel op de kansarme buurtsteunpunten en de solitaire supermarkten. Dat geldt voor de locaties die op de kaart Perspectief Detailhandel Arnhem uit de Detailhandelsvisie als zodanig zijn aangeduid.

Locaties:

Deze uitvoeringsparagraaf is van toepassing op de volgende kansarme buurtsteunpunten (conform de kaart Perspectief Detailhandel Arnhem):

- Middachtensingel
- Volkerakstraat
- Vrij Nederlandstraat
- W. van Pontlaan
- Valckenierstraat e.o.
- J. de Wittlaan

En op de volgende solitaire supermarkten:

- Schutterbergplein
- Roosendaalseweg

Implementatie

Voor de bovengenoemde locatie laat het geldende bestemmingsplan detailhandel toe. Om detailhandel niet meer toe te staan moet de bestemming dus worden gewijzigd. De gemeente is in sommige gevallen voornemens dit te doen indien een pand minimaal drie jaar niet voor langere duur als winkel in gebruik is geweest. Om dit te kunnen bepalen zal de gemeente de bestaande situatie in kaart brengen (nulmeting). De eigenaren van panden die niet als detailhandel worden gebruikt, zullen schriftelijk op de hoogte worden gebracht van deze uitvoeringsparagraaf en de voorgenomen actie. Om wijzigingen in het gebruik bij te houden zal deze inventarisatie elk half jaar worden herhaald. Indien er sprake is van een wijziging zal ook een brief worden gestuurd.

Bijlage 9: Klankbordgroep en stakeholders

Klankbordgroep Strijbosch Thunnissen Makelaars Ondernemersvereniging Docks Winkeliersvereniging Kronenburg Engelsing beleggingen Woonboulevard Arnhem	
Stakeholders	
Gebied Binnenstad	Organisatie Grootwinkelbedrijf Arnhem (GWA) Ondernemersvereniging City Arnhem (CCA) Ondernemersvereniging Jansplaats Platform Binnenstad Arnhem (PBA) Vereniging van eigenaren Citycenter Arnhem (Veca)
Arnhem Noord	Winkeliersvereniging Geitenkamp DOCKS / Modekwartier Arnhem Hommelshopping Ondernemersvereniging Steenstraat
Arnhem-Zuid	Mantel Tweewielers Winkeliersvereniging Rijkerswoerd Winkeliersvereniging Vredenburg
Winkelcentrum Kronenburg	Winkeliersvereniging Kronenburg Wereldhave
Winkelcentrum Presikhaaf Woonboulevard	Winkeliersvereniging Presikhaaf Woonboulevard Arnhem
Autobranche	Autobranche Arnhem
Tuincentra	Tuincentrum Intratuin Arnhem
Bouwmarkten	Van Neerbos bouwmarkten-Karwei Praxis bouwmarkten
Ambulante Handel	Ambulante Handel
Levensmiddelenbranche	Albert Heijn Ahold / AH-supermarkten

Vastgoed	Coöp Supermarkten Jumbo supermarkten Aldi Lidl Institutionele beleggers Nederlands vastgoed (IVBN) Syntrus Achmea Breevast Multi Vastgoed De Hoge Dennen -
Winkeliers	Bakkerij Petri Bakkerij Hilvers Kamer van Koophandel Ondernemerskring Arnhem (OKA) Dk makelaars Strijbosch en Thunissen Engelsing beleggingen MVGVM vastgoed Koninklijke Horeca Nederland Arnhem Ontwerpplatform Arnhem (OPA) Stichting Arnhemse Bedrijventerreinen Inretail
Overig	Platform31 WPM Winkelmanagement

Besluit van

30 januari 2017

Documentnummer

2016.0.061.786

Zaaknummer

2016-12-00257

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 20 december 2016, Cluster Beleid en regie nummer: 2016.0.061.774;

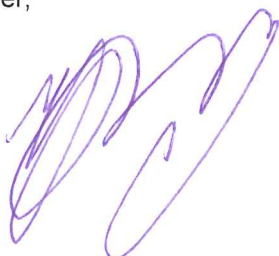
gelet op artikel 147 van de Gemeentewet;

gelet op het amendement "Kans voor innovatie horeca" (17A02);

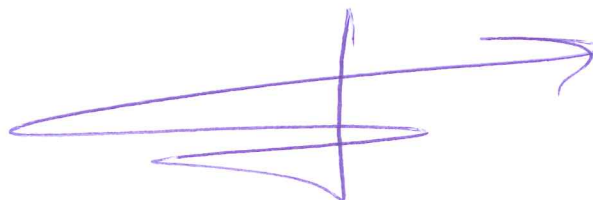
besluit:

1. De horecavisie "Mise-en-place, de Arnhemse horecavisie 2017" vast te stellen.

De griffier,

De voorzitter,

Aan de gemeenteraad

Documentnummer **2016.0.062.473**

Zaaknummer **2016-12-00257**

ONDERWERP: "Mise-en-Place, de Arnhemse horecavisie 2017"

Voorstel

1. Bijgevoegde horecavisie "Mise-en-place, de Arnhemse horecavisie 2017" vast te stellen (*bijlage 1*).

Inleiding

Horeca is steeds belangrijker als drager van verblijfskwaliteit en beleving in de stad. Het gaat de consument in toenemende mate om dynamiek, lifestyle, cultuur, beleven en shoppen. Horeca geeft invulling aan deze consumentenbehoefte met als gevolg dat we een toename zien van het horeca aanbod in de stad. Daarom is onderzoek gedaan naar de gewenste horecaontwikkeling in zowel kwalitatieve als kwantitatieve zin. Dit heeft geresulteerd in een ruimtelijk-economische horecavisie die een horecaontwikkeling stimuleert die bijdraagt aan de kwaliteit en identiteit van de stad. De visie is tevens bedoeld als toetsingskader waardoor ondernemers, bewoners en andere belanghebbenden weten waar ze aan toe zijn. Enerzijds ligt er behoefte om te kunnen innoveren en inspelen op wijzigende marktomstandigheden. Anderzijds willen bewoners, ondernemers en andere belanghebbenden zoveel mogelijk zekerheid over de ontwikkelingen die ze in hun omgeving kunnen verwachten. In deze visie hebben we binnen dit spanningsveld het juiste midden gezocht tussen flexibiliteit en zekerheid.

We doen dit door:

1. Per focusgebied in de stad een kwaliteitsbeeld van de gewenste horeca te schetsen;
2. Voor de onderscheiden focusgebieden naast kwalitatieve kaders ook kwantitatieve parameters op te stellen aan de horecaontwikkeling (gedefinieerd in ontwikkelen, consolideren, terugdringen);
3. Voor innovatieve en bijzondere concepten geen beperkingen op te leggen.

Beoogd effect

Het stimuleren van een evenwichtige horecaontwikkeling die bijdraagt aan de kwaliteit en identiteit van Arnhem.

Argumenten

1.1 De huidige nota "Gastvrij Arnhem" dateert uit 2005 en biedt onvoldoende handvatten om in te spelen op nieuwe marktontwikkelingen.

De horeca is de laatste tijd snel en structureel veranderd onder invloed van onder andere technologische en economische ontwikkelingen en een veranderende samenstelling van de bevolking. De wensen en het koopgedrag van consumenten zijn gewijzigd. Veel bezoekers hebben een meervoudig bezoekmotief: zij

komen én om te winkelen, én voor het cultuuraanbod, én voor een hapje en een drankje. Tegelijk stellen ze andere eisen aan fysieke horecagelegenheden die meer gericht zijn op experience en consumentenbeleving. Deze visie geeft handvatten om in te spelen op deze nieuwe behoeften.

1.2 De kwantitatieve analyse en het daarmee samenhangende uitbreidingspotentieel vraagt om nieuw beleid.

Uit de analyse blijkt dat Arnhem relatief veel horecabedrijven en veel vierkante meters horeca heeft. Economisch gezien lijkt in sommige segmenten het uitbreidingsplafond bereikt. Dit vraagt om nieuw beleid waarbij we niet optreden als marktmeester, maar kiezen voor horecaontwikkelingen die bijdragen aan de kwaliteit en identiteit van de stad. Onbeperkte toevoeging van horeca is ongewenst, omdat dit zal leiden tot verschraling van het aanbod. De gewenste horecaontwikkeling definiëren we per focusgebied in ontwikkelen, consolideren of terugdringen.

1.3 We een kwaliteitsslag beogen voor zowel bestaande als nieuwe horeca die aansluit bij de identiteit van de stad.

We presenteren in de horecavisie per focusgebied welke horeca in welk gebied het meest kansrijk is en het beste past bij het "DNA van een gebied". Dit is vertaald in de toekomstvisie voor het betreffende focusgebied. Daarna worden deze in de relevante nieuwe bestemmingsplannen opgenomen. We kiezen daarmee voor een gebiedsgericht beleid waarbij we een kwaliteitsbeeld van de gewenste horeca schetsen die de meeste toegevoegde waarde heeft voor (de gebruikers van) het gebied, mede gezien de functies in de omgeving.

1.4 Dit geeft helderheid aan ondernemers, bewoners en vastgoedeigenaren

De richtinggevende kaders, ambities en de gemaakte keuzes laten zien waar we als stad naar toe willen, op welke manier we dit willen bereiken en welke acties we wanneer willen uitvoeren en met wie.

1.5 Arnhem heeft de ambitie om te behoren tot de Top 10 van meest aantrekkelijke binnensteden.

De ambitie is de actuele vraag naar horeca te faciliteren, een kwaliteitsimpuls te geven aan de bestaande én nieuwe horeca en bijdragen aan de doelstelling om te behoren tot de Top-10 van meest aantrekkelijke binnensteden van Nederland. Daarvoor moeten we ruimte houden voor nieuwe horecaconcepten die een plus geven op het bestaande aanbod en streven we een hogere kwaliteit en meer differentiatie na. De bezoekers aan én beleving van de Arnhemse horeca staan daarbij centraal.

1.6 Er moet te allen tijde ruimte zijn voor innovatieve en kwalitatieve concepten (grand cru-beleid).

Er moet altijd ruimte zijn om innovatieve concepten, die een autonome vraag realiseren en het verzorgingsgebied vergroten, te vestigen in onze stad. Deze bijzondere concepten die een speciale toevoeging bieden op het bestaande horeca-aanbod in de stad worden samengevat in een set spelregels.

1.7 Arnhem wil mengvormen (blurring) stimuleren die een bijdrage leveren aan consumentenbeleving.

Blurring, het vermengen van functies, is een ontwikkeling van deze tijd. Winkeliers, dienstverleners en horecaondernemers maken steeds vaker de combinatie met horeca en andersom. Ook bij culturele instellingen en attracties zijn in toenemende mate horeca-activiteiten te vinden. Het draagt positief bij aan het vestigingsklimaat voor ondernemers. Het maakt de winkel aantrekkelijker voor de consument en een langere verblijftijd in een winkel zorgt voor een toename van het aantal koopmomenten. In de visie worden meetbare (en handhaafbare) spelregels opgenomen op basis waarvan blurring vergunningsvrij is toegestaan. Hiermee wordt aansluiting gezocht met de detailhandelsvisie die mengvormen tussen detailhandel en andere functies meer mogelijk wil maken in de (binnen)stad.

1.8 Het hotelbeleid uit 2011 is verouderd.

Het groeipotentieel, volgens onderzoek uit 2011, van het aantal hotelkamers in Arnhem voor de periode 2011-2015 is niet geheel ingevuld. Daarnaast vraagt de economische- en toeristische groei ook om nieuw perspectief. Nieuw onderzoek toont aan dat onder de huidige omstandigheden ruimte is voor groei. We zetten in op hotelontwikkelingen die een autonome vraag met zich meebrengen; (boetiek)hotels met een eigen signatuur en hotelontwikkelingen die qua concept en sterclassificatie een aanvulling zijn op het bestaande hotelaanbod. Het groeipotentieel van circa 160 kamers is daarmee een indicatief aantal.

1.9 Stakeholders vragen om nieuw beleid.

Uitbreiding van horeca ligt gevoelig. Om te komen tot een werkbaar nieuw horecabeleid is breed draagvlak onontbeerlijk. Er is daarom gekozen voor intensieve samenwerking met de stakeholders. Bij de totstandkoming van de horecavisie is gedurende het hele traject nauw samengewerkt met o.a. Koninklijke Horeca Nederland afdeling Arnhem, Hotel Overleg Regio Arnhem, Platform Binnenstad Arnhem en de ondernemersverenigingen van de Korenmarkt, Jansplaats en Rijkade.

Kanttekeningen

1.1 Het economische uitbreidingsplafond is bereikt, maar toch wordt horeca-ontwikkeling toegestaan.

Uit de kwantitatieve analyse lijkt voor een aantal segmenten de economische ruimte te zijn opgesoupeerd. We kiezen echter niet voor een horeca-stop. Ondernemers zijn zelf aan zet om invulling te geven aan ontwikkelingen in de markt. Daarnaast is een saldobenadering niet passend, omdat een lunchroom in stadsdeelcentrum Kronenburg niet 1 op 1 concurreert met een lunchroom in de binnenstad. Ook mogen we het ruimtelijk ordeningsbeleid niet inzetten om concurrentieverhoudingen te reguleren. Tot slot blijft investeringsbereidheid van ondernemers achter wanneer geen extra concurrentie meer te verwachten is.

1.2 Uitvoering van de horecavisie is een traject van de lange adem.

Het zal enige tijd duren voordat de doelen uit de visie effect sorteren. De uitgangspunten worden in de verschillende bestemmingsplannen verankerd wanneer deze aan herziening toe zijn. De visie vraagt van sommige percelen en bouwwerken dat de horecafunctie in zijn geheel of gedeeltelijk (een bepaalde horecacategorie) wordt wegbestemd. Om dit traject zonder planschade te doorlopen zal voorzienbaarheid moeten worden gecreëerd, hetgeen geruime tijd in beslag neemt. Daarnaast verleiden we ondernemers om in te spelen op de visie per focusgebied. We verwachten dat de effecten op de lange termijn (5 tot 10 jaar) zichtbaar zijn.

1.4 De Grand cru regels bieden geen objectief toetsingskader.

Anders dan afwijkingsregels zijn de grand cru regels niet objectief. Deze flexibiliteit is van belang om een integrale afweging te maken of toevoeging van een horecaconcept wenselijk is en een bijdrage levert aan de identiteit en kwaliteit van de stad. Uit de gesprekken met de initiatiefnemers en ingediende stukken moet blijken dat de gewenste ontwikkeling een grand cru is.

1.5 Blurring vraagt om handhaving.

Ondernemers vragen niet zozeer om minder regels, maar vragen om een consequente toepassing en handhaving van bestaande regels. Ook op blurring is handhaving van toepassing.

1.6 Het uitbreidingspotentieel van 160 hotelkamers is indicatief.

De berekening van de te verwachten groei is geen wiskundige zekerheid en afhankelijk van verschillende parameters. Ook leert de markt dat veel geplande hotelontwikkelingen uiteindelijk geen doorgang vinden. Daarnaast genereren nieuwe concepten die een toevoeging bieden op het bestaande aanbod ook een

nieuwe (autonome) vraag. We beoordelen daarom op basis van het initiatief hoeveel hotelkamers kunnen worden toegevoegd.

Financiën

Geen beroep op extra financiële middelen.

De voorgestelde uitvoeringsagenda wordt met stakeholders opgepakt. De EZ- activiteiten kunnen binnen de bestaande middelen worden uitgevoerd. Het nader te ontwikkelen handhavingsbeleid vraagt om prioritering van de (handhaving)activiteiten om dit binnen de bestaande middelen uit te voeren.

Uitvoering

Conform uitvoeringsagenda welke is opgenomen in de horecavisie.

Communicatie

De stakeholders worden geïnformeerd over de besluitvorming in de gemeenteraad.

Bijlagen

Bijlage 1 "Mise-en-Place, Arnhemse horecavisie 2017"

Stukken voor gemeenteraad

n.v.t.

Ter inzage stukken voor gemeenteraad

n.v.t.

Besluit van

[Redacted]

Documentnummer

2016.0.061.786

Zaaknummer

2016-12-00257

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 20 december 2016, Cluster Beleid en regie nummer: 2016.0.061.774;

gelet op artikel 147 van de Gemeentewet;

besluit:

1. De horecavisie "Mise-en-place, de Arnhemse horecavisie 2017" vast te stellen.

De griffier,

De voorzitter,

made in [Arnhem]

'MISE-EN-PLACE'

DE ARNHEMSE HORECAVISIE • 2017

Voorwoord

Voor u ligt de Arnhemse horecavisie. Een stuk waarin we als gemeentebestuur richting geven aan de ontwikkelingen op het gebied van horeca in onze prachtige stad. Het is geen eenvoudige opgave om, zonder op de stoel van marktmeester te willen zitten, de juiste koers te bepalen. Toch zijn we daar in mijn ogen goed in geslaagd. Juist door niet alleen te kijken naar kwantiteit van de horeca, maar juist ook de kwaliteit mee te wegen.

De keuze voor de titel van de visie 'mise-en-place' is treffend. Mise-en-place is een vakterm uit de horeca die de voorbereidende werkzaamheden beschrijven. Het zijn werkzaamheden die leiden tot een hogere snelheid van service. Door alles zo goed mogelijk van tevoren klaar te zetten, worden gasten sneller en beter bediend. Feitelijk is deze visie een vorm van mis-en-place waarbij we als gemeente de voorwaarden creëren om horeca-ondernemers en in het verlengde daarvan de horecabezoekers en onze inwoners zo goed mogelijk van dienst te zijn.

Of deze visie bijdraagt aan de doelen die we ermee hebben zal in de praktijk moeten blijken. Net als bij een goede wijn, is het de afdronk die telt. En om in wijntermen te blijven: laten we hopen dat deze horecavisie een regelrechte 'Grand Cru' blijkt te zijn.

Ron König
Wethouder

Samenvatting

Horeca is steeds belangrijker als drager van verblijfskwaliteit en beleving in de stad. Het gaat de consument in toenemende mate om dynamiek, lifestyle, cultuur, beleven en shoppen. Horeca geeft invulling aan deze consumentenbehoefte met als gevolg dat we een toename zien van het horeca aanbod in de stad. Daarom is onderzoek gedaan naar de gewenste horecaontwikkeling in zowel kwalitatieve als kwantitatieve zin. Dit heeft geresulteerd in een ruimtelijk-economische horecavisie die een horecaontwikkeling stimuleert die bijdraagt aan de kwaliteit en identiteit van de stad. De visie is tevens bedoeld als toetsingskader waardoor ondernemers, bewoners en andere belanghebbenden weten waar ze aan toe zijn. Hierin ligt een spanningsveld besloten tussen flexibiliteit en zekerheid. De behoefte om te kunnen innoveren en inspelen op wijzigende marktomstandigheden vraagt om een flexibel beleid. Anderzijds willen bewoners, ondernemers en andere belanghebbenden juist zoveel mogelijk zekerheid over de ontwikkelingen die ze in hun omgeving kunnen verwachten.

In deze visie hebben we het juiste midden gezocht tussen flexibiliteit en zekerheid. We doen dit door:

- Per focusgebied in de stad een kwaliteitsbeeld van de gewenste horeca te schetsen;
- Voor de onderscheiden focusgebieden naast kwalitatieve kaders ook kwantitatieve parameters op te stellen aan de horecaontwikkeling (gedefinieerd in **ontwikkelen**, **consolideren**, **terugdringen**);
- Voor innovatieve en bijzondere concepten geen beperkingen op te leggen.

Dit richtinggevende kader geeft invulling aan de ambitie om de actuele vraag naar horeca te faciliteren, een kwaliteitsimpuls te geven aan de bestaande en nieuwe horeca en levert een bijdrage aan de doelstelling om te behoren tot de Top-10 van meest aantrekkelijke binnensteden van Nederland.

Inhoudsopgave

1. INLEIDING	6	4. INSTRUMENTARIUM	28
1.1 Waarom?	6	4.1 Verleiden	28
1.2 Ambitie	6	4.2 Beleid- en spelregels	28
1.3 Totstandkoming Horecavisie	6	4.3 Ruimtelijk juridisch kader	29
1.4 Terugblik naar vorig beleid	7	4.4 Overlast en openingstijden	32
1.5 Relatie met andere beleidsstukken	7	4.5 Openbare orde, veiligheid & handhaving	32
		4.6 Toegankelijkheid van de horeca	33
HORECA		HOTELS	
2. HORECA ANALYSE	10	5. HOTELS EN ANDERE	
2.1 Benchmark	10	LOGIESVERSTREKKENDE BEDRIJVEN	36
2.2 Trends en Ontwikkelingen	11	5.1 Analyse	36
2.3 Pop-Up Horeca	12	5.2 Benchmark	36
2.4 Analyse uitbreidingspotentieel	13	5.3 Uitbreidingspotentieel	36
3. HORECA VISIE	14	5.4 Bed & Breakfasts	39
3.1 Richtinggevend kader	14	5.5 Airbnb	39
3.2 Uitbreidingspotentieel totaaloverzicht	15	5.6 Short stay & extended stay	39
3.3 Visie per deelgebied	16		
3.4 Ruimte voor innovatie en bijzondere concepten	27	6. UITVOERINGSAGENDA	40

1. INLEIDING

6

Horeca is steeds belangrijker als drager van verblijfskwaliteit en beleving van onze stad. In de afgelopen periode was vooral de recreatieve winkelfunctie in de binnenstad dominant. Nu staat deze functie als gevolg van economische, technologische en maatschappelijke ontwikkelingen onder druk. Het gaat de consument in toenemende mate om dynamiek, lifestyle, cultuur, beleven en shoppen.

Horeca zorgt voor ontmoeting tussen mensen, beleving en ontspanning. Horeca zorgt er ook voor dat bezoekers, van (regio)bewoners tot buitenlandse toeristen, langer in de stad verblijven en deze positiever waarderen. Veel bezoekers hebben een meervoudig bezoekmotief: Zij komen én om te winkelen, én voor het cultuuraanbod, én voor een hapje en een drankje. Een goed horeca-aanbod bevordert daarmee het floreren van andere sectoren, zoals de detailhandel en de cultuursector. De horeca is uiteraard ook een bedrijfssector die voor directe werkgelegenheid zorgt.

1.1 Waarom?

De horeca is een sector van belang voor Arnhem. Arnhem telt 470 horecabedrijven met een totale verkoopvloeroppervlakte van ruim 60.000m². De horeca zorgt voor werkgelegenheid van 2.830 FTE verdeeld over 4.050 banen. Daarmee is de horeca sector een belangrijke werkgever die we moeten koesteren. Naast het economische belang van de sector zelf, speelt de horeca een belangrijke rol in de gastvrijheid van de stad en de economische vitaliteit van de (binnen)stad.

Het huidige horecabeleid 'Gastvrij Arnhem' is vastgesteld in 2005 en biedt weinig handvatten om in te spelen op de trends en ontwikkelingen die op ons afkomen. We zien bijvoorbeeld een toename van horeca bij de entrees van de stad, maar ook steeds vaker op solitaire plekken. Stakeholders vragen daarbij aandacht voor een uitbreidingsplafond, hoewel men erkent dat toevoeging van nieuwe sterke concepten het verzorgingsgebied van Arnhem vergroten en ook de bestaande horeca hier op termijn van profiteert. Daarnaast is in 2015 de nota 'De Arnhemse Binnenstad' vastgesteld. De gemeenteraad heeft daarmee de ambitie uitgesproken weer te gaan behoren tot de top 10 van meest aantrekkelijke binnensteden in Nederland. Daarvoor is een optimale mix van functies detailhandel, horeca, ambachten en cultuur noodzakelijk. Deze horecavisie draagt hier aan bij.

1.2 Ambitie

De ambitie is de actuele vraag naar horeca te faciliteren, een kwaliteitsimpuls te geven aan de bestaande en nieuwe horeca en bijdragen aan de doelstelling om te behoren tot de Top-10 van meest aantrekkelijke binnensteden van Nederland. Daarvoor moeten we ruimte houden voor nieuwe horecaconcepten die een plus geven op het bestaande aanbod en streven we een hogere kwaliteit en meer differentiatie na. De bezoekers aan én beleving van de Arnhemse horeca staan daarbij centraal.

Een keerzijde van de medaille is dat horeca voor overlast kan zorgen. Uitgangspunt is dat er geen onevenredige aantasting van woon- en leefklimaat mag plaatsvinden. Daarnaast moet de bezoeker veilig kunnen recreëren in horeca zonder criminaliteit.

1.3 Totstandkoming Horecavisie

De horecavisie is opgesteld met de horeca-ondernemers en vertegenwoordigers van winkeliers, toeristische sector en binnenstadsbewoners. Uitbreiding van horeca ligt gevoelig. Zowel de sector als bewoners zijn alert op de mate waarin uitbreiding mogelijk wordt gemaakt. Enerzijds vanwege gezonde exploitatiemogelijkheden en anderzijds vanwege mogelijk te verwachten overlast. Om te komen tot een werkbaar nieuw horecabeleid is breed draagvlak onontbeerlijk. Er is daarom gekozen voor intensieve samenwerking.

Bij de totstandkoming van de horecavisie is samengewerkt met o.a. Koninklijke Horeca Nederland afdeling Arnhem, Hotel Overleg Regio Arnhem, Platform Binnenstad Arnhem en de ondernemersverenigingen van de Korenmarkt, Jansplaats en Rijnkade. Goed beleid begint bij kennis en analyse. Daarom is onderzoek gedaan naar de gewenste horecaontwikkeling in Arnhem. Dit onderzoek is de onderlegger van deze visie en bevat zowel een kwantitatieve als een kwalitatieve component. Gedurende dit traject hebben verschillende bijeenkomsten plaatsgevonden waar de resultaten zijn gedeeld met eerder genoemde partijen, horeca-ondernemers en andere belanghebbenden. De input uit deze sessies is gebruikt in de visie, waarbij alle partijen zich coöperatief hebben opgesteld en de samenwerking in dienst hebben gesteld van de doelstellingen die Arnhem nastreeft.

1.4 Terugblik naar vorig beleid

Waar in de nota 'Te Goeder Herberge' (1996) het accent lag op de beheersbaarheid van de horecasector is de nota uit 2005 'Gastvrij Arnhem' vooral economisch ingestoken met de nadruk op werkgelegenheid. Ook de bijdrage van de sector aan de attractiviteit van de stad en stedelijke economie als geheel maakte hier onderdeel van uit.

We hebben geleerd dat het bijbehorende instrumentarium weinig weigeringsgronden bood voor ongewenste horecavestigingen. Daarnaast sloten de gedefinieerde horecacategorieën niet altijd aan bij de ontwikkelingen van de markt. Dit is de reden dat de nieuwe nota tevens een ruimtelijke component bevat en te omschrijven is als een ruimtelijk-economische horecavisie.

1.5 Relatie met andere beleidsstukken

Zowel de nota 'De Arnhemse Binnenstad 2015' en bijbehorende rapportage uit mei 2016, als de detailhandelsvisie Arnhem 2016-2021 hebben de ambitie om Arnhem terug te brengen in de top 10 van Nederlandse winkelsteden. Deze horecavisie maakt

7] onderdeel uit van deze ambitie en draagt bij aan het realiseren van de doelen in het programma Stad op de Kaart en de opgaven Arnhem Werkt en Vitale Binnenstad uit de perspectiefnota. De visie ondersteunt de extra aandacht voor de binnenstad in de Economische Agenda en het icoonprogramma Bruisende Binnensteden in de Uitnodigingsagenda MIRT Arnhem/Nijmegen. Genoemde visies werken naar een compacter kernwinkelgebied en structuurversterking. De horecavisie levert een bijdrage aan deze doelstelling door een visie per deelgebied te presenteren. De keuze uit de detailhandelsvisie om mengvormen tussen detailhandel en andere functies meer mogelijk te maken wordt hier beleidsmatig verankerd. Daarnaast zijn de actielijnen uit de visie 'Korenkwartier: actielijnen naar de toekomst' in de visie opgenomen. Vanzelfsprekend heeft de evenementenvisie ook een directe relatie met deze horecavisie. Goede evenementen bieden exploitatiemogelijkheden voor de horeca en leveren een bijdrage aan de gewenste beleving in de stad.

Het terrassenbeleid dateert uit 2009 en biedt niet meer de handvatten die nodig zijn om te kunnen sturen op gewenste uitstraling en ontwikkelingen in de markt. Daarvoor zal in 2017 nieuw beleid worden opgesteld dat aansluiting zoekt met deze horecavisie en per focusgebied gewenste profielen omschrijft.

[HORECA]

2. ANALYSE

10

Goed beleid begint bij kennis en analyse. Daarom zijn alle horecalocaties in de stad bezocht. De trends & ontwikkelingen, benchmark en vraag- en aanbod-analyse zijn de basis geweest voor het onderzoek naar de gewenste horeca-ontwikkeling in Arnhem. Het aantal bedrijven in de horecasector is de afgelopen vijf jaar met 16% toegenomen naar 570 bedrijven. De werkgelegenheid is de afgelopen vijf jaar gelijk gebleven met 2830 FTE, verdeeld over 4050 banen.

2.1 Benchmark

De benchmark is uitgevoerd met vergelijkbare steden als Amersfoort, Enschede, Den Bosch en Nijmegen. In deze benchmark is de dichtheid van het aantal bedrijven en oppervlakte (m²) per segment vergeleken met de benchmark gemeenten. Hierbij is geen vergelijking met de omzetniveaus van die steden gemaakt.

Uit de benchmark blijkt dat Arnhem relatief veel bedrijven in de drankensector telt, maar het aantal m² horeca per 10.000 inwoners beperkt hoger ligt dan het gemiddelde van de benchmark. De bedrijven zijn dus gemiddeld relatief kleiner dan de benchmark. Daarbij merken we op dat Arnhem een relatief groot verzorgingsgebied heeft.

Op basis van de benchmark zijn de belangrijkste conclusies:

- Arnhem heeft veel horecabedrijven en veel vierkante meters horeca;
- Het aantal bedrijven per 10.000 inwoners is in Arnhem hoog; De groei van het aantal horecabedrijven is in Arnhem beperkt;
- Het aantal m² horeca per 10.000 inwoners is in Arnhem 27% hoger dan in vergelijkbare gemeenten.

Toegespitst op de verschillende segmenten komen de volgende hoofdpunten naar voren:

- Arnhem heeft veel drankverstrekkers;
- Het aantal cafés per 10.000 inwoners is gelijk aan het gemiddelde;
- Het aantal restaurants en het aantal m² restaurants per 10.000 inwoners is vergelijkbaar met de andere steden;

- Arnhem heeft een groot aanbod aan fastservicebedrijven (lunchrooms, ijsalons, shoarma/grillrooms, cafetaria's);
- Arnhem laat over de afgelopen vijf jaar een beperkte groei zien in het aantal fastservicebedrijven.

HORECA TOTAAL	Arnhem	Amersfoort	Enschede	Den Bosch*	Nijmegen
	<i>Horeca DNA(2014)</i>				
Totaal aantal horecabedrijven	478	354	374	454	496
Totale oppervlakte in m ²	82.497	54.558	71.121	151.552	66.961
Totaal aantal horecabedrijven per 10.000 inwoners	31,4	23,2	23,6	30,1	29,1
Totaal aantal m ² per 10.000 inwoners	5.417	3.578	4.486	10.044	3923
Ontwikkeling (2010-2014)	4%	11%	4%	3%	9%
Aantal drankverstrekkers	175	104	137	158	192
Aantal m ² drankverstrekkers per 10.000 inwoners	2.799	1.430	2.755	4.763	1.789
Aantal restaurants	116	115	96	132	130
Aantal m ² restaurants per 10.000 inwoners	1.278	1.121	1.005	1.250	1.376
Aantal fastservicebedrijven	145	93	124	129	135
Aantal m ² fastservicebedrijven per 10.000 inwoners	582	487	519	510	477
Aantal hotels	24	16	7	13	19
Aantal kamers per 10.000 inwoners	60,5	51,4	45,7	36,9	26,4

* de m² in Den Bosch zijn vertekend door de Brabanthallen.

Met behulp van externe expertise is onderzoek gedaan naar het functioneren van de Arnhemse horecasector. De vraag naar en het aanbod van horeca in de gehele stad zijn nauwgezet in kaart gebracht. Voor deze kwalitatieve analyse zijn alle horeca-gelegenheden in de stad bezocht en is een aanbod analyse gedaan waarbij verbeterpunten zijn aangereikt (openbare ruimte, maar ook uitstraling). In hoofdstuk 3 wordt ingegaan op het aanbod, analyse en wensbeeld per focusgebied.

2.2 Trends en Ontwikkelingen

De trends en ontwikkelingen geven de conceptuele ontwikkelingen van horecabedrijven weer, maar ook de ontwikkelingen in het gedrag van de consument. Deze moderne consument is steeds meer op zoek naar beleving. De horecabedrijven spelen in op deze behoeften en zien we tegelijkertijd dat er buiten de branche partijen actief zijn die potentiële horeca-kanten proberen te trekken. De concurrentie om de gunst van de consument is daardoor hevig.

De dynamiek in de horeca is groot, waardoor ondernemers goed op de hoogte dienen te zijn van de wensen van de klant en zijn waardering. Daarbij zijn belangrijke onderwerpen: hippe bezorging; veiligheid; vergrijzing; gezondheid; lokaal & biologisch; authenticiteit & ambacht, duurzaamheid, food & chef lifestyle en Smartphone-isering.

Dit uit zich in de volgende marktontwikkelingen:

- Blurring (mengvormen): naast ondergeschikte horeca zien we steeds vaker combinaties waarbij horeca een meer dan gelijkwaardig aandeel heeft in het geheel.
Voorbeeld: WAAR Smaaklokaal, Bos & Heij.
- Specialisatie: horeca met de focus op een beperkt assortiment of productgroep onderscheiden zich door specialisatie.
Voorbeeld: Barley's Biergarten (bier en kip) en Den Koopman (speciaalbier).
- Transparantie: fysieke transparantie door b.v. een glazen gevel (open karakter) met veel lichtinval.
Voorbeeld Osteria Vicini.
- Terras design: het terras wordt een steeds belangrijker aspect van de bedrijfsvoering. Het functioneert als trekker en uithangbord. Steeds vaker wordt het design van het terras doorgetrokken van binnen naar buiten.

Voorbeeld: Max Brothers.

- Interieur en beleving: inrichting is een steeds belangrijker onderdeel van een concept en vaak hét verkoopargument om bezoekers te trekken. Het versterkt de totaalbeleving van de klant.

Voorbeeld: Stan & Co (Winnaar van de prijs 'Best Restaurant & Bar' tijdens de Entree Hospitality & Style Awards).

- Fastfood wordt ambachtelijk. Hippe frietzaken zijn in opkomst. De ondernemers die mee gaan met de tijd en bereid zijn zich aan te passen hebben de grootste kans op continuïteit.

Voorbeeld: Het Frites Atelier.

- Coffee & Tea Bars. Koffie en theeconcepten in combinatie met gezonde broodjes en sappen zijn in opkomst.

Voorbeeld Starbucks en Mams coffee.

- Hippe Bakery Concepts; brood staat steeds centraler waarbij kwaliteit een belangrijke rol speelt.

Voorbeeld Bakker Hilvers van Eigen Deeg.

- Aziatische AYCE; sterke opkomst Aziatische al you can eat formules (sushi). Goede prijs/kwaliteit verhouding, ook geschikt voor grote groepen.

Voorbeeld: SUMO.

- Fast Casual: Fastservice in een restaurantjasje.

Voorbeeld: Happy Italy.

2.3 Pop-Up Horeca

Pop-up horeca is een fenomeen dat al veel langer voorkomt in landen zoals Engeland, de Verenigde Staten, Cuba en Australië. Het is een concept waarbij horeca tijdelijk op een locatie 'op popt'. Veelal wordt de pop-up horeca ingezet als marketingmiddel voor horecazaken en/of jonge professionals. Ook leegstand of een ludieke actie voor een goed doel kan aanleiding zijn een locatie tijdelijk te gebruiken. De complexiteit bij pop-up horeca is dat het activiteiten van tijdelijke aard zijn, vaak à la minute worden bedacht, soms voor goede doelen worden opgezet en de locaties niet altijd voldoen aan de geldende inrichtingseisen. Conform de huidige wet- en regelgeving dient pop-up horeca aan de reguliere eisen voor horecabedrijven te voldoen.

Veelal wordt de pop-up horeca ingezet als marketingmiddel voor horecazaken en/of jonge professionals. Ook leegstand of een ludieke actie voor een goed doel kan aanleiding zijn een locatie tijdelijk te gebruiken.

Eind 2014 is er door een groep ondernemers het 'Manifest voor de horeca-ondernemer van morgen' ingediend bij de gemeenteraad. In het manifest pleiten de aangesloten partijen, te weten Dynamic Food, New Dutch School, PopupKlup, PUURLand, Stadstuin Kweekland, Stella by Starlight, Stichting Coehoorn Centraal en Buro Bois, voor tijdelijke ontheffingen op het bestemmingsplan voor duurzame horeca bij leegstaande en verwaarloosde locaties.

In 2015 is besloten om per 1-1-2016 medewerking te verlenen aan initiatieven die:

- vernieuwend zijn (dus die op creatieve wijze inspelen op een (lokale) behoefte waarin op dat moment nog niet wordt voorzien) en;
- waarbij de horeca-activiteiten een ondersteunend zijn aan het concept en ondergeschikt zijn aan de hoofdactiviteit.

Concreet houdt dit in: halvering van de leges van **(1)** de planologische afwijking van het bestemmingsplan en **(2)** de horecavergunningen voor bepaalde vernieuwende initiatieven (maximaal 6 maanden) buiten het horeca concentratiegebied.

Tot op heden is er nog geen gebruik gemaakt van de geboden mogelijkheden, omdat veel van de initiatiefnemers zich op andersoortige activiteiten zijn gaan richten.

Daar waar het gaat om de binnenstad hanteren de stakeholders het 'gelijke monniken, gelijke kappen principe' zodat ook de pop-up horeca aan de wettelijke (brandveiligheids)eisen moet voldoen. Ook is afgesproken dat in de binnenstad pop-up horeca als sluitpost van de begroting een ongewenste ontwikkeling is die niet bijdraagt aan de versterking van de positie van de binnenstad.

2.4 Analyse uitbreidingspotentieel

Het uitbreidingspotentieel is onderzocht op basis van een vergelijking tussen potentiële vraag en huidig aanbod. De potentiële vraag is bepaald op basis van het te verwachten aantal bezoekers, (regio)bewoners, studenten e.a., hun bezoekfrequentie en de gemiddelde besteding per bezoek. Hierbij is een minimale omzet per bedrijf vastgesteld aan de hand van berekeningen bij verschillende gemeenten. De resultaten uit deze analyse worden gepresenteerd in de tabel hiernaast.

De belangrijkste conclusie van het onderzoek in kwantitatieve zin is dat er tot en met 2020 weinig groeirimte is voor het totaal aantal horeca vierkante meters. Op basis van het toekomstig omzetpotentieel en de minimale omzet per bedrijf blijkt uit de analyse dat er voor de restaurantsector uitbreidingsmogelijkheden zijn, terwijl voor de dranken- en fastservicesector een krimp wordt geadviseerd. Dit resulteert in een advies voor een stadsbrede krimp van in totaal 4.465 horeca vierkante meters (ca. 27 bedrijven), dat verdeeld over de onderscheiden segmenten onderstaand beeld geeft. Het volgende hoofdstuk laat zien hoe we omgaan met deze kwantitatieve analyse.

Restaurantsector	Op basis van analyse advies voor groei van 2.158 m ² , ofwel ca. 13 bedrijven
Drankensector	Op basis van analyse advies voor krimp van 5.576 m ² , ofwel ca. 24 bedrijven
Fastservicesector	Op basis van analyse advies voor krimp van 1.046 m ² , ofwel ca. 16 bedrijven

UITBREIDINGSPOTENTIEEL TOT 2020	Restaurant	Dranken	Fastservice	Totaal
Omzetpotentieel	€ 70.424.350	€ 32.251.064	€ 41.167.700	€ 143.843.115
Minimale omzet per bedrijf	€ 525.000	€ 235.000	€ 240.000	€ 324.767
Plafond aantal bedrijven (omzetpotentieel / omzet per bedrijf)	134	137	172	443
Bedrijven huidig	121	161	188	470
Uitbreidingsruimte 2016-2020	13	-24	-16	-27
Groei per jaar	3	-5	-3	-5
Groei% aantal bedrijven 2016-2020	11%	-15%	-9%	-5,8%
Perspectief: Groei% 2010-2014	8%	-5%	5%	1,4%
Bedrijven per 10.000 inwoners 2020	8,5	8,7	10,9	28,1
Perspectief: bedrijven per 10.000 inwoners huidig Arnhem	7,9	10,6	12,3	30,9
Perspectief: Bedrijven per 10.000 benchmark Amersfoort	7,0	6,0	6,9	19,9
Perspectief: Bedrijven per 10.000 benchmark Enschede	5,7	7,5	9,0	22,2
Perspectief: Bedrijven per 10.000 benchmark Den Bosch	8,2	9,6	9,4	27,2
Perspectief: Bedrijven per 10.000 benchmark Nijmegen	7,1	9,8	9,3	26,3
Uitbreidingsruimte in vierkante meters (bedrijven x gem. m ²)	2158	-5.576	-1046	-4.465
Totaal vierkante meters 2020	22.024	32.206	10.898	65.127
Omzet per vierkante meter Arnhem	€ 3.198	€ 1.001	€ 3.778	€ 2.209
Perspectief: Omzet per vierkante meter Nederland	€ 3.227	€ 814	€ 4.154	€ 1.916
Omzet per bedrijf in NL	€ 532.455	€ 183.221	€ 282.488	€ 312.831

3. HORECA VISIE

14

De horecavisie kan worden beschouwd als een uitvloeisel van 'de Arnhemse binnenstad 2015' en houdt nauw verband met de detailhandelsvisie. In deze visie wordt ingezet op een gastvrije binnenstad met een aantrekkelijk verblijfsklimaat door een mix van functies. De ambitie is weer te gaan behoren tot de top 10 van meest aantrekkelijke binnensteden in Nederland. De horeca vervult een belangrijke rol om de doelstellingen voor de binnenstad te bereiken. Kwalitatief hoogwaardige horeca, innovaties en mixfuncties zijn daarbij van groot belang. De duurzame winkelstructuur mag daarbij niet worden aangetast. Dit uitgangspunt is ook van toepassing op de horeca-ontwikkeling in stadsdelen en de stadsdeelcentra Presikhaaf en Kronenburg.

Het primaat ligt in de binnenstad, maar ook in Presikhaaf en Kronenburg speelt horeca een belangrijke rol voor de levensvatbaarheid van de gebiedsverzorgende winkelcentra. De horeca biedt hier mogelijkheden elkaar te ontmoeten op wijkniveau en voorzieningen te clusteren ten behoeve van een gedegen wijkfunctie. De stadsdeelcentra hebben een wijkoverstijgende functie, waarbij de horeca mogelijkheden biedt het enigszins monofunctionele karakter van deze centra te doorbreken.

De gemeente Arnhem wil met behulp van deze ruimtelijk-economische horecavisie een horecaontwikkeling stimuleren die bijdraagt aan de kwaliteit en identiteit van de stad. De visie is tevens bedoeld als toetsingskader waardoor ondernemers, bewoners en andere belanghebbenden weten waar ze aan toe zijn. Hierin ligt een spanningsveld besloten tussen flexibiliteit en zekerheid. De behoefte om te kunnen innoveren en inspelen op wijzigende marktomstandigheden vraagt om een flexibel beleid. Anderzijds willen bewoners, ondernemers en andere belanghebbenden juist zoveel mogelijk zekerheid over de ontwikkelingen die ze in hun omgeving kunnen verwachten.

In deze visie hebben we het juiste midden gezocht tussen flexibiliteit en zekerheid. We doen dit door:

- *Per focusgebied in de stad een kwaliteitsbeeld van de gewenste horeca te schetsen;*
- *Voor de onderscheiden focusgebieden naast kwalitatieve kaders ook kwantitatieve parameters op te stellen aan de horecaontwikkeling (ontwikkelen, consolideren en terugdringen);*
- *Voor innovatieve en bijzondere concepten geen beperkingen op te leggen*

3.1 Richtinggevend kader

De visie stelt met de ruimtelijk-economische nota een richtinggevend kader voor. Het kader bevat zowel een kwantitatieve als een kwalitatieve component, op basis van een geactualiseerde omschrijving van de verschillende horecacategorieën. Uit de kwantitatieve analyse lijkt voor een aantal segmenten de economische ruimte te zijn opgesoupeerd. We gaan echter niet over tot het stellen van een absoluut maximum horeca m² voor de stad als geheel of per segment om individuele aanvragen aan te toetsen.

Dit doen we om de volgende redenen:

- Bijvoorbeeld een lunchroom in stadsdeelcentrum Kronenburg niet 1 op 1 concurreert met een lunchroom in de binnenstad. Een saldobenadering is hier niet passend en zou zelfs ten koste kunnen gaan van een ontwikkeling die we juist willen stimuleren.
- We ondernemers de mogelijkheid willen bieden snel en adequaat in te spelen op kansen en omstandigheden in de markt. Dit doen we door daar waar horeca activiteiten in bestemmingsplannen zijn toegestaan, deze vrijwel altijd onderdeel te laten zijn van een gemengde bestemming waarbinnen verschillende gebruiksfuncties mogelijk zijn.
- Het ruimtelijke ordeningsbeleid volgens vaste jurisprudentie niet mag worden ingezet om concurrentieverhoudingen te reguleren. Dat het rendement van

horecabedrijven onder druk komt te staan is op zichzelf onvoldoende reden om medewerking aan nieuwe ontwikkelingen te weigeren.

- Investeringsbereidheid van ondernemers kan uitblijven, omdat zij bij maximering weinig concurrentie meer kunnen verwachten in het gebied.

De andere kant is dat onbeperkte toevoeging van horeca niet gewenst is, omdat dit zal leiden tot vershraling van het aanbod. Ondernemers met een marginale exploitatie hebben te weinig middelen om te innoveren of te investeren. Hierdoor ontstaan veel bedrijven met een marginale uitstraling, die op prijs concurreren. Dit past niet bij de gewenste kwalitatieve uitstraling van de gastvrije stad.

*In dit richtinggevende kader kiezen we op basis van deze overwegingen om de kwantitatieve ruimte per segment te bepalen in termen van **ontwikkelen**, **consolideren** of **terugdringen**.*

Voor de kwalitatieve analyse is per focusgebied beoordeeld welke horecacategorie in welk gebied het meest kansrijk is en het beste past bij het 'DNA van een gebied'. Hoe beter de functies in een bepaald gebied op elkaar aansluiten, hoe hoger de kwaliteit van dit gebied wordt. In het ene gebied kan kwaliteit een concentratie van restaurantconcepten betekenen die samengaat met bijvoorbeeld theaterbezoek. In het kernwinkelgebied is dat ondergeschikte daghoreca. Dit is vertaald in toekomstvisie voor het betreffende focusgebied. Daarna worden deze in de relevante nieuwe bestemmingsplannen opgenomen. We kiezen daarmee voor een gebiedsgericht beleid waarbij we vooral beoordelen in hoeverre de horeca een toegevoegde waarde heeft voor (de gebruikers van) het gebied, mede gezien de functies in de omgeving.

3.2 Uitbreidingspotentieel totaaloverzicht

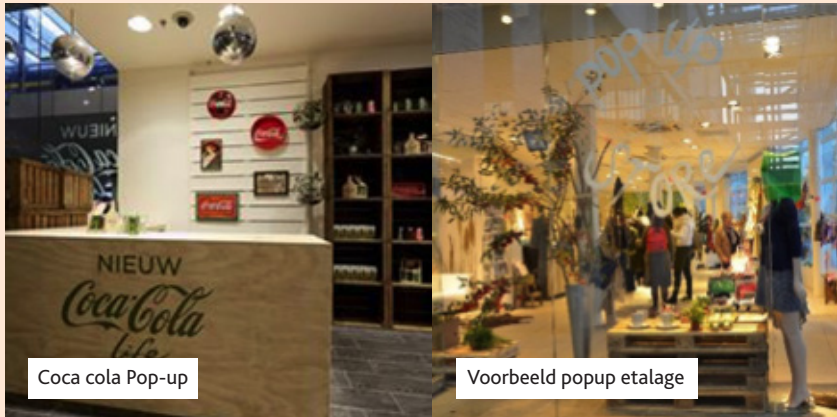
De kwantitatieve analyse is vertaald naar een per segment en focusgebied in de tabel hiernaast. Dit is gedefinieerd in termen van: *ontwikkelen*, *consolideren* en *terugdringen*.

Horecagebieden Van Spronsen	CATEGORIE A: Fast-service licht	CATEGORIE A2: Fast-service zwaar	CATEGORIE B: Restaurant	CATEGORIE C1: Dranken licht	CATEGORIE C2: Dranken zwaar
Stationsgebied	●	●	●	●	N.v.t.
Korenkwartier	●	●	●	●	●
Jansplein / Jansplaats e.o.	●	●	●	●	●
Winkelgebied	●	●	●	●	N.v.t.
Markt	●	●	●	●	N.v.t.
Rijnkade	●	●	●	●	N.v.t.
Spijkerkwartier	●	●	●	●	N.v.t.
Klarendal & Sint Marten	●	●	●	●	N.v.t.
Overige gebieden					
Winkelcentra Kronenburg & Presikhaaf	●	●	●	●	N.v.t.
Industrieterreinen en gebieden	●	●	●	●	N.v.t.
Woonwijken	●	●	●	●	N.v.t.
Stadsdelen					
Overig CSA	●	●	●	●	N.v.t.
Presikhaaf	●	●	●	●	N.v.t.
Noord-Oost	●	●	●	●	N.v.t.
Noord-West	●	●	●	●	N.v.t.
Malburgen	●	●	●	●	N.v.t.
VKR	●	●	●	●	N.v.t.
Elden en De Laar	●	●	●	●	N.v.t.
Schuytgraaf en Elderveld	●	●	●	●	N.v.t.
● <i>ontwikkelen</i> ● <i>consolideren</i> ● <i>terugdringen</i>					

3.3 Visie per deelgebied

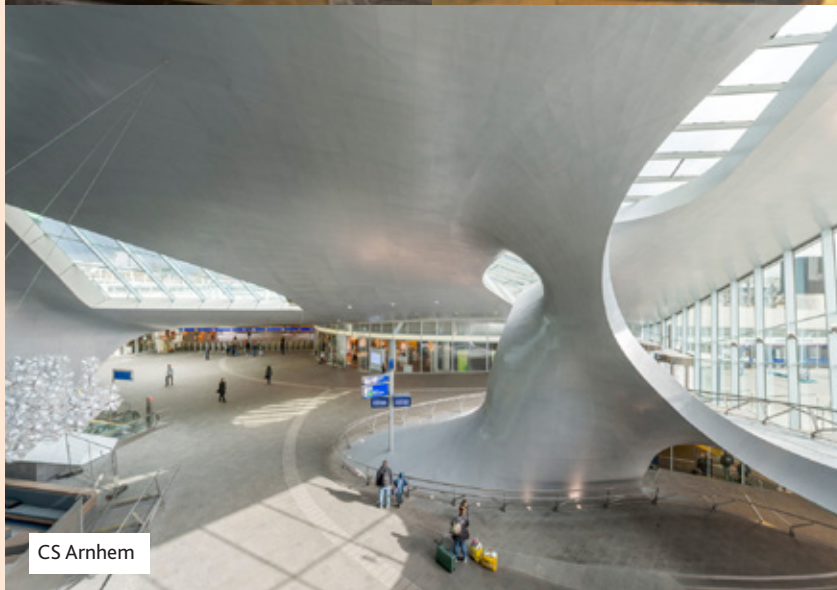
De kwalitatieve en kwantitatieve component komen samen in de visie per focusgebied. We stellen vast welke horecacategorie in welk deelgebied het meest kansrijk is en past bij het DNA en functie van het gebied. We geven hierbij een opsomming van 9 focusgebieden. Voor de stadsdelen, woonwijken en industriegebieden is geen specifieke visie opgenomen, omdat het zwaartepunt in deze gebieden niet op horeca is gevestigd. Vanzelfsprekend heeft de horeca hier wel een functie voor de dagelijkse boodschappen (voorzieningen) en ontmoetingsfunctie in de wijk. We nemen daarom ook de flexibiliteit om in lijn met de detailhandelsvisie te bepalen welke ontwikkeling in deze gebieden noodzakelijk is voor de leefbaarheid van de wijk en levensvatbaarheid van winkelcentra.

Coca cola Pop-up

Voorbeeld popup etalage

CS Arnhem

ONTWIKKELINGSVISIE

Horecagebieden van Spronsen	Categorie A: Fast-service licht	Categorie A2 Fast-service zwaar	Categorie B: Restaurant	Categorie C1 Dranken licht	Categorie C2 Dranken zwaar
Stationsgebied	●	●	●	●	N.v.t

“Het Centraal Station van Oostelijk Nederland met opvallende architectuur en dito food-service concepten.”

Visie

- Welkomstfunctie: take-away en fastservice.
- Innovatief: mengformules horeca / detailhandel.
- Link architectuur en mode: Food & Fashion / Pop-up Kitchen & Bar/ Fashion events / Central Catwalk.
- Focus: fast-casual / laagdrempelige concept.
- ‘Grand cru’: innovatieve food-concepten: gezonde, groene fastservice / juicebars, coffeebars, healthy fastfood (saladebars).
- Hotelfunctie is van toegevoegde waarde.

Kwantitatief

- Fast-service: consolidatie.
- Dranken aanbod categorie: terugdringen.
- Restaurants: ontwikkelen op fast-casual niveau.

Café de Barron

Korenmarkt

ONTWIKKELINGSVISIE

Horecagebieden van Spronsen	Categorie A: Fast-service licht	Categorie A2 Fast-service zwaar	Categorie B: Restaurant	Categorie C1 Dranken licht	Categorie C2 Dranken zwaar
Korenkwartier	●	●	●	●	●

“Het terrassen- en uitgaansplein van Arnhem met rijke historie!”

Visie

- Versterken imago; ‘Dé uitgaansplaats van de regio’.
- Culturele link met Modestad / Sexy / Appeal verduidelijken.
- Kwaliteitsverhoging van fastservice aanbod.

Kwantitatief

- Dranken licht (café) en dranken zwaar (uitgaansaanbod) verder uitbreiden (voorwaarde: onderscheidend ten opzichte van bestaand aanbod).
- Restaurantconcepten toestaan (voorwaarde: meegaan in uitgaansfeer in avonden).
- Openingstijden continueren.
- Fastservice licht (overdag) terugdringen.
- Fastservice zwaar (avond en nacht) consolideren.

Horecaconcentratie op de Korenmarkt

- Door concentratie van horeca op de Korenmarkt (vóór en naast de Korenbeurs) ontstaat één kwalitatief horeca- en uitgaansgebied binnen het Korenkwartier.

- Gebruik maken van de (reeds aanwezige) naamsbekendheid én potentie van de Korenmarkt.
- Sterk inzetten op juiste uitstraling, behouden en uitlichten historische gevels

Korenbeurs als een sleutelpositie

- De Korenbeurs vervult een sleutelpositie om de gewenste mix van functies te bereiken.
- De Korenbeurs fungeert als voorbeeld voor de toekomstige richting van het gebied.
- Kiezen voor invulling die de dagfunctie ter plekke versterkt.

Aanloopstraten en entrees

- Uitnodigende entree tot de Korenmarkt, zodat bezoekers naar de Korenmarkt worden 'getrokken'.
- Openbare orde en veiligheidssituatie in de aanloopstraten verbeteren.
- Verbeteren van de attractiviteit en het uitnodigend maken van de Korenstraat, Pauwstraat, Munterstraat, Luthersestraat, Hoogstraat en Korte Hoogstraat.

Transformatie

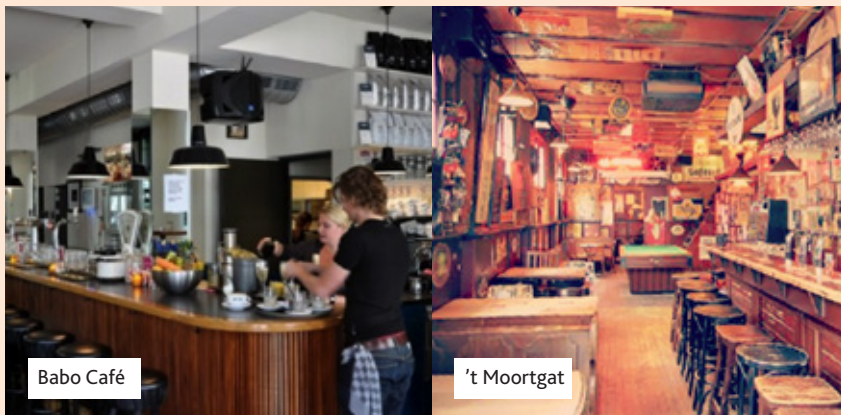
- Leegstaande panden en gebieden met desolate indruk transformeren naar dagfuncties op de begane grond (flexwerken / winkels etc.), met daarboven woonruimte.
- Behouden en uitlichten van historische gevels.

Duizelsteeg

- Ontwikkelen van een attractieve restaurantstraat met focus op kleinschalige, intieme en sfeervolle restaurantjes.

Varkensstraat

- Een mix van wonen, cultuur, leisure en 'daghoreca' moet bijdragen aan zowel het straatbeeld, openbare orde, veiligheid en levendigheid van het gebied.
- Varkensstraat geleidelijk uit het horecaconcentratiegebied halen.

Babo Café

't Moortgat

Bar Florian

ONTWIKKELINGSVISIE

Horecagebieden van Spronsen	Categorie A: Fast-service licht	Categorie A2 Fast-service zwaar	Categorie B: Restaurant	Categorie C1 Dranken licht	Categorie C2 Dranken zwaar
Jansplein/ Jansplaats e.o.	●	●	●	●	●

“Culinaire en bourgondische wandeltocht voor 30+-ers”

Visie

- Restaurant- en cafémilieu met kwaliteitsuitstraling; specialiteiten cafés en restaurants met goede uitstraling.
- Specifieke formules toestaan mits bijzonder en onderscheidend concept.
- Verbeteren imago en bekendheid.
- Events inzetten op jazz / cultuur / fashion.

Kwantitatief

- Fast-service minder wenselijk.
- Restaurant aanbod laten toenemen.
- Dranken aanbod consolideren vanwege totaal aanbod.

Koningstraat

Frites Atelier

WAAR

ONTWIKKELINGSVISIE

Horecagebieden van Spronsen	Categorie A: Fast-service licht	Categorie A2 Fast-service zwaar	Categorie B: Restaurant	Categorie C1 Dranken licht	Categorie C2 Dranken zwaar
Winkelgebied	●	●	●	●	N.v.t.

“Ontdekkingstocht van leuke winkels en horeca-parels...”

Visie

- Schakel met detailhandelsvisie.
- Winkels open = Horeca open.
- Terrassen en schakelpunten zorgen voor loop en sfeer.
- Innovatief winkelaanbod & mengvormen (voorwaarden).
- Innovatief horeca-aanbod (dag-georiënteerd) met opvallende terrassen sterk voor winkelgebied en bezoek als *mengvormen, coffeeshops, juiceconcepten*.
- Aandacht voor link Arnhem modestad.

Kwantitatief

- Fastservice licht toestaan, indien dit op andere plekken wordt teruggedrongen.
- Fastservice zwaar, restaurant en dranken licht consolideren (mits openingstijden overeenkomen).
- Avond openstelling op zich geen bezwaar, mits overlast en bereikbaarheid gewaarborgd is.
- *Voorbeeld 1: Grillroom in winkelstraat sluit niet aan bij gebruiker.*
- *Voorbeeld 2: Restaurant-concept in winkelgebied geeft praktische bezwaren en is overlast gevoelig.*

ONTWIKKELINGSVISIE

Horecagebieden van Spronsen	Categorie A: Fast-service licht	Categorie A2 Fast-service zwaar	Categorie B: Restaurant	Categorie C1 Dranken licht	Categorie C2 Dranken zwaar
Markt	●	●	●	●	N.v.t.

“Markt wordt de stads-huiskamer van Arnhem.”

Visie

- Restaurant, grand-café en fast-service strip als aansluiting op het winkelgebied en markt met dag-rond geopende horeca.
- Laag en middensegment aanbod met specifiek karakter.
- Doorgang Sabelpoort uitnutten voor verbinding met Rijnkade, Paviljoen en witte vloot.
- Gebruik van de Markt stimuleren met warenmarkt en activiteiten.

Kwantitatief

- Inzetten op dag-rond geopende horeca. Met name restaurant, grand-café, eetcafé of café concepten.
- Fastservice licht toestaan vanwege de dag-functie en toegankelijkheid.

Rijnkade

ONTWIKKELINGSVISIE

Horecagebieden van Spronsen	Categorie A: Fast-service licht	Categorie A2 Fast-service zwaar	Categorie B: Restaurant	Categorie C1 Dranken licht	Categorie C2 Dranken zwaar
Rijnkade	●	●	●	●	N.v.t

“Avenue Méditerranée in Arnhem!”

Visie

- Inzetten op versterking strip met kade-karakter.
- Terrasuitstraling over-the-top mogelijk maken. Vanaf de bruggen en aanrijroutes zichtbaar. Poort-functie.
- Meer herkenbaarheid & marketing.
- Kansen die witte vloot biedt verzilveren voor horecabezoek.
- Paviljoen positioneren als trekker van het gebied.

Kwantitatief

- Restaurant aanbod verder ontwikkelen.
- Rest van categorieën consolideren. Uitzondering hierop vormen Bar & Kitchen concepten (feitelijk restaurants) met mediterrane uitstraling. *Indien elders teruggedrongen, hier weer toestaan.*

TAPE

Steenstraat

ONTWIKKELINGSVISIE

Horecagebieden van Spronsen	Categorie A: Fast-service licht	Categorie A2 Fast-service zwaar	Categorie B: Restaurant	Categorie C1 Dranken licht	Categorie C2 Dranken zwaar
Spijkerkwartier	●	●	●	●	N.v.t.

“De rauwe wijk met no-nonsense concepten voor echte Arnhemmers.”

Visie

- Wijk met karakter en sterke bewonersclub.
- Signatuur concepten / lokaal gebonden.
- Innovatieve concepten (op het randje).
- Mix cultuur en mengvormen kansrijk.
- Fastservice innovatie: bijvoorbeeld haut-friture of moderne grill concepten (bijv. Bulls & Dogs).
- Innovatieve barconcepten (indien elders inkrimping).
- Mengvormen mogelijk maken (voorwaarden).
- Ontwikkeling restaurantstrip Muis-sacrum in combinatie met ‘culinaire’ imago. Cultuur & Culinair.

Kwantitatief

- Restaurant aanbod toestaan
- Fastservice en dranken licht consolideren.

Sugar Hill

Café Caspar / Hotel Modez

ONTWIKKELINGSVISIE

Horecagebieden van Spronsen	Categorie A: Fast-service licht	Categorie A2 Fast-service zwaar	Categorie B: Restaurant	Categorie C1 Dranken licht	Categorie C2 Dranken zwaar
Klarendal en Sint Marten	●	●	●	●	N.v.t.

“Hippe concepten in het Modekwartier!”

Visie

- Modekwartier eigen gezicht en ontwikkeling.
- Creatieve concepten aanjagen.
- Ruimte voor specifieke niche-formules: mode / local-product by local-heroes.
- Mengformules, concepten met sterk culturele inbreng, culinaire streetfood zijn welkom. *Voorbeeld: Sugar Hill.*
- Mode-signatuur duidelijker in straatbeeld inbrengen.

Kwantitatief

- Restaurant concepten toestaan in alle vormen en maten.
- Fast-service en drankensector consolideren.

Winkelcentrum Kronenburg

Impressies Winkelcentrum Presikhaaf

ONTWIKKELINGSVISIE

Horecagebieden van Spronsen	Categorie A: Fast-service licht	Categorie A2 Fast-service zwaar	Categorie B: Restaurant	Categorie C1 Dranken licht	Categorie C2 Dranken zwaar
Winkelcentra Kronenb./Presikh.	●	●	●	●	N.v.t.

Visie

- Stadsdeelcentra voor dagelijkse en niet-dagelijkse boodschappen met regionale functie.
- Sociale rol, leef-kwaliteit mbt horeca.
- Sfeervol en gezond aanbod, kwalitatieve uitstraling en actief ondernemerschap nodig.
- Horeca heeft rol in doorbreken enigszins monofunctionele karakter.

Kwantitatief

- Fastservice licht toestaan (gezonde, dag-georiënteerde formules).
- Fastservice zwaar consolideren. Kwaliteitsniveau en uitstraling promoten.
- Restaurantconcepten toestaan (kleinschalig, toegankelijk).
- Dranken licht consolideren.

3.4 Ruimte voor innovatie en bijzondere concepten

De visies per focusgebied geven goed weer welke horecacategorieën we in welke gebieden graag zien ontwikkelen, consolideren of terugdringen. Naast deze uitgangspunten zijn er uitzonderingen op dit uitbreidingspotentieel. We willen ruimte houden om innovatieve concepten, die een autonome vraag realiseren en het verzorgingsgebied vergroten, te vestigen in onze stad.

Deze bijzondere concepten die een speciale toevoeging bieden op het bestaande horeca-aanbod in de stad vatten we samen onder de 'Grand cru' spelregels. Grand cru is een in de wijnbouw gebruikte term die letterlijk 'grote oogst' betekent. De term 'groot' slaat daarbij op de kwaliteit en geeft daarbij het bijzondere karakter aan van de concepten die we onder het toetsingskader kunnen vestigen.

Ook in de periferie willen we mogelijkheden behouden om eventuele nieuwe horeca met ligging aan de snelwegen te vestigen. Deze vallen buiten het uitbreidingspotentieel omdat deze horeca vanwege de passantenstroom en aanlegpercentage in een autonome vraag voorzien. Vanuit dit perspectief zien we tevens mogelijkheden voor gebiedsoverstijgende horeca op bedrijventerreinen en andere solitaire plekken die in een autonome vraag voorzien, niet concurreren met de binnenstad en niet gefaciliteerd kunnen worden op een andere locatie in Arnhem. De horecafunctie mag voor de primaire functies op bedrijventerreinen geen beperkingen opleveren en mag er geen aantasting van het leefmilieu (overlast) optreden. Deze toetsing vindt plaats aan de hand van de spelregels die zijn opgesteld in de visie op Transformatie.

Ondersteunende horeca (incl. de mogelijkheid voor overnachtingen) aan leisure & recreatiebieden, alsmede aan culturele instellingen, dierentuin en natuurparken vallen ook niet onder het uitbreidingspotentieel. Deze trekken voornamelijk een eigen markt en wordt de horeca over het algemeen gekoppeld aan het bezoek van de toeristische functie. Maatwerk moet daarbij uitwijzen of horeca die niet direct gekoppeld is aan het bezoek van de toeristische functie wenselijk is.

“We willen immers te allen tijde ruimte houden om innovatieve concepten, die een autonome vraag realiseren en het verzorgingsgebied vergroten, te vestigen in onze stad.”

4. INSTRUMENTARIUM

28

Om uitvoering te geven aan de visie hebben we instrumentarium nodig. Dit doen we aan de hand van verleiden, beleid- en spelregels en het ruimtelijk juridisch kader.

4.1 Verleiden

Het realiseren van deze visie vraagt om enthousiasme en doorzettingsvermogen bij alle partijen die er bij betrokken zijn: initiatiefnemers die voor impulsen en levendigheid zorgen, ondernemers met ondernemersgeest, vastgoedeigenaren met durf en realisme en een overheid die samenbrengt, faciliteert en regels hanteert in de geest van de wet.

De betrokkenheid van stakeholders bij de totstandkoming en uitwerking van deze visie is belangrijk om gevestigde ondernemers uit een gezamenlijke ambitie te verleiden om invulling te geven aan de visie. Meer invloed kunnen we aanwenden bij het vestigen van nieuwe ondernemers met een horecaconcept. Op basis van de visie kunnen we vaststellen welk concept het beste in welk focusgebied kan landen en welke gewenste uitstraling we daarbij beogen, zodat het DNA en functie van het focusgebied het beste tot zijn recht komt. De gesprekken die de gemeente voert met ondernemers met een vestigingswens zijn daarvoor cruciaal. Ook de herijking van het terrassenbeleid in 2017 zal aansluiting zoeken bij de horecavisie en per focusgebied gewenste profielen presenteren.

We verleiden de organische ontwikkeling vanuit de kerntaken. Het ruimtelijke kader dat tot organische ontwikkeling moet uitnodigen creëren we door te investeren in de openbare ruimte. Daarnaast zetten we het gemeentelijk vastgoed strategisch in. De focus ligt daarbij op kwaliteit, continuïteit en veiligheid. Aantrekkelijke openbare ruimte lokt gebiedsinitiatieven uit en worden investeerders, eigenaren en ondernemers verleid te investeren in vastgoed en bijbehorende kwaliteit. Goede vestigingscondities lokken daarmee marktinitiatieven en marktinvesteringen uit.

4.2 Beleid- en spelregels

De beleid- en spelregels bieden handvatten om initiatieven te toetsen aan de gewenste horecaontwikkeling in de stad. Uitgangspunt is een faciliterende overheid zonder onnodige regels.

4.2.1 Grand Cru

De keuze voor gerichte versterking van de gesegmenteerde horecagebieden heeft consequenties. Wanneer er initiatieven komen die niet passen binnen de visie, kan niet worden meegewerkt.

Deze keuze kan ook een kans opleveren. Bij een initiatief dat als een 'Grand cru' kan worden beschouwd, kan wel medewerking worden verleend. Dit zijn horecabedrijven die qua karakter, uitstraling, ligging of concept bijdragen aan een sterke uitstraling van het gebied en die vanwege uniciteit iets toevoegen aan het bestaande aanbod in de stad of de regio. Een sterrenrestaurant bijvoorbeeld. Ook marginale uitbreiding van de oppervlakte van bestaande horeca-inrichtingen in consolidatiegebieden hoeft niet per definitie in strijd te zijn met het beleid. Een bijzondere omstandigheid kan zijn gelegen in de verwachting dat het woon- en leefklimaat zal verbeteren door een kwalitatieve verbetering van een horecagelegenheid. Bij beoordeling van aanvragen kijken we daarom zoveel mogelijk naar de specifieke omstandigheden.

Een horecaconcept kan als een 'Grand cru' worden beschouwd bij twee of meer van de volgende uitgangspunten:

- *Het concept dient iets toe te voegen aan het bestaande aanbod (uniciteit);*
- *Het zijn bewezen succesformules, zowel internationaal als nationaal;*
- *Kopstukken qua ondernemer/gezicht (sterrenchef, top-dj);*
- *Het betreft een topmerk (ook branchevreemd);*
- *Concept komt veelvuldig voor in de vakliteratuur en andere media;*
- *'s Werelds/'s lands eerste, grootste, diepste, hoogste.....;*
- *Het betreft een ontwikkeling op een strategische sleutellocatie;*
- *Het betreft een initiatief dat het Arnhems erfgoed toegankelijk maakt en voor het voetlicht brengt.*

Met behulp van deze uitgangspunten hebben we de mogelijkheid om gemotiveerd van het gestelde richtinggevende kader af te wijken.

4.2.2 Blurring

Blurring, het vermengen van functies, is een ontwikkeling van deze tijd. Winkeliers, dienstverleners en horeca-ondernemers maken steeds vaker de combinatie met horeca en andersom. Ook bij culturele instellingen en attracties zijn in toenemende mate horeca-activiteiten te vinden. Het kan positief bijdragen aan het vestigingsklimaat voor ondernemers. Het maakt de winkel aantrekkelijker voor de consument en een langere verblijftijd in een winkel zorgt voor een toename van het aantal koopmomenten.

Het is vaste jurisprudentie dat op basis van een detailhandelsbestemming geen ondersteunende danwel ondergeschikte horeca is toegestaan. In dit kader is in 2006 de Beleidsnotitie horeca-activiteiten in winkels ontwikkeld om ondersteunende horeca in winkels onder omstandigheden toch mogelijk te maken. In deze visie worden de voorgenoemde beleidsstukken geactualiseerd.

Deze spelregels maken ondergeschikte horeca in een winkel mogelijk; zij zijn gericht op het behoud van de uitstraling van de hoofdfunctie als winkel en het voorkomen van overlast voor de omgeving.

Meldingsplicht blurring

De ondernemer meldt zijn voorgenomen activiteiten bij de afdeling vergunning en handhaving. Deze melding per email kan naar gemeente@arnhem.nl t.a.v. de afdeling vergunning en handhaving. De melding gaat vergezeld met een op schaal ingetekende plattegrond en een korte planomschrijving. Aan de melding zijn geen kosten verbonden.

Vergunningsplicht en handhaving

Als niet wordt voldaan aan één of meer voorwaarden -of de aanvrager wil een groter deel dan 25% aan horeca-activiteiten- dan is er geen sprake meer van een mengformule, maar is er sprake van een vergunningsplichtige activiteit in de vorm van een exploitatievergunning. Er zal gehandhaafd worden als er misbruik wordt gemaakt van de voorwaarden.

Voor ondernemers die voedsel bereiden zijn de eisen van het Activiteitenbesluit van toepassing. Tevens moet de ondernemer aan alle wettelijke brandveiligheidseisen voldoen.

Als aan de volgende spelregels wordt voldaan dan is blurring toegestaan en is er geen exploitatievergunning nodig:

- *de horeca-activiteiten zijn duidelijk ondergeschikt aan de hoofdactiviteit;*
- *de openingstijden van de horeca-activiteit zijn aangepast aan de openingstijden van de hoofdactiviteit (Winkeltijdenwet);*
- *de toegang tot de horeca-activiteit is dezelfde als voor de hoofdactiviteit; er is dus geen aparte ingang;*
- *het aantal m² ondersteunende horeca is gemaximeerd ten opzichte van de hoofdfunctie. Maximaal 25% van de verkoopvloeroppervlakte van een winkel mag worden gebruikt voor horecavoorzieningen waarbij een feitelijk maximum van 35m² geldt. Dit maximum is gebaseerd op het Besluit Eisen Inrichtingen Drank- en Horecawet waarin staat dat een horecalocaliteit minimaal 35m² groot is;*
- *Er mag géén alcohol geschonken worden. Dit is voorbehouden aan horecabedrijven die moeten beschikken over een Drank- en Horecawetvergunning;*
- *De horecaruimte mag niet verhuurd worden aan derden ten behoeve van bijeenkomsten van persoonlijke aard;*
- *Geen parkeer-, stank- of geluidsoverlast;*
- *Omdat er sprake is van detailhandel is het verboden een terras te plaatsen.*

4.3 Ruimtelijk juridisch kader

De uitgangspunten van het richtinggevend kader worden in de verschillende bestemmingsplannen die Arnhem rijk is verankerd. Deze integratie zal plaatsvinden op de momenten dat de verschillende plannen aan herziening toe zijn. Dit betekent dat de effecten van de keuzes die in deze visie worden gemaakt met betrekking tot vestigingsmogelijkheden niet direct zullen optreden.

Een bestemmingsplan regelt onder andere welke functies op de verschillende percelen en in bouwwerken zijn toegestaan. Deze visie vraagt van sommige percelen en bouwwerken dat de horecafunctie in zijn geheel of gedeeltelijk (een bepaalde

horecacategorie) wordt wegbestemd. De gemeente heeft hiervoor een publiekrechtelijke bevoegdheid. Om hier uitvoering aan te geven heeft de gemeente grofweg drie opties:

1. Actief uitkopen: Huidige panden die in gebruik zijn als horecafunctie, maar niet gewenst zijn uitkopen.
2. Planschade accepteren: Voor percelen en bouwwerken die nu niet in gebruik zijn als horecafunctie, functie wegbestemmen met mogelijke planschade als gevolg.
3. Voorzienbaarheid creëren: De marsroute naar passieve risicoaanvaarding. Hierdoor is het voor de initiatiefnemer niet of beperkt mogelijk om planschade te verhalen op de gemeente. Met het vaststellen van deze beleidsnota is de eerste stap naar voorzienbaarheid gecreeerd.

In het vigerende bestemmingsplan 'Binnenstad en Singels' zijn ruime mogelijkheden opgenomen voor de vestiging van horecagelegenheden. Deze flexibiliteit biedt weinig sturingsmiddelen. Daarnaast biedt het bestemmingsplan de mogelijkheid om nieuwe horecagelegenheden die in strijd zijn met dit bestemmingsplan met een binnenplanse vrijstelling (nu afwijking) toch mogelijk te maken. Deze binnenplanse vrijstellingsprocedure biedt weinig weigeringsgronden voor nieuwe ongewenste horeca toevoegingen.

Het bestemmingsplan 'Binnenstad en Singels' is als eerste aan een herziening toe waarin deze visie ruimtelijk juridisch wordt vertaald. Het voorstel is om in dit bestemmingsplan geen binnenplanse afwijkingsmogelijkheid voor horecagelegenheden meer op te nemen. Aanvragen voor horeca in strijd met het bestemmingsplan kunnen dan alleen met een kleine buitenplanse afwijkingsprocedure mogelijk gemaakt worden. Deze vergunningsprocedure biedt de mogelijkheden om op basis van de 'Grand cru' regels uit deze visie te beargumenteren om een concept/ontwikkeling wel of niet toe te staan.

4.3.1 Horeca-categorisering

De huidige traditionele categorisering op basis van functies en bedrijfstype werkt niet afdoende om in te spelen op marktinitiatieven en daarmee nieuwe concepten een plek te bieden. We kiezen er om die reden voor het aantal categorieën uit te breiden en nader te definiëren op basis van (te verwachten) overlast, openingstijden en typologie. Deze nieuwe indeling is in het vorige hoofdstuk tevens toegepast op de visie per deelgebied en biedt meer handvatten om te bepalen welke categorieën het meest bijdragen aan het DNA en functie van de onderscheiden focusgebieden.

Belangrijke keuzes betreffen bijvoorbeeld dat grillrooms en shoarmarooms in de nieuwe indeling in een nieuwe horecacategorie 'A1 fastservice zwaar' zijn ondergebracht en shisha-lounges onder 'C1 drankensector licht'. Deze nieuwe indeling biedt mogelijkheden om bij de herziening van bestemmingsplannen dergelijke horecatoevoegingen alleen toe te staan op locaties waar dat bijdraagt aan het DNA en functie van het gebied. De aanpassing van de horeca categorieën op basis van overlast, openingstijden en typologie zijn in onderstaand kader opgenomen. Niet uitgesloten wordt dat deze bij de totstandkoming van nieuwe bestemmingsplannen nog wordt aangepast of aangescherpt.

NIEUWE HORECA CATEGORIEËN

Horeca – A1 fastservice licht:

Horeca die beperkte hinder voor omwonenden veroorzaken. Hieronder wordt geen detailhandel verstaan. De horeca is qua openingstijden overwegend gericht op de dagfunctie (winkeltijden).

De bedrijfsvoering ziet op het verstrekken van eten, geen maaltijden, en het schenken van (zwak-alcoholische) dranken.

Voorbeelden: lunchrooms, broodjeszaken, koffiezaken, juicebars, ijssalon.

Indien gelegen in winkelgebieden zijn de openingstijden bij voorkeur gekoppeld aan die van winkels.

Horeca – A2 fastservice zwaar:

Horeca die middelzware hinder voor omwonenden veroorzaken. Hieronder wordt geen detailhandel verstaan. De horeca is qua openingstijden gericht op zowel de dag- als avondfunctie (dagronde opening).

De bedrijfsvoering ziet op het overwegend via counterverkoop verstrekken van eten (fastfood) (geen maaltijden) en (zwak-alcoholische) dranken.

Voorbeelden: cafetaria's, snackbars, grill-rooms, shoarmaroom, pizzeria, fastfood restaurants en afhaalcentra.

Horeca – B restaurants:

Bedrijven die beperkte hinder kunnen veroorzaken voor omwonenden.

De horeca is qua openingstijden gericht op de namiddag en vroege avond.

De bedrijfsvoering is gericht op het serveren van maaltijden en dranken in een restaurant-setting.

Voorbeelden: restaurants, bistro, fastcasual concepten, grand-cafés en café-restaurants.

Horeca – C1 drankensector licht:

Bedrijven die aanzienlijke hinder kunnen veroorzaken voor omwonenden. De horeca is qua openingstijden gericht op zowel de dag als de avond en nacht.

De bedrijfsvoering is gericht op het verstrekken van (niet)-alcoholische drank als hoofdfunctie met daaraan ondersteunend het verstrekken van etenswaren

Voorbeelden: cafés, cocktail-bars, wijnbars, shisha-lounges.

Horeca – C2 drankensector zwaar:

Bedrijven die aanzienlijke hinder kunnen veroorzaken voor omwonenden. De horeca is qua openingstijden gericht op zowel de avond als de nacht. De bedrijfsvoering is gericht op het verstrekken van dranken en eventueel eten in combinatie met (live) entertainment of harde/elektronisch versterkte muziek.

Voorbeelden: discotheken, (nacht)clubs, uitgaansconcepten.

Horeca – E:

Horeca die beperkte hinder voor omwonenden veroorzaken. Horeca E zijn qua openingstijden in de regel dagronde geopend, al dan niet met een nachtportier of een onbemande receptie.

De bedrijfsvoering is gericht op het bieden van nachtverblijf.

Voorbeelden: hotel, B&B en pensioen: Horeca gericht op slapen en verblijfs-accommodatie: hotels, B&B, pensions.

Mengvormen/blurring:

Voor ondergeschikte horeca-activiteiten in winkels is aparte regelgeving beschikbaar.

4.4 Overlast en openingstijden

De horecavisie richt zich op de kansen voor een gezonde exploitatie en de bijdrage van de horeca aan een optimaal vestigingsklimaat voor bedrijven en verblijfsklimaat voor bezoekers. De keerzijde van de medaille is dat horeca voor overlast kan zorgen.

Het Rijk heeft een breed scala aan wet- en regelgeving en vergunningen voorhanden en de gemeente heeft beleids- of uitvoeringsruimte in de toepassing van deze wetgeving. Met dit instrumentarium kunnen we overlast voorkomen, terugdringen of uitbannen.

Via de overlegstructuren met de verschillende stakeholders als Koninklijke Horeca Nederland afdeling Arnhem, de diverse ondernemersverenigingen in horecagebieden en de wijk ontstaat inzicht in de plaatselijke situatie en kunnen we gesignaleerde knelpunten met dit beschikbare instrumentarium oplossen.

Eind 2012 is een vereenvoudiging en verruiming van de openingstijden van de horeca in Arnhem doorgevoerd. Belangrijk aandachtspunt hierbij was de openbare orde en veiligheid en de bescherming van het woon- en leefklimaat. Ook is rekening gehouden met de economische bedrijvigheid en de behoefte aan een levendige horeca. In december 2012 heeft dit geresulteerd in het volgende raadsbesluit:

1. Het vrijgeven van de openingstijden voor alle horecagelegenheden in het horecaconcentratiegebied (Korenmarkt en omgeving),
2. Ruimere openingstijden voor terrassen in de binnenstad. Dat wil zeggen dat voor cafés doordeweeks een sluitingstijd geldt van 1.00 uur en op donderdag, vrijdag en zaterdag om 2.00 uur. De verruiming sluitingstijden van terrassen vindt plaats van middernacht naar 1.00 uur op doordeweekse dagen en van 1.00 naar 2.00 uur op donderdag, vrijdag en zaterdag. In dat geval sluit het terras tegelijk met het bijbehorende café.
3. Voor overig Arnhem geldt een sluitingstijd gelden van 1.00 uur doordeweeks en 2.00 uur op uitgaansavonden. De terrassen in dit gebied moeten om 0.00 uur sluiten

Eventuele effecten van de openingstijden op de openbare orde en economische bedrijvigheid worden nauwlettend gevolgd. De burgemeester, belast met de handhaving van de openbare orde, zal hier kritisch oog op houden. In de nota 'Korenkwartier - actielijnen naar de toekomst' is besloten de openingstijden te continueren om goed te kunnen beoordelen wat het effect van de integrale aanpak van het Korenkwartier is. Indien er tussentijds noodzaak is om de openingstijden tegen het licht te houden zal de raad hierover een voorstel ontvangen.

4.5 Openbare orde, veiligheid & handhaving

De burgemeester is verantwoordelijk voor de openbare orde en veiligheid in de gemeente. Hij beschikt over bestuursrechtelijke instrumenten om de openbare orde en veiligheid te beschermen. Zo kan hij de exploitatievergunning schorsen of intrekken. Ook kan hij beperkingen opleggen of voorschriften verbinden aan de vergunning. Voorts beschikt de burgemeester over de mogelijkheid om een last onder dwangsom of een bestuurlijke boete op te leggen en kan hij bevelen om het horecapand te sluiten.

Handhaving heeft tot doel het voorkomen van (verdere) aantasting van de openbare orde, veiligheid en het woon- en leefklimaat. De burgemeester weegt in zijn besluitvorming over een bestuurlijke maatregel het belang van de ondernemer en derden af tegen dat van de openbare orde. De openbare orde weegt daarbij zwaar. Bij incidenten kijkt de burgemeester ook naar de handelswijze van de ondernemer voor, tijdens en na het incident. Hoe heeft de ondernemer gehandeld? Wat heeft hij gedaan om het incident te voorkomen? Wat is de geschiedenis van de betreffende inrichting? Het kan zijn dat de ondernemer heeft gedaan wat hij kon, maar dat toch een maatregel getroffen moet worden om de openbare orde en veiligheid in en rond de inrichting te herstellen.

Stakeholders vragen de gemeente Arnhem onder de noemer van 'gelijke monniken, gelijke kappen' meer aandacht voor handhaving ten behoeve van een gelijk speelveld en prettig woon- leefklimaat.

4.6 Toegankelijkheid van de horeca

Het VN-verdrag voor rechten van mensen met een beperking bepaalt dat toegankelijkheid van de samenleving – en dus ook van de horeca – de norm is. Toegankelijkheid is een recht, ontoegankelijkheid de uitzondering. De norm voor algemene toegankelijkheid gaat 1 januari 2017 in.

De komende jaren zal in Nederland veel energie worden gestoken in het waarmaken van de doelstellingen van het VN-verdrag. De Arnhemse horeca kan hierin bij uitstek een voorbeeldrol vervullen omdat gastvrijheid en toegankelijkheid nauw aan elkaar verbonden zijn.

“Stakeholders vragen de gemeente Arnhem onder de noemer van ‘gelijke monniken, gelijke kappen’ meer aandacht voor handhaving ten behoeve van een gelijk speelveld en prettig woon- leefklimaat.”

[HOTELS]

5. HOTELS EN ANDERE LOGIESVERSTREKKENDE BEDRIJVEN

De hotelmarkt is een specifiek deel van de horeca die vraagt om een eigen beleid. Om te komen tot een toekomstvisie en het uitbreidingspotentieel van hotelkamers voor de toekomst wordt in eerste instantie teruggekeken op het huidige beleid. Ook is de huidige hotelmarkt van Arnhem en omgeving geanalyseerd.

5.1 Analyse

In 2011 is onderzoek gedaan naar de Arnhemse hotelmarkt. Er is een marktverkenning uitgevoerd waarbij het geplande nieuwe aanbod en economische ontwikkelingen zijn gewogen om helder te krijgen of er voldoende marktruimte is om het geplande aanbod te kunnen opnemen.

Het onderzoek liet zien dat mede als gevolg van het herstel van de economie en de hotelmarkt er een groei van een kleine 400 kamers mogelijk was. Dit bood voldoende perspectief om bijna alle geplande ontwikkelingen door te laten gaan. Bij nieuwe hotelontwikkelingen buiten het ontwikkelplafond worden strenge eisen gesteld. Ontwikkelaars moeten aantonen dat het hotel een duidelijke meerwaarde heeft ten opzichte van het reeds gerealiseerde aanbod in de gemeente.

Recent is het onderzoek geactualiseerd. Er zijn minder plannen gerealiseerd dan verwacht. Van de geplande 499 kamers in 2011 zijn inmiddels 180 kamers gerealiseerd. De beschikbare economische ruimte van 393 kamers zoals destijds werd begroot is dus verre van gerealiseerd.

5.2 Benchmark

In de uitgevoerde benchmark zijn de aanwezige hotelkamers afgezet tegen de kamers in vergelijkbare steden. De resultaten worden gepresenteerd in de tabel op de volgende pagina, waarbij het aantal kamers is in te delen in 2 categorieën: het aanbod met sterclassificatie (hotels) en het niet geclassificeerd aanbod (B&B, Airbnb, hostels). Opvallend is het grote aandeel van 3 sterrenkamers.

Tevens is het aantal overnachtingen in hotels en B&B's in kaart gebracht. In de periode 2010-2014 is een groei van 45% te zien is. Deze groei is toe te schrijven aan het herstel van de economie en herstel van het zakelijk verkeer (congressen, bijeenkomen, zaken doen), toename (internationaal) toerisme en een toename van de bezoekers van evenementen. Zie hiervoor de tabel op pag. 38.

5.3 Uitbreidingspotentieel

In de periode 2010-2015 is niet de volledige economische ruimte ingenomen door nieuwe hotelontwikkelingen. Het aantal overnachtingen is in diezelfde periode stevig gegroeid. Op basis van de historisch gemiddelde groei wordt ook de komende jaren groei verwacht. Er wordt uitgegaan van een groei van totaal 39% voor de komende 5 jaren (tot 2020).

Aan de hand van de resultante van bezetting en prijs (REVPAR) bepalen we of in Arnhem uitbreiding van het aantal kamers wenselijk is. Voor een gezonde bedrijfsvoering wordt uitgegaan van een REVPAR met een bandbreedte tussen de €45 en €50. Op dit moment is er een bezettingsgraad van 68% en een RAVPAR van € 48,68. Dit zijn goede cijfers. Bij een gelijk blijvend aantal kamers en voorspelde groei van de hotelmarkt van 39% loopt de bezettingsgraad op naar 84% met een bijbehorende REVPAR van € 59,91. Dit betekent dat er ruimte is voor groei van het aantal kamers.

De tweede tabel op pag. 38 laat zien dat bij een groei van 160 kamers de bezettingsgraad en REVPAR in 2020 70% en € 50,20 bedraagt. We houden rekening met een negatief effect van circa 10% op de overall gemiddelde bezettingsgraad van hotels in Arnhem. Dit percentage is bewust fors gekozen, omdat de airbnb markt zich nog zal ontwikkelen en de cijfers nu nog niet voldoende duidelijk zijn. Voorkomen wil worden dat er een té rooskleurige situatie geschetst wordt.

Op basis van de analyse is er ruimte voor een toename in het aanbod van hotelkamers. Deze ruimte wordt geschat op 160 kamers tot en met 2020. Per initiatief zullen we de formule en het effect op de markt beoordelen. De aanvrager is daarbij zelf

HOTELS/BED & BREAKFAST'S	Arnhem	Amersfoort	Enschede	Den Bosch	Nijmegen
<i>Horeca DNA (2014)</i>					
Totaal aantal hotels	24	16	7	13	19
Ontwikkeling (2010-2014)	20%	78%	-22%	18%	12%
Bedrijven per 10.000 inwoners	1,6	1,0	0,4	0,9	1,1

Totaal aantal kamers	922	783	725	557	450
Ontwikkeling (2010-2014)	31%	36%	6%	13%	5%
Gemiddeld aantal kamers per bedrijf	38	49	104	43	24
Kamers per 10.000 inwoners	60,5	51,4	45,7	36,9	26,4

<i>Horeca DNA (2014)</i>					
Aantal 1 sterrenhotels	1	1	0	1	0
Aantal 1 sterrenkamers	7	12	0	9	0
Ontwikkeling aantal kamers (2010-2014)	-36%	0%	0%	13%	0%

Aantal 2 sterrenhotels	1	0	1	0	1
Aantal 2 sterrenkamers	6	0	409	0	19
Ontwikkeling aantal kamers (2010-2014)	0%	0%	36%	0%	0%

HOTELS/BED & BREAKFAST'S	Arnhem	Amersfoort	Enschede	Den Bosch	Nijmegen
Aantal 3 sterrenhotels	10	6	3	3	5
Aantal 3 sterrenkamers	380	254	100	99	106
Gemiddeld aantal kamers	38	42	33	33	21
Ontwikkeling aantal kamers (2010-2014)	122%	22%	0%	6%	12%

Aantal 4 sterrenhotels	5	5	2	5	3
Aantal 4 sterrenkamers	407	489	202	421	283
Gemiddeld aantal kamers	81	98	101	84	94
Ontwikkeling aantal kamers (2010-2014)	-9%	141%	-21%	14%	3%

Aantal 5 sterrenhotels	0	0	0	0	0

<i>Bedenbreakfast.eu (2016)</i>					
B&B aanbod	26	8	15	18	25

<i>Airbnb 2016</i>					
Airbnb aanbod	137	92	71	151	297

	B&B	Index 2010	Hotel	Index 2010	Overig	Totaal	Index 2010
2010	7.763	100%	186.153	100%	137.154	331.070	100%
2011	6.421	83%	189.906	102%	138.228	334.555	101%
2012	5.929	76%	213.739	115%	127.061	346.729	105%
2013	7.809	101%	242.191	130%	113.986	363.986	110%
2014	8.828	114%	270.286	145%	113.122	392.236	118%

HOTELMARKT ARNHEM MET GROEI					Business mix			Gem. kamerbezetting			Prestatie uitkomsten (KPI)		
	Hotel	Index	Hotelkamers	Groei	Toer	Zak	Totaal	Toer	Zak	Totaal	OCC	ARR	REVPAR
2008			636										
			610										
2010	186.153	100%	616	-	55%	45%	100%	1,80	1,20	1,49	56%	-	
2011	189.906	102%	612	-	55%	45%	100%	1,80	1,20	1,49	57%	-	
2012	213.739	115%	605	-	55%	45%	100%	1,80	1,20	1,49	65%	€ 71,67	
2013	242.191	130%	766	-	55%	45%	100%	1,80	1,20	1,49	58%	€ 72,00	€ 41,84
2014	270.286	145%	827	-	55%	45%	100%	1,80	1,20	1,49	60%	€ 74,00	€ 44,47
2015	287.900	155%	827	-	55%	45%	100%	1,80	1,20	1,49	64%	€ 69,00	€ 44,17
2016	305.513	164%	827	0	55%	45%	100%	1,80	1,20	1,49	68%	€ 71,67	€ 48,68
2017	323.127	174%	867	40	55%	45%	100%	1,80	1,20	1,49	69%	€ 71,67	€ 49,11
2018	340.741	183%	907	40	55%	45%	100%	1,80	1,20	1,49	69%	€ 71,67	€ 49,51
2019	358.354	193%	947	40	55%	45%	100%	1,80	1,20	1,49	70%	€ 71,67	€ 49,87
2020	375.968	202%	987	40	55%	45%	100%	1,80	1,20	1,49	70%	€ 71,67	€ 50,20
	17.614	9%	1.027	40		100%	100%						
				160									
									Correctie Airbnb		63%	€ 64,50	€ 45,18

verantwoordelijk voor het aantonen van de behoefte voor het concept en de ruimte in de markt. De beschikbare ruimte is daarmee indicatief.

De huidige hotelbouwplannen vangen reeds een deel van de geschatte beschikbare ruimte op. Bij de verdere ontwikkeling van de hotelmarkt verdienen hotelconcepten en formules met een specifieke signatuur de voorkeur. Deze leveren immers in hoge mate een autonome vraag op. We zien daarbij voornamelijk ruimte voor het luxere segment hotelformules en kleinschalige hotelformules als een fashion & boetiek hotel. Juist omdat de analyse heeft aangetoond dat Arnhem voornamelijk in het 3 sterrensegment veel aanbod heeft.

De realisatie van een hostel of jeugdherberg kent een autonome vraag. Deze vraag drukt niet op het indicatief gestelde uitbreidingspotentieel.

5.4 Bed & Breakfasts

Bed & breakfasts zijn overnachtingaccommodaties die zijn gericht op het bieden van de mogelijkheid tot een toeristisch en veelal kortdurend verblijf met het serveren van ontbijt. Ze zijn gevestigd in een woonhuis of bijhuis en worden geëxploiteerd door de eigenaren van het betreffende huis.

In Arnhem is op 14-10-2010 het Vrijstellingsbesluit Bed & Breakfastaccommodaties genomen. Deze accommodaties zijn vergunningsvrij als ze voldoen aan een drietal voorwaarden:

1. ze moeten zijn gericht op het bieden van de mogelijkheid tot een toeristisch en veelal kortdurend verblijf met het serveren van ontbijt;
2. ze moeten zijn gevestigd in een woonhuis of bijhuis en worden geëxploiteerd door de eigenaren van het betreffende huis;
3. ze mogen maximaal vier slaappleaatsen hebben.

In de nota wordt een toevoeging opgenomen om de brandveiligheid te kunnen waarborgen. Zodoende wordt de tweede voorwaarde gewijzigd in 'ze moeten zijn gevestigd in een brandveilig woonhuis of bijhuis en worden geëxploiteerd door de eigenaren van het betreffende huis'.

5.5 Airbnb

Op dit moment gelden er geen specifieke voorwaarden voor airbnb. Om antwoord te kunnen bieden op de verwachte ontwikkelingen in dit segment zijn gebruiksvoorwaarden opgesteld. Hierbij is gekeken naar het Amsterdamse model waar met succes een goede balans tussen gastvrijheid en regulering is gevonden. Dit betekent dat voor airbnb de volgende voorwaarden:

1. Uitsluitend verhuur door hoofdbewoner;
2. Uitsluitend incidentele verhuur;
3. Toestemming van Vve of verhuurder;
4. Een brandveilige woning;
5. Maximaal 4 personen;
6. Maximaal 60 dagen per jaar;
7. Geen overlast.

Dit 'gelijke monniken, gelijke kappen' principe wordt ook onderschreven door het HORA (Hotel Overleg Regio Arnhem) die niet tegen airbnb zijn, maar wel regels verwachten die voor zowel Hotels als voor airbnb van toepassing zijn.

5.6 Short stay & extended stay

Short stay is verhuur van (huur)woningen voor een korte periode (tussen de 7 nachten en 6 maanden). Extended stay beslaat een periode van verhuur tussen de 6 en 12 maanden. Met deze vormen van verblijf willen we (voornamelijk buitenlandse) werknemers faciliteren die voor een bepaalde periode in Arnhem werken. Zo houden we Arnhem aantrekkelijk als vestigingslocatie voor bedrijven.

Het verblijf van shortstayers in de stad mag echter niet ten koste gaan van de leefbaarheid in de buurt en van het aanbod van goedkope huurwoningen.

In samenspraak met de afdeling Wonen zal op een later moment beleid worden opgesteld ten aanzien van short stay en extended stay. Short stay en extended stay maken dus geen onderdeel uit van deze horecavisie.

6. UITVOERINGSAGENDA

40

De ambitie om *'de actuele vraag naar horeca te faciliteren, een kwaliteitsimpuls te geven aan de bestaande en nieuwe horeca en bijdragen aan de doelstelling om te behoren tot de Top-10 van meest aantrekkelijke binnensteden van Nederland'* te realiseren kan niet los worden gezien van overige functies in de focusgebieden als detailhandel, wonen, werken, bereikbaarheid en openbare ruimte. Daarmee is de relatie met andere beleidsstukken zoals benoemd in paragraaf 1.5 evident. Dit vraagt om een integrale aanpak die wordt vormgegeven onder het programma 'Stad op de kaart' uit de perspectiefnota 2016-2019.

Specifiek voor de horeca hebben we onder de noemer van *verleiden, beleid- en spelregels* en het *ruimtelijke juridisch kader*, instrumenten benoemd die we inzetten om de gewenste horecaontwikkeling in Arnhem te realiseren. Ook zullen enkele acties en activiteiten door ondernemers zelf of samen met de gemeente moeten worden uitgevoerd. De gemeente speelt daarbij een rol als aanjager en verbinder en ondersteunt partners als dat wenselijk is.

"Laten we hopen dat deze horecavisie een regelrechte 'Grand Cru' blijkt te zijn!"

Ron König
Wethouder

Instrumentarium	Resultaat	Termijn actie
<i>Verleiden</i>		
1. Structureel overleg met ondernemersverenigingen focusgebieden en werkgeversorganisaties Hotel en Horeca	Realiseren gewenste sfeerbeelden focusgebieden	Continu
2. Initiëren Platform Detailhandel & Horeca	Versterken samenwerking retail-stakeholders	2017
3. Accountmanager horeca	Eén aanspreekpunt voor horeca-ondernemers voor snelle en adequate dienstverlening	Continu
4. Gesprekken met initiatiefnemers	Initiatiefnemers worden uitgedaagd invulling te geven aan de visie op de focusgebieden.	Continu
5. Uitvoering actielijnen nota Korenkwartier 'actielijnen naar de toekomst'	Bijdragen aan gewenste sfeerbeelden focusgebied Korenkwartier	2017 en verder
6. Investeren in topkwaliteit openbare ruimte	Versterken onderscheidend vermogen (binnen)stad en uitlokken private investeringen	Continu
7. Deelnemen aan verkiezing Beste Binnenstad	Aansluiting op (consumenten) behoeften	2018 (ambitie)
8. Koopstromenonderzoek regio Arnhem-Nijmegen	Aansluiting op (consumenten) behoeften en monitoring horecawaardering	2016
9. Samen met Platform Binnenstad Arnhem de binnenstadsmonitor uitvoeren	Aansluiting op (consumenten) behoeften en monitoring horecawaardering	Jaarlijks
10. Deelnemen aan pilots die de aantrekkingskracht van de binnenstad bevorderen: Concept binnensteden, Krimp, experimenteeruimte, pop-up concepten en stedelijke herverkaveling	Versterken onderscheidend vermogen stad en innovatie faciliteren.	2017 en verder

Instrumentarium	Resultaat	Termijn actie
<i>Verleiden</i>		
11. Benaderen van ontbrekende horeca- en hotelconcepten samen met strategische retailpartners in de binnenstad	Aansluiting op (consumenten) behoeften	Continu
12. Inzetten op onderscheidend karakter van focusgebieden	Versterken onderscheidend vermogen als stad vol beleving	Continu
13. Implementeren rol wijkteams leefomgeving bij horeca in wijken	Versterken en clusteren van voorzieningen voor dagelijkse aankopen en wijkontmoetingen nabij de woonomgeving	2017
<i>Beleid- en spelregels</i>		
1. Blurring	Aanjagen en mogelijk maken van mengvormen	2017
2. Grand Cru	Ruimte voor innovatieve concepten	2017
3. handhaving	Gelijk speelveld	Continu
4. Herijking Terrassenbeleid	Bijdrage aan DNA en functie focusgebieden	2017
<i>Ruimtelijk juridisch kader</i>		
1. Bestemmingsplannen	Richtinggevend kader juridisch verankeren	Herzieningscyclus bestemmingsplannen
1.a. Bestemmingsplan 'Binnenstad en Singels'	Richtinggevend kader voor binnenstad juridisch verankeren	2017
2. Horeca-categorisering	Inspelen op marktontwikkelingen en sturen op categorieën die bijdragen aan DNA en functie van gebied	2017

made in **Arnhem**

Titel/onderwerp: **"Mise-en-Place, de Arnhemse Horecavisie 2017"**

Raadsadviseur: B. Kranenburg

Telefoonnr: 3775956 bas.kranenburg@arnhem.nl

Van:	College	Ambtenaar:	Coen Peelen / Alwin Roest
Portefeuillehouder:	R. König	Telefoonnr:	3773564 / 3773395
		E-mailadres:	coen.peelen@arnhem.nl alwin.roest@arnhem.nl
Doel activiteit	Informatief		
Toelichting	Het college biedt de raad het voorstel: "Mise-en-place, de Arnhemse horecavisie 2017" aan, om vast te stellen. Achtergrond Horeca is belangrijk voor de stad. Het is een belangrijke drager van verblijfskwaliteit en beleving in de stad. Tegelijkertijd is het een belangrijke economische sector, die aan veel mensen werkgelegenheid biedt. De rol, die de horeca speelt in de gastvrijheid en de economische vitaliteit van de stad, is (mede) aanleiding geweest om onderzoek te doen naar gewenste kwantitatieve en kwalitatieve horecaontwikkeling. Er is een evenwicht gezocht tussen flexibiliteit en zekerheid. Flexibiliteit om te kunnen innoveren en in te spelen op marktontwikkelingen, zekerheid voor bewoners en ondernemers over wat zij in hun omgeving kunnen en mogen verwachten. Proces In vergelijking met vorige beleidsnota's heeft de nieuwe horecavisie ook een ruimtelijke component, waardoor het een ruimtelijk-economische visie is geworden. Deze horecavisie is opgesteld vanuit de ambitie om Arnhem terug te brengen in de top 10 van Nederlandse winkelsteden. Ook andere beleidsstukken, zoals bijv. de Detailhandelsvisie Arnhem 2016-2021 maken deel uit van deze ambitie. Er wordt gericht toegewerkt naar een compacter kernwinkelgebied en structuurversterking. Onderdeel van deze uitwerking zijn bijv. de mengvormen van gebruiksfuncties (blurring), waar zowel in de detailhandelsvisie als in deze horecavisie spelregels over zijn opgenomen. De horecavisie is tot stand gekomen in overleg met (horeca)ondernemers, vertegenwoordigers van de winkeliers, binnenstadbewoners en koepelorganisaties als Koninklijke Horeca Nederland etc. Gaandeweg zijn (tussen)resultaten gedeeld en is geleverde input gebruikt voor de uiteindelijke visie, die er nu ligt. Belangstellenden zijn uitgenodigd om aanwezig te zijn en desgewenst in te spreken.		
Voorgesteld resultaat van de bespreking	Beslissen of het voorstel kan worden doorgeleid naar de meningsvormende fase.		
Spreekrecht publiek	Ja		
Behandeladvies	Technische vragen dienen voorafgaand aan de bespreking te worden gesteld. U bent in de gelegenheid informatieve vragen te stellen aan (eventuele) insprekers en aan de portefeuillehouder.		
Bijlagen			
Raadsvoorstel " Mise-en-Place, de Arnhemse horecavisie 2017"			
Rapport "Mise-en-Place, de Arnhemse horecavisie 2017"			

BEHANDELRESULTAAT

Raadsvoorstel, informatieve bijeenkomst 16 januari 2017

Detailhandelsvisie Arnhem 2016 -2021 en Mise-en-place, de Arnhemse Horecavisie 2017

Documentnummer: 2016.0.028.599 / 2016.0.062.473

Zaaknummer: 2016-05-01082 / 2016-12-00257

Portefeuillehouder: R. König

Resultaat van bespreking:

Insprekers

De heer R. Nuijten spreekt namens de winkeliersvereniging Geitenkamp de raad toe over de Detailhandelsvisie.

Toezeggingen

Wethouder König zegt toe dat:

- De effecten van een compactere binnenstad op de omvang en begrenzing van het voetgangersgebied worden meegenomen in de bereikbaarheidsvisie.
- Het toestaan van mengvormen van gebruiksfuncties (blurring) wordt aan strikte eisen gebonden. De handhaving hiervan wordt meegenomen bij de herijking van het handhavingsbeleid.

Conclusie

De voorzitter concludeert dat de informatieve bijeenkomst is afgerond. Het voorstel kan door naar de meningsvormende fase.

De raadsadviseur,

B. Kranenborg

De voorzitter,

E. Greven

Titel/onderwerp: **"Mise-en-Place, de Arnhemse Horecavisie 2017"**

Raadsadviseur: B. Kranenborg Telefoonnr: 3775956 bas.kranenborg@arnhem.nl

Van:	College	Ambtenaar:	Coen Peelen / Alwin Roest
Portefeuillehouder:	R. König	Telefoonnr:	3773564 / 3773395
		E-mailadres:	coen.peelen@arnhem.nl alwin.roest@arnhem.nl
Doel activiteit	Meningsvormend		
Toelichting	Het college biedt de raad het voorstel: "Mise-en-place, de Arnhemse horecavisie 2017" aan, om vast te stellen. Achtergrond Horeca is belangrijk voor de stad. Het is een belangrijke drager van verblijfskwaliteit en beleving in de stad. Tegelijkertijd is het een belangrijke economische sector, die aan veel mensen werkgelegenheid biedt. De rol, die de horeca speelt in de gastvrijheid en de economische vitaliteit van de stad, is (mede) aanleiding geweest om onderzoek te doen naar gewenste kwantitatieve en kwalitatieve horecaontwikkeling. Er is een evenwicht gezocht tussen flexibiliteit en zekerheid. Flexibiliteit om te kunnen innoveren en in te spelen op marktontwikkelingen, zekerheid voor bewoners en ondernemers over wat zij in hun omgeving kunnen en mogen verwachten. Proces In vergelijking met vorige beleidsnota's heeft de nieuwe horecavisie ook een ruimtelijke component, waardoor het een ruimtelijk-economische visie is geworden. Deze horecavisie is opgesteld vanuit de ambitie om Arnhem terug te brengen in de top 10 van Nederlandse winkelsteden. Ook andere beleidsstukken, zoals bijv. de Detailhandelsvisie Arnhem 2016-2021 maken deel uit van deze ambitie. Er wordt gericht toegewerkt naar een compacter kernwinkelgebied en structuurversterking. Onderdeel van deze uitwerking zijn bijv. de mengvormen van gebruiksfuncties (blurring), waar zowel in de detailhandelsvisie als in deze horecavisie spelregels over zijn opgenomen. De horecavisie is tot stand gekomen in overleg met (horeca)ondernemers, vertegenwoordigers van de winkeliers, binnenstadbewoners en koepelorganisaties als Koninklijke Horeca Nederland etc. Gaandeweg zijn (tussen)resultaten gedeeld en is geleverde input gebruikt voor de uiteindelijke visie, die er nu ligt. Vanwege de onderlinge samenhang wordt het voorstel over de detailhandelsvisie gecombineerd behandeld met het voorstel over de horecavisie. Beide beleidsstukken worden nu tegelijkertijd ter behandeling aangeboden.		
Voorgesteld resultaat van de bespreking	Beslissen of het voorstel kan worden doorgeleid naar de besluitvormende fase.		
Spreekrecht publiek	Nee		
Behandeladvies	De meningsvormende fase bestaat uit twee termijnen: 1 ^e termijn: fracties geven hun standpunt weer, te beginnen met de fracties die tegen het voorstel zijn of het voorstel willen wijzigen. Interrupties zijn toegestaan. 2 ^e termijn: Na de reactie van de portefeuillehouder wordt de discussie gevoerd.		
Bijlagen			
Raadsvoorstel "Detailhandelsvisie Arnhem 2016-2021"			
Kaart: Perspectief Detailhandel Arnhem			
Rapport: Detailhandelsvisie Arnhem 2016 - 2021			
Behandelresultaat 4 juli 2016 informatieve behandeling			

Behandeladvies 16 januari 2017, Detailhandelsvisie Arnhem, informatieve behandeling			
Raadsvoorstel "Mise-en-place, de Arnhemse horecavisie 2017"			
Rapport "Mise-en-place, de Arnhemse horecavisie 2017"			
Behandeladvies 16 januari 2017 "Mise-en-place, de Arnhemse horecavisie 2017", informatieve behandeling			
Inspreker 16 januari 2017			
Inspreektekst dhr. R. Nuijten			
Bijlage bij inspreektekst: Visie op de toekomst van het Marktplein Geitenkamp, juni 2016			
Behandelresultaat 16 januari 2017 informatieve behandeling Detailhandelsvisie Arnhem 2016 -2021 en Mise-en-place, de Arnhemse Horecavisie 2017			

"Mise-en-place, de Arnhemse Horecavisie 2017"

Documentnummer: 2016.0.062.473

Zaaknummer: 2016-12-00257

Portefeuillehouder: R. König

Aan de gemeenteraad,

24 januari 2017

"Mise-en-place, de Arnhemse Horecavisie 2017" is in combinatie met de "Detailhandelsvisie Arnhem 2016-2021" in de raadskamer behandeld.

Toezeggingen

M.b.t. de Detailhandelsvisie heeft de wethouder toegezegd om:

- het kunnen toepassen van de zogenaamde 'flitsvergunning' (=vergunningverlening in zeer korte tijd) te bespreken met wethouder Ritsema.
- te bezien of ook voor het kernwinkelgebied de 3-jaars bepaling (= mogelijkheid om na 3 jaar leegstand de bestemming te wijzigen) in het nieuwe bestemmingsplan kan worden opgenomen.

M.b.t. de Horecavisie heeft de wethouder toegezegd om:

- het deurbeleid te bespreken in het overleg van de horeca met de burgemeester.
- te bezien hoe de gemeente transparanter kan zijn t.a.v. horeca-exploitaties in gemeentelijk vastgoed.

Moties/amendementen

T.a.v. de detailhandelsvisie:

De fractie van de ChristenUnie overweegt een motie over de rol van detailhandel als drager van de (kwaliteit van de) leefomgeving.

De fractie van Arnhem Centraal overweegt een amendement m.b.t. het wel/niet toestaan van solitaire supermarkten. Ook overweegt de fractie een 2-tal moties m.b.t. de gastvrijheid van de stad en leeftijdsbestendige wijken. Mogelijk worden deze moties als moties vreemd aan de agenda of onder een ander inhoudelijk onderwerp ingediend.

De fractie van D66 overweegt een amendement om het resultaat van het initiatiefvoorstel over accountmanagement beter te borgen.

T.a.v. de Horecavisie:

De fractie van de VVD overweegt een motie over eerlijke horeca-exploitatie in gemeentepanden.

Verschillende fracties wachten het amendement van Arnhem Centraal over de solitaire supermarkten af. Afgezien van de moties en amendementen steunen alle fracties de voorstellen.

Conclusie

De fractie van de Arnhemse Ouderen Partij was niet aanwezig tijdens deze raadskamerbehandeling.

De voorzitter concludeert dat de meningsvormende fase is afgerond. Beide voorstellen worden met instemming van de raadskamer doorgeleid naar de besluitvormende fase.

De raadsadviseur,

B. Kranenborg

De voorzitter,

U.S. Kelderman

Memo

Datum : vrijdag 27 januari 2017
Aan : Aan de leden van de raad
Van : Ron König
Betreft : Beantwoording toezegging "Transparanter t.a.v. horeca-exploitaties in gemeentelijk vastgoed"

Geachte voorzitter en leden,

Naar aanleiding van de meningsvormende behandeling van 'Mise-en-Place, de Arnhemse horecavisie 2017' van maandag 23 januari 2017, volgt hieronder de beantwoording van de toezegging "Transparanter t.a.v. horeca-exploitaties in gemeentelijk vastgoed" van wethouder Ron König.

Transparanter t.a.v. horeca-exploitaties in gemeentelijk vastgoed

Om concurrentievervalsing te voorkomen moeten overheden zich aan gedragsregels houden die zijn ondergebracht in de Wet Markt en Overheid. De Autoriteit Consument en Markt (ACM) houdt toezicht op de naleving van deze gedragsregels. Vinden ondernemers dat de overheid oneerlijk concurreert en zich niet aan de gedragsregels houdt? Dan kunnen zij een klacht indienen bij de organisatie waar zij problemen mee hebben. Ook kunnen zij met hun klacht over oneerlijke concurrentie terecht bij de ACM.

De gemeente Arnhem informeert de raad transparant t.a.v. horeca-exploitaties in gemeentelijk vastgoed. We verwijzen daarbij bijvoorbeeld naar het raadsbesluit over de investering in nieuwbouw voor FFA waar ook inzicht is gegeven in de onderliggende businesscase van FFA. Per brief van 18 augustus 2015 zijn de Schriftelijke vragen art. 44 RvO inzake "Horeca als sluitpost in culturele voorzieningen" beantwoord <https://arnhem.raadsinformatie.nl/document/2390640/1/document>

Om deze transparantie te vergroten zullen wij de reguliere overlegmomenten met de vertegenwoordigers van KHN-Arnhem aangrijpen om hen op gelijke wijze als de raad te informeren over horeca-exploitaties in gemeentelijk vastgoed indien deze aan de orde zijn.

Amendement “Kans voor innovatie horeca”

De gemeenteraad van Arnhem, in vergadering bijeen op 30 januari 2017 bij de behandeling van het agendapunt: 'Vaststellen “Mise-en-place, de Arnhemse horecavisie 2017’

Overwegende dat,

- bijzondere concepten die een speciale toevoeging bieden op het bestaande horeca-aanbod in de stad samen worden gevat onder de 'Grand cru' spelregels;
- dat nieuwe innovatieve concepten, niet door te veel regelgeving moeten worden gehinderd;

Besluit,

In “Mise-en-place, de Arnhemse horecavisie 2017’ op pagina 28,

De zin:

Een horecaconcept kan als een “Grand cru’ worden beschouwd bij twee of meer van de volgende uitgangspunten:’

Te schrappen en te vervangen door:

Een horecaconcept kan als een “Grand cru’ worden beschouwd wanneer het concept iets nieuws/innovatiefs toevoegt aan het bestaande aanbod (uniciteit).

Het is een pre wanneer ook een of meerdere van de onderstaande uitgangspunten wordt ingevuld:’ *bij één of meer van de volgende uitgangspunten:*

En gaat over tot de orde van de dag,

C. Lenting

SP

AANGENOMEN

Voor **25** Amendement "Kans voor innovatie horeca" (17A02)

Tegen **13**

D66

8 0

Andeweg
Kemperman
Loor
de Vroome
Venhoek
Güven
Kaatee
Hamersveld

4 0

Combée
Kalthoff
van der Zee
Kelderman

0 2

Manders
van der Laak

Totaal
38

SP

8 0

J. Elfrink
van Geffen
Kusters
Lenting
Lunter
van Sprang
Çetintas
Noordzij

GROENLINKS 0 4

Bouwkamp
de Groot
Peters
Coenders

ChristenUnie 0 2

Plieger-Bos
Becker

0 0

PvdA

0 5

Louwers
de Vries
A-Kum
Greving
Aylward-Straatsma

3 0

Karssenbergh
Montfrooy
van Dillen-Koorn

1 0

Bal

1 0

de Groot

Motie "Eerlijke horeca-exploitatie in gemeentepanden"

De raad, bijeen op 30 januari 2017 bij de behandeling van "Mise-en-Place, de Arnhemse Horecavisie 2017".

Overwegende dat:

- In de voorliggende horecavisie de positie van de gemeente als financier en/of ontwikkelaar en eigenaar van panden waarin een horecafunctie (mogelijk) is, niet is beschreven;
- Deze positie mogelijk kan leiden tot (gevoelens van) oneerlijke concurrentie met horeca-ondernemers;
- Stakeholders de gemeente Arnhem onder de noemer van 'gelijke monniken, gelijke kappen' vragen om meer aandacht voor handhaving ten behoeve van een gelijk speelveld;
- Het onvoldoende duidelijk is in hoeverre bestaande en nieuwe (komende) horecafuncties in gemeentelijke objecten oneerlijke concurrentie vormen, bijvoorbeeld omdat de pacht/huur niet in relatie staat tot de omvang, locatie en investeringen in inventaris, door niet marktconforme financieringsafspraken, etc.
- Het onvoldoende duidelijk is hoe horeca-exploitaties in gemeentelijk vastgoed aan marktpartijen worden gegund (berekening en wijze van aanbesteden).
- De raad graag transparantie wil bij de subsidiëring van culturele organisaties, waarbij "verborgen subsidie" door niet-marktconforme huur van het horecadeel ongewenst is.

Draagt het college op:

- Op korte termijn, vóór 1 april 2017, een code voor horeca-exploitatie in gemeentelijk vastgoed ter goedkeuring aan de raad aan te bieden;
- In deze verplichtende code is in ieder geval beschreven:
 - Hoe in het algemeen de horecafunctie in gemeentelijke panden en door de gemeente gesubsidieerde organisaties op marktconforme wijze plaatsvindt;
 - hoe gunning van nieuwe horeca-exploitaties op transparante, marktconforme wijze plaatsvindt;
 - hoe financiering van (horeca-) ondernemers op transparante, marktconforme wijze plaatsvindt;
 - Hoe investering in vastgoed en in horeca inventaris en –apparatuur wordt gescheiden waarmee transparantie mogelijk wordt gemaakt.

en gaat over tot de orde van de dag.

VVD

Roeland van der Zee

VERWORPEN

Voor
Tegen

6

Motie "Eerlijke horeca-exploitatie in gemeentepanden"
(17M05)

32

D66

0

8

Andeweg

Kemperman

Loor

de Vroome

Venhoek

Güven

Kaatee

Hamersveld

4

0

Combée

Kalthoff

van der Zee

Kelderman

0

2

Manders

van der Laak

Totaal
38

SP

0

8

J. Elfrink

van Geffen

Kusters

Lenting

Lunter

van Sprang

Çetintas

Noordzij

GROENLINKS

0

4

Bouwkamp

de Groot

Peters

Coenders

ChristenUnie

0

2

Plieger-Bos

Becker

0

0

PvdA

0

5

Louwers

de Vries

A-Kum

Greving

Aylward-Straatsma

0

3

Karssenbergh

Montfrooy

van Dillen-Koorn

1

0

Bal

1

0

de Groot

made in [Arnhem]

'MISE-EN-PLACE'

DE ARNHEMSE HORECAVISIE • 2017

Voorwoord

Voor u ligt de Arnhemse horecavisie. Een stuk waarin we als gemeentebestuur richting geven aan de ontwikkelingen op het gebied van horeca in onze prachtige stad. Het is geen eenvoudige opgave om, zonder op de stoel van marktmeester te willen zitten, de juiste koers te bepalen. Toch zijn we daar in mijn ogen goed in geslaagd. Juist door niet alleen te kijken naar kwantiteit van de horeca, maar juist ook de kwaliteit mee te wegen.

De keuze voor de titel van de visie 'mise-en-place' is treffend. Mise-en-place is een vakterm uit de horeca die de voorbereidende werkzaamheden beschrijven. Het zijn werkzaamheden die leiden tot een hogere snelheid van service. Door alles zo goed mogelijk van tevoren klaar te zetten, worden gasten sneller en beter bediend. Feitelijk is deze visie een vorm van mis-en-place waarbij we als gemeente de voorwaarden creëren om horeca-ondernemers en in het verlengde daarvan de horecabezoekers en onze inwoners zo goed mogelijk van dienst te zijn.

Of deze visie bijdraagt aan de doelen die we ermee hebben zal in de praktijk moeten blijken. Net als bij een goede wijn, is het de afdronk die telt. En om in wijntermen te blijven: laten we hopen dat deze horecavisie een regelrechte 'Grand Cru' blijkt te zijn.

Ron König
Wethouder

Samenvatting

Horeca is steeds belangrijker als drager van verblijfskwaliteit en beleving in de stad. Het gaat de consument in toenemende mate om dynamiek, lifestyle, cultuur, beleven en shoppen. Horeca geeft invulling aan deze consumentenbehoefte met als gevolg dat we een toename zien van het horeca aanbod in de stad. Daarom is onderzoek gedaan naar de gewenste horecaontwikkeling in zowel kwalitatieve als kwantitatieve zin. Dit heeft geresulteerd in een ruimtelijk-economische horecavisie die een horecaontwikkeling stimuleert die bijdraagt aan de kwaliteit en identiteit van de stad. De visie is tevens bedoeld als toetsingskader waardoor ondernemers, bewoners en andere belanghebbenden weten waar ze aan toe zijn. Hierin ligt een spanningsveld besloten tussen flexibiliteit en zekerheid. De behoefte om te kunnen innoveren en inspelen op wijzigende marktomstandigheden vraagt om een flexibel beleid. Anderzijds willen bewoners, ondernemers en andere belanghebbenden juist zoveel mogelijk zekerheid over de ontwikkelingen die ze in hun omgeving kunnen verwachten.

In deze visie hebben we het juiste midden gezocht tussen flexibiliteit en zekerheid. We doen dit door:

- Per focusgebied in de stad een kwaliteitsbeeld van de gewenste horeca te schetsen;
- Voor de onderscheiden focusgebieden naast kwalitatieve kaders ook kwantitatieve parameters op te stellen aan de horecaontwikkeling (gedefinieerd in **ontwikkelen**, **consolideren**, **terugdringen**);
- Voor innovatieve en bijzondere concepten geen beperkingen op te leggen.

Dit richtinggevende kader geeft invulling aan de ambitie om de actuele vraag naar horeca te faciliteren, een kwaliteitsimpuls te geven aan de bestaande en nieuwe horeca en levert een bijdrage aan de doelstelling om te behoren tot de Top-10 van meest aantrekkelijke binnensteden van Nederland.

Inhoudsopgave

1. INLEIDING	6	4. INSTRUMENTARIUM	28
1.1 Waarom?	6	4.1 Verleiden	28
1.2 Ambitie	6	4.2 Beleid- en spelregels	28
1.3 Totstandkoming Horecavisie	6	4.3 Ruimtelijk juridisch kader	29
1.4 Terugblik naar vorig beleid	7	4.4 Overlast en openingstijden	32
1.5 Relatie met andere beleidsstukken	7	4.5 Openbare orde, veiligheid & handhaving	32
		4.6 Toegankelijkheid van de horeca	33
HORECA		HOTELS	
2. HORECA ANALYSE	10	5. HOTELS EN ANDERE	
2.1 Benchmark	10	LOGIESVERSTREKKENDE BEDRIJVEN	36
2.2 Trends en Ontwikkelingen	11	5.1 Analyse	36
2.3 Pop-Up Horeca	12	5.2 Benchmark	36
2.4 Analyse uitbreidingspotentieel	13	5.3 Uitbreidingspotentieel	36
3. HORECA VISIE	14	5.4 Bed & Breakfasts	39
3.1 Richtinggevend kader	14	5.5 Airbnb	39
3.2 Uitbreidingspotentieel totaaloverzicht	15	5.6 Short stay & extended stay	39
3.3 Visie per deelgebied	16		
3.4 Ruimte voor innovatie en bijzondere concepten	27	6. UITVOERINGSAGENDA	40

1. INLEIDING

6

Horeca is steeds belangrijker als drager van verblijfskwaliteit en beleving van onze stad. In de afgelopen periode was vooral de recreatieve winkelfunctie in de binnenstad dominant. Nu staat deze functie als gevolg van economische, technologische en maatschappelijke ontwikkelingen onder druk. Het gaat de consument in toenemende mate om dynamiek, lifestyle, cultuur, beleven en shoppen.

Horeca zorgt voor ontmoeting tussen mensen, beleving en ontspanning. Horeca zorgt er ook voor dat bezoekers, van (regio)bewoners tot buitenlandse toeristen, langer in de stad verblijven en deze positiever waarderen. Veel bezoekers hebben een meervoudig bezoekmotief: Zij komen én om te winkelen, én voor het cultuuraanbod, én voor een hapje en een drankje. Een goed horeca-aanbod bevordert daarmee het floreren van andere sectoren, zoals de detailhandel en de cultuursector. De horeca is uiteraard ook een bedrijfssector die voor directe werkgelegenheid zorgt.

1.1 Waarom?

De horeca is een sector van belang voor Arnhem. Arnhem telt 470 horecabedrijven met een totale verkoopvloeroppervlakte van ruim 60.000m². De horeca zorgt voor werkgelegenheid van 2.830 FTE verdeeld over 4.050 banen. Daarmee is de horeca sector een belangrijke werkgever die we moeten koesteren. Naast het economische belang van de sector zelf, speelt de horeca een belangrijke rol in de gastvrijheid van de stad en de economische vitaliteit van de (binnen)stad.

Het huidige horecabeleid 'Gastvrij Arnhem' is vastgesteld in 2005 en biedt weinig handvatten om in te spelen op de trends en ontwikkelingen die op ons afkomen. We zien bijvoorbeeld een toename van horeca bij de entrees van de stad, maar ook steeds vaker op solitaire plekken. Stakeholders vragen daarbij aandacht voor een uitbreidingsplafond, hoewel men erkent dat toevoeging van nieuwe sterke concepten het verzorgingsgebied van Arnhem vergroten en ook de bestaande horeca hier op termijn van profiteert. Daarnaast is in 2015 de nota 'De Arnhemse Binnenstad' vastgesteld. De gemeenteraad heeft daarmee de ambitie uitgesproken weer te gaan behoren tot de top 10 van meest aantrekkelijke binnensteden in Nederland. Daarvoor is een optimale mix van functies detailhandel, horeca, ambachten en cultuur noodzakelijk. Deze horecavisie draagt hier aan bij.

1.2 Ambitie

De ambitie is de actuele vraag naar horeca te faciliteren, een kwaliteitsimpuls te geven aan de bestaande en nieuwe horeca en bijdragen aan de doelstelling om te behoren tot de Top-10 van meest aantrekkelijke binnensteden van Nederland. Daarvoor moeten we ruimte houden voor nieuwe horecaconcepten die een plus geven op het bestaande aanbod en streven we een hogere kwaliteit en meer differentiatie na. De bezoekers aan én beleving van de Arnhemse horeca staan daarbij centraal.

Een keerzijde van de medaille is dat horeca voor overlast kan zorgen. Uitgangspunt is dat er geen onevenredige aantasting van woon- en leefklimaat mag plaatsvinden. Daarnaast moet de bezoeker veilig kunnen recreëren in horeca zonder criminaliteit.

1.3 Totstandkoming Horecavisie

De horecavisie is opgesteld met de horeca-ondernemers en vertegenwoordigers van winkeliers, toeristische sector en binnenstadsbewoners. Uitbreiding van horeca ligt gevoelig. Zowel de sector als bewoners zijn alert op de mate waarin uitbreiding mogelijk wordt gemaakt. Enerzijds vanwege gezonde exploitatiemogelijkheden en anderzijds vanwege mogelijk te verwachten overlast. Om te komen tot een werkbaar nieuw horecabeleid is breed draagvlak onontbeerlijk. Er is daarom gekozen voor intensieve samenwerking.

Bij de totstandkoming van de horecavisie is samengewerkt met o.a. Koninklijke Horeca Nederland afdeling Arnhem, Hotel Overleg Regio Arnhem, Platform Binnenstad Arnhem en de ondernemersverenigingen van de Korenmarkt, Jansplaats en Rijnkade. Goed beleid begint bij kennis en analyse. Daarom is onderzoek gedaan naar de gewenste horecaontwikkeling in Arnhem. Dit onderzoek is de onderlegger van deze visie en bevat zowel een kwantitatieve als een kwalitatieve component. Gedurende dit traject hebben verschillende bijeenkomsten plaatsgevonden waar de resultaten zijn gedeeld met eerder genoemde partijen, horeca-ondernemers en andere belanghebbenden. De input uit deze sessies is gebruikt in de visie, waarbij alle partijen zich coöperatief hebben opgesteld en de samenwerking in dienst hebben gesteld van de doelstellingen die Arnhem nastreeft.

1.4 Terugblik naar vorig beleid

Waar in de nota 'Te Goeder Herberge' (1996) het accent lag op de beheersbaarheid van de horecasector is de nota uit 2005 'Gastvrij Arnhem' vooral economisch ingestoken met de nadruk op werkgelegenheid. Ook de bijdrage van de sector aan de attractiviteit van de stad en stedelijke economie als geheel maakte hier onderdeel van uit.

We hebben geleerd dat het bijbehorende instrumentarium weinig weigeringsgronden bood voor ongewenste horecavestigingen. Daarnaast sloten de gedefinieerde horecacategorieën niet altijd aan bij de ontwikkelingen van de markt. Dit is de reden dat de nieuwe nota tevens een ruimtelijke component bevat en te omschrijven is als een ruimtelijk-economische horecavisie.

1.5 Relatie met andere beleidsstukken

Zowel de nota 'De Arnhemse Binnenstad 2015' en bijbehorende rapportage uit mei 2016, als de detailhandelsvisie Arnhem 2016-2021 hebben de ambitie om Arnhem terug te brengen in de top 10 van Nederlandse winkelsteden. Deze horecavisie maakt

7] onderdeel uit van deze ambitie en draagt bij aan het realiseren van de doelen in het programma Stad op de Kaart en de opgaven Arnhem Werkt en Vitale Binnenstad uit de perspectiefnota. De visie ondersteunt de extra aandacht voor de binnenstad in de Economische Agenda en het icoonprogramma Bruisende Binnensteden in de Uitnodigingsagenda MIRT Arnhem/Nijmegen. Genoemde visies werken naar een compacter kernwinkelgebied en structuurversterking. De horecavisie levert een bijdrage aan deze doelstelling door een visie per deelgebied te presenteren. De keuze uit de detailhandelsvisie om mengvormen tussen detailhandel en andere functies meer mogelijk te maken wordt hier beleidsmatig verankerd. Daarnaast zijn de actielijnen uit de visie 'Korenkwartier: actielijnen naar de toekomst' in de visie opgenomen. Vanzelfsprekend heeft de evenementenvisie ook een directe relatie met deze horecavisie. Goede evenementen bieden exploitatiemogelijkheden voor de horeca en leveren een bijdrage aan de gewenste beleving in de stad.

Het terrassenbeleid dateert uit 2009 en biedt niet meer de handvatten die nodig zijn om te kunnen sturen op gewenste uitstraling en ontwikkelingen in de markt. Daarvoor zal in 2017 nieuw beleid worden opgesteld dat aansluiting zoekt met deze horecavisie en per focusgebied gewenste profielen omschrijft.

[HORECA]

2. ANALYSE

10

Goed beleid begint bij kennis en analyse. Daarom zijn alle horecalocaties in de stad bezocht. De trends & ontwikkelingen, benchmark en vraag- en aanbod-analyse zijn de basis geweest voor het onderzoek naar de gewenste horeca-ontwikkeling in Arnhem. Het aantal bedrijven in de horecasector is de afgelopen vijf jaar met 16% toegenomen naar 570 bedrijven. De werkgelegenheid is de afgelopen vijf jaar gelijk gebleven met 2830 FTE, verdeeld over 4050 banen.

2.1 Benchmark

De benchmark is uitgevoerd met vergelijkbare steden als Amersfoort, Enschede, Den Bosch en Nijmegen. In deze benchmark is de dichtheid van het aantal bedrijven en oppervlakte (m²) per segment vergeleken met de benchmark gemeenten. Hierbij is geen vergelijking met de omzetniveaus van die steden gemaakt.

Uit de benchmark blijkt dat Arnhem relatief veel bedrijven in de drankensector telt, maar het aantal m² horeca per 10.000 inwoners beperkt hoger ligt dan het gemiddelde van de benchmark. De bedrijven zijn dus gemiddeld relatief kleiner dan de benchmark. Daarbij merken we op dat Arnhem een relatief groot verzorgingsgebied heeft.

Op basis van de benchmark zijn de belangrijkste conclusies:

- Arnhem heeft veel horecabedrijven en veel vierkante meters horeca;
- Het aantal bedrijven per 10.000 inwoners is in Arnhem hoog; De groei van het aantal horecabedrijven is in Arnhem beperkt;
- Het aantal m² horeca per 10.000 inwoners is in Arnhem 27% hoger dan in vergelijkbare gemeenten.

Toegespitst op de verschillende segmenten komen de volgende hoofdpunten naar voren:

- Arnhem heeft veel drankverstrekkers;
- Het aantal cafés per 10.000 inwoners is gelijk aan het gemiddelde;
- Het aantal restaurants en het aantal m² restaurants per 10.000 inwoners is vergelijkbaar met de andere steden;

- Arnhem heeft een groot aanbod aan fastservicebedrijven (lunchrooms, ijsalons, shoarma/grillrooms, cafetaria's);
- Arnhem laat over de afgelopen vijf jaar een beperkte groei zien in het aantal fastservicebedrijven.

HORECA TOTAAL	Arnhem	Amersfoort	Enschede	Den Bosch*	Nijmegen
	<i>Horeca DNA(2014)</i>				
Totaal aantal horecabedrijven	478	354	374	454	496
Totale oppervlakte in m ²	82.497	54.558	71.121	151.552	66.961
Totaal aantal horecabedrijven per 10.000 inwoners	31,4	23,2	23,6	30,1	29,1
Totaal aantal m ² per 10.000 inwoners	5.417	3.578	4.486	10.044	3923
Ontwikkeling (2010-2014)	4%	11%	4%	3%	9%
Aantal drankverstrekkers	175	104	137	158	192
Aantal m ² drankverstrekkers per 10.000 inwoners	2.799	1.430	2.755	4.763	1.789
Aantal restaurants	116	115	96	132	130
Aantal m ² restaurants per 10.000 inwoners	1.278	1.121	1.005	1.250	1.376
Aantal fastservicebedrijven	145	93	124	129	135
Aantal m ² fastservicebedrijven per 10.000 inwoners	582	487	519	510	477
Aantal hotels	24	16	7	13	19
Aantal kamers per 10.000 inwoners	60,5	51,4	45,7	36,9	26,4

* de m² in Den Bosch zijn vertekend door de Brabanthallen.

Met behulp van externe expertise is onderzoek gedaan naar het functioneren van de Arnhemse horecasector. De vraag naar en het aanbod van horeca in de gehele stad zijn nauwgezet in kaart gebracht. Voor deze kwalitatieve analyse zijn alle horeca-gelegenheden in de stad bezocht en is een aanbod analyse gedaan waarbij verbeterpunten zijn aangereikt (openbare ruimte, maar ook uitstraling). In hoofdstuk 3 wordt ingegaan op het aanbod, analyse en wensbeeld per focusgebied.

2.2 Trends en Ontwikkelingen

De trends en ontwikkelingen geven de conceptuele ontwikkelingen van horeca-bedrijven weer, maar ook de ontwikkelingen in het gedrag van de consument. Deze moderne consument is steeds meer op zoek naar beleving. De horecabedrijven spelen in op deze behoeften en zien we tegelijkertijd dat er buiten de branche partijen actief zijn die potentiële horeca-klanten proberen te trekken. De concurrentie om de gunst van de consument is daardoor hevig.

De dynamiek in de horeca is groot, waardoor ondernemers goed op de hoogte dienen te zijn van de wensen van de klant en zijn waardering. Daarbij zijn belangrijke onderwerpen: hippe bezorging; veiligheid; vergrijzing; gezondheid; lokaal & biologisch; authenticiteit & ambacht, duurzaamheid, food & chef lifestyle en Smartphone-isering.

Dit uit zich in de volgende marktontwikkelingen:

- Blurring (mengvormen): naast ondergeschikte horeca zien we steeds vaker combinaties waarbij horeca een meer dan gelijkwaardig aandeel heeft in het geheel.
Voorbeeld: WAAR Smaaklokaal, Bos & Heij.
- Specialisatie: horeca met de focus op een beperkt assortiment of productgroep onderscheiden zich door specialisatie.
Voorbeeld: Barley's Biergarten (bier en kip) en Den Koopman (speciaalbier).
- Transparantie: fysieke transparantie door b.v. een glazen gevel (open karakter) met veel lichtinval.
Voorbeeld Osteria Vicini.
- Terras design: het terras wordt een steeds belangrijker aspect van de bedrijfsvoering. Het functioneert als trekker en uithangbord. Steeds vaker wordt het design van het terras doorgetrokken van binnen naar buiten.

Voorbeeld: Max Brothers.

- Interieur en beleving: inrichting is een steeds belangrijker onderdeel van een concept en vaak hét verkoopargument om bezoekers te trekken. Het versterkt de totaalbeleving van de klant.

Voorbeeld: Stan & Co (Winnaar van de prijs 'Best Restaurant & Bar' tijdens de Entree Hospitality & Style Awards).

- Fastfood wordt ambachtelijk. Hippe frietzaken zijn in opkomst. De ondernemers die mee gaan met de tijd en bereid zijn zich aan te passen hebben de grootste kans op continuïteit.

Voorbeeld: Het Frites Atelier.

- Coffee & Tea Bars. Koffie en theeconcepten in combinatie met gezonde broodjes en sappen zijn in opkomst.

Voorbeeld Starbucks en Mams coffee.

- Hippe Bakery Concepts; brood staat steeds centraler waarbij kwaliteit een belangrijke rol speelt.

Voorbeeld Bakker Hilvers van Eigen Deeg.

- Aziatische AYCE; sterke opkomst Aziatische al you can eat formules (sushi). Goede prijs/kwaliteit verhouding, ook geschikt voor grote groepen.

Voorbeeld: SUMO.

- Fast Casual: Fastservice in een restaurantjasje.

Voorbeeld: Happy Italy.

2.3 Pop-Up Horeca

Pop-up horeca is een fenomeen dat al veel langer voorkomt in landen zoals Engeland, de Verenigde Staten, Cuba en Australië. Het is een concept waarbij horeca tijdelijk op een locatie 'op popt'. Veelal wordt de pop-up horeca ingezet als marketingmiddel voor horecazaken en/of jonge professionals. Ook leegstand of een ludieke actie voor een goed doel kan aanleiding zijn een locatie tijdelijk te gebruiken. De complexiteit bij pop-up horeca is dat het activiteiten van tijdelijke aard zijn, vaak à la minute worden bedacht, soms voor goede doelen worden opgezet en de locaties niet altijd voldoen aan de geldende inrichtingseisen. Conform de huidige wet- en regelgeving dient pop-up horeca aan de reguliere eisen voor horecabedrijven te voldoen.

Veelal wordt de pop-up horeca ingezet als marketingmiddel voor horecazaken en/of jonge professionals. Ook leegstand of een ludieke actie voor een goed doel kan aanleiding zijn een locatie tijdelijk te gebruiken.

Eind 2014 is er door een groep ondernemers het 'Manifest voor de horeca-ondernemer van morgen' ingediend bij de gemeenteraad. In het manifest pleiten de aangesloten partijen, te weten Dynamic Food, New Dutch School, PopupKlup, PUURLand, Stadstuin Kweekland, Stella by Starlight, Stichting Coehoorn Centraal en Buro Bois, voor tijdelijke ontheffingen op het bestemmingsplan voor duurzame horeca bij leegstaande en verwaarloosde locaties.

In 2015 is besloten om per 1-1-2016 medewerking te verlenen aan initiatieven die:

- vernieuwend zijn (dus die op creatieve wijze inspelen op een (lokale) behoefte waarin op dat moment nog niet wordt voorzien) en;
- waarbij de horeca-activiteiten een ondersteunend zijn aan het concept en ondergeschikt zijn aan de hoofdactiviteit.

Concreet houdt dit in: halvering van de leges van **(1)** de planologische afwijking van het bestemmingsplan en **(2)** de horecavergunningen voor bepaalde vernieuwende initiatieven (maximaal 6 maanden) buiten het horeca concentratiegebied.

Tot op heden is er nog geen gebruik gemaakt van de geboden mogelijkheden, omdat veel van de initiatiefnemers zich op andersoortige activiteiten zijn gaan richten.

Daar waar het gaat om de binnenstad hanteren de stakeholders het 'gelijke monniken, gelijke kappen principe' zodat ook de pop-up horeca aan de wettelijke (brandveiligheids)eisen moet voldoen. Ook is afgesproken dat in de binnenstad pop-up horeca als sluitpost van de begroting een ongewenste ontwikkeling is die niet bijdraagt aan de versterking van de positie van de binnenstad.

2.4 Analyse uitbreidingspotentieel

Het uitbreidingspotentieel is onderzocht op basis van een vergelijking tussen potentiële vraag en huidig aanbod. De potentiële vraag is bepaald op basis van het te verwachten aantal bezoekers, (regio)bewoners, studenten e.a., hun bezoekfrequentie en de gemiddelde besteding per bezoek. Hierbij is een minimale omzet per bedrijf vastgesteld aan de hand van berekeningen bij verschillende gemeenten. De resultaten uit deze analyse worden gepresenteerd in de tabel hiernaast.

De belangrijkste conclusie van het onderzoek in kwantitatieve zin is dat er tot en met 2020 weinig groeirimte is voor het totaal aantal horeca vierkante meters. Op basis van het toekomstig omzetpotentieel en de minimale omzet per bedrijf blijkt uit de analyse dat er voor de restaurantsector uitbreidingsmogelijkheden zijn, terwijl voor de dranken- en fastservicesector een krimp wordt geadviseerd. Dit resulteert in een advies voor een stadsbrede krimp van in totaal 4.465 horeca vierkante meters (ca. 27 bedrijven), dat verdeeld over de onderscheiden segmenten onderstaand beeld geeft. Het volgende hoofdstuk laat zien hoe we omgaan met deze kwantitatieve analyse.

Restaurantsector	Op basis van analyse advies voor groei van 2.158 m ² , ofwel ca. 13 bedrijven
Drankensector	Op basis van analyse advies voor krimp van 5.576 m ² , ofwel ca. 24 bedrijven
Fastservicesector	Op basis van analyse advies voor krimp van 1.046 m ² , ofwel ca. 16 bedrijven

UITBREIDINGSPOTENTIEEL TOT 2020	Restaurant	Dranken	Fastservice	Totaal
Omzetpotentieel	€ 70.424.350	€ 32.251.064	€ 41.167.700	€ 143.843.115
Minimale omzet per bedrijf	€ 525.000	€ 235.000	€ 240.000	€ 324.767
Plafond aantal bedrijven (omzetpotentieel / omzet per bedrijf)	134	137	172	443
Bedrijven huidig	121	161	188	470
Uitbreidingsruimte 2016-2020	13	-24	-16	-27
Groei per jaar	3	-5	-3	-5
Groei% aantal bedrijven 2016-2020	11%	-15%	-9%	-5,8%
Perspectief: Groei% 2010-2014	8%	-5%	5%	1,4%
Bedrijven per 10.000 inwoners 2020	8,5	8,7	10,9	28,1
Perspectief: bedrijven per 10.000 inwoners huidig Arnhem	7,9	10,6	12,3	30,9
Perspectief: Bedrijven per 10.000 benchmark Amersfoort	7,0	6,0	6,9	19,9
Perspectief: Bedrijven per 10.000 benchmark Enschede	5,7	7,5	9,0	22,2
Perspectief: Bedrijven per 10.000 benchmark Den Bosch	8,2	9,6	9,4	27,2
Perspectief: Bedrijven per 10.000 benchmark Nijmegen	7,1	9,8	9,3	26,3
Uitbreidingsruimte in vierkante meters (bedrijven x gem. m ²)	2158	-5.576	-1046	-4.465
Totaal vierkante meters 2020	22.024	32.206	10.898	65.127
Omzet per vierkante meter Arnhem	€ 3.198	€ 1.001	€ 3.778	€ 2.209
Perspectief: Omzet per vierkante meter Nederland	€ 3.227	€ 814	€ 4.154	€ 1.916
Omzet per bedrijf in NL	€ 532.455	€ 183.221	€ 282.488	€ 312.831

3. HORECA VISIE

14

De horecavisie kan worden beschouwd als een uitvloeisel van 'de Arnhemse binnenstad 2015' en houdt nauw verband met de detailhandelsvisie. In deze visie wordt ingezet op een gastvrije binnenstad met een aantrekkelijk verblijfsklimaat door een mix van functies. De ambitie is weer te gaan behoren tot de top 10 van meest aantrekkelijke binnensteden in Nederland. De horeca vervult een belangrijke rol om de doelstellingen voor de binnenstad te bereiken. Kwalitatief hoogwaardige horeca, innovaties en mixfuncties zijn daarbij van groot belang. De duurzame winkelstructuur mag daarbij niet worden aangetast. Dit uitgangspunt is ook van toepassing op de horeca-ontwikkeling in stadsdelen en de stadsdeelcentra Presikhaaf en Kronenburg.

Het primaat ligt in de binnenstad, maar ook in Presikhaaf en Kronenburg speelt horeca een belangrijke rol voor de levensvatbaarheid van de gebiedsverzorgende winkelcentra. De horeca biedt hier mogelijkheden elkaar te ontmoeten op wijkniveau en voorzieningen te clusteren ten behoeve van een gedegen wijkfunctie. De stadsdeelcentra hebben een wijkoverstijgende functie, waarbij de horeca mogelijkheden biedt het enigszins monofunctionele karakter van deze centra te doorbreken.

De gemeente Arnhem wil met behulp van deze ruimtelijk-economische horecavisie een horecaontwikkeling stimuleren die bijdraagt aan de kwaliteit en identiteit van de stad. De visie is tevens bedoeld als toetsingskader waardoor ondernemers, bewoners en andere belanghebbenden weten waar ze aan toe zijn. Hierin ligt een spanningsveld besloten tussen flexibiliteit en zekerheid. De behoefte om te kunnen innoveren en inspelen op wijzigende marktomstandigheden vraagt om een flexibel beleid. Anderzijds willen bewoners, ondernemers en andere belanghebbenden juist zoveel mogelijk zekerheid over de ontwikkelingen die ze in hun omgeving kunnen verwachten.

In deze visie hebben we het juiste midden gezocht tussen flexibiliteit en zekerheid. We doen dit door:

- *Per focusgebied in de stad een kwaliteitsbeeld van de gewenste horeca te schetsen;*
- *Voor de onderscheiden focusgebieden naast kwalitatieve kaders ook kwantitatieve parameters op te stellen aan de horecaontwikkeling (ontwikkelen, consolideren en terugdringen);*
- *Voor innovatieve en bijzondere concepten geen beperkingen op te leggen*

3.1 Richtinggevend kader

De visie stelt met de ruimtelijk-economische nota een richtinggevend kader voor. Het kader bevat zowel een kwantitatieve als een kwalitatieve component, op basis van een geactualiseerde omschrijving van de verschillende horecacategorieën. Uit de kwantitatieve analyse lijkt voor een aantal segmenten de economische ruimte te zijn opgesoupeerd. We gaan echter niet over tot het stellen van een absoluut maximum horeca m² voor de stad als geheel of per segment om individuele aanvragen aan te toetsen.

Dit doen we om de volgende redenen:

- Bijvoorbeeld een lunchroom in stadsdeelcentrum Kronenburg niet 1 op 1 concurreert met een lunchroom in de binnenstad. Een saldobenadering is hier niet passend en zou zelfs ten koste kunnen gaan van een ontwikkeling die we juist willen stimuleren.
- We ondernemers de mogelijkheid willen bieden snel en adequaat in te spelen op kansen en omstandigheden in de markt. Dit doen we door daar waar horeca activiteiten in bestemmingsplannen zijn toegestaan, deze vrijwel altijd onderdeel te laten zijn van een gemengde bestemming waarbinnen verschillende gebruiksfuncties mogelijk zijn.
- Het ruimtelijke ordeningsbeleid volgens vaste jurisprudentie niet mag worden ingezet om concurrentieverhoudingen te reguleren. Dat het rendement van

horecabedrijven onder druk komt te staan is op zichzelf onvoldoende reden om medewerking aan nieuwe ontwikkelingen te weigeren.

- Investeringsbereidheid van ondernemers kan uitblijven, omdat zij bij maximering weinig concurrentie meer kunnen verwachten in het gebied.

De andere kant is dat onbeperkte toevoeging van horeca niet gewenst is, omdat dit zal leiden tot vershraling van het aanbod. Ondernemers met een marginale exploitatie hebben te weinig middelen om te innoveren of te investeren. Hierdoor ontstaan veel bedrijven met een marginale uitstraling, die op prijs concurreren. Dit past niet bij de gewenste kwalitatieve uitstraling van de gastvrije stad.

*In dit richtinggevende kader kiezen we op basis van deze overwegingen om de kwantitatieve ruimte per segment te bepalen in termen van **ontwikkelen**, **consolideren** of **terugdringen**.*

Voor de kwalitatieve analyse is per focusgebied beoordeeld welke horecacategorie in welk gebied het meest kansrijk is en het beste past bij het 'DNA van een gebied'. Hoe beter de functies in een bepaald gebied op elkaar aansluiten, hoe hoger de kwaliteit van dit gebied wordt. In het ene gebied kan kwaliteit een concentratie van restaurantconcepten betekenen die samengaat met bijvoorbeeld theaterbezoek. In het kernwinkelgebied is dat ondergeschikte daghoreca. Dit is vertaald in toekomstvisie voor het betreffende focusgebied. Daarna worden deze in de relevante nieuwe bestemmingsplannen opgenomen. We kiezen daarmee voor een gebiedsgericht beleid waarbij we vooral beoordelen in hoeverre de horeca een toegevoegde waarde heeft voor (de gebruikers van) het gebied, mede gezien de functies in de omgeving.

3.2 Uitbreidingspotentieel totaaloverzicht

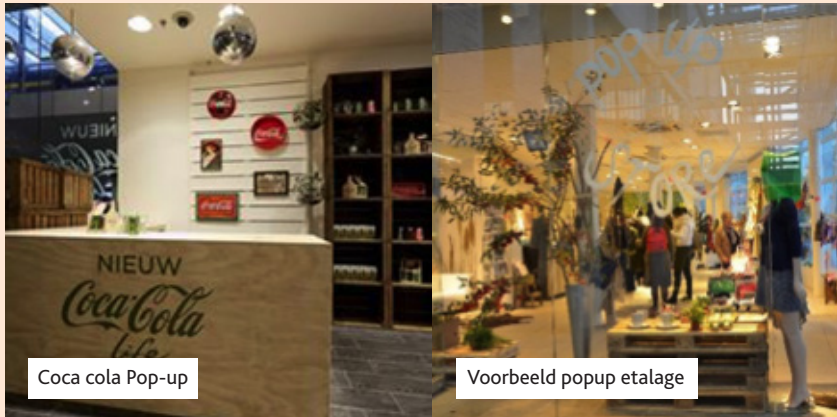
De kwantitatieve analyse is vertaald naar een per segment en focusgebied in de tabel hiernaast. Dit is gedefinieerd in termen van: *ontwikkelen*, *consolideren* en *terugdringen*.

Horecagebieden Van Spronsen	CATEGORIE A: Fast-service licht	CATEGORIE A2: Fast-service zwaar	CATEGORIE B: Restaurant	CATEGORIE C1: Dranken licht	CATEGORIE C2: Dranken zwaar
Stationsgebied	●	●	●	●	N.v.t.
Korenkwartier	●	●	●	●	●
Jansplein / Jansplaats e.o.	●	●	●	●	●
Winkelgebied	●	●	●	●	N.v.t.
Markt	●	●	●	●	N.v.t.
Rijnkade	●	●	●	●	N.v.t.
Spijkerkwartier	●	●	●	●	N.v.t.
Klarendal & Sint Marten	●	●	●	●	N.v.t.
Overige gebieden					
Winkelcentra Kronenburg & Presikhaaf	●	●	●	●	N.v.t.
Industrieterreinen en gebieden	●	●	●	●	N.v.t.
Woonwijken	●	●	●	●	N.v.t.
Stadsdelen					
Overig CSA	●	●	●	●	N.v.t.
Presikhaaf	●	●	●	●	N.v.t.
Noord-Oost	●	●	●	●	N.v.t.
Noord-West	●	●	●	●	N.v.t.
Malburgen	●	●	●	●	N.v.t.
VKR	●	●	●	●	N.v.t.
Elden en De Laar	●	●	●	●	N.v.t.
Schuytgraaf en Elderveld	●	●	●	●	N.v.t.
● <i>ontwikkelen</i> ● <i>consolideren</i> ● <i>terugdringen</i>					

3.3 Visie per deelgebied

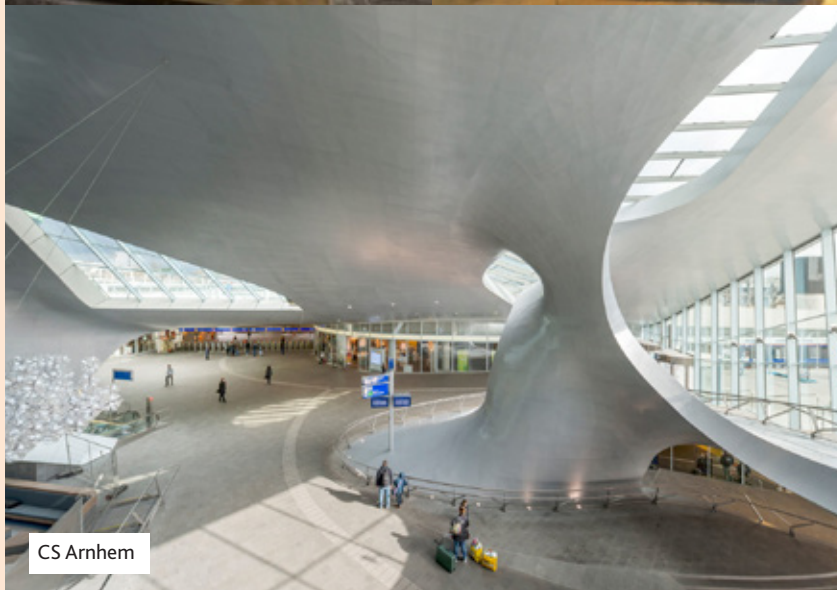
De kwalitatieve en kwantitatieve component komen samen in de visie per focusgebied. We stellen vast welke horecacategorie in welk deelgebied het meest kansrijk is en past bij het DNA en functie van het gebied. We geven hierbij een opsomming van 9 focusgebieden. Voor de stadsdelen, woonwijken en industriegebieden is geen specifieke visie opgenomen, omdat het zwaartepunt in deze gebieden niet op horeca is gevestigd. Vanzelfsprekend heeft de horeca hier wel een functie voor de dagelijkse boodschappen (voorzieningen) en ontmoetingsfunctie in de wijk. We nemen daarom ook de flexibiliteit om in lijn met de detailhandelsvisie te bepalen welke ontwikkeling in deze gebieden noodzakelijk is voor de leefbaarheid van de wijk en levensvatbaarheid van winkelcentra.

Coca cola Pop-up

Voorbeeld popup etalage

CS Arnhem

ONTWIKKELINGSVISIE

Horecagebieden van Spronsen	Categorie A: Fast-service licht	Categorie A2 Fast-service zwaar	Categorie B: Restaurant	Categorie C1 Dranken licht	Categorie C2 Dranken zwaar
Stationsgebied	●	●	●	●	N.v.t

“Het Centraal Station van Oostelijk Nederland met opvallende architectuur en dito food-service concepten.”

Visie

- Welkomstfunctie: take-away en fastservice.
- Innovatief: mengformules horeca / detailhandel.
- Link architectuur en mode: Food & Fashion / Pop-up Kitchen & Bar/ Fashion events / Central Catwalk.
- Focus: fast-casual / laagdrempelige concept.
- ‘Grand cru’: innovatieve food-concepten: gezonde, groene fastservice / juicebars, coffeebars, healthy fastfood (saladebars).
- Hotelfunctie is van toegevoegde waarde.

Kwantitatief

- Fast-service: consolidatie.
- Dranken aanbod categorie: terugdringen.
- Restaurants: ontwikkelen op fast-casual niveau.

Café de Barron

Korenmarkt

ONTWIKKELINGSVISIE

Horecagebieden van Spronsen	Categorie A: Fast-service licht	Categorie A2 Fast-service zwaar	Categorie B: Restaurant	Categorie C1 Dranken licht	Categorie C2 Dranken zwaar
Korenkwartier	●	●	●	●	●

“Het terrassen- en uitgaansplein van Arnhem met rijke historie!”

Visie

- Versterken imago; ‘Dé uitgaansplaats van de regio’.
- Culturele link met Modestad / Sexy / Appeal verduidelijken.
- Kwaliteitsverhoging van fastservice aanbod.

Kwantitatief

- Dranken licht (café) en dranken zwaar (uitgaansaanbod) verder uitbreiden (voorwaarde: onderscheidend ten opzichte van bestaand aanbod).
- Restaurantconcepten toestaan (voorwaarde: meegaan in uitgaansfeer in avonden).
- Openingstijden continueren.
- Fastservice licht (overdag) terugdringen.
- Fastservice zwaar (avond en nacht) consolideren.

Horecaconcentratie op de Korenmarkt

- Door concentratie van horeca op de Korenmarkt (vóór en naast de Korenbeurs) ontstaat één kwalitatief horeca- en uitgaansgebied binnen het Korenkwartier.

- Gebruik maken van de (reeds aanwezige) naamsbekendheid én potentie van de Korenmarkt.
- Sterk inzetten op juiste uitstraling, behouden en uitlichten historische gevels

Korenbeurs als een sleutelpositie

- De Korenbeurs vervult een sleutelpositie om de gewenste mix van functies te bereiken.
- De Korenbeurs fungeert als voorbeeld voor de toekomstige richting van het gebied.
- Kiezen voor invulling die de dagfunctie ter plekke versterkt.

Aanloopstraten en entrees

- Uitnodigende entree tot de Korenmarkt, zodat bezoekers naar de Korenmarkt worden 'getrokken'.
- Openbare orde en veiligheidssituatie in de aanloopstraten verbeteren.
- Verbeteren van de attractiviteit en het uitnodigend maken van de Korenstraat, Pauwstraat, Munterstraat, Luthersestraat, Hoogstraat en Korte Hoogstraat.

Transformatie

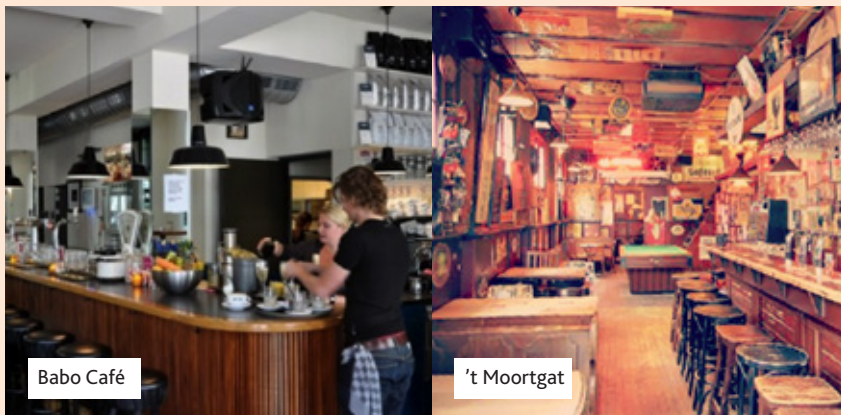
- Leegstaande panden en gebieden met desolate indruk transformeren naar dagfuncties op de begane grond (flexwerken / winkels etc.), met daarboven woonruimte.
- Behouden en uitlichten van historische gevels.

Duizelsteeg

- Ontwikkelen van een attractieve restaurantstraat met focus op kleinschalige, intieme en sfeervolle restaurantjes.

Varkensstraat

- Een mix van wonen, cultuur, leisure en 'daghoreca' moet bijdragen aan zowel het straatbeeld, openbare orde, veiligheid en levendigheid van het gebied.
- Varkensstraat geleidelijk uit het horecaconcentratiegebied halen.

Babo Café

't Moortgat

Bar Florian

ONTWIKKELINGSVISIE

Horecagebieden van Spronsen	Categorie A: Fast-service licht	Categorie A2 Fast-service zwaar	Categorie B: Restaurant	Categorie C1 Dranken licht	Categorie C2 Dranken zwaar
Jansplein/ Jansplaats e.o.	●	●	●	●	●

“Culinaire en bourgondische wandeltocht voor 30+-ers”

Visie

- Restaurant- en cafémilieu met kwaliteitsuitstraling; specialiteiten cafés en restaurants met goede uitstraling.
- Specifieke formules toestaan mits bijzonder en onderscheidend concept.
- Verbeteren imago en bekendheid.
- Events inzetten op jazz / cultuur / fashion.

Kwantitatief

- Fast-service minder wenselijk.
- Restaurant aanbod laten toenemen.
- Dranken aanbod consolideren vanwege totaal aanbod.

Koningstraat

Frites Atelier

WAAR

ONTWIKKELINGSVISIE

Horecagebieden van Spronsen	Categorie A: Fast-service licht	Categorie A2 Fast-service zwaar	Categorie B: Restaurant	Categorie C1 Dranken licht	Categorie C2 Dranken zwaar
Winkelgebied	●	●	●	●	N.v.t.

“Ontdekkingstocht van leuke winkels en horeca-parels...”

Visie

- Schakel met detailhandelsvisie.
- Winkels open = Horeca open.
- Terrassen en schakelpunten zorgen voor loop en sfeer.
- Innovatief winkelaanbod & mengvormen (voorwaarden).
- Innovatief horeca –aanbod (dag-georiënteerd) met opvallende terrassen sterk voor winkelgebied en bezoek als *mengvormen, coffeeshops, juiceconcepten*.
- Aandacht voor link Arnhem modestad.

Kwantitatief

- Fastservice licht toestaan, indien dit op andere plekken wordt teruggedrongen.
- Fastservice zwaar, restaurant en dranken licht consolideren (mits openingstijden overeenkomen).
- Avond openstelling op zich geen bezwaar, mits overlast en bereikbaarheid gewaarborgd is.
- *Voorbeeld 1: Grillroom in winkelstraat sluit niet aan bij gebruiker.*
- *Voorbeeld 2: Restaurant-concept in winkelgebied geeft praktische bezwaren en is overlast gevoelig.*

ONTWIKKELINGSVISIE

Horecagebieden van Spronsen	Categorie A: Fast-service licht	Categorie A2 Fast-service zwaar	Categorie B: Restaurant	Categorie C1 Dranken licht	Categorie C2 Dranken zwaar
Markt	●	●	●	●	N.v.t.

“Markt wordt de stads-huiskamer van Arnhem.”

Visie

- Restaurant, grand-café en fast-service strip als aansluiting op het winkelgebied en markt met dag-rond geopende horeca.
- Laag en middensegment aanbod met specifiek karakter.
- Doorgang Sabelpoort uitnutten voor verbinding met Rijnkade, Paviljoen en witte vloot.
- Gebruik van de Markt stimuleren met warenmarkt en activiteiten.

Kwantitatief

- Inzetten op dag-rond geopende horeca. Met name restaurant, grand-café, eetcafé of café concepten.
- Fastservice licht toestaan vanwege de dag-functie en toegankelijkheid.

Rijnkade

ONTWIKKELINGSVISIE

Horecagebieden van Spronsen	Categorie A: Fast-service licht	Categorie A2 Fast-service zwaar	Categorie B: Restaurant	Categorie C1 Dranken licht	Categorie C2 Dranken zwaar
Rijnkade	●	●	●	●	N.v.t

“Avenue Méditerranée in Arnhem!”

Visie

- Inzetten op versterking strip met kade-karakter.
- Terrasuitstraling over-the-top mogelijk maken. Vanaf de bruggen en aanrijroutes zichtbaar. Poort-functie.
- Meer herkenbaarheid & marketing.
- Kansen die witte vloot biedt verzilveren voor horecabezoek.
- Paviljoen positioneren als trekker van het gebied.

Kwantitatief

- Restaurant aanbod verder ontwikkelen.
- Rest van categorieën consolideren. Uitzondering hierop vormen Bar & Kitchen concepten (feitelijk restaurants) met mediterrane uitstraling. *Indien elders teruggedrongen, hier weer toestaan.*

TAPE

Steenstraat

ONTWIKKELINGSVISIE

Horecagebieden van Spronsen	Categorie A: Fast-service licht	Categorie A2 Fast-service zwaar	Categorie B: Restaurant	Categorie C1 Dranken licht	Categorie C2 Dranken zwaar
Spijkerkwartier	●	●	●	●	N.v.t.

“De rauwe wijk met no-nonsense concepten voor echte Arnhemmers.”

Visie

- Wijk met karakter en sterke bewonersclub.
- Signatuur concepten / lokaal gebonden.
- Innovatieve concepten (op het randje).
- Mix cultuur en mengvormen kansrijk.
- Fastservice innovatie: bijvoorbeeld haut-friture of moderne grill concepten (bijv. Bulls & Dogs).
- Innovatieve barconcepten (indien elders inkrimping).
- Mengvormen mogelijk maken (voorwaarden).
- Ontwikkeling restaurantstrip Muis-sacrum in combinatie met ‘culinaire’ imago. Cultuur & Culinair.

Kwantitatief

- Restaurant aanbod toestaan
- Fastservice en dranken licht consolideren.

Sugar Hill

Café Caspar / Hotel Modez

ONTWIKKELINGSVISIE

Horecagebieden van Spronsen	Categorie A: Fast-service licht	Categorie A2 Fast-service zwaar	Categorie B: Restaurant	Categorie C1 Dranken licht	Categorie C2 Dranken zwaar
Klarendal en Sint Marten	●	●	●	●	N.v.t.

“Hippe concepten in het Modekwartier!”

Visie

- Modekwartier eigen gezicht en ontwikkeling.
- Creatieve concepten aanjagen.
- Ruimte voor specifieke niche-formules: mode / local-product by local-heroes.
- Mengformules, concepten met sterk culturele inbreng, culinaire streetfood zijn welkom. *Voorbeeld: Sugar Hill.*
- Mode-signatuur duidelijker in straatbeeld inbrengen.

Kwantitatief

- Restaurant concepten toestaan in alle vormen en maten.
- Fast-service en drankensector consolideren.

Winkelcentrum Kronenburg

Impressies Winkelcentrum Presikhaaf

ONTWIKKELINGSVISIE

Horecagebieden van Spronsen	Categorie A: Fast-service licht	Categorie A2 Fast-service zwaar	Categorie B: Restaurant	Categorie C1 Dranken licht	Categorie C2 Dranken zwaar
Winkelcentra Kronenb./Presikh.	●	●	●	●	N.v.t.

Visie

- Stadsdeelcentra voor dagelijkse en niet-dagelijkse boodschappen met regionale functie.
- Sociale rol, leef-kwaliteit mbt horeca.
- Sfeervol en gezond aanbod, kwalitatieve uitstraling en actief ondernemerschap nodig.
- Horeca heeft rol in doorbreken enigszins monofunctionele karakter.

Kwantitatief

- Fastservice licht toestaan (gezonde, dag-georiënteerde formules).
- Fastservice zwaar consolideren. Kwaliteitsniveau en uitstraling promoten.
- Restaurantconcepten toestaan (kleinschalig, toegankelijk).
- Dranken licht consolideren.

3.4 Ruimte voor innovatie en bijzondere concepten

De visies per focusgebied geven goed weer welke horecacategorieën we in welke gebieden graag zien ontwikkelen, consolideren of terugdringen. Naast deze uitgangspunten zijn er uitzonderingen op dit uitbreidingspotentieel. We willen ruimte houden om innovatieve concepten, die een autonome vraag realiseren en het verzorgingsgebied vergroten, te vestigen in onze stad.

Deze bijzondere concepten die een speciale toevoeging bieden op het bestaande horeca-aanbod in de stad vatten we samen onder de 'Grand cru' spelregels. Grand cru is een in de wijnbouw gebruikte term die letterlijk 'grote oogst' betekent. De term 'groot' slaat daarbij op de kwaliteit en geeft daarbij het bijzondere karakter aan van de concepten die we onder het toetsingskader kunnen vestigen.

Ook in de periferie willen we mogelijkheden behouden om eventuele nieuwe horeca met ligging aan de snelwegen te vestigen. Deze vallen buiten het uitbreidingspotentieel omdat deze horeca vanwege de passantenstroom en aanlegpercentage in een autonome vraag voorzien. Vanuit dit perspectief zien we tevens mogelijkheden voor gebiedsoverstijgende horeca op bedrijventerreinen en andere solitaire plekken die in een autonome vraag voorzien, niet concurreren met de binnenstad en niet gefaciliteerd kunnen worden op een andere locatie in Arnhem. De horecafunctie mag voor de primaire functies op bedrijventerreinen geen beperkingen opleveren en mag er geen aantasting van het leefmilieu (overlast) optreden. Deze toetsing vindt plaats aan de hand van de spelregels die zijn opgesteld in de visie op Transformatie.

Ondersteunende horeca (incl. de mogelijkheid voor overnachtingen) aan leisure & recreatiegebieden, alsmede aan culturele instellingen, dierentuin en natuurparken vallen ook niet onder het uitbreidingspotentieel. Deze trekken voornamelijk een eigen markt en wordt de horeca over het algemeen gekoppeld aan het bezoek van de toeristische functie. Maatwerk moet daarbij uitwijzen of horeca die niet direct gekoppeld is aan het bezoek van de toeristische functie wenselijk is.

“We willen immers te allen tijde ruimte houden om innovatieve concepten, die een autonome vraag realiseren en het verzorgingsgebied vergroten, te vestigen in onze stad.”

4. INSTRUMENTARIUM

28

Om uitvoering te geven aan de visie hebben we instrumentarium nodig. Dit doen we aan de hand van verleiden, beleid- en spelregels en het ruimtelijk juridisch kader.

4.1 Verleiden

Het realiseren van deze visie vraagt om enthousiasme en doorzettingsvermogen bij alle partijen die er bij betrokken zijn: initiatiefnemers die voor impulsen en levendigheid zorgen, ondernemers met ondernemersgeest, vastgoedeigenaren met durf en realisme en een overheid die samenbrengt, faciliteert en regels hanteert in de geest van de wet.

De betrokkenheid van stakeholders bij de totstandkoming en uitwerking van deze visie is belangrijk om gevestigde ondernemers uit een gezamenlijke ambitie te verleiden om invulling te geven aan de visie. Meer invloed kunnen we aanwenden bij het vestigen van nieuwe ondernemers met een horecaconcept. Op basis van de visie kunnen we vaststellen welk concept het beste in welk focusgebied kan landen en welke gewenste uitstraling we daarbij beogen, zodat het DNA en functie van het focusgebied het beste tot zijn recht komt. De gesprekken die de gemeente voert met ondernemers met een vestigingswens zijn daarvoor cruciaal. Ook de herijking van het terrassenbeleid in 2017 zal aansluiting zoeken bij de horecavisie en per focusgebied gewenste profielen presenteren.

We verleiden de organische ontwikkeling vanuit de kerntaken. Het ruimtelijke kader dat tot organische ontwikkeling moet uitnodigen creëren we door te investeren in de openbare ruimte. Daarnaast zetten we het gemeentelijk vastgoed strategisch in. De focus ligt daarbij op kwaliteit, continuïteit en veiligheid. Aantrekkelijke openbare ruimte lokt gebiedsinitiatieven uit en worden investeerders, eigenaren en ondernemers verleid te investeren in vastgoed en bijbehorende kwaliteit. Goede vestigingscondities lokken daarmee marktinitiatieven en marktinvesteringen uit.

4.2 Beleid- en spelregels

De beleid- en spelregels bieden handvatten om initiatieven te toetsen aan de gewenste horecaontwikkeling in de stad. Uitgangspunt is een faciliterende overheid zonder onnodige regels.

4.2.1 Grand Cru

De keuze voor gerichte versterking van de gesegmenteerde horecagebieden heeft consequenties. Wanneer er initiatieven komen die niet passen binnen de visie, kan niet worden meegewerkt.

Deze keuze kan ook een kans opleveren. Bij een initiatief dat als een 'Grand cru' kan worden beschouwd, kan wel medewerking worden verleend. Dit zijn horecabedrijven die qua karakter, uitstraling, ligging of concept bijdragen aan een sterke uitstraling van het gebied en die vanwege uniciteit iets toevoegen aan het bestaande aanbod in de stad of de regio. Een sterrenrestaurant bijvoorbeeld. Ook marginale uitbreiding van de oppervlakte van bestaande horeca-inrichtingen in consolidatiegebieden hoeft niet per definitie in strijd te zijn met het beleid. Een bijzondere omstandigheid kan zijn gelegen in de verwachting dat het woon- en leefklimaat zal verbeteren door een kwalitatieve verbetering van een horecagelegenheid. Bij beoordeling van aanvragen kijken we daarom zoveel mogelijk naar de specifieke omstandigheden.

Een horecaconcept kan als een 'Grand cru' worden beschouwd bij één of meer van de volgende uitgangspunten:

- *Het concept dient iets toe te voegen aan het bestaande aanbod (uniciteit);*
- *Het zijn bewezen succesformules, zowel internationaal als nationaal;*
- *Kopstukken qua ondernemer/gezicht (sterrenchef, top-dj);*
- *Het betreft een topmerk (ook branchevreemd);*
- *Concept komt veelvuldig voor in de vakliteratuur en andere media;*
- *'s Werelds/'s lands eerste, grootste, diepste, hoogste.....;*
- *Het betreft een ontwikkeling op een strategische sleutellocatie;*
- *Het betreft een initiatief dat het Arnhems erfgoed toegankelijk maakt en voor het voetlicht brengt.*

Met behulp van deze uitgangspunten hebben we de mogelijkheid om gemotiveerd van het gestelde richtinggevende kader af te wijken.

4.2.2 Blurring

Blurring, het vermengen van functies, is een ontwikkeling van deze tijd. Winkeliers, dienstverleners en horeca-ondernemers maken steeds vaker de combinatie met horeca en andersom. Ook bij culturele instellingen en attracties zijn in toenemende mate horeca-activiteiten te vinden. Het kan positief bijdragen aan het vestigingsklimaat voor ondernemers. Het maakt de winkel aantrekkelijker voor de consument en een langere verblijftijd in een winkel zorgt voor een toename van het aantal koopmomenten.

Het is vaste jurisprudentie dat op basis van een detailhandelsbestemming geen ondersteunende danwel ondergeschikte horeca is toegestaan. In dit kader is in 2006 de Beleidsnotitie horeca-activiteiten in winkels ontwikkeld om ondersteunende horeca in winkels onder omstandigheden toch mogelijk te maken. In deze visie worden de voorgenoemde beleidsstukken geactualiseerd.

Deze spelregels maken ondergeschikte horeca in een winkel mogelijk; zij zijn gericht op het behoud van de uitstraling van de hoofdfunctie als winkel en het voorkomen van overlast voor de omgeving.

Meldingsplicht blurring

De ondernemer meldt zijn voorgenomen activiteiten bij de afdeling vergunning en handhaving. Deze melding per email kan naar gemeente@arnhem.nl t.a.v. de afdeling vergunning en handhaving. De melding gaat vergezeld met een op schaal ingetekende plattegrond en een korte planomschrijving. Aan de melding zijn geen kosten verbonden.

Vergunningsplicht en handhaving

Als niet wordt voldaan aan één of meer voorwaarden -of de aanvrager wil een groter deel dan 25% aan horeca-activiteiten- dan is er geen sprake meer van een mengformule, maar is er sprake van een vergunningsplichtige activiteit in de vorm van een exploitatievergunning. Er zal gehandhaafd worden als er misbruik wordt gemaakt van de voorwaarden.

Voor ondernemers die voedsel bereiden zijn de eisen van het Activiteitenbesluit van toepassing. Tevens moet de ondernemer aan alle wettelijke brandveiligheidseisen voldoen.

Als aan de volgende spelregels wordt voldaan dan is blurring toegestaan en is er geen exploitatievergunning nodig:

- *de horeca-activiteiten zijn duidelijk ondergeschikt aan de hoofdactiviteit;*
- *de openingstijden van de horeca-activiteit zijn aangepast aan de openingstijden van de hoofdactiviteit (Winkeltijdenwet);*
- *de toegang tot de horeca-activiteit is dezelfde als voor de hoofdactiviteit; er is dus geen aparte ingang;*
- *het aantal m² ondersteunende horeca is gemaximeerd ten opzichte van de hoofdfunctie. Maximaal 25% van de verkoopvloeroppervlakte van een winkel mag worden gebruikt voor horecavoorzieningen waarbij een feitelijk maximum van 35m² geldt. Dit maximum is gebaseerd op het Besluit Eisen Inrichtingen Drank- en Horecawet waarin staat dat een horecalocaliteit minimaal 35m² groot is;*
- *Er mag géén alcohol geschonken worden. Dit is voorbehouden aan horecabedrijven die moeten beschikken over een Drank- en Horecawetvergunning;*
- *De horecaruimte mag niet verhuurd worden aan derden ten behoeve van bijeenkomsten van persoonlijke aard;*
- *Geen parkeer-, stank- of geluidsoverlast;*
- *Omdat er sprake is van detailhandel is het verboden een terras te plaatsen.*

4.3 Ruimtelijk juridisch kader

De uitgangspunten van het richtinggevend kader worden in de verschillende bestemmingsplannen die Arnhem rijk is verankerd. Deze integratie zal plaatsvinden op de momenten dat de verschillende plannen aan herziening toe zijn. Dit betekent dat de effecten van de keuzes die in deze visie worden gemaakt met betrekking tot vestigingsmogelijkheden niet direct zullen optreden.

Een bestemmingsplan regelt onder andere welke functies op de verschillende percelen en in bouwwerken zijn toegestaan. Deze visie vraagt van sommige percelen en bouwwerken dat de horecafunctie in zijn geheel of gedeeltelijk (een bepaalde

horecacategorie) wordt wegbestemd. De gemeente heeft hiervoor een publiekrechtelijke bevoegdheid. Om hier uitvoering aan te geven heeft de gemeente grofweg drie opties:

1. Actief uitkopen: Huidige panden die in gebruik zijn als horecafunctie, maar niet gewenst zijn uitkopen.
2. Planschade accepteren: Voor percelen en bouwwerken die nu niet in gebruik zijn als horecafunctie, functie wegbestemmen met mogelijke planschade als gevolg.
3. Voorzienbaarheid creëren: De marsroute naar passieve risicoaanvaarding. Hierdoor is het voor de initiatiefnemer niet of beperkt mogelijk om planschade te verhalen op de gemeente. Met het vaststellen van deze beleidsnota is de eerste stap naar voorzienbaarheid gecreeerd.

In het vigerende bestemmingsplan 'Binnenstad en Singels' zijn ruime mogelijkheden opgenomen voor de vestiging van horecagelegenheden. Deze flexibiliteit biedt weinig sturingsmiddelen. Daarnaast biedt het bestemmingsplan de mogelijkheid om nieuwe horecagelegenheden die in strijd zijn met dit bestemmingsplan met een binnenplanse vrijstelling (nu afwijking) toch mogelijk te maken. Deze binnenplanse vrijstellingsprocedure biedt weinig weigeringsgronden voor nieuwe ongewenste horeca toevoegingen.

Het bestemmingsplan 'Binnenstad en Singels' is als eerste aan een herziening toe waarin deze visie ruimtelijk juridisch wordt vertaald. Het voorstel is om in dit bestemmingsplan geen binnenplanse afwijkingsmogelijkheid voor horecagelegenheden meer op te nemen. Aanvragen voor horeca in strijd met het bestemmingsplan kunnen dan alleen met een kleine buitenplanse afwijkingsprocedure mogelijk gemaakt worden. Deze vergunningsprocedure biedt de mogelijkheden om op basis van de 'Grand cru' regels uit deze visie te beargumenteren om een concept/ontwikkeling wel of niet toe te staan.

4.3.1 Horeca-categorisering

De huidige traditionele categorisering op basis van functies en bedrijfstype werkt niet afdoende om in te spelen op marktinitiatieven en daarmee nieuwe concepten een plek te bieden. We kiezen er om die reden voor het aantal categorieën uit te breiden en nader te definiëren op basis van (te verwachten) overlast, openingstijden en typologie. Deze nieuwe indeling is in het vorige hoofdstuk tevens toegepast op de visie per deelgebied en biedt meer handvatten om te bepalen welke categorieën het meest bijdragen aan het DNA en functie van de onderscheiden focusgebieden.

Belangrijke keuzes betreffen bijvoorbeeld dat grillrooms en shoarmarooms in de nieuwe indeling in een nieuwe horecacategorie 'A1 fastservice zwaar' zijn ondergebracht en shisha-lounges onder 'C1 drankensector licht'. Deze nieuwe indeling biedt mogelijkheden om bij de herziening van bestemmingsplannen dergelijke horecatoevoegingen alleen toe te staan op locaties waar dat bijdraagt aan het DNA en functie van het gebied. De aanpassing van de horeca categorieën op basis van overlast, openingstijden en typologie zijn in onderstaand kader opgenomen. Niet uitgesloten wordt dat deze bij de totstandkoming van nieuwe bestemmingsplannen nog wordt aangepast of aangescherpt.

NIEUWE HORECA CATEGORIEËN

Horeca – A1 fastservice licht:

Horeca die beperkte hinder voor omwonenden veroorzaken. Hieronder wordt geen detailhandel verstaan. De horeca is qua openingstijden overwegend gericht op de dagfunctie (winkeltijden).

De bedrijfsvoering ziet op het verstrekken van eten, geen maaltijden, en het schenken van (zwak-alcoholische) dranken.

Voorbeelden: lunchrooms, broodjeszaken, koffiezaken, juicebars, ijssalon.

Indien gelegen in winkelgebieden zijn de openingstijden bij voorkeur gekoppeld aan die van winkels.

Horeca – A2 fastservice zwaar:

Horeca die middelzware hinder voor omwonenden veroorzaken. Hieronder wordt geen detailhandel verstaan. De horeca is qua openingstijden gericht op zowel de dag- als avondfunctie (dagronde opening).

De bedrijfsvoering ziet op het overwegend via counterverkoop verstrekken van eten (fastfood) (geen maaltijden) en (zwak-alcoholische) dranken.

Voorbeelden: cafetaria's, snackbars, grill-rooms, shoarmaroom, pizzeria, fastfood restaurants en afhaalcentra.

Horeca – B restaurants:

Bedrijven die beperkte hinder kunnen veroorzaken voor omwonenden.

De horeca is qua openingstijden gericht op de namiddag en vroege avond.

De bedrijfsvoering is gericht op het serveren van maaltijden en dranken in een restaurant-setting.

Voorbeelden: restaurants, bistro, fastcasual concepten, grand-cafés en café-restaurants.

Horeca – C1 drankensector licht:

Bedrijven die aanzienlijke hinder kunnen veroorzaken voor omwonenden. De horeca is qua openingstijden gericht op zowel de dag als de avond en nacht.

De bedrijfsvoering is gericht op het verstrekken van (niet)-alcoholische drank als hoofdfunctie met daaraan ondersteunend het verstrekken van etenswaren

Voorbeelden: cafés, cocktail-bars, wijnbars, shisha-lounges.

Horeca – C2 drankensector zwaar:

Bedrijven die aanzienlijke hinder kunnen veroorzaken voor omwonenden. De horeca is qua openingstijden gericht op zowel de avond als de nacht. De bedrijfsvoering is gericht op het verstrekken van dranken en eventueel eten in combinatie met (live) entertainment of harde/elektronisch versterkte muziek.

Voorbeelden: discotheken, (nacht)clubs, uitgaansconcepten.

Horeca – E:

Horeca die beperkte hinder voor omwonenden veroorzaken. Horeca E zijn qua openingstijden in de regel dagronde geopend, al dan niet met een nachtportier of een onbemande receptie.

De bedrijfsvoering is gericht op het bieden van nachtverblijf.

Voorbeelden: hotel, B&B en pensioen: Horeca gericht op slapen en verblijfs-accommodatie: hotels, B&B, pensions.

Mengvormen/blurring:

Voor ondergeschikte horeca-activiteiten in winkels is aparte regelgeving beschikbaar.

4.4 Overlast en openingstijden

De horecavisie richt zich op de kansen voor een gezonde exploitatie en de bijdrage van de horeca aan een optimaal vestigingsklimaat voor bedrijven en verblijfsklimaat voor bezoekers. De keerzijde van de medaille is dat horeca voor overlast kan zorgen.

Het Rijk heeft een breed scala aan wet- en regelgeving en vergunningen voorhanden en de gemeente heeft beleids- of uitvoeringsruimte in de toepassing van deze wetgeving. Met dit instrumentarium kunnen we overlast voorkomen, terugdringen of uitbannen.

Via de overlegstructuren met de verschillende stakeholders als Koninklijke Horeca Nederland afdeling Arnhem, de diverse ondernemersverenigingen in horecagebieden en de wijk ontstaat inzicht in de plaatselijke situatie en kunnen we gesignaleerde knelpunten met dit beschikbare instrumentarium oplossen.

Eind 2012 is een vereenvoudiging en verruiming van de openingstijden van de horeca in Arnhem doorgevoerd. Belangrijk aandachtspunt hierbij was de openbare orde en veiligheid en de bescherming van het woon- en leefklimaat. Ook is rekening gehouden met de economische bedrijvigheid en de behoefte aan een levendige horeca. In december 2012 heeft dit geresulteerd in het volgende raadsbesluit:

1. Het vrijgeven van de openingstijden voor alle horecagelegenheden in het horecaconcentratiegebied (Korenmarkt en omgeving),
2. Ruimere openingstijden voor terrassen in de binnenstad. Dat wil zeggen dat voor cafés doordeweeks een sluitingstijd geldt van 1.00 uur en op donderdag, vrijdag en zaterdag om 2.00 uur. De verruiming sluitingstijden van terrassen vindt plaats van middernacht naar 1.00 uur op doordeweekse dagen en van 1.00 naar 2.00 uur op donderdag, vrijdag en zaterdag. In dat geval sluit het terras tegelijk met het bijbehorende café.
3. Voor overig Arnhem geldt een sluitingstijd gelden van 1.00 uur doordeweeks en 2.00 uur op uitgaansavonden. De terrassen in dit gebied moeten om 0.00 uur sluiten

Eventuele effecten van de openingstijden op de openbare orde en economische bedrijvigheid worden nauwlettend gevolgd. De burgemeester, belast met de handhaving van de openbare orde, zal hier kritisch oog op houden. In de nota 'Korenkwartier - actielijnen naar de toekomst' is besloten de openingstijden te continueren om goed te kunnen beoordelen wat het effect van de integrale aanpak van het Korenkwartier is. Indien er tussentijds noodzaak is om de openingstijden tegen het licht te houden zal de raad hierover een voorstel ontvangen.

4.5 Openbare orde, veiligheid & handhaving

De burgemeester is verantwoordelijk voor de openbare orde en veiligheid in de gemeente. Hij beschikt over bestuursrechtelijke instrumenten om de openbare orde en veiligheid te beschermen. Zo kan hij de exploitatievergunning schorsen of intrekken. Ook kan hij beperkingen opleggen of voorschriften verbinden aan de vergunning. Voorts beschikt de burgemeester over de mogelijkheid om een last onder dwangsom of een bestuurlijke boete op te leggen en kan hij bevelen om het horecapand te sluiten.

Handhaving heeft tot doel het voorkomen van (verdere) aantasting van de openbare orde, veiligheid en het woon- en leefklimaat. De burgemeester weegt in zijn besluitvorming over een bestuurlijke maatregel het belang van de ondernemer en derden af tegen dat van de openbare orde. De openbare orde weegt daarbij zwaar. Bij incidenten kijkt de burgemeester ook naar de handelswijze van de ondernemer voor, tijdens en na het incident. Hoe heeft de ondernemer gehandeld? Wat heeft hij gedaan om het incident te voorkomen? Wat is de geschiedenis van de betreffende inrichting? Het kan zijn dat de ondernemer heeft gedaan wat hij kon, maar dat toch een maatregel getroffen moet worden om de openbare orde en veiligheid in en rond de inrichting te herstellen.

Stakeholders vragen de gemeente Arnhem onder de noemer van 'gelijke monniken, gelijke kappen' meer aandacht voor handhaving ten behoeve van een gelijk speelveld en prettig woon- leefklimaat.

4.6 Toegankelijkheid van de horeca

Het VN-verdrag voor rechten van mensen met een beperking bepaalt dat toegankelijkheid van de samenleving – en dus ook van de horeca – de norm is. Toegankelijkheid is een recht, ontoegankelijkheid de uitzondering. De norm voor algemene toegankelijkheid gaat 1 januari 2017 in.

De komende jaren zal in Nederland veel energie worden gestoken in het waarmaken van de doelstellingen van het VN-verdrag. De Arnhemse horeca kan hierin bij uitstek een voorbeeldrol vervullen omdat gastvrijheid en toegankelijkheid nauw aan elkaar verbonden zijn.

“Stakeholders vragen de gemeente Arnhem onder de noemer van ‘gelijke monniken, gelijke kappen’ meer aandacht voor handhaving ten behoeve van een gelijk speelveld en prettig woon- leefklimaat.”

[HOTELS]

5. HOTELS EN ANDERE LOGIESVERSTREKKENDE BEDRIJVEN

De hotelmarkt is een specifiek deel van de horeca die vraagt om een eigen beleid. Om te komen tot een toekomstvisie en het uitbreidingspotentieel van hotelkamers voor de toekomst wordt in eerste instantie teruggekeken op het huidige beleid. Ook is de huidige hotelmarkt van Arnhem en omgeving geanalyseerd.

5.1 Analyse

In 2011 is onderzoek gedaan naar de Arnhemse hotelmarkt. Er is een marktverkenning uitgevoerd waarbij het geplande nieuwe aanbod en economische ontwikkelingen zijn gewogen om helder te krijgen of er voldoende marktruimte is om het geplande aanbod te kunnen opnemen.

Het onderzoek liet zien dat mede als gevolg van het herstel van de economie en de hotelmarkt er een groei van een kleine 400 kamers mogelijk was. Dit bood voldoende perspectief om bijna alle geplande ontwikkelingen door te laten gaan. Bij nieuwe hotelontwikkelingen buiten het ontwikkelplafond worden strenge eisen gesteld. Ontwikkelaars moeten aantonen dat het hotel een duidelijke meerwaarde heeft ten opzichte van het reeds gerealiseerde aanbod in de gemeente.

Recent is het onderzoek geactualiseerd. Er zijn minder plannen gerealiseerd dan verwacht. Van de geplande 499 kamers in 2011 zijn inmiddels 180 kamers gerealiseerd. De beschikbare economische ruimte van 393 kamers zoals destijds werd begroot is dus verre van gerealiseerd.

5.2 Benchmark

In de uitgevoerde benchmark zijn de aanwezige hotelkamers afgezet tegen de kamers in vergelijkbare steden. De resultaten worden gepresenteerd in de tabel op de volgende pagina, waarbij het aantal kamers is in te delen in 2 categorieën: het aanbod met sterclassificatie (hotels) en het niet geclassificeerd aanbod (B&B, Airbnb, hostels). Opvallend is het grote aandeel van 3 sterrenkamers.

Tevens is het aantal overnachtingen in hotels en B&B's in kaart gebracht. In de periode 2010-2014 is een groei van 45% te zien is. Deze groei is toe te schrijven aan het herstel van de economie en herstel van het zakelijk verkeer (congressen, bijeenkomen, zaken doen), toename (internationaal) toerisme en een toename van de bezoekers van evenementen. Zie hiervoor de tabel op pag. 38.

5.3 Uitbreidingspotentieel

In de periode 2010-2015 is niet de volledige economische ruimte ingenomen door nieuwe hotelontwikkelingen. Het aantal overnachtingen is in diezelfde periode stevig gegroeid. Op basis van de historisch gemiddelde groei wordt ook de komende jaren groei verwacht. Er wordt uitgegaan van een groei van totaal 39% voor de komende 5 jaren (tot 2020).

Aan de hand van de resultante van bezetting en prijs (REVPAR) bepalen we of in Arnhem uitbreiding van het aantal kamers wenselijk is. Voor een gezonde bedrijfsvoering wordt uitgegaan van een REVPAR met een bandbreedte tussen de €45 en €50. Op dit moment is er een bezettingsgraad van 68% en een RAVPAR van € 48,68. Dit zijn goede cijfers. Bij een gelijk blijvend aantal kamers en voorspelde groei van de hotelmarkt van 39% loopt de bezettingsgraad op naar 84% met een bijbehorende REVPAR van € 59,91. Dit betekent dat er ruimte is voor groei van het aantal kamers.

De tweede tabel op pag. 38 laat zien dat bij een groei van 160 kamers de bezettingsgraad en REVPAR in 2020 70% en € 50,20 bedraagt. We houden rekening met een negatief effect van circa 10% op de overall gemiddelde bezettingsgraad van hotels in Arnhem. Dit percentage is bewust fors gekozen, omdat de airbnb markt zich nog zal ontwikkelen en de cijfers nu nog niet voldoende duidelijk zijn. Voorkomen wil worden dat er een té rooskleurige situatie geschetst wordt.

Op basis van de analyse is er ruimte voor een toename in het aanbod van hotelkamers. Deze ruimte wordt geschat op 160 kamers tot en met 2020. Per initiatief zullen we de formule en het effect op de markt beoordelen. De aanvrager is daarbij zelf

HOTELS/BED & BREAKFAST'S	Arnhem	Amersfoort	Enschede	Den Bosch	Nijmegen
	<i>Horeca DNA (2014)</i>				
Totaal aantal hotels	24	16	7	13	19
Ontwikkeling (2010-2014)	20%	78%	-22%	18%	12%
Bedrijven per 10.000 inwoners	1,6	1,0	0,4	0,9	1,1

Totaal aantal kamers	922	783	725	557	450
Ontwikkeling (2010-2014)	31%	36%	6%	13%	5%
Gemiddeld aantal kamers per bedrijf	38	49	104	43	24
Kamers per 10.000 inwoners	60,5	51,4	45,7	36,9	26,4

	<i>Horeca DNA (2014)</i>				
Aantal 1 sterrenhotels	1	1	0	1	0
Aantal 1 sterrenkamers	7	12	0	9	0
Ontwikkeling aantal kamers (2010-2014)	-36%	0%	0%	13%	0%

Aantal 2 sterrenhotels	1	0	1	0	1
Aantal 2 sterrenkamers	6	0	409	0	19
Ontwikkeling aantal kamers (2010-2014)	0%	0%	36%	0%	0%

HOTELS/BED & BREAKFAST'S	Arnhem	Amersfoort	Enschede	Den Bosch	Nijmegen
Aantal 3 sterrenhotels	10	6	3	3	5
Aantal 3 sterrenkamers	380	254	100	99	106
Gemiddeld aantal kamers	38	42	33	33	21
Ontwikkeling aantal kamers (2010-2014)	122%	22%	0%	6%	12%

Aantal 4 sterrenhotels	5	5	2	5	3
Aantal 4 sterrenkamers	407	489	202	421	283
Gemiddeld aantal kamers	81	98	101	84	94
Ontwikkeling aantal kamers (2010-2014)	-9%	141%	-21%	14%	3%

Aantal 5 sterrenhotels	0	0	0	0	0

	<i>Bedenbreakfast.eu (2016)</i>				
B&B aanbod	26	8	15	18	25

	<i>Airbnb 2016</i>				
Airbnb aanbod	137	92	71	151	297

verantwoordelijk voor het aantonen van de behoefte voor het concept en de ruimte in de markt. De beschikbare ruimte is daarmee indicatief.

De huidige hotelbouwplannen vangen reeds een deel van de geschatte beschikbare ruimte op. Bij de verdere ontwikkeling van de hotelmarkt verdienen hotelconcepten en formules met een specifieke signatuur de voorkeur. Deze leveren immers in hoge mate een autonome vraag op. We zien daarbij voornamelijk ruimte voor het luxere segment hotelformules en kleinschalige hotelformules als een fashion & boetiek hotel. Juist omdat de analyse heeft aangetoond dat Arnhem voornamelijk in het 3 sterrensegment veel aanbod heeft.

De realisatie van een hostel of jeugdherberg kent een autonome vraag. Deze vraag drukt niet op het indicatief gestelde uitbreidingspotentieel.

5.4 Bed & Breakfasts

Bed & breakfasts zijn overnachtingaccommodaties die zijn gericht op het bieden van de mogelijkheid tot een toeristisch en veelal kortdurend verblijf met het serveren van ontbijt. Ze zijn gevestigd in een woonhuis of bijhuis en worden geëxploiteerd door de eigenaren van het betreffende huis.

In Arnhem is op 14-10-2010 het Vrijstellingsbesluit Bed & Breakfastaccommodaties genomen. Deze accommodaties zijn vergunningsvrij als ze voldoen aan een drietal voorwaarden:

1. ze moeten zijn gericht op het bieden van de mogelijkheid tot een toeristisch en veelal kortdurend verblijf met het serveren van ontbijt;
2. ze moeten zijn gevestigd in een woonhuis of bijhuis en worden geëxploiteerd door de eigenaren van het betreffende huis;
3. ze mogen maximaal vier slaappleaatsen hebben.

In de nota wordt een toevoeging opgenomen om de brandveiligheid te kunnen waarborgen. Zodoende wordt de tweede voorwaarde gewijzigd in 'ze moeten zijn gevestigd in een brandveilig woonhuis of bijhuis en worden geëxploiteerd door de eigenaren van het betreffende huis'.

5.5 Airbnb

Op dit moment gelden er geen specifieke voorwaarden voor airbnb. Om antwoord te kunnen bieden op de verwachte ontwikkelingen in dit segment zijn gebruiksvoorwaarden opgesteld. Hierbij is gekeken naar het Amsterdamse model waar met succes een goede balans tussen gastvrijheid en regulering is gevonden. Dit betekent dat voor airbnb de volgende voorwaarden:

1. Uitsluitend verhuur door hoofdbewoner;
2. Uitsluitend incidentele verhuur;
3. Toestemming van Vve of verhuurder;
4. Een brandveilige woning;
5. Maximaal 4 personen;
6. Maximaal 60 dagen per jaar;
7. Geen overlast.

Dit 'gelijke monniken, gelijke kappen' principe wordt ook onderschreven door het HORA (Hotel Overleg Regio Arnhem) die niet tegen airbnb zijn, maar wel regels verwachten die voor zowel Hotels als voor airbnb van toepassing zijn.

5.6 Short stay & extended stay

Short stay is verhuur van (huur)woningen voor een korte periode (tussen de 7 nachten en 6 maanden). Extended stay beslaat een periode van verhuur tussen de 6 en 12 maanden. Met deze vormen van verblijf willen we (voornamelijk buitenlandse) werknemers faciliteren die voor een bepaalde periode in Arnhem werken. Zo houden we Arnhem aantrekkelijk als vestigingslocatie voor bedrijven.

Het verblijf van shortstayers in de stad mag echter niet ten koste gaan van de leefbaarheid in de buurt en van het aanbod van goedkope huurwoningen.

In samenspraak met de afdeling Wonen zal op een later moment beleid worden opgesteld ten aanzien van short stay en extended stay. Short stay en extended stay maken dus geen onderdeel uit van deze horecavisie.

6. UITVOERINGSAGENDA

40

De ambitie om *'de actuele vraag naar horeca te faciliteren, een kwaliteitsimpuls te geven aan de bestaande en nieuwe horeca en bijdragen aan de doelstelling om te behoren tot de Top-10 van meest aantrekkelijke binnensteden van Nederland'* te realiseren kan niet los worden gezien van overige functies in de focusgebieden als detailhandel, wonen, werken, bereikbaarheid en openbare ruimte. Daarmee is de relatie met andere beleidsstukken zoals benoemd in paragraaf 1.5 evident. Dit vraagt om een integrale aanpak die wordt vormgegeven onder het programma 'Stad op de kaart' uit de perspectiefnota 2016-2019.

Specifiek voor de horeca hebben we onder de noemer van *verleiden, beleid- en spelregels* en het *ruimtelijke juridisch kader*, instrumenten benoemd die we inzetten om de gewenste horecaontwikkeling in Arnhem te realiseren. Ook zullen enkele acties en activiteiten door ondernemers zelf of samen met de gemeente moeten worden uitgevoerd. De gemeente speelt daarbij een rol als aanjager en verbinder en ondersteunt partners als dat wenselijk is.

“Laten we hopen dat deze horecavisie een regelrechte ‘Grand Cru’ blijkt te zijn!”

Ron König
Wethouder

Instrumentarium	Resultaat	Termijn actie
<i>Verleiden</i>		
1. Structureel overleg met ondernemersverenigingen focusgebieden en werkgeversorganisaties Hotel en Horeca	Realiseren gewenste sfeerbeelden focusgebieden	Continu
2. Initiëren Platform Detailhandel & Horeca	Versterken samenwerking retail-stakeholders	2017
3. Accountmanager horeca	Eén aanspreekpunt voor horeca-ondernemers voor snelle en adequate dienstverlening	Continu
4. Gesprekken met initiatiefnemers	Initiatiefnemers worden uitgedaagd invulling te geven aan de visie op de focusgebieden.	Continu
5. Uitvoering actielijnen nota Korenkwartier 'actielijnen naar de toekomst'	Bijdragen aan gewenste sfeerbeelden focusgebied Korenkwartier	2017 en verder
6. Investeren in topkwaliteit openbare ruimte	Versterken onderscheidend vermogen (binnen)stad en uitlokken private investeringen	Continu
7. Deelnemen aan verkiezing Beste Binnenstad	Aansluiting op (consumenten) behoeften	2018 (ambitie)
8. Koopstromenonderzoek regio Arnhem-Nijmegen	Aansluiting op (consumenten) behoeften en monitoring horecawaardering	2016
9. Samen met Platform Binnenstad Arnhem de binnenstadsmonitor uitvoeren	Aansluiting op (consumenten) behoeften en monitoring horecawaardering	Jaarlijks
10. Deelnemen aan pilots die de aantrekkingskracht van de binnenstad bevorderen: Concept binnensteden, Krimp, experimenteeruimte, pop-up concepten en stedelijke herverkaveling	Versterken onderscheidend vermogen stad en innovatie faciliteren.	2017 en verder

Instrumentarium	Resultaat	Termijn actie
<i>Verleiden</i>		
11. Benaderen van ontbrekende horeca- en hotelconcepten samen met strategische retailpartners in de binnenstad	Aansluiting op (consumenten) behoeften	Continu
12. Inzetten op onderscheidend karakter van focusgebieden	Versterken onderscheidend vermogen als stad vol beleving	Continu
13. Implementeren rol wijkteams leefomgeving bij horeca in wijken	Versterken en clusteren van voorzieningen voor dagelijkse aankopen en wijkontmoetingen nabij de woonomgeving	2017
<i>Beleid- en spelregels</i>		
1. Blurring	Aanjagen en mogelijk maken van mengvormen	2017
2. Grand Cru	Ruimte voor innovatieve concepten	2017
3. handhaving	Gelijk speelveld	Continu
4. Herijking Terrassenbeleid	Bijdrage aan DNA en functie focusgebieden	2017
<i>Ruimtelijk juridisch kader</i>		
1. Bestemmingsplannen	Richtinggevend kader juridisch verankeren	Herzieningscyclus bestemmingsplannen
1.a. Bestemmingsplan 'Binnenstad en Singels'	Richtinggevend kader voor binnenstad juridisch verankeren	2017
2. Horeca-categorisering	Inspelen op marktontwikkelingen en sturen op categorieën die bijdragen aan DNA en functie van gebied	2017

made in **Arnhem**

Politieke Maandag (b)

Dossiernummer	147
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	30 januari 2017
Agendapunt	3.4
Omschrijving	Doorontwikkeling Rozet
Organisatieonderdeel	Cluster beleid en regie
Steller	Esther Ruiten
Portefeuillehouder	Gerrie Elfrink
Fatale termijn	1 januari 0001
Behandelresultaat	

Geagendeerd	Vergaderdatum
College Burgemeester en Wethouders	3 januari 2017
Politieke Maandag (i/m)	16 januari 2017
Politieke Maandag (i/m)	23 januari 2017
Politieke Maandag (b)	30 januari 2017

Besluit van

30 januari 2017

Documentnummer

2016.0.061.525

Zaaknummer

2015-11-00811

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

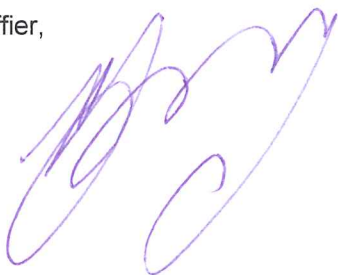
gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 13 december 2016, Cluster Beleid & Regie nummer: 2016.0.061.053;

gelet op artikel 147 van de Gemeentewet;

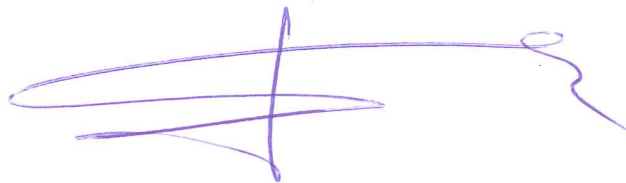
besluit:

1. Kennis te nemen van de doorontwikkeling van Rozet leidend tot een huurovereenkomst, leningsovereenkomst en subsidiebeschikking(en).
2. Het in de MJPB 2017-2020 beschikbare financiële kader voor de subsidiëring van de activiteiten in Rozet (Bibliotheek en Kunstbedrijf) te verhogen met € 1.092.586,--.
3. Dit te dekken uit een verhoging van de in de MJPB 2017-2020 opgenomen gemeentelijke huuropbrengsten van het gebouw Rozet van € 1.092.586,--.
4. De MJPB aan te passen overeenkomstig de bij dit besluit behorende begrotingswijziging.

De griffier,

De voorzitter,

Aan de gemeenteraad

Documentnummer **2016.0.062.525**

Zaaknummer **2015-11-00811**

ONDERWERP: Doorontwikkeling Rozet

Voorstel

1. Kennis te nemen van de doorontwikkeling van Rozet leidend tot een huurovereenkomst, leningsovereenkomst en subsidiebeschikking.
2. Het in de MJPB 2017-2020 beschikbare financiële kader voor de subsidiëring van de activiteiten in Rozet (Bibliotheek en Kunstbedrijf) te verhogen met € 1.092.586,--.
3. Dit te dekken uit een verhoging van de in de MJPB 2017-2020 opgenomen gemeentelijke huuropbrengsten van het gebouw Rozet van € 1.092.586,--.
4. De MJPB aan te passen overeenkomstig de bij dit besluit behorende begrotingswijziging.

Inleiding

Op 19 januari jongstleden bent u geïnformeerd over intentieverklaring "voornemen tot bestuurlijke fusie" van stichting Arnhemse Openbare en Gelderse Wetenschappelijke Bibliotheek, stichting Kunstbedrijf Arnhem en stichting Beheer Rozet. Deze bestuurlijke fusie heeft afgelopen zomer zijn beslag gekregen en in augustus is de nieuwe directeur-bestuurder van de stichting Rozet aangesteld. Met deze directeur-bestuurder is de afgelopen periode gewerkt aan een vereenvoudigde huur- en subsidierelatie als basis voor nog meer cultureel ondernemerschap, betere samenwerking en daarmee een toekomstigbestendig Rozet met een gezonde exploitatie. Dat heeft geleid tot een huurovereenkomst, subsidiebeschikking en leningsovereenkomst. De jaarlijkse lasten van de leningsovereenkomst worden gedekt uit de op de gemeentelijke begroting opgenomen structurele subsidiebudget voor de activiteiten van Rozet.

Beoogd effect

Het realiseren van een vereenvoudigde huur- en subsidierelatie tussen de stichting Rozet en gemeente als basis voor meer cultureel ondernemerschap ten behoeve van een meer toekomstbestendig Rozet met een gezonde exploitatie.

Argumenten

1. *De gewenste doorontwikkeling van Rozet wordt gerealiseerd.*

De stichting Rozet (voorheen stichting Beheer Rozet) vormt de "moeder" stichting, met daaronder als "dochter" stichtingen de bestaande stichtingen Kunstbedrijf Arnhem en Bibliotheek Arnhem. De directeur-bestuurder Rozet is tevens directeur-bestuurder van Kunstbedrijf Arnhem en Bibliotheek Arnhem. Er is één Raad van Toezicht Rozet. Deze houdt toezicht op het bestuur van de stichting en op de dochterstichtingen

Kunstbedrijf Arnhem en Bibliotheek Arnhem. De oude raden van toezicht van de dochterstichtingen bestaan niet meer.

Met de bestuurlijke fusie wordt de relatie tussen Rozet en gemeente sterk vereenvoudigd. Er is één kostprijsdekkende huurovereenkomst in plaats van aparte overeenkomsten met partijen. Uiteindelijk gaan ook de huurcontracten van Museum Arnhem (Erfgoedcentrum) en twee commerciële huurders op in de huurovereenkomst met Rozet.

Wat betreft de subsidierelatie is 2017 is een overgangsjaar waarin gezamenlijk verder wordt gewerkt aan een vernieuwde subsidierelatie gebaseerd op een integraal meerjarenbeleidplan en -begroting van Rozet voor de periode 2018-2021. Voor 2017 zijn nog twee aparte beschikkingen opgesteld (voor Bibliotheek Arnhem en voor Kunstbedrijf Arnhem).

2. Er is een betere basis voor cultureel ondernemerschap.

Met de bereidheid van een gefuseerd Rozet om de volledige exploitatie en het beheer op zich te nemen, komt er een betere basis voor cultureel ondernemerschap. Er ontstaat een meer optimale samenwerking tussen de uitvoerders van het activiteitenaanbod in Rozet en hun stakeholders. Tevens kan het concept en de functie van het merk Rozet nader worden uitgewerkt en gepositioneerd. Er is een gezamenlijk belang om inhoudelijke doelen te bereiken binnen een financieel gezonde exploitatie.

3. Er zijn geen aanvullende gemeentelijke middelen nodig.

Op weg naar de bestuurlijke fusie is voor de zomer een Bedrijfsplan 2016-2019 van één organisatie opgesteld. Daarin is vanaf 2019 sprake van een sluitende begroting. Zie verder onder Financiën.

Kanttekeningen

De kans bestaat dat de stichting Rozet op de lange termijn geen sluitende begroting heeft.

De risico's op financiële tekorten zijn geïdentificeerd. Het is straks primair de verantwoordelijkheid van Rozet die te beheersen en op te lossen binnen de totale verantwoordelijkheid en begroting. Voor de gemeente wordt het na de fusie eenvoudiger te sturen op de hoofdlijnen. Rozet en gemeente gaan frequent met elkaar in overleg over de verdere doorontwikkeling en de monitoring daarvan om tijdig te kunnen signaleren of zich risico's voordoen en hoe daarop kan worden gereageerd.

Financiën

1. Leningsovereenkomst

Er wordt aan de stichting Rozet een nieuwe lening beschikbaar gesteld van € 747.000,--. Dit bedrag is als volgt opgebouwd:

- de in 2014 aan Rozet door de gemeente beschikbaar gestelde lening van € 300.000,--;
- de aanlooptekorten zoals aangegeven in het Bedrijfsplan van Rozet voor 2016, 2017 en 2018 ter grootte van in totaal € 270.000,--;
- de eenmalige fusiekosten Rozet van € 107.000,--;
- de openstaande vordering van € 70.000,-- van de transportkosten energie uit de voorgaande jaren die nooit verrekend zijn met Rozet.

Dekking van de jaarlijkse lasten van de lening gebeurt uit het op de gemeentelijke begroting opgenomen structurele subsidiebudget voor de activiteiten van Rozet. In totaal betreft dit ruim 8 miljoen euro.

2. Kostprijsdekkende huur

In het kader van de nieuwe huurovereenkomst die uitgaat van kostprijsdekkende huur dient het in de MJPB 2017-2020 beschikbare financiële kader voor de subsidiëring van de activiteiten in Rozet (Bibliotheek en Kunstbedrijf) te worden verhoogd met € 1.092.586,--. Dit wordt gedekt uit een verhoging van de in de MJPB 2017-2020 opgenomen gemeentelijke huuropbrengsten van het gebouw Rozet van € 1.092.586,--.

Hiervoor is een begrotingswijziging bijgevoegd.

Uitvoering

In het komende jaar wordt samen met Rozet gewerkt aan een vernieuwde subsidierelatie gebaseerd op een integraal meerjarenbeleidplan en -begroting van Rozet voor de periode 2018-2021. Daarbij komt ook de verdere doorontwikkeling en de monitoring daarvan aan de orde.

Overigens wordt het beschikbaar stellen van gratis bibliotheekpassen aan leerlingen van Arnhemse scholen (tot 18 jaar) met ingang van het schooljaar 2017/2018 ook door Rozet gerealiseerd als onderdeel van het totale programma aan educatieve activiteiten. De technische verschuiving van de betreffende middelen van het programma educatie naar het programma cultuur (waar de bibliotheek/Rozet onder valt) zal worden meegenomen in het eerstvolgende verzamelbesluit.

Communicatie

De stichting Rozet wordt over het besluit geïnformeerd.

Bijlagen

Stukken voor gemeenteraad

- begrotingswijziging

Ter inzage stukken voor gemeenteraad

n.v.t.

Besluit van

Documentnummer

2016.0.061.525

Zaaknummer

2015-11-00811

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 13 december 2016, Cluster Beleid & Regie
nummer: 2016.0.061.053;

gelet op artikel 147 van de Gemeentewet;

besluit:

1. Kennis te nemen van de doorontwikkeling van Rozet leidend tot een huurovereenkomst, leningsovereenkomst en subsidiebeschikking(en).
2. Het in de MJPB 2017-2020 beschikbare financiële kader voor de subsidiëring van de activiteiten in Rozet (Bibliotheek en Kunstbedrijf) te verhogen met € 1.092.586,--.
3. Dit te dekken uit een verhoging van de in de MJPB 2017-2020 opgenomen gemeentelijke huuropbrengsten van het gebouw Rozet van € 1.092.586,--.
4. De MJPB aan te passen overeenkomstig de bij dit besluit behorende begrotingswijziging.

De griffier,

De voorzitter,

Wijziging jaarschijf 2017 MJPB 2017-2020

Nr. : 17-002

Onderwerp : Doorontwikkeling Rozet

Raad d.d. :

Documentnr. :

I / S : Structureel

Toelichting : Zie raadsvoorstel ter zake

Wijken / Reguliere programma's		Stand na begrotingswijziging 17-001					Begrotingswijziging 17-002					Stand na begrotingswijziging 17-002							
Nr.	Omschrijving	Lasten	Baten	Exploitatie-Resultaat	Mutatie reserves		Saldo	Lasten	Baten	Exploitatie-Resultaat	Mutatie reserves		Saldo	Lasten	Baten	Exploitatie-Resultaat	Mutatie reserves		Saldo
					Toevoegingen	Onttrekkingen					Toevoegingen	Onttrekkingen					Toevoegingen	Onttrekkingen	
Wijken																			
Geb1	Centrum Spijkerkwartier Arnhemse Broek (CSA)	33.212	9.005	-24.207	0	0	-24.207	0	0	0	0	0	0	33.212	9.005	-24.207	0	0	-24.207
Geb2	Noordwest	30.388	3.277	-27.111	0	0	-27.111	0	0	0	0	0	0	30.388	3.277	-27.111	0	0	-27.111
Geb3	Noordoost	25.003	3.054	-21.949	0	0	-21.949	0	0	0	0	0	0	25.003	3.054	-21.949	0	0	-21.949
Geb4	Presikhaaf	22.714	2.380	-20.334	0	0	-20.334	0	0	0	0	0	0	22.714	2.380	-20.334	0	0	-20.334
Geb5	Malburgen	34.148	4.492	-29.656	0	0	-29.656	0	0	0	0	0	0	34.148	4.492	-29.656	0	0	-29.656
Geb6	Schuytgraaf / Elderveld	18.319	1.830	-16.489	0	0	-16.489	0	0	0	0	0	0	18.319	1.830	-16.489	0	0	-16.489
Geb7	De Laar / Eiden	17.646	2.192	-15.454	0	0	-15.454	0	0	0	0	0	0	17.646	2.192	-15.454	0	0	-15.454
Geb8	Vredenburg Kronenburg Rijkswoerd (VKR)	26.139	2.025	-24.114	0	0	-24.114	0	0	0	0	0	0	26.139	2.025	-24.114	0	0	-24.114
Reguliere programma's																			
R0	Algemeen bestuur en publieke dienstverlening	10.969	3.589	-7.380	0	0	-7.380	0	0	0	0	0	0	10.969	3.589	-7.380	0	0	-7.380
R1	Veiligheid	13.510	1.484	-12.026	0	121	-11.905	0	0	0	0	0	0	13.510	1.484	-12.026	0	121	-11.905
R2	Verkeer, vervoer en waterstaat	20.293	6.041	-14.252	6.102	7.905	-12.449	0	0	0	0	0	0	20.293	6.041	-14.252	6.102	7.905	-12.449
R3	Economie	5.125	758	-4.367	0	0	-4.367	0	0	0	0	0	0	5.125	758	-4.367	0	0	-4.367
R4	Educatie	29.440	6.365	-23.075	4.389	1.198	-26.266	0	0	0	0	0	0	29.440	6.365	-23.075	4.389	1.198	-26.266
R5	Cultuur, recreatie en sport	45.021	10.158	-34.863	2.677	610	-36.930	1.093	1.093	0	0	0	0	46.114	11.251	-34.863	2.677	610	-36.930
R6	Participatie en Maatschappelijke Ondersteuning	198.173	106.376	-91.797	1.488	538	-92.747	0	0	0	0	0	0	198.173	106.376	-91.797	1.488	538	-92.747
R7	Gezondheid en Milieu	30.821	2.281	-28.540	132	7.267	-21.405	0	0	0	0	0	0	30.821	2.281	-28.540	132	7.267	-21.405
R8	Wonen en Ruimte	45.405	45.878	473	1.337	2.865	2.001	0	0	0	0	0	0	45.405	45.878	473	1.337	2.865	2.001
R9	Financiën en bedrijfsvoering	90.559	481.037	390.478	6.915	7.199	390.762	0	0	0	0	0	0	90.559	481.037	390.478	6.915	7.199	390.762
Totaal		696.885	692.222	-4.663	23.040	27.703	0	1.093	1.093	0	0	0	0	697.978	693.315	-4.663	23.040	27.703	0

4.663

0

4.663

Aan de gemeenteraad

Datum : 19 januari 2016
Documentnummer : 2016.0.002.091/KD
Zaaknummer : 2015-05-00901
Contactpersoon : Esther Ruiten
Telefoonnummer : 026-3774575

Onderwerp : Stand van zaken doorontwikkeling Rozet

Geachte voorzitter en leden,

Wij stellen u voor kennis te nemen van ons besluit van 19 januari 2016 om:

1. Met waardering kennis te nemen van de intentieverklaring "voornemen tot bestuurlijke fusie" van Bibliotheek Arnhem, Kunstbedrijf Arnhem en stichting Beheer Rozet;
2. De kosten voor de langere inhuur van de strategisch procesbegeleider tot 1 april 2016 van ca € 10.000,- voor het gemeentelijk deel te dekken.

Aanleiding / Probleemstelling

Met de ondertekening van de intentieverklaring "voornemen tot bestuurlijke fusie" op 18 december 2015 hebben de Directeur/Bestuurders en Raden van Toezicht van de stichting Arnhemse Openbare en Gelderse Wetenschappelijke Bibliotheek (BA), stichting Kunstbedrijf Arnhem (KBA) en stichting Beheer Rozet (SBR) een volgende stap gezet in het kader van de doorontwikkeling van Rozet.

Deze stap volgt op de rapportage "Eerste verkenning verdere samenwerking in Rozet" van LAgroun en het overzicht van zogenaamde Quick Wins waarover de raad op 23 juni 2015 is geïnformeerd. Geconstateerd is dat het concept Rozet op veel fronten een succes is en veel potentie biedt, maar dat het gebouw op dit moment niet optimaal wordt benut en de mogelijkheden voor multifunctioneel gebruik niet optimaal zijn. Dit kan worden opgelost door (onder andere) intensieve samenwerking, waarbij wordt uitgegaan van de functies in het gebouw en niet van de verschillende instellingen. Er is toen door de drie partijen en gemeente gezamenlijk een strategisch procesbegeleider aangesteld met de opdracht om voor 1 januari 2016 te komen tot een nieuw wenkend perspectief, een nieuw businessplan en daaruit volgend nieuw organisatie-model voor Rozet. Gebleken is dat hiervoor 3 maanden langer de tijd nodig is, zijnde tot 1 april 2016.

Doel

Een toekomstbestendig Rozet.

Argumenten

1. *De intentieverklaring betekent een volgende stap in het kader van de doorontwikkeling van Rozet.* Het voornemen tot een bestuurlijke fusie tussen de betrokken stichtingen moet leiden tot een holding

Datum: 19 januari 2016
Ons kenmerk: 2016.0.002.091/KD
Pagina: 2

onder gezamenlijk bestuur en toezicht. De kaders hiervoor staan beschreven in de notitie "Pad naar Werkend Perspectief Rozet 2.0.". De verdere uitwerking wordt gedaan in de vorm van een Businesscase passend bij het Werkend Perspectief en de bestuurlijke fusie en passend binnen de huidige en toekomstige financiële ruimte van de onderscheiden stichtingen.

2. Eén Rozet-organisatie die verantwoordelijk is voor zowel de inhoudelijke programmering als het beheer en de exploitatie van het gebouw heeft de voorkeur.

In de huidige situatie is er sprake van verschillende relaties tussen de gemeente en de stichtingen. Naast diverse huurrelaties zijn er subsidierelaties met BA en KBA. Met SBR bestaat vanuit de gemeente geen directe relatie, anders dan een lening. Met een sterke vereenvoudiging van die relaties, namelijk één subsidie- en één huurrelatie tussen gemeente en Rozet op basis van de gewenste cultureel/maatschappelijke functies en programma's, wordt tevens een aantal weeffouten genoemd in het LAgroupp-rapport opgelost. Uitgangspunt is dat de middelen die nu voor de verschillende functies beschikbaar zijn gehandhaafd blijven ook bij een samengaan in één Rozet. (NB. Hiermee is vanzelfsprekend niets gezegd over eventuele beleidswijzigingen in het subsidiebeleid die onder de bevoegdheid van de gemeenteraad vallen). De subsidie- en huurrelatie wordt nader uitgewerkt.

3. De uitvoering herstelplan KBA ligt op koers

Risico's die hieruit voortvloeien voor het proces gericht op een bestuurlijke fusie zijn geminimaliseerd. De raad wordt op korte termijn geïnformeerd over de stand van zaken herstelplan KBA.

Kanttekeningen

1. Er is een kans dat vóór 1 april 2016 niet besloten wordt tot een bestuurlijke fusie.

Dit betekent dat een aantal weeffouten uit het LAgroupp-rapport niet worden opgelost, de mogelijkheden in het gebouw niet optimaal worden benut en het de vraag is of er een toekomstbestendig Rozet gerealiseerd kan worden.

Er is op dit moment geen reden om aan te nemen dat er vóór 1 april aanstaande geen besluit tot bestuurlijke fusie genomen wordt. Mocht het wel het geval zijn dan worden alternatieve scenario's in beeld gebracht.

Financiën

De verlenging van drie maanden van het contract van de procesbegeleider wordt - in lijn met eerdere afspraken - door BA, KBA, SBR en gemeente gezamenlijk gefinancierd. Voor de gemeente betekent dit een bijdrage van ca € 10.000,--. Dit wordt gedekt binnen de cultuurbegroting.

Uitvoering en evaluatie

Op uiterlijk 1 april aanstaande wordt door de Directeur/Bestuurders en Raden van Toezicht van de drie stichtingen, gehoord het advies van de Ondernemingsraden, op basis van de businesscase een besluit genomen of tot bestuurlijke fusie wordt overgegaan en hoe de organisatorische uitwerking gestalte krijgt. De toekomstige (subsidie- en huur)relatie tussen gemeente en Rozet wordt daarbij ook uitgewerkt. We komen hier voor de zomer bij uw raad op terug.

Datum: 19 januari 2016
Ons kenmerk: 2016.0.002.091/KD
Pagina: 3

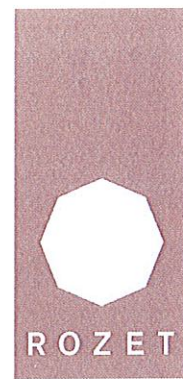
Hoogachtend
het college van burgemeester en wethouders van Arnhem,

de secretaris,

de burgemeester,

Bijlagen

- Intentieverklaring "voornemen tot bestuurlijke fusie" van BA, KBA en SBR
- Notitie "Pad naar Werkend perspectief Rozet 2.0." van BA, KBA en SBR

INTENTIEVERKLARING VOORNEMEN TOT BESTUURLIJKE FUSIE

Partijen:

De Directeur/Bestuurders en Raden van Toezicht van de Stichting Arnhemse Openbare en Gelderse Wetenschappelijke Bibliotheek, de Stichting Beheer Rozet en de Stichting Kunstbedrijf Arnhem

Overwegende:

Dat partijen

- Gezamenlijke bewoners zijn van Rozet,
- Sinds enige tijd gesprekken voeren om tot intensieve samenwerking te komen,
- De noodzaak en urgentie om tot meer samenwerkingsrendement te komen onderschrijven,
- De Missie en Visie, zoals verwoord in de notitie "Pad naar Werkend Perspectief Rozet 2.0" onderschrijven,
- Een aantal weeffouten die zijn gemaakt bij de start van Rozet (LAGroup: Rozet – eerste verkenning verdere samenwerking) willen herstellen,
- De wens van de gemeente Arnhem om tot structurele samenwerking te komen onderkennen,
- Op het moment van aangaan van een structurele samenwerking een sterk uiteenlopende financiële positie hebben waaraan verplichtingen en risico's zijn verbonden,
- In een overeenkomst, waarbij de gemeente partij is, afspraken en voorwaarden vastleggen ten aanzien van deze financiële verplichtingen en risico's,
- Menen dat de samenwerkingsvorm die aangegaan wordt de meest passende is bij de huidige situatie en posities van de betrokken organisaties,

Besluiten per 1 januari 2016,

Dat zij het voornemen hebben om te komen tot een bestuurlijke fusie tussen de betrokken stichtingen leidende tot een Holding onder gezamenlijk bestuur en toezicht. De kaders die beschreven staan in de notitie "Pad naar Werkend perspectief Rozet 2.0" zijn richtinggevend voor de verdere uitwerking van de bestuurlijke fusie. De verdere uitwerking zal worden gedaan in de vorm van een Businesscase passend bij het Werkend Perspectief en de bestuurlijke fusie en passend binnen de huidige en toekomstige financiële ruimte van de onderscheiden stichtingen.

De Businesscase zal worden opgesteld onder aansturing van een Stuurgroep, bestaande uit de Directeur/Bestuurders van de drie stichtingen, bijgestaan door een externe procesbegeleider en zal zo spoedig mogelijk doch uiterlijk op 1 april 2016 gereed zijn. Vanuit de Raden van Toezicht worden voor de periode tot 1 april 2016 twee klankbordgroepen ingesteld t.a.v. de aspecten Governance en Financiën. Het proces om te komen tot de aanstelling van een Bestuurder zal worden gestart met dien verstande dat de definitieve besluitvorming over de bestuurlijke fusie het moment is om al dan niet over te gaan tot definitieve aanstelling van een Bestuurder. De verantwoordelijkheid voor het proces van werving en selectie van de Bestuurder ligt bij de voorzitters van de Raden van Toezicht.

Definitieve besluitvorming

De Directeur/Bestuurders en Raden van Toezicht van de drie Stichtingen nemen, gehoord het advies van de Ondernemingsraden, uiterlijk op 1 april 2016 op basis van de Businesscase een definitief besluit of tot de bestuurlijke fusie wordt overgegaan en hoe de organisatorische uitwerking gestalte krijgt.

Arnhem, 18 december 2015

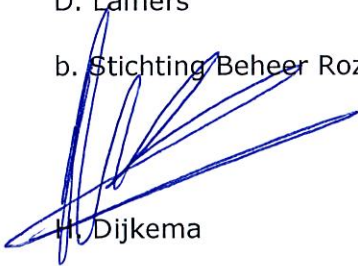
Namens Directeur/Bestuurders en de Raden van Toezicht,

a. Stichting Arnhemse Openbare en Gelderse Wetenschappelijke Bibliotheek

D. Lamers

b. Stichting Beheer Rozet

H. Dijkema

c. Stichting Kunstbedrijf Arnhem

B. van Eeten

Pad naar Werkend Perspectief Rozet 2.0

Arnhem, december 2015

Inhoudsopgave

1	Aanleiding doorontwikkeling en werkwijze	3
2	Hoe staan we er voor?	3
3	Missie en Visie	4
4	Snelle of gefaseerde doorontwikkeling	5
5	Criteria voor doorontwikkeling Rozet 2.0 fase 1	5
6	Oplossingen en afweging scenario's	6
7	Hoe kan de structuur Rozet 2.0 er uit zien? (onder constructie)	8
8	Enkele uitgangspunten bij implementatie	8
9	Vervolg proces	9

1. Aanleiding doorontwikkeling

Het gaat relatief goed met Rozet, het kan veel beter. Deze notitie kijkt vooruit.

Er zijn erg veel goede notities ontwikkeld die de bedoelingen van Rozet beschrijven, er zijn ondernemingsplannen die zoveel goede ideeën bevatten dat we nog jaren toe zouden kunnen.

Er is een recent extern onderzoek gedaan naar de stand van zaken binnen Rozet (LAGroup) met veel waardevolle aandachtspunten en een goede analyse. Aanleiding voor het LAGroup-onderzoek was m.n. de financieel zwakke positie, samenwerking die niet goed uit de verf kwam en de veranderde situatie van het Kunstbedrijf.

Het lijkt duidelijk waar de weeffouten en andere hobbels zitten, maar met die constatering zijn we er niet.

Veel mooie resultaten te benoemen en toch gaan de gesprekken vaker over strubbelingen dan over een prachtig presterend Rozet.

In het rapport van LAGroup springt de opmerking “**De noodzaak voor meer samenwerkingsrendement wordt urgenter**” eruit (pag. 29).

Aanleiding voor de aandacht voor doorontwikkeling van Rozet is ontstaan door de rapportage van LAGroup. De analyse stond niet zo zeer ter discussie maar de aanbeveling voor fusie kreeg niet voldoende draagvlak. Bij de opdrachtverstrekking was ook al sprake van de noodzaak tot doorontwikkeling.

Hieruit ontstaat logischerwijs de vraag: “wat is dan wel een goede doorontwikkeling” of “wat is een wenkend en werkend perspectief voor Rozet” en “hoe komen we daar?”

Kortom hoe ziet Rozet 2.0 er uit.

In deze korte notitie gaat het vooral om het perspectief en een route daarnaartoe. Als hierover een positieve intentieverklaring uitgesproken wordt, is daarmee het kader bepaald voor de business-case Rozet 2.0.

Werkwijze

Dit document is ontwikkeld door de bestuurders van SBR, Kunstbedrijf Arnhem, Bibliotheek Arnhem en de procesbegeleider.

Bij het ontwerpen van het document is de inspiratie gebruikt van de raden van toezicht en van 25 medewerkers uit alle geledingen inclusief de gemeente.

2. Hoe staan we er voor?

Zonder alle genuanceerde documenten te kort te willen doen ontstaan uit de gesprekken en waarnemingen de volgende pluspunten:

- Pracht gebouw
- Veel potentie
- Veel goede resultaten
- Veel prima plannen en documenten
- Analyse LAGroup herkenbaar, (conclusie niet)
- Stimulerende gemeente
- Betrokken raden van toezicht
- Veel deskundige geïnspireerde medewerkers
- Zin en behoefte er iets moois van te maken
- Gezamenlijke herkenning in de missie van Rozet

En de volgende minpunten:

- Weinig synergie tussen partners
- Veel denken vanuit gebouw en instituties
- Binnen Rozet een machtsvacuüm/gezagsvacuüm
- Te weinig partnership/vertrouwen
- Belemmerende weeffouten
- Nog te weinig externe gerichtheid
- Dalend elan voor samenwerkingen met externe partners
- Kantelpunt beeldvorming in de stad

Te weinig vernieuwend/trendsettend/jong enz.
Inschatting commerciële exploitatie (veel) te optimistisch en te weinig aansturing
Veel energie gaat zitten in (ad hoc) sluitend krijgen van exploitatie gebouw in plaats van structureel investeren in de toekomst

2.1 Doorontwikkeling kernpartners

Naast de doorontwikkeling van Rozet hebben ook de twee belangrijkste kernpartners te maken met hun eigen doorontwikkeling. Uiteraard staan die ontwikkelingen niet haaks op de Rozet-ontwikkeling maar vragen ze ook hun eigen aandacht en tempo.

Voor de doorontwikkeling van de Bibliotheek Arnhem verwijzen we graag naar bijvoorbeeld het tweejarenplan 2016-2017 o.a. gebaseerd op de beleidskaders van de commissie Cohen "*Bibliotheek van de toekomst; knooppunt voor kennis, contact en cultuur*".

Het rapport verwoordt de kern van de opdracht van de openbare bibliotheek voor 2025 als volgt:

Het stimuleren, ondersteunen, faciliteren en toerusten van burgers om mee te kunnen doen en bij te kunnen dragen aan de moderne kennissamenleving. In het verlengde daarvan speelt de bibliotheek een belangrijke sociaal-culturele rol.

De nieuwe Wet stelsel openbare bibliotheken (Wsob) die vanaf 1 januari 2015 van kracht is, benoemt de kernfuncties van de bibliotheek, te weten

- o Ter beschikking stellen van kennis en informatie
- o Bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie
- o Bevorderen van lezen en het laten kennismaken met literatuur
- o Organiseren van ontmoeting en debat
- o Laten kennis maken met kunst en cultuur

Daarnaast ligt er vanuit subsidiegever provincie Gelderland de opdracht voor de Plusbibliotheek-functie en de bijdrage in het Erfgoedcentrum.

Voor het Kunstbedrijf Arnhem is natuurlijk "de kunst van het verbinden" een richtinggevend document met daarin een aantal erg ambitieuze doelstellingen. Dit zijn financiële doelstellingen, personele doelstellingen maar vooral een ommezwaai naar een kleine doelmatige basisorganisatie die geen uitvoerende docenten meer in dienst heeft maar wel sterk aan zich wil binden en als expertisecentrum de contacten in de stad wil uitbreiden. *Kunstbedrijf Arnhem is een maatschappelijke onderneming die, in nauwe afstemming met de gemeente Arnhem en andere stakeholders, zorg draagt voor een vruchtbare culturele humuslaag in Arnhem. Daarin is het voor alle inwoners mogelijk toegang te krijgen tot en te participeren in kunst & cultuur.*

3. Missie en Visie

Het fundament van iedere onderneming vind je, als het goed is, in de missie van dat bedrijf.

De missie en visie van Rozet is helder en inspireert nog steeds alle deelnemers.

Rozet is een bron voor persoonlijke en maatschappelijke ontwikkeling voor zijn bezoekers. Rozet verbindt op een inspirerende manier mensen en informatie, cultuur, educatie en erfgoed. Als je als bezoeker naar binnen gaat, stap je rijker naar buiten.

Rozet 2.0:

Missie wordt nog steeds herkend en gedragen.

In veel gesprekken worden de volgende accenten toegevoegd:

Concept Rozet is leidend (niet het gebouw)

Verbindt meer externe partijen

Intern verbonden en geïnspireerd door elkaar

Een bruisend hart voor Arnhem

Iedereen voelt zich welkom

De kritische noot is wel te lezen uit de toevoegingen:

Rozet is een prachtig kansrijk gebouw maar het concept is veel meer dan het gebouw. Het concept moet inspireren tot vele vormen van samenwerking met allerlei partners.

Je hoeft niet per se tot het gebouw toe te treden om samen te werken.

Rozet bestaat dus niet alleen aan de Kortestraat maar in heel Arnhem. De functies zijn zichtbaar aanwezig elders in de stad, op de locaties, in de wijken en in de scholen. Namen/labels blijven bestaan maar zijn “powered by Rozet” (maar dan in het Nederlands).

Je werkt niet bij Kunstbedrijf of bij de Bibliotheek maar vooral bij Rozet.

Je helpt elkaar, verleent mooie en gewenste diensten, maakt prachtige programma's en zorgt voor een mooie mix van subsidies en andere inkomsten.

Iedereen in Arnhem en omgeving voelt zich welkom en de programma's zijn daar ook op afgestemd.

Rozet zorgt dat er altijd wat te doen is, soms bekend soms experimenteel en innovatief.

Kortom: De missie wordt gedragen en zelfs nog wat uitgebreid.

4. Snelle of gefaseerde doorontwikkeling

Rozet is toe aan doorontwikkeling.

Bij het door ontwikkelen van een organisatie kun je kiezen voor een “totale verandering” of een “gefaseerde verandering”. Wij kiezen voor een gefaseerde verandering.

Waarom?

Beide kernpartners zitten midden in een eigen ontwikkelproces. Dit proces afbreken is niet verstandig. We zoeken naar een doorontwikkeling van Rozet waarbinnen de eigen ontwikkeling van de Bibliotheek en het Kunstbedrijf inpasbaar zijn.

De bibliotheek zet een aantal ontwikkelingen versterkt door zoals heel globaal is weergegeven. Deze ontwikkelingen passen binnen de missie van Rozet en kunnen Rozet verder versterken.

Daarnaast kan Rozet de huidige stabiliteit en organisatiekracht van de Bibliotheek goed gebruiken.

Het kunstbedrijf zit in de eindfase van een sanering/reorganisatie waarbij het inmiddels helder is hoeveel docenten als ZZP-partners terugkeren en hoeveel kiezen voor de status van boventallige gemeenteambtenaar. Ook de transformatie naar een “Kunstbedrijf dat zich omvormt tot een kennis- en expertisecentrum dat zorg draagt voor een levendige culturele humuslaag in de stad Arnhem”, is net gestart. De ontwikkeling van uitvoerder/makelaar tot dit concept heeft even tijd nodig.

Laat het goed helder worden hoe de financiële situatie zich ontwikkelt voor de huidige organisaties zich optimaal mengen.

Afbreken of versnellen zou ook zoveel tumult geven dat de aandacht afgeleid wordt van de dienstverlening aan de stad.

Bovenstaande argumenten zeggen slechts iets over een gefaseerde ontwikkeling en zeker niets over de urgentie van doorontwikkeling.

Rozet is nu 2 jaar actief en we constateren geen aanvangsproblemen meer maar blokkades die niet door de tijd kunnen worden opgelost.

Een direct ingrijpen in fase 1 is dus noodzakelijk om de geformuleerde missie waar te maken. Dat er na deze eerste fase een verdere doorontwikkeling wenselijk is, zullen we toelichten maar is eigenlijk voor iedere (culturele) onderneming nodig die in een snel veranderende samenleving een rol wil spelen.

Urgentie heeft fase 1 waarbij de synergie versterkt moet worden evenals de aansturing van Rozet.

5. Criteria voor de doorontwikkeling Rozet 2.0 fase 1

We willen hier graag de ontwerpcriteria benoemen voor Rozet 2.0.

Bij dat ontwerpen kan een aantal ontwikkelingen snel plaatsvinden. Het moeilijkste zal worden om de organisatiecultuur door te ontwikkelen en af te stemmen. Ook de taal/referenties zijn anders. Het verschil tussen de huidige en de gewenste situatie is nog tamelijk groot en vraagt een gerichte aansturing en aandacht.

Bestaande missie is goed, wel aanscherpen (niet een nieuwe)

Behoud het goede en verbeter en vernieuw

Programma's voor (en met) stad e.o. voorop

Samenwerking op alle niveaus verbeteren

Versterk cultureel ondernemerschap / waarde-toevoeging

Dienstverlening / hostmanship optimaal

Breder publiek en ruimte voor innovatie/experimenten

Duurzame en kloppende exploitatie

Kracht medewerkers benutten en stimuleren

Hou het eenvoudig

Benut goede momenten

Samengevat

We willen een doorontwikkeling

- die de samenwerking –intern en extern- stimuleert en maximaal benut.
- waarbij de organisatievorm overzichtelijk is en de lijnen kort zijn.
- die nieuwe ontwikkelingen en investeringen stimuleert en alle kansen biedt.
- die een omgeving creëert waarin leiding en medewerkers ruimte krijgen om te ondernemen en initiatieven te ontplooien.
- waarin een gezonde exploitatie een plezier is en geen last.

6. Oplossingen en afweging scenario's

Er zijn 4 mogelijke scenario's voor de structuur van de samenwerking onderzocht. *We gaan er daarbij vanuit dat nietsdoen geen optie is.*

De eerste twee scenario's zijn twee verschillende varianten van de bestuurlijke fusie: de personele unie en de holding. Het derde scenario is een plan B voor het geval de bestuurlijke fusie op teveel bezwaren stuit. Het vierde scenario kan de juridische fusie zijn. Dit laatste scenario zou sneller een aantal problemen kunnen oplossen maar lijkt nu te veel financiële risico's te kennen.

Als wordt gesproken over Rozet dan wordt bedoeld het Concept Rozet en dat is veel meer dan alleen het gebouw. Maar beheer en exploitatie van het gebouw spelen daarin wel een belangrijke rol.

Welke problemen willen we oplossen en wat willen we verbeteren?

1. De weeffouten die in het rapport van LAgroun worden genoemd:

- 1) De gemeente als financier heeft geen directe relatie met SBR, maar wel met de kernpartners.
- 2) De huurcontracten en servicekosten zijn verschillend en onderbracht in verschillende huurrelaties.
- 3) De belangen van betrokken partijen verschillen.
- 4) Diverse dubbele petten SBR.
- 5) Dominante positie Bibliotheek.
- 6) Onduidelijke afspraak Momento en SBR.
- 7) Geen realistische verdienopgave voor verhuringen en het ontbreken van extra subsidie Rozet.
- 8) Het kunstbedrijf heeft geen vaste ruimtes in Rozet voor kunsteducatie maar huurt dagdelen.
- 9) Het erfgoedcentrum is onvoldoende zichtbaar.
- 10) Er zijn geen afspraken voor gezamenlijke programmering.
- 11) De financiering van toekomstige vervangingsinvesteringen is niet geregeld.
- 12) De genoemde weeffouten hebben geen eigenaar.

*De weeffouten 1, 2, 3, 4, 10, 12 kunnen worden opgelost door de **structuur en de organisatie** van Rozet te veranderen.*

Weeffout 5 is geen weeffout, maar een gegeven. In de nieuwe structuur kan wel rekening gehouden worden met de verschillen in omvang.

Weeffout 6 kan worden opgelost door betere afspraken te maken. Hiervoor is geen structuurverandering nodig.

Weeffout 7 kan alleen worden opgelost door een nieuwe afspraak met de gemeente.

Weeffout 8 is in eerste instantie ook een zaak van afspraken met de gemeente.

Weeffout 9 is meer een aandachtspunt dan een weeffout.

Weeffout 11 kan alleen worden opgelost door een nieuwe afspraak met de gemeente.

Conclusie 1: We zoeken een nieuwe structuur en organisatie die oplossing biedt voor de weeffouten 1-4 en 10, 12.

Conclusie 2: Een structuur die de mogelijkheid biedt tot een grote mantelsubsidie met de gemeente zou de weeffouten 7, 8, 11 kunnen oplossen.

2. **De aansturing van Rozet is nu te complex met 3 bestuurders en 3 raden van toezicht.**
3. **De ondersteunende taken (piofah) zijn verdeeld over verschillende partners. Een eenduidige ondersteuning is overzichtelijker en efficiënter.**
4. **Rozet als onderneming krijgt te weinig ruimte en mogelijkheden.**
5. **De gemeente Arnhem wil een eenduidige subsidierelatie en huurrelatie met Rozet.**

Bij het onderzoeken van de wenselijke doorontwikkeling passeren 4 scenario's:

Scenario 1: **Rozet met een bestuurlijke fusie tussen de stichtingen KBA, SBR en BA d.m.v. een personele unie**

Voordelen:

Het belangrijkste voordeel van deze constructie is dat alle stichtingen onder 1 bestuur komen en dat bestuur (en RvT) de belangen van alle stichtingen behartigen. Belangentegenstellingen tussen de verschillende partners hebben daardoor een beter platform om opgelost te worden dan in de huidige situatie. Wat ook als voordeel kan worden gezien is de omkeerbaarheid van de samenwerking. De personele unie zou (geheel of gedeeltelijk) kunnen worden opgeheven als 1 van de partners daar aanleiding toe zou kunnen geven.

Nadelen:

De stichtingen blijven los van elkaar opereren en de structuur is niet erg bevorderlijk voor verdere samenwerking. Doordat een rechtsvorm "boven" de drie stichtingen ontbreekt, is het ook niet mogelijk om bepaalde organisatieonderdelen gezamenlijk te organiseren. Ook de relatie met de gemeente blijft over meerdere schijven lopen met alle kans op conflicterende situaties.

Scenario 2: **Rozet bestuurlijk gefuseerd (holdingconstructie)**

Voordelen

Vrijwel alle weeffouten en verbeterpunten kunnen worden aangepakt in deze structuur. Ze worden uiteraard niet vanzelf opgelost, maar de structuur ondersteunt het vinden van oplossingen maximaal.

Een voordeel van deze structuur ten opzichte van de juridische fusie is dat het mogelijk is de financiële positie van de werkstichtingen van elkaar af te schermen, waardoor de financiële positie en de vermogenspositie van de ene stichting niet bedreigd wordt door de andere stichting.

Nadelen

De constructie is niet gemakkelijk terug te draaien omdat de werkstichtingen daar geen invloed op hebben. Wat onderzocht moet worden is of het mogelijk is in de statuten bepalingen op te nemen over de condities waaronder de holding onverhoopt kan worden opgeheven.

Scenario 3: **Handhaven bestaande situatie als bestuurlijke fusie niet haalbaar is. Samenwerkingsovereenkomst met troika van directeuren BA, KBA en SBR aan leiding**

Voordeel: Er hoeft geen nieuwe rechtsvorm te worden opgetuigd.

Nadeel: Het welslagen hangt af van de kwaliteit van de trojka (directeuren BA, KBA en SBR) om het gezamenlijk belang te dienen en tegelijk afzonderlijk het belang van de eigen stichting. Deze constructie is ook duurder omdat er drie bestuurders en afzonderlijke raden van toezicht in stand gehouden moeten worden.

Scenario 4: **Rozet totale (= bestuurlijk-juridische) fusie**

Als scenario 2 maar de instituten gaan op in 1 organisatie.

Naar onze mening lost dat op dit moment geen problemen op maar versterkt het de problemen. Eerst vertrouwen, duidelijkheid, samenwerkingservaring met elkaar en verkleining / adressering van de risico's en dan kan het zijn dat een fusie nog meer mogelijkheden biedt.

Een proces van fusie zorgt er altijd voor dat de organisaties naar binnen gericht raken, meer bezig zijn met cao's, sociale statuten enz. i.p.v. met dienstverlening en programma's voor de stad en efficiënt werken.

Afwegingen voor een keuze, waarbij het oplossen van de weeffouten zoals benoemd door LAGroup betrokken is, leiden tot een voorkeur voor een **bestuurlijke fusie** (holding, Scenario 2).

Er wordt een moederstichting gevormd, waarin ook de taken van SBR kunnen worden ondergebracht. De holding bestaat uit de moederstichting en twee werkstichtingen. Bestuur en RvT van de moederstichting en de werkstichtingen is hetzelfde. Er kan ook nog worden gekozen voor het handhaven van de huidige RvT van de werkstichtingen en een samenstelling van de RvT van de moederstichting bestaande uit vertegenwoordigers van de RvT van de werkstichtingen.

Wat wordt hiermee opgelost en wat blijft open?

De weeffouten 1 en 2 kunnen hiermee worden opgelost. De moederstichting is de partner van de gemeente zowel voor de raamsubsidie als de huurderrelatie. Bij de afspraken over de raamsubsidie kunnen ook de weeffouten 7, 8 en 11 worden meegenomen. De bestuurlijke fusie zou in deze context ook als drukmiddel kunnen worden gebruikt om schoon schip te maken in de afspraken met de gemeente over een gezonde exploitatie van het gebouw.

Weeffout 3 is hiermee opgelost en weeffout 4 ook. (Dat wil niet zeggen dat de belangentegenstellingen verdwijnen door de structuur, maar dat er een mechanisme is om belangentegenstellingen beter te hanteren.)

Weeffout 10: Een gezamenlijke programmering is uiteraard ook mogelijk in de huidige situatie, maar in deze structuur is het gemakkelijker om hier sturing op te organiseren, waardoor de samenwerking minder vrijblijvend is.

Weeffout 12 is hiermee ook opgelost.

Punt 2: de aansturing is in deze structuur sterk vereenvoudigd.

Punt 3: in de holdingstructuur kan gemakkelijk een bedrijfsbureau worden opgenomen opgehangen aan de moederstichting. Dat geldt ook voor een eenheid Events en Extern.

Punt 4. Rozet als maatschappelijke onderneming. Ruimte hiervoor kan worden gecreëerd door bijvoorbeeld binnen het MT een portefeuillehouder aan te wijzen die hieraan sturing geeft.

Punt 5: de moederstichting maakt het mogelijk om deze afspraken te maken met de gemeente.

7. Hoe kan de structuur Rozet 2.0 er uit zien? (onder constructie)

8. Enkele uitgangspunten bij de implementatie

- o Het Wenkend en Werkend perspectief moet gedragen worden door Gemeente, raden van toezicht, directeuren, expertisegroep (groep van ca. 25 kritische en dragende medewerkers uit meerdere gremia), OR.

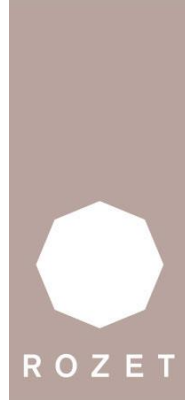
- Er is duidelijkheid t.a.v. de financiële positie van de kernpartners.
- De doorontwikkeling fase 1 kost geen arbeidsplaatsen.
- Communicatie intern en extern is optimaal georganiseerd.
- Snelheid en zorgvuldigheid zijn beide belangrijk.
- Streefdatum voor de intentieverklaring van raden van toezicht is 1 januari 2016. De ondernemingsraden hebben advies gegeven per 1 februari 2016 en het businessplan ligt voor per 1 april 2016. Ook daarover geeft de OR advies.
- De uitwerking kan 1 januari 2016 starten d.w.z. doordenking van rollen en clustering, beschrijving van rollen, werving van functionarissen waar een vacature ontstaat (bv algemeen directeur), bedrijfsplannen enz. In deze fase worden medewerkers/managers sterk betrokken in het doordenken en uitwerken. In dit werkdocument zijn de kaders aangegeven. Invulling en zelfs wijziging is mogelijk/wenselijk wanneer de samenwerking in werkgroepen echt vorm gegeven gaat worden. Zo hebben de professionals uit het bedrijfsbureau invloed op de inrichting van het bedrijfsbureau en de programmamanagers op de werkwijze rond de programma's.
- Voor de doorontwikkeling is niet alleen een andere structuur nodig. Er worden ook andere competenties gevraagd. Voor het succes van de doorontwikkeling is het nodig een strategisch personeelsplan te ontwikkelen, een opleidingsplan te maken gericht op cultureel ondernemen enz. In de bedrijfsplannen zien we daar middelen voor terug.

9. Vervolg proces

De raden van toezicht hebben op 24 december 2015 een Intentieverklaring getekend ten aanzien van het voornemen tot een bestuurlijke fusie van Bibliotheek Arnhem, Kunstbedrijf Arnhem en Stichting Beheer Rozet.

Het proces in 2016 ziet er als volgt uit:

- De bestuurders en de procesbegeleider hebben de opdracht om een business-case te ontwikkelen passend bij het Werkend Perspectief en de bestuurlijke fusie. Samen zijn zij de stuurgroep. In enkele werkgroepen (Bedrijfsbureau, platform EOI, Ontwikkelprogramma's, Bestuurlijke fusie) worden delen van de business-case voorbereid. De stuurgroep zorgt ook voor afstemming en de holdingbegroting. De business-case wordt half maart opgeleverd aan de raden van toezicht.
- Uiterlijk 1 april 2016 nemen de directeur-bestuurders en Raden van Toezicht van de drie stichtingen, gehoord hebbende de ondernemingsraden, op basis van de business-case een definitief besluit of tot de bestuurlijke fusie wordt overgegaan en hoe de organisatorische uitwerking gestalte krijgt.
- De bestuurlijke fusie wordt voorbereid in de eerste maanden van 2016. Daarbij wordt uitgegaan van het holdingmodel.
- In januari 2016 wordt een profiel en een proces voor de werving van een bestuurder/directeur opgesteld. De oriëntatie start maar besluitvorming kan definitief plaatsvinden als er 1 raad van toezicht is voor Rozet of zo veel eerder als mogelijk is.
- Er wordt gekozen voor een holdingstichting met werkstichtingen (BA en KBA). Kies er voor om de huidige SBR om te vormen tot holdingstichting en plaats daar via detachering de gezamenlijke ondersteunende diensten (Bedrijfsbureau).
- Er wordt goed en regelmatig contact gehouden met de OR en advies wordt tijdig aangevraagd, in ieder geval na het besluit van de raden van toezicht.
- Er wordt gekozen voor duidelijkheid en eenvoud. De entiteiten blijven zelfstandig en de administratie kan relatief eenvoudig blijven.

PERSBERICHT

Bestuurlijke fusie Bibliotheek Arnhem, Kunstbedrijf Arnhem en Stichting Beheer Rozet

Bibliotheek Arnhem, Kunstbedrijf Arnhem en Stichting Beheer Rozet gaan op 15 augustus 2016 bestuurlijk fuseren. De intentie hiertoe is eind 2015 uitgesproken. Zij gaan als Stichting Rozet verder onder één directeur-bestuurder en één raad van toezicht. De gezamenlijke raden van toezicht zijn verheugd te kunnen melden dat zij mevrouw Jenny Doest (48) benoemd hebben in de functie van directeur-bestuurder van Stichting Rozet.

Rozet staat in de naam van de stichting uitdrukkelijk voor het gebouw én voor de samenwerking van de bibliotheek en het Kunstbedrijf in heel Arnhem. De organisaties zien de bestuurlijke fusie als meest passende vorm om de samenwerking vorm te geven en de doorontwikkeling van Rozet voort te zetten. Het doel is om deze krachtige culturele en educatieve voorziening voor Arnhem duurzaam te versterken. Het besluit om bestuurlijk te fuseren is gebaseerd op de resultaten van het onderzoekstraject Doorontwikkeling Rozet.

Jenny Doest directeur-bestuurder

De nieuwe directeur-bestuurder Jenny Doest zal vanaf de start van Stichting Rozet op 15 augustus 2016 met haar werkzaamheden beginnen. Zij is 48 jaar en heeft haar sporen verdiend bij het landelijke Kenniscentrum voor kleinschalige, ambachtelijke beroepsgroepen en opleidingen, vanaf 2011 als algemeen directeur.

“Werken aan ontwikkeling, een leven lang” noemt zij de rode draad in haar leven.

Noot voor de redactie

Met vragen kunt u bellen naar Dorothé Lamers, voorzitter van de Raad van Toezicht van Stichting Rozet (06-51 34 28 16).

Titel/onderwerp: **Doorontwikkeling Rozet**

Raadsadviseur: E. Dirksen

Telefoonnr: 3774712 elsebee.dirksen@arnhem.nl

Van:	College	Ambtenaar:	Esther Ruiten
Portefeuillehouder:	G. Elfrink (cultuur)	Telefoonnr:	4575
		E-mailadres:	Esther.ruiten@arnhem.nl
Doel activiteit	Informatie/Meningsvorming		
Toelichting	Voorgeschiedenis In januari 2016 heeft u een raadskamerbrief ontvangen over de stand van zaken van de doorontwikkeling van Rozet. [brief dd 19-1-2016]. Hierin bent u geïnformeerd over de intentieverklaring "voornemen tot bestuurlijke fusie" van de Bibliotheek Arnhem, het Kunstbedrijf Arnhem en de stichting Beheer Rozet. Een en ander vormde het logische vervolg op de rapportage "Eerste verkenning verdere samenwerking in Rozet". In augustus bent u door de stichting Rozet geïnformeerd over de daadwerkelijke totstandkoming van de fusie en over het feit dat mevrouw Jenny Doest per 15 augustus is aangesteld als directeur-bestuurder. Doorontwikkeling Rozet Om de huur- en subsidierelatie tussen de stichting Rozet en de gemeente te vereenvoudigen en omdat in Arnhem het principe van kostprijsdekkende huur is ingevoerd voor alle overheidsgebouwen, stelt het college de raad voor de subsidie voor activiteiten in Rozet te verhogen en deze verhoging te betalen uit (een verhoging van) de huuropbrengsten van het pand. Het gaat hierbij om een bedrag van € 1.092.586, - Hiervoor is een wijziging van de MJPB 2017-2020 noodzakelijk. Kanttekening De kans bestaat dat de stichting Rozet op de lange termijn geen sluitende begroting heeft. Het is straks primair de verantwoordelijkheid van Rozet om de financiële risico's te beheersen en op te lossen Rozet en de gemeente gaan frequent met elkaar in overleg over de verdere doorontwikkeling om tijdig te kunnen signaleren of zich risico's voordoen en hoe daarop kan worden gereageerd. Voorstel Omdat sprake is van een begrotingswijziging wordt u gevraagd in de MJPB het beschikbare financiële kader voor de subsidiëring van de activiteiten in Rozet (Bibliotheek en Kunstbedrijf) te verhogen met € 1.092.586, = en deze te dekken uit een verhoging met het zelfde bedrag van de in de MJPB 2017-2020 opgenomen gemeentelijke huuropbrengsten van het gebouw Rozet. Betrokkenen zijn uitgenodigd bij deze bespreking aanwezig te zijn en desgewenst in te spreken.		
Voorgesteld resultaat van de bespreking	Te beslissen of het voorstel kan worden doorgeleid naar de besluitvormende fase.		
Spreekrecht publiek	Ja		
Behandeladvies	U bent in de gelegenheid vragen te stellen aan de portefeuillehouder en (eventuele) insprekers. Technische vragen dienen voorafgaand aan de bespreking gesteld te worden.		

	Na afronding van de informatieve fase wordt gestart met de meningsvormende fase. Deze fase bestaat uit 2 termijnen. 1e termijn: Fracties geven hun standpunten weer, te beginnen met de fracties die tegen het voorstel zijn of het voorstel willen wijzigen. Interrupties zijn toegestaan. 2e termijn: Na de reactie van de portefeuillehouder wordt de discussie gevoerd.
Bijlagen	
Raadsvoorstel Doorontwikkeling Rozet	
Bijlage: Wijziging jaarschijf 2017 MJPB 2017-2020	
Raadskamerbrief Stand van zaken doorontwikkeling Rozet [d.d. 19-1-2016]	
Persbericht Bestuurlijke fusie Bibliotheek Arnhem, Kunstbedrijf Arnhem en Stichting Beheer Rozet [d.d. 24-8-2016]	

Doorontwikkeling Rozet

Inspreker	Namens
Mevrouw Jenny Doest	bestuurder Stichting Rozet

BEHANDELRESULTAAT

INFORMATIEVE VERGADERING 16 januari 2017

Doorontwikkeling Rozet

Documentnummer: 2016.0.062.525

Zaaknummer: 2015-11-00811

Portefeuillehouder: G. Elfrink

Resultaat van bespreking:

Inspreker

Tijdens de informatieve behandeling heeft mevrouw J. Doest, directeur-bestuurder Rozet ingesproken en vragen van de raadskamer beantwoord.

Afspraken

De technische vraag over de hoogte van het exacte huurbedrag dat Rozet moet betalen wordt beantwoord.

De wethouder biedt aan de raadskamer een keer bij te praten over het principe van kostprijsdekkende huur.

Voordat de vervolgbehandeling op 23 januari plaats vindt, worden de leden van de raadskamer uitgenodigd door mw. Doest om kennis te nemen van het bedrijfsplan van Rozet.

Conclusie

De voorzitter concludeert dat de informatieve behandeling is afgerond. De voorzitter maakt daarbij de aantekening dat de raadskamer vóór de vervolgbehandeling kennis heeft kunnen nemen van het bedrijfsplan van Rozet.

De raadsadviseur,

E. Dirksen

De voorzitter,

H. Montfrooy

Documentnummer:

Zaaknummer:

Inspreektekst van Jenny Doest, bestuurder Rozet, bij agendapunt Doorontwikkeling Rozet in de raadsvergadering op 16 januari 2017

- Dank dat ik de gelegenheid krijg om het woord tot u te richten.
- Op 15 augustus 2016 zijn de Stichting Beheer Rozet, Stichting Arnhemse Openbare en Gelderse Wetenschappelijke Bibliotheek en Stichting Kunstbedrijf Arnhem bestuurlijk gefuseerd.
- Op die dag ben ik ook begonnen als directeur bestuurder van deze drie stichtingen en deze mooie organisaties.
- Mijn naam is Jenny Doest. Ik ben geboren op de Veluwe en heb bedrijfseconomie in Tilburg gestudeerd.
- Daarna heb ik 22 jaar als verbinder tussen ondernemers, beroepsonderwijs en innovatie voor kleinschalige ambachtelijke beroepen gewerkt. Hierbij kunt u denken aan schoenmakers, tandtechnici of pianotechnici. Als het nodig was heb ik ook flink gelobbyd richting de landelijke overheid.
- Sinds 15 augustus 2016 ben ik Jenny van Rozet van Arnhem. Werken aan ontwikkeling, een leven lang is mijn drijfveer. Waar kan dat beter dan bij Rozet?
- De samenleving verandert. Er ontstaat een steeds groter wordende kloof tussen arm-rijk, begrepen-onbegrepen, politiek-maatschappij, meedoen-niet meedoen. De individualisering neemt toe en er wordt een groter beroep gedaan op zelfredzaamheid.
- Tegelijkertijd zoekt het individu (u en ik) naar verbinding en menselijk contact.
- Daar zitten wij als Rozet midden in. Midden in Arnhem.
- Het gaat om meedoen. Iedereen een kans geven om mee te doen in Arnhem en omgeving. Meedoen moet vanzelfsprekend zijn.
- Ik zie de rol van Rozet als aanjager en verbinder. Door systematisch de verbinding te maken en te werken aan ontwikkeling in warm menselijk contact.
- Rozet vind ik als symbool treffend gekozen. Rozet is voor mij het symbool van de functie van Rozet. De oneindige verbinding en verspreiding van kennis, kunst en erfgoed. Dat doen wij. Hetzij door lezen, door erfgoed, door kunst, door zang, dans, door te maken. In het mooie gebouw Rozet bij dat fantastische Feestaardvarken. Op Kronenburg, op Presikhaaf, in de wijken en op de scholen. Voor iedereen. Van 0-100 jaar.
- Wat heb ik aangetroffen? Zeer bevlogen en inhoudelijke betrokken collega's. Het ongelooflijke mooie gebouw Rozet in de binnenstad, andere maar zeker zo belangrijke vestigingen op Presikhaaf en Kronenburg en de Biebbus. Ons werk in alle wijken van Arnhem. Ik ben diep onder de indruk van ons netwerk, de collega's, de dynamiek en

sfeer van de stad Arnhem. De constructieve samenwerking met gemeente, uiteraard vanuit ieders eigen verantwoordelijkheid. De hechte netwerken en de gedeelde zoektocht naar samenwerking.

- Daarom is vandaag voor mij een belangrijk moment. Ik maak kennis met u.
- Ik ben er van overtuigd dat met het voorliggende voorstel, wat samen met de gemeente en Rozet tot stand is gekomen, een goed fundament onder een toekomstbestendig Rozet wordt gelegd. De bestuurlijke fusie en de nieuwe huurovereenkomst maken verregaande inhoudelijke samenwerking mogelijk. Het Jaarplan van Rozet 2017 heet niet voor niets 'samen werken aan samenhang'. Het komend jaar werken we samen met de gemeente aan een integrale subsidiebeschikking. En verder. Rozet als geheel verder richten en inrichten. En ondertussen natuurlijk vooral heel veel doen. Wij ontwikkelen dit jaar de koers van Rozet voor de komende jaren. Daar hebben we uw mening bij nodig. Wij houden u uiteraard op de hoogte en ik nodig u van harte uit om verder kennis te maken met de organisaties van Rozet.
- Natuurlijk moeten we er als Rozet aan trekken, er ligt een forse uitdaging, Maatschappelijk of Cultureel ondernemerschap gaat niet vanzelf. Ik wil met veel geduldig ongeduld werken aan de doorontwikkeling van Rozet van en voor alle Arnhemmers. Ik heb er zin in. Ik heb zin in 2017.
- Ik dank u wel.

Beantwoording technische vraag naar aanleiding van de informatieve behandeling van het raadsvoorstel Doorontwikkeling Rozet d.d. 16 januari 2017

Wat is het totale huurbedrag voor Rozet?

Antwoord:

De kostprijsdekkende huur voor Rozet bedraagt € 1.899.519,-- exclusief BTW. De huidige huur die Rozet in rekening werd gebracht bedroeg ca € 9 ton. Dit betekent dat het huurbedrag voor Rozet met ruim € 1 miljoen wordt verhoogd (zoals te lezen in de begrotingswijziging die nu voorligt bij de raad). De totale huurkosten voor het gebouw Rozet zijn op deze manier transparant. Voor de verhoging van de huur wordt de stichting Rozet gecompenseerd in de vorm van subsidie. Een en ander is kostenneutraal voor zowel de gemeente Arnhem als voor de stichting Rozet.

Titel/onderwerp: **Doorontwikkeling Rozet**

Raadsadviseur: E. Dirksen

Telefoonnr: 3774712 elsebee.dirksen@arnhem.nl

Van:	College	Ambtenaar:	Esther Ruiten
Portefeuillehouder:	G. Elfrink (cultuur)	Telefoonnr:	4575
		E-mailadres:	Esther.ruiten@arnhem.nl
Doel activiteit	Informatie/Meningsvorming		
Toelichting	Voorgeschiedenis In januari 2016 heeft u een raadskamerbrief ontvangen over de stand van zaken van de doorontwikkeling van Rozet. [brief dd 19-1-2016]. Hierin bent u geïnformeerd over de intentieverklaring "voornemen tot bestuurlijke fusie" van de Bibliotheek Arnhem, het Kunstbedrijf Arnhem en de stichting Beheer Rozet. Een en ander vormde het logische vervolg op de rapportage "Eerste verkenning verdere samenwerking in Rozet". In augustus bent u door de stichting Rozet geïnformeerd over de daadwerkelijke totstandkoming van de fusie en over het feit dat mevrouw Jenny Doest per 15 augustus is aangesteld als directeur-bestuurder. Doorontwikkeling Rozet Om de huur- en subsidierelatie tussen de stichting Rozet en de gemeente te vereenvoudigen en omdat in Arnhem het principe van kostprijsdekkende huur is ingevoerd voor alle overheidsgebouwen, stelt het college de raad voor de subsidie voor activiteiten in Rozet te verhogen en deze verhoging te betalen uit (een verhoging van) de huuropbrengsten van het pand. Het gaat hierbij om een bedrag van € 1.092.586, - Hiervoor is een wijziging van de MJPB 2017-2020 noodzakelijk. Kanttekening De kans bestaat dat de stichting Rozet op de lange termijn geen sluitende begroting heeft. Het is straks primair de verantwoordelijkheid van Rozet om de financiële risico's te beheersen en op te lossen Rozet en de gemeente gaan frequent met elkaar in overleg over de verdere doorontwikkeling om tijdig te kunnen signaleren of zich risico's voordoen en hoe daarop kan worden gereageerd. Voorstel Omdat sprake is van een begrotingswijziging wordt u gevraagd in de MJPB het beschikbare financiële kader voor de subsidiëring van de activiteiten in Rozet (Bibliotheek en Kunstbedrijf) te verhogen met € 1.092.586, = en deze te dekken uit een verhoging met het zelfde bedrag van de in de MJPB 2017-2020 opgenomen gemeentelijke huuropbrengsten van het gebouw Rozet. 16 januari Op 16 januari is de informatieve fase afgerond. Mevrouw J. Doest, directeur-bestuurder van Rozet heeft ingesproken en zich aan de raad voorgesteld. Voordat de vervolgbehandeling op 23 januari plaats vindt, worden de leden van de raadskamer uitgenodigd door mw. Doest om kennis te nemen van het bedrijfsplan van Rozet.		
Voorgesteld resultaat van de bespreking	Te beslissen of het voorstel kan worden doorgeleid naar de besluitvormende fase.		
Spreekrecht publiek	Nee		

Behandeladvies	De meningsvormende fase bestaat uit 2 termijnen. 1e termijn: Fracties geven hun standpunten weer, te beginnen met de fracties die tegen het voorstel zijn of het voorstel willen wijzigen. Interrupties zijn toegestaan. 2e termijn: Na de reactie van de portefeuillehouder wordt de discussie gevoerd.		
Bijlagen			
Raadsvoorstel Doorontwikkeling Rozet			
Bijlage: Wijziging jaarschijf 2017 MJPB 2017-2020			
Raadskamerbrief Stand van zaken doorontwikkeling Rozet [d.d. 19-1-2016]			
Incl bijlage: Startdocument Pad naar Werkend Perspectief Rozet 2.0			
Persbericht Bestuurlijke fusie Bibliotheek Arnhem, Kunstbedrijf Arnhem en Stichting Beheer Rozet [d.d. 24-8-2016]			
Rapportage Lagroup "Eerste verkenning verdere samenwerking in Rozet". [juni-2015]			

Eindrapportage

Gemeente Arnhem

Rozet - eerste verkenning verdere samenwerking

Inhoud

1. Introductie en vraagstelling	4
2. Context: achtergrond en status quo	6
3. Benchmark	12
4. SWOT-analyse	17
5. Analyse en conclusies status quo	24
6. Visie op samenwerking en het concept	27
7. Samenwerkingsvorm	34
8. Stappenplan vervoltraject	38
Bijlagen:	
• Deelnemers interviews	39
• Colofon	40

Fietsenkelder

Restaurant & Bar

Welkom in Rozet

Bibliotheek

Welkom

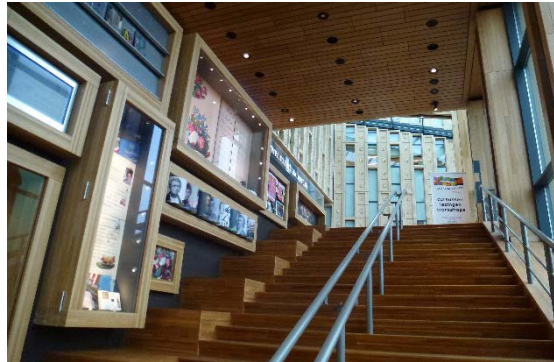
Welkom in Rozet

www.rozet.nl

Welkom in Rozet

1. Introductie en vraagstelling

Wat is de aanleiding binnen Rozet en wat is de vraag aan LAGroup?

Introductie

Het door Neutelings Riedijk ontworpen gebouw Rozet is in 2013 geopend als nieuwe en gezamenlijke huisvesting voor de kernpartners Bibliotheek Arnhem (BA), Kunstbedrijf Arnhem (KA), Museum Arnhem (MA, als partner in het Erfgoedcentrum samen met de bibliotheek) en Volksuniversiteit Arnhem (VA). De Bibliotheek Arnhem en Volksuniversiteit Arnhem zijn inmiddels gefuseerd, waarbij de functie volksuniversiteit in de markt is gehandhaafd. Naast deze kernpartners huizen in Rozet de huurders Momento (horeca) en kunstuitleen toART. Het beheer van en de exploitatie van het gebouw zijn ondergebracht in de Stichting Beheer Rozet (SBR). De directeur van Bibliotheek Arnhem is bestuurder van SBR en de Raad van Toezicht wordt gevormd door een afvaardiging van de Raden van Toezicht van de drie kernpartners en een onafhankelijke voorzitter.

De stedelijke hotspot bereikte al snel na de opening zo'n 750.000 à 800.000 bezoeken op jaarbasis. Deels is hierin ook terug te zien de nieuwsgierigheidsfactor van bezoek direct na de opening. Dit aantal bezoekers was beduidend hoger dan het aantal dat de instellingen voorheen afzonderlijk genereerden, en meer dan de geprognosticeerde 550.000 tot 600.000 bezoekers op jaarbasis waar tijdens de voorbereidingen van Rozet van was uitgegaan. Eind januari 2015 ontving Rozet zijn miljoenste bezoeker.

In het kader van het toekomstperspectief van Rozet, de drie kernpartners en SBR wordt de tijd inmiddels rijp geacht om een volgende stap te verkennen op het gebied van samenwerking. Daarbij gaan we uit van de verschillende inhoudelijke functies van de zelfstandige kernpartners. Maar ook zou moeten worden gekeken naar eventuele nieuwe functies die passen bij de (mogelijk te herdefiniëren) doelstellingen en de gewenste identiteit van een toekomstbestendig Rozet als gebouw, concept en merk. De gemeente Arnhem en de kernpartners hebben LAGroup gevraagd een eerste verkenning naar verdere samenwerking uit te voeren.

Vraagstelling

Op basis van de gesprekken met de opdrachtgevers en de ontvangen informatie hebben wij de vraag aan LAGroup als volgt geformuleerd:

Miljoenste bezoeker aan Rozet

Introductie en vraagstelling

Voer een eerste verkenning uit naar verdere samenwerking tussen de kernpartners. Stel hiervoor op hoofdlijnen een concept op van het toekomstige Rozet waarbij de huidige en eventuele nieuwe inhoudelijke functies (verder) worden geïntegreerd. Breng vervolgens op hoofdlijn in beeld welke juridische en organisatorische entiteit daarbij hoort. Schets op basis van het concept en de entiteit een vergezicht over het mogelijke einddoel van Rozet als gebouw, concept en merk en besluit het onderzoek met een stappenplan voor het vervolg van het traject.

Uitgangspunten bij de vraagstelling

De uitgangspunten hierbij zijn:

1. We volgen bij dit onderzoek het adagium *structure follows strategy*. Wij kijken eerst naar de inhoud, naar de functies en pas dan naar de organisatievorm.
2. Museum Arnhem is momenteel een kernpartner van Rozet. Bekeken moet worden hoe in de toekomst invulling gegeven moet worden aan de samenwerking tussen Museum Arnhem en het toekomstige Rozet.
3. Kunstbedrijf Arnhem verhuist zijn hoofdvestiging naar Rozet.

4. De financiële vertaling behoort in dit stadium van het traject niet tot het onderzoek. Wat de organisatorische vertaling betreft, worden alleen de hoofdstructuur en de aansturing van de organisatie weergegeven.
5. Het traject moet open en transparant worden uitgevoerd.
6. Het betreft een quick scan op hoofdlijnen en is kwalitatief van aard.
7. De gezamenlijke opdrachtgevers zijn gemeente Arnhem, de drie kernpartners Bibliotheek Arnhem, Kunstbedrijf Arnhem, Museum Arnhem, en Stichting Beheer Rozet. De gemeente Arnhem is namens de overige partijen het aanspreekpunt en financiële opdrachtgever.

2. Context: achtergrond en status quo

In dit hoofdstuk geven we op hoofdlijnen de relevante achtergrond, context en status quo weer. De context is opgesteld op basis van de documenten die wij hebben bestudeerd, de zeventien interviews met 29 personen en onze eigen waarnemingen.

Huidige missie en visie van Rozet

De kernpartners hebben de actuele missie en visie van Rozet als volgt beschreven.*

Missie

Rozet is een bron voor persoonlijke en maatschappelijke ontwikkeling voor zijn bezoekers. Rozet verbindt op een inspirerende manier mensen en informatie, cultuur, educatie en erfgoed. Als je als bezoeker naar binnen gaat, stap je rijker weer naar buiten.

Visie

De cultuur-inhoudelijke, maatschappelijke en educatieve ambities van Rozet zijn groot. Ze zijn de optelsom, en meer dan dat, van alle deskundigheid, kennis, educatie en informatie van de bewoners en functies in Rozet in verbinding met elkaar en hun partners in stad en regio. Rozet is hotspot, matchpoint én spacebox voor zijn bezoekers, bedrijven en organisaties in Arnhem en omgeving. Rozet sluit aan op de actuele maatschappelijke veranderingen in de netwerksamenleving, de kenniseconomie en de 'nieuwe' wereld: samenwerken, delen, dynamiek, openheid en uitwisseling, co-creatie, innovatie en grensoverschrijdende concepten. Interactie wordt centraal gesteld.

De 'gezichten' en 'vermogens' van Rozet als uitgangspunt

De huidige beleidsmatige 'gezichten' van Rozet zijn door de kernpartners als volgt beschreven:

1. **Warenhuis van kennis en informatie:** vaste collecties worden overzichtelijk en attractief onder de aandacht gebracht en bezoekers worden deskundig en adequaat geholpen met hun informatievraag.
2. **Werkplaats voor ontwikkeling en educatie:** er wordt een actieve invulling gegeven aan een leven lang leren, cultuureducatie en cultuurparticipatie.
3. **Venster op kunst en cultuur:** uitingen van en materialen over intellectuele en artistieke activiteiten worden thematisch en prikkelend onder de aandacht gebracht en beleefbaar gepresenteerd.
4. **Inspiratiebron van lezen en literatuur:** het belang, de lol en de spanning van schrijven, lezen en taal worden overtuigend voor het voetlicht gebracht.
5. **Podium voor ontmoeting en debat:** actuele ontwikkelingen in stad en samenleving worden aansprekend belicht en het publiek is altijd welkom, met ruimte voor reflectie en ontmoeting.

Context: achtergrond en status quo

Deze vijf 'gezichten' zijn vertaald naar drie 'vermogens' die Rozet bij zich draagt:

- Rozet als **spacebox** (accommodatievermogen);
- Rozet als **matchpoint** (socialisatievermogen);
- Rozet als **hotspot** (inspiratievermogen).

Rozet als Spacebox. Dit vermogen gaat over de ruimte die Rozet biedt. Functionaliteit staat hier centraal. De exploitatie van dit vermogen richt zich op slim ruimtegebruik, hoge bezettingsgraden en een efficiënte facilitaire dienstverlening. Het gebouw is ingericht op de vraag- en aanbodtrends van de genoemde gezichten.

Rozet als Matchpoint. Dit vermogen is niet vanzelfsprekend. De ene plek nodigt meer uit om naar binnen te stappen en contacten te leggen dan de andere. De nadruk van de exploitatieformule MATCHPOINT ligt op traffic, synergie tussen gebruikers en gastvrijheid. Dan gaat het om bezoekers, maar ook om het ontvangen van andere organisaties voor ontmoetingen en vergaderingen. Rozet als *third place*.

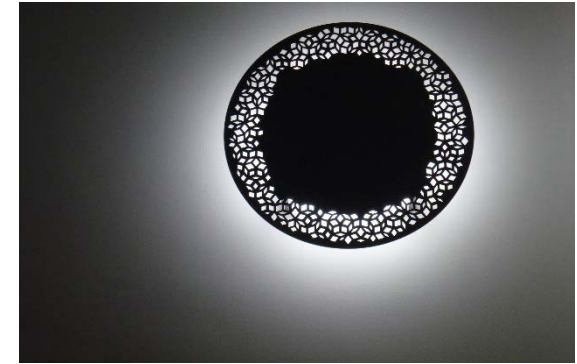
Rozet als Hotspot gaat over inspiratie die je in Rozet vindt. Architectuur is een belangrijke drager van die inspiratie. Maar dat is niet voldoende. De nadruk van de exploitatieformule Hotspot ligt op programmering en op het bieden van een unieke beleving. De drie vermogens van Rozet vormen nog steeds het fundament van Rozet.

Naast deze indeling in vijf 'gezichten' en drie 'vermogens' van Rozet zijn met de notitie 'Rozet Programma 2015' van maart 2015 nieuwe soortgelijke 'pijlers' geïntroduceerd, te weten: Rozet Lab, Rozet Academie en Rozet Galerij.

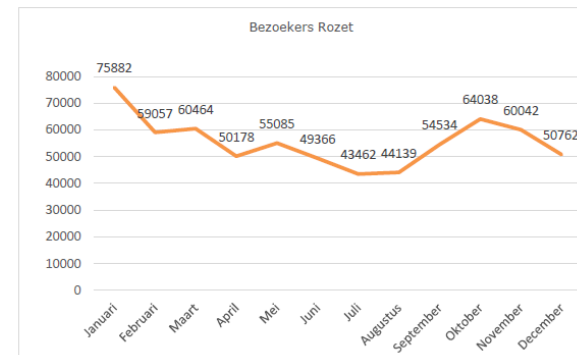
Kerncijfers en bezoek aan Rozet

Kerncijfers partners

Voor kerncijfers en hun ontwikkeling van de functies van de kernpartners BA, KA en Rozet, verwijzen wij naar het hoofdstuk hierna over de benchmark met drie soortgelijke instellingen in het land, waar die kerncijfers ook voor BA, KA en Rozet (ter vergelijking) zijn opgenomen.

Bezoekers Rozet

Context: achtergrond en status quo

Bezoeken Rozet

Rozet opende op 1 augustus 2013 zijn deuren.

Het aantal bezoekers aan Rozet in 2014, zoals weergegeven in het tabel op pagina 7, was vrij constant over de maanden verdeeld, met een beperkte dip tijdens de zomermaanden juli en augustus en in december. In totaal ontving Rozet 667.000 bezoekers in 2014. Eind januari 2015 is de miljoenste bezoeker aan Rozet in het zonnetje gezet.

Het aantal online bezoekers op de Rozetsite toonde over de maanden in 2014 een stijgende lijn. Er waren in totaal 36.165 online bezoekers in 2014.*

Verwikkelingen bij de kernpartners

In de aanloop naar Rozet werd de positie van **Kunstbedrijf Arnhem** – een fusie tussen centrum voor de kunsten Het Domein en Stichting Beleven, die nooit helemaal ‘gehecht is’ – minder duidelijk. Aanvankelijk zou het Kunstbedrijf zijn hoofdvestiging naar Rozet verplaatsen, maar heeft het in dezelfde periode een tweede hoofdvestiging in Arnhem geopend, namelijk de Coehoornkazerne in Klarendal, met instemming van de gemeente. Kort na de opening van Rozet

kwam het Kunstbedrijf in ernstige financiële problemen, vertrok de toenmalige directeur, trad de Raad van Toezicht af, werd een interim-directeur aangesteld en werd een nieuwe Raad van Toezicht benoemd. Het is de bedoeling om per 1 september 2015 een formele start van een omvangrijk transitieplan te realiseren. Daarbij vormt het Kunstbedrijf zich om van uitvoerder naar regisseur in het kunst- en educatiedomein. Het merendeel van de docenten krijgt, in plaats van een huidig loondienstverband, het aanbod om zich voortaan als zelfstandige aan het netwerk van het Kunstbedrijf te verbinden, en het overige personeel verliest de ambtenarenstatus die ze bij de verzelfstandiging konden behouden. Inmiddels zijn in het verlengde van deze transitie onderhandelingen gaande om de hoofdvestiging van het Kunstbedrijf alsnog in zijn geheel in Rozet onder te brengen.

Begin 2014 werden de plannen voor Arta aan de Rijn, een nieuw **Museum Arnhem** samen met Focus Filmtheater, na de verkiezingen afgeblazen. Eind 2014 vertrok de directeur van Museum Arnhem (Hedwig Saam) en werd een interim directeur benoemd (Jaap de Jong).

In de aanloop naar Rozet waren **Museum Arnhem** en **Kunstbedrijf Arnhem** beide verwickeld in een verzelfstandigingsproces. Per 1 januari 2015 zijn de **Volksuniversiteit Arnhem** en **Bibliotheek Arnhem** met elkaar gefuseerd, waarbij de naam Volksuniversiteit in de markt is gehandhaafd.

Context: achtergrond en status quo

De constante en stabiele factor in de beginperiode van Rozet was en is **Bibliotheek Arnhem**.

Samenwerking binnen Rozet

Het gebouw Rozet was in eerste instantie bedoeld voor de zelfstandige culturele instellingen Bibliotheek Arnhem, Kunstbedrijf Arnhem, Museum Arnhem/Historisch Museum en de Volksuniversiteit Arnhem, de oorspronkelijke kernpartners die gezamenlijk gehuisvest zouden worden in het complex. Over de samenwerking is in de verschillende projectfasen voorafgaand aan de opening veel overleg geweest tussen de gemeente en de kernpartners. Uiteindelijk is deze jarenlange voorbereiding (inclusief externe ondersteuning op verschillende onderdelen) op een te hoog niveau blijven hangen en bij de opening niet of niet voldoende vertaald in duidelijke en concrete afspraken tussen de gemeente en de kernpartners en tussen de kernpartners onderling. Dit heeft de opstartperiode niet makkelijker gemaakt.

Ook nu zijn er op onderdelen nog niet voldoende duidelijke en concrete afspraken gemaakt op diverse onderdelen. Mede daardoor worden allerlei (gezamenlijke) functies en taken (nog) niet, niet voldoende of te

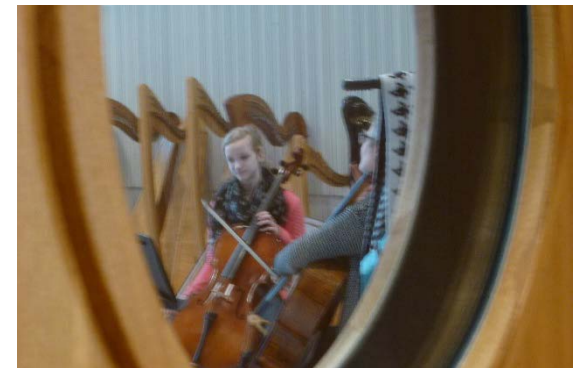
ingewikkeld uitgevoerd. Zo is bijvoorbeeld de gezamenlijke programmering van Rozet nog niet goed van de grond gekomen. Er ligt sinds kort een notitie die daaraan vorm moet gaan geven.

Inclusief de, vanaf de start van Rozet, ontstane weeffouten waar we verderop in dit hoofdstuk nader op ingaan, bemoeilijkt dit alles de gezamenlijke exploitatie van Rozet en lijkt dat de samenwerking (onnodig) ingewikkeld en tijdrovend te maken.

Bij aanvang van Rozet is een samenwerkingsovereenkomst tussen de kernpartners opgesteld, maar die is om diverse redenen nooit ondertekend.

Uit een analyse van de aanloop en uit de interviews blijkt dat samenwerking tussen culturele partners geen eenvoudige opdracht is. Een aantal citaten uit de interviews:

- *Samenwerking laat zich lastig duurzaam organiseren.*
- *Het is veel intensiever om samen te werken.*
- *Samenwerking kost veel tijd en er is geen geld.*

Context: achtergrond en status quo

Stichting Beheer Rozet

De Stichting Beheer Rozet (SBR) is opgericht door de kernpartners van Rozet. De hoofd-functies van SBR zijn gebouwbeheer (exclusief eigenaarsdeel) en verhuur van ruimten. In de Raad van Toezicht van SBR, die onder extern voorzitterschap staat, benoemt iedere kernpartner één lid van hun eigen raad van toezicht. De directeur/ bestuurder van SBR is de directeur van Bibliotheek Arnhem en het uitvoerend personeel is, op de commercieel directeur na, ingeleend van de kernpartners Bibliotheek Arnhem en Kunstbedrijf, waarvan het grootste deel van Bibliotheek Arnhem.

SBR heeft formeel geen relatie met de gemeente Arnhem (de gemeente heeft alleen relaties met de kernpartners zelf, vanuit verschillende oogpunten).

In oktober 2013 heeft SBR een ondernemingsplan opgesteld samen met externe adviseur KplusV. Omdat de ambities met name op het gebied van verhuringen aan derden en daarmee de financiële risico's te hoog werden bevonden door de gemeente, is er in februari 2014 een aangepast ondernemingsplan verschenen. Op basis van dit aangepaste plan heeft SBR in 2014 een geldlening van €300.000 ontvangen van de gemeente Arnhem om de aanloopverliezen in de eerste jaren te kunnen financieren. Maar uit de werkelijke financiële resultaten van de verhuur aan derden blijkt dat de – al naar beneden aangepaste – ambities rond de verhuringen aan derden nog steeds te hoog en niet realistisch zijn ingeschat. Met aanzienlijke extra verliezen als gevolg, die niet zijn gedekt, ook niet door de voornoemde lening van €300.000. Deze lening betekent overigens voor SBR uitgestelde kosten, die het financiële resultaat in de toekomst verder zullen doen verslechteren. Inmiddels is er (door de commercieel directeur) een voorstel ingediend voor

aanpassingen van de verhuurprognoses uit het ondernemingsplan. De ambities voor de verhuringen aan derden worden opnieuw aanzienlijk verlaagd: van €387.000 per jaar in het doeljaar, tot €150.000 in 2015 (waarbij geen rekening meer wordt gehouden met de verhuur van de educatieve ruimten van Kunstbedrijf aan derden. Het bedrag geldt alleen voor verhuringen van de andere ruimten, waarvan de doelstelling voorheen lager was dan genoemde €150.000). Er worden oplossingen aangedragen om dit gat te dichten om daarmee een sluitende begroting te kunnen presenteren. Daarbij zou het grootste deel van de oplossing gerealiseerd moeten worden door vanaf 2016 structureel extra ruimten te verhuren aan Kunstbedrijf Arnhem. Die extra ruimten zijn nodig voor de verhuizing vanaf de Coehoornkazerne in Klarendal, en om specifieke ruimten – die het Kunstbedrijf nu al voor bepaalde dagdelen

Context: achtergrond en status quo

huurt en die in de praktijk niet additioneel verhuurbaar blijken – geheel in eigen gebruik te mogen nemen.

De begroting voor 2015 is inmiddels opgesteld, is sluitend en goedgekeurd door de Raad van Toezicht van SBR. Het wordt een opgave om de begroting voor 2016 sluitend te krijgen.

Momento

Momento is het café/restaurant op de begane grond van Rozet dat geëxploiteerd wordt door een horecaondernemer. Die pacht/huurt de ruimte rechtstreeks van de gemeente Arnhem. Daarmee hebben de kernpartners geen formele relatie met de horecavoorziening in hun gebouw. Hierdoor ontbreekt het hen aan beleidsmatige invloed op en financieel gewin met de horeca, en worden de onderlinge participatie en samenwerking belemmerd.

De huur die aan de gemeente wordt betaald, is een vast bedrag. Er zijn geen afspraken gemaakt over een (gedeeltelijk) omzetafhankelijke pacht/huur. Daarmee profiteren BR en/of de kernpartners financieel niet van de horecavoorziening in het algemeen, en zelfs niet van de catering bij verhuur en andere activiteiten in het Rozet-gebouw,

terwijl zij wel voor het overgrote deel het publiek genereren dat voor de horeca-omzet zorgt. Aan de andere kant zijn er ook geen formele afspraken gemaakt over wie de catering verzorgt bij verhuren of activiteiten op de 3e en 5e verdieping. Ook het gebruik van de dakterras valt buiten de overeenkomst met Momento. Het staat SBR en de kernpartners dus blijkbaar vrij om daarvoor andere horecaondernemers te vragen (en daar wél financiële afspraken mee te maken). Momento betaalt de servicekosten aan SBR, maar de afspraken daarover zijn niet duidelijk (er is wel een overeenkomst opgesteld, maar die is nooit getekend).

Er zijn inmiddels, mede door voornoemde constructies, op diverse fronten geschillen ontstaan tussen Momento en SBR/de kernpartners. Het gaat daarbij om het aantal m² waarvoor Momento huur betaalt (op de verdiepingen), de hoogte van de servicekosten (die Momento niet transparant en te hoog vindt, en meer zelf wil doen), en een kick back fee die SBR wil ontvangen voor catering bij verhuren en andere activiteiten (in de huidige overeenkomst met de gemeente zijn daarover, voor zover wij weten, geen specifieke afspraken gemaakt; Momento is bereid dat alsnog met SBR te

doen, maar niet in de mate die SBR wenst). Daarnaast is Momento niet te spreken over een in zijn ogen noodzakelijke professionele houding van en facilitering door SBR. Het gevolg is mede dat Momento veel op eigen houtje doet, en SBR en de kernpartners daarover niet te spreken zijn. Om ervoor te zorgen dat er voldoende schot zit in de onderhandelingen is de gemeente aan tafel geschoven.

3. Benchmark

Als contextinformatie rond het vraagstuk hebben we een benchmark uitgevoerd met drie soortgelijke instellingen als Rozet.

Keuze benchmarkinstellingen

De volgende hoofdcriteria hebben we, in overleg met de opdrachtgevers, aangehouden bij de keuze voor de instellingen:

- hoofdfuncties bibliotheek en centrum voor de kunsten;
- deze functies zijn samengebracht in één organisatie omdat wij geen goede voorbeelden kennen van verdergaande samenwerking in vergelijkbare cultuurclusters;
- qua inwonersaantal meest vergelijkende gemeenten/werkgebied.

Daarna zijn de volgende instellingen gekozen:

- BplusC in Leiden;
- Cultura in Ede;
- Stadkamer in Zwolle.

Benchmarkresultaten

De vragen die we hebben gesteld aan de drie benchmarkinstellingen zijn ingedeeld in twee delen: 1) de context met kerngegevens/-cijfers van de instellingen, en 2) de inhoudelijke

onderwerpen die zijn gerelateerd aan de vraagstelling van het onderzoek naar verdere samenwerking binnen Rozet. Bij het eerste deel, context, hebben we de vergelijkbare kerngegevens/-cijfers van Bibliotheek Arnhem, Kunstbedrijf Arnhem en waar relevant van Rozet ter vergelijking opgenomen. Deze vergelijkende cijfers dienen tevens als contextinformatie bij de status quo van Rozet uit hoofdstuk 2.

Context met kerngegevens/-cijfers

De cijfers zijn van 2014, en waar relevant vergelijkend met 2012, tenzij anders vermeld.

Benchmark

	BplusC Leiden	Cultura Ede	Stadkamer Zwolle	Rozet Arnhem
Aantal inwoners gemeente	121.000 / 222.000 ¹⁾	111.000	124.000	152.000
Aantal leden bibliotheek en in % inwoners	28.174 / 19%	25.692 / 23%	47.141 / 38%	41.790 / 27%
Aantal uitleningen bibliotheek / gemiddeld per lid	866.382 / 31	850.291 / 33	1.496.429 / 32	1.411.646 / 34
Aantal cursisten centrum voor de kunsten (CvK) en in % inwoners	6.340 / 2,9%	1.591 / 1,4%	0 ²⁾	2.200 / 1,4%
Docentencontacturen CvK	31.174	16.000 (2013)	0 ²⁾	g.g.
Totaal aantal bezoeken locaties	933.640	g.g.	733.404	667.000
Aantal leerlingen bereikt in PO met cultuureducatie in onderwijs	g.g.	2.327	15.800	BA: 6.000 bibliobus +? KA: ca. 10.000
Aantal leerlingen bereikt in VO met cultuureducatie in onderwijs	g.g.	200	ca. 10.000	BA: g.g. KA: 900
Mutatie in % aantal leden bibliotheek t.o.v. 2 jaar terug	-5%	-2%	-6%	+14%
Mutatie in % aantal uitleningen bibliotheek t.o.v. 2 jaar terug	-14%	-2%	-5%	+3%
Mutatie in % aantal cursisten CvK t.o.v. 2 jaar terug	-11%	-17%	n.v.t. ²⁾	-21%
Mutatie in % aantal docentencontacturen CvK t.o.v. 2 jaar terug	-22%	g.g.	n.v.t. ²⁾	g.g.
	(t.o.v. 2013)			
Mutatie in % totaal aantal bezoeken locaties t.o.v. 2 jaar terug	-6%	g.g.	+5%	+43%
Mutatie in % bereik leerlingen in PO	g.g.	g.g.	ca. +5%	BA: g.g. KA: -20%
Mutatie in % bereik leerlingen in VO	g.g.	g.g.	'iets gedaald'	BA: g.g. KA: +10%
Aantal unieke hits website en mutatie in % t.o.v. 2 jaar terug	401.557 / g.g.	g.g.	554.240/+22%	Rozet 36.165/nvt BA ? /+20% KA: 71.168 / +15%
Exploitatie-omvang in miljoenen euro's	€9	€7,6	€6,3 (2015)	BA: €6,6 KA: €4,5
Gemeentelijke exploitatiesubsidie in miljoenen euro's inclusief en exclusief huisvestingskosten (excl. projectsubsidies) en mutatie in % t.o.v. 2 jaar terug	€6,4 / €4,5	€5,9 / g.g.	€5,3 / €4,2	BA: €4,5 / €3,1 ³⁾ KA: €2,8 / €2,4
Mutatie exploitatiesubsidie incl. en excl. huisvesting in % t.o.v. 2 jaar terug	-2% / + 5%	-8% / g.g.	-22% / -21% (2015 t.o.v. 2012)	BA: +0% / g.g. KA: +0% / g.g.
Omzet in euro's van culturele en commerciële verhueringen	€105.000	€100.000	€14.000	€78.000
Personeel: totaal aantal fte's en aantal medewerkers ⁴⁾	94 fte / 300	50 fte / 102	50 fte / 78	BA: 65 fte / 90 KA: 54 fte ⁵⁾ / 145
Hoe lang heeft het fusieproces geduurd?	1,5 jaar	g.g.	1 jaar	n.v.t.

Bron: opgave van de instellingen.
g.g. Geen gegevens bekend bij de instelling.

- 1) BplusC is behalve in Leiden (121.000 inwoners, met bibliotheek en CvK), ook actief in de gemeenten Leiderdorp (27.000, met bibliotheek), Wassenaar (26.000, met CvK), Oegstgeest (23.000, met CvK) en Voorschoten (25.000, met CvK).
- 2) Stadkamer heeft ingaande 2014 geen vrijetijdsaanbod, cursisten en docenten meer, maar vervult alleen de makelaarsfunctie cultuureducatie voor het onderwijs, amateurkunst, community-art en vrije tijd.
- 3) Huisvestingskosten Bibliotheek Arnhem inclusief servicekosten aan SBR, waarvan onbekend deel bestemd is voor dekking andere dan huisvestings-faciliteiten door SBR. De subsidie voor BA is inclusief €800.000 subsidie voor de Gelderse Bibliotheek.
- 4) Aantal fte's en aantal medewerkers zijn exclusief zzp-ers.
- 5) Het aantal fte's van Kunstbedrijf Arnhem daalt na de transitie naar een netwerk- en makelaars-organisatie naar 21 fte.

Benchmark

Inhoudelijke onderwerpen

Hieronder beschrijven wij de antwoorden die de benchmarkinstellingen hebben gegeven op onze aan de opdracht gerelateerde vragen. We vermelden eerst het onderwerp, en daaronder de resultaten.

De functie Centrum voor de Kunsten (CvK) beschouwen we inclusief het aanbod van volksuniversiteiten.

Aanbod culturele functies: alle drie de instellingen voeren een bibliotheek- en de CvK-functie (inclusief publieksactiviteiten), waarbij de Stadkamer voor de CvK-functie alleen de makelaarstaak vervult. Cultura heeft ook een vlakkevloertheater met een professionele programmering en amateurvoorstellingen, en een filmhuis.

Aanbod commerciële functies: horeca en commerciële verhuringen. Alleen bij Cultura is de horeca in eigen beheer, bij de anderen is die verpacht.

Hoofdfuncties/-taken bibliotheekfunctie: buiten de hoofdfuncties uit de bibliotheekwet, te weten

- ter beschikking stellen van kennis en informatie;
- bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie;

- bevorderen van lezen en het laten kennismaken met literatuur;
- organiseren van ontmoeting en debat; en
- laten kennis maken met kunst en cultuur. geeft men specifieke inzet aan op educatie, lees- en taalbevordering in het maatschappelijk/sociaal domein, media- en taaleducatie onder meer in het onderwijs, en op de verblijfs- en ontmoetingsfunctie als *third place* met horeca als belangrijk onderdeel.

Hoofdfuncties/taken CvK: cultuureducatie aan het onderwijs (inclusief BSO), kunst-educatie vrije tijd, ondersteuning amateurkunst worden genoemd. Hierbij voert Stadkamer alleen de makelaarsfuncties uit (waarbij ook community art hoort), en *BplusC* en Cultura zelf aanbieder zijn.

Integratie van functies: bij Stadswinkel vormen de inhoudelijke functies (kunst- en cultuur)educatie, amateurkunst en media- en taaleducatie één afdeling. Bij *BplusC* zijn sinds kort ook de educatie aan het onderwijs van de twee hoofdfuncties bibliotheek en CvK samengevoegd. *BplusC* en Cultura noemen ondersteunende functies die geïntegreerd zijn.

Samenwerkingspartners: genoemd worden in het algemeen het onderwijs, de amateur-

kunst, sociaal-maatschappelijke organisaties, en meer in het bijzonder de VVV, lokale omroep, binnenstadmanagement en ‘teveel om op te noemen’.

Doelgroepen: allen noemen ‘alle inwoners’, slechts één met focus op jeugd en jongeren.

Merk: allen de naam met (eventuele) toevoeging van functies of labels.

Juridische structuur: bij alle drie zijn alle functies ondergebracht in een stichting.

Hoofdstructuur en inrichting/aansturing op managementniveau: allen hebben een structuur van raad van toezicht, een directeur/bestuurder, en aanbodgerichte inhoudelijke afdelingen met ondersteuningsafdelingen/-units.

Huisvesting: *BplusC* heeft 20 vestigingen, zonder een centrale vestiging waar alle functies worden aangeboden. Cultura heeft één centrale vestiging met het volledige aanbod, drie filialen met bibliotheek- en CvK-diensten), een bibliobus en cultuur-educatie in wijkcentra. Stadkamer heeft één centrale hoofdvestiging en drie wijkvestigingen met vooral bibliotheekdiensten.

Benchmark

Belangrijkste zaken die goed en die minder goed gaan

Goed gaat:

- samenwerking, integratie;
- gebruik maken van het geheel;
- reacties van klanten.

Minder goed gaat:

- bloedgroepen blijven bestaan;
- ondernemend werken;
- financiële tegenvallers;
- het vermarkten van het nieuwe merk.

Voor- en nadelen fusie

Voordelen:

- schaalvoordelen door grote organisatie;
- inhoudelijke synergie;
- één aansturing, één visie;
- breder maatschappelijk draagvlak;
- uitdaging voor medewerkers om buiten hun kaders te denken.

Nadelen:

- bezuinigingsstaakstelling als uitgangspunt bij fusie. Daarna nog meer bezuinigingen als grootste speler, waarbij de 'fusiebonus' al vergeten is;
- frictiekosten;
- opgeven (deel) eigen identiteit.

Randvoorwaarden voor fusie:

- primair denken vanuit de inhoud;
- één heldere en gedeelde visie en koers;
- de wil om samen verder te gaan;
- duidelijkheid over financiën;
- duidelijkheid wie welke functies gaat vervullen.

Conclusies uit de benchmark

Wat valt cijfermatig op?

Het aantal leden van Bibliotheek Arnhem is hoger dan bij twee van de benchmarkbibliotheken. Alleen Zwolle scoort beter en is het aantal leden hoger dan het landelijk gemiddelde. Bij het gemiddelde aantal uitleningen per lid scoort Bibliotheek Arnhem wel het hoogst. Bij de toename van het aantal leden en het aantal uitleningen de afgelopen twee jaar bij Bibliotheek Arnhem is het Rozet-effect zichtbaar. Daarentegen laat de landelijke trend een daling zien in het aantal leden en uitleningen. Datzelfde Rozet-effect is zichtbaar in de sterke toename van het aantal bezoeken aan het gebouw.

Het aantal cursisten van Kunstbedrijf is laag en minder dan het landelijk gemiddelde. De daling van het aantal cursisten is groot en groter dan de landelijke trend. Over het leerlingebereik is de volledige informatie niet voorhanden bij Rozet en de benchmarkinstellingen.

Wat valt inhoudelijk op?

1. Alleen Stadkamer Zwolle voert de kunsteducatiefunctie in de vrije tijd niet meer zelf uit, maar heeft een makelaars-rol. Dit is een landelijke trend die ook Kunstbedrijf wil gaan volgen.
2. Alleen Cultura in Ede heeft ook andere hoofdfuncties dan bibliotheek en centrum voor de kunsten, wat waarschijnlijk vooral te maken heeft met de aard en omvang van de gemeente en de relatief 'kleine' stad Ede.
3. De horeca is bij drie van de vier instellingen verpacht.
4. Binnen de hoofdfuncties bibliotheek en centrum voor de kunsten wordt bij allemaal specifiek ingezet op (cultuur)-educatie in het onderwijs en binnen het sociaal/maatschappelijk domein, met name in achterstandsgebieden. Bij geen van de instellingen zijn de beide hoofdfuncties, bibliotheek en centrum voor de kunsten, geïntegreerd. Hieruit blijkt dat de organisatiestructuur vooral aanbod- en niet vraaggericht is.
5. Wat de huisvesting betreft heeft alleen BplusC geen centrale vestiging waar alle functies worden aangeboden.
6. Alle instellingen zijn ook in de wijken actief.

Benchmark

7. Nagenoeg alle genoemde voordelen van een fusie, hebben te maken met schaal-grootte, synergie, eenduidige visie en een eenhoofdige aansturing. Daarbij wordt benoemd dat de integratie en de samenwerking in de gefuseerde organisaties zowel goed als minder goed gaan.

4. SWOT-analyse

In het Ondernemingsplan Rozet van februari 2014 is een SWOT-analyse opgenomen. Wij hebben, op basis van de interviews, literatuuronderzoek en onze eigen waarnemingen, de SWOT-analyse bijgesteld en scherper geformuleerd.

Voor de helderheid nog iets over een SWOT: **Sterke en zwakke punten (Strengths & Weaknesses)**

De sterke en zwakke punten zijn de kenmerken van de organisatie of het product. Het gaat dus expliciet om de interne elementen.

Kansen en bedreigingen (Opportunities & Threats)

De kansen en bedreigingen zijn de ontwikkelingen, gebeurtenissen en invloeden waaraan de organisatie of het product onderhevig is. Hier gaat het dus expliciet om de externe elementen. De kansen en bedreigingen zijn veelal gebaseerd op trends in de markt. Sommige trends hebben ook tegentrends, waardoor ze tegenstrijdig kunnen lijken maar dat niet zijn; bijvoorbeeld 'individualisering' leidt tot een toenemende behoefte aan 'ontmoetingen', en deze twee zijn complementair aan elkaar.

De SWOT-analyse van Rozet gaat alleen over de aan de vraagstelling van het onderzoek gerelateerde onderwerpen en niet over de kernpartners.

Sterkten

Mogelijkheden voor synergie: De gebruikers van Rozet hebben een aantrekkingskracht op deels hetzelfde publiek, de in cultuur geïnteresseerde bezoeker uit Arnhem en omgeving, en hebben dezelfde kerntaak gemeen, te weten educatie. Dit biedt kansen voor gezamenlijke programmering, cross-selling en voor upselling.

Positionering en kwaliteit gebouw: De architectuur van Rozet is opvallend en aantrekkelijk. Dat geeft een onderscheidende fysieke invulling aan het begrip Rozet. Daarnaast heeft het gebouw diverse architectuurprijzen gewonnen (met de bijkomende free publicity). Het gebouw en de inrichting, waaronder Momento, hebben een hoogwaardige en aantrekkelijke verblijfskwaliteit.

Gunstige ligging: het gebouw heeft een gunstige ligging binnen loopafstand van het centraal station en de binnenstad.

Hoge aantrekkingskracht: in de eerste 15 maanden na de opening heeft Rozet 1 miljoen bezoeken getrokken, op jaarbasis zo'n 700.000 à 800.000. Dit is meer dan de som van afzonderlijke instellingen voorheen (500.000 à 550.000 per jaar). De bibliotheek had in het eerste volledige jaar 2014 in Rozet meer leden (+ 3.000 t.o.v. 2013) en meer uitleningen.

Naamsbekendheid nu al hoog: Rozet heeft zo kort na de opening al een hoge bekendheid in Arnhem en daarbuiten verworven.

Momento: Rozet heeft met Momento een aantrekkelijke horecavoorziening in huis.

Third place: de werk-, leer- en leesplekken in Rozet hebben een hoge benuttingsgraad en de bezetting en reuring in Momento is goed, waarmee Rozet de beoogde functie als *third place* waarmaakt.

Bibliotheek als constante factor: de bibliotheek is rond en na de opening op verschillende fronten een sterke constante factor binnen Rozet gebleken.

Positief imago bibliotheken

Uit diverse onderzoeken blijkt dat zowel leden als niet-leden positieve associaties hebben met de bibliotheek in Nederland. De bibliotheek staat voor wijsheid en kennis en is bekend om haar grote collectie van niet alleen boeken, maar ook andere materialen. Het belang dat mensen hechten aan het bestaan van de bibliotheek is dan ook groot. Het merk 'bibliotheek' is sterk. De bibliotheek is het enige vrij toegankelijke publieksdomein dat nog als ontmoetingsplek fungeert.

SWOT-analyse

Zwakten

Gebrekkige clustervorming: de betrokken organisaties zijn te laat begonnen met het identificeren van wat hen verbindt, hoe ze gezamenlijk kunnen programmeren, samen de markt kunnen benaderen en hoe ze Rozet gezamenlijk in de markt kunnen zetten. De jarenlange voorbereiding is op een te hoog niveau blijven hangen en bij de opening niet of niet voldoende vertaald in duidelijke en concrete afspraken en een werkbare uitvoering.

Governance: de dubbele petten bij de Raad van Toezicht van SBR zorgen voor belemmering van slagvaardigheid en een ondoorzichtig en niet effectief toezicht.

Samenwerking: van een hechte samenwerking tussen de kernpartners onderling en tussen alle partners/huurders in Rozet is nog geen sprake. De samenwerking verloopt stroef, omslachtig en tijdrovend, mede omdat er op veel onderdelen nog onvoldoende duidelijke en werkbare afspraken zijn gemaakt. Dit komt ook deels door de situatie waarin Kunstbedrijf en Museum Arnhem zich momenteel bevinden. De noodzaak voor samenwerking is tot heden bovendien niet voor iedere (kern)partner even groot geweest.

Huurcontracten: de kernpartners en huurders zoals Momento hebben een huurcontract met de gemeente en niet met Rozet/SBR.

Bibliotheek heeft een onevenwichtig groot belang: de bibliotheek heeft op alle belangrijke fronten een onevenwichtig grote positie (ruimtelijk, bestuurlijk, uitvoerend). Niet alleen omdat zij in aard en omvang de 'grootste' is. Maar vooral omdat zij als cruciale constante factor min of meer noodgedwongen in de betreffende posities heeft moeten inspringen, met name omdat de overige kernpartners met hun interne transitie bezig waren en zijn.

Financiering Rozet: door hogere (gebouw)-kosten en lagere (verhuur)opbrengsten heeft SBR structurele begrotingstekorten, die op de korte termijn zijn gefinancierd met een lening die in de toekomst alsnog zorgt voor extra kosten, en met eenmalige baten.

Gezamenlijke programmering: deze is nog slechts beperkt van de grond gekomen. Dat geldt ook voor een gezamenlijke marketing.

Commerciële verhuringen: de betrokkenen zijn te laat van start gegaan met een strategie voor zakelijke en commerciële verhuringen. De kernpartners zijn eerder culturele instellingen dan culturele ondernemers (dit is voor hen een nieuwe tak van sport). Het is bijvoorbeeld ook niet helder of SBR ruimtes mag verhuren aan organisaties die concurreren met de activiteiten van de kernpartners. De prognose voor de opbrengsten uit verhuringen is naar beneden bijgesteld; de commerciële verhuringen zijn beter dan verwacht, terwijl de verhuringen van de kunst-educatieve ruimtes achterblijven. De personeelskosten voor deze functie zijn (thans) te hoog in relatie tot de huidige opbrengst en prognose-opbrengst.

SWOT-analyse

Horeca: SBR en de kernpartners, en Momento hebben geen formele relatie met elkaar en daarmee hebben SBR en de kernpartners geen inhoudelijke invloed op Momento. Ook profiteren ze financieel niet van de goed draaiende horeca, noch van de cateringopdrachten, terwijl de omzetten voor een belangrijk deel worden gegenereerd door de kernpartners.

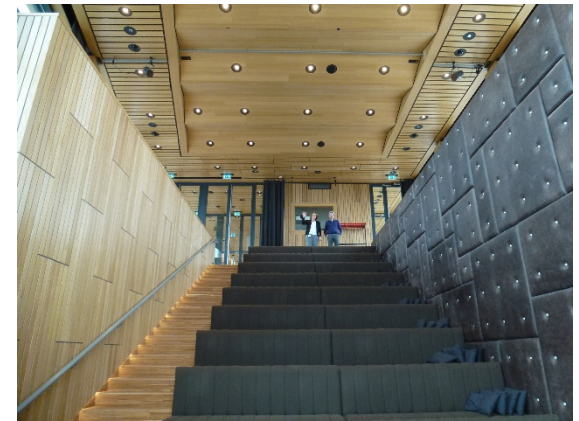
Erfgoedcentrum (EGC): er is geen actueel businessplan voor het EGC, de taakverdeling tussen de bibliotheek en Museum Arnhem is niet duidelijk, er is geen duidelijke 'eigenaar' van het EGC en er zijn geen duidelijke financiële afspraken. Museum Arnhem is beperkt en in afnemende mate betrokken bij EGC. Daarnaast is het EGC fysiek nauwelijks zichtbaar binnen Rozet en is de naam erg generiek – het geeft niet aan wat het is, te weten 'het verhaal van de geschiedenis van Arnhem en omgeving'. In het eerste jaar heeft het EGC desondanks 22.000 bezoekers ontvangen, een kleine 3% van de bezoekers aan Rozet, maar het is de vraag of zich hieronder niet veel nieuwsgierigen voor het nieuwe gebouw bevonden en zo ja, of deze aantallen gehandhaafd kunnen worden de komende jaren.

Gebouwkosten: de kosten van het gebouw liggen hoger dan geprognosticeerde kosten (o.a. door langere openingstijden en meer publiek: hogere energie-, onderhoud- en schoonmaakkosten, hogere WOZ, etc.) en hoger dan de draagkracht van de kernpartners.

Kunstbedrijf: In het algemeen verkeert Kunstbedrijf in zwaar weer: het zit momenteel in een transitiefase die cruciaal is voor zijn voortbestaan. Het transitieplan voor Kunstbedrijf is door de gemeenteraad goedgekeurd. Het Kunstbedrijf heeft voorts geen weerstandsvermogen, en daarnaast is het aantal cursisten de afgelopen twee jaar met 21% gedaald.

Helderheid plannen: de diverse documenten die door SBR en de partners zijn vervaardigd, zijn weinig specifiek. Het taalgebruik is veelal 'zweverig' en de doelstellingen zijn geen van alle meetbaar. Ze zijn weinig richtinggevend, waardoor het niet duidelijk is wat de doelen zijn en of ze bereikt worden of niet.

Lage merkbekendheid CvK's: de centra voor de kunsten hebben een lagere merkbekendheid en diffuser imago dan de bibliotheek. De muziek- en dansscholen die deel uitmaken van de CvK's hebben daarentegen een hogere merkbekendheid en een duidelijker profiel.

Gebouw Rozet gemaakt vanuit oude CvK-denken: de ruimtes voor de CvK in Rozet zijn veelal ingericht vanuit het denken van CvK 'oude stijl'. Er zijn bijvoorbeeld te weinig collectieve ruimtes, veel traditionele 'gesloten' ruimten, en de inrichting bevordert ontmoetingen te weinig.

SWOT-analyse

Kansen

Demografie

Vanaf 2013 neemt het aantal ouderen versneld toe. Volgens de CBS *Bevolkingsprognose* zal het aantal 65-plussers toenemen van 2,7 miljoen in 2012 tot een hoogtepunt van 4,7 miljoen in 2041. Tot 2060 blijft het aantal schommelen rond 4,7 miljoen. De komende jaren zal vooral het aandeel 65- tot 79-jarigen sterk stijgen en vanaf 2025 neemt ook de groep 80-plussers sterk toe (de dubbele vergrijzing). In 2040, het hoogtepunt van het aantal 65-plussers, is naar schatting 26% van de bevolking 65-plusser, waarvan een derde ouder is dan 80 jaar. Ter vergelijking: in 2012 was het percentage 65-plussers nog 16%, waarvan 25% 80-plus.

De belangrijkste oorzaak voor de sterk toenemende vergrijzing van de bevolking ligt in de geboorteontwikkelingen in het verleden: de babyboomgeneratie van 1946-1970 begint sinds 2011 de leeftijd van 65 jaar te passeren. De toename van de levensverwachting blijft, net als in het verleden, ook in de toekomst van belang voor de toename van het aantal ouderen.

Naar verwachting stijgt het aandeel 65-plussers in Arnhem van 14% nu naar 21% in 2040. Landelijk verloopt de vergrijzing sneller.

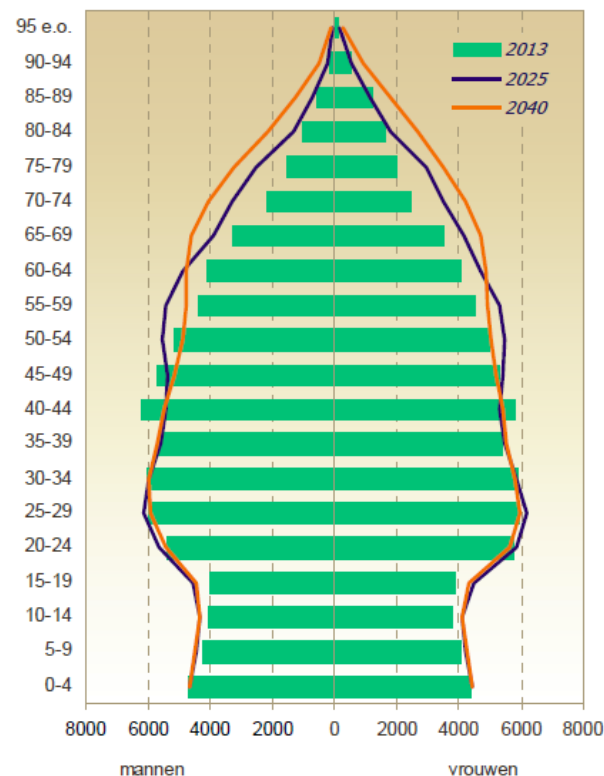
Arnhem behoudt zijn stedelijke leeftijdsopbouw. Het figuur hiernaast toont de leeftijdsopbouw van Arnhem in 2013, 2025 en 2040. Arnhem heeft in 2040, net als nu, relatief veel jonge volwassenen van 20-39 jaar. Arnhem houdt veel jonge volwassenen in de bevolking doordat er constante aanwas is met vestigers van 20-35 jaar. Hierdoor blijft de omvang van de groep 20-35 jarigen vrijwel constant.

Nog enige relevante demografische ontwikkelingen die kansen bieden voor Rozet:

- Ouderen zijn hoger opgeleid, actiever en mobieler. Dit maakt hen, samen met het goede inkomen en vermogen, tot een belangrijkere doelgroep voor de vrijetijdsindustrie (waaronder cultuur).
- Het aantal alleenstaanden zal naar verwachting de komende jaren toenemen tot 3,4 miljoen in 2030. Dit komt voort uit het uiteenvallen van gezinnen en vergrijzing.
- Volgens het CBS neemt het aantal niet-westerse allochtonen toe van 1,7 miljoen in 2008 tot 2,5 miljoen in 2038. Het merendeel in het stedelijk gebied (ca. 27% van de stedelijke bevolking).

Toenemende vrije tijd

Met name voor de 65-plussers neemt de vrije tijd toe. Deze groep groeit de komende decennia sterk en is in toenemende mate actief in de vrije tijd.

Bevolkingsprognose Arnhem 2013, 2025 en 2040

SWOT-analyse

Maatschappij

Er is in het laatste decennium een sterke toename in wat *third places* (of *third spaces*) worden genoemd. *Third places* zijn plaatsen naast thuis (*first place*) en de werkplek (*second place*). *Third places* worden als volgt omschreven: “third places are ‘anchors’ of community life and facilitate and foster broader, more creative interaction.”

De plaatsen moeten relatief betaalbaar of gratis zijn, moeten eten en drinken aanbieden, moeten makkelijk bereikbaar zijn; ze zijn relatief druk bevolkt en het moet makkelijk zijn om er in gesprek te raken met (on)bekenden. Alle maatschappijen hebben ontmoetingsplaatsen; maar nieuw is de planmatige realisatie ervan en het planmatig opzoeken van dergelijke plekken waar men elkaar kan ontmoeten, kan werken, lezen en rondhangen.

Third places waren vroeger de kroegen en de kapper, maar nu – in de 21e eeuw – zijn het onder andere bibliotheken, Starbucks en (theater)cafés/restaurants die overdag open zijn en wifi aanbieden. Dit biedt interessante kansen voor Rozet die al deels worden ingevuld.

Cultuursector

- Er is de laatste jaren sterk op cultuur bezuinigd, op Rijks-, provinciaal en gemeentelijk niveau. Om een duidelijke conclusie te kunnen trekken over de voor- en nadelen van de bezuinigingen, zullen we nog moeten wachten. Weet de sector een ondernemender draai te maken, andere financiële bronnen aan te boren, hechter samen te werken? Daarvoor is het vooralsnog te vroeg, maar één voordeel van de bezuinigingen is dat de sector kritisch naar zichzelf heeft moeten kijken en naar zijn toekomstbestendigheid.
- Met de toenemende individualisering van de maatschappij speelt het faciliteren van ontmoetingen een belangrijkere rol in onze maatschappij. De bibliotheek moet zich in de toekomst meer richten op het tot stand brengen, stimuleren en faciliteren van waardevolle verbindingen. Minder collectie, meer connectie. Volgens de branchestrategie is ontmoeting een kernfunctie van de bibliotheken.
- De bibliotheken zitten middenin een transformatieproces naar de bibliotheek van de 21e eeuw of de bibliotheek van de toekomst. Bibliotheken zullen een groot

deel van hun dienstverlening moeten verplaatsen naar digitale kanalen, want digitaal is sterk in opkomst. Beide domeinen zullen niet los van elkaar, maar aanvullend op elkaar moeten functioneren: de digitale bibliotheek vormt een aanvulling op de fysieke en vice versa. Beide versterken en verrijken elkaar en in beide domeinen wordt men uitgenodigd tot gebruik van de ander.

- Naast de functies, waarvan de meeste direct dan wel indirect iets te maken hebben met boeken, leven er ook gedachten over vestiging van meer ‘branchevreemde’ functies in de bibliotheek, zoals zorgloket, regionale omroep, Werkplein van het UWV, verzorgen van inburgeringscursussen (door de bibliotheek) en het bieden van werk-, vergader- en studeerplekken. Ook deze nieuwe activiteiten bevorderen de steeds belangrijker wordende ontmoetingsfunctie van de bibliotheken.
- Er is een trend waarneembaar dat gemeenten voor cultuureducatie wel willen blijven betalen voor de leerlijn van jeugd en jongeren (of alleen voor de ‘eerste’ stappen van die leerlijn), maar

SWOT-analyse

dat men de volwasseneneducatie niet meer wil financieren. Die zou dan kosten-dekkend moeten worden of overgelaten moeten worden aan de commerciële markt, waarmee sowieso samengewerkt kan worden. Een andere trend is dat de educatie steeds meer plaatsvindt samen met het primaire en voortgezet onderwijs op de scholen zelf, of in de wijken, waarbij matching van cultuur-, welzijns- en onderwijsbudgetten mogelijk besparingen kan opleveren. Bijkomend voordeel bij het meer gebruik maken van faciliteiten van derden is dat er mogelijk kan worden bespaard op de huisvestingskosten.

- Consumenten zijn minder geneigd zich voor langere tijd vast te leggen aan cursussen, onder andere wegens druk op de beschikbare vrije tijd. De consument is bovendien kritischer en minder loyaal ten opzichte van instellingen of merken en stapt hierdoor sneller over naar een concurrent. Er komt meer behoefte aan producten waarbij verschillende media worden ingezet die aansluiten bij bestaande modes en trends.

- Het nadenken over vernieuwing van het aanbod en nieuwe verdienmogelijkheden vereist dat de organisatie nieuwe wegen inslaat. De sector van de centra voor de kunsten wordt gekenmerkt als aanbodgericht en traditioneel, terwijl in diverse relevante commerciële markten belangrijke ontwikkelingen gaande zijn. De sector heeft geen andere keus dan te innoveren om relevant te blijven c.q. de aansluiting te behouden bij zijn doelgroepen en de maatschappelijke ontwikkelingen. Meer vraaggericht werken is een must en ook daarvoor is een flexibele organisatie nodig.

Bedreigingen

Vrije tijd

- In de periode 1975 tot 2005 besteedden Nederlanders steeds meer tijd aan verplichtingen zoals werk, zorg voor het gezin en studie en minder aan vrije tijd (circa -3 uur per week). Tussen 2005 en 2011 nam het totaal aan vrije tijd voor het eerst in een lange tijd met circa 3 uur per week toe.
- Er is een verschuiving in besteding van vrije tijd buitenshuis naar vrije tijd binnenshuis. Het aantal vrijetijdsactivi-

teiten dat Nederlanders buitenshuis bezighoudt, neemt af. Mensen brengen hun vrije tijd vaker binnenshuis door met bijvoorbeeld tv-kijken, lezen, internetten en gamen.

- Het aanbod en de diversiteit aan vrijetijdsvoorzieningen is de afgelopen jaren wel flink toegenomen terwijl de laatste decennia de hoeveelheid vrije tijd is afgenomen en de budgetten onder druk staan. De vrijetijdsmarkt is een verdringingsmarkt geworden.
- Concurrentie in de vrijetijdssector: centra voor de kunsten en bibliotheken maken deel uit van de vrijetijdssector. De vrijetijdssector is een verdringingsmarkt omdat het vrijetijdsaanbod groeit terwijl vele inwoners minder tijd en minder geld hebben. Men moet dus steeds meer keuzes maken. De concurrentie neemt dus toe.

Vrije tijd en media

Het gebruik van (mobiel) internet groeit explosief, de laatste jaren vooral ook door smartphones en tablets. Het (mobiele) internet is in toenemende mate dé bron van informatie, waardoor de bibliotheek voor dat doel minder wordt bezocht. Het aantal en de diversiteit van applicaties (apps en tablets) groeit ook explosief.

SWOT-analyse

Culturele sector

- De culturele sector staat politiek, maatschappelijk en financieel de afgelopen jaren onder druk. Op rijks-, provinciaal en gemeentelijk niveau zijn de beschikbare budgetten afgenomen, in sommige gevallen, sterk afgenomen. Het maatschappelijk draagvlak voor cultuur lijkt af te nemen en de sponsoring van bedrijven staat ook onder druk. De politiek en de maatschappij vragen in toenemende mate een verhoogd cultureel ondernemerschap van de (gesubsidieerde) cultuursector.
- In een onderzoek van Berenschot van begin 2014 onder 65 gemeenten is gesteld dat gemeenten vanaf 2015 naar verwachting €250 miljoen minder zullen uitgeven aan cultuur dan ze in 2011 deden. Tot nu toe loopt de mate van bezuinigingen landelijk gezien zeer uiteen: sommige gemeenten snijden fors in de subsidies, andere verhogen hun cultuurbudget. Landelijk gezien is er tot nu toe door de gemeenten veruit het meest bezuinigd op de bibliotheken en de centra voor de kunsten.
- Toenemende digitalisering en daarmee de toenemende hoeveelheid online informatie

e-books en e-music (*anywhere, anytime*) bedreigt de functie van de bibliotheek.

- In maart 2014 heeft Panteia in samenwerking met de leerstoel Bibliotheekwetenschap aan de Universiteit van Amsterdam onderzoek verricht naar hoe ondernemend onder andere de openbare bibliotheeksector is. De onderzoekers wijzen in dit verband op het volgende aspect: verschillende bibliotheken noemen als risico dat als het hen lukt om eigen inkomsten te vergaren, als 'beloning' de subsidiekraan nog verder wordt dichtgedraaid. Deze zogeheten 'subsidieparadox' stimuleert 'cultureel ondernemerschap' niet, aldus de onderzoekers. De onderzoekers stellen daarnaast dat er met betrekking tot cultureel ondernemerschap in de bibliotheeksector nog wel het een en ander te winnen valt. Als hindernis noemen zij onder andere de taaië organisatiecultuur die de overgang naar een meer marktgerichte instelling reëel in de weg staat.
- De Raad voor Cultuur constateert in *Meedoen is de kunst* dat de cultuur-educatiesector zich momenteel in een overgangsfase bevindt; de kwaliteit en

continuïteit van het aanbod staan hierdoor onder druk. De raad geeft ook aan dat er meer ruimte is voor particuliere initiatieven, waarover de Raad enthousiast is, maar ziet ook risico's. Met name de toegankelijkheid van de voorzieningen voor cultuurparticipatie is, met name voor kinderen en ouderen, niet vanzelfsprekend. Het overheidsbeleid zou volgens de raad vooral gericht moeten zijn op voorzieningen voor de jeugd, omdat daar de basis wordt gelegd voor een culturele loopbaan.

Commerciële en culturele verhuringen

Incidentele commerciële en culturele verhuringen aan derden (hierna te noemen verhuringen) is een zeer concurrerende markt. Door de druk op culturele instellingen om zich commerciëler op te stellen, stijgt de concurrentie op het gebied van commerciële verhuringen verder, terwijl de vraagkant mede door de crisis onder druk staat. Het hoge aantal vrijstaande vierkante meters vastgoed en het stijgende aantal multifunctionele bedrijven en gebouwen maakt deze markt nog competitiever.

5. Analyse en conclusies status quo

Naar aanleiding van de status quo en achtergrond van Rozet, de uitgevoerde benchmark en de SWOT-analyse uit de voorgaande hoofdstukken, hebben we de volgende belangrijkste conclusies getrokken.

Wij beginnen met de weeffouten die met de begeleidingsgroep zijn besproken en die door de begeleidingsgroep worden onderschreven. Daarna volgen de overige conclusies.

Weeffouten

Er zijn in de aanloop naar en in de beginperiode van Rozet verschillende cruciale weeffouten gemaakt die de succesvolle ontwikkeling van Rozet en de onderlinge samenwerking bemoeilijken.

Aangetekend wordt dat de toenmalige besluitvorming over de onderwerpen van deze weeffouten heeft plaatsgevonden op basis van de kennis, context en mogelijkheden van destijds.

De belangrijkste weeffouten zijn:

1. De gemeente heeft als belangrijkste financier alleen een formele relatie met de afzonderlijke kernpartners en geen directe subsidierelatie met SBR.
2. De huurcontracten voor alle kernpartners en andere huurders zijn afzonderlijk met de gemeente afgesloten. Ook het huurcontract met Momento. De servicekosten worden echter door de kernpartners en huurders betaald, deels aan SBR en deels aan de gemeente voor eigenaarsdeel gebouwbonden beheer. Daarnaast heeft het Kunstbedrijf en de functie volksuniversiteit twee verhuurders: van de gemeente huurt het hun kantoorruimte en van SBR de ruimtes voor zijn activiteiten. Verder is zo'n 4.000 m² van het Rozetgebouw niet opgenomen in de huurovereenkomsten, waaronder de eerder genoemde activiteitenruimten van het Kunstbedrijf en het

dakterras. Formeel zijn deze ruimten niet verhuurd, maar wel in gebruik, waardoor de formele aansprakelijkheid voor deze vierkante meters onduidelijk is. Ook matcht het in de huurovereenkomsten opgenomen aantal m² niet altijd met de werkelijke ruimte die een huurder in de praktijk gebruikt. Ten slotte is de huur die de kernpartners betalen aan de gemeente gebaseerd op de huur die zij voor hun vorige huisvesting betaalden en niet op basis van het aantal gehuurde m² in Rozet, met als bijkomend gevolg dat de huren die de huurders betalen niet in een juiste verhouding tot elkaar staan.

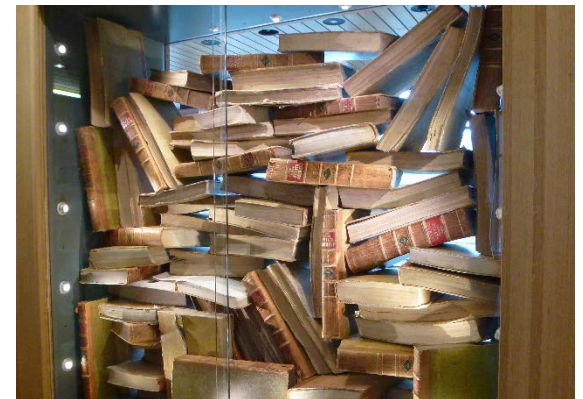
3. Het belang van en de betrokkenheid bij Rozet verschillen per kernpartner. De bibliotheek heeft zijn hoofdvestiging in Rozet. Kunstbedrijf heeft twee hoofdvestigingen, waarvan een in Rozet (hierin komt binnenkort verandering). Museum Arnhem heeft zijn belangrijkste activiteit, de museumfunctie, elders in de stad en is slechts beperkt vertegenwoordigd als een van de twee partners van het Erfgoedcentrum.
4. Diverse dubbele petten bij SBR veroorzaken een ondoorzichtig en niet effectief toezicht en (aan)sturing. Het is daarbij de vraag of de inrichting van het toezicht en het bestuur van SBR een juiste keuze is geweest. Wij denken dat SBR door de huidige keuze voor een Raad van Toezicht – bestaande uit een

Analyse en conclusies status quo

- lid van de Raden van Toezicht van de bibliotheek, Kunstbedrijf en Museum Arnhem en een onafhankelijke voorzitter – op een te grote afstand van de organisatie staat.
- De bibliotheek heeft op alle relevante onderdelen van Rozet een dominant belang, niet alleen ruimtelijk, maar ook als bestuurder/directeur van en als belangrijkste uitvoerder binnen SBR. Gezien de eerder genoemde verwickelingen bij de kernpartners was er geen andere keus dan dat de bibliotheek deze positie binnen SBR op zich zou nemen.
 - Er zijn formeel geen afspraken gemaakt tussen Momento en SBR. Er vloeien buiten de (voor SBR) kostendekkende vergoeding voor servicekosten, geen revenuen van Momento naar SBR of de kernpartners, niet voor het restaurant, en ook niet voor catering in het gebouw. Noch de kernpartners noch SBR hebben een formele relatie met Momento, wat de participatie, de invloed op het horecabeleid en daarmee de samenwerking bemoeilijkt. Hierover zijn er conflicten gerezen tussen SBR en Momento.
 - Er is met niet-realistische verdientargets voor verhuringen gerekend bij de vaststelling of er wel of geen subsidie nodig zou zijn voor SBR.
 - Kunstbedrijf Arnhem heeft geen *vaste* ruimten voor zijn cursusactiviteiten in Rozet, maar huurt bepaalde ruimtes per dagdeel van SBR (10.600 dagdelen in 2015). Er is van uitgegaan, maar niet voldoende duidelijk omschreven, dat wanneer Kunstbedrijf zijn ruimtes niet gebruikt, ze voor verhuringen beschikbaar zijn. Dit blijkt in de praktijk niet mogelijk te zijn voor ruimtes waarin permanent grote instrumenten staan, zoals piano's, drumstellen, etc. en voor ruimtes waarin materialen staan, zoals voor edelsmeden, pottenbakken, beeldhouwen, boetseren, etc. Dat is een van de oorzaken van de hiervoor genoemde niet-realistische verdientargets voor verhuringen.
 - Het Erfgoedcentrum op -1 in de kelder is fysiek slecht zichtbaar in het gebouw. Rozet is licht, open en warm, en de binnenstraat is de (aantrekkelijke) toegang voor alles behalve het Erfgoedcentrum. Het Erfgoedcentrum daarentegen is in de kelder gesitueerd, heeft een gesloten gevoel, en het is er donker en koud.
 - Er zijn lange tijd geen goede afspraken gemaakt over de gezamenlijke programmering van Rozet. Bovendien werd de verantwoordelijkheid voor de gezamenlijke programmering vooral gelegd bij Museum Arnhem/Erfgoedcentrum als trekker, terwijl andere kernpartners inhoudelijk dichterbij dit onderdeel staan.
 - De gemeente Arnhem heeft de aanvangsinvestering in de roerende zaken van de kernpartners en SBR in het Rozetgebouw betaald. De financiering van de toekomstige vervangingsinvesteringen is echter niet geregeld.
 - Al met al lijkt het erop dat de knelpunten geen gezamenlijke eigenaar hebben.

Complexiteit van de strategie

De visie, missie, de vijf 'gezichten', de drie 'vermogens' en de drie 'pijlers' van de programmering zijn naar onze mening te ingewikkeld en belemmeren een effectieve uitvoering en interne en externe communicatie.

Analyse en conclusies status quo

Samenwerking

Uit onze ervaring met vergelijkbare cultuurclusters waarin verschillende culturele instellingen in één complex zijn gevestigd, kunnen we concluderen dat er weinig voorbeelden zijn van clusters waarin er door de zelfstandige partners effectief en duurzaam wordt samengewerkt. Daarentegen zijn er ook voorbeelden van cultuurclusters waarin de partners wel tot één organisatie zijn gefuseerd, maar waar de voordelen van een fusie niet of onvoldoende worden gerealiseerd. Samenwerking is (mede) afhankelijk van houding, de wens om samen te werken en van de gunfactor.

Organisatiestructuur

De huidige organisatie en samenwerkingsstructuur is te complex, te tijdrovend en levert te weinig op. De SBR-constructie bijvoorbeeld lijkt niet ideaal voor de slagvaardigheid, flexibiliteit en transparantie van samenwerking tussen de kernpartners (in en buiten SBR): de dubbele belangen bij de Raad van Toezicht en de aansturing en uitvoering door vooral bibliotheekfunctionarissen werken belemmerend voor de samenwerking. SBR staat daardoor ook te veel los van de kernpartners, en daarmee van de samenwerking. Een recente ontwikkeling, namelijk

dat de kernpartners in plaats van een Raad van Toezicht-lid ook derden mogen voorstellen, zal volgens ons dit knelpunt eerder vergroten dan oplossen.

Een ander voorbeeld is de programmering van Rozet: de in de notitie 'Rozet Programma 2015' voorgestelde organisatorische constructie met een programmateam en drie werkgroepen is te omslachtig en tijdrovend en zal de effectiviteit en efficiency van de samenwerking niet bevorderen. Ten slotte moeten de koers en de uitvoering binnen Rozet bepaald worden door vier Raden van Toezicht en vier directeuren/ bestuurders.

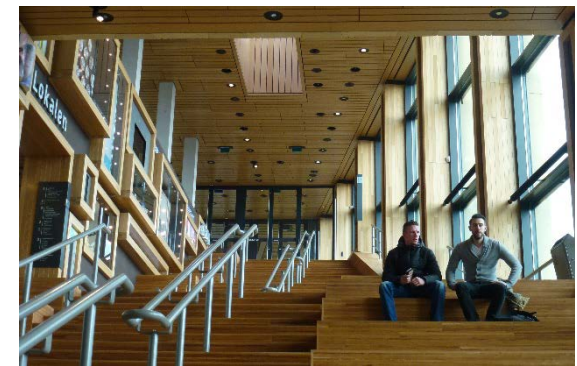
Meerdere horecaondernemers?

Als één van de oplossingen voor de geschillen tussen Momento en SBR leeft de gedachte om de activiteiten op de 3e en 5e verdieping en het dakterras te laten cateren door een andere horecaondernemer dan Momento. Meerdere horecaondernemers in één pand is niet effectief en efficiënt, en dus volgens ons niet gewenst.

Gebouwzaken

Op het gebied van vastgoedzaken zijn bepaalde onderdelen niet goed geregeld. Het lijkt erop dat vele aspecten rond het vastgoed

opnieuw vastgesteld worden, waaronder de huurovereenkomsten, de aantallen m2 per huurder, de (hoogte van de) huurprijzen en (eigenaars- en huurders)servicekosten.

6. Visie op samenwerking en het concept

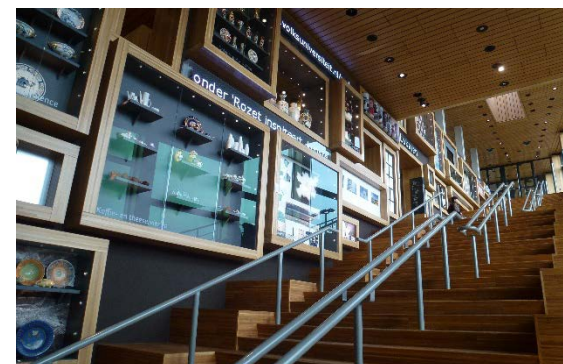
We beginnen de uitwerking van het vraagstuk met de opbouw van een visie en argumentatie rond verdergaande samenwerking tussen de kernpartners in Rozet. Het betreft een eerste visie gericht op de huidige organisatorische problematiek. Daarna brengen we mogelijke functies en de doelgroepen van het concept van een toekomstbestendig Rozet in beeld. Zowel de visie als deze onderdelen van het concept zijn bepalend voor de vertaling naar de beste vorm van verdergaande samenwerking en de rol van de gemeente daarbij, die in het volgende hoofdstuk aan de orde komt. De voorgaande hoofdstukken over de achtergronden en status quo van het huidige Rozet, de benchmark en de SWOT-analyse vormen mede input hiervoor.

Visie en argumentatie verdergaande samenwerking

Welke kernpartners? Verdergaande samenwerking ligt voor de hand tussen de huidige kernpartners Bibliotheek Arnhem en Kunstbedrijf Arnhem. Wij gaan hierna in op de onderbouwing hiervan. De derde kernpartner, Museum Arnhem, is en blijft samenwerkingspartner in Rozet en in het bijzonder in het Erfgoedcentrum. Het is daarnaast niet nodig en niet gewenst dat Museum Arnhem kernpartner blijft, omdat de *core business* van het museum op een ander inhoudelijk vlak ligt dan die van Rozet in casu de kernpartners, Bibliotheek Arnhem en Kunstbedrijf. Daarnaast is Museum Arnhem, in tegenstelling tot de twee andere kernpartners, fysiek niet in Rozet gevestigd, maar in het museum op de Utrechtseweg.

Inhoudelijke raakvlakken: zowel Bibliotheek Arnhem als het Kunstbedrijf hebben onder andere als *core business* de educatiefunctie.

Daarmee wordt voldaan aan een van de belangrijkste voorwaarden voor effectieve vergaande samenwerking, namelijk inhoudelijke raakvlakken. Ook de missie matcht: kort gezegd, de bibliotheek en het Kunstbedrijf bieden beide 'een leven lang leren' aan. Daarnaast zijn de functies van bibliotheek en Kunstbedrijf zowel overlappend (dienstverlening gericht op onderwijs en maatschappelijke instellingen) als complementair (kennis/lezingen/workshops versus cursussen en netwerkorganisatie).

Een nieuw bestaansrecht: de twee sectoren waaronder de bibliotheek en het Kunstbedrijf vallen, zijn beide in beweging. Hun traditionele kernfuncties zijn door diverse trends en ontwikkelingen sterk aan het wijzigen en beide moeten daarom deels een nieuw maatschappelijk bestaansrecht vinden. Hierin loopt de bibliotheeksector voorop. Dienstverlening aan het onderwijs en voor maatschappelijke doeleinden (zorg, welzijn,

Visie op samenwerking en het concept

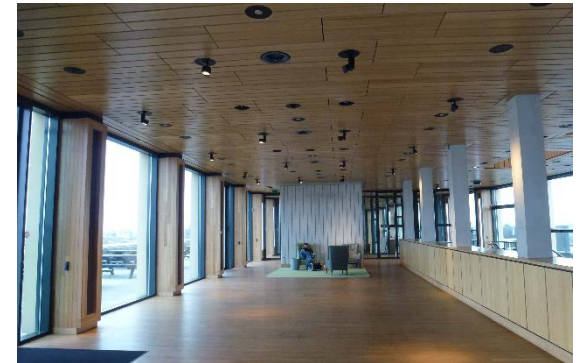
wijken) wordt belangrijker en vindt fysiek steeds meer elders plaats. Deze transitie, die ook consequenties heeft voor de traditionele huisvesting van beide instellingen, en waarop met het nieuwe gebouw Rozet al deels is geanticipeerd, kan alleen optimaal slagen met een flexibele, veranderingsgezinde en meer vraaggerichte organisatie. Verregaande samenwerking zou beide organisaties hierin kunnen versterken.

Toenemende concurrentie: Rozet moet in toenemende mate opvallen in de vrijetijdsmarkt waarin de concurrentie sterk aan het toenemen is. Daarvoor is niet alleen van belang dat de kernpartners meer vraaggericht te werk gaan met hun educatieproducten en -diensten, maar ook wordt een sterke en aantrekkelijke publieksprogrammering belangrijker, mede in het kader van de ontmoetings- en culturele functie. De huidige individuele en gezamenlijke publieksprogrammering, zowel in het gebouw Rozet als in de stad, behoeft uitbreiding en versterking. De aanzet daartoe met de nota 'Rozet programmering 2015' gaat uit van gezamenlijke koersbepaling en uitvoering door de individuele kernpartners. Dat kan organisatorisch niet anders dan in een bepaalde mate van omslachtigheid en niet

optimale efficiency en effectiviteit worden geregeld. Daarnaast noopt de concurrerende particuliere sector Kunstbedrijf tot een stevige reactie. Dat is het meest effectief met een geïntegreerde aanpak van een versterkte, samenwerkende/geïntegreerde organisatie.

Inzetten op innovatie: de snel veranderende omgeving en snel veranderende vraag van het publiek vraagt om nieuwe antwoorden. 'Permanente' monitoring en vraaggerichte innovatie van producten en diensten is daarom van belang. Dit vergt een hoog niveau van kwalitatieve en kwantitatieve (personele) inzet. Met een gezamenlijke aanpak kan dat niveau effectiever en efficiënter worden bereikt.

Overlap doelgroepen en publiek: Bibliotheek Arnhem en het Kunstbedrijf hebben min of meer dezelfde doelgroepen gedefinieerd. Ook de focus op jeugd en jongeren is dezelfde. Verder vertonen de leden, cursisten en bezoekers (in Rozet) een behoorlijke overlap in profiel. Allemaal argumenten die pleiten voor een gezamenlijke en geïntegreerde marketingaanpak. Die moet nog worden opgezet binnen Rozet. Samenwerking zal betere resultaten geven dan de huidige afzonderlijke benadering, maar is ingewikkeld

vorm te geven en vergt tijd. Een geïntegreerde aanpak als onderdeel van één organisatie geeft veruit de meest optimale resultaten en werkt het meest efficiënt. Ook voor de gewenste doorontwikkeling van de naamsbekendheid en positionering van Rozet is een dergelijke geïntegreerde aanpak wenselijk.

Visie op samenwerking en het concept

Arnhems makelaar voor de cultuureducatie:

Bibliotheek Arnhem en Kunstbedrijf Arnhem zijn bij uitstek dé partijen om een bemiddelende rol te vervullen voor de cultuureducatiefunctie voor de hele stad: een Arnhemse makelaar voor de cultuureducatie, ook als dé uitvoerder van lokale, provinciale en landelijke regelingen rond de cultuureducatie (zoals de huidige rijksregeling ‘Cultuureducatie met kwaliteit’ die voor Arnhem nu wordt uitgevoerd door Kunstbedrijf).

Third place: het gebouw Rozet en de producten en diensten (en dan met name de publieksprogrammering) bevorderen de ontmoetingsfunctie. De cursussen van/ via het Kunstbedrijf zorgen voor het ‘samenzijn’. De werkplekken (en mogelijk te creëren stilteplekken) in het gebouw en in Momento zijn een belangrijke *third place*-factor. Een aantrekkelijk, laagdrempelig en toegankelijk gebouw met goede horecavoorzieningen is hiervoor een basisvoorwaarde, en dat is bij Rozet al goed geregeld. Een nauwe samenwerking tussen de bewoners van Rozet is nodig om dit alles geïntegreerd te programmeren, regelen en vermarkten.

De financiering staat onder druk: de voortdurende bezuinigingen en het zich toenemend terugtrekken van de gemeente-

lijke overheden raken de bibliotheek- en cultuureducatiesector het hardst van alle cultuursectoren. In combinatie met de gemiddeld in de sectoren voortdurend teruglopende aantallen cursisten en leden (bij Bibliotheek Arnhem overigens gestegen, vooral door Rozet), zijn aangepaste verdienmodellen en kostenreducties van cruciaal belang. Voor kostenreducties (met name in de backoffices) is verdere integratie gewenst. Voor het aanboren van nieuwe en/of aanvullende financieringsbronnen, waaronder sponsoring, is het optreden als een eenheid het meest effectief.

De noodzaak voor meer samenwerkingsrendement wordt urgenter: de oplossing van de knelpunten in de huidige samenwerking wordt steeds meer acuut. Door een verdergaande integratie kunnen de knelpunten effectiever en efficiënter worden aangepakt, en zullen verschillende van de geconstateerde weeffouten min of meer ‘automatisch’ worden gecorrigeerd

Het gebouw en het merk Rozet

Rozet is nog maar kort open en al een bekend merk in Arnhem en omgeving. Het merk Rozet moet verder geladen worden onder de (potentiële) bezoekers met betrekking tot het gebouw Rozet, maar,

ook in relatie tot de activiteiten die de partners in de wijken realiseren – Rozet in de stad en Rozet in de wijken.

Verbeteren huidige vorm van samenwerking mogelijk? Tot heden is de samenwerking tussen de zelfstandige kernpartners als moeilijk te kenschetsen. Het is de vraag of verbetering van deze situatie mogelijk is met afzonderlijke en zelfstandige partners en hun ‘ongelijkwaardigheid’, afzonderlijke beleid en sturing, en hun eigen (versus collectieve) belangen. Verbeterde en vervolgens ook nog verdergaande samenwerking tussen de afzonderlijke partners zal omslachtig, tijdrovend en hooguit beperkt efficiënt en effectief zijn.

Visie op samenwerking en het concept

Concept

Voor het concept voor een toekomstbestendig Rozet komen nu de 'wat-vraag' (de functies) en de 'voor wie-vraag' (de doelgroepen) aan de orde. Dat doen we vanuit de visie dat binnen Rozet gedacht zou moeten worden vanuit functies en niet vanuit de inwonende instellingen, en omdat deze functies en doelgroepen in belangrijke mate bepalend zijn voor welke organisatievorm daar het beste bij past.

Functies

Wat zijn de *hoofdfuncties* voor een toekomstbestendig Rozet?

Cultureel

- lezen;
- informeren;
- leren, kunst- en cultuureducatie;
- ontmoeten (debat)

Commercieel

- ontmoeten, zoals horeca;
- verhuringen.

Deze culturele en commerciële functies spelen zich af in de vrije tijd en/of in het onderwijs en/of het sociaal-maatschappelijk domein.

Twee hoofdfuncties – een leven lang leren en ontmoetingen – lopen als een rode draad door deze functies en samen vormen ze, met

de overige functies, een modern en attractieve stedelijk cultureel centrum in Arnhem.

Dit komt sterk overeen met de huidige functies van de kernpartners binnen Rozet. Al deze hoofdfuncties zijn primaire functies voor Rozet. Toegankelijkheid, kwaliteit, continuïteit en cultureel ondernemerschap zijn daarbij belangrijke uitgangspunten.

Hieronder benoemen we een aantal specifieke aspecten die nu nog niet of ten dele worden uitgevoerd, die bij de nadere uitwerking van deze hoofdfuncties door Rozet/de kernpartners een rol kunnen spelen:

Kunst- en cultuureducatie: cursussen in de vrije tijd

- Bij de volwasseneneducatie zou wat de particuliere/commerciële markt biedt in principe aan die markt gelaten moeten worden en wordt de concurrentie niet aangegaan. Aanbod waarin de markt niet voorziet of waarvan de kwaliteit niet toereikend is, wordt dan kostendekkend aangeboden door Rozet/ Kunstbedrijf.
- Dit geldt in mindere mate ook bij educatie voor jeugd- en jongeren. Daar zouden de kwaliteit, een pluriform aanbod en de financiële toegankelijkheid bewaakt moeten worden en waar nodig initieert Rozet/Kunstbedrijf deze diensten/ producten of biedt ze zelf aan.

- Rozet/Kunstbedrijf wordt hiermee steeds meer een netwerkorganisatie en makelaar voor de vrijetijdsmarkt en laat de uitvoering daar waar mogelijk, over aan de markt. Aandachtspunt hierbij is dat Rozet/Kunstbedrijf met deze netwerk- en makelaarsfunctie voldoende interessant blijft voor de particuliere markt om mee samen te (blijven) werken.

Visie op samenwerking en het concept

Kunst- en cultuureducatie in het onderwijs

Het is van belang dat Rozet geïntegreerde producten en diensten heeft of ontwikkelt voor en naar aanleiding van de vraag van het primair en voortgezet onderwijs (PO en VO), en voor de binnen- en buitenschoolse opvang (BSO). Gelet op het belang van de doelgroep jeugd en jongeren zou de kunst- en cultuureducatie in het onderwijs voor Rozet een van de belangrijkste functies moeten zijn, en is intensivering van het bereik van leerlingen, vooral in het VO, gewenst.

Samenwerken in Rozet

De particuliere/commerciële markt voor kunst- en cultuureducatie in de vrije tijd is geen concurrent voor Rozet/Kunstbedrijf. Waar mogelijk en gewenst wordt de markt ruimtelijk en anderszins gefaciliteerd binnen Rozet. Niet alleen zelfstandige professionals zoals muziek- of tekendocenten, maar ook particuliere instellingen zoals dans- of muziekscholen kunnen, tijdelijk of vast, ruimtes huren in Rozet. Het gebouw Rozet leent zich bij uitstek hiervoor en krijgt hiermee een sterkere educatief-culturele invulling en binding met en draagvlak in de stad.

Publieksactiviteiten

Voor de bevordering van de ontmoetingsfunctie en de gewenste reuring in het gebouw zijn publieksactiviteiten van groot belang. Het gaat hier om lezingen, debatten, workshops, exposities, optredens, leesclubs, voorspeelsessies, uitvoeringen, open podia, podium voor amateurs, et cetera. Het op deze wijze samen programmeren van Rozet heeft op zich laten wachten, maar in 2015 is een aanzet gegeven voor een nieuwe wijze van programmeren, zoals vastgelegd in de notitie 'Rozet, Programmering 2015' (maart 2015). De afzonderlijke instellingen organiseren al langer publieksactiviteiten.

Samenwerken in/met de stad

Rozet zou cultureel/maatschappelijke organisaties in huis kunnen halen die in lijn liggen met de kernfuncties van Rozet, zoals CASA/Showroom Arnhem. Verder zou Rozet, naast haar publieksactiviteiten, kunnen programmeren samen met derden in de stad zoals Focus Filmtheater (documentaires, lezingen), Museum Arnhem (exposities, lezingen, debatten, workshops), ArteZ (exposities, lezingen, debatten, etc.). Daarbij wordt Rozet meer een cultureel warenhuis en is er letterlijk en figuurlijk ruimte voor 'shop in shop'-functies van externe (culturele) ondernemers die passen binnen of gelieerd zijn aan de identiteit van Rozet.

Zorg, welzijn en de wijken

Steeds meer centra voor de kunsten en bibliotheken bieden hun producten en diensten aan bij de zorg- en welzijnsinstellingen. Kunstbedrijf Arnhem is hier al langere tijd mee bezig met bijvoorbeeld KOM* Arnhem en KOM Kunstwerk. Ook de bibliotheekfunctie biedt mogelijkheden voor de zorg- en

Visie op samenwerking en het concept

welzijnssector (bestrijding laaggeletterdheid, taal- en leesbevordering, inburgeringscursussen et cetera). Voor beide functies is Rozet hoofdkwartier van waaruit activiteiten in de wijken worden ontwikkeld, onder de naam Rozet in de Wijken.

Samenwerken met woningcorporaties

Een mogelijke nieuwe partner voor (community art-)activiteiten in de (achterstands)wijken zijn de woningcorporaties. Er zijn goede voorbeelden in het land waarbij de woningcorporaties budget inbrengen, men samen fondsen benadert en de begeleiding en/of uitvoering en/of bevordering en ondersteuning van bewonersinitiatieven aan de cultuurpartner is. Ook hier is Rozet hoofdkwartier en is Rozet in de Wijken de handelsnaam.

toArt

toART is huurder binnen Rozet. De inhoudelijke expertise van toArt kan het beste worden aangewend door haar te betrekken bij activiteiten en tentoonstellingen met betrekking tot hedendaagse beeldende kunst in Rozet

Erfgoed centraler stellen

Naast het feit dat het Erfgoedcentrum in Rozet nauwelijks zichtbaar is, is de naam gene riek van aard en dus weinig

aansprekend. Het Erfgoedcentrum gaat primair over het verhaal/de verhalen van Arnhem en omgeving en dit zou in de naam herkenbaarder moeten zijn. Daarnaast zouden actief debatten, lezingen, wandelingen en exposities rond dit thema georganiseerd moeten worden (samen met derden in de stad) om daarmee de Arnhemmer nauwer bij Rozet en bij de geschiedenis van de stad te betrekken.

Verhuringen

Deze functie zou onder verantwoordelijkheid van Rozet/SBR moeten worden uitgevoerd. De acquisitie ligt in een samenwerking tussen Rozet/SBR en de horecapachter/Momento. De uitvoering is een efficiënte coproductie tussen Rozet/SBR en de horecapachter. Verhuringen zouden moeten worden beoordeeld op basis van de volgende criteria:

- financiële bijdrage aan Rozet;
- vergroten van het netwerk van Rozet;
- veroorzaken van reuring en ontmoetingen in Rozet;
- ondersteunen en/of versterken van de kernactiviteiten c.q. profiel van Rozet;
- bijdrage aan innovatie/creativiteit;
- genereren van free publicity c.q. zichtbaarheid in de stad/regio;
- betrekken van het bedrijfsleven en organisaties bij het 'huis voor de stad'.

Alhoewel verhuringen van groot belang zijn voor Rozet en verhuringen naast commerciële ook maatschappelijke activiteiten betreffen, hebben culturele functies in principe prioriteit op verhuringen.

Overige functies

Naast de hiervoor genoemde functies kunnen de volgende functies in overweging genomen worden:

- *coachingruimtes*: ruimtes van Kunstbedrijf voor o.a. muzieklessen kunnen overdag en vooral 's ochtends gebruikt worden als ruimtes voor coachingsessies. Ze hebben daglicht, zijn klein en zijn goed geïsoleerd, waardoor ze hiervoor geschikt zijn.
- *opleidingscentrum*: lesruimtes van Kunstbedrijf kunnen overdag en vooral 's ochtends gebruikt worden als ruimtes voor opleidingscentra zoals Rijn IJssel, HAN, ArtEZ, etc.
- *oefenruimtes* voor amateur- en professionele muzikanten.
- *opnamestudio's* voor radio en/of tv.

Al deze functies versterken het profiel van Rozet.

Visie op samenwerking en het concept

Doelgroepen

De doelgroep van Rozet is in principe alle inwoners van de gemeente Arnhem en omgeving. Een nadere indeling zou als volgt kunnen zijn:

B2C (business to consumer)

- jeugd en jongeren
- volwassenen
- bijzondere doelgroepen zoals studenten en laaggeletterden

B2B (business to business)

- scholen (PO en VO)
- BSO
- middelbaar en hoger onderwijs
- gemeente (bijvoorbeeld inburgeraars)
- zorg- en maatschappelijke instellingen
- woningcorporaties
- culturele instellingen
- bedrijven (verhuur)

De focus vanuit overheidsbeleid en overheidsfinanciering ligt op jeugd en jongeren. De financiële middelen worden primair op deze doelgroep gericht, alsook op de minder draagkrachtigen. Daarnaast vanuit het oogpunt van een levendig Rozet en de ontmoetingsfunctie in Rozet en in de wijken zijn de jongeren,

studenten en volwassenen belangrijke doelgroepen.

Langs deze indeling kunnen duidelijke keuzes worden gemaakt voor vraaggerichte (nieuwe) producten en diensten, de marketing en communicatie ervan en de organisatie-inrichting.

7. Samenwerkingsvorm

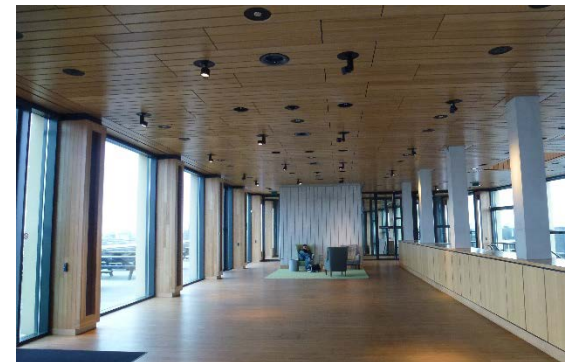
In de voorgaande hoofdstukken hebben wij onze visie op verdere samenwerking tussen de partners binnen Rozet verwoord en het daarbij behorende concept met functies en de doelgroepen in beeld gebracht. Op basis hiervan en de status quo van de huidige samenwerking beschrijven wij in dit hoofdstuk welke vorm van verdergaande samenwerking het beste past bij een toekomstbestendig Rozet.

Het perspectief voor de komende jaren

In het voorgaande hoofdstuk zijn we tot de conclusie gekomen dat in de toekomst de kernpartners van Rozet zouden moeten zijn Bibliotheek Arnhem en Kunstbedrijf Arnhem, omdat beide organisaties:

- hun hoofdfunctie per september 2015 in Rozet hebben;
- in transitie zijn wat betreft hun maatschappelijke functie en mede daardoor genoodzaakt zijn om verder te innoveren;
- zich richten op overeenkomstige doelgroepen;
- actief zijn op het gebied van educatie, kunst en cultuur en daarmee gerelateerde maatschappelijke vraagstukken;
- educatie als *core business* hebben en dus ook sterke inhoudelijke raakvlakken;
- actief zijn in zowel Rozet als hoofdlocatie als in de wijken;
- samen het grootste ruimtebeslag op Rozet leggen;

- samen primair verantwoordelijk zijn voor de programmering van Rozet.

De derde kernpartner bij het oprichten van Rozet, de Volksuniversiteit, is al met de bibliotheek gefuseerd. De vierde kernpartner, Museum Arnhem, wordt – om de redenen zoals aangegeven op pagina 27 – een samenwerkingspartner en geen kernpartner. Dit betekent dat er twee kernpartners in Rozet overblijven, namelijk Bibliotheek Arnhem en Kunstbedrijf.

Wij zijn we tot de conclusie gekomen dat deze twee organisaties elkaar in- en extern zouden versterken wanneer ze fuseren tot één nieuwe organisatie samen met SBR. Deze nieuwe organisatie is inhoudelijk, programmatisch en facilitair verantwoordelijk voor Rozet. Hiermee kunnen de meeste weeffouten, genoemd in hoofdstuk 5, worden gerepareerd en kan de positie van Rozet in de markt verder worden versterkt.

Samenwerkingsvorm

Waarom fuseren?

Zoals eerder aangegeven, en zoals de laatste jaren ook in Rozet is gebleken, laat samenwerking zich lastig duurzaam organiseren. Naar onze ervaring werkt samenwerking in Nederland het best wanneer het projectmatig is, met een duidelijke begin- en einddatum of wanneer nut en noodzaak, zoals bijvoorbeeld bij de Deltawerken, duidelijk zijn voor alle partijen. In het geval van Rozet gaat het niet om een projectmatige maar om een structurele samenwerking, zonder dat er sprake is van een bedreiging en daarmee een uitgesproken noodzaak voor een of meer individuele organisaties.

Wij adviseren fuseren niet omdat het de makkelijkste weg is, maar omdat het volgens ons de enige weg is die zowel duurzaam als toekomstbestendig is.

Waarom niet een andere samenwerkingsvorm?

Een samenwerking tussen de twee kernpartners als zelfstandige entiteiten met een beheersorganisatie à la SBR is mogelijk, maar is – gezien de sterk inhoudelijke overeenkomsten tussen de twee kernpartners – naar onze mening onnodig complex en weinig effectief gebleken. Daarnaast zijn alle andere vormen van samenwerking in Rozet minder duurzaam en minder toekomstbestendig.

Alvorens voor een fusie te kiezen, hebben we ook naar de volgende organisatievarianten gekeken:

1. *Variant op de huidige structuur*

Een kortetermijnverbetering van de huidige structuur zou zijn twee aparte directeuren van de bibliotheek en van het Kunstbedrijf die samen het bestuur van SBR vormen. Daarnaast heeft SBR een eigen directeur. Hiermee zijn de rollen gelijkwaardiger en worden dubbele petten voorkomen. Ook wordt hiermee een aantal weeffouten opgelost, maar het is op zich een beperkte verbetering.

2. *Drie zelfstandige entiteiten, één directeur/ bestuurder en als variant het samenvoegen van de backoffices*

Bibliotheek Arnhem, Kunstbedrijf Arnhem en SBR blijven zelfstandige entiteiten met een eigen toezichthouder. Er wordt één directeur/ bestuurder benoemd die alle drie de zelfstandige entiteiten leidt. De Raad van Toezicht van SBR bestaat uit een evenredige delegatie van de raden van toezicht van Bibliotheek Arnhem en Kunstbedrijf Arnhem. Als variant kunnen de backoffices van de drie zelfstandige entiteiten worden samengevoegd en in SBR worden ondergebracht.

Een belangrijk voordeel is met name dat het bestuur, de (aan)sturing en de dagelijkse leiding van Rozet in één hand zijn, waarmee ook makkelijker een meer samenhangend beleid kan worden gevoerd. Verder is het een logische tussenstap op weg naar de top van de berg, een algehele fusie; zeker omdat – als de backoffices worden samengevoegd – er dan op dit onderdeel nu al kan worden geprofiteerd van synergievoordelen. Een belangrijk nadeel is dat het toezicht niet eenduidig is en dat de gemeente nog altijd meerdere aanspreekpunten heeft binnen Rozet.

3. *Samen met andere samenwerkingspartners*

Naast de huidige kern- en samenwerkingspartners is het ook mogelijk om met ander partners in Arnhem en Gelderland samen te werken. Er is hiernaar gekeken en wij zijn tot de conclusie gekomen dat er geen samenwerkingspartners zijn waarmee Rozet *structureel* zou moeten samenwerken om de resultaten en effectiviteit te vergroten. De op pagina 31 en 32 genoemde organisaties zijn *projectmatige* en geen structurele samenwerkingspartners.

Samenwerkingsvorm

Is de voorgestelde fusie het eindbeeld?

De voorgestelde fusie is het beeld voor de komende 3 à 4 jaar. Dit is eerder kamp 1 van de bergbeklimming dan het eindpunt van de tocht. De organisatie als geheel en de organisaties afzonderlijk moeten versterkt worden, met name de functies en de organisatie van het Kunstbedrijf, alvorens verder te klimmen. De funderingen moeten verstevigd worden; de structurele problemen moeten structureel worden aangepakt. Het eindpunt van de bergtocht zou ambitieuzer kunnen zijn en er zouden op termijn meer partners bij betrokken kunnen worden, maar dat ligt *nu* niet voor de hand.

Waarom een fusie op korte termijn?

Een belangrijke vraag is, met welke tempo en over welke tijdsperiode zou de fusie gerealiseerd moeten worden? Wij zijn van mening dat de fusie op korte termijn, in de eerste helft van 2016, gerealiseerd moet worden en wel om de volgende redenen:

- Kunstbedrijf gaat momenteel door een substantiële reorganisatie die, als alles volgens planning verloopt, per eind 2015 moet zijn afgerond. Alvorens de nieuwe organisatie vorm krijgt, moet nu doorgepakt worden.
- De huidige directeur van Kunstbedrijf is ad interim benoemd. Zijn benoeming eindigt per eind 2015.

- De directeur van Bibliotheek Arnhem heeft aangegeven niet beschikbaar te zijn als bestuurder voor een eventuele nieuwe organisatie.
- Er zijn een aantal weeffouten die op korte termijn gerepareerd moeten worden als de betrokkenen willen dat Rozet optimaal functioneert.
- De situatie is in zijn geheel fluïde en dus geschikt om de organisatorische sprong op korte termijn te maken.

Samenwerkingsvorm

De voor- en nadelen van een fusie

De inhoudelijke meerwaarden van samenwerking/een fusie zijn weergegeven in hoofdstuk 6 'visie op samenwerking'. Een belangrijke meerwaarde voor alle betrokkenen is dat een fusie zou kunnen leiden tot een helderder en krachtiger positionering van Rozet wanneer het in handen is van één organisatie. Op termijn zou een gefuseerde organisatie effectiever en efficiënter kunnen werken, met minder overleg en afstemming en met één helderdere missie, visie, doelstellingen en strategie. Daarnaast is het beheer van het Rozetpand in handen van één inhoudelijke organisatie en heeft de gemeente Arnhem één aanspreekpunt. Ook kan de gemeente via één subsidierelatie met prestatieafspraken sturen op functies en daarbij, waar nodig, op hoofdlijnen voorwaarden stellen. Het voornaamste nadeel van een fusie tussen de twee kernpartners is het verschil in stabiliteit en cultuur van de twee organisaties. Bibliotheek Arnhem is een solide organisatie, terwijl Kunstbedrijf een organisatie in transitie is en daarom minder sterk. Hierin schuilt een risico dat in een risicoanalyse verder uitgezocht dient te worden.

Randvoorwaarden haalbaarheid

Noch samenwerking noch fusies slagen, indien de bereidheid om samen te werken bij de direct betrokkenen niet aanwezig is. Een positieve houding en een gunfactor spelen hierin een belangrijke rol.

- De slagingskans is groter wanneer de wens om te fuseren van binnenuit komt en niet, door derden, van buitenaf wordt opgelegd. Een dergelijke fusie is niet een bezuinigingsslag. Al zouden er op termijn in de back-office financiële voordelen te behalen zijn, een dergelijke fusie leidt meestal tot een ambitieuzer programmering voor en door de nieuwe fusie-organisatie.
- Due diligence moet aangeven dat er geen 'lijken in de kast' zijn die een negatief effect zullen hebben op de nieuwe fusie-organisatie.
- Een risicoanalyse moet aangeven of er voor de fusiepartners onoverkomelijke risico's zijn.
- Openheid en transparantie in het fusieproces verhogen de kansen van slagen.
- Behoud van sterke namen met Rozet als merk en met Rozet de bibliotheek, Rozet in de Wijk, Rozet op School, et cetera als submerken.

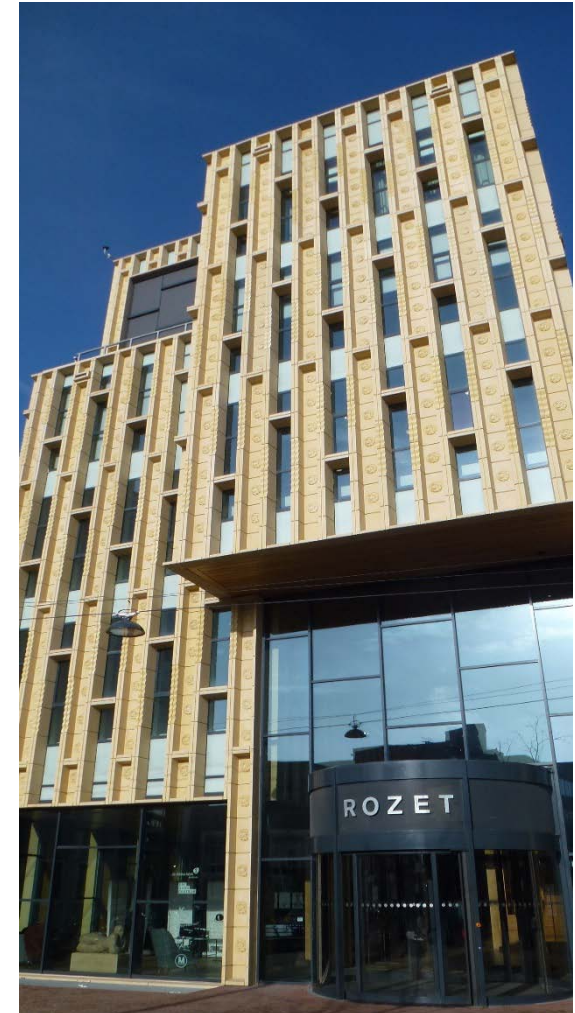
8. Stappen vervolgtraject

In dit laatste hoofdstuk doen we aanbevelingen voor de belangrijkste stappen die genomen moeten worden in het vervolgtraject.

Wij bevelen de volgende stappen aan voor het vervolgtraject:

- Een gezamenlijk besluit van de betrokkenen over de bevindingen, conclusies en adviezen van dit onderzoek.
- Het benoemen van een procesbegeleider die belast wordt met de voorbereiding van de fusie, en parallel daaraan het met prioriteit oplossen van de ontstane weef-fouten en de andere knelpunten.
- Het opstellen van een opdrachtformulering en de randvoorwaarden voor het adequaat en slagvaardig functioneren van de procesbegeleider, en voor zijn/haar aansturing.
- De gemeente is betrokken bij het opstellen van de opdrachtformulering en het profiel van de procesbegeleider, maar de kernpartners en SBR stellen de procesbegeleider aan.
- Het door de procesbegeleider opstellen van een bedrijfsplan voor de nieuwe fusie-organisatie van Rozet, met onder meer een nieuwe missie, visie, doelstellingen en een marktstrategie die richting en sturing gaan geven aan het in deze rapportage bedoelde toekomstbestendige Rozet.
- Een in het bedrijfsplan op te nemen vraaggerichte en daarmee toekomstbestendige organisatiestructuur en organisatie-inrichting, met integratie van de inhoudelijke functies om de doelgroepen van Rozet goed te kunnen bedienen.
- Het laten uitvoeren van een due diligence bij de drie stichtingen van Bibliotheek Arnhem, Kunstbedrijf Arnhem en Beheer Rozet.

- Het uitvoeren van een risicoanalyse.
- De drie stichtingen samen te smelten tot één stichting waarin alle functies en al het personeel worden ondergebracht.

Bijlage: deelnemers interviews

Er is tijdens het onderzoek met de volgende personen gesproken:

1. Een afvaardiging van twee personen van de Raad van Toezicht van de Bibliotheek: Dorothé Lamers en Caroline van der Sluis.
2. Een afvaardiging van twee personen van de Raad van Toezicht van het Kunstbedrijf: Barth van Eeten en Jan van de Berg.
3. Een afvaardiging van de Raad van Toezicht van Stichting Beheer Rozet: Herre Dijkema (onafhankelijk voorzitter) en Joop van den Berg.
4. De directeur van de bibliotheek, tevens de directeur van Stichting Beheer Rozet: Ria Oudega.
5. Een delegatie van de personele organisatie van de bibliotheek: Lynn Leeman (P&O), Caroline Verweij (manager bedrijfsvoering), Corine Raats (manager services en informatie) en Margriet van Leeuwen (manager cultuureducatie/erfgoedcentrum).
6. De directeur (a.i.) van het Kunstbedrijf: Otto Berg.
7. Een delegatie van de personele organisatie van het Kunstbedrijf (anders dan directie en Raad van Toezicht): Anne ten Barge (hoofd zorg), Astrid Albers (hoofd beeldend), Bram Kluen (hoofd kunst en wijken, cultuurscout en voorzitter van de ondernemingsraad), Sandra van Veelen (hoofd muziek).
8. De directeur (a.i.) van Museum Arnhem: Jaap de Jong.
9. De verantwoordelijke managers van het Erfgoedcentrum: Miriam Windhausen (hoofd museale zaken van Museum Arnhem) en Margriet van Leeuwen (manager cultuureducatie/erfgoedcentrum van Bibliotheek Arnhem).
10. De commercieel directeur van Stichting Beheer Rozet: Joris Kok.
11. De wethouder van cultuur Gerrie Elfrink.
12. De wethouder van onderwijs Hans Giesing.
13. De betrokken ambtenaren van de gemeente Arnhem: Esther Ruiten (hoofdadviseur cultuur en creatieve industrie), Guus de Rijk (senior projectmanager), Roland Kluskens (senior bestuursadviseur).
14. De directeur van Momento Lion Hermsen en zijn externe adviseur Joost Meier van Tower Horeca.
15. toART: Peter de Thouars (inspirator).
16. Provincie Gelderland: Rob Bögels (programma-adviseur cultuur en erfgoed, programma-adviseur sociaal profiel).
17. Diana de Wolff, lid Raad van Toezicht Museum Arnhem en lid Raad van Bestuur SBR.

Colofon

De onderstaande personen hebben bijgedragen aan de totstandkoming van deze rapportage:

Rozet

Otto Berg van Kunstbedrijf Arnhem
Jaap de Jong van Museum Arnhem
Ria Oudega van Bibliotheek Arnhem

Gemeente Arnhem

Guus de Rijk
Esther Ruiten

Onderzoeksteam van LAgrouP

Stephen Hodes en Peter Koppen

LAgrouP bv

Postbus 1558
1000BN Amsterdam
T 020-550 2020
W www.lagroup.nl

juni 2015

Alle foto's zijn van Stephen Hodes, tenzij anders is aangegeven.

Aangezien dit rapport bedoeld is voor intern gebruik, is door ons niet onderzocht of er beeldrecht bestaat op de gebruikte afbeeldingen. Mocht dit rapport of de daarin opgenomen beelden toch worden gebruikt voor externe doeleinden, dan moeten hierover nadere afspraken worden gemaakt.

Doorontwikkeling Rozet

Voor de gemeenteraadsvergadering d.d.: 30 januari 2017

Documentnummer: 2016.0.062.525

Portefeuillehouder: G. Elfrink (cultuur)

Raadscommissie advies:

Aan de gemeenteraad,

23 januari 2017

De fracties van D66, SP, ChristenUnie, CDA en PvdA steunen het voorstel.

De fracties van de PvdA en CDA spreken hun zorgen uit over de gevolgen van eventuele tegenvallers.

De fracties van GroenLinks en Verenigd Arnhem beraden zich nog op hun standpunt.

De fractie van de VVD overweegt een motie/amendement over de mogelijkheid voor de raad om de exploitatie van Rozet in de toekomst te kunnen monitoren.

De fractie van Arnhem Centraal geeft aan tegen het voorstel te zullen stemmen.

De fracties van de Arnhemse Ouderen Partij en van de Partij voor de Dieren waren niet aanwezig bij de meningsvormende vergadering.

Toezeggingen

Geen

De raadskamer adviseert het voorstel door te geleiden naar de besluitvormende vergadering.

De griffier,

De voorzitter,

E.J.S. Dirksen

A. Çetintaş

Aan de gemeenteraad

Datum : 6 december 2016
Uw kenmerk :
Ons kenmerk : 2016.0.060.046
Zaaknummer : 2016-11-00833
Contactpersoon : Bepie Soetens
Telefoonnummer : 026 377 3487

Onderwerp : Wensen en bedenkingen oprichting stichting
Veilig Thuis Gelderland-Midden

Geachte voorzitter en leden,

Wij stellen u voor kennis te nemen van de brief en het ontwerpbesluit van het Algemeen Bestuur (AB) van de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM) over de oprichting van de stichting Veilig Thuis Gelderland-Midden.

Het AB van VGGM kan op basis van de Gemeenschappelijke Regeling VGGM besluiten tot het oprichten van -en deelneming in- stichtingen. Voordat besluitvorming in het AB hierover kan plaatsvinden, dienen de raden van de deelnemende gemeenten in de gelegenheid te worden gesteld hun wensen en bedenkingen kenbaar te maken aan het AB van VGGM op basis van een ontwerpbesluit. U kunt tot eind januari 2017 uw wensen en bedenkingen kenbaar maken.

Inleiding

Op 5 juli 2016 hebben wij uw raad geïnformeerd over het voorgenomen besluit van ons college om Veilig Thuis onder te brengen in een zelfstandige stichting onder de VGGM. Hierop is VGGM gevraagd een overdracht van onderneming voor te bereiden. VGGM heeft instemmend op dit verzoek gereageerd. Het AB van VGGM kan op basis van de Gemeenschappelijke Regeling besluiten tot het oprichten van een stichting. Voordat besluitvorming hierover door het AB kan plaatsvinden, dienen de raden van de deelnemende gemeenten in de gelegenheid gesteld worden hun wensen en bedenkingen kenbaar te maken.

In artikel 6a van de GR VGGM staat hierover:

Het besluit wordt niet genomen dan nadat de raden van de deelnemende gemeenten een ontwerpbesluit is toegezonden en in de gelegenheid zijn gesteld hun wensen en bedenkingen ter kennis van het Algemeen Bestuur te brengen.

Het AB van VGGM heeft een ontwerpbesluit opgesteld met als bijlage de concept statuten voor de stichting Veilig Thuis Gelderland-Midden.

Datum: 6 december 2016
Ons kenmerk: 2016.0.060.046
Pagina: 2

Argumenten

Met de oprichting van de stichting Veilig Thuis Gelderland-Midden wordt beoogd een autonome, slagvaardige Veilig Thuis-organisatie in te richten met als opdracht het uitvoeren van de wettelijke, en de overige niet-wettelijke, taken van het Advies- en Meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling (ex art. 4.1.1. van de WMO 2015).

Met het vragen van wensen en bedenkingen volgens artikel 6a van de GR VGGM wordt de raad geïnformeerd over de vorm en aansturing en kunnen wensen en bedenkingen worden ingebracht. Dit om te voorkomen dat de gemeenteraden teveel op afstand komen te staan.

Het besluit van het AB van VGGM tot het oprichten van een stichting maakt het mogelijk de huidige projectorganisatie Veilig Thuis per 1 april 2017 onder te brengen in een zelfstandige stichting onder de VGGM.

In de bijgevoegde concept-statuten voor de stichting worden taken en bevoegdheden van de Raad van Toezicht benoemd. De precieze rolverdeling tussen de Raad van Toezicht en het AB van VGGM wordt nog, vóór de besluitvormingsprocedure in de colleges, uitgewerkt en vastgelegd in een bijlage die onderdeel uitmaakt van het collegevoorstel.

Financiën

Het besluit tot daadwerkelijke overdracht van onderneming van de huidige projectorganisatie naar de nieuwe op te richten stichting zal uiterlijk medio februari 2017 door de colleges van de 16 betrokken gemeenten worden genomen. Onderdeel van dit besluit is een business case met daarin onder andere de begroting 2017. Daarover zullen we uw raad op dat moment informeren.

Uw raad wordt nu gevraagd wensen en bedenkingen ten aanzien van de organisatievorm kenbaar te maken. We hechten er aan dit los te zien van de begroting 2017.

Communicatie

Nadat de wensen en bedenkingen kenbaar zijn gemaakt in alle gemeenten (uiterlijk eind januari 2017) zullen deze in de definitieve besluitvorming van het AB van VGGM worden betrokken. In maart 2017 vindt definitieve besluitvorming in het AB van VGGM plaats.

De medewerkers van Veilig Thuis worden regelmatig schriftelijk en mondeling geïnformeerd over de stand van zaken in de overdracht van onderneming Veilig Thuis.

De verwachting is dat in februari 2017 in ons college besluitvorming kan plaatsvinden over de inhoudelijke en financiële consequenties van de overgang van onderneming Veilig Thuis Gelderland Midden. Uw raad wordt hierover geïnformeerd.

Datum: 6 december 2016
Ons kenmerk: 2016.0.060.046
Pagina: 3

Hoogachtend
het college van burgemeester en wethouders van Arnhem,
de secretaris, de burgemeester,

Bijlage(n)

- Brief van het AB van VGGM aan de gemeenteraden.
- Het ontwerpbesluit van het AB van VGGM tot oprichting van de Stichting Veilig Thuis Gelderland-Midden
- Bijlagen: 1. Conceptstatuten Stichting Veilig Thuis Gelderland-Midden

Aan de gemeenten in de regio Gelderland Midden
T.a.v. de gemeenteraden

Datum 11 november 2016
Uw kenmerk
Ons kenmerk 161110-0041
Contactpersoon Eric van Neerrijnen
Telefoonnummer 088 355 51 35
E-mailadres eric.van.neerrijnen@vggm.nl

Onderwerp wensen en bedenkingen oprichting stichting Veilig Thuis Gelderland Midden

Geachte voorzitter en leden,

Eind juni/begin juli 2016 hebben de 16 colleges van de gemeenten in Gelderland-Midden het voorgenomen besluit genomen met ingang van 1 januari 2017 Veilig Thuis in te richten als zelfstandige stichting onder bestuurlijke aansturing van de gemeenschappelijke regeling Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM). In haar vergadering van 3 november jl. heeft de bestuurlijke regiegroep Veilig Thuis¹ geconcludeerd dat 1 januari niet haalbaar is en is afgesproken het moment van overdracht te verschuiven naar 1 april 2017. Hiermee wordt invulling gegeven aan de ambitie een zorgvuldig proces te doorlopen en recht gedaan aan de positie van de raad.

Achtergrond

Per 1 januari 2015 zijn de Advies- en Meldpunten Kindermishandeling en de Steunpunten Huiselijk Geweld samengevoegd tot integrale advies- en meldpunten voor zowel huiselijk geweld als kindermishandeling. In de Wmo en de Jeugdwet wordt dit het Advies- en Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling genoemd, in de praktijk heet dit Veilig Thuis. Alle gemeenten zijn wettelijk verplicht zorg te dragen voor de organisatie van een dergelijk advies- en meldpunt.

Veilig Thuis Midden Gelderland en Noord Oost Gelderland is voor de periode 2015 en 2016 ingericht als projectorganisatie waarin Moviera, Stimenz en Jeugdbescherming Gelderland samenwerken. In deze projectperiode is gebouwd aan de inrichting van de werkprocessen en de uitvoering van de taken van het Advies- en Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling. Na overleg met de regiogemeenten is begin 2016 besloten de samenwerking tussen Veilig Thuis Gelderland Midden en Noord Oost Gelderland per 1 januari 2017 te beëindigen. Beide Veilig Thuis organisaties gaan in het nieuwe jaar zelfstandig verder.

Overdracht

Met het voorgenomen besluit van de 16 colleges in de regio Gelderland-Midden van eind juni/begin juli wordt beoogd een definitieve organisatievorm in te richten, een vorm van waaruit Veilig Thuis zich verder kan ontwikkelen tot een onafhankelijke, slagvaardige organisatie.

De directie van VGGM heeft de opdracht gekregen om, samen met Moviera en Jeugdbescherming Gelderland, de overdracht van onderneming Veilig Thuis voor te bereiden. Voorbereidende activiteiten

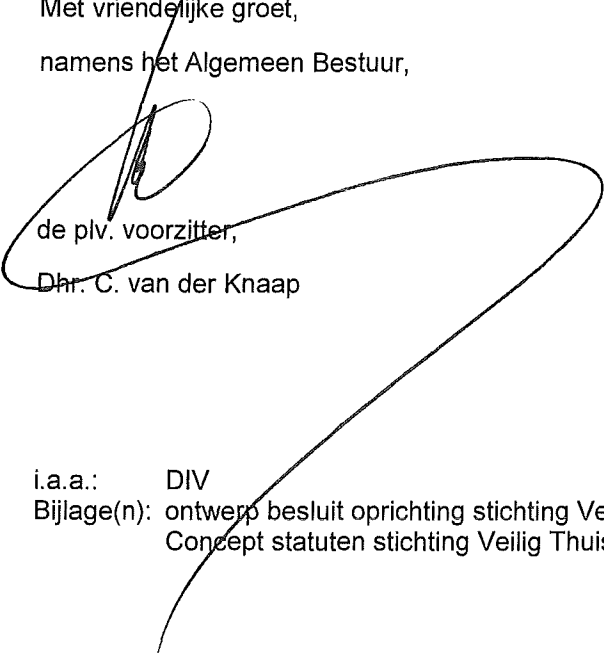
¹ De bestuurlijke regiegroep Veilig Thuis bestaat uit de portefeuillehouders van de centrumgemeenten Veilig Thuis, voor Arnhem dhr. Leisink, voor Ede mevr. Ligtelijn-Bruins, aangevuld met de wethouders van Nijkerk, mevr. Aboyaakoub, en Renkum, mevr. Van den Berg, en voert regie op het proces en bewaakt de kwaliteit.

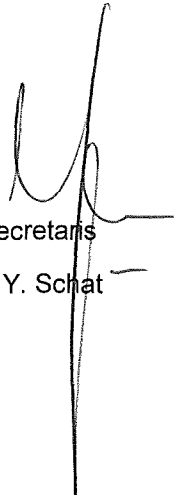
en inventarisatie van eventuele risico's vinden nu plaats. Naar verwachting vindt uiterlijk medio februari 2017 definitieve besluitvorming in de colleges plaats.

Anticiperend op de definitieve besluitvorming in de colleges wordt de oprichting van de stichting Veilig Thuis Gelderland-Midden voorbereid. Het Algemeen Bestuur van VGGM kan op basis van de gemeenschappelijke regeling besluiten tot oprichting van en deelneming in stichtingen. Voordat besluitvorming door het Algemeen Bestuur kan plaatsvinden, dienen de raden van de deelnemende gemeenten in de gelegenheid te worden gesteld hun wensen en bedenkingen kenbaar te maken op basis van het ontwerp besluit. Besluitvorming zal plaatsvinden in de bestuursvergadering van maart 2017.

Bijgevoegd treft u het ontwerp besluit van het Algemeen Bestuur van VGGM aan. In dit ontwerp besluit wordt verwezen naar de concept statuten van de stichting Veilig Thuis Gelderland-Midden. Deze zijn bijgevoegd. Wij verzoeken u uw wensen en bedenkingen uiterlijk 31 januari 2017 kenbaar te maken. Uw reactie kunt sturen naar VGGM t.a.v. de heer E. van Neerijnen, directiesecretaris, postbus 5364, 6802 EJ Arnhem.

Met vriendelijke groet,
namens het Algemeen Bestuur,

de plv. voorzitter,
Dhr. C. van der Knaap

de secretaris
Dhr. Y. Schat

i.a.a.: DIV
Bijlage(n): ontwerp besluit oprichting stichting Veilig Thuis Gelderland Midden
Concept statuten stichting Veilig Thuis Gelderland Midden, versie 6.0

ONTWERP BESLUIT

Datum vergadering	: 15 maart 2017
Betreft	: Oprichting stichting Veilig Thuis Gelderland-Midden
Behandelwijze	: Ter besluitvorming
Contactpersoon	: Ype Schat, directeur Publieke Gezondheid

De 16 colleges van de gemeenten in Gelderland-Midden hebben voor de zomer 2016 het voorgenomen besluit genomen met ingang van 1 januari 2017 Veilig Thuis in te richten als zelfstandige stichting onder bestuurlijke aansturing van de gemeenschappelijke regeling Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden.¹ Veilig Thuis is de naam die landelijk gehanteerd wordt voor het Advies en Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling (AMHK). Alle gemeenten zijn op grond van de Wmo (en Jeugdwet) verplicht om zorg te dragen voor de organisatie van een AMHK.

Inbedden in stichtingsvorm binnen VGGM

In het collegevoorstel inzake het voorgenomen besluit is, op basis van de uitwerking van drie scenario's een voorkeur uitgesproken voor inbedding van Veilig Thuis als zelfstandige stichting onder de bestuurlijke paraplu van VGGM. Belangrijke argumenten voor deze keuze zijn:

- Een stichting zonder winstoogmerk is het meest geschikt en biedt de meeste kansen aan Veilig Thuis om te groeien naar een zelfstandige organisatie die de wettelijke taken AMHK deskundig en onafhankelijk kan uitvoeren.
- Een stichting onder aansturing van de gemeenschappelijke regeling VGGM biedt op dit moment de beste garantie voor een heldere aansturing door de 16 gemeenten in Gelderland-Midden en houdt de mogelijkheid open de organisatie in de toekomst flexibel aan te passen.
- De continuïteit van de werkzaamheden van Veilig Thuis bij de overgang is gewaarborgd, aangezien de stichting het uitvoeren van gemeentelijke taken tot doel heeft. Er geldt voor de opdracht geen aanbestedingsplicht omdat er sprake is van quasi-inbesteden. De invloed van de gemeenten op de stichting is van dien overwegende aard dat de stichting gezien kan worden al een eigen dienst van de gemeenten. Aangezien er sprake is van overdracht van onderneming verandert de arbeidsrechtelijke positie van de medewerkers van Veilig Thuis niet.

Beoogd resultaat

Veilig Thuis in te richten als een onafhankelijke, slagvaardige organisatie met als opdracht het uitvoeren van de wettelijke taken van het advies- en meldpunt huiselijke geweld en kindermishandeling (ex artikel 4.1.1. van de WMO).

Te komen tot een heldere opdracht en uitvoeringsafspraken over deze wettelijke en overige niet-wettelijke taken op het gebied van de aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling waarvoor Veilig Thuis de meest deskundige organisatie is.

¹ In het collegevoorstel staat: "Als realisatiedatum voor de nieuwe organisatie wordt 1 januari 2017 aangehouden. Wanneer de ontwikkeling daarom vraagt wordt aan de verantwoordelijke bestuurders gevraagd deze datum in tijd te verschuiven." In haar vergadering van 3 november jl. heeft de bestuurlijke regiegroep Veilig Thuis geconcludeerd dat 1 januari niet haalbaar is en is afgesproken het moment van overdracht te verschuiven naar 1 april 2017.

ONTWERP BESLUIT

Governance

De inrichting van de governance staat beschreven in de statuten en borgt de sturingsmogelijkheden van de deelnemende gemeenten. In de statuten is bepaald dat:

- De directeur Publieke Gezondheid tevens directeur/bestuurder van de stichting is en door het Algemeen Bestuur wordt aangesteld.
- De taken en bevoegdheden van de directeur/bestuurder en richtlijnen voor de uitvoering hiervan worden vastgelegd in een directiestatuut dat door het Dagelijks Bestuur wordt vastgesteld.
- De Raad van Toezicht uit ten minste vijf leden bestaat. Het aantal leden wordt bepaald door het Algemeen Bestuur van VGGM.
- De meerderheid van de leden van de Raad van Toezicht bestaat uit door de colleges van burgemeester en wethouders van de deelnemende gemeenten uit hun midden aangewezen leden, daaronder te verstaan de gemeenten in de Veilig Thuis regio Gelderland-Midden. De leden van de Raad van Toezicht worden benoemd door het Algemeen Bestuur van VGGM.

Daarnaast zal de P&C cyclus van de stichting onderdeel uitmaken van de P&C cyclus van VGGM.

Financiën

Jaarlijks wordt aan de Raad van Toezicht van de stichting Veilig Thuis Gelderland-Midden en in het verlengde daarvan aan het Algemeen Bestuur van VGGM een begroting voor het jaar T+1 aangeboden. De in juni van jaar T-1 vastgestelde begroting voor jaar T+1 vormt de basis voor de subsidieaanvraag bij de individuele gemeente. Wij gaan er van uit dat de subsidieaanvraag voor oktober in jaar T-1 bij de gemeenten ingediend moet zijn.

Periodiek -in ieder geval 1x per jaar- wordt aan gemeenten collectief verantwoording afgelegd over de inhoudelijke ontwikkeling van Veilig Thuis en de financiële consequenties daarvan. Denk hierbij aan ontwikkelingen als aantal meldingen, aard van de meldingen en doorlooptijden.

Jaarlijks na afloop van een kalenderjaar zal tevens bij de gemeenten een inhoudelijke en financiële eindverantwoording cq. een aanvraag tot definitieve vaststelling van de subsidie ingediend worden. Op basis daarvan zal ook een financiële eindafrekening met de gemeenten plaatsvinden.

Momenteel vindt er een discussie plaats over de inhoudelijke positionering van Veilig Thuis. Het kan zijn dat het resultaat van die discussie van invloed is op het budgettaire kader. De directie van VGGM gaat ervan uit dat zij met gemeenten afspraken kan maken over het budgettaire kader voor een periode van minimaal 2 jaar. Dit met het oog op de continuïteit.

Risico's en condities

De directie zal het AB van VGGM adviseren in te stemmen met voorliggend besluit, mits

- Er met de deelnemende gemeenten overeenstemming is bereikt over het budgettaire kader voor 2017 en 2018 en de subsidieaanvragen zijn toegekend.
- De overdracht van onderneming is vastgelegd in een overeenkomst en de financiële consequenties van die overdracht gedragen kunnen worden.
- Uit het due diligence onderzoek geen onvolkomenheden naar voren zijn gekomen en er overdracht van de noodzakelijke vermogensbestanddelen van de latende partijen naar VGGM heeft plaatsgevonden.
- Er afspraken zijn gemaakt over het afdekken van de achterlatingskosten van de latende partijen.
- Er afspraken zijn gemaakt over het afdekken van de inpassingskosten.

ONTWERP BESLUIT

Juridische grondslag

Het Algemeen Bestuur van VGGM kan op basis van de gemeenschappelijke regeling besluiten tot oprichting van en deelneming in stichtingen. Voordat besluitvorming door het Algemeen Bestuur kan plaatsvinden, dienen de raden van de deelnemende gemeenten in de gelegenheid te worden gesteld hun zienswijze kenbaar te maken over het oprichten van de stichting Veilig Thuis Gelderland-Midden. In artikel 6a van de GR VGGM staat hierover:

Het besluit wordt niet genomen dan nadat de raden van de deelnemende gemeenten een ontwerp besluit is toegezonden en in de gelegenheid zijn gesteld hun wensen en bedenkingen ter kennis van het algemeen bestuur te brengen.

Besluit

Overwegende dat:

- De vorm van een zelfstandige stichting recht doet aan de eigenstandige taak van Veilig Thuis en bijdraagt aan het handhaven van een eigen identiteit.
- Het uitvoeren van de wettelijke en niet-wettelijke taken Veilig Thuis past bij de taken en bevoegdheden van VGGM op het vlak van de publieke gezondheid en publieke veiligheid. Parallellen en raakvlakken met de huidige uitvoeringspraktijk zijn onder meer: de verbinding tussen het zorg- en het veiligheidsdomein, de aansluiting op het sociaal domein, het laagdrempelig toegankelijk zijn en het signaleren en toeleiden naar passende ondersteuning c.q. zorg.
- De concept statuten juridisch zijn getoetst door het onafhankelijke bureau Capra Advocaten.
- De governance recht doet aan de publieke verankering en voldoende ruimte biedt voor gemeentelijke sturing.
- De geformuleerde condities zijn ingevuld middels afspraken die zijn vastgelegd in het collegevoorstel of de overdrachtsovereenkomst tussen de latende en de ontvangende organisaties.

Besluit het Algemeen Bestuur tot het instemmen met de oprichting van de stichting Veilig Thuis Gelderland-Midden m.i.v. 1 april 2017, conform bijgevoegde statuten, onder het voorbehoud dat de wensen en bedenkingen van de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten ten aanzien van het oprichten van Stichting Veilig Thuis Gelderland Midden anders doen besluiten. Als blijkt dat de raden zich kunnen vinden in de oprichting van de stichting Veilig Thuis Gelderland-Midden, dan is het besluit daarmee definitief.

Bijlagen:

- Concept statuten stichting Veilig Thuis Gelderland-Midden
- Ontvangen wensen en bedenkingen van de raden van de deelnemende gemeenten

Statuten Stichting Veilig Thuis Gelderland-Midden

Artikel 1 Naam, zetel en duur

1. De stichting draagt de naam: Stichting Veilig Thuis Gelderland-Midden
2. Zij is gevestigd te Arnhem
3. De stichting is opgericht voor onbepaalde tijd
4. De stichting is ingeschreven in het register van de Kamer van Koop handel te Arnhem

Artikel 2 Doel

1. De stichting stelt zich ten doel het uitvoeren van de aan de stichting opgedragen taken op het gebied van huiselijk geweld en kindermishandeling als genoemd in de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 in de regio Gelderland-Midden en voorts het verrichten van al hetgeen daarmee in de ruimste zin verband houdt of daarvoor bevorderlijk kan zijn.
2. De stichting beoogt niet het maken van winst.

Artikel 3 Vermogen

Het vermogen van de stichting wordt gevormd door:

- bijdragen van gemeenten die de uitvoering van de taken op het gebied van huiselijk geweld en kindermishandeling als genoemd in de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 hebben opdragen aan de stichting;
- bijdragen van andere overheden of derden
- andere inkomsten door activiteiten van de stichting;
- subsidies en giften;
- erfstellingen en legaten;
- andere baten.

Artikel 4 Organen

De stichting kent als organen:

- het bestuur
- de Raad van Toezicht

Artikel 5 Bestuur

1. Het bestuur van de stichting bestaat uit één natuurlijk persoon, hierna te noemen: de directeur/bestuurder.
2. De directeur/bestuurder is de directeur Publieke Gezondheid van de publiekrechtelijke rechtspersoon Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (hierna: VGGM), gevestigd te Arnhem.
3. Bij ontstentenis of belet van de directeur/bestuurder wordt de directeur/bestuurder waargenomen door een door het algemeen bestuur van VGGM, al dan niet uit zijn midden, daartoe aan te wijzen persoon.
4. De directeur/bestuurder is bevoegd een leidinggevende aan te stellen, aan wie de dagelijkse leiding wordt opgedragen. De directeur/bestuurder stelt het salaris en de overige arbeidsvoorwaarden van de leidinggevende vast en is bevoegd deze te schorsen en te ontslaan.
5. Het dagelijks bestuur van VGGM stelt een directiestatuut vast, waarin de taken en bevoegdheden van de directeur/bestuurder en de richtlijnen voor de uitoefening van deze taken en bevoegdheden worden vastgelegd, en kan deze wijzigen. In dit directiestatuut wordt tevens bepaald welke besluiten van de directeur/bestuurder- naast die vermeld in artikel 6 lid 2 van de statuten- aan de goedkeuring van de Raad van Toezicht zijn onderworpen.

6. De directeur/bestuurder benoemt, schorst en ontslaat de overige functionarissen.
7. De directeur/bestuurder woont de vergaderingen van de Raad van Toezicht bij, tenzij de Raad van Toezicht anders besluit. De directeur/bestuurder heeft in de vergaderingen van de Raad van Toezicht een adviserende stem.
8. De directeur/bestuurder is verplicht niet alleen desgevraagd maar ook op eigen initiatief aan de Raad van Toezicht alle inlichtingen en gegevens te verstrekken die de Raad van Toezicht nodig heeft om haar taak naar behoren te vervullen

Artikel 6 Bestuursbevoegdheid en vertegenwoordiging

- 1 De directeur/bestuurder is belast met het besturen van de stichting.
- 2 De directeur/bestuurder is, mits met voorafgaande goedkeuring van de Raad van Toezicht, bevoegd te besluiten tot:
 - a. het vaststellen van de missie, visie, meerjarenbeleid en -raming;
 - b. het opstellen van het jaarplan en de begroting;
 - c. het vaststellen van het jaarverslag en de jaarrekening;
 - d. het aanwijzen van een registeraccountant als bedoeld in artikel 393, lid 1 Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek;
 - e. het beëindigen van dienstbetrekking of ingrijpende wijziging in arbeidsomstandigheden van een aanmerkelijk aantal medewerkers tegelijkertijd of binnen een kort tijdsbestek;
 - f. het aangaan of verbreken van een duurzame samenwerking of deelneming in een andere rechtspersoon;
 - g. het aangaan van overeenkomsten waarbij de stichting zich als borg of hoofdelijk medeschuldenaar verbindt, zich voor derden sterk maakt of zich tot zekerheidstelling voor schulden van anderen verbindt;
 - h. het aangaan van geldleningen en kredietovereenkomsten welke buiten de begroting casu quo de investeringsbegroting vallen;
 - i. het aangaan van andere financiële transacties of (rechts)handelingen welke buiten de begroting of investeringsbegroting vallen.
- 3 De directeur/bestuurder vertegenwoordigt de stichting in en buiten rechte.
- 4 Ingeval van tegenstrijdig belang tussen de stichting en de directeur/bestuurder, kan de directeur de stichting niet vertegenwoordigen. Alsdan wordt zij vertegenwoordigd door een door het algemeen bestuur van VGGM, al dan niet uit zijn midden, daartoe aan te wijzen persoon.

Artikel 7 Raad van Toezicht

1. De Raad van Toezicht bestaat uit ten minste vijf leden. De leden van de Raad van Toezicht worden benoemd door het algemeen bestuur van VGGM. De meerderheid van de leden van de Raad van Toezicht bestaat uit door de colleges van burgemeester en wethouders van de deelnemende gemeenten uit hun midden aangewezen leden, daaronder te verstaan de gemeenten in de veilig thuis regio Gelderland-Midden. Het aantal leden wordt bepaald door het algemeen bestuur van VGGM.
2. Indien het voor een evenwichtige samenstelling van de Raad van Toezicht wenselijk wordt geacht een lid te benoemen anders dan genoemd in het eerste lid van dit artikel, stelt het algemeen bestuur van VGGM een functieprofiel op dat bij de benoeming van dit lid in acht wordt genomen.
3. De leden van de Raad van Toezicht beschikken over de deskundigheden welke voor een behoorlijk toezicht op de zaken van de stichting nodig zijn en is zodanig samengesteld dat de leden ten opzichte van elkaar, de directeur-bestuurder en welk deelbelang dan ook onafhankelijk en kritisch kunnen opereren.
4. De eerste Raad van Toezicht wordt uiterlijk binnen drie maanden na het ondertekenen van deze akte benoemd.
5. Personen in dienstbetrekking van de stichting kunnen niet tot lid van de Raad van Toezicht worden benoemd.

6. De Raad van Toezicht kiest uit zijn midden een voorzitter en een secretaris.
7. De leden van de Raad van Toezicht afkomstig uit een college van burgemeester en wethouders als bedoeld in artikel 1, worden benoemd voor de duur, dat zij zitting hebben in het college van burgemeester en wethouders met een maximum van twee keer vier jaar. De eventuele overige leden van de Raad van Toezicht worden benoemd voor een periode van ten hoogste vier (4) jaar, tenzij bij het benoemingsbesluit anders wordt bepaald.
8. Bij het ontstaan van één (of meer) vacature(s) in de Raad van Toezicht, zal het algemeen bestuur van VGGM binnen drie maanden na het ontstaan van de vacature(s) daarin voorzien door de benoeming van één (of meer) opvolger(s), met inachtneming van hetgeen in de overige leden van dit artikel is bepaald.
9. Mocht(en) in de Raad van Toezicht om welke reden dan ook één of meer leden ontbreken, dan blijven de overblijvende leden van de Raad van Toezicht of blijft het enige overblijvende lid van de Raad van Toezicht niettemin bevoegd.
10. De leden van de Raad van Toezicht, aangewezen uit de leden van het college van burgemeester en wethouders van de deelnemende gemeenten, genieten geen beloning voor hun werkzaamheden. Zij hebben wel recht op vergoeding van de door hen in de uitoefening van hun functie gemaakte kosten. Met de leden, niet bestuurlijke leden die zijn aangewezen op basis van deskundigheid, worden afspraken gemaakt over een vergoeding voor hun bijdrage in de Raad van Toezicht. Deze afspraken worden vastgelegd in een benoemingsbesluit

Artikel 8 Einde lidmaatschap Raad van Toezicht

Het lidmaatschap van de Raad van Toezicht eindigt:

- a. bij verlies van zijn functie als lid van het college van burgemeester en wethouders, bedoeld in artikel 7;
- b. door overlijden van het lid, bij verlies van het vrije beheer over zijn vermogen en bij schriftelijke ontslagneming door het lid;
- c. bij ontslag door de andere leden met algemene stemmen van deze leden genomen alsmede bij ontslag op grond van artikel 298 Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek.

Artikel 9 Vergaderingen en besluiten van de Raad van Toezicht

1. De vergaderingen van de Raad van Toezicht worden gehouden in een door de voorzitter te bepalen plaats in Nederland, bij voorkeur in de gemeente alwaar het kantoor van de stichting is gevestigd.
2. Ieder kalenderkwartaal wordt ten minste één vergadering gehouden.
3. Vergaderingen zullen voorts telkenmale worden gehouden, wanneer de voorzitter dit wenselijk acht of indien één van de andere leden daartoe schriftelijk en onder nauwkeurige opgave van de te behandelen punten aan de voorzitter het verzoek richt. Indien naar aanleiding van een dergelijk verzoek niet binnen drie weken een vergadering wordt gehouden, is de verzoeker bevoegd zelf een vergadering bijeen te roepen met inachtneming van de vereiste formaliteiten.
4. De oproeping tot de vergadering geschiedt - behoudens het in lid 3 bepaalde - door of namens de secretaris, ten minste zeven dagen tevoren, de dag van de oproeping en die van de vergadering niet mede gerekend, door middel van oproepingsbrieven.
5. De oproepingsbrieven vermelden, behalve plaats en tijdstip van de vergadering, de te behandelen onderwerpen.
6. De Raad van Toezicht kan ter vergadering alleen dan geldige besluiten nemen, indien de meerderheid van zijn in functie zijnde leden ter vergadering aanwezig of vertegenwoordigd is. Een lid kan zich ter vergadering door een ander lid laten vertegenwoordigen onder overlegging van een schriftelijke, ter beoordeling van de voorzitter van de vergadering voldoende, volmacht. Een lid kan daarbij slechts voor één ander lid als gevolmachtigde optreden.

7. De vergaderingen worden geleid door de voorzitter van de Raad van Toezicht. Bij diens afwezigheid wijst de vergadering zelf haar voorzitter aan.
8. Van het verhandelde in de vergaderingen worden door een door de voorzitter aangewezen persoon notulen opgemaakt. De notulen worden door de Raad van Toezicht in dezelfde of een eerstvolgende vergadering vastgesteld en door de voorzitter en de secretaris van de Raad van Toezicht ondertekend.
9. Zolang in een vergadering van de Raad van Toezicht alle in functie zijnde leden aanwezig zijn, kunnen geldige besluiten worden genomen over alle aan de orde komende onderwerpen, mits met algemene stemmen, ook al zijn de door de statuten gegeven voorschriften voor het oproepen en houden van vergaderingen niet in acht genomen
10. De Raad van Toezicht kan ook buiten vergadering besluiten nemen, mits alle leden van de Raad van Toezicht in de gelegenheid zijn gesteld schriftelijk, per telefax, e-mail of ander gangbaar communicatiemiddel hun mening te uiten en alle leden van de Raad van Toezicht zich met het voorstel akkoord verklaren op één van de wijzen als hiervoor aangegeven. Van een aldus genomen besluit wordt onder bijvoeging van de ingekomen antwoorden door de secretaris een relaas opgemaakt, dat na mede ondertekening door de voorzitter bij de notulen wordt gevoegd.

Artikel 10

1. Ieder lid van de Raad van Toezicht heeft één stem. Voor zover deze statuten geen grotere meerderheid voorschrijven, worden alle besluiten van de Raad van Toezicht genomen met meerderheid van de geldig uitgebrachte stemmen in een vergadering waarin meer dan de helft van de in functie zijnde leden aanwezig of vertegenwoordigd is.
2. Alle stemmingen ter vergadering geschieden mondeling, tenzij de voorzitter een schriftelijke stemming gewenst acht of één van de stemgerechtigden - dit vóór de stemming verlangt. Schriftelijke stemming geschiedt bij ongetekende, gesloten briefjes.
3. Blanco stemmen worden beschouwd als niet te zijn uitgebracht.
4. In alle geschillen omtrent stemmingen, niet bij de statuten voorzien, beslist de voorzitter.

Artikel 11 Taken en bevoegdheden van de Raad van Toezicht

1. De Raad van Toezicht heeft tot taak toezicht te houden op het door de directeur/bestuurder gevoerde bestuur en beleid.
2. De Raad van Toezicht staat de directeur/bestuurder met raad terzijde en kan ook eigen initiatief advies uitbrengen aan de directeur/bestuurder.
3. Onverminderd het overigens in deze statuten bepaalde heeft de Raad van Toezicht tot taak:
 - a. aangelegenheden de Raad van Toezicht betreffende;
 - b. het voeren van overleg met provincie en gemeente over algemene beleidsaangelegenheden;
 - c. het toetsen van door de directeur/bestuurder voorbereide en uit te voeren beleidsplannen aan de doelstellingen van de stichting, waaronder de jaarlijkse begroting van inkomsten en uitgaven;
 - d. het verlenen van décharge aan de directeur/bestuurder;
 - e. het goedkeuren van besluiten van de directeur/bestuurder als in artikel 6 bedoeld.

Artikel 12 Beleidsplan, boekjaar en jaarstukken

1. De directeur/bestuurder stelt een beleidsplan voor de langere termijn vast. Dit beleidsplan behoeft de voorafgaande goedkeuring van de Raad van Toezicht.
2. Het boekjaar van de stichting is gelijk aan het kalenderjaar.
3. Per het einde van ieder boekjaar worden de boeken van de stichting afgesloten. Daaruit wordt door de directeur/bestuurder een balans en een staat van baten en lasten over het geëindigde boekjaar opgemaakt, welke jaarstukken, vergezeld van het verslag en de verklaring van de accountant, binnen vijf maanden na afloop van het boekjaar aan de Raad

- van Toezicht ter goedkeuring van het besluit van de directeur/bestuurder tot vaststelling worden aangeboden.
4. De jaarrekening en het jaarverslag worden door de directeur/bestuurder na goedkeuring van de Raad van Toezicht vastgesteld.
 5. Jaarlijks vóór eenendertig december stelt de directeur/bestuurder de begroting van baten en lasten voor het volgende boekjaar vast, welke de voorafgaande goedkeuring van de Raad van Toezicht behoeft.

Artikel 13 Reglementen

1. De directeur/bestuurder is bevoegd met voorafgaande goedkeuring van de Raad van Toezicht één of meer andere reglementen vast te stellen, waarin die onderwerpen worden geregeld, welke niet in deze statuten zijn vervat.
2. Een reglement mag niet met de wet of deze statuten in strijd zijn.
3. De directeur/bestuurder is met voorafgaande goedkeuring van de Raad van Toezicht te allen tijde bevoegd een reglement zoals in dit artikel bedoeld te wijzigen of op te heffen.

Artikel 14 Statutenwijziging

1. Het algemeen bestuur van VGGM is bevoegd deze statuten te wijzigen.
2. Ten minste zeven dagen voor de datum waarop door het algemeen bestuur van VGGM over de wijziging zal worden beslist, wordt de tekst van de voorgestelde wijziging toegezonden aan de leden van het algemeen bestuur van VGGM. Toezending kan schriftelijk, per telefax, e-mail of ander gangbaar elektronisch communicatiemiddel.
3. Het wijzigingsvoorstel wordt op de vergadering van het algemeen bestuur van VGGM aan de orde gesteld. Daartoe wordt bij de oproep voor de vergadering de voorgestelde statutenwijziging woordelijk vermeld.
4. Het besluit tot wijziging van de statuten kan worden genomen met een gewone meerderheid van de uitgebrachte stemmen in een vergadering waarin ten minste de helft van de leden van het algemeen bestuur van VGGM aanwezig of vertegenwoordigd is.
5. De wijziging moet op straffe van nietigheid bij notariële akte tot stand komen. Tot het doen verlijden van een akte van statutenwijziging is de directeur/bestuurder zelfstandig bevoegd.
6. De directeur/bestuurder is verplicht een authentiek afschrift van de wijziging, alsmede de gewijzigde statuten neer te leggen ten kantore van het handelsregister van de Kamer van Koophandel.

Artikel 15 Fusie, Splitsing, Ontbinding en vereffening

1. De directeur/bestuurder is bevoegd te besluiten tot fusie of splitsing of de stichting te ontbinden, mits het algemeen bestuur van VGGM het voornemen daartoe heeft goedgekeurd.
2. Op het daartoe te nemen besluit is het bepaalde ten aanzien van de wijziging van de statuten overeenkomstig van toepassing.
3. De stichting blijft na haar ontbinding voortbestaan voor zover dit tot vereffening van haar vermogen nodig is.
4. De vereffening geschiedt door de directeur/bestuurder, dan wel een andere, daartoe door het algemeen bestuur van VGGM, aan te wijzen persoon.
5. Gedurende de vereffening blijven de bepalingen van deze statuten zoveel mogelijk van kracht.
6. Een eventueel batig saldo van de ontbonden stichting wordt zoveel mogelijk besteed overeenkomstig het doel van de stichting, zulks ter beoordeling van het algemeen bestuur van VGGM.
7. Indien de stichting op het tijdstip van haar ontbinding geen baten meer heeft, houdt zij alsdan op te bestaan. Ingeval van vereffening houdt de stichting op te bestaan op het tijdstip waarop

- de vereffening eindigt. De vereffening eindigt op het tijdstip waarop geen aan de vereffenaar bekende baten meer aanwezig zijn.
8. De vereffenaar casu quo de directeur/bestuurder doet opgaaf aan het register waar de stichting is ingeschreven van die gegevens waarvan de wet opgaaf verlangt.
 9. De boeken, bescheiden en andere gegevensdragers van de ontbonden stichting blijven gedurende een termijn van zeven jaren, nadat de stichting heeft opgehouden te bestaan, bewaard door de vereffenaar dan wel door een door de vereffenaar aan te wijzen derde.

Artikel 16 Slotbepaling

In alle gevallen, waarin zowel de wet als deze statuten niet voorzien, beslist de directeur/bestuurder. Tenslotte verklaarde de comparant ter uitvoering van het bepaalde in artikel 5, lid 1, dat met ingang van heden worden benoemd tot directeur/bestuurder: de heer Ype Reinder Schat.

De comparant is mij, notaris, bekend. -----

waarvan akte, in minuut is verleden te Arnhem op de datum vermeld in het begin van deze akte.

Na mededeling van de zakelijke inhoud van deze akte aan de comparant en een toelichting daarop, heeft hij verklaard van de inhoud van deze akte te hebben kennisgenomen, daarmee in te stemmen en op volledige voorlezing daarvan geen prijs te stellen.

Vervolgens is deze akte onmiddellijk na beperkte voorlezing achtereenvolgens door de comparant en mij, notaris, ondertekend.

CONCEPT

Aan de gemeenteraad

Datum : 5 juli 2016
Uw kenmerk : 2016.0.034.769/mbr
Zaaknummer : 2016-06-00829
Contactpersoon : B. Soetens
Telefoonnummer : (026) 377 3487

Onderwerp : Organisatievorm Veilig Thuis Gelderland Midden

Geachte voorzitter en leden,

Wij stellen u voor kennis te nemen van ons voorgenomen besluit Veilig Thuis Gelderland Midden met ingang van 1 januari 2017 in te richten als een zelfstandige stichting onder bestuurlijke aansturing van de Gemeenschappelijke Regeling Veiligheids- en gezondheidsregio Gelderland Midden (GR VGGM).

Inleiding

Per 1 januari 2015 zijn de Advies- en Meldpunten Kindermishandeling (AMK's) en de Steunpunten Huiselijk Geweld (SHG) samengevoegd tot integrale advies- en meldpunten voor zowel huiselijk geweld als kindermishandeling. In de WMO 2015 en de Jeugdwet wordt dit het AMHK genoemd (Advies- en Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling), in de praktijk heet dit Veilig Thuis. In Nederland zijn 26 regionale vestigingen van Veilig Thuis.

Veilig Thuis Gelderland Midden en Noord Oost Gelderland is voor de periode 2015 en 2016 ingericht als projectorganisatie waarin Moviera, Stimenz en Jeugdbescherming Gelderland (JBG) samenwerken. In deze projectperiode is gebouwd aan de inrichting van de werkprocessen en de uitvoering van de taken van het Advies en meldpunt Huiselijk geweld en Kindermishandeling.

De projectorganisatie wordt aangestuurd door een bestuurlijk overleg waaraan de wethouders van de centrumgemeenten (Ede, Apeldoorn en Arnhem) en de bestuurders van JBG, Moviera en Stimenz deelnemen. De wethouders van de centrumgemeenten zijn gemandateerd door of voeren het overleg met de verantwoordelijke wethouders in de regio's.

Na overleg met de regiogemeenten is begin 2016 besloten de samenwerking tussen Veilig Thuis Gelderland Midden en Noord Oost Gelderland vanaf 1 januari 2017 te beëindigen. De projectorganisatie Veilig Thuis Gelderland Midden heeft een locatie in Arnhem. Medewerkers zijn tijdens de projectperiode in dienst gebleven van de moederorganisaties Moviera en JBG. Dit jaar moet een keuze worden gemaakt voor een definitieve organisatievorm vanaf 1 januari 2017. Een besluit over de definitieve organisatievorm moet door de colleges van de 16 aangesloten gemeenten in Gelderland Midden worden genomen.

In het Georganiseerd overleg Sociaal domein op 1 april 2016 waar verschillende scenario's voor de nieuwe organisatie zijn besproken, is door de 11 gemeenten in de regio Arnhem de voorkeur

Datum: 5 juli 2016
Ons kenmerk: 2016.0.034.769/mbr
Pagina: 2

uitgesproken voor het scenario: een zelfstandige stichting onder de bestuurlijke paraplu van de GR VGGM. In het GO sociaal domein van 27 mei 2016 is besloten dit (voorgenomen) besluit voor te leggen aan alle colleges van B&W. Ook de bestuurders van de vijf gemeenten in de West Veluwe Vallei spraken hun voorkeur uit voor dit scenario.

Na instemming van de colleges van de 16 betrokken gemeenten zal dit voorgenomen besluit nader worden uitgewerkt. Eind dit jaar wordt van de colleges, en indien van toepassing van de gemeenteraden, een definitief besluit gevraagd.

Consequenties

Met de inrichting van Veilig Thuis als zelfstandige stichting onder bestuur van VGGM beogen de colleges van de 16 gemeenten in de regio Gelderland Midden Veilig Thuis in te richten als een autonome, slagvaardige organisatie met als opdracht het uitvoeren van de wettelijke taken van het advies- en meldpunt huiselijke geweld en kindermishandeling (ex artikel 4.1.1. van de WMO 2015) en overige niet-wettelijke taken op het gebied van de aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling waarvoor Veilig Thuis de meest deskundige organisatie is.

Het college neemt op dit moment een voorgenomen besluit.

Op basis van dit voorgenomen besluit kunnen de consequenties hiervan voor de moederorganisaties in beeld worden gebracht. Voor de nieuwe stichting zullen o.a. statuten moeten worden opgesteld en gekeken moet worden in hoeverre de GR VGGM zal moeten worden aangepast. Tevens zal een exploitatiebegroting voor 2017 moeten worden opgesteld.

Op basis van deze stukken kunnen de colleges van de 16 gemeenten in de regio Gelderland Midden een definitief besluit nemen over de inrichting van Veilig Thuis per 1 januari 2017.

Veilig Thuis als zelfstandige stichting biedt de meeste garanties dat de wettelijke bevoegdheid tot het doen van onderzoek onafhankelijk wordt uitgevoerd. Veilig Thuis kan als enige organisatie zonder medeweten van burgers onderzoek doen bij ernstige vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling. Het juridische borgen van deze bevoegdheid in een organisatorische eenheid is van belang.

Daarnaast moet Veilig Thuis als autonome organisatie met voldoende afstand tot andere zorgpartijen kunnen werken en adviseren over de noodzakelijke inzet van hulp. Het is ook van belang dat Veilig thuis onafhankelijk van het gemeentelijk inkoopbeleid haar taken kan uitvoeren en adviseren over noodzakelijk hulp.

Een zelfstandige stichting onder aansturing van de GR VGGM biedt op dit moment de beste garantie voor een heldere aansturing door 16 gemeenten in Gelderland Midden zonder opnieuw 'bestuurlijke drukte' te organiseren.

In de bijlage is een matrix opgenomen waarin de weging van de argumenten voor dit scenario is uitgewerkt.

De continuïteit van de werkzaamheden van Veilig Thuis bij de overgang is gewaarborgd.

Op basis van dit collegebesluit kan gestart worden met de nadere uitwerking van het organisatiemodel.

Datum: 5 juli 2016
Ons kenmerk: 2016.0.034.769/mbr
Pagina: 3

Voor een verantwoorde overgang gelden de voorwaarden dat de werkzaamheden van Veilig Thuis zonder onderbreking worden gecontinueerd en dat de kwaliteit van de uitvoering van taken blijft gehandhaafd.

Wanneer deze voorwaarden bij een overgang op 1 januari 2017 niet kunnen worden gegarandeerd, wordt meer tijd genomen om een verantwoorde overgang te realiseren. Als alternatieve overgangsdatum kan dan 1 juli 2017 gelden.

Aandacht voor de gevolgen van de vorming van een nieuwe stichting Veilig Thuis voor Moviera en Jeugdbescherming Gelderland.

Moviera en JBG waren al bij aanvang bekend met de tijdelijkheid van de keuze voor een projectorganisatie (periode 2015 en 2016). Ook in de subsidieafspraken 2016 met Moviera en in de inkoopafspraken met JBG voor 2016 werden te verwachten wijziging aangekondigd.

Met alle betrokken partijen, waaronder Moviera en JBG, zijn gesprekken gevoerd om in kaart te brengen welke scenario's voor een definitief organisatiemodel voor Veilig thuis wenselijk zijn.

Over een voorgenomen besluit om Veilig Thuis in een zelfstandige stichting onder te brengen wordt Moviera schriftelijk geïnformeerd dat de subsidierelatie voor het onderdeel Veilig Thuis per 1 januari 2017 wordt beëindigd. Moviera heeft op basis van titel 4.2 van hoofdstuk 4 van de Algemene wet bestuursrecht (AWB) het recht om haar zienswijze in te dienen. Tijdens een hoorzitting worden dan de argumenten gewisseld en schriftelijk vastgelegd. Mocht Moviera een zienswijze indienen dan wordt deze zienswijze bij het definitieve besluit betrokken.

Gemeenten zullen de diensten van Jeugdbescherming Gelderland voor het onderdeel Veilig Thuis voor 2017 niet meer inkopen. Contractueel bestaan hiertoe vanaf 1 januari 2017 geen verplichtingen. De financiering van Veilig Thuis moet binnen de gezamenlijke regionale inkoop opnieuw worden vormgegeven.

Waarom Veilig Thuis niet ondergebracht bij de nieuw op te richten Modulaire Gemeenschappelijke Regeling (MGR) van de regio Centraal Gelderland?

De MGR wordt ingericht ten behoeve van de inkoop en de opdrachtformulering in het sociale domein maar kent vooralsnog geen uitvoeringsorganisatie.

De regio West Veluwe Vallei is geen partner in de nieuwe MGR. De sturing aan Veilig Thuis zou dan gaan plaats vinden vanuit twee regio's. Dit veroorzaakt opnieuw bestuurlijke drukte. Sturing vanuit één gremium over de hele regio Gelderland Midden is gewenst.

De huidige organisatie Veilig Thuis Gelderland Midden kent een omvang van ongeveer 28 formatieplaatsen (exclusief de 16 fte door JBG ingezet voor afhandeling zorgmeldingen). Het is zaak de overhead van de organisatie maar ook de achtervang bij de fluctuering van de taken goed te organiseren. Bij de inrichting moet hiermee rekening worden gehouden.

Financiën

De huidige Veilig Thuis projectorganisatie kent voor 2016 voor Gelderland Midden een exploitatiebegroting van € 2.306.615, - voor de uitvoering van de taken die voorheen bij het Steunpunt huiselijk geweld en het Advies en meldpunt kindermishandeling waren ondergebracht.

Datum: 5 juli 2016
Ons kenmerk: 2016.0.034.769/mbr
Pagina: 4

Daarnaast worden bij Veilig Thuis, onder mandaat van de gemeenten, de zorgmeldingen Jeugd van politie afgehandeld (in 2015 was hiervoor voor Gelderland Midden € 1.732.500 mee gemeoid).

In de projectperiode zijn door de centrumgemeenten extra middelen ingezet om eenmalige projectkosten te financieren (voor de totale projectperiode €240.300, - door Ede en Arnhem).

In 2015 en 2016 worden door de centrumgemeenten Ede en Arnhem vanuit de Decentralisatie Uitkering Vrouwenopvang (DU VO) extra middelen ingezet om de problematiek rondom de wachtlijsten bij Veilig Thuis op te lossen (in 2015 € 150.500, - voor de regio Gelderland Midden, in 2016 begroot € 430.000, - voor GM).

Het financiële kader voor de inrichting van Veilig Thuis per 1 januari 2017 zijn de huidige budgetten die binnen het sociale domein beschikbaar zijn voor Veilig Thuis.

Voor de nieuwe organisatie worden zowel de wettelijke als de niet-wettelijke taken opnieuw in beeld gebracht en worden meegenomen in de besluitvorming over het definitieve model. Een exploitatiebegroting voor 2017 is onderdeel van het nieuwe bedrijfsplan.

In de regio Arnhem vraagt de positie van de gemeenten in de Achterhoek nog speciale aandacht. Veilig Thuis in de Achterhoek valt organisatorisch onder de Veilig Thuis regio Noord Oost Gelderland. De Achterhoek, met als 'sub centrumgemeente Doetinchem' valt voor de afspraken binnen de regiovisie huiselijk geweld en kindermishandeling onder de regio Arnhem en de middelen voor de uitvoering SHG in de Achterhoek komen uit de DU VO Arnhem. Deze middelen zullen per 1 januari 2017 worden overgeheveld naar de sub regio Achterhoek/ de sub centrumgemeente Doetinchem. Onderzocht wordt of een splitsing van de DU VO tussen de regio Arnhem en de regio Achterhoek met ingang van 1 januari 2017 mogelijk is.

Communicatie

Moviera en Jeugdbescherming Gelderland zijn in de subsidiebeschikking en de inkoopafspraken 2016 geïnformeerd over de mogelijke op handen zijnde wijzigingen in de organisatievorm met ingang van 1 januari 2017 en worden nu meegenomen in het proces.

Direct na dit collegebesluit worden de organisaties ook formeel geïnformeerd over het voorgenomen besluit en gevraagd het voorgenomen besluit zorgvuldig mee uit te voeren.

Hoogachtend
het college van burgemeester en wethouders van Arnhem,

de secretaris, de burgemeester,

Bijlage: Matrix weging argumenten definitieve organisatievorm Veilig Thuis

Bijlage bij Raadsinformatiebrief Organisatievorm Veilig Thuis Gelderland Midden

Argumenten bij de afweging van scenario's naar eisen die we aan een Veilig Thuis-organisatie stellen

De voorwaarden die we aan een Veilig Thuis-organisatie stellen zijn onder paragraaf 3 van de notitie "Een definitieve organisatievorm voor Veilig Thuis Gelderland Midden" aangegeven. Van de in de notitie opgenomen drie scenario's werd niet gekozen voor het scenario "Veilig Thuis onderbrengen bij Moviera of JBG" omdat dit scenario op de volgende onderdelen minder werd beoordeeld:

- Schaalgrootte
- Onafhankelijkheid van het zorgaanbod
- Sturingsmogelijkheden door de gemeenten
- Overigen: risico op aanbestedingsplicht

Vervolgens is een verdere afweging gemaakt t.a.v. twee scenario's. In de onderstaande matrix zijn de argumenten aangegeven die hebben geleid tot de uiteindelijke keuze voor het scenario "een aparte stichting onder VGGM".

	weging	Scenario 1 een aparte stichting onder VGGM	weging	Scenario 2 een aparte stichting
1	Schaalgrootte	+	-	-
		- Veilig Thuis kan gebruik maken van faciliteiten van VGGM (o.a. ICT, boekhouding, P&O, en bereikbaarheidsdiensten). - VGGM heeft ervaring met een aparte Stichting voor Jeugdgezondheidszorg.	- Veilig Thuis moet zelf faciliteiten organiseren of anders inkopen. - Een kleine organisaties (30 medewerkers) is kwetsbaar - Een aparte stichting heeft minder mogelijkheden om fluctuaties in de workload op te vangen.	
2	Expertise	o	o	-
		- Er is sprake van overname van onderneming: medewerkers van Moviera en JBG gaan over naar de nieuwe organisatie. De expertise is daardoor geborgd. - Veilig Thuis en VGGM kunnen gebruik maken van elkaars expertise.	- Er is sprake van overname van onderneming: medewerkers van Moviera en JBG gaan over naar de nieuwe organisatie. De expertise is daardoor geborgd.	
3	Aansluiting op het lokale veld	+	o	-
		- De relatie die Veilig Thuis met het lokale veld heeft opgebouwd moet verder worden versterkt. - Dat is ook een opdracht aan VGGM (Jeugdgezondheidszorg, OGGz, Maatschappelijke opvang). - Samenwerking kan de ontwikkelingen versterken.	- De relatie die Veilig Thuis met het lokale veld heeft opgebouwd moet verder worden versterkt.	
3	Verankerd in veiligheidsdomein/dwangkader	+	o	-
		- De focus op werkzaamheden van Veilig Thuis liggen primair op Veiligheid. Haar huidige positie moet verder worden uitgebouwd. - Primaire taak van VGGM is Veiligheid in het publieke domein. Ook VGGM wil (verder) investeren in een sterkere relatie met politie en OM en Veiligheidshuis. - Samenwerking kan de ontwikkelingen versterken.	- De focus op werkzaamheden van Veilig Thuis liggen primair op Veiligheid. Zij heeft in het veiligheidsdomein/dwangkader een positie opgebouwd die verder moet worden versterkt.	

4	Financiering	+ - VGGM kan, door haar schaalgrootte, faciliteiten bieden tegen minder kosten. - VGGM heeft t.a.v. Jeugdgezondheidszorg ervaring met het werken met basistaken en een systeem van maatwerk waarbij gemeenten, ook apart van elkaar, diensten kunnen inkopen. - Financieringsstromen verlopen via VGGM. Dit ontlast de stichting.	O - De transitiekosten bij het overbrengen van taken en medewerkers naar een zelfstandig stichting zullen hoger uitvallen. - De kosten voor een (kleine) stichting zijn i.v.m. de beperkte schaalgrootte altijd hoger.
5	Voldoende onafhankelijk van zorgaanbod	O - De stichting voert taken uit, onafhankelijk van het zorgaanbod. - De positie van Veilig Thuis kan in de samenwerking met het lokale veld ook negatief worden beïnvloed door de naam die VGGM heeft.	+ - Een zelfstandig stichting voert taken uit, onafhankelijk van het zorgaanbod.
6	Voldoende onafhankelijk van gemeenten	O (Is name van belang t.a.v. de zelfstandige bevoegdheid van Veilig Thuis om (kostbare) onderzoeken naar kindermishandeling te doen. Besluiten hiertoe mogen nooit financieel gestuurd zijn) - De opdracht van de stichting wordt via de VGGM aangestuurd. Over de zelfstandige bevoegdheid moeten expliciet afspraken worden gemaakt.	+ (Is name van belang t.a.v. de zelfstandige bevoegdheid van Veilig Thuis om (kostbare) onderzoeken naar kindermishandeling te doen. Besluiten hiertoe mogen nooit financieel gestuurd zijn) - De zelfstandige stichting opereert volledig onafhankelijk van de gemeenten.
7	Sturingsmogelijkheden gemeente	+ - Veilig Thuis voert gemeentelijke (publieke) taken uit. Publieke taken dienen bij voorkeur in een gemeenschappelijke regeling te worden ondergebracht. VGGM is een gemeenschappelijke regeling. - VGGM heeft een infrastructuur als opdrachtnemer van 16 gemeenten in de Veiligheidsregio (Algemeen- en dagelijks bestuur). In de opdrachtverlening vanuit VGGM kan daarbij worden aangesloten. - Inhoudelijk verdient de stichting een eigen Raad van Toezicht en een input van externe expertise in de vorm van een advies- of klankbordgroep.	- - De directie van een zelfstandige stichting wordt door 16 gemeenten aangestuurd. Deze versnippering in aansturing is niet wenselijk.
	Overigen	+ - De opdracht van gemeenten aan VGGM als gemeentelijke regeling beperkt zich tot het uitvoeren van gemeentelijke taken. De gemeenten zijn hierdoor niet aanbestedingsplichtig. - Mocht in de nabije toekomst een gemeentelijke regeling worden opgericht t.b.v. de uitvoering van gemeentelijke taken in het Sociaal Domein dan kan de stichting daarin worden ondergebracht.	O - Het kans bestaat dat de opdracht vanuit de gemeenten aan een zelfstandige stichting aanbestedingsplichtig is. Dit vormt een risico voor de continuïteit.

Weging:

- + : voordeel
- O : neutraal
- : nadeel

Het college van de gemeenten Arnhem, Barneveld, Doesburg, Duiven, Ede, Lingewaard, Nijkerk, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rijnwaarden, Rozendaal, Scherpenzeel, Wageningen, Westervoort en Zevenaar, ieder voor zover betreft zijn bevoegdheden;

overwegende,

dat op grond van artikel 9, in samenhang met artikel 8, van de Wet veiligheidsregio's de colleges van de gemeenten Arnhem, Barneveld, Doesburg, Duiven, Ede, Lingewaard, Nijkerk, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rijnwaarden, Rozendaal, Scherpenzeel, Wageningen, Westervoort en Zevenaar zijn aangewezen tezamen een gemeenschappelijke regeling te treffen met de aanduiding: veiligheidsregio;

dat bij deze regeling aan het bestuur van de Veiligheidsregio de bevoegdheden als opgesomd in artikel 10 Wet Veiligheidsregio's dienen te worden overgedragen,

dat de Veiligheidsregio ook overigens zorg dient te dragen voor de opdrachten die op grond van de Wet veiligheidsregio bij deze regeling neergelegd worden,

dat de gemeenteraad, zoals vereist op grond van artikel 1, tweede en derde lid van de Wet gemeenschappelijke regelingen, het college toestemming heeft gegeven om een regeling te treffen c.q. te wijzigen;

dat de eenheidsleiding van de Politie Oost-Nederland voor zover het de integrale afstemming van haar taken ten aanzien van de voorbereiding op rampenbestrijding en crisisbeheersing, het veiligheidsbeleid in de gemeenten en de gemeenschappelijke meldkamer betreft, met instemming kennis genomen heeft van deze gemeenschappelijke regeling;

dat er reeds de gemeenschappelijke regeling Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden bestaat met een bevoegdheden- en takenpakket dat aansluit bij de opdracht van de Wet Veiligheidsregio's, maar daarbij tevens als organisatie als bedoeld in artikel 14 van de Wet publieke gezondheidszorg uitvoering geeft aan de wettelijke taken op het gebied van publieke gezondheid op grond van deze wet, alsmede de ambulancezorg,

dat VGGM ter uitvoering van deze taken reeds een integrale uitvoerende organisatie handhaaft en de deelnemende gemeenten deze willen voortzetten binnen gewijzigde wettelijke kaders;

gelet op de Wet veiligheidsregio's, de Tijdelijke wet Ambulancezorg, de Wet publieke gezondheid, de Politiewet, de Gemeentewet;

gelet op de inwerkingtreding van de nieuwe Wet gemeenschappelijke regelingen op 1 januari 2015;

Besluiten:

De Gemeenschappelijke Regeling Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden te wijzigen.

GEMEENSCHAPPELIJKE REGELING VEILIGHEIDS- EN GEZONDHEIDSREGIO GELDERLAND-MIDDEN

HOOFDSTUK I ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1. Instelling en plaats van vestiging.

1. Er is een rechtspersoonlijkheid bezittend openbaar lichaam, genaamd "Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden".
2. De Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden is een regionaal samenwerkingsverband van de gemeenten Arnhem, Barneveld, Doesburg, Duiven, Ede, Lingewaard, Nijkerk, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rijnwaarden, Rozendaal, Scherpenzeel, Wageningen, Westervoort en Zevenaar;
3. Het openbaar lichaam is gevestigd te Arnhem.

Artikel 2. Begripsomschrijvingen

1. In deze gemeenschappelijke regeling en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:
 - a. *de gemeenschappelijke regeling*: de gemeenschappelijke regeling Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden;
 - b. *het openbaar lichaam*: het openbaar lichaam bedoeld in artikel 1, eerste lid;
 - c. *de gemeente*: één van de in artikel 1, tweede lid, genoemde gemeenten;
 - d. *de burgemeester*: Een burgemeester van de in artikel 1, tweede lid, genoemde gemeenten;
 - e. *het samenwerkingsgebied*: het gezamenlijk grondgebied van de in artikel 1, tweede lid, genoemde gemeenten, samenvallend met de betreffende regio, zoals benoemd in de bij de Wet veiligheidsregio horende bijlage ex artikel 8 van die wet;
 - f. *het algemeen bestuur*: het algemeen bestuur van de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden;
 - g. *het dagelijks bestuur*: het dagelijks bestuur van de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden;
 - h. *de voorzitter*: de voorzitter van het algemeen bestuur, de bestuurscommissie veiligheid en gezondheid alsmede het dagelijks bestuur van de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden;
 - i. *de directie*: Het onderdeel van de ambtelijke organisatie zoals bedoeld in artikel 28, tweede lid;
 - j. *de veiligheidsdirectie*: het samenwerkingsverband zoals bedoeld in artikel 28, vierde lid;
 - k. *de GHOR*: Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie bij Rampen als bedoeld in artikel 32 van de Wet veiligheidsregio's;
2. Waar in deze regeling artikelen van de Gemeentewet of van enige andere wet of wettelijke regeling van overeenkomstige toepassing worden verklaard, worden in die artikelen voor de gemeente, de raad, het college en de burgemeester achtereenvolgens gelezen de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden, het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur en de voorzitter.

HOOFDSTUK II DOEL, TAKEN EN BEVOEGDHEDEN

Artikel 3 Belangen

1. De Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden behartigt de belangen van de gemeenten in het samenwerkingsgebied op de terreinen van:
 - a. Brandweezorg;
 - b. Ambulancezorg;
 - c. Publieke gezondheid;

- d. GHOR;
- e. Rampenbestrijding en crisisbeheersing;
- f. Gemeenschappelijke meldkamer.

Artikel 4 Wettelijke taken en bevoegdheden:

1. Ter behartiging van de in artikel 3 bedoelde doelen heeft de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden de volgende wettelijke taken en bevoegdheden op het vlak van brandweezorg, rampenbestrijding, de crisisbestrijding en de geneeskundige hulpverlening:
 - a. het inventariseren van risico's van branden, rampen en crises;
 - b. het adviseren van het bevoegd gezag over risico's van branden, rampen en crises in de bij of krachtens de wet aangewezen gevallen alsmede in de gevallen die in het beleidsplan zijn bepaald;
 - c. het adviseren van het college van burgemeester en wethouders over de taak, bedoeld in artikel 3, eerste lid Wet veiligheidsregio's;
 - d. het voorbereiden op de bestrijding van branden en het organiseren van de rampenbestrijding en de crisisbeheersing;
 - e. het instellen en in stand houden van een brandweer;
 - f. het instellen en in stand houden van een GHOR;
 - g. het voorzien in de meldkamerfunctie;
 - h. het aanschaffen en beheren van gemeenschappelijk materieel;
 - i. het inrichten en in stand houden van de informatievoorziening binnen de diensten van de veiligheidsregio en tussen deze diensten en de andere diensten en organisaties die betrokken zijn bij de onder d, e, f, en g genoemde taken.Zulks met inachtneming van het hierover gestelde in de Wet Veiligheidsregio's en op die wet gebaseerde nadere regelgeving.
2. Ter behartiging van de in artikel 3 bedoelde doelen heeft de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden de volgende wettelijke taken en bevoegdheden op het vlak van de publieke gezondheids- en ambulancezorg:
 - a. de algemene taken genoemd in artikel 2 van de Wet Publieke Gezondheid;
 - b. de taken genoemd in artikel 5 en van de Wet Publieke Gezondheid op het vlak van de jeugdgezondheidszorg;
 - c. de taken genoemd in artikel 5a van de Wet Publieke Gezondheid op het vlak van ouderenzorg;
 - d. de taken in artikel 6 Van de Wet publieke gezondheidszorg op het vlak van de algemene infectieziektebestrijding;
 - e. de taken genoemd in de Tijdelijke wet ambulancezorg;
 - f. andere taken die bij of krachtens wet aan de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden worden opgedragen.
3. Het algemeen bestuur stelt ten aanzien van de in lid 1 genoemde taken tenminste eenmaal per vier jaar een beleidsplan vast voor zover het gaat om brandweezorg, rampenbestrijding, de crisisbestrijding en de geneeskundige hulpverlening, dat voldoet aan de eisen van artikel 14 en 15 van de Wet Veiligheidsregio's, alsmede een crisisplan op grond van artikel 16 van de Wet Veiligheidsregio's.

Artikel 5 Andere taken en bevoegdheden

1. De Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden draagt tevens zorg voor het verzorgen van andere aangelegenheden die in het kader van de doelstelling van belang zijn en waarvan de uitvoering door de gemeente, na besluitvorming in het algemeen bestuur, aan de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden wordt opgedragen.
2. Tussen de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden en de onderscheiden deelnemende gemeenten kan middels bilaterale afspraken in het bijzonder worden vastgelegd de aard en omvang van aansluitende diensten.
3. De taken van de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden zijn onderverdeeld in een basispakket en een pluspakket. De inhoud van het basispakket wordt vastgesteld overeenkomstig hetgeen in dan wel op grond van vigerende wetgeving aan de gemeenten is opgedragen. De taken die geen onderdeel uitmaken van het basispakket, zijn

ondergebracht in het pluspakket. Indien afname van producten en diensten uit dit pakket plaatsvindt, geschiedt zulks op basis van een daartoe tussen de gemeente(n) en de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden te sluiten overeenkomst, waarvan het model wordt vastgesteld door het dagelijks bestuur.

Artikel 6 Deelname aan bepaalde publieke samenwerkingsvormen

Het bestuur van Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden is bevoegd tot het mede treffen van en tot het deelnemen aan:

- a. een gemeenschappelijke regeling, als bedoeld in de artikelen 93 en 96 van de Wet Gemeenschappelijke regelingen;
- b. een voorziening tot samenwerking op grond van de Politiewet, indien en voor zover dit verplicht of noodzakelijk is voor bepaalde taken en bevoegdheden.

Artikel 6a Deelname privaatrechtelijke rechtspersonen

1. Het algemeen bestuur kan tot oprichting besluiten van en deelneming in stichtingen, maatschappen, vennootschappen, verenigingen, coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen.
2. De oprichting moet in het bijzonder aangewezen worden geacht voor de behartiging van het daarmee te dienen openbaar belang.
3. Het besluit wordt niet genomen dan nadat de raden van de deelnemende gemeenten een ontwerp besluit is toegezonden en in de gelegenheid zijn gesteld hun wensen en bedenkingen ter kennis van het algemeen bestuur te brengen.

Artikel 7 Wijziging van taken en bevoegdheden

1. De taken en bevoegdheden van de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden, genoemd in artikel 4 van deze regeling, kunnen worden gewijzigd in geval van noodzakelijke aanpassing, voortvloeiend uit landelijke en/of Europese wetgeving, indien en voor zover geen sprake is van uitbreiding van overgedragen bevoegdheden. Het algemeen bestuur dient tot de wijziging te besluiten.
2. Het algemeen bestuur deelt zijn besluit en de redenen daartoe mee aan de deelnemende gemeenten.

Artikel 8 Klachtafhandeling

Het algemeen bestuur kan externe klachtencommissies instellen voor de behandeling van verzoekschriften en of klachten.

HOOFDSTUK III ORGANEN

Artikel 9

De Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden kent de volgende bestuursorganen:

- a. het algemeen bestuur;
- b. het dagelijks bestuur;
- c. de voorzitter;
- d. bestuurscommissies.

HOOFDSTUK IV ALGEMEEN BESTUUR

Artikel 10 Samenstelling

1. Het algemeen bestuur bestaat uit de burgemeesters van de deelnemende gemeenten.
2. De burgemeester wordt bij verhindering of ontstentenis vertegenwoordigd overeenkomstig artikel 77, eerste lid, van de Gemeentewet.
3. In afwijking van het eerste lid kunnen de deelnemende colleges, met het oog op de uitvoering van taken op het gebied van de publieke gezondheid en ambulancezorg, een extra lid afvaardigen, indien hiervoor een wettelijke grondslag bestaat.
4. Als extra lid als bedoeld in lid 3 van het algemeen bestuur kunnen uitsluitend worden

- aangewezen leden van de colleges van burgemeester en wethouders van de deelnemende gemeenten.
5. Het lidmaatschap van het algemeen bestuur eindigt zodra het extra lid ophoudt lid te zijn van het college van de deelnemende gemeente.
 6. Onverminderd het bepaalde in artikel 20 van de Wet gemeenschappelijke regelingen, is het lidmaatschap van het algemeen bestuur onverenigbaar met de betrekking van ambtenaar, door of vanwege de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden aangesteld. Voor de toepassing van dit artikel worden met ambtenaar gelijkgesteld, zij die in dienst van de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden werkzaam zijn op basis van een arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht .
 7. De commissaris van de Koning, de hoofdofficier van justitie, bedoeld in artikel 1, derde lid, van de Politiewet 1993, en een vertegenwoordiger van de waterschappen die door de voorzitters van de waterschappen, die binnen het grondgebied van de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden zijn gelegen, uit hun midden is aangewezen, worden uitgenodigd deel te nemen aan de vergaderingen van het algemeen bestuur. Zij hebben daarin een adviserende stem. De commissaris kan zich laten vertegenwoordigen.
 8. Als adviserend lid zijn bij de vergaderingen van het algemeen bestuur aanwezig:
 - a. de districtchef Gelderland Midden van Politie Oost-Nederland en een lid van de eenheidsleiding Politie Oost-Nederland;
 - b. de directeur brandweer;
 - c. de directeur publieke gezondheid zoals bedoeld in de Wet publieke gezondheid;
 - d. de coördinerend functionaris gemeenten aangewezen op grond van artikel 36 Wet Veiligheidsregio's;
 - e. De voorzitter nodigt andere functionarissen, wier aanwezigheid in verband met de te behandelen onderwerpen van belang is, uit deel te nemen aan de vergaderingen van het algemeen bestuur.

Artikel 11 Werkwijze

1. Het algemeen bestuur vergadert tenminste 2 keer per jaar en voorts zo dikwijls als de voorzitter of het dagelijks bestuur dit nodig oordelen, dan wel indien tenminste drie leden daarom verzoeken.
2. De vergaderingen van het algemeen bestuur zijn openbaar. Door het algemeen bestuur zullen de deuren gesloten worden indien ten minste drie van de aanwezige leden dit nodig achten of indien de voorzitter dit nodig acht, waarna het algemeen bestuur besluit of verder gegaan wordt met gesloten deuren.
3. Zolang er geen wettelijk grondslag aanwezig is om uitvoering te geven aan het gestelde in artikel 10, derde lid, en daar geen besluit over genomen is, vergadert het algemeen bestuur in openbare en besloten vergaderingen in gezamenlijkheid met de bestuurscommissie veiligheid en gezondheid als bedoeld in artikel 22 lid 2 van deze regeling.
4. In een besloten vergadering kan niet worden beraadslaagd of besloten over:
 - a. het vaststellen van het beleidsplan zoals genoemd in artikel 14 Wet veiligheidsregio's;
 - b. het vaststellen of wijzigen van de begroting;
 - c. het vaststellen van de rekening;
 - d. het wijzigen van de gemeenschappelijke regeling;
 - e. het vaststellen van een liquidatieplan;
 - f. het vaststellen of wijzigen van retributies of andere heffingen;
 - g. het vaststellen of wijzigen van verordeningen;
 - h. het vaststellen of wijzigen van een gemeenschappelijke regeling tussen het openbaar lichaam en andere openbare lichamen, alsmede het toetreden tot en het uittreden uit een dergelijke regeling.
 - i. het oprichten van of de deelname in stichtingen, maatschappen, vennootschappen en coöperatieve en andere verenigingen, dan wel het ontbinden daarvan of het beëindigen van deelneming daaraan.
5. Het algemeen bestuur stelt voor zijn vergaderingen een reglement van orde vast. Dit reglement, en de daarin aangebrachte wijzigingen, wordt aan de deelnemende gemeenten gezonden. De artikelen 17, 19, 20, 22, 26 en 28 t/m 33 van Gemeentewet zijn overeenkomstig van toepassing. De taken van de griffier als genoemd in artikel 32a

- Gemeentewet worden ingevuld door de directie.
6. Bij verhindering of ontstentenis van de voorzitter worden de stukken die van het algemeen bestuur uitgaan ondertekend door degene die krachtens artikel 19 de voorzitter vervangt.

Artikel 12 De besluitvorming

1. De besluiten worden genomen met gewone meerderheid van stemmen (één stem per gemeente). Indien de stemmen staken, geeft de stem van de voorzitter de doorslag.
2. Met in achtneming van het gestelde in artikel 10, derde lid, en behoudens het bepaalde in lid 3 van dit artikel heeft elke gemeente in de vergaderingen van het algemeen bestuur gelijk stemrecht, ongeacht of de gemeente met één dan wel twee vertegenwoordigers in het algemeen bestuur zitting heeft.
3. Besluiten betreffende de (meerjaren-) begroting en de jaarrekening, alsmede de aan de begrotingen ten grondslag liggende (meerjaren-) beleidsplannen worden genomen op basis van gewogen stemrecht, waarbij elke gemeente voor iedere 20.000 inwoners of gedeelte daarvan één stem heeft.
4. Het stemgewicht voor elke gemeente wordt jaarlijks bepaald op basis van het inwonertal op 1 januari van het voorafgaande jaar, zoals dit is opgenomen in de bevolkingsstatistiek van het Centraal Bureau voor de Statistiek.

Artikel 13 Verordeningen

1. Het algemeen bestuur is bevoegd verordeningen vast te stellen, die nodig zijn ter regeling van organisatorische en huishoudelijke zaken.
2. Het algemeen bestuur is bevoegd extern verbindende verordeningen vast te stellen binnen het kader van de taken en bevoegdheden van de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden.
3. Voor zover een verordening als bedoeld in het tweede lid, voorziet in hetzelfde onderwerp als een verordening van een deelnemende gemeente, regelt de eerstbedoelde verordening de onderlinge verhouding. Zij kan bepalen dat de gemeentelijke verordening voor het gehele gebied dan wel voor een gedeelte daarvan geheel of gedeeltelijk ophoudt te gelden.

HOOFDSTUK V DAGELIJKS BESTUUR

Artikel 14 Samenstelling

1. Gezien de aard van de regeling, gelet op de taken op het vlak van gezondheid, wordt gebruik gemaakt van de mogelijkheid die artikel 14, tweede lid van de Wet Gemeenschappelijke regelingen biedt en worden twee leden van het dagelijks bestuur, niet zijnde de voorzitter, aangewezen van buiten de kring van het algemeen bestuur.
2. Het dagelijks bestuur bestaat naast de voorzitter en vicevoorzitter uit drie burgemeesters aan te wijzen door en uit de leden van het algemeen bestuur en twee wethouders lid van de bestuurscommissie veiligheid en gezondheid als bedoeld in artikel 22 lid 2.
3. Het dagelijks bestuur fungeert tevens als dagelijks bestuur van de bestuurscommissie Veiligheid en gezondheid als bedoeld in artikel 22 lid 2.
4. Bij toepassing van artikel 10, derde lid bestaat het dagelijks bestuur naast de voorzitter uit vier burgemeesters (waarvan één tevens vicevoorzitter is) en twee wethouders, aan te wijzen door en uit de leden van het algemeen bestuur en komt het derde lid van dit artikel niet tot toepassing.
5. Bij de samenstelling van het dagelijks bestuur geldt het uitgangspunt dat een evenredige geografische verdeling over de regio wordt aangehouden. Hierbij wordt de onderstaande verdeling gehanteerd:
 - a. een burgemeester afkomstig uit de sub regio Veluwezoom (de gemeenten Arnhem, Renkum, Rheden en Rozendaal);
 - b. een burgemeester afkomstig uit de sub regio Liemers (de gemeenten Doesburg, Duiven, Rijnwaarden, Westervoort en Zevenaar);
 - c. een burgemeester afkomstig uit de sub regio Overbetuwe (de gemeenten Lingewaard en Overbetuwe);
 - d. een burgemeester afkomstig uit de sub regio West-Veluwe/Vallei (de gemeenten

- e. een wethouder afkomstig uit de sub regio West-Veluwe/Vallei (de gemeenten Barneveld, Ede, Nijkerk, Scherpenzeel en Wageningen);
 - f. de wethouder volksgezondheid van de gemeente Arnhem
- Het algemeen bestuur kan van dit uitgangspunt afwijken.
6. De zittingsperiode van de leden van het dagelijks bestuur is gelijk aan de zittingsperiode van de raden. De leden kunnen opnieuw worden benoemd. De leden van het dagelijks bestuur blijven hun functie waarnemen totdat in hun opvolging is voorzien.
 7. Indien tussentijds een plaats van een lid openvalt, wordt zo spoedig mogelijk een nieuw lid aangewezen.
 8. De voorzitter en vicevoorzitter van het algemeen bestuur zijn tevens voorzitter en vicevoorzitter van het dagelijks bestuur.
 9. Degene die ophoudt lid te zijn van het algemeen bestuur of de bestuurscommissie veiligheid en gezondheid, houdt tevens op lid van het dagelijks bestuur te zijn.

Artikel 15 Werkwijze

1. Het dagelijks bestuur vergadert minimaal drie maal per jaar of zo dikwijls de voorzitter het nodig oordeelt of tenminste twee leden de voorzitter schriftelijk en met redenen omkleed hierom verzoeken. In het laatste geval wordt de vergadering binnen veertien dagen na een zodanig verzoek gehouden.
2. Het dagelijks bestuur stelt voor de uitvoering van zijn taken een reglement van orde vast. Op het houden en de orde van de vergadering van het dagelijks bestuur zijn de artikelen 52, 53 en 54 tot en met 60 van de Gemeentewet, voor zover daarvan niet bij of krachtens wet wordt afgeweken, van overeenkomstige toepassing.
3. Besluiten van het dagelijks bestuur vinden plaats op basis van gewone meerderheid van stemmen. Bij het staken der stemmen beslist de voorzitter.

Artikel 16 Taken en bevoegdheden

Het dagelijks bestuur oefent, voor zover het algemeen bestuur daartoe besluit en dan naar door het algemeen bestuur te stellen regelen, de wettelijk toegekende of krachtens de gemeenschappelijke regeling aan het algemeen bestuur toevallende, alsmede de door het algemeen bestuur aan de bestuurscommissie Veiligheid en gezondheid gedelegeerde bevoegdheden uit, met uitzondering van:

- a. het vaststellen en wijzigen van de begroting;
- b. het vaststellen van de jaarrekening;
- c. het vaststellen van strategische regionale plannen;
- d. het vaststellen, wijzigen of intrekken van verordeningen;
- e. het toetreden tot, uittreden uit of wijzigen van de gemeenschappelijke regeling overeenkomstig het gestelde in hoofdstuk XII;
- f. het treffen, wijzigen, verlengen of opheffen van een gemeenschappelijke regeling tussen de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden en andere lichamen, alsmede het toetreden tot en het uittreden uit een dergelijke gemeenschappelijke regeling;
- g. het oprichten van of deelnemen in een stichting, maatschap, vennootschap, coöperatieve en andere vereniging dan wel het ontbinden daarvan of het beëindigen van de deelname daaraan.

Artikel 17

1. Het dagelijks bestuur oefent de taken en bevoegdheden die in deze gemeenschappelijke regeling aan het dagelijks bestuur zijn opgedragen uit.
2. Voorts is dit bestuur met inachtneming van artikel 33b van de Wet gemeenschappelijke regelingen belast met:
 - a. een voortdurend toezicht op al wat de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden aangaat;
 - b. het voorbereiden van al hetgeen aan het algemeen bestuur respectievelijk de bestuurscommissie veiligheid en gezondheid ter overweging en beslissing zal worden voorgelegd;
 - c. het uitvoeren van de besluiten van het algemeen bestuur respectievelijk de

- bestuurscommissie veiligheid en gezondheid;
- d. het mededeling doen van besluiten van het algemeen bestuur respectievelijk de bestuurscommissie veiligheid en gezondheid als bedoeld in artikel 21, aan de aan de gemeenschappelijke regeling deelnemende gemeenten;
 - e. het voorstaan van de belangen van de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden bij andere overheden, instellingen of personen, waarmee contact voor de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden van belang is;
 - f. de zorg voor het beheer van inkomsten en uitgaven van de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden;
 - g. de zorg, voor zover deze niet aan anderen toekomt, voor de controle op het geldelijk beheer en de boekhouding;
 - h. het nemen van alle conservatoire maatregelen zowel in als buiten rechte en het doen van alles wat nodig is ter voorkoming van verjaring en verlies van recht of bezit;
 - i. de zorg voor en het houden van toezicht op de bewaring en het beheer van de archiefbescheiden;
 - j. het benoemen, schorsen en ontslaan van personeel alsmede alle overige beheersmatige bevoegdheden betreffende het personeel, waaronder ook verstaan personeel werkzaam voor die onderdelen waarvoor de bestuurscommissie veiligheid en gezondheid binnen de geldende wettelijke grenzen verantwoordelijkheid draagt.
 - k. regels vast te stellen over de ambtelijke organisatie van het openbaar lichaam;
 - l. tot privaatrechtelijke rechtshandelingen van het openbaar lichaam te besluiten, met uitzondering van privaatrechtelijke rechtshandelingen als bedoeld in artikel 31a van de Wet gemeenschappelijke regelingen;
 - m. te besluiten namens het openbaar lichaam, het dagelijks bestuur of het algemeen bestuur rechtsgedingen, bezwaarprocedures of administratief beroepsprocedures te voeren of handelingen ter voorbereiding daarop te verrichten, tenzij het algemeen bestuur, voor zover dit het algemeen bestuur aangaat, in voorkomende gevallen anders beslist.

Artikel 18

1. De leden van de veiligheidsdirectie kunnen de vergadering van het dagelijks bestuur op uitnodiging van de voorzitter bijwonen en hebben hierin een adviserende stem.
2. Andere personen kunnen door de voorzitter worden uitgenodigd om als adviseur de vergaderingen van het dagelijks bestuur bij te wonen.

HOOFDSTUK VI DE VOORZITTER

Artikel 19 Aanwijzing en vervanging

1. De voorzitter wordt bij koninklijk besluit benoemd als voorzitter en is voorzitter van het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur en de bestuurscommissie veiligheid en gezondheid.
2. Het algemeen bestuur wijst een van zijn leden aan die de voorzitter bij afwezigheid vervangt.

Artikel 20 Taken en bevoegdheden

1. De voorzitter is belast met de leiding van de vergaderingen van het dagelijks en algemeen bestuur en de vergadering van de bestuurscommissie veiligheid en gezondheid en draagt er zorg voor, dat de besluiten van het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur en de bestuurscommissie veiligheid en gezondheid naar behoren worden uitgevoerd. artikel 170, lid 1 Gemeentewet is overeenkomstig van toepassing.
2. De voorzitter vertegenwoordigt de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden in en buiten rechte. Hij kan na overleg met het dagelijks bestuur de vertegenwoordiging met een schriftelijke machtiging opdragen aan een ander.
3. De voorzitter tekent de stukken die van het algemeen bestuur, de bestuurscommissie veiligheid en gezondheid en het dagelijks bestuur uitgaan.

HOOFDSTUK VII COMMISSIES

Artikel 21 Commissies van advies

1. Het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur en de voorzitter kunnen (vaste) commissies van advies instellen, met inachtneming van artikel 24 van de Wet Gemeenschappelijke regelingen.
2. De instelling van commissies van advies aan het dagelijks bestuur en de regeling van haar bevoegdheden en samenstelling geschieden door het algemeen bestuur op voorstel van het dagelijks bestuur.
3. Tenminste wordt ingesteld een adviescommissie financiën.

Artikel 22 Bestuurscommissies

1. Met inachtneming van artikel 25 van de Wet gemeenschappelijke regelingen kan het algemeen bestuur bestuurscommissies instellen met het oog op de behartiging van bepaalde belangen.
2. Tenminste wordt ingesteld een bestuurscommissie veiligheid en gezondheid.
3. Lid van de bestuurscommissie veiligheid en gezondheid zijn:
 - a. De voorzitter en vicevoorzitter.
 - b. De leden van het algemeen bestuur.
 - c. Een door de gemeenteraad van de gemeente aangewezen vertegenwoordiger uit het college.
4. De bestuurscommissie veiligheid en gezondheid vergadert in gezamenlijkheid met het algemeen bestuur. De voorzitter van het algemeen bestuur en dagelijks bestuur is tevens voorzitter van de bestuurscommissie veiligheid en gezondheid.
5. Het algemeen bestuur draagt alle bevoegdheden over aan de bestuurscommissie veiligheid en gezondheid, met uitzondering van de bevoegdheden als omschreven in artikel 25 lid 3 van de Wet gemeenschappelijke regelingen en voor zover de overdracht niet strijdig is met deze regeling, wat betreft de behartiging van de volgende belangen:
 - a. De belangen genoemd in artikel 3, eerste lid, onder b en c, van deze regeling.
 - b. Aanvullende taken die binnen het bereik van de onder a genoemde belangen voor uitvoering middels een dienstverleningsovereenkomst zijn opdragen aan de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden.
6. De bestuurscommissie veiligheid en gezondheid kan ten aanzien van de belangen genoemd in artikel 3, eerste lid, onder a, d, e en f een advies uitbrengen aan het algemeen bestuur.
7. Het algemeen bestuur stelt een verordening vast waarin, overeenkomstig artikel 25 vijfde lid Wet Gemeenschappelijke regelingen, geregeld is: de werkwijze van de commissie, de openbaarheid van de vergaderingen, de voorbereiding, uitvoering en de openbaarmaking van besluiten van de commissie, het toezicht van het algemeen bestuur op de uitoefening van de bevoegdheden, de verhouding van de overgedragen bevoegdheden tot die van het algemeen en het dagelijks bestuur, de verantwoording aan het algemeen bestuur
8. In geval van toepassing van artikel 10, derde lid, vervalt het tweede, derde, vierde en vijfde lid van artikel 22.

Artikel 23 Werkgroepen

Het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur, de voorzitter en de bestuurscommissie als bedoeld in artikel 22 kunnen werkgroepen en overlegvormen instellen.

HOOFDSTUK VIII INLICHTINGEN, VERANTWOORDING EN ONTSLAG

Artikel 24 dagelijks bestuur en voorzitter t.o.v. het algemeen bestuur/bestuurscommissie veiligheid en gezondheid.

1. De leden van het dagelijks bestuur zijn, tezamen en ieder afzonderlijk, aan het algemeen bestuur dan wel de bestuurscommissie veiligheid en gezondheid verantwoording

- verschuldigd voor het door hen gevoerde bestuur.
2. Zij geven ongevraagd aan het algemeen bestuur dan wel de bestuurscommissie veiligheid en gezondheid alle informatie die voor een juiste beoordeling van het door het dagelijks bestuur te voeren en gevoerde bestuur nodig is.
 3. Zij geven – tezamen dan wel afzonderlijk – aan het algemeen bestuur dan wel de bestuurscommissie veiligheid en gezondheid, wanneer dit bestuur of een of meer leden daarvan hierom verzoekt, alle gevraagde inlichtingen.
 4. Het bepaalde in het eerste tot en met het derde lid is van overeenkomstige toepassing op de voorzitter voor het door hem gevoerde bestuur.
 5. Gelet op artikel 19a, derde lid, van de Wet gemeenschappelijke regelingen kan het algemeen bestuur besluiten een lid van het dagelijks bestuur ontslag te verlenen, indien dit lid het vertrouwen van het algemeen bestuur niet meer bezit.

Artikel 25 Algemeen en dagelijks bestuur t.o.v. raden en colleges

1. Het algemeen en het dagelijks bestuur geven aan de raden en de colleges van de deelnemende gemeenten ongevraagd alle informatie die voor een juiste beoordeling van het door het bestuur gevoerde en te voeren beleid nodig is.
2. Het algemeen en het dagelijks bestuur verstrekken aan de raden en de colleges van de deelnemende gemeenten alle inlichtingen die door die raden of colleges worden verlangd.
3. Een lid van het algemeen bestuur kan door het college die hem heeft aangewezen worden ontslagen, indien dit lid het vertrouwen van het college niet meer bezit.

Artikel 26 Leden van het algemeen bestuur t.o.v. raden en colleges

1. Een lid van het algemeen bestuur verschaft de raad of het college van zijn gemeente met inachtneming van de artikelen 18 en 19 van de Wet Gemeenschappelijke regelingen alle inlichtingen, die door die raad of dat college of door één of meer leden daarvan worden verlangd en wel op de in het reglement van orde voor het betreffende orgaan aangegeven wijze.
2. Een lid van het algemeen bestuur is de raad of het college van zijn gemeente verantwoordelijk voor het door hem in dat bestuur gevoerde beleid en wel op de in het reglement van orde voor het betreffende orgaan aangegeven wijze.

HOOFDSTUK IX ORGANISATIE

Artikel 27 Samenwerking

1. Het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur en de vaste bestuurscommissie veiligheid en gezondheid maken, elk voor zover het zijn taken en bevoegdheden aangaat, afspraken met de bevoegde gezagen van overheidsinstanties, met directies van bedrijven en/of met besturen van andere rechtspersonen, in het belang van gecoördineerde hulpverlening bij beheersing en bestrijding van rampen en crises.
2. Het algemeen bestuur regelt de instelling, de samenstelling, de taken en bevoegdheden van de veiligheidsdirectie.

Artikel 28 Inrichting ambtelijke organisatie

1. Het dagelijks bestuur stelt regels vast omtrent de ambtelijke organisatie van de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden en stelt de rechtspositieregeling van het personeel vast.
2. De ambtelijke organisatie staat onder leiding van de directie brandweer en volksgezondheid, verder aangeduid als “directie”.
3. Het dagelijks bestuur draagt zorg voor een zodanige inrichting van de ambtelijke organisatie dat op doelmatige en efficiënte wijze vorm wordt gegeven aan het bepaalde ten aanzien van belangen, taken en bevoegdheden als bedoeld in de artikelen 3 tot en met 5.
4. Er is een veiligheidsdirectie. De veiligheidsdirectie bestaat uit de brandweercommandant, directeur publieke gezondheid, de districtchef Gelderland Midden van Politie eenheid Oost-Nederland en een lid van de eenheidsleiding Politie Oost-Nederland en de coördinerend functionaris gemeenten. Het algemeen bestuur wijst ingevolge artikel 36 Wet

- veiligheidsregio's, de coördinerend functionaris gemeenten aan.
5. De veiligheidsdirectie adviseert het dagelijks bestuur. Het algemeen bestuur stelt een verordening vast omtrent de nadere werkwijze van de veiligheidsdirectie.
 6. Het dagelijks bestuur regelt over welke belangen, taken en bevoegdheden de veiligheidsdirectie adviseert.
 7. De functie directeur meldkamer, zoals bedoeld in artikel 35 Wet veiligheidsregio's, wordt ingevuld door de leden van de veiligheidsdirectie.

Artikel 29 Instructies

Het dagelijks bestuur regelt de taken en bevoegdheden van de directeur brandweer, tevens commandant, de directeur publieke gezondheid en van de aangewezen coördinerend functionaris gemeenten en stelt voor deze functies een instructie vast.

HOOFDSTUK X FINANCIËLE BEPALINGEN

Artikel 30 Administratie en controle

1. Het algemeen bestuur stelt bij verordening de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie vast. Deze verordening dient te waarborgen dat aan de eisen van rechtmatigheid, verantwoording en controle wordt voldaan. De verordening regelt in elk geval de onderwerpen, genoemd in artikel 212, lid 2, van de Gemeentewet voor zover van toepassing op de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden.
2. Het algemeen bestuur stelt bij verordening regels vast voor de controle op het financiële beheer en op de inrichting van de financiële organisatie. Deze verordening waarborgt dat de rechtmatigheid van het financiële beheer en van de inrichting van de financiële organisatie wordt getoetst.
3. Het algemeen bestuur wijst een of meer accountants aan als bedoeld in artikel 393, eerste lid, van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek, belast met de controle van de in artikel 197 van de Gemeentewet bedoelde jaarrekening en het daarbij verstrekken van een accountantsverklaring en het uitbrengen van een verslag van bevindingen. De accountantsverklaring en het verslag van bevindingen voldoen aan het bepaalde in artikel 213, lid 3 respectievelijk lid 4, van de Gemeentewet.
4. De artikelen 214 en 215 van de Gemeentewet zijn van overeenkomstige toepassing.
5. Het dagelijks bestuur stelt regels vast omtrent de verzekering van eigendommen en gelden van de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden tegen benadeling door haar personeel of door anderen.

Artikel 31 Begroting

1. Met inachtneming van de artikelen 34, 34a, 34b en 35 van de Wet Gemeenschappelijke regelingen en – voor zover van toepassing – het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten
 - a. zendt het dagelijks bestuur jaarlijks vóór 1 april de ontwerpbegroting en de ontwerp-meerjarenraming van de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden voor het komende kalenderjaar, vergezeld van een behoorlijke toelichting, toe aan de raden van de deelnemende gemeenten;
 - b. geeft het dagelijks bestuur de raden van de deelnemende gemeenten acht weken na toezending gelegenheid om bij het dagelijks bestuur hun zienswijze over de ontwerpbegroting en meerjarenraming naar voren te brengen. Het dagelijks bestuur voegt de commentaren, waarin deze zienswijzen zijn vervat, en eventueel een nota van wijzigingen, bij de ontwerpbegroting en de meerjarenraming, zoals deze aan het algemeen bestuur worden aangeboden;
 - c. stelt het algemeen bestuur de begroting en de meerjarenraming vast vóór 1 juli van het jaar, voorafgaande aan het jaar waarvoor de begroting moet dienen;
 - d. stuurt het algemeen bestuur de vastgestelde begroting en de meerjarenraming toe aan

- de raden van de deelnemende gemeenten, die de in deze begroting voor de gemeente als bijdrage in de kosten van de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden geraamde bedragen in de gemeentebegroting voor het betreffende jaar opnemen;
- e. zendt het dagelijks bestuur de vastgestelde begroting en de meerjarenraming binnen twee weken na de vaststelling doch in ieder geval vóór 15 juli aan gedeputeerde staten. In het geval de begroting niet in evenwicht is en het niet aannemelijk is dat in de eerstvolgende jaren een evenwicht wordt bereikt, verzoekt het dagelijks bestuur daarbij om goedkeuring van gedeputeerde staten. Van de goedkeuring doet het dagelijks bestuur mededeling aan het algemeen bestuur en de deelnemende gemeenten.
2. Het bepaalde in dit artikel is van overeenkomstige toepassing op besluiten tot wijziging van de begroting.

Artikel 32 Bijdragen van de gemeenten

1. In de begroting wordt aangegeven welke bijdrage elke deelnemende gemeente verschuldigd is voor het jaar waarop de begroting betrekking heeft. De berekening van deze bijdragen vindt plaats op basis van het inwonertal op 1 januari van het jaar, voorafgaand aan dat waarvoor de bijdrage verschuldigd is, vastgesteld door het Centraal Bureau voor de Statistiek.
2. De deelnemende gemeenten betalen bij wijze van voorschot jaarlijks voor 16 januari en 16 juli telkens de helft van de verschuldigde bijdrage, genoemd in lid 1. Bij niet tijdige betaling is de wettelijke interest verschuldigd.
3. De deelnemende gemeenten betalen de bijdragen, bedoeld in lid 1, op basis van facturen, die de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden hen daartoe zal toezenden.
4. De deelnemende gemeenten dragen er zorg voor dat de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden te allen tijde over voldoende middelen beschikt om aan zijn verplichtingen te kunnen voldoen.

Artikel 33 Jaarstukken

1. Het dagelijks bestuur legt aan het algemeen bestuur over elk begrotingsjaar verantwoording af over het door hem gevoerde beleid, onder overlegging van de jaarrekening en het jaarverslag. Het dagelijks bestuur voegt daarbij de stukken, bedoeld in artikel 30, derde lid.
2. De jaarstukken, genoemd in lid 1, voldoen aan het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten, voor zover van toepassing.
3. In de jaarrekening wordt het door elk van de deelnemende gemeenten over het desbetreffende jaar werkelijk verschuldigde bedrag opgenomen.
4. De in het eerste lid bedoelde stukken liggen, zodra zij aan het algemeen bestuur zijn overgelegd, voor een ieder ter inzage en zijn algemeen verkrijgbaar. Van de terinzagelegging en de verkrijgbaar stelling wordt openbaar kennisgegeven. Het algemeen bestuur beraadslaat over de jaarrekening en het jaarverslag niet eerder dan twee weken na de openbare kennisgeving.
5. Het algemeen bestuur stelt de jaarstukken vast voor 1 juli volgende op het jaar waarop deze betrekking hebben. Het dagelijks bestuur zendt de door het algemeen bestuur vastgestelde jaarstukken binnen twee weken aan gedeputeerde staten.
6. Vaststelling van de jaarrekening strekt het dagelijks bestuur tot décharge, behoudens later in rechte gebleken valsheid in geschrifte of andere onregelmatigheden.

HOOFDSTUK XI ARCHIEF

Artikel 34 Archief

1. Het dagelijks bestuur is belast met de zorg voor de archiefbescheiden van de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden en haar organen, overeenkomstig een door het algemeen bestuur vast te stellen regeling. Deze regeling wordt gedeputeerde staten medegedeeld.
2. De directie is belast met het beheer van de archiefbescheiden, bedoeld in het eerste lid, overeenkomstig de door het dagelijks bestuur vast te stellen nadere regeling.
3. Voor de bewaring van de op grond van artikel 12 van de Archiefwet 1995 over te brengen

- archiefbescheiden wijst het dagelijks bestuur een archiefbewaarplaats aan.
4. De beheerder van de in het vorige lid aan te wijzen archiefbewaarplaats oefent overeenkomstig de regeling als bedoeld in het eerste lid toezicht uit op het beheer van de archiefbescheiden van de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden en haar organen, voor zover deze archiefbescheiden niet zijn overgebracht naar een archiefbewaarplaats.

HOOFDSTUK XII TOETREDING, UITTREDING, WIJZIGING EN OPHEFFING

Artikel 35 Toetreding en uittreding

1. Toetreding en uittreding van gemeenten is mogelijk na wijziging van de indeling van gemeenten in regio's volgens de bijlage bij artikel 8 van de Wet veiligheidsregio's.
2. Het algemeen bestuur regelt de procedure en alle gevolgen van de toetreding of de uittreding en kan voorwaarden verbinden aan de toetreding of uittreding. Bij uittreding geldt als uitgangspunt dat de uittredende gemeente de kosten draagt die het rechtstreekse gevolg zijn van de uittreding en dat de overige gemeenten geen financieel nadeel van de uittreding ondervinden.

Artikel 36 Wijziging

1. Zowel het algemeen bestuur, al dan niet op voorstel van het dagelijks bestuur, als de colleges van tenminste vier deelnemende gemeenten kunnen met redenen omklede voorstellen aan alle gemeenten doen tot wijziging van de regeling.
2. Een wijziging van de regeling is tot stand gekomen wanneer ter vergadering van het algemeen bestuur blijkt dat de colleges van ten minste twee derde van de deelnemende gemeenten tot de wijziging hebben besloten.

Artikel 37 Opheffing

1. De regeling wordt opgeheven wanneer ter vergadering van het algemeen bestuur blijkt dat colleges van ten minste twee derde van de deelnemende gemeenten tot opheffing hebben besloten.
2. Ingeval van opheffing van de regeling besluit het algemeen bestuur tot liquidatie en stelt daarvoor de nodige regelen in het liquidatieplan. Hierbij kan van de bepalingen van de regeling worden afgeweken.
3. Het liquidatieplan wordt door het algemeen bestuur, de colleges van de deelnemende gemeenten gehoord, vastgesteld.
4. Het liquidatieplan voorziet in ieder geval in:
 - a. de verplichting van de deelnemende gemeenten tot deelneming in de financiële gevolgen van de beëindiging van de regeling;
 - b. de gevolgen die de opheffing heeft voor het personeel;
 - c. de gevolgen voor de door de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden en haar organen gevormde archieven.
5. Het dagelijks bestuur is belast met de uitvoering van de liquidatie.
6. Zo nodig blijven de organen van de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden in functie ook na het tijdstip van opheffing, totdat de liquidatie is voltooid.

HOOFDSTUK XIII GESCHILLEN

Artikel 38 Geschillen

1. Voordat over een geschil als bedoeld in artikel 28 van de Wet Gemeenschappelijke regelingen de beslissing van gedeputeerde staten wordt ingeroepen, legt het algemeen bestuur het geschil voor aan een daartoe door partijen in te stellen geschillencommissie.
2. De geschillencommissie bestaat uit vertegenwoordigers, aangewezen door elk der bij het geschil betrokken partijen, alsmede een door deze vertegenwoordigers aangewezen onafhankelijke voorzitter.
3. De geschillencommissie hoort de bij het geschil betrokken besturen.

4. De geschillencommissie brengt aan het algemeen bestuur advies uit over de mogelijkheden partijen tot overeenstemming te brengen.

HOOFDSTUK XIV SLOTBEPALINGEN

Artikel 39 Duur van de regeling

De regeling wordt aangegaan voor onbepaalde tijd.

Artikel 40 Inwerkingtreding

De wijzigingen die in deze regeling zijn opgenomen ten opzichte van de gemeenschappelijke regeling Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden treden in werking met ingang van 1 december 2015.

Artikel 41 Titel

De regeling wordt aangehaald als "Gemeenschappelijke regeling Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden 2015".

Titel/onderwerp: **Wensen en bedenkingen oprichting stichting Veilig Thuis Gelderland-Midden**

Raadsadviseur: P. Wielaard Telefoonnr: 3774836 petra.wielaard@arnhem.nl

Van:	College B&W	Ambtenaar:	Bepie Soetens
Portefeuillehouders:	A. Haga en M. Leisink	Telefoonnr:	377 3487
		E-mailadres:	bepie.soetens@arnhem.nl
Doel activiteit	De bespreking van het onderwerp geeft de raadskamer de gelegenheid om wensen en bedenkingen op het voorgenomen besluit van het Algemeen Bestuur van VGGM kenbaar te maken.		
Toelichting	Op 5 juli 2016 informeerde het college van B&W de raad per raadskamerbrief over het voorgenomen besluit om Veilig Thuis Gelderland-Midden in te richten als een zelfstandige stichting onder bestuur van de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM). Op grond van artikel 6 van de Gemeenschappelijke Regeling kan het Algemeen Bestuur van VGGM besluiten tot het oprichten van een stichting nadat de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten vooraf in de gelegenheid zijn gesteld om wensen en bedenkingen kenbaar te maken. Op 6 december 2016 informeerde het college van B&W de raad per raadskamerbrief over de uitnodiging van het Algemeen Bestuur VGGM Gelderland-Midden tot het kenbaar maken van wensen en bedenkingen onder toesturen van het ontwerpbesluit en conceptstatuten. Besluitvormingsproces: – januari 2017: kenbaar maken wensen en bedenkingen betrokken gemeenteraden.– februari 2017: besluitvorming door het college van B&W over de inhoudelijke en financiële consequenties.– 15 maart 2017: definitieve besluitvorming in het Algemeen Bestuur van VGGM. Raad van Toezicht De stichting kent het bestuur, de directeur, en de Raad van Toezicht. Het ledenaantal van de RvT wordt bepaald door het Algemeen Bestuur van VGGM. De meerderheid van de leden van de RvT bestaat uit door de colleges van B&W van de deelnemende gemeenten uit hun midden aangewezen leden. Ieder lid van de RvT heeft één stem. De rolverdeling tussen de RvT en het AB van VGGM wordt nog nader uitgewerkt en vastgelegd en maakt onderdeel uit van het besluitvormingsproces in het college van burgemeester en wethouders. Vertegenwoordiging gemeente Arnhem in bestuur VGGM • In het algemeen bestuur wordt Arnhem vertegenwoordigd door de burgemeester.• Het algemeen bestuur vergadert in gezamenlijkheid met de bestuurscommissie veiligheid en gezondheid. In deze commissie neemt behalve de burgemeester ook de wethouder volksgezondheid, mevrouw A. Haga, deel.• In het dagelijks bestuur wordt Arnhem vertegenwoordigd door de burgemeester en de wethouder Volksgezondheid, mevrouw A. Haga.		
Voorgesteld resultaat van de bespreking	Wensen of bedenkingen meegeven aan het college van B&W om namens de gemeenteraad over te brengen aan het Algemeen Bestuur van VGGM. Indien de raad beslist om wensen en bedenkingen kenbaar te maken dan kan in de vorm van moties tijdens de besluitvormende vergadering van 30 januari 2017.		

Spreekrecht publiek	Ja
Behandeladvies	Technische vragen dienen voorafgaand aan de bespreking te worden gesteld. U bent in de gelegenheid informatieve vragen te stellen aan insprekers en aan de portefeuillehouders. Na afronding van de informatieve fase wordt gestart met de meningsvormende fase. Deze fase bestaat uit twee termijnen: 1e termijn: fracties geven hun standpunt weer, te beginnen met de fracties die tegen het voorstel zijn of het voorstel willen wijzigen. Interrupties zijn toegestaan. 2e termijn: Na de reactie van de portefeuillehouders wordt de discussie gevoerd.
Bijlagen	
	Raadskamerbrief van 6 december 2016 'Wensen en bedenkingen oprichting stichting Veilig Thuis Gelderland-Midden.
	Brief van 11 november 2016 van het Algemeen Bestuur van VGGM aan de gemeenteraden
	Ontwerpbesluit van het Algemeen Bestuur van VGGM tot oprichting van de Stichting Veilig Thuis Gelderland-Midden.
	Conceptstatuten Stichting Veilig Thuis Gelderland-Midden.
	Raadskamerbrief van 5 juli 2016 'Organisatievorm Veilig Thuis Gelderland-Midden'
	Gemeenschappelijke regeling Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden 2015

Wensen en bedenkingen oprichting stichting Veilig Thuis Gelderland-Midden

Voor de gemeenteraadsvergadering d.d.: 30 januari 2017

Documentnummer: 2016.0.060.046 / 2016-11-00833

Portefeuillehouder: M. Leisink

Raadscommissie advies:

Aan de gemeenteraad,

16 januari 2017

Insprekers

Geen

Afspraken

Voor de besluitvormende vergadering van 30 januari aanstaande zal de griffie de wensen en bedenkingen van de overige betrokken gemeenteraden, voor zover deze bekend zijn, ter beschikking stellen. De portefeuillehouder is graag bereid om met de raad te spreken over Veilig Thuis. De griffie zal het onderwerp in overleg met de portefeuillehouder tijdens één van de komende Politieke Maandagen agenderen.

Moties

De fractie van de PvdA overweegt een motie ten aanzien van het respecteren van de zelfstandige bevoegdheid van de stichting. De fractie van de VVD overweegt een motie met betrekking tot de samenstelling van de Raad van Toezicht. De fracties van D66, ChristenUnie en GroenLinks steunen het idee en wachten het initiatief van de VVD af. De fractie van Arnhem Centraal neemt het indienen van een motie in beraad.

Conclusie

De fracties van de Arnhemse Ouderen Partij en Partij voor de Dieren waren niet aanwezig tijdens deze raadskamerbehandeling.

De voorzitter concludeert dat de informatieve en meningsvormende fase is afgerond. Eventuele wensen en bedenkingen kunnen in de vorm van een motie ingebracht worden tijdens de besluitvormende vergadering van 30 januari 2017.

De raadsadviseur,

P. Wielaard

De voorzitter,

M. Louwers

De gemeenteraad van Arnhem ter vergadering bijeen op 30 januari 2017 ter bespreking van agendapunt 'Wensen en bedenkingen oprichting stichting Veilig Thuis Gelderland-Midden'

Motie 'meeste toezicht'

Constaterende dat:

1. Arnhem financieel de grootste aandeelhouder van de stichting zal zijn;
2. Arnhem daardoor ook het meeste risico loopt;
3. De meerderheid van de leden van de, nog op te richten, Raad van Toezicht bestaat uit door de colleges van burgemeester en wethouders van de deelnemende gemeenten uit hun midden aangewezen leden;
4. De grootste aandeelhouder ook de grootste invloed/inspraak zou moeten hebben;
5. Het vreemd zou zijn als Arnhem geen inbreng zou hebben via een zetel in de Raad van Toezicht

Verzoekt het college:

1. In de regeling af te dwingen dat Arnhem tenminste een lid voor de Raad van Toezicht afvaardigt.

En gaat over tot de orde van de dag.

VVD Arnhem

CJM Kalthoff

Arnhem Centraal

L Manders

VEPWORPEN

Voor **14** Motie "Meeste toezicht" (17M02)

Tegen **24**

D66

0 8

Andeweg

Kemperman

Loor

de Vroome

Venhoek

Güven

Kaatee

Hamersveld

4 0

Combée

Kalthoff

van der Zee

Kelderman

2 0

Manders

van der Laak

Totaal
38

SP

8 0

J. Elfrink

van Geffen

Kusters

Lenting

Lunter

van Sprang

Çetintas

Noordzij

GROENLINKS 0 4

Bouwkamp

de Groot

Peters

Coenders

ChristenUnie 0 2

Plieger-Bos

Becker

0 0

PvdA

0 5

Louwers

de Vries

A-Kum

Greving

Aylward-Straatsma

0 3

Karssenbergh

Montfrooy

van Dillen-Koorn

0 1

Bal

0 1

de Groot

Politieke Maandag (b)

Dossiernummer	124
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	30 januari 2017
Agendapunt	3.6
Omschrijving	Actualiseren Gemeenschappelijke regeling ODRA
Organisatieonderdeel	Cluster beleid en regie
Steller	Leo den Uil
Portefeuillehouder	Geert Ritsema
Fatale termijn	1 januari 0001
Behandelresultaat	

Geagendeerd	Vergaderdatum
College Burgemeester en Wethouders	20 december 2016
Politieke Maandag (i/m)	16 januari 2017
Politieke Maandag (b)	30 januari 2017

Aan de gemeenteraad

Documentnummer **2016.0.061.509**

Zaaknummer **2016-08-00865**

ONDERWERP: Actualiseren GR ODRA

Voorstel

Het college van B&W toestemming te geven voor het wijzigen van de Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Regio Arnhem (GR ODRA).

Inleiding

Het Algemeen Bestuur van ODRA stelt voor om de huidige gemeenschappelijke regeling te wijzigen. Dit is een bevoegdheid van de colleges van de deelnemende partners, waarbij op grond van artikel 51, tweede en derde lid van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) toestemming van de gemeenteraad nodig is. Op grond van de Wgr kan de raad deze toestemming slechts onthouden wegens strijd met het recht of het algemeen belang.

Er zijn drie aanleidingen om de GR ODRA te wijzigen.

- De Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) is gewijzigd. Dit betekent dat de huidige GR ODRA niet meer op alle punten aan de Wgr voldoet. De voorgestelde actualisatie repareert deze tekortkoming. De belangrijkste wijzigingen zijn veranderde bevoegdheden van het Algemeen en Dagelijks Bestuur (AB en DB) en een wijziging van de termijnen voor behandeling van jaarrekening en begroting, zodat de gemeenteraden meer ruimte krijgen voor sturing.
- De verhoudingen van de inbreng van de deelnemende gemeenten en provincie zijn gewijzigd. De stemverhouding in het AB is gekoppeld aan de inbreng van de partners en wordt in de nieuwe GR aangepast aan de actuele situatie.
- Enkele taken van de inmiddels opgeheven Milieusamenwerking Regio Arnhem overgeheveld naar ODRA. De GR wordt gewijzigd om dit mogelijk te maken.

Bij het actualiseren van de GR heeft het bestuur er voor gekozen ook enkele praktische zaken beter te regelen. Voorgesteld wordt de mogelijkheid te bieden voor het 'actualiseren' van de begroting. Een budgetneutrale actualisatie kan dan door het AB bekrachtigd worden; met een begrotingswijziging zal nog steeds door alle afzonderlijke gemeenteraden moeten worden ingestemd. Ook biedt de nieuwe GR de mogelijkheid voor het instellen van bestemmingsreserves.

Over enkele jaren zal de nieuwe Omgevingswet in werking treden. Hiermee zal ook de werkwijze van vergunningverlening en handhaving veranderen. Dit heeft mogelijk gevolgen voor het werkpakket dat Arnhem bij ODRA heeft ondergebracht.

Beoogd effect

De geactualiseerde GR vormt de juridische basis voor een effectieve en efficiënte uitvoering van de aan ODRA gedelegeerde taken.

Argumenten

1.1 Aanpassing is wettelijk verplicht

Aanpassing van de huidige GR ODRA is noodzakelijk om de regeling te laten voldoen aan de eisen die de gewijzigde Wgr stelt op het gebied van de genoemde bestuursbevoegdheden en termijnen.

1.2 Aanpassing van de stemverhoudingen brengt deze weer in lijn met de inbreng van de partners

Voor Arnhem betekent dit één stem meer; van 21 naar 22 van de 100 stemmen.

1.3 De voorgelegde versie is met alle partners ambtelijk besproken en vastgesteld in AB

Het is essentieel dat alle betrokken partners kunnen instemmen met de GR. De voorgelegde versie is dan ook met alle deelnemende partners van ODRA ambtelijk voorgesproken en vastgesteld in het AB.

1.4 De mogelijkheid van actualisatie van de begroting vermindert de administratieve lasten

In de nieuwe GR wordt onderscheid gemaakt tussen actualisatie van de begroting en wijziging van de begroting. Een actualisatie betreft het wanneer de voorgestelde wijziging voor de deelnemers budgetneutraal is en geen nieuwe uitgangspunten bevat. Doordat een actualisatie in het AB kan worden vastgesteld en niet door de afzonderlijke gemeenteraden scheelt dit veel administratieve lasten.

1.5 Toestemming gemeenteraad is nodig

Op grond van artikel 51, tweede en derde lid van de Wgr gaat het college van B&W niet over tot het wijzigen van een gemeenschappelijke regeling dan na verkregen toestemming van de raad. De toestemming kan slechts door de raad worden onthouden wegens strijd met het recht of het algemeen belang. Indien de raad deze toestemming geeft, wordt het college geacht een definitief besluit te hebben genomen.

Kanttekeningen

1.1 Stemverhouding is geen 1 op 1 vertaling van de inbreng

Net als in de huidige GR is in de geactualiseerde versie gekozen voor een gestaffelde stemverhouding in het AB. Hierdoor heeft Arnhem wel de meeste stemmen (22%), maar krijgen gemeenten met een (veel) kleinere inbreng toch relatief veel stemmen. Dit is een bewuste keuze om ook de weinig inbrengende gemeenten een substantiële invloed te geven.

Financiën

Het voorstel heeft geen financiële gevolgen.

Uitvoering

Op grond van de Wgr heeft het college van B&W toestemming nodig van de gemeenteraad voordat het college tot de wijziging mag besluiten. Als uw raad deze toestemming verleent wordt het college geacht met

deze nota een definitief besluit te hebben genomen. Wordt de toestemming onthouden, dan heeft deze definitieve besluitvorming niet plaatsgevonden.

Na instemming door een aantal partners van ODRA is onlangs de vereiste meerderheid van stemmen bereikt voor het wijzigen van de GR. Op 5 oktober 2016 is de nieuwe GR in werking getreden. Het Arnhemse besluit zal worden medegedeeld aan het Algemeen bestuur van ODRA.

Communicatie

N.v.t.

Bijlagen

Stukken voor gemeenteraad

- Voorstel nieuwe GR ODRA
- Huidige GR ODRA
- Toelichting op de wijzigingen

Ter inzage stukken voor gemeenteraad

n.v.t.

Besluit van

[Redacted]

Documentnummer

2016.0.061.509

Zaaknummer

2016-08-00865

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 20 december 2016, Cluster B&R nummer: 2016.0.061.508;

gelet op artikel 51 van de Wet gemeenschappelijke regelingen;

besluit:

het college van burgemeester en wethouders toestemming te geven voor het wijzigen van de Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Regio Arnhem (GR ODRA).

De griffier,

De voorzitter,

Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Regio Arnhem

Regeling op grond van artikel 51, eerste lid, van de Wet gemeenschappelijke regelingen

Versie 25 augustus 2015

De colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Rijnwaarden, Westervoort en Zevenaar en het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland, hierna te noemen de deelnemers, ieder voor zover het hun bevoegdheden betreft;

Overwegingen:

De deelnemers oefenen bevoegdheden uit op grond van onder andere de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo), waaronder bevoegdheden tot het beslissen op aanvragen om omgevingsvergunningen, het houden van toezicht en het beslissen over bestuursrechtelijke handhaving van wettelijke voorschriften.

De minister van VROM heeft aangedrongen op de vorming van uitvoeringsdiensten op regionale schaal en de provincie verzocht een proces te organiseren waarin dat gestalte krijgt.

Naar aanleiding daarvan hebben de colleges van alle Gelderse gemeenten en het college van Gedeputeerde Staten op 3 november 2009 een intentieverklaring ondertekend. In die intentieverklaring zijn als uitgangspunten opgenomen:

- dat de op te richten omgevingsdiensten de vorm van een openbaar lichaam op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen krijgen;
- dat de omgevingsdiensten zelf geen beleidstaken uitvoeren en dat de bestuurlijke bevoegdheden door de bevoegde gezagen zelf moeten worden uitgevoerd;
- dat voor wat de omvang van het werkterrein van de omgevingsdiensten betreft de samenwerking wordt gebaseerd op de bestaande regionale samenwerkingsverbanden in Gelderland (de Gelderse maat).

De deelnemers hebben in het licht van de Intentieverklaring gezamenlijk besloten tot oprichting van een omgevingsdienst (regionale uitvoeringsdienst) die de juridische vorm heeft van een openbaar lichaam in de zin van de Wet gemeenschappelijke regelingen. Deze omgevingsdienst is onderdeel van een stelsel van uitvoeringsdiensten in de provincie Gelderland, waarbij bepaalde taken op bovenregionale schaal kunnen worden belegd.

De Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Regio Arnhem is in werking getreden op 14 november 2012.

De gemeenteraden en Provinciale Staten van de deelnemers hebben toestemming verleend als bedoeld in artikel 51, tweede lid, van de Wet gemeenschappelijke regelingen;

Gelet op:

Het bepaalde in de Wet gemeenschappelijke regelingen, de Provinciewet en de Gemeentewet;

Besluiten:

De Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Regio Arnhem te wijzigen;

Hoofdstuk 1. Algemene bepalingen

Artikel 1. Begripsomschrijvingen

1. In deze regeling wordt verstaan onder:
 - a. actualisatie van de begroting: hierna is sprake als het Algemeen Bestuur de begroting budget neutraal vaststelt. Er mag wel sprake zijn van aanpassingen in de programma's of

- andere aanpassingen mits er niet sprake is van wijziging in de bijdrage van de deelnemers of van nieuwe uitgangspunten die nog niet eerder onder de aandacht zijn gebracht van Raden en Staten;
- b. basistaken: taken bedoeld in versie 2.3 van het Basistakenpakket regionale uitvoeringsorganisaties omgevingsrecht zoals vastgesteld door de minister van Infrastructuur en Milieu op 25 mei 2011;
 - c. bovenregionale taken: taken die ten behoeve van de deelnemers en van deelnemers aan andere regionale uitvoeringsdiensten worden verricht, niet zijnde complexe taken;
 - d. burgemeester en wethouders: de colleges van burgemeester en wethouders van de deelnemende gemeenten;
 - e. complexe taken: basistaken ten aanzien van
 - o inrichtingen die worden ingedeeld in milieucategorie 4.2 en hoger als bedoeld in de VNG-uitgave Bedrijven en milieuzonering, editie 2009;
 - o inrichtingen waartoe een gpbv-installatie behoort als bedoeld in artikel 1.1, derde lid, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht; of
 - o inrichtingen die vallen onder het Besluit risico's zware ongevallen 1999.
 - f. deelnemers: de bestuursorganen die deze regeling hebben vastgesteld;
 - g. directeur: directeur van het openbaar lichaam;
 - h. Gedeputeerde Staten: Gedeputeerde Staten van Gelderland;
 - i. gemeenteraden: de raden van de deelnemende gemeenten;
 - j. openbaar lichaam: het openbaar lichaam Omgevingsdienst Regio Arnhem;
 - k. Provinciale Staten: Provinciale Staten van Gelderland;
 - l. regeling: de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Regio Arnhem;
 - m. Wet: Wet gemeenschappelijke regelingen;
 - n. wijziging van de begroting: er is sprake van een wijziging van de begroting op het moment dat het Algemeen Bestuur wijzigingen door voert die niet budget neutraal zijn en dit in de begroting opneemt. Het moet gaan om items die niet eerder aan de orde zijn geweest in de begroting en om die reden ook nog niet onder de aandacht zijn gebracht bij de gemeenteraden en Provinciale Staten.
2. Onder openbaar lichaam worden tevens de organen en de medewerkers van het openbaar lichaam verstaan.
 3. Onder deelnemers worden tevens begrepen de rechtspersonen waarvan deelnemers bestuursorgaan zijn.

Artikel 2. Belang

De regeling is ingesteld ter gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers ter zake van vergunningverlening, toezicht, handhaving en advisering in het kader van het omgevingsrecht. Onder de belangen van de deelnemers wordt tevens begrepen het belang van een goede samenwerking tussen de omgevingsdiensten in Gelderland.

Artikel 3. Openbaar lichaam

1. Er is een openbaar lichaam, genaamd Omgevingsdienst Regio Arnhem, afgekort ODRA.
2. Het openbaar lichaam is statutair gevestigd in Arnhem. De statutaire vestigingsplaats is niet per definitie de feitelijke vestigingsplaats.
3. Het bestuur van het openbaar lichaam bestaat uit een algemeen bestuur, een dagelijks bestuur en een voorzitter.

Hoofdstuk 2. Taken, bevoegdheden en bijdragen

Artikel 4. Basistaken

1. Ter behartiging van het belang genoemd in artikel 2 brengen de deelnemers de uitvoering van de basistaken onder bij het openbaar lichaam.
2. Tot de basistaken kunnen behoren coördinerende, adviserende en ondersteunende taken ten behoeve van de basistaken.
3. Over het uitvoeren van de basistaken worden afzonderlijke overeenkomsten gesloten tussen een deelnemer en het openbaar lichaam.

Artikel 5. Overige taken in het omgevingsrecht

1. Ter behartiging van het belang genoemd in artikel 2 kunnen de deelnemers de uitvoering van overige taken in het omgevingsrecht onderbrengen bij het openbaar lichaam.
2. Overige taken zijn in ieder geval de Wabo-taken voor zover niet behorend tot de in artikel 4 genoemde basistaken, taken betreffende de Huisvestingswet, de Leegstandswet, de Algemene Plaatselijke Verordening dan wel de daarvoor in de plaats getreden regelgeving.
3. Tot de taken bedoeld in de eerste twee leden kunnen in ieder geval behoren coördinerende, adviserende en ondersteunende taken in verband met die taken.
4. Het besluit van een deelnemer tot deelname aan de regeling bevat een opgave van de taken bedoeld in het eerste lid.
5. Over het uitvoeren van de taken bedoeld in het eerste lid worden afzonderlijke overeenkomsten gesloten tussen een deelnemer en het openbaar lichaam.

Artikel 6. Incidentele taken

1. Op verzoek van een deelnemer voert het openbaar lichaam incidentele taken op het gebied van het omgevingsrecht uit.
2. Over de uitvoering van de taken worden afzonderlijke overeenkomsten gesloten tussen de deelnemer en het openbaar lichaam.

Artikel 7. Bovenregionale taken en complexe taken

1. Het openbaar lichaam is gehouden bovenregionale taken en complexe taken die niet kunnen worden uitgevoerd door het openbaar lichaam in overeenstemming met de KPMG Kwaliteitscriteria, versie 2.1, te laten uitvoeren door andere regionale uitvoeringsdiensten in Gelderland die de taken aan zich hebben getrokken.
2. Het openbaar lichaam is gehouden bovenregionale taken en complexe taken die het openbaar lichaam aan zich heeft getrokken, uit te voeren voor andere regionale uitvoeringsdiensten in Gelderland.
3. De taken worden uitgevoerd tegen vergoeding van de tussen de regionale uitvoeringsdiensten overeen gekomen kosten.
4. Over de uitvoering van bovenregionale en complexe taken kunnen overeenkomsten worden gesloten tussen het openbaar lichaam en andere uitvoeringsdiensten in Gelderland.
5. Over de uitvoering van complexe taken en bovenregionale taken kunnen daarvoor in het bijzonder aangewezen gevallen samenwerkingsovereenkomsten worden gesloten tussen een regionale uitvoeringsdienst en andere publiekrechtelijke rechtspersonen.

Artikel 8. Bevoegdheden

1. De deelnemers dragen geen publiekrechtelijke bevoegdheden over aan het openbaar lichaam.
2. De deelnemers beslissen ieder afzonderlijk over de verlening van mandaat, volmacht en machtiging aan het openbaar lichaam, waarbij zoveel mogelijk uniformiteit wordt nagestreefd.

Artikel 9. Beperking privaatrechtelijke bevoegdheden

Het openbaar lichaam is behoudens instemming van de deelnemers niet bevoegd tot:

- a. het vestigen van opstal-, pand- en hypotheekrechten;
- b. het afgeven van garanties of andere waarborgen;
- c. het in erfpacht aannemen of uitgeven van roerende of onroerende zaken;
- d. het in eigendom aannemen of uitgeven van onroerende zaken;
- e. het oprichten van en het deelnemen in een rechtspersoon;
- f. commerciële dienstverlening aan private partijen.

Artikel 10. Bijdragen

1. De deelnemers dragen bij aan de kosten van het openbaar lichaam naar rato van de bij het openbaar lichaam ondergebrachte taken als bedoeld in artikel 4 en artikel 5. In de eerste vier jaren, te rekenen vanaf 2013, is de bijdrage van een deelnemer gerelateerd aan de omvang in

2012 van de door hem bij de omgevingsdienst ondergebrachte taken, gecorrigeerd voor de decentralisatie per 1 januari 2014 (vvgb-decentralisatie).

2. Daarenboven vergoedt elke deelnemer de kosten voor het uitvoeren van taken als bedoeld in artikel 6.
3. De deelnemers dragen er steeds zorg voor dat het openbaar lichaam te allen tijde over voldoende middelen beschikt om aan al zijn verplichtingen jegens derden te voldoen. Een eventuele noodzakelijke bijdrage vindt plaats naar rato van de stemverhouding.
4. De deelnemers betalen de bijdragen als bedoeld in het eerste lid per kwartaal vooruit, te weten vijftienvijf procent van de verschuldigde bijdrage.

Hoofdstuk 3. Algemeen Bestuur

Artikel 11. Samenstelling en stemverhouding

1. Het Algemeen Bestuur bestaat uit 12 personen, waaronder de voorzitter.
2. Elke deelnemer wijst uit zijn midden een lid van het Algemeen Bestuur aan.
3. Elke deelnemer wijst uit zijn midden een plaatsvervangend lid van het Algemeen Bestuur aan.
4. De leden van het Algemeen Bestuur hebben het volgende aantal stemmen:

Deelnemer	Aantal stemmen
Arnhem	22
Provincie Gelderland	16
Doesburg	3
Duiven	3
Lingewaard	16
Overbetuwe	8
Renkum	12
Rheden	8
Rozendaal	3
Rijnwaarden	3
Westervoort	3
Zevenaar	3

5. Besluiten worden genomen met minimaal 51 stemmen, uitgebracht door minimaal 5 leden, tenzij de wet of de regeling anders bepalen.

Artikel 12. Aanwijzing, schorsing en ontslag leden Algemeen Bestuur

Vervallen.

1. Als tussentijds een vacature in het Algemeen Bestuur ontstaat, wijst de deelnemer in zijn eerstvolgende vergadering of ten spoedigste daarna een nieuw lid aan.
2. Een lid van het Algemeen Bestuur kan door de deelnemer die hem heeft aangewezen ontslag worden verleend of worden geschorst als dit lid het vertrouwen van die deelnemer niet meer bezit. Het ontslag gaat onmiddellijk in.
3. Van elke aanwijzing, schorsing of ontslag geeft de deelnemer die het aangaat terstond kennis aan de voorzitter.
4. Een lid van het Algemeen Bestuur kan ontslag nemen. Hij stelt de voorzitter en de deelnemer die hem heeft aangewezen hiervan tijdig op de hoogte. Het ontslag gaat in zodra in opvolging is voorzien.
5. Het lidmaatschap van het Algemeen Bestuur eindigt van rechtswege zodra het lid geen lid meer is van de deelnemer die hem heeft aangewezen of zodra de deelnemer die hem heeft aangewezen uittreedt.
6. Het eerste tot en met het vijfde lid zijn van overeenkomstige toepassing op plaatsvervangende leden.

Artikel 13. Werkwijze

1. Het Algemeen Bestuur vergadert zo dikwijls als de voorzitter dat nodig oordeelt of twee leden van het Algemeen Bestuur daarom verzoeken, alsmede indien het Dagelijks Bestuur daarom verzoekt, doch ten minste twee maal per jaar.
2. In de vergadering van het Algemeen Bestuur kan slechts worden beraadslaagd en besloten als ten minste de helft van de leden aanwezig is.
3. Indien het vereiste aantal leden niet aanwezig is, schrijft de voorzitter een nieuwe vergadering uit waarop het tweede lid en artikel 11, vijfde lid, niet van toepassing zijn. Tussen de twee vergaderingen zit minimaal een werkdag.
4. In een vergadering als bedoeld in het derde lid is artikel 11, vijfde lid, van toepassing op besluiten over andere aangelegenheden dan die waarvoor de oorspronkelijke vergadering was belegd.
5. Het Algemeen Bestuur stelt een reglement van orde vast voor zijn vergaderingen en andere werkzaamheden.

Artikel 14. Bevoegdheden

1. Het Algemeen Bestuur stelt de begroting en de jaarrekening vast.
2. Het Algemeen Bestuur kan bevoegdheden overdragen aan het Dagelijks Bestuur met uitzondering van de bevoegdheden tot het vaststellen van de begroting en wijziging en actualisatie daarvan en de vaststelling van de jaarrekening.
3. Het Algemeen Bestuur kan instructies geven voor de werkwijze van het Dagelijks Bestuur.
4. Het Algemeen Bestuur beslist over alle andere aangelegenheden waarvoor de bevoegdheid niet op grond van de Wet of deze regeling aan het Dagelijks Bestuur of aan de voorzitter toekomt.

Hoofdstuk 4. Dagelijks Bestuur

Artikel 15. Samenstelling en stemverhouding

1. Het Dagelijks Bestuur bestaat naast de voorzitter uit vier andere leden.
2. De aanwijzing van de leden van het Dagelijks Bestuur geschiedt op basis van gezamenlijke voordrachten van de leden van het Algemeen Bestuur die zijn aangewezen door:
 - burgemeester en wethouders van Duiven, Rijnwaarden, Westervoort en Zevenaar;
 - burgemeester en wethouders van Doesburg, Renkum, Rheden en Rozendaal;
 - burgemeester en wethouders van Lingewaard en Overbetuwe;
 - burgemeester en wethouders van Arnhem;
 - Gedeputeerde Staten.
3. In afwijking van het tweede lid doet de deelnemer of de groep van deelnemers als bedoeld in het tweede lid waaruit de voorzitter afkomstig is geen voordracht.
4. De leden van het Dagelijks Bestuur hebben ieder een stem. Ingeval van het staken van de uitgebrachte stemmen is de stem van de voorzitter beslissend.

Artikel 16. Aanwijzing, schorsing en ontslag leden Dagelijks Bestuur

1. Het Algemeen Bestuur wijst uit zijn midden de andere leden van het Dagelijks Bestuur als bedoeld in artikel 15, eerste lid, aan.
2. Het lidmaatschap van het Dagelijks Bestuur eindigt zodra het lidmaatschap van het Algemeen Bestuur eindigt of wanneer een ontslag uit het Dagelijks Bestuur ingaat.
3. Als tussentijds een vacature in het Dagelijks Bestuur ontstaat, wijst het Algemeen Bestuur in zijn eerstvolgende vergadering of ten spoedigste daarna een nieuw lid aan.
4. Een lid van het Dagelijks Bestuur, niet zijnde de voorzitter, kan te allen tijden ontslag nemen. Hij doet daarvan schriftelijk mededeling aan het Algemeen Bestuur. Het ontslag gaat in zodra in opvolging is voorzien.
5. Het Algemeen Bestuur kan een lid van het Dagelijks Bestuur, niet zijnde de voorzitter, ontslag verlenen of schorsen als dat lid het vertrouwen van het Algemeen Bestuur niet meer bezit. Het ontslag gaat onmiddellijk in.

Artikel 17. Werkwijze

1. Het Dagelijks Bestuur vergadert zo dikwijls als de voorzitter dit nodig oordeelt of een lid van het Dagelijks Bestuur hierom verzoekt.
2. Het Dagelijks Bestuur stelt een reglement van orde vast voor zijn vergaderingen.
3. In de vergadering van het Dagelijks Bestuur kan slechts worden beraadslaagd en besloten als meer dan de helft van de leden aanwezig is.
4. Indien het vereiste aantal leden niet aanwezig is, schrijft de voorzitter een nieuwe vergadering uit waarop het derde lid niet van toepassing is. Tussen de twee vergaderingen zit minimaal een werkdag.
5. In een vergadering als bedoeld in het derde lid kan alleen worden beraadslaagd en besloten over andere aangelegenheden dan die waarvoor de oorspronkelijke vergadering was belegd indien meer dan de helft van de leden aanwezig is.
6. De vergaderingen van het Dagelijks Bestuur zijn niet openbaar.

Artikel 18. Bevoegdheden

1. Het Dagelijks Bestuur is belast met en bevoegd tot het voeren van het Dagelijks Bestuur, waaronder in ieder geval wordt verstaan:
 - a. het voorbereiden van al hetgeen aan het Algemeen Bestuur ter beraadslaging en besluitvorming wordt voorgelegd;
 - b. het uitvoeren van de besluiten van het Algemeen Bestuur;
 - c. het voorstaan van de belangen van de regeling en het openbaar lichaam bij andere overheden, instellingen en diensten waarmee, of personen met wie contact met het Dagelijks Bestuur van belang is;
 - d. het beheer van activa en passiva van het openbaar lichaam;
 - e. het nemen van alle conservatoire maatregelen, zowel in als buiten rechte, en het doen van alles wat nodig is ter voorkoming van verjaring en verlies van recht en bezit;
2. Het Dagelijks Bestuur bepaalt de wijze waarop de directeur bij verhindering of ontstentenis wordt vervangen.
3. Het Dagelijks Bestuur stelt voor de directeur een instructie vast die ten minste de taken van de directeuren de aansturing van het personeel betreft.
4. Het Dagelijks Bestuur benoemt, schorst en ontslaat het personeel, waaronder begrepen de directeur. Onder benoeming van personeel wordt tevens verstaan de tewerkstelling op grond van een arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht.
5. Het Dagelijks Bestuur stelt een regeling vast omtrent de ambtelijke organisatie van het openbaar lichaam, alsmede de rechtspositieregelingen voor de directeur en het overige personeel.
6. Het Dagelijks Bestuur is bevoegd tot het aangaan van privaatrechtelijke overeenkomsten met uitzondering van privaatrechtelijke handelingen als bedoeld in artikel 55a van de Wet en artikel 9 van de regeling.
7. Het Dagelijks Bestuur is bevoegd tot het voeren van rechtsgedingen namens de regeling, tenzij het Algemeen Bestuur in bepaalde gevallen anders beslist.

Hoofdstuk 5. Voorzitter

Artikel 19. Voorzitter

1. Het Algemeen Bestuur wijst uit zijn midden de voorzitter aan.
2. Het Algemeen Bestuur wijst uit zijn midden een plaatsvervangend voorzitter aan die de voorzitter vervangt bij diens verhindering of ontstentenis.
3. Op voordracht van ten minste drie leden kan het Algemeen Bestuur de voorzitter uit zijn functie als voorzitter zetten.
4. De voorzitter kan te allen tijde ontslag nemen. Hij doet daarvan schriftelijk mededeling aan het Algemeen Bestuur. Het ontslag gaat in zodra in opvolging is voorzien.
5. Als tussentijds de functie van de voorzitter vacant wordt, wijst het Algemeen Bestuur in zijn eerstvolgende vergadering of ten spoedigste daarna de nieuwe voorzitter aan.
6. De voorzitter is lid van het Algemeen Bestuur en het Dagelijks Bestuur.

Artikel 20. Bevoegdheden

1. De voorzitter is belast met de leiding van de vergaderingen van het Algemeen Bestuur en het Dagelijks Bestuur.
2. De voorzitter en de secretaris ondertekenen gezamenlijk de stukken die van het Algemeen Bestuur en het Dagelijks Bestuur uitgaan.
3. De voorzitter vertegenwoordigt het openbaar lichaam in en buiten rechte. Hij kan de vertegenwoordiging opdragen aan een door hem aan te wijzen gemachtigde.

Artikel 21. Samenwerking tussen uitvoeringsdiensten

1. De voorzitter voert geregeld overleg met de voorzitters van de Dagelijkse Besturen van de andere regionale uitvoeringsdiensten in Gelderland. Het overleg heeft als doel het bevorderen van een goede samenwerking tussen de uitvoeringsdiensten.
2. De voorzitters wijzen uit hun midden een voorzitter van het overleg aan.
3. Het overleg doet zo nodig voorstellen aan de deelnemers voor de programmering van bovenregionale taken.

Hoofdstuk 6. Informatie en verantwoording

Artikel 22. Dagelijks Bestuur en voorzitter ten opzichte van het Algemeen Bestuur

1. De leden van het Dagelijks Bestuur zijn tezamen en ieder afzonderlijk aan het Algemeen Bestuur verantwoording verschuldigd voor het door hen gevoerde bestuur.
2. Zij geven gevraagd en ongevraagd aan het Algemeen Bestuur alle inlichtingen die voor een juiste beoordeling van het door het Dagelijks Bestuur te voeren en gevoerde bestuur nodig is.
3. Zij geven tezamen en ieder afzonderlijk inlichtingen aan het Algemeen Bestuur wanneer dit bestuur of een of meer leden daarvan hierom verzoekt.

Artikel 23. Algemeen en Dagelijks Bestuur ten opzichte van de gemeenteraden en Provinciale Staten

1. Het Algemeen Bestuur, het Dagelijks Bestuur en de voorzitter geven aan de gemeenteraden en Provinciale Staten gevraagd en ongevraagd alle inlichtingen die voor een juiste beoordeling van het door het bestuur gevoerde en te voeren beleid nodig is.
2. Het Algemeen Bestuur, het Dagelijks Bestuur en de voorzitter verstrekken aan de gemeenteraden en Provinciale Staten alle inlichtingen die door een of meer leden van die gemeenteraden of Provinciale Staten worden verlangd.
3. Een lid van het Algemeen Bestuur geeft alle inlichtingen waarom is verzocht door een of meer leden van de gemeenteraad van de deelnemer die hem heeft aangewezen, respectievelijk een of meer leden van Provinciale Staten in het geval het lid is aangewezen door Gedeputeerde Staten. Hij is bovendien aan de gemeenteraad of Provinciale Staten verantwoording verschuldigd voor het door hem gevoerde bestuur.

Artikel 24. Leden Algemeen Bestuur ten opzichte van deelnemers

1. Een lid van het Algemeen Bestuur verschafft de deelnemer die hem als lid heeft aangewezen alle inlichtingen die door die deelnemer of door een of meer leden van die deelnemer worden verlangd.
2. Alvorens de gevraagde inlichtingen zoals bedoeld in het eerste lid te verstrekken, kan het lid zich daarover laten adviseren door het Dagelijks Bestuur.
3. Een lid van het Algemeen Bestuur is de deelnemer die hem als lid heeft aangewezen verantwoording verschuldigd voor het door hem in het Algemeen Bestuur gevoerde beleid op de in het reglement van orde voor de vergaderingen van die deelnemer aangegeven wijze.

Hoofdstuk 7. Directeur

Artikel 25. Directeur

1. De directeur is hoofd van de ambtelijke organisatie.
2. De directeur is ambtelijk secretaris van het Algemeen Bestuur en het Dagelijks Bestuur en staat het Algemeen Bestuur, het Dagelijks Bestuur en de voorzitter bij de uitoefening van hun taak terzijde.
3. De directeur is tijdens de vergadering van het Algemeen Bestuur en het Dagelijks Bestuur aanwezig.
4. De directeur ondertekent als ambtelijk secretaris mede de stukken die van het Algemeen Bestuur en het Dagelijks Bestuur uitgaan.

Artikel 26. Samenwerking tussen uitvoeringsdiensten

1. De directeur voert geregeld overleg met de directeuren van de andere regionale uitvoeringsdiensten in Gelderland. Het overleg heeft als doel het bevorderen van een goede samenwerking tussen de diensten.
2. De directeuren wijzen uit hun midden een voorzitter van het overleg aan.

Hoofdstuk 8. Vervallen

Artikel 27. Vervallen

Hoofdstuk 9. Financiële bepalingen

Artikel 28. Begrotingsprocedure

1. De vaststelling van de begroting door het Algemeen Bestuur, zoals bedoeld in artikel 58, eerste lid, van de Wet geschiedt niet eerder dan 8 weken nadat deze aan de raden en staten van de deelnemers is verzonden in het jaar voorafgaande aan dat waarvoor zij dient.
2. Onverminderd het bepaalde in artikel 59, eerste lid, van de Wet zorgt het Dagelijks Bestuur vóór 15 april van het jaar voorafgaande aan dat waarvoor zij dient voor de in dat lid bedoelde toezending van de ontwerpbegroting vergezeld van een behoorlijke toelichting.
3. In de begroting wordt het door elk van de deelnemers over het desbetreffende jaar verschuldigde bedrag opgenomen.
4. Het Dagelijks Bestuur houdt bij het opstellen van de ontwerpbegroting rekening met de door Provinciale Staten en de gemeenteraden opgestelde begrotingsrichtlijnen.
5. De ontwerpbegroting wordt door de deelnemers voor eenieder ter inzage gelegd en algemeen verkrijgbaar gesteld. Van de terinzagelegging en de verkrijgbaarstelling wordt openbaar kennis gegeven.
6. Provinciale Staten en de gemeenteraden vergaderen niet eerder dan twee weken na de openbare kennisgeving over de ontwerpbegroting. Zij kunnen bij het Dagelijks Bestuur hun zienswijze over de ontwerpbegroting naar voren brengen. Het Dagelijks Bestuur voegt deze zienswijzen, voorzien van zijn reactie, toe aan de ontwerpbegroting zoals deze aan het Algemeen Bestuur wordt aangeboden.
7. Terstond na de vaststelling van de begroting zendt het Algemeen Bestuur de begroting aan Provinciale Staten en de gemeenteraden, die ter zake bij de minister hun zienswijze naar voren kunnen brengen.
8. Het Dagelijks Bestuur zendt de begroting binnen twee weken na de vaststelling, doch in ieder geval vóór 1 augustus van het jaar voorafgaande aan dat waarvoor de begroting dient, aan de minister.
9. Bij een actualisatie van de begroting wordt de begroting door het Algemeen Bestuur vastgesteld. Actualisaties worden ter informatie verstuurd naar de gemeenteraden en Provinciale Staten.
10. Het Algemeen Bestuur stelt vast of er sprake is van een wijziging of actualisering.
11. De leden 1 tot en met 8 zijn, met uitzondering van de daarin genoemde data, van overeenkomstige toepassing op besluiten tot wijziging van de begroting.

Artikel 29. Jaarrekening

1. De vaststelling van de jaarrekening als bedoeld in artikel 58, derde lid, van de Wet geschiedt vóór 1 juli volgend op het jaar waarop deze betrekking heeft.
2. Artikel 28 leden 2 en 7 van de regeling zijn van overeenkomstige toepassing.
3. Het Dagelijks Bestuur zendt de vastgestelde jaarrekening binnen twee weken na de vaststelling doch in ieder geval vóór 15 juli aan de minister.
4. Vaststelling van de rekening strekt het Dagelijks Bestuur tot decharge, behoudens later in rechte gebleken valsheid in geschrifte of andere onregelmatigheden.
5. In de rekening wordt het door elk van de deelnemers over het desbetreffende jaar werkelijk verschuldigde bedrag opgenomen.
6. Verrekening van het verschil tussen hetgeen op grond van artikel 10 van deze regeling is bepaald enerzijds en hetgeen op basis van de rekening is verschuldigd anderzijds vindt plaats zo spoedig mogelijk na de vaststelling van de rekening.

Artikel 30. Verdeling saldo

1. Een batig saldo van de begroting of jaarrekening wordt toegevoegd aan de Algemene reserve tot een maximum van 5% van de jaarlijkse exploitatielasten of € 500.000 en wel de laagste van deze twee.
2. Voor specifieke doeleinden kan het Algemeen Bestuur besluiten tot het instellen van een bestemmingsreserve.
3. Een uit te keren batig saldo wordt verdeeld naar rato van de stemverhouding.
4. Het Algemeen Bestuur beslist of een nadelig saldo in de jaarrekening:
 - a. geheel of gedeeltelijk ten laste van bestaande reserves zal worden gebracht; of
 - b. geheel of gedeeltelijk ten laste van de deelnemers zal worden gebracht naar rato van hun stemverhouding.
5. Het besluit, zoals bedoeld in het vierde lid, sub b, van dit artikel, behoeft 67 stemmen.

Hoofdstuk 10. Archief

Artikel 31. Zorg en beheer archief

1. Ten aanzien van de zorg voor de archiefbescheiden van het openbaar lichaam, alsmede ten aanzien van het toezicht op het beheer stelt het Algemeen Bestuur een archiefverordening vast.
2. De aan de uitvoering van het eerste lid verbonden kosten komen ten laste van het openbaar lichaam.
3. Voor de bewaring van de op grond van artikel 12 van de Archiefwet 1995 over te brengen archiefbescheiden wijst het Algemeen Bestuur een archiefbewaarplaats aan.
4. Het Dagelijks Bestuur is belast met de zorg als bedoeld in het eerste lid.

Hoofdstuk 11. Toetreding, uittreding, wijziging en opheffing

Artikel 32. Toetreding

1. De deelnemers zijn bevoegd te beslissen over toetreding van nieuwe deelnemers tot de regeling. Het Algemeen Bestuur wordt in de gelegenheid gesteld hierover zijn zienswijze bekend te maken.
2. De deelnemers regelen de voorwaarden voor toetreding.

Artikel 33. Uittreding

1. Een deelnemer kan uittreden uit de regeling na een daartoe strekkend besluit van de deelnemer, doch niet eerder dan na vijf jaar na de eerste inwerkingtreding van de regeling.
2. Het besluit tot uittreding wordt niet later genomen dan een jaar voorafgaand aan de datum waarop de uittreding plaatsvindt. Uittreding is slechts mogelijk met ingang van 1 januari.
3. Uittreding is slechts mogelijk onder de voorwaarde dat tussen het openbaar lichaam en de uittredende deelnemer voor de resterende financiële verplichtingen van de uittredende deelnemer een vaststellingsovereenkomst wordt gesloten.
4. De vaststellingsovereenkomst als bedoeld in het derde lid behoeft 67 stemmen.

5. Het Dagelijks Bestuur ziet toe op de uittreding en de vereffening van de financiële verplichtingen.

Artikel 34. Wijziging en opheffing

1. De regeling kan tussentijds worden gewijzigd of opgeheven. Een besluit hiertoe heeft 67 stemmen.
2. Deelnemers en het Algemeen Bestuur zijn bevoegd een wijziging in de regeling aan de deelnemers in overweging te geven via een daartoe strekkend voorstel. Het Dagelijks Bestuur zendt het voorstel van het Algemeen Bestuur toe aan de deelnemers.
3. Onder wijziging als bedoeld in het eerste lid wordt niet verstaan een wijziging van inbreng van een deelnemer, tenzij het Dagelijks Bestuur dit als een wijziging bestempelt of als sprake is van een of meer van de volgende situaties:
 - invloed op de continuïteit van de bedrijfsvoering of
 - invloed op het algemene bedrijfsbelang of
 - bij consequenties voor de stemverhouding van meer dan 1 staffel.Het Dagelijks Bestuur stelt voor de situaties als bedoeld in dit artikellid nadere spelregels op, welke ter kennisgeving aan het Algemeen Bestuur worden voorgelegd.
4. Het Dagelijks Bestuur stelt het Algemeen Bestuur in kennis van de situaties die niet als wijziging worden beschouwd als bedoeld in het derde lid.
5. Ingeval van opheffing van de regeling stelt het Algemeen Bestuur vooraf, na overleg met de deelnemers, een liquidatieplan vast waarin in ieder geval wordt aangegeven wat de gevolgen zijn die de beëindiging heeft voor het personeel en de wijze waarop het positieve of negatieve saldo van het openbaar lichaam over de deelnemers wordt verdeeld.
6. Het Dagelijks Bestuur is belast met de vereffening van de financiële verplichtingen.
7. De organen van de regeling blijven in functie totdat de liquidatie is voltooid.

Hoofdstuk 12. Klachten

Artikel 35. Klachtenregeling

Het Algemeen Bestuur stelt, met inachtneming van hoofdstuk 9, titel 9.1 van de Algemene wet bestuursrecht, een interne klachtenregeling vast.

Hoofdstuk 13. Slot- en overgangsbepalingen

Artikel 36. Vervallen

Artikel 37. Informatievoorziening

1. Het openbaar lichaam zorgt ervoor dat de deelnemers op ieder moment kunnen beschikken over informatie met betrekking tot de in hoofdstuk 2 van deze regeling genoemde taken waarvoor zij het bevoegde bestuursorgaan zijn.
2. Ten aanzien van de taken als bedoeld in hoofdstuk 2 van deze regeling geldt dat de wijze van benadering en ontsluiting van de op die taken betrekking hebbende informatie door het openbaar lichaam is afgestemd met die van de andere regionale uitvoeringsdiensten in Gelderland.

Artikel 38. Inwerkingtreding

1. De regeling treedt in werking een dag nadat deze op de voorgeschreven wijze bekend is gemaakt.
2. Gedeputeerde Staten dragen zorg voor de in artikel 53 van de Wet bedoelde toezending en publicatie.
3. Het eerste en tweede lid zijn van toepassing op besluiten tot wijziging, of opheffing van de regeling, alsmede op besluiten tot toetreding en uittreding.

Artikel 39. Duur van de regeling

De regeling wordt aangegaan voor onbepaalde tijd.

Artikel 40. Vervallen

Artikel 41. Citeertitel

Deze regeling kan worden aangehaald als: Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Regio Arnhem.

Nota van eerste wijziging van de Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Regio Arnhem

De colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Rijnwaarden, Westervoort en Zevenaar en het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland, hierna te noemen de deelnemers, ieder voor zover het hun bevoegdheden betreft;

Overwegende dat

- de Wet gemeenschappelijke regeling is gewijzigd. Deze gewijzigde wet is bij Koninklijk besluit in werking getreden per 1 januari 2015. Het is noodzakelijk om de Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Regio Arnhem vanwege deze wetswijziging op onderdelen aan te passen en aan te vullen en tevens enkele overige wijzigingen daarin mee te nemen;
- bij de gemeenten Arnhem, Lingewaard, Doesburg en Renkum is sprake van een wijziging van inbreng. Ook de VVGB-centralisatie per 1 januari 2014 heeft invloed gehad op de inbreng, doordat een deel van het takenpakket is verschoven van bevoegd gezag provincie naar gemeente. De gewijzigde inbreng heeft gevolgen voor de stemverhoudingen. In de onderhavige wijziging, waarvan bekend was dat deze dit jaar zou worden voorgelegd, is de gewijzigde stemverhouding meegenomen;
- Met oog op de incorporatie van de MRA in ODRA is de regeling zo aangepast dat de regeling mede de belangen van de MRA kan omvatten.

BESLUIT

Gelet op artikel 51 Wet gemeenschappelijke regelingen, de verkregen toestemming van de gemeenteraden en Provinciale Staten van de deelnemers,

de Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Regio Arnhem, in werking getreden op 12 november 2012, als volgt te wijzigen:

I

De Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Regio Arnhem wordt als volgt gewijzigd .

A

Artikel 1 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste lid wordt als volgt gewijzigd:
 - a. De onderdelen a tot en met l worden geletterd b tot en met k.
 - b. Voor onderdeel b wordt een onderdeel ingevoegd, luidende:
 - a. actualisatie van de begroting: hiervan is sprake als het Algemeen Bestuur de begroting budget-neutraal vaststelt. Er mag wel sprake zijn van aanpassingen in de programma's of andere aanpassingen mits er niet sprake is van wijziging in de bijdrage van de deelnemers of van nieuwe uitgangspunten die nog niet eerder onder de aandacht zijn gebracht van Raden en Staten;

- c. In onderdeel c worden de woorden 'in Gelderland' geschrapt.
- d. In onderdeel j wordt "Omgevingsdienst regio Arnhem" vervangen door:
Omgevingsdienst Regio Arnhem.
- e. In onderdeel l wordt "Omgevingsdienst regio Arnhem" vervangen door:
Omgevingsdienst Regio Arnhem.
- f. Onder vervanging van de punt door een komma wordt na onderdeel m een onderdeel ingevoegd, luidende:
 - n. wijziging van de begroting: er is sprake van een wijziging van de begroting op het moment dat het Algemeen Bestuur wijzigingen door voert die niet budget neutraal zijn en dit in de begroting opneemt. Het moet gaan om items die niet eerder aan de orde zijn geweest in de begroting en om die reden ook nog niet onder de aandacht zijn gebracht bij de gemeenteraden en Provinciale Staten.

B

In artikel 2 wordt de zinsnede "ter zake van vergunningverlening, toezicht en handhaving in het kader van" vervangen door: ter zake van vergunningverlening, toezicht, handhaving en advisering in het kader van.

C

In artikel 3 wordt in het eerste lid de zinsnede "genaamd openbaar lichaam Omgevingsdienst regio Arnhem.", vervangen door: genaamd Omgevingsdienst Regio Arnhem, afgekort ODRA.

D

Artikel 5 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid vervalt de zinsnede "bij het treffen van de regeling".
2. Na het eerste lid wordt onder vernummering van het tweede tot en met vierde lid tot derde tot en met vijfde lid een lid ingevoegd, luidende:
 2. Overige taken zijn in ieder geval de Wabo-taken voor zover niet behorend tot de in artikel 4 genoemde basistaken, taken betreffende de Huisvestingswet, de Leegstandwet, de Algemene Plaatselijke Verordening dan wel de daarvoor in de plaats getreden regelgeving.
3. In het derde lid wordt de zinsnede "Tot de taken bedoeld in het eerste lid kunnen behoren" vervangen door: Tot de taken bedoeld in de eerste twee leden kunnen in ieder geval behoren.

E

In artikel 7 wordt in het eerste lid "versie 2.0" vervangen door: versie 2.1.

F

In artikel 8 wordt voor de punt aan het slot van het tweede lid ingevoegd: , waarbij zoveel mogelijk uniformiteit wordt nagestreefd.

G

Artikel 10 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste lid wordt als volgt gewijzigd:
 - a. In het eerste lid wordt na de punt na artikel 5 een spatie ingevoegd;
 - b. Voor de punt aan het slot van het eerste lid wordt ingevoegd: , gecorrigeerd voor de decentralisatie per 1 januari 2014 (VVGB-decentralisatie).

H

Artikel 11 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste tot en met vierde lid wordt "algemeen bestuur" vervangen door: Algemeen Bestuur.
2. In het vierde lid wordt de opgenomen tabel zoals hieronder weergegeven

Deelnemer	Aantal stemmen
Arnhem	21
Provincie Gelderland	21
Doesburg	4
Duiven	4
Lingewaard	12
Overbetuwe	8
Renkum	4
Rheden	8
Rozendaal	2
Rijnwaarden	4
Westervoort	4
Zevenaar	8

als volgt vervangen:

Deelnemer	Aantal stemmen
Arnhem	22
Provincie Gelderland	16
Doesburg	3
Duiven	3
Lingewaard	16
Overbetuwe	8
Renkum	12
Rheden	8
Rozendaal	3
Rijnwaarden	3
Westervoort	3
Zevenaar	3

I

Artikel 12 wijzigt als volgt:

1. In het opschrift en de rest van het artikel wordt "algemeen bestuur" telkens vervangen door: Algemeen Bestuur.

2. Het eerste lid vervalt onder vernummering van het tweede tot en met zevende lid in eerste tot en met zesde lid.
3. In het zesde lid wordt "eerste tot en met zesde" vervangen door: eerste tot en met vijfde.

J

In artikel 13 wordt "algemeen bestuur" telkens vervangen door: Algemeen Bestuur.

K

Artikel 14 wijzigt als volgt:

1. In het artikel wordt "algemeen bestuur" telkens vervangen door: Algemeen Bestuur en wordt "dagelijks bestuur" telkens vervangen door: Dagelijks Bestuur.
2. Het tweede tot en met vijfde lid vervallen.
3. Na het eerste lid wordt een nieuw tweede lid ingevoegd luidende:
 2. Het Algemeen Bestuur kan bevoegdheden overdragen aan het Dagelijks Bestuur met uitzondering van de bevoegdheden tot het vaststellen van de begroting en wijziging daarvan en de vaststelling en actualisatie van de jaarrekening.
4. Het zesde lid wordt vernummerd naar derde lid.
5. Het zevende lid vervalt.
6. Het achtste lid wordt vernummerd naar vierde lid.

L

In artikel 15 wordt "dagelijks bestuur" telkens vervangen door: Dagelijks Bestuur en wordt "algemeen bestuur" vervangen door: Algemeen Bestuur.

M

Artikel 16 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het opschrift en de rest van het artikel wordt "dagelijks bestuur" telkens vervangen door: Dagelijks Bestuur en in het artikel wordt "algemeen bestuur" telkens vervangen door: Algemeen Bestuur.
2. Het eerste lid wijzigt als volgt:
 - a. de zinsnede "in zijn eerste vergadering na inwerkingtreding van deze regeling" vervalt;
 - b. de zinsnede "wijst uit zijn midden de leden van het Dagelijks Bestuur aan, met uitzondering van de voorzitter" wordt vervangen door: wijst uit zijn midden de andere leden van het Dagelijks Bestuur als bedoeld in artikel 15, eerste lid, aan.

N

Artikel 17 wijzigt als volgt:

1. In het tweede lid wordt "ten minste" vervangen door: meer dan.
2. In het vierde lid wordt "tweede lid" vervangen door: derde lid.

O

Artikel 18 wijzigt als volgt:

1. In het artikel wordt "dagelijks bestuur" telkens vervangen door: Dagelijks Bestuur.
2. In het eerste lid, onderdeel e, wordt "eigendom" vervangen door: bezit.
3. Het vierde lid vervalt, onder vernummering van het vijfde naar het vierde lid.
4. Het vierde lid wijzigt als volgt:
 - a. De zinsnede "met uitzondering van" wordt vervangen door: waaronder begrepen;
 - b. De zinsnede "die door het algemeen bestuur wordt benoemd" vervalt.
5. Na het vierde lid worden drie leden toegevoegd, luidende:
 5. Het Dagelijks Bestuur stelt een regeling vast omtrent de ambtelijke organisatie van het openbaar lichaam, alsmede de rechtspositieregelingen voor de directeur en het overige personeel.
 6. Het Dagelijks Bestuur is bevoegd tot het aangaan van privaatrechtelijke overeenkomsten met uitzondering van privaatrechtelijke handelingen als bedoeld in artikel 55a van de Wet en artikel 9 van de regeling.
 7. Het Dagelijks Bestuur is bevoegd tot het voeren van rechtsgedingen namens de regeling, tenzij het Algemeen Bestuur in bepaalde gevallen anders beslist.

P

Artikel 19 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het artikel wordt "algemeen bestuur" telkens vervangen door: Algemeen Bestuur.
2. In het eerste artikellid vervalt de zinsnede "in zijn eerste vergadering na inwerkingtreding van deze regeling".
3. Onder vernummering van het vierde en vijfde lid tot vijfde en zesde lid wordt na het derde lid een lid ingevoegd, luidende:
 4. De voorzitter kan te allen tijde ontslag nemen. Hij doet daarvan schriftelijk mededeling aan het Algemeen Bestuur. Het ontslag gaat in zodra in opvolging is voorzien.

Q

In artikel 20 wordt "algemeen bestuur" telkens vervangen door: Algemeen Bestuur, en "dagelijks bestuur" door: Dagelijks Bestuur.

R

Artikel 21 wijzigt als volgt:

1. In het eerste lid wordt "dagelijks bestuur" vervangen door: Dagelijks Bestuur.
2. Onder vernummering van het tweede naar het derde lid wordt na het eerste lid een lid ingevoegd, luidende:
 2. De voorzitters wijzen uit hun midden een voorzitter van het overleg aan.

S

In artikel 22, 23 en 24 wordt "algemeen bestuur" telkens vervangen door: Algemeen Bestuur en wordt "dagelijks bestuur" telkens vervangen door: Dagelijks Bestuur.

T

Artikel 25 wordt als volgt gewijzigd:

1. Na het eerste lid wordt, onder vernummering van het tweede in het derde lid, een lid ingevoegd, luidende:
 2. De directeur is ambtelijk secretaris van het Algemeen Bestuur en het Dagelijks Bestuur en staat het Algemeen Bestuur, het Dagelijks Bestuur en de voorzitter bij de uitoefening van hun taak terzijde.
2. In het derde lid wordt "algemeen bestuur" vervangen door: Algemeen Bestuur en "dagelijks bestuur" door: Dagelijks Bestuur.
3. Na het derde lid wordt een artikellid ingevoegd, luidende:
 4. De directeur ondertekent als ambtelijk secretaris mede de stukken die van het Algemeen Bestuur en het Dagelijks Bestuur uitgaan.

U

In artikel 26 wordt na het eerste lid een tweede lid ingevoegd, luidende:

2. De directeuren wijzen uit hun midden een voorzitter van het overleg aan.

V

Hoofdstuk 8 vervalt.

W

Artikel 28 wijzigt als volgt:

1. In het artikel wordt "algemeen bestuur" telkens vervangen door: Algemeen Bestuur, en wordt "dagelijks bestuur" telkens vervangen door: Dagelijks Bestuur.
2. In het eerste lid wordt de zinsnede "vóór 1 juli" vervangen door: niet eerder dan 8 weken nadat deze aan de raden en staten van de deelnemers is verzonden.
3. In het tweede lid wordt "1 april" vervangen door: 15 april.
4. In het achtste lid wordt "15 juli" vervangen door: 1 augustus van het jaar voorafgaande aan dat waarvoor de begroting dient,.
5. Het negende lid vervalt en na het achtste lid worden de volgende artikelliden ingevoegd, luidende:
 9. Bij een actualisatie van de begroting wordt de begroting door het Algemeen Bestuur vastgesteld. Actualisaties worden ter informatie verstuurd naar de gemeenteraden en Provinciale Staten.
 10. Het Algemeen Bestuur stelt vast of er sprake is van een wijziging of actualisering.
 11. De leden 1 tot en met 8 zijn, met uitzondering van de daarin genoemde data, van overeenkomstige toepassing op besluiten tot wijziging van de begroting.

X

Artikel 29 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het tweede lid wordt "2, 7 en 8" vervangen door: 2 en 7.
2. Na het eerste lid wordt, onder vernummering van het derde tot en met vijfde in vierde tot en met zesde lid een lid ingevoegd, luidende:

3. Het Dagelijks Bestuur zendt de vastgestelde jaarrekening binnen twee weken na de vaststelling doch in ieder geval vóór 15 juli aan de minister.
3. In het vierde lid wordt "dagelijks bestuur" vervangen door: Dagelijks Bestuur.

Y

Artikel 30 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt "de reserves" vervangen door: de Algemene reserve.
2. Na het eerste lid wordt, onder vernummering van het tweede tot en met vierde tot derde tot en met vijfde lid, een lid ingevoegd, luidende:
 2. Voor specifieke doeleinden kan het Algemeen Bestuur besluiten tot het instellen van een bestemmingsreserve.
3. In het vierde lid wordt "algemeen bestuur" vervangen door: Algemeen Bestuur.
4. In het vijfde lid wordt "derde lid" vervangen door: vierde lid.

Z

Artikel 31 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het artikel wordt "algemeen bestuur" telkens vervangen door: Algemeen Bestuur, en "dagelijks bestuur" door: Dagelijks Bestuur.
2. Het eerste lid wordt als volgt gewijzigd:
 - a. De zinsnede "zijn de voorschriften van de gemeente Arnhem van toepassing, tenzij het" vervalt;
 - b. de zinsnede "Algemeen Bestuur een archiefverordening vaststelt" wordt vervangen door: stelt het Algemeen Bestuur een archiefverordening vast.
3. In het derde lid wordt de zinsnede "is de archiefbewaarplaats van de gemeente Arnhem aangewezen, tenzij het Algemeen Bestuur een andere archiefbewaarplaats aan wijst" vervangen door: wijst het Algemeen Bestuur een archiefbewaarplaats aan.

AA

Artikel 32 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt "algemeen bestuur" vervangen door: Algemeen Bestuur.
2. In het tweede lid wordt tussen de woorden "deelnemers " en "regelen" een spatie ingevoegd.

BB

Artikel 33 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt de zinsnede "vijf jaar na inwerkingtreding" vervangen door: vijf jaar na de eerste inwerkingtreding".
2. In het vijfde lid wordt "dagelijks bestuur" vervangen door Dagelijks Bestuur.

CC

Artikel 34 wijzigt als volgt:

1. In het artikel wordt "algemeen bestuur" telkens vervangen door: Algemeen Bestuur, en wordt "dagelijks bestuur" telkens vervangen door: Dagelijks Bestuur.

2. Na het tweede lid worden, onder vernummering van het derde tot en met vijfde lid tot vijfde tot en met zevende lid, twee leden ingevoegd, luidende:
 3. Onder wijziging als bedoeld in het eerste lid wordt niet verstaan een wijziging van inbreng van een deelnemer, tenzij het Dagelijks Bestuur dit als een wijziging bestempelt of als sprake is van een of meer van de volgende situaties:
 - invloed op de continuïteit van de bedrijfsvoering of
 - invloed op het algemene bedrijfsbelang of
 - bij consequenties voor de stemverhouding van meer dan 1 staffel.Het Dagelijks Bestuur stelt voor de situaties als bedoeld in dit artikellid nadere spelregels op, welke ter kennisgeving aan het Algemeen Bestuur worden voorgelegd.
 4. Het Dagelijks Bestuur stelt het Algemeen Bestuur in kennis van de situaties die niet als wijziging worden beschouwd als bedoeld in het derde lid.

DD

In artikel 35 wordt "algemeen bestuur" vervangen door "Algemeen Bestuur".

EE

Artikel 36 vervalt.

FF

In artikel 37 vervalt de zinsnede "met ingang van 1 januari 2013, of zoveel later als het aanvangt zijn taken uit te voeren,".

GG

Artikel 38 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt de zinsnede "met ingang van de dag na de dag waarop Gedeputeerde Staten haar op grond van artikel 52, eerste lid, aanhef en onder j, in samenhang met artikel 27 van de Wet in het register hebben opgenomen" vervangen door: een dag nadat deze op de voorgeschreven wijze bekend is gemaakt.
2. In het tweede lid wordt de zinsnede "artikel 26 van de Wet bedoelde toezending" vervangen door: artikel 53 van de Wet bedoelde toezending en publicatie.
3. Na het tweede lid wordt een lid ingevoegd luidende:
 3. Het eerste en tweede lid zijn van toepassing op besluiten tot wijziging, of opheffing van de regeling, alsmede op besluiten tot toetreding en uittreding.

HH

Artikel 40 vervalt.

II

In artikel 41 wordt "gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst regio Arnhem" vervangen door: Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Regio Arnhem.

TOELICHTING OP DE EERSTE WIJZIGING VAN DE GEMEENSCHAPPELIJKE REGELING OMGEVINGSDIENST REGIO ARNHEM

Wetswijziging

De Wet gemeenschappelijke regelingen is gewijzigd en bij Koninklijk besluit op 1 januari 2015 in werking getreden. Deze wetswijziging heeft ook gevolgen voor de tekst van de Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Regio Arnhem. De meeste in de Wet gewijzigde artikelen hebben rechtstreekse werking en gelden vanaf de dag van inwerkingtreding. Het is van belang de tekst van de Gemeenschappelijke regeling ODRA hierop aan te passen om onduidelijkheid en misverstanden te voorkomen.

Stemverhoudingen

Verder is sprake van een wijziging in inbreng, zowel ten gevolge van de "VVGB-decentralisatie als bij de deelnemers Lingewaard, Arnhem, Renkum en Doesburg om andere redenen. De consequenties voor de stemverhoudingen van deze wijzigingen in inbreng zijn meegenomen in de nu voorliggende wijziging van de Gemeenschappelijke regeling.

Algemeen

Aan de regeling is een duidelijke titel toegevoegd: Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Regio Arnhem.

De versie is bijgewerkt onder vermelding van de meest recente, vast te stellen versie. Aangezien het een wijziging van de eerste regeling betreft is voor de duidelijkheid op de eerste pagina vermeld op welke datum de eerste regeling in werking is getreden.

Bij het besluit tot wijziging is de citeertitel zoals genoemd in artikel 39 aangehaald. De afkorting is verwijderd, deze komt niet in de citeertitel voor.

Om eenduidig de namen van het Algemeen en het Dagelijks Bestuur (afgekort AB en DB) met hoofdletters te schrijven (zoals in de meeste regelingen het geval is) is dit ook consequent doorgevoerd in de tekst van de Gr. Verder is Omgevingsdienst regio Arnhem veranderd in Omgevingsdienst Regio Arnhem, conform de in gebruik zijnde afkorting ODRA en gelijk aan de schrijfwijze van de andere omgevingsdiensten, zie ook de toelichting hierover bij artikel 3. De Gemeenschappelijke regeling wordt met één hoofdletter geschreven om aan te geven dat het de naam van de regeling betreft: Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Regio Arnhem.

Artikelgewijze toelichting

Artikel 1

Toegevoegd zijn de begrippen 'actualisatie van de begroting' (onder a) en 'wijziging van de begroting' (onder n). Voor een actualisatie van de begroting is niet de volledige begrotingsprocedure van toepassing maar vindt vaststelling plaats door het Algemeen Bestuur. Actualisaties worden ter informatie verstuurd aan de gemeenteraden en Provinciale Staten. Ook is de definitie 'wijziging van de begroting' toegevoegd om het onderscheid tussen

wijzigingen (waarvoor de uitgebreide procedure geldt) en actualisatie duidelijk te maken. Meer hierover staat in het op dit punt aangepaste artikel 28.

Onder c: bovenregionale taken

In de definitie zijn de woorden "In Gelderland" geschrapt om onbedoelde en onnodige beperking tegen te gaan. Er vindt immers ook samenwerking plaats met o.a. Overijssel.

Artikel 2

Om incorporatie van de MRA-taken mogelijk te maken is het woord "advisering" opgenomen bij het verwoorde belang. Deze toevoeging doet ook recht aan de door de provincie Gelderland ingebrachte adviestaken buiten de MRA om.

Artikel 3

Binnen het Gelders stelsel zijn de afkortingen van de namen van de diensten op elkaar afgestemd, waarbij wordt aangesloten op de afkorting van het woord omgevingsdienst (OD) aangevuld met de afkorting van de regionaam. Hierdoor is het voorheen gebruikte ORA verworpen tot ODRA. Verder is het woord openbaar lichaam voor de naamgeving verwijderd met oog op het gebruiksgemak.

Artikel 5

In het eerste lid is de zinsnede "bij het treffen van de regeling" verwijderd, aangezien de regeling sinds 12 november 2012 in werking is getreden.

Met het oog op de incorporatie van de MRA-taken is aangegeven wat onder overige taken wordt verstaan en door de toevoeging van de woorden 'in ieder geval' wordt voorkomen dat een onbedoelde beperkende werking uitgaat van dit artikel.

Artikel 7

Het artikel is geactualiseerd: versie 2.0 is vervangen door versie 2.1.

Artikel 8

Met oog op de aan en door het bestuur opgelegde doelstellingen van verhoging van de kwaliteit en de efficiëntie is meer uniformiteit een vereiste. Om het belang hiervan te benadrukken is dit toegevoegd aan het tweede lid van dit artikel.

Artikel 10

Uitgangspunt voor de bijdrage van de deelnemers bij de totstandkoming van de Gr was volgens het Bedrijfsplan de bijdrage van de deelnemers die is gerelateerd aan de omvang in 2012 van de door hen bij de omgevingsdienst ingebrachte taken.

Per 1 januari 2014 is ten gevolge van een wetswijziging een verschuiving in inbreng opgetreden doordat voor een deel van de taken (de zogeheten VVGB-taken) een verschuiving van bevoegd gezag van provincie naar gemeenten plaats vond. Om recht te doen aan de huidige inbreng van taken heeft een correctie plaatsgevonden op de inbreng ter grootte van de gevolgen van de decentralisatie in 2014. Deze correctie is toegevoegd aan het eerste lid van het artikel. Zonder de toevoeging zou bijdrage van de deelnemers niet overeen komen met de daadwerkelijke inbreng ten gevolge van de wetswijziging.

Artikel 11

Door de decentralisatie VVGB-bedrijven ten gevolge van de wetwijziging van 1 januari 2014 is de inbreng van de meeste deelnemers gewijzigd door een verschuiving van bevoegd gezag van provincie naar gemeenten. Verder is bij de deelnemers Arnhem, Lingewaard, Renkum en Doesburg sprake van een structurele wijziging in inbreng.

De inbreng en daarmee de stemverhoudingen zijn aangepast als volgt.

In de regeling van november 2012 is de inbreng van Fte van de deelnemers als uitgangspunt genomen, waarbij de volgende weging is toegepast: milieu 2/3 en bouwen 1/3. Deze weging vond zijn oorsprong in de gedachte dat de verplichte inbreng zwaarder zou moeten wegen dan de aanvankelijk niet bedoelde inbreng van de bouwtaken. Een concrete onderbouwing van de reden waarom voor 2/3 versus 1/3 is gekozen in plaats van b.v. ¼ versus ¾ is niet te geven. De stemmende toedeling vond plaats via een staffel, waarin alle partijen zich konden vinden

Bij de wijziging van de stemverhoudingen is géén weging toegepast tussen de milieu- en de overige taken. De gedachte die ten grondslag lag aan het toepassen van de weging (waarbij verplichte inbreng zwaarder zou moeten wegen dan vrijwillig ingebrachte taken) is niet langer te onderbouwen. Bovendien is zoals al eerder aangegeven niet te motiveren waarom voor een bepaalde weging wordt gekozen. Wel is het stemmental weer toegedeeld via een staffel. Hieronder het overzicht van inbreng van de deelnemers met daaraan gekoppelde stemmental:

Deelnemer	Inbreng Fte 2013	Inbreng fte 2016	Stemmen huidige Gr	Versie 3.2
Arnhem	46,24	41,59	21	22
Prov. Gelderland	33,11	24,55	21	16
Doesburg	0,50	2,67	4	3
Duiven	0,92	1,45	4	3
Lingewaard	22,28	22,38	12	16
Overbetuwe	4,34	5,33	8	8
Renkum	1,44	10,48	4	12
Rheden	4,00	4,87	8	8
Rozendaal	0	0,00	2	3
Rijnwaarden	1,36	2,05	4	3
Westervoort	0,29	0,67	4	3
Zevenaar	2,47	2,88	8	3

De gebruikte staffel:

Staffel bij 3.2	Stemmen	Totaal
> 30	22	1 x 22 = 22
12-30	16	2 x 16 = 32
6-12	12	1 x 12 = 12
3-6	8	2 x 8 = 16
0-3	3	6 x 3 = 18
		Totaal 100

Artikel 12

De eerste vergadering heeft inmiddels plaatsgevonden, reden waarom het eerste lid over aanwijzing van leden van het Algemeen Bestuur tijdens de eerste vergadering vervalt. In het laatste lid wordt de verwijzing aangepast aan de vernummering ten gevolge van het vervallen eerste lid.

Artikel 14

In de Wet is per 1 januari 2015 het nodige gewijzigd voor wat betreft de bevoegdheidstoedeling. Deze rechtstreeks werkende bepalingen zijn voor de duidelijkheid overgenomen in de tekst van de regeling, om deze zelfstandig leesbaar te houden. Door de wijziging worden meer bevoegdheden toegewezen aan het Dagelijks Bestuur in plaats van het Algemeen Bestuur om de organisatie van een gemeenschappelijke regeling meer in overeenstemming te brengen met het dualisme dat al is ingevoerd bij de gemeenten en provincies. Daarmee vervallen verscheidene bevoegdheden die eerst aan het Algemeen Bestuur waren toegekend. Zie ook artikel 18 over de bevoegdheden van het Dagelijks Bestuur. Tevens is nu in overeenstemming met de Wet in het tweede lid een algemene bepaling opgenomen die het mogelijk maakt dat het Algemeen Bestuur bevoegdheden (zij het met een concrete beperking) overdraagt aan het Dagelijks Bestuur. Onder de oude wet mocht dit alleen voor bevoegdheden die in de tekst zelf werden genoemd.

Artikel 16

Deze bepaling is gewijzigd omdat de regeling inmiddels in werking is getreden en de aanwijzing van de leden niet meer plaatsvindt in de eerste vergadering na de inwerkingtreding.

Het woord 'andere' is toegevoegd om het artikellid in overeenstemming te brengen met artikel 15, eerste lid, van de regeling.

Artikel 17

Het derde lid van artikel 17 is door de vervanging van de woorden 'ten minste' door 'meer dan' in overeenstemming gebracht met de formulering in de Provinciewet. Bij alle omgevingsdiensten luidt het artikellid nu het zelfde. In het vierde lid stond een onjuiste verwijzing die nu is gecorrigeerd conform hetgeen bedoeld is met de verwijzing. In het vijfde lid staat de verwijzing juist.

Artikel 18

In het eerste lid onder e is het woord 'eigendom' vervangen door het woord 'bezit', dit conform artikel 57, tweede lid van de Wet. Bezit is ruimer dan eigendom.

Verder is het artikel aangepast op hetgeen voor de bevoegdheden van het Dagelijks Bestuur is opgenomen in de Wet.

Artikel 19

Deze bepaling is gewijzigd omdat de regeling inmiddels in werking is getreden en de aanwijzing van de leden niet meer plaats vindt in de eerste vergadering na de inwerkingtreding.

Voorts is toegevoegd dat ook de voorzitter ontslag kan nemen. Deze bepaling ontbrak.

Artikel 21

Met toevoeging van een tweede artikellid wordt de grondslag geregeld voor de bestuurlijke afspraken omtrent aanwijzing van een voorzitter van dit overleg. Dit in overeenstemming met hetgeen ook bij de andere OD's is geregeld en om deze bestuurlijke afspraak te borgen. Zo ook in artikel 26 van de regeling.

Artikel 25

Dit artikel is in overeenstemming gebracht met de gangbare praktijk en hetgeen bij de andere omgevingsdiensten is geregeld over de bevoegdheden van de directeur.

Artikel 26

Aan het huidige artikel dat uit een enkel artikellid bestond is een tweede artikellid toegevoegd om de bestuurlijke afspraken vast te leggen. Dit in overeenstemming met hetgeen ook bij de andere omgevingsdiensten is geregeld en om deze bestuurlijke afspraak te borgen. Zo ook in artikel 21 van de regeling.

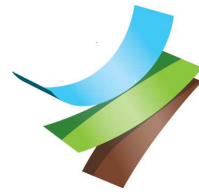
Hoofdstuk 8

Door wijziging van het artikel over de bevoegdheden van de directeur als ambtelijk secretaris is hoofdstuk 8 (oud) met als enig artikel 27 (oud), die alleen bij ODRA gold en niet werd toegepast, overbodig geworden en daarom geschrapt.

Artikel 28

Het artikel is aangepast op de in de Wet aangepaste termijnen. Zo mag de begroting op grond van artikel 59 van de Wet niet eerder dan na 8 weken nadat de begroting is opgestuurd worden vastgesteld door het Algemeen Bestuur. In de oude bepaling stond vermeld dat de begroting vóór 1 april moest worden opgestuurd. Conform de Wet is de datum gesteld op 15 april. Door de financiële kaders voor het volgende jaar uiterlijk voor 15 april aan te bieden aan de raden van de deelnemers is deze informatie beschikbaar tijdens de behandeling van de voorjaarsnota.

Ook de datum waarop de begroting moet worden opgestuurd aan het ministerie is verschoven en gesteld op 1 augustus in plaats van 15 juli. Dit om de raden en de staten twee weken langer in de gelegenheid te stellen hun zienswijzen in te dienen.

Verder wordt het begrip actualisatie van de begroting geïntroduceerd. Voor een omschrijving van het begrip wordt verwezen naar artikel 1 lid 1 onderdeel a van de regeling en met oog op het verschil met de wijziging naar onderdeel n. Het wordt door toevoeging van deze twee begrippen mogelijk om beperkte wijzigingen binnen de begroting die niet leiden tot een wijziging van de bedragen van de deelnemers of tot nieuwe inzichten (verder actualisatie te noemen) door het Algemeen Bestuur te laten vaststellen zonder de brede procedure van zienswijzen. Met oog op een borging van de juiste toepassing van dit artikel stelt het Algemeen Bestuur vast of sprake van een wijziging of een actualisering. De actualisaties worden ter kennisgeving aan de raden en staten toegezonden.

Doordat het begrip actualisatie van de begroting wordt ingevoerd is niet heel artikel 28 van toepassing op wijzigingen van de begroting. Dit is verwoord in artikel 28 lid 11.

Artikel 29

Ook ten aanzien van de procedure rond de jaarrekening zijn wat data veranderd. Gelijk aan de termijnen die van toepassing zijn bij de begroting is sprake van een verruiming van de termijnen. Doordat de jaarrekening wel vóór 15 juli moet worden opgestuurd aan het ministerie is de verwijzing naar lid 8 van artikel 28 vervallen. Daarvoor in de plaats is een nieuw lid 3 van artikel 29 opgesteld.

Artikel 30

In het eerste lid is voor het woord 'reserve' het woord 'Algemene' toegevoegd, om een onderscheid mogelijk te maken in Algemene reserve versus bestemmingsreserves. Om het instellen van bestemmingsreserves mogelijk te maken is een tweede artikellid toegevoegd. In 2014 heeft het Algemeen Bestuur bij de resultaatbestemming 2013 besloten om naast de Algemene Reserve een aantal bestemmingsreserves in te stellen. Dit om voorziene kosten met deze concrete bestemmingsreserves te kunnen dekken. Het totaalbedrag van de toen ingestelde reserves kwam daarmee boven de in de Gemeenschappelijke regeling van € 500.000. Met de voorgestelde wijziging wordt de mogelijkheid geboden om de naast de Algemene Reserve met een maximaal van € 500.000 ook Bestemmingsreserves in te stellen.

Artikel 31

Het artikel is aangepast aan de actuele stand van zaken. Voor de bedrijfsvoering van ODRA zijn eigen regelingen opgesteld. Door het Algemeen Bestuur is voor ODRA in 2014 een Archiefverordening vastgesteld. Op grond daarvan is door het Dagelijks Bestuur het Besluit informatiebeheer voor ODRA vastgesteld. Ook heeft het Algemeen Bestuur een archivaris en een archiefbewaarpplaats aangewezen voor ODRA. In deze regelingen zijn de voorzieningen omtrent de zorg voor de archiefbescheiden vastgelegd. De verwijzing naar de voorschriften en archiefbewaarpplaats van gemeente Arnhem kan hiermee vervallen.

Artikel 33

Om te voorkomen dat de termijn van 5 jaar na iedere nieuwe inwerkingtreding van de regeling (ook bij wijzigingen) blijft doorlopen wordt hier, conform de bedoeling van het artikellid, gesteld dat de termijn van vijf jaar ziet op de eerste inwerkingtreding van de regeling eind 2012.

Artikel 34

In het kader van het grote belang van een flexibele bedrijfsvoering is het wenselijk wijziging van inbreng van deelnemers mogelijk te maken zonder daarvoor de tijdrovende en veel om het lijf hebbende procedure van de wijziging van de Gr te moeten volgen, terwijl de Gr zelf tekstueel niet verandert. Hiervoor is een extra artikellid ingevoegd, met ook een aantal waarborgen. Achtergrond van de wijzigingsbepaling is het beschermen van de belangen van de Gr, dit mede bezien in het licht van de belangen van alle deelnemers die ook via de eigenaarsrol een rol spelen.

Met de nader door het Dagelijks Bestuur op te stellen spelregels kan dit belang worden geborgd, waarbij tevens flexibiliteit van de deelnemers wordt nagestreefd. Bij nadere regels wordt ingegaan op een verschil in spelregels bij inbreng van fte en terug halen van fte en het in te dienen voorstel bij wijziging van fte.

Artikel 36

Bij de begrippen in artikel 1 staat de vindplaats genoemd. Het artikel is daarmee overbodig en kan vervallen.

Artikel 37

Inmiddels is de omgevingsdienst operationeel. Om die reden is de passage over de datum 1 april verwijderd, als actualisatieslag.

Artikel 38

Per 1 januari 2015 is in de Wet de wijze van bekendmaken en daarmee de inwerkingtreding gewijzigd. De regeling dient in de Staatscourant te worden gepubliceerd om in werking te kunnen treden. Tevens dient de regeling te worden ingeschreven in de daartoe bestemde registers. Dit geldt voor zowel de wijziging, de verlenging en de opheffing, als het besluit tot toe- en uittreding aldus artikel 53 vierde lid van de Wet. Volledigheidshalve is dit overgenomen in het derde lid van artikel 38.

Artikel 40

Dit artikel is verwijderd aangezien het niet meer van toepassing is: ODRA is op 14 november 2012 in werking getreden en de eerste begroting is al opgesteld en vastgesteld.

Regeling op grond van artikel 51, eerste lid, van de Wet gemeenschappelijke regelingen

Versie 2.1a, 16 oktober 2012

De colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Rijnwaarden, Westervoort en Zevenaar en het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland, hierna te noemen de deelnemers, ieder voor zover het hun bevoegdheden betreft;

Overwegingen:

De deelnemers oefenen bevoegdheden uit op grond van onder andere de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo), waaronder bevoegdheden tot het beslissen op aanvragen om omgevingsvergunningen, het houden van toezicht en het beslissen over bestuursrechtelijke handhaving van wettelijke voorschriften.

De minister van VROM heeft aangedrongen op de vorming van uitvoeringsdiensten op regionale schaal en de provincie verzocht een proces te organiseren waarin dat gestalte krijgt.

Naar aanleiding daarvan hebben de colleges van alle Gelderse gemeenten en het college van Gedeputeerde Staten op 3 november 2009 een intentieverklaring ondertekend. In die intentieverklaring zijn als uitgangspunten opgenomen:

- dat de op te richten omgevingsdiensten de vorm van een openbaar lichaam op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen krijgen;
- dat de omgevingsdiensten zelf geen beleidstaken uitvoeren en dat de bestuurlijke bevoegdheden door de bevoegde gezagen zelf moeten worden uitgevoerd;
- dat voor wat de omvang van het werkterrein van de omgevingsdiensten betreft de samenwerking wordt gebaseerd op de bestaande regionale samenwerkingsverbanden in Gelderland (de Gelderse maat).

De deelnemers hebben in het licht van de Intentieverklaring gezamenlijk besloten tot oprichting van een omgevingsdienst (regionale uitvoeringsdienst) die de juridische vorm heeft van een openbaar lichaam in de zin van de Wet gemeenschappelijke regelingen. Deze omgevingsdienst is onderdeel van een stelsel van uitvoeringsdiensten in de provincie Gelderland, waarbij bepaalde taken op bovenregionale schaal kunnen worden belegd.

De gemeenteraden en Provinciale Staten van de deelnemers hebben toestemming verleend als bedoeld in artikel 51, tweede lid, van de Wet gemeenschappelijke regelingen;

Gelet op:

Het bepaalde in de Wet gemeenschappelijke regelingen, de Provinciewet en de Gemeentewet;

Besluiten:

Vast te stellen de navolgende regeling Omgevingsdienst regio Arnhem (ORA);

Hoofdstuk 1. Algemene bepalingen

Artikel 1. Begripsomschrijvingen

1. In deze regeling wordt verstaan onder:
 - a. basistaken: taken bedoeld in versie 2.3 van het Basistakenpakket regionale uitvoeringsorganisaties omgevingsrecht zoals vastgesteld door de minister van Infrastructuur en Milieu op 25 mei 2011;
 - b. bovenregionale taken: taken die ten behoeve van de deelnemers en van deelnemers aan andere regionale uitvoeringsdiensten in Gelderland worden verricht, niet zijnde complexe taken;
 - c. burgemeester en wethouders: de colleges van burgemeester en wethouders van de deelnemende gemeenten;

- d. complexe taken: basistaken ten aanzien van
 - o inrichtingen die worden ingedeeld in milieucategorie 4.2 en hoger als bedoeld in de VNG-uitgave Bedrijven en milieuzonering, editie 2009;
 - o inrichtingen waartoe een gpbv-installatie behoort als bedoeld in artikel 1.1, derde lid, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht; of
 - o inrichtingen die vallen onder het Besluit risico's zware ongevallen 1999.
 - e. deelnemers: de bestuursorganen die deze regeling hebben vastgesteld;
 - f. directeur: directeur van het openbaar lichaam;
 - g. Gedeputeerde Staten: Gedeputeerde Staten van Gelderland;
 - h. gemeenteraden: de raden van de deelnemende gemeenten;
 - i. openbaar lichaam: het openbaar lichaam Omgevingsdienst regio Arnhem;
 - j. Provinciale Staten: Provinciale Staten van Gelderland;
 - k. regeling: de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst regio Arnhem;
 - l. Wet: Wet gemeenschappelijke regelingen.
2. Onder openbaar lichaam worden tevens de organen en de medewerkers van het openbaar lichaam verstaan.
3. Onder deelnemers worden tevens begrepen de rechtspersonen waarvan deelnemers bestuursorgaan zijn.

Artikel 2. Belang

De regeling is ingesteld ter gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers ter zake van vergunningverlening, toezicht en handhaving in het kader van het omgevingsrecht. Onder de belangen van de deelnemers wordt tevens begrepen het belang van een goede samenwerking tussen de omgevingsdiensten in Gelderland.

Artikel 3. Openbaar lichaam

1. Er is een openbaar lichaam, genaamd openbaar lichaam Omgevingsdienst regio Arnhem.
2. Het openbaar lichaam is statutair gevestigd in Arnhem. De statutaire vestigingsplaats is niet per definitie de feitelijke vestigingsplaats.
3. Het bestuur van het openbaar lichaam bestaat uit een algemeen bestuur, een dagelijks bestuur en een voorzitter.

Hoofdstuk 2. Taken, bevoegdheden en bijdragen

Artikel 4. Basistaken

1. Ter behartiging van het belang genoemd in artikel 2 brengen de deelnemers de uitvoering van de basistaken onder bij het openbaar lichaam.
2. Tot de basistaken kunnen behoren coördinerende, adviserende en ondersteunende taken ten behoeve van de basistaken.
3. Over het uitvoeren van de basistaken worden afzonderlijke overeenkomsten gesloten tussen een deelnemer en het openbaar lichaam.

Artikel 5. Overige taken in het omgevingsrecht

1. Ter behartiging van het belang genoemd in artikel 2 kunnen de deelnemers bij het treffen van de regeling de uitvoering van overige taken in het omgevingsrecht onderbrengen bij het openbaar lichaam.
2. Tot de taken bedoeld in het eerste lid kunnen behoren coördinerende, adviserende en ondersteunende taken in verband met die taken.
3. Het besluit van een deelnemer tot deelname aan de regeling bevat een opgave van de taken bedoeld in het eerste lid.
4. Over het uitvoeren van de taken bedoeld in het eerste lid worden afzonderlijke overeenkomsten gesloten tussen een deelnemer en het openbaar lichaam.

Artikel 6. Incidentele taken

1. Op verzoek van een deelnemer voert het openbaar lichaam incidentele taken op het gebied van het omgevingsrecht uit.
2. Over de uitvoering van de taken worden afzonderlijke overeenkomsten gesloten tussen de deelnemer en het openbaar lichaam.

Artikel 7. Bovenregionale taken en complexe taken

1. Het openbaar lichaam is gehouden bovenregionale taken en complexe taken die niet kunnen worden uitgevoerd door het openbaar lichaam in overeenstemming met de KPMG Kwaliteitscriteria, versie 2.0, te laten uitvoeren door andere regionale uitvoeringsdiensten in Gelderland die de taken aan zich hebben getrokken.
2. Het openbaar lichaam is gehouden bovenregionale taken en complexe taken die het openbaar lichaam aan zich heeft getrokken, uit te voeren voor andere regionale uitvoeringsdiensten in Gelderland.
3. De taken worden uitgevoerd tegen vergoeding van de tussen de regionale uitvoeringsdiensten overeengekomen kosten.
4. Over de uitvoering van bovenregionale en complexe taken kunnen overeenkomsten worden gesloten tussen het openbaar lichaam en andere uitvoeringsdiensten in Gelderland.
5. Over de uitvoering van complexe taken en bovenregionale taken kunnen daarvoor in het bijzonder aangewezen gevallen samenwerkingsovereenkomsten worden gesloten tussen een regionale uitvoeringsdienst en andere publiekrechtelijke rechtspersonen.

Artikel 8. Bevoegdheden

1. De deelnemers dragen geen publiekrechtelijke bevoegdheden over aan het openbaar lichaam.
2. De deelnemers beslissen ieder afzonderlijk over de verlening van mandaat, volmacht en machtiging aan het openbaar lichaam.

Artikel 9. Beperking privaatrechtelijke bevoegdheden

Het openbaar lichaam is behoudens instemming van de deelnemers niet bevoegd tot:

- a. het vestigen van opstal-, pand- en hypotheekrechten;
- b. het afgeven van garanties of andere waarborgen;
- c. het in erfpacht aannemen of uitgeven van roerende of onroerende zaken;
- d. het in eigendom aannemen of uitgeven van onroerende zaken;
- e. het oprichten van en het deelnemen in een rechtspersoon;
- f. commerciële dienstverlening aan private partijen.

Artikel 10. Bijdragen

1. De deelnemers dragen bij aan de kosten van het openbaar lichaam naar rato van de bij het openbaar lichaam ondergebrachte taken als bedoeld in artikel 4 en artikel 5. In de eerste vier jaren, te rekenen vanaf 2013, is de bijdrage van een deelnemer gerelateerd aan de omvang in 2012 van de door hem bij de omgevingsdienst ondergebrachte taken.
2. Daarenboven vergoedt elke deelnemer de kosten voor het uitvoeren van taken als bedoeld in artikel 6.
3. De deelnemers dragen er steeds zorg voor dat het openbaar lichaam te allen tijde over voldoende middelen beschikt om aan al zijn verplichtingen jegens derden te voldoen. Een eventuele noodzakelijke bijdrage vindt plaats naar rato van de stemverhouding.
4. De deelnemers betalen de bijdragen als bedoeld in het eerste lid per kwartaal vooruit, te weten vijftienvijf procent van de verschuldigde bijdrage.

Hoofdstuk 3. Algemeen bestuur

Artikel 11. Samenstelling en stemverhouding

1. Het algemeen bestuur bestaat uit 12 personen, waaronder de voorzitter.
2. Elke deelnemer wijst uit zijn midden een lid van het algemeen bestuur aan.
3. Elke deelnemer wijst uit zijn midden een plaatsvervangend lid van het algemeen bestuur aan.
4. De leden van het algemeen bestuur hebben het volgende aantal stemmen:

Deelnemer	Aantal stemmen
Arnhem	21
Provincie Gelderland	21
Doesburg	4
Duiven	4
Lingewaard	12
Overbetuwe	8
Renkum	4
Rheden	8
Rozendaal	2
Rijnwaarden	4
Westervoort	4
Zevenaar	8

5. Besluiten worden genomen met minimaal 51 stemmen, uitgebracht door minimaal 5 leden, tenzij de wet of de regeling anders bepalen.

Artikel 12. Aanwijzing, schorsing en ontslag leden algemeen bestuur

1. De deelnemers wijzen in hun eerste vergadering na inwerkingtreding van deze regeling de leden van het algemeen bestuur aan.
2. Als tussentijds een vacature in het algemeen bestuur ontstaat, wijst de deelnemer in zijn eerstvolgende vergadering of ten spoedigste daarna een nieuw lid aan.
3. Een lid van het algemeen bestuur kan door de deelnemer die hem heeft aangewezen ontslag worden verleend of worden geschorst als dit lid het vertrouwen van die deelnemer niet meer bezit. Het ontslag gaat onmiddellijk in.
4. Van elke aanwijzing, schorsing of ontslag geeft de deelnemer die het aangaat terstond kennis aan de voorzitter.
5. Een lid van het algemeen bestuur kan ontslag nemen. Hij stelt de voorzitter en de deelnemer die hem heeft aangewezen hiervan tijdig op de hoogte. Het ontslag gaat in zodra in opvolging is voorzien.
6. Het lidmaatschap van het algemeen bestuur eindigt van rechtswege zodra het lid geen lid meer is van de deelnemer die hem heeft aangewezen of zodra de deelnemer die hem heeft aangewezen uittreedt.
7. Het eerste tot en met het zesde lid zijn van overeenkomstige toepassing op plaatsvervangende leden.

Artikel 13. Werkwijze

1. Het algemeen bestuur vergadert zo dikwijls als de voorzitter dat nodig oordeelt of twee leden van het algemeen bestuur daarom verzoeken, alsmede indien het dagelijks bestuur daarom verzoekt, doch ten minste twee maal per jaar.
2. In de vergadering van het algemeen bestuur kan slechts worden beraadslaagd en besloten als ten minste de helft van de leden aanwezig is.
3. Indien het vereiste aantal leden niet aanwezig is, schrijft de voorzitter een nieuwe vergadering uit waarop het tweede lid en artikel 11, vijfde lid, niet van toepassing zijn. Tussen de twee vergaderingen zit minimaal een werkdag.

4. In een vergadering als bedoeld in het derde lid is artikel 11, vijfde lid, van toepassing op besluiten over andere aangelegenheden dan die waarvoor de oorspronkelijke vergadering was belegd.
5. Het algemeen bestuur stelt een reglement van orde vast voor zijn vergaderingen en andere werkzaamheden.

Artikel 14. Bevoegdheden

1. Het algemeen bestuur stelt de begroting en de jaarrekening vast.
2. Het algemeen bestuur benoemt, schorst en ontslaat de directeur
3. Het algemeen bestuur stelt een regeling vast omtrent de ambtelijke organisatie van het openbaar lichaam, alsmede de rechtspositieregelingen voor de directeur en het overige personeel.
4. Het algemeen bestuur stelt alle overige regelingen vast die noodzakelijk zijn.
5. Het algemeen bestuur is bevoegd tot het aangaan van privaatrechtelijke overeenkomsten behoudens artikel 9.
6. Het algemeen bestuur kan instructies geven voor de werkwijze van het dagelijks bestuur.
7. De bevoegdheid genoemd in het vijfde lid kan worden overgedragen aan het dagelijks bestuur.
8. Het algemeen bestuur beslist over alle andere aangelegenheden waarvoor de bevoegdheid niet op grond van de Wet of deze regeling aan het dagelijks bestuur of aan de voorzitter toekomt.

Hoofdstuk 4. Dagelijks bestuur

Artikel 15. Samenstelling en stemverhouding

1. Het dagelijks bestuur bestaat naast de voorzitter uit vier andere leden.
2. De aanwijzing van de leden van het dagelijks bestuur geschiedt op basis van gezamenlijke voordrachten van de leden van het algemeen bestuur die zijn aangewezen door:
 - burgemeester en wethouders van Duiven, Rijnwaarden, Westervoort en Zevenaar;
 - burgemeester en wethouders van Doesburg, Renkum, Rheden en Rozendaal;
 - burgemeester en wethouders van Lingewaard en Overbetuwe;
 - burgemeester en wethouders van Arnhem;
 - Gedeputeerde Staten.
3. In afwijking van het tweede lid doet de deelnemer of de groep van deelnemers als bedoeld in het tweede lid waaruit de voorzitter afkomstig is geen voordracht.
4. De leden van het dagelijks bestuur hebben ieder een stem. Ingeval van het staken van de uitgebrachte stemmen is de stem van de voorzitter beslissend.

Artikel 16. Aanwijzing, schorsing en ontslag leden dagelijks bestuur

1. Het algemeen bestuur wijst in zijn eerste vergadering na inwerkingtreding van deze regeling uit zijn midden de leden van het dagelijks bestuur aan, met uitzondering van de voorzitter.
2. Het lidmaatschap van het dagelijks bestuur eindigt zodra het lidmaatschap van het algemeen bestuur eindigt of wanneer een ontslag uit het dagelijks bestuur ingaat.
3. Als tussentijds een vacature in het dagelijks bestuur ontstaat, wijst het algemeen bestuur in zijn eerstvolgende vergadering of ten spoedigste daarna een nieuw lid aan.
4. Een lid van het dagelijks bestuur, niet zijnde de voorzitter, kan te allen tijden ontslag nemen. Hij doet daarvan schriftelijk mededeling aan het algemeen bestuur. Het ontslag gaat in zodra in opvolging is voorzien.
5. Het algemeen bestuur kan een lid van het dagelijks bestuur, niet zijnde de voorzitter, ontslag verlenen of schorsen als dat lid het vertrouwen van het algemeen bestuur niet meer bezit. Het ontslag gaat onmiddellijk in.

Artikel 17. Werkwijze

1. Het dagelijks bestuur vergadert zo dikwijls als de voorzitter dit nodig oordeelt of een lid van het dagelijks bestuur hierom verzoekt.
2. Het dagelijks bestuur stelt een reglement van orde vast voor zijn vergaderingen.
3. In de vergadering van het dagelijks bestuur kan slechts worden beraadslaagd en besloten als ten minste de helft van de leden aanwezig is.
4. Indien het vereiste aantal leden niet aanwezig is, schrijft de voorzitter een nieuwe vergadering uit waarop het tweede lid niet van toepassing is. Tussen de twee vergaderingen zit minimaal een werkdag.
5. In een vergadering als bedoeld in het derde lid kan alleen worden beraadslaagd en besloten over andere aangelegenheden dan die waarvoor de oorspronkelijke vergadering was belegd indien meer dan de helft van de leden aanwezig is.
6. De vergaderingen van het dagelijks bestuur zijn niet openbaar.

Artikel 18. Bevoegdheden

1. Het dagelijks bestuur is belast met en bevoegd tot het voeren van het dagelijks bestuur, waaronder in ieder geval wordt verstaan:
 - a. het voorbereiden van al hetgeen aan het algemeen bestuur ter beraadslaging en besluitvorming wordt voorgelegd;
 - b. het uitvoeren van de besluiten van het algemeen bestuur;
 - c. het voorstaan van de belangen van de regeling en het openbaar lichaam bij andere overheden, instellingen en diensten waarmee, of personen met wie contact met het dagelijks bestuur van belang is;
 - d. het beheer van activa en passiva van het openbaar lichaam;
 - e. het nemen van alle conservatoire maatregelen, zowel in als buiten rechte, en het doen van alles wat nodig is ter voorkoming van verjaring en verlies van recht en eigendom;
2. Het dagelijks bestuur bepaalt de wijze waarop de directeur bij verhindering of ontstentenis wordt vervangen.
3. Het dagelijks bestuur stelt voor de directeur een instructie vast die ten minste de taken van de directeuren de aansturing van het personeel betreft.
4. Het dagelijks bestuur kan in afwijking van artikel 14, tweede lid, in spoedeisende gevallen tot schorsing van de directeur overgaan. Het dagelijks bestuur doet daarvan terstond mededeling aan het algemeen bestuur. De schorsing vervalt, wanneer het algemeen bestuur haar niet in zijn volgende vergadering bekrachtigt.
5. Het dagelijks bestuur benoemt, schorst en ontslaat het personeel, met uitzondering van de directeur die door het algemeen bestuur wordt benoemd. Onder benoeming van personeel wordt tevens verstaan de tewerkstelling op grond van een arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht.

Hoofdstuk 5. Voorzitter

Artikel 19. Voorzitter

1. Het algemeen bestuur wijst in zijn eerste vergadering na inwerkingtreding van deze regeling uit zijn midden de voorzitter aan.
2. Het algemeen bestuur wijst uit zijn midden een plaatsvervangend voorzitter aan die de voorzitter vervangt bij diens verhindering of ontstentenis.
3. Op voordracht van ten minste drie leden kan het algemeen bestuur de voorzitter uit zijn functie als voorzitter zetten.
4. Als tussentijds de functie van de voorzitter vacant wordt, wijst het algemeen bestuur in zijn eerstvolgende vergadering of ten spoedigste daarna de nieuwe voorzitter aan.
5. De voorzitter is lid van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur.

Artikel 20. Bevoegdheden

1. De voorzitter is belast met de leiding van de vergaderingen van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur.
2. De voorzitter en de secretaris ondertekenen gezamenlijk de stukken die van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur uitgaan.
3. De voorzitter vertegenwoordigt het openbaar lichaam in en buiten rechte. Hij kan de vertegenwoordiging opdragen aan een door hem aan te wijzen gemachtigde.

Artikel 21. Samenwerking tussen uitvoeringsdiensten

1. De voorzitter voert geregeld overleg met de voorzitters van de dagelijkse besturen van de andere regionale uitvoeringsdiensten in Gelderland. Het overleg heeft als doel het bevorderen van een goede samenwerking tussen de uitvoeringsdiensten.
2. Het overleg doet zo nodig voorstellen aan de deelnemers voor de programmering van bovenregionale taken.

Hoofdstuk 6. Informatie en verantwoording

Artikel 22. Dagelijks bestuur en voorzitter ten opzichte van het algemeen bestuur

1. De leden van het dagelijks bestuur zijn tezamen en ieder afzonderlijk aan het algemeen bestuur verantwoording verschuldigd voor het door hen gevoerde bestuur.
2. Zij geven gevraagd en ongevraagd aan het algemeen bestuur alle inlichtingen die voor een juiste beoordeling van het door het dagelijks bestuur te voeren en gevoerde bestuur nodig is.
3. Zij geven tezamen en ieder afzonderlijk inlichtingen aan het algemeen bestuur wanneer dit bestuur of een of meer leden daarvan hierom verzoekt.

Artikel 23. Algemeen en dagelijks bestuur ten opzichte van de gemeenteraden en Provinciale Staten

1. Het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur en de voorzitter geven aan de gemeenteraden en Provinciale Staten gevraagd en ongevraagd alle inlichtingen die voor een juiste beoordeling van het door het bestuur gevoerde en te voeren beleid nodig is.
2. Het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur en de voorzitter verstrekken aan de gemeenteraden en Provinciale Staten alle inlichtingen die door een of meer leden van die gemeenteraden of Provinciale Staten worden verlangd.
3. Een lid van het algemeen bestuur geeft alle inlichtingen waarom is verzocht door een of meer leden van de gemeenteraad van de deelnemer die hem heeft aangewezen, respectievelijk een of meer leden van Provinciale Staten in het geval het lid is aangewezen door Gedeputeerde Staten. Hij is bovendien aan de gemeenteraad of Provinciale Staten verantwoording verschuldigd voor het door hem gevoerde bestuur.

Artikel 24. Leden algemeen bestuur ten opzichte van deelnemers

1. Een lid van het algemeen bestuur verschafft de deelnemer die hem als lid heeft aangewezen alle inlichtingen die door die deelnemer of door een of meer leden van die deelnemer worden verlangd.
2. Alvorens de gevraagde inlichtingen zoals bedoeld in het eerste lid te verstrekken, kan het lid zich daarover laten adviseren door het dagelijks bestuur.
3. Een lid van het algemeen bestuur is de deelnemer die hem als lid heeft aangewezen verantwoording verschuldigd voor het door hem in het algemeen bestuur gevoerde beleid op de in het reglement van orde voor de vergaderingen van die deelnemer aangegeven wijze.

Hoofdstuk 7. Directeur

Artikel 25. Directeur

1. De directeur is hoofd van de ambtelijke organisatie.
2. De directeur is tijdens de vergadering van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur aanwezig.

Artikel 26. Samenwerking tussen uitvoeringsdiensten

1. De directeur voert geregeld overleg met de directeurs van de andere regionale uitvoeringsdiensten in Gelderland. Het overleg heeft als doel het bevorderen van een goede samenwerking tussen de diensten.

Hoofdstuk 8. Secretaris

Artikel 27. Secretaris

1. Het algemeen bestuur benoemt een secretaris.
2. De secretaris is in dienst bij een van de deelnemers. Het openbaar lichaam vergoedt de kosten voor de secretaris aan de deelnemer.
3. Het dagelijks bestuur regelt de vervanging van de secretaris bij diens verhindering of ontstentenis.
4. De secretaris ziet toe op een tijdige uitnodiging voor vergaderingen van het algemeen en het dagelijks bestuur. Hij ziet toe op een correcte notulering van die vergaderingen. Daarnaast is de secretaris het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur en de voorzitter behulpzaam in alles wat de hun opgedragen taken aangaat.

Hoofdstuk 9. Financiële bepalingen

Artikel 28. Begrotingsprocedure

1. De vaststelling van de begroting door het algemeen bestuur, zoals bedoeld in artikel 58, eerste lid, van de Wet geschiedt vóór 1 juli in het jaar voorafgaande aan dat waarvoor zij dient.
2. Onverminderd het bepaalde in artikel 59, eerste lid, van de Wet zorgt het dagelijks bestuur vóór 1 april van het jaar voorafgaande aan dat waarvoor zij dient voor de in dat lid bedoelde toezending van de ontwerpbegroting vergezeld van een behoorlijke toelichting.
3. In de begroting wordt het door elk van de deelnemers over het desbetreffende jaar verschuldigde bedrag opgenomen.
4. Het dagelijks bestuur houdt bij het opstellen van de ontwerpbegroting rekening met de door Provinciale Staten en de gemeenteraden opgestelde begrotingsrichtlijnen.
5. De ontwerpbegroting wordt door de deelnemers voor eenieder ter inzage gelegd en algemeen verkrijgbaar gesteld. Van de terinzagelegging en de verkrijgbaarstelling wordt openbaar kennis gegeven.
6. Provinciale Staten en de gemeenteraden vergaderen niet eerder dan twee weken na de openbare kennisgeving over de ontwerpbegroting. Zij kunnen bij het dagelijks bestuur hun zienswijze over de ontwerpbegroting naar voren brengen. Het dagelijks bestuur voegt deze zienswijzen, voorzien van zijn reactie, toe aan de ontwerpbegroting zoals deze aan het algemeen bestuur wordt aangeboden.
7. Terstond na de vaststelling van de begroting zendt het algemeen bestuur de begroting aan Provinciale Staten en de gemeenteraden, die ter zake bij de minister hun zienswijze naar voren kunnen brengen.
8. Het dagelijks bestuur zendt de begroting binnen twee weken na de vaststelling, doch in ieder geval vóór 15 juli aan de minister.
9. Dit artikel is, met uitzondering van de daarin genoemde data, van overeenkomstige toepassing op besluiten tot wijziging van de begroting.

Artikel 29. Jaarrekening

1. De vaststelling van de jaarrekening als bedoeld in artikel 58, derde lid, van de Wet geschiedt vóór 1 juli volgend op het jaar waarop deze betrekking heeft.
2. Artikel 28 leden 2, 7 en 8 van de regeling zijn van overeenkomstige toepassing.
3. Vaststelling van de rekening strekt het dagelijks bestuur tot decharge, behoudens later in rechte gebleken valsheid in geschrifte of andere onregelmatigheden.
4. In de rekening wordt het door elk van de deelnemers over het desbetreffende jaar werkelijk verschuldigde bedrag opgenomen.

5. Verrekening van het verschil tussen hetgeen op grond van artikel 10 van deze regeling is bepaald enerzijds en hetgeen op basis van de rekening is verschuldigd anderzijds vindt plaats zo spoedig mogelijk na de vaststelling van de rekening.

Artikel 30. Verdeling saldo

1. Een batig saldo van de begroting of jaarrekening wordt toegevoegd aan de reserves tot een maximum van 5% van de jaarlijkse exploitatielasten of € 500.000 en wel de laagste van deze twee.
2. Een uit te keren batig saldo wordt verdeeld naar rato van de stemverhouding.
3. Het algemeen bestuur beslist of een nadelig saldo in de jaarrekening:
 - a. geheel of gedeeltelijk ten laste van bestaande reserves zal worden gebracht; of
 - b. geheel of gedeeltelijk ten laste van de deelnemers zal worden gebracht naar rato van hun stemverhouding.
4. Het besluit, zoals bedoeld in het derde lid, sub b, van dit artikel, heeft 67 stemmen.

Hoofdstuk 10. Archief

Artikel 31. Zorg en beheer archief

1. Ten aanzien van de zorg voor de archiefbescheiden van het openbaar lichaam, alsmede ten aanzien van het toezicht op het beheer zijn de voorschriften van de gemeente Arnhem van overeenkomstige toepassing, tenzij het algemeen bestuur een archiefverordening vaststelt.
2. De aan de uitvoering van het eerste lid verbonden kosten komen ten laste van het openbaar lichaam.
3. Voor de bewaring van de op grond van artikel 12 van de Archiefwet 1995 over te brengen archiefbescheiden is de archiefbewaarpplaats van de gemeente Arnhem aangewezen, tenzij het algemeen bestuur een andere archiefbewaarpplaats aanwijst.
4. Het dagelijks bestuur is belast met de zorg als bedoeld in het eerste lid.

Hoofdstuk 11. Toetreding, uittreding, wijziging en opheffing

Artikel 32. Toetreding

1. De deelnemers zijn bevoegd te beslissen over toetreding van nieuwe deelnemers tot de regeling. Het algemeen bestuur wordt in de gelegenheid gesteld hierover zijn zienswijze bekend te maken.
2. De deelnemers regelen de voorwaarden voor toetreding.

Artikel 33. Uittreding

1. Een deelnemer kan uittreden uit de regeling na een daartoe strekkend besluit van de deelnemer, doch niet eerder dan na vijf jaar na inwerkingtreding van de regeling.
2. Het besluit tot uittreding wordt niet later genomen dan een jaar voorafgaand aan de datum waarop de uittreding plaatsvindt. Uittreding is slechts mogelijk met ingang van 1 januari.
3. Uittreding is slechts mogelijk onder de voorwaarde dat tussen het openbaar lichaam en de uittredende deelnemer voor de resterende financiële verplichtingen van de uittredende deelnemer een vaststellingsovereenkomst wordt gesloten.
4. De vaststellingsovereenkomst als bedoeld in het derde lid heeft 67 stemmen.
5. Het dagelijks bestuur ziet toe op de uittreding en de vereffening van de financiële verplichtingen.

Artikel 34. Wijziging en opheffing

1. De regeling kan tussentijds worden gewijzigd of opgeheven. Een besluit hiertoe heeft 67 stemmen.
2. Deelnemers en het algemeen bestuur zijn bevoegd een wijziging in de regeling aan de deelnemers in overweging te geven via een daartoe strekkend voorstel. Het dagelijks bestuur zendt het voorstel van het algemeen bestuur toe aan de deelnemers.

3. Ingeval van opheffing van de regeling stelt het algemeen bestuur vooraf, na overleg met de deelnemers, een liquidatieplan vast waarin in ieder geval wordt aangegeven wat de gevolgen zijn die de beëindiging heeft voor het personeel en de wijze waarop het positieve of negatieve saldo van het openbaar lichaam over de deelnemers wordt verdeeld.
4. Het dagelijks bestuur is belast met de vereffening van de financiële verplichtingen.
5. De organen van de regeling blijven in functie totdat de liquidatie is voltooid.

Hoofdstuk 12. Klachten

Artikel 35. Klachtenregeling

Het algemeen bestuur stelt, met inachtneming van hoofdstuk 9, titel 9.1 van de Algemene wet bestuursrecht, een interne klachtenregeling vast.

Hoofdstuk 13. Slot- en overgangsbepalingen

Artikel 36. Bijlage

Het Basistakenpakket regionale uitvoeringsorganisaties omgevingsrecht, versie 2.3, zoals vastgesteld door de minister van Infrastructuur en Milieu op 25 mei 2011 is als bijlage bij deze regeling gevoegd en maakt daarvan onderdeel uit.

Artikel 37. Informatievoorziening

1. Het openbaar lichaam zorgt er voor dat de deelnemers met ingang van 1 januari 2013, of zoveel later als het aanvangt zijn taken uit te voeren, op ieder moment kunnen beschikken over informatie met betrekking tot de in hoofdstuk 2 van deze regeling genoemde taken waarvoor zij het bevoegde bestuursorgaan zijn.
2. Ten aanzien van de taken als bedoeld in hoofdstuk 2 van deze regeling geldt dat de wijze van benadering en ontsluiting van de op die taken betrekking hebbende informatie door het openbaar lichaam is afgestemd met die van de andere regionale uitvoeringsdiensten in Gelderland.

Artikel 38. Inwerkingtreding

1. De regeling treedt in werking met ingang van de dag na de dag waarop Gedeputeerde Staten haar op grond van artikel 52, eerste lid, aanhef en onder j, in samenhang met artikel 27 van de Wet in het register hebben opgenomen.
2. Gedeputeerde Staten dragen zorg voor de in artikel 26 van de Wet bedoelde toezending.

Artikel 39. Duur van de regeling

De regeling wordt aangegaan voor onbepaalde tijd.

Artikel 40. Eerste begroting

1. De begroting wordt voor de eerste maal vastgesteld voor de periode aanvangende op de dag waarop de regeling in werking treedt, tot het einde van het kalenderjaar, dan wel, wanneer het algemeen bestuur dit bepaalt, tot het einde van het volgende kalenderjaar.
2. De eerste rekening heeft betrekking op de periode waarvoor de eerste begroting geldt.

Artikel 41. Citeertitel

Deze regeling kan worden aangehaald als: gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst regio Arnhem.

Titel/onderwerp: **Actualiseren GR ODRA**

Raadsadviseur: B. Kranenborg Telefoonnr: 3775956 bas.kranenborg@arnhem.nl

Van:	College	Ambtenaar:	Leo den Uil
Portefeuillehouder:	Geert Ritsema	Telefoonnr:	3774309
		E-mailadres:	leo.den.uil@arnhem.nl
Doel activiteit	Informatief en meningsvormend		
Toelichting	Het college biedt de raad het voorstel: "Actualiseren GR ODRA" aan, om vast te stellen. Voorstel Het AB van ODRA stelt voor om de GR te wijzigen vanwege aanpassing van de WGR (per 1-1-2015), wijziging van de verhoudingen van de inbreng van deelnemende partijen en vanwege overheveling van taken van de Milieusamenwerking regio Arnhem (inmiddels opgeheven) naar ODRA. Daarnaast wordt het via deze actualisatie mogelijk voor het AB ODRA om budgetneutrale begrotingsactualisaties zelf te bekrachtigen. Begrotingswijzigingen moeten nog steeds aan de afzonderlijke raden worden voorgelegd. Ook wordt het via deze actualisatie mogelijk bestemmingsreserves in te stellen. Argumenten Het voorstel is zowel een aanpassing aan de huidige regelgeving (WGR) en feitelijke situatie (inbreng partners, takenpakket), als het praktischer regelen van budgetneutrale begrotingsactualisaties. Het is praktischer en kostenbesparend als deze actualisaties - die voor de deelnemers kostenneutraal zijn en geen nieuwe uitgangspunten bevatten - door ODRA zelf bekrachtigd kunnen worden. Kanttekening proces Het voorstel is voorgelegd aan alle deelnemende partijen in ODRA. De vereiste meerderheid van stemmen voor het wijzigen van de GR is al bereikt en de gewijzigde GR is op 5 oktober jl. in werking getreden. Het Arnhemse besluit om wel of niet met de wijziging in te stemmen is dus feitelijk niet (meer) relevant. Belangstellenden zijn uitgenodigd om aanwezig te zijn en desgewenst in te spreken.		
Voorgesteld resultaat van de bespreking	Beslissen of het voorstel kan worden doorgeleid naar de besluitvormende fase.		
Spreekrecht publiek	Ja		
Behandeladvies	Technische vragen dienen voorafgaand aan de bespreking te worden gesteld. U bent in de gelegenheid informatieve vragen te stellen aan (eventuele) insprekers en aan de portefeuillehouder. Na afronding van de informatieve fase wordt gestart met de meningsvormende fase. Deze fase bestaat uit twee termijnen: 1^e termijn: fracties geven hun standpunt weer, te beginnen met de fracties die tegen het voorstel zijn of het voorstel willen wijzigen. Interrupties zijn toegestaan. 2^e termijn: Na de reactie van de portefeuillehouder wordt de discussie gevoerd.		
Bijlagen			
Raadsvoorstel wijziging van de Gemeenschappelijke regeling ODRA			
Geactualiseerde gemeenschappelijke regeling ODRA			
Voorgestelde wijzigingen gemeenschappelijke regeling ODRA			
Huidige gemeenschappelijke regeling ODRA			

Actualiseren GR ODRA

Documentnummer: 2016.0.061.509

Zaaknummer: 2016-08-00865

Portefeuillehouder: G. Ritsema

Aan de gemeenteraad,

17 januari 2017

Insprekers

Er zijn geen insprekers.

Moties/amendementen

De fractie van D66 overweegt een motie/amendement over de wijze waarop het college dit raadsvoorstel aan de raad heeft voorgelegd.

De overige fracties steunen het voorstel en wachten het initiatief van D66 af.

Conclusie

De fracties van de Arnhemse Ouderen Partij en Verenigd Arnhem waren niet aanwezig tijdens deze raadskamerbehandeling.

De voorzitter concludeert dat de meningsvormende fase is afgerond. Het voorstel wordt met instemming van de raadskamer doorgeleid naar de besluitvormende fase.

De raadsadviseur,

B. Kranenborg

De voorzitter,

G. Karssenberg

Politieke Maandag (b)

Dossiernummer	163
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	30 januari 2017
Agendapunt	4.1
Omschrijving	Vaststellen wijziging van de legesverordening 2017
Organisatieonderdeel	Cluster Publieke Dienstverlening
Steller	Nicole Eerden / Brigitte Volney
Portefeuillehouder	Martijn Leisink
Fatale termijn	1 januari 0001
Behandelresultaat	

Geagendeerd	Vergaderdatum
College Burgemeester en Wethouders	24 januari 2017
Politieke Maandag (b)	30 januari 2017

Besluit van

30 januari 2017

Zaaknummer

110447

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 24 januari 2017
Cluster Publieke Dienstverlening, nummer 110447;

overwegende dat het noodzakelijk is om de rechtmatige heffing van leges voor omgevingsvergunningen te waarborgen;
daartoe gevolgd moet worden gegeven aan een recente gerechtelijke uitspraak over bekendmaking van de heffingsmaatstaf voor bouwleges, voortvloeiend uit de 'Uniforme administratieve voorwaarden voor de uitvoering van werken en van technische installatiewerken 2012 (UAV 2012) en de normbladen van het Nederlands Normalisatie Instituut (NEN);

gelet op artikel 229, eerste lid, aanhef en onderdeel b, van de Gemeentewet en de artikelen 2, tweede lid, en 7 van de Paspoortwet;

besluit:

vast te stellen de

VERORDENING TOT WIJZIGING VAN DE VERORDENING OP DE HEFFING EN DE INVORDERING VAN LEGES 2017 EN DE BIJBEHORENDE TARIEVENTABEL

Artikel I Wijziging

Aan artikel 4.2.3 van de Tarieventabel behorend bij de Legesverordening 2017 wordt een lid toegevoegd, luidende:

'4.2.3.1 Het in HOOFDSTUK HUISVESTING EN WABO genoemde normblad NEN 2580 en 2631, welke laatstelijk is vervangen door 2699, en de Uniforme administratieve voorwaarden voor de uitvoering van werken en technische installatiewerken 2012 (UAV 2012) liggen ter inzage bij loket BWL Stadhuis, Koningstraat 38. De UAV 2012 is ook te vinden op www.wetten.overheid.nl/BWBR0031190/2012-03-01.'

Artikel II Inwerkingtreding en citeertitel

1. Dit besluit treedt in werking op de dag na die waarop deze wordt bekendgemaakt en heeft terugwerkende kracht ten aanzien van elke beslissing, die in de periode van 1 januari 2017 tot de dag van inwerkingtreding is genomen.
2. Dit besluit wordt aangehaald als: Eerste wijziging van de Legesverordening 2017.

Aldus vastgesteld in de vergadering van 30 januari 2017.

De griffier,

De voorzitter,

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer **110447**

ONDERWERP: Wijziging legesverordening

Voorstel

1. De 'Verordening tot wijziging van de verordening op de heffing en de invordering van leges 2017 en de bijbehorende tarieventabel' vast te stellen.

Inleiding

In december 2016 is een rechterlijke uitspraak met betrekking tot de legesverordening gepubliceerd. De rechter heeft geoordeeld dat de legesverordening op dit punt onverbindend is, als in de verordening niet is verwezen naar de vindplaats van de NEN en de UAV. Daarnaast moeten deze ook bekend worden gemaakt door in de publicatie op te nemen dat deze ter inzage liggen.

Wij hebben dezelfde verordening als de betreffende gemeente en hebben geen vindplaats opgenomen in de verordening (maar wel gepubliceerd dat ze ter inzage liggen). Voorstel is om de verwijzing alsnog op te nemen in de verordening om onverbindendheid te voorkomen.

Beoogd effect

Waarborgen van rechtmatige belastingheffing van de Wabo-leges en dus voorkomen van onverbindendheid van de verordening op dit punt.

Argumenten

1.1 Onverbindendheid verordening

In december 2016 is een rechterlijke uitspraak met betrekking tot de legesverordening gepubliceerd. Deze uitspraak ging over het vaststellen van de bouwsom. In de legesverordening was hierover opgenomen dat voor de bepaling van de heffingsmaatstaf wordt uitgegaan van de aannemingsom als bedoeld in de UAV (uniforme administratieve voorwaarden). En indien de aannemingsom ontbreekt wordt een raming gemaakt van de bouwkosten als bedoeld in de NEN 2631. De rechter heeft geoordeeld dat de legesverordening op dit punt onverbindend is, als in de verordening niet is verwezen naar de vindplaats van de NEN en de UAV. Daarnaast moeten deze ook bekend worden gemaakt door in de publicatie op te nemen dat deze ter inzage liggen.

In Arnhem hebben we dezelfde tekst in de legesverordening staan en hebben we ook geen vindplaats opgenomen. Aan het publicatievereiste is wel voldaan. Vandaar hierbij de wijziging van de tarieventabel behorende bij legesverordening 2017, zodat daarin de vindplaats (terinzagelegging bij loket BWL op het Stadhuis en vindplaats op internet) is opgenomen.

Kanttekeningen

1.1 Onverbindendheid verordening

Als de legesverordening niet wordt aangepast, lopen we risico dat in een rechtszaak de verordening op dit punt onverbindend wordt verklaard. Er kunnen dan geen leges worden geheven.

Financiën

n.v.t.

Uitvoering

Publicatie van de wijziging en het opnemen van de nieuwe integrale tekst op overheid.nl

Communicatie

Publicatie van de wijziging en het opnemen van de nieuwe integrale tekst op overheid.nl

Bijlagen

Stukken voor gemeenteraad

- geconsolideerde versie Legesverordening 2017

Ter inzage stukken voor gemeenteraad

n.v.t.

Besluit van

Zaaknummer

110447

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 24 januari 2017
Cluster Publieke Dienstverlening, nummer 110447;

overwegende dat het noodzakelijk is om de rechtmatige heffing van leges voor omgevingsvergunningen te waarborgen;
daartoe gevolg moet worden gegeven aan een recente gerechtelijke uitspraak over bekendmaking van de heffingsmaatstaf voor bouwleges, voortvloeiend uit de 'Uniforme administratieve voorwaarden voor de uitvoering van werken en van technische installatiewerken 2012 (UAV 2012) en de normbladen van het Nederlands Normalisatie Instituut (NEN);

gelet op artikel 229, eerste lid, aanhef en onderdeel b, van de Gemeentewet en de artikelen 2, tweede lid, en 7 van de Paspoortwet;

besluit:

vast te stellen de

VERORDENING TOT WIJZIGING VAN DE VERORDENING OP DE HEFFING EN DE INVORDERING VAN LEGES 2017 EN DE BIJBEHORENDE TARIEVENTABEL

Artikel I Wijziging

Aan artikel 4.2.3 van de Tarieventabel behorend bij de Legesverordening 2017 wordt een lid toegevoegd, luidende:

'4.2.3.1 Het in HOOFDSTUK HUISVESTING EN WABO genoemde normblad NEN 2580 en 2631, welke laatstelijk is vervangen door 2699, en de Uniforme administratieve voorwaarden voor de uitvoering van werken en technische installatiewerken 2012 (UAV 2012) liggen ter inzage bij loket BWL Stadhuis, Koningstraat 38. De UAV 2012 is ook te vinden op www.wetten.overheid.nl/BWBR0031190/2012-03-01.'

Artikel II Inwerkingtreding en citeertitel

1. Dit besluit treedt in werking op de dag na die waarop deze wordt bekendgemaakt en heeft terugwerkende kracht ten aanzien van elke beslissing, die in de periode van 1 januari 2017 tot de dag van inwerkingtreding is genomen.
2. Dit besluit wordt aangehaald als: Eerste wijziging van de Legesverordening 2017.

Aldus vastgesteld in de vergadering van 30 januari 2017.

De griffier,

De voorzitter,

Besluit van: 30 januari 2017

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 20 september 2016 Cluster Publieke Dienstverlening, nummer 2016.0.047.626;

gelet op artikel 229, eerste lid, aanhef en onderdeel b, van de Gemeentewet en de artikelen 2, tweede lid, en 7 van de Paspoortwet;

besluit:

vast te stellen de

VERORDENING OP DE HEFFING EN DE INVORDERING VAN LEGES 2017

Begripsomschrijvingen

Artikel 1

Deze verordening verstaat onder:

- a 'dag': de periode van 00.00 uur tot 24.00 uur, waarbij een gedeelte van een dag als een hele dag wordt aangemerkt;
- b 'week': een aaneengesloten periode van zeven dagen;
- c 'maand': het tijdvak dat loopt van de n- dag in een kalendermaand tot en met de (n-1)- dag in de volgende kalendermaand;
- d 'jaar': het tijdvak dat loopt van de n- dag in een kalenderjaar tot en met de (n-1)- dag in het volgende kalenderjaar;
- e 'kalenderjaar': de periode van 1 januari tot en met 31 december;
- f 'A.P.V.': de Algemene Plaatselijke Verordening voor Arnhem;
- g 'bouwverordening': de bouwverordening voor Arnhem.

Belastbaar feit

Artikel 2

Onder de naam 'leges' worden rechten geheven voor:

- a het genot van door of vanwege het gemeentebestuur verstrekte diensten;
- b het verrichten van handelingen ten behoeve van een aanvraag van een Nederlandse identiteitskaart of een reisdocument;

een en ander zoals genoemd in deze verordening en de daarbij behorende tarieventabel.

Belastingplicht

Artikel 3

Belastingplichtig is de aanvrager van de dienst, de Nederlandse identiteitskaart of het reisdocument, dan wel degene ten behoeve van wie de dienst is verleend of de handelingen zijn verricht.

Vrijstellingen

Artikel 4

De in de tarieventabel genoemde leges, met uitzondering van die genoemd in de hoofdstukken Parkeren, Huisvesting en WABO, Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn en Algemene Plaatselijke Verordening, worden niet geheven voor:

- a stukken, opgaven of handelingen door openbare lichamen, ambtenaren en instellingen in het openbaar belang aangevraagd;
- b beschikkingen op bezwaar-, beroep- en verzoekschriften inzake plaatselijke belastingen;

- c een verklaring van onvermogen;
- d beschikkingen of afschriften van beschikkingen, genomen krachtens een rechtspositieregeling voor het personeel van de gemeente;
- e nasporingen in de bij het archief berustende stukken indien het verlangde onderzoek uitsluitend of voor een overwegend deel strekt ten behoeve van een wetenschappelijk doel;
- f de aan belanghebbende uit te reiken beschikkingen of afschriften daarvan, houdende de beslissing op een verzoek om subsidie uit de gemeentekas;
- g beschikkingen of afschriften van beschikkingen op aanvragen ter zake van bijstand ingevolge de Wet Werk en Bijstand en andere uitkeringen;
- h de nota van aanbidding betreffende de gemeenterekening ten behoeve van de besturen van politieke partijen, waarvan één of meer leden zitting hebben in de gemeenteraad, tot een maximum van 3 exemplaren van elk stuk per politieke partij;
- i stukken waarvan de verstrekking van belang is voor opinievorming met het oog op een goede democratische besluitvoering;
- j een laissez-passer du mortuaire (lijkenpas), afgegeven op grond van het bepaalde in artikel 1, onder B van het Koninklijk besluit van 3 mei 1991 (Stb. 1991/252);
- k diensten waarvan de kosten krachtens afdeling 6.4 van de Wet ruimtelijke ordening (grondexploitatie) zijn of worden verhaald;
- l diensten met betrekking tot een aanvraag tot verlening of gehele of gedeeltelijke intrekking van een omgevingsvergunning of wijziging van voorschriften van een omgevingsvergunning, voor zover die aanvraag betrekking heeft op een activiteit met betrekking tot een inrichting als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder e, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht.

Tarieven

Artikel 5

- 1 De leges worden geheven naar de tarieven, opgenomen in de bij deze verordening behorende tarieventabel.
- 2 Voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het nemen van een projectuitvoeringsbesluit als bedoeld in artikel 2.10 van de Crisis- en herstelwet bedraagt het tarief de som van de bedragen die op grond van deze verordening verschuldigd zouden zijn voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verkrijgen van een vergunning, ontheffing, vrijstelling of enig ander besluit in het kader van de ontwikkeling een verwezenlijking van het project, voor zover het projectuitvoeringsbesluit strekt ter vervanging van de besluiten, zoals bedoeld in artikel 2.10, derde lid van de Crisis- en herstelwet.
- 3 Voor de berekening van de leges wordt een gedeelte van een in de tarieventabel genoemde eenheid als een volle eenheid aangemerkt.

Wijze van heffing

Artikel 6

De leges worden geheven bij wege van een mondelinge dan wel een gedagtekende schriftelijke kennisgeving, waaronder mede wordt begrepen een stempelafdruk, zegel, nota of andere schriftuur.

Termijnen van betaling

Artikel 7

- 1 De leges moeten worden betaald ingeval de kennisgeving als bedoeld in artikel 6:
 - a mondeling wordt gedaan, op het moment van het doen van de kennisgeving;
 - b schriftelijk wordt gedaan, op het moment van uitreiken van de kennisgeving, dan wel in geval van toezending daarvan, binnen 8 dagen na de dagtekening van de kennisgeving.

Kwijtschelding

Artikel 8

Bij de invordering van de leges wordt geen kwijtschelding, als bedoeld in artikel 26 van de Invorderingswet 1990 (Stb.1990/221) verleend, met uitzondering van de leges genoemd in artikel 2.1.1.1 sub b en c van de Tarieventabel behorende bij deze verordening, behalve voor huwelijksvoltrekkingen die plaatsvinden op buitenlocaties.

Vermindering

Artikel 9

- 1 Gehele of gedeeltelijke vermindering van leges ter zake van een in de tarieventabel omschreven dienst wordt verleend op een aanvraag als bedoeld in artikel 242 van de Gemeentewet (Stb. 1994/762), als volgt:
 - a indien op een aanvraag afwijzend wordt beschikt over 50% van de berekende leges
 - b indien een aanvraag om vergunning door de aanvrager wordt ingetrokken voordat hierop een beslissing is genomen, van 75% van de berekende leges.
- 2 Er wordt geen vermindering verleend voor de ophoging van de leges volgens de tarieven onder 4.2.8.1 tot en met 4.2.8.9 of van de leges geheven op grond van artikel 4.2.9.1 tot en met 4.2.9.8 van hoofdstuk 4 van de tarieventabel waar sprake is van een omgevingsvergunning waarbij planologisch strijdig gebruik plaatsvindt.

Nadere regels door het college van burgemeester en wethouders

Artikel 10

Het college van burgemeester en wethouders kan nadere regels geven met betrekking tot de heffing en de invordering van de leges.

Inwerkingtreding, overgangsbepaling en citeertitel

Artikel 11

- 1 De 'Legesverordening 2016' van 2 november 2015 wordt ingetrokken met ingang van de in het derde lid genoemde datum van ingang van de heffing, met dien verstande dat zij van toepassing blijven op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.
- 2 Deze verordening treedt in werking met ingang van de derde dag na die van de bekendmaking.
- 3 De datum van ingang van de heffing is 1 januari 2017.
- 4 Deze verordening kan worden aangehaald als 'Legesverordening 2017'.

De griffier,

De voorzitter,

HOOFDSTUK PUBLIEKE DIENSTVERLENING EN BURGERLIJKE STAND

Tarientabel behorende bij legesverordening 2017

Afschriften van openbare stukken

1.1.1 Het tarief bedraagt ter zake van het verstrekken van:

1.1.1.1 afschriften van openbare stukken

• per pagina A-4 in zwart-wit, enkelzijdig	€ 0,10
• per pagina A-3 in zwart-wit, enkelzijdig	€ 0,20
• per pagina A-1 in zwart-wit, enkelzijdig	€ 3,15
• per pagina A-0 in zwart-wit, enkelzijdig	€ 3,90
• per pagina A-4 in kleur, enkelzijdig	€ 0,55
• per pagina A-3 in kleur, enkelzijdig	€ 1,10
• per pagina A-1 in kleur, enkelzijdig	€ 10,30
• per pagina A-0 in kleur, enkelzijdig	€ 15,40
• andere formaten per pagina	€ 8,50
• op een door de gemeente verstrekte USB-stick	€ 9,70

Documentatie omtrent onroerende zaken

1.2.1 Het tarief bedraagt ter zake van het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van:

1.2.1.1 inlichtingen uit een onroerende zakenbestand: voor elke inlichting € 9,30

Indien raadpleging van de gegevens van een onroerende zaak ertoe leidt dat geen inlichting kan worden verstrekt of de gegeven inlichting niet tot het beoogde gevolg leidt wordt het vorenvermelde recht eveneens geheven.

1.2.1.2 statistische gegevens op speciaal verzoek verzameld: het verschuldigde bedrag als berekend op grond van 1.2.1.1, verhoogd met per inlichting. € 0,75

Indien het verzamelen van de gegevens ertoe leidt dat de gegeven informatie niet tot het beoogde gevolg leidt wordt het vorenvermelde recht eveneens geheven.

Overige verklaringen en diensten

1.3.1 Het tarief bedraagt ter zake van het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van:

1.3.1.1 ieder andere gunstige, hieronder begrepen een niet geheel afwijzende, beschikking op een verzoek, voor zover daarvoor niet elders in deze tarientabel of in een andere wettelijke regeling een tarief is opgenomen € 81,00

1.3.1.2 een door of namens het college van burgemeester en wethouders of de burgemeester af te geven verklaring, voor zover in deze tarientabel niet anders is bepaald, die ten behoeve of in het bijzonder belang van de daarin genoemde persoon of van de aanvrager wordt opgemaakt € 81,00

1.3.2 Het tarief bedraagt ter zake van het digitaliseren van tekeningen door afdeling Repro € 3,80

1.3.3 Het tarief bedraagt ter zake van het verstrekken van GEO-informatie

• per pagina A3-formaat in zwart-wit, enkelzijdig	€ 5,90
• per pagina A4-formaat in zwart-wit, enkelzijdig	€ 5,90

Dienstverlening

2.1.1 Het tarief bedraagt:

2.1.1.1	voor de voltrekking van een huwelijk, alsmede voor het laten registreren van het partnerschap:	
a	overeenkomstig artikel 4 wet Rechten Burgerlijke Stand op dinsdag om 13:00 en 13:15 uur, kleine zaal	€ 0,00
b	op dinsdag van 9:00 tot 16:00 uur, in het stadhuis, kleine zaal	€ 100,00
c	van maandag tot en met vrijdag tijdens reguliere openingstijden van het stadhuis in de Trouwzaal en Scheepenzaal alsmede in buitenlocaties	€ 430,00
d	indien de huwelijksvoltrekking plaatsvindt buiten de reguliere openingstijden van het stadhuis	€ 861,00
e	indien de huwelijksvoltrekking plaatsvindt buiten de reguliere openingstijden van het stadhuis in een aangewezen buitenlocatie	€ 648,00
f	indien het een aangewezen buitenlocatie of locatie naar eigen keuze van het bruidspaar betreft, kan naast het tarief van € 430,00 of € 648,00 zoals genoemd in sub c en e een tarief door de betreffende locatie in rekening worden gebracht.	
g	voor het voltrekken van een huwelijk in een bijzonder huis binnen door de leidinggevende te bepalen grenzen van redelijkheid en billijkheid	€ 290,00
h	het volgen van de trouwplechtigheid via de webcam	€ 105,00
i	voor de omzetting van het geregistreerd partnerschap in een huwelijk, aan de balie van het stadhuis	€ 100,00
j	indien beiden personen in het bezit zijn van een GelrePas én tenminste één partner in Arnhem woonachtig is	€ 0,00
	Deze dienstverlening vindt plaats op dinsdag en woensdag van 9.00 tot 12.00 uur.	
2.1.1.2	a voor het op uitdrukkelijk verzoek naar eigen keuze voor 1 dag een persoon die nooit eerder een huwelijk voltrokken heeft als buitengewoon ambtenaar burgerlijke stand laten benoemen en beëdigen, is boven het geldende tarief voor huwelijken een bedrag verschuldigd van	€ 290,00
	b voor het op uitdrukkelijk verzoek naar eigen keuze voor 1 dag een persoon die reeds eerder een huwelijk voltrokken heeft als buitengewoon ambtenaar burgerlijke stand laten benoemen, is boven het geldende tarief voor huwelijken een bedrag verschuldigd van	€ 145,00
2.1.1.3	voor het op verzoek van het bruidspaar annuleren van een huwelijksvoltrekking, alsmede voor het laten registreren van het partnerschap, binnen door de leidinggevende te bepalen grenzen van redelijkheid en billijkheid, binnen 3 maanden voor de datum van de huwelijksvoltrekking dan wel de partnerregistratie	€ 137,00
	Indien de leges voor de huwelijksvoltrekking of partnerregistratie lager zijn dan het voornoemde bedrag, zijn de kosten voor het annuleren van de huwelijksvoltrekking of partnerregistratie gelijk aan de in rekening gebrachte leges.	
2.1.1.4	het van gemeentewege ter beschikking stellen van getuigen voor huwelijken of partnerschapsregistratie, per getuige	€ 41,00
2.1.1.5	voor het verstrekken van een afschrift uit de Burgerlijke Stand	€ 12,90
2.1.1.6	voor het verstrekken van een uittreksel uit de Burgerlijke Stand	€ 12,90
2.1.1.7	voor het verstrekken van een Verklaring Huwelijksbevoegdheid	€ 22,90
2.1.1.8	voor het verstrekken van een Huwelijksboekje	€ Max. Rijkstarief
2.1.1.9	voor het verstrekken van een Laisser-Passer	€ Max. Rijkstarief
2.1.1.10	voor het verstrekken van een Attestatie de Vita (internationaal)	€ 12,90

Gegevensverstrekking en verklaringen

2.2.1	Het tarief bedraagt:	
a	voor het verstrekken van gegevens of (internationale) uittreksels uit de Basisregistratie Personen	€ 11,60
b	voor het digitaal verstrekken van gegevens of (internationale) uittreksels uit de Basisregistratie Personen	€ 6,60
2.2.2	Het tarief bedraagt:	
a	voor het verstrekken van een uitvoerig uittreksel uit de Basisregistratie Personen, ten name van meer dan één persoon	€ 18,80
b	voor het digitaal verstrekken van een uitvoerig uittreksel uit de Basisregistratie Personen, ten name van meer dan één persoon	€ 13,80
2.2.3	In afwijking van voorgaande onderdelen bedraagt het tarief ter zake van het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van gegevens als bedoeld in artikel 17, tweede lid van het Besluit Basisregistratie personen (het zgn. "postkamertarief")	Max. Rijkstarief
2.2.4	Het verstrekken van een verklaring van Nederlanderschap, niet bestemd als reis papier	€ 11,60
2.2.5	Het legaliseren van handtekeningen, per handtekening	€ 11,60
2.2.6	Het aanvragen van een verklaring omtrent het gedrag	Max. Rijkstarief
2.2.7	Het verstrekken van een volledig overzicht van alle in de Basisregistratie personen opgenomen gegevens van een persoon	€ 11,60
2.2.8	Het verlenen van inzage in een persoonslijst	Max. Rijkstarief
2.2.9	Het verstrekken van een gewaarmerkte kopie	€ 11,60
2.2.10	Het tarief wordt bij verlening van thuis service verhoogd met	€ 12,30
Reisdocumenten en Nederlandse identiteitskaart		
2.3.1	Het tarief bedraagt ter zake van het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van:	
2.3.1.1	een nationaal paspoort voor een persoon die op het moment van de aanvraag:	
a.	18 jaar of ouder is	Max. Rijkstarief
b.	de leeftijd van 18 jaar nog niet heeft bereikt	Max. Rijkstarief
2.3.1.2	een Zakenpaspoort voor een persoon die op het moment van de aanvraag:	
a.	18 jaar of ouder is	Max. Rijkstarief
b.	de leeftijd van 18 jaar nog niet heeft bereikt	Max. Rijkstarief
2.3.1.3	een faciliteitenpaspoort voor een persoon die op het moment van de aanvraag:	
a.	18 jaar of ouder is	Max. Rijkstarief
b.	de leeftijd van 18 jaar nog niet heeft bereikt	Max. Rijkstarief
2.3.1.4	een vluchtelingen- of een vreemdelingenpaspoort	Max. Rijkstarief
2.3.1.5	een Nederlandse identiteitskaart voor een persoon die op het moment van de aanvraag:	
a.	18 jaar of ouder is en nog geen identiteitskaart of paspoort heeft óf indien deze binnen een half jaar verloopt of verlopen is	Tarief Rijksdeel (excl. Gemeentelijke opslag)
b.	18 jaar of ouder is	Max. Rijkstarief

c.	de leeftijd van 18 jaar nog niet heeft bereikt en nog geen identiteitskaart of paspoort heeft óf indien deze binnen een half jaar verloopt of verlopen is	Tarief Rijksdeel (excl. Gemeentelijke opslag)
d.	de leeftijd van 18 jaar nog niet heeft bereikt	Max. Rijkstarief

2.3.2 Het tarief bedraagt voor het verrichten van handelingen ten behoeve van een aanvraag voor een spoedlevering van de in de onderdelen 2.3.1.1 tot en met 2.3.1.5 genoemde documenten, de in die onderdelen genoemde leges vermeerderd met een bedrag van € 48,00

Rijbewijs

2.4.1	Het tarief bedraagt ter zake van het in behandeling nemen van een aanvraag tot het afgeven, vernieuwen of omwisselen van een rijbewijs	Max. Rijkstarief
2.4.2	Het tarief genoemd onder 2.4.1 wordt verhoogd indien aan de aanvrager reeds eerder een rijbewijs werd verstrekt, welk rijbewijs bij de aanvraag niet kan worden overgelegd	€ 63,00
2.4.3	Het tarief bedraagt voor het verrichten van handelingen ten behoeve van een aanvraag voor een spoedlevering van de in het onderdeel 2.4.1 genoemde document, de in dit onderdeel genoemde leges vermeerderd met een bedrag van	€ 34,00

Naturalisatie

2.5.1 Het tarief bedraagt ter zake van het in behandeling nemen van een aanvraag tot:		
2.5.1.1	Een naturalisatieverzoek voor meerderjarigen (1 persoon)	€ Max. Rijkstarief
2.5.1.2	Een naturalisatieverzoek voor meerderjarigen (1 persoon staatloos of houder van een vergunning tot verblijf o.g.v. art. 28 of 33 Vreemdelingenwet)	€ Max. Rijkstarief
2.5.1.3	Een naturalisatieverzoek voor meerderjarigen (2 personen zijnde echtbaar of geregistreerd partners)	€ Max. Rijkstarief
2.5.1.4	Een naturalisatieverzoek voor meerderjarigen (2 personen zijnde echtbaar of geregistreerd partners, staatloos of houder van een vergunning tot verblijf o.g.v. art. 28 of 33 Vreemdelingenwet)	€ Max. Rijkstarief
2.5.1.5	Mede-naturalisatie van een minderjarig kind, per kind	€ Max. Rijkstarief
2.5.1.6	Een enkelvoudige optie	€ Max. Rijkstarief
2.5.1.7	Een gemeenschappelijke optie	€ Max. Rijkstarief
2.5.1.8	Een mede-opterende minderjarige	€ Max. Rijkstarief

Overige diensten

2.6.1	Het tarief bedraagt ter zake van het in behandeling nemen van het op aanvraag doornemen van één of meer kaartverzamelingen of registers voor ieder daaraan besteed uur	€ 42,00

Onderzoek en statistiek

2.7.1 Het tarief bedraagt ter zake van het in behandeling nemen van:		
2.7.1.1	een aanvraag tot het nasporen in door of vanwege de gemeente verzameld statistisch werkmateriaal en statistische gegevens en het in opdracht verrichten van onderzoek, per besteed uur	€ 104,00

HOOFDSTUK PARKEREN

Verklaringen, ontheffingen en vergunningen

3.1.1 Het tarief bedraagt ter zake van het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van:

3.1.1.1	het afgeven en wijzigen van (gehandicapten) parkeerkaarten	€	10,80
3.1.1.2	een incidentele ontheffing op basis van de nota Rijden in het voetgangersgebied	€	10,80
3.1.1.3	een dagontheffing op basis van de nota Rijden in het voetgangersgebied	€	10,80
3.1.1.4	een wijziging van parkeervergunningen	€	10,80
3.1.1.5	een duplicaat-parkeervergunning of duplicaat ontheffing	€	10,80

HOOFDSTUK HUISVESTING EN WABO

4.0 Het tarief bedraagt ter zake van het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van een wijziging tenaamstelling inzake een verleende vergunning € 49,00

Huisvestingswet 2014, Huisvestingsverordening Arnhem 2016 en Leegstandswet

4.1.1 Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag:

4.1.1.1 tot het verkrijgen van een vergunning tot gehele of gedeeltelijke onttrekking van woonruimte aan de bestemming tot bewoning als bedoeld in artikel 21 onderdeel a, van de Huisvestingswet 2014 € 622,00

4.1.1.2 tot het verkrijgen van een vergunning tot samenvoeging van woonruimte met andere woonruimte als bedoeld in artikel 21, onderdeel b, van de Huisvestingswet 2014 € 92,00

4.1.1.3 tot het verkrijgen van een vergunning als bedoeld in artikel 21, onderdeel d van de Huisvestingswet 2014, voor het verbouwen tot twee of meer woonruimten € 622,00

4.1.1.4 tot het verkrijgen van een vergunning tot omzetting van zelfstandige woonruimte in onzelfstandige woonruimte als bedoeld in artikel 21, onderdeel c, van de Huisvestingswet 2014 € 92,00

4.1.1.5 tot het verkrijgen van een noodurgentieverklaring als bedoeld in artikel 10 b, lid 3 van de Huisvestingsverordening Arnhem 2016 € 55,00

Leegstandswet

4.1.2 Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag:

4.1.2.1 tot het verkrijgen van een vergunning tot tijdelijke verhuur van leegstaande woonruimte als bedoeld in artikel 15, eerste lid, van de Leegstandwet € 92,00

4.1.2.2 tot verlenging van een vergunning tot tijdelijke verhuur van woonruimte als bedoeld in artikel 15, vijfde lid, van de Leegstandwet € 57,00

Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/ omgevingsvergunning

Begripsomschrijvingen

4.2.1 Voor de toepassing van deze paragraaf wordt verstaan onder:

4.2.1.1 **bouwkosten:** de aannemingsom inclusief omzetbelasting, bedoeld in paragraaf 1, eerste lid, van de Uniforme administratieve voorwaarden voor de uitvoering van werken en van technische installatiewerken 2012 (UAV 2012), voor het uit te voeren werk, of voor zover deze ontbreekt een raming van de bouwkosten, inclusief omzetbelasting, bedoeld in het normblad NEN 2631, uitgave 1979, of zoals dit normblad laatstelijk is vervangen of gewijzigd.

Met dien verstande dat, indien blijkt dat de opgegeven bouwkosten lager zijn dan de door of namens het college uitgevoerde controleberekeningen, het college van burgemeester en wethouders het bedrag van de bouwkosten ambtshalve vast stelt op het resultaat van de controleberekeningen.

Voor het vaststellen van bouwkosten voor nieuwbouw of uitbreiding van bouwwerken zijn voor de controleberekening de basisbedragen bouwkosten volgens bijlage I van deze verordening van toepassing.

Voor het vaststellen van bouwkosten voor verbouwingen (exclusief eventuele uitbreidingen waarvoor bijlage I van toepassing is) worden voor de controleberekening marktconforme richtprijzen gehanteerd.

Indien het bouwen geheel of gedeeltelijk door zelfwerkzaamheid geschiedt wordt in deze

paragraaf onder bouwkosten verstaan: de prijs die aan een derde in het economisch verkeer zou moeten worden betaald voor het tot stand brengen van het bouwwerk waarop de aanvraag betrekking heeft;

- 4.2.1.2 Wabo: Wet algemene bepalingen omgevingsrecht.
- 4.2.1.3 aanlegkosten: de aannemingsom exclusief omzetbelasting, bedoeld in paragraaf 1, eerste lid, van de Uniforme administratieve voorwaarden voor de uitvoering van werken en van technische installatiewerken 2012 (UVA 2012), voor het uit te voeren werk, of voor zover deze ontbreekt, een raming van de aanlegkosten, de omzetbelasting niet inbegrepen. Indien de werken of werkzaamheden geheel of gedeeltelijk door zelfwerkzaamheid geschieden wordt in deze titel onder aanlegkosten verstaan: de prijs die aan een derde in het economisch verkeer zou moeten worden betaald voor de werken of werkzaamheden waarop de aanvraag betrekking heeft.
- 4.2.2 In deze paragraaf voorkomende begrippen die in de Wabo zijn omschreven, hebben dezelfde betekenis als bij of krachtens de Wabo bedoeld
- 4.2.3 In deze paragraaf voorkomende begrippen die niet nader in de Wabo zijn omschreven en die betrekking hebben op activiteiten waarvoor het toetsingskader in een ander wettelijk voorschrift is uitgewerkt, hebben dezelfde betekenis als in dat wettelijk voorschrift bedoeld
- 4.2.3.1 **Het in HOOFDSTUK HUISVESTING EN WABO genoemde normblad NEN 2580 en 2631, welke laatstelijk is vervangen door 2699, en de Uniforme administratieve voorwaarden voor de uitvoering van werken en technische installatiewerken 2012 (UAV 2012) liggen ter inzage bij loket BWL Stadhuis, Koningstraat 38. De UAV 2012 is ook te vinden op www.wetten.overheid.nl/BWBR0031190/2012-03-01.**

Vooroverleg/beoordeling conceptaanvraag

- 4.2.4 Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag:
- 4.2.4.1 om vooroverleg in verband met het verkrijgen van een indicatie of een voorgenomen project in het kader van de Wabo vergunbaar is per overleg € 552,00
- 4.2.4.2 om beoordeling van een conceptaanvraag om een omgevingsvergunning: 40% van de leges zoals deze bij een daadwerkelijke aanvraag om een omgevingsvergunning voor het project zouden worden vastgesteld

Omgevingsvergunning

- 4.2.5 Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een project: de som van de verschuldigde leges voor de verschillende activiteiten of handelingen waaruit het project geheel of gedeeltelijk bestaat en waarop de aanvraag betrekking heeft en de verschuldigde leges voor de extra toetsen die in verband met de aanvraag moeten worden uitgevoerd, berekend naar de tarieven en overeenkomstig het bepaalde in deze paragraaf. In afwijking van de vorige volzin kan ook per activiteit, handeling of andere grondslag een legesbedrag worden gevorderd

Bouwactiviteiten

- 4.2.6.1 Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een bouwactiviteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder a, van de Wabo, bedraagt het tarief:
2,04% van de totale vastgestelde bouwkosten (inclusief BTW)
met een minimum van € 107,00.

Extra welstandstoets

4.2.6.2 Onverminderd het bepaalde in onderdeel 4.2.6.1 bedraagt het tarief, indien zich tijdens de beoordeling van de in dat onderdeel bedoelde aanvraag wijzigingen voordoen in het bouwplan en daarvoor een nieuwe welstandstoets noodzakelijk is: € 155,00

Achteraf ingediende aanvraag

4.2.6.3 Onverminderd het bepaalde in onderdelen 4.2.6.1 (bouwen), 4.2.7 (aanleg), 4.2.12 (slopen) 4.2.13 (veranderen weg), 4.2.14 (aanleggen uitweg) of 4.2.15 (kappen) wordt het tarief, indien de in dat onderdeel bedoelde aanvraag wordt ingediend na aanvang of gereedkomen van de activiteit verhoogd met 10% van de op grond van dat onderdeel verschuldigde leges.

Aanlegactiviteiten

4.2.7 Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een aanlegactiviteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder b, van de Wabo, bedraagt het tarief:

indien de aanvraag ziet op het vellen van één of twee bomen € 161,00 per boom

indien de aanvraag ziet op overige aanvragen dan de kap van één of twee bomen, waarbij de aanlegkosten bedragen:

van € 0,-- tot en met € 20.000,-- € 505,00

van € 20.001,-- tot en met € 50.000,-- 2,5% van de aanlegkosten

van € 50.001,-- tot en met € 100.000,-- 2,5% van de aanlegkosten

meer dan € 100.000,-- 3% van de aanlegkosten met een maximum van € 3.535,00 per aanvraag

Planologisch strijdig gebruik waarbij tevens sprake is van een bouwactiviteit

4.2.8 Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een activiteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder c, van de Wabo, en tevens sprake is van een bouwactiviteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder a, van de Wabo wordt het tarief als berekend in 4.2.6.1:

4.2.8.1 als er sprake is van artikel 2.12, eerste lid, onder a, onder 1°, van de Wabo (binnenplanse afwijking) verhoogd met: € 155,00

4.2.8.2 als er sprake is van artikel 2.12, eerste lid, onder a, onder 2°, van de Wabo (buitenplanse kleine afwijking) verhoogd met: € 309,00

4.2.8.3 als er sprake is van artikel 2.12, eerste lid, onder a, onder 3°, van de Wabo (buitenplanse afwijking) verhoogd met:

voor bouwkosten tot € 180.000,-- € 2.949,00

van € 180.000,-- tot € 1.000.000,-- € 6.027,00

van € 1.000.000,-- tot € 2.000.000,-- € 9.105,00

van € 2.000.000,-- tot € 4.000.000,-- € 12.053,00

meer dan € 4.000.000,-- € 18.080,00

Het bepaalde in dit lid vindt geen toepassing voor zover de betreffende vergoedingen op grond van een privaatrechtelijke regeling zijn verschuldigd.

4.2.8.4	als er sprake is van artikel 2.12, tweede lid, van de Wabo (tijdelijke afwijking) verhoogd met:	€ 309,00
4.2.8.5	als er sprake is van artikel 2.12, eerste lid, onder b, van de Wabo (afwijking van exploitatieplan) verhoogd met:	€ 618,00
4.2.8.6	als er sprake is van een aanvraag voor een project dat een provinciaal belang betreft, de activiteit in strijd is met de regels die zijn gesteld krachtens artikel 4.1, derde lid, van de Wet ruimtelijke ordening en artikel 2.12, eerste lid, onder c, van de Wabo (afwijking van provinciale regelgeving) verhoogd met:	€ 11.042,00
4.2.8.7	als er sprake is van een aanvraag voor een project dat een nationaal belang betreft, de activiteit in strijd is met de regels die zijn gesteld krachtens artikel 4.3, derde lid, van de Wet ruimtelijke ordening en artikel 2.12, eerste lid, onder c, van de Wabo (afwijking van nationale regelgeving) verhoogd met:	€ 11.042,00
4.2.8.8	als er sprake is van artikel 2.12, eerste lid, onder d, van de Wabo (afwijking van voorbereidingsbesluit) verhoogd met:	€ 618,00
4.2.8.9	als er sprake is van artikel 3.1 van de Wet ruimtelijke ordening om het betreffende bestemmingsplan (partieel) te herzien of van artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening om het bestemmingsplan te wijzigen c.q. uit te werken, verhoogd met: voor bouwkosten tot € 1.000.000,-- van € 1.000.000,-- tot € 2.000.000,-- meer dan € 2.000.000,--	€ 8.920,00 € 12.507,00 € 24.194,00

Het bepaalde in dit lid vindt geen toepassing voor zover de betreffende vergoedingen op grond van privaatrechtelijke regelingen zijn verschuldigd.

Planologisch strijdig gebruik waarbij geen sprake is van een bouwactiviteit

4.2.9	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een activiteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder c, van de Wabo, en niet tevens sprake is van een bouwactiviteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder a, van de Wabo, bedraagt het tarief:	
4.2.9.1	als er sprake is van artikel 2.12, eerste lid, onder a, onder 1 ^o , van de Wabo (binnenplanse afwijking) Indien er sprake is van een tijdelijk initiatief conform de voorwaarden die gelden voor het Manifest 'tijdelijke horeca'	€ 309,00 € 155,00
4.2.9.2	als er sprake is van artikel 2.12, eerste lid, onder a, onder 2 ^o , van de Wabo (buitenplanse kleine afwijking): Indien er sprake is van een tijdelijk initiatief conform de voorwaarden die gelden voor het Manifest 'tijdelijke horeca'	€ 618,00 € 309,00
4.2.9.3	als er sprake is van indien artikel 2.12, eerste lid, onder a, onder 3 ^o , van de Wabo (buitenplanse afwijking); Het bepaalde in dit lid vindt geen toepassing voor zover de betreffende vergoedingen op grond van een privaatrechtelijke regeling zijn verschuldigd.	€ 11.042,00
4.2.9.4	als er sprake is van artikel 2.12, tweede lid, van de Wabo (tijdelijke afwijking)	€ 618,00
4.2.9.5	als er sprake is van artikel 2.12, eerste lid, onder b, van de Wabo (afwijking van exploitatieplan):	€ 618,00
4.2.9.6	als er sprake is van een aanvraag voor een project dat een provinciaal belang betreft, de activiteit in strijd is met de regels die zijn gesteld krachtens artikel 4.1, derde lid, van de Wet ruimtelijke ordening en artikel 2.12, eerste lid, onder c, van de Wabo wordt toegepast (afwijking van provinciale regelgeving):	€ 618,00

4.2.9.7 als er sprake is van een aanvraag voor een project dat een nationaal belang betreft, de activiteit in strijd is met de regels die zijn gesteld krachtens artikel 4.3, derde lid, van de Wet ruimtelijke ordening en artikel 2.12, eerste lid, onder c, van de Wabo wordt toegepast (afwijking van nationale regelgeving): € 618,00

4.2.9.8 als er sprake is van artikel 2.12, eerste lid, onder d, van de Wabo (afwijking van voorbereidingsbesluit): € 618,00

In gebruik nemen of gebruiken bouwwerken in relatie tot brandveiligheid

4.2.10 het tarief bedraagt ter zake van het in behandeling nemen van een aanvraag voor omgevingsvergunning die betrekking heeft op een activiteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid onder d van de Wabo voor het in gebruik hebben of houden van bouwwerken als bedoeld in artikel 2.2 van het Besluit omgevingsrecht verhoogd met, voor een bouwwerk met een bruto vloeroppervlakte (volgens NEN 2580); € 300,00

tot en met 100 m ²	€ 998,00
van 101 m ² t/m 500 m ²	€ 833,00 plus € 1,63 per m ²
van 501 m ² t/m 1.000 m ²	€ 1.112,00 plus € 1,09 per m ²
van 1.001 m ² t/m 1.500 m ²	€ 1.403,00 plus € 0,80 per m ²
van 1.501 m ² t/m 2.500 m ²	€ 2.133,00 plus € 0,43 per m ²
meer dan 2.500 m ²	€ 3.133,00 plus € 0,29 per m ²

Activiteiten met betrekking tot monumenten of beschermde stads- of dorpsgezichten

4.2.11.1 Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een activiteit met betrekking tot een beschermd monument als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder f, van de Wabo, of op een activiteit als bedoeld in artikel 2.2, eerste lid, onder b, van de Wabo met betrekking tot een krachtens provinciale verordening of de Erfgoedverordening gemeente Arnhem 2010 aangewezen monument, waarvoor op grond van die provinciale verordening of artikel 7 van die gemeentelijke verordening een vergunning of ontheffing is vereist, bedraagt het tarief:

4.2.11.1.1 voor het slopen, verstoren, verplaatsen of in enig opzicht wijzigen van een monument € 618,00

4.2.11.1.2 voor het herstellen, gebruiken of laten gebruiken van een monument op een wijze waardoor het wordt ontsierd of in gevaar gebracht € 618,00

4.2.11.1.3 voor het uitvoeren van onderhoudswerkzaamheden € 309,00

4.2.11.2 Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op het slopen van een bouwwerk in een beschermd stads- of dorpsgezicht, bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder h, van de Wabo, op het slopen van een bouwwerk in een krachtens provinciale verordening of de Erfgoedverordening gemeente Arnhem 2010 aangewezen stads- of dorpsgezicht, bedoeld in artikel 2.2, eerste lid, onder c, van de Wabo, waarvoor op grond van die provinciale verordening of artikel 18 van die gemeentelijke verordening een vergunning of ontheffing is vereist, bedraagt het tarief € 618,00

Sloopactiviteiten

4.2.12 Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op het (deels) slopen van een bouwwerk in gevallen waarin dat in een bestemmingsplan, beheersverordening of voorbereidingsbesluit is bepaald, bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder g, van de Wabo bedraagt het tarief € 618,00

Aanleggen of veranderen weg

4.2.13 Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op het aanleggen van een weg of verandering brengen in de wijze van aanleg van een weg waarvoor op grond van een bepaling in een provinciale verordening of artikel

2.1.5.2, tweede lid, onder a van de Algemene plaatselijke verordening een vergunning of ontheffing is vereist, als bedoeld in artikel 2.2, aanhef en eerste lid, onder d, van de Wabo, bedraagt het tarief

€ 89,00

Uitweg/inrit

4.2.14

Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op het maken, hebben, veranderen of veranderen van het gebruik van een uitweg waarvoor op grond van een bepaling in een provinciale verordening of artikel 2.1.5.3 van de Algemene plaatselijke verordening een vergunning of ontheffing is vereist, als bedoeld in artikel 2.2, eerste lid, aanhef en onder e, van de Wabo, bedraagt het tarief

€ 293,00

Kappen

4.2.15

Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op het vellen of doen vellen van houtopstand, waarvoor op grond van een bepaling in een provinciale verordening of artikel 4.5.3 van de Algemene plaatselijke verordening een vergunning of ontheffing is vereist, als bedoeld in artikel 2.2, eerste lid, aanhef en onder g, van de Wabo, bedraagt het tarief:

€ 161,00 per boom

Voorwerpen of stoffen op, aan of boven de weg

4.2.16

Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op de opslag van roerende zaken in een bepaald gedeelte van de provincie of gemeente waarvoor op grond van artikel 2.1.5.1, vijfde lid van de Algemene plaatselijke verordening een vergunning of ontheffing is vereist bedraagt het tarief:

4.2.16.1

indien de activiteit bestaat uit het daar opslaan van roerende zaken, bedoeld in artikel 2.2, eerste lid, onder j, van de Wabo

€ 99,00

4.2.16.2

indien de activiteit bestaat uit het als eigenaar, beperkt gerechtigde of gebruiker van een onroerende zaak toestaan of gedogen dat daar roerende zaken worden opgeslagen, bedoeld in artikel 2.2, eerste lid, onder k, van de Wabo

€ 99,00

Alarminstallatie

4.2.17

Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op het plaatsen van een alarminstallatie waarvoor ingevolge provinciale verordening of artikel 2.4.19. van de Algemene plaatselijke verordening een vergunning of ontheffing is vereist, als bedoeld in artikel 2.2. aanhef en eerste lid, onder f, van de Wabo

€ 220,00

Projecten of handelingen in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998

4.2.18.1

Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op handelingen in een beschermd natuurgebied die schadelijk kunnen zijn voor het natuurschoon, de natuurwetenschappelijke betekenis of voor de dieren of planten, als bedoeld in artikel 16, eerste lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 bedraagt het tarief

€ 618,00

4.2.18.2

Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op het realiseren van projecten of andere handelingen met gevolgen voor habitat en soorten in een door de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit aangewezen gebied als bedoeld in artikel 19d, eerste lid, van de Natuurbeschermingswet 1998

€ 618,00

Handelingen in het kader van de Flora- en Fauna-wet

4.2.19 Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een handeling waarvoor op grond van artikel 75, derde lid, van de Flora- en Fauna-wet ontheffing nodig is, bedraagt het tarief € 618,00

Omgevingsvergunning in twee fasen

4.2.20 Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning op verzoek in twee fasen plaatsvindt, als bedoeld in artikel 2.5, eerste lid, van de Wabo, bedraagt het tarief

4.2.20.1 voor het in behandeling nemen van de aanvraag voor een beschikking met betrekking tot de eerste fase: het bedrag dat voortvloeit uit toepassing van de tarieven in dit hoofdstuk voor de activiteiten waarop de aanvraag voor de eerste fase betrekking heeft

4.2.20.2 voor het in behandeling nemen van de aanvraag voor een beschikking met betrekking tot de tweede fase: het bedrag dat voortvloeit uit toepassing van de tarieven in dit hoofdstuk voor de activiteiten waarop de aanvraag voor de tweede fase betrekking heeft

Beoordeling bodemrapport

4.2.21 Onverminderd het bepaalde in de voorgaande onderdelen van deze paragraaf bedraagt het tarief, indien krachtens wettelijk voorschrift voor de in dat onderdeel bedoelde aanvraag een bodemrapport wordt beoordeeld:

4.2.21.1 voor de beoordeling van een milieukundig bodemrapport € 693,00

4.2.21.2 voor de beoordeling van een archeologisch bodemrapport € 693,00

Ontheffing grenswaarde geluidhinder

4.2.22 Onverminderd het bepaalde in de voorgaande onderdelen van deze paragraaf bedraagt het tarief, indien sprake is van een verzoek ontheffing hogere grenswaarde op grond van de Wet Geluidhinder € 1.501,00

Ontheffing geluid en trillingen

4.2.23 Onverminderd het bepaalde in de voorgaande onderdelen van deze paragraaf bedraagt het tarief, indien er sprake is van verzoek om ontheffing veroorzaken geluidhinder ingevolge artikel 8.4 Bouwbesluit 2012 of verzoek om ontheffing trillingsterkte ingevolge artikel 8.5 Bouwbesluit 2012:

- a. geldig voor maximaal één dag € 317,00
- b. geldig voor maximaal één week € 447,00
- c. geldig voor maximaal één maand € 674,00
- d. geldig voor maximaal één jaar € 1.213,00

Verklaring van geen bedenkingen

4.2.24 Onverminderd het bepaalde in de voorgaande onderdelen van dit hoofdstuk bedraagt het tarief, indien een daartoe bij wet of algemene maatregel van bestuur aangewezen bestuursorgaan een verklaring van geen bedenkingen moet afgeven voordat de omgevingsvergunning kan worden verleend, als bedoeld in artikel 2.27, eerste lid, van de Wabo

4.2.24.1 indien de gemeenteraad een verklaring van geen bedenkingen moet afgeven € 618,00

4.2.24.2 indien een ander bestuursorgaan een verklaring van geen bedenkingen moet afgeven € 618,00

Vermindering

4.2.25.1 Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning is voorafgegaan door een aanvraag om beoordeling van een conceptaanvraag als bedoeld in artikel 4.2.4.2, waarop de eerstgenoemde aanvraag betrekking heeft, worden de ter zake van de

beoordeling van de conceptaanvraag geheven leges in mindering gebracht op de leges voor het in behandeling nemen van de aanvraag om de omgevingsvergunning als bedoeld in de artikelen 4.2.5. en verder, mits de definitieve aanvraag overeenkomt met de beoordeelde conceptaanvraag en binnen 26 weken na de schriftelijke beoordeling wordt ingediend.

- 4.2.25.2 Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op vijf of meer activiteiten, bestaat aanspraak op vermindering van leges, met uitzondering van het legesdeel in verband met adviezen of verklaringen van geen bedenkingen als bedoeld in artikel 4.2.24. De vermindering bedraagt 5% van de voor die activiteiten verschuldigde leges.

Intrekking omgevingsvergunning

- 4.2.26 Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot gehele of gedeeltelijke intrekking van een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 2.33, tweede lid, onder b, van de Wabo € 155,00

Nasporing archief Bouw- en woningtoezicht

- 4.2.27.1 Voor het doen van een opzoeking of een nasporing in het archief Bouw- en woningtoezicht, per kwartier of een gedeelte daarvan € 23,00

Brandbeveiligingsverordening

- 4.2.28.1 Het tarief bedraagt ter zake van het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verlenen van:
- 4.2.28.1.1 een vergunning voor het in gebruik hebben of houden van inrichtingen als bedoeld in artikel 2, lid 1, van de Brandbeveiligingsverordening met een bruto vloeroppervlakte (volgens NEN 2580)
tot en met 500 m ²	€ 796,00
van 501 m ² t/m 1.000 m ²	€ 971,00
van 1.001 m ² t/m 1.500 m ²	€ 1.414,00
van 1.501 m ² t/m 2.500 m ²	€ 2.302,00
meer dan 2.500 m ²	€ 2.743,00
- 4.2.28.1.2 een vergunning, als bedoeld in artikel 2, lid 1 van de Brandbeveiligingsverordening, voor het in gebruik hebben of houden van een inrichting gedurende een termijn minder dan 30 dagen voor een inrichting bruto vloeroppervlakte (volgens NEN 2580)
tot en met 150 m ²	€ 162,00
van 151 m ² t/m 300 m ²	€ 199,00
van 301 m ² t/m 500 m ²	€ 218,00
meer dan 500 m ²	€ 406,00
plus voor elke m ² boven de 500 m ²	€ 0,31

Aanvraag wijziging gebruiksvergunning inrichting

- 4.2.29.1 een wijziging van de verleende gebruiksvergunning als gevolg van een wijziging in het gebruik van de inrichting of de inrichting zelf als bedoeld in artikel 2 lid 1, sub a, b of c van de Brandbeveiligingsverordening € 155,00

HOOFDSTUK DIENSTVERLENING VALLEND ONDER EUROPESE DIENSTENRICHTLIJN**Horeca**

4.3.1.1	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag voor een vergunning als bedoeld in artikel 2.3.1.2 APV. in verband met het vestigen van een nieuwe onderneming	€ 1.297,00
a.	indien er sprake is van een tijdelijk initiatief conform de voorwaarden die gelden voor het Manifest 'tijdelijke horeca'	€ 649,00
b.	een vergunning als bedoeld in artikel 3, eerste lid, Drank- en Horecawet in verband met het vestigen van een nieuwe onderneming	€ 1.297,00
	indien er sprake is van een tijdelijk initiatief conform de voorwaarden die gelden voor het Manifest 'tijdelijke horeca'	€ 649,00
	Indien deze vergunning tezamen met de onder a bedoelde vergunning wordt aangevraagd, voor beide aanvragen tezamen	€ 1.297,00
	indien er sprake is van een tijdelijke initiatief conform de voorwaarden die gelden voor het Manifest 'tijdelijke horeca'	€ 649,00
c.	een vergunning als bedoeld in artikel 2.3.1.2. APV. in verband met een overname van een bestaande onderneming	€ 1.179,00
d.	een vergunning als bedoeld in artikel 3, eerste lid, Drank- en Horecawet, in verband met een overname van een bestaande onderneming	€ 1.179,00
	indien deze vergunning tezamen met de onder c bedoelde vergunning wordt aangevraagd, voor beide aanvragen tezamen	€ 1.179,00
e.	het doorvoeren van een ondergeschikte wijziging in een verleende vergunning	€ 92,00
4.3.1.2	een vergunning als bedoeld in artikel 2.3.1.13 APV. (terras)	€ 186,00
	indien er sprake is van een tijdelijk initiatief conform de voorwaarden die gelden voor het Manifest 'tijdelijke horeca'	€ 94,00
4.3.1.3	een ontheffing als bedoeld in 2.3.1.16 APV. (sluitingsuur) per keer	€ 38,00
4.3.1.4	een ontheffing als bedoeld in artikel 2.3.1.15.lid 5 APV per jaar	€ 573,00
4.3.1.5	een ontheffing als bedoeld in artikel 35 Drank- en Horecawet	€ 38,00
Organiseren evenementen of markten		
4.3.2.1	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag om een vergunning voor het organiseren van een evenement als bedoeld in artikel 5.7.1 van de Algemene plaatselijke verordening (evenementenvergunning), indien het betreft:	
a.	voor ideële doeleinden	€ 0,00
b.	voor commerciële doeleinden met een verwacht bezoekersaantal tot 10.000 personen	€ 254,00
c.	voor commerciële doeleinden met een verwacht bezoekersaantal van 10.000 of meer personen	€ 1.852,00
4.3.2.2	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een vergunning voor het organiseren van een snuffelmarkt als bedoeld in artikel 5.2.4. van de Algemene plaatselijke verordening	
a.	voor ideële doeleinden en/of wijk- en buurtgebonden doeleinden	€ 0,00
b.	voor commerciële doeleinden waarbij het aantal te plaatsen kramen met een lengte van vier strekkende meter minder bedraagt dan 50 kramen	€ 135,00
c.	voor commerciële doeleinden waarbij het aantal te plaatsen kramen met een lengte van vier strekkende meter 50 kramen of meer bedraagt	€ 260,00
4.3.2.3	een vergunning als bedoeld in artikel 5.2.3 (standplaats) van de APV:	
a.	voor ideële doeleinden	€ 0,00
b.	voor commerciële doeleinden	€ 214,00

4.3.2.4	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een vergunning als bedoeld in artikel 2.2.1 APV (per voetbalwedstrijd)	€ 220,00
4.3.2.5	Een vergunning voor het organiseren of houden van wedstrijden, wandel-, fiets-, trim- en ruitertochten in parken, bossen en natuurgebieden ingevolge artikel 4.6.3. van de APV, indien het betreft:	
a.	voor ideële doeleinden	€ 0,00
b.	voor commerciële doeleinden met een verwacht bezoekersaantal tot 10.000 personen	€ 254,00
c.	voor commerciële doeleinden met een verwacht bezoekersaantal van 10.000 of meer personen	€ 1.852,00

Prostitutiebedrijven

4.3.3	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag om een vergunning als bedoeld in artikel 3.2.1 van de APV ten behoeve van	
4.3.3.1	een seksinrichting verhoogd met de kosten voor het antecedentenonderzoek van de op de aanvraag vermelde exploitant en beheerder(s); per persoon	€ 1.484,00 € 71,00
4.3.3.2	een vergunning als bedoeld in artikel 3.2.1 van de APV ten behoeve van een escortbedrijf verhoogd met de kosten voor het antecedentenonderzoek van de op de aanvraag vermelde exploitant en beheerder(s); per persoon	€ 1.148,00 € 71,00
4.3.3.3	een vergunning als bedoeld in artikel 3.2.1 van de APV ten behoeve van een seksinrichting of escortbedrijf waarvan de huidige vergunning vervalt vanwege de wijziging van de exploitant of beheerder verhoogd met de kosten voor het antecedentenonderzoek van de op de aanvraag vermelde exploitant en beheerder(s); per persoon	€ 68,00 € 71,00
4.3.3.4	een vergunning als bedoeld in artikel 3.2.1 van de APV indien dit leidt tot een besluit tot het niet verder in behandeling nemen van de aanvraag	€ 211,00

Marktverordening (nr.1692)

4.3.3.5	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag om:	
4.3.3.5.1	een standplaatsvergunning als bedoeld in artikel 5 van de Marktverordening	€ 100,00
4.3.3.5.2	inschrijving op de wachtlijst als bedoeld in artikel 9 van de Marktverordening	€ 15,80
4.3.3.5.3	verlenging van de inschrijving als bedoeld in onderdeel 4.3.3.5.2	€ 15,80

HOOFDSTUK AIGEMENE PLAATSELIJKE VERORDENING

Orde, veiligheid en hinder

4.4.1	Het tarief bedraagt terzake van het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van:	
4.4.1.1	een ontheffing als bedoeld in artikel 2.1.5.1, derde lid, APV voorwerpen of stoffen op, aan of boven de weg (oneigenlijk gebruik openbare grond).	€ 99,00
4.4.1.2	een ontheffing om vuur te stoken ingevolge artikel 5.5.1 van de APV met	
a.	kerstbomen	€ 76,00
b.	kampvuur	€ 39,00
4.4.1.3	een ontheffing om geluidhinder te veroorzaken ingevolge artikel 4.1.5 van de APV	
a.	geldig voor maximaal één dag	€ 324,00
b.	geldig voor maximaal één week	€ 458,00
c.	geldig voor maximaal één maand	€ 688,00
d.	geldig voor maximaal één jaar	€ 1.239,00

Afvalstoffen

4.4.2	Het tarief bedraagt terzake van het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van:	
4.4.2.1	een vergunning voor het inzamelen van huishoudelijk afval ingevolge artikel 4.2.2.5 van de APV	€ 220,00
4.4.2.2	een ontheffing voor het op of in de bodem, buiten een daarvoor bestemde verzamelplaats, te plaatsen, te storten, te werpen, uit te gieten, te laten vallen of lopen of te houden van afval, vuilnis of enig ander dergelijke stof ingevolge artikel 4.4.1 van de APV	€ 265,00
4.4.2.3	een ontheffing voor het opslaan van afvalstoffen op een zodanige plaats dat deze vanaf een voor het publiek toegankelijke plaats zichtbaar zijn ingevolge artikel 4.4.7 van de APV	€ 89,00

Overig APV

4.5.1	Het tarief bedraagt ter zake van het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van	
4.5.1.1	een ontheffing om gevelde iepen of delen daarvan voorhanden te hebben, in voorraad te hebben of te vervoeren ingevolge artikel 4.5.8 van de APV	€ 220,00
4.5.1.2	een ontheffing om aangeduide bloemen of planten te plukken dan wel hout te sprokkelen, verwijderen van paddenstoelen of het verzamelen van zaden en vruchten ingevolge artikel 4.6.2 van de APV	€ 220,00
4.5.1.3	een ontheffing voor het uitrijden van meststoffen op zaterdag, zondag en algemeen erkende feestdagen ingevolge artikel 4.7.1a van de APV	€ 220,00
4.5.1.4	een vergunning om een ligplaats met een woonschip in te nemen of te hebben ingevolge artikel 5.3a.4 van de APV	€ 283,00
4.5.1.5	een vergunning voor het aanleggen van een weg, de verharding daarvan op te breken, in een weg te graven of te spitten, aard of breedte van de wegverharding te veranderen of anderszins verandering te brengen in de wijze van aanleg van een weg ingevolge artikel 2.1.5.2, tweede lid, onder b, van de APV indien de werkzaamheden betrekking hebben op	

a.	werkzaamheden genoemd in de artikelen 4.13.1 tot en met 4.13.1.3	€ 0,00
b.	overige kabels en leidingen, als basis verhoogd met een bedrag van voor elke strekkende meter dat het tracé langer is dan de grens van 20 meter	€ 121,00 € 3,10
4.5.1.6	een vergunning om handelsreclame aan te brengen ingevolge artikel 4.7.2 APV	€ 186,00
Overige verklaringen, ontheffingen en vergunningen		
4.6.1	Het tarief bedraagt ter zake van:	
4.6.1.1	het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van instemming met het wijzigen of omzetten van een door de gemeente gegarandeerde hypothecaire geldlening ter financiering van de verwerving van een woning of woonwagen	€ 107,00
4.6.1.2	het vaststellen van een hogere grenswaarde op grond van de Wet geluidhinder bij het opstellen van een bestemmingsplan zoals bedoeld in artikel 3.1 van de Wet ruimtelijke ordening of uitwerking van een bestemmingsplan zoals bedoeld in artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening	€ 1.501,00
4.6.1.3	het vaststellen van een hogere grenswaarde op grond van de Wet geluidhinder bij het opstellen van een projectbesluit zoals bedoeld in artikel 2.12 onder a onder 3 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht	€ 1.501,00
4.6.1.4	het vaststellen van een hogere grenswaarde op grond van de Wet geluidhinder bij het uitvoeren van een reconstructie van een weg zoals bedoeld in deze wet	€ 1.501,00
4.6.2	Het tarief bedraagt ter zake het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van een ontheffing als bedoeld in artikel 87 van het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990 in relatie tot de nota Rijden in het voetgangersgebied:	
4.6.2.1	een vaste ontheffing voor een bewoner, permanent geldig	€ 188,00
4.6.2.2	een vaste ontheffing voor een bewoner, die niet beschikt over een eigen parkeerplaats, permanent geldig	€ 93,00
4.6.2.3	een vaste ontheffing voor een bedrijf, geldig voor vijf jaren	€ 470,00
4.6.2.4	een vaste ontheffing voor een bedrijf, gevestigd in het voetgangersgebied, en waarbij het bedrijf niet beschikt over een eigen parkeerplaats, geldig voor vijf jaren	€ 234,00
	voor elk volgend duplicaat vaste ontheffing voor een bedrijf	€ 27,00
4.6.3	Het tarief bedraagt ter zake het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van een adreswijziging van een vaste ontheffing gebaseerd op de Nota rijden in het voetgangersgebied	€ 49,50

Wet vervoer gevaarlijke stoffen

4.7.1	Het tarief bedraagt ter zake van het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van:	
4.7.1.1	een ontheffing om gevaarlijke stoffen buiten de aangewezen wegen of wegedeelten te transporteren, ingevolge artikel 22 Wet vervoer gevaarlijke stoffen	€ 573,00
4.7.1.2	een verlenging van een eerder verleende ontheffing	€ 151,00

Wet op de Kansspelen

4.8.1	Het tarief bedraagt ter zake van het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van:	
4.8.1.1	een aanwezigheidsvergunning: Zie Speelautomatenbesluit 2000, artikel 3.	

Reglement verkeersregels en verkeerstekens

4.9.1	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag:	
4.9.1.1	tot het verkrijgen van een ontheffing als bedoeld in artikel 87 van het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990 anders dan de ontheffing als bedoeld in artikel 4.6.2 waarbij voor langdurige ontheffingen milieuzone vrachtverkeer geldt dat alleen een aanvraag per kenteken ingediend kan worden.	€ 278,00
4.9.1.2	tot het verkrijgen van een dagontheffing milieuzone vrachtverkeer (per kenteken)	€ 35,00
4.9.1.3	tot het verkrijgen van een langdurige ontheffing milieuzone vrachtverkeer marktkooplieden (per kenteken)	€ 35,00
4.9.1.4	een verlenging of wijziging van de onder 4.9.1.1 vermelde ontheffing	€ 92,00

Winkeltijdenwet

4.10.1	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag:	
4.10.1.1	voor een ontheffing in het kader van de Winkeltijdenwet, het Vrijstellingenbesluit Winkeltijdenwet of de Verordening Winkeltijden Arnhem	€ 76,00

HOOFDSTUK KABELS EN LEIDINGEN ARNHEM**Verordening kabels en leidingen Arnhem**

4.11.1	Een vergunning voor het leggen, houden, onderhouden, verleggen of opruimen van kabels en leidingen in de openbare ruimte en in of op kunstwerken, zoals bedoeld in artikel 5 van de Verordening Kabels en Leidingen gemeente Arnhem indien de werkzaamheden betrekking hebben op	
a.	riolleidingen	€ 89,00
b.	overige kabels en leidingen, als basis	€ 272,00
4.11.1.1	Het tarief genoemd in art 4.11.1 sub b wordt verhoogd met een bedrag van voor elke strekkende meter dat het tracé langer is dan de grens van 20 meter tot en met een lengte van 1000 meter.	€ 3,50
4.11.1.2	Het tarief genoemd in art 4.11.1 sub b en 4.11.1.1 wordt verhoogd met een bedrag van voor elke strekkende meter dat het tracé langer is dan de grens van 1000 meter tot en met een lengte van 2500 meter.	€ 1,76
4.11.1.3	Het tarief genoemd in art 4.11.1 sub b en 4.11.1.1 en 4.11.1.2 wordt verhoogd met een bedrag van voor elke strekkende meter dat het tracé langer is dan de grens van 2500 meter.	€ 0,89
4.12.1	Een vergunning voor het aanleggen van een weg, de verharding daarvan op te breken, in een weg te graven of te spitten, aard of breedte van de wegverharding te veranderen of anderszins verandering te brengen in de wijze van aanleg van een weg ingevolge artikel 2.1.5.2, tweede lid, onder b, van de APV indien de werkzaamheden betrekking hebben op	
a.	werkzaamheden genoemd in de artikelen 4.13.1 tot en met 4.13.1.3	€ 0,00
b.	overige kabels en leidingen, als basis	€ 121,00
	verhoogd met een bedrag van voor elke strekkende meter dat het tracé langer is dan de grens van 20 meter	€ 3,10

Telecommunicatiewet

4.13.1	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een melding in verband met het verkrijgen van instemming omtrent plaats, tijdstip en wijze van uitvoering van werkzaamheden als bedoeld in artikel 5.4, eerste lid, van de Telecommunicatiewet	€ 272,00
4.13.1.1	Het tarief genoemd in artikel 4.13.1 wordt verhoogd met een bedrag van voor elke strekkende meter dat het tracé langer is dan de grens van 20 meter tot en met een lengte van 1000 meter.	€ 3,50
4.13.1.2	Het tarief genoemd in artikel 4.13.1 en 4.13.1.1 wordt verhoogd met een bedrag van voor elke strekkende meter dat het tracé langer is dan de grens van 1000 meter tot en met een lengte van 2500 meter.	€ 1,76
4.13.1.3	Het tarief genoemd in artikel 4.13.1 en 4.13.1.1 en 4.13.1.2 wordt verhoogd met een bedrag van voor elke strekkende meter dat het tracé langer is dan de grens van 2500 meter.	€ 0,89

Bijlage 1 behorend bij de ' legesverordening 2017 ' van 7 november 2016**BASISBEDRAGEN BOUWKOSTEN BIJ NIEUWBOUW EN UITBREIDING VAN BOUWWERKEN EN GEBOUWEN 2017**

In geval er sprake is van een aanvraag voor een omgevingsvergunning voor de activiteit bouwen waarin verschillende gebouwtypen of -functies zijn opgenomen, geldt voor de bouwkosten van de nieuwbouw en / of uitbreiding de som van de bouwkostenberekeningen per gebouwtype of -functie op grond van onderstaande eenheden.

1. Fabrieken, op- en overslag, magazijnen, pakhuisen, garages (nieuwbouw en uitbreidingen)					
	Basisbedragen per m3 inclusief btw				
	Tot 750 m ³	750-1500 m ³	1500 - 5000 m ³	5000 – 10000 m ³	Vanaf 10000 m ³
Hoogte tot 5,50 m	150	130	110	105	100
Hoogte 5,50 m en hoger	130	120	100	95	90
Open overkappingen (perrons e.d.)	75	70	65	60	50

2. Kantoorgebouwen (nieuwbouw en uitbreidingen)					
	Basisbedragen per m3 inclusief btw				
	Tot 750 m ³	750-1500 m ³	1500 - 5000 m ³	5000 – 10000 m ³	Vanaf 10000 m ³
1 tot en met 3 lagen	375	350	340	330	325
4 tot en met 7 lagen	375	350	325	310	300
Meer dan 7 lagen	375	350	325	310	300

3. Winkels (nieuwbouw en uitbreidingen)					
	Basisbedragen per m3 inclusief btw				
	Tot 750 m ³	750-1500 m ³	1500 - 5000 m ³	5000 – 10000 m ³	Vanaf 10000 m ³
Winkelcentrum	275	230	210	200	225
Detailhandel	275	230	210	200	190
Warenhuis	275	230	200	190	175
Showroom hoogte tot 5,50 m	175	160	130	125	110
Showroom hoogte 5,50 m en hoger	150	140	120	110	100
DHZ hal hoogte tot 5,50 m	165	140	120	110	100
DHZ hal hoogte 5,50 m en hoger	140	125	105	100	90

4. Hotels / Motels (nieuwbouw en uitbreidingen)					
	Basisbedragen per m3 inclusief btw				
	Tot 750 m ³	750-1500 m ³	1500 - 5000 m ³	5000 – 10000 m ³	Vanaf 10000 m ³
Hotels	450	450	450	420	360
Motels	450	425	400	370	320
Legeringgebouwen	400	375	340	310	270

5. Gymzalen, Sporthallen, stadions, stations (nieuwbouw en uitbreidingen)					
	Basisbedragen per m3 inclusief btw				
	Tot 750 m ³	750-1500 m ³	1500 - 5000 m ³	5000 – 10000 m ³	Vanaf 10000 m ³
Gymzaal	360	350	340	330	280
Stadions	360	350	340	330	90
Stations (incl. kiosken e.d.)	360	350	340	270	190
Sporthal	360	350	340	300	260
Kleedgebouw	390	350	310	330	290

6. (Brede)Scholen (nieuwbouw en uitbreidingen)					
	Basisbedragen per m3 inclusief btw				
	Tot 750 m ³	750-1500 m ³	1500 - 5000 m ³	5000 – 10000 m ³	Vanaf 10000 m ³
Schoolgebouw eenlaags	420	410	400	340	290
Schoolgebouw tweelaags	400	390	360	300	260
Schoolgebouw drielaags	370	350	340	250	220
Schoolgebouw vierlaags	360	340	330	330	280

Schoolgebouw vijflaags	360	340	320	270	235
Noodlokalen	430	420	420	420	420

7. Restaurants, cafés, bars (nieuwbouw en uitbreidingen)					
	Basisbedragen per m ³ inclusief btw				
	Tot 750 m ³	750-1500 m ³	1500 - 5000 m ³	5000 – 10000 m ³	Vanaf 10000 m ³
Bar / café	380	360	340	300	285
Cafeteria	350	335	300	285	280
Restaurant met zalen	350	340	320	300	260
Restaurant zonder zalen	365	340	305	290	285
Wegrestaurant	390	380	380	355	315

8. Woningen plat afgedekt (nieuwbouw)	
	Basisbedragen per m ³ inclusief btw
Vrijstaand	350
Geschakeld met sprongen t.o.v. voorgevel (> 1 meter)	265
Nagenoeg in rij gebouwd (sprongen t.o.v. voorgevel < 1 meter)	260
Recreatiewoning	270

9. Woningen met kap (nieuwbouw)	
	Basisbedragen per m ³ inclusief btw
Vrijstaand	350
Geschakeld met sprongen t.o.v. voorgevel (> 1 meter)	300
Nagenoeg in rij gebouwd (sprongen t.o.v. voorgevel < 1 meter)	260
Recreatiewoning	240

10. Flats, appartementen e.d. (nieuwbouw)	
	Basisbedragen per m ³ inclusief btw
Flats / appartementen	315
Serviceflats	330
Urban villa's	370

11. Bijgebouwen (nieuwbouw en uitbreidingen)	
	Basisbedragen per m ³ inclusief btw
Garage vrijstaand steen	185
Garage vrijstaand hout	165
Garage aangebouwd steen	135
Garage aangebouwd hout	120
Berging vrijstaand steen	215
Berging vrijstaand hout	190
Berging aangebouwd steen	155
Berging aangebouwd hout	135
Carport vrijstaand	225
Carport aangebouwd	185
Tuinhuis	155

12. Uitbreidingen / verbouwingen aan woningen				
	Basisbedragen per m ³ inclusief btw			
	Van 0 tot 25 m ³	Van 25 tot 50 m ³	Van 50 tot 100 m ³	Vanaf 100 m ³
Aanbouw woonruimte met plat dak	490	470	445	420
Aanbouw woonruimte met kap	565	540	510	480
Dakopbouw	600	570	540	510

	Basisbedrag per m ³ of m ²
Serre niet geïsoleerd	350 per m ³
Serre geïsoleerd	520 per m ³
Erker geïsoleerd	575 per m ³
Kelder (uitgraven en onderstromen)	460 per m ³
Dakkapel	1500 (per strekkende meter)
Erfafscheiding	100 (per strekkende meter)

13. Bouwwerken in de openbare ruimte (nieuwbouw en uitbreidingen)				
	Basisbedragen per m ³ / m ² inclusief btw			
	Van 0 tot 100 m ³	Vanaf 100 m ³	Tot 4 m ²	Vanaf 4 m ²
Bouwwerk (kiosken, e.d.)	225	200		
Informatieborden (o.a.Billboards)			1000	1500

14. Kunstwerken (nieuwbouw beeldende vormgeving)				
	Basisbedrag per m ³ inclusief btw			
	Tot 2 m ³	Van 2 tot 5 m ³	Van 5 tot 10 m ³	Vanaf 10 m ³
Kunstwerken	3.500	3000	2500	2000

15. Gezondheidsdiensten (nieuwbouw en uitbreidingen)					
	Basisbedragen per m ³ inclusief btw				
	Tot 750 m ³	750-1500 m ³	1500 - 5000 m ³	5000 – 10000 m ³	Vanaf 10000 m ³
Ziekenhuis	600	600	550	500	450
Gezondheidscentrum	350	340	330	310	270
Praktijkgebouw	375	360	325	310	270
Verzorgingstehuis	350	340	325	310	270
Revalidatiegebouw	350	340	325	310	270

Vaststellen van de wijziging van de Legesverordening 2017

Voor de gemeenteraadsvergadering d.d.: 30 januari 2017

Zaaknummer: 110447

Portefeuillehouder: M. Leisink

Raadskameradvies:

Aan de gemeenteraad,

24 januari 2016

In december 2016 heeft de rechter in een uitspraak die betrekking heeft op de legesverordening van de gemeente Groningen bepaald dat de verordening onverbindend is als niet is verwezen naar de vindplaats van de NEN en de UAV die de basis vormen voor de raming van bouwkosten.

De Arnhemse legesverordening die op dit punt gelijklopend is aan die van de gemeente Groningen dient in overeenstemming gebracht te worden met deze uitspraak, anders bestaat de kans dat onze verordening in een voorkomend geval ook onverbindend wordt verklaard.

De wijziging heeft geen betrekking op een wijziging van beleid en is uitsluitend gericht op het dichten van een juridisch hiaat. Derhalve heeft de Procedurecommissie besloten dit voorstel direct op de agenda van de besluitvormende vergadering te plaatsen.

Bij dit agendapunt behoort:

- Raadsvoorstel
- Geconsolideerde versie Legesverordening 2017 en de bijbehorende tarieventabel

De griffier,

J.G.M. Kersten

De voorzitter,

H.E. de Vroome

Politieke Maandag (b)

Dossiernummer	154
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	30 januari 2017
Agendapunt	4.2
Omschrijving	Vaststellen Verzamelbesluit-1 2017
Organisatieonderdeel	Cluster Interne Ondersteuning
Steller	Jan Gerritsen
Portefeuillehouder	Martijn Leisink
Fatale termijn	1 januari 0001
Behandelresultaat	

Geagendeerd	Vergaderdatum
College Burgemeester en Wethouders	10 januari 2017
Politieke Maandag (b)	30 januari 2017

Besluit van

30 januari 2017

Zaaknummer

107316

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 10 januari 2017, Cluster Interne Ondersteuning;

gelet op artikel 192 van de Gemeentewet

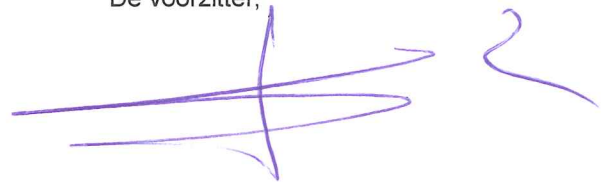
besluit:

Verzamelbesluit-1 2017, inclusief de structurele doorwerking daarvan, vast te stellen.

De griffier,

De voorzitter,

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer **107316**

ONDERWERP: Verzamelbesluit-1 2017

Voorstel

Verzamelbesluit-1 2017 - inclusief de structurele doorwerking daarvan - vast te stellen.

Inleiding

Op basis van het budgetrecht is het wijzigen van de begroting een taak van de gemeenteraad. In het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) wordt deze budgettoewijzende taak van de gemeenteraad vastgesteld op het niveau van de programmabegroting. Wijzigingen die van invloed zijn op het niveau van lasten, baten dan wel mutaties reserves van een programma moeten dus te alle tijde aan u ter vaststelling worden voorgelegd. Waar dat speelt bij beleidsinhoudelijke zaken, gebeurt dat door middel van afzonderlijke raadsvoorstellen, inclusief de daarbij behorende specifieke begrotingswijzigingen. Daar waar het feitelijk alleen om technische mutaties gaat zoals:

1. Effecten van besluiten die nog niet in de Meerjarenprogrammabegroting (MJPB) verwerkt;
2. Actualisatie Rijksbijdragen / -beschikkingen, subsidies en bijdragen derden;
3. Technische aanpassingen, bijvoorbeeld:
 - Wijziging in ureninzet tussen producten en programma's;
 - Toewijzing van de budgetten voor onvoorzien en strikt onvermijdbaar;
 - Actualisatie loonsom,

is met u afgesproken dergelijke mutaties te verzamelen, die vervolgens in één begrotingswijziging - lees verzamelbesluit - op te nemen en die periodiek (3 tot 4x per jaar) aan u ter vaststelling voor te leggen. Het voorliggende Verzamelbesluit-1 voor 2017 is zo'n begrotingswijziging. Conform de geldende spelregels bevat het voorliggende verzamelbesluit geen inhoudelijke beleidswijzigingen en vormt daarmee in principe een hamerstuk.

Beoogd effect

Het beoogd effect is het bewerkstelligen van een actuele begroting waarvan de mutaties formeel en rechtmatig zijn vastgesteld. De mutaties zoals opgenomen in het verzamelbesluit zijn gemeentebreed budgettair neutraal.

Argumenten

In verzamelbesluit-1 2017 zijn alleen mutaties vallend onder de hiervoor genoemde categorie 3 "Technische aanpassingen" opgenomen en wel met betrekking tot de volgende zaken:

3.01 Finetunen Wijkbegroting (Geb1 t/m Geb8, R2, R4, R5, R6 en R7)

In de MJPB 2017-2020 zijn 8 nieuwe wijkprogramma's opgenomen, waarbij circa € 200.000.000 (lasten) vanuit de reguliere programma's is verdeeld over de wijken.

Bij de verdeling is rekening gehouden of budgetten voor specifieke voorzieningen of voor de uitvoering van wijk gebonden plannen zijn bestemd. De overige budgetten zijn verdeeld op basis van historische uitgaven, of, als die informatie per wijk niet beschikbaar of gewenst is, op basis van specifieke (fysieke en sociale) verdeelsleutels.

Naarmate de teams leefomgeving en kernorganisatie meer met de begroting werken ontstaat de behoefte om de budgetten meer specifiek op de profielen van de wijk aan te sluiten. Nu de kernorganisatie de uitvoeringsplannen opstelt wordt duidelijk op welke begrotingsposten de initiële verdeling anders moet. Daarnaast kan het zijn dat in de verdeling abusievelijk fouten zijn geslopen, waardoor geen goede uitvoering is gegeven aan de besluiten.

In dit verzamelbesluit daarom een eerste 'finetuning'. Dit kan resulteren in een andere verdeling over de wijken heen, een verplaatsing van budget van Stad naar Wijk of andersom.

Bij deze actie zijn de volgende voorwaarden meegegeven:

- Het betreft alleen wijzigingen die niet in conflict zijn met de uitgangspunten van de wijkbegroting, die zijn vastgelegd in de Perspectiefnota.
- Het moeten aanpassingen betreffen die geen grote invloed hebben op het totaal van de verdeling Wijk-Stad.
- Bij wijzigingen van Stad naar Wijk of andersom dient onderliggende besluitvorming aanwezig te zijn.

Als niet aan bovenstaande wordt voldaan, moet de wijziging via een apart Raadsvoorstel worden besloten.

Financiële toelichting

• Ouderbijdrage Jeugdzorg:

Bij de college2daagse is de Ouderbijdrage Jeugdzorg afgeraamd, omdat deze door het Rijk is afgeschaft. De ouderbijdrage is abusievelijk afgeraamd op Stad, in plaats van op de wijken waar het begroot stond. Hiermee gaat € 300.000 van de wijkprogramma's naar R6 Participatie en maatschappelijk ondersteuning.

• Vastgoedmanagement:

Een aantal panden is bij de eerste verdeling van de budgetten foutief aan Stad of Wijk gekoppeld:

- Sporthal van wijkprogramma's naar R5 Cultuur, recreatie en sport - € 180.000;
- Herstel schade vandalisme scholen van wijkprogramma's naar R4 Educatie - € 300.000;
- Sportveld van wijkprogramma's naar R5 Cultuur, recreatie en sport +€ 372.000.

• Openbare Ruimte/ BuitenGewoonBeter:

Het product Openbare Verlichting is niet goed verwerkt naar Stad-Wijk. Ditzelfde geldt voor kaderwijzigingen gedurende dit jaar van het programma BuitenGewoonBeter. Deze zijn grotendeels op Stad geregistreerd,

terwijl het hier om zuivere wijkmiddelen gaat. Via deze begrotingswijziging worden de structurele effecten (€ 249.000 respectievelijk € 109.000 van Wijk naar Stad) gecorrigeerd.

- Subsidie Bibliotheek:

Bij de MJPB 2015-2018 is vanaf 2017 structureel € 100.000 toegekend aan het beleidsveld Educatie op basis van afspraak O4 uit het coalitieakkoord: het kosteloos verstrekken van biebpassen. Nu blijkt dat deze € 100.000 toegevoegd dient te worden aan de subsidie aan de Bibliotheek aangezien zij de biebpassen verstrekken, vandaar de overheveling van het R4 Educatie naar het R5 Cultuur. Deze verschuiving is opgenomen in het raadsvoorstel Doorontwikkeling Rozet.

- MFC's:

De kosten voor het beheer, het onderhoud en de kapitaallasten van de MFC's zijn onjuist in de MJPB verwerkt. Een aantal MFC's is opgenomen in R4 Educatie (Stad), terwijl één MFC is opgenomen in een wijkprogramma. Met onderliggende begrotingswijziging worden de MFC's opgenomen in het programma van de wijk waar ze gevestigd zijn. Per saldo gaan hiermee € 6,6 miljoen lasten en € 1,8 miljoen baten van Stad naar Wijk.

- Sporthallen/ -complexen en gymlokalen:

Bij de indeling van de objecten op Stad/ Wijk zijn enkele panden niet conform de uitgangspunten van de Perspectiefnota ingedeeld. Hierdoor verschuiven € 109.000 lasten en € 168.000 baten van Wijk naar Stad.

- Kapitaallasten:

Bij de eerste verdeling van de kapitaallasten over Stad-Wijk zijn veel budgetten op basis van een verdeelsleutel verdeeld. Bij deze finetuning is gekeken welke activa de basis vormen voor de kapitaallasten. Daarbij blijken enkele activa foutief te zijn toegewezen. Enkele hoofdweggen zijn naar Stad verplaatst en wijkweggen naar Wijk. Voor de activa die niet naar een wijk zijn te herleiden (zoals 'verkeersvoorzieningen 2010') is ervoor gekozen om elk activa aan een willekeurige wijk toe te wijzen, met een evenredige verdeling per wijk.

3.02 Overheveling budget t.b.v. aansluiting op begroting ODRA (R7 en R8)

Voor het bewerkstelligen van aansluiting op begroting van ODRA, wordt een budget van € 78.000 overgeheveld van R7 Gezondheid en Milieu naar R8 Wonen en Ruimte.

3.03 Correctie kapitaallasten (R2 en R9)

Als gevolg van een per abuis onjuist opgenomen codering zijn kapitaallasten verkeerd in de MJPB 2017-2020 verwerkt. Door onderhavige aanpassing door te voeren, is sprake van een juiste verwerking.

3.04 Correctie kasschuif 2GetThere (Geb1 t/m Geb8, R4 en R6)

Door middel van verzamelbesluit-1 2016 is invulling gegeven aan het raadsbesluit van 30 november 2015 (2015.0.077.281) om met behulp van een kasschuif € 288.000 van 2017 naar 2016 over te hevelen. Deze kasschuif bleek begroot op een verkeerd budget en programma. Dat wordt met deze nieuwe begrotingswijziging gecorrigeerd. De kasschuif wordt begroot op het beschikbare budget voor bestrijding schoolverzuim/ vroegtijdig schoolverlaten. Omdat zowel het budget waarop de kasschuif in eerste instantie

abusievelijk was toegepast en het budget waarop de kasschuif nu wordt toegepast wijkbudget betreft met een andere verdeling per wijk, leidt dit tot een beperkte wijziging in de wijkbudgetten.

3.05 Ontwikkelingen leges cluster Openbare Ruimte (Geb1 t/m Geb8, R3 en R7)

Ten behoeve van de MJPB 2017-2020 en als onderdeel van het proces legesverordeningen 2017 is een prognose gemaakt van verwachte kosten en opbrengsten. Ten opzichte van 2016 wordt een hogere legesopbrengst bij Kabels & Leidingen verwacht, maar hier tegenover staan ook hogere kosten voor een gelijk bedrag. Bij legesopbrengsten samenhangende met Vergunningen & Handhaving is een tegengestelde beweging geconstateerd.

Kanttekeningen

Er zijn geen significante kanttekeningen aan te merken bij dit voorstel.

Financiën

Het (meerjarig) effect van verzamelbesluit-1 2017 (concernbegrotingswijziging nummer 17-010) is budgettair neutraal.

Uitvoering

Na vaststelling van dit besluit worden de budgetten definitief toegekend aan de betrokken beleidsvelden.

Communicatie

n.v.t.

Bijlagen

Stukken voor college

n.v.t.

Ter inzage stukken voor college

n.v.t.

Stukken voor gemeenteraad

Bijlage 1 Specificatie naar Wijkprogramma en Stadsprogramma

Bijlage 2 Begrotingswijziging

Ter inzage stukken voor gemeenteraad

n.v.t.

Besluit van

10 januari 2017

Zaaknummer

107316

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 10 januari 2017, Cluster Interne Ondersteuning;

gelet op artikel 192 van de Gemeentewet

besluit:

Verzamelbesluit-1 2017, inclusief de structurele doorwerking daarvan, vast te stellen.

De griffier,

De voorzitter,

Bijlage 1: Specificatie Verzamelbesluit-1 2017 naar Wijk- en Stadsprogramma's

Nr. Toel.	Omschrijving Wijkprogramma's (W) / Stadsprogramma's (R)	2017					Saldo
		Lasten	Baten	Exploitatie- resultaat	Mutatie reserve		
					Toevoeging	Onttrekking	
+ = toename - = afname	+ = toename - = afname		+ = toename - = afname	+ = toename - = afname			
							x € 1.000,-
3.01	Finetunen Wijkbegroting						
	Geb1	-65	-10	55	0	0	55
	Geb2	835	158	-677	0	0	-677
	Geb3	537	44	-493	0	0	-493
	Geb4	1.129	591	-538	0	0	-538
	Geb5	942	276	-666	0	0	-666
	Geb6	3.218	726	-2.492	0	0	-2.492
	Geb7	-713	-252	461	0	0	461
	Geb8	566	32	-534	0	0	-534
	R2	-81	0	81	0	0	81
	R4	-6.305	-1.762	4.543	0	0	4.543
	R5	-540	-57	483	0	0	483
	R6	1	300	299	0	0	299
	R7	476	-46	-522	0	0	-522
		0	0	0	0	0	0
3.02	Overhevelen budget t.b.v. aansluiting op de begroting ODRA						
	R7	-78	0	78	0	0	78
	R8	78	0	-78	0	0	-78
		0	0	0	0	0	0
3.03	Correctie kapitaallasten						
	R2	0	0	0	-12	0	12
	R9	12	0	-12	0	0	-12
		12	0	-12	-12	0	0
3.04	Correctie kasschuif 2GetThere						
	Geb1	-12	0	12	0	0	12
	Geb2	12	0	-12	0	0	-12
	Geb3	-3	0	3	0	0	3
	Geb4	-6	0	6	0	0	6
	Geb5	18	0	-18	0	0	-18
	Geb6	-6	0	6	0	0	6
	Geb7	-9	0	9	0	0	9
	Geb8	6	0	-6	0	0	-6
	R4	0	0	0	288	0	-288
	R6	0	0	0	-288	0	288
		0	0	0	0	0	0
3.05	Ontwikkelingen leges cluster Openbare Ruimte						
	Geb1	-4	0	4	0	0	4
	Geb2	-3	0	3	0	0	3
	Geb3	-4	0	4	0	0	4
	Geb4	-3	0	3	0	0	3
	Geb5	-4	0	4	0	0	4
	Geb6	-3	0	3	0	0	3
	Geb7	-4	0	4	0	0	4
	Geb8	-3	0	3	0	0	3
	R3	0	-18	-18	0	0	-18
	R7	93	83	-10	0	0	-10
		65	65	0	0	0	0
	Totaal generaal	77	65	-12	-12	0	0

Wijziging jaarschijf 2017 MJPB 2017-2020

Nr. : 17-010

Onderwerp : Verzamelbesluit-1 2017

Raad d.d. : 30 januari 2017

Documentnr. :

I / S : Incidenteel / Structureel

Toelichting : Zie raadsvoorstel ter zake

Wijken / Reguliere programma's		Stand na begrotingswijziging 17-002					Begrotingswijziging 17-010					Stand na begrotingswijziging 17-010							
Nr.	Omschrijving	Lasten	Baten	Exploitatie-Resultaat	Mutatie reserves		Saldo	Lasten	Baten	Exploitatie-Resultaat	Mutatie reserves		Saldo	Lasten	Baten	Exploitatie-Resultaat	Mutatie reserves		Saldo
					Toevoegingen	Onttrekkingen					Toevoegingen	Onttrekkingen					Toevoegingen	Onttrekkingen	
Wijken																			
Geb1	Centrum Spijkerkwartier Arnhemse Broek (CSA)	33.212	9.005	-24.207	0	0	-24.207	-81	-10	71	0	0	71	33.131	8.995	-24.136	0	0	-24.136
Geb2	Noordwest	30.388	3.277	-27.111	0	0	-27.111	845	158	-687	0	0	-687	31.233	3.435	-27.798	0	0	-27.798
Geb3	Noordoost	25.003	3.054	-21.949	0	0	-21.949	531	43	-488	0	0	-488	25.534	3.097	-22.437	0	0	-22.437
Geb4	Presikhaaf	22.714	2.380	-20.334	0	0	-20.334	1.120	592	-528	0	0	-528	23.834	2.972	-20.862	0	0	-20.862
Geb5	Malburgen	34.148	4.492	-29.656	0	0	-29.656	956	276	-680	0	0	-680	35.104	4.768	-30.336	0	0	-30.336
Geb6	Schuytgraaf / Elderveld	18.319	1.830	-16.489	0	0	-16.489	3.209	726	-2.483	0	0	-2.483	21.528	2.556	-18.972	0	0	-18.972
Geb7	De Laar / Eiden	17.646	2.192	-15.454	0	0	-15.454	-726	-252	474	0	0	474	16.920	1.940	-14.980	0	0	-14.980
Geb8	Vredenburg Kronenburg Rijkswoerd (VKR)	26.139	2.025	-24.114	0	0	-24.114	569	33	-536	0	0	-536	26.708	2.058	-24.650	0	0	-24.650
Reguliere programma's																			
R0	Algemeen bestuur en publieke dienstverlening	10.969	3.589	-7.380	0	0	-7.380	0	0	0	0	0	0	10.969	3.589	-7.380	0	0	-7.380
R1	Veiligheid	13.510	1.484	-12.026	0	121	-11.905	0	0	0	0	0	0	13.510	1.484	-12.026	0	121	-11.905
R2	Verkeer, vervoer en waterstaat	20.293	6.041	-14.252	6.102	7.905	-12.449	-82	0	82	-12	0	94	20.211	6.041	-14.170	6.090	7.905	-12.355
R3	Economie	5.125	758	-4.367	0	0	-4.367	0	-18	-18	0	0	-18	5.125	740	-4.385	0	0	-4.385
R4	Educatie	29.440	6.365	-23.075	4.389	1.198	-26.266	-6.306	-1.763	4.543	288	0	4.255	23.134	4.602	-18.532	4.677	1.198	-22.011
R5	Cultuur, recreatie en sport	46.114	11.251	-34.863	2.677	610	-36.930	-539	-57	482	0	0	482	45.575	11.194	-34.381	2.677	610	-36.448
R6	Participatie en Maatschappelijke Ondersteuning	198.173	106.376	-91.797	1.488	538	-92.747	1	300	299	-288	0	587	198.174	106.676	-91.498	1.200	538	-92.160
R7	Gezondheid en Milieu	30.821	2.281	-28.540	132	7.267	-21.405	490	37	-453	0	0	-453	31.311	2.318	-28.993	132	7.267	-21.858
R8	Wonen en Ruimte	45.405	45.878	473	1.337	2.865	2.001	78	0	-78	0	0	-78	45.483	45.878	395	1.337	2.865	1.923
R9	Financiën en bedrijfsvoering	90.559	481.037	390.478	6.915	7.199	390.762	12	0	-12	0	0	-12	90.571	481.037	390.466	6.915	7.199	390.750
Totaal		697.978	693.315	-4.663	23.040	27.703	0	77	65	-12	-12	0	0	698.055	693.380	-4.675	23.028	27.703	0

Vaststellen Verzamelbesluit-1 2017

Voor de gemeenteraadsvergadering d.d.: 30 januari 2017

Zaaknummer: 107316

Portefeuillehouder: M. Leisink

Raadskameradvies:

Aan de gemeenteraad,

23 januari 2016

Het gaat in dit raadsvoorstel feitelijk alleen om technische mutaties zoals effecten van besluiten die nog niet in de MJPB zijn verwerkt, actualisatie Rijksbedragen/-beschikkingen, subsidies en bijdragen voor derden en technische aanpassingen, zoals wijziging in ureninzet tussen producten en programma's, toewijzing van de budgetten voor onvoorzien en strikt onvermijdbaar, en actualisatie loonsom. Conform de geldende spelregels bevat het voorliggende verzamelbesluit geen inhoudelijke beleidswijzigingen en vormt daarmee in principe een hamerstuk. De Procedurecommissie heeft derhalve besloten dit voorstel toe te voegen aan de agenda van de besluitvormende vergadering.

Bij dit agendapunt behoort:

- Raadsvoorstel
- Bijlage 1 Specificatie verzamelbesluit-1 2017 naar Wijkprogramma en Stadsprogramma
- Bijlage 2 Begrotingswijziging

De griffier,

J.G.M. Kersten

De voorzitter,

H.E. de Vroome

Politieke Maandag (b)

Dossiernummer	151
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	30 januari 2017
Agendapunt	4.3
Omschrijving	Vaststellen van de "Richtlijn voor de behandeling van klachten"
Organisatieonderdeel	Cluster Intern Advies
Steller	Marjolein van Dongen
Portefeuillehouder	Geert Ritsema
Fatale termijn	1 januari 0001
Behandelresultaat	

Geagendeerd	Vergaderdatum
College Burgemeester en Wethouders	10 januari 2017
Politieke Maandag (b)	30 januari 2017

Besluit van

30 januari 2017

Documentnummer

Zaaknummer

105780

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 10 januari 2017, Cluster Intern Advies;

gelet op artikel 147 van de Gemeentewet en hoofdstuk 9 van de Gemeentewet;

gelet op de instemming van de OR d.d. 20 december 2016;

besluit:

1. Vaststellen van de "Richtlijn voor de behandeling van klachten", voor zover de raad bevoegd is.

Richtlijn voor de behandeling van klachten

Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen

Artikel 1 Definities

In deze richtlijn wordt verstaan onder:

- a. klacht: een tot een bestuursorgaan gerichte mondelinge of schriftelijke uiting van ongenoegen over de wijze waarop het bestuursorgaan of een persoon werkzaam onder de verantwoordelijkheid van het bestuursorgaan zich in een bepaalde aangelegenheid jegens iemand of een ander heeft gedragen;
- b. bestuursorgaan:
 1. de gemeenteraad en de commissies van de gemeente Arnhem ex artikel 82 van de Gemeentewet;
 2. de commissies van de gemeente Arnhem ex artikel 83 en 84 van de Gemeentewet;
 3. (een lid van) het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Arnhem;
 4. de burgemeester van de gemeente Arnhem.
- c. eindverantwoordelijke: de functionaris als bedoeld in artikel 6;
- d. klachtbehandelaar: degene die door de functionaris genoemd in artikel 6 is aangewezen om de klacht namens het bestuursorgaan te behandelen;
- e. klachtencoördinator: de functionaris als bedoeld in artikel 8;
- f. procedurecommissie: de commissie belast met de voorbereiding en agendering van de Politieke Maandag als bedoeld in artikel 1 van het Reglement van orde voor de Politieke Maandag van de gemeente Arnhem 2014.

Artikel 2 Reikwijdte

1. De behandeling van klachten heeft ten doel:

- a. het streven naar herstel van de relatie tussen de burger en de gemeente;
 - b. het signaleren van tekortkomingen in de dienstverlening van de gemeente en het verbeteren van die dienstverlening door de gesignaleerde tekortkomingen op te heffen.
2. Deze richtlijn is van overeenkomstige toepassing op klachten van een medewerker over een gedraging van een andere medewerker.
 3. Deze regeling is alleen van toepassing op schriftelijke klachten. Wordt de mondelinge klacht niet binnen twee weken tot tevredenheid van de klager afgedaan, dan wijst de klachtbehandelaar de klager op de mogelijkheid van schriftelijke klachtbehandeling.
 4. Deze richtlijn is niet van toepassing op klachten die onder een bijzondere regeling vallen.
 5. Het bestuursorgaan draagt er zorg voor dat de persoonlijke levenssfeer van de bij de klacht betrokkenen gewaarborgd is.

Artikel 3 Behandeling

1. Klachten worden behandeld conform de afdelingen 9.1 en 9.2 van de Algemene wet bestuursrecht.

Hoofdstuk 2 De behandeling van schriftelijke klachten

Artikel 4 Schriftelijke klachten

1. Een schriftelijke klacht wordt door de klachtbehandelaar afgedaan.
2. Indien de klacht niet binnen vier weken naar tevredenheid van de klager door de klachtbehandelaar is afgehandeld, neemt de eindverantwoordelijke de afhandeling van de klacht over.
4. De klachtencoördinator adviseert de eindverantwoordelijke zoals bedoeld in artikel 6 over de afhandeling van de klacht.
5. De eindverantwoordelijke neemt, na advisering door de klachtencoördinator, namens het bestuursorgaan een besluit.

Hoofdstuk 3 Taken en verantwoordelijkheden

Artikel 5 De eindverantwoordelijken

Voor de behandeling van een klacht is eindverantwoordelijk:

- a. een clustermanager indien het een gedraging van (een medewerker van) zijn cluster betreft;
- b. de gemeentesecretaris indien het een gedraging van een medewerker jegens een andere medewerker betreft;
- c. de gemeentesecretaris indien het een gedraging van een clustermanager betreft;
- d. de griffier indien het een gedraging van een medewerker van de griffie betreft;
- e. de burgemeester indien het een gedraging van de gemeentesecretaris of de concerndirecteur betreft;
- f. de bestuurscommissie werkgeverschap griffie indien het een gedraging van de griffier betreft;
- g. de burgemeester indien het een gedraging van (een lid van) het college betreft;
- h. de loco-burgemeester indien het een gedraging van de burgemeester betreft;
- i. de procedurecommissie indien het een gedraging van de raad of van de commissies als bedoeld in artikel 1, sub b, onder 1 betreft.

Artikel 6 De klachtbehandelaars

1. De eindverantwoordelijken wijzen de klachtenbehandelaren aan.

Artikel 7 De klachtencoördinatoren

1. De clustermanager van het cluster Intern Advies wijst voor de coördinatie van de klachten als bedoeld in artikel 5, eerste lid, klachtencoördinatoren aan.
2. De klachtencoördinator bereidt onder verantwoordelijkheid van de eindverantwoordelijke de besluitvorming voor en is verantwoordelijk voor een goed verloop van de klachtenprocedure met inachtneming van de geldende wettelijke vereisten, zoals die onder meer zijn vastgelegd in hoofdstuk 9 van de Algemene wet bestuursrecht.
3. De klachtencoördinatoren zijn tevens de contactpersonen ten behoeve van de behandeling van klachten door de Nationale ombudsman.

Hoofdstuk 4 Overige bepalingen

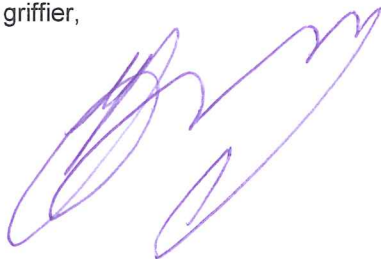
Artikel 8 Buitengewoon opsporingsambtenaren

Indien de klacht over een buitengewoon opsporingsambtenaar betrekking heeft op de uitoefening van zijn bevoegdheden als buitengewoon opsporingsambtenaar, neemt de eindverantwoordelijke bij de afdoening van de klacht ook het oordeel van de hoofdofficier van justitie in acht.

Artikel 9 Inwerkingtreding en citeertitel

1. De "Richtlijn voor de behandeling van klachten" van 14 maart 2005 wordt ingetrokken, met dien verstande dat zij van toepassing blijft op klachten die zijn ingediend voordat deze richtlijn in werking treedt.
2. Deze richtlijn treedt in werking met ingang van de eerste dag na die van de bekendmaking.
3. Deze richtlijn kan worden aangehaald als "Richtlijn voor de behandeling van klachten"

De griffier,

De voorzitter,

Aan de gemeenteraad

Documentnummer

[Redacted]

Zaaknummer

105780

ONDERWERP: Klachtenregeling gemeente Arnhem

Voorstel

1. Vaststellen van de "Richtlijn voor de behandeling van klachten", voor zover de raad bevoegd is.
2. Intrekken van de "Richtlijn voor de behandeling van klachten" van 14 maart 2005, voor zover de raad bevoegd is.

Inleiding

In de afgelopen periode heeft de procedure omtrent de afhandeling van klachten een wijziging doorgemaakt. Vandaar dat de Richtlijn voor de behandeling van klachten van 14 maart 2005 niet de procedure weergeeft die op dit moment wordt gevolgd. Door de reorganisatie van 2012 en wijziging in de behandeling van de klachten, is de oude richtlijn niet meer up to date. Om richtlijn en praktijk weer in overeenstemming te brengen, ligt er nu ter besluitvorming een geheel nieuwe richtlijn voor.

Beoogd effect

Het weer in overeenstemming brengen van de richtlijn en de praktijk zoals deze in de gemeente Arnhem plaatsvindt.

Argumenten

1.1 Door de richtlijn vast te stellen worden praktijk en richtlijn in overeenstemming gebracht

Door praktijk en richtlijn in overeenstemming te brengen weten partijen waar ze aan toe zijn. Zij kunnen immers in de richtlijn nalezen op welke wijze de bestuursorganen van de gemeente Arnhem de klachten afhandelen.

In grote lijnen zijn de verschillen tussen de oude en de nieuwe regeling:

1. In de oude richtlijn wordt nog over diensten gesproken en de agendacommissie. We hebben sinds 2012 geen diensten maar clusters en sinds langere tijd is de procedurecommissie van de raad aan zet;
2. In de oude richtlijn wordt nog uitgegaan van een klachtencoördinator per dienst. In 2012 zijn deze (delen van) fte's gebundeld in een tweetal klachtencoördinatoren die bij IA/JAC werken voor de hele gemeente;
3. Een fundamentele wijziging in de aanpak is dat de klachtbehandelaar (meestal het afdelingshoofd) bij een schriftelijke klacht vier weken krijgt om de klacht naar tevredenheid af te handelen. Mocht dit niet lukken wordt de afhandeling van de klacht overgenomen door de eindverantwoordelijke (meestal de clustermanager) die daarbij wordt geadviseerd door de klachtencoördinator. (In de oude situatie was de directeur - in ieder geval in theorie - meteen aan zet.)
4. Er is een aantal bepalingen geschrapt omdat de inhoud hiervan reeds in de Algemene wet bestuursrecht is opgenomen.

1.2 De regeling geldt in zijn algemeenheid voor afhandeling van alle klachten die bij de gemeente Arnhem worden ingediend. Omdat het kan gaan over klachten over (medewerkers van) raad, klachten over (medewerkers van) het college en klachten over de burgemeester, moeten alle drie de bestuursorganen een besluit hierover nemen.

De burgemeester en het college hebben inmiddels besloten de richtlijn vast te stellen. Met dit voorstel wordt de raad de gelegenheid geboden om hierover te beslissen.

2.1 Op het moment dat er een nieuwe richtlijn wordt aangenomen kan de oude richtlijn worden ingetrokken

Kanttekeningen

Er zijn geen redenen om de richtlijn niet aan te passen aan de huidige situatie.

Financiën

Er zijn geen financiële wijzigingen en/of risico's te verwachten door vaststelling van deze richtlijn.

Uitvoering

Op dit moment handelen betrokkenen op de wijze die in de richtlijn is omschreven. Na besluitvorming worden onder meer de klachtencoördinatoren op de hoogte gesteld van de vaststelling van de richtlijn en wordt hij op de gebruikelijke wijze gepubliceerd.

Communicatie

Na het vaststellen van deze richtlijn door burgemeester, college en raad wordt de richtlijn op de gebruikelijke manier van regelingen gepubliceerd.

Bijlagen

Stukken voor gemeenteraad

- Richtlijn voor de behandeling van klachten

Ter inzage stukken voor gemeenteraad

n.v.t.

Besluit van

[Redacted]

Documentnummer

[Redacted]

Zaaknummer

[Redacted]

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 10 januari 2017, Cluster Intern Advies;

gelet op artikel 147 van de Gemeentewet en hoofdstuk 9 van de Gemeentewet;

gelet op de instemming van de OR d.d. 20 december 2016;

besluit:

1. Vaststellen van de "Richtlijn voor de behandeling van klachten", voor zover de raad bevoegd is.

Richtlijn voor de behandeling van klachten

Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen

Artikel 1 Definities

In deze richtlijn wordt verstaan onder:

- a. klacht: een tot een bestuursorgaan gerichte mondelinge of schriftelijke uiting van ongenoegen over de wijze waarop het bestuursorgaan of een persoon werkzaam onder de verantwoordelijkheid van het bestuursorgaan zich in een bepaalde aangelegenheid jegens iemand of een ander heeft gedragen;
- b. bestuursorgaan:
 1. de gemeenteraad en de commissies van de gemeente Arnhem ex artikel 82 van de Gemeentewet;
 2. de commissies van de gemeente Arnhem ex artikel 83 en 84 van de Gemeentewet;
 3. (een lid van) het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Arnhem;
 4. de burgemeester van de gemeente Arnhem.
- c. eindverantwoordelijke: de functionaris als bedoel in artikel 6;
- d. klachtbehandelaar: degene die door de functionaris genoemd in artikel 6 is aangewezen om de klacht namens het bestuursorgaan te behandelen;
- e. klachtencoördinator: de functionaris als bedoeld in artikel 8;
- f. procedurecommissie: de commissie belast met de voorbereiding en agendering van de Politieke Maandag als bedoeld in artikel 1 van het Reglement van orde voor de Politieke Maandag van de gemeente Arnhem 2014.

Artikel 2 Reikwijdte

1. De behandeling van klachten heeft ten doel:

- a. het streven naar herstel van de relatie tussen de burger en de gemeente;
 - b. het signaleren van tekortkomingen in de dienstverlening van de gemeente en het verbeteren van die dienstverlening door de gesignaleerde tekortkomingen op te heffen.
2. Deze richtlijn is van overeenkomstige toepassing op klachten van een medewerker over een gedraging van een andere medewerker.
 3. Deze regeling is alleen van toepassing op schriftelijke klachten. Wordt de mondelinge klacht niet binnen twee weken tot tevredenheid van de klager afgedaan, dan wijst de klachtbehandelaar de klager op de mogelijkheid van schriftelijke klachtbehandeling.
 4. Deze richtlijn is niet van toepassing op klachten die onder een bijzondere regeling vallen.
 5. Het bestuursorgaan draagt er zorg voor dat de persoonlijke levenssfeer van de bij de klacht betrokkenen gewaarborgd is.

Artikel 3 Behandeling

1. Klachten worden behandeld conform de afdelingen 9.1 en 9.2 van de Algemene wet bestuursrecht.

Hoofdstuk 2 De behandeling van schriftelijke klachten

Artikel 4 Schriftelijke klachten

1. Een schriftelijke klacht wordt door de klachtbehandelaar afgedaan.
2. Indien de klacht niet binnen vier weken naar tevredenheid van de klager door de klachtbehandelaar is afgehandeld, neemt de eindverantwoordelijke de afhandeling van de klacht over.
4. De klachtencoördinator adviseert de eindverantwoordelijke zoals bedoeld in artikel 6 over de afhandeling van de klacht.
5. De eindverantwoordelijke neemt, na advisering door de klachtencoördinator, namens het bestuursorgaan een besluit.

Hoofdstuk 3 Taken en verantwoordelijkheden

Artikel 5 De eindverantwoordelijken

Voor de behandeling van een klacht is eindverantwoordelijk:

- a. een clustermanager indien het een gedraging van (een medewerker van) zijn cluster betreft;
- b. de gemeentesecretaris indien het een gedraging van een medewerker jegens een andere medewerker betreft;
- c. de gemeentesecretaris indien het een gedraging van een clustermanager betreft;
- d. de griffier indien het een gedraging van een medewerker van de griffie betreft;
- e. de burgemeester indien het een gedraging van de gemeentesecretaris of de concerndirecteur betreft;
- f. de bestuurscommissie werkgeverschap griffie indien het een gedraging van de griffier betreft;
- g. de burgemeester indien het een gedraging van (een lid van) het college betreft;
- h. de loco-burgemeester indien het een gedraging van de burgemeester betreft;
- i. de procedurecommissie indien het een gedraging van de raad of van de commissies als bedoeld in artikel 1, sub b, onder 1 betreft.

Artikel 6 De klachtbehandelaars

1. De eindverantwoordelijken wijzen de klachtenbehandelaren aan.

Artikel 7 De klachtencoördinatoren

1. De clustermanager van het cluster Intern Advies wijst voor de coördinatie van de klachten als bedoeld in artikel 5, eerste lid, klachtencoördinatoren aan.
2. De klachtencoördinator bereidt onder verantwoordelijkheid van de eindverantwoordelijke de besluitvorming voor en is verantwoordelijk voor een goed verloop van de klachtenprocedure met inachtneming van de geldende wettelijke vereisten, zoals die onder meer zijn vastgelegd in hoofdstuk 9 van de Algemene wet bestuursrecht.
3. De klachtencoördinatoren zijn tevens de contactpersonen ten behoeve van de behandeling van klachten door de Nationale ombudsman.

Hoofdstuk 4 Overige bepalingen

Artikel 8 Buitengewoon opsporingsambtenaren

Indien de klacht over een buitengewoon opsporingsambtenaar betrekking heeft op de uitoefening van zijn bevoegdheden als buitengewoon opsporingsambtenaar, neemt de eindverantwoordelijke bij de afdoening van de klacht ook het oordeel van de hoofdofficier van justitie in acht.

Artikel 9 Inwerkingtreding en citeertitel

1. De "Richtlijn voor de behandeling van klachten" van 14 maart 2005 wordt ingetrokken, met dien verstande dat zij van toepassing blijft op klachten die zijn ingediend voordat deze richtlijn in werking treedt.
2. Deze richtlijn treedt in werking met ingang van de eerste dag na die van de bekendmaking.
3. Deze richtlijn kan worden aangehaald als "Richtlijn voor de behandeling van klachten"

De griffier,

De voorzitter,

Besluit van

10-1-2017

Documentnummer

Zaaknummer

105780

DE BURGEMEESTER VAN ARNHEM;

gelezen het voorstel van 10 januari 2017;

gelet op artikel 147 van de Gemeentewet en hoofdstuk 9 van de Algemene wet bestuursrecht;

gelet op de instemming van de OR d.d. 20 december 2016;

besluit:

1. Vaststellen van de "Richtlijn voor de behandeling van klachten", voor zover de burgemeester bevoegd is.

Richtlijn voor de behandeling van klachten

Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen

Artikel 1 Definities

In deze richtlijn wordt verstaan onder:

- a. klacht: een tot een bestuursorgaan gerichte mondelinge of schriftelijke uiting van ongenoegen over de wijze waarop het bestuursorgaan of een persoon werkzaam onder de verantwoordelijkheid van het bestuursorgaan zich in een bepaalde aangelegenheid jegens iemand of een ander heeft gedragen;
- b. bestuursorgaan:
 1. de gemeenteraad en de commissies van de gemeente Arnhem ex artikel 82 van de Gemeentewet;
 2. de commissies van de gemeente Arnhem ex artikel 83 en 84 van de Gemeentewet;
 3. (een lid van) het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Arnhem;
 4. de burgemeester van de gemeente Arnhem.
- c. eindverantwoordelijke: de functionaris als bedoel in artikel 6;
- d. klachtbehandelaar: degene die door de functionaris genoemd in artikel 6 is aangewezen om de klacht namens het bestuursorgaan te behandelen;
- e. klachtencoördinator: de functionaris als bedoeld in artikel 8;

f. procedurecommissie: de commissie belast met de voorbereiding en agendering van de Politieke Maandag als bedoeld in artikel 1 van het Reglement van orde voor de Politieke Maandag van de gemeente Arnhem 2014.

Artikel 2 Reikwijdte

1. De behandeling van klachten heeft ten doel:
 - a. het streven naar herstel van de relatie tussen de burger en de gemeente;
 - b. het signaleren van tekortkomingen in de dienstverlening van de gemeente en het verbeteren van die dienstverlening door de gesignaleerde tekortkomingen op te heffen.
2. Deze richtlijn is van overeenkomstige toepassing op klachten van een medewerker over een gedraging van een andere medewerker.
3. Deze regeling is alleen van toepassing op schriftelijke klachten. Wordt de mondelinge klacht niet binnen twee weken tot tevredenheid van de klager afgedaan, dan wijst de klachtbehandelaar de klager op de mogelijkheid van schriftelijke klachtbehandeling.
4. Deze richtlijn is niet van toepassing op klachten die onder een bijzondere regeling vallen.
5. Het bestuursorgaan draagt er zorg voor dat de persoonlijke levenssfeer van de bij de klacht betrokkenen gewaarborgd is.

Artikel 3 Behandeling

1. Klachten worden behandeld conform de afdelingen 9.1 en 9.2 van de Algemene wet bestuursrecht.

Hoofdstuk 2 De behandeling van schriftelijke klachten

Artikel 4 Schriftelijke klachten

1. Een schriftelijke klacht wordt door de klachtbehandelaar afgedaan.
2. Indien de klacht niet binnen vier weken naar tevredenheid van de klager door de klachtbehandelaar is afgehandeld, neemt de eindverantwoordelijke de afhandeling van de klacht over.
4. De klachtencoördinator adviseert de eindverantwoordelijke zoals bedoeld in artikel 6 over de afhandeling van de klacht.
5. De eindverantwoordelijke neemt, na advisering door de klachtencoördinator, namens het bestuursorgaan een besluit.

Hoofdstuk 3 Taken en verantwoordelijkheden

Artikel 5 De eindverantwoordelijken

Voor de behandeling van een klacht is eindverantwoordelijk:

- a. een clustermanager indien het een gedraging van (een medewerker van) zijn cluster betreft;
- b. de gemeentesecretaris indien het een gedraging van een medewerker jegens een andere medewerker betreft;

- c. de gemeentesecretaris indien het een gedraging van een clustermanager betreft;
- d. de griffier indien het een gedraging van een medewerker van de griffie betreft;
- e. de burgemeester indien het een gedraging van de gemeentesecretaris of de concerndirecteur betreft;
- f. de bestuurscommissie werkgeverschap griffie indien het een gedraging van de griffier betreft;
- g. de burgemeester indien het een gedraging van (een lid van) het college betreft;
- h. de loco-burgemeester indien het een gedraging van de burgemeester betreft;
- i. de procedurecommissie indien het een gedraging van de raad of van de commissies als bedoeld in artikel 1, sub b, onder 1 betreft.

Artikel 6 De klachtbehandelaars

1. De eindverantwoordelijken wijzen de klachtenbehandelaren aan.

Artikel 7 De klachtencoördinatoren

1. De clustermanager van het cluster Intern Advies wijst voor de coördinatie van de klachten als bedoeld in artikel 5, eerste lid, klachtencoördinatoren aan.
2. De klachtencoördinator bereidt onder verantwoordelijkheid van de eindverantwoordelijke de besluitvorming voor en is verantwoordelijk voor een goed verloop van de klachtenprocedure met inachtneming van de geldende wettelijke vereisten, zoals die onder meer zijn vastgelegd in hoofdstuk 9 van de Algemene wet bestuursrecht.
3. De klachtencoördinatoren zijn tevens de contactpersonen ten behoeve van de behandeling van klachten door de Nationale ombudsman.

Hoofdstuk 4 Overige bepalingen

Artikel 8 Buitengewoon opsporingsambtenaren

Indien de klacht over een buitengewoon opsporingsambtenaar betrekking heeft op de uitoefening van zijn bevoegdheden als buitengewoon opsporingsambtenaar, neemt de eindverantwoordelijke bij de afdoening van de klacht ook het oordeel van de hoofdofficier van justitie in acht.

Artikel 9 Inwerkingtreding en citeertitel

1. De "Richtlijn voor de behandeling van klachten" van 14 maart 2005 wordt ingetrokken, met dien verstande dat zij van toepassing blijft op klachten die zijn ingediend voordat deze richtlijn in werking treedt.
2. Deze richtlijn treedt in werking met ingang van de eerste dag na die van de bekendmaking.
3. Deze richtlijn kan worden aangehaald als "Richtlijn voor de behandeling van klachten"

De burgemeester van Arnhem,

Besluit van

10 -1-2017

Documentnummer

Zaaknummer

105780

HET COLLEGE VAN BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN ARNHEM;

gelezen het voorstel van 10 januari 2017;

gelet op artikel 147 van de Gemeentewet en hoofdstuk 9 van de Algemene wet bestuursrecht;

gelet op de instemming van de OR d.d. 20 december 2016;

besluit:

1. Vaststellen van de "Richtlijn voor de behandeling van klachten", voor zover het college bevoegd is.

Richtlijn voor de behandeling van klachten

Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen

Artikel 1 Definities

In deze richtlijn wordt verstaan onder:

- a. klacht: een tot een bestuursorgaan gerichte mondelinge of schriftelijke uiting van ongenoegen over de wijze waarop het bestuursorgaan of een persoon werkzaam onder de verantwoordelijkheid van het bestuursorgaan zich in een bepaalde aangelegenheid jegens iemand of een ander heeft gedragen;
- b. bestuursorgaan:
 1. de gemeenteraad en de commissies van de gemeente Arnhem ex artikel 82 van de Gemeentewet;
 2. de commissies van de gemeente Arnhem ex artikel 83 en 84 van de Gemeentewet;
 3. (een lid van) het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Arnhem;
 4. de burgemeester van de gemeente Arnhem.
- c. eindverantwoordelijke: de functionaris als bedoel in artikel 6;

- d. klachtbehandelaar: degene die door de functionaris genoemd in artikel 6 is aangewezen om de klacht namens het bestuursorgaan te behandelen;
- e. klachtencoördinator: de functionaris als bedoeld in artikel 8;
- f. procedurecommissie: de commissie belast met de voorbereiding en agendering van de Politieke Maandag als bedoeld in artikel 1 van het Reglement van orde voor de Politieke Maandag van de gemeente Arnhem 2014.

Artikel 2 Reikwijdte

1. De behandeling van klachten heeft ten doel:
 - a. het streven naar herstel van de relatie tussen de burger en de gemeente;
 - b. het signaleren van tekortkomingen in de dienstverlening van de gemeente en het verbeteren van die dienstverlening door de gesignaleerde tekortkomingen op te heffen.
2. Deze richtlijn is van overeenkomstige toepassing op klachten van een medewerker over een gedraging van een andere medewerker.
3. Deze regeling is alleen van toepassing op schriftelijke klachten. Wordt de mondelinge klacht niet binnen twee weken tot tevredenheid van de klager afgedaan, dan wijst de klachtbehandelaar de klager op de mogelijkheid van schriftelijke klachtbehandeling.
4. Deze richtlijn is niet van toepassing op klachten die onder een bijzondere regeling vallen.
5. Het bestuursorgaan draagt er zorg voor dat de persoonlijke levenssfeer van de bij de klacht betrokkenen gewaarborgd is.

Artikel 3 Behandeling

1. Klachten worden behandeld conform de afdelingen 9.1 en 9.2 van de Algemene wet bestuursrecht.

Hoofdstuk 2 De behandeling van schriftelijke klachten

Artikel 4 Schriftelijke klachten

1. Een schriftelijke klacht wordt door de klachtbehandelaar afgedaan.
2. Indien de klacht niet binnen vier weken naar tevredenheid van de klager door de klachtbehandelaar is afgehandeld, neemt de eindverantwoordelijke de afhandeling van de klacht over.
4. De klachtencoördinator adviseert de eindverantwoordelijke zoals bedoeld in artikel 6 over de afhandeling van de klacht.
5. De eindverantwoordelijke neemt, na advisering door de klachtencoördinator, namens het bestuursorgaan een besluit.

Hoofdstuk 3 Taken en verantwoordelijkheden

Artikel 5 De eindverantwoordelijken

Voor de behandeling van een klacht is eindverantwoordelijk:

- a. een clustermanager indien het een gedraging van (een medewerker van) zijn cluster betreft;
- b. de gemeentesecretaris indien het een gedraging van een medewerker jegens een andere medewerker betreft;
- c. de gemeentesecretaris indien het een gedraging van een clustermanager betreft;
- d. de griffier indien het een gedraging van een medewerker van de griffie betreft;
- e. de burgemeester indien het een gedraging van de gemeentesecretaris of de concerndirecteur betreft;
- f. de bestuurscommissie werkgeverschap griffie indien het een gedraging van de griffier betreft;
- g. de burgemeester indien het een gedraging van (een lid van) het college betreft;
- h. de loco-burgemeester indien het een gedraging van de burgemeester betreft;
- i. de procedurecommissie indien het een gedraging van de raad of van de commissies als bedoeld in artikel 1, sub b, onder 1 betreft.

Artikel 6 De klachtbehandelaars

1. De eindverantwoordelijken wijzen de klachtenbehandelaren aan.

Artikel 7 De klachtencoördinatoren

1. De clustermanager van het cluster Intern Advies wijst voor de coördinatie van de klachten als bedoeld in artikel 5, eerste lid, klachtencoördinatoren aan.
2. De klachtencoördinator bereidt onder verantwoordelijkheid van de eindverantwoordelijke de besluitvorming voor en is verantwoordelijk voor een goed verloop van de klachtenprocedure met inachtneming van de geldende wettelijke vereisten, zoals die onder meer zijn vastgelegd in hoofdstuk 9 van de Algemene wet bestuursrecht.
3. De klachtencoördinatoren zijn tevens de contactpersonen ten behoeve van de behandeling van klachten door de Nationale ombudsman.

Hoofdstuk 4 Overige bepalingen

Artikel 8 Buitengewoon opsporingsambtenaren

Indien de klacht over een buitengewoon opsporingsambtenaar betrekking heeft op de uitoefening van zijn bevoegdheden als buitengewoon opsporingsambtenaar, neemt de eindverantwoordelijke bij de afdoening van de klacht ook het oordeel van de hoofdofficier van justitie in acht.

Artikel 9 Inwerkingtreding en citeertitel

1. De "Richtlijn voor de behandeling van klachten" van 14 maart 2005 wordt ingetrokken, met dien verstande dat zij van toepassing blijft op klachten die zijn ingediend voordat deze richtlijn in werking treedt.
2. Deze richtlijn treedt in werking met ingang van de eerste dag na die van de bekendmaking.
3. Deze richtlijn kan worden aangehaald als "Richtlijn voor de behandeling van klachten"

Toelichting bij de Richtlijn voor de behandeling van klachten.

Inleiding

Hoofdstuk 9 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) geeft voorschriften voor de behandeling van klachten over gedragingen van bestuursorganen en van personen die onder hun verantwoordelijkheid werkzaam zijn. Behalve in de Awb ligt in het afzonderlijk vast te stellen "Mandaatbesluit klachtbehandeling" de formele basis voor de behandeling van klachten door de gemeente. De gemeente heeft zich voor de externe klachtbehandeling aangesloten bij de Nationale ombudsman. Deze klachtbehandeling wordt geregeld door de Wet Nationale Ombudsman.

Artikel 1. Begripsomschrijvingen.

In overeenstemming met de wens van de wetgever is de omschrijving van het begrip klacht ruim. Het moet gaan om een uiting van ongenoegen, mondeling of schriftelijk, omtrent een gedraging in een bepaalde aangelegenheid van een bestuursorgaan of de onder zijn verantwoordelijkheid werkzame personen jegens de klager zelf of jegens iemand anders.

De zinsnede dat de klacht "een bepaalde aangelegenheid" moet betreffen, beoogt uit te sluiten dat klachten over beleid of regelgeving van het bestuursorgaan klachten zijn als bedoeld in de Awb en deze richtlijn. Klachten die betrekking hebben op de technische uitvoering van werkzaamheden en de infrastructuur, zoals een losliggende trottoirtegel, zijn meldingen en vallen niet onder het begrip klacht. Pas wanneer op de melding niet adequaat wordt gereageerd, wordt het een klacht.

De zinsnede "jegens een ander" betekent dat de klacht ook betrekking kan hebben op een gedraging die niet jegens de klager zelf is begaan. In dat geval geldt echter alleen de plicht tot behoorlijke klachtbehandeling volgens artikel 9.2 van de Awb, ongeacht of het om een mondelinge dan wel schriftelijk klacht gaat. Op grond van artikel 9:4, aanhef hoeft de procedure van afdeling 9.2 Awb voor de behandeling van klachten niet te worden gevolgd.

De richtlijn heeft betrekking op klachten over de raad (als geheel), de commissies ex artikel 82 van de Gemeentewet, het college en individuele collegeleden, de burgemeester, de gemeentesecretaris, de directeur, personen werkzaam onder verantwoordelijkheid van het college, de griffier en de medewerkers van de griffie.

Over de raad als geheel kan formeel worden geklaagd, over een individueel raadslid niet. Het raadslid is geen zelfstandig bestuursorgaan en functioneert ook niet onder de verantwoordelijkheid van de raad. Over de gedraging van een wethouder kan wel geklaagd worden, omdat een individuele wethouder in de dagelijkse praktijk zelfstandige bevoegdheid kan hebben. Desalniettemin wordt een klacht tegen een lid van het college beschouwd gericht te zijn tegen het college.

Artikel 2. Reikwijdte

Klachten van een medewerker over een gedraging van een andere medewerker jegens hem vallen ook onder de werking van de Awb en deze richtlijn. Deze klachten worden behandeld op een centrale plaats in de organisatie, te weten door de gemeentesecretaris (artikel 6.1, sub b). Hiervoor is gekozen om deze op zich weinig voorkomende klachten boven het niveau van het cluster te tillen. Bovendien wordt hierdoor een heldere oplossing gegeven voor klachten van een medewerker over een medewerker uit een ander cluster.

De richtlijn is alleen van toepassing op de behandeling van schriftelijke klachten. Uitgangspunt is dat een mondeling ingediende klacht op informele wijze wordt behandeld. Overigens is een mondelingen klacht niet altijd direct als zodanig herkenbaar. Niet iedere negatieve opmerking hoeft bedoeld te zijn als klacht. Van de medewerkers van de gemeente wordt verwacht dat zij negatieve opmerkingen serieus nemen. Indien er twijfel is of de betreffende opmerking als klacht is bedoeld, dan vragen zij daar gericht naar aan degene die de opmerking plaatst.

Uitgezonderd van de richtlijn zijn klachten die onder een bijzondere regeling vallen. Momenteel zijn dat onder meer de klachten over seksuele intimidatie, discriminatie, agressie en geweld. Voor deze klachten is voorzien in een externe regionale klachtencommissie, die vervolgens advies uitbrengt aan het bevoegde bestuursorgaan. Reden voor instelling van deze commissie is gelegen in het feit dat de aard van de klachten met zich meebrengt dat advisering hierover dient plaats te vinden door personen met een specifieke deskundigheid op dit terrein.

De richtlijn voorziet tevens niet in de afhandeling van de klachten van de wijkteams voor zover het klachten betreft die te maken hebben met de Wet maatschappelijke ondersteuning en de Jeugdwet. Hiervoor heeft het college een aparte klachtenregeling vastgesteld. Dit houdt verband met het feit dat de Jeugdwet andere eisen stelt aan de afhandeling van klachten, waaronder de instelling van een klachtencommissie.

De richtlijn is ook niet van toepassing op klachten over de bezwarencommissies, over aan de gemeente gerelateerde instanties met eigen rechtspersoonlijkheid en over hun medewerkers. Deze commissies en instellingen hebben formeel hun eigen taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden en moeten zelf zorg dragen voor de afhandeling van binnengekomen klachten.

Artikel 3. Behandeling.

De klachten worden behandeld conform de afdelingen 9.1 en 9.2 van de Awb. In deze afdelingen zijn onder meer de procedurevoorschriften opgenomen. Door deze afdelingen expliciet in de regeling te benoemen, is het opnemen van procedurevoorschriften in deze regeling niet nodig.

Artikel 4. Behandeling van schriftelijke klachten.

Voor schriftelijke klachten geldt in beginsel een procedure met een aantal waarborgen. Dat klager zijn klacht op schrift heeft gesteld, is een aanwijzing dat hij wil dat zijn klacht diepgaander wordt onderzocht. Maar ook bij schriftelijke klachten geldt steeds dat iedere informele vorm van afdoening mogelijk is, mits dat geschiedt tot tevredenheid van klager.

Op grond van de Awb draagt het bestuursorgaan zorg voor registratie van de ingediende schriftelijke klachten. Het doel van registratie is de versterking van het leerproces voor bestuursorganen en versterking van de transparantie van en controle op bestuursorganen. De registratie kan inzicht geven in de problemen die klagers hebben ondervonden in hun contacten met de gemeente en kan leiden tot maatregelen ter voorkoming van dergelijk problemen en klachten. De registratie is tevens de grondslag voor het jaarverslag.

Op grond van artikel 26 van de Wet nationale ombudsman beoordeelt de ombudsman of het bestuursorgaan zich al dan niet behoorlijk heeft gedragen. De Nationale ombudsman heeft deze behoorlijkheidsnormen uitgewerkt in een reeks van vereisten van behoorlijkheid waaraan de onderzochte gedraging getoetst wordt. De registratie is gebaseerd op deze vereisten.

Hoofdstuk 3

De bevoegdheid tot behandeling van een klacht door een functionaris op basis van het Mandaatbesluit laat onverlet de bevoegdheid tot behandeling door het bestuursorgaan dat de machtiging heeft verstrekt: het college, de burgemeester, de raad of de commissie blijft altijd bevoegd de klacht zelf te behandelen.

Formeel moet de raad klachten over een gedraging van de raad (als geheel) behandelen. Het is wenselijk ter vereenvoudiging van de procedure de procedurecommissie deze klachten te laten behandelen.

Evenzo wordt de bevoegdheid klachten over een gedraging van de griffier te behandelen overgedragen aan de commissie werkgeverschap griffie.

De behandeling van klachten over een gedraging van (een lid van) het college geschiedt door de burgemeester. Het betreft hier niet klachten betreffende zaken die aan een cluster zijn gemandateerd. Deze worden behandeld door de clustermanager van het betreffend cluster. Bedoeld wordt bijvoorbeeld een klacht over het niet nakomen van een toezegging die (een lid van) het college tijdens een werkbezoek aan een wijk heeft gedaan.

Hoofdstuk 4

De buitengewoon opsporingsambtenaar (boa) neemt een bijzondere positie in. Bij klachten over het optreden van de boa met betrekking tot de uitoefening van zijn bevoegdheden als boa treedt namelijk artikel 42 van het Besluit buitengewoon opsporingsambtenaar in werking.

Het college van burgemeester en wethouders voornoemd,

de secretaris,

de burgemeester,

Vaststellen Richtlijn voor de behandeling van klachten

Voor de gemeenteraadsvergadering d.d.: 30 januari 2017

Zaaknummer: 105780

Portefeuillehouder: G. Ritsema

Raadskameradvies:

Aan de gemeenteraad,

23 januari 2016

Het raadsvoorstel dat voorhanden ligt behandelt het feit dat er door de reorganisatie van 2012 en wijziging in de behandeling van de klachten, de oude richtlijn uit 2005 niet meer up to date is. Om de richtlijn en praktijk weer in overeenstemming te brengen, ligt dit raadsvoorstel voor ter vaststelling. Bij het onderdeel dat betrekking heeft op de raad is er alleen sprake van een tekstuele wijziging waarbij een commissie een ander naam heeft gekregen.

De Procedurecommissie heeft derhalve besloten dit voorstel toe te voegen aan de agenda van de besluitvormende vergadering.

Bij dit agendapunt behoort:

- Raadsvoorstel
- Richtlijn voor de behandeling van klachten

De griffier,

J.G.M. Kersten

De voorzitter,

H.E. de Vroome

Politieke Maandag (b)

Dossiernummer	157
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	30 januari 2017
Agendapunt	4.4
Omschrijving	Vaststellen bestemmingsplan "IFV-terrein Kemperbergerweg'
Organisatieonderdeel	Cluster beleid en regie
Steller	Monique van Loo
Portefeuillehouder	Geert Ritsema
Fatale termijn	1 januari 0001
Behandelresultaat	

Geagendeerd	Vergaderdatum
College Burgemeester en Wethouders	17 januari 2017
Politieke Maandag (b)	30 januari 2017

Besluit van

30 januari 2017

Zaaknummer

2016-11-0253 / 108885

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van Cluster Beleid en Regie van 17 januari 2017, overwegende dat;

overwegende dat:

- a. dat er geen zienswijzen zijn ingekomen tegen het ontwerp-bestemmingsplan 'IFV Kemperbergerweg' en het bestemmingsplan 'IFV Kemperbergerweg' derhalve ongewijzigd wordt vastgesteld;
- b. het bestemmingsplan 'IFV Kemperbergerweg' geen nieuwe bouwplannen mogelijk maakt in de zin van artikel 6.2.1. Bro;

gelet op artikel 3.8 van de Wet ruimtelijke ordening:

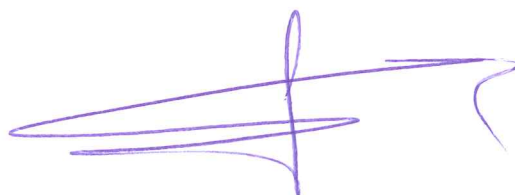
besluit:

1. Het bestemmingsplan 'IFV Kemperbergerweg', zoals dit is vervat in plankaart NL.IMRO.0202.887-0301 met bijbehorende regels en toelichting, ongewijzigd vast te stellen.
2. Voor dit bestemmingsplan geen exploitatieplan vast te stellen.

De griffier,

De voorzitter,

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer

108885

2016-11-0253

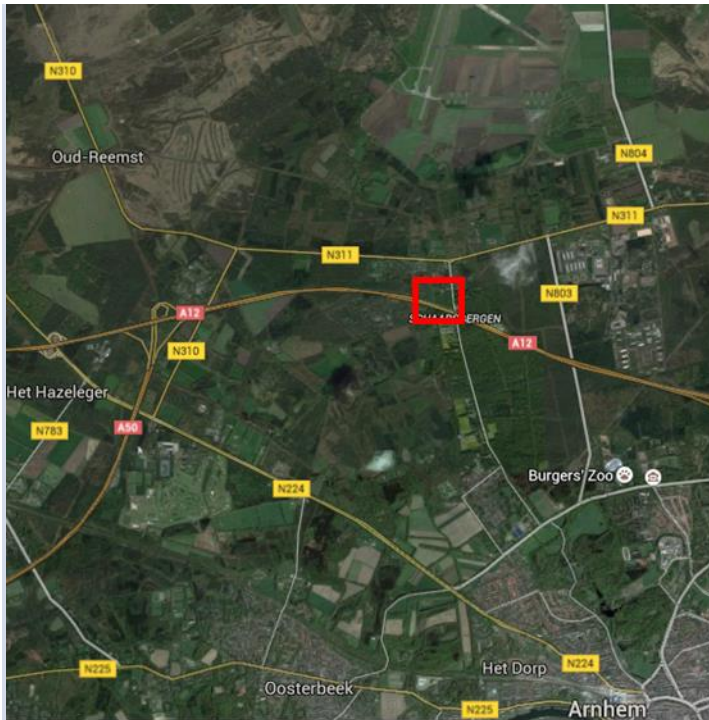
ONDERWERP: Vaststellen bestemmingsplan 'IFV Kemperbergerweg'

Voorstel

1. In te stemmen met het ongewijzigd vaststellen van het bestemmingsplan 'IFV kemperbergerweg' zoals dit plan is vervat in verbeelding NL.IMRO.0202.887-0301 gml met bijbehorende regels en toelichting.
2. In te stemmen met het afzien van de vaststelling van een exploitatieplan als bedoeld in artikel 6.12 lid 2 van de Wet op de ruimtelijke ordening.

Inleiding

Het vast te stellen bestemmingsplan voorziet in een oplossing van de parkeerproblemen van het IFV (Instituut Fysieke Veiligheid, voorheen bekend als brandweeracademie). Het gebruik van de Brink in Schaarsbergen als parkeerlocatie voor bezoekers en/of personeel van IFV zal hierdoor worden beëindigd. In dit bestemmingsplan is eveneens de planologische verankering van het op dit perceel gesitueerde brandweermuseum (gerealiseerd op basis van een omgevingsvergunning) meegenomen alsmede de wijziging van een deel van de maatschappelijke bestemming in de bestemming 'Bos' ter compensatie van het verloren gegane bos door realisatie van de voertuigenstalling in 1997. De huidige benodigde boscompensatie voor de aanleg van de extra parkeerplaatsen is gevonden op een perceel in eigendom bij de gemeente Arnhem.

Afbeelding 1. Ligging plangebied

Het ontwerp-bestemmingsplan 'IFV-Kemperbergerweg' heeft vanaf 22 november 2016 tot en met 2 januari 2017 ter inzage gelegen. Tijdens deze periode zijn geen zienswijzen ingediend. Het voorstel is om het bestemmingsplan ongewijzigd vast te stellen.

Beoogd effect

Het bieden van een passende juridisch-planologische regeling voor de realisatie van voldoende parkeerplaatsen in de vorm van een beperkte uitbreiding en intensivering van het bestaande parkeerterrein, compensatie van verloren gegane groenstructuren en EHS/natuur en het verwerken van de omgevingsvergunning van het brandweermuseum in een bestemmingsplan.

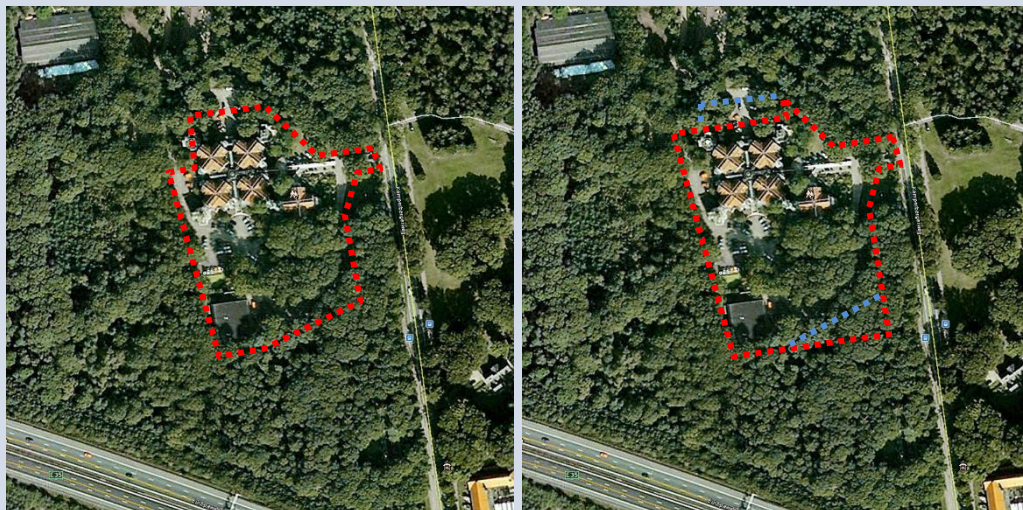
Argumenten

1.1 Planologische regeling zorgt voor behoud van IFV voor Arnhem

Voor het voortbestaan van het IFV in Arnhem is van belang dat in het parkeren van bezoekers en personeel kan worden/is voorzien. Bij een blijvend tekort aan parkeerplaatsen zou het IFV zich genoodzaakt kunnen zien om de Arnhemse locatie te verlaten en te kiezen voor een vestiging buiten de gemeente Arnhem. Met deze partiële herziening wordt realisatie van het extra aantal benodigde parkeerplaatsen mogelijk gemaakt.

1.2 Planologische regeling betekent beëindiging parkeeroverlast/parkeren op de Brink in Schaarsbergen

De bestemmingsplanherziening maakt realisatie van de benodigde extra parkeerplaatsen mogelijk waardoor er een einde komt aan de parkeeroverlast rondom het IFV-terrein en het parkeren van bezoekers en/of personeel van IFV op de (landschappelijk waardevolle) Brink in Schaarsbergen. De noodzakelijke uitbreiding van het aantal parkeerplaatsen ten behoeve van het IFV wordt verkregen door enerzijds het bestaande parkeerterrein efficiënter in te richten en anderzijds door het parkeerterrein aan de zuidzijde te vergroten.

Afbeelding 2: vergroting van het bestemmingsvlak

Het efficiënter inrichten van het parkeerterrein wordt op twee manieren verkregen. Enerzijds wordt het parkeerterrein anders vorm gegeven, anderzijds wordt aan de zuidzijde een efficiënt terrein ingericht waarbij desondanks maximaal rekening wordt gehouden met behoud van bomen van betekenis. Het inrichten van het parkeerterrein aan de zuidzijde wordt in twee fasen gerealiseerd.

Het parkeren aan de noordzijde van het pand langs het kronkelend pad wordt opgeheven en aan de zuidoostzijde van het plangebied wordt een hoek dat in de huidige situatie buiten het bestemmingsvlak is gelegen bij het efficiënt in te richten parkeerterrein gevoegd. Afbeelding 2 illustreert de wijzigingen in het bestemmingsvlak.

Met het opheffen van het parkeren aan de noordzijde wordt een zeer inefficiënt deel van het parkeerterrein, dat in de huidige situatie bestemd is als 'Maatschappelijk' herbestemd naar 'Bos'. Een groot oppervlak van het perceel 'Maatschappelijk', waar maar een zeer beperkt aantal auto's kon parkeren (maar zorgt voor een chaos aan willekeurig geparkeerde auto's), wordt weer aangewend voor natuur/bos doeleinden.

Fasering

Fase A: In fase A wordt het parkeerterrein aan de zuidzijde van het gebouw van IFV en ten noorden en oosten van de voertuigenloods aangelegd. Tussen het parkeerterrein en de Kemperbergerweg blijft een zone met bos behouden zodat het terrein vanaf de straat aan het zicht wordt onttrokken. De capaciteit van het heringerichte en aan de zuidoostzijde beperkt uitgebreide parkeerterrein bedraagt 221 auto's.

Fase B: Ten behoeve van een verdere intensivering wordt in de tweede fase een parkeerdek gerealiseerd ten behoeve van 51 extra parkeerplaatsen. De mogelijkheid voor de realisatie van het parkeerdek wordt in het bestemmingsplan opgenomen door middel van een afwijkingsbevoegdheid.

1.3 Realisatie oude/nieuwe boscompensatie

Met IFV zijn afspraken gemaakt, die ook in de anterieure overeenkomst zijn vastgelegd, om de oude, nog niet gerealiseerde boscompensatie en de boscompensatie in verband met de realisatie van de extra parkeerplaatsen die middels voorliggende bestemmingsplanherziening mogelijk worden gemaakt, nu uit te voeren. Deze compensatie vindt deels op IFV-terrein plaats en voor het overige deel op een terrein in eigendom van de gemeente Arnhem.

Kanttelingen

2.1 Er is (geringe) kans op planschade

Het IFV ligt in het buitengebied van Arnhem in een kwetsbaar gebied en nabij Schaarsbergen. Vanuit de omgeving zouden claims voor planschade kunnen worden ingediend. Eventuele planschade komt ten laste van het IFV. Dit is vastgelegd in de anterieure overeenkomst.

Financiën

De gemeente heeft met IFV afspraken gemaakt over het kostenverhaal voor deze partiële herziening van het bestemmingsplan: er is een anterieure overeenkomst gesloten. Daarin is onder meer geregeld dat IFV een financiële bijdrage aan de gemeente betaalt ter dekking van de gemaakte kosten zoals genoemd in de artikelen 6.2.3 t/m 6.2.5 Bro. Eventuele planschade komt ten laste van de ontwikkelaar.

Uitvoering

Na vaststelling wordt het vastgestelde bestemmingsplan zes weken ter inzage gelegd. Daarna kan eventueel een beroepsprocedure bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State volgen.

Communicatie

Het concept-bestemmingsplan is in het kader van het vooroverleg op grond van artikel 3.1.1 Besluit ruimtelijke ordening naar diverse instanties (de provincie, de gasunie, de dorpsraad Schaarsbergen, de GNMF (Gelderse Natuur en Milieufederatie), waterschap en Vitens) gezonden. Het waterschap en provincie stemmen in met de voorgenomen ontwikkeling. De Gasunie ziet geen aanleiding tot het maken van opmerkingen. De GNMF heeft een reactie gestuurd. Over de beoordeling van deze reactie is met de GNMF overleg gevoerd. De overige instanties hebben niet gereageerd. De dorpsraad Schaarsbergen is geïnformeerd over de terinzagelegging van het ontwerp-bestemmingsplan en het vervolg van de procedure.

Publicatie van het ontwerpbestemmingsplan heeft plaatsgevonden in de Staatscourant en in het digitaal gemeenteblad. Tijdens de terinzagelegging kon een ieder een zienswijze indienen. Van deze gelegenheid is geen gebruik gemaakt.

Bijlagen

Stukken voor gemeenteraad

- Raadsvoorstel
- Vast te stellen bestemmingsplan IFV-Kemperbergerweg IFV Kemperbergerweg (tekst, verbeelding en bijlagen)

Ter inzage stukken voor gemeenteraad

n.v.t.

Besluit van

Zaaknummer

2016-11-0253

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van Cluster Beleid en Regie van 17 januari 2017, overwegende dat;

overwegende dat:

- a. dat er geen zienswijzen zijn ingekomen tegen het ontwerp-bestemmingsplan 'IFV Kemperbergerweg' en het bestemmingsplan 'IFV Kemperbergerweg' derhalve ongewijzigd wordt vastgesteld;
- b. het bestemmingsplan 'IFV Kemperbergerweg' geen nieuwe bouwplannen mogelijk maakt in de zin van artikel 6.2.1. Bro;

gelet op artikel 3.8 van de Wet ruimtelijke ordening:

besluit:

1. Het bestemmingsplan 'IFV Kemperbergerweg' , zoals dit is vervat in plankaart NL.IMRO.0202.887-0301 met bijbehorende regels en toelichting, ongewijzigd vast te stellen.
2. Voor dit bestemmingsplan geen exploitatieplan vast te stellen.

De griffier,

De voorzitter,

Cluster
Beleid en Regie, Gemeente Arnhem

Bestemmingsplan

Vastgesteld
Regels

Colofon

Plan: IFV-terrein Kemperbergerweg

Gemeente: Arnhem

Plannummer: 887

IMRO-identificatie: NL.IMRO.0202.887-0201

Huidige status: vastgesteld

Plantype: bestemmingsplan

Locatie:

Projectleider: Monique van Loo

Datum: 9-1-2017

IFV-terrain Kemperbergerweg

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1	Inleidende regels	3
Artikel 1	Begrippen	3
Artikel 2	Wijze van meten	6
Hoofdstuk 2	Bestemmingsregels	7
Artikel 3	Bos	7
Artikel 4	Maatschappelijk	8
Artikel 5	Leiding - Riool	10
Artikel 6	Waarde - Archeologie (lage verwachting)	11
Artikel 7	Waarde - Landschap	13
Hoofdstuk 3	Algemene regels	15
Artikel 8	Anti-dubbeltelregel	15
Artikel 9	Algemene bouwregels	15
Artikel 10	Algemene gebruiksregels	15
Artikel 11	Algemene afwijkingsregels	16
Hoofdstuk 4	Overgangs- en slotregels	17
Artikel 12	Overgangsrecht	17
Artikel 13	Slotregel	17

Regels

Hoofdstuk 1 Inleidende regels

Artikel 1 Begrippen

In deze regels wordt verstaan onder:

1.1 Plan

Het bestemmingsplan 'IFV-terrein Kemperbergerweg' met identificatienummer NL.IMRO.0202.887-0201 van de gemeente Arnhem.

1.2 Bestemmingsplan

De geometrisch bepaalde planobjecten met de bijbehorende regels.

1.3 Aanduiding

Een geometrisch bepaald vlak of figuur, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels worden gesteld ten aanzien van het gebruik en/of het bebouwen van deze gronden.

1.4 Aanduidingsgrens

Grens van een aanduiding indien het een vlak betreft.

1.5 Archeologische waarden

De aan een object / terrein / gebied toegekende waarden in verband met de kennis en de studie van de in dat gebied voorkomende overblijfselen van menselijke aanwezigheid of - activiteit uit het verleden.

1.6 Bebouwing

Eén of meer gebouwen en/of bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

1.7 Bebouwingspercentage

Een op de verbeelding of in de regels aangegeven percentage, dat de grootte van een gedeelte van een bestemmingsvlak of gedeelte van een bouwvlak aangeeft dat ten hoogste mag worden bebouwd.

1.8 Bedrijf

Een onderneming of gedeelte van een onderneming, die een organisatorisch zelfstandige eenheid vormt en is gericht op de productie of de afzet van goederen of de verlening van diensten, hieronder begrepen ondernemingen of gedeelten van ondernemingen, die door of vanwege de overheid worden geleid.

1.9 Bedrijfswoning

Een woning in of bij een gebouw of op een terrein, bedoeld voor (het huishouden van) een persoon, wiens huisvesting daar gelet op de bestemming van het gebouw of terrein noodzakelijk is.

1.10 Bestemmingsgrens

De grens van een bestemmingsvlak.

1.11 Bestemmingsvlak

Een geometrisch bepaald vlak met eenzelfde bestemming.

1.12 Bouwen

Het plaatsen, het geheel of gedeeltelijk oprichten, vernieuwen of veranderen en het vergroten van een bouwwerk, alsmede het geheel of gedeeltelijk oprichten, vernieuwen of veranderen van een standplaats.

1.13 Bouwgrens

De grens van een bouwvlak.

1.14 Bouwperceel

Een aaneengesloten stuk grond, waarop ingevolge de regels, bij elkaar behorende bebouwing is toegelaten.

1.15 Bouwperceelsgrens

De grens van een bouwperceel.

1.16 Bouwvlak

Een geometrisch bepaald vlak, waarmee de gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels bepaalde gebouwen en bouwwerken, geen gebouwen zijnde, zijn toegelaten.

1.17 Bouwwerk

Elke constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal, die hetzij direct, hetzij indirect met de grond is verbonden, hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond.

1.18 Brandweermemorial

Het Nationaal Brandweermemorial, waar brandweermensen worden herdacht die tijdens hun werk zijn omgekomen.

1.19 Cultuurhistorischewaarden

De kenmerken van het gebruik dat de mens in de loop der geschiedenis van grond en gebouwen heeft gemaakt, zoals dat onder meer tot uitdrukking komt in de beplanting, het slotenpatroon of de architectuur. Onder cultuurhistorische waarden worden mede verstaan de archeologische waarden en monumenten.

1.20 Detailhandel

Het bedrijfsmatig te koop aanbieden, waaronder begrepen het uitstellen ten verkoop, het verkopen of leveren van goederen aan diegenen die deze goederen kopen voor gebruik, verbruik of aanwending anders dan in de uitoefening van een beroeps- of bedrijfsactiviteit; dienstverlening door een horecabedrijf wordt hieronder niet begrepen.

1.21 Ecologische waarden

Waarden betreffende de natuurlijke samenhang tussen organismen en hun milieu.

1.22 Educatieve voorzieningen

Voorzieningen ten behoeve van de educatie en opleiding van mensen, zoals onder andere scholen, onderwijsinstellingen en particuliere instellingen.

1.23 Extensieve recreatie

Die vormen van recreatie welke in hoofdzaak zijn gericht op natuur- en landschapsbeleving, zoals wandelen, fietsen, trimmen, paardrijden, vissen, roeien en dergelijke.

1.24 Gebouw

Elk bouwwerk, dat een voor mensen toegankelijke, overdekte, geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt.

1.25 Hoofdgebouw

Een gebouw dat op een bouwperceel door zijn constructie of afmetingen dan wel gelet op de bestemming als belangrijkste gebouw valt aan te merken.

1.26 Kampeermiddel

1. een tent, tentwagen, kampeerauto of caravan;
2. enig ander onderkomen of ander voertuig of gewezen voertuig of gedeelte daarvan.

Een en ander voor zover de onder 1 en 2 bedoelde onderkomens of voertuigen geheel of ten dele blijvend zijn bestemd of opgericht dan wel worden of kunnen worden gebruik voor recreatief nachtverblijf.

1.27 Landschappelijke inpassing

Het optimaal op elkaar afstemmen van bebouwing en beplanting, rekening houdend met de ter plaatse voorkomende landschappelijke en cultuurhistorische waarden om zo te komen tot een landschappelijke inpassing van nieuwe bebouwing die recht doet aan de kwaliteit en de beleving van het landschap.

1.28 Landschappelijke waarde

De aan een gebied toegekende waarde, die wordt bepaald door de aanwezigheid en de waarneembaarheid van de onderlinge samenhang van beïnvloeding van de niet-levende en levende natuur (met inbegrip van de mens).

1.29 Natuurwaarde

De aan een gebied toegekende waarde, die bepaald wordt door het voorkomen van geologische, bodemkundige, geomorfologische en biologische elementen, zowel afzonderlijk als in onderlinge samenhang (ecologie).

1.30 Onzelfstandig kantoor

Een onderdeel van een organisatie waarvoor het kantoor uitsluitend een ondersteunende functie heeft.

1.31 Peil

1. Voor een gebouw, waarvan de hoofdtoegang onmiddellijk aan een weg of pad grenst: de hoogte van die weg of dat pad ter plaatse van de hoofdtoegang.
2. Voor een gebouw, waarvan de hoofdtoegang niet direct aan de weg grenst: de hoogte van het afgewerkte terrein ter plaatse van de hoofdtoegang bij voltooiing van de bouw.
3. Voor een ander bouwwerk: indien het bouwwerk een toegang heeft: de hoogte van het afgewerkte terrein ter plaatse van de toegang van het bouwwerk bij voltooiing van de bouw. Indien het bouwwerk geen toegang heeft de hoogte van het afgewerkte terrein ter plaatse bij voltooiing van de bouw.

1.32 Prostitutie

Het zich beschikbaar stellen tot het verrichten van seksuele handelingen met een ander tegen vergoeding.

1.33 Prostitué(e)

Degene, die zich beschikbaar stelt tot het verrichten van seksuele handelingen met een ander tegen vergoeding.

1.34 Raamprostitutie

Een vorm van prostitutie waarbij de werving van klanten geschiedt door een prostitué(e) die door houding, gebaren, kleding of anderszins, vanuit een vitrine de aandacht op zich vestigt en waarbij de seksuele handelingen in een voor het publiek besloten ruimte plaatsvinden.

1.35 Seksinrichting

Een voor publiek toegankelijke, besloten ruimte (hieronder wordt mede begrepen een voer- of vaartuig) waarin bedrijfsmatig, of in omvang alsof zij bedrijfsmatig was, seksuele handelingen worden verricht, of vertoningen van pornografische aard plaatsvinden. Onder seksinrichtingen wordt in elk geval verstaan een (raam)prostitutiebedrijf, een seksclub, een privé-huis, een erotische massagesalon, een seksbioscoop, een seksautomatenhal, een sekstheater of parenclub, al dan niet in combinatie met elkaar.

1.36 Straatmeubilair

Onverminderd het bepaalde in bijlage II van het Besluit omgevingsrecht wordt onder straatmeubilair voor de werking van dit bestemmingsplan mede verstaan: papier-, glas- en andere inzamelbakken, toegangsconstructies voor ondergrondse voorzieningen, kunstwerken, speeltoestellen en draagconstructies voor reclame, alsmedeabri's en kleinschalige bouwwerken ten behoeve van (openbare) nutsvoorzieningen.

1.37 Thuisprostitutie

Vorm van prostitutie waarbij de seksuele dienstverlening plaatsvindt op het woonadres van de prostitué(e) en waarbij ook alleen door deze prostitué(e) op dit adres gewerkt wordt als prostitué(e).

1.38 Vestigingsbeleid

Het beleid neergelegd in de nota "van Rood naar Groen" (vastgesteld 26 juni 2000).

1.39 Werkplek

Een plaats, waar één prostitué(e) zijn of haar werk verricht.

1.40 Wijk

Wijk, zoals gehanteerd wordt in de indeling van het Centraal Bureau voor de Statistiek.

1.41 Woning

Een complex van ruimten, bedoeld voor de huisvesting van één huishouding.

Artikel 2 Wijze van meten

Bij toepassing van deze regels wordt als volgt gemeten:

2.1 De inhoud van een bouwwerk

Tussen de onderzijde van de begane grondvloer, de buitenzijde van de gevels (en/of het hart van de scheidingsmuren) en de buitenzijde van daken en dakkapellen.

2.2 De bouwhoogte van een bouwwerk

Vanaf het peil tot aan het hoogste punt van een gebouw of van een bouwwerk, geen gebouw zijnde, met uitzondering van ondergeschikte bouwonderdelen, zoals schoorstenen, antennes en naar de aard daarmee gelijk te stellen bouwonderdelen.

2.3 De oppervlakte van een bouwwerk

Tussen de buitenwerkse gevelvlakken en/of het hart van de scheidingsmuren, neerwaarts geprojecteerd op het gemiddelde niveau van het afgewerkte bouwterrein ter plaatse van het bouwwerk.

Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels

Artikel 3 Bos

3.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Bos' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

- a. het behoud, herstel of de ontwikkeling van het bos voor natuur, landschap en houtteelt;
- b. het behoud of herstel van de op deze gronden voorkomende, dan wel daaraan eigen natuurwaarden, ecologische waarden, landschappelijke waarden en cultuurhistorische waarden;
- c. vormen van extensieve recreatie, welke niet strijdig zijn met het behoud of herstel van bovengenoemde waarden;
- d. watergangen, waterpartijen, waterinfiltratievoorzieningen en andere voorzieningen voor de waterhuishouding;
- e. behoud van de bestaande waardevolle bomen ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van groen - 1';

en tevens voor:

- f. instandhouding van onverharde wegen;
- g. wegen ten behoeve van bestemmingsverkeer;
- h. ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van maatschappelijk - 1', een brandweermonument.

3.2 Bouwregels

- a. Op of in deze gronden mag niet worden gebouwd;
- b. In afwijking van het bepaalde in sub a geldt dat de bouwhoogte van het bouwwerk, geen gebouw zijnde, ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van maatschappelijk - 1' niet meer mag bedragen dan is aangeduid op de verbeelding met een bebouwingspercentage van maximaal 10% van het aanduidingsvlak.

3.3 Afwijken van de bouwregels

Het bevoegd gezag kan door middel van een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in lid 3.2 ten behoeve van:

- a. het oprichten van brandtorens;
- b. het oprichten van voederbergingen of voederruiven voor wild, mits:
 1. deze bergingen noodzakelijk zijn voor de instandhouding van het wild;
 2. de inhoud per bouwwerk maximaal 3 m³ bedraagt;
 3. de bouwhoogte maximaal 2 meter bedraagt;
- c. voor het oprichten van bouwwerken ten behoeve van het bosbeheer en extensieve recreatie, mits:
 1. door de bouwwerken de aanwezige natuurwaarden en landschappelijke waarden niet onevenredig worden geschaad;
 2. de bouwhoogte maximaal 2,5 meter bedraagt;
 3. de oppervlakte per bouwwerk maximaal 10 m² bedraagt.

3.4 Specifieke gebruiksregels

- a. Onder gebruik van de gronden in strijd met de bestemming, wordt in ieder geval begrepen gebruik van gronden:
 1. als standplaats voor kampeermiddelen of voor enige andere vorm van kamperen;
 2. voor het aanbrengen van afbeeldingen of tekens voor commerciële doeleinden;
 3. voor het opstellen, opslaan, lozen c.q. storten, al dan niet ten verkoop, van onbruikbare dan wel aan hun oorspronkelijk gebruik onttrokken voorwerpen, materialen, stoffen, producten, voer- of

- vaartuigen of machines;
4. voor parkeren.
- b. De in dit lid onder a genoemde gebruiksvormen zijn niet verboden, indien en voorzover deze onlosmakelijk verbonden zijn met werken en werkzaamheden, waarvoor een omgevingsvergunning is verleend.

3.5 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

3.5.1 Verbod

Het is verboden zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van het bevoegd gezag (omgevingsvergunning) de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden uit te voeren:

- a. het vellen, rooien en beschadigen van houtgewassen;
- b. het aanbrengen van ondergrondse of bovengrondse leidingen, constructies, installaties of andere apparatuur;
- c. het aanleggen of aanbrengen van beschoeiingen en puinstortingen;
- d. het graven, dichten, verdiepen of verbreden van greppels, sloten, vijvers, beken en andere watergangen;
- e. het verlagen van de bodem of het afgraven van gronden waarvoor geen ontgrondingsvergunning is vereist;
- f. het ophogen van gronden;
- g. het aanleggen, verbreden of verharderen van voet- en rijwielpaden;
- h. het aanbrengen van oppervlakteverharding groter dan 25 m².

3.5.2 Uitzonderingen vergunningplicht

Het in 3.5.1 vervatte verbod geldt niet voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden die:

- a. die van geringe omvang zijn, dan wel het normale onderhoud en beheer betreffen;
- b. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van het van kracht worden van het plan;
- c. mogen worden uitgevoerd krachtens een reeds verleende vergunning.

3.5.3 Toelaatbaarheid van de werkzaamheden

De werken of werkzaamheden als bedoeld in 3.5.1 zijn slechts toelaatbaar, indien:

- a. deze verband houden met de doeleinden, die aan de desbetreffende bestemmingen zijn toegekend;
- b. hierdoor dan wel door daarvan hetzij direct, hetzij indirect te verwachten gevolgen de landschappelijke waarden, cultuurhistorische waarden, natuurwaarden en kwaliteit van gronden dan wel de kwaliteit van het grondwater ten behoeve van de drinkwatervoorziening niet onevenredig worden of kunnen worden verkleind.

Artikel 4 Maatschappelijk

4.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Maatschappelijk' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

- a. educatieve voorzieningen;
- b. onzelfstandige kantoren;
- c. geïnstitutionaliseerde zorg;
- d. therapeutische doeleinden;

- e. ter plaatse van de aanduiding 'groen', uitsluitend paden, groenvoorzieningen, in- en uitgangen en ontsluitingen ten behoeve van gebouwen;
- f. parkeervoorzieningen inclusief een parkeerdek, uitsluitend ter plaatse van de aanduiding 'parkeerterrein';
- g. behoud van de bestaande bomen van betekenis ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van groen - 1';

en tevens voor:

- h. voorzieningen ten behoeve van het verkeer, groen- en speelvoorzieningen en straatmeubilair;
- i. waterbergende voorzieningen;
- j. wonen in een bedrijfswoning;

met daaraan ondergeschikt:

- k. kleinschalige, ondergeschikte horeca en detailhandel, uitsluitend ten dienste van bovengenoemde functies.

4.2 Bouwregels

Op deze gronden mogen, met inachtneming van de op de verbeelding aangegeven bouwvlak, maximale bouwhoogte en, voor zover aangegeven, het bebouwingspercentage, uitsluitend in de gegeven bestemming passende gebouwen en andere bouwwerken worden gebouwd, met dien verstande dat:

- a. maximaal één bedrijfswoning per bestemmingsvlak is toegestaan;
- b. in afwijking hiervan de bouwhoogte van een telecommunicatiemast maximaal 40 meter mag bedragen. Per bestemming mag slechts één telecommunicatiemast worden geplaatst;
- c. de hoogte van 80 meter +NAP niet mag worden overschreden.

4.3 Afwijken van de bouwregels

Het bevoegd gezag kan door middel van een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in lid 9.1 ten behoeve van het bouwen buiten het bouwvlak van:

- a. kleine bouwwerken passend in de bestemming zoals fietsenstallingen, hekwerken en zitbanken met een maximale bouwhoogte van 3 meter;
- b. verdiepte parkeervoorzieningen met een parkeerdek ter plaatse van de aanduiding 'wetgevingszone - afwijkingsgebied', waarbij voldaan moet zijn aan de volgende voorwaarde:
 1. de hoogte van het parkeerdek mag niet hoger zijn dan 36 meter +NAP;
 2. voorzien is in een doelmatige landschappelijke inpassing;
 3. door middel van een geo-hydrologisch onderzoek is aangetoond dat de ontwikkeling hydrologisch neutraal is;
 4. aan de noord- en/of oostkant mogen de voorzieningen maximaal 2,5 meter buiten de aanduiding 'wetgevingszone - afwijkingsgebied' worden gerealiseerd.

4.4 Specifieke gebruiksregels

4.4.1 Strijdig gebruik

Tot een gebruik strijdig met de bestemming wordt in ieder geval gerekend:

- a. het gebruik van gronden ten behoeve van parkeervoorzieningen, met uitzondering van de gronden ter plaatse van de aanduiding 'parkeerterrein'.

4.5 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

4.5.1 Verbod

Het is verboden ter plaatse van de aanduiding 'groen' zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van het bevoegd gezag (omgevingsvergunning) de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden uit te voeren:

- a. het vellen, rooien en beschadigen van houtgewassen;
- b. het aanbrengen van ondergrondse of bovengrondse leidingen, constructies, installaties of andere apparatuur;
- c. het aanleggen of aanbrengen van beschoeiingen en puinstortingen;
- d. het graven, dichten, verdiepen of verbreden van greppels, sloten, vijvers, beken en andere watergangen;
- e. het verlagen van de bodem of het afgraven van gronden waarvoor geen ontgrondingsvergunning is vereist;
- f. het ophogen van gronden;
- g. het aanleggen, verbreden of verharderen van voet- en rijwielpaden;
- h. het aanbrengen van oppervlakteverharding groter dan 25 m².

4.5.2 Uitzonderingen vergunningplicht

Het in 4.5.1 vervatte verbod geldt niet voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden die:

- a. die van geringe omvang zijn, dan wel het normale onderhoud en beheer betreffen;
- b. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van het van kracht worden van het plan;
- c. mogen worden uitgevoerd krachtens een reeds verleende vergunning.

4.5.3 Toelaatbaarheid van de werkzaamheden

De werken of werkzaamheden als bedoeld in 4.5.1 zijn slechts toelaatbaar, indien:

- a. deze verband houden met de doeleinden, die aan de desbetreffende bestemmingen zijn toegekend;
- b. hierdoor dan wel door daarvan hetzij direct, hetzij indirect te verwachten gevolgen de landschappelijke waarden, cultuurhistorische waarden, natuurwaarden en kwaliteit van gronden dan wel de kwaliteit van het grondwater ten behoeve van de drinkwatervoorziening niet onevenredig worden of kunnen worden verkleind.

Artikel 5 Leiding - Riool

5.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Leiding - Riool' aangewezen gronden zijn behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor een ondergrondse rioolleiding ten behoeve van het transport van afvalwater met de daarbij behorende belemmeringsstrook van 4 meter aan weerszijden van de as van de leiding.

5.2 Bouwregels

Uitsluitend mogen worden gebouwd bouwwerken ten dienste van de in lid 5.1 genoemde bestemmingen, waarbij:

- a. de bouwhoogte van de bouwwerken maximaal 3 meter bedraagt, met dien verstande dat de hoogte van 80+NAP niet mag worden overschreden.

5.3 Afwijken van de bouwregels

Het bevoegd gezag kan afwijken van het bepaalde in lid 5.2 voor de bouw van bouwwerken geen gebouwen zijnde ten behoeve van de bestemming, zoals bedoeld in de artikelen 3 en 4, mits:

- a. geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan het doelmatig functioneren van de leidingen en de veiligheid daarvan;
- b. vooraf schriftelijk advies is ingewonnen bij en akkoord is verkregen van de beheerder van de betrokken leidingen omtrent het onder a. gestelde.

Artikel 6 Waarde - Archeologie (lage verwachting)

6.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Waarde - Archeologie (lage verwachting)' aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor de bescherming en het behoud van de op of in deze gronden voorkomende archeologische waarden.

6.2 Bouwregels

Binnen de voor deze bestemming aangewezen gronden mogen:

- a. bouwwerken, geen gebouwen zijnde, worden gebouwd die voor archeologisch onderzoek noodzakelijk zijn;
- b. bouwwerken ten behoeve van de andere, voor deze gronden aangewezen bestemmingen worden gebouwd, indien het betreft:
 - 1. vervanging, vernieuwing of verandering van bestaande bebouwing, waarbij de oppervlakte voor zover gelegen op of onder peil niet wordt uitgebreid of,
 - 2. een bouwwerk waarvan de binnen de bestemming gelegen oppervlakte ten hoogste 2.000 m² bedraagt.

6.3 Afwijken van de bouwregels

- a. Het bevoegd gezag kan door middel van een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in lid 6.2 met inachtneming van de voor deze gronden geldende overige bouwregels.
- b. Afwijken als bedoeld in artikel 6.3 sub a is mogelijk, indien op basis van archeologisch onderzoek of naar het oordeel van een archeologische deskundige is aangetoond dat de archeologische waarden niet onevenredig worden of kunnen worden geschaad.
- c. Afwijken als bedoeld in artikel 6.3 sub a is voorts mogelijk, indien op basis van archeologisch onderzoek is aangetoond dat op de betrokken locatie de archeologische waarden door de bouwwerkzaamheden niet worden geschaad of mogelijke schade kan worden voorkomen door aan de omgevingsvergunning voor het afwijken regels te verbinden gericht op:
 - 1. het treffen van maatregelen, waardoor archeologische resten in de bodem kunnen worden behouden;
 - 2. het doen van opgravingen;
 - 3. begeleiding van de bouwwerkzaamheden door een archeologisch deskundige.

6.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

6.4.1 Verbod

Het is verboden zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van het bevoegd gezag (omgevingsvergunning) de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden uit te voeren:

- a. het verlagen of verhogen van het waterpeil;
- b. het aanleggen of rooien van bos of boomgaard en/of indien stobben worden verwijderd;
- c. het aanleggen van ondergrondse transport-, energie- of telecommunicatieleidingen en daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur.

6.4.2 Uitzonderingen

Het in 6.4.1 vervatte verbod is niet van toepassing indien:

- a. de werken die, voor zover deze zijn gelegen binnen deze bestemming, een oppervlakte hebben tot ten hoogste 2.000 m² of een omvang van 2.000 m³;
- b. de werken of werkzaamheden mogen worden uitgevoerd krachtens een reeds verleende omgevingsvergunning voor het bouwen, omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden of een ontgrondingsvergunning;
- c. de werken of werkzaamheden reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van in werking treden van het plan;
- d. de werken of werkzaamheden behoren tot het normale onderhoud en beheer van de gronden;
- e. de werken of werkzaamheden ten dienste van archeologisch onderzoek worden uitgevoerd.

6.4.3 Toelaatbaarheid

De werken of werkzaamheden, waarvoor het verbod van 6.4.1 geldt, zijn slechts toelaatbaar, indien op basis van archeologisch onderzoek of naar het oordeel van een archeologisch deskundige is aangetoond dat de archeologische waarden niet onevenredig worden of kunnen worden geschaad of mogelijk schade kan worden voorkomen door aan de vergunning regels te verbinden gericht op:

- a. het treffen van maatregelen, waardoor archeologische resten in de bodem kunnen worden behouden;
- b. het doen van opgravingen;
- c. begeleiding van de aanlegwerkzaamheden door een archeologisch deskundige.

6.5 Omgevingsvergunning voor het slopen van een bouwwerk

Het is verboden binnen de voor 'Waarde - Archeologie (lage verwachting)' aangewezen gronden zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van het bevoegd gezag (omgevingsvergunning) reeds aanwezige bouwwerken te slopen indien de oppervlakte groter is dan 2.000 m².

6.6 Wijzigingsbevoegdheid

Burgemeester en wethouders zijn bevoegd met toepassing van artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening het plan te wijzigen door de dubbelbestemming 'Waarde - Archeologie (lage verwachting)' geheel of gedeeltelijk te doen vervallen, indien op basis van archeologisch onderzoek is aangetoond dat:

- a. op de betrokken locatie geen archeologische waarden (meer) aanwezig zijn;
- b. wel aanwezige archeologische waarden in voldoende mate zijn veilig gesteld.

Artikel 7 Waarde - Landschap

7.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Waarde - Landschap' aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor het behoud, herstel en de versterking van de op of in deze gronden voorkomende dan wel daaraan eigen cultuurhistorische waarden en landschappelijke waarden.

7.2 Nadere eisen

Burgemeester en wethouders kunnen ten aanzien van de situering van bouwwerken die mogen worden gebouwd op grond van de andere bestemming(en) nadere eisen stellen ter voorkoming van een onevenredige aantasting van de aanwezige landschappelijke waarden.

7.3 Specifieke gebruiksregels

Onder gebruik van de gronden en opstallen in strijd met de bestemming wordt in elk geval begrepen:

- a. het aanbrengen van recreatievoorzieningen, dan wel als standplaats voor kampeermiddelen of voor enige andere vorm van kamperen;
- b. het aanbrengen van afbeeldingen of tekens voor commerciële doeleinden;
- c. het opslaan, lozen c.q. storten, als dan niet ten verkoop van onbruikbare dan wel aan hun oorspronkelijke gebruik onttrokken voorwerpen, materialen, stoffen, producten, voer- of vaartuigen of machines;
- d. voor het racen en crossen met motorvoertuigen en bromfietsen.

Hoofdstuk 3 Algemene regels

Artikel 8 Anti-dubbelregel

Grond die eenmaal in aanmerking is genomen bij het toestaan van een bouwplan waaraan uitvoering is gegeven of alsnog kan worden gegeven, blijft bij de beoordeling van latere bouwplannen buiten beschouwing.

Artikel 9 Algemene bouwregels

9.1 Bouwen binnen bouwvlak

- a. Indien binnen een bestemmingsvlak een bouwvlak is aangegeven mag, behoudens andersluidende bepalingen in deze regels, uitsluitend worden gebouwd binnen dit bouwvlak.
- b. Indien in een bestemmingsvlak geen bouwvlak is aangegeven, mag uitsluitend worden gebouwd voor zover daartoe in de betreffende bestemmingsregel uitdrukkelijk mogelijkheden zijn opgenomen.

9.2 Bebouwingspercentage

- a. Indien in een bouwvlak geen bebouwingspercentage is aangegeven, mag dit vlak geheel worden bebouwd.
- b. Indien binnen een bestemmingsvlak een bouwvlak en een bebouwingspercentage zijn aangegeven is het bebouwingspercentage van toepassing op de gronden binnen het bouwvlak.
- c. Indien in een bestemmingsvlak respectievelijk bouwvlak slechts één bebouwingspercentage is aangegeven geldt dit percentage voor het gehele bestemmingsvlak respectievelijk bouwvlak.
- d. Indien in een bestemmingsvlak respectievelijk bouwvlak meerdere bebouwingspercentages zijn aangegeven, gelden deze percentages voor die delen van het bestemmingsvlak respectievelijk bouwvlak waarin ze zijn aangegeven.

9.3 Ondergeschikte bouwdelen

Bij de toepassing van het bepaalde ten aanzien van het bouwen worden ondergeschikte bouwdelen, als plinten, pilasters, kozijnen, gevelversieringen, ventilatiekanalen, liftschachten, gevel- en kroonlijsten, luifels, uitbouwen, balkons en overstekende daken buiten beschouwing gelaten, mits de overschrijding van bouw-, c.q. bestemmingsgrenzen niet meer dan 1 meter bedraagt.

Artikel 10 Algemene gebruiksregels

Onder gebruik van gronden in strijd met het bestemmingsplan wordt in ieder geval verstaan:

- a. het gebruik van de gronden ten behoeve van thuisprostitutie, raamprostitutie en seksinrichtingen;
- b. het gebruik van de gronden ten behoeve van onderdelen van sport die geluidhinder veroorzaken, zoals motorsport, modelvliegsport, hondensport en schietsport;
- c. het aanbrengen van afbeeldingen of tekens voor commerciële doeleinden;
- d. het permanent bewonen van bedrijfsruimten, behoudens de bedrijfswoning;
- e. het plaatsen van kampeermiddelen.

Artikel 11 Algemene afwijkingsregels

11.1 Algemeen

Indien niet op grond van een andere bepaling kan worden afgeweken van deze regels kan het bevoegd gezag door middel van een omgevingsvergunning afwijken van:

1. de in deze regels opgenomen bebouwingsregels, voor zover betreffende de maximum bouwhoogte, en de maximum inhoud, mits de afwijking niet meer bedraagt dan 10% van de in de regels vastgelegde maten;
2. de verplichting tot het bouwen binnen het bouwvlak, zoals bedoeld in lid 9.1 mits:
 - a. de overschrijding van het bouwvlak niet meer bedraagt dan twee meter, de bestemmingsgrens niet wordt overschreden en het de bouw betreft van erkers, luifels, balkons, keldergaten (koekoeken) of galerijen;
 - b. het de bouw van volledig beneden peil gelegen bouwwerken betreft, mits:
 - een diepte van 6 meter niet wordt overschreden;
 - het maaiveld wordt afgewerkt op een wijze die past binnen de bestemming;
 - door de nieuwe ontwikkeling geen onevenredige toename van de parkeerdruk plaatsvindt;
 - de bestemmingsgrens niet wordt overschreden;
3. de bestemmingsbepalingen voor het oprichten van:
 - a. kunstobjecten en niet voor bewoning bestemde bouwwerken van openbaar nut, zoals transformatorstations, rioolgemalen, schakelhuisjes voor zover met een inhoud groter dan 3 m³, en haltes van vervoersdiensten, alle met een inhoud van maximaal 75 m³;
 - b. bouwwerken, geen gebouwen zijnde, ten behoeve van (tele)communicatie:
 - voor zover vrijstaand, met een hoogte van maximaal 20 meter;
 - voor zover op of aan een ander bouwwerk te plaatsen, met een hoogte van maximaal 8 meter boven de aangegeven maximum bouwhoogte;
 - geluidwerende voorzieningen voor zover deze noodzakelijk zijn ingevolge de bepalingen van de Wet geluidhinder.
4. de in deze regels opgenomen bepalingen omtrent de maximum bouwhoogte voor het oprichten van hekwerken ten behoeve van het gebruik van platte daken als dakterras tot een maximum van 1 meter boven de maximaal toegestane bouwhoogte, mits:
 - a. dit passend is in het bebouwingsbeeld van de omringende bebouwing en,
 - b. de belangen van omwonenden met betrekking tot privacy, uitzicht en bezonning niet onevenredig worden geschaad.

het bepaalde in artikel 10 voor de vestiging van maximaal één seksinrichting per wijk onder voorwaarde dat:

- c. het geen raamprostitutie betreft;
- d. de aanvraag past binnen de ruimtelijk relevante aspecten van het vestigingsbeleid prostitutie;
- e. het aantal seksinrichtingen, niet zijnde raamprostitutiebedrijven, op het grondgebied van de gemeente Arnhem na het afwijken van de regels niet meer dan acht zal bedragen;
- f. er in de wijk nog geen seksinrichting is;
- g. de seksinrichting niet in een appartementengebouw wordt gevestigd;
- h. het woon- en leefklimaat niet onevenredig wordt aangetast;
- i. er geen onevenredige vergroting van de parkeerdruk ontstaat;
- j. de afstand tot de dichtstbijzijnde seksinrichting hemelsbreed ten minste 250 meter bedraagt;
- k. de inrichting niet meer dan acht werkplekken bevat.

Hoofdstuk 4 Overgangs- en slotregels

Artikel 12 Overgangsrecht

12.1 Overgangsrecht bouwwerken

- a. Een bouwwerk dat op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan aanwezig of in uitvoering is, dan wel gebouwd kan worden krachtens een omgevingsvergunning voor het bouwen, en afwijkt van het plan, mag, mits deze afwijking naar aard en omvang niet wordt vergroot,
 1. gedeeltelijk worden vernieuwd of veranderd;
 2. na het teniet gaan ten gevolge van een calamiteit geheel worden vernieuwd of veranderd, mits de aanvraag van de omgevingsvergunning voor het bouwen wordt gedaan binnen twee jaar na de dag waarop het bouwwerk is teniet gegaan.
- b. Het bevoegd gezag kan eenmalig in afwijking van sub a een omgevingsvergunning verlenen voor het vergroten van de inhoud van een bouwwerk als bedoeld in sub a met maximaal 10%.
- c. Sub a is niet van toepassing op bouwwerken die weliswaar bestaan op het tijdstip van inwerkingtreding van het plan, maar zijn gebouwd zonder vergunning en in strijd met het daarvoor geldende plan, daaronder begrepen de overgangsbepaling van dat plan.

12.2 Overgangsrecht gebruik

- a. Het gebruik van grond en bouwwerken dat bestond op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan en hiermee in strijd is, mag worden voortgezet.
- b. Het is verboden het met het bestemmingsplan strijdige gebruik, bedoeld in het bepaalde in sub a te veranderen of te laten veranderen in een ander met dat plan strijdig gebruik, tenzij door deze verandering de afwijking naar aard en omvang wordt verkleind.
- c. Indien het gebruik, bedoeld in het bepaalde onder a, na het tijdstip van inwerkingtreding van het plan voor een periode langer dan een jaar wordt onderbroken, is het verboden dit gebruik daarna te hervatten of te laten hervatten.
- d. Het bepaalde onder a is niet van toepassing op het gebruik, dat reeds in strijd was met het voorheen geldende bestemmingsplan, daaronder begrepen de overgangsbepalingen van dat plan.

12.3 Hardheidsclausule

Voor zover toepassing van het overgangsrecht gebruik leidt tot een onbillijkheid van overwegende aard voor een of meer natuurlijke personen, die op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan grond en opstallen gebruiken in strijd met het voordien geldende bestemmingsplan kan het bevoegd gezag ten behoeve van die persoon of personen van dat overgangsrecht afwijken.

Artikel 13 Slotregel

Deze regels worden aangehaald als: Regels van het bestemmingsplan 'IFV-terrein Kemperbergerweg'.

Cluster
Beleid en Regie, Gemeente Arnhem

Bestemmingsplan

Vastgesteld
Toelichting

Colofon

Plan: IFV-terrein Kemperbergerweg

Gemeente: Arnhem

Plannummer: 887

IMRO-identificatie: NL.IMRO.0202.887-0201

Huidige status: vastgesteld

Plantype: bestemmingsplan

Locatie:

Projectleider: Monique van Loo

Datum: 9-1-2017

IFV-terrain Kemperbergerweg

Hoofdstuk 1 Inleiding	5
1.1 Aanleiding	5
1.2 Ligging en begrenzing plangebied	5
Hoofdstuk 2 Planbeschrijving	7
2.1 Huidige situatie	7
2.2 Toekomstige situatie	9
2.2.1 Realisatie van de parkeerplaatsen	10
2.2.2 Natuur en groencompensatie	13
2.2.3 Brandweermonument	15
2.3 Bestemmingen	15
Hoofdstuk 3 Bestaand beleid	17
3.1 Provinciaal beleid	17
3.1.1 Omgevingsvisie Gelderland	17
3.1.2 Omgevingsverordening Gelderland	18
3.2 Gemeentelijk beleid	20
Hoofdstuk 4 Milieuhygiënische en planologische verantwoording	23
4.1 Parkeren	23
4.2 Flora en fauna	24
4.3 Archeologie	25
4.4 Cultuurhistorie	26
4.5 Waterparagraaf	28
4.6 Bodem	29
4.7 Bedrijven en milieuzonering	30
4.8 Akoestiek, spoor- en wegverkeer	31
4.9 Luchtkwaliteit	31
4.10 Externe veiligheid	32
Hoofdstuk 5 Juridische planopzet	33
5.1 Algemeen	33
5.2 Systematiek	33
5.2.1 Inleidende regels	33
5.2.2 Bestemmingsregels	34
5.2.3 Algemene regels	35
5.2.4 Overgangs- en slotregels	36
5.3 Specifieke bestemmingsregels	36
5.3.1 Bestemming 'Bos'	36
5.3.2 Bestemming 'Maatschappelijk'	36
5.3.3 Dubbelbestemming Leiding - Riool	37
5.3.4 Dubbelbestemming 'Waarde – Archeologie (lage verwachting)'	37

5.3.5	Dubbelbestemming 'Waarde – Landschap'	37
Hoofdstuk 6	Uitvoerbaarheid	39
6.1	Maatschappelijke uitvoerbaarheid	39
6.1.1	Wettelijk (voor)overleg	39
6.1.2	Planprocedure: inspraak en zienswijzen	39
6.2	Financiële uitvoerbaarheid	39
Hoofdstuk 7	Procedure	41
7.1	Vooroverleg	41
7.2	Terinzagelegging (ontwerp-bestemmingsplan)	41

Bijlage 1	verslag overleg Groenforum en GNMf
Bijlage 2	Natuurtoets
Bijlage 3	Notitie waterhuishouding
Bijlage 4	Parkeertoets
Bijlage 5	Monumentenstatus Brandweer academiegebouw
Bijlage 6	3.1.1. reactie Groenforum
Bijlage 7	3.1.1. reactie GNMf
Bijlage 8	3.1.1 reactie provincie

Toelichting

van het bestemmingsplan

IFV-terrein Kemperbergerweg
(plannummer: NL.IMRO.0202.887-0201)

Hoofdstuk 1 Inleiding

1.1 Aanleiding

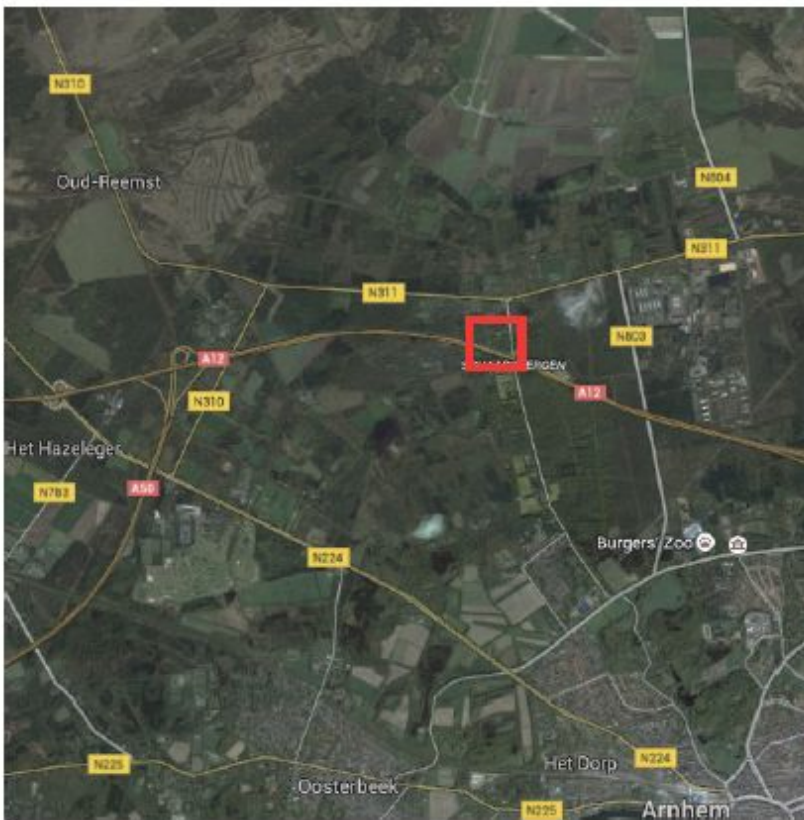
Op en rond het terrein van het Instituut Fysieke Veiligheid (IFV) aan de Kemperbergerweg 783 te Schaarsbergen, gemeente Arnhem hebben een aantal (komende) ontwikkelingen geleid tot het onderhavige bestemmingsplan. Circa 3 jaar geleden is op het terrein het Nationaal Brandweermuseum gerealiseerd. Dit herdenkingsmonument is mogelijk gemaakt door middel van een omgevingsvergunning maar is nog niet juridisch-planologisch verankerd in een bestemmingsplan. In de huidige situatie is reeds sprake van een parkeerprobleem. Bovendien worden/zijn verschillende instanties in het kader van 'fysieke veiligheid' in het bestaande kantoorcomplex geconcentreerd, waardoor het aantal parkeerplaatsen uitgebreid dient te worden. In het onderhavige plan wordt eveneens een deel maatschappelijke bestemming gewijzigd in 'Bos' ter compensatie van het verloren gegane bos ten tijde van de realisatie van de voertuigenstalling in 1997.

Het complex is gelegen binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied Veluwe. Het betreft een bestaand perceel waarin het bestaande parkeerterrein in het bos wordt uitgebreid buiten het bestaande perceel. Het voormalige uit 1979 stammende karakteristieke brandweeracademiegebouw betreft een gemeentelijk monument. Het gebouw dient derhalve om zijn cultuurhistorische waarden behouden te blijven. Het gebouw heeft in de huidige situatie een educatieve functie (opleidingen met ondergeschikte kantoorfunctie). De parkeervoorzieningen zijn echter niet afdoende om het gebouw in gebruik te kunnen houden. Om het monument een duurzame toekomst te bieden waarin het bovendien de huidige functie kan blijven behouden dient de bijbehorende parkeervoorziening te voldoen aan de minimale norm voor een dergelijke functie.

De bovenstaande ontwikkelingen zijn niet toegestaan binnen het vigerende bestemmingsplan 'Buitengebied Arnhem-Noord 2007'. Het plan wordt mogelijk gemaakt door het bestemmingsplan partieel te herzien.

1.2 Ligging en begrenzing plangebied

Het plangebied is gelegen aan de noordzijde van de gemeente Arnhem, direct ten noorden van de A12 (zie figuur 1.1). Het plangebied wordt aan de zuidzijde begrensd door de A12. Aan de westzijde wordt het plangebied begrensd door bos, aan de noordzijde door manege Mansour en aan de oostzijde vormt de Kemperbergerweg de begrenzing van het plangebied.

Figuur 1.1: ligging en globale begrenzing plangebied

Hoofdstuk 2 Planbeschrijving

2.1 Huidige situatie

Het onderzoeksgebied maakt onderdeel uit van Natura 2000-gebied 'Veluwe'. Het wettelijk beschermde deel van de Veluwe is 91.200 ha groot. De Veluwe is daarmee het grootste aaneengesloten (terrestrische) natuurgebied van Nederland. Binnen het natuurgebied ligt (bestaande) bebouwing en infrastructuur, die buiten de bescherming van het Natura 2000-gebied valt. In het gebied zijn verschillende monumentale gebouwen en laanstructuren aanwezig, zo ook op en aangrenzend aan het terrein van het IFV. De gemeente heeft haar lanen in het buitengebied geïnventariseerd en gewaardeerd. De lanen in het bosgebied rondom het terrein van het IFV staan hierin niet vermeld. Aspecten zoals aaneengeslotenheid en rust en donkerte zijn in mindere mate aanwezig in de omgeving van Schaarsbergen. De rijksweg A12/A50 en lintbebouwing aan de Kemperbergerweg zorgen hier voor barrièrewerking en verstoring.

Het plangebied

Het plangebied bestaat uit een omheind gebouwencomplex met omliggende parkeerharding en tuinbeplanting, met daaromheen bosgebied. Het hoofdgebouw is in 1979 gerealiseerd. Daarvóór is de locatie ook bebouwd geweest. De bebouwing op de locatie gaat terug tot het begin van de twintigste eeuw.

Het terrein rondom de bebouwing kenmerkt zich door hoogteverschillen. Het oostelijke deel is hoger gelegen dan het westelijke deel en er is verdeeld over het plangebied ook een microreliëf aanwezig. Een groot deel van het terrein is verhard met klinkerverharding. De onverharde delen zijn ingericht als tuin met gazon, verspreide bomen en heesters en parkbos.

Het gebied ten westen en zuiden van het omheinde terrein is begroeid met gemengd bos en geclassificeerd als plantgemeenschap 37 Aa2 (beuken-eikenbos). Soorten die er groeien zijn Amerikaanse eik met een enkele Grove den, Ruwe berk en Douglasspar. Delen van het bosgebied voor de manege zijn verstoord door grondwerk en is lokaal begroeid met storingssoorten. In het overige gedeelte van het bos is ondergroei vrijwel afwezig, met plaatselijk Haarmos, Brede stekelvaren en Braam (Cobra, 2011).

De houtopstanden zijn vermoedelijk ontstaan door zaailingen van oudere Amerikaanse eiken die in lanen in het gebied zijn aangeplant. Deze laanstructuren zijn nog als zodanig in het gebied herkenbaar. De laanbomen zijn naar schatting 70 à 80 jaar oud; de overige bomen zijn een stuk jonger.

IFV

In het kader van aanpassing van de Wet veiligheidsregio's is het Instituut Fysieke veiligheid (IFV) de ondersteuningsorganisatie voor alle veiligheidsregio's in Nederland opgericht. Het IFV bevat taken op het terrein van beleidsondersteuning voor het Veiligheidsberaad, kennisontwikkeling, opleiden, trainen, inkoop en beheer van materieel, shared services en op het terrein van ICT (onder meer netcentrisch werken en geo-informatie).

Sinds 2009 fungeert het Instituut Fysieke Veiligheid (IFV) als drager voor de organisatie. Vanaf dat moment zijn, vooruitlopend op de situatie die ontstaat na invoering van de aanpassingswet, verschillende organisaties bij het IFV ondergebracht. Naast het secretariaat van de branchevereniging voor de brandweer (Nederlandse Vereniging voor Brandweer en Rampbestrijding, NVBR), die sinds 1996 in het gebouw van IFV is gehuisvest, zijn daar recentelijk de volgende IFV-organisaties ondergebracht:

- het Bureau Veiligheidsberaad (BVB);
- het Bureau Landelijk Management Development Brandweer BLMD;
- het Project Netcentrisch Werken;
- een deel van het Landelijk Bureau GHOR;
- het Nederlands Bureau Brandweerexamens (Nbbe) en de Landelijke Faciliteit Rampenbestrijding.

Door de bundeling van activiteiten is het aantal medewerkers dat in Schaarsbergen is gehuisvest gegroeid. Door de centrale ligging van Schaarsbergen in Nederland zal het aantal vergaderingen en symposia eveneens toenemen.

Brandweermanument

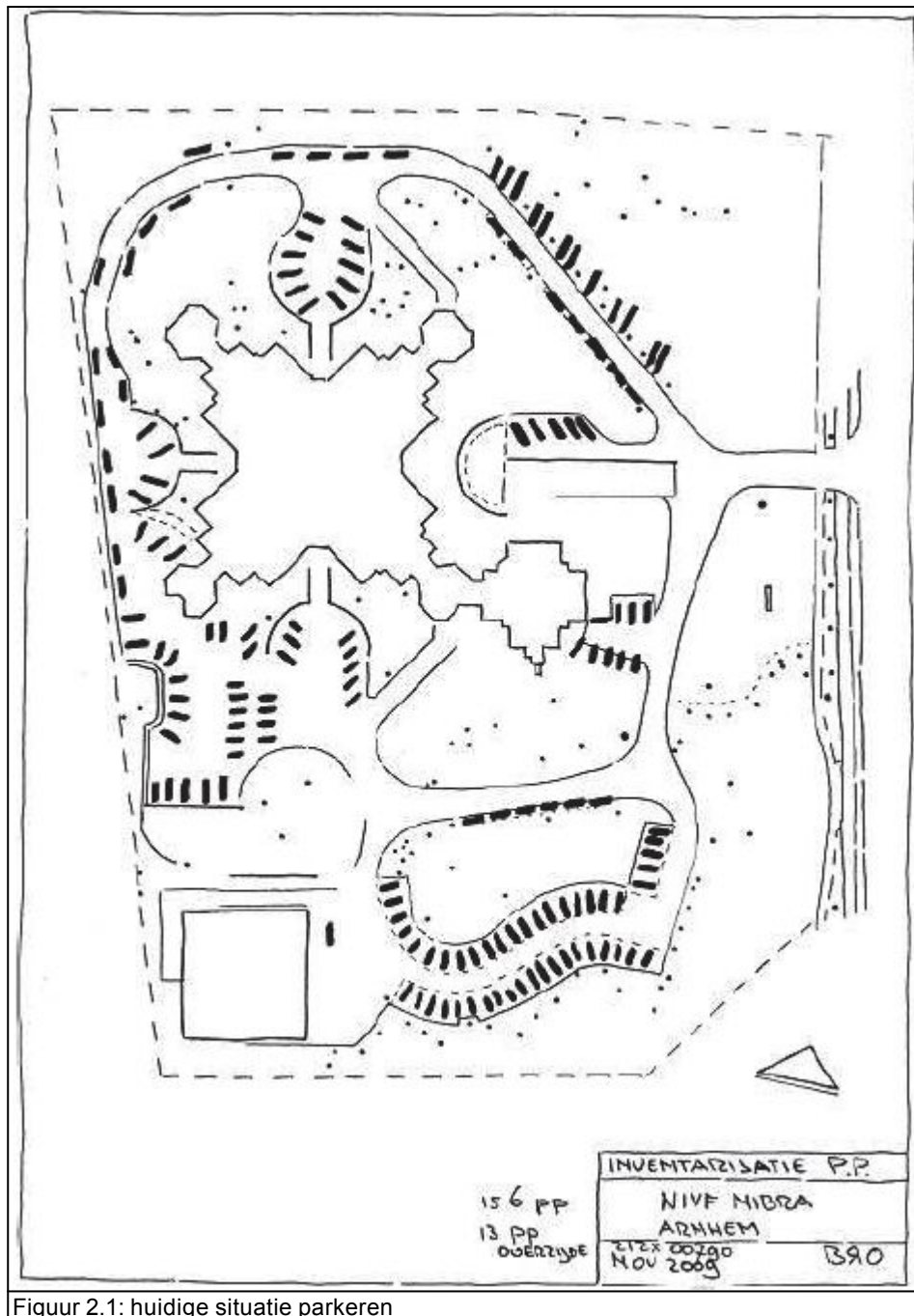
Met het Nationaal Brandweermanument heeft Brandweer Nederland een plek gekregen om brandweermensen te herdenken die tijdens hun werk voor de samenleving, zijn omgekomen. Tegelijkertijd heeft het monument ook een functie om respect en waardering te tonen voor het brandweervak. Het monument is van en voor alle brandweermensen in Nederland. De keuze voor de locatie van het Nationale Brandweermanument is gevallen op het terrein van het IFV, omdat dit complex van oorsprong is gerealiseerd als de Rijksbrandweeracademie, waar elke brandweerman van Nederland diverse trainingen en scholingen heeft gevolgd. Het IFV is de rechtsopvolger van de Rijksbrandweeracademie.

Het brandweermanument is in de noordoosthoek van het plangebied gerealiseerd. Voor de realisatie van het monument hebben enkele parkeerplaatsen plaats moeten maken.

Het monument is door middel van een omgevingsvergunning in 2011 reeds in afwijking van de onderliggende bestemming juridisch-planologisch mogelijk gemaakt.

Parkeerterrein

In de huidige situatie wordt verspreid over het terrein, aan de noord-, west- en zuidzijde van het gebouw geparkeerd, deels op een parkeerterrein en deels langs een kronkelend pad aan de noordzijde. Het parkeerterrein aan de zuidzijde is gepositioneerd tussen de bomen in. In totaal kunnen circa 156 auto's op het terrein parkeren. Figuur 2.1 geeft de huidige parkeersituatie weer.

Figuur 2.1: huidige situatie parkeren

2.2 Toekomstige situatie

Het onderhavige bestemmingsplan heeft als doel een passende juridisch-planologische regeling te bieden voor de volgende ontwikkelingen:

- realisatie van voldoende parkeerplaatsen in de vorm van een beperkte uitbreiding (647 m²) en intensivering van het bestaande parkeerterrein;
- compensatie van verloren gegane groenstructuren en EHS/natuur;
- verwerken van de omgevingsvergunning van het brandweermemorial in een bestemmingsplan.

2.2.1 Realisatie van de parkeerplaatsen

De noodzakelijke uitbreiding van het aantal parkeerplaatsen ten behoeve van het IFV wordt verkregen door enerzijds het bestaande parkeerterrein efficiënter in te richten en anderzijds door het parkeerterrein aan de zuidzijde te vergroten.

Het efficiënter inrichten van het parkeerterrein wordt op twee manieren verkregen. Enerzijds wordt het parkeerterrein vervormd, anderzijds wordt aan de zuidzijde een efficiënt terrein ingericht waarbij desondanks maximaal rekening wordt gehouden met behoud van bomen van betekenis. Het inrichten van het parkeerterrein aan de zuidzijde wordt in twee fasen gerealiseerd.

Met vervorming wordt bedoeld dat het parkeren aan de noordzijde van het pand langs het kronkelend pad wordt opgeheven en aan de zuidoostzijde van het plangebied wordt een hoek dat in de huidige situatie buiten het bestemmingsvlak is gelegen bij het efficiënt in te richten parkeerterrein gevoegd. Figuur 2.2 illustreert de wijzigingen in het bestemmingsvlak.

Met het opheffen van het parkeren aan de noordzijde wordt een zeer inefficiënt deel van het parkeerterrein, dat in de huidige situatie bestemd is als 'Maatschappelijk' herbestemd naar 'Bos'. Een groot oppervlak van het perceel 'Maatschappelijk', waar maar een zeer beperkt aantal auto's konden parkeren (maar zorgt voor een chaos aan willekeurig geparkeerde auto's), wordt weer aangewend voor natuur/bos doeleinden.

Fase A

In fase A wordt het parkeerterrein aan de zuidzijde van het gebouw van IFV en ten noorden en oosten van de voertuigenloods aangelegd. Tussen het parkeerterrein en de Kemperbergerweg blijft een zone met bos behouden zodat het terrein vanaf de straat aan het zicht wordt onttrokken. De capaciteit van het heringerichte en aan de zuidoostzijde beperkt uitgebreide parkeerterrein bedraagt 221 auto's (zie fase A in figuur 2.3).

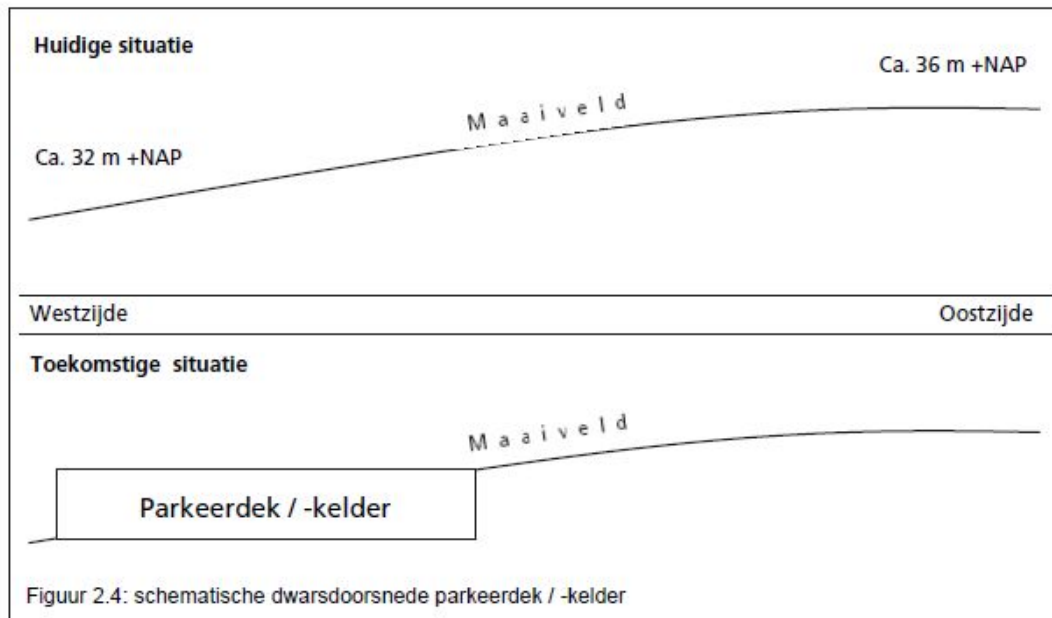

Figuur 2.3: herinrichting van het parkeerterrein in twee fasen

Fase B

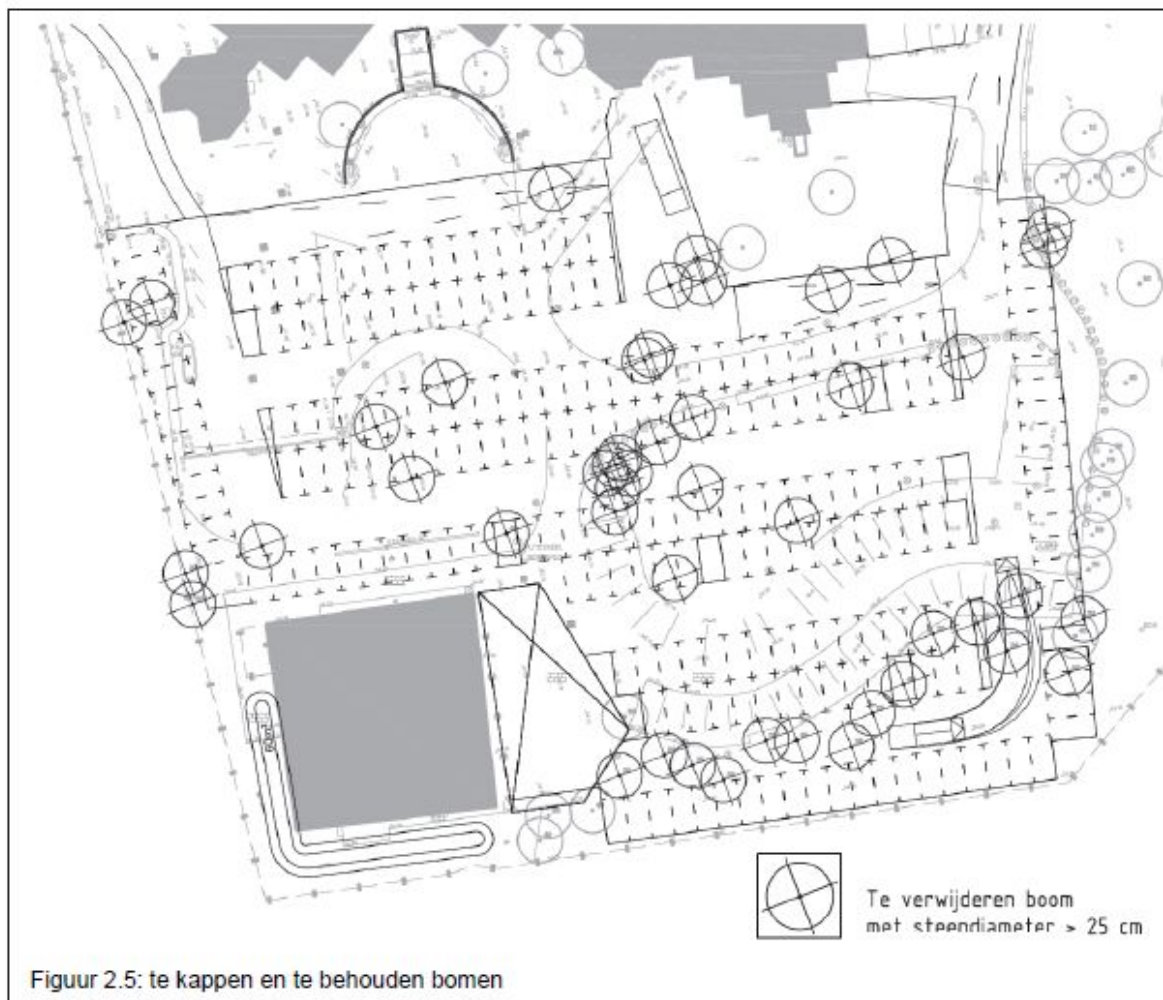
Ten behoeve van een verdere intensivering wordt in de tweede fase een parkeerdek gerealiseerd ten behoeve van 51 extra parkeerplaatsen. De mogelijkheid voor de realisatie van het parkeerdek wordt in het bestemmingsplan opgenomen door middel van een afwijkingsbevoegdheid. Het maaiveld in het plangebied ligt niet overal gelijk. Het maaiveld loopt in westelijk richting af. De zijde van de Kemperbergerweg ligt derhalve hoger (circa 36 meter +NAP dan de zijde ter hoogte van de

voertuigenloods (circa 32 meter +NAP). Hierdoor kan een parkeerdek worden gerealiseerd zonder dat het parkeerdek boven het maaiveld vanaf de Kemperbergweg uit komt. In figuur 2.3 is de locatie van het parkeerdek op het terrein weergegeven. Figuur 2.4 geeft een dwarsdoorsnede weer (oost-west) waarin schematisch is weergegeven dat het bovenste parkeerdek niet boven het westelijke maaiveld komt te liggen. De verantwoording met betrekking tot het parkeren is verder uitgewerkt in paragraaf 'parkeren'.

Te kappen en te behouden bomen

Ten behoeve van de inrichting is een inventarisatie gemaakt van de aanwezig bomen. Bomen dikker dan 25 centimeter dienen bij kap namelijk te worden gecompenseerd. De onderstaande illustratie laat zien welke bomen worden gekapt en welke bomen juist blijven behouden. In de noordoostelijke hoek van het parkeerterrein blijven enkele bomen behouden. Bovendien blijven de volwassen bomen aan de oostzijde, tussen het parkeerterrein en de Kemperbergerweg, behouden. Figuur 2.5 geeft inzicht in de te kappen bomen op het terrein met een omvang van meer dan 25 centimeter.

2.2.2 Natuur en groencompensatie

Ten behoeve van het onderhavige plan dient natuur/groen compensatie plaats te vinden. Deze compensatie wordt op enkele vlakken uitgevoerd, deels als gevolg van de uitbreiding van de parkeerplaatsen en deels als gevolg van een uit 1997 stammende natuurcompensatieplicht.

Ter compensatie van voertuigenloods (1997)

In 1997 is toestemming verleend voor de realisatie van een voertuigenloods ten westen van het IFV gebouw (zie omcirkeld grijs vlak in figuur 2.6). Ten behoeve van deze loods dient 1.280 m² bos te worden gerealiseerd en bestemd¹. Deze compensatie vindt plaats binnen het plangebied aan de noordzijde van het IFV complex. Binnen de rood gearceerde zone in figuur 2.6 wordt de ter plaatse geldende bestemming 'Maatschappelijk' gewijzigd naar 'Bos'. Het oppervlak van dit deel bedraagt 790 m². Er dient nog ruimte gevonden te worden voor de compensatie van 446 m². Dit oppervlak wordt gecompenseerd op perceel P714, gemeente Elst.

Figuur 2.6: compensatieverplichting n.a.v. realisatieloods in 1997

Ter compensatie aanleg parkeerplaatsen (binnen de bestemming Maatschappelijk)

Provincie Gelderland

De bestemming 'Maatschappelijk' valt binnen de Groene Ontwikkelzone (GO) van de Omgevingsvisie Gelderland, de uitbreiding van het parkeren valt binnen het Gelders Natuurnetwerk (GNN). De vermindering van het areaal bos-bomen valt daarmee onder provinciale compensatieregels. De gemeentelijke regels treden dan terug.

Gemeente Arnhem

De gemeente Arnhem hanteert binnen haar grenzen het uitgangspunt 'groen blijft groen' en 'zuinig omgaan met bestaande en potentiële kwaliteiten'. Wanneer per saldo minder oppervlakte groen en/of minder bomen in het plangebied terugkomen, volgt er een groencompensatie. De regeling is aanvullend

op de provinciale compensatieregeling 'Natuur en Bos', die geldt buiten de grenzen van de bebouwde kom (en bestemde verstedelijkte gebieden). Wanneer de provinciale compensatieregeling niet van toepassing is, geldt de gemeentelijke regeling.

Indien groen verdwijnt op particuliere gronden (of gronden in eigendom van andere overheden dan de gemeente Arnhem) geldt er een herplantplicht voor gekapte bomen met een diameter groter dan 25 centimeter. In figuur 2.5 is een aangegeven welke bomen met een diameter groter dan 25 centimeter gekapt gaan worden bij herinrichting. Deze bomen dienen op dezelfde locatie of in de directe nabijheid herplant te worden. In het onderhavige plan worden deze bomen derhalve in overleg met de afdeling Omgevingskwaliteit van de gemeente Arnhem herplant.

Ter compensatie aanleg parkeerplaatsen (buiten de bestemming 'Maatschappelijk')

Provincie Gelderland

Ter compensatie van de aan te leggen parkeerplaatsen buiten het bestemmingsvlak dient conform het provinciaal beleid te worden gecompenseerd. De provincie heeft aangegeven dat compensatie ter plaatse niet zinvol zal zijn. Voor het verlies aan bos zal elders in de regio bos- of natuur worden gecompenseerd, namelijk op perceel P714, gemeente Elst.

Compensatieopgave

Conform de compensatierichtlijn van de provincie Gelderland dient een kwaliteitstoets van 2/3 plaats te vinden. De optimalisatie van het bestaande parkeerterrein gaat ten koste van 2.692 m² bos binnen de Groene Ontwikkelzone (GO) en 455 m² bos binnen het Gelders Natuurnetwerk. De totale oppervlakte bedraagt 3.147 m². Conform de provinciale verordening is compensatie met toeslag van 2/3 aan de orde. De te compenseren oppervlakte bedraagt daarmee 5.224 m².

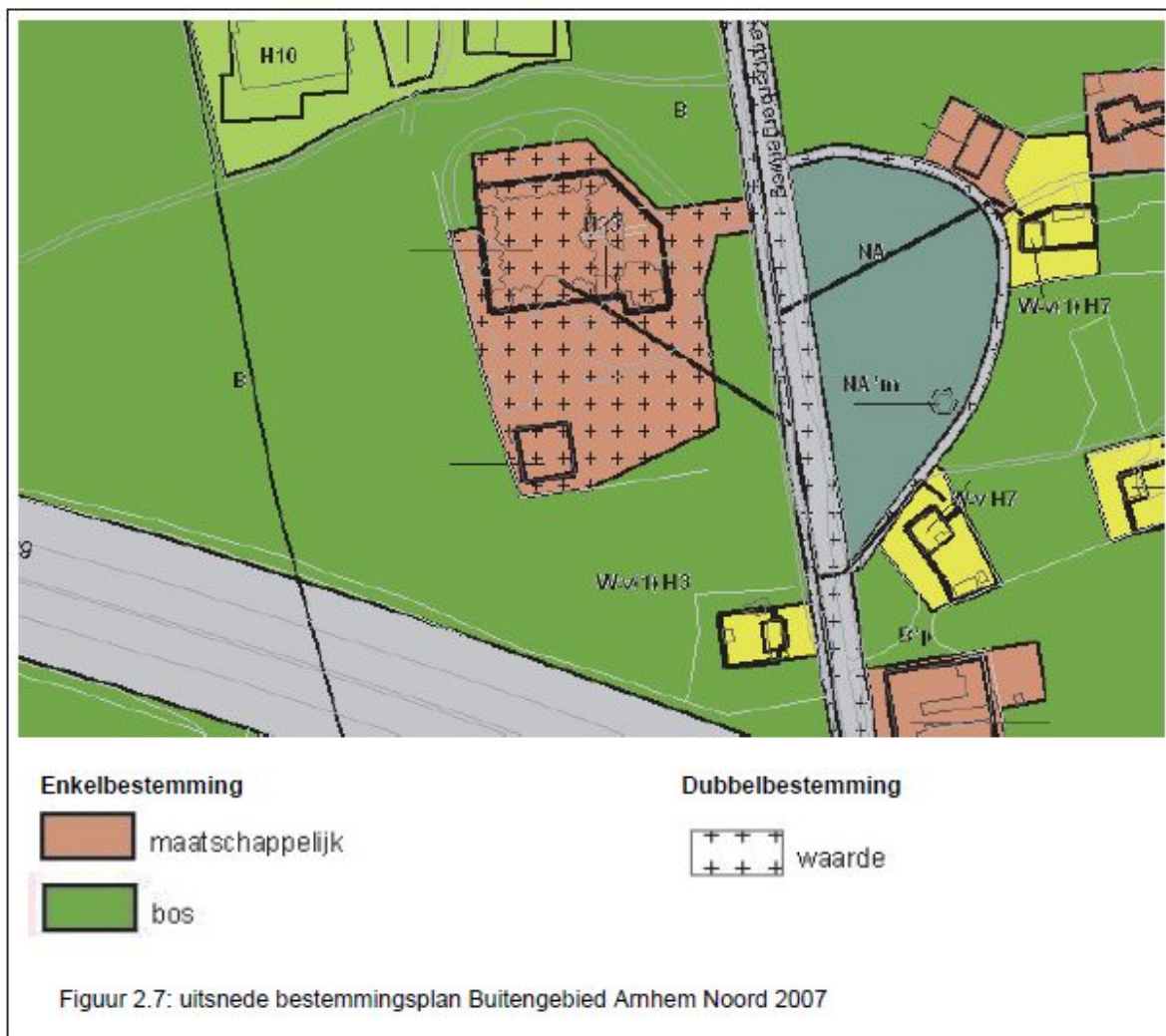
De nog te compenseren oppervlakte voor de voertuigenloods bedraagt 446 m². De oude en nieuwe compensatie komt daarmee op totaal 4.778 m². Dit oppervlak wordt gecompenseerd op perceel P714, gemeente Elst

2.2.3 Brandweermanument

Ten behoeve van de realisatie van het brandweermanument is reeds een omgevingsvergunning afgegeven. Deze vergunning wordt verwerkt in het onderhavige bestemmingsplan.

2.3 Bestemmingen

Voor het plangebied vigeert het bestemmingsplan 'Buitengebied Arnhem Noord 2007'. Het plangebied is bestemd als 'Maatschappelijke doeleinden', 'Bos' en 'Landschappelijke waarden' (zie figuur 2.7).

Conclusie

Het te intensiveren parkeerterrein wordt voor een klein deel binnen de bestemming 'Bos' gerealiseerd, grotendeels binnen de bestemming 'Maatschappelijk' en geheel binnen de aanduiding 'landschappelijke waarden'. Binnen de bestemming 'Bos' is parkeren niet toegestaan. Binnen de bestemming 'Maatschappelijk' is parkeren wel toegestaan, maar laat de aanduiding 'landschappelijke waarden' het niet toe om binnen deze bestemming te parkeren. Deze aanduiding ligt in zijn geheel over de bestemming 'Maatschappelijk' en daarmee over het bestaande parkeerterrein van het IFV. Het parkeren is in de huidige situatie derhalve niet toegestaan. Ten tijde van het opstellen van het bestemmingsplan Buitengebied Arnhem Noord is dit foutje er in geslopen. Met onderhavig bestemmingsplan wordt deze functie mogelijk gemaakt door de bestemming 'Bos' te wijzigen in de bestemming 'Maatschappelijk' en parkeren in combinatie met de bestemming 'Maatschappelijk' mogelijk te maken.

Bovendien dient een omgevingsvergunning te worden verleend ten behoeve van de aanleg van de parkeerplaatsen (werken en werkzaamheden).

Hoofdstuk 3 Bestaand beleid

3.1 Provinciaal beleid

3.1.1 Omgevingsvisie Gelderland

De Omgevingsvisie Gelderland is op 9 juli 2014 vastgesteld door Provinciale Staten van Gelderland. In de Omgevingsvisie heeft de provincie twee doelen gedefinieerd die de rol en kerntaken van de provincie als middenbestuur benadrukken. De doelen zijn:

1. een duurzame economische structuurversterking,
2. het borgen van de kwaliteit en de veiligheid van onze leefomgeving.

Het plangebied is gelegen binnen een gebied dat is aangemerkt als 'Gelders Natuurnetwerk' en 'Groene ontwikkelingszone'. Hierna wordt achtereenvolgens op deze onderdelen ingegaan.

Gelders natuurnetwerk en Groene ontwikkelzone

In de figuur 3.1 wordt de ligging van het plangebied in het Gelders Natuurnetwerk en de Groene ontwikkelzone inzichtelijk gemaakt.

Figuur 3.1: Uitsnede omgevingsvisiekaart 'Natuur'

Het Gelders Natuurnetwerk is een samenhangend netwerk van bestaande en te ontwikkelen natuur van internationaal, nationaal en provinciaal belang. Dit Gelders Natuurnetwerk bestaat uit alle terreinen met een natuurbestemming binnen de voormalige EHS en bevat tevens een Zoekgebied nieuwe natuur van 7.300 hectare, voor 5.300 hectare nog te realiseren nieuwe natuur. De provincie wil de natuur van het Gelders Natuurnetwerk beschermen tegen aantasting en heeft daarom regels opgenomen in de Omgevingsverordening.

De Groene ontwikkelzone (GO) bestaat uit terreinen met een andere bestemming dan bos of natuur die ruimtelijk vervlochten zijn met het Gelders Natuurnetwerk (GNN). Het gaat vooral om landbouwgrond, maar ook om terreinen voor verblijfs- en dagrecreatie, infrastructuur, woningen en bedrijven. In de Groene Ontwikkelingszone (GO) kunnen initiatieven ontwikkeld worden die bijdragen aan de realisatie van deze dubbele doelstelling. Vanwege de dubbele doelstelling is er in de GO ruimte voor nieuwe ontwikkelingen en voor een uitbreiding van bestaande bedrijven, woningen en bouwwerken en andere functies. Net als voor het GNN zijn er in de verordening ook regels opgenomen voor het GO.

Doorwerking plangebied

Het merendeel van de ontwikkelingen waarin dit bestemmingsplan voorziet vinden plaats binnen het bestemmingsvlak 'Maatschappelijk' zoals opgenomen in het geldend bestemmingsvlak. Enkel de aan te leggen parkeerplaatsen aan de zuidzijde worden gerealiseerd buiten dit bestemmingsvlak 'Maatschappelijk', binnen de bestemming 'Bos'. Middels dit bestemmingsvlak wijzigt deze bestemming 'Bos' in 'Maatschappelijk'. Vanwege het feit dat deze gronden zijn aangemerkt als onderdeel van het Gelders Natuurnetwerk dient conform het provinciaal beleid te worden gecompenseerd. In 3.1.2 wordt hier, bij de toetsing aan de Omgevingsverordening, nader op ingegaan. Hier wordt geconcludeerd dat er slechts sprake is van een beperkt oppervlakteverlies dat ruimschoots wordt gecompenseerd conform de compensatierichtlijn van de provincie Gelderland. Dit bestemmingsplan is dan ook in overeenstemming met het provinciaal beleid zoals verwoordt in de Omgevingsvisie Gelderland.

3.1.2 Omgevingsverordening Gelderland

De provincie beschikt over een palet van instrumenten waarmee zij haar ambities realiseert. De verordening wordt ingezet voor die onderwerpen waarvoor de provincie eraan hecht dat de doorwerking van het beleid van de Omgevingsvisie juridisch gewaarborgd is. De verordening voorziet ten opzichte van de Omgevingsvisie niet in nieuw beleid en is daarmee dus beleidsneutraal. De inzet van de verordening als juridisch instrument om de doorwerking van het provinciaal beleid af te dwingen is beperkt tot die onderdelen van het beleid

De Omgevingsverordening richt zich net zo breed als de Omgevingsvisie op de fysieke leefomgeving in de Provincie Gelderland. Dit betekent dat vrijwel alle regels die betrekking hebben op de fysieke leefomgeving opgenomen zijn in de Omgevingsverordening. Het gaat hierbij om regels op het gebied van ruimtelijke ordening, milieu, water, verkeer en bodem.

Van toepassing zijnde regels Omgevingsverordening

De bij de verordening behorende kaart Natuur komt overeen met het kaartbeeld zoals weergegeven in figuur 3.1. Dit betekent dat in dit geval met name de regels uit de verordening ten aanzien van de uitbreiding van bestaande functies in het Gelders Natuurnetwerk (artikel 2.7.1.2, lid 1) in de Groene Ontwikkelingszone (artikel 2.7.2, 2) van toepassing zijn op dit bestemmingsplan. Op deze regels wordt hierna nader ingegaan.

Artikel 2.7.1.2 Uitbreiding

In een bestemmingsplan dat betrekking heeft op gronden gelegen binnen het Gelders Natuurnetwerk (GNN) kan uitbreiding van bestaande functies mogelijk worden gemaakt indien in de toelichting bij het plan wordt aangetoond dat de kernkwaliteiten van het gebied, in hun onderlinge samenhang bezien, per saldo worden versterkt en deze versterking planologisch is verankerd in hetzelfde dan wel een ander, gelijktijdig vast te stellen bestemmingsplan.

Artikel 2.7.2.2 Uitbreiding

1. In een bestemmingsplan dat betrekking heeft op gronden gelegen binnen de GO kan uitbreiding van bestaande functies met meer dan 30 procent mogelijk worden gemaakt, indien in de toelichting bij het

bestemmingsplan wordt aangetoond dat de kernkwaliteiten van het betreffende gebied, in hun onderlinge samenhang bezien, per saldo substantieel worden versterkt en deze versterking is verankerd in hetzelfde dan wel een ander, gelijktijdig vast te stellen bestemmingsplan.

Doorwerking plangebied

Artikel 2.7.1.2

Met de aanleg van de nieuwe parkeerplaatsen buiten het bestemmingsvlak 'Maatschappelijk' is sprake van de uitbreiding van een bestaande functie binnen het Gelders Natuurnetwerk. Binnen de begrenzing van het huidige bestemmingsvlak 'Maatschappelijk' zijn redelijkerwijs geen andere alternatieven aanwezig om de parkeerproblematiek op te kunnen lossen. Gelet op het feit dat zowel het IFV als omwonenden deze parkeerproblematiek als zeer storend ervaren, is sprake van een reden van openbaar belang. De oppervlakte die wordt geamoveerd van het GNN blijft beperkt door het terrein efficiënt in te richten. Bij deze inrichting wordt desondanks maximaal rekening gehouden met behoud van bomen van betekenis.

Uitbreiding van bestaande functies in het GNN is mogelijk mits de kernkwaliteiten van het gebied per saldo versterkt worden. Ten aanzien hiervan heeft de provincie Gelderland al aangegeven dat ter compensatie van het oppervlakteverlies van GNN, er conform het provinciaal beleid gecompenseerd dient te worden. Tevens heeft de provincie aangegeven dat compensatie ter plaatse en op de Veluwe geen locaties beschikbaar zijn om bos voor bos te compenseren. Het realiseren van een ander gewenst natuurdoel binnen een ecologische verbindingszone behoort tot de mogelijkheden. De compensatie locatie P714, gemeente Elst, in eigendom van de gemeente Arnhem voldoet aan de gestelde voorwaarden en versterkt een EVZ (ecologische verbindingszone).

Omdat sprake is van een 'matig vervangbaar' natuurtype (bos met een ouderdom van 25 tot 100 jaar) geldt er een toeslag in oppervlakte van 2/3, vermeerderd met de gekapitaliseerde kosten (inrichtings- en beheerskosten). Ten behoeve van de uitbreiding van het parkeerterrein is sprake van een oppervlakteverlies van GNN van 455 m². Dit betekent dat in ruil hiervoor in totaal circa 758 m² (455 m² + (2/3 van 455 m²) aan oppervlakte gecompenseerd te worden. De ontwikkeling van een compensatielocatie wordt per saldo, aldus de toelichting bij de Omgevingsverordening, gezien als een verbetering van de kernkwaliteiten van het GNN. Voor een nadere toelichting op de te verrichten compensatie wordt tevens verwezen naar paragraaf 2.2.2.

Voor het verrichten van deze compensatie is een anterieure overeenkomst gesloten waarin de (financiële) compensatieafspraken zijn vastgelegd. Gelet op het vorenstaande wordt geconcludeerd dat wordt voldaan aan de bepalingen van artikel 2.7.1.2 uit de Omgevingsverordening Gelderland.

Artikel 2.7.2.2

De noodzakelijke uitbreiding van het bestemmingsvlak 'Maatschappelijk' omhelst, in vergelijking tot het huidige bestemmingsvlak 'Maatschappelijk', een oppervlakte die kleiner is dan 30%. Ten aanzien van de voorwaarde dat de kernkwaliteiten van het betreffende gebied per saldo substantieel worden versterkt wordt verwezen naar de toelichting bij artikel 2.7.1.2. Hieruit volgt dat aan deze voorwaarde wordt voldaan, derhalve voldoet het voorliggende bestemmingsplan aan artikel 2.7.2.2. van de verordening.

0.0.1 Wettelijk (voor)overleg

In het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) is aangegeven dat de gemeente bij de voorbereiding van een ruimtelijke ontwikkeling overleg moet plegen met de besturen van de betrokken gemeenten, waterschappen en met die diensten van provincie en rijk die betrokken zijn bij de zorg voor ruimtelijke

ordening of belast zijn met de behartiging van belangen welke in het plan in het geding zijn.

Provincie Gelderland

De provincie heeft in het kader van het vooroverleg gereageerd. De reactie van de provincie is bijgevoegd als bijlage. Abusievelijk is een onderdeel uit de reactie van de provincie niet verwerkt in de toelichting van het ontwerpbestemmingsplan. Het betreft de reactie met betrekking tot het regime voor de uitbreiding van bestaande functies in het GNN en de GO. Dit onderdeel van de reactie is verwerkt nadat het ontwerpbestemmingsplan ter inzage heeft gelegen.

Waterschap Rijn en IJssel

Het waterschap Rijn en IJssel heeft op 22 september in het kader van het vooroverleg gereageerd op het plan. Het waterschap heeft aangegeven dat de relevante waterthema's voldoende zijn uitgewerkt en heeft geen op- en/of aanmerkingen hebben op het plan.

GNMF

Het GNMF heeft in het kader van het vooroverleg gereageerd. De reactie van het GNMF is bijgevoegd als bijlage. Met het GNMF en Groenforum is een gesprek gevoerd, waarin een toelichting is gegeven op het plan en de gemaakte keuzes. De tijdens dit gesprek gemaakte afspraken over o.a. de kleurstelling van de verlichting zijn vastgelegd in een gespreksverslag. Dit verslag is doorgestuurd naar het IFV zodat daarmee bij de uitvoering rekening kan worden gehouden. Het verslag is eveneens als bijlage bijgevoegd.

3.2 Gemeentelijk beleid

Structuurvisie Arnhem 2020 - 2040

Een structuurvisie voor de stad biedt een strategisch kader voor ruimtelijke planning op stedelijk niveau voor de lange termijn. Exacte voorspellingen voor de langere termijn kunnen niet worden gedaan. Wel tekenen zich bepaalde ontwikkelingen af; een gestaag doorzettende trendmatige groei ligt niet in het verschieft, ruimtevragende functies in de domeinen van wonen, werken en voorzieningen zullen anders kleuren en andere eisen stellen aan de stad.

De hoofdlijnen van de structuurvisie worden geschetst in hoofdstuk 1:

- allereerst wordt een aantal principes benoemd die van belang zijn bij het bepalen van ruimtelijke koers voor de stad;
- vervolgens wordt de bestaande ruimtelijke hoofdstructuur van de stad gekarakteriseerd;
- tenslotte leiden de principes en karakterisering tot het kaartbeeld van het ruimtelijk ontwikkelingsperspectief met de gebieden en opgaven die daarbij op stedelijke schaal een hoofdrol spelen.

Buitengebied Noord, van achtererf naar voortuin

Het buitengebied van Arnhem-Noord maakt deel uit van de Veluwe. Eigenlijk is het gebied te karakteriseren als één groot natuurgebied met daarin een aantal min of meer stedelijke functies zoals militaire complexen, (zweef)vliegvelden, maatschappelijke instellingen als Siza dorpgroep, Bio-Kinderrevalidatie en 's Koningsjacht, het sportcentrum Papendal, woningen, campings, horeca, terreinen voor hondensport en motorcross, grootschalige infrastructuur en grote toeristische trekkers: de dierentuin Burgers' Zoo, het Openluchtmuseum en Het Nationale Park De Hoge Veluwe. In het buitengebied is ook een aantal agrarische bedrijven gelegen.

De kwaliteit van het gebied is allereerst de hoge natuur- en landschappelijke waarde. Het is dé groene voortuin van Arnhem. Daarnaast moet de cultuurhistorische waarde van het gebied worden genoemd, met name de grafheuvels, landgoederen, lanen en het militaire verleden. Ook de bijzonder gunstige ligging van het gebied in de nabijheid van de stad is een kwaliteit. Het is door dit alles een bijzonder aantrekkelijk gebied om te wonen, te werken en te recreëren. Het noordelijke buitengebied is bovendien van groot economisch belang voor Arnhem. Zo herbergt het grote recreatieve publieksmagneten, zijn er grote werkgevers gevestigd en vindt er waterwinning plaats.

In de voorzienbare toekomst zal er geen sprake zijn van grootschalige ontwikkelingen of verandering van functies in het gebied. Kleinschalige ontwikkelingen zullen echter nodig blijven om het gebied in economisch en recreatief opzicht vitaal te houden. Het gebied moet niet 'op slot worden gezet'. Daarbij moet wel voorkomen worden dat een veelheid aan kleine ontwikkelingen sluipenderwijs leidt tot verdere verrommeling en versnippering.

Om dit te bereiken dienen ontwikkelingen altijd samen te hangen met bestaande functies en bovendien plaats te vinden op plekken waar de betreffende functie nu al sterk aanwezig is. Nieuwe natuur laten aansluiten bij bestaande natuur, nieuwe landgoederen bij bestaande, grote publiekstrekkingen bij bestaande enzovoort. Een heldere zonering van het gebied voor ruimtelijke ontwikkelingen helpt hierbij (zie kaartbeeld). Uitgangspunt hierbij is het beter benutten, en waar mogelijk versterken van de bestaande kwaliteiten van het gebied. Dezelfde uitgangspunten gelden als functieverandering aan de orde is, bijvoorbeeld als er geen bedrijfsopvolging bij agrarische ondernemingen is of als militaire terreinen hun functie verliezen.

Ten noorden van de Koningsweg geldt de zone "Natuur", waar het verbeteren van de natuurwaarde en de mogelijkheid om natuur te beleven voorop staat. Ten zuiden van de Koningsweg geldt de zone "Natuur & Cultuur", die met respect voor alle (natuurlijke) kwaliteiten intensiever benut kan worden. Een stad heeft een stadsrand nodig waar wat kan gebeuren. Het beter benutten van de bestaande rode functies (landgoederen en agrarische bedrijven), het ontsluiten voor een groter publiek en het eventueel toevoegen van functies, zijn hier in beginsel mogelijk. Binnen de zone Natuur & Cultuur geldt een accent op landgoederen in het gebied tussen Kemperbergerweg en Amsterdamseweg en een accent op publiekstrekkingen ten noorden van de Schelmseweg tussen Cattepoelseweg en Apeldoornseweg. Ook hier geldt dat de ontwikkelingen moeten bijdragen aan een betere toegankelijkheid van het gebied.

Toevoeging van rood in de zone "Cultuur & Natuur" is denkbaar in beperkte omvang (kleinschalig en incidenteel) langs bestaande infrastructuur en dan bij voorkeur langs de Kemperbergerweg. De bebouwing zal moeten bijdragen aan een verbetering van de landschappelijke en cultuurhistorische

kwaliteiten, waarbij de afwisseling tussen dichte bebouwing en open landschap behouden blijft of versterkt wordt (bebouwing 'dienstbaar' aan landschap).

Conclusie

Het onderhavige plan wordt conform het gemeentelijk beleid gerealiseerd. In de zone 'Natuur & Cultuur' is ruimte voor 'rood'. In het onderhavige plan vindt een beperkte bestemmingswijziging plaats ten behoeve van het intensiveren en beperkt uitbreiden van het bestaande parkeerterrein. 553 m² bestemming 'Bos' wordt gewijzigd naar bestemming 'Maatschappelijk'. Conform het gemeentelijk beleid dienen ontwikkelingen altijd samen te hangen met bestaande functies en bovendien plaats te vinden op plekken waar de betreffende functie nu al sterk aanwezig is. In het onderhavige plan worden parkeerplaatsen gerealiseerd ten behoeve van een bestaande functie. Het tijdelijk parkeren op de Dorpsbrink van Schaarsbergen zal komen te vervallen. Daardoor wordt de landschappelijke kwaliteit ter plaatse aanmerkelijk verbeterd. Bovendien betreft het pand in het plangebied een gemeentelijk monument. Om dergelijke gebouwen een functie te laten houden dienen de bijbehorende voorzieningen aangepast te worden aan de eisen van deze tijd zodat het gebouw kan worden behoeft voor leegstand.

Spelregels groencompensatie

De gemeente Arnhem hanteert binnen haar grenzen het uitgangspunt 'groen blijft groen' en 'zuinig omgaan met bestaande en potentiële kwaliteiten'. Wanneer per saldo minder oppervlakte groen en/of minder bomen in het plangebied terugkomen, volgt er een groencompensatie. De regeling is aanvullend op de provinciale compensatieregeling 'Natuur en Bos', die geldt buiten de grenzen van de bebouwde kom (en bestemde verstedelijkte gebieden). Wanneer de provinciale compensatieregeling niet van toepassing is, geldt de gemeentelijke regeling.

In het onderhavige plan worden de parkeerplaatsen binnen de bestemming 'Maatschappelijk' en voor een klein deel binnen de bestemming 'Bos' gerealiseerd (en geïntensiveerd). Het provinciale beleid geldt uitsluitend ter plaatse van de bestemming 'Bos'. Dit betekent automatisch dat op locaties waar groen verdwijnt binnen de bestemming 'Maatschappelijk' het provinciale beleid geen compensatieplicht kent en het gemeentelijk beleid wel. In het onderhavige plan vindt compensatie van het verloren gegane groen binnen de bestemming 'Maatschappelijk' plaats. Deze compensatie is verder uitgewerkt in paragraaf 'flora en fauna'.

Parkeerbeleid

Voor parkeren gelden de gemeentelijke beleidsregels vastgelegd in 'Beleidsregels voor toepassing van artikel 2.5.30 van de Bouwverordening gemeente Arnhem 2003', van kracht per 05-01-2012.

Uitgangspunt is dat parkeren op eigen terrein wordt gerealiseerd. Burgemeester en wethouders zijn bevoegd om, indien de aanvrager met gegronde redenen kan aantonen dat realisering van de benodigde parkeerplaatsen op eigen terrein niet mogelijk is, een omgevingsvergunning te verlenen in afwijking van de gestelde parkeereis. Een nadere onderbouwing van de parkeeroplossing is opgenomen in paragraaf 4.1.

Hoofdstuk 4 Milieuhygienische en planologische verantwoording

4.1 Parkeren

Parkeren huidige situatie

In totaal kunnen in de huidige situatie circa 156 auto's op het eigen terrein van IFV parkeren. Door veranderingen in, en intensivering van de activiteiten van het IFV op deze locatie voldoet de huidige parkeercapaciteit niet aan de parkeerbehoefte. Er sprake is van een grotere parkeerdruk op het terrein van het IFV. Omdat er onvoldoende parkeerplaatsen zijn op het eigen terrein worden ook buiten het eigen terrein auto's geparkeerd. Bijna dagelijks wordt er geparkeerd rondom de kerk van Schaarsbergen en de aangrenzende groene brink (op korte afstand van het plangebied). Bij grotere congressen wordt gebruik gemaakt van de parkeerfaciliteiten van Nationaal Park De Hooge Veluwe aan de Koningsweg.

Parkeerbehoefte in beeld

In onderstaande tabel is de parkeerbehoefte voor de verschillende functies van het IFV opgenomen op basis van de gemeentelijke parkeernormen. In de beleidsregels van de gemeente Arnhem zijn parkeernormen voor kantoren & bedrijven en bedrijfsterreinen opgenomen. De locatie IFV maakt geen onderdeel uit van een van de aangewezen gebieden voor kantoren & bedrijven en bedrijfsterreinen. Het IFV behoort tot een gebied met gemengd milieu. De hierbij geldende parkeernorm voor kantoren en bedrijfsruimten is 1 parkeerplaats per 50 m² bvo. Voor vergader- en congresfuncties geldt de norm van 8 parkeerplaatsen per 100 m² bvo. Voor de onderwijsactiviteiten wordt de parkeernorm voor avondonderwijs gevolgd. Die is 0,8 parkeerplaats per student.

Functie	Oppervlakte	Parkeernorm	Parkeeropgave
Kantoorfunctie	4.365 m ² bvo	1,0/50 m ² bvo	87
Overige ruimte:	1.265 m ² bvo		
- Onderwijsfunctie (11 lokalen, elk max.30 studenten)		0,8/student*	264
- Vergader-, congresfunctie		8,0/100 m ² bvo	101
Maximale parkeerbehoefte		afgerond	189 -- 351

* Norm voor avondonderwijs

De vergader- en congresruimte wordt niet bij elk congres volledig benut. Ook wordt de onderwijsruimte (lokalen) in een aantal gevallen bij een congres gebruikt als sub-zalen, waardoor niet gelijktijdig onderwijs wordt gegeven. De dagelijkse praktijk is dat de verschillende gebruiksfuncties in een gemengde vorm voorkomen binnen de beschikbare ruimte. Het gaat om kantoorfuncties, onderwijs en vergader- en congresactiviteiten. Er vinden in het gebouw ook symposia plaats en vergaderingen van de veiligheidsregio's. Er worden zowel overdag en in de avonden cursussen en leerbijeenkomsten gegeven waarbij personeel dat gebruik maakt van kantoorfaciliteiten deelnemer, begeleider en cursusleider kan zijn. Op het moment dat in de avonden de ruimten volledig bezet zijn voor avondonderwijs, zijn de kantoren niet meer in gebruik. Daardoor is er ruimte voor de uitwisseling van parkeerplaatsen, het zogenaamd dubbelgebruik. De maximale parkeeropgave van 365 is dan ook hoger dan de maatgevende parkeeropgave in een representatieve situatie. De representatieve situatie varieert van bijna 200 parkeerplaatsen (kantoor- en vergader-/congresfunctie) tot ca. 275 parkeerplaatsen (avondonderwijs en deel kantoorfunctie).

Uitbreiding parkeercapaciteit

Om de extra parkeerbehoefte op eigen terrein te faciliteren maakt het bestemmingsplan een herinrichting mogelijk waarbij de parkeercapaciteit wordt uitgebreid tot circa 221 parkeerplaatsen (figuur

2.3, fase A) mogelijk. Met een de mogelijkheid om binnen de planperiode een parkeerdek aan te leggen kan deze parkeercapaciteit verder worden vergroot tot circa 272 parkeerplaatsen (figuur 2.3, fase B). Hiermee wordt in de meest voorkomende situaties voorzien in voldoende parkeerruimte. Voor die incidentele situaties dat alle functies gelijktijdig in gebruik zijn, treft het IFV aanvullende maatregelen.

Aanvullende maatregelen

In geval van congressen en grotere evenementen kan een parkeerdruk ontstaan die groter is dan de aanwezige parkeercapaciteit. Om ervoor te zorgen dat bij dergelijke situaties geen verdringing van het parkeren plaatsvindt, voert het IFV een succesvol parkeermanagement. Er zijn afspraken dat er in dat geval geparkeerd wordt op het parkeerterrein bij Nationaal Park De Hooze Veluwe. Het IFV zorgt dan voor taxivervoer tussen het parkeerterrein en IFV.

Het IFV geeft het personeel mogelijkheden om met korting met het openbaar vervoer te reizen. Door de beperkte busverbinding tussen het centrum van Arnhem (treinstation) en het IFV wordt het openbaar vervoer maar beperkt gebruikt. IFV onderzoekt de mogelijkheden om dit te verbeteren. De fietsafstand tussen IFV en het station Arnhem Centraal is met circa 7 km voor een aantal werkers en reizigers een alternatief. Met de komst van e-bikes verbetert deze mogelijkheid. Ook is carpoolen een goed alternatief voor werknemers en bezoekers van het IFV. IFV bevordert de mogelijkheden van een duurzame modale split, waarmee de parkeerdruk op het eigen terrein kan afnemen.

Conclusie

Het bestemmingsplan voorziet in de mogelijkheid van maximaal 272 parkeerplaatsen. In de meest voorkomende representatieve situatie voorziet IFV aldus in de parkeerbehoefte op eigen terrein. Ter voorkoming van ongewenste parkeerdruk bij grotere congressen en evenementen wordt gebruik gemaakt van een nabij gelegen parkeerterrein. Voorts spant het IFV zich extra in voor een meer duurzame modale split door het gebruik van het openbaar vervoer en door het gebruik van de fiets te ondersteunen. Met de gezamenlijkheid van de maatregelen wordt een ruimtelijk aanvaardbare parkeeroplossing gerealiseerd.

4.2 Flora en fauna

De bescherming van de natuur is in Nederland vastgelegd in respectievelijk de Natuurbe-schermingswet 1998 en de Flora- en faunawet. Deze wetten vormen een uitwerking van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrictlijn. Daarnaast vindt beleidsmatige gebiedsbescherming plaats door middel van het Gelders Natuurnetwerk (EHS), die op provinciaal niveau in de Omgevingsvisie Gelderland en de Omgevingsverordening Gelderland is vastgelegd. Bij ruimtelijke planvorming is een toetsing aan de natuurwetgeving verplicht. Door het ruimtelijk plan kan namelijk het leefgebied van beschermde flora en fauna verloren gaan en kunnen beschermde natuurgebieden worden geschaad. Ten behoeve van het onderhavige plan is een natuurtoets uitgevoerd inclusief veldonderzoek. In deze paragraaf zijn uitsluitend de conclusie en aanbevelingen opgenomen. De gehele rapportage is als bijlage opgenomen.

Conclusie en aanbevelingen

Flora- en faunawet

Vanuit de Flora- en faunawet zijn de volgende voorwaarden verbonden aan het plan. Wanneer hiermee rekening gehouden wordt, is overtreding van de Flora- en faunawet redelijkerwijs uit te sluiten.

Verzachten van verstoring van foerageergebied vleermuizen

Er wordt slechts gebruik gemaakt van dynamische verlichting (bewegingssensoren) en "vleermuisvriendelijke" verlichting (er is speciale verlichting in de handel die een voor vleermuizen minder storend, amberkleurig licht verspreidt). Tevens wordt gebruik gemaakt van armaturen die zo min mogelijk strooielicht verspreiden.

Bij de groene inrichting van het terrein wordt gebruik gemaakt van inheemse planten die prooidieren voor vleermuizen (insecten) aantrekken. Bijvoorbeeld kamperfoelie trekt nachtvlinders aan.

Voorkomen van verstoring van broedvogels

Door de beplanting te verwijderen buiten de broed- en nestperiode is overtreding van de Flora- en faunawet te voorkomen. Deze broed- en nestperiode loopt globaal van half maart tot half augustus. Vanuit de Flora- en faunawet is echter niet de periode leidend, maar het daadwerkelijke broeden van vogels.

Natuurbeschermingswet

Het initiatief heeft geen verslechterende invloed op de aangewezen habitattypen binnen het Natura 2000-gebied. De versturende invloed op de aangewezen broedvogelsoorten wespandief en zwarte specht is als verwaarloosbaar te beschouwen en zeker niet significant. Vanuit de Natuurbeschermingswet is in dit geval geen vergunning nodig.

Provinciale natuurbescherming

Voor het verdwijnen van 455 m² bos is vanuit de Omgevingsverordening Gelderland compensatie vereist. Omdat sprake is van een 'matig vervangbaar' natuurstype (bos met een ouderdom van 25 tot 100 jaar) is volgens deze richtlijn (artikel 2.7.1 van de Omgevingsverordening) bovenop deze oppervlakte een toeslag vereist van 2/3%. Daarmee komt de compensatieopgave op 758 m² (455 m² + (2/3 van 455 m²)).

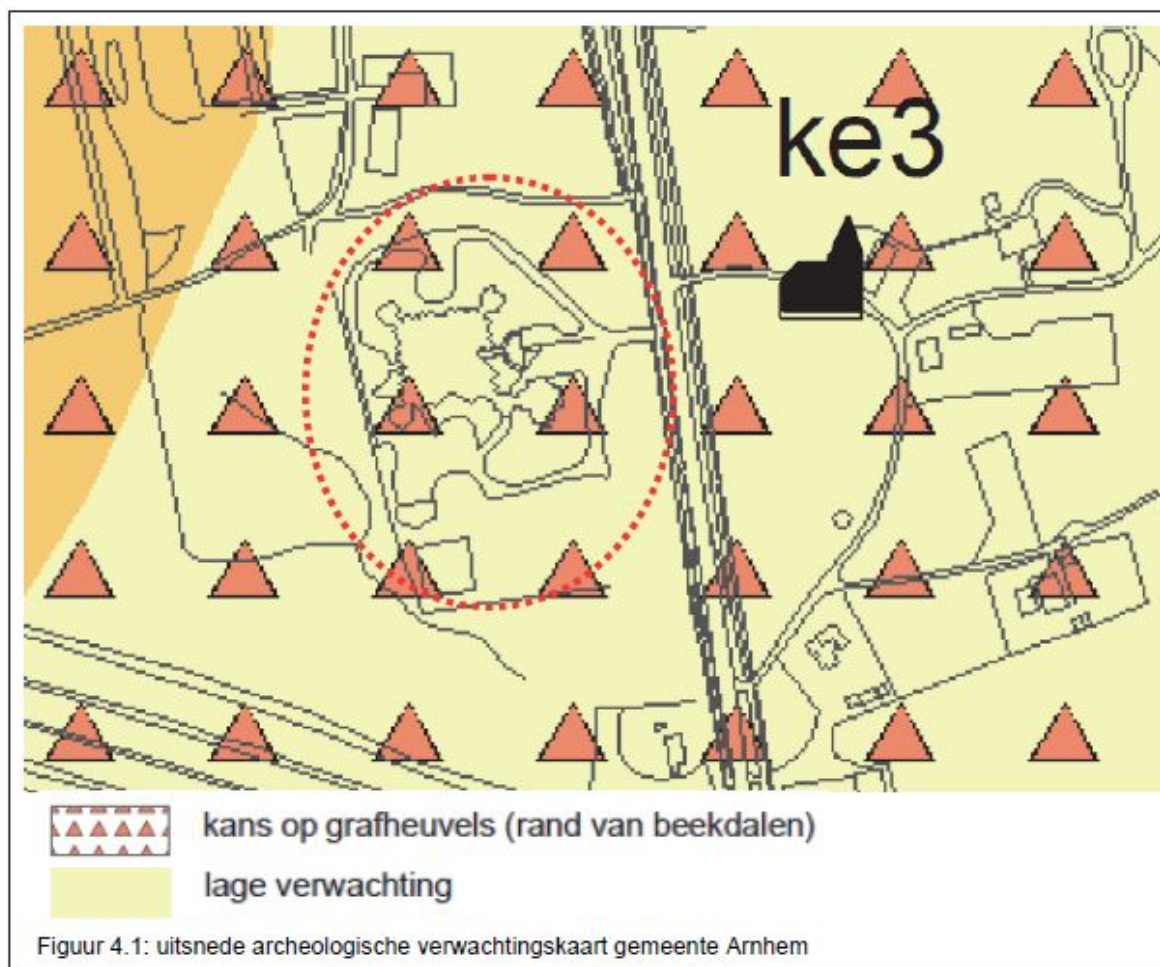
De natuurcompensatie zal in samenspraak met Gemeente Arnhem geregeld worden. De gemeente heeft grond beschikbaar waarop aanplant van bos ter compensatie mogelijk is. Hiervoor zal een privaatrechtelijke overeenkomst vastgelegd worden met de gemeente om de feitelijke aanplant en planologische verankering te waarborgen.

Gemeentelijk groenbeleid

Voor de geplande uitbreiding van parkeergelegenheid zullen binnen de bestemming "Maatschappelijk" bomen verdwijnen. Deze worden binnen het plangebied herplant.

4.3 Archeologie

De Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (R.A.C.M.) spreekt op basis van gebieds- en bodemkenmerken haar verwachting uit over mogelijke archeologische vondsten in de bodem. Wanneer de verwachting is dat er archeologische resten gevonden kunnen worden dient het RACM ingelicht te worden wanneer ingrepen gedaan kunnen worden, die deze vondsten zouden kunnen aantasten. De gemeente Arnhem heeft voor het eigen grondgebied een archeologische verwachtingskaart laten opstellen en heeft regels opgenomen in de vastgestelde 'Erfgoed verordening'. Op deze verwachtingskaart is het plangebied gelegen in de zones 'lage verwachting' en 'kans op grafheuvels' (zie figuur 4.1). Binnen de zone 'lage verwachting' is een onderzoek noodzakelijk indien de oppervlakte van het te verstoren gebied meer dan 2.000 m² bedraagt en de diepte meer dan 40 cm. Ten behoeve van de zone 'kans op grafheuvels' is in de 'Erfgoed verordening' en op de maatregelen kaart geen beleid opgenomen.

Het plangebied heeft op de archeologische waardenkaart van de gemeente Arnhem een lage verwachtingswaarde. Een onderzoek is derhalve verplicht bij bepaalde bodemingrepen. In het onderhavige plan wordt echter uitsluitend een bestaand parkeerterrein beperkt uitgebreid. De bodem wordt niet dieper verstoord dan 40 centimeter. Een onderzoek is derhalve niet noodzakelijk. Indien in de toekomst met behulp van de afwijkingsmogelijkheid het parkeerdek wordt gerealiseerd dient, indien bodemingrepen plaatsvinden, het onderzoek in het kader van deze procedure alsnog plaats te vinden. Het aspect archeologie vormt voorts nog geen belemmering voor de realisatie van het onderhavige plan.

4.4 Cultuurhistorie

Wetgeving en beleid

De monumentenzorg is gemoderniseerd zodat de cultuurhistorische waarde van een object in het proces van de ruimtelijke ordening moet worden geïnventariseerd en geanalyseerd. Ook andere vormen van cultuurhistorie krijgen een belangrijke plek in het te ontwikkelen beleid. Het erfgoed heeft een maatschappelijke betekenis; het biedt kennis over het verleden en zorgt ervoor dat mensen weten wie ze zijn en waar ze vandaan komen. Daarnaast versterkt cultuurhistorie en erfgoed de ruimtelijke kwaliteit en biedt het inspiratie voor de inrichting van de ruimte.

Met een gemoderniseerd monumentenstelsel is op rijksniveau de impuls gegeven om goed te zorgen voor het erfgoed, zodat het optimaal bijdraagt aan kwaliteit van de ruimte en daarmee aan de kwaliteit van het leven. Dat geldt voor gebouwde objecten, maar ook voor gebieden met cultuurhistorische waarden.

Daarnaast zijn cultuurhistorische waarden één van de wegingsfactoren bij het vaststellen van een

bestemmingsplan. Bij wijziging van het bestemmingsplan wordt het effect van die verandering op de cultuurhistorische waarden afgewogen tegen andere belangen.

In Nederland bestaan er meerdere soorten monumenten: rijksmonumenten, gemeentelijke monumenten, provinciale monumenten en beeldbepalende panden in beschermde stads- en dorpsgezichten. In de Monumentenwet zijn de rechten en plichten van de verschillende monumenten bepaald.

Aanwezige monumenten en waardevolle monumenten

Rijksmonumenten

De wettelijke bescherming van onroerende rijksmonumenten en door het rijk aangewezen stads- en dorpsgezichten is geregeld in de Monumentenwet 1988. In het plangebied komen geen Rijksmonumenten voor.

Gemeentelijke monumenten

De gemeente Arnhem heeft het uit 1979 stammende gebouw van het IFV, het voormalige brandweercademiëgebouw, als gemeentelijke monument aangewezen.

Stedenbouwkundige waarden: het complex heeft stedenbouwkundige waarde vanwege zijn aanleg volgens de ideeën van de Forum-beweging. Het gebouw is opgedeeld in grillig gevormde en aan elkaar geschakelde eenheden binnen een tuinaanleg. Het was de bedoeling een massaal imponerend gebouw te vermijden en de kleinschalige sfeer van bijvoorbeeld een oude binnenstad te evenaren. Door zijn ligging op een verhoging met taluds, omgeven door verdiept geleden wegen en parkeerterreinen, staat het complex als een soort kleine vestingstad in contrast met zijn bosachtige omgeving.

Architectonische waarden: Het gebouw is door zijn omvang, typologisch consequente uitvoering en rijke detaillering een zeldzaam voorbeeld in zijn soort en het belangrijkste Forum-gebouw in Arnhem. Ondanks wijzigingen aan de entree en het centrale, overdekte 'plein' zijn de hoofdstructuur, de gevels en het interieur van de diverse vleugels goed bewaard gebleven. Het complex is ontworpen door J. Verhoeven en is met zijn gecompliceerde, maar regelmatige structuur van overhoeks geplaatste en gestapelde eenheden die samen een geheel vormen een typisch voorbeeld van zijn werk.

Cultuurhistorische waarden, Forum-beweging: het object heeft cultuurhistorische waarde als uiting van de Forum-beweging, die ontstond rond het in 1959 opgerichte architectuurtijdschrift Forum. Deze beweging keerde zich tegen de schaalloosheid, eindeloze repetitie van gelijkvormige bouwblokken en het gebrek aan herkenbaarheid in de naoorlogse functionalistische architectuur.

In het onderhavige plan worden geen wijzigingen aan het pand aangebracht. De bescherming van het gemeentelijk monument is geborgd in de gemeentelijke monumenten verordening.

Aanwezigheid cultuurhistorische structuren

Het gebied heeft landschappelijke en cultuurhistorische waarde. Vanuit cultuurhistorisch oogpunt is het monumentale hoofdgebouw van belang. Daarnaast zijn de lanen, met name de laan die uitkijkt op de kerk van Schaarsbergen, cultuurhistorisch waardevol. De bosbegroeiing aan weerszijden van het gebouw is landschappelijk zeer belangrijk voor het beeld van het 'stadje in het bos'. De tuinbegroeiing aan de voorzijde van het gebouw heeft eerder een verstoring effect op dit beeld. Door de aanplant van veel verschillende soorten coniferen, ontstaat een wat vervreemdend beeld in deze natuurlijke, bosachtige omgeving. Andere ontsierende elementen in het plangebied zijn de omheining van het terrein met harmonicagaas en overal op het terrein geparkeerde auto's. In het onderhavige plan blijven de lanen behouden en waar nodig versterkt. Het voorterrein wordt heringericht waarbij gebiedsvreemde elementen (landschaps)elementen worden verwijderd en/of worden vervangen. Het parkeren verdwijnt uit het voorterrein en wordt meer geconcentreerd.

4.5 Waterparagraaf

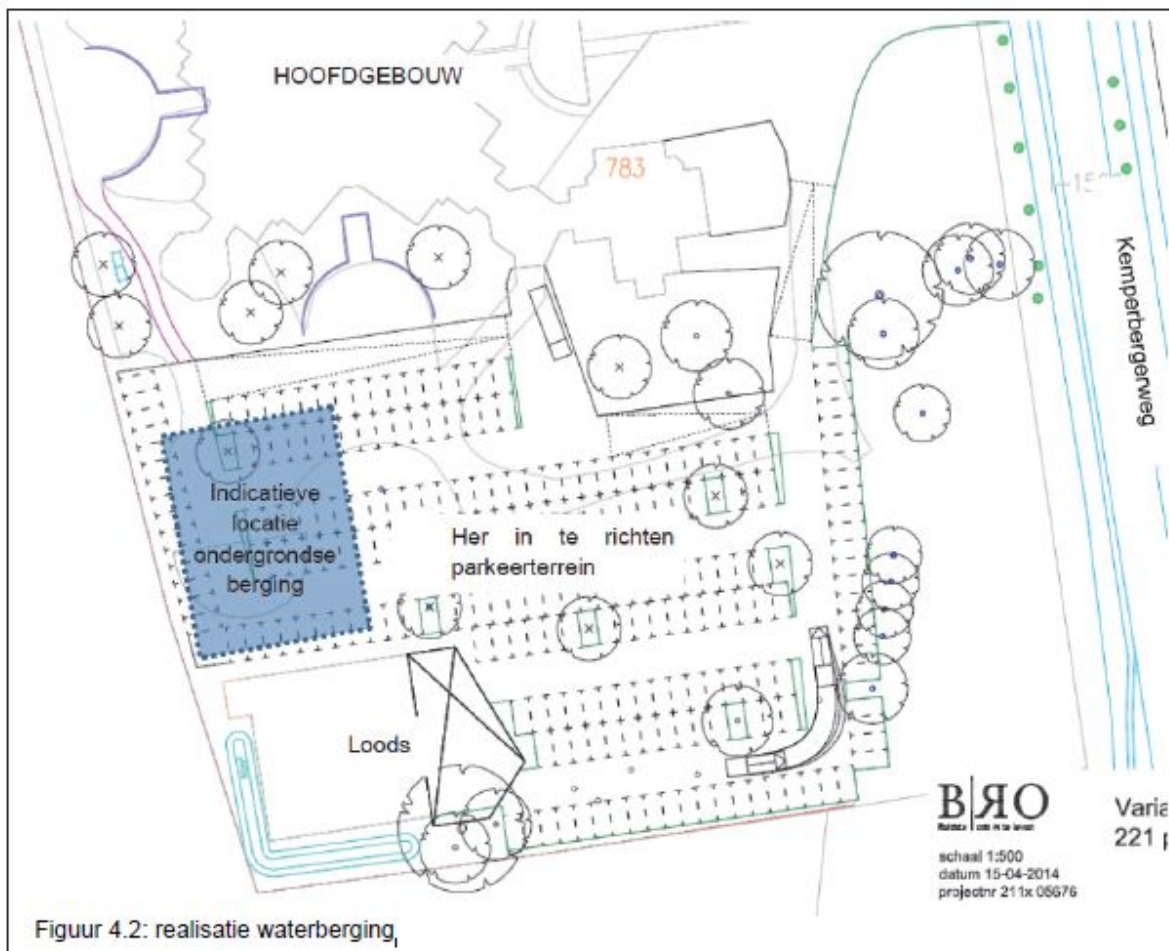
Bij ieder ruimtelijke plan is een watertoets verplicht omdat de ontwikkeling geen negatieve invloed mag uitoefenen op de waterhuishoudkundige situatie ter plaatse en in de omgeving. Ten behoeve van het onderhavige plan heeft derhalve een watertoets plaats gevonden. In deze paragraaf zijn de hoofdpunten uit dit onderzoek opgenomen. In de bijlage is de gehele rapportage opgenomen.

Het terrein wordt heringericht om meer parkeerruimte te creëren. Aan de zuidzijde van het terrein neemt het verhard oppervlak toe. Daarnaast verdwijnt in dit deel de huidige waterbergingsvoorziening (voormalige blusvijver). Aan de noordzijde neemt het verhard oppervlak af. Daar worden bestaande verharde paden/wegen verwijderd en wordt de bestemming 'Maatschappelijk' gewijzigd in 'Bos'.

In de nieuwe situatie wordt regenwater van de verhardingen zoveel mogelijk in de berm en groenstroken geïnfilteerd. Dat is maar gedeeltelijk mogelijk. De huidige pompen rondom het gebouw worden gebruikt om het water naar de groenstroken te pompen en ter plaatse te infiltreren. De loods zal afwateren in een wadi aan de achterzijde van de loods. Voor het overige (het hoofdgebouw en de verhardingen) wordt een ondergrondse berging aangelegd. De omvang van de berging wordt bepaald door de maatgevende regenintensiteit. De berging wordt voorzien van een filterende laag.

Omschrijving	oppervlak [m ²]	afvoeren naar
Hoofdgebouw	2.100	75% naar berging (1.575 m ²) 25% naar groenstrook via bestaande pompen (525 m ²)
Loods	530	naar wadi achter loods
Verhardingen	5.900	naar berging
	2.000	rechtstreeks in groenstrook

Totaal wordt er 7.475 m² afgevoerd naar de berging. Voor bui T=10 + 10% gedurende 45 minuten bedraagt de benodigde berging 295 m³. Bij hevigere en langdurigere buien zal het overtollige water overlopen naar het naastgelegen bosperceel.

Figuur 4.2: realisatie waterberging

4.6 Bodem

Bij de verkenning van de mogelijkheden om nieuwe functies in een gebied te realiseren moet de bodemkwaliteit worden betrokken. Inzicht in eventuele beperkingen aan het bodemgebruik (i.v.m. milieuhygiënische risico's voor mens, plant en dier) is noodzakelijk om te kunnen verzekeren dat de bodem geschikt is voor de nieuwe functie. In het onderhavige plan worden parkeerplaatsen gerealiseerd en wordt een deel van het plangebied aangewend ten behoeve van natuurcompensatie.

Het merendeel van de intensivering van het bestaande parkeerterrein wordt binnen de bestemming 'Maatschappelijk' gerealiseerd. De functie en het gebruik worden op deze locatie niet gewijzigd. Een klein deel van de parkeerplaatsen wordt binnen de bestemming 'Bos' gerealiseerd. De bestemming wordt gewijzigd naar 'Maatschappelijk' ten behoeve van de parkeerplaatsen. Bovendien wordt tevens een deel van de bestemming 'Maatschappelijk' bestemd naar 'Bos'. In het kader van de bestemmingswijziging dient de bodem te worden beoordeeld. Voormalig bosgebied wordt in gebruik genomen ten behoeve van parkeren. Het is onwaarschijnlijk dat dit bosgebied dusdanig verontreinigd is dat de bodem niet geschikt is voor de functie parkeren. Ook is het niet waarschijnlijk dat de bestemming 'Maatschappelijk' dusdanig verontreinigd is dat het niet geschikt is voor de functie bos. Een onderzoek is derhalve niet zinvol. Het aspect bodem vormt geen belemmering voor de realisatie van het onderhavige plan.

4.7 Bedrijven en milieuzonering

Om te komen tot een ruimtelijk relevante toetsing van bedrijfsvestigingen op milieuhygiënische aspecten wordt het begrip milieuzonering gehanteerd. Onder milieuzonering wordt verstaan het waar nodig zorgen voor een voldoende ruimtelijke scheiding tussen enerzijds bedrijven of overige milieubelastende functies en anderzijds milieugevoelige functies zoals woningen. Bij de planontwikkeling dient rekening gehouden te worden met milieuzoneringen om zodoende de kwaliteit van het woon- en leefmilieu te handhaven en te bevorderen en daarnaast bedrijven voldoende zekerheid te bieden dat zij hun activiteiten duurzaam binnen aanvaardbare voorwaarden kunnen uitvoeren. Bij de milieuzonering wordt gebruik gemaakt van de door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) opgestelde publicatie 'Bedrijven en milieuzonering'².

Richtafstandenlijsten

Voor een scala aan milieubelastende activiteiten zijn richtafstanden aangegeven in de VNG-publicatie. In de lijsten wordt onderscheid gemaakt naar richtafstanden voor de ruimtelijk relevante milieuaspecten geur, stof, geluid en gevaar. De grootste van deze vier richtafstanden is bepalend voor de indeling van een activiteit in een milieucategorie. Daarbij omvat categorie 1 de lichtste en categorie 6 de zwaarste vormen van bedrijvigheid. De richtafstanden gaan uit van gemiddeld moderne bedrijven. Indien bekend is welke activiteiten concreet worden beoogd of aanwezig zijn, kan gemotiveerd worden uitgegaan van de daadwerkelijk te verwachten milieubelasting (in plaats van de richtafstanden).

In het onderhavige plan worden uitsluitend parkeerplaatsen gerealiseerd. Conform de VNG publicatie hoort bij een parkeerterrein (sbi2008 code 5221) een grootste richtafstand van 30 meter. Deze parkeerplaatsen worden hoofdzakelijk gerealiseerd ter plaatse van het bestaande parkeerterrein. Het terrein wordt echter aan de zuidzijde beperkt uitgebreid. Aan de zuidzijde zijn twee gevoelige objecten (woningen) gelegen. De afstand tot de meest in de nabijheid gelegen woning bedraagt echter circa 60 meter (zie figuur 4.3). De woningen vormen derhalve geen belemmering voor de realisatie van het onderhavige plan.

Figuur 4.3: afstand vanaf het te realiseren parkeerterrein tot de meest in de nabijheid gelegen woning

Per 1 januari 2007 is de nieuwe wet 'Geurhinder en veehouderij' (Wvg) in werking getreden. Ten behoeve van het plangebied is het van belang dat omliggende agrarische bedrijven niet belemmerd worden in hun bedrijfsontwikkeling en dat ter plaatse van het plangebied (bij gevoelige objecten) een goed 'woon- en leefklimaat' moet heersen. Er zal dus duidelijkheid gegeven worden in de invloed van nabijgelegen veehouderijbedrijven op het plangebied. Een parkeerplaats is geen geurgevoelig object. Het aspect geur hoeft derhalve niet nader te worden verantwoord.

4.8 Akoestiek, spoor- en wegverkeer

In de Wet geluidhinder (Wgh) is vastgesteld, indien in het plangebied geluidgevoelige functies (zoals woningen) zijn voorzien binnen de invloedssfeer van (weg)verkeerslawaai, akoestisch onderzoek uitgevoerd dient te worden. Dit geldt voor alle straten en wegen, met uitzondering van:

- wegen die in een als 'woonerf' aangeduid gebied liggen;
- wegen waarvoor een maximum snelheid van 30 km/uur geldt.

Het plangebied is gelegen binnen een zone (van de A50 en de Kemperbergerweg) waarbinnen een 'akoestisch onderzoek, wegverkeer' noodzakelijk is indien gevoelige objecten worden gerealiseerd of indien als gevolg van het onderhavige plan het verkeer dusdanig toeneemt dat een onderzoek uitgevoerd dient te worden ten behoeve van andere gevoelige objecten in de omgeving. In het onderhavige plan worden geen gevoelige objecten gerealiseerd. Bovendien is er geen significante toename van het verkeer. Er worden circa 65 parkeerplaatsen op het terrein toegevoegd (met een maximale toename naar 116 parkeerplaatsen). In de huidige situatie wordt geparkeerd aan de overzijde van de Kemperbergerweg, ter plaatse van de groene brink. De parkeerplaatsen die met onderhavig bestemmingsplan op eigen terrein worden toegevoegd zijn daarmee grotendeels reeds in het gebied aanwezig, echter buiten eigen terrein. Na realisatie van de parkeerplaatsen op eigen terrein vervalt het parkeren op de groene brink. De verkeersintensiteit op de Kemperbergerweg neemt dus maar in beperkte mate toe. Het aspect akoestiek (spoor- en wegverkeer) vormt geen belemmering voor de realisatie van het onderhavige plan.

4.9 Luchtkwaliteit

De hoofdlijnen voor regelgeving rondom luchtkwaliteitseisen staan beschreven in de Wet milieubeheer. Bij de start van een project moet onderzocht worden of het effect relevant is voor de luchtkwaliteit. Hierbij moet aannemelijk gemaakt worden, dat luchtkwaliteit 'niet in betekende mate' aangetast wordt. Daartoe is een algemene maatregel van bestuur 'Niet in betekende mate' (Besluit NIBM) en een ministeriële regeling NIBM (Regeling NIBM) vastgesteld waarin de uitvoeringsregels vastgelegd zijn die betrekking hebben op het begrip NIBM.

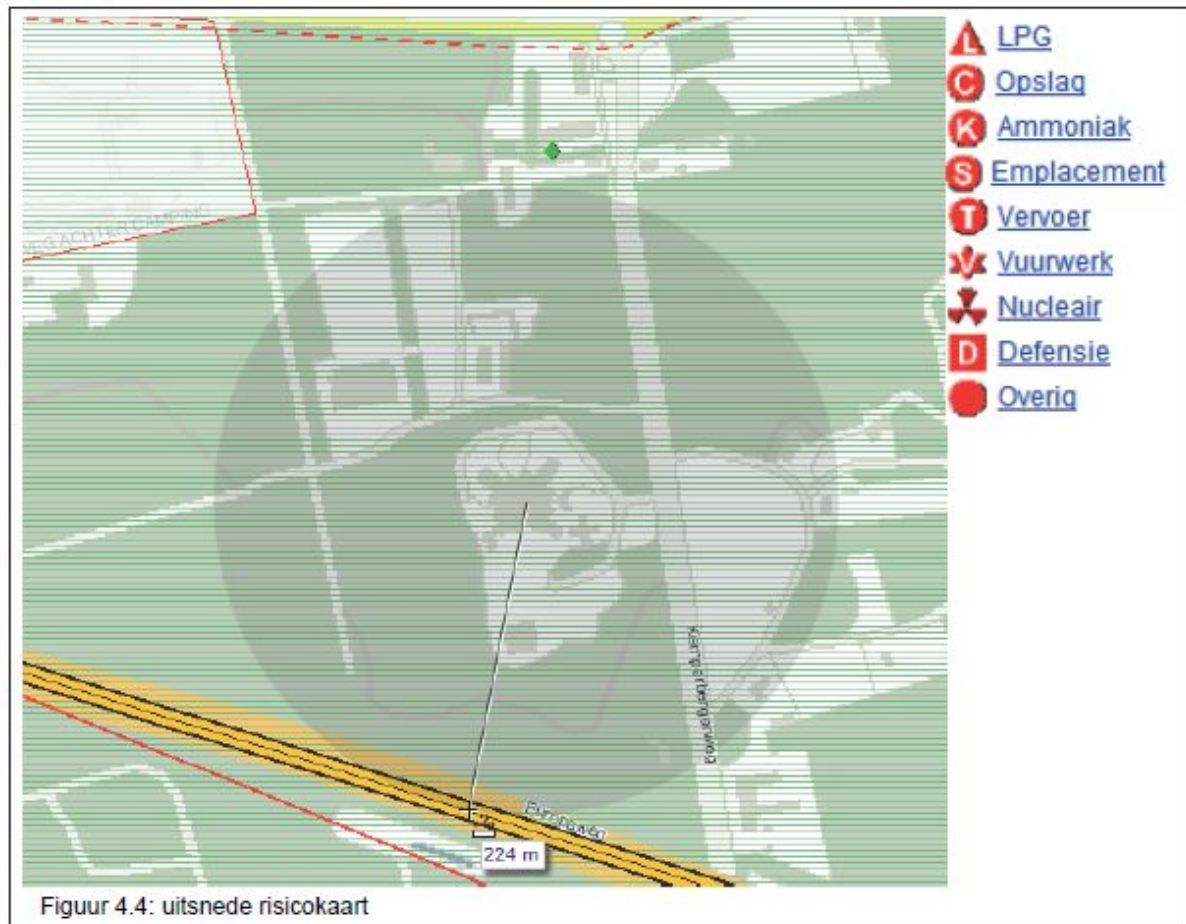
In de Regeling NIBM is een lijst met categorieën van gevallen (inrichtingen, kantoor- en woningbouwlocaties) opgenomen die niet in betekende mate bijdragen aan de luchtverontreiniging. Deze gevallen kunnen zonder toetsing aan de grenswaarden voor het aspect luchtkwaliteit uitgevoerd worden. Ook als het bevoegd gezag op een andere wijze, bijvoorbeeld door berekeningen, aannemelijk kan maken dat het geplande project NIBM bijdraagt, kan toetsing van de luchtkwaliteit achterwege blijven.

Conclusie

In het onderhavige plan vindt een beperkte toename van de verkeersgeneratie plaats. Het betreft de realisatie van parkeerplaatsen voor een bestaande functie met een parkeerprobleem. De verkeersaantrekkende werking van het kantoor ten behoeve van de educatieve functie wijzigt niet door het onderhavige plan. Het aspect luchtkwaliteit vormt derhalve geen belemmering voor de realisatie van het onderhavige plan.

4.10 Externe veiligheid

In het kader van de externe veiligheid is het van belang om een onderzoek uit te voeren naar de invloed van de in de nabijheid aanwezige inrichtingen en transportroutes in relatie tot de bestemmingsplanontwikkeling in het voorliggend plan. Bij externe veiligheid gaat het om het beheersen van de veiligheid van personen in de omgeving van activiteiten met gevaarlijke stoffen. Het beleid is erop gericht te voorkomen dat de afstand tussen gevoelige bestemmingen en activiteiten met gevaarlijke stoffen voldoende blijft.

Externe veiligheid heeft betrekking op de veiligheid van degenen die niet bij de risicovolle activiteit zelf zijn betrokken, maar als gevolg van die activiteit wel risico's kunnen lopen, zoals omwonenden. Het betreft de risico's die worden veroorzaakt door activiteiten binnen en buiten het plangebied, die relevant kunnen zijn voor het plangebied en de toetsing van deze risico's aan de normen voor externe veiligheid.

Concreet gaat het om:

- risico veroorzakende leidingen in en nabij het plangebied;
- andere risico-opleverende transportroutes/wegverkeer over water-, spoor- en/of autowegen;
- risico veroorzakende inrichtingen zoals LPG-tankstations en bedrijven;
- luchthavens.

Conclusie

Het onderhavige plan maakt uitsluitend de intensivering en beperkte uitbreiding van een parkeerterrein mogelijk. Het onderhavige plan bevat derhalve geen nieuwe gevoelige functies. Het aspect externe veiligheid vormt derhalve geen belemmering.

Hoofdstuk 5 Juridische planopzet

5.1 Algemeen

Het bestemmingsplan bestaat uit de juridisch bindende regels en verbeelding en gaat vergezeld van een toelichting.

De regels bevatten het juridisch instrumentarium voor het regelen van het gebruik van de gronden, bepalingen omtrent de toegelaten bebouwing, regelingen betreffende het gebruik van aanwezig en/of op te richten bouwwerken.

De verbeelding heeft een ondersteunende rol voor toepassing van de regels alsmede de functie van visualisering van de bestemmingen. Op de verbeelding worden de bestemmingen weergegeven, met daarbij de harde randvoorwaarden. De verbeelding vormt samen met de regels het voor de burgers en de overheid bindende deel van het bestemmingsplan.

Op de verbeelding is de bestaande situatie, wat betreft bebouwing en de eigendomsgrenzen, in de (topografische) ondergrond weergegeven. Op deze ondergrond zijn vlakken ingetekend waar via een bestemming is aangegeven welk gebruik ter plaatse is toegestaan. Deze bestemmingen zijn met een letter aangeduid of met een combinatie van letters en zijn in de legenda en in de planregels nader verklaard. Naast de bestemmingen zijn verschillende aanduidingen op de verbeelding opgenomen, die ook in het renvooi en de planregels worden verklaard. Enkele gegevens van de verbeelding zijn uitsluitend in de legenda aangegeven als verklaring, zoals de plangrens. Voor de beoordeling van de gebruiks- en bouwmogelijkheden ter plaatse van een perceel dienen de op de verbeelding aangebrachte bestemming en eventuele aanduidingen te worden bekeken, de legenda te worden geraadpleegd en het bijbehorende artikel in de planregels te worden gelezen.

De toelichting heeft geen bindende werking; de toelichting maakt juridisch ook geen onderdeel uit van het bestemmingsplan, maar heeft wel een belangrijke functie bij de weergave en onderbouwing van het plan en ook bij de uitleg van bepaalde bestemmingen en regels.

5.2 Systematiek

In deze paragraaf wordt de systematiek van de regels en de wijze waarop de regels gehanteerd dienen te worden, uiteengezet.

De planregels van het bestemmingsplan bestaan uit vier hoofdstukken, waarin achtereenvolgens de inleidende regels, de bestemmingsregels, de algemene regels en de overgangs- en slotregels aan de orde komen. Voor de systematiek is aangesloten op de Standaard Vergelijkbare BestemmingsPlannen 2012, de bestemmingsplansystematiek van de gemeente Arnhem en het vigerende bestemmingsplan 'Buitengebied Arnhem Noord 2007'. In onderstaande paragrafen zullen de regels nader worden uiteengezet.

5.2.1 Inleidende regels

Begrippen

In dit artikel zijn omschrijvingen gegeven van de in het bestemmingsplan gebruikte begrippen. Deze worden opgenomen om interpretatieverschillen te voorkomen. Begripsbepalingen zijn alleen nodig voor begrippen die gebruikt worden in de regels en die tot verwarring kunnen leiden of voor meerdere uitleg vatbaar zijn.

Wijze van meten

Om op een eenduidige manier afstanden en oppervlakten te bepalen wordt in de wijze van meten uitleg gegeven wat onder de diverse begrippen wordt verstaan. Ten aanzien van de wijze van meten op de verbeelding geldt steeds dat het hart van een lijn moet worden aangehouden.

5.2.2 Bestemmingsregels

In dit hoofdstuk komen alle bestemmingen aan de orde. Het betreft een indeling van bestemmingen in hoofdgroepen waarin de meest voorkomende functies kunnen worden ondergebracht. De indeling in hoofdgroepen maakt het raadplegen van een bestemmingsplan en het zoeken naar bepaalde functies eenvoudiger.

De gronden van het gehele plangebied hebben een positieve bestemming. Een positieve bestemming betekent dat gebruik van de gronden voor de verschillende bestemmingen direct mogelijk is. Bovendien betekent het dat oprichting van gebouwen direct mogelijk is nadat het bevoegd gezag een omgevingsvergunning voor de activiteit bouwen heeft verleend. Een omgevingsvergunning voor de activiteit bouwen wordt verleend indien zij voldoet aan onder meer de regels van het bestemmingsplan, het Bouwbesluit en de Bouwverordening.

De opbouw van de bestemmingen ziet er in beginsel als volgt uit³:

- bestemmingsomschrijving;
- bouwregels;
- nadere eisen;
- afwijken van de bouwregels;
- specifieke gebruiksregels;
- afwijken van de gebruiksregels;

Daarnaast zijn in de bestemmingen soms nog de volgende elementen opgenomen:

- omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden;
- omgevingsvergunning voor het slopen van een bouwwerk;
- afwijkingsbevoegdheid.

Hieronder volgt per toegepast enkelbestemmingsonderdeel een korte toelichting.

Bestemmingsomschrijving

De bestemmingsomschrijving bevat de omschrijving van de doeleinden die met de bestemming aan de gronden worden toegekend. Hierbij gaat het in beginsel om een beschrijving van de aan de gronden toegekende functies. De aard van de toegelaten inrichtingen van gronden (bouwwerken en werken, geen bouwwerken zijnde) vloeit dan voort uit de toegelaten functies. Tevens zijn daarbij bijbehorende functies zoals paden en dergelijke toegestaan.

De hoofdfuncties worden als eerste genoemd. Indien van toepassing worden ook de aan de hoofdfuncties ondergeschikte functies mogelijk gemaakt. De ondergeschiktheid wordt weergegeven door de zinsnede 'met daaraan ondergeschikt'. Tevens wordt aangegeven welke functies bij de bestemming behoren door middel van de zinsnede 'en tevens voor'. Het betreft hier meestal functies als groenvoorzieningen en speelvoorzieningen. De bestemmingsomschrijving is niet alleen functioneel, maar kan ook inrichtingsaspecten bevatten.

Bouwregels

In de bouwregels wordt aangegeven welke bebouwingsmogelijkheden er op een perceel bestaan. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen gebouwen en bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

Nadere eisen

Nadere eisen kunnen worden gesteld ten behoeve van bepaalde kwalitatief omschreven criteria, zoals woonsituatie, straat- en bebouwingsbeeld en verkeersveiligheid. De nadere eisen-regeling biedt de

mogelijkheid om in concrete situaties in het kader van het verlenen van een omgevingsvergunning sturend op te treden.

Afwijken van de bouwregels

Van bepaalde algemeen toegestane bouwregels kan door middel van het verlenen van een omgevingsvergunning onder specifiek in de regels genoemde voorwaarden worden afgeweken. Het gaat hier om afwijkingen voor specifieke bestemmingen. Indien afwijkingsbevoegdheden gelden voor meerdere bestemmingen dan wel een algemene strekking hebben zijn ze opgenomen in hoofdstuk 3 (de algemene regels).

Specifieke gebruiksregels

In dit onderdeel van de bestemmingsregeling wordt aangegeven welke vormen van gebruik in ieder geval strijdig zijn met de bestemming. Deze bepaling geeft enkel en alleen de gebruiksvormen weer, waarvan uit de bestemmingsomschrijving niet rechtstreeks is op te maken dat zij binnen een bepaalde bestemming niet zijn toegestaan. Het gaat hierbij in feite om een aanvulling op de bestemmingsomschrijving.

Afwijken van de gebruiksregels

Van bepaalde gebruiksregels kan door middel van het verlenen van een omgevingsvergunning onder specifiek in de regels genoemde voorwaarden worden afgeweken. Het gaat hier om afwijkingen voor specifieke bestemmingen. Een afwijking van een gebruiksregel mag overigens niet leiden tot een feitelijke wijziging van de bestemming, wat inhoudt dat de afwijking uitsluitend kan worden verleend voor functies, die inherent zijn aan de in de bestemmingsomschrijving opgenomen functies. Via een afwijking kunnen geen 'nieuwe' functies worden toegestaan. Met andere woorden: de afwijkingsregeling kan worden opgenomen voor kleinere, planologisch minder ingrijpende, onderwerpen. Functiewijzigingen en grotere, ingrijpende ruimtelijke ingrepen worden geregeld via een afwijkingsbevoegdheid.

Wijzigingsbevoegdheid

Door het opnemen van een afwijkingsbevoegdheid is het mogelijk om het bestemmingsplan te wijzigen (binnenplanse wijziging). In de meeste gevallen zal het gaan om het wijzigen van de op een perceel gelegde bestemming, maar deze wijziging kan eventueel ook gebruikt worden om de bouwmogelijkheden op een perceel te wijzigen.

Het gaat hier om wijzigingsbevoegdheden voor specifieke bestemmingen. Indien wijzigingsbevoegdheden gelden voor meerdere bestemmingen dan wel een algemene strekking hebben zijn ze opgenomen in hoofdstuk 3 (de algemene regels).

5.2.3 Algemene regels

Antidubbelregel

Deze regel is opgenomen om te voorkomen dat, wanneer volgens een bestemmingsplan bepaalde gebouwen en bouwwerken niet meer dan een bepaald deel van een bouwperceel mogen beslaan, het opengebleven terrein nog eens meetelt bij het toestaan van een ander gebouw of bouwwerk, waaraan een soortgelijke eis wordt gesteld.

Algemene bouwregels

In dit artikel zijn algemene bepalingen over bouwen opgenomen, onder andere bepalingen over ondergeschikte bouwdelen, bouwen binnen het bouwvlak en het bebouwingspercentage.

Algemene gebruiksregels

In deze bepaling wordt geregeld wat in ieder geval als strijdig gebruik van gronden of bouwwerken wordt verstaan. De specifieke gebruiksregels, zoals deze kunnen worden opgenomen in de afzonderlijke bestemmingen, is aanvullend op de algemene gebruiksbeepaling van het bestemmingsplan.

Algemene afwijkingsregels

In deze bepaling wordt aan het bevoegd gezag de bevoegdheid gegeven om voor alle in het plan voorkomende bestemmingen af te wijken van de planregels ten behoeve van onder andere maatvoerings- en situeringsbepalingen. De criteria, die bij toepassing van deze bevoegdheid in acht moeten worden genomen, zijn daarbij aangegeven.

5.2.4 Overgangs- en slotregels

Overgangsrecht

In deze regels wordt vorm en inhoud gegeven aan het overgangsrecht voor bebouwing en gebruik.

Slotregel

Als laatste wordt de slotregeling opgenomen. Deze regeling bevat zowel de titel van het plan als de vaststellingsregeling.

5.3 Specifieke bestemmingsregels

In deze paragraaf wordt specifiek ingegaan op de in het plan voorkomende bestemmingen.

5.3.1 Bestemming 'Bos'

Gebruik

De voor 'Bos' bestemde gronden zijn onder meer bestemd voor het behoud, herstel of de ontwikkeling van het bos voor natuur, landschap en houtteelt en het behoud of herstel van de voorkomende waarden, zoals natuur- en cultuurhistorische waarden. Daarnaast mogen de gronden worden gebruikt ten behoeve van extensieve recreatie en groenvoorzieningen. Parkeren is niet toegestaan binnen de bestemming 'Bos'. Ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van maatschappelijk - 1' is tevens een brandweermemument toegestaan. De bestaande bomen van betekenis zijn als zodanig aangeduid ('specifieke vorm van groen - 1'). De gebruiksregels zijn tevens gericht op behoud van deze bomen.

Bouwen

Op de gronden met de bestemming 'Bos' mag in beginsel niet worden gebouwd. Afwijking van deze regeling is door middel van een omgevingsvergunning in een aantal gevallen, onder bijzondere voorwaarden, toegestaan. Voor bepaalde werkzaamheden is een omgevingsvergunning benodigd voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden (onder meer het vellen, rooien en beschadigen van houtgewas).

5.3.2 Bestemming 'Maatschappelijk'

Gebruik

De voor 'Maatschappelijk' bestemde gronden mogen onder meer worden gebruikt voor educatieve doeleinden, onzelfstandige kantoren, geïnstitutionaliseerde zorg en voorzieningen ten behoeve van het verkeer, groen-, parkeer- en speelvoorzieningen en straatmeubilair. Ter plaatse van de aanduiding 'groen' zijn de gronden specifiek bestemd voor groenvoorzieningen en paden; parkeervoorzieningen zijn binnen deze aanduiding niet toegestaan. Verder zijn bijbehorende en ondergeschikte functies zoals waterbergende voorzieningen, kleinschalige horeca en detailhandel en parkeer-, groen- en

speelvoorzieningen toegestaan.

Bouwen

Op de gronden met de bestemming 'Maatschappelijk' mogen uitsluitend in de bestemming passende bouwwerken worden gebouwd (met inachtneming van de aangegeven maximale bouwhoogte), met dien verstande dat maximaal één bedrijfswoning per bestemmingsvlak is toegestaan. Door middel van een afwijkingsbevoegdheid kunnen kleine bouwwerken, zoals fietsenstallingen, hekwerken en zitbanken met een maximale bouwhoogte van 3 meter worden gerealiseerd. Daarnaast kan, tevens door middel van een afwijkingsbevoegdheid, een verdiepte parkeervoorziening worden gerealiseerd ofwel een parkeerdek. Hierbij moet aan de volgende voorwaarden worden voldaan:

- de hoogte van het parkeerdek mag niet hoger zijn dan de hoogte van het maaiveld aan de Kemperbergerweg (36 meter +NAP);
- voorzien is in een doelmatige landschappelijke inpassing;
- door middel van een geo-hydrologisch onderzoek is aangetoond dat de ontwikkeling hydrologisch neutraal is.

Dit is uitsluitend toegestaan ter plaatse van de betreffende gebiedsaanduiding 'wetgevingszone - afwijkingsgebied', met een marge van maximaal 2,5 meter aan de noord- en oostkant.

5.3.3 Dubbelbestemming Leiding - Riool

Ter bescherming van de in het plangebied aanwezige rioolleiding is de dubbelbestemming 'Leiding – Riool' opgenomen. Op deze gronden mogen uitsluitend bouwwerken ten behoeve van deze dubbelbestemming worden gebouwd. De maximale bouwhoogte bedraagt 3 meter (tot maximaal 80 m boven NAP).

5.3.4 Dubbelbestemming 'Waarde – Archeologie (lage verwachting)'

Ter bescherming van eventueel in de grond voorkomende archeologische waarden is de dubbelbestemming 'Waarde – Archeologie (lage verwachting)' voor het gehele plangebied opgenomen. Voor bepaalde werkzaamheden is een omgevingsvergunning benodigd voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden.

5.3.5 Dubbelbestemming 'Waarde – Landschap'

Ter behoud, herstel en versterking van de in de grond voorkomende cultuurhistorische en landschappelijke waarden is de dubbelbestemming 'Waarde – Landschap' opgenomen.

Hoofdstuk 6 Uitvoerbaarheid

6.1 Maatschappelijke uitvoerbaarheid

De procedures voor vaststelling van een bestemmingsplan zijn door de wetgever geregeld. Aangegeven is dat tussen gemeente en verschillende instanties waar nodig overleg over het plan moet worden gevoerd alvorens een ontwerpplan ter visie gelegd kan worden. Bovendien is het noodzakelijk dat belanghebbenden de gelegenheid hebben om hun visie omtrent het plan te kunnen geven. Pas daarna kan de wettelijke procedure met betrekking tot vaststelling van het bestemmingsplan van start gaan.

6.1.1 Wettelijk (voor)overleg

In het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) is aangegeven dat de gemeente bij de voorbereiding van een ruimtelijke ontwikkeling overleg moet plegen met de besturen van de betrokken gemeenten, waterschappen en met die diensten van provincie en rijk die betrokken zijn bij de zorg voor ruimtelijke ordening of belast zijn met de behartiging van belangen welke in het plan in het geding zijn.

Op grond van het bepaalde in artikel 3.1.1. lid 2 Bro hebben Gedeputeerde Staten van Gelderland bepaald, dat geen overleg is vereist met de diensten bij plannen van lokaal belang. Onderhavige ontwikkeling kan worden beschouwd als een plan van lokaal belang. Er is dan ook geen overleg met provinciale diensten vereist.

Desalniettemin wordt de provincie in het kader van het 3.1.1.-overleg geraadpleegd.

6.1.2 Planprocedure: inspraak en zienswijzen

De Wet ruimtelijke ordening bepaald dat op de voorbereiding van een bestemmingsplan afdeling 3.4 van de Algemene Wet bestuursrecht van toepassing is. Dit betekent dat het college het ontwerp-bestemmingsplan zes weken ter inzage dient te leggen, zodat belanghebbenden hun zienswijzen naar voren kunnen brengen. Het vaststellen van dit bestemmingsplan is een bevoegdheid van de gemeenteraad. De raad neemt daarbij ook een standpunt in met betrekking tot de eventueel ingediende zienswijzen. De indieners van eventuele zienswijzen worden hierover geïnformeerd. Vervolgens wordt het vaststellingsbesluit ter inzage gelegd. Tegen het vaststellingsbesluit van de gemeenteraad kan rechtstreeks beroep worden ingesteld bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

6.2 Financiële uitvoerbaarheid

De uitvoering van het plan is in handen van één ontwikkelende partij. Met deze partij heeft de gemeente een anterieure overeenkomst gesloten. Eventuele planschade zijn voor rekening van de ontwikkelende partij Eén en ander is vastgelegd in de anterieure overeenkomst. Daarmee is verzekerd dat alle projectgebonden kosten worden verhaald op de initiatiefnemer.

Hoofdstuk 7 Procedure

7.1 Vooroverleg

Publicatie voornemen ontwikkeling

Volgens artikel 1.3.1 lid 1 van het Besluit ruimtelijke ordening moet het voornemen tot een ontwikkeling worden gepubliceerd. Aan deze verplichting is voldaan met het publiceren van de kennisgeving van het bestemmingsplan in de Staatscourant, in het digitaal gemeenteblad en op de gemeentelijke website.

Artikel 3.1.1 Bro overleg

Het plan is in het kader van het 3.1.1. Bro overleg toegestuurd aan de provincie Gelderland, de gasunie, de dorpsraad Schaarsbergen, het GNMF, waterschap en Vitens) gezonden. Het waterschap en provincie stemmen in met de voorgenomen ontwikkeling. De gasunie ziet geen aanleiding tot het maken van opmerkingen. Het GNMF heeft een reactie gestuurd. Over de beoordeling van deze reactie wordt met het GNMF in gesprek getreden. De overige instanties hebben niet gereageerd. De dorpsraad Schaarsbergen wordt geïnformeerd over de terinzagelegging van het ontwerp-bestemmingsplan en het vervolg van de procedure.

7.2 Terinzagelegging (ontwerp-bestemmingsplan)

Het ontwerp-bestemmingsplan 'IFV Kemperbergerweg' heeft vanaf 22 november 2016 zes weken ter inzage gelegen. Binnen deze periode zijn geen zienswijzen ingediend.

Eindnoten

- 1. Brief NIBRA aan gemeente Arnhem. Kenmerk NIBRA97/U188.27 februari 1997. Onderwerp: voor-waarden partiële wijziging 1996-02bestemmingsplan 'Buitengebied-Noord'.**
- 2. Bedrijven en milieuzonering handreiking voor maatwerk in de gemeentelijke ruimtelijke ordeningspraktijk, uitgave VNG, 2009**
- 3. Duidelijk mag zijn, dat een bestemmingsplanbepaling niet alle elementen hoeft te bevatten. Dit kan per bestemming en per bestemmingsplan verschillen.**

Cluster
Beleid en Regie, Gemeente Arnhem

Bestemmingsplan

Vastgesteld
Bijlagen

Colofon

Plan: IFV-terrein Kemperbergerweg

Gemeente: Arnhem

Plannummer: 887

IMRO-identificatie: NL.IMRO.0202.887-0201

Huidige status: vastgesteld

Plantype: bestemmingsplan

Locatie:

Projectleider: Monique van Loo

Datum: 9-1-2017

Bijlage 1	verslag overleg Groenforum en GNMF
Bijlage 2	Natuurtoets
Bijlage 3	Notitie waterhuishouding
Bijlage 4	Parkeertoets
Bijlage 5	Monumentenstatus Brandweer academiegebouw
Bijlage 6	3.1.1. reactie Groenforum
Bijlage 7	3.1.1. reactie GNMF
Bijlage 8	3.1.1 reactie provincie

VERSLAG

**Overleg iz 3.1.1.-
reacties concept-
bestemmingsplan
IFV-
Kemperbergerweg
783 van
Groenforum en
GNMF**

In afschrift aan :

Verder aanwezig		Afwezig	
B. Oosting	GNMF	n.v.t.	
F. Koops	Groenforum		
K. de Vos	Groenforum		
C. Paris	Gemeente Arnhem, afd. Omgevingskwaliteit		

Verslag tekst:

Naam

Mevr. Van Loo heet de aanwezigen welkom en geeft aan dat het doel van dit overleg is om betrokkenen de gelegenheid te bieden om hun 3.1.1.-reactie op het concept-bestemmingsplan IFV-Kemperbergerweg 783 mondeling toe te lichten en daar in gesprek over te komen met de gemeente en hier een reactie op te ontvangen.

Door dhr. Koops van het Groenforum wordt aangegeven dat het Groenforum weinig moeite heeft met wat er op het terrein van het IFV gebeurt. Belangrijkste punt voor het Groenforum is dat het parkeren op De Brink beëindigd wordt. Als er onvoldoende parkeermogelijkheid op het terrein van IFV zelf is dan moet er uitgeweken worden naar de overloopparkergelegenheden bij de Hoge Veluwe. Dat moet ook zo zijn als fase 2 (het parkeerdek) nog niet is uitgevoerd op het terrein van het IFV.

Voor het GNMF is het groen houden/vrij houden van parkeren van De Brink eveneens het belangrijkste. Voor wat betreft de kap/herplant van bomen is de wens dat inheemse boomsoorten worden geplaatst. Compensatie op de Veluwe heeft de voorkeur boven compensatie op een andere locatie.

Dhr. Oosting geeft verder aan dat hij in de toelichting van het plan een onderdeel/passage mist die belicht of en hoe het OV-gebruik wordt gestimuleerd en beter wordt

Verslag

Naam

benut. Naar zijn mening neemt het autogebruik toe als er voldoende parkeergelegenheid gerealiseerd wordt. Mensen zullen dan het OV mijden en ook met de auto gaan reizen. Dhr. Oosting is verder van mening dat dit soort functies (als het IFV) resulteren in meer druk op de Veluwe wat betreft het stikstofprobleem (Programmatische aanpak Stikstof). Het past daarom om kritisch te zijn op dit soort plannen.

De levensvatbaarheid van de bomen zal bij het parkeren onder de bomen (zoals bij het IFV gaat plaatsvinden) negatief beïnvloed worden. De bomen vinden hier nadeel van. Parkeren onder de bomen is niet bevorderlijk voor de kwaliteit van de natuur.

Dhr. Oosting denkt dat er een vergunning op basis van de Natuurbeschermingswet benodigd is.

Bezien zou moeten worden hoe deze ingreep elders in Arnhem Noord gecompenseerd zou kunnen worden. In dat kader geeft hij aan dat Arnhem Noord op basis van de ambities in het gemeentelijke Groenplan een opgave kent voor realisatie dassentunnels, het afwaarderen van de Deelenseweg, verbetermogelijkheden met betrekking tot migratie van dieren. Ook ziet hij mogelijkheden op basis van de ambitiekaart natuurbeheer van de provincie bij de Apeldoornseweg omvormen tot natuur (de locatie heeft bestemmingsplantechnisch al van de bestemming natuur), het ontwikkelen van natuur bij hotel Wolfheze, locaties langs de A50 ten noordwesten van Heelsum. Dit alles zijn locaties waar nog natuur ontwikkeld/toegevoegd en landschap tot natuur omgevormd kan worden en waar aan de noordzijde van Arnhem ruimte voor compensatie gevonden kan worden.

Mevrouw Paris antwoordt in reactie hierop dat de aangehaalde gronden in particulier eigendom zijn en om die reden ook niet betrokken zijn en/of ingezet kunnen worden voor compensatie van bos/natuur op korte termijn. Om die reden moest en kon voor de compensatie van de ingrepen op het IFV-terrein worden uitgeweken naar een in gemeentelijk bezit zijnde terrein in de gemeente Overbetuwe. Inmiddels is de compensatie hier al feitelijk uitgevoerd. Als er een terrein in Arnhem Noord hiervoor beschikbaar was geweest dan had dat natuurlijk de voorkeur gehad.

Het bestaand gebruik wijzigt niet, er komen door de aanleg van het parkeerterrein niet meer auto's, dus er is geen wijziging van de stikstof depositie.

Het parkeren op de Brink zal door het IFV worden beëindigd, hierop zal ook worden gehandhaafd.

In het kader van zo min mogelijk strooilight, vraagt GNMF om amberkleurige verlichting toe te passen op/bij het parkeerterrein. Mevrouw Paris en Van Loo laten weten dat dit een punt is voor de uitvoering, maar dat zij dit zullen meegeven aan de initiatiefnemer en dat

Verslag

Naam

deze hiervoor zorg zal dragen. Gesuggereerd wordt voorts om vleermuiskasten op te hangen. Deze suggestie zal worden overgebracht.

GNMF pleit voorts voor een goed OV-vervoersplan om zoveel mogelijk bezoekers van het IFV via openbaar vervoer te laten reizen. Ook dit zal onder de aandacht worden gebracht.

Mevrouw Paris legt uit dat compensatie op het gemeentelijk terrein in de Overbetuwe leidt tot een regionale verbetering van het natuurareaal. Dit gebied is nu geen onderdeel van het Gelders natuur netwerk maar wordt op termijn wel GNN. Bij herplant ter plaatse (de landschappelijke inpassing) zal worden gekozen voor inheemse soorten (en dus geen exoten). Een NB-wetvergunning is niet nodig. Dat laatste bevreedt dhr. Oosting. De provincie was hier echter heel stellig over dat dit niet aan de orde is.

Dhr. Oosting brengt de aanleg van een tunnel voor de das langs de Cattepoelseweg ter sprake. Mevrouw Paris legt uit dat het daarbij om een ambitie gaat en dat zich daar de gelegenheid voor moet doen. Deze ambities geven niet direct een compensatie in areaal. Dit laatste is hier wel uitgangspunt.

Dhr. Oosting vraagt of de tijdens dit gesprek gemaakte afspraken op papier kunnen worden vastgelegd. Mevrouw Van Loo biedt aan om een gespreksverslag te maken, waarin de gemaakte afspraken (amberkleurige verlichting, ophangen vleermuiskasten, stimuleren OV) worden opgenomen. Het concept- verslag wordt aan de aanwezigen ter becommentariëring toegezonden. Het verslag zal in definitieve vorm worden toegezonden aan het IFV en aan BRO, zijnde de opsteller van het bestemmingsplan.

Op de vraag van Groenforum of het nog nodig is om een zienswijze in te dienen in het kader van het ontwerp-bestemmingsplan antwoordt mevrouw Van Loo dat dat niet nodig is als Groenforum en GNMF tevreden zijn met de wijze van oppakken van de door hun in het kader van het vooroverleg aangedragen reacties. Als men daar niet tevreden over is dan dient men de formele weg te bewandelen door het indienen van een zienswijze binnen de periode van terinzagelegging (tot en met 2 januari 2017).

Nadat geconcludeerd is dat alle onderwerpen besproken zijn wordt de vergadering beëindigd.

**Notitie : Natuurtoets Kemperbergerweg 783,
Schaarsbergen**

Locatie : Kemperbergerweg 783, Schaarsbergen (gemeente Arnhem)
Datum : 22 februari 2014
Projectnummer : 211x05676
Opgesteld door : Rob van Dijk

Voorliggende notitie is opgesteld ten behoeve van het bestemmingsplan "NIFV-terrein Kemperbergerweg 783" opgesteld door BRO met rapportnummer 211x05676

Bij ruimtelijke planvorming is een toetsing aan natuurwetgeving en natuurbeleid verplicht. Op basis van eerder uitgevoerde onderzoeken en een verkennend veldonderzoek is een beoordeling gemaakt van de effecten die het plan zal hebben op beschermde natuurwaarden. Hierdoor wordt duidelijk of het plan in overeenstemming is met natuurwetgeving en natuurbeleid.

Natuurbescherming in Nederland

De bescherming van de natuur is in Nederland vastgelegd in respectievelijk de Natuurbeschermingswet (NB-wet) en de Flora- en faunawet (FF-wet). Deze wetten vormen een uitwerking van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Daarnaast vindt beleidsmatige gebiedsbescherming plaats door middel van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), die is geïntroduceerd in het 'Natuurbeleidsplan' (1990) van het Rijk en op provinciaal niveau in de Ruimtelijke Verordening Gelderland is vastgelegd. Tenslotte heeft de gemeente Arnhem in haar gemeentelijke groenplan regels opgenomen voor groencompensatie.

Natuurbeschermingswet

De Natuurbeschermingswet heeft betrekking op de Europees beschermde Natura 2000-gebieden en de Beschermde natuurmonumenten. De Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden worden in Nederland gecombineerd als Natura 2000-gebieden aangewezen. Als er naar aanleiding van projecten, plannen en activiteiten mogelijk significante effecten optreden, dienen deze vooraf in kaart gebracht en beoordeeld te worden. Projecten, plannen en activiteiten die mogelijk een negatief effect hebben op de beschermde natuur in een Natura 2000-gebied (of Beschermde Natuurmonument) zijn vergunningsplichtig.

Provinciaal beleid

De provinciale groenstructuur bestaande uit Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en Groenblauwe Mantel zijn ruimtelijk vastgelegd in de Verordening Ruimte. De EHS en Groenblauwe Mantel vormen een robuust netwerk van natuurgebieden, agrarische gebieden met natuurwaarden en tussenliggende verbindingzones. Dit netwerk bestaat uit bestaande natuurgebieden, nieuw aan te leggen natuur en

verbindingszones tussen de gebieden. De feitelijke beleidsmatige gebiedsbescherming vindt plaats middels de uitwerking van het provinciaal beleid in de gemeentelijke bestemmingsplannen.

Gemeentelijk beleid

De gemeente Arnhem hanteert binnen haar grenzen het uitgangspunt 'groen blijft groen' en 'zuinig omgaan met bestaande en potentiële kwaliteiten'. Wanneer per saldo minder oppervlakte groen en/of minder bomen in het plangebied terugkomen, volgt er een groencompensatie. De regeling is aanvullend op de provinciale compensatieregeling inzake de Ecologische Hoofdstructuur. Wanneer de provinciale compensatieregeling niet van toepassing is, geldt de gemeentelijke regeling.

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet heeft betrekking op alle in Nederland in het wild voorkomende zoogdieren, (trek)vogels, reptielen en amfibieën, op een aantal vissen, libellen en vlinders, op enkele bijzondere en min of meer zeldzame ongewervelde diersoorten (uit de groepen kevers, mieren, schelp- en schaaldieren) en op een honderdtal vaatplanten. Voor alle soorten, dus ook voor de soorten die zijn vrijgesteld van de ontheffingsplicht, geldt wel een zogenaamde 'algemene zorgplicht' (art. 2 Flora- en faunawet). Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aanwezige soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontnemen of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen. De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend.

Bij ruimtelijke ontwikkelingen moet naast de zorgplicht ook rekening gehouden worden met de juridisch zwaarder beschermde soorten uit 'tabel 2', de bijlage 1 soorten van het besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten, de soorten uit Bijlage IV van de Habitatrichtlijn (tezamen tabel 3) en met alle vogels. Van deze laatste groep is een lijst opgesteld met vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn en een lijst met vogels waarbij inventarisatie gewenst is. Komen soorten van de hierboven genoemde beschermingsregimes voor dan is de eerste vraag of de voorgenomen activiteit effecten heeft op de beschermde soorten. Treden er effecten op dan dient er gekeken te worden of er passende maatregelen getroffen kunnen worden om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen.

Werkwijze natuurtoets

In de natuurtoets zijn de gevolgen van de ruimtelijke ingreep afgezet tegen de aanwezige natuurwaarden vanuit de Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet en planologisch beschermde natuurwaarden. Deze werkwijze vloeit voort uit de 'Wijziging beoordeling ontheffing Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen' van het Ministerie van LNV van september 2009.

Om een beeld te krijgen van de natuurwaarden is gebruik gemaakt van verschillende gegevensbronnen en natuuronderzoeken die reeds in en rondom het plangebied zijn uitgevoerd. Op 15 oktober 2010 is een quickscan flora en fauna en voortoets uitgevoerd ten behoeve van parkeeruitbreiding in het

gebied rondom het huidige plangebied¹. In het veldseizoen van 2011 is een aanvullend onderzoek uitgevoerd naar planten, broedvogels en vleermuizen in dit gebied².

Op 16 januari 2014 is door een ecooloog van BRO³ een verkennend veldbezoek gebracht aan het plangebied. Ecotopen in het plangebied en de directe omgeving zijn in beeld gebracht. Mogelijke verblijfplaatsen en sporen van dieren zijn onderzocht. Voor het bronnenonderzoek is gebruik gemaakt van vrij beschikbare gegevens, zoals provinciale natuurgegevens en algemene verspreidingsatlassen. Aan de hand van het uitgevoerde onderzoek is vervolgens een inschatting gemaakt van de effecten van de ruimtelijke ontwikkeling op beschermde natuurwaarden.

Beschrijving van het plangebied

Ligging van het plangebied

Het plangebied ligt circa 2 kilometer ten noorden van het stedelijke gebied van Arnhem in het buurtschap Schaarsbergen. Het NIFV is gevestigd op het adres Kemperbergerweg 783. De Kemperbergerweg vormt de oostelijke grens van het plangebied. Het plangebied wordt verder globaal begrensd door het hekwerk dat het terrein omgeeft. De Amersfoortcoördinaten van het midden van het onderzoeksgebied zijn 188,2-449,0⁴.

¹ BRO, 2010. Arnhem, herinrichting terrein en planologische procedure NIFV. Quickscan flora en fauna en voortoets Natuurbeschermingswet. Rapportnummer 210x00199.059804_1_8. 15 oktober 2010.

² Cobra ecoadviseurs bv. Natuurinventarisatie planlocatie NIFV Kemperbergerweg 783 Schaarsbergen. Ref.nr. 96306. 26 juli 2011.

³ BRO is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is de brancheorganisatie voor groene adviesbureaus en heeft als doel kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging. Onze werkzaamheden voeren wij dan ook uit volgens de door het NGB vastgestelde gedragscode (versie juni 2008, aangevuld in februari 2010).

De medewerkers binnen de discipline ecologie voldoen aan de door het Ministerie van EL&I genoemde voorwaarden voor ter zake deskundigen op het gebied van ecologisch onderzoek.

⁴ De getallen staan voor de x- respectievelijk y-coördinaat van de linker benedenhoek van het km-vak.

Figuur 1. Ligging van het plangebied.

Huidige situatie

Het plangebied bestaat uit het omheinde terrein van het NIFV. Dit terrein is grotendeels bebouwd of verhard. De bebouwing bestaat uit een hoofdgebouw met bijbehorende toren, en een vrijstaande voertuigenloods die ten zuiden hiervan ligt. Rondom de bebouwing ligt parkeerverharding met verspreide bomen, tuinen en plantsoenen. Aan de oostzijde en noordzijde van het gebouw ligt een tuin met sierheesters. Ten zuidoosten van het hoofdgebouw ligt een hoekje bos binnen de omheining.

Parkeerterrein ten zuiden van het hoofdgebouw

Boschage met rhododendron ten zuiden van hoofdgebouw

Boschage zonder onderbegroeiing

Voorzijde (oostzijde) van het hoofdgebouw

Toekomstige (geplande) situatie

Het gewenste bestemmingsplan voorziet in de planologische verankering en ontwikkeling van een aantal zaken:

1. Recent is op het terrein het Nationaal Brandweermonument gerealiseerd. Dit herdenkingsmonument is mogelijk gemaakt door middel van een omgevingsvergunning maar is nog niet juridisch-planologisch verankerd in een bestemmingsplan.

2. In de huidige situatie is reeds sprake van een parkeerprobleem. Bovendien worden/zijn verschillende instanties in het kader van 'fysieke veiligheid' in het bestaande kantoorcomplex geconcentreerd, waardoor het aantal parkeerplaatsen uitgebreid dient te worden).

3. In het onderhavige plan wordt eveneens een deel maatschappelijke bestemming gewijzigd in 'Bos' ter compensatie van de realisatie van de voertuigenstalling in 1997.

Voor de toets aan de natuurwetgeving en natuurbeleid is alleen het tweede aspect (uitbreiding van het aantal parkeerplaatsen) van belang. Voor het herdenkingsmonument is al een natuurtoets uitgevoerd in het kader van de omgevingsvergunning. De boscompensatie is voorzien aan de noordzijde van het terrein, waar nu parkeerverhardingen liggen. Daarbij komen geen bestaande natuurwaarden in het geding.

De uitbreiding van parkeerplaatsen is voorzien ten zuiden van het hoofdgebouw. Om het aantal parkeerplaatsen hier uit te breiden is een meer rationele indeling van het parkeerterrein voorzien. Hiervoor zullen een aantal bomen en begroeiingen met rhododendrons moeten wijken. Desalniettemin wordt voorzien in het behoud van enkele grotere bomen op het parkeerterrein. Om op langere termijn te kunnen voorzien in voldoende parkeergelegenheid wordt in het plan rekening gehouden met de toekomstige aanleg van een parkeerdek op het parkeerterrein. Daarbij wordt gebruik gemaakt van het natuurlijke reliëf van het terrein.

Toetsing Flora- en faunawet

Vaatplanten

De beplante delen van het plangebied hebben een dikke laag slecht verteerbaar strooisel van Amerikaanse eik en rhododendron. Een onderbegroeiing is hier nagenoeg afwezig. Aan enkele randen komen behalve grassen en mossen een aantal stikstofminnende, schaduwtolerante soorten voor zoals grote brandnetel en look-zonder-look. Tussen de bestrating van het parkeerterrein komen enkele plantensoorten voor zoals grote weegbree en straatgras. Het voorkomen van beschermde of bedreigde plantensoorten is op basis van het veldbezoek geheel uit te sluiten.

Grondgebonden zoogdieren

Tijdens een verkennend veldbezoek uitgevoerd in 2011 zijn in de directe omgeving van het plangebied konijnenholen en molshopen aangetroffen. Binnen de aanwezige omheining is de aanwezigheid van grotere zoogdieren (ree, das, vos) redelijkerwijs uit te sluiten. De bosbegroeiingen, plantsoenen en tuinen in het plangebied zijn wel geschikt leefgebied voor algemene kleine zoogdieren zoals egel, huisspitsmuis, bosspitsmuis, bosmuis en veldmuis. Deze soorten vallen onder beschermingsniveau 1 van de Flora- en faunawet..

In het plangebied zijn geen sporen of geschikte verblijfplaatsen aangetroffen van strenger beschermde grondgebonden zoogdieren zoals eekhoorn en boomarter. De bomen op het parkeerterrein (vooral Amerikaanse eiken) bieden slechts marginaal foerageergelegenheid voor dergelijke soorten. De waarde van het plangebied voor strenger beschermde grondgebonden zoogdieren is verwaarloosbaar.

Vleermuizen

In 2011 is de directe omgeving van het plangebied onderzocht op de aanwezigheid van vleermuizen. Dit onderzoek was met name gericht op de aanwezigheid van vliegroutes en foerageergebieden, maar ook verblijfplaatsen zijn in beeld gebracht. In het hoofdgebouw is een zomerverblijfplaats van minimaal 15 gewone dwergvleermuizen en mogelijk ook enkele laatvliegers aangetroffen. Deze verblijfplaats bevindt zich aan de westzijde van het hoofdgebouw. Gewone dwergvleermuizen en laatvliegers foerageren ook rondom het hoofdgebouw en in het aangrenzende bos. Naast deze twee soorten zijn ook nog solitaire passerende vleermuizen waargenomen, te weten een watervleermuis, een rosse vleermuis en een franjestaart. Uit de waarnemingen bleek geen specifieke binding van deze soorten met het plangebied. Er zijn geen vaste vliegroutes aangetroffen.

Tijdens het veldbezoek is gelet op geschikte verblijfplaatsen van vleermuizen in de te kappen bomen. In enkele dikkere bomen zijn ingerotte zaagwonden aanwezig; voor zover zichtbaar bevonden zich daarin geen voor vleermuizen geschikte holten. Gezien het ontbreken van geschikte holten en de zeer beperkte activiteit van boombewonende vleermuizen in het plangebied, zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen in het plangebied te verwachten.

Het plangebied heeft wel waarde als foerageergebied van vleermuizen (gewone dwergvleermuis en laatvlieger). Het parkeerterrein maakt daarbij deel uit van een groter foerageergebied.

Effectenbeoordeling

Door de geplande bomenkap gaat de waarde van het plangebied als foerageergebied achteruit. Omdat in de omgeving nog ruim voldoende foerageergebied overblijft, is dit niet te beschouwen als een overtreding van de Flora- en faunawet. Wel is het van belang dat negatieve effecten zoveel mogelijk verzacht worden. Dit kan door:

- Slechts gebruik te maken van dynamische verlichting (bewegingssensoren) en “vleermuisvriendelijke” verlichting (er is speciale verlichting in de handel die een voor vleermuizen minder storend, amberkleurig licht verspreidt). Tevens wordt gebruik gemaakt van armaturen die zo min mogelijk strooilicht verspreiden.
- Bij de groene inrichting van het terrein gebruik te maken van inheemse planten die prooidieren (insecten) aantrekken. Bijvoorbeeld kamperfoelie trekt nachtvinders aan.

Vogels

Tijdens het veldonderzoek in 2011 zijn diverse vogelsoorten aangetroffen met een brede ecologische amplitude (zoals houtduif, merel, koolmees, pimpelmees, winterkoning), maar ook soorten die karakteristiek zijn voor bosgebieden. Tijdens het onderzoek zijn geen bewoonde boomholtes aangetroffen. Ook bleek dat in de bomen opvallend weinig nesten aanwezig waren. De nesten werden meest verwacht in de struikbegroeiingen en coniferen.

In het plangebied is geschikte nestgelegenheid aanwezig in de rhododendronbegroeiingen en mogelijk ook in de bomen. Er zijn in de bomen geen grote takkennesten (bv. roofvogelhorsten) of nesten van kolonievogels zoals de roek aangetroffen.

Effectenbeoordeling

Op de ‘Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten’ van het Ministerie van EZ (augustus 2009) wordt onderscheid gemaakt in verschillende categorieën vogelnesten. Van de meeste vogelsoorten zijn de nesten uitsluitend beschermd wanneer deze tijdens de broed- en nestperiode in gebruik zijn.

Het gaat om soorten die jaarlijks nieuwe nesten maken. Van een aantal soorten is het nest, inclusief de functionele leefomgeving, jaarrond beschermd. Dit zijn een aantal roofvogels, koloniebroeders en een aantal soorten gebouwbewonende vogelsoorten. Tenslotte is er een categorie nesten van vogelsoorten die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed, maar die over voldoende flexibiliteit beschikken om, als die broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen ('categorie 5-soorten').

Vogelnesten in de aanwezige boom- en struikbegroeiing zijn volgens de Flora- en faunawet uitsluitend beschermd gedurende de periode dat deze nesten in gebruik zijn, dat wil zeggen de broed- en nestperiode. Het is in de praktijk niet mogelijk om een ontheffing te verkrijgen voor het verwijderen of verstoren van deze nesten in deze periode. Door de beplanting te verwijderen buiten de broed- en nestperiode is overtreding van de Flora- en faunawet te voorkomen. Deze broed- en nestperiode loopt globaal van half maart tot half augustus. Vanuit de Flora- en faunawet is echter niet de periode leidend, maar het daadwerkelijke broeden van vogels.

Vissen, amfibieën en reptielen

In het plangebied komt geen oppervlaktewater voor zodat het voorkomen van vissen is uit te sluiten. Omdat ook in de nabijheid van het plangebied geen oppervlaktewateren voorkomen, zal ook de waarde als landbiotoop voor amfibieën vrijwel nihil zijn.

Volgens de Atlas reptielen en amfibieën in Gelderland (RAVON, 2007) komen in de bossen ten noorden van Arnhem twee reptielensoorten voor: levendbarende hagedis en hazelworm. Levendbarende hagedis komt met name voor in heidegebieden, maar ook wel in structuurrijke bermen en open bossen met voldoende lichtinval. Het plangebied is door het versnipperde karakter en het ontbreken van onderbegroeiing geen geschikte biotoop voor levendbarende hagedis. Bovendien ligt het gebied geïsoleerd van geschikte kernbiotopen. Hazelworm komt wat meer in bosgebieden voor. Echter ook voor deze soort geldt dat het plangebied geen geschikte biotoop is door de afwezigheid van onderbegroeiing en bovendien schuilplaatsen (takkenhopen, boomstronken e.d.) ontbreken.

Beschermde ongewervelde diersoorten

Het plangebied is niet bijzonder interessant voor ongewervelde diersoorten. Dit hangt grotendeels samen met de soortenarme vegetatie en het overheersen van exoten zoals Amerikaanse eik en rhododendron. Tijdens het veldbezoek zijn geen algemeen beschermde insectensoorten zoals rode bosmier waargenomen. Het voorkomen van de streng beschermde keversoort vliegend hert is uit te sluiten, doordat inlandse eiken vrijwel ontbreken in het plangebied.

Toetsing Natuurbeschermingswet

Natura 2000-gebied Veluwe

Het plangebied ligt binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied 'Veluwe'. Bestaande erven en verhardingen zijn in het ontwerpbesluit schriftelijk geëxclaveerd. De tuinen en parkeerverhardingen in het plangebied maken daardoor feitelijk geen deel uit van het Natura 2000-gebied.

In het Natura 2000-beheerplan, dat momenteel in concept is opgesteld, zijn de habitattypen waarvoor het gebied is aangewezen, ruimtelijk begrensd. De vegetatie in het plangebied is niet aangemerkt als een beschermd habitatype. Wel is in het concept-beheerplan het gebied beoordeeld als onderdeel van het leefgebied van de aangewezen vogelrichtlijnsoorten Zwarte specht en Wespindief. Dit leefgebied omvat ook een groot deel van het omliggende bosgebied.

Vanuit de Natuurbeschermingswet dient te worden beoordeeld of het plan negatieve effecten heeft op de voor het Natura 2000-gebied aangewezen beschermde natuurwaarden. Op deze vraag zijn drie antwoorden mogelijk:

1. Er is zeker geen negatief effect. Dit betekent dat er geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet nodig is.
2. Er is wel een mogelijk negatief effect, maar dit is zeker geen significant negatief effect. Dit betekent dat vergunningverlening aan de orde is. Omdat het effect zeker niet significant is volstaat daarvoor een verslechterings- en verstoringsstoets.
3. Er is een kans op een significant negatief effect. Dit betekent dat vergunningverlening aan de orde is. Omdat er een kans op een significant negatief effect bestaat is een Passende Beoordeling inclusief een PlanMER vereist.

Figuur 2. Ligging van het plangebied binnen het Natura 2000-gebied 'Veluwe' (lichtgroen). Habitattypen begrensd binnen het beheerplan zijn 'oude eikenbossen' (donkergroen) en 'droge heiden' (paars). Bestaande bebouwing is rood weergegeven.

Effecten op habitattypen

Zoals te zien is in figuur 2, is de ontwikkeling niet binnen een beschermd habitatype voorzien. Er is daarom geen sprake van oppervlakteverlies van habitattypen. De ontwikkeling kan echter ook negatieve effecten hebben door factoren zoals verdroging, verontreiniging, verontrusting etc.

De ruimtelijke ontwikkeling is voorzien op circa 700 meter van het dichtstbijzijnde aangewezen habitatype 'Droge heide'. Over deze afstand zijn 'verontreinigende' effecten van de uitbreiding van het parkeerterrein redelijkerwijs uit te sluiten. Verdroging van habitattypen of andere hydrologische effecten zijn uit te sluiten, doordat er geen verhardingen worden aangelegd of noemenswaardige graafwerkzaamheden worden verricht. Andere effecten (geluidsverstoring of andere vormen van verstoring) zijn niet aan de orde.

Effecten op soorten

Volgens het concept-beheerplan maakt het bos in het plangebied deel uit van het leefgebied van de broedvogelsoorten wespandief en zwarte specht. Tijdens het veldbezoek zijn geen nestplaatsen of sporen van deze vogelsoorten waargenomen. Het terrein binnen de omheining (bebouwing, verhardingen, tuinen en opgaande beplantingen) zijn in het onderzoek van 2011 als ongeschikt leefgebied voor de wespandief en zwarte specht beoordeeld.

Beide vogelsoorten zijn redelijk gevoelig voor versturende factoren zoals geluidsverstoring en optische verstoring door bijvoorbeeld mensen of auto's. De uitbreiding van parkeerterrein in het bos zorgt voor een dagelijkse toename van 'optische verstoring'. Dieren blijken in de praktijk het gemakkelijkst te wennen aan verstoring wanneer hier enige regelmaat in zit, bijvoorbeeld door wandelaars en auto's die altijd dezelfde route volgen. Omdat het parkeerterrein omheind is door hekwerk, is verstoring van vogels in het bos als verwaarloosbaar te beschouwen.

Conclusie

Het initiatief heeft geen verslechterende invloed op de aangewezen habitattypen binnen het Natura 2000-gebied. De versturende invloed op de aangewezen broedvogelsoorten wespandief en zwarte specht is als verwaarloosbaar te beschouwen en zeker niet significant. Vanuit de Natuurbeschermingswet is in dit geval geen vergunning nodig.

Toetsing provinciaal natuurbeleid

Het plangebied ligt binnen de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) zoals vastgelegd in de Ruimtelijke Verordening Gelderland. Bestaande functies met vigerende rechten worden binnen de Ecologische Hoofdstructuur gerespecteerd. Het gemeentelijke bestemmingsplan vormt daarmee de feitelijke uitwerking van de provinciale EHS.

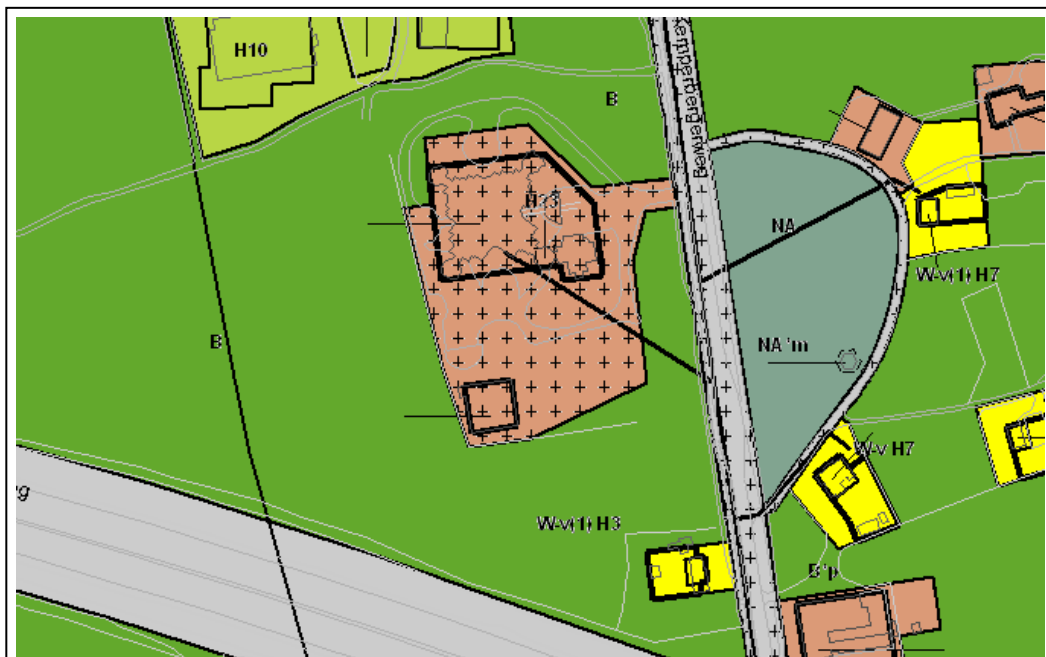
Het meest zuidoostelijke deel van het plangebied is bestemd als bos en is daarmee aan te merken als bestaand bos- en natuurgebied binnen de EHS. Dit bosgebied gaat verloren door de uitbreiding van het parkeerterrein. Het verlies aan biotopen van bijzondere flora en fauna is echter minimaal. Zoals in de vorige paragraaf beschreven zijn er geen waardevolle vegetaties aanwezig die verloren kunnen gaan, evenmin als leefgebieden van beschermde diersoorten. Er is sprake van een kleinschalige ontwikkeling met een beperkte aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS.

Voor het verdwijnen van het bos is vanuit de Ruimtelijke Verordening Gelderland compensatie vereist. Omdat sprake is van een 'matig vervangbaar' natuurtype (bos met een ouderdom van 25 tot 100 jaar) is volgens deze richtlijn bovenop deze oppervlakte een toeslag vereist van 66%. In het onderhavige plan wordt 553 m² bestemming 'Bos' herbestemd naar 'Maatschappelijk'. Daarmee komt de verplichte compensatieopgave op 918 m² bos.

De natuurcompensatie zal in samenspraak met Gemeente Arnhem geregeld worden. De gemeente heeft grond beschikbaar waarop aanplant van bos ter compensatie mogelijk is. Hiervoor zal een privaatrechtelijke overeenkomst vastgelegd worden met de gemeente om de feitelijke aanplant en planologische verankering te waarborgen.

Figuur 3. Ligging van het plangebied in de Ecologische Hoofdstructuur. Donkergroen= EHS-natuur, lichtgroen = EHS-verweven.

Figuur 4: uitsnede bestemmingsplan Buitengebied Arnhem Noord 2007

Toetsing gemeentelijk beleid (spelregels groencompensatie)

In het onderhavige plan worden de parkeerplaatsen binnen de bestemming 'Maatschappelijk' en binnen de bestemming 'Bos' gerealiseerd. Het provinciale beleid geldt uitsluitend ter plaatse van de bestemming 'Bos'. Dit betekent automatisch dat op locaties waar groen verdwijnt buiten de zone waar de provinciale compensatieplicht van kracht is, op basis van het gemeentelijk beleid wel compensatie dient te gebeuren. Deze compensatie bestaat niet uit een oppervlaktecompensatie maar uit een herplantplicht voor te kappen bomen. Wanneer een initiatiefnemer niet zelf kan voorzien in de herplantplicht, kan deze worden overgedragen aan de gemeente. Daarvoor geldt de monetaire waarde van de bomen als uitgangspunt (financiële compensatie).

Voor de geplande uitbreiding van parkeergelegenheid zullen binnen de bestemming "Maatschappelijk" 47 bomen verdwijnen. Hiervoor zullen 47 bomen binnen het plangebied worden herplant.

Conclusie en aanbevelingen

Flora- en faunawet

Vanuit de Flora- en faunawet zijn de volgende voorwaarden verbonden aan het plan. Wanneer hiermee rekening gehouden wordt, is overtreding van de Flora- en faunawet redelijkerwijs uit te sluiten.

Verzachten van verstoring van foerageergebied vleermuizen

Er wordt slechts gebruik gemaakt van dynamische verlichting (bewegingssensoren) en "vleermuisvriendelijke" verlichting (er is speciale verlichting in de handel die een voor vleermuizen minder storend, amberkleurig licht verspreidt). Tevens wordt gebruik gemaakt van armaturen die zo min mogelijk strooilicht verspreiden.

Bij de groene inrichting van het terrein wordt gebruik gemaakt van inheemse planten die prooidieren voor vleermuizen (insecten) aantrekken. Bijvoorbeeld kamperfoelie trekt nachtvlinders aan.

Voorkomen van verstoring van broedvogels

Door de beplanting te verwijderen buiten de broed- en nestperiode is overtreding van de Flora- en faunawet te voorkomen. Deze broed- en nestperiode loopt globaal van half maart tot half augustus. Vanuit de Flora- en faunawet is echter niet de periode leidend, maar het daadwerkelijke broeden van vogels.

Natuurbeschermingswet

Het initiatief heeft geen verslechterende invloed op de aangewezen habitattypen binnen het Natura 2000-gebied. De versturende invloed op de aangewezen broedvogelsoorten wespandief en zwarte specht is als verwaarloosbaar te beschouwen en zeker niet significant. Vanuit de Natuurbeschermingswet is in dit geval geen vergunning nodig.

Provinciale natuurbescherming

Voor het verdwijnen van het bos is vanuit de Ruimtelijke Verordening Gelderland compensatie vereist. Omdat sprake is van een 'matig vervangbaar' natuurtype (bos met een ouderdom van 25 tot 100 jaar) is volgens deze richtlijn bovenop deze oppervlakte een toeslag vereist van 66%. Daarmee komt de compensatieopgave op 1.047 m² bos.

De natuurcompensatie zal in samenspraak met Gemeente Arnhem geregeld worden. De gemeente heeft grond beschikbaar waarop aanplant van bos ter compensatie mogelijk is. Hiervoor zal een privaatrechtelijke overeenkomst vastgelegd worden met de gemeente om de feitelijke aanplant en planologische verankering te waarborgen.

Gemeentelijk groenbeleid

Voor de geplande uitbreiding van parkeergelegenheid zullen binnen de bestemming "Maatschappelijk" 47 bomen verdwijnen. Hiervoor zullen 47 bomen binnen het plangebied worden herplant.

Notitie

Projectnaam	IFV-terrein Arnhem	Opdrachtgever	BRO
Projectnummer	T4752HM1	Contactpersoon	de heer P. Hendriks
Documentnummer	T4752HM1 N05	Auteur(s)	de heer R. van Kasteren
Datum	5 mei 2014	Vrijgave	CONCEPT

Waterhuishouding

Herinrichting IFV-terrein

Inleiding

Het Instituut Fysieke Veiligheid (IFV) gelegen aan de Kemperbergerweg 783 te Arnhem is voornemens het buitenterrein her in te richten. De waterhuishouding dient aangepast te worden op deze nieuwe situatie. Deze notitie beschrijft de wijze waarop wordt omgegaan met regenwater en dient als input voor de waterparagraaf behorende bij de bestemmingsplanprocedure.

In deze notitie wordt ingegaan op:

- Uitgangspunten regenwatersysteem
- Dimensionering berging en infiltratie regenwater

Uitgangspunten regenwatersysteem

Huidige situatie

In de huidige situatie wordt het regenwater van daken en verhardingen gedeeltelijk lokaal geïnfiltreerd in groenstroken en gedeeltelijk via ondergrondse leidingen afgevoerd naar de voormalige blusvijver op het terrein. De rondom het gebouw gelegen toegangen liggen laag. De lage ligging heeft in het verleden regelmatig gezorgd voor wateroverlast en daarom wordt het water hier weggepompt. Rondom het gebouw zijn ook oppervlakkige regenafvoeren, die afstromen richting kolken. De kolken voeren af naar de vijver. De vijver is vanwege de vroegere functie als blusvijver voorzien van een waterdichte bodem, er wordt dus niet geïnfiltreerd. Bij een te hoge waterstand wordt het water verpompt naar een op het terrein gelegen groenstrook waar het water kan infiltreren.

Nieuwe situatie

Het parkeerterrein wordt heringericht. Het ontwerp is opgenomen in de bijlage. In het nieuwe ontwerp neemt het verhard oppervlak toe. Daarnaast vervalt de blusvijver. Vanuit regelgeving wordt geëist dat het water op het terrein geborgen en geïnfiltreerd wordt.

De hoogteverschillen in het terrein zijn erg bepalend voor de keuze en uitwerking van de waterhuishouding. Naar verwachting zijn de infiltratiemogelijkheden in de ondergrond goed door een hoge doorlatendheid en een lage grondwaterstand. Dit dient nog wel aangetoond te worden door onderzoek.

Aan de lage toegangen rondom het gebouw zal niets veranderen, de pompen blijven nodig. Dit biedt wel mogelijkheden om het water naar een geschikte locatie ergens op het terrein te verpompen, dit hoeft niet noodzakelijk een laag punt te zijn.

Overige uitgangspunten

- Ontwerp buitenterrein, BRO, d.d. 15 april 2014;
- Eisen waterhuishouding:
 - regenwater bergen en infiltreren op eigen terrein;
 - benodigde berging conform Leidraad riolering op basis van regenintensiteit van $T=10+10\%$ gedurende 45 minuten = 39,5 mm;
Een bui $T=10$ is een bui die statistisch gezien eens in de 10 jaar voorkomt. De 10% extra is een klimaatcompensatie;
 - Voor infiltratie van regenwater van verhardingen is een filterende laag gewenst.
- Aannames gebaseerd op ervaringen uit het gebied:
 - k-waarde minimaal 1,0 m/dag;
 - grondwaterstand enkele meters onder maaiveld.
- Bij hevige en langdurige buien zal het overtollige water overlopen naar het naastgelegen bosperceel.

Dimensionering berging en infiltratie regenwater

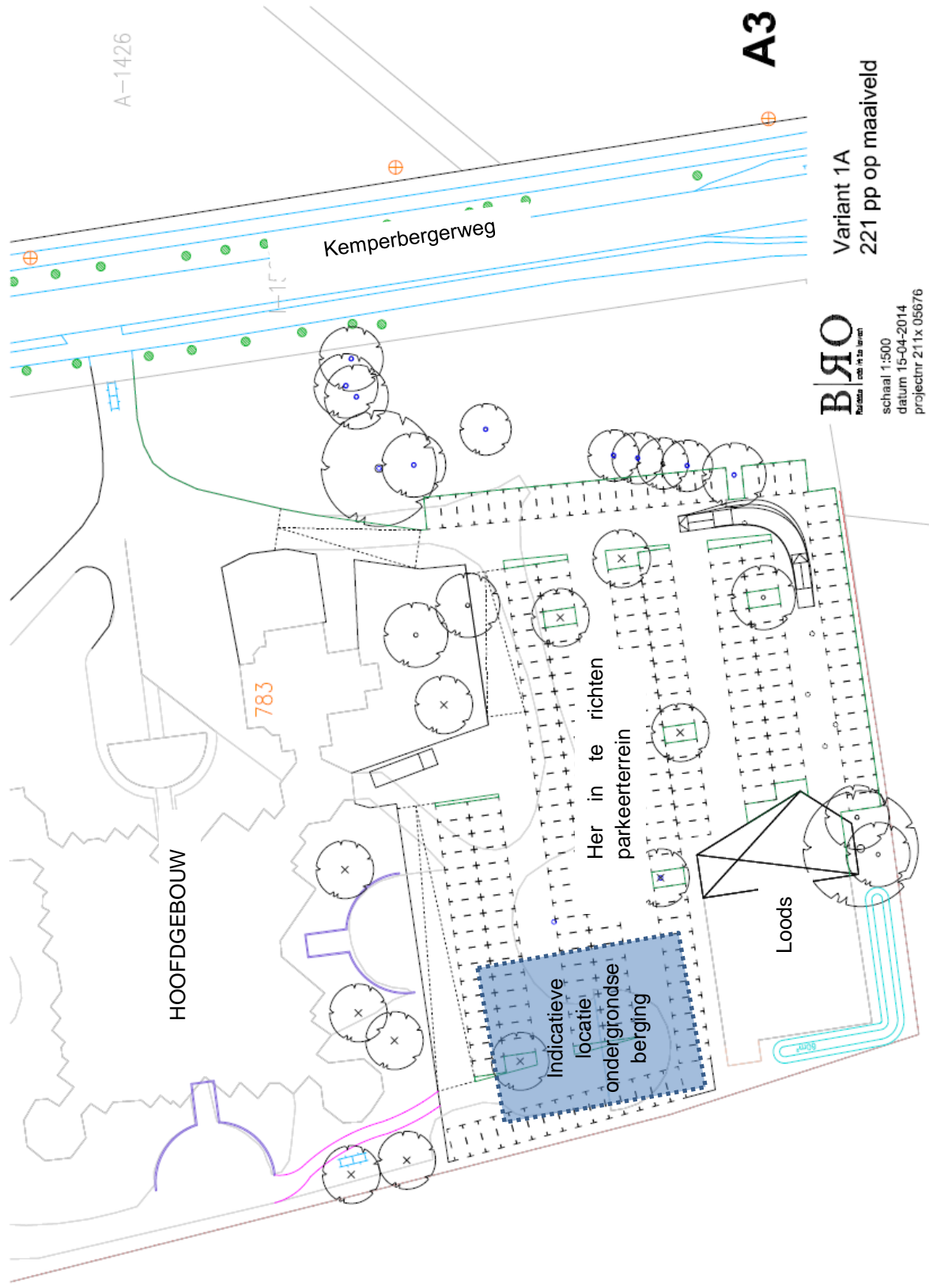
Inleiding

Het terrein wordt heringericht om meer parkeerruimte te creëren. Hierdoor neemt het verhard oppervlak toe. Daarnaast verdwijnt de huidige waterbergingsvoorziening (voormalige blusvijver). In de nieuwe situatie wordt regenwater van de verhardingen zoveel mogelijk in de berm en groenstroken geïnfiltreerd. Dat is maar gedeeltelijk mogelijk. De huidige pompen rondom het gebouw worden gebruikt om het water naar de groenstroken te pompen en ter plaatse te infiltreren. De loods zal afwateren in een wadi aan de achterzijde van de loods. Voor het overige (het hoofdgebouw en de verhardingen) wordt een ondergrondse berging aangelegd. De omvang van de berging wordt bepaald door de maatgevende regenintensiteit. De berging wordt voorzien van een filterende laag.

Dimensionering

Omschrijving	oppervlak [m ²]	afvoeren naar
Hoofdgebouw	2.100	75% naar berging (1.575 m ²) 25% naar groenstrook via bestaande pompen (525 m ²)
Loods	530	naar wadi achter loods
Verhardingen	5.900	naar berging
	2.000	rechtstreeks in groenstrook

Totaal wordt er 7.475 m² afgevoerd naar de berging. Voor bui $T=10 + 10\%$ gedurende 45 minuten bedraagt de benodigde berging 295 m³. Bij hevigere en langdurigere buien zal het overtollige water overlopen naar het naastgelegen bosperceel.

BRO
Bouwen | Realiseren | Beheeren

Variant 1A
221 pp op maaiveld

schaal 1:500
datum 15-04-2014
projectnr 211x 05676

Bijlage 3A:
Parkeerdruk eigen personeel

Bijlage 3A: parkeerdruk eigen personeel

(cijfers op basis van rooster, zonder ziekmelding, thuis werken etc.)

Personeel Stand- plaats Arnhem	Aantal totaal	Uit regio Arnhem	Aantal aanwezig maandag	Aantal aanwezig dinsdag	Aantal aanwezig woens- dag	Aantal aanwezig donder- dag	Aantal aanwezig vrijdag
Vast mannelijk	77	27	77	72	69	75	62
Vast vrouwelijk	104	70	96	96	84	99	62
Inhuur mannelijk	32	2	28	23	20	22	17
Inhuur vrouwe- lijk	28	12	28	24	19	22	15
Totaal	241		229	215	192	218	156

Bijlage 3B:
Parkeerdruk leergangen en congressen

Bijlage 3B: parkeerdruk leergangen en congressen

Leergangen

Aantal leslokalen IFV : 11
Maximum aantal personen per leslokaal : 30
Aantal malen incidenteel externe locatie (o.a. dorps huis) huren: tientallen malen per jaar

Congres

Minimaal aantal bezoekers : 50
Maximaal aantal bezoekers : 200 (gewenste groei naar 250)

- Combinatie Congres en Leergangen komt voor.
- Bij planning congressen wordt, afhankelijk van de uitvraag, rekening gehouden met de beschikbaarheid van zaalruimte.
- Bij congres is het mogelijk dat naast grote zaal de leslokalen in gebruik zijn als sub-zalen.

Bijlage 3C:
Alternatieven parkeermogelijkheden

Advies : Alternatieven voor het parkeervraagstuk

Datum : 18 mei 2016
Opdrachtgever : IFV
Ter attentie van : Brigitte de Haan
Projectnummer :

Opgesteld door : Pascal
i.a.a. :

In deze notitie wordt een aantal alternatieven voor het oplossen van het parkeervraagstuk van het IFV in Arnhem aangedragen. Daarbij is ook gekeken naar innovatieve mogelijkheden die verder gaan dan de voorhanden liggende oplossingen.

Beïnvloeden van het mobiliteitsprofiel van het IFV kan gericht zijn op:

1. Het stimuleren van thuiswerken
2. Het beïnvloeden van de vervoerskeuze woon-werk verkeer
3. Het beïnvloeden van de vervoerskeuze van bezoekersverkeer
4. Het beïnvloeden van de parkeermogelijkheden.
5. Het vergroten van de parkeermogelijkheden.

Ad 1. Het stimuleren van thuiswerken

De ontwikkeling van internettechnieken biedt in beginsel alle mogelijkheden ten aanzien van het stimuleren van thuiswerken. Deze mogelijkheden zijn in principe reeds beschikbaar. Vooralsnog zijn er geen innovaties te bedenken die daarvoor extra mogelijkheden gaan bieden.

Ad 2. Het beïnvloeden van de vervoerskeuze woon-werk verkeer

Door de zeer ongunstige ligging van het IFV ten opzichte van OV-knooppunten en OV-lijnen zijn de mogelijkheden om het gebruik van OV te stimuleren minimaal. Carpoolen kan wel worden gestimuleerd, omdat het parkeren op het eigen terrein gelimiteerd is. Aan carpoolers kan prioriteit worden geboden op eigen terrein.

Innovatief concept: Het rijdend kantoor

Hierbij wordt op een route die voor voldoende werknemers interessant is een rijdend kantoor ingezet. Dit rijdende kantoor vertrekt van een bepaald verzamelpunt en doet onderweg eventueel nog een punt aan. De kantoorbus is voorzien van de meest relevante kantoorfaciliteiten, waaronder bijvoorbeeld een goede wifiverbinding, goede koffie of thee etc. Een medewerker meldt zich vooraf aan voor een plek in de kantoorbus. De reistijd met de bus wordt voor de medewerker daarmee volledig werktijd. Op het IFV terrein kan de kantoorbus ook dienen als extra kantoor of vergaderfaciliteit. Passend bij de

basistaakstelling van het IFV moet de bus uiteraard wel een toonbeeld worden van veiligheid. Maar kan daarmee ook een innovatieve voorbeeldfunctie hebben. Overheidsinstanties stellen werkplekken beschikbaar. De kantoorbus leent zich ook voor samenwerking met andere bedrijven/instellingen die op dezelfde vervoersas deze faciliteit willen bieden, zoals defensie. Daarnaast kan de bus ook worden ingezet als vergaderlocatie voor veiligheidsregio's op locatie.

Om dit idee verder uit te werken stellen we voor hiervoor een businesscase op te stellen die bestaat uit:

1. opstellen van een kantoortechnisch programma van eisen
2. opstellen van een programma van eisen vanuit de veiligheidsdoelstellingen van het IFV
3. analyseren van de wettelijke randvoorwaarden
4. marktverkenning van de mogelijkheden van het laten ombouwen van een kantoorbus
5. bepalen van de financiële haalbaarheid van het exploiteren van een kantoorbus
6. onderzoeken mogelijkheden voor innovatiesubsidies

Ad 3. Het beïnvloeden van de vervoerskeuze van bezoekersverkeer

Bij bezoekers kan onderscheid worden gemaakt in cursisten, congresdeelnemers en losse bezoekers. Cursisten komen op vooraf bepaalde momenten. Zij kunnen ten aanzien van vervoer aangestuurd worden op carpoolen, op alternatieve mogelijkheden (bv busjes vanaf het station Arnhem) en op parkeren. Bij parkeren buiten het eigen terrein kan gericht faciliteit (vervoer parkeerterrein IFV) worden ingezet. Congresgangers kunnen ook vooraf goed worden aangestuurd op de alternatieve mogelijkheden die worden geboden. Voor beide groepen kan een incentive worden gehanteerd, bv een korting bij keuze voor alternatieve vervoerswijze. Incidentele bezoekers komen verspreid en zijn daardoor veel lastiger via een gestructureerde benadering op hun mobiliteit aan te sturen. De omvang van deze groep is beperkt. Hiervoor zou in beginsel een parkeerlocatie op terrein beschikbaar moeten zijn.

Ad 4. Het beïnvloeden van de parkeermogelijkheden

Dilemma bij parkeren op afstand vormt de loopafstand tussen het parkeerterrein Hoge Veluwe en het IFV. Voor gestructureerd parkeren (cursisten en congresbezoekers) kan gericht een pendelbusje worden ingezet. De beperkte afstand is daarbij uitermate geschikt voor het inzetten van een elektrische bus.

Voor woon-werkverkeer, met minder vaste aankomst- en vertrektijden is dit minder aantrekkelijk. Daarvoor zou op de parkeerplaats van de Hoge Veluwe een beveiligde IFV-fietsenstalling kunnen worden gerealiseerd, waar medewerkers met behulp van hun pasje een fiets kunnen pakken.

Bij cursussen en congressen kan een "fiets-hub" worden ingezet. Een mobiele fietsenstalling (of fietsencontainer) waaruit een medewerker IFV-fietsen distribueert aan deelnemers. Doordat daarbij met één type fiets wordt gewerkt kunnen in een compacte eenheid veel fietsen worden opgeborgen. In het weekend zou deze fiets-hub uitgeleend / verhuurd kunnen worden aan andere activiteiten die behoefte hebben aan fietsmobiliteit. Ideeën over fiets-hubs

worden momenteel reeds ontwikkeld. Daar zou aanhaking bij kunnen worden gezocht.

Onder beïnvloeding van de parkeermogelijkheden kan ook het vroegtijdig informeren van personeel en bezoekers worden verstaan. Uit 'gewoonte' en via een navigatiesysteem wordt men nu naar de parkeerplekken rondom het IFV-gebouw gestuurd. Is daar geen parkeerplek voorhanden dan zoekt men een parkeerplek in de directe omgeving. Met het ontwikkelen van een dynamische verkeersapp is het mogelijk om personeel en bezoekers voorafgaande en tijdens de reis ter informeren over het parkeren bij het IFV. Vooral bezoekers kunnen gericht gestuurd worden naar het parkeerterrein van de Hoge Veluwe. Voor het personeel kan de dynamische parkeerapp op dagen dat het aantal lesuren, congressen beperkt is (bijvoorbeeld in vakantieperiodes) aangeven dat er wel ruimte is voor personeel om op eigen terrein te parkeren. Onderzocht moet worden welke apps als dynamische verkeersapp geschikt zijn.

Ad 5. Het vergroten van de parkeermogelijkheden

De afgelopen jaren zijn de uitbreidingsmogelijkheden van de parkeerplaatsen op eigen terrein onderzocht, in samenwerking met de aangrenzende manege. In de toekomst is mogelijk parkeerplekken te realiseren op een locatie grenzend aan de zuidzijde van het terrein. Tussen het terrein van het IFV en de snelweg A50 ligt een vrijstaande bungalow. De bungalow ligt pal naast de snelweg en gezien de ligging speelt dit een rol bij een eventuele verkoop van de woning in de toekomst. In overleg met de eigenaars kan het IFV een afspraak maken over recht van eerste koop. Na sloop van de woning kan op de locatie een parkeerterrein worden ingericht zonder hiervoor de EHS aan te tasten. In het weekend en op feestdagen kan het terrein worden gebruikt voor bezoekers van het museum aan de andere zijde van de weg.

**ANALYSE VAN DE CULTUURWAARDEN VAN HET
GEBOUWENCOMPLEX VAN HET NIBRA**

maart 2006
KBOSERVICES
Drs. M.A. Prins
Driewegenweg 53
3881 EX Putten
Tel.- 0341 353388
Fax.- 0341 360688
E- mail kboservices@veluwe.net

ANALYSE VAN DE CULTUURWAARDEN VAN HET GEBOUWENCOMPLEX VAN HET NIBRA

1. Aanleiding	p. 3
2. Kort historisch overzicht	p. 4
3. Beschrijving van het gebouw uit 1979-1981	p. 5
4. De verbouwingen van 1997- 1998	p. 10
5. Conclusie en Aanbeveling	p. 13
Afbeeldingen; Plattegronden (Legenda's zijn niet van toepassing)	p.14,15

ANALYSE VAN DE CULTUURWAARDEN VAN HET GEBOUWECOMPLEX VAN HET NIBRA

1. Aanleiding

Het gegeven dat er een analyse-rapport van het gebouwencomplex van het NIBRA (Nederlands Instituut voor brandweer en rampenbestrijding) is gemaakt, is gelegen in het feit dat het gebouw in aanmerking komt voor de status van gemeentelijk monument. Aangezien er bij het NIBRA twijfels waren gerezen of het gebouw wel voldoende monumentwaardig was om op de gemeentelijke monumentenlijst te worden geregistreerd, was er behoefte om het gebouwencomplex in zijn totaliteit, maar ook op verschillende onderdelen nader te laten onderzoeken om een waardebeoordeling te kunnen maken.

De redengevende beschrijving van het gebouw, die door het MAB in 2005 is opgesteld, heeft voor de gemeentelijke monumentencommissie de basis gevormd om een positief advies aan het college van Burgemeester en Wethouders van Arnhem uit te brengen omtrent de monumentale status. De motivering luidde "het object is van algemeen belang voor de gemeente Arnhem wegens stedenbouwkundige waarden, architectuurhistorische waarden en cultuurhistorische waarden".

In die beschrijving zijn deze waarden nader toegelicht, waarbij ook een reeks elementen en onderwerpen worden opgesomd die niet beschermenswaardig zijn. Deze zaken worden echter slechts genoemd zonder dat er verder op wordt ingegaan. Het betreft voornamelijk onderwerpen die zijn gerealiseerd ten tijde van de verbouwing uit 1997-1998, dus 'jong' zijn. Er wordt niets vermeld over de consequenties die ze in en aan het gebouw teweeg hebben gebracht, terwijl het hier om veranderingen en vernieuwingen gaat die vooral voor het inwendige grote gevolgen hebben gehad. Ze kunnen dan ook niet positief worden beoordeeld omdat ze de oorspronkelijke structurele indeling en architectuur van het gebouw hebben aangetast.

Voor vaststelling van de monumentale waarden van een gebouw dient te worden uitgegaan van de actuele situatie. Dit betekent dat verbouwingen en vernieuwingen, al zijn nog zo recent, niet alleen beschreven, maar ook meegewogen behoren te worden bij de waardenbepaling wat betreft hun effect op het geheel. In de redengevende beschrijving is dat niet gedaan.

In het onderhavige rapport is vooral het interieur aan een kritische analyse onderworpen, omdat de meest ingrijpende veranderingen binnen hebben plaats gevonden. Om tot een weloverwogen oordeel van de monumentale status van het interieur te kunnen komen, was het noodzakelijk het gehele gebouwencomplex nauwkeurig in een beschrijving vast te leggen. Gezien de complexiteit van het gebouw was het gewenst goed inzicht te krijgen in de wijze waarop het gebouw is samengesteld.

In het volgende hoofdstuk is in het kort de geschiedenis van het gebouw samengevat. In de twee hoofdstukken daarna wordt eerst het gebouw beschreven zoals tot stand gekomen in 1979-1981 en vervolgens de verbouwingen van 1997-1998 en het effect daarvan op het gebouw. In het laatste hoofdstuk blijkt uit de conclusie en aanbeveling dat het gebouw in aanmerking komt voor de status van gemeentelijk monument, maar dat wat betreft de monumentwaardigheid van het interieur enige kantekeningen moeten worden gemaakt.

2. Kort historisch overzicht

Het NIBRA is in 1997 ontstaan door samenvoeging van twee organisaties, namelijk de Rijksbrandweeracademie en de Stichting brandweeronderwijs. Aanvankelijk betrof het hier een Rijksinstelling, de Rijksbrandweeracademie, die was gehuisvest in een gebouw dat onder de Rijksgebouwendienst ressorteerde. Het gebouw ging na de fusie als opleidings-, informatie- en congrescentrum in eigendom over aan het NIBRA, dat in die periode werd verzelfstandigd. Het takenpakket van het nieuwe instituut werd in die tijd aanzienlijk uitgebreid en dat resulteerde in de noodzaak dat ook het gebouw hiervoor moest worden aangepast. In 1997-1998 onderging het gebouwencomplex een forse ingreep die zich voornamelijk in het inwendige heeft afgespeeld en een opvallende wijziging van één zijde aan de buitenkant tot gevolg heeft gehad: er werd een nieuwe hoofdentree toegevoegd, die manifest aanwezig is.

Het gebouwencomplex Kemperbergerweg 783 in Schaarsbergen kwam in 1979-1981 tot stand naar ontwerp van architect J.G.I.A. (Jan) Verhoeven uit Hoevelaken (1926-1994) die faam genoot als architect van het Structuralisme. Deze stroming in de architectuur kwam in de jaren zestig van de twintigste eeuw op als reactie op zowel het Functionalisme of de Nieuwe Zakelijkheid als op het traditionalisme van de Delftse School.

In het navolgende wordt eerst het ontwerp van Verhoeven, dat in 1981 gereed kwam, aan de orde gesteld en daarna de verbouwing van 1997-1998.

Het NIBRA-gebouw, dat oorspronkelijk gebouwd werd ten behoeve van huisvesting van de Rijksbrandweeracademie, voldeed destijds aan de eisen die aan een dergelijk opleidingsinstituut werden gesteld. Het is tot op heden merkbaar dat in het ontwerp de gebruikswaarde van het gebouw een belangrijke rol werd toegekend. Daarnaast is het echter ook duidelijk – zowel aan het uitwendige als in het inwendige (thans minder) – dat ook andere factoren van invloed zijn geweest; factoren die als karakteristiek golden voor de tijdgeest van de jaren zestig en zeventig van de twintigste eeuw. Opvattingen uit die periode over opbouw en samenstelling van bouwvolumen en de functie en de uitstraling van de architectuur hebben de leidraad gevormd bij Verhoevens ontwerp. Gesteld kan worden dat het gebouw van de rijksbrandweeracademie als een goed voorbeeld van de bouwstijl uit die tijd kan worden beschouwd. De visie over architectuur en stedenbouw, die destijds heftig werd bediscussieerd op allerlei bijeenkomsten en conferenties, werd ook op schrift gesteld in het tijdschrift Forum, dat in 1956 was opgericht. Naar aanleiding van die naam wordt de bouwstijl van het structuralisme ook wel als 'Forum-architectuur' aangeduid. Architecten die in die trant werkten, hingen als ideologie aan dat de functies van wonen, werken en recreëren niet langer meer van elkaar gescheiden moesten worden, maar dat ze in samenhang met elkaar en in de architectuur en in de stedenbouw geïntegreerd moesten worden. Men keerde zich af van collectiviteit en grootschalig- en eenvormigheid en streefde naar individualiteit, kleinschaligheid en identiteit, waarbij tevens naar een relatie met de omgeving werd gezocht.

Verhoeven heeft dit gedachtegoed herkenbaar tot uiting gebracht in het gebouw van de brandweeracademie, zowel in de bouwmassa van het totale complex als in de diverse bouwonderdelen.

Het bouwvolume, dat in wezen grootschalig van opzet is, bestaat uit een aaneenschakeling van kleine ruimtelijke eenheden, kleinschalige modules die tezamen een ruimtelijke structuur vormen. Het is een complex gebouw dat uit diverse zich herhalende bouwelementen en

gebouwonderdelen is samengesteld. In onderlinge samenhang vormen ze echter een fijnmazig 'weefsel' zonder massaal of grootschalig over te komen.

3. Beschrijving van het gebouw uit 1979-1981

De situering, de bouwmassa en de plattegrond

Het gebouw staat op een geaccidenteerd terrein temidden van een bosachtige omgeving en op enige afstand van de Kemperbergerweg.

De plattegrond vertoont een heldere structuur die gebaseerd is op een kruisvorm, gezien de situering van het bouwblok op de windrichting. Het kruisvormige grondplan (dat onder de paragraaf architectuur nader toegelicht wordt) is samengesteld uit twee vleugels die respectievelijk in noordwest-zuidoost- en in noordoost-zuidwestrichting liggen (afb.1). De vleugels komen in het midden uit op een pleinvormige open ruimte en lopen niet in elkaar over, maar zijn onderling verbonden via loopbruggen. Bebouwing bevindt zich alleen op de uiteinden van de vleugels; kortom alleen op de uiteinden ofwel op de vier hoeken van de vleugels komt een bouwblok voor. Elk bouwblok is uitgebreid met een paviljoenachtig gebouw dat via een tussenlid, een gangetje, daarmee is verbonden. Het gebouw vertoont op één hoek, de zuidoosthoek, en in aansluiting op het paviljoen een uitbreiding die bestaat uit een kruisvormig bouwwerk dat qua type en architectuur in overeenstemming is met de rest van het gebouw.

Voor een goed begrip en leesbaarheid van de plattegrond heeft men de hoekblokken en het kruisvormige gebouw met een letter aangeduid. Het kruisvormige gebouw op de zuidoosthoek is blok A, het hierop aansluitende hoekblok is blok, respectievelijk paviljoen B, het hoekblok op de zuidwesthoek is blok, respectievelijk paviljoen C, het hoekblok op de noordwesthoek is blok, respectievelijk paviljoen D en het hoekblok op de noordoosthoek is blok, respectievelijk paviljoen E.

De hoofdentree bevond zich oorspronkelijk aan de oostzijde van het gebouw in paviljoen B.

De opbouw

Aangezien het gebouw op een geaccidenteerd terrein staat, is het aantal bouwlagen van de diverse gebouwonderdelen niet overal gelijk: de vleugels en paviljoen C bevatten twee bouwlagen en de rest van het complex bevat één bouwlaag die als souterrain ofwel onderbouw fungeren. De bouwlaag, die als niveau 0 wordt aangeduid, vormt de begane grond. Deze bouwlaag loopt door in alle gebouwonderdelen. Zowel blok A als de overige hoekblokken kennen een opbouw boven de begane grond die uit twee bouwlagen bestaat en in de kapruimte zijn opgenomen. De paviljoens vertonen een torenachtige opbouw van één bouwlaag en zijn op verschillende wijze afgesloten met een 'bekroning', afhankelijk van de functie die in het paviljoen was ondergebracht: bijvoorbeeld twee schoorstenen op paviljoen C en één schoorsteen op paviljoen E.

Bijzondere aandacht vraagt paviljoen B. Midden boven op dit paviljoen verrijst de 25 meter hoge toren, die nog hoger lijkt vanwege de antennes en de zendmasten die erop staan. De voet van deze toren bevindt zich op één niveau ondergronds in het souterrain. Aan deze toren kon aanvankelijk ook een symbolische waarde worden toegeschreven omdat ze kon worden opgevat als een vingerwijzing, een signaal richting de hoofdentree, die in dit paviljoen was ondergebracht. (De hoofdentree is nadien verplaatst, zoals in het volgende hoofdstuk zal blijken.)

De architectuur

Het exterieur

Het onderscheid tussen de bouwlagen, het souterrain, en de bovenbouw is aan de buitenkant af te lezen aan het materiaalgebruik van de gevels. De zogeheten souterrainverdieping is opgetrokken met gevels bestaande uit grijze betonsteen en de bouwlagen daarboven met gevels die zijn bekleed met rood-bruinkleurige gebakken klinkersteen van groot formaat. Over de volle hoogte van de begane grond is de draagconstructie van de verdiepingen daarboven in het zicht gelaten. Deze bestaat uit rechthoekige betonnen kolommen die in het metselwerk zijn opgenomen en aan de bovenzijde zijn afgesloten met een veelhoekig kapiteel van beton (waarover later meer) ter ondersteuning van de betonnen latei die de hoogte van de vloer van de verdieping markeert.

De daken zijn bedekt met een helderrode dakpan.

Tegen de eindgevels van elk bouwblok (A tot en met E) staat een in gegalvaniseerd ijzer uitgevoerde spiltrap, die vanaf het maaiveld tot aan de vloer van de tweede verdieping reikt. Deze trappen zijn toegankelijk vanuit het gebouw via een balkon (op de begane grond en de eerste verdieping met een betonnen vloer en een ijzeren hekwerk en op de tweede verdieping met een ijzeren vloerrooster en een ijzeren hekwerk afgesloten) dat voor de deur van elke verdieping ligt. Onderling staan deze trappen ter hoogte van de vloer van de eerste verdieping via loopbruggen (met een ijzeren vloerrooster en een ijzeren hekwerk afgesloten) met elkaar in verbinding.

De open ruimte in het centrum van het gebouw is ter hoogte van de verdiepingsvloer plat afgedekt. In het dak komen twee, zich kruisende smalle sleuven voor die met gebogen doorzichtige kunststofplaten zijn afgedekt zodat het atrium daglicht ontvangt. Ook boven dit dak kwam aanvankelijk een stelsel van ijzeren balkons en loopbruggen voor, die aansloten op de eindgevels aan de binnenkant van de bouwblokken. (Deze loopbruggen bestaan echter niet meer.)

De toren die zich boven paviljoen B verheft is uit beton opgetrokken.

Typologisch vertoont het gebouw – wat betreft de architectuur en de samenstelling van de diverse bouwdelen tot een samenhangend gebouwencomplex – de karakteristieke kenmerken van het Structuralisme.

Het gebouw is, zoals hiervoor beschreven, uitwendig sterk gearticuleerd: vier schuin naar buiten uitspringende bouwblokken, die naar binnen toe schuin op elkaar aanlopen. De hier tussenliggende ruimte (volgens het jargon een forse 'knip' in het gevelaanzicht) wordt vanwege de vorm met het woord oksel aangeduid. Dit patroon is op alle vier zijden van het gebouw herhaald.

De bouwblokken van het complex bestaan uit vier identieke bouwvolumes, die volgens een bepaald vast stramien zijn opgetrokken, wat aan de buitenkant is af te lezen. De plattegrond van het gebouwencomplex, maar ook van de diverse onderdelen van het gebouw is gebaseerd op een vierkant en een achthoek. De achthoek is ontstaan doordat de hoeken van het vierkant werden afgeschuind. De blokbebouwing op de hoeken en ook blok A hebben een kruisvorm als plattegrond, samengesteld uit vier vierkanten die een vierkant omsluiten. De geometrische vormen van een vierkant en een achthoek vindt men ook terug in het centrum van het gebouwencomplex, de pleinvormige binnenruimte. De grondslag hiervan is een vierkant, maar de ruimtelijke beleving is die van een achthoek omdat de hoeken van het vierkant waren afgeschuind door middel van loopbruggen. *De paviljoens* hebben een achthoek als plattegrond.

De toren die uit paviljoen B oprijst is eveneens achzijdig.

De gevels, die met baksteen zijn bekleed zijn, vertonen decoratief metselwerk op de begane grond. De baksteen in de velden boven gevelopeningen zijn vertikaal vermetseld. Op de

hoeken, maar ook langs de zijkanten van vensteropeningen komen vertandingen voor. De gevels ter hoogte van de souterrain- of kelderlagen zijn in beton uitgevoerd; zowel de aard als het aanzien van dit bouw materiaal versterkt het effect dat het gebouw op een solide onderbouw rust. Het is als constructief element bewust in het zicht gelaten. Een andere draagconstructie die met het blote oog waarneembaar is, is de draagconstructie van de bovenverdieping. Rondom het gebouw wordt ter hoogte van de begane grond een reeks betonnen kolommen met een 'kapiteel' aangetroffen, die op regelmatige afstand – volgens een kleinschalig stramien – in het metselwerk zijn opgenomen en de betonnen latei dragen die de vloer van de eerste verdieping markeert. De vorm van het 'kapiteel' is gebaseerd op een achthoek, waarvan in dit geval slechts vijf zijden te zien zijn.

De gevelopeningen bestaan voornamelijk uit deuren (van het type woonhuisdeur) en smalle langwerpige vensters (zowel enkel- als drieruits uitgevoerd) met uitzondering van de vensters op de verdieping die vierkant zijn. Alle vensters zijn voorzien van dubbel glas en gevat in een eenvoudig uitgevoerd kozijn. Het kozijnwerk van de deuren is op dezelfde wijze uitgevoerd, eveneens zeer eenvoudig gedetailleerd en zonder profilering. Het gaat globaal gezien om kleinschalige openingen die volgens een bepaalde ritmiek in de gevels zijn geplaatst; in gevels die op hun beurt vervolgens weer in velden met een kleine stramienmaat zijn onderverdeeld. De voormalige entree in paviljoen B was onopvallend en niet extra vormgegeven. De toren zorgde voor een accent op deze plek, wat voor de buitenstaander als zodanig niet direct als teken voor een ingangspartij herkenbaar was.

Bijzondere aandacht vragen de deuropeningen in de vier oksels van het complex. In alle vier de oksels komt een opening, omlijst door een stalen kozijn, voor die over de volle hoogte van de twee souterrainlagen en de begane grond loopt. De onderhelft van deze deur was aanvankelijk afgesloten met een roldeur, omdat deze soort deur functioneel gezien het meest geschikt was voor het in- en uitrijden van de brandweerauto's, die in het souterrain geparkeerd stonden. De bovenhelft bevat nog altijd het originele venster, een dubbel raam, geplaatst binnen een stalen kozijn, gevat in stalen kozijnen.

Het dak van alle vier bouwblokken is opvallend gearticuleerd. Dit komt doordat de eerste verdieping de volle breedte van het bouwblok beslaat en de tweede verdieping zodanig is ingesnoerd dat ze slechts half zo breed is. De eerste verdieping is afgedekt met een lessenaarsdakje dat op vloerniveau van de tweede verdieping aanloopt en vervolgens aansluit op een met pannen beklede verticale gevel van de tweede verdieping, die ook weer is afgesloten met een lessenaarsdakje. De toppen van de bouwblokken zijn afgeknot en van elkaar gescheiden door een (licht)gang, een insnijding waarvan de gevels voorzien zijn van een vensterstrook, zodat deze verdieping ook van bovenaf daglicht ontvangt.

De opbouw van de bouwblokken vanaf het maaiveld tot aan de nok vertonen een opvallende gelijkenis met het type huis in Nieuwegein dat Verhoeven in die periode als woonhuis ontwierp.

De ontsluiting: de in gegalvaniseerd ijzer uitgevoerde spiltrappen vormen een opvallend element in de architectuur. Ze zijn manifest aanwezig en beeldbepalend voor het aanzien. Ze vormen de verticale ontsluiting of circulatie aan de buitenzijde van de bouwblokken. De loopbruggen, die de horizontale ontsluiting vormen, spelen hoewel van buitenaf zichtbaar, een ondergeschiktere rol in de architectuur. (Ook het stelsel loopbruggen dat zich aanvankelijk op het platte dak bevond.) Al deze trappen en bruggen zijn van belang als vluchtwegen voor het gebouw. Ze vertegenwoordigen echter ook een symbolische functie voor dit als brandweeracademie opgezette bouwwerk.

Het terrein: het perceel, waarop het gebouw staat, is geaccidenteerd en sluit aan op de bosachtige omgeving. Het terrein is dan ook niet op de wijze van een park ingericht, maar als

bos. Er staan tal van bomen en de omgeving is ook voorzien van vegetatie, een onderbeplanting die hier bij hoort. De grote hoogteverschillen van de nabije omgeving is als het ware gereguleerd doordat de druk van de grond wordt tegengehouden met in beton uitgevoerde keermuren. Deze sluiten vervolgens weer aan op de betonnen onderbouw van het gebouwencomplex.

Vanwege het gegeven dat brandweerauto's hier aan en af reden en in de het gebouw geparkeerd stonden, is het terrein bij het gebouw geplaveid met klinkers. In aansluiting hierop zijn (bos)paden en stukken grond verhard ten behoeve van autoverkeer en parkeergelegenheid.

Het interieur

Verhoeven heeft het principe van de zogeheten configuratieve ontwerpmethodode ook in het inwendige voortgezet. De in kruisvorm aangelegde vleugels kwamen aanvankelijk (tot aan de verbouwing van 1997-1998) uit in het centrum, in de centrale hal, die het karakter van een atrium heeft. Deze hal, die als een open ruimte is vorm gegeven, loopt vanaf het laagste souterrain, de tweede laag ondergronds, tot aan de eerste verdieping. De ruimtelijke belevingswaarde van deze ruimte werd aanvankelijk als grootschalig ervaren (wat kenmerkend voor die periode was). De ruimte in de bouwblokken zelf is echter zodanig gestructureerd dat hier sprake is van kleinschaligheid. De bouwblokken zijn ingedeeld via een systeem dat uit modules met een kleine stramienmaat bestaat dat consequent op alle verdiepingen vanaf de begane grond tot in de nok in alle bouwblokken is doorgezet. Deze kleinschalige ruimtelijke eenheden zijn zowel horizontaal als vertikaal aaneengeschakeld volgens het originele bouwplan. De binnenruimten zijn net als de buitenkant sterk gearticuleerd, doordat door het gehele gebouw heen overal hoekjes, relatief kleine ruimten, gangen en bordessen voorkomen, wat karakteristiek is voor de bouwstijl van het Structuralisme.

(Tijdens de verbouwing van 1997-1998 zijn zowel de indeling en de opbouw als de architectuur van het interieur aangetast, zoals in het navolgende zal worden aangetoond.)

De hal of het centrale plein: de structurele indeling, zoals het originele bouwplan aantoont, bestaat uit een centrale hal in het midden met een vierkante plattegrond (echter niet geheel zuiver vanwege bij toegangen in de oksel). Op elke zijde van dit vierkant sluit een bouwblok aan, zoals hiervoor uiteengezet is. De ruimtelijke beleving van deze hal was aanvankelijk niet die van een vierkant, maar die van een achthoek (afb.1). Dit effect werd veroorzaakt door de vier loopbruggen, die overhoeks waren aangelegd en de hoeken van het vierkant afsneden. Deze bruggen lagen ter hoogte van de vloer van de begane grond en vormden de verbinding tussen de vier bouwblokken. Op die hoogte werd de ruimte nogmaals door een loopbrug doorsneden; een brug die in noordwest- en zuidoostrichting liep en in het midden was onderbroken door een achtzijdig vertrek, dat als alarmcentrale ofwel centrale regelkamer in gebruik was. Dit vertrek, dat aan het plafond vrij in de ruimte hing, vormde letterlijk en figuurlijk het hart van de brandweeracademie.

Inpandig was de centrale één bouwlaag hoog (de hoogte van de begane grond). Buitendaks liep het achtzijdige gebouwtje door over de hoogte van de eerste verdieping en was bovenop afgedekt met een plat dakje voorzien van een daklicht. Op foto's is te zien dat de alarmcentrale in de hal van hout was opgetrokken en dat er in alle acht wanden een venster was aangebracht van waaruit men in de hal kon kijken.

De centrale ruimte werd op souterrainhoogte ook benut als zaal om te oefenen en voor recreatie en sport, zoals aan het in diverse kleuren geschilderde lijnenspel op de vloer is af te lezen.

De hal kende aanvankelijk een grootschalige indeling: het middenveld ondergronds had het karakter van een plein waarop aan alle vier zijden trappenhuizen op aansloten, die nog altijd aanwezig zijn. De nevenruimte ter weerszijden van deze trappenhuizen waren in gebruik als parkeerplaats voor brandweerauto's. Het 'plein' was groot genoeg voor deze auto's om te kunnen manoeuvreren. Via de met een roldeur afgesloten uitgang, die op elke hoek van het vierkante plein voor kwam, konden de auto's snel uitrijden.

De bouwblokken: de hoofdropzet van het gebouwencomplex is ter hoogte van de begane grond en verdiepingen herhaald in de bouwblokken van A tot en met E (een kruisvorm samengesteld uit vierkanten) en in de paviljoens (met een achthoekige plattegrond). Elk paviljoen is via een gangetje met een blok verbonden. Hoewel het gebouw er in zijn totaliteit complex uitziet, is door het systeem dat overal eenzelfde structurele indeling is toegepast, duidelijkheid geschapen.

De structurele indeling van het interieur, bestaande uit een compartimentering van kleine kamers en vertrekken volgens een regelmatige geometrische opzet met een geringe stramienmaat, zorgt er voor dat de belevingswaarde kleinschalig is met uitzondering van die in de benedenverdiepingen die grootschalig is, zoals hiervoor beschreven. De indeling en opbouw van de bouwblokken, die aanvankelijk onrustig lijken, zijn op een heldere wijze volgens een regelmatig patroon ontworpen. Architecten, die in de stijl van het structuralisme ontwierpen, huldigden de visie dat alle kantoor-, verblijfs- en werkruimten in principe aan de buitenzijde van het gebouw moesten worden gesitueerd, zodat elk vertrek direct daglicht ontving. Deze opvatting herkent men ook in het NIBRA gebouw met zijn sterk in- en uitspringende gevelgeledingen.

Vertrekken en trappen: In het midden van elk bouwblok is een ruimte aanwezig die als verkeers- of ontmoetingsknooppunt fungeert. De vertrekken, die daaromheen liggen, zijn ter hoogte van de begane grond voornamelijk in gebruik als kantoor, als leslokaal, recreatieruimte, berg- en dienstruimten. (In blok A bevindt zich nog altijd het restaurant en de daarbij behorende ruimten, zoals keuken, werk- en afwasruimte, berging e.d. In paviljoen E is op de eerste kelderlaag de bar gehuisvest. De ruimte direct daarboven ter hoogte van de begane grond was oorspronkelijk in gebruik als recreatieruimte met een open haard. De open haard is er nog, maar deze ruimte is nu ingericht als bibliotheek.) Aanvankelijk was er in het midden van elk centraal verkeerspunt een trap aanwezig die naar de bovenverdiepingen leiden, maar ook op de trappen vanuit het souterrain aansloten. In het inwendige vormde dit verticale verkeerssysteem de belangrijkste verbinding tussen de bouwlagen, net zoals buiten de spiltrappen. Een horizontale verbinding binnen werd aanvankelijk alleen aangetroffen ter hoogte van de begane grond. Hier kon men via de loopbruggen, die door de centrale hal liepen in andere bouwblokken komen.

Op de bovenverdiepingen, die in de kap zijn ondergebracht, zijn de vertrekken voornamelijk als hotelkamer ingericht ten behoeve van studenten die voor hun opleiding intern zijn gehuisvest. Op de eerste verdieping is de kamer als verblijfs- en werkruimte ingericht. De ruimte daarboven was aanvankelijk ingericht als slaapkamer en stond oorspronkelijk via een vide in verbinding met de verblijfsruimte daaronder.

De hoofdingang: De entree met receptie en wachtruimte bevond zich oorspronkelijk aan de oostkant in paviljoen B. De gang vandaar uit naar blok B vormde de enige toegang op de begane grond naar het hoofdgebouw, terwijl de gang aan de andere zijde van dit paviljoen de verbinding vormde naar blok A, waar het restaurant is ondergebracht.

Paviljoen B onderscheidt zich ook ten opzichte van de overige paviljoens, omdat de achtzijdige daarop staat: de slangentoren, waarin oorspronkelijk de brandslangen werden opgehangen om te drogen. De voet van de toren bevindt zich in de bovenste souterrainruimte van dit paviljoen en vanaf die ruimte loopt een brede gang in oostelijke richting die aan de

eindgevel van blok A is doorgezet. In deze gang bevindt zich nog altijd (hoewel nu ingekort) de slangengoot: de goot die als bassin werd gebruikt om brandslangen te reinigen.

Afwerking en inrichting:

De wanden van de centrale hal en de nevenruimten zijn ter hoogte van het souterrain voornamelijk bekleed met betonplaten, die onbehandeld in het zicht zijn gelaten. De wanden ter hoogte van de eerste kelderverdieping zijn bekleed met de rood-bruine klinkersteen (het soort steen dat ook aan is verwerkt) in halfsteens verband gemetseld. De wanden op de begane grond en de verdiepingen bestaan voornamelijk uit grijze betonsteen, platvol gevoegd en in halfsteens verband gemetseld. Overal zijn de muren in schoon metselwerk uitgevoerd. Ter hoogte van de begane grond zijn ook de betonnen kolommen met kapiteel, net zoals aan de buitenkant, in het zicht gelaten. De kleur grijs van de betonsteen voert in het inwendige dan ook de boventoon.

De plafonds waren op twee manieren afgewerkt. Sommige ruimten, zoals bijvoorbeeld in de hal, het restaurant, de recreatieruimten, de bar en in nog enige andere vertrekken bestond het plafond uit houten platen (meubelplaatwerk), dat in een systeem van houten balken was gevat en hier en daar was werkt met een decoratief patroon van latwerk. Andere ruimten, zoals kantoren, gangen, (les)lokalen, verblijfs- en recreatieruimten e.d. hadden plafonds van houtvezelplaten, zonder verder enige opsmuk.

De trappen zijn in hout uitgevoerd, zowel de leuning en de treden, wat op enkele plaatsen nog is te zien. De loopbruggen en de daarop aansluitende bordessen waren eveneens in hout uitgevoerd, maar hiervan is zo goed als niets meer over.

De kozijnen van zowel de vensters als de deuren bestaan uit een eenvoudig uitgevoerde betimmering van (vuren)hout. Zoals reeds is vermeld gaat het om relatief kleine vensters in de vorm van langwerpige enkel- of drieursramen of vierkante ramen. Ook de deuren zien er zeer eenvoudig gedetailleerd uit. Tal van deuren zijn in de loop der tijd vernieuwd of als nieuw aangebracht. Het originele type dat op diverse plekken nog voorkomt is ofwel een 'open' deur, een deur die is voorzien van een groot glaspaneel, of een 'gesloten' deur, een deur die met een dicht paneel is afgetimmerd.

Al het houtwerk, ook dat van de alarmcentrale en de trappen, ziet er sober uit en is nauwelijks gedetailleerd of geprofileerd.

De kleur binnen (maar ook buiten) is weinig gevarieerd. Vanwege de grote hoeveelheid beton, dat is verwerkt, overheerst de kleur grijs. Overigens is het kleurgebruik verder zeer sober, maar ook vrij somber gehouden en weinig gevarieerd. Alleen het houtwerk is gelakt en voornamelijk in de kleuren (mos)groen en bruin.

In de loop der jaren zijn diverse ruimten en vertrekken van bestemming veranderd al naar gelang de eisen die aan de taken van de brandweeracademie en nadien van het NIBRA werden gesteld. Het heeft geen zin om ze stuk voor stuk te bespreken, gelet op de wijzigingen die zich voortdurend voordeden: ruimten moesten regelmatig worden aangepast, wat inhield dat ze ofwel werden onderverdeeld ofwel werden vernieuwd.

4. De verbouwingen van 1997-1998

In 1997 werd onder auspiciën van de Rijksgebouwendienst begonnen met de verbouwing van het NIBRA-gebouw. Deze verbouwing, die inhield dat het gebouwencomplex inwendig een gigantische ingreep onderging, verliep voorspoedig en kwam in 1998 gereed. Het werk stond onder leiding van ir. Charles van Marrelo, architect bij de Rijksgebouwendienst.

De nieuwe organisatie, die na de fusie was ontstaan, ging ondermeer congresactiviteiten ontplooiën. Men had dringend behoefte aan goed geoutilleerde congres- en conferentieruimten en les- en oefenlokalen. Behalve dat hiervoor nieuwe ruimten moesten worden gecreëerd, werden verscheidene bestaande ruimten ook opnieuw ingericht en aangepast volgens de eisen die toentertijd golden (Afb. 2).

De verbouwing vond voornamelijk inwendig plaats. Aan de buitenkant gebeurde zo goed als niets met uitzondering van het realiseren van een nieuwe ingangspartij.

De grootste verandering, die inwendig plaatsvond, bestond uit het opheffen van de parkeergelegenheid van de brandweerauto's in het souterrain omdat die ruimte een nieuwe bestemming was toegedacht. Voor de brandweerauto's werd op een stuk grond aan de zuidwestkant en achter, maar niet ver van het gebouw verwijderd een nieuwe garage gebouwd. In de lege ruimte werd vervolgens een compleet nieuwe inbouw gemaakt: in deze inbouw werd ter hoogte van het souterrain een congreszaal gerealiseerd en daarboven, ter hoogte van de begane grond, een foyer, die tevens als verkeersknooppunt bedoeld was.

De nieuwbouw die midden in de hal en los van de bouwblokken daaromheen ter hoogte van het souterrain werd opgetrokken, kreeg als het ware de vorm van een 'koker' met een ovaal als plattegrond. In deze ruimte werd een congreszaal ingericht. Aan de buitenkant daarvan werd tegen de achterzijde (gerekend vanuit de nieuwe entree aan de oostkant, waarover later meer) een trap geplaatst, een relatief luie trap die vanaf de zijkanten oploopt en tot aan het niveau van de begane grondvloer reikt.

Op het vloerniveau van de begane grond werd een nieuwe vloer gelegd waarbij de maat en het ovale grondplan van de congreszaal werd nagevolgd. Ook deze vloer kwam los van de bouwblokken te liggen en werd daarmee verbonden via stalen loopbruggen. Op de zijkant van deze ovaalvormige vloer werd een borstwering geplaatst, waardoor hier een ruimte ontstond die – hoewel verder geheel open – uitstekend geschikt was als foyer en verkeersknooppunt. Het is begrijpelijk dat ten behoeve van deze nieuwe inbouw de originele loopbruggen en ook de alarmcentrale moesten verdwijnen.

Door de nieuwbouw ontstond er een totaal andere verkeerscirculatie binnen in het gebouw. In plaats van de verticale verbindingen, via de trappen in de bouwblokken, was er nu een horizontale verbinding ontstaan waardoor men directer en dus sneller in de vier vleugels van het gebouwencomplex kon komen: een nieuwe infrastructurele creatie die tot op heden nog altijd goed functioneert.

De verticale ontsluiting via de zojuist genoemde trappen had aan betekenis ingeboet, omdat er vanuit het souterrain nog twee andere nieuwe verticale verbindingen werden aangebracht: aan de oostzijde (vlakbij de nieuwe entree, zoals nog zal blijken) kwam rechts in de hal een lift en links een nieuwe trap, een stalen steektrap met aan de uiteinden halfronde bordessen.

Het oorspronkelijke trappensysteem in de bouwblokken had zijn functie in wezen verloren. Zo goed als alle trappen in het centrum van de bouwblokken werden dan ook verwijderd. (Een restant hiervan is nog aanwezig op de verdiepingen in blok A.) De gaten die in de vloer na het slopen van de trappen waren ontstaan, werden vervolgens dichtgezet, zodat er een 'gesloten' vloer ontstond, wat uitermate functioneel is. Deze ingreep had wel tot gevolg dat hier een andere belevingswaarde teweeg werd gebracht.

Wat betreft de middenpartij van het gebouw, vonden er ook vernieuwingen plaats bovenop het platte dak van de centrale ruimte. De ijzeren bordessen en de loopbruggen, die hier als verbinding tussen de vier blokken fungeerden, werden vervangen door een in glas en staal uitgevoerde overdekte gang. In totaal kwamen er vier gangen die in de richting van de

bouwblokken werden aangelegd, in aansluiting op de gang die midden in het bouwblok ter hoogte van de eerste verdieping (tussen de hotelkamers) liep. Deze nieuwe gangen komen midden op het dak uit in een centraalbouw(tje) waarvan de wanden zijn bekleed met aluminiumkleurige stalen platen.

Ten tijde van de verbouwing vonden er ook vernieuwingen in de bouwblokken zelf plaats: in sommige vertrekken werden scheidingswanden geplaatst, zodat men meer ruimten kreeg. Er werden nieuwe toiletruimten gemaakt, maar er werden ook bestaande toiletruimten vernieuwd. Verder werden er ondermeer in diverse hoeken nieuwe bergings- en kastruimten gerealiseerd. De ruimtelijke structurele indeling op zowel op de begane grond als op de verdiepingen veranderde wel hierdoor!

De vernieuwingen brachten ook met zich mee dat er hier en daar nieuwe doorgangen (met nieuwe deuren) gemaakt moesten worden. Op diverse plekken werden bovendien bestaande deuren vervangen, zoals duidelijk is te zien bij vergelijking met de originele deuren.

De nevenruimten in het souterrain naast het trappenhuis werden tot (les- en oefen)lokalen ingericht en daarom aan de voorzijde, aan de zijde van de hal, met een wand afgesloten. Om meer daglicht in deze ruimten te krijgen, werden op sommige plaatsen vensteropeningen naar beneden toe verlengd of nieuwe vensters gemaakt in de trant van de bestaande vensteropeningen.

De roldeuren in de oksels waren niet langer nodig en hiervoor in de plaats kwamen nieuwe openslaande vleugeldeuren die als nooduitgang fungeren.

De toren op paviljoen verloor zijn functie als slangentoren. De brandslangen zijn thans van ander materiaal gemaakt waardoor het niet meer nodig is dat ze volledig moeten worden uitgehangen om te drogen. Dit nieuwe materiaal hoeft ook niet meer gereinigd te worden na gebruik en dat betekende dat ook de slangengoot buiten gebruik kwam. De ruimte in de toren wordt nog wel gebruikt: op diverse hoogten zijn houten vloeren aangebracht waardoor men meer vloeroppervlak kreeg. Deze werd benut voor onder andere opslag en berging.

De slangengoot, die aan weerskanten werd ingekort, is nauwelijks nog herkenbaar want op de opstaande betonnen wanden van de goot werden stellingkasten geplaatst.

De hotelkamers werden ten tijde van de verbouwing opnieuw ingericht en aangepast. Het aantal kamers werd uitgebreid doordat er ter hoogte van de tweede verdieping over de volle diepte een nieuwe vloer werd aangebracht ten koste van de vide.

Geconstateerd moet worden dat er voor de nieuwe elementen zowel andersoortige bouwmaterialen als andere kleuren werden toegepast bij vergelijking met wat er destijds was toegepast toen het gebouw werd opgericht.

De nieuwe trappen en loopbruggen zijn vervaardigd van zwart gemoffeld staal en de diverse nieuwe wanden zijn van gips en wit gestuct. De congreszaal maar ook de foyer en nieuwe wanden zijn in lichte tinten geschilderd, waarbij voornamelijk de kleur wit werd gebruikt. Hier en daar zijn tijdens de verbouwing ook velden van het oorspronkelijke muurwerk wit gestuct. Diverse nieuwe en vernieuwde deuren werden geel in plaats van groen gelakt. Gedurende de verbouwing werden nagenoeg alle ruimten van een nieuw systeemplafond voorzien. Dit in witte tinten uitgevoerde plafond werd op enige afstand van het bestaande, (maar ook donkerder) plafond aangebracht. In de tussen liggende ruimten kwamen leidingen, kabels e.d. te lopen, zodat deze uit het zicht zijn.

Kort samengevat kan worden geconstateerd dat het gebouw inwendig een veel lichtere uitstraling heeft gekregen.

Zoals reeds is gezegd, is de buitenkant van het gebouw tijdens de verbouwing ongewijzigd gebleven echter op één uitzondering na.

Aan de oostkant van het gebouwencomplex (aan de straatzijde en dus aan de voorkant) is een nieuwe hoofdingang gekomen. Het vloerniveau van deze ingang kwam ter hoogte van de begane grondvloer te liggen. Aangezien dit niveau aanzienlijk hoger ligt dan dat van het terrein voor het gebouw, was men genoodzaakt om een speciale toegang te maken, een oprit (van beton) die geleidelijk naar het gebouw toe oploopt.

De nieuwe entree bestaat uit een halfcirkelvormig gebouw en is plat afgedekt. Het staat op zwart gemoffelde ijzeren kolommen en is los van het gebouwencomplex gehouden. Een overdekte loopbrug, een passerello, vormt de verbinding tussen beide. Als ontwerp is het een eigentijds bouwwerk dat zich door de moderne architectuur en de toegepaste bouwmaterialen, zoals beton, staal en grote glaspanelen, onderscheidt van het hoofdgebouw. De nieuwe ingangspartij ontleent vanwege de situering midden voor de oksel aan de oostzijde een groot deel van het zicht op deze zijde – de voorzijde – van het gebouw.

5. Conclusie en Aanbeveling

Conclusie

Het gebouw, dat als een enclave in een bosachtige omgeving staat, is wat betreft het ontwerp en de architectuur exemplarisch voor het Structuralisme. Cultuur- en architectuurhistorisch is het van belang. Landschappelijk is het fraai gesitueerd en typologisch gezien is het vrij uniek voor de gemeente Arnhem. Wat betreft de gaafheid kan worden opgemerkt dat het uitwendig gaaf is overgeleverd (uitgezonderd het aanzien van de oostzijde, de voorgevel, waarvoor een nieuwe ingangspartij staat).

Vanwege de diverse verbouwingen en vernieuwingen heeft het inwendig zodanig aan monumentale waarde ingeboet dat het interieur niet voor de gemeentelijke monumentenstatus in aanmerking dient te komen.

Voor de vaststelling van de monumentale waarden moet worden uitgegaan van de huidige toestand. Tal van zaken uit recente periode, die niet beschermenswaardig zijn, bepalen thans het karakter van het inwendige aanzien. Vanwege dit gegeven dient het interieur niet voor de status van gemeentelijke monument in aanmerking te komen.

(Zie de beschrijving van de verbouwingen uit 1997-1998 die een grote wijziging van het inwendige hebben veroorzaakt wat ten koste is gegaan van het originele interieur.)

Aanbeveling

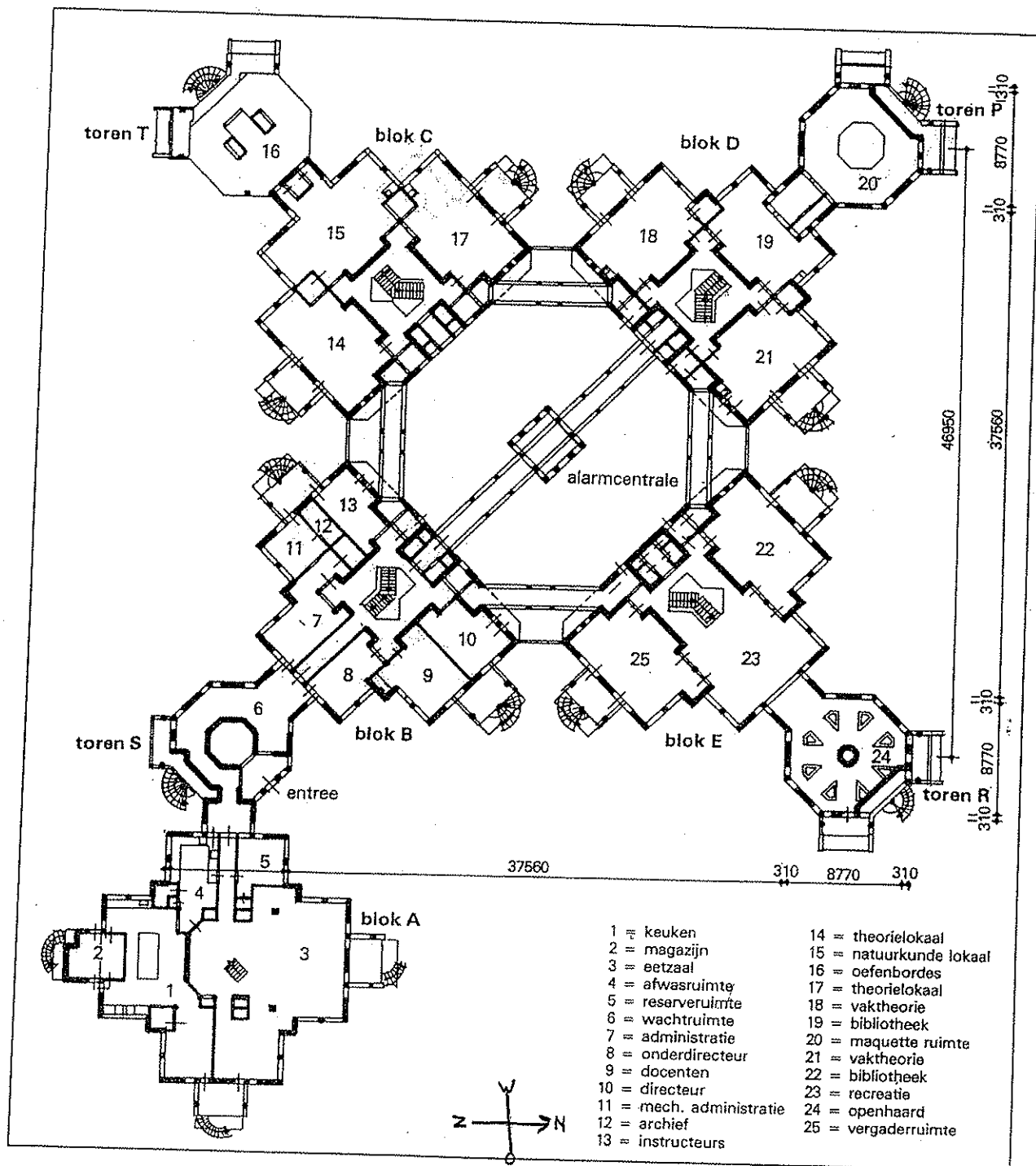
De beschrijvingen overziend, kan worden geconstateerd dat het inwendige, gezien de actuele situatie, niet meer zo karakteristiek is in vergelijking met de originele toestand.

(Dat het gebouw – met name inwendig – destijds is aangepast omdat het niet meer voldeed aan de eisen die aan een dergelijk gebouw werden gesteld, is begrijpelijk.)

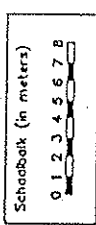
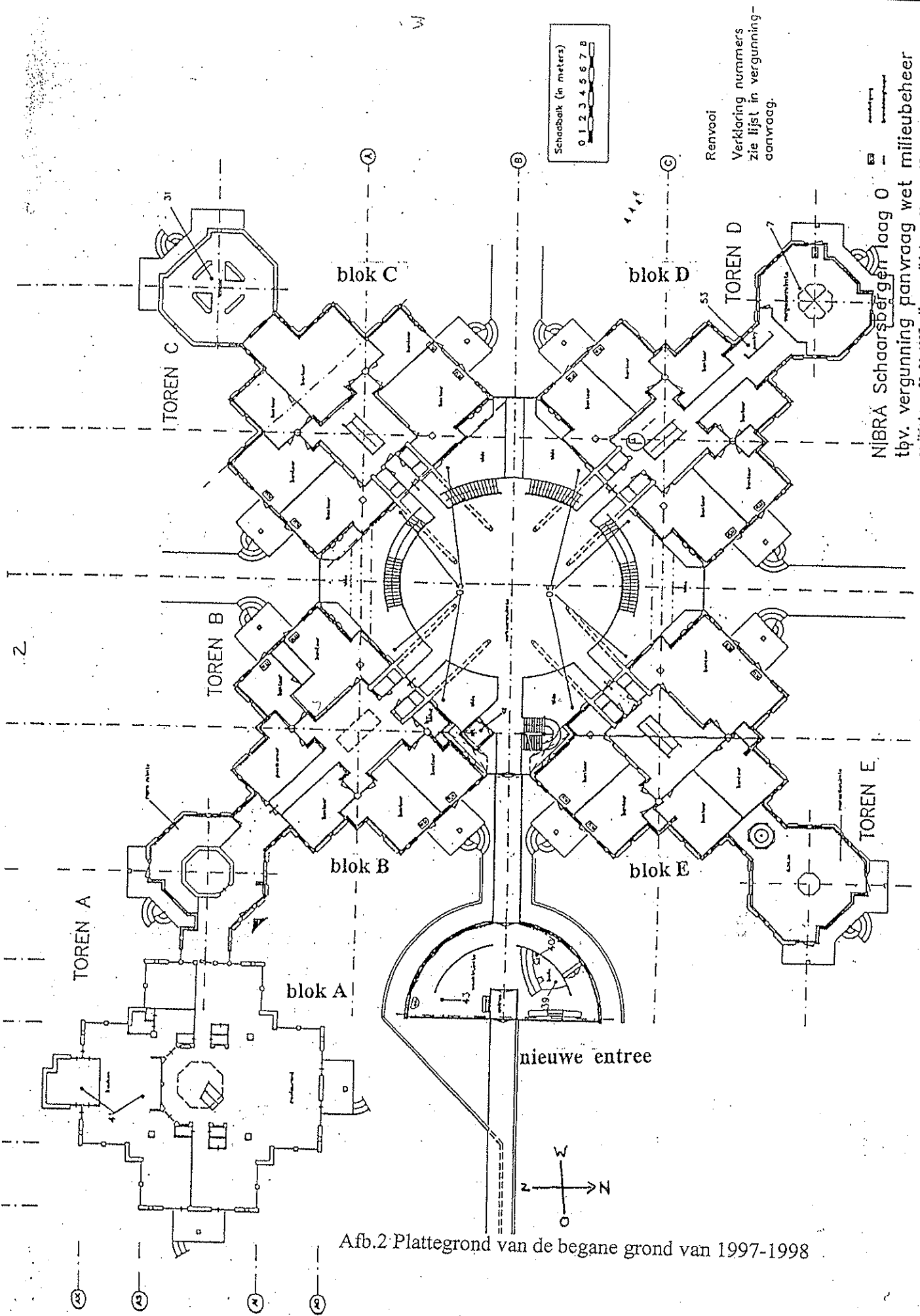
Het is voor een goed functioneren van dit gebouwencomplex belangrijk dat verbouwingen en aanpassingen in de toekomst mogelijk moeten blijven, zeker nu is gebleken dat het inwendige minder monumentaal is dan aanvankelijk werd gedacht.

Een dergelijk specifiek gebouw heeft er alleen maar baat bij dat het in gebruik is en niet leeg komt te staan omdat verval dan onherroepelijk intreedt.

In geval het NIBRA besluit verbouwingen en vernieuwingen te laten uitvoeren aan A. niet beschermenswaardige onderdelen of B. in het inwendige zonder dat ze van invloed zijn op het uitwendige, verdient het aanbeveling dat de gemeente flexibel en met voortvarendheid te werk gaat om vertraging van de uit te voeren werkzaamheden te voorkomen.

Afb. 1 Plattegrond begane grond van voor de verbouwing van 1997-1998

Renvooi
Verklaring nummers
zie lijst in vergunning-
aanvraag.

NJBRA Schaarsbergen laag 0
tbv. vergunning aanvraag wet milieubeheer
gewijzigd : a. 06-06-1997 mif gewijzigd : c. 10-11-1997 d
gewijzigd : b. 13-10-1997 d gewijzigd : d. 21-11-1997 d

Raadgraved
 Ingenieursbureau
RIN
 Nederland bv
 formaat : A2
 project: 96098
 blad : MI-03
 07-04-1997

Afb.2 Plattegrond van de begane grond van 1997-1998

objectno.:
bouwjaar : 1979-1981
bouwstijl: Forum
architect: J. Verhoeven

► Motivering

Het object is van algemeen belang voor de gemeente Arnhem wegens stedenbouwkundige waarden, architectuurhistorische waarden en cultuurhistorische waarden.

► Toelichting motivering

Het complex van het Nederlands Instituut voor Brandweer en Rampenbestrijding (NIBRA) is in 1979 ontworpen als een Rijksbrandweeracademie. Het ontwerp is van J. Verhoeven, een van de toonaangevende architecten van de Forum-stroming. Kenmerkend voor de Forum-architectuur en dit complex is het werken met kleine gebouweenheden, die – deels verbonden en deels vrijstaand – tezamen één complex vormen. Omdat het gebouw vooral inwendig door een verbouwing ten behoeve van het NIBRA in 1997-1998 ingrijpende wijzigingen onderging omvat de beschermde status het exterieur (met uitzondering van de nieuwe hoofdingangspartij) en geldt qua interieur slechts de structuralistische hoofdstructuur (casco) als beschermenswaardig.

►► Stedenbouwkundige waarden:

Het complex van de brandweeracademie heeft stedenbouwkundige waarde vanwege zijn aanleg volgens de ideeën van de Forum-beweging. Het gebouw is opgedeeld in grillig gevormde en aan elkaar geschakelde eenheden binnen een tuinaanleg. Het was de bedoeling een massaal, imponerend gebouw te vermijden en de kleinschalige sfeer van bijvoorbeeld een oude binnenstad te evenaren. Door zijn ligging op een verhoging met taluds, omgeven door verdiept gelegen wegen en parkeerterreinen, staat het complex als een soort kleine 'vestingstad' in contrast met zijn bosachtige omgeving. Het complex ligt aan de Kemperbergerweg, tegenover de kern van de nederzetting Schaarsbergen, maar maakt hier door zijn geheel eigen stedenbouwkundige structuur geen deel van uit.

Architectuurhistorische waarden:

Het in 1979-1981 totstandgekomen gebouw heeft architectuurhistorische waarde als een binnen de gemeente Arnhem in zijn opzet en vormgeving op vrij gave wijze bewaard gebleven voorbeeld van een academiecomplex volgens de opvattingen van de Forum-beweging. Het gebouw is door zijn omvang, typologisch consequente uitvoering en rijke detaillering een zeldzaam voorbeeld in zijn soort en het belangrijkste Forum-schoolgebouw in Arnhem. Ondanks wijzigingen aan de entree en het interieur zijn de hoofdstructuur en de buitengevels vrij goed bewaard gebleven.

Het complex is ontworpen door J. Verhoeven en is met zijn gecompliceerde, maar regelmatige structuur van overhoeks geplaatste en gestapelde eenheden die samen een geheel vormen een typisch voorbeeld van zijn werk. Binnen het oeuvre van Verhoeven is het NIBRA-gebouw één van de grootste en projecten. Hier konden zijn ideeën over architectuur en stedenbouw optimaal tot uitdrukking komen.

Cultuurhistorische waarden:

Het object heeft cultuurhistorische waarde als uiting van de Forum-beweging, die ontstond rond het in 1959 opgerichte architectuurtijdschrift Forum. Deze beweging keerde zich tegen de schaalloosheid, eindeloze repetitie van gelijkvormige bouwblokken en het gebrek aan herkenbaarheid in de naoorlogse functionalistische architectuur. De Forum-architecten vonden dat de architect door deze ontwikkeling werd beperkt tot een technicus en econoom. Hij moest weer oog krijgen voor de individuele menselijke behoeften. Om dit doel te bereiken wilde men stedenbouw en architectuur integreren, zodat het ontwerpen van gebouwen en hun omgeving in één hand kwamen. Op deze wijze hoopte men gebouwen en ruimtelijke structuren af te stemmen op individuele wensen en behoeften. Bij het NIBRA-gebouw komen, mede door de grote omvang van het complex, de ideeën op stedenbouwkundig en architectonisch gebied

optimaal tot uiting.

Het schoolgebouw aan de Kemperbergerweg 783 is uitwendig (met uitzondering van de later toegevoegde ingangspartij), en qua hoofdstructuur (casco) van het inwendige, en tezamen met de op het gebouw aansluitende keermuren c.a., op basis van bovenstaande motivering beschermenswaardig als gemeentelijk monument in de gemeente Arnhem. Niet-beschermenswaardige onderdelen zijn in de redengevende beschrijving aangegeven.

► Historie

In het Geïllustreerd Zondagsblad van de Arnhemse Courant was op 17 september 1922 het volgende fragment te lezen: "De moderne Arnhemsche scholen zijn voor vele gemeenten een voorbeeld geweest ter navolging. Het zijn modelinrichtingen, waarin niets is gespaard om licht en kleur te brengen in de schoolruimten [...]. Arnhem heeft zijn mooie scholen en het mag er trots op zijn [...]". Duidelijk is dat de Arnhemse scholenbouw een kwaliteitsvol karakter had, dat ook in latere tijden behouden bleef en zelfs nationale lof oogstte.

De Onderwijswet van 1857 die de inspectie van scholen reguleerde, bood net als elders ook in Arnhem de mogelijkheid tot een kritisch toezicht op de kwaliteit van schoolgebouwen. Dit leidde tot een toenemende verbetering. In 1875 kon een nieuwe school als de Openbare Lagere School 6 aan de Schoolplaats zelfs worden gezien als een modelschool waarvan de hoeveelheid ruimte per leerling reeds volledig overeenkwam met de eisen die vijf jaar later door de rijksoverheid werden vastgelegd in het Scholenbouwbesluit. Dat neemt niet weg dat er te Arnhem ook scholen bestonden die de toets der kritiek minder goed doorstonden.

In de loop van de tweede helft van de 19de eeuw nam het aantal scholen te Arnhem gestaag toe, zowel voor openbaar als voor bijzonder onderwijs, alsook lager en voortgezet onderwijs. Een belangrijke stimulans in de vroege 20ste eeuw, was de Leerplichtwet van 1901. Nieuwe schoolgebouwen zoals de Openbare Lagere School 3 aan de Onder de Linden (1904-1906, gemeentearchitect G. Versteeg) werden groot opgezet en er werd voldoende rekening gehouden met ventilatiemogelijkheden, lichtinval, en hygiënische toiletten. Bovendien werd aandacht besteed aan de esthetische kwaliteit, dat bijvoorbeeld leidde tot de toepassing van bouwsculptuur.

In de periode 1920-1940 werd de Arnhemse scholenbouw onder meer bepaald door de gemeentearchitecten J. van Biesen en H.B. van Broekhuizen. Hun scholen sloten aan bij de modernistische ontwikkelingen. Invloed van de Amsterdamse School maar ook van het Nieuwe Bouwen was karakteristiek voor de vormgeving van hun op het zogenaamde corridorprincipe (gangen met erlangs gelegen lokalen) gebaseerde schoolgebouwen.

Na de Tweede Wereldoorlog (Slag om Arnhem) moesten veel scholen herbouwd worden. Materialenschaarste en beperkte budgetten leidden tot sobere ontwerpen. Geleidelijk aan manifesteerden zich steeds meer ideeën die een inbreuk betekenden op het traditionele schooltype met corridoropzet. Er ontstond behoefte aan nieuwe ruimtes zoals een handenarbeidlokaal en een algemene schoolzaal. Vooral vanaf de jaren '50 en '60 ontstonden moderne scholen met een functionalistische vormgeving. Gangloze scholen met een paviljoenopzet en een ruime aula vormden de weerslag van een toenemende breuk met het klassikale onderwijssysteem, een ontwikkeling die in het laatste kwart van de 20ste eeuw een hoge vlucht nam.

Het NIBRA-gebouw aan de Kemperbergerweg 783 is in 1979 door J. Verhoeven als een rijksbrandweeracademie ontworpen. In 1981 werd het complex in gebruik genomen. Verhoeven ontwierp een complex, dat als zeer sprekend voorbeeld van Forumarchitectuur kan worden beschouwd. Het bestaat uit een groot aantal op elkaar aansluitende en ten opzichte van elkaar sterk verspringende bouwdelen met gecompliceerde eigen, gebroken kappen. Door de grote afwisseling in de bouwmassa's ontstaat het karakter van een kleine stad met woonhuizen. Dit beeld wordt nog versterkt door de hoge betonnen zendtoren, die als een kerktoeren boven de daken uitsteekt. Traditionele pannendaken completeren het rustieke karakter. Met deze architectuur werd een huiselijke sfeer geschapen voor de leerlingen van het instituut, die gedurende een belangrijk deel van hun opleiding intern zijn. In 1997-1998 voerde Ch. Van Marrelo, architect bij de Rijksgebouwendienst, een ingrijpende verbouwing uit ten behoeve van het NIBRA. Dit leidde onder meer tot een nieuwe hoofdingangspartij. Inwendig is het

bouwwerk toen sterk gewijzigd. In het totaal karakter bleven de ideeën van J. Verhoeven evenwel goed herkenbaar.

Architect Jan Verhoeven (1926-1994) is één van de vooraanstaande Forum-architecten en is tevens één van de bekendste representanten van het structuralisme in de Nederlandse architectuur. Hij ontwierp verscheidene onderwijsgebouwen, behalve het NIBRA-complex onder meer de basisschool 'Steenhoek' in Rozendaal (1971). Verder heeft hij diverse woningbouwcomplexen op zijn naam staan, zoals een sterk door de Amsterdamse School geïnspireerd woningbouwcomplex in Nieuwegein uit 1980. Deze stilistische invloed, die vooral tot uiting komt in grillig gevormde pannendaken, siermetselwerk en imposante bakstenen schoorstenen, is ook te zien bij het NIBRA-complex.

BESCHRIJVING (05-09-2003):**► Ligging**

Het complex is gelegen aan de westzijde van de Kemperbergerweg, in een bosachtige omgeving met onder andere Europese en Amerikaanse eikenbomen, tegenover de kern van Schaarsbergen.

► Algemeen

Het gebouw heeft een samengestelde plattegrond en bestaat in hoofdstructuur uit vier kruisvormige bouwblokken rond een overdekt binnenplein. Het complex is in een sterk geaccentueerd terrein gevoegd en telt een twee souterrainlagen en drie bouwlagen, waarvan twee in het 'daklandschap' van het gebouw. De vier hoofdblokken zijn diagonaal op de hoofdas van het gebouw geplaatst; tussen de noord- en zuid oostelijke blokken bevindt zich de hoofdingang, die direct toegang geeft tot het centrale gedeelte. Dit binnenplein is het 'verkeersknooppunt' van het complex en bevat tevens een terras. Op de vier buitenste hoeken van het complex sluiten kleine paviljoens aan. Het noordoostelijke en noordwestelijke paviljoen hebben beide een souterrain en een bouwlaag. Aan de zuidwestzijde telt het paviljoen twee souterrainlagen. Het paviljoen aan de zuidoostzijde vormt de verbinding met een bouwblok aan de zuidoostzijde en omsluit de voet van een achtkantige betonnen zendtoren. Het blok dat op dit paviljoen aansluit heeft een kruisvormige plattegrond, telt drie bouwlagen, waarvan twee in de kap, en ligt in tegenstelling tot de overige blokken parallel aan de hoofdas van het complex. Naast de interne 'verkeersstructuur' van het gebouw is er een tweede, externe structuur van loopbruggen en brandtrappen in gegalvaniseerd staal, die de verschillende delen van het complex verbinden. De vleugels zijn onderling verbonden en hebben trappen bij de kopse uiteinden van de kruisvormige blokken. Op de tweede laag bevindt zich een stelsel van loopbruggen boven het overdekte middenplein.

Het complex heeft een in het zicht gelaten betonnen onderbouw van bekistingsbeton, een betonnen hoofdstructuur met bakstenen gevels en houten kappen. Het metselwerk is uitgevoerd in fors formaat rozebruine baksteen met platvolle voegen. De kapvormen van de diverse kruisvormige bouwblokken zijn samengesteld. Iedere vleugel van een blok heeft in langsrichting twee naar buiten afwaterende lessenaardaken, waaruit een centraal bouwdeel met geheel verticale, met pannen beklede zijwanden oprijst. Dit bouwdeel wordt bekroond door twee naar buiten afwaterende lessenaardaken, in langsrichting gescheiden door een smal, verdiept gelegen plat dak. Boven langs dit platte dak bevinden zich houten bovenlichten in de vorm van vensterstroken. De buitenzijden van de kruisvormig aangelegde kappen hebben in de verticale vlakken van de vleugels telkens een vierkant, enkelruits venster en in de oksels L-vormig aangelegde houten dakkapellen met twee ramen met bovenlichten of twee balkondeuren met bovenlichten. De wangen van deze dakkapellen hebben karakteristieke ruitvormige ramen. Het dak is gedekt met rode opnieuw verbeterde Hollandse pannen. Op het noordoostelijke paviljoen staat een forse, achthoekige bakstenen schoorsteen; op het noordwestelijke paviljoen een dubbele versie van hetzelfde type.

Het in beton, staal en glas uitgevoerde ingangspaviljoen is een latere, niet-beschermenswaardige toevoeging uit 1998.

► Gevels

De gevels hebben boven de in bekistingsbeton uitgevoerde onderbouw een structuur van betonnen pijlers, met karakteristieke, aan de onderzijde links en rechts afgeschuinde 'kapitelen'. Hierop rust de vloer van de tweede bouwlaag, die in het zicht is gelaten als een speklaag rond het hele gebouw. Op de eerste laag is de invulling in metselwerk van het genoemde type uitgevoerd; de tweede laag en de topgevels zijn geheel gemetseld. In de oksel van de kruisvormige bouwlagen bevinden zich driezijdige balkons met bakstenen borstweringen en rollagen, behalve aan de zijde van het overdekte binnenplein. De hoeken van de gevels, de hoeken van de balkons en de dagkanten van de vensters op de tweede laag hebben bij alle bouwblokken vertandingen. Op de scheiding tussen de betonnen onderbouw en de bakstenen bovenbouw is een bakstenen waterlijst; ook de lekdorpels van de vensters in de bovenbouw zijn in baksteen uitgevoerd.

De gevelopeningen houten vensters en puien; een veel herhaald standaardtype venster bestaat uit een raam met een klpraam als bovenlicht en twee smalle, langs het bovenlicht doorlopende nevenlichten. In de langswanden van de kruisvormige bouwblokken bevinden zich telken twee vensterassen met dit type invullingen. De kopwanden zijn voorzien van diverse puien van hout en glas, die toegang geven tot de

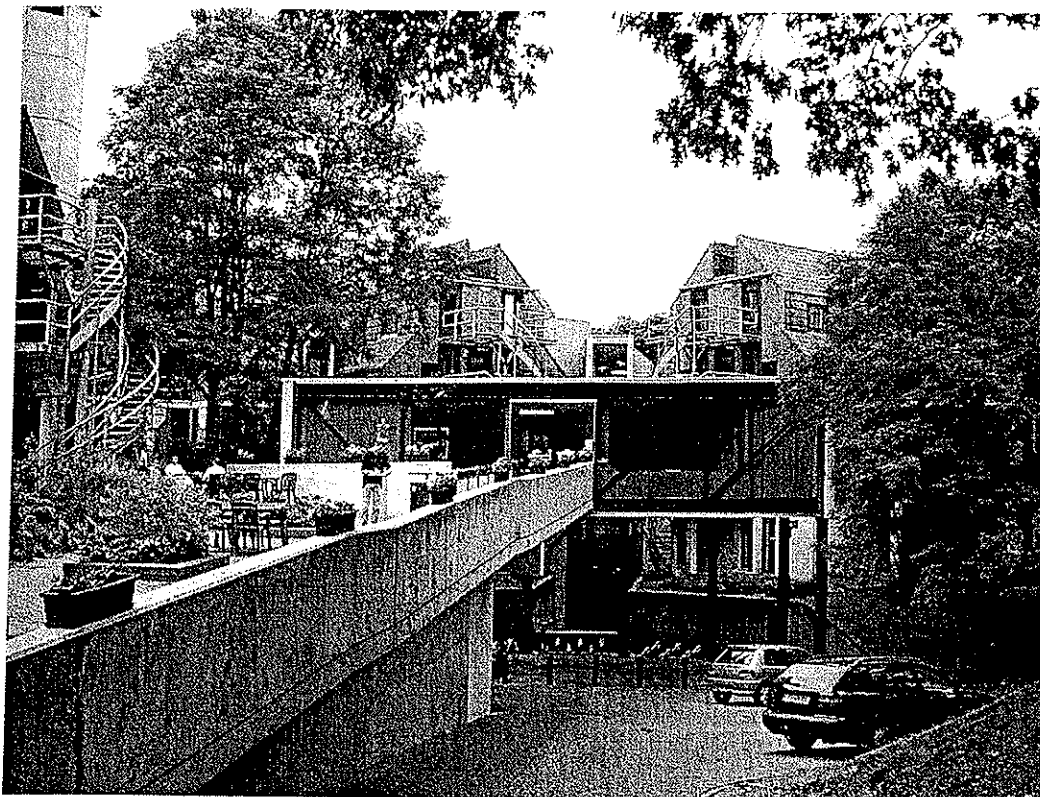
externe structuur van brandtrappen en loopbruggen. Deze structuren bestaan uit betonnen balkons, per laag ondersteund door een betonnen pijler met 'kapiteel' van het beschreven type, en trappen en bruggen met relingen, uitgevoerd in gegalvaniseerd staal.

► **Interieur**

De structuur van het complex, een centraalbouw, is beschreven onder de rubriek 'Algemeen'. Qua interieur valt louter de overwegend in beton uitgevoerde hoofdstructuur ofwel het casco onder de bescherming. Dit omvat de centralistische opzet met een middenruimte en kruiselings hierop aansluitende hoekpaviljoens. De opzet met een aaneenschakeling van diverse ruimtes die binnen de hoofdstructuur zijn verdeeld is karakteristiek voor de structuralistische uitgangspunten. Niet-beschermenswaardig zijn de bij de verbouwing in 1997-1998 toegevoegde onderdelen alsook de slechts summier nog aanwezige relictten uit de ontstaansperiode van het bouwwerk.

► **Erf/tuin/groenelementen**

Het gebouw is omgeven door taluds met betonnen keermuren. Het regenwater, afkomstig van de daken, wordt via open goten van betonstenen en betonnen trottoirbanden over de taluds afgevoerd. Deze goten zijn uitgewerkt tot een decoratief patroon van scheidingslijnen, die de taluds in verschillende vakken met plantsoenen en grasvelden verdelen. De keermuren sluiten aan op de rond het gebouw gelegen (niet-beschermenswaardige) parkeerterreinen.

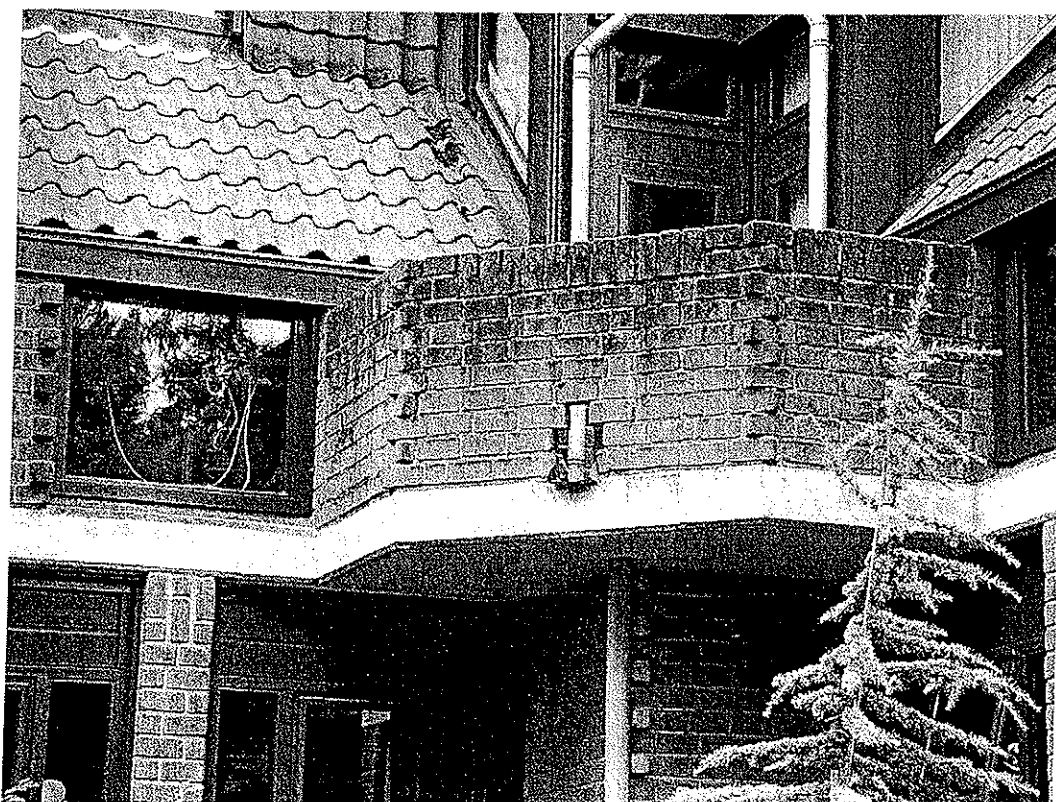
Figuur 1 Vooraanzicht (met moderne loopbrug).

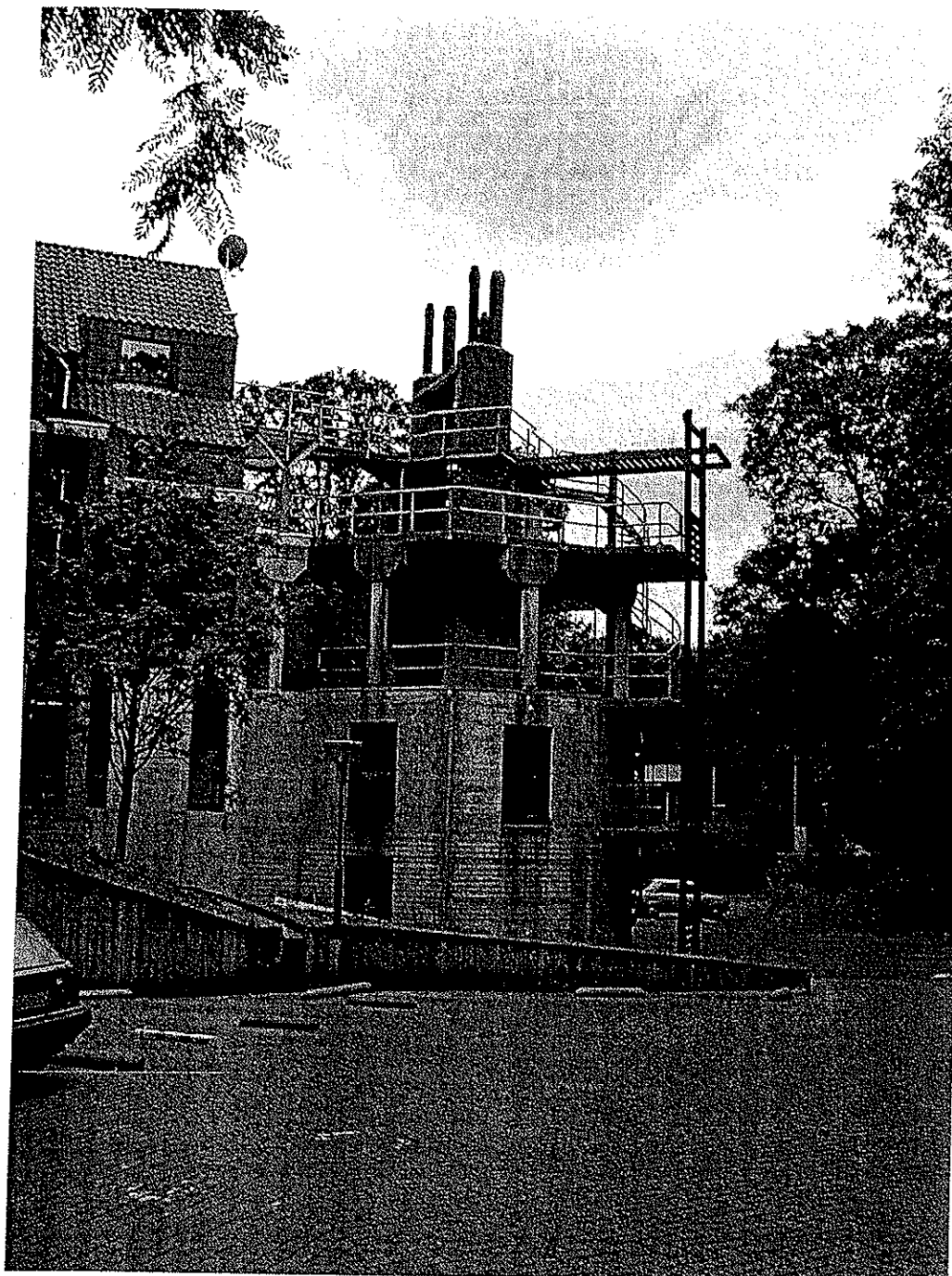
Figuur 2 Totaalaanzicht.

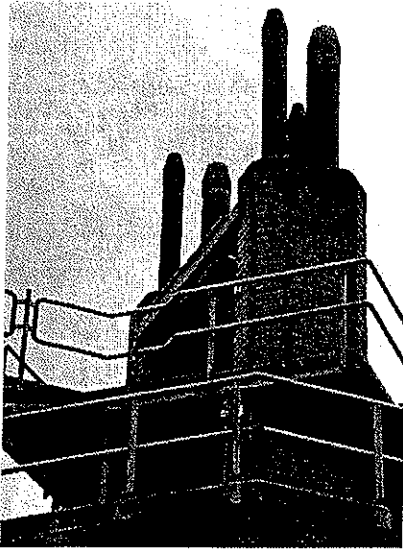
Figuur 3 Idem.

Figuur 4 Eén van de balkons.

Figuur 5 Uitbouw met toren.

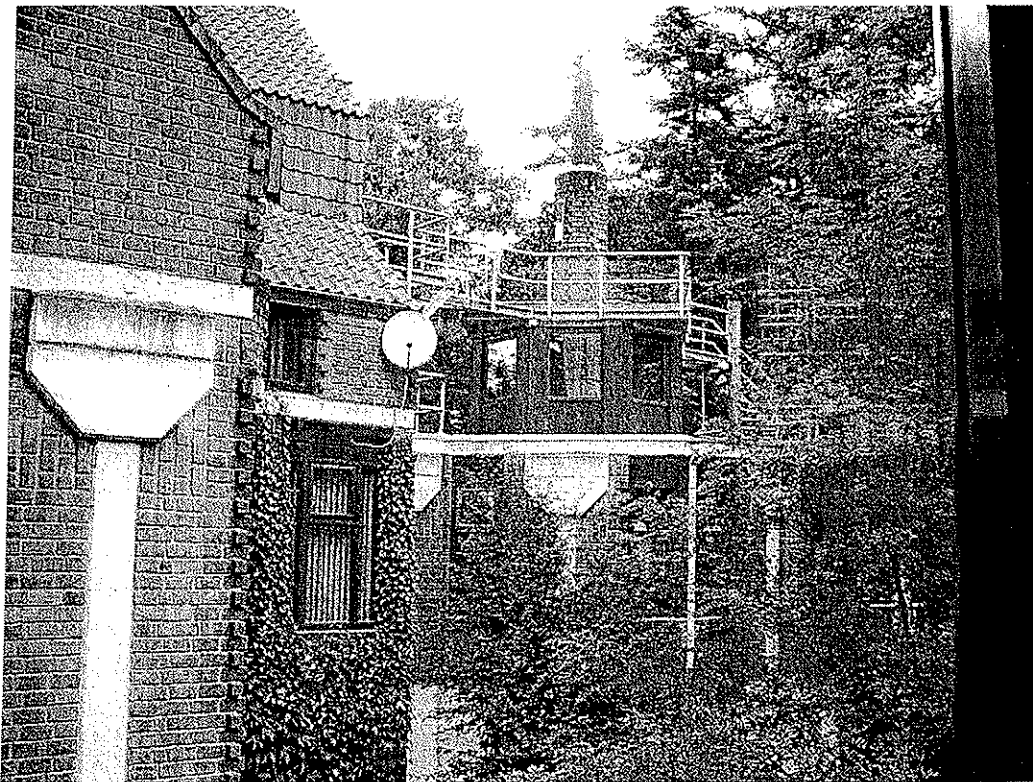
Figuur 6 Detailopname.

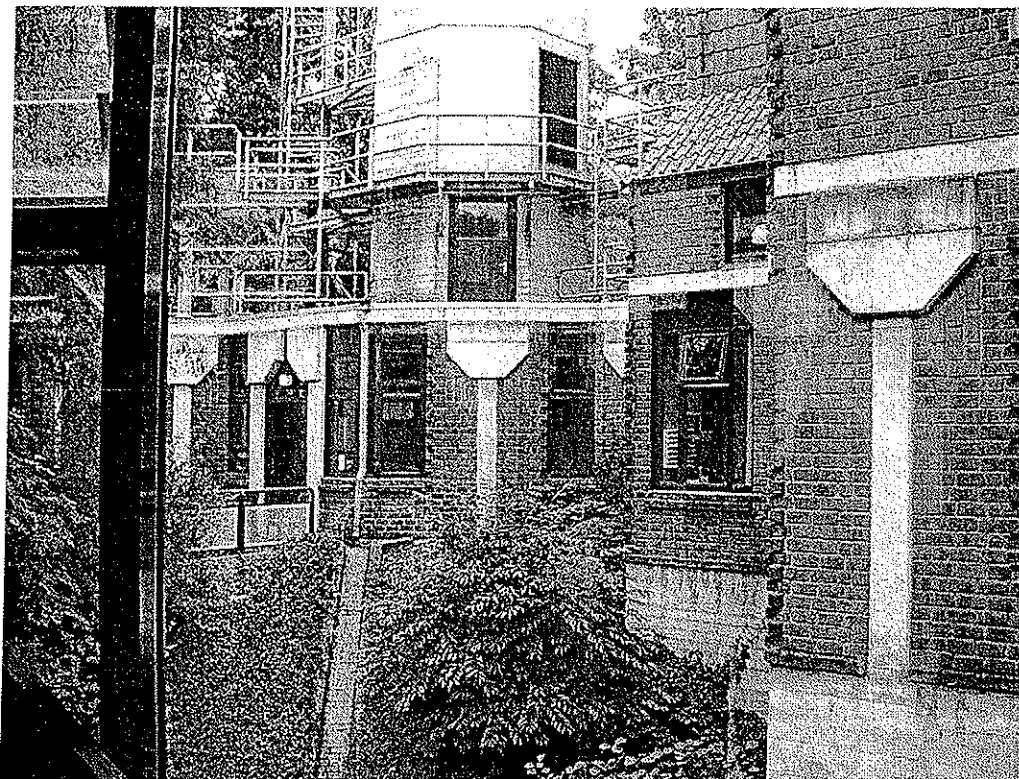
Figuur 7 Zicht op de gevelopbouw.

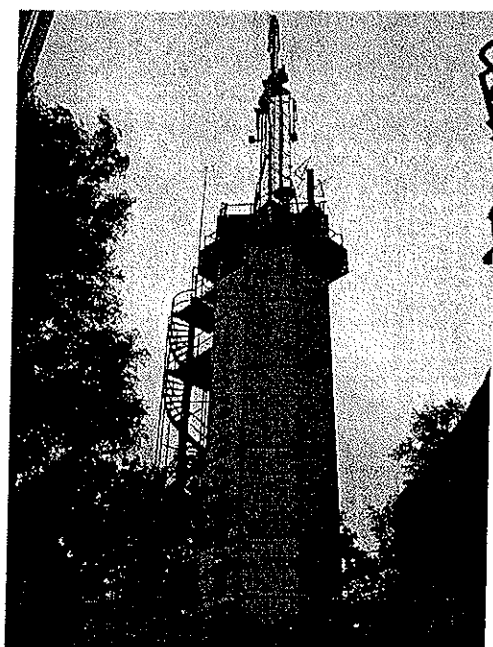
Figuur 8 Ingangspartij.

Figuur 9 Uitbouw met schoorsteen.

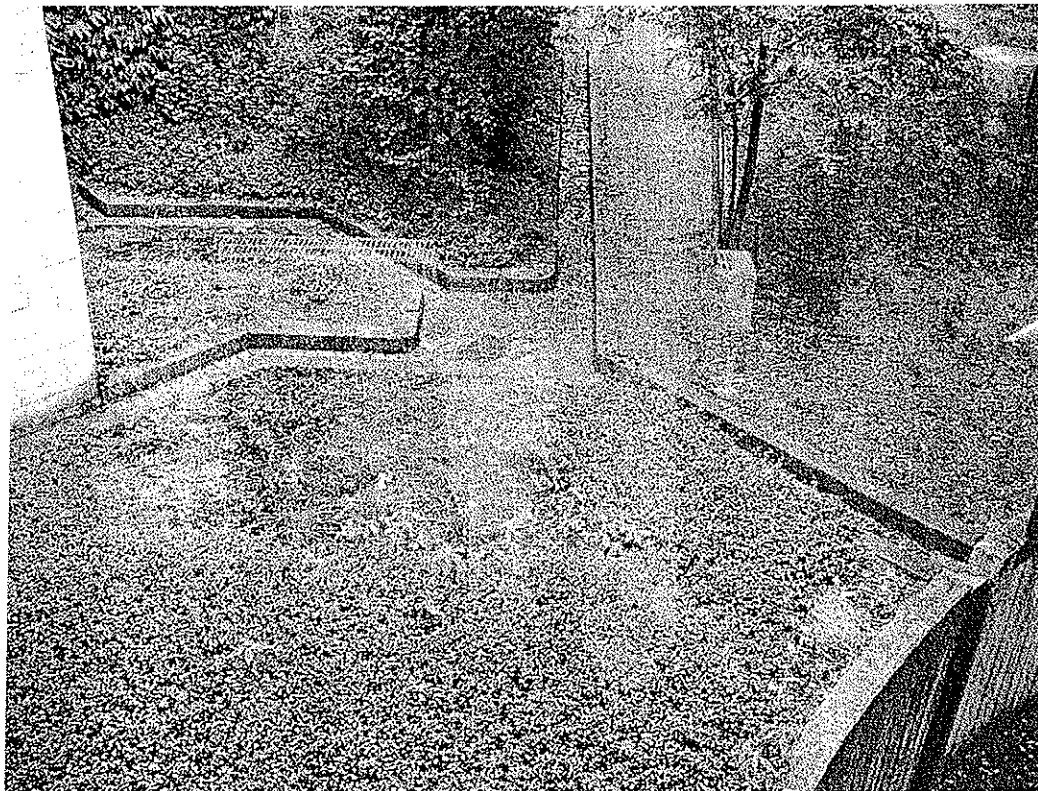
Figuur 10 Detailopname gevelbouw.

Figuur 11 Zendtoren.

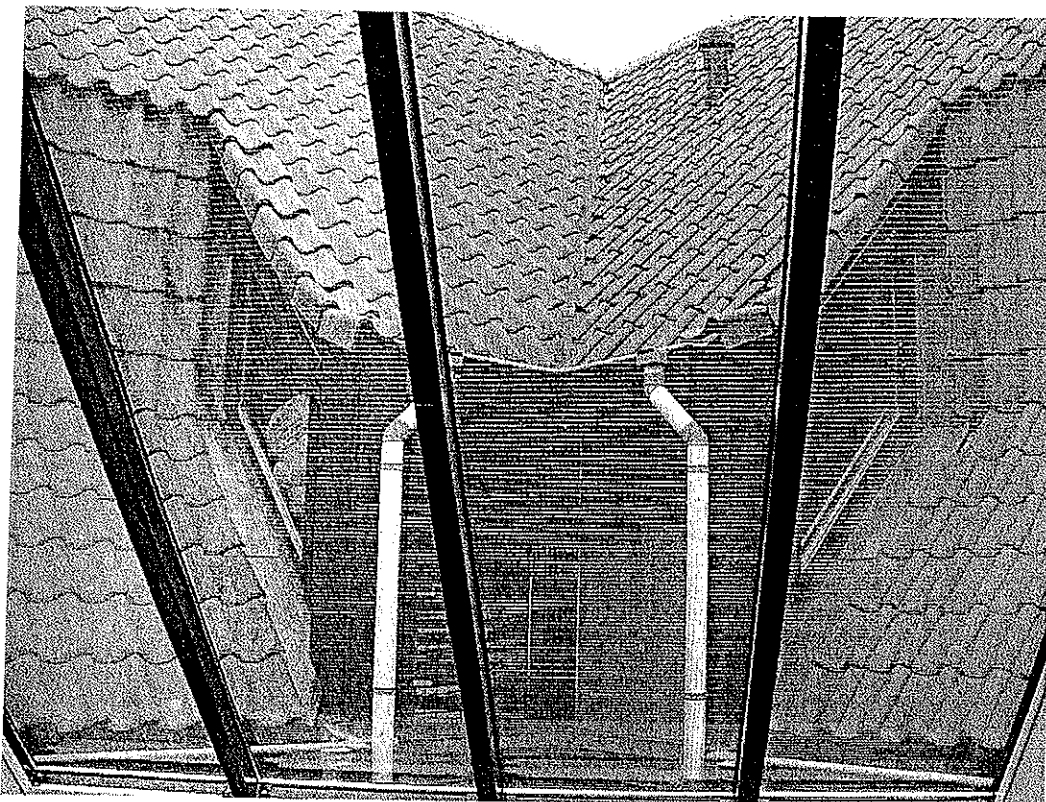
Figuur 12 Vensterpartij.

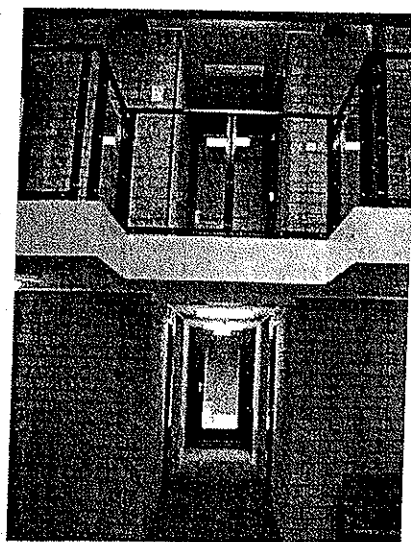
Figuur 13 Terreinaanleg, gezien vanuit het gebouw.

Figuur 14 Detailopname interieur.

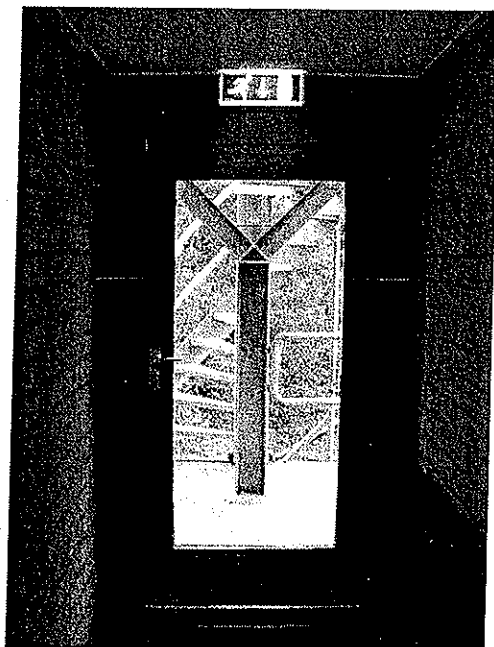
Figuur 15 Zicht op de dakschilden vanuit het gebouw.

Figuur 16 Interieuroopname.

Figuur 17 Kapconstructie.

Figuur 18 Doorkijk naar buiten.

Concept-Verslag vergadering commissie voor welstand en monumenten 11 mei 2006.

4e. Kemperbergerweg 783.

Toelichting afdeling erfgoed.

In het kader van het scholenproject heeft uw commissie ook een positief advies uitgebracht (d.d. 1 december 2004) over de bescherming van de NIBRA aan de Kemperbergerweg 783. Tijdens het belanghebbendenonderzoek hebben vertegenwoordigers van de NIBRA in een hoorzitting aangegeven niet te kunnen instemmen met de bescherming van deze onderwijsinstelling. De naar voren gebrachte argumenten gaven echter, ambtelijk gezien, geen aanleiding tot intrekken of wijziging van het voorstel om tot bescherming over te gaan. B&W hebben conform het voorstel besloten. De NIBRA heeft daarna een bezwarenprocedure gestart. De behandeling hiervan is aangehouden, omdat men tevens verzocht in de gelegenheid te worden gesteld een contra-expertise te laten uitvoeren. Hiervoor is toestemming gegeven.

De contra-expertise is uitgevoerd door mevr. Prins en weer becommentarieerd door het MAB. De redengevende beschrijving is aangepast. Deze informatie is u via uw secretariaat ter beschikking gesteld. De kern van de contra-expertise bestond uit het aanvoeren van argumenten om aan te tonen dat het interieur niet beschermingswaardig is. Uiteindelijk spreken de cultuurhistorische analyse van het MAB en de contra-expertise van mevr. Prins elkaar niet tegen. Het casco is beschermingswaardig. Het interieur is reeds zeer ernstig verstoord en komt niet voor bescherming in aanmerking.

De argumenten om bescherming van de school te bepleiten blijven echter in hoofdzaak overeind. De afdeling erfgoed adviseert u dan ook om uw eerder uitgebracht advies te bevestigen. Voor de eigenaar heeft dit tot gevolg dat een wijziging van het gebouw vergunningplichtig is. Ook de wijziging van het interieur blijft vergunningplichtig, omdat nagegaan moet kunnen worden in hoeverre er bijkomende "schade" aan beschermde onderdelen plaatsvindt. Het interieur kan namelijk niet losgezien worden van het casco, niet in fysieke zin en ook niet qua uitstraling of belevingswaarde. Bij toetsing en handhaving zal de redengevende beschrijving een belangrijk beoordelingsinstrument zijn, maar deze is niet uitputtend. Wat nu als niet beschermingswaardig wordt aangeduid wordt later niet opeens beschermd, maar wat niet gezien is kan later wel beschermingswaardig blijken te zijn

Advies

De commissie heeft kennis genomen van de aanscherpingen in de redengevende beschrijving en kan zich hierin vinden. Zij persisteert in haar op 1 december 2004 afgegeven advies om het object Kemperbergerweg 783 te kwalificeren als gemeentelijk monument. Een al dan niet gaaf interieur doet daar niets aan af, het gebouw is, zeker vanuit de typologie als uit architectuurhistorisch oogpunt, zeer zeldzaam en waardevol.

INGEKOMEN 15 SEP. 2016

Groenforum Arnhem
p/a De Molenplaats
Zijpendaalsewe 24^A
6814 CL Arnhem

Aan het College van Burgemeester en
Wethouders van de gemeente Arnhem
Postbus 99
6800 AB ARNHEM

Betreft: Vooroverleg Bestemmingsplan IFV-terrein Kemperbergerweg

Arnhem, 12 september 2016

Geacht College,

Op de bijeenkomst van het Groenforum Arnhem op 8 september 2016 was het vooroverleg Bestemmingsplan IFV-terrein Kemperbergerweg een van de agendapunten. Wij willen u graag mededelen wat de mening hierover is van de deelnemers aan het Groenforum.

In het Groenforum Arnhem zijn vertegenwoordigd: de Arnhemse afdelingen van KNNV, NIVON, IVN, het bezoekerscentrum Sonsbeek, de Vleermuiswerkgroep Gelderland, de imkersvereniging Arnhem, Velp en omstreken, de Gelderse Natuur en Milieufederatie, Ecovrede, Groen Arnhem en de Vogelwerkgroep Arnhem. De Groenforum houdt daarnaast contact met de KMTP afdeling Arnhem, Mileudefensie, afdeling Arnhem, Ver. Vrienden van Meinerswijk en Ver. Vrienden van Sonsbeek.

Op het IFV-terrein is onvoldoende parkeerruimte. Dit geldt al voor normale kantoor en cursusdagen en des te meer tijdens congressen. Dit heeft als gevolg dat er vaak veel auto's worden geparkeerd bij de kerk van Schaarsbergen en op de brink van dit dorp. Dit verstoort het mooie dorpsgezicht in ernstige mate. Volgens de plannen kan de parkeergelegenheid op het IFV-terrein worden uitgebreid in fase 1 van 156 naar 221 auto's en in fase 2 tot totaal 272 auto's. De uitbreiding vindt plaats binnen het Natura 2000-gebied Veluwe, maar op particulier terrein. Er moeten 47 bomen worden gekapt waarvoor herplant op het terrein mogelijk is.

Uitgaande van de maatgevende parkeeropgave, variërend van 200 tot 275 plaatsen, zal de uitvoering van fase 1 niet altijd voldoende ruimte geven. Na uitvoering van fase 2 is dit wel het geval. Na fase 1 zal tijdens congressen worden uitgeweken naar de parkeerplaats van de "Hoge Veluwe" en zullen pendeltaxi's worden ingezet. Ook na uitvoering van fase 2 zal tijdens congressen onvoldoende parkeerruimte op het eigen terrein zijn. Ook dan zal de parkeerplaats van de "Hoge Veluwe" worden gebruikt. Deze maatregelen dienen te leiden tot een einde aan het parkeren bij de kerk en op de brink. Blijkt dit niet het geval, dan dient IFV bij te verwachten drukte verkeersregelaars in te zetten om het parkeren aldaar te voorkomen.

De leden van het Groenforum Arnhem kunnen de ingrepen binnen het Natura 2000-gebied en het verlies van bosoppervlakte accepteren, mits dit het einde betekent van het parkeren op en om de brink en bij de kerk van Schaarsbergen. Uit de toelichting blijkt echter niet wanneer fase 1 wordt uitgevoerd en hoe snel daarna ook fase 2 zal worden uitgevoerd. Om parkeren in Schaarsbergen te beëindigen zal ook fase 2 moeten worden uitgevoerd. Zolang

fase 2 nog op zich laat wachten zou bekeken moeten worden of bij onvoldoende parkeerruimte ook buiten congressen gebruik kan worden gemaakt van de parkeerruimte van de "Hoge Veluwe". De eventuele mogelijkheid om door het IFV ter beschikking gestelde fietsen te gebruiken, kan dan soelaas bieden.

Een verbetering van het openbaar vervoer kan de parkeerproblemen ook verlichten. De gemeente Arnhem zou met het IFV met het openbaar vervoerbedrijf moeten proberen de busverbindingen, de kantooruren en de cursuren zo op elkaar af te stemmen, dat een extra busverbinding enkele malen per dag lonend is. Ook in situaties dat er voldoende parkeergelegenheid is, is het openbaar vervoer te prefereren in verband met economie, luchtverontreiniging en brandstofbesparing.

Ten slotte, uit de toelichting blijkt niet tot welke soorten de te kappen bomen behoren en welke soorten zullen worden aangeplant. De deelnemers aan het Groenforum Arnhem dringen er op aan om voor de aanplant inheemse soorten te gebruiken.

Hoogachtend,

A handwritten signature in dark ink, appearing to be 'J.A. de Vos', written over a horizontal line.

J.A. de Vos
Voorzitter Groenforum Arnhem
koosdevos@hetnet.nl

College van
 Burgemeester en
 Wethouders
 gemeente Arnhem
 Postbus 99
 6800 AB Arnhem

al 24 1009 RP 10

Burgemeester en Wethouders van Arnhem
T.a.v. Mevr M.. van Loo
Postbus 99
6800 AB Arnhem
monique.van.loo@arnhem.nl

IBAN NL57 INGB 0002465801
BIC INGB NL2A
KvK 41046129
BTW 0029.89.682

Datum: 14 september 2016

Nummer: 16107-bo

Onderwerp: reactie voorontwerpbestemmingsplan Vooroverleg artikel 3.1.1 Bro Bestemmingsplan IFV-terrein Kemperbergerweg 783, 2016-08-00543

Behandeld door: B. Oosting

Uw kenmerk : 2016.0.043.078

Geachte College,

Hierbij sturen wij u onze inspraakreactie op het voorontwerpbestemmingsplan Kemperbergerweg Bestemmingsplan IFV-terrein Kemperbergerweg 783, 2016-08-00543

Het plan voorziet in nieuwe ontwikkelingen op genoemde locatie. Een en ander betekent dat het plan dat nu wordt voorzien zal zorgdragen voor vergroting van de parkeer- en bezoekcapaciteit. Dit zal met zich meebrengen dat de milieudruk op de omgeving naar verwachting gaat toenemen. Ook betekent het plan een rechtstreekse impact op het Natura2000 gebied Veluwe en het Gelders Natuurnetwerk van de Veluwe.

Met betrekking tot het Natura2000 gebied Veluwe betekent dit onder meer:

- Areaalverlies
- Vergroting van de stikstofbelasting
- Meer verstoring en verlichting
-

Met betrekking tot het GNN gebied Veluwe betekent dit onder meer

- Areaalverlies
- Vergroting van de stikstofbelasting
- Mogelijke gevolgen voor de grondwaterhuishouding
- Toename vervuilingen (olie e.d.)
- Kwaliteitsverlies (toename geluid, verlichting, verstoring, betreding)
- Toename verharding (zo niet direct, dan toch wel op termijn)
- Verslechtering van de omgevingscondities voor de diverse soorten, vogels, vleermuizen, eekhoorns e.d.
- Verslechtering van de groeicondities voor bomen en evt. ondergroei.
- Bomenkap

Toename van parkeermogelijkheid betekent toename van autobewegingen en dus een grotere milieubelasting, zoals van stikstofdepositie op de Veluwe op daarvoor gevoelige habitats. Dit onderdeel is niet onderzocht in het Natureffectenonderzoek. Rekening houdend met het gegeven dat er echt geen stikstof meer bij kan nu de kritische depositieniveaus op de Veluwe al worden overschreden achten wij voorliggend plan zoals nu voorgesteld niet uitvoerbaar rekening houdend met de Natuurbeschermingswet en de Vogel- en Habitatrichtlijn.

Verder vinden we de papieren compensatie door bestaand bos om te bestemmen van maatschappelijk naar bos wel een klein winstpuntje, maar is uit het oogpunt van daadwerkelijke natuurkwaliteit en kwantiteit niet als een echte plus voor de natuur te bestempelen. Dit vanwege het feit dat de bestemming maatschappelijk in het bestaande bestemmingsplan het voorkomend groen ook al een mate van bescherming biedt via de aanduiding 'landschappelijke waarden'.

Los van de vraag of er hier daadwerkelijk een reden van dwingende reden van groot openbaar belang is, worden de verslechtering van de omgevingscondities en de afname van het natuurareaal niet gecompenseerd t.b.v. het Natuurgebied Veluwe. Niet nader gemotiveerd is waarom dit niet mogelijk zou zijn. Te meer nu er t.a.v. de Veluwe nog de nodige opgaven liggen ten aanzien van verbetering en uitbreiding van de EHS/GNN. Zo kunnen gronden die nu nog in de Groene Ontwikkelzone liggen op de Veluwe worden ingericht en zo nodig aangekocht t.b.v. natuurinrichting. Dat is ook de filosofie van het nieuwe compensatiebeleid in de provinciale omgevingsvisie/verordening. Bovendien heeft de gemeente vanuit de eigen beleidskaders ook de nodige wensen t.b.v. versterking van de noordelijke groenstructuur van Arnhem. Daarbij verwijzen wij naar de integrale Groenvisie van de gemeente. Nu het provinciale beleid de compensatie bij hoge voorkeur verlangt ten behoeve van hetzelfde natuurgebied vinden we het van belang dat de compensatie die voorliggend plan, los van de vraag of men voldoet aan gestelde kaders t.a.v. dwingende reden van openbaar belang, in het Veluws Natuurgebied in de omgeving Arnhem Noord zal landen. Naar onze mening liggen hier op de Veluwe en in de poorten van de Veluwe nog genoeg mogelijkheden voor areaalcompensatie en kwaliteitsverbetering.

Wat betreft het parkeren stellen we vast dat feitelijk wanneer men onder bomen parkeert de natuurfuncties vervallen. Kortom het hele areaal dat in gebruik zal worden genomen ten behoeve het parkeren zou eigenlijk gecompenseerd moeten worden t.b.v. nieuwe natuur. De grond wordt wel verhard, zeker op termijn (bandendruk of als mensen gaan klagen) en vervuild en steeds intensiever benut. Bovendien zijn er neveneffecten op de omliggende natuur, zoals eerder aangegeven.

Een en ander hangt ook samen met de ladder duurzame verstedelijking (Bro) of, nu in Arnhem voldoende locaties beschikbaar zijn voor verschillende activiteiten die men op de Kemperbergweg wil uitvoeren en die ook veel beter bereikbaar zijn met het OV, voorliggend plan wel nodig is. Dit hangt ook samen met het gegeven dat wij een verkeer- en vervoerplan missen. Het is naar onze mening niet meer van deze tijd dat iedereen met de auto komt. Het is van belang dat locaties goed bereikbaar zijn met OV en combi's OV en fiets en dat alternatief gebruik voor de auto ook wordt gestimuleerd. Voorts kan het autogebruik dan beperkt worden en bij drukke dagen overloopcapaciteit op andere locaties in de omgeving benut worden.

Onze conclusie is daarmee dat we met het plan zoals het nu voorligt niet kunnen instemmen vanwege het ontbreken van nut en noodzaak nu onderzoek naar mogelijke alternatieven voor bepaalde activiteiten ontbreekt, vanwege het feit dat te beperkte compensatie op de verkeerde plaats wordt voorzien, vanwege het ontbreken van een verkeer-en vervoerplan om autogebruik te beperken en alternatief vervoer te stimuleren, en vanwege te grote gevolgen voor de omgeving, gelet onder meer de stikstofproblematiek op de Veluwe.

Mocht u nog vragen hebben dan kunt u altijd nader contact met ons opnemen.

Met vriendelijke groet,

V. Vintges
Directeur Gelderse Natuur en Milieufederatie

provincie
GELDERLAND

Bezoekadres
Gebouw Marktstate
Eusebiusplein 1a
6811 HE Arnhem

Postadres
Postbus 9090
6800 GX Arnhem

telefoonnummer (026) 359 91 11
telefaxnummer (026) 359 94 80
e-mailadres post@gelderland.nl
internetsite www.gelderland.nl

Gemeente Arnhem
T.a.v. het college
Postbus 9029
6800 EL ARNHEM

datum 7 september 2016
zaaknummer 2016-011401
onderwerp Voorontwerpbestemmingsplan IFV-terrein Kemperbergerweg 783

Geachte heer/mevrouw,

In het kader van het overleg op grond van artikel 3.1.1 van het Besluit ruimtelijke ordening ontvang ik op 23 augustus 2016 het voorontwerp van het bestemmingsplan IFV-terrein Kemperbergerweg 783.

Provinciaal beleid

De Omgevingsvisie en de bijbehorende verordening zijn in september 2014 door Provinciale Staten vastgesteld. Op 17 oktober 2014 zijn beide beleidsstukken in werking getreden. Het Omgevingsbeleid vervangt de Structuurvisie (Streekplan 2005) en de Ruimtelijke Verordening Gelderland.

Planbeschrijving

Het plan voorziet in een goede planologische regeling voor het Instituut Fysieke Veiligheid (IFV), het oplossen van het parkeerprobleem ter plekke en ombestemming naar Bos van het noordelijke deel van het terrein. Het plangebied omvat het bestaande terrein van het IFV.

Lange voorgeschiedenis

Over het oplossen van het parkeerprobleem en de bijbehorende effecten voor de natuur heeft gedurende een lange tijd veel overleg plaatsgevonden tussen de provinciale afdelingen en de gemeente. Dit heeft geleid tot het huidige plan.

Provinciaal belang

Het voorontwerp geeft de provinciale afdelingen aanleiding om te adviseren ten aanzien van het onderstaande provinciale belang.

Gelders natuurbeleid

In het provinciaal ruimtelijk beleid is een onderscheid gemaakt tussen het Gelders Natuurnetwerk (GNN) en de Groene Ontwikkelingszone (GO).

Uitbreiding van bestaande functies in de GO en het GNN zijn mogelijk indien de kernkwaliteiten van het gebied, in hun onderlinge samenhang bezien, per saldo worden versterkt. Deze versterking moet planologisch zijn verankerd in hetzelfde dan wel een ander, gelijktijdig vast te stellen bestemmingsplan.

inlichtingen bij dhr. V. Muit

telefoonnummer (026) 359 92 57

e-mailadres post@gelderland.nl

BNG Bank Den Haag, rekeningnummer 28.50.10.824
IBAN-nummer: NL74BNGH0285010824
BIC-code van de BNG: BNGHNL2G

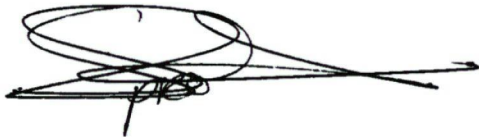
btw-nummer: NL001825100.B03
KvK-nummer: 51468751

In de Toelichting van het plan wordt uitgegaan van een nieuwe functie in GNN. Het gaat echter om de uitbreiding van een bestaande functie (de bestemming Maatschappelijk wordt in beperkte mate uitgebreid in GNN). Het regime voor de uitbreiding van bestaande functies in GNN is opgenomen in artikel 2.7.1.2 van de Omgevingsverordening. Hierbij is geen toets aan groot openbaar belang vereist, zoals die wel in de Toelichting is opgenomen.

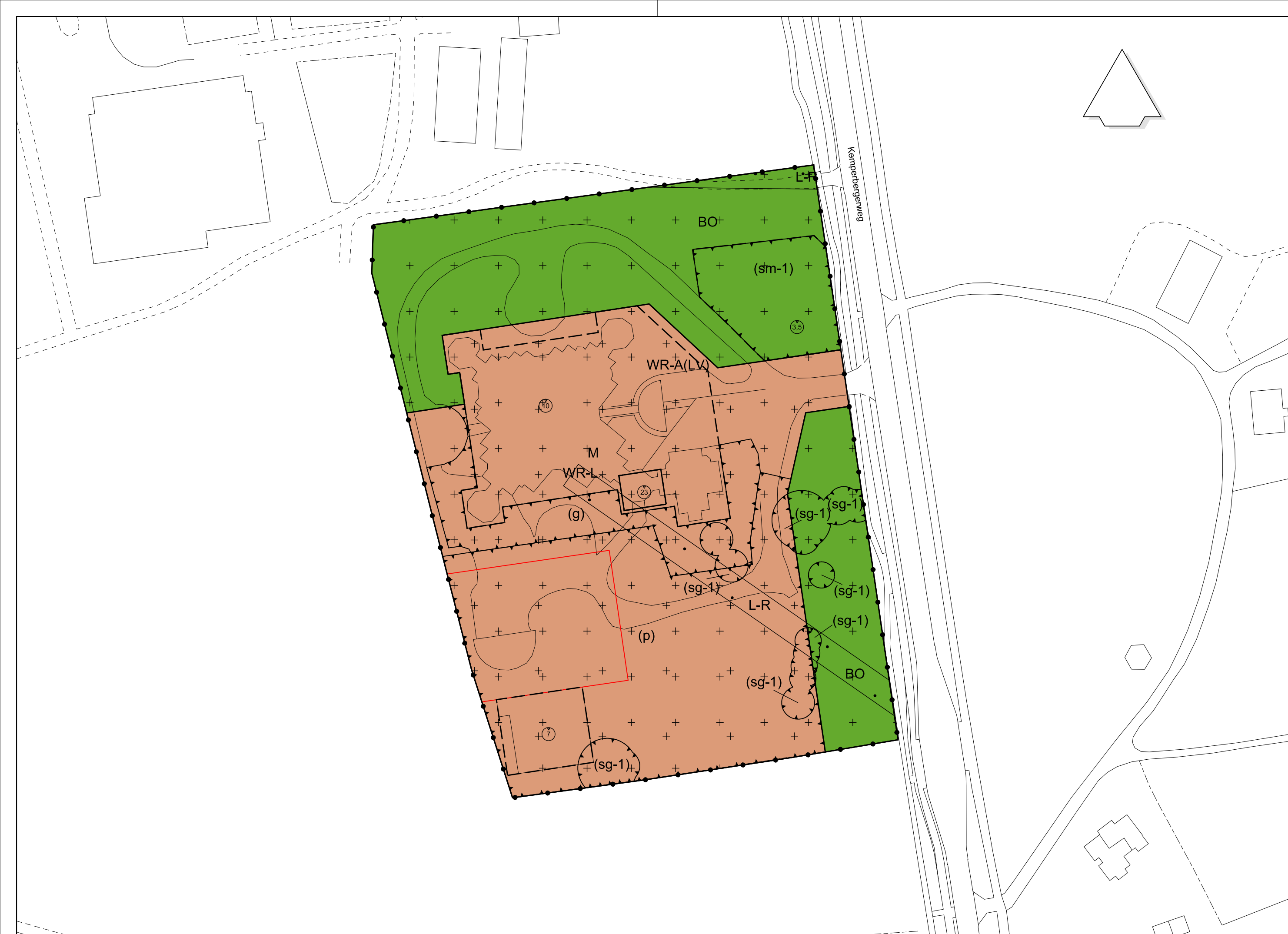
Advies

De afdelingen adviseren vorenstaande opmerkingen te verwerken in het plan. Gelet op het provinciale belang dient u de terinzagelegging van het ontwerp opnieuw aan de provincie kenbaar te maken. Dit kan door het invullen van het E-formulier op de website www.gelderland.nl.

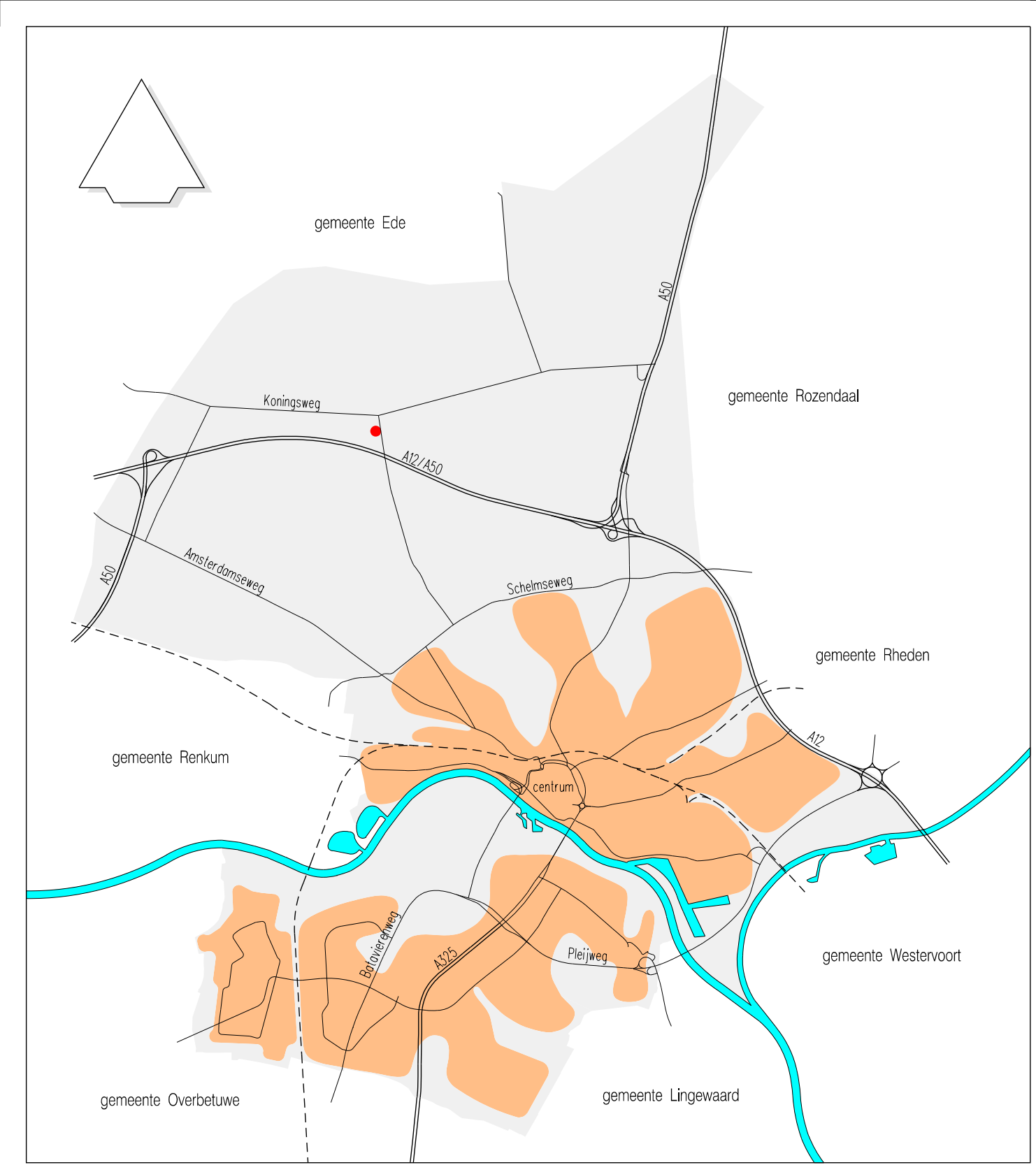
Hoogachtend,
namens de Algemeen Directeur
van de provincie Gelderland,

mw. Mr. S. Sprokkereef

- Plangebied**
- Plangebiedgrens
- Bestemmingen**
- BO Bos
 - M Maatschappelijk
- Dubbelbestemmingen**
- L-R Leiding - Riool
 - WR-A Waarde - Archeologie (lage verwachting)
 - WR-L Waarde - Landschap
- Gebiedsaanduidingen**
- wetgevingzone - afwijkingsgebied
- Functieaanduidingen**
- (g) groen
 - (p) parkeerterrein
 - (sg-1) specifieke vorm van groen - 1
 - (sm-1) specifieke vorm van maatschappelijk - 1
- Maatvoeringaanduidingen**
- maatvoeringsvlak
 - maximum bouwhoogte (m)

BESTEMMINGSPLAN
IFV- TERREIN KEMPERBERGERWEG

planstatus	datum:	getekend:
● ontwerp	21-11-2016	
● vast te stellen		
○ vastgesteld		
○ in werking		
○ onherroepelijk		

schaal: 1:1000 getekend: tekeningnummer: NL.1MRO.0202.887-0301

© Nadruk verboden
cluster Beleid & Regie, afdeling Ruimte
Eusebiusbuitensingel 53, Postbus 9029, 6800 EL ARNHEM
Tel.: 0900-1809, fax: 026-3774830, gemeente@arnhem.nl

Raadsvoorstel:
Vaststellen bestemmingsplan 'IFV-Kemperbergerweg'

Voor de gemeenteraadsvergadering d.d.: 30 januari 2017

Zaaknummer: 2016-11-0253

Portefeuillehouder: G. Ritsema

Raadskameradvies:

Aan de gemeenteraad,

24 januari 2017

De Procedurecommissie heeft besloten dit voorstel toe te voegen aan de agenda van de besluitvormende vergadering. De Procedurecommissie heeft hierbij overwogen dat het voorstel

- het een plan van geringe omvang is, waarin alleen extra parkeerplaatsen worden bestemd om de parkeeroverlast op te lossen.
- het ervoor zorgt dat parkeren op de landschappelijk waardevolle Brink in Schaarsbergen verdwijnt.
- het een duidelijke functiescheiding tussen "parkeren" en "maatschappelijke doeleinden (lees: bos)" aanbrengt.
- het geen financieel nadeel voor de gemeente met zich meebrengt.
- er geen zienswijzen op het ontwerp zijn ingediend.

Bij dit agendapunt behoren:

- Raadsvoorstel,
- Vastgesteld: Regels IFV-Kemperbergerweg
- Vastgesteld: Toelichting IFV-Kemperbergerweg
- Vastgesteld: Bijlagen IFV-Kemperbergerweg
- Plankaart

De griffier,

J.G.M. Kersten

De voorzitter,

H.E. de Vroome

PARTIJ VAN DE ARBEID

Motie stop opheffen parkeren Gele Rijdersplein

De gemeenteraad van Arnhem, in vergadering bijeen op 30 januari 2017 ter bespreking van de moties vreemd aan de orde;

Is van mening dat:

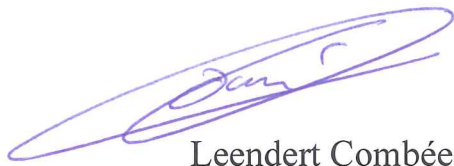
- de gemeenteraad terecht positief was over de oprichting van het Platform Binnenstad Arnhem (PBA);
- het 'Pamflet Bereikbaarheid en Parkeren' van het PBA een gedegen reactie verdient van het college en een serieuze plek in de komende bereikbaarheidsvisie. Waarna ook de gemeenteraad de discussie kan voeren over de -door het PBA- genoemde acties. Dit ook geldt uiteraard ook voor de acties die zijn beschreven in het pamflet van Arnhem6811 en van Arnhems Hart.

Verzoekt het college:

- om het opheffen van het parkeren op het Gele Rijdersplein per 1 maart niet door te laten gaan;
- deze maatregel eerst te bespreken bij de behandeling van de bereikbaarheidsvisie.

En gaat over tot de orde van de dag.

VVD

Leendert Combée

PvdA

Martien Louwers

Arnhem Centraal

Lea Manders

VEPWORPEN

Voor
Tegen

12

Motie "Stop opheffen parkeren Gele Rijdersplein"
(17M03)

26

D66

0

8

Andeweg

Kemperman

Loor

de Vroome

Venhoek

Güven

Kaatee

Hamersveld

4

0

Combée

Kalthoff

van der Zee

Kelderman

2

0

Manders

van der Laak

Totaal
38

SP

0

8

J. Elfrink

van Geffen

Kusters

Lenting

Lunter

van Sprang

Çetintas

Noordzij

GROENLINKS

0

4

Bouwkamp

de Groot

Peters

Coenders

ChristenUnie

0

2

Plieger-Bos

Becker

Arnhemse
Ouderen
Partij

0

0

PvdA

5

0

Louwers

de Vries

A-Kum

Greving

Aylward-Straatsma

CDA

0

3

Karssenbergh

Montfrooy

van Dillen-Koorn

Verenigd Arnhem

1

0

Bal

**Partij voor
de Dieren**
Gemeenteraadsfractie Arnhem

0

1

de Groot

17m04

Motie: leeftijdsbestendige wijken

De gemeenteraad bijeen op 30 januari 2017 bij punt 5 moties Vreemd aan de agenda.

Overwegende dat:

- Ouderen en andere kwetsbare groepen steeds meer zelfstandig blijven wonen;
- Om zelfstandig te wonen en zo veel mogelijk zelfredzaam te zijn het belangrijk is dat er wijkvoorzieningen zijn, zoals een supermarkt in de buurt;
- Deze voorzieningen steeds meer verdwijnen of dreigen te verdwijnen;
- Het daarnaast ook gaat om (openbare) ontmoetingsplekken, rollatorvriendelijke voetpaden, veilige oversteekplaatsen (enz.)
- Het belangrijk is dat er op tijd geïnvesteerd wordt in voorzieningen die nodig zijn om de Arnhemse wijken ouderen-proof te houden of te maken;
- Dit onderwerp de komende periode op het netvlies dient te staan van wijkteams en gemeentebestuur;

Draagt het college op,

in de komende Perspectiefnota de noodzaak en de daaruit voortvloeiende aanpak van het tijdig investeren in levensloopbestendige wijken te verwerken,

en gaat over tot de orde van de dag,

Namens de fracties van

Arnhem Centraal

Partij voor de Dieren

ChristenUnie

Partij van de Arbeid

Lea Manders

Leo de Groot

Ady Plieger

Marilyn A-Kum

AANGENOMEN

Voor **27** Motie "Leeftijdsbestendige wijken" (17M04)

Tegen **11**

D66 0 8

Andeweg
Kemperman
Loor
de Vroome
Venhoek
Güven
Kaatee
Hamersveld

VVD ARNHEM 4 0

Combée
Kalthoff
van der Zee
Kelderman

Arnhem Centraal 2 0

Manders
van der Laak

Totaal
38

SP 8 0

J. Elfrink
van Geffen
Kusters
Lenting
Lunter
van Sprang
Çetintas
Noordzij

GROENLINKS 4 0

Bouwkamp
de Groot
Peters
Coenders

ChristenUnie 2 0

Plieger-Bos
Becker

Arnhemse Ouderen Partij 0 0

PvdA 5 0

Louwers
de Vries
A-Kum
Greving
Aylward-Straatsma

CDA 0 3

Karssenbergh
Montfrooy
van Dillen-Koorn

Verenigd Arnhem 1 0

Bal

Partij voor de Dieren 1 0
Gemeenteraadsfractie Arnhem

de Groot